Katholski Posoł

Wudawa so kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich expedicijach 2 hr.; z křižnym zwjazkom do domu słany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće a w knihařni lětnje 3 hr., štwórtlětnje 75 pj. Za nawěštki płaći so wot cyłoho rynčka abo telko ruma 25 pj.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarstwa ſſ. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Mikławš Andricki, kapłan w Budyšinje.
Administrator: Mikławš Žur, farař w Budyšinje.

Čisło 1.	2. januara 1904.	Lětnik 42.

Budź khwaleny Jězus Khrystus!

1. Ze žiwjenja ſławnoho němſkoho ſpiſowaćela abo baſnika (mjeno ſebi ſpomjatkował njeſſym) ſo tuto powěda. Spomnjeny mučenc běſche ſo do hobrſkich alpow, mi ſo zda do Tyrolſkeje, podał, zo by w kraſnej Božej pſchirodźe, w čerſtwym powětſe tam wodychnył, cźěło a ducha zas poſylnił a wokſchał. Khodźo tam w hłubotich dołach abo ſtupajo po wyſokich, do njebjes ſahacych horach měješche pſchileżnoſćź, Božu móc a kraſnoſćź wobdźiwacź, ſwoju myſl k njebju pozběhowacź, ſwoju wutrobu rozſchěrjecź. Swjata luboſćź k Bohu a cźłowjekam ſo rozźehli w joho wutrobje, hdyž tak prěni króć ſrjedź tutych dźiwow Božich ſo pſchekhodźowaſche. Tu joho zetka na ſamotnym puczu hórſke dźěcźo, pokorna holeźka, a něžnje joho poſtrowi **„Budź khwaleny Jězus Khryſtus!“** — Spodźiwny ſo jomu zezda tutón poſtrow, kajkohož hiſcheźe ženje a nihdźe ſłyſchał njebě. Pſchetož kraj, z kotrohož bě pſchiſchoł, njeběſche katholſki, kaž też wón ſam nic, a tajkoho poſtrowa tam njeběſche. Žadyn dźiw tohodla, zo njewědźeſche na to wotmołwy. Pozdźiſcho pak ſo za wotmołwu dopraſchawſchi, zawoła: „Haj, zawěrno, jenicźke to prawe wotmołwjenjo na to: **„Do wěcźnoſcźe!“** Kak dha chce ſo hinak prajicź, zazradowa ſo joho wutroba, to dźěn běſche cyła žadoſćź joho wěriweje wutroby. Tuž w cyłej joho duſchi to zaklincźa, radoſtne ſłowo: „Haj, do wěcźnoſcźe budź khwaleny mój lubowany Zbóžnik.“

Tute kraſne ſłowo je wſchědny poſtrow, z kotrymž ſo witamy, z kotrymž do domow ſwojich krajanow zaſtupujemy. A z wutroby wotmołwjamy: Do wěcźnoſcźe! To je kaž pſchedſłód wěcźneje radoſcźe, z kotrejž budźemy w njebjeſach rěcźi luboſcźe, z Božeje Wutroby nam pſchikhadźaceje, pſchihłoſowacź.

Kak cunje nam zaklinczi runje nowe lěto tónle postrow, kiž je kaž radostne wěrywuznaczo, tak tež horca modlitwa wěriweje wutroby. Njeńscho tohodla tež Katholski Posoł prěni dźeń nowoho lěta swojich lubych Serbow postrowicź njemóże. Tuž je lěto kaž lěto z tutym słowom swojim pschecźelam a znatym nowe lěto pschał. Doniž tajke słowo żiwy wothłós we wěriwych wutrobach wubudźi, doniž so z wjesołoscźu a horliwoscźu wotmołwja: Do wěcźnoscźe, njemóże tež nowe lěto hinasche bycź, khiba zbożowne, zbóžne nowe lěto!

2. Dwajaschtyrcety krócź Katholski Posoł takle prajo do naschich domow dźe. Derje joho znajecźe a rady joho witacźe. Wschak je wasch domjacy. Tuž dha tež tele lěto njech je cyle wasch, a wy budźcźe joho! Joho wutroba z waschej bije, wasche należnoscźe joho jimaja, za wasche spomożenjo jomu jeniczcy mysl dźe. Njech dha tak so kóżdy dom jomu wotewri, a joho słowo so wschudźe słyschi!

Katholski Posoł njeje kaž druhi cźasopis, kiž za wużitkom dźe, kiž so wudawa, zo by spisowacźelej abo nakładnikej był rola, z kotrejež żnějetaj. Ně, Katholski Posoł je zhromadny nasch ludowy cźasopis, kiž ma jeno tón zaměr, swojim Serbam bycź wjednik, radźicźel a, schtož móże, pomocnik. Hdyż to docpěje, je cyły swój nadawk docpěł, druhoho njeżada.

To pak je jeniczcy móżno, hdyż a dokelž wschitke dźěło za njón so dokonja darmo, z luboscźe k lubym krajanam, z luboscźe k dobrej wěcy. Tež w nowym lěcźe njech tak je. Kóżdy, kiž móże, njech swoju pomoc jomu poskicźa, kažkuli móże: z dopisowanjom, rozprawami, wużitnymi nastawkami, kotrež nasche nabożne, narodne, hospodarske abo politiske należnoscźe nastupaja, z rozschěrjenjom a poruczenjom mjez pschecźelemi a znatymi. Tak nadobudźe nahladnoscźe a duchownеje mocy, abo schtož jeje ma, zdźerži.

Pschec je tak było te cyłe 41 lět, zo wobstoji a wukhadźa. Schtož je nasch njezapomnity Hórnik zbóżnoho wopomnjecźa założił, to ma tracź a wostacź. Hłós Katholskoho Posoła je słyschecź był w holku politiskoho żiwjenja, a hdyż je tón so słyschecź dał, su naschi Serbja wědźeli, schto maja cźinicź, cźoho so dźeržecź. Joho hłós je so tež słyschecź dał w należnoscźach naschoho wużschoho, domjacoho żiwjenja. Tež tu su naschi Serbja joho hłós słyscheli, a byrnje tež trasch druhdy trochu wótsischo do wucha zaklinczał, a wucho pobolało, tola su jón posłuchali. Nanowy hłós wschak dyrbi tež krucźischo so pozběhnycź, hdyż je trjeba, je pak tola a wostanje nanowy hłós. Schtóż pak je pschez schtyrcecźi lět, mi so zda, zo ma tón trochu nazhonjenja, zo wě, cźoho je ludźom trjeba.

3. W duchu, kotrohož je njeboh Hórnik naschomu Posołej podał, zo by dale skutkował, sym so prócował, Katholski Posoł zdźerżecź a dale kublowacź. Dwajadwacecźi lět sym luby nadawk měł, drohe herbstwo Hórnikowe plahowacź a hajicź, kaž staj pschede mnu z njewschědnej prócu a swěru to cźiniłoj njewustawacy Kuscźanski a zahe wotwołany luby Róla, kotrajž běschtaj pschede mnu kaplanaj w Budyschinje. Ze zastojnstwom kaplana w Budyschinje je tež redaktorstwo Katholskoho Posoła z wjetscha zjednocźene było.

Ruka tola, kaž by chcyła wustawacź poczecź. Tola ně, wustawacź njedyrbi, doniž je duch w cźěle, ale młódsche mocy, młódnische a hibicźiwsche, je nam Bóh wobradźił, a tuž budźe derje, zo so tajke mocy hischcźe bóle, dyžli je dotal móżno było, za naschu wěc napinu. Je drje tež nadźija,

zo, hdyž młódschi spisowaćel redakciju Katholskoho Posoła pschiwozmje, tež naschi młódschi knježa, kotsiž pjero wjesćź zamóža, so za nasch zhromadny ludowy cžasopis bóle dobycź dadža. K tomu dyrbju pschidaćź, zo nětko, hdyž budža so do skutkowanja najdostojnischoho knjeza pschichodnoho biskopa Kuscžanskoho Kužica a Herbske kraje dźělićź, dyrbju so bóle hacž dotal wo powschitkowne cyrkwinske a tachantske należnosće staraćź.

To dha je mje pohnuło, zo sym redakciju Katholskoho Posoła złożił a knjezej Miklawschej Andrickomu, kaplanej w Budyschinje, pschepodał. Knjez Andricki je naschomu ludej derje znaty a je w Katholskim Posole cžasto k njomu rěcžał. Tuž joho zawěsće wschitcy z luboscžu pschiwozmu, kaž je nam wschitkim znate, zo ma wutrobu polnu lnbosće za swojich Serbow. — Hlownu administraciju Katholskoho Posoła a z tym tež cyle pjenježne należnosće naschoho towarstwa pak je knjez farar Miklawsch Žur w Budyschinje dobroćiwje pschijał. Tež tón knjez je wam wschitkim jako swěrny a horliwy syn naschoho naroda znaty.

Spominajo na dokonjanych 22 lět swojoho redaktorstwa zawdawam najnutrnischi dźak Bohu, kiž je mi strowotu zdźeržał, mi tak lube dźěło dokonjećź. Dźakuju pak so tež wschitkim, kotsiž su kažkuli mi k pomocy byli a kotsiž su ze mnu scžerpnosćź měli. Smy wschak słabi cžłowjekojo, a wuwjedźenjo je z wjetscha daloko hischće wot zamysła.

Wjeselo a zrudobu smy hromadźe dźělili, lubi cžitarjo. Tež wichory su wěli, tola bórzy je so wscho zas zhładkowało, a słónco dowěry, luboscže, dobroho zrozemjenja je zas swěcžiło. Njech je dale tak!

Bożemje pak wam njedawam. Wostanu wasch, a tež tam a sem wam zas słowcžko praju, jeno porjadnu zamołwitosćź pschepodawam swojomu nastupnikej, knjezej Andrickomu, kiž chce ju dobroćiwje pschijećź. Bóh žohnuj joho dźěło a wschitkich naschich lubych Serbow!

Jakub Skala, scholastik.

Naschim sobustawam!

Hdyž běsche pscheđ Pancžiskej Hlownej zhromadźiznu, so mi jasnje a jasnischo zjewi w duchu, kajki wulki wuznam a wažnosćź ma za nasch serbski lud towarstwo ss. Cyrilla a Methodija. W tym duchu tež zhromadźiznje swój troji nastawk pschedpóslach a w samej zhromadźiznje porěcžach.

Nihdy tehdom njepomyslich, zo budu bórzy na wažne, pschewažne městno w towarstwje powołany. Na městno redaktora towarstwowoho organa, „Katholskoho Posoła“.

Znaju pak sebi dowěru wažićź, z kotrejž je so mi redakcija pschepodała, redakcija cžasopisa, kotryž je — runjež mały a drobny byk: nam małym katholskim Serbam — wjetschi, wjele wjetschi, dyžli su w druhich wulkich ludach wulke cžasopisy.

Haj, sym sebi wscholio wědomy. Wědomy wulkoho zamołwjenja, kotrež na so bjeru. Wědomy sebi sym, zo je nasch njesmjertny Michał Hórnik po tejle drózy nastupił, załožiwschi „Katholski Posoł“, zo staj Kuscžanski a Róla za nim schkoj a scholastik Skala: zo je dwajadwacećźi lět zastupował Hórnikowy naměrk.

Wjeledostojny knjez scholastik měni, zo mje znajeźe, a też měni, zo bychu młódsche mocy so hischźe bóle napinake. Nó, a tuž njech je z tych mocow jena moja ...

Ja tu sym, Wy mje posłuchajeźe, podpěrajeźe! Bóh žohnuj towarstwo sſ. Cyrilla a Methodija! Bóh žohnuj serbski lud!

W Budyschinje, 31. decembra 1903. **Miklawsch Andricki.**

Z Łužicy a Sakskeje.

Z Budyschina. Najdostojnischi knjez prälat Kuscžanski je so srjedu 30. decembra do Drježdžan podał. Z Roma je nětko pomjenowanjo najdostojnischoho knjeza za japoschtolskoho vikara pschischło. Schtwórtk 31. decembra je najdostojnischi knjez Joho Majestoscži, slub swěry wobnowiwschi, hołdował, a nastupi z tym swjatoczńje swoje wysoke nowe zastojnstwo.

Z Budyschina. W minjenym lěcźe bu w naschej wosadźe a sem pschipokazanej diasporje **kschcźenych** 157 dźěcźi, 74 hólczatkow a 83 holczatkow, nimo tych běsche hischźe 6 mortwonarodźenych; junu běschtaj dwójnikaj. Z tutych 157 dźěcźi bu kschcźenych w Hajnicach 37. Njemandźelskich běsche 14, a to 5 z wosady, 6 z Hajnic a wokoliny a 3 wot pschipokazanych macźerjow. — **Wěrowanjow** běsche jeno 24 w minjenym lěcźe, mjez nimi 11 měschanych porow; k tomu buchu hischźe 4 pory pschez delegaciju w Czechach wěrowane, a wysche toho hischźe 11 pschipowědanjow. — **Khowana** bu wscho hromadźe 101 wosoba, 61 mužskoho a 40 žónskoho splaha, a to tudy na Miklawschk 81 (loni 16 mjenje) a w Mnischoncu 20 (1 wjacy hacž loni), nimo toho buchu hischźe khowane 4 wosoby w Husecy a 1 w Porschicach. Mjez zemrětymi běsche 56 dźěcźi hacž do 14. lěta (37 dźěczi do lěta), dorosczenych 45. Z tutych zemrěchu 4 do 30., 6 do 40., 3 do 50., 11 do 60., 6 do 70., 10 do 80. a 5 do 90. lěta. Njeżenjenych běsche 8, żenjenych mužskich 18, żenjene żónske 3; wudowcow 6 a wudowow 10. — K swjatomu woprawjenju pobu w Budyschinje w tachantskej a farskej cyrkwi hromadźe 10540 wosobow (loni 173 wjac, dokelž drje bě pohnuwanjo k tomu bamžowy jubilej), wysche toho tójschto spowědnych, kotsiž druhdźe, wosebje w Filipsdorfje k swjatomu woprawjenju dźěchu, w Hajnicach 300, w jastwomaj 130 wosobow. — Wunoschk woporow w farskej cyrkwi běsche: za missiony w Africy 35 hr. 45 pj., za Lyonske missionske towarstwo 38 hr., za swj. Józefowe towarstwo 28 hr., za Bonifacijowe towarstwo 47 hr., pětrowoho pjenjezka 76 hr., za orientalske cyrkwje 12 hr., za kustodiju swj. rowa 21 hr., a skónczńje wunoschk měsaczných woporow za twarny fond naschcje diöcesy 156 hr. 48 pj. a póstneje jałmožny 80 hr. — W tachantskej cyrkwi mějachu spomnjene wopory tón wunoschk: za missiony w Africy 17 hr. 99 pj., za Lyonske missionske towarstwo 16 hr. 89 pj., za swj. Józefowe towarstwo 17 hr. 67 pj., za Bonifacijowe towarstwo 24 hr. 53 pj., pětrowoho pjenjezka 52 hr., za orientalske cyrkwje 12 hr. 97 pj., za kustodiju swj. rowa 11 hr. 80 pj., za towarstwo swj. rowa w Jeruzalemje 21 hr. 76 pj. a skónczńje wunoschk měsaczných (10) woporow za twarny fond naschcje diöcesy 156 hr. 32 pj., wopor za khudych 14 hr. 24 pj. a póstneje jałmožny 56 hr.

Z Budyschina. W zbóžnym czasu hód, w kotrymž je Boża miłosć telko luboscże nam zjewiła, zo su jandżelow syty jej spěwali kerlusch: so hischźe

dźensa kóždа cłowjeſka wutroba pohnuta cźuje, dobre cźinicź ſwojim khudſchim potrěbnym-bliſchim. A tak bě też naſche měſto w poſlednich dnjach z jewiſchcźom hodownych wobradźenjow. Wſchak w měſtach widźiſch ſwětke wokna a wyſoke pyſchne domy; ale tajke ſu mnohe jenoż na woko, z wonka, z prědka; zady w nich cźaſto ſydli khudoba, nuza ... — Khude dźěcźi z tachantſkeje wucźeŕnje buchu njedźelu pſched hodami wobdarjene, pſchi cźimž mějeſche knjez direktor Nowak rěcź. Tak ſo pſchez 200 dźěcźom dóſta po kruchu wobleczenja abo wobucźa, ſkoro wſchě ſebi też woſuſchka dom njeſechu. Hiſchcźe pſched tym hrajachu dźěcźi w towaŕſchni hodowne dźiwadło, kotrež ſo jara derje ſpodobaſche a budźe ſo na ſſ. Tſjoch kralow woſpjetowacź. — Na ſamſnym dnju Boże dźěcźo wobradźeſche też w towaŕſtwje žónſkich, wobdźělujo z woſuſchkom, cokorom, kofejom a wſchelakimi wužitnymi darami 60 tradacych. Knjez ſcholaſtik Skala pſchi tym ſkładnoſtne ſłowa k nim poręcźa. — Z towaŕſtwa rjemjeſlniſkich pomocnikow ſo nam piſche: Patorźicu wjecźor, hdyž ſo wſchudźom ſwoji k ſwojim maju, pſchebe wſchěm pak dźěcźi k nanej a k macźeri, zhromadźichu ſo też katholſcy rjemjeſlnicy wokoło ſwojoho nana — präſeſa, knjeza tachantſkoho prědarja Schewcźika, zo by jim wobradźało Boże dźěcźo. A woprawdźe, pod rjany ſchtom bě położiło kóždomu něſchto, ſame wužitne a rjane wěcki. Też woſuſchkow bě napjekło a kofeja nawariło. Cźichi bě to, ſwójbny, a z tym cźim nutrniſchi ſwjedźeń. Njedźelu, na ſwj. Jana, potom wotmě ſo zjawna hodowna ſwjatocźnoſcź. Po deklamaciji a něktorych ſpěwach pſchedſtajichu rjemjeſlnicy hodownu hru „W komorcy pod tſěchu“, kotraž mnohich pohnu wutrobnje, tak zo ſo jim ſylzy wuronichu. Na to pſcheſadźowachmy ſchtomowe hałuzy, a rjany pjenježk z nich zaklinka do towaŕſtwoweje móſchnicźki. Tohorunja wuloſowanjo wſchelkich rjanych darow — hłowne dobycźo bě radny zajac — wjele zabawy zbudźi a wjeſela. Z tym ſo derje poradźeny ſwjedźeń w 11 hodź. ſkónczi.

— **Božі narod.** Tak rěka hodownej hrje, złoženej wot našoho njesprócniwoho spisaćela, knjeza fararja Handrija Dučmana (Wólšinskoho), a skónčnje nam prěni króć w Serbach předstajenej. Sta so tak přez našu studowacu młodźinu wutoru w Albertowym dworje. Khowancy wobeju seminarow a někotre česćowne knježny běchu so zjednoćili, zo bychu z wjesołej myslu nam podali swěru nawuknjene dźěło. Wosebje lubjachu so nam: Holanowy farisej Ekim, Wowčerjowy levita Rabas, pastyŕ Cyriak a staraj Aman a Nachor. Postawa knježny Mišnarjec (swj. Marija) nam zjewi, zo knježna na jewišću njeje cuzy hósć. Tohorunja knježnje Schützec a Biesoldec stajištej dobreju jandźelow. Z cyła běše zjewjenjo jandźelow na Bethlehemskich honach, z poslednim luboznym žiwym wobrazom (cyła zhromadźizna so k Dźěćatku modli —) najrjeńši kruch hry. — Kajki je wobsah, hižo jeje mjeno praji; pisany je dosć: nimo hłownych wosobow přikhadźeju pastyrjo, zakonnicy, romscy wojacy a wšelaki lud. Spisowaćelowa rěč je jadriwa a dycha z wothłosom ludoweje rěče. Někotry wobrot běše mi sam přejara razny, mnoha sada je přez měru zrubana. Tohorunja bě zawěšk wjacy měra měć měł. — Škoda, zo bě zabawa tak snadnje wopytana. Z teje přičiny też spěwy, k dźiwadlej přidate, njemějachu wuspěcha, kajkohož běchu hódne. Běštej to tercettaj: „Wšitka so ta čeledź preč hotuje“ a hnujaca tyšna pěseń „Ja sym khuda syrota“. Pilkowomu solej:

„Stoji ta woda lěta tam“ chor zynčeše. Budyšscy seminariśći, stowaršeni we „Władźe“ a wobnowjenej horliwej „Swobodźe“, su na tymle wječoru pokazali, što zwjedu zhromadźene mocy. „Budyšska Bjesada“, kotraž bě sebi studowacych přeprosyła, je hosći derje přijała a zwonkownu stronu „wječora“ abo „swjedźenja“ nadobnje wuhotowała. Jenož wopyt! wopyta běše přemało! — Budyšskim młodźencam pak přejemy, zo bychu horliwje tak dale wuknyli. Tajkoho čerstwoho, sprawnoho žiwjenja w našej młodźinje dołho wjacy swědkowje byli njejsmy, kaž je so počało nětko wot Łaza a Malešec sem. Zajimać našich čitarjow budźe, zo su też na gymnasiju z pomocu knjeza zapósłanca Zoby serbskim wučomcam towarstwo zaso přizwolili; 37 Serbow tam je. Podobnje so na realcy naši młodźi hólcy póznawaju, a wšo hromadźe su na srědnich wučerńjach w Budyšinje 103 Serbja. Tuž wukńće pilnje swoje šulske wěcy, a hdyž pak maće prózdniny, přikhadźejće k nam a po serbsku rjenje nam a z nami sebi zaspěwajće, a štož Wam wutrobu napjelnjuje, powědajće! — Kak dobry lud swojim pěknym studentam je, bě też sobotu w Khwaćicach widźeć, hdźež je sebi tohorunja črjódka młodych Serbow wulećiła a spěwała a dźěłała.

Z Hajnic. W Hajnicach je Boże dźěćźo Boži dźeń po nyschporje wobradźało, wobdźělíwschi wschěch 150 dźěćźi. Kóžde dósta po wosuschku, horstcy worjechow a pschihódny kusk drasty, wobucźa. Nadobnje zmysleny knjez Porák mohł rjec sam z wulkej pjenježnej pomocu tule wjesołosćź zmóžnjuje. Psched wobradźenjom porěča knjez kapłan Andricki do cyrkwicźki, zastupaneje hacź do samych durjow. Wukoži zhromadźenym wuznam hodownoho schtoma, rozpomni wobdarjenym jich pschisłuschne winowatosćże k daricźerjam a rjadowarjam Božodźěsćźowych darow: też pokaza na prawicu, hdźež bě kschesćźanska luboscź dobreje dusche krasny Boži narod postajicź dała, 100 toleŕ drje płacźacy.

— Njedźelu, 3. swjaty dźeń, radowasche so Hajnicźanske katholske mužske towarstwo w błyschcźu schtoma, a pschitomnym so rjekny, zo njebychu jenož dźensa so wjeselili kaž dźěćźi, ale zo bychu też nazajtra a cyłe žiwjenjo wjesołu dźěsćźowisku myśl sebi wobkhowali. Cyły sal bě połny jasnych wobliczow, też žony běchu sobu pschischłe, a tak so spěschnje hodźina z hodźinu zetka. Na kónc nas hischcźe wulki wopyt poczesćźi we wosobje najdostojnischoho knjeza prálata Kuscźanskoho, kotrohož kk. scholastik Skala a wobsedźeŕ pschadownje Porák pschewodźeschtaj. Knjez pschedsyda Rjeczka, požadawschi zhromadźenych, zo bychu postanyli, z pokornymi słowami naschoho wyschschoho pastyrja powita a cyły wosobny wopyt. Knjez prálat, kotryž dlějschu dobu mjez nami pscheby, wupraji potom swoju wutrobnu radosćź nad pilnym skutkowanjom towarstwa, kotreż njech pschecy wostawa a dale bóle nadobywa jako frjedźischcźo katholskoho žiwjenja w cyłej krajinje. Wobnowmy so dźensa z nowa w krutej swěrje napschecźiwo stołej swj. Pětra, napschecźiwo tutej skale njepowalnej, kiž je nasch wěrny wucźek a skhow. Rěcźnik wopominasche cźasy, hdyž je sam dźěćźi wucźicź jězdźił; tehdom bě jich lědom 20, a takle je so to po cźasu rozwiło. Najdostojnischi knjez slubi, zo nas njezabudźe a zasy Hajnicy wopyta. Zawěsćże ani Hajnicy wysokoho wopyta njezabudu, wulkeje cźesćże a nutrneje radosćże, kiž je so jim minjenu njedźelu stała.

Z Ralbic. Jutše njedźelu, 3. januara 1904, po nyschporje: prěni króćź Bjesada w nowym lěćże.

Z Bańcz. Wottud pschewodźachmy minjeny schtwórtk z wulkej cźrjódu do Khróscźic k rowu Hanu Kocorjec, jeniczku dźowku a dźěcźo ze žiwnoscźe. Njeboha bě hižo dołhi cźas kipra, a po Zelnej swj. Mariji woteńdźe do Reiboldsgrüna, ale njewulékowana so w kermuschnym cźasu wrócźi! Runjež bě tuž widźecź a derje znacź, schto budźe: je tola cźežko, sebi pschedstajicź bolosćź starscheju, hdyž zhiny w młodych létach jeju jeniczke a — tak pěkne dźěcźo. Wulki spokoj w žarowanju pak jimaj wobradźi wurjadne wobdźělenjo cyłeje wokoliny na tych tsjoch zrudnych dnjach, hdźež sebi ludźo mohł rjec durje podawachu pola Kocorjec. To bě sobužarowanjo, a też pschipóznacźo to bě póccźiwomu žiwjenju, zakcźětomu a — hasnjenomu.

Radwor a też Delany na 10. tohole měsaca hotuja wosobny swjedźeń. W Radworju budźemy jutse za tydźeń serbskich kralow a rjekow na jewischcźu widźecź: pschetož »Meja« nam, a to prěni krócź z cyła w serbskim kraju, pschedstaji krasnu dźiwadłowu hru Cźischinskoho „Na Hrodźišću“. Starožitne pyschne drascźenja a błyschcźate brónjenja sn starostliwje wobstarane, a wudźiwany budźe słuchacź a hladacź, hdyž pschińdźe: schtóžkuli. — W Sernjanach pak budźa pilne a horliwe sobustawy »Lilije« pschedstaja „Złote hrody“ knjeza farara Handrija Ducźmana-Wólschinskoho, schtož je wulcy zajimacy a powucźacy kruch. Schtóž chce Hansa Klepotarja a wschitku joho swójbu widźecź, kajkež je a cźoho chce: w Sernjanach budźe ju a joho widźecź, a wschitkich wobdźělenych tak wěrnje zfotografowanych, jako bychu ze žiwjenja wzacźi byli — tam dźi! Je to dobra a wužitna hra. — Na woboji swjedźeń was z tutym dopomnichmy.

Naš Maćičny dom je w lěće, runje dokonjanym, najwjetše dokhody měł za cyły čas, zo stoji: přez 10000 hr. Dom je na přihódnej, krasnej ležownosći stwarjeny, klamy a wobydlenja so derje danja, předsydstwo a wubjerk Maćicy Serbskeje, wosebje pak wěsta ruka knjeza rěčnika a notara Cyža, zarjadnika domu — našu należnosć wustojnje wjedźe. Jara spomožnje spěchuja naše zaměry dobrowólne dary, kotrychž so loni też nawdachu tři tysacy hriwnow. W tym je dwoje 500 hriwnow (prěnje hako wotkazanjo po † knjeni Smolerjowej, druhe wot wěstoho pjenježnoho wustawa, kotryž njecha mjenowany być), dale kk. farař Nowak w Drježdźanach a kantor Kocor, naš hudźbnik a wótčinc w Ketlicach, daštaj po 100, k. kantor Bur w Königshainje 50 hr. Njech tola też w nastupjenym nowym lěće naši lubi Serbja pilnje składuja a njezapominaju na naš dom w poslednjej woli, njech hišće za žiwjenjo, hdyž je přileżnosć, wopruja nahladniši dar! Wšak dźě sebi samym a swojomu ludej dawamy, štož za dom dawamy. W nim so naš drohotny musej khowa, w nim so naše knihi a nowiny ćišća, swětłosć a póccźiwosć so z njoho wuliwa na wšě strony. Hakle, hdyž budźe cyły hotowy, a to létsa budźe — přeswědčiće so, zo je to zawěrno naš dom, zo něšto mamy z njoho, zo njesłuži cuzym. Tohodla njepřestawajće za njón dźěłać! Nětko w tu khwilu je najlěpši čas! Pójće a podajće hišće swój přinošk serbskomu domu k Božomu dźěsću, k nowomu lětu. Dotal mamy létsa wot 190 (214) daricerjow 697,62 hr. Ale to je wšo mało, porunjo loňšomu. Tuž: Bóh zapłać šćedrje jim, kotřiž dachu, a wubudź, dobudź tych, kiž hišće dadźa a maju dać!

Z cyłkoho ſwěta.

Sakſka. W Krimiczawje ſo dźěłaczerjo a knježa njemóža zjednacź a njemóža. Dźěłaczerjo ſu ſebi ſłubili, zo ſo njepodadža, a byrnjez měli hacź do pot februara ſwjeczicź. Z czohoż je widźecź, kak krucże ſu zorganiſowani; pſchetoż do teje doby bychu hiſchcże ½ milliona pjenjez trjebali. Na druhej ſtronje pak ani fabrikanczi popuſchczicź nochcedža, a mamy tuż pſchikład abo wobraz hobrſkoho woprawdże ſtrajka. Fabrikanczi, z kotrymiż knjeżerſtwo dźěła, a to nic pſchecy doſcź rozhladnje — ſu ſo rozſudźili, zo ſo njewzdadža — khiba zo by też wſcha druha tkalcowſka induſtrija w Němſkej do dźěłaczerſkich žadanjow zwolika. Dźěłaczerjo chcedža mjenje czaſa wob dźeń dźěłacź.

Němſka. Pſchecźiwo ſtajnym powědanjam a piſanjam „Evangelſkoho zwjazka“ je ſo ſkónczńje ſam wodźacy organ konſervatiwneje ſtrony, Barlinſka „Kreuzzeitung“ wobrocźiła, porokujcy zwjazkej, zo je dawno nabožińſke polo wopuſchcził a do politiki ſaha. Pruſka jomu njeje wjacy prawa, dokelž njeje wójny ze ſwjatym Stołom, kejžor jomu njeje prawy, dokelž je bamža wopytował, do Roma jěźdźił — tohorunja je ſamſny zwjazk ſwětne a cyrkwine wyſchnoſcże napěrał pſchecźiwo zběhnjenju § 2. jeſuitſkoho zakonja. A to je politika. To je zahubna ſkutkownoſcź, z kotrejž nabožniſki měc ſo kazy. Tak zawótſuje Evangelſki zwjazk wſchelaki rozdźěl mjez wuznacźomaj, rozjědmjuje jeju wzajimny poměr. — A tak je Kreuzzeitung dawno piſacź měła . . .

— Forbachſki wuſud. Dołho ſo wo niczim tak dokładnje a wjele piſało a mudrowało njeje, kaž nětkle wo němſkim měſtacźku Forbach na francózſkich mjezach a wo leutenantu Bilju. Tutón bě roman wudał, z napiſmom „Z maleje garniſony“, kotryž hobrſku haru zehna daloko ſchěroko. Woſoby, w knizy wuſtupowace, běchu kaž zlate na wěſte poſtawy z Forbachſkich kaſarmow, hdźež je Bilſe ſłużił. A njezjewichu ſo runje w błyſchczenju a zybolenju cziſtoty a póccźiwoſcże a wótczińſkoho zapala, kaž by ſo ſłuſchało na „prěnje wójſko ſwěta“. — Njejedna ſo tu wo to, zo je Bilſe ſam próżdny cźłowjek był, zo je z hněwom piſał a zo by ſo wjecźił nad ſwojimi pſchedſtajenymi: hłowna a ważna wěc je tu ta wokolnoſcź, zo Bilſe njeje łhał, ale prawdu wotkrywał, haj jenoż — powotkrył. Forbachſcy naſtawacy zakitowarjo wótcnoho kraja ſo mało napłóſcheli njejſu, hdyž poczachu z porſtom na nich pokazowacź, jako na jebakow, hracźkow a njeſwěrniſtich mandźelſtich. Zajimawe pſchi tym je, zo ſu podobne knihi hiſchcże z 5 druhich měſtow po cyłej Němſkej knihi cziſchczerjam na pſchedań poſkicźeli. We wukraju maju z toho wězo njemałe wjeſelo, w francózſkim pſchełożku je kniha hižo wuſchła a pſchedawa ſo z kſchikom a hołkom nětko po Parizſkich boulevardach. Bismark je nęhdy prajił: „We wſchěm móża nas druhe ludy doſcźahnycź, ale naſche wójſko żenje.“ Bismark by ſo rjenje dźiwał, kak — prawje ma.

Rakuſka. W Prazy je pſched 2 njedźelomaj ſudniſke jednanjo dla jebanſtwa wjednikow pożczowanſkeje pokładnicy ſwjatoho Wjacſława było. Pſchedſydo pokładnicy, Drozd, a pokładnik Kohout buſchtaj wobaj na 7 lět jaſtwa wotſudźenaj Pſchi zarjadowanju a wjedźenju pokładnicy ſu ſo lětdźeſatki dołho jebanſtwa a lohkomyſlnoſcże ſtawałe, tak zo nětko na 8 millionow brachuje. Z wjetſchoho dźěła khudźi, woſebje duchowni a ſpomožne wuſtawy ſu z tym ſchkodowani Dokelž je Drozd duchowny, ſu winu powſchitkownje duchownſtwu pſchicpiwał a ſu dotal za duchownych w Prazy złe czaſy byłe. A tola hiſchcże Drozd najwjacy winy nima. Wjetſchi złóſtnik je był Ort, kiž je pokładnicu wo nimałe

(Pokracźowanjo w pſchiłohy.)

Přiłoha ke „Katholskomu Posołej“ čo. 1.
2. januara 1904.

million k ſamſnomu wužitku zjebał. Toho pak ſu w Prazy za jara cžeſtnoho muža měli a jomu tehdom, hdyž bě ſwoje žiwjenjo ſkóncził, pohrjeb pſchihotowali, cžeſtniſchi a wulkotniſchi, hacž ſamomu ſławnomu Riegerej.

Rom. Wo liſcže ſwjatoho wótca Pia X. kſcheſczańſkej demokraciji, kaž tež wo joho poſtajenjach za pſchikhadžacy 50lětny jubilej wozjewjenja Bjezhrěſchnoho podjecża najzbóžniſcheje Knježny a Macžerje Božeje — njedoſtatka měſtna dla za tydžeń podamy, cžohož trjeba.

Francózſka. W Francózſkej wjeſele dale wjedu „kulturnu wójnu“. Najnowſcho ſu měſczanoſtu w Pougrescant na měſac wotſadžili, dokelž je dowolił, zo bychu Boža martra a ſwjecžatka we wucžeńnjach wiſake.

Schpaniſka. Kral Alfonſo XIII. je pſched 2 njedželomaj w Liſabonje na wopycże był. Portugalſki kral a lud ſu joho z najwjetſchimi cžeſczemi witali. Hacž dotal běſche mjez bratrowſkimaj ludomaj, ſchpaniſkim a portugalſkim, nimale ſtajna žarliwoſcž, haj njepſchecželſtwo. Kak zo traſch nětko tola ſo njeſcž nawuknu.

— Naléto chce kral Alfonſo XIII. tež Francózſku wopytacž: w Parizu ſo hižo na wopyt hotowacž počžinaja.

Ruſka. Ruſki car drje w měrcu abo haprylu 1904 do Roma pojědže: kralowy wopyt wotpłacžicž a ſwjatoho wótca wopytacž.

Serbiſka. Ze Serbiſkeje powěſcže pſchikhadžuja, kotrež wſchak njeſſu zwjeſelace za krala Pětra. Joho trón krucže njeſtoji.

Japanſka. Mjez tutym młodym młódnuſchkim kejžorſtwom wjerćha Mikada a mjez Ruſkej, kaž pſched wulkim njewjedrom wiſaju mróczna. Jedna so wo kupu Koreju, kotrejež ſo mocujetej Japanſka a Ruſka. Pſchetož tu ſo rozſudži, ſchtó nadkuježſtwo wobkhowa, ſchtó wobknježi narańſchu Aſiju. Japanſka žada wot Ruſow, zo bychu Mandžurſku wopuſchczili — ſchtož ſo wěžo njeſtanje. To tež Japan wě, ale něſkajki zamyſł dyrbja ſebi hladacž. Japanſki narod za wójnu lacžni a hłodži, knježerſtwo ſo ſkoro njemóže kſchika a hołka nowin dowobrócž. Znaja, zo Ruſka hiſchcže dopſchihotowana njeje, a chcedža ju pſchekwapicž. Pſchiſpomnicž ſo ma, zo tu tež Jendželſka za płotom łaka a wolija do wohnja lije. Jendželſka mysli: hdyž budže Ruſka z Japanſkej w kuli, móže wona w měrje w Indiſkej ſedžecž a hiſchcže w Tibecže dželacž, kiž Indiſku kryje a ruſkim wlivam tónle kraj wuwinycž. Tež na to w Londonje mysla, zo by Ruſka ſnadž prěnje bitwy a bitwiczki, dokelž njedopſchihotowana — pſchechraka a Jendželſka potom mohła rólu „ſprawnoho maklerja“ zehracž. Za tym zamérom du tež powěſcže, ze wſchěch ſtron z Ruſkeje a Japanſkeje pſchilětowace, wo wójnſkich pſchihotach — to ſu z wjetſcha pobožne Jendželcžanow pſchecża a džecża. Wuprajnje-li wójna — do naléca nic, hacž wottaja lody.

Wſchelcžizny.

* Železnicy na cyłej zemi maja wſchě hromadže 848000 kilometrow, to je wjac hacž dwacyczi króc kołwokoło cyłeje zemje. Najwjetſchi dźěl cyłych Železnicow ma Amerika, mjenujcy 410000 kilometrow, potom je Europa

z 316000, Asija ze 70000, Afrika ze 27000 a Australija z 25000 kilometrami. W Europje ma němske kejžorstwo najwjacy železnicow, hromadźe 53000 kilometrow; po pschimĕrje pak ma Jendźelska najwjacy, hdźež hižo na 9 kwadratnych kilometrow 1 kilometer železnicow pschińdźe, mjez tym zo w Němskej na 10 □kilometrow 1 kilometer železnicow pschińdźe.

* Na Barlinskej universicźe nětkle 468 wučerjow wučźi. Z nich je jich 23 na bohoslowskej, 30 na prawizniskej, 180 na lěkarskej a 235 na filosofskej fakulcźe.

* „Tunje schkórnje." Z pruskoho wokrjesa Olecko psched krótkim kubleŕ pschez ruske mjezy dojědźe, zo by sebi por dołhich schkórni kupił, kotrež su pjecźa w Ruskej za pół pjenjez. Na pucź do Ruskeje bě so por starych drjewjancow wobuł, tak tež joho pohoncź. Dojědźeschtaj hacź do Ruskeje a tam sebi za 20 hr. wobaj schkórnje kupischtaj. Stare drjewjancy kubleŕ a pohoncź precź cźisnyschtaj a so nowe schkórnje wobuschtaj.

A zas jědźeschtaj dom do Pruskeje. „Heda, tak zahe zas dom? Niczo ckowne sobu?" woprascha so zastojnik w ckownicy.

„Niczo, niczo!" wotmołwi kubleŕ.

„A kak dha macźe tajke nowe swěcźate schkórnje na swojimaj nohomaj? Wy tola w drjewjancach pschez mjezu jědźeschtaj a nětko so w schkórnjach wrócźecźe. Proschu, nó wschak so je tola zujtaj!"

Kubleŕ dyrbjesche poslukhacź a pohoncź tež. Woboje schewskomu mischtrej, kotrohož běchu zawołali, pschedpołožichu, zo by prajił, schto placźa.

„Schpatne dźěło", žortowasche tón, „lědma 6 hriwnow hódne."

„Proschu, schkórnje placźa 20 hr.", sebi kubleŕ wuplapny.

„Tak, tak, to chcych jeno wědźecź", praji zastojnik. „Wy budźecźe tak dobry a 80 hr. zaprětoho cka zapołožicźe." Kublerjowe wobliczo so žałostnje nacźahny, tola schto sebi chcyschce. — Wón pak je sebi slubił, zo ženje wjac po tunje schkórnje do Ruskeje njepojědźe.

Wšitkim lubym Serbam a Serbowkam doma a w cuzbje, jako też wšĕm swĕrnym nadobnym přećelam našoho naroda sćelu z tutym swoje najwutrobniše přeća k Nowomu lětu 1904 sćěhowacy kk.. złožujcy z dobom jako wukupne za přeća jenotliwym — za Maćičny dom:

20 hr.: Serbske towarstwo w Khwaćicach;

12 hr.: krajny sudnik Kral w Kamjenicy;

po 10 hr.: kubleŕ Žur w Njebjelčicach, Jakub a Marija Šołćic w Charlottenburgu, expositus Stranc, ryćeŕ Božoho rowa, w Lipsku;

8,15 hr. (10 kr.): prof. Tajrych w Táborje;

8 hr.: propst P. Leopold Schneider w Marijnej Hwězdźe;

po 6 hr.: lěkarŕ dr. Kral w Budyšinje, farar Mrózak w Hrodźišću;

5,10 hr. (6 kr.): dr. Ant. Truhlář, direktor akademiskeho gymnasija w Prazy.

po 5 hr.: prof. Móń w Eislebenje, inspektorowa Winklerjowa w Radworju, překupc Bart w Brĕzyncy, farar Ryćeŕ w Delnim Wujezdźe a joho synaj cand. theol. Alfred we Wernigerodźe a stud. theol. Měrćin w Hali, kapłan Just w Khróśćicach, farar Křižan z Hodźija, kubleŕ Trenkleŕ w Smječkecach, překupc Rječka w Drježdźanach, w Radworju hdyž staroho popadnychu, sejmski zapósłanc Zoba z Čornjowa.

4,25 hr. (5 kr.): (Flearat) w Prazy;

po 4 hr.: farar Libš w Baćonju, farar Wjesela w Königshainje, dr. med. Rachel w Pančicach, hosćencaŕ Guda w Budyšinje;

po 3 hr.: Mikławš Cyž w Kukowje, kapłan Šołta w Kulowje, farar em. Gó[illegible] w Rakecach, kubleŕ Łusčanski we Wotrowje, farar Hicka w Kamjencu, lěkarŕ dr. Pětranc w Malešecach, farar Kral w Dubinje, direktor dr. Grolmus w Lipsku, farar

Kubica w Bukecach, kubleŕ Wićaz z Kamjenneje, Brunmuot z Kh., wučeŕ em. Kral z Radworja, Wićaz z Boranec, Ryćerja, Kubaš z Khasowa, kublerjej Młyńk w Ćemjericach, Młyńk w Dalicach, wojak Bryl w Drježdźanach, překupc Valtyn we Wojerjecach, sem. wyšši wučeŕ Fiedleŕ, rěčnik dr. Herrmann, knježna Mičkec w Budyšinje, rentier Křižank w Khwaćicach, duchowny Mikla w Ketlicach, duchowny Nowy w Budestecach, kubleŕ Mět w Rašowje, kubleŕ Cyž, M. L. w Žuricach, Radwořska Hórnikowa Komisija, žiwn. Koper w Bronju, młody hólc, faraŕ Handrik w Slepom, faraŕ Gólč w Rakecach, překupc Rjelka we Worklecach. P. Dominik Schiel w Marijnej Hwězdźe, kantor Jordan z Popojc, mištr Wólman z Njeswačidła;

po 2 hr.: kapłan Delan, zapósłanc Kokla w Khróśćicach, katechet P. Romuald w Marijnej Hwězdźe, kantor em. Bur w Königshainje, cyrkw. wučeŕ Symank w Baońju, Khěžka z Khelna, Rječka z Radwořskoho młyna, Cyž z Kamjenneje, wučeŕ Pětranc w Lipsku, Hana Kubańkec z Kamjenjanskoho Haja, N. N., kantor Garbaŕ we Wulk. Zdźarach, wučeŕ Bayer w Bólborcach, kubleŕ Hejdan we Wotrowje, kubleŕ Wornač w Miłoćicach, kubleŕ Wjenka w Žuricach, pjekaŕ Biesold w Budyšinje, faraŕ Kubaš w Njebjelčicach, wučeŕ Keŕk w Pirnje, privatus Rjebiš z Haslowa, kubleŕ Jurij Rjebiš w Haslowje, žiwn. Kudźela w Bronju, pjekaŕ Krawc w Khelnje, swójba Pjetašec w Lutowču, sława Jakubje!;

po 1,70 hr. (2 kr.): kapłan Kratochvíl w Popowicach na Mor., překupc Michl w Slanym;

po 1,50 hr.: kubleŕ Mička z Čornoho Worjoła, šwalča Marija Grubertec z Radworja, służowny Kliman w Bronju, agent Rychtaŕ z Khróśćic, K. Š. z Wósporka;

po 1 hr.: žiwn. Nawka, alejski Delan, Jakub Čornak, M. K. z Radworja, Małowjelkowski Haehnel, žiwn. Meltka z Khwaćic, N. w Ch., kantor Keŕk w Bukecach, wuměnkaŕ Pjetaš w Žuricach, kubleŕ Pječak w Nowoslicach, kubleŕ Mikławš Rjebiš w Baćonju, Jakub Wjerab w Boranecach, kubleŕ Kilan w Kamjennej, Hana Cyžec, tepjeŕ Kregaŕ w Radworju, Swětoš a murj. mištr Juŕk we Wulkich Zdźarach;

po 0,50 hr.: direktor rězaka Gr. z Br., z Wulkich Zdźar: překupc Krawčik, Aug. Lapstich, runaŕ Šołta, Handrij Mechelk, Jan Kubš, Maćij Tawš.

Přispomnjenjo: Naš prěni přijaty dar je wjetši, dyžli smy tydźenja pisali: knjez kanonik faraŕ Herrmann pósła nam nic 20 hr., ale 25 hr.

Należnosće našoho towaŕstwa.

Sobustawy na lěto 1904: kk. 1—20. z Budyšina: Japoštołski vikar praelat Jurij Łusčanski, scholastikus Jakub Skala, direktor can. Franc Löbmann, faraŕ Mikł. Žur, direktor Jakub Nowak, tach. prědaŕ Jakub Šewčik, kapłan Mikławš Andricki, katecheta Jurij Hejduška, registrator Mikławš Holka, zwónk Franc Jaenich, tachantski zwónk Jan Nowak, wučerjej Michał Wjerab a organist Jan Rječka, Michał Kubic, Jan Winaŕ, Marija Ješcyna, Hana Póžerjowa, Khata Pawlikec, Marija Mičkec, Hana Libšec. (Přichodnje dale.)

Dobrowólne dary atd. za towaŕstwo: Najdostojniši knjez japoštołski vikar praelat Łusčanski 3 hr., scholastikus Skala 3 hr., faraŕ Mikławš Žur 3 hr., direktor Jakub Nowak 1 hr., tach. prědaŕ Jakub Šewčik 1 hr. 35 pj., kapłan Mikł. Andricki 1 hr., katecheta Jurij Hejduška 1 hr., faraŕ Jurij Winger z Lubija 1 hr. 40 pj., registrator Holka 50 pj.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 9704 **hr.** 35 **pj. Dale darichu**: Radwořska Hórnikowa Komisija (393,70 hr): 1 hr. 50 pj. Молоканы (251,40 hr.): 40 pj.

Zapłać Bóh wšěm dobroćerjam!

Listownja redakcije. Do P.: K dopisej so hnydom wróćimy.

Krajan,

katholska protyka za Hornju Łužicu,

na pschestupne lěto

1904

je z pschidatej **Protyczku na jczenu** w expedicijach „Katholskoho Posoła“ kaž tež pola klamarjow za **25 pj.** na pschedań.

Sobuſtawy bratſtwa „Jězuſoweje Wutroby“ a „Japoſchtolſtwa modlenja“ maja ſwoje dobre ſkutki a modlitwy w měſacu **januaru** Bohu woprowacź: **„zo bychu kſcheſcźenjo žiwu dowěru na Boha měli“.**

Wot redakcije.

Redakciju Katholſkoho Poſoła je pſchijał knjez kapłan **Mikławš Andricki** w Budyſchinje, hłownu adminiſtraciju knjez farař **Mikławš Žur** w Budyſchinje. **Hłowny ſkład** budźe potajkim też dale w **Budyſchinje na farje.** Knjezej fararjej Žurej njech ſo ſcźelu wſchitke płacźenja za Katholſki Poſoł, wſchitke dary za naſche cyrkwinſke abo narodne należnoſcźe, ſchtož ma ſo w Katholſkim Poſole kwitowacź.

»Lilija«

wuhotuje **njedźelu 10. januara w Sernjanach zabawny wječor.** Započatk $^1/_2$9 hodźin. W našej krajinje hišće njeznata wjeselohra Handrija Dučmana, „Złote hrody“ abo „Hans Klepotař na dań njese“, wupjelni tutón prěni dźiwadłowy wječor, kotryž so ze spěwom započnje kaž też skónči. Naše serbske towarſtwa, kaž wšěch swojich přećelow z blizka a z daloka přeprošuje, na wjesełe zasowidźenjo jenož z tutym najpřećelnišo **Předsydstwo.**

Wutoru 12. januara 1904 změje serbske katholske towarſtwo

„Jednota“

w Drježdźanach w Meinholdec ſalach na Moricskej drózy swój **lětny swjedźeń.** Započnje so wječor hnydom we **wosmich** z wulkim wojeńskim koncertom, piskanym wot trubařskoho zběra kral. saksk. gardyjězdnoho połka, pod nawjedowanjom kral. ſtabnoho trubarja a wojeńskoho hudźbnoho mištra knj. H. Stocka.

Sobuskutkować budźe wójwodowsko-sakski komorny spěwař knjez Edmund Glomme. — Po hudźbje budźa **reje.**

Česćownych Serbow a Serbowki z Drježdźan a wobeju Łužicow na swjedźeń lubje přeprošuje

Michał Wićaz, předsyda.

Schewſki wuczownik móže **jutry 1904** do wuczby ſtupicź pola ſchewſkoho miſchtra **Jakuba Ledźbora** w **Kukowje** pola Pančic.

Z přileżnosću smjerće a khowanja našeje jeničkeje dźowki

Hany

je so lubej drohej njebohej a našomu domej telko česće a wutrobnoho sobužarowanja wozjewiło, zo so dyrbimy wšěm, kiž su našu Hanu w khorosći a na marach wopytowali a k rowu přewodźeli, nutrnje podźakować a jim prajić „Zapłać Wam Bóh“.

W Pančicach, 31. decembra 1903.

Pětr Kocor a mandźelska.

Cźiſchcź Smolerjec knihicźiſchcźerńje w Macźicźnym domje w Budyſchinje.

Katholski Posoł

Wudawa so kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich expedicijach 2 hr.; z křižnym zwjazkom do domu słany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće a w knihařni lětnje 3 hr., štwórtlětnje 75 pj. Za nawěštki płaći so wot cyłoho rjadka abo telko města 25 pj.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarstwa ſſ. Cyrilla a Methodija w Budyſchinje.

Redaktor: Mikławš Andricki, kapłan w Budyšinje.
Administrator: Mikławš Žur, farař w Budyšinje.

Čisło 2.	9. januara 1904.	Lětnik 42.

Katastrofa w Chicagu.

Z hrózbnym njezbožom je so stare lěto skónčiło w nowym swěcze, w měsce Chicagu, a so tak joho wobydlerjam do pomjatka zaryło za husche czasy.

30. decembra minjenoho lěta wotpali so mjenujcy w Chicagu, w zapadnej Ameriey, wulkotne a rjane dźiwadło, dźiwadło Iroquois. Njezbožo bu pschez to tak wulke a straschne, zo woheń wudyri pschi dźiwadłowym pschedstajenju. Dźiwadło bě kopate, do poslednjoho městaczka wobsadźene; tu wuprasny njemdry żiwjoł a zakhadźesche z njesfludźomnej mocu, doniž so wopory njeliczachu po stach.

Njedawno hakle, 23. novembra, bě so wotewriło: — lědma pak bě měsac nadawkej słužiło, tu bu hižo zniczene z wohnjom. A tola rěkasche, zo je ze wschěch 25 dźiwadłow Chicaga najwěsczische a wohnjowa katastrofa, kaž je so nětko stała, cyle njemóžna.

Wěste drje bě było, hdyž běchu wschitke pschiprawy k schkitej wopytarjow byłe zhotowjene a te, kotrež tu běchu, byłe w rjedźe! Mnohe pschiprawy pak tu njeběchu, kotrež tu mějachu być, a kotrež běchu, běchu schpatne a w rozsudnym wokomiku zapowěchu słužbu. — Tu pokazuje so w najwohidnischim swěrle sebicznosć a nahrabnosć wobsedźerjow dźiwadła, kotsiž dom wotewrichu do czasa, zo bychu pjenjezy zaskužili, njestarajcy so wo żiwjenjo wopytarjow. Mamon bě hłowna wěc — wschitko druhe mjenje ważne.

Nastał je woheń najskerje pschez elektriku, dokelž bě eletrowód schpatny. K tomu pschidruži so hischcze druha pschicžina. Pschi hrje, kotraž so runje hrajesche, mějesche so mile měsaczkowe swětło napodobnicz. Apparat, kiž k tomu służesche, běsche pak w njeporjedźe; hdyž so měsaczkowe pruhi z njoho wuliwachu, tu syjachu so tež stajnje schkrě a zlětowachu do wschěch bokow.

Nadobo zlecza schkriczka do kulissy, popadny ju a — za wokomik — zjedze žolte plomješko do wjerha. Dzeczi zaplacachu, smějachu so a wolachu wjesele: „Měsacžk so pali“; njewědžachu, zo so borzy spala — wone ...

Wohnjowy wobornik, snadno jeniczki, kiž bě na jewischczu pschitomny, pytasche woheň poduschcz, tola podarmo: woheň lětasche wot kulissy ke kulissy, a borzy plomjenjesche so cyle jewischczo. Hudžbnicy rozczěkachu; tež dobrowólna wohnjowa wobora měješche so z procha, město zo by wohnjej wobaraka. Tu spuschczi so asbestowy zawěschk, zo by so jewischczo zawrjelo a woheň so njewudobył do znutskownoho dživadła; ale — o njezbožo! — zawěschk spadny jenož hacž do pol —.

Tu spóznachu pschihladowarjo strach, a hrózba jich wobja. A hdyž žónska zawola: „woheň“, tu wschitcy postanychu jako na komando a walichu so k wukhodam. Pod zawěschkom pak wujědže z dobom straschne plomjo syczo k galerijam a mori we wokomiku wschitkich w prěnich rjadach sedžacych: zadni pschihladowarjo pak wojowachu mjez sobu, storkachu a tlóczachu so k durjam, zo bychu straschnomu městnu wucekli: nic mjenje bědžesche so pschi zemi deleka. Mnohe dzěczi a žony buchu k zemi powalane a poteptane, a wndychachu, hdyž so jich plomjenja docyka hischcze njeběchu dótknyke.

Straschny a hrózbny běsche napohlad po wohnju, zapuscženjo woprawdze surowe. Dživadło bě posyte z cžłowjeczimi cžełami; tu a tam ležachu cžěła z hromadami, wosebje po galerijach a khódbach, zwohidžene a cžasto wopalene, tak zo njeběchu spóznacz; pschi jewischczu sedžesche cyły rjad žónskich na swojich městnach, hłowu khilejcy — zdasche so, jako bychu sebi zdrěmnyke: běchu so zadusyke z jědojtymi plunami. —

Wulcy so wuznamjenił a woprawdze hordžinske skutki zmužitoscze a kscheszczanskeje luboscze je pschi tutym njezbožu dokonjał romsko-katholski biskop dr. Muldoon. Wón so pschedoby pschez policistow, kotsiž běchu dživadło wobstupili kołowokoło, cžisny njetrěbnu drastu wot so, a zlěze do prěnjeje galerije, zo by wumožił, kohož bě wumožicz hischcze móžno. Wschěch pak, kotsiž hižo mrějachu abo wosudej njemóžachu wucekнycz, pokojesche wótse w poslednjej hodžinc, jich wotwjazujo, a wopuschczi posledni, hdyž plomjo tež joho hižo hrabasche — zahubje podaty dom. Cyle město Chicago wobdživa tute hordžinske dzěło katholskoho biskopa a wopomina je z najwutrobnischej dzakownoscžu a zjawnej khwalbu.

Nimo měry wulka je liczba woporow; **587 wosobow** je so po najnowschich powěscžach spaliło; něhdže 200 pak je bóle abo mjenje straschnje wopalenych a wobschkodzenych.

Surowje je so tu wjeczika lohkomyslnoscz a njeswědomitoscz Amerikanow; wulku winu na njezbožu maja twarcy, kaž tež wodžerjo dživadła, dokelž zanjerodžichu schkitowace pschiprawy. Pschiklady to pokazuja: Pschi zemi bě wulka liczba wukhodow, ale wschitke ze železnymi durjemi zawrjene a krucze zezamkane. — Zawěschk dyrbjesche asbestowy bycz a, kaž rěkasche, njespalny — a tola so palesche kaž papjera: nimo toho njehodžesche so hacž do dna spuschczicz, dokelž nastroje prawje njedžěłachu. Železnych rěblow, kotrež mějachu na balkon złożene bycz, bě tu jenož mało, a nimo toho njedosahachu ani hacž k hornim wukhodam. —

To su cžežke zakomdženja, a dživacz so tohodla njemóżesch, zo sudnistwo zakroczi a zaja tych, kotsiž su zamołwicži a tak lohkomyslnje wobkhadžachu ze žiwjenjom swojich blizschich. —

Kóždé njezbožo pak ma z wjetscha tež swoje dobre; a tak ponjese tež tuta wohnjowa katastrofa swoje dobre płody. Budże so zawěsćże lěpje dohladowacź w pschichodże na dźiwadła, wosebje schtož jich wěstosćź nastupa. Kejžor Wilhelm je pod zacźischczom zrudnoho podawka hnydom porucził, zo by so kralowska opera w Barlinje dokładnje pschepytała a mjez tym zawrjeła, doniž njebudże pschetwarjena. Mnohe njezbožo trasch so wotwobrocźi, hdyž budże so wobsedźerjam a wjednikam dźiwadłow pschichodnje lěpje na porsty hladacź.

Katastrofa w Chicagu je najhrózbnischa ze wschěch w nowischich cźasach. To wucźi nas pschirunanjo: We Winje zahiny w dźiwadle 1881 z wohnjom 450 wosobow. W Parizu spali so tohorunja w komiskej operje wjacy stow ludźi; w Karlsruhe spali so lěta 1847 wjacy stow wosobow w dwórskim dźiwadle; ani jedyn tutych wohnjow njedocpě toho w Chicagu. Tu dźě za krótko zahiny wjacy ludźi, hacź druhdy w jenej bitwje, na pschikład pola Skalicy 1866. —a.

Z Łužicy a Sakskeje.

Z Budyschina. Najdostojnischi knjez prálat a japoschtolski vikar Jurij Łuschczanski w nowolětnych dnjach w Drježdźanach pschebywasche, złożujo visity na kralowskim dworje: pola Joho Majestosćże krala Jurija, prynca nasledníka Bjedricha Augusta, pola kral. Wysokosćźow prynca Jana Jurija a prynccessy Isabelle a kraloweje-wudowy Karole. Wschudźom bu z cźesćźemi pschijaty; sam tež nětko w Drježdźanach wopyty pschijima, z cźimž je jara napinany. Bóh naschomu wyschschomu pastyrjej spožcź strowotu a cźerstwosćź w cźežkich staranjach a dźełach wysokoho zastojnstwa! — W Budyschinje na tachantstwje knjeza na ss. Tsjoch Kralow po swjatocźnych Božich słužbach najdostojnischomu knjezej zbožo pschejachu.

— Hodowna a nowolětna zběrka wschitkich Serbow **za Maczicźny dom,** kotryž budże z Božej pomocu lětsa dotwarjeny: je hacź dotal wudała 902 hr. 94 pj. wot 273 (297) daricźerjow. Hischcże pak je wjele tych, kotsiž tež dóstachu próstwu, ale pozabychu, někotsi tež — so zatwjerdźichu w swojich wutrobach. Njech womjaknu! Njech so dopomnja. — Nascha zběrka so z 5. cźisłom tohole lětnika skónczi, a budźemy tuž hischcże 3 krócź kwittowacź. Bóh dał, zo bychmy dosć wjele móhli! Lubjachmy sebi, zo tónkrócź pschińdźemy do tysacow: a tak dźě pójmy!

— Spominamy na to, schtož rjekuychmy tydźenja. Jutse su Radwor a Sernjany! — Wopytujcże, lubi Serbja, pilnje serbske dobre swjedźenje! (Sernjanske dźiwadło (tež z 3 spěwami): zapocźatk w **7** hodź., nic w $^1/_2$9.

Z Lubija. W lěcźe 1903 w naschej cyrkwi 45 dźěcźi wukschcźichmy, 23 hólcźatkow a 22 holcźatkow. Z nich bě 6 njemandźelskich. Pschipowědanjow naliczichmy 17, wěrowanja 4, z delegaciju w Czechach bě 5. Cźłow 13 na nasch kerchow (loni 7), 10 mužskich, 3 žónske. Woprawjenjow 820.

Z Radworja. Zańdźene lěto je so w tudomnej wosadźe narodźiło: 47 dźěcźi, 23 mužskoho, 24 žónskoho splaha, mjez nimi 3 njemandźelske. (Maczerje wschěch 3 pschińdźechu z druhich wosadow sem). Pschipowědasche so 14 porow, z nich je tež 9 tu wěrowanych. Wumrěło je 18 wosobow, 11 mužskoho a 7 žónskoho splaha, 9 dźěcźi, 9 doroscźenych. — Swjatych woprawjenjow běsche 4088 w Radworju, do druhoho sta w Zdźeri. — Do

bratrſtwa ſmjertneje ſtyſknoſcże zaſtupi 7, do rózowcowoho bratrſtwa 28 woſobow. — Jako wopor nahromadźi ſo: za twarjomne cyrkwje w naſchej diöcezy 86, za wotſtronjenjo njewólniſtwa w Africy 17, za Lyonſke miſſionſke towaŕſtwo 19, za ſwj. Józefowe towaŕſtwo w Aachenje 17, za towaŕſtwo Bożoho rowa 38, za Bonifacijowe towaŕſtwo 13, za cyrkwje w raŕſchim kraju 12, za kuſtodiju ſwj. rowa 15, Pětrowoho pjenjeżka nawda ſo 18, kermuſchny wopor za dopłaczenjo naſcheje cyrkwje wuda 125 hr. Zapłacź Bóh wſchěm dawacźerjam!

Z Wotrowa. W minjenym, z Bożej hnadu dokonjanym lěcże dóſta w naſchej cyrkwi ſwjatu kſchcźeńcu 20 dźěcźatkow (loni 11), 6 hólcźatkow a 14 holcźatkow, mjez nimi 1 njemandźelſke (z cuzeje woſady a pſchez ſcźěhowace wěrowanjo mandźelſkim runja ſcźinjene). Pſchipowědanaj buſchtaj 2 poraj, 3 pory pak wěrowane (mjez nimi 1 por pſchez delegaciju z Khróſcźanſkeje woſady). Khowanych bu 10 cźěłow (1 z Khróſcźanſkeje woſady) — loni 17, 6 doroſcźenych a 4 dźěcźi. K Bożomu blidu pobu 2808 (loni 2787). — Wunoſchk cyrkwinych woporow a ſkładowanjow bě ſcźěhowacy: za afrikanſke miſſiony (na tſjoch kralow) 64 hr., za Lyonſke miſſionſke towaŕſtwo 160 hr., za towaŕſtwo ſwjatoho Józefa w Aachenje 35 hr. 50 pj., za towaŕſtwo ſwjatoho rowa w Kölnje 24 hr. 50 pj., za orientalſke cyrkwje a ſchule 34 hr., za towaŕſtwa ſwjatoho Bonifacija w Paderbornje 119 hr. 30 pj. (mjez nimi 14 hr. wot ſobuſtawow bratrſtwa), za miłoſcźiwych bratrow w Prazy 20 hr., za towaŕſtwo Afrika 65 hr., za kuſtodiju Bożoho rowa a ſwjatoho kraja 24 hr., za ſwjatoho wótca jako Pětrowy pjenjeżk 104 hr. 90 pj., za nowe twarjomne cyrkwje w naſchej diöceſy 165 hr. 60 pj., za dźěcźatſtwo Jězuſowe 184 hr. (mjez nimi 31 hr. z Njebjelcźic, nahromadźenych pſchez Hańźu W. tam) a pſchez móſchnicźku 221 hr. 76 pj.

Z Njebjelcźic. W zańdźenym lěcże narodźi ſo tudy 15 dźěcźatkow (mandźelſkich), 4 hólcźatka, 11 holcźatkow. Zemrěło je 14 woſadnych, 9 żónſkich a 5 mużſkich: tak zo je woſada — wo cyłu duſchu ſo pſchiſporiła. — Pſchipowědanjow bě tudy 7, wěrowanja 3. — K ſwj. woprawjenju pobu 3440. — Hdyż ſu ſkoro wſchě cyrkwje we wokolnoſcźi ponowjene, je też pola nas ſpocźatk ſo ſtał z tym, zo dary ſo hromadźa we woſebitej knižcy; je drje hiſchcźe dołha krocźel, prjedy hacź po roſchty ſo pojědźe — młódſchi ſplah pak ſo tola docźaka dnja, zo dom Boži ſo w rjeńſchej pyſche zazyboli, jako je nětko.

Z Kamjenca. W zańdźenym lěcże je ſo w naſchej woſadźe narodźiło a bu kſchcźenych 43 dźěcźatkow, a to 21 hólcźatkow a 22 holcźatkow, mjez nimi 4 njemandźelſke. — Pſchipowědanjow bě 14, z kotrychż je ſo 11 porow w naſchej cyrkwi wěrowało. — Wumrě 18 porow, 11 mużſkoho a 7 żónſkoho ſplaha. — Swjatych woprawjenjow bě pſchez 2000. — Do bratrſtwa ſwjatoho Józefa 55 woſobow zapiſachmy.

Z cyłoho ſwěta.

Saſka. Nowołětne ſwjatocźnoſcże, loni z pſchiczinu khoroby Joho Majeſtoſcże, naſchoho lubowanoho krala Jurija wſchě zatorhnjene — ſu ſo lětſa cźim pyſchniſcho w Drježdźanach wotměłe. Cyłe měſto ze wſchěm wobydleŕſtwom ſo widźomje radowaſche, zo ſu ſo cźeżke mrócźna pominyłe a zo ſpodobniſche naſtawaja cźaſy. Bóh dał! — Samo ſo rozemi, zo ſo cyły kralowſki dwór horliwje a pſchikładnje wobdźěli pſchi hodownych a z nim zwiſowacych Bożich ſłużbach.

— Myſlił cžłowjek by, zo maju nowiny w pſchitomnych dnjach tak piſacź doſcź, tak wo Chicagſkim ſpaleniſchczu. Ale hiſchcże toho lacžnym reporteram njeje doſcź. Woſebje tajkim, kotſiž ſo žiwja — ze ſkandalemi. Podobna „lacžka“ bě powěſcź, zo ſtaj naſch prync-naſlědnik a joho dźělena mandźelſka Luiſa k nowomu lětu ſebi zbožo pſchakoj, woſebje je Bjedrich Auguſt jej wutrobny liſt póſłał. Też je wona, nětko hrabinka de Montignoſo, do Drježdźan liſt póſłała, kotryž je wutrobu J. M. krala Jurija wulcy wokſchewił. Schtož je wězo wſcho namaſana łža. Prawda je: zo hrabinka de Montignoſo nětko ze ſwojej dźowczičžku w Jendźelſkej pſchebywa a zo budźe pſchez ſwojoho prawnoho zaſtupnika wot 1. januara ſem kóždе ſchtwórcź lěta powěſcże wo ſwojich dźěcźach z Drježdźan dóſtawacź. Niczo mjenje, niczo wjacy.

Němſka. Japanſcy wyſchcy, k wojeŕſkomu jězdnomu wuſtawej w Hannoverje kommandowani, ſu nahle rozkaz dóſtali, zo bychu ſo hnydom domoj wróczili, podobnje japanſcy wójnſcy, druhdźe w Němſkej ſo nakhadźacy. A ze wſchěch ſtatow tajke powěſcże du.

Rakuſka. Pražſki wjerćharcybiſkop, kardinal Leo ze Skrbenſkich, dźenſa do Barlina jědźe, ſo němſkomu kejžorej pſchedſtajicź; potom wopyta pruſki dźěl ſwojeje diöceſy w hrabinſtwu Kladſko (Glatz).

Wuherſka. W Bilku (na wójnſkich hranicach) je k njepokojom mjez wójſkom dóſchło, kotrež měješe pſchez cžas ſłužicź. Skutki wſchelakich Barabaſow płody njeſu.

Rom. Swjaty wótc je w ſalu konſiſtorija pſchijeczo tſjoch wuherſkich martrarjow: Marka Griſina, Schczepana Ponkraca a Melchiora Grodeca — do zhromadźizny ſwjatych ſwjatoczńje wozjewił. Tohorunja pſchipózna z nowa rjekowſku myſl a póccźiwoſcź francózſkeje narodneje hordźinki Johanny z Orleans, wuprajejo nadźiju, zo ſo Francózſka k ſwojej ſtarej ſławnej ſwèrje a luboſcźi napſchecźiwo cyrkwi zaſy wróczi.

— Kaž ſcże z klětkow ſłyſcheli, ſwjeczi ſo lětſa 25 lètne wopomnjeczo, zo je ſwj. wótc Pius IX. wuczbu wo njewoblakowanym podjeczu Najzbóžniſcheje Knjeżny ſwjatoczńje wozjewił. K tomu zamèru ſpèwa ſo po poſtajenju ſwj. wótca Pia X. we woſmy dźeń kóždoho měſaca tele lèto rózowe a lauretanſka litanija pſched wuſtajenym Najſwjeczíſchim, z woſebitej nowej modlitwu, kotruž w ſerbſkim pſchekładzku naſchi lubi cžitarjo dóſtanu z pſchichodnym cžiſłom. Pobožnoſcź ſo z požohnowanjom ſkónczа. Wobdźělujcże ſo pſchi njej horliwje a pilnje, khwależe, ſławcże a proſchcże Božu Macź, kiž je tajku wurjadnu miłoſcź dóſtała pola Boha!

Pólſka. Jednanja ruſkoho póſłanca Gubaſtowa pſchi Vatikanje ſu k wuſpèchej wjedłe: na biſkopſtwo w Sejnach powoła ſo kanonik Propolanis (Žmudzina), ſeminarſki profeſſor w Pětrohrodźe: na biſkopſtwo w Płócku kanonik Maryan Ryks, dotal direktor ſeminara w Sandomierzu: za biſkopa w Saratowje prälat Erdman, tachant w Pětrohrodźe.

Wšitkim lubym Serbam a Serbowkam doma a w cuzbje, jako też wšèm swèrnym nadobnym přećelam našoho naroda sćelu z tutym swoje najwutrobniše přeća k Nowomu lětu 1904 sćěhowacy kk.. złožujcy z dobom jako wukupne za přeća jenotliwym — za Maćičny dom:

12,60 hr. (15 kr.): P. Anselm Rotzinger, praeses serbskoho seminara w Prazy;
10 hr.: dr. med. Nowak w Kamjencu;

po 6 hr.: farař can. Werner w Khróśćicach, Rakečanske serbske towařstwo »Lipa«, česna swójba Wjeršec z Rachlowa;

po 5 hr.: kubleŕ Herrmann w Khróśćicach, hajnik Lorenc-Zaleški w Strempće nad Rhynom;

4,30 hr.: kubleŕ Wencel w Dźěžnikecach;

po 4,25 hr. (5 hr.): Měśćanska Bjesada w Přibrami, wučeŕka Kramattowa w Prazy, direktor Jan K. Hraše w Náchodźe;

po 4 hr.: wučeŕ Słodeńk w Kukowje, kubleŕ Libš-Wunjowski, žiwn. Kocor w Pančicach;

po 3 hr.: kapłan Šołta w Žitawje, wučeŕ Šyca w Rachlowje, kubleŕ Bartuš w Krapowje, kublerjo Michał Cyž, Michał Rjeda, Jakub Nowak, Mikławš Čornak, Jakub Cyž z Wotrowa, kapłan Jawork w Njebjelčicach, farař Křižank w Seitendorfje, chemik Hórnik w Koelnje-Nippes, kubl. Kral we Wosyku, dohladowaŕ H.-H. papjernika, žiwn. Rječka w Mał. Bobolcach, Radwořska Kath. Bjesada, wučeŕ Čoch w Zdźeri, piwarc Radca w Prěčecach, cyrkw. wučeŕ Wjacławk w Kamjencu, kubleŕ Króna w Bukecach, woj. farař Rjeńč w Drježdźanach, kand. wyšš. wučeŕstwa Wićaz w Stollbergu, kubleŕ Cyž w Stróžišću, służowna Měšerjec w Žitawje, kubleŕ Rjebiš w Kanecach;

2,55 hr.: kand. wučeŕstwa Vítek w Poličcy;

2,38 hr.: kapłan Fr. Jedlička w Budźejowicach;

2,05 hr.: wučeŕ Jelínek w Boskowje;

po 2 hr.: kubleŕ Jakub Ćemjera z Wotrowa, kubleŕ Delan z Wěteńcy, wučeŕ Wjeŕš w Sl. Bolesławju, kapłan Papež we Worklecach, žiwnoscerjej Rječka w Khwaćicach a Kurjat w Zajdowje, wučeŕ Kral w Zaréču, dwórski kapłan Rèzak w Drježdźanach;

1,91 hr. (2,25 kr.): farař Hrejsa w Prazy;

1,70 hr. (2 kr.): direktor dr. Prágr w Kolínje;

po 1,50 hr.: Hana Kurjatec ze Šunowa, Marija Viccyna z Haslowa, August Bartuš w Krapowje, Madlena Rjelkec w Haslowje, H. Š.;

1,28 hr.: wučeŕ Hrnčíř w Nymburku;

po 1 hr.: Marija Prócec w Ralbicach, J. K. z Haslowa, kubleŕ Symank, překupc Šołta, Marija Justec, Marija Wroblec, Hańža Wroblec z Wotrowa, dobrej duši w fali . . ., Handrij Keŕk z Drożdźija, Aug. Skopa w Kołwazy, kubl. Hajnik a Sulk we Wul. Zdźarach, wuměnk. Gäbler a Kokla w Zajdowje, krawc Narćik, wuměnk. Kurjatowa w Šunowje, poselnik Lejman w Kukowje, Jakub Křižank z Podhroda, Madlena Wawrikec z Lubija;

po 0,85 hr. (1 kr.): P. Methodij Halabala w Rajhradźe, Slovanský Klub w Prazy;

po 0,50 hr.: August Wićaz ze Žornosyk, Handrij Dźěćik, přek. Wawer, liston. Pakostnik z Wul. Zdźar;

po 0,30 hr.: Pakostnik (bur), N. N. z Wulk. Zdźar.

Należnosće našoho towařstwa.

Sobustawy na lěto 1904: kk. 21. Hana Šewčikec z Lubija, 22. dr. Jan Grólmus, direktor w Lipsku, 23. Fr. Žundálek, katecheta w Prazy, 24. Hańža Roztokec z Hodlerja, 25. Pětr Ledźbor we Warmbrunnje w Ślezskej, 26. Madlena Šponec z Małsec, 27. Pětr Paška z Kamjenjanskoho Haja, 28. Michał Mjechela z Pěskec, 29—32. z Hórkow: Mikławš Khěžka, Madlena Šližowa, Pětr Šilak, Michał Wjacsławk, 33. Michał Wawrik z Khróśćic, 34. Jurij Kubanja, ratařski inspektor w Vielist w Mecklenburgskej, 35. Jakub Wencl z Dźěžnikec, 36. Jurij Winger, farař w Lubiju, 37. Michał Rječka z Małych Bobolc, 38. Jakub Rjeńč, wojeŕski farař w Drježdźanach, 39. Felix Pětranc, wučeŕ w Lipsku, 40. Mikławš Cyž z Kukowa, 41. Michał Kurjat ze Zajdowa, 42—46. z Budyšina: Hana Šramic, Madlena Mišnarjowa, Jan Pětrka, Hana Rychtarjowa, Marija Dučmanowa, 47 kapłan Pawoł Šołta w Žitawje, 48. Wórša Polanowa z Mnišonca, 49. Michał Wels z Němsec, 50. farař Jurij Kral w Dubinje, 51. Handrij Haša ze Zajdowa, 52. Mikławš Měń z Ćemjeric, 53. Handrij Guda z Hornjeje Kiny, 54. Jakub Křižank z Podhroda, 55. Ernst Pjetaš z Baćonja, 56. Pawoł Khěžka z Kozaric, 57—61. z Khróśćic: kapłan Jan Just, Hana Hejdanec, Marija Běrkowa, Michał Šołta, Marija Pjetašec, 62. Mikławš Just z Noweje Jaseńcy, 63. Jurij Renner, wučeŕ we Worklecach, 64. kapłan Fr. Jedlička w Budźejowicach w Č., 65. Jakub Lawkus z Drježdźan, 66. Jakub Libš z Hornjoho Wunjowa, 67. sotra

Gregoria Šołćic, wóršulinka w Liebenthalu, 68. inspektor Pětr Wićaz w Drježdźanach, 69—72. z Ralbic: cyrkw. wučeŕ Jurij Šewčik, Mikławš Kućank, Jurij Šwejda, Jakub Manjok, 73. Mikławš Šołta ze Šunowa, 74. Jakub Pječak z Nowoslic, 75. Michał Wels z Koslowa, 76. Mikławš Buk z Konjec, 77. 78. z Wotrowa: kanonik Herrmann, Pětr Rychtař, 79. Marija Rjedźina ze Žuric. (Přichodnje dale.)

Sobustawy na lěto 1903: kk. 642. 643. z Koslowa: Jan Pjech, Jakub Čornak, 644. Mikławš Frencl z Ralbic. (Přichodnje dale.)

Dobrowólne dary atd. za towařstwo: kk. Hana Šramic z Budyšina 1 hr., Madlena Mišnarjowa z Budyšina 75 pj., wojeŕski faraŕ Jakub Rjeńč w Drježdźanach 1 hr., wučeŕ Felix Pětranc w Lipsku 30 pj., Jurij Šwejda z Ralbic 50 pj., faraŕ Jurij Kral w Dubinje 40 pj., Handrij Haša ze Zajdowa 50 pj., Jakub Lawkus z Drježdźan 40 pj., Jakub Libš z Hor. Wunjowa 40 pj., Michał Wels z Něwsec 40 pj., njemjenowana z Budyšina 1 hr., inspektor Pětr Wićaz w Drježdźanach 1 hr. 40 pj.

Dary za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Dale su woprowali: K česći Wutroby Jězusoweje 5 hr., njemjenowany za zbóžnosć njeboh staršeju a bratra 15 hr.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Lubiju: z Khróšćic 6 hr.

Za twarjomnu nowu cyrkej we Wulkim Šunowje: Njemjenowana z Budyšina 3 hr., druha njemjen. wottud 2 hr.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Drježdźanach-Janowym měsće: Njemjenowana w. z Budyšina k česći Jězusoweje Wutroby 4 hr., k spokojej khudych dušow 2 hr., M. K. z H. 5 hr.

Na twarjomnu cyrkej we Werdawje: z Budyšina z lubosće k Jězusdźěćatku 1 hr. 50 pj., z Budyšina 5 hr., njemjen. 2 hr.

Za Žitawske bože dźěćo: Njemjenowana 3 hr. (su wotedate).

Za katholsku šulu we Wolešnicy (Ölsnitz) pola Kamjenicy: Njemjen. z Budyšina 2 hr.

Za nowu cyrkej w Lipsku - Lindenawje: z Khróšćic 3 hr.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Radworju.

Dale su woprowali: Njemjenowany za zbóžnosć njeboh staršeju a bratra 15 hr., njemjenowana z Budyšina 5 hr., k česći swj. Antonija wot H. R. z B. 50 pj.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdatych 9706 hr. 25 pj. Dale darichu: Молоканы (266,80 hr.): skepsana špica 30 pj. + 1 hr. 80 pj., Lipsčanski bratřik Khwaćiskeje worćizny 1 hr. 50 pj., dobrowólnoho dara 50 pj. = 4 hr. 60 pj.

Zapłać Bóh wšěm dobroćerjam!

Listownja redakcije. Dopisaj z Ralbic podamy.

Filipsdorf budźe, jako kóžde lěto, też tónkróć z dźakom spominać hnady a česće dnja 13. januara, na kotrymž je so tam Mać Boža miłosćiwje zjewiła. Lětsa budźe tomu hižo 38 lět. Swjatočnosće póčnu so wutoru wječor w 5 hodź. ze spěwanej litaniju a z požohnowanjom. Z dobom wobswětlenjo domow. W 3 hodź. rano hrimot kanonow připowědźi jubilejnu hodźinu a dźeń. W 10 hodź. swjedź. prědowanjo far. Hablera z Zeidlera, potom swjatočna Boža mša arcytach. Budera z Liberca (Reichenberga). W 5 hodź. a přez cyły tydźeń litanija z požohnowanjom. Přileżnosć k spowědźi 12. januara wot 4 hodź. pop. počinajcy atd.

Za Radwořsku wosadu.

Domy budźa po sćěhowacym rjedźe dale swjećene: tutón tydźeń póńdźelu w Bronju — srjedu w Kamjennej — štwórtk w Měrkowje, Lutowču a Boranecach — na nowy tydźeń póńdźelu w Khelnje — srjedu w Miłkecach a Hodlerju — štwórtk w Khasowje a Łuzy. Započatk w 2 hodźinomaj.

Jednota,

towařstwo katholskich Serbow w Budyšinje, změje jutře **njedźelu 10. januara** swoju prěnju lětušu zhromadźiznu.

Předsydstwo.

»Lilija«

wuhotuje jutře **njedźelu 10. januara w Sernjanach**

zabawny wječor.

Započatk w **7** hodźin. W našej krajinje hišće njeznata wjeselohra Handrija Dučmana, „Złote hrody“ abo „Hans Klepotař na dań njese“ wupjelni tutón prěni dźiwadłowy wječor, kotryž so ze spěwom za počnje kaž też skónči. Naše serbske towařstwa, kaž wšěch swojich přećelow z blizka a z daloka, přeprošuje na wjesełe zasowidźenje jenož z tutym najpřećelnišo **Předsydstwo.**

Wutoru 12. januara 1904 změje serbske katholske towařstwo

„Jednota“

w Drježdźanach w Meinholdec salach na Moricskej drózy swó

lětny swjedźeń. Započnje so wječor hnydom w **wosmich** z wulkim wojeńskim koncertom, piskanym wot trubařskoh zběra kral. saksk. gardyjězdnoho połka, pod nawjedowanjom kra stabnoho trubarja a wojeńskoho hudźbnoho mištra knj. H. Stocka

Sobuskutkować budźe wójwodowsko-sakski komorny spěwa knjez Edmund Glomme. — Po hudźbje budźa **reje.**

Česćownych Serbow a Serbowki z Drježdźan a wobeju Łužicow na swjedźeń lubje přeprošuje

Michał Wićaz, předsyda.

Zjawny dźak.

Wróćiwši so wot rowa našeje lubeje dźowki a sotřički

Hańže

wšitkim, kotřiž su ju w dołhej khorosći wopytowali a dary lubosće z njej dźělili; kotřiž su jej na pusty wječor khodźili a k rowu ju přewodźeli, prajimy najwutrobniše **„Zapłać Bóh tón Knjez!“** Wosebje budź Róženćanskej šuli wutrobny dźak, zo su dźěći swoju njebohčičku towařšku počesćiłe, k rowu ju přewodźejcy.

W Sernjanach, 4. januara 1904.

Žarowaca swójba **Žurjec.**

Čišćcz Smolerjec knihičišćerńje w Macičnym domje w Budyšchinje.

Katholski Posoł

Wudawa so kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich expedicijach 2 hr.; z křižnym zwjazkom do domu słany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće a w knihařni lětnje 3 hr., štwórtlětnje 75 pj. Za nawěštki płaći so wot cyłoho rjadka abo telko města 25 pj.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarstwa ſſ. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Mikławš Andricki, kapłan w Budyšinje.
Administrator: Mikławš Žur, farař w Budyšinje.

Čisło 3.	16. januara 1904.	Lětnik 42.

Naſcha politika.

(Po swojim pschednoschku w Khróſcžicach napisał J. Schewčžik.)

To bě doſcž cžežko, so raz wottorhnyčž wot swojoho wschědnoho dźěła — psched samymi swjatymi dnjemi! Ale njemóžach so spschecžiwicž lubomu pscheproschenju swojoho staroho znatoho a pschecželа knjeza wučerja Skodeńka, a to cžim mjenje, hdyž mje proschesche, do serbskeje metropole, do staroſławnych Khróſcžic. Sem sym jako dźěcžo hižo khwatał kóždu njedželu a swjaty dźeń do domu Božoho — a tu pschikrywa na polu Božim schěry dorncžk to najlubsche, schtož mějach na zemi, staroſcžiwoho nana a njezapomnitu macž. — —

Bjez dźiwa tohodla, zo su mi Khróſcžicy nimo měry drohe, a rad sym jim pschischoł.

Ale, moji wjeleczeſczeni pschitomni, dyrbju was proſyčž wo mile pojudźenjo swojeje rěcže. Njedostatka cžasa dla njebě mi pschi najlěpschej woli móžno, wscho tak derje a rjenje zestajecž a wuhładkowacž, kaž byschcže sebi to wy, moji lubi Serbja, a kaž by sebi wěc sama, wo kotrejž chcu rěcžecž, zaſłužiła. Předuju a pschednoschuju drje kóždu njedželu, ale wscho němski. Serbski lěta dołho hižo w zjawnej zhromadźiznje rěcžał njejsym. Tohodla njedźiwajcže tak jara na słowa, ale wjele bóle na myslicžki, kotrež pschednjesu. Tele myslicžki, wěrcže mi, su mi zeſkhadźałe w dobrej, swěrnej serbskej wutrobje — a to nic hakle dźenja a wcžora, ale dawno, dawno hižo so z nimi noschu. A nic jenož ja, tež naschi najzaſłužbnischi wótcžincojo so ze samsnymi myslicž-kami zaběraju. Móžno wschak, zo so tu to abo druhe wschěm njezespodoba, zo je tón abo druhi hinaschoho měnjenja: to jomu za zło njezměju. Njech

jenoż swoje měnjenjo potom też zjawnje praji. Debata, żiwa debata nje naſtanje po mojich ſłowach. Trochu wichora wobcżerſtwja ſtwórbu a ro jaſnja njebjo. Też my, lubi Serbjo, naſcha mała horſtka, trjebamy jaſno w naſchim zjawnym żiwjenju. Něſchto k tomu pſchicpěcź, je mój dżeńſniſ wotpohlad. Njejſym njezmylny. Rad ſo dam powuczicź. Njepytam ſławy wużitka. Mi jenicżcy na wutrobje leży dobro mojoho lubowano ſerbſko-katholſkoho luda. To je ta hwězda, kotraż je, jakoż tych tſjo kralow z rańſchoho kraja — hwězda Betlehemſka, mje ſem wjedła z ra k wjecżoru, kotraż mi ſwěcźi tu pſchi mojim pſchednoſchku a kotraż ſo ſwě zawěſcźe też nad tejle nahladnej wótcżinſkej zhromadżiznu, każ tamna njebje hwězda nad rozpadanej, khuduſchkej hródżicżku Betlehemſkej. —

Haj móliczki, nizki a zacpěty, każ tamna hródżicżka, je naſch luby ſerb narod. A tola: z tajkejele khudeje hródżicżki wuńdże wumóżnik ſwěta, a n z palaſta abo kamjeńtnoho hrodu! A tak też, to budźmy pſcheſwědcżeni, nj móże zakcźěcź zbożo nam, khiba-li z naſchich proſtych ſerbſkich wutrobn z naſchich jednorych burſkich, khěżkarſkich ſtatokow. Z hrodow a měſcźanſt khěżow nihdże nic. Schtóż by ſebi myſlił, zo do Serbow zbożo z cuzby pſc khadża, njewě niczo wo ſerbſkich ſtawiznach. Njeſpominam na ſtare cżaſ hdyż Serbjo panam robocźichu na polach a łukach, kotreż prjedy ſwo mjenowachu, hdyż němſke „innungi“ njepſchizwolichu, zo by Serb nawukn rjemjeſło, hdyż měſta njepſchijimachu Serbow do měſcźanow — twarjachu cyrkej w Bacźonju a pſcheproſchachmy za nju też mjez katholſkimi Němcam A ſchto dóſtachmy? Něktotre hriwny. Schto dóſta Radwoŕ z cuzby za ſwo krasnu nowu cyrkej? Jara, jara mało. Haj, ſamo na to ſu ſo mi něko hórſchili, zo ſo z Bonifacijowoho towaŕſtwa něſchto ſtow hriwnow płac k amortiſaciji dołha Radwoŕſkeje cyrkwje. „To njech ſebi cźi ſerbſcy bu ſami ſwoje cyrkwje twarja“, tak mi hižo huſcźiſcho zwonjachu. A tola d ſo mjez nami za Bonifacijowe towaŕſtwo wjacy nawdawa, hacź ſo z njoho naſche ſerbſke cyrkwinſke potrjebnoſcźe pſchiwobrocźa. A my? My hromadźim za cyrkwje a ſcźelemy pjenjezy do wſchěch ſwěta kónczin. Za poſledńje ſchtyr lěta (1899—1902) je naſch Poſoł ſam mjez Serbami nahromadźił a d Němcow rozeſłał 5116 hriwnow, za ſerbſke cyrkwje a naležnoſcźe 7746 hr Nimo toho pak ſo hiſchcźe wjele darow ze Serbow direktnje do cuzby ſcźe kotreż ſo w Poſole njekwitnja. Z toho ſcźěhuje, zo Serbjo nic jenoż nic z cuzby njedóſtawaja, ale zo pomèrnje wjacy za němſke potrěbnoſcź nawdawaju hacź Němcy ſami, z najmjeńſcha, ſchtoż Sakſku naſtupa. Ja tu ſerbſku woporniwoſcź njezaſudźuju, ale pſchipóznawam a khwalu. Ale waż je, zo ſebi tole pſched wocźi ſtajimy. Wſchomu ſwětej móżemy z tym dr pokazacź, zo my woprawdże połnje ſwoju kſcheſcźańſko-katholſku winowato dopjelnjamy podpjernjcy ſwojich wěrybratrow, haj, zo ſmy tu druhi z pſchikładom!

Tola, najbliżſchi ſmy ſebi ſamym. Najprjedy woprujmy doma! Mamy tu mjez nami nuzy doſcź a potrěbnoſcźe. Mało ſo zrunan z khwalenej ſerbſkej pobożnoſcźu cźaſto doſcź khuduſchki Boži dom. Khudnſch njenahladne ju cźaſto doſcź naſche woltarje a dodżeržane. Stacijony wje wjele ſchpatniſche hacź wone, kotreż w cuzbje ſo za waſche pjenjezy ſtaje Mamy drje kraſnej nowej cyrkwi nětko w Bacźonju a Radworju, poſtajił dr je z kraſnje ponowjenej cyrkwju Khróſcźańſkej ſebi a ſwojej woſadże wje zaſłużbny knjez kanonik a farař Wernař pomnik wſcheje khwalby hódny, —

Budyschinje krasni so serbska cyrkej w nowej pyschе — ale wschudžom a wschim tola hischcže nasche serbske cyrkwje njejsu wobnowjene a wupyschene, by to nuznje trěbne byko. A nimo cyrkwjow mamy domjacych potrěbschči dosch. Spominam jenož na khorownju we Worklecach. Tuž ja praju: oprujmy, ale najprjedy woprujmy za nasche domjace potrěbnoscže. Je tola domu bližscha koschla njezli kabat.

Khudnjemy straschnje, moji lubi. Hypotheki na waschich rjanych burskich stokach rostu do njebjes. Je nas mało. Ale njebojmy so! Stojmy jenož pomadže a pokažmy, zo mamy swój strowy a swój kruty rjap. Bóh je s nami.

Schtož wo hospodarsko-narodnym žiwjenju z krótka naspomnich, płaczi tež politiskim. (Pokračowanjo.)

Čischinskoho wječor w Radworju.

Sernjany, Radwor — Radwor, Sernjany — to bě wothłós wjesołych serbskich wutrobow, to bě kuzłarske słowo, kotrež so w pscheběhu krótkich dnjow zwjese po serbskich honach, a někotrežkuli starske wóčko zasy womłódni, zhonwschi, zo změje zasy pschileżnosch k dawno znatej, ryzyserbskej zabawje. Schetož to dyrbi kóždy, chcyj njechcyj, pschipóznacž: bjez lischczenja, bjez chilizowanja: Radwor a Sernjany, stej słowje, kotrejž matej wuznama a dobroho zynka w stawiznach serbskich koncertnych a dživanowych zabawow, w stawiznach womłódnjacoho towarstwowoho wjesenja. A z cžežka je mjez cžitarjemi Posoła koho, kiž njeby wjesele to podpisał.

Mjez tym tuž, zo so mnozy, mnozy nastajichu do Sernjan, zo bychu so z Delanskich mjezach pschi rjanej „kekliji“ (w dobrym wuznamje słowa —) zaso zasy prawje „nutrnje“ zezabawjeli, so hižo dawno, dawno w Radworju, nam tak lubym, hotowasche kóždy domczk na zabawny wječor. Njedžele psched tym hižo schukotachu sebi Radworske holicža wo drohotnej, pyschnej garderobje, straž bě so wosebje k tomu z Drježdžan wobstarała. Macz wschak měnjesche, zo drje je drohe tajke požczowanjo, „ale macži“, prajesche Lenka, „za to dže tak tež něschto wurjadne wuhladasch, kaž hischcže serbske jewischcža njejsu widžałe —“, a staroscžiwy nan, hewak trójcy kóždy pjenježk w porstach wotwocžejo, prjedy hacž jón wuda — tónkrócz měnjesche: tam dyrbimy hicž. Schak wschitcy wědžachu: měsacy dołho su so naschi hólcy a holcy wuwuczowali, hacžrunž sprócni a wudžčłani, su so hischcže po dołhich wječorach spinali, móhł rjec drěli z pruhami a wschelakimi pschihotowanjemi a pschirawami. Tuž je bjez dživa, hacžrunjež bě zastupny pjenjez za nasche zwunjene wobstojnoscže wěžo khětro „nobl“, kaž cyła »Meja« a cyły Radwor ze swojim z nowa wudebjenym Božim domom, zo běchu tola hižo do czasa wschě hišta w pschedpłaczenju rozpschedate a Delanec łubja bě napjelnjena dosch a nadosch, tak zo so tam mjerwjesche z ludom. Boże słónczko, kotrež je nam tež schikhilene byko, ze złotymi cžopłymi pruhami lubje wohrěwasche tež tych, kotsiž z hewak dosch zmjerzli.

Hracz mějesche so, kaž program powědasche: „Na Hrodźišču“, cžinohra w 5 jednanjach, spisana wot naschoho — schtó joho njeby znał, kotrohož mjenujemy naschoho — Čischinskoho! — Wón bě sam tež do Radworja z swojimi znatymi pschikhwatał, zo by ze swědkom był, kak so w Serbach

hibacź počzina lěpsche zrozemjenjo joho wuplodow, kak Serbja postupuja na wyschschi skhodźeńk narodnoho žiwjenja, so dale bóle bliža basnikowym idejam a słowam a kak drje so radźi, hdyž sebi Radworćzenjo zwažichu na hru . . .

Njech tu pschispomnju, zo njeje tule městna, wscho napisacź, schtož by nuzne byko k dospołnomu zrozemjenju dramata: njech sebi cžeścženy cžitar wobstara maku knižku „Na Hrodźišću"; tam namaka dramat a zady teksta wscho, schtož poskužuje lěpschomu zrozemjenju, wosebje stawizniski zakład dźěła.

(Skónczenjo pschichodnje.)

Z Łužicy a Sakskeje.

Z Budyšina. W čole čisła rěč wočišćować počinamy, kotruž je knjez tachantski prědar Šewčik w znatej zhromadźiznje katholskoho ludowoho towarstwa w Khrósćicach měł. Naša redakcija slubi tak w samej rozprawje wo tamnej zhromadźiznje, nětko pak to z ważneje přičiny čini. My smy mjenujcy přeswědčeni, zo so takle najlěpje powali wšelaki předsud a porjedźi křiwe měnjenjo. Přede wšěm njeje tomu tak, zo je naše towarstwo jenož literarne abo pismowske a nabožne; wote wšoho započatka sem je towarstwo ss. Cyrilla a Methodija tež politiscy wjedło kóždu kročel našoho ludu. A jenož to sprawnje wuznaj kóždy: zbožownje a najswědomišo wjedło! Hdyžkuli je so wo wólby jednało abo hewak wo ważnu zjawnu wěc, je naše towarstwo přez swój časopis „Katholski Posoł" prěnje jednało, a wšitke čitarstwo, wšitke sobustawy, mohł rjec, bjez wuwzaća, posłuchachu hłós. Abo njeměrka „K. P." »ludowy časopis«? Zawěsće, a tajki njeje jenož rěkał, ale přecy był też w najpołnišim słowa zmysłu, a za tym skutkował. Z teje jeničkeje wokolnosće podawa so wšo dalše. Z toho so podawa wosebje, zo my njejsmy njepřećelscy ludowomu towarstwu, ale zo my po našich wobstojnosćach a we swojich mjezach samsne činimy jako wone, a to hižo dźesatki lět dlěje, hač wone nasta. My joho přećiwnicy njejsmy, ně: přećeljo, a z nim dźěłaćerjo — na samsnym polu — jenož zo chcemy swój wosrjedk, kiž smy sebi wupěsćili, zdźeržeć a wobkhować jako swój. — Z tym smy też přećelej wotmołwili k joho listej, kotrohož — tajkoho njejsmy móhli wočišćeć! Njelubujemy polemiki, dokelž bywa njepłódna a jěrosć syje a zajědojća, čohož nam njeje nihdy trjeba. Dobri sebi budźmy, prawdu sebi hudźmy, sprawnje sebje sudźmy!

Z Budyschina. Zańdźenu njedźelu wotmě „Jednota" swoju prěnju a z dobom hłownu zhromadźiznu w nowym lěcźe. Knjez pschedsyda, katechet J. Hejduschka, postrowi wotewrjwschi zhromadźiznu pschitomnych po katholsku, powita wschitkich wutrobnje a poda potom wobschěrnischu rozprawu wo žiwjenju a skutkowanju Jednoty w minjenym lěcźe. Z tutych wukładowanjow bě spóznacź, zo w naschim towarstwje knježi strowe młódne žiwjenjo, zo cžiłosćź, hibliwosćź, horliwosćź a luboscź so nakhadźa we wschitkich joho stawach. Pschedsyda rěcžeschе najprjedy wo khutnym dźěle, kotrež je so w towarstwje w starym lěcźe dokonjało, wopominasche swjedźenje a zabawy, kotrež bě sebi Jednota wuhotowała, a jich wuspěch, namołwjejo skónczunje pschitomnych, zo bychu dotalnu swěru a luboscź Jednocźe wobkhowali za wschón pschichod.

Po pschedsydze rozprawjesche knjez pokladnik, wuczeŕ Wjerab, wo naschich financach. Ze znatej wustojnoszu poda nam jasny pschehlad dokhodow a wudawkow a skónczi z pokojacej powěszu, zo nascha móscheń njeje, njedźiwajcy na wulke wudawki, hischcze wulinaka. — Po tym jimasche so nasch knjez kantor, wuczeŕ J. Rjeczka, slowa a rozłoži nam, schto je so w spěwanskich hodźinach, kotrež so tydźeńscy wotměwachu, spěwało a kak su byle wopytowane. — Po rozprawach scźěhowachu hnydom wólby. Za pschedsydu wuzwoli sebi Jednota z nowa knjeza katecheta J. Hejduschku, za městopschedsydu knjeza kaplana M. Andrickoho, za pokladnika knjeza wuczerja Wjeraba, kiž je dotal tak swěrnje nad jeje pokladami strażował; za zapisowarja knjeza registratora M. Holku, kiž je wschitko Jednotu nastupowace swěru zaznamjenił. Spěwanske hodźiny powjedźe dale knjez wuczeŕ J. Rjeczka. Jomu dołži Jednota cyle wosebity dźak, dokelž je jeje sobustawy z njewustawacej prócu a wutrajnoszu pschez cyle lěto wuwuczował w cyrkwinskim, kaž tež w narodnym spěwje, a pschi swjedźenjach a zabawach spěw nawjedował. — Po wólbach zaspěwachmy sebi wjesele, zo bychmy po khutnym dźěle tež zabawje prawa popscheli, a rozeńdźechmy so, hdyž bě so zhromadźizna skónczika, spokojeni domoj. — Pschitomnych bě 108 wosobow. —

Wołžarowało je so, zo je so nascha zhromadźizna zetkała ze swjedźenjom Radworskeje „Meje“, kotraž Cźischinskoho „Hrodźischcźo“ hrajesche, tež tu njedźelu, mnozy bychu tam radźi schli pohladacź. Cźim lubscha budźe jim zawěscźe nětko powěscź, zo „Meja“ swoje dźiwadło pschichodnu póńdźelu 18. januara wospjetuje (zapoczatk w 6 hodźinach). Schtóž tuž móże so wottorhnycź, njech sebi tam dóńdźe pohladacź; pucźa so wěscźe njebudźe kacź. —a.

Z Budyschina. Wczora w 2 hodź. w nocy tu na drjewowych wikach woheń wuńdźe, kotryž je dwě brózni znicził. Pschi wulkim wětšiku, kiž dujesche, bě woheń wjele wjetschich rozměrow nabycź mohł.

Z Khróscźic. W minjenym, z Božej pomocu dokonjanym lěcźe je so w naschej farskej wosadźe narodźiło 127 dźěcźatkow, a to 52 hólcźatkow a 75 holcźatkow (9 njemandźelskich). — Wotemrěło je 114 wosobow, a to 58 muźskoho splaha a 56 žónskoho splaha. Tuž je so 13 wosobow wjacy narodźiło. — Wěrowanych je w naschej cyrkwi 20 porow, pschipowědowanych 26. — Woprawjenjow bě 10550 a doma wobstaranej stej 202 wosobje bytoj. — Bóh daj nam tež na nowe lěto swoju bohatu hnadu, zo by so pola nas jenož to spěchowało, schtož je k Božej cźesći a naschim duschам k spomoženju! Wosebje njech pak najcźišcźischa Knjeżna, kotruż w jubilejnym lěcźe wosebje cźesćujemy a wo jeje zakit prosymy, wuprosy wot Boha, zo by so k lětu cyle zhubiła cźmowa rubrika w spinkach, kotruż stajnje jenož pschistajamy — z bolostnej wutrobu.

Z Kulowa. W zańdźenym, z Božej hnadu dokonjanym lěcźe dósta w naschej farskej cyrkwi 147 dźěcźi swjatu kschcźeńcu, a to 79 hólcźatkow a 68 holcźatkow: njemandźelske běchu z města 3, ze wsow 3; wumrěłe su 103 wosoby, 50 wotrosceńych a 53 dźěcźi. — Wěrowanych bu pola nas 11 porow. — Do bratrstwa swjatoho rózarija so 198 wosobow zapisacź da, a do bratrstwa knjeżnow, kotrež pschez 200 sobustawow liczi, bu 40 pschijatych. — Pschispomnjenjo: Kup leżomnoscźe (6 jutrow) za nowu katholsku cyrkej we Wojerecach bu wot najdostojnischoho knjeza kardinala pschipóznata, a budźemy nahromadźiwschi něschto pjenjez twaricź. Mamy tam w schulach 64 dźěcźi.

Z Radworja. Pola nas je ſławna „Meja“ njedźelu z wulkej wuſtojnoſću — haj, na naſche wobſtojnoſće: z njewſchědnym miſchtrowſtwom pſchedſtajała cźinohru Jakuba Cźiſchinſkoho „Na Hrodźiſchću“. Wo cźimž wſchak rozprawa wjacy powěda. — Pſchichodnu póńdźelu budźe kraſna hra, kiž je pyſchnje wuhotowana (27 hrajerjow a hrajerkow, draſty z Drježdźan —), wospjetowana, a to wjeczor **w 6** hodź. z razom. Zo bychu wſchitcy dospołnje wſcho zrozemili, je „Meji“ z powołaneje ſtrony pſchilubjena zawodna rěcź, kotraž wſchěch pſchitomnych dokładnje powuczi. Tohodla njech ſo nichtó njekomdźi, njech wosebje też hoſću z dalſchich ſtron Radwoŕ póńdźelu poſtorcźa.

Ralbiczańſka „Lilija“ je njedźelu měła dźeń bohatych, kraſnych žnjow. Njedoſtatka měſta dla wſchak tutu, jako hiſchće druhej powěſću z Delan wotłožichmy za cźiſło 4.

Z cyłoho ſwěta.

Saſka. Pſchi dwórſkich balowych ſwjedźenjach poſlednich dnjow wobdźěli ſo też naſcha kralowſka ſwójba.

— Zaſakły ſtrajk w Krimicźawje dale traje, dźěłacźerjo a cźi, kotſiž dawaju dźěło, na ſwojim ſtoja. Měſto a kraj z tym cźerpitej.

Němſka. W Barlinje bě 1. měrca 1903 tajkich, kotſiž dawki płacźa: 432383. Mjez nimi mějeſche 158 wobydlerjow wjacy hacź ſchtwórcź milliona lětnych dokhodow: z nich zaſy 111 hacź do poł milliona, 33 hacź do milliona, 14 wjacy hacź million dokhodow. Najwjetſchej bohacźkaj, z 2,6 a 2,9 mill. lětnych dokhodow, płacźeſchtaj 104600, po pſchipadźe 118400 hriwnow dawka. — W cyłej Pruſkej je liczba tych, kotſiž maja pſchez 100000 lětnych dokhodow, za 10 lět wo 1000 zroſtka, to je wo 60 %, tohorunja je tajkich, kiž maju pſchez $^1/_2$ milliona lětnje zjěſcź, za ſamſny cźas ſkoro wo połojcu pſchibyło. Zamoženja z 2 mill. ſu ſo wo 30 % rozmnožiłe, zamoženja z 10 a wjacy millionami wo 45 %.

Awſtrija. Wjerchcarcybiſkop dr. Theodor Kohn we Wołomucu je z nowa, druhi króć, pſched ſwjaty Stoł powołany, dokelž je rozkora mjez nim a joho ſtadłom.

— W kupjelach Opatiji Abbazia na adriatiſkim morju chcedźa lětſa 4 monarchowje pſchebywacź, a to nimo rakuſkoho kejzora kralowje: rumunſki, ſerbſki a ſchwedſki, tohorunja wójwoda luxemburgſki.

Rom. Kaž je znate, zapołoži pſchi poſlednich bamžowſkich wólbach kardinal Puzyna-Krakowſki veto pſchecźiwo wólbje kardinala Rampolle. Rampolla rakuſkomu knježerſtwu njeběſche w hódź. Pſchichodnje tajke ſahanjo ſwětnych mocow na duchowne pola njeſmě zaſy naſtacź, ale kardinalowje budźa pſchi nowym konklave (t. j. wólba bamža) na to pſchiſahacź. A zawěſće je tele wujednanjo konferency kardinalow poſtrowicź nuzno w mjenje ſamoſtatnoſće cyrkwje a jeje ſwobody, njewotwiſnoſće.

Schpaniſka. Kralej Alfonſej XIII., dokelž w tych lětach je, nětko braſchcźa po kopach njewjeſtow ze wſchěch kóncow. A wón budźe ſebi tola jenu jenož bracź. Ani nimaju wjerchowſke žeńtwy dawno hižo teje ważnoſće, jako bě w prjedawſchich cźaſach. Nawopak młodomu knježerjej kóždy z wutroby pſcheje, zo by hłoſej wutroby ſo podawſchi nadeſchoł mandźelſku, z kotrejž by

w zbožownym swójbnym žiwjenju rjany pschikład dawał krajej a ludej. To je džensa ważne.

Na dalokim Wukhodže so dotal wujasniło njeje. Njedželu psched tydženjom, kaž so nowinam pisa, w Pětrohrodže pod nawjedowniſtwom samoho cara radu ſkładowachu: wulkowjerchaj Włodźiměr a Alexander, miniſterpräſident Witte, miniſtrowje zwonkownych należnoſczow, wójny a łódźſtwa. Wotmołwa, kotraž je potom do Japanſkeje ſchła, pak tam spokojiła njeje. Na burſy (pjenježnych wikach) w Tokiu naſta, kaž Boże njewjedro, papjery spadnychu ſchtó wě hdže dele. Hobrſka napjatoſcź je so rozwinyła w Japanſkej, kaž też na ruſkej ſtronje. Wladiwoſtok so mjerwi z wójſkom, kotrohož pschikhadža džeń a wjacy. Japanſka chce Koreju měcź, Ruſka Mandžurſku ma a Koreju Japanſkej nochce dacź. Njedobro je w tajkich wobſtojnoſczach wěſchczicź. Pſchihoty ſu tu a tam; hacž wſchak dóńdže k wubuchej, ſo njewě. Ruſka z najmjeńſcha ſebi to derje rozmyſli. Tuž wočakajmy czaſa, hacž czas njepraſchany rěczi. — Tak tydženja piſachmy — tola, dokelž bě „Poſoł“ połny, położichmy w ſtronu. Nó, a hlejcže, džensa mamy proſcže wospjetowacź, ſchtož rjeknychmy tydženja ... Wubuchła wójna hiſchcže njeje, ale brónitej ſo a pſchihotujetej wójnu Ruſka a Japanſka na pſchemoh dale.

Wšitkim lubym Serbam a Serbowkam doma a w cuzbje, jako też wšěm swěrnym nadobnym přećelam našoho naroda sćelu z tutym swoje najwutrobniše přeća k Nowomu lětu 1904 sćěhowacy kk.. złožujcy z dobom jako wukupne za přeća jenotliwym — za Maćičny dom:

10 hr.: Njemjenowana z Radworja;

5 hr.: farař Wićaz z Nosaćic;

4,25 hr. (5 kr.): měšćanosta Vladimír Čech, mějićel časopisa „Květy“ we Wulkim Mjezyrěču na Mor.;

po 3 hr.: Dundakaj Delanskaj, twórnik Škoda w Ledźborcach, farař Mrózak z Budyšinka, sotry Marija, Hańža a Madlena Wornačec z Miłoćic, duchowny Tyšeř w Budyšinje, wučeř em. Jenč w Klotsche, dr. Jurij Pilk w Drježdźanach;

2,10 hr.: JUC. Ład. Tuma, gm. tajomnik w Bubenču;

po 2 hr.: kubleř Manjok w Ralbicach, rěčnik Alfons Parczewski, Melania Parczewska z Kališa, Hana Hejdanec z Khróšćic, Khata Rjedźic z Wotrowa;

po 1,70 hr.: prof. dr. Procházka w Jindř. Hródcu, překupc Heša w Ronšperku;

po 1,50 hr.: krawc Jan Grubert, Hana Andrickich z Radworja, Jakub Kokla (Fulk) z Khróšćic;

1 hr.: ryćeřkubleř Nutničanski w Cyžecach;

po 0,50 hr.: Njemjenowana z Ralbic, Augusta Lubachec z W. Zdźar.

Należnosće našoho towařstwa.

Sobustawy na lěto 1904: kk. 80—85. z Budyšina: notar Michał Cyž, Madlena Bokowa, Hana Pjetašowa, Pětr Libš, Madlena Zyndźina, Marija Měnjowa, 86. 67. Hnadna knjeni Bernarda Kasper w klóštrje Marijnej Hwězdźe, 88—90. z Jaseńcy: Jakub Just, Michał Just, Pětr Křižank, 91. Jakub Cyž ze Stróžišća, 92. Pětr Renner z Kukowa, 93—96. z Njebjelčic: farař Kubaš, klamař Herman Kubaš, Jakub Zmij, Mikławš Žur, 97—103. ze Serbskich Pazlic: Jurij Běr-Lebza, Jan Ryćerja, Pawoł Šuster, Jakub Wrobl, Khata Mikławšcyna, Mikławš Lukaš, Jurij Wałda, 104. Madlena Dučmanowa z Hněwsec, 105—114. z Wotrowa: Madlena Čornakowa, Pětr Nowak, Michał Rjeda, Mikławš Hajdan, Hańža Kronsowa, Michał Cyž, Madlena Bulankec, Mikławš Symank, Jakub Rychtař, Marija Kubańkowa, 115—120. ze Žuric: Jan Šwarc, Jurij Cyž, Jan Pjetaš, Jurij Wjeńka, Pětr Krawža, Michał Cyž, 121—123. z Krjepjec: Mikławš Pječka, Mikławš Koch, Mikławš Knježk, 124. 125. z Kanec: Jakub Smoła, Jakub Čórlich, 126. Mikławš Krawc z Nowoměstačka, 127. P. Ławrjenc Barnáš,

guardian Kapucinow w Prazy (na Hradčanach), 128. Prior P. Malachias Stingl w klóštrje Oseku, 129. Jan Bryl z Drježdžan, 130. oblat Jakub Barč w Seokawje. 131. 132. z Brěmjenja: Jan Hołdrich, Jan Hančik, 133. překupc Heša w Ronšperku w Č.

Sobustawy na lěto 1903: kk. 645. Marija Šołćic z Pančic, 646. Michał Cyž z Kukowa, 647. Michał Wowčeŕk ze Šunowa, 648. Cyril Mikan z Now. Łusča, 649. Michał Lipič z Čěškec, 650. Michał Pječka z Banec, 651—653. z Kamjenca: najeńk Michał Hauptmann, Jan Špitank, Mikławš Horjeń, 654. Michał Frencl z Brězneje, 655—657. z Noweje Wjeski: Jakub Kocor, Jurij Wojnaŕ, Marija Klimantowa, 658. 659. z Hory: Mikławš Kubica, Jakub Měrćink, 660. 661. z Hórkow: Jurij Kokla Jakub Hejduška, 662. 663. z Worklec: wučeŕ Jurij Renner, Jurij Pjekaŕ, 664. Mikł Nowak z Łusča, 665. 666. ze Serbskich Pazlic: Michał Šewc, Pawoł Šuster, 667. Madlena Bokowa z Budyšina, 668—672. z Wotrowa: Mikławš Rab, Jakub Ćemjera Jan Symank, Marija Linartowa, Jan Šrama, 673. Michał Słodeńk z Nowodwora, 674 Mikławš Kórjeńk, zwóńk w Kamjencu, 675. Michał Kóč z Brěmjenja, 676. 677. z Zdźerje: Jan Čórlich, Jan Mark.

Na lěto 1902: k. 812. Michał Wowčeŕk ze Šunowa.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Radworju.

Dale su woprowali: M. C. z B. 6 hr. 40 pj., zbytk płaćenja hnadneje knjenje w klóštrje Marijnej Hwězdźe za Posoł 5 hr., wot sobustawow žiwoho różowca we Worklecach a wokolinje 10 hr.

Za twarjomnu nowu cyrkej we Wulkim Šunowje: M. C. z B. 10 hr., wot sobustawow žiwoho różowca we Worklecach a wokolinje 10 hr., njemjenowana přez k. kapł. Papeža we Worklecach 20 hr., njemjenowany z Budyšina 50 hr.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Drježdźanach-Janowym měsće: wot sobustawow žiwoho różowca we Worklecach a wokolinje 10 hr., z Miłoćic 1 hr.

Na twarjomnu cyrkej w Riesy: wot sobustawow žiwoho różowca we Worklecach a wokolinje 10 hr.

Na twarjomnu cyrkej we Werdawje: wot sobustawow žiwoho różowca we Worklecach a wokolinje 10 hr.

Za nowu cyrkej w Lipsku - Lindenawje: Jurij Šołta z Worklec 5 hr., ze swj Antonijoweje pokładničku w kl. Mar. Hwězdźe 16 hr. 90 pj.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdatych 9710 hr. 85 pj. Dale darichu: Wot domu swjećenja pola nowoho měšćana 3 hr.

Zapłać Bóh wšěm dobroćerjam!

Do Radworja na dźiwadło

pónđźelu 18. januara 1904, wšitcy pónđźemy! Započatk **w 6** hodźinach pola **Delanec.** Wutrobnje přeprošuje

předsydstwo.

Swob. Zjednoćenstwo katholskich wučerjow serbsk. Łužicy

změje **srjedu 27. januara t. l.** popołdnju 1/4 hodźin zhromadźiznu w **Smolic** hosćencu w **Baćonju.**

Přednošk: „Kak so w srjedźnej Europje stare ludy zasydlichu.“ — Zličbowanjo, wuradźowanjo wo ważnych należnosćach zjednoćenstwa a zwjazka atd.

Wo bohaty wopyt prosy **předsydstwo.**

Čzijschcź Smolerjec knihicźischczerńje w Macźicznym domje w Budyschinje.

Katholski Posoł

Wudawa so kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich expedicijach 2 hr.; z křižnym zwjazkom do domu słany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće a w knihařni lětnje 3 hr., štwórtlětnje 75 pj. Za nawěštki płaći so wot cyłoho rjadka abo telko města 25 pj.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towařstwa ſſ. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Mikławš Andricki, kapłan w Budyšinje.
Administrator: Mikławš Žur, farař w Budyšinje.

Čisło 4.	23. januara 1904.	Lětnik 42.

Pohlad do Swjateje swójby.

Runjež je radostny hodowny čas hižo so minył a my smy so z tym kaž rozžohnowali ze žłobjatkom noworodźenoho Zbóžnika: zhladujemy tola z nowa a z nowa, a dźensa wosebje k Swjatej swójbje. Haj, swjata běše to swójba: Jězus, Marija, Józef. Najkrasnischo pak je nam Marija zjewiła, kajka ma swójba być. Wschitke stawy swójby dreje maja wuknyć wot Marije, pschetož Marija běsche dźěčžo, najnjewinowacžischa ze wschěch, běsche knježna, najcžischcžischa knježna, knježnow knježna, běsche dźowka, posłuschna, najluboscžiwscha, běsche wudowa w samocze žiwa a podata do Božeje wole, běsche móhł rjec słužowna wschěch najpokornischa: a tak maja wschitke stawy, powołanja, maja stari a młodži, wysocy a nizcy, bohacži a khudži wuknyć wot Marije; wschak bě wona kralowska dźowka z Davidowoho domu, a z dobom bě słužownica khudobna, pilna pcžołka: W prěnim rjedže pak Marija budž tule z pschikładom kschescžanskim žonam, kotrymž so swěcži jako pschikładna mandželska, macž a hospoza.

Swójba dyrbi kschescžanska być, stwarjena na wěcžnych zakładach žiweje, w luboscži słutkowneje wěry, podpěrana z kschescžanskimi zasadami, pschesaknjena, pschekisana z kschescžanskim žiwjenjom. Z njewěru naschcheje pramacžerje Jěwy roztschasnychu so zakłady swójby — smjercž a zahuba běschtej z płodom poklatym prěnjeje njeposłuschnoscže, dale wjetscha pschecy a traschnischa prózdnjenca rozewrě so mjez Bohom a cžłowjeskim splahom, a naposledk wschitkón swět skicžesche žałostny wobraz bědy a wohidy. To běsche pohanstwo, a w naschich cžasach, hdyž tak mnoha tež swójba so wotrjekny Boha a Khrysta, struchły wobraz nowych nabywa barbow.

A to pójmy do Nazareta! Tam nadeńdźeſch w proſtym domczku ſwójbu, zakoženu na ſkale wěry a na Božich pſchikaznjach. Tež potajnoſcź najczežſchu, tu wo woczłowjeczenju Syna Božoho, je z ponižnej myſlu pſchijawſchi, wěrika jako ſłužownica Knjeza. A wěrnje ju wobkhowa, w Betlehemſkej hródźi a pod kſchižom, z kotrohož cźeczeſche krej. Potom bě jeje cyke žiwjenjo jedyn wěnc póccźiwoſcze, a je-li hdźe w žanej ſwójbje ſo dopjelniło ſłowo ſwj. Jana Chryſoſtoma: zo bychu nanowje a macźerje byli japoſchtołowje ſwojoho domu — Marija je tajka macź a mandźelſka a hoſpoza była.

Ma-li dźě muž pobožny bycź: to žonje ſłuſcha prjedy, a ma-li muž ſo měrnicź a njewurazycź z hněwom: žona ma jomu žiwjenjo woſłódnjecź, zluboznjecź, ma bycź towarſchka a pſchitulna pſcheczelnica — jomu, jandźel pak — dźěczom. Tajka nutrna pobožnoſcź a poſłuſchnoſcź Bohu je pycha, czeſcź a ſylnoſcź kſcheſczańſkej macźeri, jeje ſamſna a cyłoho domu zbóžnoſcź a ſuſodſtwa wokſchewjenjo, žohnowanjo.

Kaž pak je ſwjata Marija k Józefej ſtała, jako hłowu ſwójby joho ſebi ważiła a Nazaretſke hoſpodarſtwo bohabojnje wjedła: tak je wona ſwědomicze Dźěczatku Jězus ſo ſwjeczíła, z prawej wutrobu je w luboſczi wobjimajcy. Jězus bě jeje radoſcź a ſpokoj a bohatſtwo wſchě! Marija a Józef ſtaj wuczíłoj Dźěczatko, a do templa je wodźiłoj, je woprowacź Tomu, kiž bě jimaj je dał. Hinaſcha bě to luboſcź, dyžli zaſlepjena ſtaroſtliwoſcź a wopicza luboſcź někotrych ſtarſchich k dźěczom, kiž dźěczom pſchez porſty hladaju, jich ſłaboſcze zamołwjuja, prócu wuczerjow podrywaja, ſamo k wopacznoſczam a hrěchom dźěczi nawjeduja, zawjeduja ze ſłowom, z pſchikładom.

Jako hołb w ſkalnej ſamocze, je Marija z Józefom pola Jězuſa była, wužiwajcy najzbóžniſchoho pokoja a ſłódkoho měra, pſcheſahowacoho wſcho. „Spěwaj a dźěkaj, po tym heſku ſo měješche, „wocźi k njebju“ złożujcy a „ruce k dźěłu“. Mjez modlitwu a dźěło dźěłeſche ſo w Nazarecze dźeń kaž dźeń, a z toho bu w Nazarecze raj.

Tajki rajſki pſchebytk pak bych też ja wam wſchěm wupſchecź chcył!

... — Póſczelcze druhdy wocźi do Swjateje ſwójby w Nazarecze a dźenſa ſo jej wurjadnje poruczcze. Pohladnicze w horju, boloſczi a hněwje na ſwjeczo, kiž na waſchej ſcźěnje wiſa, a zatwórcze ſebi do wutrobow tónle wobraz pokoja a měra!

Naſcha politika.

(Po ſwojim pſchednoſchku w Khróſczicach napiſał J. Schewczik.)

(Pokraczowanjo.)

Ani tu njeſměmy khoſchczo bycź, wo kotrež ſebi druzy ſchkórnje trěja, a ſebi wotrěwſchi je czíſnu do kuczika w khěži abo pſched khěžu, ſami pak wězo zaſtupja do jſtwy. Swoje prawo, ſwoje lěpſche, ſwój wužitk dyrbimy hladacź a pytacź — doma, pola ſebje ſamych. Schto dha je politika? Politika je wumjelſtwo, w zjawnym žiwjenju w datych wobſtojnoſczach telko docpěcź k ſwojomu lěpſchomu, hacź jenož je móžno. Pſchede wſchim płaczi to wo wliwje na zakonjedawarſtwo.

Czaſy, w kotrychž kral abo wjerch ſam zakonje dawaſche, ſu ſo minyłe. Mamy konſtituciju. Lud a kral (abo kejžor) dawataj zakonje hromadźe.

Kral sam pola nas žanoho zakonja wjac dacź njemóže, ale też lud sam nic bjez kralowoho pschipóznacźa. Dokelž pak so kral abo kejžor jasnje wuprajenej woli swojoho luda na dlějschi cźas derje stajicź njemóže, směmy rjec, zo mamy zakonje, kajkež chce je lud sam měcź.

Ale samo so wě, zo so njemóže wschitkón lud zeńcź, zo by wo zakonjach jednak. Skhadźuja so tohodla jenož zastupjerjo luda, zapósłancy, kotrychž **lud woli.** Kóždoho jenotliwca* hłós — rěcźu dźěn jenož wo wólbach do němskoho sejma — płacźi jenak wjele. Kajka to wozběhowaca mysliczka! Twój hłós, a sy-li ty też jenož prosty bur abo khěžkař, płacźi runje telko, kaž hłós žanoho pana abo ministra! Z toho pak też widźicźe, kak ważne wólby su, ważne pschе wschu měru, a zo ma kóždy dobry kschesczan a sprawny poddan w politiskim žiwjenju swjatu winowatosćź dopjelnicź, zo **ma wolicź na kóždy pad,** ma-li prawa k tomu. Tola dyrbi **prawje** wolicź. Zo pak by to mohł, dyrbi **znacź** wschě politiske wobstojnosćze pschede wschim w swojim wokrjesu a trochu też po cyłym kraju. Tohodla dyrbjał so z politiku zaběracź, ju studowacź kóždy. Tola kóždy nima k tomu cźasa, mnozy też nic srědkow dosćź, zo bychu móhli wschelakore nowiny cźitacź, druzy zasy nimaja dosćź zdźěłanosćze, zo bychu wscho zapschimnycź, rozsudźicź a pschedwidźecź móhli. Tohodla je pschecy tak było, a pschecy tak budźe, zo schěroke worschty ludu w politiskich praschenjach mužow sćźěhuja, ke kotrymž maja dowěru, swojich wjednikow. Tucźi pak maja potom wězo krutu winowatosćź, politiku nanajdokładnischo studowacź, wosebje wobstojnosćze domjacoho wokrjesa, a maja so zjednocźicź z najmjeńscha cźi, kotsiž su w samsnym wobwodźe žiwi. Nic z rozbrójenymi, ale jenož z hromadnymi mocami so něschto docpěje — a něschto docpěc chcheycź, dźěn je politika. Tola wschelke su wobstojnosćze we wschelkich wokrjesach, a wschelke zasy brěmjo tłócźi ludźi w samsnym wobwodźe. Ratař swoje skórźby ma a pschecźa, bur a khěžkař, rjemjeslnik też swoje a měsćan, dźěłacźeŕ a pschekupc, fabrikant a wucźeŕ — kóždy swoje. A wschelaki zas wěje duch we wschěch powołanjach, duch wěry, njewěry, duch poddatosćze, spjecźowanja, duch sprawnosćze a sebicźnosćze. Kotrychž nětk podobny pohonja duch a podobne tłócźi brěmjo, tych widźisch, kak so združuja k stronam politiskim. Tajkich stron masch w parlamencźe wósomnacźe.

W naschim, t. sakskim, wokrjesu wschěch wósomnacźe stron wězo nimamy. Schtyri jenož pschi poslednjej wólbje pschecźiwo sebi stojachu: kartel, socialni demokracźi, centrum a swobodomysłni. Dokelž pak so pod kartelom khowaju konserwatiwni, narodnoliberalni, reformarjo a zwjazkarjo, mamy poprawom 7 politiskich stron pola nas. To dosaha. Wot zapocźatka jich telko stron njemějachmy, a też nic runje tele strony. 1867 wupósła nasch wokrjes swobodno-konserwatiwnoho muža, 1871 narodnoliberalnoho do parlamenta. Serbja pschi spocźatku kejžorstwowoho sejma hischcźe zorganisowani njeběchu. Niczo so z najmjeńscha njepisa a njepowěda, zo bychu tehdy hižo wosebite stojnischcźo pschi wólbach měli. Hdyž pak bórzy po tym žadławe pschesćźěhanjo katholikow so pocźa, „kulturkampf" mjenowane, spóznachu wjednicy towarstwa swjateju Cyrilla a Methodija hnydom swoju winowatosćź. Towarstwowy organ „Katholski Posoł", prjedy jenož „cyrkwinski cźasopis", pschija 1872 z nowym redaktorom, k. Jurijom Łusćźanskim, też nowy titul: ludowy

* Samo so rozemi, zo smědźa a maja też duchowni a wucźerjo wolicź.

cžaſopis, a z tymle titulom **też politiſke wjedniſtwo** katholſkich Serbow.* Wulkotnje ſwój nadawk dopjelni. Pſchi wólbach lěta 1874 zjednocži za ſwojoho kandidatu hrabju K. Stolberga nad Brunjowom 2013 hłoſow, wutworiwſchi ſtronu „kſcheſczańſko-konſervatiwnu". Z tym wězo nje zahacži tomu, zo bu miniſter Noſtitz-Wallwitz tehdy do ſejma wuzwoleny, kotryž ſo „kejžorſtwowej ſtronje" pſchizamkny, ale pokaza tola wſchěm, zo ſu katholſcy Serbjo politiſcy zrali, zo ſwoju namrětu katholſku wěru ſebi pſchewſcho waža a zo w krutej ſwěrje ſtoja pſchi ſwojim wjedniku: „Katholſkim Poſole". 2013 hłoſow, to drje je, moji lubi, ſamo na ſebi mała liczba. Ale nas katholſkich Serbow je dźěn tola jenož horſtka, lědy 2500 wolerjow, w naſchim wokrjeſu. Tuž bě to woprawdže wulkotny ſkutk, hdyž Poſoł hnydom na prěni raz pſchez 2000 hłoſow zwjedže, liczbu, kotruž ženje wjacy docpěli njejſmy! Z dobom pak ſu też Serbjo tehdy hižo katholſkim Němcam pſchikład dali a pokazali, zo hakle cuzych mudrych njetrjebaja, zo ſami znaja ſwoju winowatoſcž. Też w pſchichodnych wólbach 1877 ſo naſcha katholſka khorhoj z cžeſczu zmahowaſche, 1800 muži za njej dźěſche, wotedawajcy hłós za hrabju Stolberga a nic za Reicha. Tón dźěn k konſervatiwnej ſtronje ſłuſcheſche, kotraž z narodnoliberalnej hiſchcže mócnje wojowaſche pſchecžiwo katholſkej cyrkwi.

Skónczńje poczinachu ſo zmohi „kulturkampfa" hładkowacž. Konſervatiwni wzdachu ſo zaſakłoho pſcheſczěhanja katholſkeje cyrkwje. W naſchim wokrjeſu poſkiczichu zaſy katholſkim Serbam ruku, kotſiž dźěn pſchecy, hdyž ſwojeje wěry dla jenož někak to móža, radži k ſwojim evangelſkim narodobratram ſtoja. Sczini ſo znaty kompromis. Po tutym „Katholſki Poſoł" ſłubi, zo pſchi wólbach do kejžorſtwowoho ſejma ſwojich cžitarjow ke konſervatiwnomu kandidatej powjedže, mjez tym zo konſervatiwni pſchi wólbach do ſakſkoho ſejma ſwój hłós naſchomu katholſkomu kandidatej dadža. Po tutym kompromiſſu woleſche ſo nětko wot lěta 1880. Naſch zapóſłanc běſche konſervatiwny Reich nad Běłej, ſprawny a nam derje zmyſleny muž. Po joho ſmjerczi poſtaji konſervatiwna ſtrona 1893 hrabju Lippe za ſwojoho kandidatu. Běſche to njepolitiſka kandidatura. Hrabja njebě we wokrjeſu popularny, a z cyła proſty burſki a dźěłacžerſki lud wjele dowěry k wyſokorodźenomu hrabi nima, zo mohł jón derje zaſtupowacž.

Tola Poſoł, ſwěrny datomu ſłowej, agitowaſche za hrabju Lippe. Ale konſervatiwni ſami njemóžachu ſwojich wolerjow za hrabju zahoricž. Z cžrjódami wotpadowachu ſtari wolerjo k „mužej z luda", ke kandidacže Gräſe, kotrohož běſche młoda antiſemitſka abo reformſka ſtrona poſtajiła. Bjez dźiwa, zo też Poſołej dźělba katholſkich Serbow ſo zapowě, wotedawſchi hłoſy (490) za hrabju Hompeſcha. Gräſe bu wuzwoleny. Konſervatiwna ſtrona leżeſche poražena na bitwiſchczu. Do dźenſniſchoho dnja njeje ſebi wjacy zwěrika, ſwoju hłowu zběhnycž. Schczěpjeńca katholſkich Serbow běſche pak też naſch wuznam w politiſkim žiwjenju woſłabiła. Je dźěn nas tajka horſczicžka, zo

---

* Pſchirunaj: „Katholſki Poſoł" 1872, cžiſło 1., hdžež tehdyſchi knjez redaktor, naſch nětcžiſchi najhnadniſchi wyſchſchi paſtyŕ, Poſołowy program wuwiwa a rozſchěrja. Poruczamy wosebje tym knježim, kotſiž mylnje ludźom powědaju, zo Poſoł z politiku niczo nima cžinicž, cžitanjo ſtarych lětnikow naſchoho ludowoho cžaſopiſa.

je z hrěchom, hdyž so hischcże samopaschnje dale dżělimy. Nichtó wjacy na nas njedżiwasche.

Pschińdże lěto 1898 a z nim nowe wólby.

(Pokračowanjo.)

Cżischinskoho wjeczor w Radworju.

(Skónczenjo.)

Cżischinskoho hra wjedże nas wróczo do cżasow, w kotrychż běchu Serbja hischcże mócny narod, sydlicy z wobeju bokow Łobja, ale hižo so poczinasche hwězda zboża nad naschim narodom khilecź a spadowacź; wschak měrjesche so na njón njepschecżel, lud Frankow. Do cżasa wojowanjow Serbow pod mócnym slawnym hrodom Miliduchom z Frankami nas basnik wjedże. Struchły dóńt Wjeleslawa, dospołnoho rjeka, z rjekowskim cżołom a z ryczerskej, sprawnej, wěrnej wutrobu — koho njeby tuta postawa putała, hdyž widżimy joho na dnju joho najwjetschoho zboża, na dnju kwasa z rjanej knjeżnu Ładu, dżowku krala Brónmila, hdyž joho widżimy, na samsnym dnju: zacpětoho wot swojich, zastorczenoho wot samsnoho nana, dokelž je, spóznawschi wěrnosćź a hódnosćź kschescżanstwa, to zmužicże wuznał a samo w srjedź swojich rjecżazow swěrny zwostał swojomu Bohu. Pschedstajeć tuteje najbóle wuznamneje wosoby je sebi zawěscże najwyschschu khwalbu dobył, dokelž mějesche kóżdy słowo z joho rta wukhadżace swoje horjenjo we wutrobje, z wutroby k wutrobam rěczesche, a tohodla je Wjeleslaw so nam najlěpje spodobał.

Schtó pak myśli na Wjeleslawa a njedopomni so na joho lubowanu sotsiczku, Milenu, „hódnu Milec hrodu Milenu", kotraż je někotre wóczko w radostnym pschipóznaczu jeje wustojnoho pschedstajenja k sebi pschiwabiła a pschiputała wutroby ze złotym rjecżazkom. Każ bychu hischcże dżensa mjez nami krocżili, tuczi stari, slawni, żelezni serbscy rjekojo, tak nam běsche w Radworju — a pschistajmy tež, mnohe wóczka so schibale a mjelczo zhubichu, zhladujcy na knjeżniske serbske ryczerki, na serbske, dobre, njenakażeny wutroby. Snadź je sebi mnohi prajił: To běchu hinasche cżasy, hdyž serbska narodna zemja płodżesche hischcże tajkich rjekow, każ tu widżachmy, połnych rjekow, serbskich do kosczow, w kotrychż wutrobach płomjenjesche cżista mócna wótczinska luboscź a zahorjenoscź a ryczerska mysl. To běchu hinasche cżasy, hdyž tež hischcże każ Milena, Miliduchowa dżowczicżka, serbske knjenje a knjeżny zrozemichu nanam a bratram a wot nich so njedawachu pschetrjechicź we wótczinskej mysli a pěstowanju starych serbskich rjekowskich poczinkow. Tuż tež rozprawnikej pschińdże cżiche zdychnjenjo: o daj nam a naschomu cżasej zasy wótczinske wutroby, porunjo tamnym wutrobam naschich slawnych prjedownikow, każ so pokazowachu nam na jewischczu.

Ně, je njemózne, tu pjeru dowěricź wschě te mysliczki, kotreż wupłodźi Radworski wjeczor, ale to směm z połnym prawom wuznacź: Derje, haj wubjernje scże Waschu wěc cżinili, bratsja, sotry z Radworja! Wascha dawno nam znata luboscź a zahorjenoscź za dobru wěc je so njedżelu w nowym błyschczu zyboliła. Nasch lud a wosebje Wasch Radwor budże Wam a Waschomu wustojnomu wjednikej wuley dżakowny. Wy scże z tutym Waschim zabawnym wjeczorom khroble na cżoło naschoho z nowa wotucżacoho towarstwowoho żiwjenja so stupili w cżistym měnjenju a scże cżěr wuteptali naslědnikam. Jenoż wo to Was proschu, njedajcże so nětko zapowicź cyle do derje,

derje zaſłużeneje ſławy a khwalby, zo byſchćże w cźichim ſparu po cźežkim dźěle ſebi wuſnyli, ně, wužiwajćże dale, pilnje k Waſchej cźeſćźi, k naſchej ſławje waſche mocy, wſchak ſu dobre a krocźćże bliže k ſłóncu runja worjołej, kotryž ſpěchuje k njebjeſam, k ſłóncu — měnju: k ſłódkomu wědomju, zo dźěłacźe za zbožo a zběhnjenjo Waſchoho lubowanoho naroda. Za to njebudź Wam žadyn wjecźor pſchedołhi, žadyn pucź pſchewulki, žadyn wopor pſchecźežki.

Směm Wam pſcheradźicź, zo bě naſch baſnik, kotrohož ſćże tak rjenje powitali, ſam połny khwalby nad Waſchim wjecźorom a tym, ſchtož je ſo Waſchim wuſtojnym mocam poradźiło, dokelž to wſchitcy znajemy, ſćże cźežki nadawk na ſo wzali, ale tež k njenadźicy dobromu kóncej zwjedli. A tuž ſo nadźijamy, zo je baſnik z Radworja ſobu domoj, do ſwojoho cźichoho ſtatoka, wzał pſcheſwědcźenjo, zo. kaž Radwoŕ pokazuje, naſtawaju za joho wótcźinſke wupłody dźakowniſche cźaſy w Serbach ſamych, a tež tamne druhe pſcheſwědcźenjo, zo joho dramat po cźaſu (— njech tola tutón cźas njeje pſchedołhi!) zroſcźe a zezrawi k doſpołnej trilogiji, k połnomu dokóncźenju! A hdy by to był wupłod Radwoŕſkoho wjecźora, potom, lubi Radwoŕcźenjo, ſćże wy ſebi wotnjeſli dobycźeŕſki wěnc, z kotrymž wěncowała bratrowſke cźoło Milena, hódna Milec hrodu Milena. — Naſch dźak, naſch wſchěch horcy dźak ſćże ſebi Wy zaſłużili pſchez Waſchu wulkotnu wopornjwoſcź a derje radźene pſchedſtajenjo — a hdyž Wy ze ſamſnej hru hiſchcźe raz wuſtupicźe, potom budźe Delanec ſala runje tak połna, dokelž budźe wopytana z daloka a ſchěroka. —

Z Łužicy a Sakſkeje.

Z Budyſchina. Nĕchtóžkuli je naſch liſt do boka położił a — pozabył, zo bychu nětko hiſchcźe ze ſchcźedriwej ruku ſahnyli a wjeſele ſwój nowołětny dar dali. Smy lětſa wjacy naſkładowali dyžli loni a hiſchcźe wjacy hač prjedyſche lěta — ale daloko nic telko, kaž chcychmy. Nó, ale něſchto wſchak ſo hodźi hiſchcźe ſcźinicź. Pſchichodnu ſobotu budźemy poſledni krócź kwittowacź a tež pjenjez wotedamy. A potom za tydźeń pſchińdźemy z rozprawu. Hač dotal mam tu 341 (366) darow, a 1070 hr. 69 pj.

— **Druhi króć** předstaji so hra Jakuba Ćišinskoho: „Na Hrodźišću“ **na Radwořskim jewišću** póńdźelu. Wuspěch bě zasy wulki. Ze wšěch kóncow přikhadźeše hosći, tež mnoho tajkich, kotřiž dźěchu druhi króć. Z Budyšina běchu tu redaktor Smoleŕ, direktor Nowak, wučeŕ Wjerab a cyła swójba „Molokanow“, Symank z Baćonja, Hajna z mandźelskej, kapłan Žur atd. A njebě-li so tak do sněha dało, by łubja napjelnjena była kaž prěni króć. Najskerje hišće hamtskich paragrafow přecy dosć njeje, zo tež sněh so do wěcy změša, skutk skazyć. Njedźiwajcy na to je „Meja“, samo so rozemi, tež tónkróć wubjernje a z wohnjom hrała. Štóž su tuž móhli a njejsu sebi to wobhladali, su sebi woprawdźe škodu sčinili. Přetož štož je w mocach tychle lubych ludźi było, su podali. Tak hraja Serbja! Wjele, wjele njedźeli su wuknyli a na kónc wšo do čista zrozemili a — začuli. Začuli, zapřijeli wulkosć a nadobu rjekow a jich towařškow, kiž „Hrodźišćo“ twarja! „Zjězdźowanjo“ w druhim jednanju, a „kwasowanjo“ potom běštej krasnej scenje, tak žiwej a wěrnej! Wustupjenjo, modlenjo měšnikow na kónc, runjewon wulkotne! Kelko horliweje pilnosće, kelko wutrajnosće a woporow

w tajkim skutku tči! My wěmy, zo w Radworju na našu khwalbu a podobne nječakaju; ale njemóžemy sebi pomhać, a dyrbimy jim z tutym z najnutrnišim dźakom stłóčić ruku. Štož woni tu skićichu, wysoko saha nad wšědny dźiwadłowy kusk abo spěwarski koncert. Česć jim za to budź a dźakna sława! Kak znamjeniće na přikład wustupi spěwar Zaboj! To hižo njebě hra, to bě woprawdźe žiwjenjo! Tak Serbja serbsku hru hraja! — Před dźiwadłom wustupi knj. kapłan Andricki ze zawodnej rěču, na srjedź hry čitaše so horcy dźakowny list basnika a tworjerja hry „Na Hrodźišću“.

Z Khróšćic. Pšched krótkim je tudy Panec Jakub wumrěł, znaty pobóžny pucźowar. Wón je 72 króć w Krupcy pobył. Pšched něktrymi lětami dóšta wot swojich sobupucźowarjow z Delan jako jubilejske wopokazmo rjany wěnc, tehdom měnjachu, zo je wón 50. króć w Krupcy pobył, tola to běšche wón hižo pšeseźahnył: wot toho cźasa je hischcźe 16 króć pobył. Hdyž běšche posledni króć sobu, bě so w Helmsdorfje ducy z nócneje kwartiry wopak zaschoł, tak zo běšche zasy hacź do Lohmen wróćźo pšchischoł, hdźež so zasy pózna. Tehdom hakle wječor pozdźe dom pšchińdźe, druzy běchu hižo pschipołdnju do klóschtra. Njech jomu Bóh we wěcźnosći mytuje, schtož je tudy k joho cźesći a jako swérny cźesćowar Macźerje Božeje dokonjał!

W Jasenicy měješche Katholska Bjesada njedźelu 17. januara swój 31. założeńsi swjedźeń. W 5 hodźinach popołdnju běšche wulka kubja w Handrikec hosćencu z hosćemi, sobustawami a jich swójbnymi pschepjelnjena. Krótko po 5 hodź. pschedsyda, knjez kanonikus Wernar zhromadźiznu wotewri. Knjez kanonikus pschitomnych powita a swoju radosć wupraji, zo je swjedźeń tak nahladnje wopytany, tola też wobžarowasche, zo maja porjadne měsacźne zhromadźizny Bjesady z wjetscha jeno snadny wopyt. A tola je Bjesada a jeje skutkowanjo za nabožne a socialne žiwjenjo jara ważna. Potom też pschitomny knjez scholastikus Skala zhromadźiznu postrowi, postrowy najdostojnischoho knjeza prälata Kuscźanskoho a druhich Budyschskich wozjewi a dale wosebje pschecźo wupraji, zo bychu naschi młódschi ludźo so bóle za Bjesadu zajimowacź chcyli, jej pschistupili a w njej też pilnje dźěłali. Něhdźežkuli wustojna móc dřema, kotraž móže so w Bjesadźe wubudźicź a rozwiwacź. Mjez tym běschtaj też kk. farar Bjedrich a kaplan Zur z Ralbic pschischloj. Bjesada bě za swjedźeń dwaj dźiwadłowej kruchaj pschihotowała. Prěni běšche serbski „Aleksius, abo zakhowany pokład“, kiž spodźiwnu stawiznu swjatoho Aleksia pschedstaja. Serbski pschekładk je, kaž słyschachmy, wot sobustawa Jasenicźanskeje Bjesady. Móžemy prajicź, zo je so nam jara spodobał: rjana, cźista serbska rěcź, a schtož je najważnische, za kóždoho derje zrozemliwa. Hrajerjo běchu jara pilnje dźěłali, to běšche ze wschoho spóznacź. A wosebje hłowne róle njejsu lohke. Wschitkim tohodla, najbóle pak Eufemianej a Aleksijej wutrobny dźak a pschipóznacźo wuprajamy za krasnu hru, kotraž je wschěch wokschecź a zwjeselicź mohła. Też druhi (němski) kruch „Vergriffen“, kiž běšche bóle lohki, je so derje wuwjedł. —i—

Z Ralbic. Posledńja zhromadźizna nascheje „Katholskeje Bjesady“ běšche tak nimale derje wopytana. Pschedsyda, knjez wucźeŕ Schewcźik, popawajo trochu pschehlada zaschłoho lěta, spomni na smjercź sobustawow Jancy ze Smjerdźaceje a Zurka z Łazka, a na kónc wschitkim wjele zboża pschejesche do nowomu lětu. Knjez pokładnik, wucźeŕ Hajna, poda zličźbowanjo, a wu-

radźichu so hischcźe nĕkotre towarśtwowe wĕcy. Potom powĕdaśche knjez farar Bjedrich nĕśchto wo hodownym śchtomje. (Pśchednośchk znaju a rozprawjerja proschu, zo by nam jón napisał a k Božomu dźĕśću wobradźił. Redaktor.) Na kónc poda hischcźe knjez wucźeŕ Hajna zwucźeny politist pśchehlad; pśchedśyda pak rozpuśchći zhromadźiznu z pśchecźom, zo by pśchichodna — 7. februara — lĕpje wopytana była dyźli tale. To je tež wĕrne. Wśchak w zymniśchim cźaśu tak śpŕócny nichtó njeje, zo by njedźelśki woł poczink tak nuznje trjebał — a hdyž so tak rjenje pobjeśaduje, kaž tónkróć, tež dźĕło potom zaśy cźim wjetśchi spokoj dawa a wjeśołośćź. Ž.

Z Drježdźan. Wutoru, dźeń 12. januara, wjecźor mĕjeśche „Jednota", towarśtwo katholśkich Serbow w Drježdźanach, śwój lĕtny śwjedźeń. Wjele ludźi bĕśche so ześchło, a Meinholdec śale, hdźež so śwjedźeń wotbywaśche, buchu połne. Katholśke duchownstwo, mjez nim knjezaj japośchtolśki vikar w kraleśtwje Sakśkim Luścźanśki, prälat Maaz a farar H. Ducźman, a wjele nadobnych Serbow a Nĕmcow ze śwojimi knjenjemi, ruśki baron Wrangel, połkownik Pereira, śejmśkaj zapóśłancaj knjezaj Kokla-Lisak a Zobe, sobuśtawy Drježdźanśkoho pólśkoho a cźĕśkoho towarśtwa, Serbja a Serbowki z Łužicy a druzy bĕchu pśchiśchli „Jednotu" śwjecźicź. Mócnje zabawjeśche wulki wojeŕśki koncert, rjenje piśkany wot trubaŕśkoho zbĕra śakśkoho gardyjĕźdnoho połka, a wubjernje nawjedowany wot śławnoho hudźbnoho miśchtra knjeza Stocka. Tež khutne a śmĕśchne pśchednośchki knjeza komornoho śpĕwarja Glomme, śwĕrnoho pśchecźela Jednoty, kaž tež śerbśke pĕśnje, zhromadnje śpĕwane a wot trubarjow pśchewodźene, zajimowachu hoścźi. Skónczńje rejwaśche wulke towarśtwo młodych ludźi wśchelake reje, wośobnje tež huścźiścho piśkanu śerbśku reju hacź do śamoho ranja, z cźimž rjane wjeśelo so skónczi.

Swjedźeń zjewjenja Maćerje Božeje **w Filipsdorfje** wotmĕ so srjedu 13. januara po postajenym programje, kaž tež my wozjewichmy. Skoro njeličomna syła pobožnych pućowarjow bĕ přitomna, dostojni kk. PP. redemptoriśći mĕjachu hač do nocy spowĕdać; přez 1100 wosobow nazajtra přistupi k swjatomu woprawjenju. Swjatočnosć bĕ wulkotna.

Z cyłoho śwĕta.

Sakśka. Na kralowśkim dworje bĕchu tele dny Württembergśke wójwodśke knjeźśtwa z wopytom.

— W prĕnjej komorje śakśkoho śejma je financny miniśter dr. Rüger z wulkim dorazom za śamośtatnoścź naśchich żeleznicow rĕcźał. Pruśka by rada tež śakśke żeleznicy „zjednocźiła", po pśchikładźe heśśenśkich.

— Drježdźany mĕjachu 1. novembra 1903 wobydlerjow 494300.

— Minjenu wutoru k 8. hodź. wjecźor so po mĕśće Krimicźawje rozleczachu listy, pśchipowĕdowace kónc hobrśkoho śtrajka, kiž je 5 mĕśacow trał. Wśchĕ wulke śtrajki poślednjoho cźaśa su njeśławnje skónczike, tež tutón. Tkalcowscy dźĕłacźerjo žadachu pokrótśchenjo dźeńśkoho dźĕła wo hodźinu, fabrikancźi śtojachu na śwojim. Dźĕłacźerjo 18 njedźel śwjecźachu a dlĕjo pśchez million hriwnow pomocy dóśtachu wot towarśchow, ale tež twornicy dźĕłodawarjo so wjazachu a podpĕrachu. Wĕzo nazhonichu hobrśkich pśchez śchkodow. Tkalcowśka indušrija mĕśta a dalokeje wokoliny je na dołhi cźaś podlemjena, dokelž su kupcy so dyrbjeli druhdźe wobrocźicź, haj samo now

(Pokracźowanjo w pśchiłozy.)

Přiłoha ke „Katholskomu Posołej“ čo. 4.
23. januara 1904.

je druźiny tworuje, nad Rhynom a druhdźe su nastałe. A tele pomyślenjo, o budźe Krimiczaw snadź cyle zniczeny, a z nim też tysacy dźěłaczerjow, je rje tutych hnuło. Hinak sebi njeznajemy wujasnicź, zo bychu tak njenadźicy nahle — wobroczili. Bjez dwěla budźa też jich žadanja, z najmjeńscha dźěła: dopjelnjene; tak njesprawne njejsu. Na kóždc waschnjo pak budźe żeń 19. januara 1904 na dołhu dobu njezapomnity zapisany w dźěłaczeŕskich banjach naschoho czasa a w jich lětopisach.

Němska. Nowo-wotewrjeny kejžorski sejm je w tymle tydźenju někotre illiony dyrbjał za afriske kolonije zwolicź. Danicź so pjenjezy wězo nam ebudźa, ani snadź naschim dźěczom a wnuczatkam. Ale schtóž je so do toho odał, njech so z tym też spokoji, zjedna. — Jedna so, kaž druhdźe czitasch jacy: wo zběžk splaha Hererow, najwjetschi, kiž je dotal w nèmskej Africy ubuchnył. Lědma su Bondelwartowje změrowani, postanychu na połnóc wot ch (zo masch 20 dnow hicź —) spomnjeni Hererowje. Pschiczina zběžka eje znata: mnozy tukaja na jendźelske porsty, druzy praja, zo su běli kolo- ścźi sami njeměry zawinyli, dokelž sebi myslachu, zo su w dźiwim ludu, a n „civilisowanym“ wscho płacźi. — Hewak wschak w sejmje wjele zdźěłali ejsu. Cyły tydźeń bě wupjelnjeny z interpellacijemi, t. j. napraschowanjemi, pjebje socialistow, kotrež nas bliže njezajimuja. Tuž je hrabja Bülow wschak darmo prosył, je-li wóndanjo napominał pósłancow, zo bychu jenož wěcy so erżeli a rèczeli jenož, schtož je nuzno.

— Pruski sejm so 16. januara zestupi. Trónska rècź wuzběhowasche lèpschenjo financow, też spomni so na kanale a wódstwowe pschedkohi. katiscźi bolostnje zacźuwaja njedostatk wótrych hłosow pschecźiwo Polakam. i bychu wězo najradscho praschiwych Polakow z kraja wubili a tajki — ujtski zakoń też na wuhidźenych Polakow rozschěricź, to wschak by było tajke schto.

— Pólskim gymnasiastam je so zakazało, k wědomostnym psched- schkam khodźicź, kotrež su w Póznanju z pólskeje strony zarjadowane.

— Arcybiskop Florian Stablewski je njedźelu 20 lět wopominał pjoho wyschschoho pastyŕstwa w Hněznjansko-Póznańskej diöcezy.

W bayerskej komorje rěczachu wóndanjo wjele a wjele wo czasopisu „simplicissimus“ a podobnej mazanej papjerje. Je to zajimawa wěc, zo trasnym měsczе Mnichowje hnězdźi pasmo mazuchow a schczuwarjow pschecźiwo holskej cyrkwi — kotsiž w podobje pismow swój jěd wot so dawaju a bluwanki.

— Namjet hrabja Moy-a w samsnej komorje, zo by so nabožnomu politiskomu měrej k woli, duchownym wólbne prawo wzało abo tola bmjezowało — je jara njerozomny, wosebje za nasch czas, ani so wón pschedobudźe.

Awstrija. Tu maja nowu rozhorjacu nowinku. Arcywójwoda Karl rdinaud chce so z dźowku z nje-kralowskoho rodu woženicź. Jeje nan, je rofessorom na Winskej technicy a rèka dr. Czuber. — Hewak Awstriju a khorosczе żerje dale: narodnostna zwada, politiska běda a rozdrěnosczе.

Rom. Wjerchareybiskop dr. Theodor Kohn dlějschi czas wostanje tu, a łomuc na Morawje změje mjez tym zastupnika. Dosczе mózno, zo so tele jez tym“ dr. Theodorej pschemèni na „pschecy“.

W Francózſkej dale wójnu pſchecźiwo duchownym a duchownym rjadam wjedu. Tola to je ſtara nowina, a tuž dale!

Ruſka. Z pſchileżnoſcźu ruſkoho nowoho lěta pſchijimaſche car Mikławſch ſchtwórtk tydźenja zbożopſchecźa cuzych wupóſłancow. Njeſměrnje ważna je kejžorowa rozmołwa z japanſkim zaſtupjerjom Kurinom. Jomu car doraznje wupraji njezleńnu nadźiju, zo ſo jednanja ſkóncža w pokoju. A wotkhadźejo, wobrocźi ſo hiſchcże krócź k cyłej zhromadźiznje a rjekny doſłownje takle: „Pſcheju ſebi a myſle mam, wſchitko ſcźinicź, ſchtož budźe w mojich mocach, zo bych zdźeržał měr na dalokim Wukhodźe.“ — Wſchelako ſo carowe ſłowa wukładuja, a wukłada ſebi wo nich a rěcźi cyły ſwět. Mikławſch ſam ſebi zawěrno wójny njepſcheje, joho měrniwa, mika powaha je nadoſcź znata. Tola ani žadyn zrały, rozważny Rus z cyła ſebi wójny z Japanſkej njemóže pſchecź. Ruſka, kaž wědome, nima pjenjez, a tuhlej, je jich do Mandźurſkeje ſtykała pſchez 625 millionow. A nětko pomyſli ſebi: kak by było, puſchcźi-li ſo do wójny z Japanſkej! Pſchetož cźežko je prajicź, na kotry bok by dobycźo ſo nakhililo; Japanſka je ſylny njepſchecźel. Tola też, hdy by Ruſka dobyła: by ſebi w koncercźe europſkich mocow „prěnje huſliczki“ na lěta z rukow dała. Kóczka by, ſměm-li tak rjec, z domu była, a myſchki bychu mjez tym rejwale na blidźe a po ſtólczkach. Awſtrija budźe na Balkanje „dźěłacź“, Francózſka wboha njebudźe wědźecź, ma-li ju z Jendźelſkej wodźicź, abo Ruſku dźeržecź, z kotrejž je zwjazana, Němſka mócnje wodychnje a rozpſchestrje ruce, hdyž ju njebudźetej tłóczicź, z prawicy Francózſka, na lěwicy ruſki hobr. Ruſka budźe w Aſiji wuputana, Europa bjez njeje politiku powjedźe a pſchecźiwo njej. Woſebje w turkowſkim pſchipadźe by ſo to zjewiło, kotryž chce Ruſka w ſwojim duchu riſacź, a w duchu južnoſłowjanſkich bratrow. Njezapominaju w Pětrohrodźe na Caryhród, Konſtantinopel, a Jendźelſka zaſy wſchě móžny wary wari a pary pari, zo Pětrohród njeby raz ruku położił rjenje kraſnje na Konſtantinopel. Tohodla chcedźa tej rucy w dalokej Aſiji nawobradźicź dźěła. W Pětrohrodźe je ſylna wójnſka ſtrona, ale wuznamne je, zo ſu ju ze ſedła ſadźili, a ſtatnoho radźicźerja Bjezobrazowa, tejele ſtrony hłowu a duſchu, na cźas póſłali do wukraja! Ruſkej myſli a mocy je Bosporus bliżſchi Koreje. Tak a nic hinak: ma ſo carowym ſłowam rozemicź, kotreż je nowe lěto japanſkomu póſłancej prajił a pſchez njoho cyłomu ſwětej.

Serbiſka. Kralej Pětrej, dokelž běchu ſo jomu wſchitzy cuzy wupóſłancy rozjěli, tónkrócź žadyn wulki tohole ſwěta njeje zbožo pſchał ani pſchecź dał. Njech winnkow khoſta!

W Africy, južnozapadnej abo połudnjowo-wjecźornej, je Němſkej nic pſchecźel poſtanył w podobje zběžka Hererow abo Damarow. Hererowje, to je: wjeſeli ludźo — ſu dźiwi cźornuſchſki ſplah, licźacy na 100 tyſac duſchi a ſydlacy nad Kapſkim krajom. Hererowje wužichu cźaſa, zo bě gouverneur Leutwein k ſkludźenju Bondelwartow ſo podał — k dawno pſchihotowanomu zběžkej, a pódla němſkeje želeźniſkeje cźary Swakopmund-Windhoek zabichu mnohoſcź běłych koloniſtow, kotrychž ſu tam 3000. 800 mužow je z Wilhelmshavena hižo do Afriki wotpłuwało, a drje tam 8. februara dorazy. Zawěſcźe pak też zběžkarjo teje doby zdobnje wužija. W kraju Hererow dobywa ſo złoto, cyn a druha ruda; hewak wſchak tele nowe cźorne dźěcźatka khětre ſwojej macźeri truhaja krěnu.

Wšitkim lubym Serbam aSerbowkam doma a w cuzbje, jako też wšěm swěrnym nadobnym přećelam našoho naroda sćelu z tutym swoje najwutrobniše přeća k Nowemu lětu 1904 sćěhowacy kk., złožujcy z dobom jako wukupne za přeća jenotliwym — za Maćičny dom:

po 8,50 hr. (10 kr.): sławna měšćanska pokładnica w Nowym Bydźowje, sławne město Nowy Bydźow, knj. Amálie Kociánová we Wusću n. Wórlicu;

6 hr.: kubleŕ Pětr Rychtař z Wotrowa;

5,95 hr. (7 kr.): sław. wučeŕske kollegium měšć. holčeje wučeŕnje w Nowym Bydźowje;

5,44 hr (6,40 kr.): sł. wuč. koll. hólčich wučeŕnjow w Nowym Bydźowje;

5 hr.: Towařstwo kath. Serbow »Jednota« w Drježdźanach;

po 4,25 hr. (5 kr.); čestne koll. šulskich sotrow, sł. nalutowařnja w N. B.;

4 hr.: kubleŕ Michał Wrobl z Wotrowa;

3,40 hr. (4 kr.): knjeni Karla Klazarová w N. B.;

po 3 hr.: sobustawy Budyšskeje »Swobody« (Holan, Krawc, Wowčeŕk), sotry Hańža, Madlena a Hana Jóršec z Wotrowa (po 1 hr.), lěkař dr. Błažik w Bukecach;

po 2 hr.: Jurij a Marija Łusčanskich z Wotrowa (po 1 hr.), knihikupc Pjech w Lipsku, Jurij Žur (sen) z Ralbic, Lejman ze Zdźerje;

po 1,70 hr. (2 kr.): architekt O. Jedlička, twarc Al. Jedlička, pokładnik Jaroslaw Bukovský, zapisowař Ant. Knejsl, rěčnik dr. Formánek, lěkař MUDr. A. Stýblo, piwarc Jan Beneš w Nowym Bydźowje;

1,50 hr.: HNB.;

po 1 hr.: serbske křidło Budyšskeje realki, Čórlich ze Zdźerje, njemjenowana ze Sł. B., knježna Regina Pokorná w Róženće, Hana Bryckec z Radworja;

0,85 hr. (1 kr.): radny knjez E. Hykš, zapisowař K. Fux, mějićel čišćeŕnje W. A. Janata, W. Bursík, direktor k. a k. gymnasija, k. a k. professor dr. Kašpar, privatier F. Beneš, L. Nejedlý, akad. moleŕ, překupc K. Ploder w Now. Bydźowje;

0,51 hr. (0,60 kr.): wučeŕ hosp. wučeŕnje Fr. Lukáš w Now. Bydźowje.

Należnosće našoho towařstwa.

Sobustawy na lěto 1904: kk. 134. 135. z Njebjelčic: kapłan Mikławš Jawork, Jakub Leńš, 136. 137. ze Serb. Pazlic: Pětr Wawrik, Jurij Kral, 138. P. Romuald Domaška w klóštrje Marijnej Hwězdźe, 139. 140. z Pančic: Pětr Kocor, Jan Pawlik, 141. krajny sudnik Jan Kral w Kamjenicach, 142. Hana Symankowa ze Šěrachowa, 143—145. z Budyšina: Jan Helgest, Marija Wysocka, Hana Lawkusowa, 146. 147. ze Słoneje Boršće: Madlena Běrkowa, Jurij Lebza, 148. August Rychtař z Wuric, 149. Jan Młyńk z Ćemjeric, 150. Michał Žur, farař w Ligoće-Turawskej, 151—157. z Różanta: administrator P. Šćěpan Kocian, cyrkw. wučeŕ Karl Wjeńka, Jakub Šołta, Mikławš Šołta, Michał Šołta, Madlena Wincarjowa, Jurij Glawš, 158—160. ze Sernjan: Pětr Rocho, Pětr Žur, Mikławš Koplanski, 161. Michał Mjechela z Pěskec, 162—171. z Radworja: farař Jakub Nowak, cyrkw. wučeŕ Pětr Šołta, Mikławš Grólmus, Madlena Winčec, Khrystina Donatec, Jakub Delan (dwórski), Jakub Kasper, Mikławš Suchi, Kosmas Pjekař, Mikławš Grubert (młynski), 172. 173. z Bronja: Pětr Kudźela, Mikławš Smoła, 174—179. z Kamjenneje: Jan Handrik, Jakub Rječk, Mikł. Wićaz, Michał Žur, Pětr Paška, Hana Winařka, 180—183. z Boranec: Mikł. Miklič, Mikławš Kasper, August Wrobl, Hana Kubańkowa, 184. Handrij Libš z Měrkowa, 185 - 187. z Khelna: Pětr Wjerab, Jakub Rječk, Jakub Měrćink, 188. 189. z Hodlerja: Jan Wjerš, Jurij Mička, 190. 191. z Khasowa: Mikławš Kubaš, Karl Krempka, 192. Mikławš Wólman z Łuha, 193. kapłan Pawoł Šołta ze Žitawy, 194—197. z Ralbic: Jurij Čornak, Pětr Lebza, Mikławš Blažik, Jurij Žur, 198. 199. z Konjec: Pětr Brězan, Madlena Hawkowa, 200—202. ze Šunowa: Pětr Narćik, Madlena Rachelec, Hana Krawžic, 203. 204. z Nowoslic: Michał Kórjenk, Jakub Wjacławk, 205. Jan Bjarš z Łazka, 206. wučeŕ Pawoł Rječka w Hajnicach.

Sobustawy na lěto 1903: kk. 678. Jurij Glawš ze Swinařnje, 679. Marija Andricka z Pančic, 680. Jan Rab z Ćichońcy, 681. kapłan Mikł. Jawork z Njebjelčic, 682. 683. z Radworja: Mikławš Suchi, Marija Zmijowa, 684. Hana Winařka z Kamjenneje, 685. Jakub Hantuš z Bronja, 686. 687. z Khelna: Michał Bjarš, August Krawc, 688. Karl Krempka z Khasowa, 689. August Wrobl z Nowych Boranec, 690. Jakub Šołta z Miłkec, 691. Madlena Šołćina z Kamjen. Haja, 692. Madlena Domšcyna

z Pěskec, 693. Mikławš Mark ze Sernjan, 694. 695. z Dobrošic: Pětr Popjela, Michał Schäfer, 696. Michał Kupka z Koslowa, 697. 698. ze Smjerdźaceje: Michał Kurjat, Pětr Schneider, 699. wudowa Žurkowa z Łazka.

Na lěto 1902: 813. N. N., 814. N. N., 815. N. N.

Na lěto 1901: 846. N. N., 847. N. N.

Dobrowólne dary atd. za towarstwo: Za nawěstki: 4 hr. 50 pj. ..

Za twarjomnu nowu cyrkej we Wulkim Šunowje: Marija Měnjowa z Budyšina 11 hr., přez k. P. Romualda w klóštrje Mar. Hw. za wotemrětoho 20 hr.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Drježdźanach - Janowym měsće: Jurij Glawš z Rózanta 5 hr., tohorunja Madlena Wincarjowa tam 2 hr. 5 pj., N. N. 1 hr., přez k. P. Romualda w klóštrje w Mar. Hw. za wotemrětoho 20 hr.

Na twarjomnu cyrkej w Riesy: přez k. P. Romualda w klóštrje Mar. Hw. za wotemrětoho 20 hr.

Na twarjomnu cyrkej we Werdawje: přez k. P. Romualda w klóštrje Mar. Hw. za wotemrětoho 20 hr.

Za nowu cyrkej w Lipsku - Lindenawje: Marija Měnjowa z Budyšina 11 hr., přez k. P. Romualda w klóštrje Mar. Hw. za wotemrětoho 20 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdatych 9713 hr. 85 pj. Dale darichu: Молоканы (270,90 hr.): 1 hr. 20 pj. Delanska Patentna Komisija: w Sernjanskim hrodźe patentni, njepatentni z wowčeje 80 pj., Jakubje, změruj so, ze skata pola předsydy dam z najmjeńša někotre % = 82 pj. Z Kraszewskoho fonda, na l. 1902: 40 hr., na l. 1903: 30 hr.

Zapłać Bóh wšěm dobroćerjam!

Swj. Antonijej so njemjenowany, dóstawši pomoc přez njoho, dźakować dawa.

Swob. Zjednoćenstwo katholskich wučerjow serbsk. Łužicy

změje **srjedu 27. januara t. l.** popołdnju 1/2 4 hodźin zhromadźiznu w **Smolic** hosćencu w **Baćonju.**

Přednošk: „Kak so w srjedźnej Europje stare ludy zasydlichu.“ — Zličbowanjo, wuradźowanjo wo ważnych należnosćach zjednoćenstwa a zwjazka atd.

Wo bohaty wopyt prosy **předsydstwo.**

Dźak.

Wšěm, kotřiž su w dołhej khorosći našoho luboho njebo mandźelskoho a nana **Pětra Mróza,** joho a nas z wopytowanjom tróštowali, na pustnym wječorje so z modlitwu a spěwom wobdźěleli a jomu z přewodźenjom k rowu lubosć a česć wopokazali, prajimy z wutroby „Zapłać Bóh!“ — Wosebje dźakujemy so česćenomu knjezej kantorej **Hili** w Khrósćicach, kiž je njebočičkomu w joho ćerpjenju wšu lubosć a starosć kóždy čas wopokazał a jomu z wulkej woporniwosću mnohe wokřewjenja a wolóženja poskićeć dał. Bóh płać jomu nadobnje!

W Libonju, 16. wulkoho rózka 1904.

Zrudźeni zawostajeni.

Čišćcz Smolerjec knihiczišćczerńje w Maczicznym domje w Budyschinje.

Katholski Posoł

Wudawa so kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich expedicijach 2 hr.; z křižnym zwjazkom do domu słany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće a w knihańi lětnje 3 hr., štwórtlětnje 75 pj. Za nawěštki płaći so wot cyłoho rjadka abo telko města 25 pj.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Mikławš Andricki, kapłan w Budyšinje.
Administrator: Mikławš Žur, farař w Budyšinje.

Čisło 5. | 30. januara 1904. | Lětnik 42.

Póńdźelu budźe tomu 100 lět.

Póńdźelu, 1. Mał. Rózka, budźe tomu **100 lět.** zo so w pokornej cichej serbskej wjescy Słonej Boršći nad Budyšinom narodźi naš njesmjertny Handrij Zejleŕ. Njesmjertny; — přetož byrnjež dawno stłała pod zelenym brjózkom na Łazowskim swjatym polu joho dobra, sprawna wutroba, a joho „mudra hłowčka zhniła“ pod čežkim kamjenjom: joho pěsnje budźa klinčeć, budźa zynčeć, duše budźa zahorjeć, doniž budźe Serbstwo stać, to rěka: zemja stać ...

Wón je wjesele a khutnje spěwał — my tu z tych poslednich spěwow jedyn kładźemy, kiž je z lěta 1835. Spěw rěka:

O mój lubši ludo serbski,
sy ty wusnył, sy ty khory?
je duch błazny, zawjedźeŕski
twoju nohu wjedł na hory —
a či swěta krasnosć pokazał,
zo by před njej ty so zhibował?

Zo by narodnosć so swlěkał,
swoju pychu čestnu, rjanu?
Serbski sy ty dotal rěkał —
nječuješ ty ranu žanu?
Škruty z morja zymnoh' płuwaja,
k serbskim wutrobam so přiłoža.

Hory, doły, haje, hola
serbske mjena hišće noša —
Kamjeń, drjewo, rěki, pola,
su to posledni, kiž koša
pjaty dobrych dźěći serbowskich,
swědki serbskich zynkow poslednich?

Ně, ně! lubi bratřa serbscy,
wótcna rěč přez hona, prohi
z wami khodźi dobyćerscy:
Žadyn wot was njebudź wbohi!
Štóž sej kraje serbsku pokrutu,
wostań Serb, měj serbsku wutrobu!

* * *

Živu hał'zu, płódnu ćěri
wěrjace to Serbowstwo —
Serb je, štóž do serbskoh' wěri
A sam z toho česći so.
Štóž so Serbstwa hańbuje,
němskich plantow hódny je.

Njech wěrny, prawy wótčinski duch, kiž z tychle słowow rěč, a ze wšěch skutkow našoho wulkoho a tola tak pokornoho muža — njech tajki duch a tale lubosć w Serbach ženje njewuhasnje. Dźeržmy swoje kruće, štož je naše, burjo, khěžkarjo a podróžnicy, służowni; wšitcy: wulcy, mali — budźmy swěrni! A wy žony, maćerje: dźeržće dźěćom rjanu, póćiwu a pěknu serbsku drastu! Za čož mužowje so horili, kotrymž je Bóh darow dał, kaž Zejlerjej — za čož ći su swěru wojowali do smjerće — to je zawěrno tež nas potomnikow lubosće a česće hódne.

Swěru wótcow rěči, drasće maćerjow tuž slubmy — hdyž nětko z dźakom k njebju zhladujemy, zo je Bóh Serbam Handrija Zejlerja dał.

Nascha politika.

(Po swojim pschednoschku w Khróscžicach napisał J. Schewczik.)

(Pokračowanjo.)

Tež pschi nastawacych wólbach 1898 spominesche politikus „Kath. Posoła" na kompromis. Podarmo pak czakasche na konservativnoho kandidata. Konservativna strona žanoho njeposstaji a swojim wolerjam pschewostaji, hacž sebi koho chcedža wolicž. Gräfu katholikojo tehdy hischcže wolicž njemóžachu. Wón wěscže czohodla. A Höppnera so samo rozumi, zo tež nic. Slyschachmy pak prjedy, zo je kóždy winowaty, wolicž. Schto tuž započecz? Běch tehdy politiski redaktor Posoła. Njechach nihdy njetrjebawschi Serbow schczěpicž. Tohodla so prócowach sam a pschez druhich knježich, zo by hischcže w poslednjej wodźinje so postajił konservativny kandidat. Jednasche so ze Steigerom a Hasse — bjez wuspěcha. Z tym bu Posoł nuczeny, po 24 létach zasy přenu ze swojeho kandidata postajicž. Dokelž bě hižo najwjetschi czas, pschinjesc

ſo za .liczacoho kandidata dr. Porſch, kotrohoż wólbne liſczíki ſo nam poſkiczowachu. Spokojace za nas pſchi tom bě, zo tale kandidatura wot ſamych wjednikow konſervatiwneje ſtrony ſo jako nuzna za nas pſchipózna. Dr. Porſch dóſta, bjeze wſcheje ſchěrokeje agitacije — jenoż k. wucżeŕ Skodeńk běſche horliwje a wuſtojnje za Poſoł dżełał — tola 1074 hłoſow; Höppner dóſta jich 4806 a Gräfa 10600. Z tym bu poſledniſchi z nowa wuzwoleny, a zmohi politiſkoho morja ſo zaſy zhładkowachu. Na dnje pak ſo ſtraſchnje mucżeſche. Czeŕwjeni běchu drje hižo pokojcu ſakſkich mandatow na ſo ſtorhnyli, ale to jim hiſchcże njebě doſcż. Pſchichodnje, tak wěſchczachu, dyrbi wſcho bycż naſche. Wſchitke mocy napinajo rozwiwachu nětko po wſchim kraju ſwoju, drje cżichu, ale tola ſkutkownu agitaciju — mjez tym, zo druhe ſtrony ſpachu. Pſched ſamymi wólbami takrjec hakle wotucżichu, zjednocżichu ſo k takmjenowanomu „kartellej“ a poſtajachu zhromadnje ſwojich kandidatow, tu konſervatiwnoho, tam narodnoliberalnoho, tu zaſy antiſemita atd., zo bychu ze zhromadnymi mocami porazyli „cżeŕwjenu gardu“. Z wulkim hołkom a ropotom na wójnu cżehnjechu, a zo bychu njepſchecżela zeſcherili a ſwojich zaſpancow wubudżili, namolowachu na ſwoju ſchakatu khoroj ſtraſchnoho jeſuita, § 2 a trubjachu z dobom tež z połnej hubu k wójnje na ultramontanow, t. j. na ſwěrnych katholikow.* Dweju njepſchecżelow chcychu z dobom porazycż — ale ſunychu nimo. Pſchehrachu po cykej cżarje. 22 wokrjeſow ſtorhnychu cżeŕwjeni na ſo. Jedyn jenicżki w cykej Sakſkej ſo jich wobru, naſch Budyſchſki. A tón njeje zdżeržał kartell — tón ſu wobkhowali pſched powaleŕſkej ſtronu ultramontanſcy Serbjo. Pſchecżiwo tym drje njebě ſo runjewon zjawnje wójna prědowała, ale zacpěcżi běchu, ani dobroho ſłowcżka ſo jim njepopſcha ze ſtrony „porjada“. To běſche ranjace za nas. Tohodla, a tež hiſchcże z druhich pſchicżin, ſo Pancżicżanſke ludowe towaŕſtwo heſłu, wot „Sächſ. Volkszeitung“ wudatomu, pſchizamkny a licżacoho kandidata poſtaji. Z Budyſchina ſcżini ſo hiſchcże direktny pospyt, piſomny, hacż njeby kandidat porjadowych ſtron ſo tola tež wot nas mohł podpjeracż. Wſcho podarmo. Tuż tež „Kath Poſoł“ a Budyſchſke lud. tow. ſo za kandidaturu dr. Porſcha wuprajiſchtej. Z tym běchu wſchitcy katholikojo naſchoho wokrjeſa zjednocżeni. Tola, ſchto ſo ſta? Z dobom poſtany 28 muži z naſcheje ſrjedżizny a namołwjachu nas, zo bychmy Gräfu wolili. Hacż běchu prjedy ſpali, zo tak pozdże ſtawachu? Njedwěluju, zo běſche jich wotpohlad dobry a zaſudżuju wótre ſłowa, kotrež ſu ſo w rozhorjenju w „S. V.“ pſchecżiwo nim piſałe — zo pak njeſſu mudrje jednali, ſu ſami spóznali. Běchu wołarjo w puſcżinje. Někotrym dżěn ſo tak zaſtyſka, zo próżdnu ſcżežku wopuſchcżiwſchi, k tamnym khwatachu, kotſiż z Porſchowej cedulku k wólbje dżěchu. — Hdyż běchu tež hiſchcże ſwobodomyſlni ſwojoho kandidata, Gnaucka, poſtajili, běſche wucżinjena wěc, zo k wužſchej wólbje dóńdże mjez Gräfu a Höppnerom. Wuſpěch wólby je nam hiſchcże znaty: Gräfa 10637 hłoſow, Höppner 9191, Gnauck 1967 a Porſch 1742.

Nas wuſpěch wólby pſchekwapił njebě. Běchmy z nimi ſpokojom. Pſchetoż někt tola „porjadni“ widżachu, ſchtoż prjedy wěricż njechachu, zo nas trjebaja. Wjacy docpěcż njechachmy a njemóżachmy. Zo by naſch licżacy kandidat mohł z Gräfu do wužſcheje wólby pſchińcż, każ to „S. Volkszeitung“ piſaſche, to wocżakowacż běſche ſměſchne a dopokaz, zo „S. V.“ naſche wobſtojnoſcże njeznaje. Kak chcyła potom naſch wjednik bycż? Tak tola Poſoł nas hiſchcże

* 18 w prěnim nadběhu, 4 we wužſchej wólbje.

ženje njeje „powuczował“. Schtóż je jej to pisać mohł, zo derje 5000 hłosow zwjedžemy, njech radscho bajki baje, hač zo politiscy lud „rozswětla“. Je džěn nas jenož po cyłym wobwodže 15354 katholikow, potajkim: 3270 wólbnych mužow. Nětko pak tola ženje wschitcy njewola. Jenož 72 % so jich w naschim wokrjesu na wólbach wobdźěli, to je wot 100 mužow 72. To by jich 2350 katholskich hłosow było. Z nich móžemy 300 derje k cžerwjenym pschiliczicz. Budyschin sam ma na 600 katholskich wolerjow, a tola jenož 213 z nich su Porscha wolili. Hdže tamni zwostachu? A Kamjenc woteda za Porscha jenož 41 hłosow. Na 700 katholikow pak pschińdže 140 wolerjow! Zawěscze, tež tu su mnozy katholscy džěłacžerjo cžerwjenje wolili! Tak by hischcže 2050 hłosow zbyło. Porschej pschipadže 1742. Tuž su něhdže 300 katholikow, mjez nimi trasch 200 Serbow, hnydom w prěnjej wólbje Gräfu wolili. —

Běchmy potajkim swoje docpěli. Z dobom běchmy widžani pola reformarjow a konservativnych. Znate jednanja, kotrež za „Kath. Posoł“ a lud. tow. z Gräfu mějach, wjedžechu k tomu, zo móžachmy nětko joho wolicz. Leczacy list, kotryž so mjez was rozpósła, je wam wscho wujasnił a rozestajił.

A poknje su Serbjo na dnju 25. julija swój nadawk dopjelnili: muž pschi mužu swój hłós za Gräfu wotedawschi, a tak nasch wokrjes zakitali psched „cžerwjenymi“! Tón dósta 11333 hłosow, Gräfa pak 15476. Haj, naschе bě dobycžo. Nam Serbam ilusscha slawa. Bjez nas by cyłe kraleſtwo było cžerwjene. (Skónczenjo.)

Z Łužicy a Sakskeje.

Z Budyschina. Najdostojnischi knjez prälat ma jara z džěłom zalehnjene, pschebywajo wjele w Drježdžanskej diöcezy. Nětko pschinjese nam wottam zrudnu nowinu, zo staj wysocydostojnaj knjezaj präses Maaz a dwórski předar Brendler cžežcy khoraj; tutón je cyle woslepił.

— Nasch skład je zawrjeny, z 1088 hr. 49 pj. wot 350 (375) daricžerjow. Jim zapłacz Bóh! Rozliczenjo, rozwahu pschinjesemy.

Swobodne Zjednoćenstwo katholskich wučerjow serbskeje Łužicy zeńdże so lětsa prěni króć 27. januara w Baćonju. 13 sobustawow běše přitomnych. Zamołwił jako nowy sobustaw bě so knjez kapłan Žur z Ralbic a bu też přijaty. Bywši pokładnik běše zličbowanjo lěta 1903 póslał; wěc pak so na přich. zhromadźiznu wotłoži, dokelž so w zličbowanju njejasnosće nadeńdźechu. Tuž měješe hnydom knjez wučeř Wjerab swój připowědźeny přednošk: „Kak so w srjedźnej Europje stare ludy zasydlichu.“ Z njoho tuto: We Westfalskej njeběchu prěni wobydlerjo Němcy, ale Keltowje. Kraj wokoło rěkow: Wezery a Mohana je typiscy němski. Hdže wšudže Serbja sydlachu prěni, widźiš na wašnju założenja wsy (mjenujcy na dwě stronje: rańša a wječorna). — Přitomni, podźakowawši so rozprawjerjej, joho z dobom požadachu, zo by sprócniwje zdźěłany nastawk dał w jenym z našich časopisow wozjewić. W „Serbskim Hospodarju“ to budże. Předsyda w mjenje zjednoćenstwa kk. fararjomaj Žurej a Nowakej a kapłanej Andrickomu do nowych zastojnstwow přeje strowotu a mnohe lěta. — Sčěhowace wuradźowanja nastupachu „Verband“. Sobustaw „Zjednoćenstwa“ ma na lěto 1904 1 hr. přinoška płaćić, a to nowomu pokładnikej,

knjezej cyrkw. wučerjej Šewčikej w Ralbicach. — Přichodna zhromadźizna budźe w Khróśćicach. — Posedźenjo traješe na 3 hodźiny. — Knjez cyrkw. wučeŕ Wjenka swjeći jutře sľěborny kwas, a tuž budźe naš předsyda jomu tež zbožo přeć.

Pišche so nam: Njeby snano pokiw abo naspomnjenjo w „Posole“ wužitne było w sćěhowacej wěcy? ... Muž mjez Serbami nascheje wosady chodźi a „swjecźatka“, tak mjenowane „Hausſegen“, kolportuje, wot wěsteje Drježdźanskeje firmy Gustav Bonacker, kotruž pak sym podarmo z listom w Drježdźanach pytał. Swjecźatka so po 4 a 5 hr, za schkleńcu, pschedawaju, hódne ani pokojcy njejsu. Na někajkej tkanicy je kusk wołmjanoho pisma, wobraz, snadź z gelatiny abo podobneje macźizny, pschedstaja swjatu swójbu, Zbóžnika na kschižu. A kajki wobraz! Woblicža hubjene, kschiwe, wscho bromadźe hotowa placańca. To pak so Serbam za drohe pjenjezy poskicźa, a mnozy sebi skazachu ... Na předowanju sym wo tym rěcźał. Mamy tola dobre swjecźata swjateje swójby atd., kiž su rjane a pohnuwaja k pobožnosći. Na cźo tuž radschi telko pjenjez na domjace nabožne a narodne wěcy njenałožujemy, hacź so do cuzby?

Z cyłoho swěta.

Sakska. Scźěhwki hobrskoho strajka w Krimicźowje budźa dołho bolecź. Nic jenoź město, kotrež je wo dźesatki lět cźisnjene nazad, ale tež dźěłacźerjow, kotsiž bychu lubjeradźi zasy dźěłali, ale mnozy z nich dyrbja swjecźicź. Pschez 2000.

Němska. Kejžorstwowy sejm pschija — schtó wě, kotry króć hižo: namjet wo płacźenju dietow zapósłancam. Tola to je wscho na próźdno, dokelž zwjazkowa rada, abo lěpje: Pruska njecha, Pruska ma sama telko hłosow w zwjazkowej radźe, so móže kajkižkuli namjet powalicź. Pschecźiwo tomule je, dokelž sama stawam swojoho, pruskoho sejma płacźi, a tym so tak pschistup do „reichstaga“ zmóžnjuje. — Potom poča so prěnje cźitanjo etata, pschi cźimž so wobnowichu stare skórźby na hubjene finanecy. Njedźiwajcy toho je nowa wójskowa pschedłoha na wobzoru. Tež wo Krimicźowje je rěcź, socialisćźi wospjet a wótrje wustupowachu. Tohorunja měješche statny sekretaŕ z Richthofen cźežko so bědźicź pschi jednanju wo tajnych agentach, kiž ruskich spschisahancow łoja a runy pucź ruskej policiji dawaju do rukow. Powschitkownje ma so za to, so sebi tu mócny němski stat wopraudźe njedźe sebjewědomje, ale jako ruski słužbak. Móže ludźi, kotsiž jomu njejsu prawi, wupokazacź; ale za pomocnika znateje ruskeje policije bycź: je wulkotrochy njedostojno.

— Pruski sejm, kiž tohorunja wuradźowasche wo etacźe, měješche wulku polsku debattu. Centrum, kotromuž so nětko Schlezska hladajcy z rukow dyrbja, běsche swojoho najlěpschoho, w tym nastupanju — muża stajiło, dra. Jerscha, a tón tež knježeŕsku politiku pschecźiwo Polakam wobschěrnje a dosahnje posudźi a — zasudźi. Wosebje w schuli je so hrěschiło, hdyž wuńdźe rozkaz, so so njesmě ani nabožnistwo wjacy w macźernej rěcźi dźěcźom powucowacź. Tehdom je so lud z njewolu zběhnył, a dźensa „pólskoho hibanja“ zahacźicź hižo njeje móžno. Khiba so knježeŕstwo wobrocźi: ale to je pomalmo nadźija. Zajimacź nas dyrbi, so je w etacźe zasy pschez $10\frac{1}{2}$ milliona

wuraznje, runjewon pschecźiwo Polakam namjetowanych — a pschizwola so wěscźe.

— K swjecźenju kejžorowych narodninow bě tež kral Belgicžanow pschijěł, a runjež nic z někajkim ministrom: tola drje tež z politiskich pschicžinow, nastupacych wosebje Kongski stat.

— W Barlinskim „němskim dźiwadle“ sypny so njedźelu kus wjercha na khódbje. Z toho nasta holk a kudźel kura, kiž so tež do hladaliscźa wali. polnoho ludu. Strażnik pak jón změrowa.

Anhaltska. Wójwoda Bjedrich je njedźelu wumrěł, stary 72 lět.

Rom. Swjaty wótc, kotryž nutrnje cžescźuje a ma synowsku luboscź k Macžeri Božej, zajimuje so jara žiwje wo jubilejne swjatocžnoscźe jeje Njewoblakowanoho Podjecźa. Pschijimajo wóndanjo pschisłuschny komitet, wupraji kardinalej Vanutelli nadźiju, zo jubilejne lěto katholskomu swětej pschinjese wjele hnadow, wo cžož wón sam Njewoblakowanu Knježnu prosy dźeń ka dźeń. Tež je, kaž so zdźěluje, spomnjenomu združenju wulki brillant póslal zasadźomny do króny, kiž ma pyschicź swjecźo Njewoblakowanoho Podjecźa w cyrkwi swj. Pětra.

Norwegska. W nocy z pjatka na sobotu, w ½3 hodź. do Trondhjema pschilecźa powěscź, zo so město Aalesund pali. Město je z wjetscha z drjewa, njeběsche wody, tuž so woheń z wulkej spěschnoscźu rozschěri. Njemdry howrjesch wichor a snopy žehliwych schkrjow roznjese do daloka. W 5 hodź. hižo cyrkej, gymnasij, lěkarni a póst w plomjenjach stojachu. W ½10 hodź. jenož hischcź schtwórcźina Aalesunda so dźerżesche, bórzy so tež zapopadny, a 11,000 ludźi bě bjeze wschoho. Cźěkanjo so hońtwje podobasche. Z cžrjódami wupalenych cźěrjachu, bohacźi a khudźi, nanowje a macžerje z dźěcźimi za ruku a na kónczku. Khorym a dźěcźom bě najhórje, kschik a płacź njewopischomny. Dźěcźi a khorych stykachu do cyrkwjow, wucžerńjow a statokow wokolnych wsow, wulcy pak dyrbjachu do pól a zapalachu wohnje, pschetož zyma tschěskasche. Z hrózbu druhdy pohladnychu na zad: plomjenite morjo so tam žołmjesche, a nad nim mróczna dyma a kurja. — Struchły wosud města Aalesund hnydom po wschěm swěcźe wutroby pohnu. Wurjadnje pschekwapi rychła pomoc kejžora Wilhelma: hischcźe sobotu němskomu konsulej w Christianiji telegrafowasche, zo łódź Phönicia jědźe, ze žiwnoscźu za 4000 ludźi, ze stanami, z drjewom, z lěkarjemi a sotrami k wobhladanju khorych. Podobna horliwoscź zjewi so w Kodani (Kopenhagen), hdźež pomocny komitet nakupi tysac měchow muki, kotrež ze wschelkej naprawu wotwjeze łódź „Cimbria“. Z Kielskoho pschistawa so hischcźe póndźelu zwupachaschtej kschižakaj „Niobe“ a „Prync Hendrich“. — Aalesund bě rozkcźěwace, na tsjoch kupkach natwarjene pschimórske město w južnej Norskej. Wobydlerjo žiwjachu so z łódźnistwom a rybarjenjom. Za lěto so tam nałoji 5—6 millionow rybow za slědnische huby.

W Africy je zlě. Jobowe-du powěscźe z kraja Hererow. Stacija Windhoek je stajnje hischcźe woblehnjena a so zadwělowanje wobara holkow surowoho njepschecźela. Pospyt, wobhroženu twjerdźiznu Okahandju wu swobodźicź, so njeradźi, wupóslane patrole dyrbjachu cofacź. Wojacy a kolonisczi bywaju morjeni a žałostnje krjudowani.

Amerika. Wichory a wody su we wschelakich kónczinach Zjednoczenych Statow hobrskich schkodow nacžinile; sta ludźi su zahubjene, města a pola daloko zapuscźene.

— Republika Panama je k Uniji (Zjednoczenym Statam) pschistupiła abo — pschistupjena była.

Wšitkim lubym Serbam a Serbowkam doma a w cuzbje, jako też wšěm swěrnym nadobnym přećelam našoho naroda sćelu z tutym swoje najwutrobniše přeća k Nowomu lětu 1904 sčěhowacy kk., złožujcy z dobom jako wukupne za přeća jenotliwym — za Maćičny dom:

3,40 hr.: póst. kontroll. w. w. Pokorný w N. Brodźe;

po 3 hr.: justicny radźićeŕ dr. Leidler w Šěrachowje, kubleŕ Pětr Nowak we Wotrowje;

po 2 hr.: wučeŕ em. Kejžor w Drježdźanach-Strěznom, J. L. z K., Jan Mikla z Koblic pola Hodźija;

1,40 hr.: Hańža Lebzowa z Wotrowa;

po 1 hr.: mišr Wjeŕš z Radworja, žiwnosćeŕ Cyž ze Žuric.

Należnosće našoho towaŕstwa.

Sobustawy na léto 1904: kk. 207. Madlena Domškowa z Pěskec, 208. Michał Mět z Kukowa, 209. Michał Pjech z Wětenćy, 210. Madlena Knježkec z klóštra Mar. Hwězdy, 211. Pětr Mróz z Libonja, 212. 213. z Baćonja: Michał Pjech, Michał Delan, 214—216. z Now. Łusća: Pětr Šołta, Michał Měškank, Jakub Pjetaš, 217. 218. z Hajowa: Jurij Hendrich, Jakub Měrćink, 219. Jan Handrik ze Sulšec, 220. August Filip z Boršće, 221. Mikławš Mjechela z Budyšina, 222—231. z Khrósćic: Michał Hojeŕ, Jakub Kmječ, Marija Zyndźina, Michał Jenč, Hana Rjeńčowa, Jakub Holka, Jurij Rychtaŕ, Marija Křižankowa, Jakub Juŕk, Hańža Šołćina, 232. 233. z Prawoćic: Hana Cyžowa, Marija Nowotna, 234. 235. z Nuknicy: Hańža Wawrikowa, Jakub Lebza, 236. Jakub Běr z Kopšina, 237—239. ze Zyjic: Jakub Domš, Madlena Wolenkowa, Hana Wjenkowa, 240—242. z Lejna: Marija Šołćina. Marija Marec, Jurij Domaška, 243. 244. z Časec: Hańža Hajnowa, Marija Špitankowa, 245—247. z Worklec: kapł. Josef Papež, Hańža Šewcowa, Mikławš Buš, 248. Jurij Trenkler ze Smječkec, 249. Mikławš Zarjenk z Wudworja, 250. 251. z Noweje Wjeski: Michał Wobza, Ernst Lorenc, 252 Jakub Hejduška z Hórkow, 353. 254. z Hory: Hana Cyžowa, Jakub Młyńk, 255. Jurij Wels z Wučkec, 256. 257. Hańža Lejderjowa, Jakub Lipič, 258. Jurij Neumann ze Stareje Cyhelnicy, 259—261. z Łusća: Mikławš Lawkus, Michał Lehmann, Pětr Zynda, 262. Michał Hajnk z Jaseńcy, 263. Michał Zynda z Noweje Jaseńcy.

Sobustawy na léto 1903: kk. 700. Michał Kola z Čěškec, 701—703. z Khrósćic: Jurij Brězan, Jakub Juŕk, Hańža Šołćina, 704. Marija Hajnowa z Bóšic, 705. Jakub Lipič z Kozaric, 706—708. z Wudworja: Mikławš Zarjenk, Mikławš Bryl, Marija Šewćikowa, 709. Jakub Młyńk z Hory, 710. Ernst Lorenc z Noweje Wjeski, 711. Marija Baršowa z Bóšic, 712. Jakub Lebza z Nuknicy, 713. Mikławš Buš z Worklec, 714. 715. ze Stareje Cyhelnicy: Hańža Wóseyna, Marija Brylowa, 716. N. N.

Na léto 1902: kk. 816. Jakub Lebza z Nuknicy, 817. N. N.

Zemrěty sobustaw: *Pětr Mróz z Libonja. R. i. p.*

Dobrowólne dary atd. za towaŕstwo: kk. wučeŕ Michał Wjerab w Budyšinje 1 hr., faraŕ Jakub Rjeńč w Drježdźanach 1 hr., wučeŕ Felix Pětranc w Lipsku 30 pj., Hana Šramic z Budyšina 1 hr., Madlena Mišnarjowa z Budyšina 75 pj., Jurij Šwejda z Ralbic 50 pj., faraŕ Jurij Kral w Dubinje 40 pj., Handrij Haša ze Zajdowa 50 pj., Jakub Lawkus z Drježdźan 40 pj., Jakub Libš z Hornjoho Wunjowa 40 pj., Michał Wels z Hněwsec 40 pj., inspektor Pětr Lehmann w Drježdźanach 1 hr. 40 pj., njemjenowana z Budyšina 1 hr., notar M. Cyž w Budyšinje 1 hr., Hana Pjetašowa z Budyšina 50 pj., Marija Kubańkowa z Wotrowa 74 pj., f. J. H. z Wotrowa 5 hr., P. Lawrjenc Barnáš, guardian kapucinow w Prazy 62 pj., Jan Bryl z Drježdźan 40 pj., krajny sudnik Jan Kral w Kamjenicy 1 hr. 55 pj., kapłan Mikł. Jawork w Njebjelcicach 2 hr., faraŕ M. Žur w Ligoće-Turowskej 1 hr. 40 pj., H. N. z N. 40 pj.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Radworju.

Dale su woprowali: Marija Kóčowa z Brěmjenja 15 hr., njemjenowana z Radworja 3 hr., njemjenowany z Hodlerja 15 hr. 50 pj., na Krawcec křiznach w Boranecach 3 hr., na Krawcec křiznach w Khelnje 4 hr.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Lubiju: Na ptačim kwasu we Wudworju, ze zběrki „młodoho knjeza“, ke kotrejž přispěchu: naš braška za namjet, K. njeměrny, P. zasydanc, Š. směwc — dale kk. Kral, Salowski, Wehner . . . po 1 hr., kiž so poćeše . . ., Nowak, Rjelka, Šewčik, knježna Hańža Nowakec po 2 hr., k. Symank 3, tři dobre duše ze Serbskich Pazlic 5 hr., 4 N. N. po 50 pj. (= hromadźe 27 hr., zapłać wšěm Bóh luby Knjez! . . .) 4 hr. 50 pj.

Za twarjomnu nowu cyrkej we Wulkim Šunowje: Na ptačim kwasu . . . 4 hr. 50 pj.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Drježdźanach-Janowym měsće: N. p. k. 4 hr. 50 pj.

Na twarjomnu cyrkej w Riesy: N. p. k. 4 hr. 50 pj.

Na twarjomnu cyrkej we Werdawje: N. p. k. 4 hr. 50 pj.

Za nowu cyrkej w Lipsku-Lindenawje: N. p. k. 4 hr. 50 pj.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdatych 9786 hr. 67 pj. Dale darichu: Молокан (272,10 hr.): 60 pj.; swjećeŕ šćedriwomu knjezej za swjećatka 2 hr. Delanska Patentna Komisija: štož so mi z tolerja doda, njech ma Maćica: 30 pj.

Zapłać Bóh wšěm dobroćerjam!

Sobustawy bratstwa „Jězusoweje Wutroby“ a „Japoschtolstwa modlenja“ maja swoje dobre skutki a modlitwy w měsacu **februaru** Bohu woprowacj: **„za rjadnikow, z Francózskeje wuhnatych.“**

Jutře, njedźelu 31. januara,

změje serbske spěwarske towarstwo **„Bratrowstwo“** w Kulowje swój

VI. założenski swjedźeń

ze spěwom a dźiwadłom w Braunerjec sali.

Zastupa 40 pj. Započatk w 7 hodźinach z razom.

Po bjesadźe za wopytowarjow **reje.**

Přećelnje k tomu přeprošuje **předsydstwo.**

Towarstwo Serbskich Burow za Ralbičansku wosadu

změje swoju lětušu hłownu zhromadźiznu na swj. **Mariju** (2. februara) w **Konjecach.** Započatk popołdnju w **4 hodźinach.**

Dnjowy porjad: 1. Zličbowanjo. 2. Wuradźenjo wo symjenjach přikupnych hnojach a t. d. 3. Namjety. 4. Wotwjedźenjo lětnych přinoškow.

Wo bohaty wopyt prosy **předsydstwo.**

Ralbičanska Raiffeisenowa pokładnica

změje **generalnu zhromadźiznu,** khorosće zličbowarja dla wotstorčenu, **4. februara t. l.** popołdnju w 6 hodźinach pola Brěžan: **w Ralbicach.** Wo bohaty wopyt prosy **předsydstwo.**

Muž so pyta,

kiž chcył na wsach ratarske mašiny předawać; dyrbi derje rěčeć móc. Štóž chce so zamołwić, adressu póscel redakciji.

Čišchcź Smolerjec knihicźišchczerńje w Maćicźnym domje w Budyšchinje.

Katholski Posoł

Wudawa so kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich expedicijach 2 hr.; z křižnym zwjazkom do domu słany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće a w knihařni lětnje 3 hr., štwórtlětnje 75 pj. Za nawěštki płaći so wot cyłoho rjadka abo telko města 25 pj.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarstwa ſſ. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Mikławš Andricki, kapłan w Budyšinje.
Administrator: Mikławš Žur, farař w Budyšinje.

Čisło 6.	6. februara 1904.	Lětnik 42.

Knjez Adolf Brendler †.

Njedostatk duchownych — w naschim wótcuym kraju je a dołho hischcże wostanje: stajna skóržba. Pschetoż, dźěłaczerjow wschak pschibywa, ale dźěła wjele bóle, cżežkoho, spróchnoho, hórkoho dźěła. A potom zasy pschikhadźa smjercż a ze žnjencow rjadu sobu bjerje jenoho z najlěpschich ... Wysokodostojny knjez konsistorialny radźicżeŕ a kral. dwórski prědař Brendler běsche tajki znamjenity muž, wubjerny duchowny a swědomity pastyŕ duschow — a wóńdźelu popołdnju hlejcże, struchła powěsć pschelecża Drježdżany, zo je dotłapała joho wutroba! Knjezej Brendlerej bě 58 lět —

Knjez Brendler narodźi so 30. novembra 1845 w Kloster-Freiheit pola Marijnoho Doła. Dokonjawschi bohoslowske studije w serbskim seminaru w Prazy, poby 2 lěcże z tachantskim vikarom w Budyschinje. Lěta 1871 pschesydli so za kapłana do Schěrachowa, a wottam lěta 1879 za farskoho administratora do Hronowa (Grunau), hdźež bu po tsjoch lětach za fararja stajeny. Wot 1. januara 1893 bě w Drježdżanach dwórski prědař. Tu scżěhowasche tež joho pomjenowanjo za 2. a lěta 1898 za prěnjoho radźicżerja konsistorija. Lěta 1901 spożeži jomu Joho Majestosc̀, w Bohu wotpocżowacy kral Albert, Albrechtowy rjad 1. rjadownje.

Wot spocżatka sem běsche Brendler horliwy knjez a hižo jako Schěrachowski kapłan pózna wužitnosc̀ a móc katholskich stowarschenjow. Załoži tam towarstwo rjemjeslniskich pomocnikow, totrež dotal kcżeje rjenje. Tohorunja spěchowasche załoženjo towarstwa knjeznow, a w tym duchu je do kónca dźěłał.

W Drježdžanach pak je sebi pomnik stajił, pomnik njehinity kaž kamjeń, na kotrymž je założena cyrkej Wutroby Jězusoweje w Janowym měsće.

Njebohi knjez běsche duchapołny prědar a mnohu wubjernu rěcž a znamjenity nastawk spłodźi joho wótry, jasny duch. K tomu běsche wón pschecźel a wutrobny radźicźeŕ wschěm khudym a běnym, kotsiž joho zbóžnjowachu. „Hdy bychu měli khudźi fararja w Schěrachowje wolicź, bychu mje wolili", je sam prajił.

Mjez tym pak je Boža njedosłědźita rada — pschezahe po naschim słabym rozsudźe, knjeza wotwołała. Njech jomu Bóh z wěcźnej zbóžnosćźu mytuje a katholsku cyrkej w Sakskej žohnuje!

Schtwórtk popołdnju w 3 hodźinach běsche pohrjeb. Kajku luboscź je njeboh knjez Brendler sebi dobył, bě pschi tej składnosćźi wosebje widźecź. Njedźiwajcy hroznoho cźasa bě so njepschehladna syła pschewodźeri zhromadźiła: wschitcy chcychu lubowanomu a cźesćźenomu knjezej a pschecźelej poslednju cźesćź wopokazacź. Połojca wschěch sakskich duchownych abo hischcźe wjac (pschez 40), bě so tu zeschła, z Budyschina schtyrjo a wyschе toho z Łužicy hischcźe sedmjo, mjez nimi tež knjez propst Leopold z Marijneje Hwězdy.

Cźěło zemrětoho běsche w hali znutskownoho kerchowa postajene. Tam najdostojnischi knjez prälat Łuscźanski, japoschtolski vikar za Drježdźansku diöcesu, z assistencu knjezow dwórskoho prědarja Kummera a kapłana Rudolfa cźěło wužohnowa. Potom je k rowu njesechu. W dołhim cźahu psched kaschcźom duchowni w rochetach krocźachu, za kaschcźom pak jenicźki bratr zemrětoho, dwórski organist Pawoł Brendler, a jara wjele Drježdźanskich wosadnych. Tež Schěrachow, hdźež je zemrěty na 9 lět z wulkim žohnowanjom skutkował, a Wostrowc, z wotkelž běsche rodźeny, běschtej zastupjenej.

Pschi rowje mějesche knjez dwórski prědar Kummer rěcź. Żiwjenjoběh zemrětoho z krótka wopomniwschi, pokaza z mikymi duchapołnymi słowami, kak je zemrěty měschnik wobraz Khrystusa, swojoho mischtra, w swojej duschi a w swojim żiwjenju wopokazował swědoczenjo dawajo wěrnosćźi, milosćźiwu luboscź wopokazujo dowěrjenomu ludej, sebje samoho woprujo z njekhabłacej scźerpnosćźu. Kóždy, kiž zemrětomu měschnikej horstku zemje z poslednim božemje do rowa poda, je zawěscźe prajił z wutroby: wotpocźuj w měrje. Bóh zapłacź Tebi wschitku swěru, wscho, schtož sy tudy dźěłał za cźesćź Božu, za spomoženjo njesmjertnych duschow.

Nascha politika.

(Po swojim pschednoschku w Khróscźicach napisał J. Schewcźik.)

(Poslednje pokracźowanjo město dokónczenja.)

Něktsi drje so prócuja dopokazacź, zo by Gräfe wuzwoleny był tež bjez nas, dóstawschi 4143 hłosow wjacy hacź Höppner. „Waschich 1742 ani trjebał njeje: samo, hdy byschcźe je wotedali za pschecźiwnika, by tola Gräfe pschecy hischcźe 669 hłosow wjacy měł." Tak mudruja a so dźakuje nětko cźi, kotsiž su nas **do** wólby tschepotajcy — prosyli wo pomoc. Wjele tajkich mudracźkow wschak bohudźak njeje. Tola wobžaruju, zo smědźachu swoju mudroscź wozjewicź w nětkotrych konservativnych nowinach. Njemóžu liczicź. Zapominaja, so je hižo pschi prěnjej wólbje na 300 naschich Gräfu wolilo a zo je tež mjez nami pschi wužschej wólbje so wjacy hłosow wotedało.

Pschi prěnjej wólbje wobdźěli so 72 %, pschi wužschej pak 83,4 %. Naschich hłosow běschе tohodla zawěscze 2400. Bychu-li te Höppnerej pschipadnyke a nic Gräfje, by Gräfe měł 13076 a Höppner 13733. Potajkim je dobyczo woprawdze naschе. A zaskužena je khwalba, kotraž bu w nowinach a hortnje nam wuprajena. Naschе je dobyczo, a nascha je slawa.

Směmy pak nětko, ruce do klina złożiwschi na tutej khwalbje wotpoczinacz? Nihdy nic! Dźěłacz dyrbimy a krocziz do prědka, pschihotowacz so hižo z czasom na wólby pschichodne. Pschetoż hischcze wažnischе a straschnischе budża tute hacz poslednja. Pohladajmy jenoż na postup socialistiskich hłosow w naschim wokrjesu. Lěta 1893 wuczinjachu 18 %, lěta 1898 30 % a lěta 1903 39 (42) % wschěch wotedatych hłosow. Porostu-li wone dale tak, to so za 5 lět straschnje pschibliża 50 %. A tuž, lubi bratsja, chcemy-li wobkhowacz czesez, zo runje wokrjes, w kotrymž bydla Serbja, wostanje kralosměrny, dyrbimy mužnje stacz na straži a rozhladnje dźěłacz. Tohodla hladajmy so pschedewschěm wschoho schczěpjenja, wschěch zmylkow, kotrež bohužel so stachu.

Zmylk bě, zo so z naschеje serbsko-katholskeje strony žana wólbna zhromadźizna njepowoła a zo „Katholski Posoł“ hakle w meji poczа wo wólbach pisacz. Bjez dźiwa, zo so tohodla wscho derje dosez njewujasni, czim mjenje, hdyž bu tež dopis za Gräfu bjez pschispomnjenja wozjewjeny. Tež běschе so mylnje powědało a pisało, zo je Gräfe pschecziwo tolerancnomu zakonjej hłosował.

Zmylk bě, zo so wschelke njejasne a mało pschekładzene dopisy do „Sächs. Volksztg.“ sczelechu, a zo ta, z tym zamylena, naschu móc wopaczнje posudzowaschе. Tak so tam pisaschе, zo je centrum pola nas hižo raz 2500, haj samo 5000 hłosow měło, a zo nam niczo njepomha, hacz w Drježdżanskim sejmje nasch katholski zapósłanc sedźi. Tajke wobkrucenja su njemudre a ranjace, myla a błazuja lud. Tohorunja dyrbi so zasudźicz, hdyž so wo znatych „28“ pisaschе, kaž bychu woni prawi katholikojo njebyli. Tež psched wužschej wólbu samej „Sächs. Volksztg.“ zmylk sczini z tym, zo heslo wuda — njezrěczawschi so psched tym někak z wjednikami naschеje strony. Wěmy, kak je evangelski bund tule njeschikność potom lestnje wužił a na Gräfje w poslednim wokomiku wunuzował pschilubjenjo, zo budże pschecziwo jezuitam hłosowacz. To so stało njeby, hdy by „Sächs. Volksztg.“ wěc pschewostajiła nam! Cuza pomoc bě nam zasy ze schkodu.

Zmylk bě, zo tamni „28“ — njewěm, wot koho k tomu powołani — z dobom w němskich a lutherskich nowinach pschecziwo Posołej za Gräfu agitowacz poczachu. Tajka samopaschnosez njemóże so krucze dosez zasudźicz. Tajka zrudna roztorhanosez nas jenoż słabi a — směschnych czini.

Zmylk też bě, zo so njeje něchtó z naschеje srjedźizny za kandidata postajił město Porscha, kotrohoż dźěn tola nichtó njeznajemy po wosobje.

A zmylk bě słónczнje też, a to nic najmjenschi, zo njemějachmy komiteta, kotryž by cyły wobwod organisował, so starał wo dowěrnikow, wólbne zhromadźizny powołał atd. atd.

To su zmylki, kotrež so wjacy stacz njesmědźa. Pschede wschěm dyrbi so wscho nanajkrucźischo wotpokazacz, schtoż by naschu horstku drjebiło. Wschitcy dyrbimy stacz swěrnje hromadze na kóždy pad. Pschetoż niczo njeje nuznischе w politiskim žiwjenju, hacz solidarnosez. Njejsu wschak wólby niczo druhe, hacz bitwy. W bitwje pak ma jenoż jedyn komando, a wschitcy druzy po nim stupaja a bija.

Hdyž by tohodla so něchtó mje wopraschał: schto je nam Serbam najnuznische w zjawnym žiwjenju? bych khroble wotmołwił: mudre komando a železna posłuschnosćź wschěch, a sprócna socialna dźěławosćź w serbskich towarstwach! A tele komando słuscha nam, nic cuzbnikam, kotsiž sćežkow, puczikow w serbskim kraju, nasche horjo, zrudobu njeznaja, njeznaja pukow serbskich wutrobow, te słuscha naschomu swěrnomu, njesebicznomu a dawno wupruhowanomu wjednikej, naschomu „Posołcj", organej towarstwa swjateju Cyrilla a Methodija! A joho generalny stab, bjez kajkohož dźěn ani Moltke njeby wójny wjesćź mohł, ma bycź komitej, wubjerk* nahladnych mužow z jenotliwych wosadow.

Tuž widźicże, zo njejsym toho měnjenja, kaž knjez rěcznik, kiž prjedy k nam rěczeschе a na praschenjo: schto je nam Serbam najnuznische? wotmołwi: ludowe towarstwo za katholsku Němsku.

---

* Statut towarstwa žada sebi nimo pschedsydstwa (pschedsyda, redaktor a pokładnik) tež tajki wubjerk a z najmjenscha kóžde lěto khownu zhromadźiznu. Posedźenja wubjerka a pschedsydstwa po potrěbnosćźi. Na to je so skoro zabyło, a je najwjetschi cźas, zo so wscho zasy swěrnje zarjaduje a wobnowi!

(Skónczenjo pschichodnje.)

Serbske holcy w Drježdźanach na rejach.

Němske nowiny pschinoschuja powěsćże, zo budże w Drježdźanach na nowy tydźeń „swjedźeń", kotryž so mjenuje: Kostümfest (Subskriptionsball) des Vereins „Dresdner Presse". Schto w Drježdźanach hewak cźinja, móże nam wschitko jene bycź, tola na tutón „swjedźeń" dyrbimy spomnicź, dokelž w joho programu cźitamy, zo maja tam „serbske holcy kermuschnu (!) reju rejowacź a swoje domjace spěwy spěwacź". — Schto ma so z tutymi rejemi docpěcź? Snadź Drježdźanczanam rjanu serbsku drastu a rjany serbski spěw pokazacź? To je njedocpěje. Mózu wuznacź, zo sym so za serbske holcy w Drježdźanach hižo hańbował, hdyž ze serbskim spěwom wustupichu a jón zwróczichu abo je w serbskej drascże po zanjesenych kutach z wojakami wokoło storkachu. Tutón wotpohlad pak zarjadnistwo spomnjenoho swjedźenja tež nima. Serbske holcy maja tu jenož reklamu cźinicź, t. r. ludźi na swjedźeń „cźahnycź" a tak zarjadnistwu móscheń pjelnicź. Tute potajkim serbske holcy na samsny skhodźeńk z Chinjanami, Singalesami a hermanskimi spěwarkami staja, kotsiž so za pjenjezy w korczmach pokazuja a słyschecź dawaja. Zo zarjadnistwo tak myśli je najlěpje ze swjedźenjowoho porjada widźecź, kotryž wozjewja, zo budża w jenym hosćencowym dźělu (w kofejowni) we wuherskej korczmje cygani piskacź, w druhim (w pincy!) pak — serbske holcy rejowacź a spěwacź.

Jara mudrje a khwalobnje pschi podobnej składnosćźi psched nekotrymi lětami serbscy burja sćźinichu. Jim so pschecźo wupraji, zo bychu so pschi Budyschskim tsělenju z kschižerskim cźahom wobdźělili, ale zastupjerjo serbskoho luda wotmołwichu: za swojoho krala abo druhe wjerchowske wosoby abo hewak ważne a nahladne swjedźenje, hdźež ma so serbski narod pokazacź, kschižerske, druzcże abo kwasne cźahi zarjadujemy, ale — druhdźe nic. Hdyž mějachu serbscy burja wobdźělenjo pschi tsělenju, kotrež tola njeje směschne, ale jenož něschto wschědne, za znjewužiwanjo serbskich drastow a waschnjow, to dyrbja

so serbske holcy cźim raznischo žadanju zapowěsćź, zo maja so w Drježdźanach jako „keklerki“ widźecź a słyschecź dacź. — Schtóž chce serbske reje widźecź abo serbski spěw słyschecź, njech wopytuje Drježdźanske serbske koncerty abo swjedźenje tamnischeju serbskeju towarstwow abo njech pschijědźe do Łužicy!

Schto swědomjo k tomu praji, zo serbska holca w nocy we winowej korčźmje, w srjedźiznje husto pjanych hosćźi a to pschi maskeradźe pschebywa, je drje kóždej samej jasne.

Tohodla napominamy serbske holcy w Drježdźanach, zo njebychu so pschi spomnjenych rejach wobdźělike, zo też njebychu serbsku, wosebje cźestnu družcźu drastu, druhim za maskerady a podobne póstnicske blaznosćźe požcźowake. Njech też kóžda swoje towarschki, kotrež snadź njezhonja wo tutej radźe, powucźi. Runje tak radźimy starschim, kotsiž maja tam swoje džowki na służbje, zo jim tute reje zakazaja, je-li sebi mysla, zo bychu tam hewak schke, abo póscźelcźe jim tute cźisto Posoka. (Zo dyrbjake z Łužicy serbske holcy na tutón swjedźeń wosebje jěcź, wo tym ze zamyslom mjelcźimy, dokelž žanu za tak zanjerodźenu nimamy, zo by tak cźinika.) — Radźijamy so, zo městno, hdźež maja serbske holcy keklijowacź, wostanje prózdne.

Z Łužicy a Sakskeje.

Z Radworja. Minjenu wutoru swjecźeschе Radworske „Katholske Kasino“ swój załoženski swjedźeń w Hesec statoku. Wschu prócu bèsche towarstwo nałožiło, zo by swjedźeń so derje poradźił a wschitkim wopytowarjam so spodobało. Cyły cźłowjek dyrbjesche bycź spokojeny: duch a cźěło měješchtej bycź wokschewjenej — to bě zamèr swjedźenja wot wschoho spocźatka — a wurjadnje derje je so dóspěł. — Knj. pschedsyda, farar J. Nowak, wotewri zhromadźiznu, postrowi wschèch domjacych a cuzych, a pschepoda potom słowo knj. katechetej J. Hejduschcy z Budyschina, kiž bě za tutón wjecźor pschednoschk pschilubił. Wukhadźujo wot mócnoho twara noweje farskeje cyrkwje a jeje rjanych twórbow, pscheńdźe rěcźnik k duchownomu twarej, kotryž so z tutym widźomnym templom woznamjenja, ke katholskej cyrkwi a pokazowasche krasnosćź a nadobnosćź tutoho wot Khrystusa załoženoho wustawa, kak je, runjež rozschèrjeny był po cyłej zemi a cyły swèt wobjimał, tola spodźiwnje jednotny; kak je, runjež pschesćźěhany był bjez pschestacźa, so njepowalny wopokazał w bèhu cźasow; kak njeje zestarił pschi wschej starobje a skónczi z pschecźom, zo by wotnožka duchownoho twara, kotraž je położena w Radworskej wosadźe, pschecy młódnje kwèła, kwèła hacź do najdalschich cźasow. — Po pschednoschku bě zhromadna wjecźeŕ. Bèsche to skoro kaž na wulkej kołbasy — tak bohata hosćźina; dźiwacź pak so njemóžesch, zo towarstwo swoje sobustawy a jich swójbnych tak bohacźe pohospodowa: bèsche mjenujcy same „rězako“. — Po tutym wokschewjenju sćźěhowachu wschitcy cźim tedźbliwischo dalsche cźisła swjedźeńskoho programa, wopschijacoho spěwy a hry. Wulcy spodobasche so spěw, w kotrymž Radworcźan khwalbu spěwa swojej ródnej wsy, „slawnomu, staromu, serbskomu Radworjej“. Spěw pschednjese knj. wucźeŕ Andricki wustojnje; wo kóždym ważnischim městniczku Radworskim wědźeschе něschto zajimawe prajicź — a kwartet pschihłosowasche jomu wospjetujo z widźomnym pscheswědcźenjom po kóždym hróncźku:

„To je Radwor, stary, slawny,
Radwor serbski, statok mój.“

Kaž so słyschi, je tutón spěw so wuronił z wutroby knjeza, kiž bu njedawno hakle „z nowej farskej cyrkwju zwěrowany“. — Knjezna Bjenschcec powědasche

nam „Hancyny són“, směschk to zajimawy po swojim waschnju: pschiposłuchaŕ bywa wojebany; schtož wočakuje, njezastupi; pschihotuje-li so na zrudobu a horjc — tu zetka so z wjeselom; boji-li so hižo najhórschoho njeschkutka — tu zastupi tryšk. — Wjele wjesela zbudži „Handrij na ženitwje“; khodżesche na ženitwu dołho, dołho, ale njeschlachćżesche so jomu nihdy. Cyły rjad njewjestow běchu jomu „wukazali“ — a Handrij khodżesche wobhladowacź njewjestu po njewjesćże — tola wschě pospyty běchu podarmo. — Kóždy raz zasy „cźerjesche“: „ach kak ja cźerjach“ — tak wuwoła kóždy raz, hdyž bě zasy jena nadżija pohrjebana. — Hdyž bě Handrij jewischćżo wopuschćżił, wustupichu knjeżny Andricka, Hesec a Bjenschec a hrajachu z dobrym wurazom „Njeskyschi“: hrajachu jenož tróschku z pschewulkim khwatkom. — Dokładne směchi wubudź skónczńje fotograf, mischtr Hicka, ze swojimi „krasnymi wobrazami“, hdyž młodu knjeżniczku (knjeżna Grubertec) a po tym wicźeżnoho kublerja (krawc Grubert) fotografowasche; mócne placanjo mytowasche wschěch hrajerjow a pschedstajerjow. Z „Dołhej kołbasu“ bu swjedźeń skónczeny, kotryž bě wschěch wulcy spokojił a we wschěm so derje poradźił.

Z Rózanta. Tu swjecźeschtaj schtwórtk 28. januara knjez cyrkw. wučer Wjenka a mandźelska radostny dźeń slěbornoho kwasa. Bě drje to tuž jenož swójbna swjatoczńoscź, a mohło so snadź někomu njepschihódne zdacź, hdyž tu wosebje spominam na njón. Ale jedyn z listow mje k tomu pohnu, kotryž jubilarow dóńdże na swjedźeńskim dnju: list Prażskeje Serbowki. List dźaka za luboscź a hospodliwoscź, kotruž Wjenkec dom Serbowcy wozjewja mnoho hižo lět. „... a na prózdninach! Cźasto cyła Serbowka bywa w Różencźe! Bywa na schuli! Kóždy, njech khudy abo bohaty, njech młody abo stary, je tam lubje witany! ... Hdźe nakhadźa Serbowka swěrnischi pschecźelstwo, hacź we Wjenkec domje ...“ Samo so rozemi, zo je tónle list wjacy wjesela Wjenkec nanej a macźeri pschihotował, hacź by to zamohł žadyn złoty a slěborny jubilejny dar.

Z Kulowa. Założenski swjedźeń naschoho spěwarskoho towarstwa „Bratrowstwa“ je so cyle derje poradźił a zasy pokazał horliwoscź starych sobustawow. Spěwy, kiž so pschednjesechu, so wustojnje a z wurazom spěwachu: jenož tenor bě slaby, z cźimž wosebje cźerpjesche khłósny khor „Liczko kcźeje“. A tola mamy na wosadźe doscź dobrych tenoristow, kiž pak pschecy so komdźa, do towarstwa zastupicź. — Dźiwadłowa hra bě pschełožk z němskoho (Mosera) „Założenski swjedźeń“. Z khwalbu wuzběhuju wulku prócu a njewschědnu wustojnoscź pschedsydy towarstwa, k. Woka z Kulowa, kiž je pschełožk dołhoho krucha wobstarał. A wustojnje je to dokonjał. Tohorunja pak su tež hrajerjo a hrajerki nam ze wschej prócu kruch jara rjenje a khwalbnje pschedstajili. Lubja bě połna poslucharjow.

Z Marijnoho Doła. Dźeń 1. februara bě 25 lět, zo wjeledostojny knjez visitator, propst Vincenc Vielkind, prěnje zastojnstwo w sakskej Łužicy nastupi. Lěta 1879 mjenujcy bu z Cźěskeje do klóschtra Marijneje Hwězdy za kapłana póslany, kotrež zastojnstwo lěta 1887 pschemėni ze samsnym w klóschtrje Marijnym Dole. W mjenowanym lěcźe postajichu joho za administratora cźěskeje fary swjateje Marije w Racźicach. Hižo sćěhowace lěto pak wróćźi so do Łužicy, zo by wažne a zamołwite městno propsta w Marijnej Hwězdźe na so wzał, na kotrymž so lěta 1889 pomjenowa za dohladowarja (visitatora) wobeju łužiskeju klóschtrow. Jako tajki pschesydli so w septembru lěta 1898 do klóschtra Marijnoho Doła, hdźež hacź dotal skutkuje

ze žohnowanym wuspěchom. Wón je w tutym czasu wysoke duchowne a swětne wuznamjenjenja dóstał, dobywschi sebi dowěru a luboscz wschitkich jomu dowěrjenych. Bóh tón Knjez chcył joho hischcze mnohe lěta klóschtrej a cyłej Łužicy strowoho zdżeržecz.

Z cyłoho swěta.

Saksa. Sotra naschoho krala, Jeje kralowska Wysokosc, knjeni prynces Hilżbjeta, wójwodka z Janowy (Genua), swjeczesche wczora swoje 74. narodniny.

Němska. Kejżorski sejm wuradżuje dale wo socialno-politiskich wěcach; k rěczi, kotruż je nasch domjacy zapósłanc Gräfe pschi tym měł — běsche to wótrje a raznje złożena, wubjerna rěcz, so „Posoł" wrócźi. Rěcz wjeże so k potrěbnosczam srěnjoho a burskoho ludu.

Francózska. Kardinalej-arcybiskopaj Parizski a Reimski, runje kaž kardinal-arcybiskop Lyonski su so k presidentej Loubetej wobroczili, wustupujcy z dorazom pschecziwo dospołnomu wuhanjenju rjadnikow z wuczerńjow a wuczerskich wustawow. — Combes dale howri.

Jendzelska. Wutoru wotewri so w Londonje parlament z trónskej rěczu. Poměr Jendzelskeje k wulkim mocam je trajnje spokojacy. Z Francózskej je pschecželski zwjazk zwjazany, kral Eduard kładże do njoho wulke nadżije. Tohorunja wocżakuje kral, zo so wěcy na Wukhodże derje skóncza.

Z Turkowskeje znjepokojace pschikhadżuja powěsczе, zo so Macedonija zasy hiba. Sarafow je w Italskej 7000 karabinow nakupił, tež hewak so brónjenja hotuja wokoło Jezkizagra a Kazanlika; njech nastanu czoplische czasy, a z nowa budże krjew pscheliwana.

Japanska. W Tokiu wotby so w nocy z wutory ministerska rada, pod pschedsydnistwom samoho kejżora. Rada, kiż trajesche 7 hodżin, je jara ważna była — ale hacż do tohole wokomika so niczo dale z njeje njewě, khiba to: zo Japanska Ruskej hischcze njeje wójny wupowědżiła.

Afrika. Tule powěsczе z bitwischcza pschinjese milinowa schkra: Windhoek a Okahandża (němskej twjerdżiznje, wot Hererow wobhlenjenej) stej wuprosczenej. Khowne njepschecželske lěhwo je dobyte. Njepschecželjo cofnychu k horje Oczizangskej. Morjenych a z wjetscha skóncowanych je 14 běłych, tež żony a dżěczi. W bitwje padnyło je 26 mużow, nimo nich je drje hischcze 50 mortwych.

Wschelczizny.

* Zajimawy list je „Oberschlesische Volkszeitung", czisło 561, wozjewiła. List je knjez dr. Bräunlich, japoschtoł zdobnje znaty, katholskomu duchownomu napisał, wo kotrymż bě zhonił, zo ma wotpadnycz mysle. List ma so takle:

Czesczeny knjeże! Drohi narodobratse!

Wot knjeza, na kotrohoż směm so spuschczicz, zdżěluje so mi, zo scże w zjawnej zhromadżiznje wuprajił: Sym pschecżel hibanja „Prjecz wot Roma", a bych-li mohł, hnydom bych bamżowsku cyrkej wopuschcził ... Scże-li tuż sprawny muż a muż skutka khmany, to Was proschu, stupcże ze mnu do zwjazka. Mużow z duchownskoho stawa, kotsiż z czestnych pschiczinow kwaklu ze sebje tschasu, my njewopuschczamy. Postaramy so wo Was, zo njebyschcże do nuzy pschischoł, doniż so powołanjo za Was namaka, w kotrymż byschcże połnoho spokojenja

nadeschoł. Twarćże na nasche pschećelstwo! Bóh Was posylń, zo byschćże dóschoł k rozsudźenju, kiž Wam a naschomu ludu pschinjese žohnowanjo! W nadźiji, zo Wam hischće jónu jako swěrnomu zwjazkarjej stłóču ruku, sym Wasch P. Bräunlich.

Pschipis. Wozjewćże mi, proschu, adressu, pod kotrejž bych Wam bjez njeluboznosćow za Was — mohł pisać.

Wocźischćźany list powěda dosć. Haj, tak so wotpadlicy koja, abo — nje koja. W tymle pschipadźe bě mjenujcy knjez Bräunlich žałostnje so trunył. Něchtó bě jebi z nim zažortował a na wopaczny adressu joho pokazał. — Podobnje a hischće „rjeńscho" tež druzy japoschtolja „cźinja". Tak hižo léta 1899 w cźisle 55. „Reichspost" pisasche wo praktikach wuwołanoho dr. Eisenkolba. Ziwicź je so dał swój cźas w romsko-katholskim wustawje, ani dotal ničźo njeje wróćźił, pschestupiwschi. Za to pak je 200 schěsnakow premije wupisał prěnjej njewjesće, kiž by wotpadnyła a w evangelskej modleńni so zwěrowacź dała. — Tajke je w skutku hesło „Prjecź wot Roma"!

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na léto 1904: kk. 264—266. z Khróšcic: Marija Zyndźic, Hana Skalic, Jurij Brězan, 267. Hana Nowotnowa z Nuknicy, 268. Marija Lipičowa z Wudworja, 269. Hana Jakubašowa ze Zyjic, 270—273. z Budyšina: Jakub Koprij, Mikł. Rychtař, Michał Rab, Hana Zimmermanowa, 274. Marija Koplanscyna z Wětenc.

Sobustawy na léto 1903: k. 717. Madlena Rjehorjowa z Konjec.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Lubiju: Njemjenowany z Worklec 3 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdatych 9789 hr. 57 pj. Dale darichu: Молокан: 1 hr. 30 pj., za swjećatka 1 hr.

Zapłać Bóh wšěm dobroćerjam!

Jednota,

towarstwo katholskich Serbow w Budyšinje, změje druhu njedźelu, **14. februara,** swoju měsačnu zhromadźiznu.

Předsydstwo.

Katholske Kasino w Kamjencu

změje póstnicy **njedźelu 14. februara** w hosćencu „Königstreue" **zabawny wječor.** Započatk w 6 hodźinach.

K tomu přeprošuje **předsydstwo.**

Muž so pyta,

kiž chcył na wsach ratarske mašiny předawać; dyrbi derje rěčeć móc. Štóž chce so zamołwić, adressu póscel redakciji.

Schewski wuczownik móže **jutry 1904** do wuczby stupicź pola schewskoho mischtra **Jakuba Ledźbora w Rukowje** pola Pancźic.

Připołożena tomule čisłu je **modlitwa,** wudata k jubileju bjezhrěšnoho Podjeća najzbóžnišeje Knježny. Modlitwa je tež wosebje dóstać w našich agentstwach a pola administratorow po 2 pj.

Dźensa je tež „Serbski Hospodar" 1. čisło 1904.

Cźischcź Smolerjec knihicźischćerńje w Macźicznym domje w Budyschinje.

Katholski Posoł

Wudawa so kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich expedicijach 2 hr.; z křižnym zwjazkom do domu słany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće a w knihařni lětnje 3 hr., štwórtlětnje 75 pj. Za naweštki płaći so wot cyłoho rjadka abo telko města 25 pj.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarstwa ſſ. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Mikławš Andricki, kapłan w Budyšinje.
Administrator: Mikławš Žur, farař w Budyšinje.

Čisło 7. | 13. februara 1904. | Lětnik 42.

Naſcha politika.

(Po swojim pschednoschku w Khróſczicach napiſał J. Schewczik.)

(Skónczenjo.)

Ludowe towarſtwo je wězo katholſke towarſtwo, wone pak je tež němſke, totrež němcowſtwo runje tak haji a pěſczi kaž katholſku wěru. W němſkim duchu ſu ſpiſane wſchě joho ſpiſy, knižki, nowiny a liſty. Za Słowjanow, potajkim tež za nas Serbow założene njeje. Schto je nam tšebne a nuzne, wo to ſo njeſtara, ani ženje ſtaracz njebudże. Kedźbujczże jenož, kak kſchiwje tež katholſke nowiny Polakow a Czechow posudźuja, kotrymž ludowe towarſtwo ſłuži. Njeje centrum w Hornjej Schlezſkej radscho njekatholſkim Němcam k mandatej dopomhało, hacz zo by pólſkoho katholika wobu wuzwoliło? W kejzorſtwowym ſejmje ſedźi 140 katholikow. 100 z nich je pschi centrje, potajkim pschi ſtronje ludowoho towarſtwa. Njedyrbjeli mjez zbytnymi 40 žani khmani katholikojo bycz? Njeſſu pólſcy zapóſłancy (16) a elſaſcy (6) z najmjeńſcha tež tak dobri katholikojo kaž němſcy? A ſchto dha dyrbjeli runje my Serbjo k ludowomu towarſtwu pschiſtupicz, hdyž tola druzy njeněmcojo wo nim niczo wědźecz njechadźa? Hdyž ſami Němcojo ſo joho hiſchcze khětro zdaluja? 10 lět ludowe towarſtwo hižo ſkutkuje, a tola ma hakle 300000 ſobuſtawow. To dźěn hiſchcze ani 10% katholſkich němſkich muži njeje.

Praji ſo, zo je tola tele towarſtwo jara wužitne, zo ſami biſkopja je poruczeja, zo politiſcy a ſocialnje z wulkej khwalbu ſkutkuje, zo wobara zmoham powaleŕſtwa atd. To je wěrno. Z tym pak ſo tola nikak dopokazacz njehodźi, zo je wone nuzne nam Serbam. Wo to wſcho je ſo Posoł hižo

ſtaral, prjedy hacž je ſwět ſchto ſłyſchał wo ludowym towaŕſtwje, je dźěn wón ſamo ſtarſchi hacž centrum, a njeje jomu trjeba, we wſchim runje po centrum ſkich huſlach rejowacź. Centrum ſame we wſchěch praſchenjach pſchezjene njeje, a ludowe towaŕſtwo też nic. My tuž krocźmy po ſwojej drózy dale, wocźi k Bohu a rucy k dźěłu!

Njech Němcy pſchiſtupuja towaŕſtwu, za nich wone ſkutkuje a jim je wone nuzne. Haj, za nimo měry nuzne mam je wosebje w měſtach, hdźež dźěn najſtraſchniſcho zakhadźa ſocialna demokracija. Spomnju jenož na Kamjenc, Budyſchin a Drježdźany. To dźěn je zrudno, hdyž maſch w Kamjencu jeno 41, w Budyſchinje jenož 213 a w tſjoch Drježdźanſkich wokrjeſach z 58000 katholikami jenož 1900 katholſkich hłoſow! Ale nam wone nuzne njeje. Nam niczo njepomha, nam ſkerje ſchkodźi.

Smy burſki lud. Ludowe towaŕſtwo pak dźiwa wosebje a dyrbi dźiwacź na induſtrialnych dźěłacźerjow. Żadyn jenicźki bur njeje w towaŕſtwowym pſchedſydſtwje abo wubjerku. Schtož z mnohich ſpiſow a knižkow za nas dobre je a wužitne, to mózetej nam wjele lěpje poſkicźowacź „Poſoł“ a „Hoſpodaŕ“. Nam ſchkodźi, dokelž nas ſchcźěpi na fóždy pad a wotnoſche naſche ſerbſke pjenjezy do cuzby. Słyſchachmy, zo njeje wjele, hriwnu woprowacź na cyłe lěto. Ale hdyž ſo wot nas fóžde lěto by wupóſłało 300, 500 hriwnow!

To je rjany pjenjez. Hdy by ſo wón wotedał towaŕſtwu ſwjateju Cyrille a Methodija, dźeſacź, ſtokrócź lěpje by ſo nam danił!

Nam ſchkodźi, dokelž němcuje a dokelž podrywa pódu naſchomu ſerbſko katholſkomu towaŕſtwu, dokelž Poſołej bjerje ważnoſcź, wliw a cźitarjow.* Schtóž pak by pjenjez polnu móſcheń měł a chcył by do ludowoho towaŕſtwa zaſtupicź, zo by ze ſwojej hriwnu podpjeral dobry ſkutk němſkich katholikow pſchecźiwo tomu wězo nichtó niczo njezměje. Ale najprjedy dyrbimy być ſobuſtawy **naſchich** towaŕſtwow, najprjedy dyrbimy podpjeracź naſche domjace zaměry a potrjebnoſcźe. Schtóž by z nas był ſobuſtaw ludowoho towaŕſtwa a by Poſoł njecźitał, tón by ſo runjał cźornuchej, kiž by ſo ſtajił cylindr a hewak by był — nahi!

Tuž njech ſebi tola fóždy pſchekładźe, ſchto cźini! —

Smy dotal bjez cuzeje pomocy z cźeſcźu wobſtali, a nětko z dobom wjac naſch rozomcźk njedoſaha, zo dyrbimy ſo wot cuzych wodźicź dacź a rozſwětlecź kotſiž nas ani njeznaja a lubowacź nas njebudźa? Lubi Serbjo, ſmy dyc my cuzych kruwarjo?

A jeli ſchto, dha wukńmy wot nich to, zo dźeržimy hromadźe we wjeſelu a horju, zo zawdamy ruku tym, kotſiž z nami njeſu ſamſne brěmjo. Knjez kaplan prawje naſpomni, zo dźenſa ſwět ſo dźěli do dweju łěhwow: nad jenym zmahuje ſo korhoj kſcheſcźanſtwa, nad druhim korhoj njewěry. Tuž združmy ſo tola k tym, kotſiž hiſchcźe kſcheſcźanſcy ſu zmyſleni a bydła z nami. Nas dźěn je jenož mała cźrjódka. Wjac hacž 2600 ſerbſko-katholſkich hłoſow zwjeſcź njemózemy ženje. Katholſcy Němcy w naſchim wokrjeſu njelicźa. Jich

---

* Na Khróſcźanſkej zhromadźiznje wotſkazachu do pſchednoſchka hnydom tſjo Poſoł na nowe lěto, prajicy, zo ſu ſobuſtawy ludowoho towaŕſtwa.

Też je ſo mi prajiło, zo ani wſchitcy ſerbſcy doměrnicy ludowoho towaŕſtwa w P. Poſoł njecźitaja. Schto potom pomha wobkrucźenjo, zo ludowe towaŕſtwo też za Poſoł agituje? Na płodach jich póznajecźe.

hłosow budźe něschto pschez 200! Te nas njewutorhnu. Ale po lutherskich serbskich wsach bydla tysacy wěriwych kschesćanow, kotsiž su, kaž my burski lud. Z nimi zjednoćeni móžemy na 7, haj 8 tysac hłosow zwjeić a potom by nasch kandidat, nasch serbski kandidat pschischoł do wužscheje wólby! Njeje to krasny wuhlad? Njebychu nam potom kschesćanscy Němcy k dobyću pomhać dyrbjeli pschećiwo „čerwjenomu“? Samo so wě, zo nětko Gräfa nasch kandidat wostanje. Ale, hdy by wón nochcył wjacy do Barlina?

Ratarstwo so dyrbi hibać a wschě mocy napinać, zo njeby podležało. Pschecy wjacy a wócnischich jomu naskhadźa z kóždym dnjom njepschećelow. Wosebje w Sakskej industrija mócnje pozběhuje pjasć, zo by nam rozlemiła rjap. Ani jedyn ratar w parlamencze Sakska njezastupuje. Ani ludowe tow. za burski lud raznje wustupować njemóže, zo sebi njeby skazyło z měsćanami a dźěłaćerjemi. To pschewostaja z dobrym prawom ratarjam samym, burskim towarstwam. Tuž bjerćmy so hromadźe. Dobyćo nam kiwa, smy-li pschezjeni.

Zo by čerwjena so zmahowała korhoj hdy nad serbskimi wsami a wjeskami, so bojeć njetrjebamy, doniž Posoł khodźi kóždu njedźelu do domu kóždoho. Schtóž chce potajkim psched njewěru a powaleństwom nasche hona zakitać, njech so prócuje wo to, zo njeby było wjacy swójby žaneje, kotraž by njeznała Posoła, Krajana. To by był skutk spomožny a wótczinski! —

A politiske zhromadźizny, kotrež tež ja za nuzne mam, njech powoła po naschich wjetschich wsach wosebity wólbny komitej, kiž měł so bórzy założić, z dwěmaj samostatnymaj wotrjadomaj, katholskim a lutherskim. „Posoł“ a „Serb. Nowiny“ byschtej potom nadawk měłoj, dźěłać wěstu a dobru politiku, korjenjacu w kschesćanstwje a w luboscźi k narodej a k wótczinje, jakož organaj tamnoho komiteja.

Tola ważnische hischće, hač tajke zjawne politiske zhromadźizny, zda so mi dźěło socialne, cźiche, njesprócniwe w naschich towarstwach. Tu hischće mnoho klaca. W burskich towarstwach dyrbi so wjacy dźěłać, wucźić a wuknyć. Towarstwa za młodosć, muźsku a žónsku, dyrbja so założeć a muźske towarstwa. Jenotliwe towarstwa dyrbja mjez sobu w zwisku być a wschě ma wobjeć towarstwo swj. Cyrilla a Methodija. Te wosebje ma ważny nadawk, w zjawnych zhromadźiznach naschu solidarnosć hajić, k wutrajnomu dźěłu namołwjeć a pohonjeć, wutroby zahorjeć za narod, wótczinu a wěru.

Tuž budźmy pschezjeni, budźmy swoji a njepytajmy zbožo w cuzbje! To njech je nascha politika!

Z Łužicy a Sakskeje.

Z Budyschina. Wot japoschtolskoho Stoła w Romje dóńdźe dekret, zo je nasch wyschschi pastyr, Najdostojnischi knjez administrator Hornjeje Łužicy a japoschtolski vikar Sakskeje, za titularnoho biskopa w Samos pomjenowany. Z tym je należnosć zasy postupiła, za krótko drje budźe Najdostojnischi knjez tež swjećeny, a z radostnym hłosom budźemy móc zwołać: Habemus episcopum. Mamy biskopa. — Japoschtolscy vikarowje sakskoho kralestwa z biskopskej dostojnosću nabywaju titula z něhdy bywschoho, nětko wschak hižo njewobstawacoho biskopskoho sydła. Tak mjenowachu so najdostojnischi knjeza biskopja: Forwerk po měsće Leontopolis, Bernert po Azotu, Wahl po Kukussu. Najdostojnischi knjez Jurij Łusćanski ma titul biskopa w Samos. — Samos, kupa w aegejskim morju, na Mało-

asijiſkim pobrjozy położena, běſche wot 5.—9. lětſtotka z biſkopſkim ſydłom a nětko je titularne jako diöceza Samoenſka. Na tutej kupje je ſwj. japoſchtoł Pawoł pſchi ſwojim 3. japoſchtołſkim pucźowanju pobył. Kupa też hrabjow a wójwodow pomě, ale z padom narańſcho-romſkoho kejžorſtwa, z druhim prjedy kſcheſcźanſkim krajom a kupami — pſchipadny Turkam. Lěta 1835 kupa Samos zaſy trochu ſamoſtatnoſcźe dóſta. Tamniſchi biſkopſke ſydło je dotal wuprózdnjene; wot lěta 1638 drje tam ſydli biſkop, ale greſki, nie katholſki. Katholikowje — je jich na kupje mało, ſtoja pod biſkopom z kupy Chios. A tak nětko, cźitarjo, wěſcźe, kajki zamyſł to ma, mjeno: biſkop w Samos. — Naſch kujez biſkop je jara z dźěłami wobcźeżeny a ze ſtaroſcźemi nimo měry. Poručźamy Joho waſchim pobožnym modlitwam.

— W pruhowanju na ſeminar (präparandu za Prahu) ſu mjez 6 hólcami 3 Serbja wobſtali.

Z Budyšina. »Póńdźelu budźe tomu 100 lět«, tak čitachmy w Posole, a hnydom nam myslička zeskhadźa: Kak so my Władźenjo dopomnimy na njesmjertnoho Zejlerja? A rozsudźichmy so, zo wuhotujemy mały »aktus«. Sobotu so w našim seminaru tak sta. Wězo běštej tu bohaće zastupjenej „Swoboda“ a „Societas“, haj samo Serbja na realcy běchu zastupnika pósłali. Swjedźeńk wotewri so ze spěwom »Sławna Słowjanšćina«, a mócnje wuklinča młodych Serbow spěw. Z raznymi słowami witaše hosći starši Kranc: Młodźi Serbja, ani hdyž su na wučbje, na Serbstwo njesmědźa zabyć, a zo njezabywaju, pokazuje nam też dźensniši bohaty wopyt. Wopomniwši wuznamny jubilej, skónči z přećom, zo bychu naše Budyšske towařstwa dale a dale rostłe a kćěłe bóle a bóle. H. Zejlerjowy lubozny spěw »Lubka lilija« hromadźe spěwachmy. Potom nam Jakubaš deklamowaše »Slubatowaršny spěw młodych Serbow« wot H. Zejlerja. Wězo kóždy z basnikom sobu začu tamne horce přeća. Jenich rjenje zaspěwa solo »Ja sym tawzynt dušny khadla«, přetoż žort dyrbi też być. W swojim přednošku poda Kral krótki žiwjenjopis H. Zejlerja. Na kóncu dopomni nas, zo smy basnikej horcy dźak dołžni. A što je najlěpši dźak? „Lubi bratřa! To dźensa slubmy z nowa, zo přecy chcemy stać za luby narod, zo budźemy naše mocy wšě swjećić Serbstwu, zo budźemy swěrni synojo Maćicy. A njech hórše wětry duja, njech přińdu zadźewki a nawali so přećiwnosćow: »my stojimy tak njepowalnje jako murja, skała«, a nihdy, nihdy tebje njepušćimy, luba Serbšćina!“ A zahorjeni wšitcy spěwachmy »Rjana Łužica« a »Kurić trubku tobaka« wot H. Zejlerja. A hišće nam Šołta krasne solo přednjese »Naš njeboh dźěd«. Studenći pak też njezapominaju studentskoho spěwa, a tuž zaklinča »Štóha tam z měšćanskich murjow won dźe« wot H. Zejlerja. Słyšachmy hišće deklamaciju »Serb sym a Serb wostanu« (H. Z.). — Po čimž lubozny swjedźeńk skónčichmy ze spěwom »Naše Serbstwo z procha stawa«. — Lubi Serbja! Hlejće, tu maće nowy dopokaz, zo my studowacy na šuli njezabudźemy na naš drohi narod, ně, zo so prócujemy docpić knjeza Zobowe słowo: Budźmy Serbowstwu stołpy!

Rachlowc.

Z cyłoho ſwěta.

Sakſka. Druha komora wuradźowaſche namjet knježerſtwa k wólbnej reformje. Wuradźowanjo zjewi, zo ſu myſle jara wſchelakore, zo je tuž reforma hiſchće jara daloka.

Němſka. W kejžorſkim ſejmje je 29. januara naſch zapóſłanc Gräfe wuznamnu rěč měł. Rěčeſche wo Krimičowje. Z joho ſłowow wukhadźa, zo dźěłačerjow njeje nuza hnała, kaž wjednicy ſtajnje wudawaju: ně: tučzi wjednicy ſu w njeſwědomitej, haj njezamołwitej zwažliwoſczi njezbožo dźěłačerjow, njezbožo měſta zawinowali. Swoju móc ſwětej pokazačz chcychu. Abo hodźi ſo wo nuzy rěčzeč tam, hdźež dźěłačer, lěpſchi wob tydźeń dóſtawa 19—27 hriwnow mzdy, niżſchi 15 a wjacy, a hdźež wob dźeń njetrjeba dlěje dźěłačz dyžli $10\frac{1}{2}$ abo $10\frac{3}{4}$ hodźin?! W Krimičowje je tomu było tak; čzim wjetſcha je wina zawjednikow, zo ſu dźěłačerjow ſchczuwali pſchecźiwo tym, kotſiž jim dawachu dźěło a khlěb, a to hiſchće potom: hdyž jim móſcheń hižo linaſche a podpjery mějachu bórzy zaſtačz. Błyſkej runja ſkutkowachu Gräfowe ſłowa, hdyž poſwěczi tróſchku do ſocialiſtiſkich wuſtawow, rjemjeſłownjow, ſkładow atd., hdźež dyrbja dźěłačerjo wſchědnje hačz do 16 hodźin dźěłačz, ſchtož je dopokazana wěc. W Krimičowje pak to do njebjes wołaſche, zo měješche dźěłačer $10\frac{3}{4}$ hodźin nanajdlěje dźěłačz! — Pſchipóznawajo a khwalo ſtaroſtliwoſcz knježerſtwa wo dźěłačerjow, porěčza zapóſłanc ſkónčznje hiſchće zmužite a jadriwe ſłowa k zwjazkowej radźe. Z dorazom ju dopomni, zo je nanajwjetſchi čzas, zo by ſwoju kedźbliwoſcz a ſtaroſcz też wobrocziła k ſrjedźnomu ſtawu, t. r. zo by ſo ſtarała wo rjemjeſlnikow, burow a ratarjow, wo mjeńſchich pſchekupcow atd., zo jich njepokojała pſchecy jenož z próždnymi ſlubjenjemi kaž dotal. Srjedźny ſtaw zhubi hewak wſchitku dowěru ke knježerſtwu, a po něczim ſo pſcheſwědczi, zo ſo na joho horja, ſtaroſcze a ſtruchłe poměry docyła njedźiwa, zo ſo jenož cžeže na njón waleja. Čžim cžežo zrozumiſch tomu, zo knježerſtwo ſrjedźny ſtaw zajerodźa, hdźež tola cyły ſwět wě, zo je jenicžcy kruty, ſpokojny a zbožowny ſrjedźny ſtaw najlěpſcha wobora pſchecźiwo powrotej, wo kotrymž „čžerwjeni“ ſonja. — Sława naſchomu zapóſłancej!

— Lětuſcha 51. zhromadźizna němſkich katholikow budźe w Regensburgu. Njedźelu měješche lokalny komitet pſchedběžny zjězd. Wubjernje radźeny.

— Z tak mjenowanym „kulturkampfom“ ſo w ſwojim čzaſu też „marianſke congregacije“, nabožne ſtowaŕſchenja na ſrěnich ſchulach, zakazachu. Nětko je miniſter něſchto rjekł, kaž by rjekł, zo ſo zakaz zběhnje — a znaty zwjazk jo wězo wſchón ze ſwjatym hněwom hori. Čžuje jeſuitow.

Awſtrija. Joſip Juraj Stroßmayer, Djakowarſki biſkop, mócny zaſtupnik a wěrny wótc khorwatſkoho naroda, ſwjeczeſche w tychle dnjach ſwoje dźewjecźdźeſate narodniny. 4. februara 1815 rodźeny, bu 16. februara 1838 na duchownoho wuſwjeczeny, na biſkopſki ſtoł w Djakowje pak 29. oktobra 1850 powyſcheny, a je tuž Stroßmayer 66 lět duchowny a 54 lět hižo biſkop. Na dnju, hdyž ſo narodźi, knježeſche w Awſtriji kejžor Franc I. a na Pětrowym ſtole ſedźeſche Pius VII. Naſtupowachu po nim Leo XII., Pius VIII., Grjehor XVI., Pius IX., Leo XIII. a Pius X. Biſkop Stroßmayer jich dočzaka wſchitkich. A tak běchu w Djakowje ſwjedźenje njewidźane tam dotal. Tola nic jenož biſkopſke měſto a khorwatſki narod: cyły ſłowjanſki ſwět je z pſchileżnoſczu kraſnoho jubileja holdował nadobnomu ſtarcej. Wſchak je

wón swojomu narodej dariŀ akademiju, wobrazańnju, haj sebje samoho za naroda duchowne zbožo a spomožne rozwiczo — ale też wschěm druhim słowjańskim narodam je wón pschecźel a bratr, prědujo jim sćenjo luboscźe a zjednoczenja we wěrje a prawdźe. Was, lubi Serbja, budźe zajimacź, jo wón też naschu „Łužicu“ cźita, a tónle „Posoł“ tohorunja cźitaŀ by, by li z łacźańskimi pismikami so stajaŀ.

Rom. „Osservatore Romano“ pschinoscha encykliku swjatoho wótca k lětuschomu jubileju. Wokolnik wopisuje najzbóžnischeje Knježny póccźiwoscźe a móc.

W Serbiskej je zasy ministerstwo wotstupiło. Tónkrócź rěka Gruiczowc. Tam so pschecy pari a wari.

Macedońskeje dla stej Rakńska a Ruska nowu notu do Konstantinopola póslałoj, a „Wysoka Porta“ so zasy wije a wije, a sprawnje njemysli niczo

Rusko-japańska wójna je wudyrika. Bychmy też móhli rjec: japańsko-ruska, pschetoż Japańska jn wotewri. Wotewri nahle, njepschipowědźiwschi ju. Tam a tu sebi winu dawaja: Rusowje Japanam, zo su pschecźiwo mjezynarodnomu prawu cźinili a kaž rubježnicy pschischli a pschecźiwnika nadpadnyli w nocy. Japani so zamołwjeju, zo dlěje njejsu móhli cźakacź a na wotmołwu łakacź. Zo su Rusowje so ze zamysłom dlili a mjez tym pilnje wójnu pschiprawjeli. A to drje je też wěrno. Wójna wisasche w powětrje hižo lěta dołho, a nětko runje Rusowje tak hischcźe 2 lěcźe trjebachu. Woni potajkim mózachu cźakacź, haj chcychu a dyrbjachu cźakacź a z dobom zamołwjenjo za wubuch Japanam nawalicź. Zamołwjenjo je cźežke, a hdyž budźe měr jednany, to Japani zhonja. Wěsta je wěc, zo wschitcy, z měrom wotwažowacy ludźo zo sudźuja skutk Japanow hižo dźensa. Pschetoż złoho ducha wójny rozputacź w naschim cźasu, hdźež su brónje mohł rjec djabołscy wudospołnjene a mordarske — na tym zamołwjenjo wisa, cźežsche hacź cźežki punt.

— Njedoczakawschi ruskeje wotmołwy na swoju poslednju notu, wotwoła japanske knježerstwo sobotu 6. februara swojoho póslanca w Pětrohrodźe. Ruska wotmołwi, wotwoławschi swojoho póslanca z Tokia. W nocy na wutoru nadpadnychu Japani z torpedami (wubuschnymi łódźemi) Rusow w Port Arthuru a wobschkodźichu pancernikaj a kschižak. Dopołdnja po tym to bu pschistaw Port Arthur bombardowany, Rusowje so dźerżachu, też tu rak buschtej ruskej łódźi wobschkodźenej. Po něktrym cźasu so njepschecźelje minychu, najskerje běchu też schkodu brali. Tohorunja storhny so pola Cźemulpa mórska bitwa, Rusowje zhubichu łódźi. Z wulkim spěchom pschewožuje Japańska wójsko na Koreju, a postupuje k hłownomu městu Söul.

Też najnowsche powěsćze swědcza, zo so Rusam złě wjedźe. Jasnje je widźecź, zo njejsu pschihotowani byli. Za to Japańscy ze spodźiwnej spěšnosczu postupuja a łódź po łódźi niczo a bjeru. W Mandźurskej roztsělichu móst a morichu z tym 30 ludźi. Ruske pozemske wójsko hiba so na Söul.

— W Pětrohrodźe je postupowanjo Japańskeje pschekwapiło a sylnje rozhoriło. Nowiny tamaja a bija „knicźomnosćź Asiatow“. Car je manifest k narodej wudał, wotbychu so Boże służby za dobyczo ruskim brónjam. Dwórski bal so wotpowě, wotmyslena carowa jězba do Moskwy so spuschcza. — W pschichodnym cźisle „Posoł“ k wójnje pschinjese rozjasnjacy nastawk.

W Africy su Hererojo po zdaczu skludźeni. Po zdaczu ... Hłowne lěhwo pola Okahandźe bu jim wzate, ale nam so te powěsćze prawje njelubja. Kaž pisaja, su z cyłym dobytym skotom cofali. Tajke cofanje z kruwami a

bykami je nam dźiwne „cofanjo“. Pola Omaruru bě bitwa. Mortwych 32 na němskej stronje. Nimo toho 47 Němcow — też žony a dźěćźi — morjenych, wjele je so jich zhubiło. Wschitke dwory a dwórnischcźa zniczene. Krasna Afrika, krasna kolonija!

Amerika. Hrózbny woheń je město Baltimore zapuscźił. Wuńdźe njedźelu popołdnju a póndźelu wjeczor hischcźe howrjesche. 2500 twarjenjow so spali, schkoda wuczinja 200—300 millionow dollarow. (Dollar = 4 hr.) W Americy je wschitko wulkotne. Sta łódźi, kiž běchu w pschistawje, wotběźechu, zo bychu płomjenjam cźekle. Za dwě hodźinje bě 70 wulkich pschestupskich domow zniczenych. Hižo wjeczor w 6 hodź. tajka horcota žahasche, so hascherjo njemóžachu k wohnjej. Duschacy kur a kad hacźesche jim dźěło, mnozy wumrěchu a skhorichu. Wschitke ßwětka su zhasowałe, ale w měscźe je aż běły dźeń. Nowiny njemóża wukhadźecź, dokelž su wupalene. Baltimore, cheste po wulkoscźi město Zjednoczenych Statow, w stacźe Maryland, mějesche 1900: 508,959 wobydlerjow, nětko je tam njemdry žiwjoł hroznje podźěłał. Wosebite cźahi pschiwjezechu pomoc z Washingtona, Filadelfije, Nowoho Yorka, ale njebě móżno, cźoho wuczinicź pschecźiwo wohnjowomu morju. 60 metrow wysoka walesche so zahubna żołma pschez dróhi, a dolizujo so tšěchow też domow wo 18 a 20 poskhodach.

Wschelcźizny.

* Bamžowy cźasnik. Pius X. pschija njedawno biskopa z Piacenza, Mgr. Scalabrini, w audiency. Pschi rozmołwje wucźahny bamž swój cźasnik — stary nikelowy remontoir, kotryž bě z dołholětnej słužbu zcźornił. Mgr. Scalabrini, pschecźel nèhdyschoho kardinala Sarto, so posmèwkujo rjekny: „Swjaty wótcźe, dowolcźe mi, zo swój cźasnik z Waschim wumènju. Wobaj tym dobudźemoj.“ Pschi tutych słowach wza Scalabrini krasny, złoty cźasnik z joutany, poskicźujo jón cźescźownje bamžej. Tutón pak znapschecźiwi mydom: „Ja mèł so wot swojoho cźasnika dźělicź? — nihdy! Mi na mojim starym cźasniku wjacy zaleži, dyžli na wjele krasnischim druhim. Je dźě wón spomnjenka na moju lubu macź, a je hodźinu jeje smjercźe pokazował: wón ma za mnje tuž njewurjeknitu płacźiwoscź, a za niczo w swěcźe njebych do toho zwolił, so wot njoho dźělicź.“ Pius X. mèjesche, takle na swoju njeboźicźku macź spominajo, sylzy we wocźomaj. S.

* Liga měra w Rouenje wozjewja scźěhowacy pschehlad wudawkow za wójsko. Francózska létnje — 978 millionow na swojich wojakow płacźi, Němska 969, Rakusko-Wuherska 478, Italska 381, Ruska 1292, Jendźelska 810 millionow. — Wězo z tym tu a tam też zroscźe statny dołh, kiž wucźijesche léta 1900: w Francózskej 31 milliardow (= 31 tysac millionow), w Ruskej 20, w Jendźelskej 16, w Rakuskej 14, w Italskej 13, a w Němskej 6 tscźoje milliardy, to je w liczbach 2,614,000,000. — Hłowa so cźi, sitarjo, wjercźi, hdyž tak widźisch, kak drohe kubło je měr.

K našej nowołětnej a bożodźěsćowej zběrcy ma so hišće přiličić hr., wot knj. fararja Křižanka w Seitendorfje pósłanych a někak mjez tym założenych. Dale su hišće někotre wustawy, stowařšenja a wosoby so zamołwiłe, a radoscu jim za jich wótčinsku a bratrowsku lubosć kwittujemy. Bóh njebjeski wótc jim z wěčnymi, njezakhódnymi darami płać! Wšěm dobroćerjam a přećelam stalnym a prjedyšim; też pak tymle poslednim! — Pósłachu nam hišće 11 krónow —

9 hr. 39 pj., dirigowacy wučeŕ Maćičneje wučeŕnje w Podmokłach za tamnišu Česku Bjesadu, 150 krónow = 128 hr. 50 pj. Kralowske Češke Towaŕstwo Wědomosćow w Prazy, mjez jeho sobustawami nahromadźił prof. dr. V. E. Mourek, hłowny tajomnik (sekretar), 2 hr. kubleŕ Jakub Domanja w Kamjennej, 5,60 kr. 4 hr. 76 pj. kapałnik J. A. Šidák we Winje. Štož je zasy 150 hr. 40 pj. w darach. Dohromady 1238 hr. 89 pj.

Za administraciju „Łužicy“: **M. Hajna.**

Należnosće našoho towaŕstwa.

Sobustawy na lěto 1904: kk. 275. Mikł. Bobik z Pančic, 276. August Wrobl ze Židowa, 277. Jurij Špon z Boršće, 278. Jan Pjetaš z Małsec, 279. Josefa Seyfertowa, knjeni nad Dobrošicami, w Budyšinje, 280. wučeŕ Jan Rachel w Róženće, 281. Jakub Kral z Ćemjeric, 282—284. z Budyšina: Michał Ella, Jan Kućank, Jakub Šuster, 285. 286. ze Swinaŕnje: Marija Pjechowa, Pětr Rjeda, 287. 288. ze Serbskich Pazlic: Pětr Haška, Jurij Běr-Lebza, 289. 290. z Njebjelčic: Bosćij Pjech, Marija Žurowa, 291. Michał Kětan z Boršće, 292. Max Schäfrich z Podhroda, 293—295. z Baćonja: cyrkw. wučeŕ Symank, Mikławš Rebiš, Handrij Handrik, 296. Marja Pětrancowa z Čornec, 287. Marija Delenkec z Wutołčic, 298. Jurij Rebiš z Haslowa, 299. Michał Kokla-Lisak z Khróšćic, 300. 301. z Wučkec: Jurij Cyž, Jakub Knježk, 302. Jakub Špitank ze Zyjic, 303. Pětr Bětka z Kozaric, 304. 305. z Hory: Pětr Nowak, Jakub Rjeda, 306. Jurij Khěžka z Lišeje Hory, 307. Jan Lešawka z Prawoćic, 308. 309. z Ralbic: Michał Narćik, Madlena Kórjenkowa, 310—313. z Konjec: Pětr Čornak, Marija Wjacławkec, Madlena Kralowa, Jurij Kocor, 314—316. ze Šunowa: Pětr Kurjat, Jakub Kocor, Jakub Wels.

Sobustawy na lěto 1903: kk. 718. Jan Kućank z Budyšina, 719. Jakub Knježk z Wučkec.

Na lěto 1902: k. 818. Jan Kućank z Budyšina.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdatych 9791 hr. 87 pj. Dale darichu: Radwořska Hórnikowa Komisija (398,20): pola rězaka z wowčeje 1,06, na křćiznach 0,15, Ładanam z wowčeje 1,25 = **400 hr. 66 pj.** Delanska Patentna Komisija (561,26): 0,25 Молоканы (274,70 hr.): 1 hr., naš luby horliwc L. na wotkhadźe, swój pjenjez z jastwa: 6,25.

Zapłać Bóh wšěm dobroćerjam!

Jednota,

towaŕstwo katholskich Serbow w Budyšinje, změje jutře **njedźelu 14. februara,** swoju měsačnu zhromadźiznu. **Předsydstwo.**

We Wudworju pola Nowakec

budźe jutře knjez **inspektor Dietrich** z Budyschina wo „kubłanju a plahowanju howjazoho skotu“ pschednoschowacź. Schtóž so wo praktiske pschednoschki zajima, so z tutym pschecźelnje pscheproschuje.

Katholske Kasino w Kamjencu

změje póstnicy **njedźelu 14. februara** w hosćencu „Königstreue“ **zabawny wječor.** Započatk w 6 hodźinach.

K tomu přeprošuje **předsydstwo.**

Schewski wucžownik móže **jutry 1904** do wucžby stupicź pola schewskoho mischtra **Jakuba Ledźbora w Rukowje** pola Pančic.

☛ K dźensnischomu cźisłu je pschipołożeny **Pastyrski list najdostojnischoho knjeza biskopa Jurija Łuschańskoho** — pscheložił Skala.

Cźischcź Smolerjec knihicźischcźerne w Maćicznym domje w Budyschinje.

Katholski Posoł

Wudawa so kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich expedicijach 2 hr.; z křižnym zwjazkom do domu słany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće a w knihařni lětnje 3 hr., štwórtlětnje 75 pj. Za naměstki płaći so wot cyłoho rjadka abo telko města 25 pj.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarstwa ſſ. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Mikławš Andricki, kapłan w Budyšinje.
Administrator: Mikławš Žur, farař w Budyšinje.

Čisło 8.	20. februara 1904.	Lětnik 42.

Wójna!

Wójna! Spodźiwnje tele słowo na myſl ſkutkuje. Hdyž tuž pſchińdże powěſćź wo pſchedrěčźu diplomatiſkich zwiſkow mjez Japaniſkej a Ruſkej: tale powěſćź ſapny kaž błyſk a wſchitke druhe zjawne podawki a praſchenja zaſćźěni z razom. Słowo „wójna!“ pak njeſe ſo wote rta ke rtej, z kraja do kraja, a pſchez daloke morja leći jenož słowo: Wójna!

Wójna! Wot wjacy hač tſicećźi lět ſem wulkeje wójny njepomnimy. Njekraſnje drohi drje tón Boži „měr“ je, ale běchmy ſo tak na njón złožili. A nahle nas rozbudźi słowo „wójna!“ Daloka drje mjez tym, ale dźenſniſchi dźeń dalokoſćź wjele njeznamjenja, a jako je mjeno wójny k nam pſchileczało nahle a rychle, tak móže tež wójna ſama bliżſcha bycź Europje, hač Europa myſli. — Potom bě w Haagu-Nižozemſkim „wěčny měr“ mohł rjec ſkoro hotowa wěc. Za zelenym blidom ſu mudri mužowje hłowy do hromady tykali a komiſija ſo ſtupaſche, kiž zmėje rozſudźićź wſchu rozkoru mjez narodami a w kóždej zwadźe budże pſchipóznaty změrc. Jandźel měra pak, tak ſo wam zdaſche, z kſchidłomaj pjerchotaſche złotymaj nad ſkhadźowanku w Haagu-Nižozemſkim, a holbica z wolijowej halźku pſchez ſwět leczeſche jako poſelnica wěčnoho pokoja. A tu ſłuchaj: wrjeſny kanona! Zahrima nic z poſtrowom, ale wubluny słowo: Budź wójna!

Zajimawa wěc dale je, zo ſo do wójny zawoła ſtat, kiž móže khroble wo ſebi prajićź: Mój car je měr. Nejžor Mikławſch II. je zawěſćże pſcheczel, je japoſchtoł měra. Nadobna duſcha, mało powědaty, cyle woſebity, wurjadny muž. A hdyžkuli zarěčźa, joho nutrne słowa ſwědčźachu pokojej. Mnozy ſu wo tamnej konferency w Haagu žortowali: Mikławſch bě konferencu ſkazał a

zhromadźił, jomu na žort njebě. To dopokaza — schtož nětko nastupa hižo Japanšku a jeje wójnu: joho nowolětna rěč z japanskim póstancom Kurinom Pscheju sebi a mysle mam, wschitko sčžinicź, schtož budže w mojich mocach, zo bych zdžeržał měr na dalokim Wukhodže — tak tehdom rjekny. A za něschto njedžel samsny car Mikławsch manifest wudawa narodej do brónjow woka wójska, a wscha „běka, swjata", schěroka Ruska, a hdžežkuli Rusowje bydla, wschě města Boha wójskow naproschuja wo dobyczo ruskim wójskam. Tež w Prazy, w Drježdžanach, w Barlinje wotbychu so tajke Boże służby. Kurino jako njepscheczel wopuschczi Pětrohród — samsny Pětrohród, w kotrymž běsche słyschał tajke měrowe pscheczelske nowolětne zbožopscheczo.

Samo so rozemi, zo tu měnju jenož zwonkowne, formu. Woprawdže je wójna dawno w powětse wisała. Wot poslednjeje wójny, kiž je Japanska wuwojowała z Chinskej, w Japanskej zwosta wulka jěrosčź a hněw. Japanska bě dobyła, a zo by Mandžursku dóstała, bě wójnu wjedła. Mandžursku, hdžež chcyssche pschebytk swojoho wobydlerstwa wulinycź a zasydlicź — a mjez tym so tam „wusydny" Ruska. Port Arthur tehdom Japanska doby, a Ruska Port Arthur dósta.

A tohodla je dyrbjało k wójnje dóńcź, kotraž hižo nětk howri. — Wopischu wam za tydžeń jeje nastaczo, jeje polo, woboju wójnsku móc a skónczinje: zmyslenjo wulkich mocow. (Skónczenjo.)

K wójnje z Hererami.

Po wschěch nowinach so wjele pisa wo zběžku Hererow. Mało pak dotal słyschachmy, kak je po prawom k wójnje dóschło. Njech tohodla někotre słowa wo tym praju.

Schtó njeby znał napismo, kotrež so na row hospodarskoho žiwjenja napisa, kotrež dženša hižo móžemy napisacź nad tak mnohu znicženu eksistencu Słowo „na kredit"!? Na kredit porucža nam wobrězany a tež njewobrězany žid swoje twory a mnohu wabi swójbu ze wschěch worschtow ludu k nje trjebawschim, njewužitnym wudawkam. Mnohi sebi na tele waschnjo zalěže do pasli, z kotrychž wjac njewuběže, doniž njeje pschischoł na prosčerski kij Na kredit dóstanjesch dženša kóždy wschu domjacu nadobu, drastu, czrije, schaty pychařske a luksusowe wěcy. Na kredit staji skótny žid burej dwě, tsi a wjacy kruwow do hródže. Na kredit pscheda jomu pola, luki za wěste hypotheki Na kredit so tak dołho pschedawa, měnja a lichuje, doniž njeje měra polna, doniž njejstej kapital a zastata dań tak narostłoj, zo pschińdže czas, zo cze wusadža z twojoho statoka, na kotrymž běsche něhdy zbožowny a hordy z dobrym prawom.

Z tajkimi zasadami spyta so tež dźiwim ludam w Africy žohnowanjo „kultury" zanoschowacź. Dokelž schtó je wikowar, pschekupc, kotryž je w Hererach žadosčź za kublami „naschcheje kultury zbudźił" a je jim na kredit pschedawał, zo by po měsacach wbohomu Hererej telko a telko howjadow, czasto z hrubej mocu, kaž so praji, wotehnał? Tu pak njejedna so jenož wo wikowanjo na kredit, ale z dobom wo měnjenjo. A je to nasche kscheszanske waschnjo? Ně, to je židowski duch a židowske waschnjo (kniff!), kotrež tež w němskich kolonijach swój njezbožowny wliw pospytuje. Bjez dźiwa, zo so Hererowje pod tajkimi wobstojnosczemi kultury z bróńskej mocu wobaraja.

Wobžarowacź bohužel jenoż je, zo maja so cźi, kotsiž su wójnu zawinyli, w prawym cźasu z procha. Schtoż su tak rjec rubili, wěsćże skhowaja a też němskim zasydlerjam pschedawaja, w kotrychž Hererowje zwjazkarja židowskoho rubježnika widźa a na nim so nětko wjecźa. Mužowje, žony a dźěcźi so morja a bestialnje cźwěluja. Cźi, kotsiž doma židowsko-kapitalskomu wuklukanju pucźeknu, su nětko wopor semitiskeje bjezswědomitosćże. A krew naschich hólcow, kotsiž za wojakow skužo, je so hižo wjele pscheliwała a budźe drje hischcźe wjele maczecź afrikanski pěsk, prjedy hacź zběžk poduny.

Bórzy budźa so w kejžorstwowym sejmje milliony pschizwolowacź dyrbjecź. Nichtó njezwaži pak sebi wuprajicź, zo je židowska pijelca, kotraž je też domjacy kraj na samu kromu zahuby zwjedła, zo su židowske rapaki pschicźina wójny, kotraž sebi žada njesměrne wopory na kublach a na cźłowjeskej krwi.

A schtó změje zasy z wójny wužitk, nichtó druhi, hacź jenicźcy tón, kotryž je ju zawinył, židowski, kapitalistiski polyp . . .

Tute słowa su spisane na zakładźe wuwjedowanjow němskoho wojerskoho wyschka — joho mjeno pozabych —, kotryž je w kraju Hererow lěta pschebywał a wobstojnosćże znaje. M. H.

Kak so jónu bratrej kapucinej zeńdźe.

Schtó w Serbach njeby znał kapucina abo bosy-mnicha? Njeznajecźe joho jenoż z Rumburka z hnadownoho městna, ně, widźicźe joho tola kóždolětnje khodźicź mjez wami. Hdyž je pschischoł joho cźas, wopuschcźa cźiche swjate městno Rumburkske a podawa so na pucź do Serbow, do serbskich johnowanych honow, a khodźi tu wot statoka k statokej proscho wo jałmožnu za swójbu kapucinow. A hdźežkuli zastupi do serbskoho domu, tam so wotewrjeja wutroby a ruce a wudźěluja zwólniwje a rady pschecźelniwomu, ponižnomu mnichej dary luboscźe. Kapucinowje njewědźa pak jenoż derje prosyć, ně, su to cźasto mužowje, kotsiž maja mudru, pscheklepanu hłójcźku a samo hordźinske skutki dokonjecź wědźa. Słyschcźe podawk.

Stary, dobrocźiwy kapucin wrócźeschе so z wjecźora domoj z darami, kiž bě w susodnych wsach wob dźeń nazběrał. Pomałku krocźeschе k hórcy, k swojomu klóschtrej; modleschе so swój różowc ducy; na khribjecźe njeseschе měch, w kotrymž běchu zeleniny, płody, khlěby a wschelakore druhe dary: žiwnosć to za cyły klóschtr za pschichodnej dnaj. W różku swojoho rubischka mějeschе zawjazane někotre hriwny, za kapału bě sebi je wuprosył. Bratr Hieronymus, tak jomu rěkachu, bě so zapozdźił na wonym dnju; pschetoż z nazdała słyscheschе hižo jasny hłós klóschtrskoho zwona, kotryž wołascheе k wjecźornej modlitwje. Tohodla wopuschcźi dróhu a dźěschе po bližschim pólnym pucźiku, kiž wjedźeschе pschez lěs.

Lědma bě do lěsa dóschoł, tu zastupi jomu scźežku muž z hrózbnym wobliczom, złožujo z dobom swoju tsělbu na mnicha. „Móscheń abo žiwjenjo", tak zareji rubježnik. Podarmo wukładowascheе jomu kapucin, zo ma w měsche jenoż cyle wschědne wěcy a zo pjenjezy njeslusscheja jomu. Wón prosy; prosy zasy, „zo by knjez rubježnik jomu tola měrnje hicź dał swoju scźežku". Wscho podarmo; měch kaž też pjenjezy, kiž by zawěscźe zwónk z wulkim wjeselom brał, dyrbjeschе rubježnikej wostajicź, krawjeschе-li też wutroba. Tu mějeschе kapucin dobry pschipad, kak by nadpadnika z lescźu porazył. Hižo

wotſaleſche ſo rubježnik wjeſele ze ſwojim dobytkom, tu wolaſche joho mu wróćžo.

„Knježe“, praji rubježnikej, „wy běſchćže tak dobry a woſtajiſchćže m žiwjenjo; boju pak ſo, zo mje w klóſchtrje njeluboſćiwje powitaju, hdy pſchińdu z prózdnymaj rukomaj; haj, boju ſo, zo mi ani wěrić njebudž hdyž budu jim powědacź, ſchto je ſo ſtało. Njebyſchćže tak dobry był a něſchto kulkow do mojeje ſuknje tſělił; dźěry bychu mi dopokaz byłe, zo ſu mje n padnyli a nućźili, wſchitko wotedacź.“

„Radlubje!“ wotmolwi rubježnik, „rozpſcheſtrějćže jenoź waſch płaſche,“

Rubježnik wutſěli trójcy; mnich wobhladuje ſebi dźěry. „Ale ſu tol pſchemałe; cźłowjek je lědma widźi; wutſělćže radſcho hiſchćže něſchto razo

Rubježnik tſěli a praji potom: „To pak běchu poſlednje kulki!“

„Nimaćže traſch tróſchku wjetſche kulki?“

„Ně.“

„Cźakaj, njedocźinko!“ zawoła nětk kapucin, „nětk mam cźe w paſlach nětko ſo z tobu pomérju!“

Z dobom wali ſo bratr Hieronymus, kiž bě pſchi wſchej ſtarobje hiſchć ſylny, na cyle pſchekwapjenoho rubježnika, hrabny joho za krk, wutwiny jo měch a pjenjezy, pſchebi joho mócnje a ſpokojnje cźehnjeſche domoj. – a.

Z Łužicy a Sakſkeje.

Z Budyšina. My nětko na Mikławšk dźemy; přetož dny su wróćiłe, zo naš Michał Hórnik stoješe na marach. Ach, komu z nas njeby wutroba zahrała, zaržała, hdyž jenoź spomniš tute mjen Pjatk budźe 10 lět, zo smy na Mikławšk přewodźeli ćěło muž nade wšo nam drohoho, wutrobu, kiž słušeše jenoź Bohu a Serbstwu. Tehdom je cyły serbski lud płakał a žałosćił, njepřehladne běch joho črjódy, hdyž so čornjachu přez Budyšin 26. februara 189 Póńdźelu pak budźe 10 lět, zo je wudychał tónle nadobny duch My wšitcy budźemy spominać a za drohu dušu so modlić.

— „Jednota“ měješche njedźelu rjanu ſchadźowanku. Njeběſche pilny wopytana, ale na póſtnicy, za póſtnicy derje. Pſchedſyda, knjez katech Hejduſchka, pſchednoſchowaſche wo naſchim liczenju cźaſa, a cźomu ſu Ruſowje porunjo naſchomu liczenju wo 13 dnow nazad! Jara za jimawy pſchednoſchk! Knjez kaplan Andricki, kiž bě w januaru w Zernjanach był, podźakowa ſo za wólbu (za měſtopſchedſyду) a tež něſchto pſchida. Zhro madźizna bě woprawdźe rjana, ſpěwali ſmy a w pěknej zabawje wužili kraſnyd ſchtyrjoch hodźinkow. Na zaſywidźenjo!

Z Hórkow. Tu ſwjecźeſche wutoru w ſkale, knjezej Lebzy z Nutnic ſłuſchacej, polir Pětr Schibak ſwój 25lětny jubilej. Pſchi tej ſkładnoſći zhromadźichu ſo dźěłacźerjo, z polirom Jakubom Hendrichom w cźole, kotryž měješche maku, ale wutrobnu rěcź. Pſchepodawajo jubilarej cźeſtny wěnc rjekny, zo je to cźežka wěc, bycź za polira a knjezej wutrjechicź kaž te dźěłacźerjam. Jubilarej je ſo radźiło, pſchetož je woprawdźe pſchecy był za miſchtra a za dźěłacych. Ze ſławami ſo ſwjedźeńk ſkónczi, kotremuž bě te knjez Lebza pſchitomny, pſchejo z wutroby polirej Schibakej mnohe lěta.

Z Drježdżan. Naſcha luba „Jednota“ wutoru tydżenja wotmě małe póſtniſke zawjeſelenjo. Rjenje hromadże pobychmy: ſtari hrajachu, młodźi rejwachu a ſpěwachu mócnje. Swjedżeń mějeſche cyle ryzy ſerbſki domjacy raz, wſchitku zhromadźiznu wobknjeżeſche ſprawna radoſćź. A tak ſo zabawjachmy pſchi plincach, pampuchach a pſchi kofeju, cżas běżeſche kaž wody Łobja. A ſpominachmy na ſerbſki luboźny kraj, kotromnż budża naſche wutroby do rowa iwěrne. Na poſledk ſmy wſchitcy hromadże ſpěwali kraſne ſerbſke narodne hłoſy. Naſchej ſerbſkaj zapóſłancaj na ſejmje, knjezaj Kokla a Zoba, ſwěrnje ſobu. Sława jimaj! (Pſchiſpomnjenjo redakcije: Njewidźicże, bratſja lubi a ſotry, kak ſo naſcha rěcź a waſchnja lubja krajanam w cuzbje!? Jim ſo po nas ſtyſka. — My ſmy zbożowni a ſmy doma. Zwoſtawajmy doma, żiwmy ſo po cżeſcźi a ſpokojnje doma a budźmy z najmjeńſcha tež tak zahorjeni za ſwoju rěcź a ſwój narod, kaž naſchi bohużel zdaleni bratſja a ſotry w Drježdżanach a za Drježdżanami. Wucżmy ſwoje dźěcźi cżitacź a piſacź po ſerbſku!)

— Wcżora tydżenja ſpěwaſche 32 knjeżnow z Bjarnata Krawcowoho żónſkoho khora z wulkim wuſpěchom ſerbſke ſpěwy: „Hanka, ty ſy moja“, „Płakała Hanica“ a „Hanka, budź wjeſoła“. Spěwanjo a wſchitko ſo wubjernje ſpodobaſche, naſch luby krajan miſchtr Krawc, kaž tež joho knjeżny, ſnjejachu zaſłużenu khwalbu. — Pſchi tej ſkładnoſcźi budź ſpomnjene, zo je Joho Majeſtoſćź kral Jurij knjezej Krawcej ſwoje pſchipóznacźo miloſcźiwje wuprajicź dał za pěſtowanjo domjacoho narodnoho ſpěwa, a zo je tež joho pilnu a wuſtojnu knihu „Heimatſtimmen“ rad pſchijał. Sława!

Z Filipsdorfa. Exercicije za żónſke a knjeżny budża ſo tu lětſa w ſcźěhowacych měſacach wotměwacź: 1) wot 7.—11. měrca; 2) wot 11.—15. hapryla; 3) wot 16.—20. meje; 4) wot 1.—8. julija; 5) wot 22.—26. auguſta; 6) wot 3.—7. oktobra. Teſame zapocżinaja ſo kóżdy króć wjecżor w 6 hodżinach prěnjoho mjenowanoho dnja a ſtóncża ſo rano w 7 hodżinach poſlednjoho mjenowanoho dnja. Kſcheſcźanſke żónſke a knjeżny ſo k pilnomu wobdźělenju na tychſamnych zdwórliwje a pſchecźelnje pſcheproſchuja. Z Cżech ſem je poſlednje zaſtaniſchcźo: Filipsdorf; z Němſkeje ſem: Neugersdorf w Sakſkej.

Z cyłoho ſwěta.

Sakſka. Sakſki ſejm je w tymle tydżenju peticiju w rukomaj poměł, ſtupacu naſche ſchulſke wobſtojnoſcźe a wukhadżacu wot wěſtoho „Towarſtwa ſpěchowanjo němcowſtwa w ſerbſkich ſtronach“. Hiſchcże ſebi poſwěcźimy ludźi, kotrymż kavrjency hatatiſtow njedawaju ſpacź.

Němſka. Kejżorſki kancler hrabja z Bülow je pſchi hoſcźinje rěcź po ěł, kiż ratarjam rjenje do wuſchow klinczi. Wot ſłowow k ſkutkam wſchak oki bywa ſkok.

— W Hamburgu ſu ſocialiſcźi prěni króć dobyli pſchi wólbach do żónſkeje rady. Dobychu 12 ſydłow. Na raz doſć. Doſć znamjenja za wſchitkowunu njeſpokojnoſcź w ludu.

— Na million je Pruſka hižo wudała na wukupjenjo pólſkeje zemje. ett? W Poznańſkej a w nawjecżorno-pruſkej provincy je pólſkoho wob ſtwa pſchibyło wo 160 tyſac jutrow (jutro = ¾ kórca). Wboha, wboha kata!

Awstrija. Nadźija kčěje, zo sebi Wuherſka da rěčeć a zo obſtrukcija wočichnje. Madźarowje běchu na kónc tola rjenje krasnje sami měli póznać, zo sami njemóža wobstać, woni lědom 6 millionow liczacy ludźik! Pjelchowani su byli, a khroblosće pschiby a nadby a rozomcźka — wuczby. Cyła Wuherſka ma jenoź tſećinu madźarſkoho wobydleŕſtwa, druzy su wſchitcy Słowjenjo, Rumuni a Němcy.

Rom. Na bamžowu encyklíku hižo spomnichmy. Swjaty wótc w njej wopisuje Swjateje knježny póccźiwoſće a móc. Wucźi nas, zo wſchak žanjeje dobroty ani hnady njeje lóźo wot Boha dóſtać, hač z jeje ſkutkowanjom a zaſtupniſtwom. Z razom pschipowěduje jubilej, kiž ma 3 měſacy tracź, a to w Romje wot 21. februara hač do 2. junija; druhdźe za tym hač zarjaduja biſkopja; tola ma kónc jubileja hdźežkuli: bycź pſched 8. decembrom běžaceho léta.

— Swjaty wótc je swojomu bratrej w Mantowje póſłał liſt, zo jo ženje dotal tak ſtrowy njeje cźuł jako nětko. Tole budź z powucźenjom wſchěm, kotſiž bajachu a baja, zo ſwjaty wótc cźežcy na wocźi khori a woſlepi.

Francózſka z ruſko-japanſkej wójnu njewě, ſchto by zapocźała. Wudała ſo za ſwoju zwjazkarku je hižo doſcź a doſcź, 8 milliardow frankow ma bohata Francózſka w Ruſkej „ſtojo.“ A nětko by ſo tež hiſchcźe brónjow měła pſchimacź! Mjez tym to wězo njetrjeba. „Allianca“ ju k tomu nucźi, hakle hdyž k Japanſkej pſchiſtupi druha móc a Ruſku hrabnje, na pſchikład Jendźelſka. Ale cźaſy ſu ſpěſchne, a móžno je wſcho. Tuž je Francózſka khětro nervoſna! Knjez Combes tola wojakow trjeba, zo by „wucźiſcźił“ hidźene klóſchtry . . .

Ruſko-japanſka wójna je ſo trochu zahacźiła. Powěſcźe, z kotrymiž ſo w ſpocźatku mjerwjeſche, něka rědnu. Schtož je było, wſcho je jenoź pſchedehra, ſkutk hakle ſo zjewi. Prawda je, zo Japan pſchedehru derje zehra. Khrobje wuſtupi, wobrotnje kóždu ſkładnoſcź wuži, a Ruſowje mnohu boloſtnu zacźuchu ranu. Ale tam na dalokim Wukhodźe je hinak dyžli pola nas. Dołha nota —. Mnohoſcź ruſkich wójſkow, kiž ſo na Japan hotuja, do meje Japana njedóńdźe. Dołha wójna ſo pſchihotuje.

— Pětrohródſki dźenik „Nowoje Wremja“ („Nowy cźas“) k wubuchnjenju wójny napiſa ſcźěhowace: „Tſi měſacy prócuje ſo ruſka diplomacija, zo by japanſke namjety w luboſcźi a měrje pruhowała a wſcho móžne a ſchtož ſo z ruſkej cźeſcźu znjeſe: pſchizwolita . . . Kaž je ſo pokazało, je cyłe wuměnjowanjo notow keklija była . . . Aſiacźi ſu ſo zjewili jako Aſiacźi; njedodźerżachu ani zwonkowneje pſchiſtojnoſcźe. Japani wotcźiſnychu maſku: njewocźakawſchi ani ruſkeje wotmołwy, wotwołachu pósłanca . . . Zwoſtawa tuž jenoź ultima ratio (poſledni pucź) narodow a ſtatow, wójna. W tejle cźežkej khwili je prózdno, něſchto pſchedpowědowacź, kak ſchto budźe. Jenoź to jene je bjez dwěła: Po wcźorawſchej krocźeli Japanſkeje žadyn cźeſtny cuzomc na móžne njezměje, zo by nas ſchtó winował, jako bychmy pſchecźiwnika nadpadnyli. Ruſka ſtoji na rozpucźu wulkich podawkow. Kóždy ſyn Roſije bjez rozdźěła pſcheſwědcźenja dźenſa rjekne ſebjewědomje a ſprawnje: Japani ſami tak chcychu; tuž budź tomu tak! Bóh je z nami!

Balkan. Położenjo tu je mało zwjeſelace, je wiſate, k zběžkam wiſa.

Z Afriki nowa Jobowa nowina pſchikhadźa za němſkich koloniſatorow. tónkrócź z Kameruna. Hererowje hiſchcźe howrja, a nětko tež na druhim kóncu počinaju zakhadźecź! Nacźolnik ſtacije Oſſidinge, hrabja Pückler, je

pobity. Expedicija hižo je wotjěła. — Wschitko pak so zda, jako bychu tež čornuschi wědźeli, schto so w swěcźe ma, a zo móže so z rusko-japanskoho konflikta snadno wuwicź wulka europska wójna, do kotrejež bychu tež Němcy zawicźi byli; na tón wokomik hólcy kakaja, zo bychu wotpóskali njeproschenych schkitowarjow a hosczi.

Zjednoczene Staty su 75 millionow dollarow, t. j. wokoło 300 millionow hriwnow, za wójsko pschizwolike a za kódźstwo 392 millionow na lěto. To su hobrske, hobrske sumy, a drohi je „měr", kotromuž k woli jene mócnarstwo honi druhe do wudawkow tak hobrskich a — tak hobrskoho dołha!

Wschelczizny.

* **Póst.** Napisał M. H. — Zasy je nadeschoł khutny czas posta. Nimale we wschěch nabožnistwach ranschich krajow je so w nabožnych zakonjach a wucźbach na człowjesku strowotu dźiwało, dokelž mějachu jich zakožerjo a měschnicy jako jenicźcy pěstowarjo wědomosczow a wjednicy ludu to cyle prawje za nuzne a spomožne. Njedźiwajo mjenujcy na nabožny wuznam posczenja: je posczenjo same na sebi druhdy cyle nuzne, strowota sebi tak żada. Stara wěrnosczź je, njech to tež mnozy njewěrja a hischcźe mjenje po njej czinja: Wjacy ludźi skhorja, dokelž wjele jědźa a pija, hacž mało. A to płacźi runje w naschim czasu czim bóle, dokelž dźensnische wobstojnosczźe, pschirunujemy-li je z prjedawschimi, su powschitkownje wjele lěpsche, tak zo móża sebi ludźo wjac popschecź, hacž w prjedawschich czasach. Runje tohodla je wschědny dźěłaczeŕ, a to je nasch cyły lud, strowischi, dyžli ludźo z wyschschich worschtow, dokelž wón nima za pschezměrne, njewužitne luksuriosne žiwjenjo pjenjez a ma stajnje pschileżnosczź so wudźěłacź. Tale wěrnosczź płacźi dale za nasch czas czim bóle, dokelž ma wulki dźěl ludu tajke zastojnstwo, zo dyrbi wjele sedźecź, a to njeje człowjeskomu cźěłej na dołhi czas wužitne. Pschi tym żada so na prènim měscźe, zo by człowjek poměrny był a lohku strowu žiwnosczź wužiwał, chce-li strowy bycź. Zo je to nuzne, je widźecź też z toho, zo su so w naschim czasu vegetarijowje zjewili, ale woni pak su zasy mjezu pschekroczili a chcyli najradschi mjaso z cyła zakazacź. Schtóž chce cyle strowy žiwy bycź a je powschitkownje derje žiwy, sebi trochu něschto popscheje, sebi często sam wot so mały póst napołoži a czaka też junu na hłód, kotryž je dźensa nimale njeznaty. Haj, praji tón abo tamny, hdyž je lěhdom khwilku po wobjedźe, sym zasy hłódny. Ale, luby pschecźelo, to njeje hłód, to je jenož — apetit, kotryž z tym zo jěsch — roscźe. Żołdk je jara elastiski a so hodźi (na wschě strony) roscźahnycź, z wjele jědźu natykacź, też pschetrjebacź wón móże, ale po tym žerpi czerstwosczź cyłoho cźěła a lohkosczź a czistosczź krewje. Je pak so żołdk junu na to zwucźił, sebi dale tak żada. Wjele jěsczź, to je nawucźenjo, to cyle prawje druhdy w ludu praja. Maschina człowjeskoho cźěła móże też pschi posczenju cyle derje skutkowacź. Dokelž trochu mjenje poskicźa, so něschto wot cźěła bjerje, a z tym so też mnoho njestrowosczow minje. Posczicź so njeje tak czežko, też na to so człowjek borzy zwucźi. A potom czuje so tak wołóżeny. Kaleczźo je k tomu najpschihódnischi czas, dokelž to hižo cźěło z poczasom pomłódnjuje. — Wospjetuju: Njerěczu wo posczenju a posczże z nabožnoho wojnischcźa. Jenož chcych pokazacź, zo hižo strowy rozom wucźi, kak wužitne je, haj kak nuzno, zo so posczimy. Nětko w zymje je często tajki dźeń, hdyž

ſo wjele njeczini, ale dźěło wotpoczuje. Póſt je pokuta, ale wužitna, ſpomožna kaž kóžda pokuta.

Należnosće našoho towarſtwa.

Sobustawy na lěto 1904: kk. 317. Jan Šmarander ze Zdźerje, 318. Jakub Žur z Budyšina, 319. Jakub Měrćink z Hrubjelčic, 320. Jakub Wnuk z Ralbic, 321—324. z Konjec: Jakub Brězan, Pětr Janca, Mikławš Matka, Michał Janca, 325. Mikław Šejda ze Šunowa, 326. Jakub Möller z Nowoslic, 327. Hana Čornakowa z Koslow., 328. 329. z Różanta: Jurij Klimant, Michał Suchi, 330. 331. ze Sernjan: Michał Rynčka, Jakub Šołta, 332. Jurij Matka ze Smjerdźaceje, 333 Jakub Šćapan z Dobrošic, 334. Jakub Klimank z Pěskec, 335. Hańža Šejdźic z Noweje Wjeski, 336. Marija Hankec z Hatow.

Sobustawy na lěto 1903: kk. 720. Jakub Měrćink z Hrubjelčic, 721. Pětr Bur ze Šunowa, 722. Michał Kóč z Brěmjenja, 723. 724. ze Zdźerje: Jan Córlich, Jan Mark, 725. Jakub Frencl z Różanta, 726. Jakub Šćapan z Dobrošic.

NB. W č. 7. Pos. sobust. č. 315. dyrbi rěkać město Kocor — Jakub Kowc ze Šunowa.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdatych 9801 hr. 83 pj. Dale darichu: Молокан 1 hr. **Fabrikant Hünlich we Wjelećinje 100 hr.**

Zapłać Bóh wšěm dobroćerjam!

Listownja redakcije: Wašomu dopisej radźi přihłosujemy. Naše serbske kwasy su rjana wěc, wjele rozomnych a wosobnych ludźi z cuzby znaju, kotřiž su wulku khwalbu dali a dawaju tajkomu ryzy našomu serbskomu kwasej. A tohodla sebi našich kwasow njedajmy kazyć! Tym pak, kotřiž to činja a chcedźa, pokažu ze skutkom, zo njejsmy za wopičenjo. Swój a naš sebi dźeržmy naš kwas hač do poslednjoho słowa, a też hač do toho paćerja k blidu a wot blida. Haj, budźmy konsekwentni, doslědni! Wutrobny dźak!

Spěwarſke towarſtwo „Bratrowstwo“ w Kulowje

wotměje **njedźelu 28. februara** popołdnju w 3 hodźinach **hlownu zhromadźiznu** w Fiebigerec hoſćencu.

Wo bohaty wopyt prosy **předsydstwo.**

Schewſki wuczownik móže **jutry 1904** do wuczby ſtupić pola ſchewſkoho miſchtra **Jakuba Ledźbora w Kukowje** pola Panc.

Wšitkim, kotřiž su našoho njeboh' nana **Mikławša Žura** w joho khorosći wopytowali, na pusty wječor k njomu khodźili a k rowu přewodźeli, wutrobnje praji: **„Zapłać Bóh tón Knjez“**

W Sernjanach, 10. februara 1904.

žarowaca Žurec swójba.

Dźensa je też **„Serbski Hospodař“** 2. čisło 1904.

Čiſchcź Smolerjec knihićiſchczerńje w Maćičnym domje w Budyſchinje.

Katholski Posoł

Wudawa so kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich expedicijach 2 hr.; z křižnym zwjazkom do domu słany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće a w knihařni lětnje 3 hr., štwórtlětnje 75 pj. Za nawěštki płaći so wot cyłoho rjadka abo telko města 25 pj.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarstwa ſſ. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Mikławš Andricki, kapłan w Budyšinje.
Administrator: Mikławš Žur, farař w Budyšinje.

Čisło 9. | 27. februara 1904. | Lětnik 42.

Wopomnjeću Hórnikowomu.

Zańdźenu póńdźelu je so minyło dźesać lět, zo je wumrěł Hórnik. — Hdyž kamušk do jězora čisnješ, nastawaju koło wokoło zmohi, najprěnje wulke, potom dale mjeńše a mjeńše, doniž so skónčnje cyle njezhubja: zwjerch wody je so zasy změrował a wuprestrěwa so jako hładka runina před twojim wóčkom kaž prjedy. Podobnje je so stało z mjenom mnohich serbskich wótčincow. Zaklinčachu, wuklinčachu; nichtó jich wjacy njewupraji a njesłyši. Mohło snadź so też mjeno Hórnik runje tak zhubić z pomjatka serbskoho naroda? Nihdy, ženje! Přehłuboko je so čěř, joho skutkowanjo zarylo do serbskich stawiznow, hłubšo dyžli žłobjo Sprewje do zemje serbskeje! Přewysoko pozběhuje so joho mjeno nad mjenami rojeńkow, wyše dyžli skalny khribjet Boha Čornoho!

Wuklinčałe su dawno žarowace zynki zwonow, kiž smjerć wótca wótčiny připowědowachu wšěm serbskim wutrobam. — Kotry syn mohł zabyć swojoho nana? A njeje Hórnik swój cyły lud lubował z wótcowskej, nanowskej lubosću? Haj, je snadź hdy žadyn nan swojim samsnym ródnym dźěćom mohł wjacy dać, woprować a wotkazać, dyžli je Hórnik so woprował a wotkazał cyłomu swojomu horcolubowanomu narodej? Naš lud je ratařski lud a to jara wustojny a nimo měry pilny ratařski lud a wón waži sebi kóždy rózk a brjózk namrěteje zemje a kóžde stwjelco, kiž na nim narosće, jara wysoko, haj — skoro mohł prajić — přewysoko. Ale je to też jeničke bohatstwo, kotrež ma prawy dobry serbski a křesćanski nan swojim dźěćom zawostajić? Njejsu dary ducha a płody wutroby,

nadobne křesćanske zmyslenjo, póćiwosć a počinki też bohatstwa, snadź hišće wjetše a drohotniše bohatstwa, kiž hakle nadźiju dawaju na tamne pokłady, kotrychž ani mole ani zerzawina njezahubi? A runje tute bohatstwa, bjez kotrychž też sama serbska zemja, tak horcolubowana serbska zemja, jeno zemja wostawa, je Hórnik nie jeno swojim přiwuznym, ale cyłomu, wosebje pak katholskomu serbskomu ludej poskićał, dawał a wotkazał z najdarniwišej wutrobu a ruku.

Hdyž, kaž so we přisłowje praji, po lutowarju brojeŕ přińdźe, kotryž rjane kubło, kiž su wšitcy joho prjedownicy sta lět po swojich dobrych ponižnych a hłuboko křesćanscy zmyslenych wótcach namrěwali a w poće swojoho wobliča wobdźěłali, za krótki čas přečini, njeje to čorny njedźak přećiwo nanej a wšěm joho předkhadnikam? Podobny njedźak přećiwo našomu njezapomnitomu Hórnikej wostań wot nas dale zdaleny dyžli słónco wot zemje.

Hórnik je wumrěł, ale nic cyły. Też mjez nami je hišće žiwy joho duch w joho skutkach, dźěłach a spisach. Joho ruka drje tłaje, ale symjo, kiž je wusywała ze ženje njewustawacym pjerom, hišće skhadźa, rosće a nadobne płody njese a ponjese, doniž budźe serbske słowo čitane a česćene. Hladaj jeno do knižkow, z kotrychž šulske dźěći wuknu, na zabawne spisy za młodych a starych, posł'chaj jeno w domje Božim na lubozwučne zynki we swjatym kěrlušu, wzmi słowo Boże do rukow: Wšudźom widźiš, słyšiš mjeno Hórnik. — W słowniku, w kotrymž so khowa cyły pokład našeje droheje maćerščiny, njeje ani jednoho słowa, kotrohož by joho wótry rozom njepřeslědźił, joho pomjatk ze słowami sotrowskich rěčow njepřirunał. Hórnik běše wjerch w kralestwje myslerjow!

Ale, štož je jomu też woprawdźite knježstwo, nahladnosć a swěrnu podatosć pola wšěch Serbow dobyło, to bě joho nadobna wutroba. Joho durje běchu wšěm přistupne, joho ruka wšěm potřěbnym wotewrjena, joho rada wšěm poskićena. Hač wysoki, hač nizki, hač bohaty abo khudy, hač zdźěłany abo njezdźěłany, wšitkich wón lubosćiwje přijimaše. Kóždy pohib a kóžde słowo swědčeše za to: Hórnik ma njesebičnu, ponižnu, k pomocy a k woporam stajnje zwólniwu, nadobnu wutrobu. To běše tajna móc a spodźiwne kuzło, kotrež je jomu płaćiwosć a wliw wšudźom a přecy dobywało a tež zdźeržało.

Wo serbskich kralach je jara mało znate, snadź z wuwzaćom krala Miliducha, kiž z rjekowskimi Serbami wojowaše přećiwo cuzej přemocy. Štož so tutym wutrobitym škitowarjam serbskeje narodnosće njeje radźiło, to je Hórnik z mocu ducha, wutroby a ruki docpěł a dobył, natwariwši nam sylnu twjerdźiznu nowoho narodnoho pismowstwa. Njech sebi kóždy, štóž je był Hórnikowy wučomc a pomocnik, a też kóždy druhi, štóž serbske pjero wodźić a serbske słowo rěčeć rozemi, přikład bjerje na tamnych wutrobitych rjekach, kotřiž swojomu kralej swěru wobkhowachu hač do smjerće. Hišće mnoho ma so wojować, dźěłać a dokonjeć za zdźerženjo serbskeje rěče a narodnosće, k natwarjowanju a wutwarjenju kralestwa Božoho mjez serbskim ludom: njech je mjeno Hórnik wšěm, wšěm bjez wu-

wzaća, zhromadne dobyćeŕske hesło. Joho duši přejmy a prošmy wěčny měr a wotpočink, joho wopomnjeću pak wostań česć a sława!

J. Libš.

Ruſki lud.

Z dobroho kužoła wubrachmy ſćěhowace rjadki, kotreż budźa was kóždoho zajimacź:

„Schtóż je ruſki lud bliže póznał, dyrbi wuznacź, zo je jedyn z joho hłownych njepoczinkow liwkoſcź, zymnoſcź. Zahubne ſłowa »wſchо jene« je z pſchiczinu mnohich zrudnych wěcow w ruſkim žiwjenju, wone je też dotalne ruſke njewuſpěchi zawinyło w ruſko-japanſkej wójnje.

„Dawno běſche znate, ſchto Jendźelſka z Ameriku z Japanami wora, ſchto tam nowiny piſaja pſchećiwo Ruſkej a kak ſo Japanſka hotuje do wójny — ale ruſka zjawnoſcź mjelčeſche . . . »Wſchо jene!« Schto wo to! Prjedy dyrbjachu ſo Japanowje nawalicź na ruſke łódźe, a potom hakle ſebi Ruſowje woczi trějachu w Port Arthuru, potom hakle buſchtej ſibirſkej armeji prěnja a druha mobiliſowanej, nowa tſecźa ſo wutwori a towaŕſtwo cźeŕwjenoho ſchiża bu k ſkutkowanju pſcheproſchene.

„Ruſowje ſu zaſy jónu radnu lekciju dóſtali za ſwoju ſćerpnoſcź, ale bohužel njebudźe to poſlednja lekcija, pſchetož narody njeměnjeja ſwój charakter ani za ſto, ani za dwě ſćě lět.

*

„Ruſowje njejſu chauvinowje (ſchowenowje = »zažrancy«, pſchehorliwi narodowcy). Syły cuzbnikow, w ſrjedź ruſkoho ludu ſydlacych, tuka z njoho cyacych a z wjetſcha tón dobry lud zacpiwacych, ſu toho dopokaz. Rus, kotryż chce ſo k wzdźěłanym liežicź, wukuje němſki, francózſki, jendźelſki — zo pak by wot cuzbnika žadał: Nawuczź ty ſo pſchiſtojnje ruſki! — ani ſo jomu njewuzda. Ruſowje njejſu chauvinowje, ale we wutrobje wſchěch, też tych chudych běbnych „muźikow" („muźik", tak rěka w Ruſkej: ratař, bur) — je ſkryta hłuboka wěra na ſamſnu móc a na pſchichodne wuſpěchi.

„Ruſka je w cźežkej kriſy, ale dowěra na dobry kónc je tu ſkałowjerda.

*

„Prěni njekhmaniſki nadpad cźichomórſkich kuparjow je doſahał, zo by ta njehibliwa, drěmaca Ruſka ſo wubudźiła, napjała cźuwy a ſtawy: Japanowje drje cźežcy ſwoje prěnje dobyćźa zapłacźa. Dźenſa móže ſo khroble rjec, zo cała Ruſka we wſchěch ſwojich worſchtach ze zapalom ſlěduje podawki na dalokim Wukhodźe. Ludźo hromadźa ſo po torhoſchćźach a dróhach, ſpěwaja wótcźinſke pěſnje, wo woſebite wudaća nowin ſo dreja a bija, w měſćźanſkich radach rěcźi ſo wo wójnje, ſenat ſo wozjewja, ſwjaty ſynod, adreſſy carej z kopicami du.

„Nahła wójna je też myſle k ſkutkam hnuła, woporniwoſcź naroda je bjezpſchikładna. Tajke něſchto je druhdźe njemóžna wěc. Je w tym něſchto pozběhowacoho, wſchědnje móc zapiſy cźitacź, zapiſy tak wulkich a pſchi tym tak mnohich darow, ſypacych ſo za cźeŕwjeny kſchiż a za nakupjenjo nowych łódźi. Měſta a měſtacźka, zemjanſtwo, pſchekupcy, proſty lud (mjez daricźerjemi ſu też ſłužowni, ſłužowne, dźěłacźerjo), tak wſchitcy na pſchemoh dawaja. Za něſchto dnow wójny ſo zeńdźe 10 millionow rublow, to je pſchez 22000000 hriwnow.

Tak dari na pſch. mĕſto Pĕtrohród 1½ mill. rublow, Moſkwa 1 mill. rublow hrabja Orlow-Davidow 1 mill. rublow, Pĕtrohródſcy pſchekupcy 500000 rublow Moſkowſcy 3 mill. rublow, Moſkowſke kreditne towarſtwo 500000 rublow Kijowſka »lawra« (klóſchtr) 50 tyſac rublow, Pĕtrohródſki inženir Percow 10 tyſac rublow, wjerch Kočzubej 10 tyſac rublow, kubleŕ Kalmuckij 10 tyſac rublow, wudawaŕ dźenika „Nowoje Wremja“, Suworin 5 tyſac rublow. Ze mjeńſchich darow je bjez kónca. Wſcho do hromady dotal pſchez 30 millionow rublow!

*

„Wuznamny za zmyſlenjo ruſkoho naroda w tychle ważnych cźežnych dnjach je podawk, kotryž ſo w jenym z mjeńſchich Pĕtrohródſkich dźiwadłow ſta. Hraje ſo wjeſoła opereta. Komik ſpĕwa znaty kuplet. Je pak ſo zamyli a zo njewĕ ſchto ſkoku, nĕſchto zaſpĕwa wo wójnje. Jako jedyn muž ſta publikom ſtawa a žada narodnu hymnu. Na jewiſchcźo pſchikhadźa cyły khor hrajerjow, orcheſtr hraje hymnu, khor a ſoliſcźi ſpĕwaja a cyły lud z nimi Bog chrani carja! (Bóh ſchkituj cara . . .) »Ura« njemĕjeſche kónca, hymna dyrbjeſche ſo tſikrócź wospjetowacź.

„Podobne wĕcy podawachu ſo, kaž nam zdźĕluje telegraf, za poſledni tydźeń we wſchĕch dźiwadłach.“

Z Łužicy a Sakſkeje.

Z Budyſchina. Naſch najdoſtojniſchi knjez biſtop je nenda z Wróclawja pſchijĕwſchi, pſchiwjezł powĕſcź, zo budźe 19. mĕrca, na dnju ſwj. Józefa, tam ſwjecźeny. Naſche najnutrniſche wutrobne próſtwy a pſchecźa ſu pſchecy z nim.

— Samſnomu najdoſtojniſchomu Knjezej k cźeſcźi wuhotowa ſchtwórtk wjecźor tudyſchi katholſki ſeminar krasny, wulkotny koncert w pſchitomnoſ wyſchnoſcźow a z cyła ſmjetany wobydleŕſtwa naſchoho mĕſta. Wo wjecźer ſo rozpiſchemy.

— Naš skład je hišće nĕkotrych hriwnow nabył a to dach Jakub Rjeńč w mlokarni Ottendorf p. Mittweidy 2 hr. 50 pj., k. k šulski radźićeŕ A. Sedláček w Písku 13 hr. 60 pj., E. Groessl parketowa tworna we Warnołćicach (zhromadnje z mojim wujo wučerjom Wroblom w Rodecach p. Budestec) 10 hr., wučeŕ Hendrich Noháček w Kral. Polu p. Brna 1 hr. 70 pj. (2 kr.) = 4 dary z 27 hr 80 pj. **Dohromady: hrubych 1266 hr. 69 pj. wot 360 (385) daricerjow.** Wotličimy-li wudawki, zbywa čistych 1208 hr. 29 pj., kotrež so 29. februara wotedawaju knjezej zarjadnikej Maćičnoho domu kral notarej Michałej Cyžej tu. Administracija „Łužicy“.

Z Hórkow. K tydźeńſchomu dopiſej, pod tymle heſłom wozjewjenemu mamy dodacź, zo ſo wopomnjeny jubilar mjenuje Schilak. Wjeſelimy ſo pſchecy jara, hdyž ſo nam pilnje dopiſy ſcźelu; z dobom pak proſymy, zo bychu ſo nam mjena jaſnje piſałe. Druhe wĕcy žno ſebi ſamy rumanu ſtajamy, ale z mjenami mylenja a mjerzanja naſtawaju.

Hrabinka Monika †. Naſcha droha, lubowana hrabinka Monika je wumrĕła! Kajka zrudna powĕſcź! Wona bĕ kaž naſcha. My ſmy z płaczom ſo duſyli, hdyž je wot nas ſchła do dalokoho kraja. Naſch ſtyſk je ſo wob

nowjak, hdyžkuli smy wo njej zaskyscheli, a hdyž smy zhonili, zo je khora: kak płakachmy! Nětko je wumrěła! Wulke horce sylzy so nam po licomaj kulichu ... — Hrabinka Monika ze Stolberg-Stolberg, po klóschtrsku: sotra Marija Johanna, zemrě w belgiskim klóschtrje St. André w Tournai 12. februara, w schtwórtym lěcze po złożenju swjatoczných slubow. Njeboha thorjesche na krk, to je njezhojomna khorosczž. Dwě lěcze so z njej bědżesche sczerpna kaž jandżel. Wo poslednich wokomikach a hodżinach tejele cżisteje, jasneje dusche w kiprym cżěle — zdżělujemy z lista hrabinki Terezy: Hdyž schtwórtk popołdnju w 4 hodżinach (dżeń pscheď smjerczu) k jeje łożu stupich, mi rjekny: „Niczo njezhubisch, nawopak, hdyž budu w njebjesach, změjesch hischcze wjacy wote mnje.“ Kaschel ju żałostnje pscheszczěhasche, wumjetowasche ze schije, zo bě zrudno, mi pschecy tak běsche, zo dyrbi so zadusyczž, a z tym je hischcze wjele cżerpjeła, ale pschecy so posměwkowasche. Jónu jej prajach: „Wbohe dżěczo!“ wona pak cyle mjelczo wotmolwi: „To wschak złě njeje“, a posměwkowasche so. Dyrbjach jej pschedspěwacz, wosebje modlitwy k Maczeri Božej. Hacz do wjeczora sedmich smědżach pschi njej wostacz, pschez nóc wostacz njesmědżach. Z khwilemi srěbny kapku wody abo wina, póżěrasche so jej tež jara wobczežnje. Hdyž wot njeje dżěch, rjekny: „Spěwaj tola, zo bych jutse swjate woprawjenjo dóstacz mohła“, a tež mi znamjo dawasche, zo jónu njeje swjate woblatko dóstacz mohła kaschela dla, hewak je za cżas swojeje thorosczże wschědnje k swjatomu woprawjenju khodżiła. Poslednja nóc ze schtwórtka na pjatk bě jara zła; wona so na stajnosczi duscheschе. Rano w 6 hodżinach pak móżesche tola hischcze swjate woprawjenjo dóstacz. Ja mějach hakle w ½10 k njej pschińcz, tola zawołachu mje hižo w ½9, dokelž je jej jara złě. Pschischedschi hnydom widżach, zo je smjercz hižo cyle bliżko. Poklaknych so k łożu, pschimnych jeje ruku, a wona so na mnje smějasche: potom prajesche: „Modlcze so!“ a generalna wyschscha modlitwy mrějacych zaspěwa. Monika wschitke modlitwy sczěhowasche, cżasto Božu martru koschesche, a hdyžkuli wuprajichmy mjeno Marija, so smějasche. Nadobo wocži k njebju pozběhny, a wóczcy so jej błyschczeschtej wschej, a tak luboznje so posměwkowasche: my wschitcy běchmy pscheswědczeni, zo widżi Macz Božu: wschak bě tež pschecy powědała: „Macz Boża ke mni pschińdże, hdyž budu mrěcz.“ Hacz do poslednjoho wokomika wscho derje wědżesche. Wjele je w tych hodżinach cżerpjeła, jara cżežko je dychała, ale tak z podaczom, kaž so z rědka hdy widżi. Za nětotre minuty po 10 hodżinach bě jeje droha duscha pschi swojim lubowanym Zbóżnitu, kotrohož je telko lubowała a kotrohož je z tajkej żadosczu wocżakowała ... Tu w domje je wulka zrudoba, wschitke sotry běchu jej tak dobre, ani so napowědacz njemóża, kak póczciwa a swjata je Monika była. Jeje cżěło bě tak lubozne, a to hacz do kónca, na hłowje mějesche wěnczk z běłych rózow, a tónle wěnczk sym ja dóstała. Dżensa je nětko pohrjebana knjez hrabja z Haaga bě tež pschitomny), běsche to tak hnujaca rjana swjatocznosczž w kapałcy. 6 sotrow njesesche kaschcz, a wschě druhe sotry za kaschczom dżěchu ze zaswěczenymi swěczkami. Na kaschczu leżesche wěnc z běłych rózow, a pódla kaschcza lilije stojachu, wscho bě tak krasnje. Po Božich służbach pschewodżachmy: duchownaj, hrabja Wilhelm a ja cżěło na kerchow, a nětko wona tam wotpocżuje mjez telko druhimi sotrami ... (Ja sym sebi pschi tym tež pschedstajała, kak derje je „wowka“ so wjeselita, hdyž Monika tam pschińdże k njej horje.) — A w druhim lisczе hrabinki Terezy, kotraž dżě je wam tež wschěm derje znata, cżitamy: Nascha lubowana Monika je nětko pola

swojoho Zbóžnika, kotrohoż je telko lubowała a za kotrymż je tak žadała. Kajke myto je dóstała! Nam je cžěsno, zo smy dacż dyrbjeli tuto drohe dźěcžo; wona pak budże w njebjesach nascha zastupnica. Jeje smjercż bě woprawdże swjata. Kajkeż bě jeje žiwjenjo, tajka smjercż. Pobožne žiwjenjo — swjata smjercż. — Wo tutej běłej, lilijowej duschi, kotraż je wot nas schła, mamy wosebity nastawk pschecžela naschoho cžasopisa a znajerja nascheje lubeje droheje Moniki, lubowarcy, pschecželnicy, dobrocželicy Worklecžanskich a wokolnych Serbow a wschitkich katholskich a z cyła Serbow. Tónle nastawk zawěscže wschěch zwjeseli. — Mjez tym pak skónczamy z poslednim pschecžom njeboheje, kaž je sebi je sama napisała a kaž je so tež na jeje smjertnych swjecžatkach cžischcžało: Modlcže so za duschu sotry Marije Johanny. W nadžiji so na Knjeza spuschczach, a wón so ke mni skhili Wón je mi do horta położił nowy spěw. Ps. 39, 1. 4. Modlcže so za mnje 6 krócż „Wótcže nasch“ a „Strowa sy, Marija“. — Monika, wotpocžuj w měrje! Prosch za nas!

Z cyłoho swěta.

Němska. Kejžorskomu sejmej so jara hubjenje jedna, wuradžowanja so wleku. Mnozy sudža, zo njebudże lěpje, doniž so diety za póstancow njezawjedu. Pschedkohu, z kotrejż měješche so tež póstskim zastojnikam „w narańschej marcy“ pschikoha pschipołożicż, su zjednocżene centrum, swobodno myslni a socialiscži zacżisnyli. Pschedkoha měješche nowe wójnidło bycż w rjecżazu zakonjow a postajenjow, pschecżiwo Polakam naměrjenych. Za to, zo tón abo tamny Němc do pólskich krajin dže, ma lěpschu zasłužbu měcż dyžli druhdże. Wón dyrbi za to „wobhrożene“ Němcowstwo podpěracż a sylnicż. — Kejžorski sejm pak, kaž so widži — hischcże cyle za to njeje, zo by cyłe kejžorstwo prusku „pólsku“ politiku wjedło.

— Pruska mjez tym po tej kolije jědże dale. Hdże to skónczi, Bóh tón Knjez sam wě. Najnowscha mudroscż w pschedkłozy pruskomu sejmej podatej, leži, po kotrejż ma so Polakam runy pucż — znjemóżnicż, pódy nabywacż, kubła kupowacż. Słowa namjeta njejsu tajke, zmysł pak hinaschi njeje. Někotsi ludžo praja, zo by tajki zakoń pschecżiwo wustawje był, na kotrejż stoji stat a po kotrejż su wschitcy poddani psched zakonjom sebi runja. Tola wo tajke pódlanske wěcy, kaž je sprawnoscż a rune prawo, so politika mało stara. Politika ludzi kazy a po cżasu, hdyż je tak zawjezena kaž pschitomna pruska pschecżiwo Polakam tež rozom słabi.

— Hdże so z njej dóńdże, widžimy w Schlezskej, w kotrejż pschez million Polakow sydli; cżi běchu dotal kaž jehnjatka „posłuschni“, ale nětko su tež wotucżili, z bratrami w Póznańskej so zjednocżili a liczbu njespokojnych tak rozmnożili. Měšte 2½ milliona ma nětko Pruska na 4 milliony Polakow zjěscż. K tomu je to tu samo k rozkorje z centrom wjedło, schtoż je wobžarowacż, ale — zrozemicż. Kak, to wobschěrnischo napischemy.

Bayerska, a Badenska tohorunja, pscheměnjatej podobnje, kaž nascha luba Sakska, swój wólbny zakoń. Hacż budżetej tež tak spěschnej, kaž my?

Francózscy socialiscži, a cżi maju tam wulku móc, tež w knjezerstwje, njejsu za zwjazk z Ruskej. Woni předuja swětowy měr, a radža pschikhilenjo k Jendželskej. — Swět je zawěscže zaschmjatany, a wosebje nětko za wójnski cżas — njewěsch dżensa, schto pschinjese jutsischi dżeń.

— Z kejžorſtwom Siam je republika wujednanja ſkónczika, a to na ſpokojace waſchnjo.

Jendźelſkej rohi roſtu, abo prajmy: rozdaja ſo huba. Bjez dźiwa, pſched 2 lětomaj je Ruſka pſchihladowacź mohła, kak ſo Jendźelczan bije z Burom — a pódla móżeſche w Aſiſkej „ſkutkowacź“. Nětko je kart ſo wobrocził, a Ruſka njemóże z Jendźelſkej rěczecź, hdyż rěczi ze żołtym ſuſodom Japanom, a to ſcheże tak wótſe.

Balkan. Albanowje z nowa hłowu zběhaja, a bjez dwěla budże ſo Turkowſka po ſtarym waſchnju z „reformami“ dlicź, hdyż ma Ruſka wuwjazanej rucy.

Z Hererami je ſo leutnant Gygas bědźił a budże drje nětko kónc z afriſkimi powěſczemi. Kubłow a freje je ſo tam europſkeje a ſchcheſczańſkeje pſchelako doſcź a pſchehrało.

Ruſko-japanſka wójna — ſtoji. Wobě mocy hromadźitej a liczitej ſwoje mocy. Japanowje ſu Ruſam wokoło 10 łódźi ſkóncowali a nadběhuja zaſy a zaſy Port-Arthur. Mjez tym pſchewożuje ſwoje pozemſke wójſko na Koreju. Tohorunja Ruſka, kotrejež mandźurſki komandant budże ſam miniſter Kuropatkin, kotryż je tohodla miniſterſtwo złożił a hižo pucźuje na daloki Wukhod. Też miniſter finanzow, z Pleſke je khoroſcze dla wotſtupił; joho naſtupnik, W. K. Kokowcow změje wulke dźěło. Kuropatkin je najwjetſchi wójnſki miſchtr pſchitomneje Ruſkeje, wobſwědczinſchi ſo hižo za czaſy ruſko-turkowſkeje wójny. Po nowej powěſczi ſu Ruſowje 4 japanſke pancerniki a hiſcheże tranſportnej łódźi potepili. Korhojczka ſo wobrocza. Na bitwiſchczu howrja wichory a pada ſněh.

Amerika. Venezuela je wot Haagſkoho zmĕrcowſkoho ſudu zaſudźena, Němſkej, Jendźelſkej a Italſkej ſchkodu zarunacź a płaczicź. Płaczika pak hiſcheże njeje . . .

Wſchelczizny.

* **To je hubjenſtwo!** Czomu bjeczíſch? — Zona je mi wumrěła. — Wſchak ſy ju tola bił pſchez cyłe lěta! — Runje tohodla! Nětko nimam koho bicź.

* **Wučeŕ:** Pětrko, waſcha macź je cże k rěznikej póſłała, zo by połſcheſta punta mjaſa pſchinjeſł. Ale rěznik ma jenož 5 puntow 18 lutow. Kelko by rěznik pſchiczińſnyczź měł, zo by czi połſcheſta punta dacź mohł? — Něſchto koſczi, knjez wučeŕ — wotmołwja Pětrk. Pětrk je ſyn rěznika.

* **Wýdłak w dźiwadle:** Pój dom, żona, na programje ſtoji, zo druhe jednanjo hakle za pjecź lět po prěnim hraje.

Należnosće našoho towarſtwa.

Sobuſtawy na lěto 1904: kk. 337. 338. z Borſće: Jan Kětan, Mikławš Młynk, 339. 340. z Budyšina: Augusta Šusterka, Marija Kubańkowa, 341. Jurij Jakubaš z Bělčec.

Sobuſtawy na lěto 1903: k. 727. Jurij Jakubaš z Bělčec.

Dobrowólne dary atd. za towarſtwo: k. Mikławš Młynk z Borſće 50 pj.

NB. W č. 7. Pos. sobuſt. č. 291. dyrbi rěkać: Michał Winkler z Borſće.

Dary za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Dale je so woprowało: přez k. tach. prědarja J. Šewčika 5 hr.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Radworju.

Dale je so woprowało: přez k. tach. prědarja J. Šewčika z prόstwu: bolosćiwe maćeř, proš za mnje — 5 hr. — Dalše kwittowanja za nabožne wěcy wěsteje přičiny dla za tydźeń!

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdatych 9902 hr. 83 pj. Dale darichu: Mołokan. (271,25 hr.): Štož mi štó da, ja wšitko nałožuju po hesłu „Swoji k swojim!“ . . . 1 hr. **Administracija „Łužicy“ wunošk nowolětneje a božodźěsćoweje zběrki 1208 hr. 29 pj.**

Zapłać Bóh wšěm dobroćerjam!

Sobuſtawy bratſtwa „Jězuſoweje Wutroby“ a „Japoſchtolſtwa modlenja“ maja ſwoje dobre ſkutki a modlitwy w měſacu **měrcu** Bohu woprowacź: **„za rozwiczo a kězěw katholſkeje cyrkwje w Hollandſkej.“**

Listownja. Luby knježe a přećelo: Dźakuju so Wam z wutroby za poskićenu mi luboznje pomoc. Zapłać Wam Bóh! Wosebje so zwjeselich, zo wotmowišće a mi prόstwu dopjelnišće tak rychle, hnydom! To w Serbach z wjetša njebywa wašnjo. Z tym so stawa, zo Časadosć druhdy skomdźi. — Přihódne powědanćka jenož sćelće! Ani njetrjebaće přełožować. To z radosću sčinju sam, jenož zo što přełožować mam. Wěsće, kak rad lud powědanćka čita! — Z dobom Was nutrnje namołwjam: Hdyž je wokoło Was što nowcho, napišće dopis „Katholſki Poſoł“ tak zpisani a zajimawosće nabudźe. Tale prόstwa pak też wsitkim druhim płaći! Pisajće, pisajće, hdyž něšto změjeće! Redaktor.

K zelenomu štwórtkej

so należnje poruča:

Nowa Jězusowa Winica

z kěrlušemi, w rjanym zwjazku 6 hr. 50 pj.

Pobožny Wosadnik

po znatych płaćiznach.

Khwalće Knjezowe mjeno

po 2 hr. a 2 hr. 50 pj.

Róčna Swjatnica

po 5 hr. a 3 hr. 50 pj.

Wšitke knihi su dóstać w Budyšinje na farje, kaž też přez kk. duchownych.

Spěwarske towarstwo „Bratrowstwo“ w Kulowje

wotměje jutře **njedźelu, 28. februara.** popołdnju w 3 hodźinach **hłownu zhromadźiznu** w Fiebigerec hosćencu.

Wo bohaty wopyt prosy **předsydstwo.**

Cźiſchcź Smolerjec knihicźiſchcźerńje w Macźicźnym domje w Budyſchinje.

Katholski Posoł

Wudawa so kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich expedicijach 2 hr.; z křižnym zwjazkom do domu słany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće a w knihařni lětnje 3 hr., štwórtlětnje 75 pj. Za nawěštki płaći so wot cyłoho rjadka abo telko města 25 pj.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Mikławš Andricki, kapłan w Budyšinje.
Administrator: Mikławš Žur, farař w Budyšinje.

Čisło 10.	5. měrca 1904.	Lětnik 42.

Wysokočesćenomu knjezej
dr. phil. Arnoštej Mucy.
professorej, komthurej atd.,
k Joho 50. narodninam
na dnju 10. měrca 1904.

Lud serbski z horcym dźakom muža strowi,
Kiž serbsku rěč kaž zahrodnik nam pléje,
Kiž haji serbsku česć kaž rjek a spěje
Tam, hdźež što na serbskim so njebju ćmowi.

Wón swěru wote pčołkow ma, wot mrowi
Sej pilnosć wukupi, lubosć z wohnjom hrěje.
Wón hlada nas, přez ćmy, přez strachi dréje
So z khorhowju, nam krew a krutosć nowi —

Do serbskich knihow z prawej piše ruku
Błyšć, móc a mudrosć Twojich skutkow Klio
Wěnc z lěwicu Ći wokoł' čoła wijo.

Budź dołho žiwy! Čiły budź a strowy!
Njech z Twojim khlěbom ród nam rosće nowy!
Njech serbski lud so zběha w čole z Muku!

J. Čišinski.

Za Moniku.

(Nad rowom hrabinki Moniki.)

Z wulkej zrudobu je kóždoho napjelnika powěsćź wo pschedczasnej smjercźi hrabinki Moniki. Wědźachmy hižo dawno, zo je jeje khorosćź njewuhojomna, a zo nam prjedy abo pozdźischo wozmje kruta smjercź tu, kotruž smy tak horco lubowali, dokelž je wona tak horco lubowała nas Serbow, nasch drohi serbski kraj a lud. Njebě nam popschate, tu drohu duschu k rowu pschewodźecź. Ach, kak bychmy radźi naschej lubej Monicy tak sčinili, zo bychmy jej pokazali swoju dźakownosćź a luboscź na jeje poslednim puczu po tutym swěcze a pschi jeje rowje, hdźež wotpoczuje daloko wot nas na cźichim klóschtrskim kerchowje drěmajo cźichi, zbóžny són po wójnje pozemskoho dróhowanja. Hdyž tež nic wosobinscy, smy tola w duchu pschi jeje rowje stali, a mnoha palaca sylza je so w tychle dnjach wuronika po licach dźakownych Serbow nad smjercźu hrabinki Moniki. Kóždoho je lubowała, za kóždoho měješche z najmjeńscha pschecźelne słowo, a hdźež móžeschе, pomhasche w žałosćźi, bědźe a khorosćźi a w kóždej cźěsnosćźi.

Wo jeje krótkim bohulubym žiwjenju by so wulka kniha napisacź dała, kotraž by na kóždym kopjenje a na kóždej stroncy powědała wo jeje wulkej luboscźi k Bohu a bližschomu a wosebje wo jeje horcej, wutrobnej luboscźi k serbskomu krajej a narodej. Njedźiwam so, zo wschitcy dźakowni a dobri Serbja jeje smjercź tak bolostnje wopłakuja. Wschak wona tak nutrnje lubowasche tón serbski lud a kraj, w kotrymž je wotrostła a žiwa była. Schtó mohł zliczicź dobroty, kotrež je za njón dokonjała!

Wona bě woprawdźe wutrobna pschecźelnica a dobrocźerka Serbow. Nasch mały serbski narod ma mało bohatych a wosobnych pschecźelow a dobrocźerjow a mjez tymi stawami, do kotrychž hrabinka Monika słuschesche, zawěscźe najmjenje. A tohodla ma jeje luboscź k nam cźim wjetschu hódnotu a zasłužuje, zo bychmy so na nju hischcźe nad jeje rowom dopomnili a pschi słuschnje ju wosławili.

Hižo jeje nadobnaj a pobožnaj starschej, hdyž jenož mjez nas Serbow pschińdźeschtaj, polubowaschtaj nas jako swojich sobukrajanow. Dyrbimy dźe sebi pschispomnicź, zo běschtaj wonaj němskaj rodźenaj a mjez Němcami němski wukublanaj, a tola nas wutrobnje lubowaschtaj, haj tež serbski wuknjeschtaj, hačruniž toho nikak njepotrjebaschtaj. A njeswědczi ta krasna kapała, kotruž staj hischcźe po swojej smjercźi dałoj we Worklecach natwaricź, nic jenož za sebje, ale hłownje za tamnischu wokolinu, a wosebje za tych, kotsiž daloko do cyrkwje njemóža hicź, wo jeju wutrobnej luboscźi k Serbam?

A jeju droha Monika, kotruž dyrbjeschtaj hižo tak zahe, hižo w kolebcy wopuschcźicź, kajku hakle je ta luboscź pokazowała k nam Serbam, k naschej rěczi a k wschomu, schtož je nam drohe a lube! Kak je wona woprawdźe z nami a za nas žiwa była a dźěliła z nami radosćź a žałosćź!

Hnydom wot młodosćźe wuknjesche serbsku rěcź. Kajku měješche radosćź, hdyž bě nawukła serbski so modlicź „Strowa sy, Marija“.

Njemału zasłužbu wo to měješche wězo tež jeje pobožna wowka, hrabinka Mathilda Hoensbroechowa, kotraž je Moniku wukublowała, a kotraž je tež, kaž wěmy, Serbam jara dobra była a Monicyne jednanjo khwaliła. Kak rada Monika z nami serbski powědasche a kak podpjerowasche naschе pismowstwo, kak kupowasche kóždu nowu serbsku knihu! A hdyž bě wot nas woteschła,

zo by w klóschtrskej samocze cyle Bohu so swjeczila, ani tu njezapomni na nas. W kóždym liscze spominasche na Serbow a wosebje Worklečanow, a tele dopisy pisasche pschecy serbski, hačrunjež wědžesche, zo by so jeje němskomu dopisej, kotryž by jej tola wjele snadnischi bywał, tak derje rozemiło kaž serbskomu. Njeje to najkrasnischi dopokaz jeje luboscze k naschej rěczi?

(Skónczenjo pschichodnje.)

Wójna!

(Skónczenjo.)

Schtó je wójnu zawinył? Czežko prajicz. Pschi samym chcych pschirunanjo z hólczischkomaj pschiwjescz,- hdyž staj so popraloj, a potom na pschemoh' wołataj: „Tón je zapoczał, ja był njejsym.“ Tola tajke pschirunanjo by so wusměschace zdacz mohło, wo směchi tu njeje, wěc je ważna.

Woprawdze ruske knježerstwo na Japansku wójnu hlada zwalicz a wschě jeje scžěhwki. Japanska je zapoczała, pschecziwo Ruskej prěni zarza wutsěl, Ruska je wotmołwicz a wotmołwjecz dyrbjała. Rubježnischcy je Japanska wustupiła, po paduschsku w nocy, njewoczakowanje, zeza khribjeta, je japanske łódźstwo psched Port Arthurom nadpadło njepschecželscy ruske. Czežke to zawěscze skórżby! Czim czežsche, zo budze wójna dołho tracz a njesměrnje krwawna. Hižo prěnje zapoczatki tajke su, struchłe a žałostne powěscze khodża. Mudri duchowje — a skoro by człowiek myslił, zo je sam zły duch jim po pomocy był — su tajke surowe tsělby a brónjenja wumyslili, zo budze a dyrbi bycz kóżde bitwischczo nowoho czasa: mordownischczo ... Njejsu nascheje wotmołwy doczakali, runje hdyž bě po puczu nascha wotmołwa, japanska zru kanonada! Czežki porok!

Ale slyschmy tež pschecziwnika! Japanska, tak wona sama swjatocznje wozjewja swětej: je so sczerpna nabyła. Ruske rěcze su wurěcze. Hdy by sprawnje měra chcyła, njeby so tak z wotmołwu komdźiła. Wona wědżesche, czohodla: czasa chcysche dobycz, zo by so pschihotowała na wójnu, kotruž pschihotowasche, ale dopschihotowana hischcze njebě. Kaž by nas za błazna chcyła měcz, cyle tak je z nami hrała ... Tak Japanska. A hdże pak je prawda?

Kaž z wjetscha: srjedża. Pschetoż prjedy abo pozdźischo je dyrbjało k wójnje dóńcz mjez Ruskej a Japanskej, a zo je so Ruska tak czahnyła, sta so z teje pschiczinu, zo hischcze njebě hotowa. Podobnje je psched němsko-francózskej wójnu było, pschetoż tež tehdom je rěkało a hischcze džěczi w stawiznach wuknu, zo je Francózska wójnu wuwołała. Napoleon widżesche so nuczenoho, wójnu wupowědżicz, pschetoż hewak by revolucija wubuchła w kraju. Pruska roscżesche a spějesche k zjednoczenju z němskimi splahami, běsche wubjernje pschiprawjena, tohodla hnčwasche Francózsku, a Napoleon poda so hłosej a wołanju ludu. Nimale tak bě nětko w Japanskej. Japanska je młody khrobły lud a pódla widźi ruskoho hobra, kotryž je jej wzał płody chinsko-japanskeje wójny z lěta 1900 a dale mócnischo wustupuje a zuby sebi wótsi. Dwaj mócnaj susodaj staj sebi mało hdy pschecželej byłoj. A tuž dha Japanska wupósła swojich łódźnikow! — Skónczenje je nětko pozdże na wschelake myslenjo, durje su zaprasnjene.

Ani powědanjo, zo je pschecziwo mjezynarodnomu prawu, hdyž něchtó wójnu spoczina, njepschipowědżiwschi jeje, dżensa hižo wjele rozoma nima.

Schtóž je sebi prjedy prěni nakidał, prěni wusmuž jč. Tón je z dobo lěpschi, a tak je tež Japanska prěnja pschischła a prěnja wuspěchi žnjała.

Zaměri pak so na wulkotnu namórsku twjerdźiznu Port Arthur, kotraž je mjez tym polo wójny. Je to wobrónjene město, ležace na połkupje Liso Tong w schěrokim, nic pschehłubokim, ale nimo měry ważnym pschistawu Tónle pschistaw njezamjerzuje ženje a je jenicžki teje družiny, kotryž Rusk nad Cžichim Oceanom słuscha. Port Arthur je tak sylnje wobtwjerdženy, ž maja jón Rusowje za njedobytny. Je to skónczny dypk Mandžurskeje želez nicy, kotraž z města Charbina z jeneje strony kónczi tu a na druhej w měsc Władywostoku. Dokelž pschistaw njezamjerzuje, měješche tu tež Ruska swoju hłownu eskadru, mjez tym zo je we Władywostoku, druhim ruskim pschistawu na tymle morju, jenož mjeńscha druha eskadra zaměsczena.

Powěsczę, kotrež so z tohole dalokoho bitwischcza rozschěrjuja, słuscha je z wulkej skedźbnosczu pschijimacź, dokelž z wjetscha wot njepschecželow Ruskeje pschikhadźeja. Tak su prěni japanski wuspěch pola Port Arthura za wulke dobyczo wuwołali, někotre jendželske a němske nowiny wobkrucžachu, zo su Japani wójnu na morju hižo dobyli. A tola Japanowje njeběchu dosahnyli cžohož su bjez dwěla chcyli: chcychu Port Arthur dobycź, ale buchu wotražen a k połdnju wotpłowachu. Zahorjeni pak z prěnim wuspěchom, pschipłowachu ke Korejskomu pschistawej Cžemulpo, hdźež Ruskej wójnskej łódźi „Warjag" a „Korejec" stojeschtej. 15 japanskich łódźi stojesche tu pschecźiwo 2 ruskimaj, a tu drje Rusowje dobycź njemóžachu, łódźi potepischtej so. — Kónca wójny dowidźecź, hdy budźe a kajki, je cžežko prajicź. Japanska je spěschna, Rusk pak hobr, a jeje mocy drje su njewucžerpajomne. Jej pak zasy wadźi dalokosc, njesměrna dalokosc k bitwischczu.

Dobyczo wschitcy rozomni a kschescžanscy ludźo wězo pscheja Ruskej, a my jako Słowjenjo wosebje jej. Njech pak potom Rusk tež swojim Polakam a katholikam da sprawnosc z najmjeńscha, hdyž nic schczedrosc!

Z Łužicy a Sakskeje.

Z Budyšina. Dźiwamy so, zo Budyšske nowiny, kotrež tola z tajkimi wulkimi płachtami khodźa kóždy dźeń, njejsu městna namakałe za woprawdźe wulkotnu swjatočnosć, kiž so w tudyšim nowym seminarje wotby k česći najdostojnišoho knjeza biskopa Jurija Łusčanskoho. Po krasnej předehrje na pišćelach, knjez direktor kanonik Löbmann rěčeše. Postrowi najdostojnišoho knjeza jako bywšoho duchownoho pruhowanskoho komisara w seminarje, a k překwapjenju wšitkich jomu wuswědčenjo přepoda, z kotrymž je před 50 lětami jako 14lětny hólčec do gymnasialneje präparandy, ze seminarom zjenoćeneje, přijaty był. Wuswědčenjo je so w seminarskim archivje skhowało. Samo so rozemi, zo bě to zhromadźenym wulke překwapjenjo, najdostojnišomu knjezej nic najmjenje. Tutón w jadriwej a tež směwno-žortnej wotmołwje seminarej a wučerstwu, z wustawa wukhadźacomu, swoju přikhilnosć a podpjeru slubi. Błyšćaty dypk wječora pak běše přednjes Könenoweje kantaty „Swjaty pokład Antiochijski" z khorom, solemi a zwjazowacym tekstom. Tu wuznamjeništaj so kk. seminarskaj wučerjej Kielmann a wosebje Klaus; knjez Pischel wěc znamjeniće wjedźeše. Na

pišćelach, kaž w započatku, tak na kónc: a to překrasnu fugu hraješe knjez Engler. — Běše to wosebna, wulkotna po swojim wašnju swjatočnosć.

— Pschi pruhowanjach, kotrež so w tutych dnjach na katholskim seminaru wotměwachu, wobstachu sćěhowacy serbscy kandidaćzi: Michał Janca z Jitka, Jan Wowčžerk z Pozdec, Bernard Měr z Worklec a Jan Lipičž z Budyschina. Přěnischej budžetaj słužićž.

— Naš lubowany přećel, sławny wučomc a wótčinc dr. Arnošt Muka, budźe štwórtk 10. měrca swoje 50. narodniny swjećić. K tej přileżnosći by so mohła wulka rozprawa napisać. My pak jomu dźensa jenož zbožo přejemy, a to wšak z cyłeje wutroby. Hewak njech ma słowo dźensa jenož basnik!

Z Worklec. Z klóschtra St. André w Tournai w Belgiskej, hdźež je njedawno hrabinka Monika zemrěła, dóstachmy powěsć, zo bu tam 25. februara Serbowka zadrasćena, kuježna Hana Delenkec z Wutoležic, kotraž je tule wschěm jara derje znata, dokelž je po wotkhadźe kuježstwa we Worklecžanskim hrodźe wariła. Wona je w lěćze do klóschtra w Tournai zastupiła. Hrabinka Monika so wulcy zwjeseli, zo ma pschi sebi w klóschtrje pěknu Serbowku. Hačrunjež bě hižo cžežcy khora a słaba, jej to tola wulke wjesele cžinjesche, hdyž móžesche ju wschědnje francózski wućžićž, jej kacžanske modlitwy pschełožowacž a ju na bohulube klóschtrske žiwjenjo nawućžićž. Wona dósta pschi zadrasćenju klóschtrske mjeno Johanna, kotrež bě prjedy hrabinka Monika měła.

— Hrabinka Monika ze Stolberg-Stolberg narodži so 9. novembra 1877 w El-Biar w Alžiru w Africy, hdźež jeje starschej strowjenja dla pschebywaschtaj. Nan rěkasche Franc Józef ze Stolberg-Stolberg a narodži so 19. decembra 1840 w Solnohrodźe (Salzburg): wón je tež bamžowski wojak był a prawa katholskeje cyrkwje z nahim mjećzom zmužiwje schkitał. Monicyna macž, Marija Madlena rodźena hrabinka z Hoensbroech, narodži so 22. julija 1850 na hrodźe Haag a zemrě we Worklecach 23. julija 1878. Dokelž Monicy tež nan zahe wumrě, wjedźesche jeje wukubłanjo wowka, hrabinka Mathilda z Hoensbroech, na Worklecžanskim hrodźe hač do 16. decembra 1898. Tehdom zastupi Monika do klóschtra zjednoćenstwa Dames de St. André w Tournai. Pschi zadrasćenju 21. měrca 1899 dósta mjeno Marija Johanna. Tam wona z pschikładom służesche cyłomu klóschtrej, wosebje we swojej khorosći, tak zo wschitcy so dźiwachu nad jeje sćerpnosću. Jeje wowka cžasto we swojich dopisach na to spomina. Khorosć trajesche 2 lěćze. Njesesche ju ze sćerpnosću a wjesołej mysli kaž swjata. Pisasche pschecy serbske listy do Worklec (wo cžimž by so mohł krasny napisacž nastawk).

Z Kulowa. Nasche spěwarske towarstwo „Bratrowstwo" měješe minjenu njedźelu hłownu zhromadźizmu. Wuzwolichu so: Mikławsch Woko z Kulowa za pschedsydu (z nowa), za městopschedsydu Michał Schołta z Kulowca, dale z Kulowa: Jakub Comak za pokładnika, Jan Hadam za zapisowarja, Michał Mynk za tutoho naměstnika. Knihownju ma Kijan z Kulowca, pokładnicu pruhujetaj Jurij Mieć z Němcow a Mikławsch Schołta z Kulowa. Knjez kantor Tiltsch, kotryž ma wulke zasłužby wo towarstwo, chce je tež w pschichodźe podpjerać po mocach. Zamóženja ma „Bratrowstwo" 173 hr. 50 pf., 30 hr. pschizwoli so za pischcžele na rańschich, 3 hr. za Macžicžny

dom w Budyschinje. Sobustawow je 72, schěsćo je pschistupiło, pjeczo su wustupili.

Z cyłoho swěta.

Sakska. Bywschi financny minister z Watzdorf je wumrěł. — Němska statistika pokazuje, zo mamy najwjacy njezbožow na żeleznicy w Sakskej. Nad tym je krajina z winu, kotraż je wjele horata, ale tež njeskedźbnosću zastojnikow. — Pastor Segnitz, ze swojich skutkow w „evangelskim zwjazku" znaty, je so z prochom a z mochom z Drježdżan minył.

Němska. Zakaz Marianskich kongregacijow na wyschschich wustawach bě zbytk z „kulturnoho wojowanja". Tónle zakaz je pruske ministerstwo 22. januara zběhnyło. Hołk, kotryż je so z toho zebrał, je njezrozemliwy. Spomnjene stowarschenja nimaja zaměra, pschecźiwo komu schcźuwacź, ale jenoż swoje sobustawy k nabožnomu póccźiwomu żiwjenju nawjeduja. A to drje zawěsćże njeje nic jenoż nic zła, ale dobra, haj nuzna wěc. Nabožni njeznjesliwcy pak wschudźom jenoż scherjenja widźa. Te scherjenja su woni sami. — Někotrym ludźom by z jandźelskimi zwónczkami zaklinkało, hdy by „kulturkampf" sam zasy pschijěchał.

— Pruska kolonisacija w Pólskej je 17. lěto dokonjała. A z 350 millionami so něschto dokonjecź hodźi. Telko je mjenujcy sejm komisiji pschizwolił na wukupowanjo Polakow a pólskich kubłow, na zasydlowanjo Němcow w pólskich krajinach. Za tych cyłych 17 lět pak komisija wjacy hacź 50000 Němcow w Póznańskej a nawjeczornej Pruskej zasydliła njeje. 50000 Němcow pak, w 2 millionomaj Polakow, so zhubja kaž kapka w jězoru. Tajke su potajkim woprawdźe wuspěchi pruskeje politiki w Polakach, kotsiż dyrbja być pscheněmczeni nic jenoż, ale tež z njekatholstwom pscheměscheni. To su knjeza mjenujcy pschistajicź zabyli, kelko je w tych 50000 Němcach njekatholikow.

— Bayerski sejm je pschi starym wólbnym prawje wostał. Porjedźenja tohole prawa bojachu so liberalowje. Bojachu so wo swoju kožu, to rěka, wo swoje mandaty. Tež běsche „reforma" pschejara sprawnje myslena, a tohodla liberalnym njeluba: jim je lubscha „sprawnosćź", kiž na jich bok wisa.

Awstrija. Kaž chcedźa Czechowje w Brnje (Brünn) universitu (wysoke schule), Slowincy w Lublani (Laibach) a Rusinowje we Lwowje (Lemberg), tak nětko tež Italowje w Rakuskej dale raznischo wustupowachu za swój wysoki wuczeński wustaw w Triencźe. A woni tež universitu dóstanu. Slowjan móże cźakacź.

Francózska dale njemdrje pschecźiwo swojim rjadnikam zakhadźa, njeje pak njemóżne, zo knjez Combes so pótknje, prjedy hacź so nadźija. Wschelake znamjenja za to swědcza, zo tež joho howrjenju so mjeza staji.

Rusko-japanska wójna. Łódźe, wo kotrychż smy pisali a kotreż je Ruska w Port-Arthuru podnurika, njejsu pancerniki byłe, ale stare transportne łódźe kotreż mějachu jenoż zamysł, so potepicź dacź a tak pschistaw Port-Arthur zawrjecź. To so sta, potepjene łódźe buchu, tola nic tam, hdźeż Japanowje chcychu, pschistaw njeje zawrjeny.

— Tohorunja so Japanam, hdyż 25. februara twjerdźiznu nadběhnychu, niczo njeradźi. Wětsik so wobrocźa.

— Po wschěm, schtož cžitamy, budże wójna dołho tracź, a na tym budże zależecź, kotry dlěje wutraje, a to je bjez dwěla Ruska. Jeje wójska so pomału k dalokomu Wukhodej bliža. Sněh, wichory a surowa zyma (24 stopnjow po Réaumuru) wójnu hacźa. — Japanow so njeschčerpnoschź mocuje. Postupichu do Koreje, ale w tym dźiwim kraju, kotryž budże bjez dwěla z jewischčom wójnskich podawkow, njeje pučźow, drohow, ale jenož schčežki tu su.

— Hrózbna bě bitwa pod Cžemulpom. Bě to njerune wojowanjo, so njerunischoho njeje myslicź. Dwě ruskej łódźi w pschistawje kótwjeschtej, a pjatnacže japanskich so psched pschistawom zjewi. Njedźiwajcy na to so Rusowje njedachu jimacź, ale wěstej smjercźi napschečźiwo wujědźechu do morja. Cžłowjek spomina na rjekow starych zastarskich cžasow. Cyke mužstwo zanjese narodnu hymnu. Deschcź kulow jich powita, granata zawrěschcža za granatu. Hdyž běschtej dwě tsečźinje mužstwa morjenej, wróčźi so „Warjag" do pschistawa, zbywschich pschez 200 mužow pschija francózski parnik „Pascal", a potom kapitan łódźi da rozbuchnycź. Kaž wěža wysoka sapny wohniwa truba.

— Japanske waschnjo, kotrež je so pod Port Arthurom a pod Cžemulpom zjewiło z nadpadom psched wupowědźenej wójnu — je starsche hacž měsac. We wójnje z Chinskej su podobnje jednali. Tale wójna bu 1. auguśta 1894 wot Japanskeje pschipowědźena, ale wójnske „skutki" Japanska zapocža wo 18 dnjow prjedy. Hižo 13. julija pschibliži so tehdom 12 japanskich łódźi pola Asana schtyrjom chinskim wójnskim łódźam, kotrež zyle w měrje pschihladowachu, kak Japani jědu. A tuchi hlej, hdyž běchu hacž na 300 metrow blizko pschijěli, do Chinjanow salvu póskachu ze wschěch kanonow. Dwě chinskej łódźi potepischtej so hnydom, jenu Japani wzachu, jena jim wujědźe. Na samsnym dnju so japanski kschižak z jendźelskim parnikom zetka, kotryž wjezesche tež dźěl chinskoho pěschoho wójska a artillerije. Wot jendźelskoho kapitana so žadasche, zo by hnydom wschěch Chinjanow wusadźił a Japanam pschepodał; hdyž so tak njesta, japanske kanony wutsělichu, wrjesknu torpedo, a za minutu bě łódź pod wodu. Schtyri dny po tym wali so japanska infanterija na Chinjanow pola Asana a doby „krasnoho dobycźa" 17. julija. Hakle 1. auguśta mikado wójnu pschipowědźi. — Z toho widźiśch, luby cžitarjo, zo japanski falsch njeje wczorawschi, a tajke zaschlipnjene wocźi maja Japani tež nic hakle z wczorawscha.

Koreja. Katholskim missionaram tu je so slubiło, zo so jim niczo njestanje. Samsne so w Mandźurskej wocźakuje.

Wschelcźizny.

* **Na cyłej zemi** je 700000 ludowych wucźerńjow, do kotrychž 60 millionow dźěcźi khodźi. Lětnje wudawki na wschě tele ludowe wucźerńje wucźinjeju 2 milliardże (2000 millionow) hriwnow. Na jenu ludowu schulu liczi so w pscherěsku 86 dźěcźi a 2 wucźerskej wosobje, na jenu potajkim 43 dźěcźi. Jene schulske dźěcźo lětnje płacźi w pscherězku 37 hriwnow.

* **W Americy** wschelake wěcy móža, kotrež so nam zdadža njemóžne bycź. Tak su njedawno w Filadelfiji wulku cyrkej za 2000 wosobow natwarili, cyku ze żeleza. Z pschihotowanych żerdźow dźěłacźerjo za 50 minutow natwarichu rjap a cyły „koscźowe" domu. Potom zasadźichu żelezne scźěny a

durje, a położichu drjewjanu podłohu. Na tu zestajachu so ławki, też hišo hotowe woltarje, klětka, dupa a spowědne stoły. Kóždy dźěłaćeŕ měješe swoje postajene dźěło. Za poł dnja bě cyrkej natwarjena. Za cyły čas žadyn z dźěłaćerjow njeporěča słowa, porjad bě pschikładny.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1904: kk. 342. kantor em. Mikławš Bur z Königshajn, 343—348. z Jawory: Madlena Zarjenkowa, Madlena Krawčikowa, Marija Wawriehow, Madlena Jakubašowa, Jakub Bryl, Mikławš Rab, 349. Jan Ulbrich z Małsec, 350. Pětr Šwon z Budyšina, 351—362. z Radworja: Jakub Hicka, Jan Rječk, Pětr Kurj, Jan Lorenc, Jan Grubert, Mikławš Šołta, Michał Šmitk, Hana Brankačowa, wuč. em. Jakub Kral, Mikławš Čech, Jakub Běrk, knježe holcy, 363—365. z Bronja: Jakub Pjech, Mikławš Žofka, Mikławš Kopr, 366. Jakub Wićaz z Hodlerja, 367. Jan Krav. z Khelna, 368. 369. z Boranec: Hańža Wićazowa, Jakub Wjerab, 370. Jan Mičk. z Khasowa, 371. Hana Cyžec w Drježdźanach, 372. Pětr Lubk z Hórkow.

Sobustawy na lěto 1903: kk. 728. 729. z Radworja: Jakub Hicka, Jakub Hantuš, 730. Jurij Khěžka z Khelna, 731. Jan Mička z Khasowa.

Na lěto 1902: k. 819. Jan Mička z Khasowa.

Na lěto 1901: k. 848. Jan Mička z Khasowa.

Dobrowólne dary atd. za towarstwo: Mikławš Žofka z Bronja 40 pj.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Radworju.

Dale su woprowali: Na Mjenjec křiznach w Khelnje 10 hr., na Kórjeńkec-Lukašec kwasu w Radworju 21 hr. 70 pj., na Bryckec křiznach w Radworju 6 hr., njemjenowana z Łupoje 2 hr.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Lubiju: Njemjenowana přez k. P. Dominik w klóštrje Mar. Hwězdźe 3 hr.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Drježdźanach-Janowym měsće: Swójba z Kozarc 3 hr., na Šlosarjec-Mětkec kwasu w Kašecach přez brašku nahromadźene 8 hr. 50 pj.

Za nowu cyrkej w Lipsku - Lindenawje: Swójba z Kozaric 3 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdatych 11,112 hr. 12 pj. Dale darichu: Mołokan (272,25 hr.): 1 hr., Kulowske spěwarske towarstwo „Bratrowstwo" 3 hr.

Zapłać Bóh wšěm dobroćerjam!

Jednota,

towarstwo katholskich Serbow w Budyšinje, změje jutře za tydźeń **njedźelu 13. měrca,** swoju měsačnu zhromadźiznu.

Předsydstwo.

K zelenomu štwórtkej

so należnje poruča:

Nowa Jězusowa Winica z kěrlušemi, w rjanym zwjazku 6 hr. 50 pj.

Pobožny Wosadnik po znatych płaćiznach.

Khwalće Knjezowe mjeno po 2 hr. a 2 hr. 50 pj.

Róčna Swjatnica po 5 hr. a 3 hr. 50 pj.

Wšitke knihi su dóstać w Budyšinje na farje, kaž też přez kk. duchownych.

Čišćeŕ Smolerjec knihičišćerńje w Maćičnym domje w Budyschinje.

Katholski Posoł

Wudawa so kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich expedicijach 2 hr.; z křižnym zwjazkom do domu słany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće a w knihařni lětnje 3 hr., štwórtlětnje 75 pj. Za nawěštki płaći so wot cyłoho rjadka abo telko města 25 pj.

Ludowy časopis.

Mudawany wot towarstwa ſſ. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Mikławš Andricki, kapłan w Budyšinje.
Administrator: Mikławš Žur, farař w Budyšinje.

Čisło 11.	12. měrca 1904.	Lětnik 42.

Biſkop a biſkopſka ſwjeczizna.

Czaſowa rozprawa.

Zdźělichmy wam, zo je ſwjaty wótc naſchoho najdoſtojniſchoho knjeza Jurija Luſczanſkoho za biſkopa w Samos pomjenował, a też wam napiſachmy, ſchto to rěka. Woprawdźe biſkop pak naſch wyſchſchi paſtyř hakle budźe, hdyž ſo pſchichodnu ſobotu, na dnju ſwjatoho patrona Józefa, we Wróclawſkej kathedrali wuſwjeczi na biſkopa. A tohodla myſlu, zo njeje pſchihódniſchoho czaſa, hacž runje nětkle — wam prajicź něſchto ſłowow na heſło: Biſkop a biſkopſka ſwjeczizna. —

Biſkop rěka cyrkwinſki wyſchſchi, kotryž ma w diöcezy abo cyrkwinſkim wokrjeſu wyſchſchu ſwjeczizu a knjeżerſku móc. Naſchomu knjezej biſkopej pſchiſłuſcha móc nad wěriwymi a duchownymi Hornjeje Łužicy a herbſkich abo dźěczicznych krajow ſakſkoho kraleſtwa.

Mjeno: biſkop je z cuzoho, grekſkoho jazyka, w kotrymž takle klinczi: epiſkopos. Tele ſłowo znamjenja dohladowarja, wjerćha, ſtražowarja; dohladowarja nad měſchnikami a wěriwymi.

Naſtało je biſkopſtwo, biſkopowanjo w najprěniſchich kſcheſczanſkich czaſach. Czitamy w Japoſchtołſkich ſkutkach, zo ſu ſwjeczi japoſchtoljo ſebi diakonow ſwjeczili, modlicy ſo nad nimi, nakładujcy jim ruce. Diakonowje ſu khudych hladali, ſwjate woprawjenjo wudźěleli a prědowali. Wěmy ze ſtawiznow prěnjeje cyrkwje, zo ſu ſebi japoſchtołowje ſtarſchich, rozhladnych, pobožnych a póczciwych mužow w nowych woſadach wuběrali a na měſchnikow ſwjeczili. Ale też biſkopow ſu hižo ſwjeczi japoſchtoljo ſwjeczili. Prěnjej tajkaj biſkopaj běſchtaj ſſ. Barnabaš a Pawoł. „A hdyž běchu jimaj podſtajili po jenotliwych cyrkwjach duchownych, modlachu ſo nad nimaj z poſtami,

poruczujcy jeju Knjezej." (Jap. skutki 14, 22.) Swjaty Pawoł a Barnabas měješchtaj nic jenoż jehnjata paścź, ale też hižo wowcy. Nic jenoż wěriwych, ale też měschnikow: jako episkopaj, biskopaj. Po cźasu biskopja pódla mocy tule cźrjódu wodźicź a nowych měschnikow swjecźicź, też mocy nabychu, biskopow zasy biskopow swjecźicź. Tule móc, wosady a jich wodźerjow wodźicź nowych wodźerjow jim swjecźicź — nic jenoż měschnikow, ale też nowych biskopow: je na pschikład swjaty Pawoł Timotheju spožcźił w Efesu a Titej w Krecźe. Biskopja su w prěnim rjedźe naslědnicy japoschtołow. Měschnicy maja móc japoschtołow, ale biskopja maja połnu japoschtolsku móc a swjecźiznu. Měschnicy su pastyrjo duschow, ale bjez biskopow by měschnistwo pschestało. Měschnicy njezamóža swjecźicź, njezamóža sebi nastupnikow dawacź. To jenoż zamóže biskop, a z toho je potajkim znacź, kajke wulcy ważne, swjate a najdostojnische prawa a swjecźizny ma biskop. Wón je naslědnik japoschtołow w najdospołnischim słowa zmysku. — Najprěnischi mjez biskopami je romski, kotryż ma też wosebite mjeno: papa = wótc, abo kaž so po serbsku praji: Swjaty wótc, bamž. —

Biskopska swjecźizna je dopjelnjenjo měschniskeje swjecźizny. Njeje wona nowa swjecźizna, nowy sakrament; biskopska swjecźizna je dospołne dopjelnjenjo schestoho sakramenta. Pschez konsekraciju abo biskopsku swjecźiznu so biskopska prawomóc a khmanosće wudźěluja. Z teje pschicźiny ma präkonisowany, t. j. postajeny biskop ju za 3 měsacy dóstacź, z najmjeńscha pak za schěsć měsacow, hewak by same biskopstwo zhubił. Biskopska swjecźizna stawa so njedźelu abo na někotrym japoschtolskim dnju, z bamžowej dowolnosćźu na druhim swjatym dnju. Pschisłuschne wobrjady su cźesćźehódne a starodawne, hnujace.

Arcybiskopej abo biskopej, kotromuž je bamž swjecźenjo pschepodał — biskopaj służitaj, z wosebitej dowolnosćźu smětaj jomu też druhaj hódnosćźerjej, samaj prostaj duchownaj służicź, assistowacź. Najprjedy so swjecźacy nětko swjecźomnoho prascha. Je to 8 swjatocźnych praschenjow, nastupacych wobkedźbowanjo a dopjelnjenjo biskopskich winowatosćźi.

Wón so prascha, budźe-li swjate Pisma ze słowom a skutkom wucźicź, chce-li podawizny wótcow a poruczność japoschtolskoho Stoła z cźesćźownosćźu pschijecź, wucźicź a khowacź, chce-li bamžej swěrny, poddaty a poslušchny być, chce-li wschoho złoho so hladacź a schtoż móžno k dospołnosćźi krocźicź, chce-li cźistotnosćź a poměrnosćź, ponižnosćź a sćźerpnosćź sam dźeržecź a druhich k tomu nawjedowacź, chce-li, zdaleny požadosće za cźasnymi lubkami, pschecź bóžskim wěcam so swjecźicź a napschecźiwo khudym, cuzym a potrěbnym dobrotliwy a milosćźiwy być. Swjecźomny ke kóždomu tychle wósom praschenjow wotmołwja: Chcu.

Na to dalschich dźewjecź praschenjow sćźěhuje, nastupacych wěru do trojjenicźkoho Boha, Wótca, Syna a Ducha swjatoho, wěru do katholskeje cyrkwje do horjestacźa mjasa, do bóžskosće swjatych Pismow. Swjecźomny dźewjecź krócź wotmołwja: Wěrju.

Po tymle swjedźeńskim pruhowanju podawa so samotna konsekracija abo swjecźizna na Božej mschi, kotruž swjecźacy biskop swjecźi, swjecźomny pak sobu swjecźi. Tutomu so po gradualu (prjedy hacź so k sćźenju dźe) sćźeńska kniha na ramjeni kładźe, na znamjo: zo na nim jako biskopu wotpocźuje brěmjo japoschtolskoho prědarskoho zastojnstwa; też so jomu ruce nakładujetej a žałbuje so na wjerschku hłowy a na rukomaj: „zo by móc Ducha swjatoho

napjelnjała joho znutſkowne a tak ſchkitowała też joho zwonkowne.“ — Z tym je ſwjeczizna każ ſkónczena.

Z pſchimĕrjenymi modlitwami pſchepodawatej ſo ſwjeczomnomu znamjeni wyſokeje doſtojnoſcze: pjerſchczeń a biſkopſki kij abo ſtab; po ſwjatym wopraſwjenju, kiž ſo jomu pod wobĕmaj podobomaj abo wobliczomaj podawa, a po požohnowanju jomu mitru ſtajeja a rukajcy ſkiczeja. W doſpołnej biſkopſkej draſcze nowoho biſkopa na to inthroniſuja, t. j. k biſkopſkomu ſydłu wjedu.

Budyſchin a naſch cyły katholſki lud w blizkich dnjach wulke ſwjatocznoſcze czakaju. A my budźemy wſchitcy z tej najwjetſchej radoſczu nowoho biſkopa witacz. Habemus episcopum, mamy biſkopa! Kajka radoſtna to powĕſcz!

Za Moniku.

(Nad rowom hrabinki Moniki.)

(Skónczenjo.)

A czomuž dyrbimy ſo hiſchcze bóle dźiwacz, je to, zo ſo Monika, rodźena hrabinka ze ſławnoho němſkoho rodu Stolbergow, njehańbowaſche ani za naſchu draſtu, zo ſebi da ſerbſku draſtu ſchicz a jako ſerbſka družka ju czaſto woblekaſche, a zo ſo njeje hańbowała, w njej też mjez Božim Czĕłom z druhimi ſerbſkimi družkami hicz jako jena z nich, zo ſo ujeje hańbowała, z proceſſiju hicz pſched najſwjecziſchim ſakramentom woltarja a ze ſerbſkej družczej draſtu czeſczicz ſwojoho Wumóžnika. A kajku radoſcz je z toho pſchecy mĕła! Kotra druha knježna zemjanſkoho rodu by tak czinika!

Ach, lubi Serbja, hdyž na wſcho to dźens ſpominam, hdyž w duchu widźu hrabinku Moniku w ſerbſkej družczej draſcze z radoſczu ſerbſki rĕczecz — kak mje boli wutroba! Pſchetož widźu wſchak, kak dźens tu a tam ſamſni ſynowje a dźowki ſerbſkoho naroda, kak rodźeni Serbja ſo hańbuja za ſwoju rĕcz, kak ſo hańbuja ſerbſki rĕczecz a ſerbſki piſacz, kak ſo hańbuja za tu rĕcz, kotruž rĕczachu jich ſtarſchi a jich prjedownicy, za tu rĕcz, w kotrejž macz jich wuczeſche k Bohu ſo modlicz, z kotrejž ſu jich prjedownicy ſo hordźili, kotraž je jich pycha była a jich hordoſcz, za kotruž ſu wojowali a krej pſchelíwali, kotruž ſu lubowali jako drohi namĕrk po ſwojich prjedownitach. Kak ſo mnohi ſyn a mnoha dźowka, lĕdma zo ſtaj nohi z kraja wuczahnyłoj a khwilu w cuzbje pobyłoj: hižo hańbujetaj za ſwoju rĕcz a za ſwoju draſtu, a jenož němſki chcetaj powĕdacz a němſku draſtu noſycz, jako byſchtaj jeju ſtarſchej ſerbſkaj njebyłoj, ale němſkaj! Kak někotra dobra macz tomu njewobara, ale ma nad tym ſwoje wjeſelo! Lubi ſtarſchi, budźa waſche dźĕczi zbožownijſche, hdyž czíſnu do kuta ſwoju ſerbſku draſtu? Tak drje ſebi myſlicze, pſchetož hinak ſebi to wuſwĕtlicz njedokonjam. Ja pak bych wam někotry pſchikład pſchiwjeſcz mohł, zo by někotra holca wjele lĕpſcha była, hdy by woſtała dobra Serbowka. Kelko je tych, kotſiž ſu ze ſerbſkej draſtu wot ſo czíſnyli też ſerbſku pobožnoſcz, woliwknyli w cuzbje też we wĕrje, dokelž tam njemóžachu ani njedźelu katholſkim Božim ſłużbam pſchitomni byc, a złamachu tak ſwĕrn nic jenož ſwojomu narodej, ale też ſwojomu Bohu! A to njeje zbožo, ale njezbožo. Tohodla ja praju: Woſtań w kraju! A dokelž pak njemóže kóždy doma woſtacz — to pak kóždy móže a dyrbi: woſtacz ſwĕrny tomu narodej a tej wótczinje, hdzež je ſo narodźił. To je kóždoho nic jenož

prawo, ale tež winowatoſcź. Naſch baſnik praji: „Schtóž ſo Serbſtwa hańbuje, němſkich plantow hódny je“, a druhdźe: „Schtóž ſej kraje ſerbſku pokrutu, woſtań Serb, měj ſerbſku wutrobu!“ To praju tež tym ſerbſkim burſkim ſynkam, kotſiž ſu wojeczkowje byli, a potom njewědźa, kak bychu ſo horbili, hkupje cźinili a němcowali.

Wulkim, wo wótcźinu a narod jara zaſłużbnym mužam ſtaja dźakowny narod kraſne pomniki, kotrež maja potomnikam pſchipowědowacź, ſchto ſu cźi mužowje za nich cźinili a kak ſu ſwój lud lubowali, zo bychu tež druzy jich pſchikład ſcźěhowali. Hrabinka Monika je ſebi wosrjedź ſerbſkoho naroda ſama pomnikow natwarika najkraſniſchich, kotrež budźa hiſchcźe dołho powědacź jeje wulku luboſcź k Serbam. Je to kraſna kapała, wuczeŕnja a khorownja we Worklecach. To ſu zawěſcźe pomniki kraſniſche druhich. A kajki pomnik wy jej poſtajicźe, lubi Serbja? Poſtajcźe jej pomnik, nic z kamjenja, tajkoho wona njeżada — ale pomnik nutrneje dźakownoſcźe we wutrobach, ſwojich a ſwojich dźěcźi potomnikow. Modlcźe ſo za jeje drohu duſchu, to běſche jeje poſlednje pſchecźo k wam a ſcźěhujcźe jeje nadobne ſkutki. Lubujcźe Boha, lubujcźe ſwojoho bliżſchoho, ſwój narod, ſwój wótcny kraj a ſwoju rěcź, woſtańcźe dobri, ſwěrni Serbja! A kohoż z was je Bóh žohnował z cźaſnymi kubłami, pomhajcźe dopjelnicź jeje horce pſchecźo, zo by ſo khorownja we Worklecach tak zarjadowacź mohła, zo by wbohim khorym była z khowanku, hdźež bychu, ſtaroſcźiwje hladani wot mikoſcźiwych ſotrow, nadeſchli wołóženja a poſylnjenja w cźežkich pruhach žiwjenja. Z tym dokonjecźe ſkutk ſmilnoſcźe, za kotryż Bóh nadobnje wotpłacźuje na tym a na wonym ſwěcźe.

Z Łužicy a Sakſkeje.

Z Budyſchina. Konſekracija (ſwjecźenjo na biſkopa) najdoſtojniſchoho knjeza Jurija Łuſcźanſkoho, kiž ſo hižo pſchichodnu wutoru tam poda, budźe ſobotu 19. měrca (na ſwjatoho Józefa) we Wrótſławju. Swjecźiznu budźe Joho Eminenca kardinal Kopp ſam wudźělecź, a to w biſkopſkej kathedrali. Zapoczatk ſwjatoczноſcźe budźe dopołdnja we 8 hodźinach. Jako aſſiſtentaj ſtaj knjezaj biſkopaj Kŕáſł a Frind z Prahi swój pſchikhad ſłubiłoj; z Budyſchina budźetaj knjezaj ſcholaſtikus Skala a kanonikus Löbmann pſchitomnaj. Po ſwjatej ſwjecźiznje ſo najdoſtojniſchi knjez biſkop hiſchcźe khwilu we Wrótſławju zadźerži. Na tamón tydźeń budźe dźěławy dźeń (najſkerje pónđźelu 21. měrca) powitanjo najdoſtojniſchoho knjeza w dwórſkej cyrkwi w Drježdźanach. Do Budyſchina nowy knjez biſkop na dźeń Pſchizjewjenja ſwjateje Marije (25. měrca) popołdnju w 2 hodź. z cźahom pſchijědźe. Na to budźe 1/4 3 hodźin ſwjatoczne powitanjo w tachantſkej cyrkwi, potom ſwjatoczne kompletorium a Te Deum. Powitanjo je ſo na ſwjaty dźeń zarjadowało, zo bychu wosadni móhli pſchitomni bycź. — Po cyrkwinſkej ſwjatoczноſcźi budźa ſo na tudomnym tachantſtwje najdoſtojniſchomu knjezej biſkopej wſchelake deputacije pſchedſtajecź. — Na powitanſku ſwjatoczноſcź tež naſche cźeſtne družki pſcheproſchujemy.

Z Budyšina. K błyšćacomu wunoškej lětušeje nowolětneje a božodźěšćoweje zběrki za serbski dom w Budyšinje: čistych 1214 hr. 29 pj. wot 361 (386) daričerjow,* je nětko tež hišće črjódka darow dóšła jako wotmołwa k wosebitym listam, wot předsydstwa a wubjerka Maćicy Serbskeje wupósłanym a podpisanym. W prěnim rjedźe stoji tu naš jasny kralowski dom, z Joho Majestosću, našim lubowanym kralom Jurijom w čole. Na tu lubosć, Serbja, nihdy njezabudźemy. Naš najmiłosćiwši kral, tež z krónpryncom Bjedrichom Augustom a pryncom Janom Jurijom su z wulkomyslnym darom za našu najwažnišu tón čas narodnu należnosć — wozjewili, kak su nam přikhileni, dobri. Wšak woni wědźa, zo su serbscy poddani swěrni a zo so nikak njespušća Boha ani krala. To pak je wězo bjez dwěla, zo zwjazki wutrobnoho přećelstwa mjez knježacym domom a nami so z tajkimi skutkami nadobnosće wobkrućuja ... — Tohorunja su z druhich městnow, kaž pokazuje kwittowanjo, wjetše dary přišle, přewodźane z přećelnymi, haj wutrobnymi připisami. Tak piše Serbam derje znaty łužiski zemjan knjezej biskopej:

> ... Z Wašeje Dostojnosće lista z nutrnej wjesołosću zhonich wo zamysłu Maćicy Serbskeje w Budyšinje, zo musej za serbski ludopis założuje. Njeje mi bohužel mózno, tutón skutk z pjenjezami tak podpjerać, kaž drje by za joho rozwićo třěbne było. Njedźiwajcy na to pak chcył tola swoje zajimanjo za musej a swoju přikhilnosć k serbskomu ludej, mjez kotrymž ze swojej swójbu dołhi čas sem přebywam, wozjewić z připołoženym małym darom ...

Při lisće ležeše 100 hriwnow. — Za serbski dom w Budyšinje su pjenjezy jara nuznje třěbne, a prosymy wšitkich lubych krajanow, zo njebychu w zběrkach wustawali, ale po mocach dale składowali a dobroćerjow našomu domej dobywali. Dopominamy na to, zo budźe lětsa z Božej pomocu dotwarjeny. Hdy budźe dopłaćeny? A to hižo mamy w rukomaj my a wy. Tohodla njezabywajće na křćiznach a kwasach a při kajkejžkuli přileżnosći — swój dar wotedać a zběrku zarjadować za serbski dom!

Ze Słoneje Worschcze. Schtwórtk 10. měrca w nocy ½12 hodź. wotpali so brózeń naschoho nócnoho straźnika Hejny. Na 8 sykawow bě pschijěło, tola wjele cźinicź njemózachu, dokelž tu njebě wody. Kak je woheń nastał, njeje znate.

Z Radworja. Tudyscha „Katholska Bjesada" je, kaž smy pisali, swojoho prjedyschoho pschedsydu, knjeza fararja Zura, z pschileżnosću joho wotkhada do Budyschina, za cźestnoho pschedsydu wuzwolika, a — dokelž je litograf tak jara dołho ryl: skónczńje tež pyschny diplom pschepodacź mohła, schtož je so psches kk. městopschedsydu Kubascha, pokładnika cyrkw. wuczerja Scholtu a zapisowarja wuczerja emer. Krala stało. Z dobom mamy z „Bjesady" zdźělicź, zo je knjez wuczeŕ emer. Kral zastojnstwo zapisowarja złożił, kotrez je so nětko na knjeza wuczerja Andrickoho dóschło. Knjezej Kralej tež na

---

* Přirunaj dźensniše kwittowanjo a hladaj tam dar knjeza fararja Žura z Ligoty Turowskeje!

tymle měsćze za joho 30lětnu swěrnu prócu a skutkowanjo skuscha horcy dźot a „Zapłacź Bóh!“

Krótko psched Monicynej smjerćzu jena sotra z klóschtra do Workleo pisasche: Hdyž běch psched wčzorawschim, njedźelu pschi njej, zezda so mi wjele slabscha dyžli hewak — wot toho cźasa pak je slabota hischcźe wjacy pschiběrała; wona bě nětko hižo tsi napady měła. Dźensa rano ju widźach, lědom zo bě so trochu po tym poslednim napadźe zhrabała — a tak tu tajka prawje mucźna a běda leżesche w swojich zahłowkach. „Sotra, poslukhajcźe“, mi rjekny, „nětko to z hory dele ze mnu dźe — abo skerje, ja bych prajicź dyrbjała — zo na horn horje ze mnu dźe.“ Wona wschak chcyssche z tym naspomnicź, zo dźě ju smjercź njepowjedźe dele, ale na horu horje do njebjes. Madame Marija Johanna budźe pak hischcźe dźensa wjecźor (9. februara), abo jutse druhi krócź ze sakramentami mrějacych wobstarana. Kak zbožowna wona pschi tym budźe! — Pschetož wona dźě myśli jenož na swojoho luboho Zbóžnika, na nawoženju swojeje rjaneje cźisteje dusche. Wězo je zrudno hladacź, hdyž tajke mlode žiwjenjo so minje; ale tola mózemy so spokojicź, hdyž pomyślimy, kak je wona jako jandźel cźista — kak spěschnje wona k njebju zleczi! Lubowana wowka sebi po swoju wnucźku dźe, bórzy budźetej wobě swjatej, hromadźe w njebjesach. Hdy bych ja wěricź směła, zo sym tak bohata na zasłužbach kaž Marija Johanna, bych drje rada na jeje měsćze była. Hischcźe někotre cźerpjenjow polne dny, a hižo budźe Boha luboho Knjeza widźecź —. A na kónc hischcźe słowa z druhoho lista hrabinki Terezy: Nascha lubowana Monika je nětko pschi swojim Zbóžniku, kotrohož je tak lubowała a za kotrymž je tak žadała. Kajkoho myta je so jej dóstało! Nam je cźeźko, zo zhubichmy tute drohe dźěcźo na zemi, wona pak budźe nam w njebjesach zastupnica. Jeje smjercź bě woprawdźe cyle swjata. Kajkeż bě jeje žiwjenje było, tajka bě też jeje smjercź. Kajkeż žiwjenjo, tajka smjercź!

Z cyłoho swěta.

Sakska. Zapósłanc Gräfe je w Barlinje znamjenitu rěcź měł, kotruž smy też wopomnili. Knjez Gräfe tehdom socialistam nadobnje wěrnoscźe poprědowa ale też knježeŕstwu rjekny jadriwje a jasnje, schto su jeho winowatoscźe, wosebje napschecźo frěnjomu stawej. Za swoju rěcź je Gräfe pschipóznacźo žnjał a z mnohich stron zbožopschecźa dóstał. Mjez nimi bě też telegrafiski postrow prynca Sizza-Schwarzburgskoho. Wóndanjo je pryne sam do Biskopic pschijěł zo by so wosobinscy podźakował.

Němska. Hižo wjelekrócź je sejm zběhnjenjo jesuitskoho zakonja zwot hłosował, ale pschecy bjez wuspěcha, dokelž zwjazkowa rada njepschihłosowasche Nětko je powěscź pschischła, zo je zwjazkowa rada tak scźinika a zo je za zběhnjenjo § 2. tohole zakonja. — Paragraf ma so takle: „Pschisłuschnicy rjadu Towarstwa Jězusowoho abo pschiwuznych a podobnych kongregacijow móža so, su-li wukrajnicy, wupokazacź; su-li domjacy, móže so jim pschebywanjo w tym a tamnym wokrjesu a měsćze zakazacź.“ — Wo tym wjacy!

— General pólny marschal hrabja Walderśee, znaty hako wjednik zjednoczenych wójskow pschecźiwo boxerjam w Chinskej, je 72 lět stary wumrěł. Hrabja Walderśee je wuwołany wojak był. Wón bě kaž pschedpostajeny za hłowneho wjednika w Němskej w mózhnej wójnje.

Awstrija. Wutoru wotewri so zasy „kejžorska rada“ abo sejm; kak dołho pak budże wuradżowacź móc, so jara prascha. Derje móżno je, zo so bórzy z nowa z § 14. póczinje knjeżicź, to rěka: bjez sejma. Z najmjeńscha běchu hnydom na spoczatku Němcy a Czechowje w kuli. Tónkrócź jednasche so wo němskich studentow w Prazy, kotrymż wobydleŕstwo města njecha wjacy jich „buml“ czerpjecź. Kóżdu njedżelu a swjaty dżeń mjenujcy wukhadżeja jebi studenczi na hłownu Prażsku drohu, hdyż je na tutej najwjacy swjedżeńscy zdrascźenoho ludu, we swojich pisanych czapkach. A tak nětko Němcy so na Czechow hórscha, zo studentam kschiwdu czinja, a Czechowje zasy na Němcow, zo studenczi czěski lud hněwaja a hroznje na njón wołaja. — Studentske njepokoje su so do Wina pschenjesłe, rektor je universitu zawrěł.

— Awstrija sylnje bróni a hotuje so, każ na mobilisaciju.

Z rusko-japanskoho bitwischcza wam wjele njemóżu prajicź. Port-Arthur, każ so zda, su Japanowje mjez tym z woczow spuschczili; za to pak njedżelu 7 japanskich łódżow bombardowasche Władywostok. Wutsełachu za 200000 rublow tsełnoho procha, a potom so wróczichu. Rusowje njewotmołwjachu. Tohorunja bě druhi japanski wupad bjez wuspěcha. — Za tydżeń snadź budu wam wjacy pisacź móc.

Hererowje pschecy hischcże doskludżeni njejsu. 4. měrca bědżesche so z nimi hejtman Puder a jich zbi. Na němskej stronje 5 mużow padny. — Po cyłej Němskej hromadża so dary za bratrow w Africy, dokelż su jich Hererowje pschiwjedli no proscheŕski kij.

Wschelczizny.

* **Torpedowe czołmy.** Wójnske łódże hacź do 120 metrow dołhe bywaju a 25 metrow schěroke, łódżne maschiny maja do 20000 kónskich mocow a czerja łódź za hodżinu 18—20 mórskich mil daloko, t. j. 36 kilometrow abo 7—8 hodżin pucża. Torpedowe czołmy wschak su jenoż do 50 metrow dołhe, 5 metrow schěroke, maja 3—4000 kónskich mocow a maja spěschnosćź 50 kilometrow. Torpedowe czołmy so swojeje małosćże dla a pschez swoju spěschnosćź k tomu hodża, wójnskim łódżam schkodżicź. Zaměr tutych małych „duchow“ je, k tamnym hobram so pschibliżicź, a torpedo na nje wntsełicź. Torpedo same je z worcla, 5 metrow dołhe, 35—45 centimetrow schěroke a na trubku podobne. Torpedo ma w sebi nutska na 2 centnarjej tsełneje bawłny a nastroj, kotryż ju zapala. Torpedo, z czołma wutsełene, leczi 400—500 metrow daloko, a narazywschi na sczěnu njepschecźelskeje łódże, zarywa so do njeje, dokelż ma wótry kónc. Z dobom z tym narazom pak rozbija so w torpedu nadobka z kisalinu, tsełna bawłna so zapala a eksploduje z cyłym torpedom w cźele łódże, kotraż móże so z tym jara wobschkodżicź, haj zniczicź. (Tak bě na pschikład hnydom prěni napad japanskoho łódźstwa pschecźiwo Rusam w Port Arthuru torpedowy, a sylnje wobschkodźi wulke łódże: „Retwizana“, „Cezarewicza“ a „Palladu“.) Psched torpedami kryja so łódże z worclowymi syczemi, ale tez to su najnowsche torpeda tak wustrojene, zo móża syczże roztsihacź. Najlěpschi schkit psched torpedami je — skedżbliwosćź. Wójnske łódże maja elektriske reflektory (mjetacże swětła), kotrez morjo daloko, daloko rozjasnjuja — a běda torpedowomu czołmej, kotryż by wot swětłoho kehela lepjeny byk. Wójnska łódź zapoczina ze wschěch kanonow tsełecź, matrosowje nastajuja tsełby, a s wysokosćże hłownoho sczeżora Maximowa kanona czołm zasypa z deschczom kulow, a każ dżerkawc rozbity czołm jèdże. Dobry schkit pschecźiwo torpedam su tez honjerjo torpedow, worclowe czołmy,

drobne, ale z dobrymi spěschnymi kanonami wuhotowane. — A to dźe bě něschto wo torpedu.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1904: kk. 373. Jan Nowak z Budyšina, 374. Handrij Frencl ze Zdźerje, 375. 376. z Kulowa: kapłan Jan Šołta, Michał Kral, 377. 378. z Němcow: Pětr Čórlich, Michał Šołta (Miklica), 379. Michał Wawrij z Kulowca, 380. Marija Kronsec ze Salowa, 381. Madlena Jóršec z Kočinje, 382. Jan Hančko z Rachlowa, 383. Jan Žur (młyńk) z Hózka, 384—386. z Baćonja: Mikławš Kral, Pětr Rebiš, Marija Smolina, 387. 388. z Haslowa: Ernst Běrmich, Pawoł Vicki, 389. Michał Handrik z Pozdec, 390. Michał Pjech z Libonja, 391. Hańža Gudźina z Hrubjelčic, 392. Hana Rěčcyna z Dźěchorec, 393. Fr. Damian Delenk w Butler w Americy, 394. Jakub Zopa z Prawoćic, 395. Mikławš Jawork z Nuknicy, 396. 397. z Pozdec: Pětr Wałda, Madlena Cyžowa, 398. Pětr Ryćerja z Lejna, 399. Jan Mar z Časec, 400. 401. z Jaseńcy: Jurij Šołta, Marija Kralowa, 402—404. z Worklec: Mikławš Dźisławk, Jakub Mencl, Michał Handrik, 405. Michał Lebeš z Hórkow, 406—408. z Noweje Wjeski: Hańža Kochowa, Hańža Nowakowa, Hana Dyrlichec.

Sobustawy na lěto 1903: kk. 732. Jan Nowak z Budyšina, 733. 734. z Rachlowa: Jan Hančko, Khata Welsowa, 735—741. z Němcow: Pětr Čórlich, Hańža Popjelowa, Michał Čórlich (Hanč), Marija Jurec, Mikławš Šołta (Pječk), Jan Šiman, Pětr Zarjeńk, 742. Marija Nowotnikowa z Hózka, 743. Mikławš Domanja z Dubrjeńka, 744. 745. z Kočinje: Pětr Serbin, Pětr Jakubaš, 746. Pětr Domaška z Lubhošća, 747. Marija Smolina z Baćonja, 748. Jurij Šołta z Jaseńcy, 749. Pětr Ryćerja z Lejna, 750. Jan Mar z Časec, 751. Mikławš Dźisławk z Worklec.

Na lěto 1902: k. 820. Mikławš Dźisławk z Worklec.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdatych 11,116 hr. 12 pj. Dale darichu: Joho Majestosć kral Jurij 300 hr., Joho Kralowska Wysokosć krónpryne Bjedrich August 100 hr., Joho Kral. Wys. pryne Jan Jurij 100 hr. Knjez Klimant hrabja z Lipy 100 hr. Knjez H. z Criegern w Hródku-Nowosalcu 50 hr. Radwořska Hórnikowa Komisija (400,66 hr.): bywši zapisowař „Bjesady" 1 hr., pola Krawcec „z wowčeje" 95 pj. Knjez farař Michał Žur w Ligoće Turowskej (zapołożenoho nowol. dara) 6 hr.

Zapłać Bóh wšěm dobroćerjam!

Jednota,

towarstwo katholskich Serbow w Budyšinje, změje jutře, **njedźelu 13. měrca,** swoju měsačnu zhromadźiznu. — Přednošk.

Předsydstwo.

W Pěskecach je cžisło 44. ze 26 górcami pola, 12 górcami łuki a 40 górcami rjanoho lěsa na pschedań. Po pschecžu pscheda so tež mjeńscha. Wschitko bližsche zhoni so pola kublerja **Michała Mjechele** a tež pola **Jakuba Bjarscha** w Pěskecach.

K zelenomu štwórtkej

so należnje poruča:

Nowa Jězusowa Winica z kěrlušemi, w rjanym zwjazku 6 hr. 50 pj.

Pobožny Wosadnik po znatych płaćiznach.

Khwalće Knjezowe mjeno po 2 hr. a 2 hr. 50 pj.

Róčna Swjatnica po 5 hr. a 3 hr. 50 pj.

Wšitke knihi su dóstać w Budyšinje na farje, kaž tež přez kk. duchownych.

Cžischcź Smolerjec knihicźischczetnje w Macźicźnym domje w Budyschinje.

Katholski Posoł

Wudawa so kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich expedicijach 2 hr.; z křižnym zwjazkom do domu słany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće a w knihařni lětnje 3 hr., štwórtlětnje 75 pj. Za naměstki płaći so wot cyłoho rjadka abo telko města 25 pj.

Ludowy časopis.

Mudawany wot towařstwa ſſ. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Mikławš Andricki, kapłan w Budyšinje.
Administrator: Mikławš Žur, farař w Budyšinje.

Čisło 12. | 19. měrca 1904. | Lětnik 42.

Laetare.

Wjesel so, raduj so Jerusalemje. Z tym słowom wjesela zastupichmy do tohole tydźenja. Zo bychmy so wjeselili, k duchownej radosći namołwješe nas w introitu, w zastupje njedźelnišeje Božeje mšě swjata cyrkej. Runjež zrudny, ćichi čas posta był, my ze začućom duchowneje radosće nastupichmy štwórty tydźeń posta.

O, my mějachmy lětsa wurjadnu přičinu, z wosebitej radosću nastupić přitomny tydźeń, přetož tohole tydźenja posledni dźeń nam wobradźa biskopa. W tejle hodźinje, hdyž wjetšina našich čitarjow a lubych sobustawow tele łopjeno pokorne do rukow dóstawa, je naš najdostojniši knjez hižo

swjećeny biskop.

Laetare. — Hdyž so srjedu připołdnju domoj wróćach, w durjach holčku zetkach. „Što sebi tu njeseš?“ — „To je na wěncy a guirlandy.“

Pletwy a wěncy Wam wijemy a plećemy, najdostojniši Knježe, syła čestnych družkow so Wam hotuje, naše towařstwa Wam swój postrow njesu a Bože žohnowanjo přeja, wo dołhe žiwjenjo so za Was modla a swěru Wam lubja njezleńnu.

My w přejacej črjódźe njejsmy najposledniši, ale my bratřa a sotry pod škitom ss. Cyrilla a Methodija we Wašej swjećenej wosobje z wurjadnej česćownosću postrowjamy swojoho předsydu.

W Budyšinje, w předwjećor swj. Józefa 1904.

Redakcija „Katholskoho Posła“.

Hajnicam!

Z redakcije.

Dóstachmy list, z próstwu, zo bychmy jón wocžischčeli a luboscži swojich sobustawow a čžitarjow poručžili. Čžinimy tak, haj pschijimamy naležnosć, w liscže wukładowanu, za swoju, chcemy za Hajnicy hromadžicž, jako bychmy za sebje samych hromadžili, chcemy a budžemy Hajnicam pomhacž. — Mjez tym prosymy, zo byschče sebi wschitcy skedžbnje list pschečžitali. — Wón budže was zawěscže jimacž.

Lubi pschečželjo!

Wjacy hacž dwacecži lět tomu nětko hižo je, zo so podobnje do Waschich durjow a wutrobow klapachmy, kaž dženja. Tehdom jednasche so wo twar kapałki za dželacžerske swójby, kotrež běchu z wjetscha z wukraja pschičžahnyke, a z wjetscha tež jara khude — w tudyschej pschadowni dželo namakałe. Nascha próstwa njebě prózdna: hischče léta 1881 mózachmy z wyskacymi wutrobami swjatočžnomu poswječženju nascheje cyrkwičžki swjatoho Józefa a pschitwarjeneje k njej „schule“ pschitomni bycž.

Wot toho čžasa su so Hajnicy rozwijałe. Dželacžerska ludnosć so po něčžim zasydli a z nowymi pschikhadnikami młodej wosadcy stajnje wjacy duschow pschibywasche. Najlěpje to schulske liczby dopokazuja. Započžachmy ze 40 dželčžimi, kotrež jenož nabožinu wosebje dóstawachu, w pschitomnej dobje pak mamy hižo 152, a po jutrach budže pschez 160 dželčži. Tak so sta, zo so psched 4 létami wosebita wučžerńja w Hajnicach załoži, kotraž dyrbi so runje nětkle rozschěricž a wutwaricž. Pschiličžisch-li k tomu 20 pokračžowanskich hólcow a 50 sobustawow towarstwa knježnow — masch sameje mužske a žónske młodžiny — a njeje to połna liczba: 220 wosobow.

A nascha kapała ma jenož 126 sydłow! Něschto so potajkim stacž dyrbi, a podpisane mužske towarstwo je sebi, jako powołane srjedžischčo wschoho nabožnoho žiwjenja a hibanja tu, swojeje pschisłuschnosče wědome, je rozschěrjenjo kapały wujednało a do rukow wzało. Rysy hižo tu leža, kapała so podlějschi, natwarimy khor, hdžež budža zasy dalsche městna, toho runja wobkhowamy na nim městačžko pischečželam. Tež dóstanje cyrkwičžta wěžu za tsi zwony. Z cyła nascha wosada, na drózy srjedž Budyschina a Schěrachowa położena, wulkim nadawkam do wočžow hlada, a wona tež po mocach chce swoju wěc čžinicž, nětko najprjedy pschi nuzuje trěbnym a pschede wschěm ważnym wutwaru kapały.

Tola wschitko njemóžemy dokonjecž, a tuž prosymy wutrobnje a nutrnje: Podpjerajče nasche pschedewzaczo! Derje wěmy, kelko w pschitomnym čžasu zběrkow je, kak jara so ze wschěch stron Wascha woporniwosć žada: ale dyrbimy prosyčž.

Njeſmjertne duſche dyrbja ſo zdžeržecź, a naſchoho Knjeza a Zbóžnika dla, kotryž je pſchiſchoł a cźerpjeł, zo by wumóžił duſche, proſymy hiſchcźe jónu wutrobnje wo dar.

Cźeſcźownej redakciji „Katholſkoho Poſoła“ a „Sächſiſche Volkszeitung“ ſtej zwólniwej, naſchu próſtwu podpjeracź, za dary kwittowacź a ſamej dary pſchijimacź.

3 najwyſchſchim poczeſcźowanjom
najpodwolniſcho

W měrcu 1904. **Katholſke mužſke towarſtwo w Hajnicach.**

Kapłan Mikławſch Andricki. Michał Rjecźka, pſchedſyda.

Wuprajenu tu próſtwu dobroczinwej ſkedźbnoſcźi porucza

Biſkop Jurij Luſcźanſki,
administrator ecclesiasticus a japoſchtołſki vikar.

... Hajnicam! Zawěſcźe ſu wam wſchěm znate. Leža w luboznej kraſnej krajinje, cźěſnje pod Budeſtecami. Na prawo prědku Mniſchonc ſtoji, a na zad k rauju zamróczeny Lubin. Po pucźu do Filipsdorfa je widźicźe, a ſrjedźa, pſchi ſamej železnińſkej cźarje luboznu kapałku z drobnej wěžicźku.

Schto wſchak je mi kapałka, trjebaj hiſchcźe wjele rjeńſcha była — hdyž je njedoſahaca. Schtóž njeje pół hodźiny do cźaſa pſchiſchoł, njemóže ſo ſydnycź; za ſtarych a kiprych ludźi je to cźežka wěc. Ale tež ſtrowych a cźerſtwych mało k pobožnoſcźi hnuwa, dyrbja-li ſebi połdra hodźiny na pjaty teptacź a ſo cźiſchcźecź. Hinak njeje. Tohodla je nimo měry nuzne, zo ſo ježini, ſchtož ſo hodźi; a tu ſo hodźi: kapału k durjam podlějſchicź a khor w njej natwaricź. Tomu pſchedſtaji ſo wěža, kaž ſo ſłuſcha, w kotrejž ſkhód na khor powjedźe, zo ſo njeby procha do cyrkwje cźahało, a hary po ſłhodźe potom tež w cyrkwi ſłyſchecź njebudźe.

Hajnicy nětkle ſerbſki kapłan z Budyſchina wobſtaruje, a ma tam kóždej dwě njedźeli Boże ſłužby. Kóždu ſrjedu ſchulſke kemſche (tola to ſu wulcy ludźo w fabricy). Jenu njedźelu khodźa katholikowje do Budyſchina abo do Schěrachowa; ſem kaž tam maja 1½ hodźiny, a w Schěrachowje dyrbja tež, dokelž ſu měſta pſchedawane, ſtacź. Hdy by nuza pola nas tajka njebyła, by w Hajnicach hižo ſamoſtatne duchowne měſto było. Cyle nuzno pak je, zo ſo ludźom z najmjeńſcha pſchileżnoſcź poſkicźi, zo móža kemſchi hicź, zo móža Bożim ſłužbam pſchitomni bycź. Tak, kaž to nětko bywa, zo je hacź k woltarjej wſcho zaſtupane a njemóješch z krjepjeńcu wobeńcź, to niczo njeje. Ludźo ſo wróczeja, a ſchtóž je ſo dwójcy a trójcy wrócził, rozmyſli ſebi derje, hacź by ſo tež hiſchcźe ſchtwórty krócź wrócził. Ludźo ſo wotwucźa, ke mſchi khodźicź, dalſche ſebi ſam domyſliſch.

Zmyſlenjo w Hajnicach je dobre: ſchtož budźe trochu móžno, nawda ſo doma. Wóndanjo mějachmy měſacźnu zhromadźiznu towarſtwa knjeżnow, a naſpomnich jim, kak by było, hacź njebychmy móhli kóždy po gróſchu abo po nětkotrym gróſchu ſkładowacź a tak zběrku wotewricź. Ja běch jara pſchekwapjeny, hdyž mi za khwilu pſchedliczichu 16 hr. 51 pj. To je jara wuznamne a zwjeſelace tež. To pokazuje nam, zo je tu zahorjenjo za wěc. Tež je Hajniczanſki zběrar, miſchtr Stupka, hižo 512 hr. 1 pj. za nětchto dnjow zwjedł a dale budźe proſycź.

Wschitko pak, kaž hižo spomnich, tu njeje móžno dokonjecź. Tuž je so na hejtmanstwje hischcźe za tsjoch druhich zběrarjow dowolnoscź wuprosyła a hacź do kónca junija t. l. też dała, a to za kk. Pachera za Schěrachow, Pětra Měrczinka a Karla Martina z Bělczec za Budyschsku a Baczońsku krajinu Budyschskoho hejtmanstwa.

My tejule Serbow Waschej kscheścźanskej luboscźi a schcźedroscźi dźensa poruczamy w nadźiji, zo jeju nihdźe njewotpokazacźe. Pschi tej składnoscźi pschispominamy, zo změja z Hajnic też wokolni a tamnischi Serbja wužitk, cźim bóle, hdyž budźa wobstojnoscźe zrjadowane. Hajnicy mohł rjec su kusk Budyschina, a tohodla nam wurjadnje blizke.

Nascha redakcija so wulcy wo naležnoscź zajima a budźemy so cźasocźischo k postupej zběrki wrócźecź. Na tym dźě wschitko wisa. Też sami wote wrjamy zběrku za cyrkwiczku swjatoho Józefa w Hajnicach, dźensa w dźeń swjatoho Józefa a prosymy wo schcźedriwe dary.

Serbja su pschecy toho pscheswědczenja byli, zo, schtož dadźa k Božej cześcźi, Bóh jim dwójcy zadani a hischcźe nadobnischo. A tak dźě Bóh luby Knjez daj k dobromu pschedewzacźu zbožo a wjele wutrobow jomu pschikhil!

Jankowe lóžko.

Naschomu Jankej bě sydom lět. A běsche to hólc! Cźerstwy, skhrobły žiwy, a liczy mějesche kaž brěschki su, ně, kaž wischnje cźerwjenej! Tón so susodźic lawdana njenaboja, kotryž psched Zarjenkec dworom leżesche a bojaznje wocźi pschewalowasche, ani też schwity pomazkow so njenaboja, hdyž so na blidźe zjewichu, ale nade wschěm bu z knjezom. Z jenym słowom: Jank bě cyły hólc a strowy kaž rěpa. Jenož jenoho wokomika so Jank bojesche; to bě wjecźor, hdyž rěkasche: „Hólcźe, z tobu je cźas do loża!“

Aw jaw, to bě zła pokuta. Najprjedy dyrbjesche do druheje zymneje koschulki, a potom do lóžka, zymnoho kaž lód. Někotry króć hižo bě macź prosył: „Macźi, budź tak dobra, położ mi tola też tajku bleschu do lóžka, kaž ma dźěd. Ale macź by z krótka wotrazyła: „J, to by było, tajki wulki hólc kaž nasch Jan, ty masch cźopku krej, a po telko pomazkach, by schcźe najradschi tschepotał. Halo, marsch!“ Pschi tym macźerka Janka takle postorcźi, a — wup, hižo maly schibałk leżesche, zubicźki jomu tak skakotachu, a hubku sczaho wasche a kschiwjesche kaž maly Lazarus.

Tola hižo za dwě minutcy potom spinkasche tak słódcy, a tak rjenje joho jandźelki myjachu, zo leżesche na zahkczku wobliczko, skoro kaž jandźelkowe, tak cźiste a młódne a zbóžne. Zawyskny macźeri wutroba, hdyž tak pohlada na swojoho lubuschka. Ale rano bě z nowa kschiž. Nětko bě lóžko tak cźopkuschke, a wonka so honjachu Wětrec hólcy. Běle róże na woknjeschku stojachu, a dych z nich dźěsche kaž lód. Druhdy bě zasy wějeńca a wonka bě hischcźe na pol cźma. A zasy ta zymna koschulka, a zymna wodźiczka a lodowa lapka. „Ach macźi, luba macźi, jenož khwilczicźku hischcźe mi popschej, hacź budźe wowka wote mschě, ja wschak žno du, jenož maly kusk hischcźe!“

Ale macźerka njeda so naprosycź. Ta hólca bjeze wschoho dalschoho jednanja a wuwjedowanja wuzběhny z cźopkoho hnězdka, a njech by Jank bóle dyrkotał a skiwlił žałostnje, won dyrbjesche a mycź a woblekacź so dyrbjesche, kaž by z měcu wo zemju placał; hewak by so macź do pomocy podała — a to chcyschе Jank tola radschi sam. — Prjedy pak, hacź smědźesche z komorki,

rěkaſche: ſo poklaknyć, ruczy ſtyknyć a w wodlitwje Bohu Knjezej ſo dźakowacź za pokoj, za ſpar a za zakit w nocy.

Na kónc pak macź kóždy krócź doda: „Nětko, Janko, hiſchćże „Wótčenaſch“ wuſpěwamoj za tych wjele khudych dźěćźi, kiž nimaja tak cźopłoho łóžka kaž maſch ty, ale kotrež dyrbja jara cźaſto zymu mrěćź w zymnej nocy.“

„Za te khude dźěćźi w zymnych łóžkach“, tele ſłowa Janka za wutrobicźku hrabachu. Na nje myſleſche dźeń kaž dźeń, a njeńdźechu jomu z myſlow. Kak rad chcyſche jónu tajke łóžko khudoho dźěſćźa widźećź!

Něhdy popołdnju, krótko pſched hodami, zarěcźa macź: „Pój, Janko, dyrbju jónu k naſchej cźecźe Wórſchi hicź, pój ſobu.“ Wórſcha bě khuda wudowa, kotrejž bě muž zahe wumrěł, zawoſtajiwſchi ju ze 4 dźěćźimi. Najmjeńſche z nich bě tak ſtare kaž Jank. Běſche to Wórſchiny Pětrk. Pětrka Jank znajeſche, dokelž běſche cźeta Wórſcha hižo druhdy z nim pſchiſchła.

Wótry dujeſche wětſik, a naſch Jank mějeſche wuſchcy cźerwjenej kaž rak, a ruczy njechaſchtej z wuſchkow dele, khiba zo běſchtej ſamej tak pſcheſtudłej a Jank dyrbjeſche do njeju dychacź. Wón pak hewak jara na zymu zmyſleny njebě, wón wſchak ſłyſcheſche pſchecy jenož znutſkowny hłós: Za khwilu wohladaſch Pětrkowe łožo. Hdyž běſche macź ſwoje wěcy z Wórſchu wucźiniła — Wórſcha ludźom płokaſche — woprašcha ſo jeje: „Hdźeha to waſche dźěćźi ſpja, cźeta?“ Žona wotewri durje do małeje komorki, tam ſtojeſchtej wjetſchej łoži a cyle drobne łóžko. „Tej ſtej mi a naſchim Hancy, Khacźe a Lejnje, te mało je Pětrkowe.“ Jank pak wocźi wocźinjeſche, kaž wulkej móżeſche, hladajo k tomu łóžku; tam dźě bě jenož trochu płachty a potom něhajke wjethke ſchěre wodźecźo. A wón mějeſche doma dwaj hłowakaj a mjehke poſleſchko a hiſchćże w nohach kus zahłcźka.

To ſebi Jank derje ſpomjatkowa, a joho małuſchka hłowicźka pſchedźeſche a ſnowaſche mudru radu. Ducy domoj rjekny macźeri ſprawnje a ſwěrnje: „Macźi, budź tak dobra, praj Božomu dźěćźu, zo by Pětrkej tež tajke poſleſchko pſchinjeſło, kaž mam ja, ja chcu rad płacźicź.“ — „Ty płacźicź?“ ſmějeſche ſo macź z cyłej ſchiju a z wjeſołoſcźu, zo ma Jank tajku pěknu wutrobu. „Z wotkel tež b'dźeſch pjenjezy bracź?“ — „Ze ſwojeje pokładniczki, macźi“, prajeſche Jank. — „Pěknje, pěknje Janko, budź bjez ſtaroſcźe, budu z Božim dźěćźom rěcźecź.“

Hdyž Jank bórzy po hodach zaſy k cźecźe Wórſchi běžeſche z macźerju, wuhlada wón w Pětrkowym łóžku rjane mjehke połniczke poſleſchko a zahłcźkaj kaž bubonczkaj.

W tej hodźinje pak Janka tajka wulka, njewopiſajomna zaja wjeſołoſcź, a hiſchćże bóle ſo zwjeſeli, hdyž jomu macź doma pokładniczku pokaza a zo je Boże dźěćźo w njej pobyło a 8 hriwnow za Pětrka z njeje ſebi wzało.

Pſchetož to dźě dyrbjeſche ſo Jankej tola dobro zdacź, zo je wón mohł bohate Boże dźěćźo zapłacźicź a zo je tak ze ſwojimi pjenjezami pſchihotował Pětrkej cźopłe łóžko. To wſchak bě pſchekraſno. Woprawjeńſke dźěćźi ſamożicźiſchich ſtarſchich, woprašchejeźe dźě ſo waſcholo knjeza duchownoho abo wucźerjow, cźoho móżecźe wot małoho Janka za dźeń prěnjoho ſwjatoho woprawjenja wy wuknyć.

Z Łužicy a Sakſkeje.

Z Budyſchina. Wutoru pſchipołdnju je najdoſtojniſchi knjez biſkop do Wróćławja wotjěł a duchowni a ſwětni hódnoſcźerjo a tež pſchecźeljo ſu za

nim jěli, zo bychu swjatoczнosczam pschitomni byli. Pjatk, na dżeń Pschi zjewjenja swj. Marije, popołdnju w 1/4 3 hodż. knjez biskop prěni krócz po konsekraciji, do tachantskeje cyrkwje zastupi, hdżež budże wot tachantskich duchownych powitany. Po swjatoczнym kompletoriu a Te Deum budże Jeho biskopska Miłosczż wot 3. hodż. spoczinajo na tachantstwje zbożopschecza konsistorija, tachantskoho duchownstwa a tachantskich zastojnikow a deputacije katholskich towarstwow z dioecezy pschijimacz. Czestne druzki budża na swjatu Mariju ze swojej czistej pychu poselnicy wutrobneje radosczе nas wschěch.

* * *

Z Budyšina. Na našim Maćičnym domje, abo, kaž budże nětko rěkać: serbskim domje so pilnje twari. Do jutrow hišće chcemy prawe křidło zezběhać a dwě njedźeli po swjatych dnach też srjedźny dźěl. Loni bě so wobzamkło, zo so twar sale hišće wotstorči. Tola je so twarski wubjerk přeswědčił, zo by najlěpje było, hdy by so sala też hnydom twariła a tak lětsa cyły dom z Božej pomocu hotowy był. Hłownej zhromadźiznje Maćicy Serbskeje srjedu po jutrach wubjerk tónle namjet předpołoži a k tomu hišće druhi namjet přida: zo bychu so ze salu natwariłe rjane konjency za 20—30 koni a připódla hosćenca, kotryż so nam nadźijomnje přizwoli, hišće kofejownja za naše lube serbske žony a holiča. Štóž so tohodla za tule ważnu wěc zajimuje, a štóž z nami chce, zo by so wšo lětsa dokónčiło a to tak, zo by Serbski dom woprawdźe był srjedźizna našoho ludu, njech přikhwata na Maćičnu zhromadźiznu a njech wopruje też hišće swoju hriwnu za „Serbski dom!

Š.

Z cyłoho swěta.

Sakska. 123,539 hr. 45 pj. su socialiscżi za poslednje sakske wólby wu dali. Najwjacy pózrjeschtej Lipscżanskej wokrjesaj (20,061 hr.), za Budyschi wokrjes bě 6000 hr. trěbnych. Wolicż smědżeschе 900,865 wosobow, 750,79 wosobow swojoho wólbnoho prawa wuži. Z tutych wolachu 441,764 socialne demokratiscy (lěta 1896: 299,090). Wólbnych zhromadźiznow mějachu socialiscy 982, leczacych listow rozschěrichu 5,583,700. Sobustawow mějeschе stron l. 1903—1904 w Sakskej 38,764 (porunjo 29,916 w pschedkhadżacym lěcz Najwjacy je socialistow združenych w 13. wokrjesu, w Lipsku — wokolinje (700 najmjenje w 3., w naschim Budyschskim wokrjesu. Za kóżdy hłós su socialn demokratowje pschi poslednich wólbach 30 pj. w pscherězku płaczili. Njej u podarmo płaczili. Slawny wójnski je prajił: Schtóż chcesch wójnu doby měj pjenjezy, a zasy pjenjezy, a hischcże jónu pjenjezy. Socialiscżi po tej wuczbje czinja — a derje jědu. Woni su najpilnischa, wubjernje zrjadowarja a spodźiwnje wopornіwa strona.

Němska. Kejžor Wylem je so na swoje srjedźokrajne pucżowanje podał we Vigo w Schpanіskej swjatoczнje witany był a też Gibraltar wopyta a zetka so z italskim kralom.

Awstrija. Czechowje su zasy w obstrukciji, t. r. hacża z dołhimi rěczemi wuradżowanjo parlamenta. Woni su z ministrom-praesidentom dr. Koerberom cyle njespokojom, a njedźiwamy so jim. Nětczischе knjeżerstwo je Czechom a

Słowjanam njepschećelske, abo lěpje: liza so z Wschoněmcami à la Wolf a tohodla Słowjanow dyrbi kopacź. Też słowinski a khorwatski klub a Italowje z Čzechami sobu Koerberej podtykuja nohu. Bórzy móže so pótknyćź, zo wjacy njeństanje.

Francózska komora Combesowu pschedłohu pschećźiwo rjadnikam wuradźuje, a prěni, zakładny paragraf noweje pschedłohi je hižo pschijaty. Tutón § 1. rěka: Duchownym stowarschenjam je kajkažkuli wuczba bjez wuwzaća zakazana. Hdyž wopomnisch, zo je Combes sam něhdy k duchownstwu schoł, wuznajesch hnydom: Combes je woprawdźity Judasch, a joho pomocnicy, kotriž za nim běža, njejsu wjele lěpschi. Někotsi ludźo drje praja, klóschtry su w Francózskej wjele mocy a wobsydstwa měle, rjadnicy su pschećźiwo republicy wustupowali, a tak dale a tak dale. Tola schtož so w Francózskej stawa, njemóže žadyn najskawnischi advokat zamydlicź. Je to prosće surowe njepschećelstwo pschećźiwo katholskej cyrkwi, w kotrejž su wot spočatka rjady byle a w kotrejž hač do skónčenja swěta mnischa a knježny też budźa. Schtóž potajkim pschećźiwo tajkimle prastarym załožinam a zarjadowanjam cyrkwje njepschećelscy wustupuje, je njepschećel cyrkwje, a ničzo njenje a ničzo wjacy. Wschě druhe Drježdźanske a hinasche „liberalne“ mudrosće su hole blady a nic kuska liberalne. A francózskoho naroda, kotrohož hewak tola tak horcu a też za dobre wěcy zahorjenu duschu čzesću, je mi skoro žel joho ślepoty dla. A hischće hórje Combes rohi wutykuje. Wón cyle zjawnje prěduje, zo Lurdske žórko da zawrěcź. Schtóž chce to hischće krasnoho ptaka myćź, je wobžarowanja hódny. Pschetož Lurdy su swjatnica a putnische, hnadowne město francózskomu ludej najdróžsche, haj cyłomu swětej pschedrohe a swjate. A khrobolak, kiž so wo tajke něschto trěje, rani z tym najhłubsche nabožne začzućza kóždoho jenož trochu wěrjacoho katholskoho schesćźana. Najskerje je nětčzischi francózski splah trochu liwki ...

Na rusko-japanskim wojownischću pschecy hischće wjele podawkow njeje. Japanske łódźe pschecy hischće psched Port Arthurom a wokoło Port Arthura jězdźa, a tak so jedyn drohotny dźeń za druhim minje. Drohotny njemjecy w tym nastupanju, zo kóždy tajki dźeń prózdnin płaći někotre milliony, a tych w Tokiu njeje nadbytka, kaž so znaje. Wschak tam hižo wojakam z papjeru płaćza. Tohorunja je wscho, schtož Jendźelčzenjo baja wo padźe Port Arthura, prózdna baja. Port Arthur je njedobytna pschimórska twjerdźizna, słuscha Ruskej, a nitomu druhomu njez tym njebudźe słuschećź. Wschě wulke japanske dobyća pod swětłom prawdy skoku do hromady lěžu, kaž po deschću kužiczki na horcym słóncu. Władywostok su Japanowje bombardowali, ale ze schkodami su do Zazeba dom wotjěli, hdźež budźa łódźe porjedźane. Hdyž pak dyrbja so łódźe porjedźećź, su najskerje też mužstwa schkodowałe, a někotromužkuli so hižo njebudźe hodźećź pomhacź. Też maja Rusowje na kraju mócnoho zwjazkarja pschećźiwo njepschećelej, a to je zyma. Japanske wójska njemóža do prědka, a ruske so z kóždej hodźinu bliža.

— Port Arthura so japanske łódźstwa njespuschćeja. W tychle dnjach bu zasy bombardowany. Japani wupóstachu 200 granatow, ale jenož dwě do města padnyschtej, njenačziniwschi tam žaneje wjetscheje schkody. Na morju bu wjelemjenowany ruski „brónjenoscher“ „Retwizan“ z nowa na tsjoch městach wobschkodźeny. Ale njedźiwajcy na to pschecy hischće stoji, brónjo Port Arthur. Powěsćź, zo su Rusowje tele ważne město wopuschćili, je jendźelsko-japanska, to rěka zmyslena.

— Kak dołho budźe wójna tracź? Ruski póstanc w Parizu, Njelidow, praji: Nětko je w narańschej Asiskej 200 tysac hacź do 250 tysac naschich ludźi. Ale njepóčźnje so prawa wójna, doniž tam njebudźe dalschich 200 tysac mužow. Za tsi, schtyri měsacy snadź; prjedy so niczo wosebitoho, rozsudnoho njestanje.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1904: kk. 409. Jurij Rězak z Bělčec, 410. Jakub Kliman z Kamjenca, 411—413. z Budyšina: wučeŕ em. Herman Juŕk, Jan Wjerab, Marija Hermanowa, 414. Marija Měnjec z Čemjeric, 415—421. z Wotrowa: Michał Šołta, Hana Nowakowa, Madlena Juršec, Michał Wrobl, Michał Herman, Michał Łusčanski, Michał Kocor, 422. 423. z Kašec: Pětr Cyž, Jakub Čumpjela, 424. Jan Hajna z Nowodwora, 425. 426. ze Žuric: Jakub Cyž, Michał Krawčik.

Sobustawy na lěto 1903: kk. 752. Jakub Pan z Kamjenca, 753. Michał Kocor z Wotrowa.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Za nju je so woprowało: Wudowiny dar k česći swj. Józefa 6 hr. 50 pj.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdatych 11,774 hr. 7 pj. **Dale darichu:** Mołokanow (287,25 hr.): 1 hr. 50 pj. + 1 hr. 25 pj. Jakub a Mikławš za koncert 2 hr. **J. H. z Wotrowa 100 hr.** Wučeŕ Ernst Hoker z Hornjeje Hórki (nowol. dar) 3 hr, hosćo „pola Flekow“ w Prazy (tohorunja) 17 hr. 7 pj., wučeŕ Neliba, Veselá w Č. 1 hr. 70 pj. Delanska Patentna Komisija (561,51 hr.): knjez administrator z posedźenja 6. III. 60 pj., też administrator, ale hinaši z posedźenja 13. III. 40 pj.

Zapłać Bóh wšěm dobroćerjam!

K zelenomu štwórtkej

so należnje poruča:

Nowa Jězusowa Winica z kěrlušemi, w rjanym zwjazku 6 hr. 50 pj.

Pobožny Wosadnik po znatych płaćiznach.

Khwalće Knjezowe mjeno po 2 hr. a 2 hr. 50 pj.

Róčna Swjatnica po 5 hr. a 3 hr. 50 pj.

Wšitke knihi su dóstać w Budyšinje na farje, kaž też přez kk. duchownych.

Jutrowne kěrluschе za kschižerjow su w Budyschinje na farje dóstać. Wjazana knižka po **25 pj.**

Delenkec chemiska rjedźerńja pjerja w Budyschinje (na Mažakowskej dróze) z tutym swojich pschecźelow w Serbach podwólnje prosy, zo bychu wupjerki po móžnosći **runy pucź** sem słali a dawali. Wěsteje pschiczyny dla je to jara wužitne za tu a za tamnu stronu.

Zjawny dźak.

Wróćiwši so wot rowa našeje lubeje **dźowki** a **sotry Hańže**, wuprajamy z tutym wšitkim, kotřiž su tusamu na khorołožu wopytowali kaž też pusty wječor a ju k rowej přewodźeli —, wosebje pak też Radwořskomu spěwařskomu towarstwu **„Meja“** za hnujacy spěw při pohrjebje, najwutrobniši dźak a „zapłać Bóh tón Knjez“.

Hłuboko zrudźena **swójba Wenclec w Bronju.**

Cźischcź Smolerjec knihicźischczerńje w Macźicznym domje w Budyschinje.

Katholski Posoł

Wudawa so kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich expedicijach 2 hr.; z křižnym zwjazkom do domu słany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće a w knihařni lětnje 3 hr., štwórtlětnje 75 pj. Za nawěštki płaći so wot cyłoho rjadka abo telko města 25 pj.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Mikławš Andricki, kapłan w Budyšinje.
Administrator: Mikławš Žur, farař w Budyšinje.

Čisło 13.	26. měrca 1904.	Lětnik 42.

Konsekracija a witanja.

Wo konsekraciji abo wo swjatočnym swjećenju naschoho najdostojnischoho knjeza biskopa wam zdźělujemy:

Hižo wutoru 15. měrca knjez biskop do Wróclawja wotjědže, zo by so w maćerskim domje schěrych sotrow tři dny cyle pobožnosći podał. Pjatk potom druzy knježa a pschećeljo za nim jědžechu. Běschtaj to tachantskaj knjezaj scholastik Skala a direktor Löbmann z Budyschina, dale propst P. Leopold Schneider z Marijneje Hwězdy a kanonik Herrmann jako wosobinski pschećel a też farař wosady, w kotrejž je knjez biskop narodźeny. Tohorunja pschiwuzni a druzy pschećeljo knjeza biskopa, mjez nimi kantor Bur z Königshajna. Z Drježdžan pschidachu so: vikariatnaj radźićelej prälat Klein a superior Fischer, jako zastupjeř konsistorija konsistorialny radźićeř Plewka, a skónčnje jako wotpósłancy towarstwow a wosadow general-leutnant excellenca z Niesewand, major z Wrochen a dr. Beenen. Nimo toho běschtaj do Wróclawja też dawnaj Prazskaj pschećelej knjeza biskopa pschijěłoj, swjećacej biskopaj kk. Krásl a Frind, kotrajž we wjerch-biskopskim hrodže hospodu wzaschtaj. Tam so pjatk wječor też knjez biskop Luschčanski pschesydli.

Nazajtra w 1/2 8 hodźin wuńdže z kathedrale swjatočny čah k wjerch-biskopskomu palaisej po najdostojnischich knjezow, a so potom po samsnym puću do cyrkwje wróći, kotraž bě pschepjelnjena z pobožnymi. Boże słužby,

kotrež so nětko zapoczachu, trajachu dwě hodźinje. Duchownym a swětnym hosczom z Łužicy a Sakskeje dósta so blizko pschi woltarju wosobnych městow.

Hdyž běchu so duchowni psched woltarjom swjate drasty zwoblekali, wotmě so pontifikalna Boža mscha, pschi kotrejž tachantscy knjeza dr. Seltmann a Scholz, dr. z Montbach, Knoff a Klose assistowachu. Kardinal Kopp běsche pschi wulkim woltarju, biskop Łuscźanski pschi pódlanskim woltarju Božu mschu swjecźesche „pod njebjesami“.

Wobrjady, z kotrymiž so biskop swjecźi, smy hižo trochu wopomnili. Swjecźizna stawa so na Božej mschi. Hdyž běsche so pismo swjatoho Stoła wo pomjenowanju knjeza Łuscźanskoho za biskopa pschecźitało, tutón japoschtolske wuznacźo wěry złoži a swjatocźnu pschisahu a zwotmolwja tej wschelake praschenja, kscheścźansku wěru a swoje biskopske žiwjenjo a skutkowanjo nastupace. Woprawdźita swjecźizna so spocźina, hdyž je swjecźomny biskop so na skhodźenkach woltarja wupschestrěł, a wschitcy pschitomni litaniju wo Wschěch Swjatych nad nim spěwaju. Potom so swjecźomny psched kardinalom poklakny a tam bu jomu scźeńska kniha na ramjeni położena. Swjecźacy biskop a tež assistowacej położischtaj jomu ruce na hkowu, prajicy: „Wzmi Ducha swjatoho.“ A scźěhowasche žałbowanjo hkowy a rukow z khrysamom, „zo by móc Ducha swjatoho napjelnika joho znutskowne a napołożenjo joho tak žałbowaneju a swjecźeneju rukow wschěm k spomoženju byko.“

Jako znamjenja joho wysokeje dostojnoscźe a tež joho cźežkich pschisłuschnoscźow nowy biskop potom pschija stab, pjerschcźeń a scźeńsku knihu. Potom woprowasche kardinalej po starodawnym waschnju swěczcy, khlěbaj a sudkaj wina. Swjate woprawjenjo wužischtaj wobaj zhromadnje, jene swj. wobłatko a z jenoho kelucha. Kardinal nowoswjecźenomu biskopej da bratrowske wokoschenjo. Hdyž bě tutón tež hischcźe mitru stajeny a rukajcy wobleczeny, potajkim w poknym biskopskim ornacźe, wjedźeschtaj joho assistentaj swjecźacej biskopaj, Kraśl-Pražski a Marx-Wróclawski, k biskopskomu sydłu abo trónej, schtož inthronisacija rěka.

Tajki wobeńdźe nowoswjecźeny biskop kathedralu, wudźělujo prěni króć biskopske požohnowanjo. Mjez tym spěwasche so Te Deum.

Na posledk wudźěli biskop hischcźe swjatocźne pontifikalne požohnowanje wot woltarja, a zaspěwa trójcy, a to kóždy króć z powyschenym hłosom: „ad multos annos“ (mnohe lěta). Tele „mnohe lěta“ knjez biskop spěwasche swojomu konsekratorej.

Hdyž běsche po swjatocźnych zbožopscheczach, zeńdźechu so knježstwo w 1 hodź. k hoscźinje we wjerchbiskopskim palaisu. Nowy biskop sławjeshe bamža a krala, knjez kardinal biskopa Łuscźanskoho, a tutón hischcźe jónu kardinala a biskopow-assistentow.

Jara nutrnu, zbožopschejnu depeschu pósła Joho Majestosćž kral Jurij, tohorunja wschitke stawy naschoho jasnoho kralowskoho domu z nutrnymi słowami swoje zmysslenjo wozjewichu. — —

* * *

Witanjo w Drježdžanach bě wulkotne. Drježdžany so wuznamjenichu. Z dobom bě tu dopokaz, kajku powschitkownu luboscž je najdostojnischi knjez za krótki dotal cžas swojoho japoschtolskoho vikarstwa sebi dobył. Póńdželu wokoło 4 hodžin popołdnju běsche so na perronje hłownoho dwórnischcža něhdže 50 wosobow w swjedženskej drascže zestupało: zastupjerjow katholskich towarstwow.

Najdostojnischi knjez bě nimo Budyschina jěł, hdžež so jomu knjez scholastik Skala pschida a joho dale pschewodžesche. Hnydom, hdyž knjezaj z cžaha wuńdžeschtaj, pschedstupichu zastupjerjo wyschnoscžow, kotrymž knjez biskop swój spodźiw a swój džak wupraji za tak wosobne powitanjo. Z dwórskeje cyrkwje zwonjachu zwony, a 10, 12 wosobnych equipažow jedžesche pschez Stare město k njej.

Hdyž bě najdostojnischi knjez so we swojim wobydlenju zwoblekał, z prälatom Kleinom w ½5 hodžin psched dwórsku cyrkej pschijědže, hdžež joho duchownstwo z Drježdžan a wokoliny wocžakowasche, z fararjom a superiorom dwórskeje cyrkwje, vikariatnym radžicžerjom Fischerom w cžole. Tež hewak běchu ze Sakskeje duchowni pschitomni, mjez nimi z Lipska knjez superior emer. Juhr.

Dwórska cyrkej bě połna ludu a zwuki kěrluscha „Ecce sacerdos“ ju mócnje pscheržiwachu. W dwórskej loži sedžachu kral Jurij, krónprync Bjedrich August ze synami a prynccessa Mathilda.

Po krótkej modlitwje poda so knjez biskop k trónej, knjez superior Fischer pak z klětki ze zahorjenymi słowami nowoho duchownoho pastyrja postrowi, lubjo jomu w mjenje wěriwych a jich wodžerjow swěrnu posłuschnoscž. Knjez biskop wot woltarja wotmołwi w dołhej, pokornej a nanajwysche pohnuwacej rěcži. Na to wudžěli prěni krócž doma biskopske požohnowanjo. Z požohnowanjom z Najswjecžischim pschi Te Deum so swjatocžnoscž skónczi. — —.

A nětko najdostojnischi knjez k Budyschinej jědže, hdžež joho w pisanjenju barbow wocžakuja syły ludu, syły tež pobožnych, poddatych Serbow.

K nam witajcže!

Z Łužicy a Sakskeje.

Z Hajnic. Najnowischo smy so rozsudžili, zo njebudžemy kapałku pschitwarjecž, ale zo natwarimy z Božej pomocu hnydom nowy Boži dom, pschi kotrymž budže tež fara a kerchow. Je to tak nuzne. — Cžim bóle a nutrnischo tohodła prosyn

Z kraja. Njedawno mějachmy pruhowanjo, kaž to před jutrami bywa w kóždej z našich šulow. A rjenje běše! Dźěći tak kedźbliwje słuchachu na wučerja a na kóžde joho słowo a běchu — hdyž jich dóńdźe prašenjo — z wotmołwu hnydom tu raznje a z khwatkom. A woči so jim błyskotaštej, hdyž na kóncu „knjez“ kóždomu z nich dari „swjećatko“ jako myto pilnosće a posłušnosće. Něšto pak so mi njelubješe na pruhowanju: zo běše tak špatnje wopytane wot našich staršich. A tola běše — a je kóždy raz — pruhowanjo jich dla, jim k woli. Tutón dźeń dźě je jenički w lěće, na kotrymž móža starši zastupić do šule a so přepokazać wo jeje skutkowanju. Haj měnju, zo je to staršich swjata winowatosć, zo wopytuja na tutym dnju swoje dźěći tam, hdźež so twari jich duchowne a časne zbožo. Doma wšak — kaž to njebywa hinak — nimaju starši khwile so dokładnišo přeswědčić, kak to z duchownym wućehnjenjom jich dźěći je: tu je starosć wo wšědny khlěb tak rjec na prěnim městnje. Čim bóle dyrbimy tuž na tamnym dnju hić do šule, hdźež nam pruhowanjo podawa přehlad. Dźeń wob dźeń — přez cyłe lěto — prócujetaj so nan a mać, zo byštaj zasłužiłoj wšědny khlěb za swoje dźěći. A prawje tak! Runje tak prawe a zdobne pak je, zo znajmjeńša jónu wob lěto za tym hladataj, hač jeju dźěći też w duchownym nastupanju kroča do prědka abo kroča snadź nazad! A k tomu je dźeń zjawnoho pruhowanja w šuli postajeny. Tam so staršim pokaza, što dźěći nawuknychu w dołhim běhu lěta, kak wučerjo a dźěći hromadźe dźěłaju, kak sebi rozemja, kak so lubuja — a nic na poslednim městnje: kak dyrbješe so wučeŕ prócować a kak sćerpny dyrbješe być, prjedy hač dźěći dowjedźe na tutón skhodźenk. A hdyž to naši starši wohladaja, potom budźa — a to je skónčnje tež zamysł tajkoho pruhowanja — hinak myslić a sudźić wo šuli, wo wučerju a wo wšitkim, štož z tym zwisuje. Potom z razom přestanu njerozomne a hłuboko zrudźace rěče, kotrež tak wobćežuja dźěło wučerjej a z tym škodźa wšomu wuspěchej! — Tohodla khodźće na pruhowanjo wšitcy, kiž maće dźěći w šuli, ani druzy dorosćeni njech njewostawaja doma. Kać so zawěsće njebudźeće! Wašim dźěćom budźe so, hdyž was w připosłucharjach wuhladaju, wutroba horić z radosću — a budźe wam wjesele póznać wědomosć, kotrejež waše dźěći nabychu z pilnym dołhim wuknjenjom. A wy změjeće radosć nad wašimi dźěćimi; přetož wohladaće, zo próca, na nje ważena, zo wopory njeběchu podarmo. Njeprajće, zo nimaće khwile: k dobromu skutkej dosaha přecy časa. Njeprajće też, kaž husto so słyši, zo njewěsće ničo wo pruhowanju. Ani tuta wuréč njepłaći! Waše dźěći tola wšitke přińdu w swjatočnej drasće a hižo dny doprědka wam powědachu z wulkej ważnosću wo bližšim pruhowanju. Tohodla hišće jónu: Khodźće wšitcy na pruhowanjo! Přetož staršiski dom a šula dyrbitej hromadźe skutkować, a najlěpje pak sebi wonej dorozemitej na pruhowanju, a potom móžetej a budźetej wonej zhromadnje rjenje dźěłać za wěčne a časne zbožo našeje młodosće! *R.*

Z Filipsdorfa. Exercicije za žónske a knjeżny so tu tčtsa wotmčwaja: wot 11. — 15. haprhla; 16. — 20. mejc; 4. — 8. julija; 22. — 26. auguſta; 3.—7. oktobra. Teſame zapoczinaja ſo kóżdy krócź wjeczor w 6 hodźinach

prěnjoho mjenowanoho dnja a skónczja so rano w 7 hodzinach poslednjoho mjenowanoho dnja. Kscheszańske zónske a knjeżny so k pilnomu wobdźělenju na tychsamych zdwórliwje a pschecźelnje pscheproschuja. Poslednje zastanischczo je: Neugersdorf.

Z cyłoho swěta.

Saksle knjeżerstwo je swojich „wupłóschanych poddanow“ w druhej komorje z wobkrucźenjom změrowało, zo je Saksla — schtož so tola samo rozemi: w zwjazkowej radze pschecźiwo zběhnjenju § 2. hłosowała. Saksla wustawa kaž prjedy hdy, tak nětko schkituje kraj, zo joho njebychu jesuicźi dobyli, a tež je kral dospołnje pschezjene z tym, zo je knjeżerstwo w zwjazkowej radze tak hłosowało. — Bohu budź dźak! Tak mózemy tola my tyscheni Saksowje zasy w měrje spacź. — Bjez dźiwa tež, zo kralej komora za joho „spokojnosć“ wupraji dźak. Jenoż so nam zda, zo tónle dźak njeje dosć sprawny. Toho samoho krala mjenujcy, kotromuż su so dźensa dźakowali, dokonjeju cźisami Saksowje, trjebaj jutse z pschisłodźenjemi mazacź a hanicź, zo něschto rěka. Toho su njezapomnite dopokazy.

Němski sejm je sobotu wudawki za Afriku skhwalił, kotrež so hižo 50 millionam bliża. Lěwica sejma, wosebje socialisczi tohodla knjeżerstwo pschimachu a dosć raznje wustupowachu, ale na posledk nam tola njezbywa, khiba prajicź: Hdyż smy kolonije założili, dyrbimy je tež dozałożicź a wobkrucźicź. A srědki, k tomu nuzne, pschizwolicź. Pschizwolichu so 3 milliony, ale to je jenoż zapoczatk. Wosebje porażaca bě nowina samsnoho dnja wo Glasenappu. Wo tym wschak niże.

Awstrija. Mjez rozwadźenych Czechow a Němcow su so Polacy stupili, ale schtó wě, kak a hacź jich z cyła dojednaja.

— Njewjesołe powěsczje nazhonichmy z Prahi. Mje je pschecy jara zabolało, hdyż dyrbjach wo njeměrach w Prazy pisacź, w tutym pschekrasnym měsczje swojich młodostnych sonow, w tutym měsczje wulkeje slawy a skutkow czěskoho naroda, kotrohoż je Praha srjedźischczo. Pschetoż na kóżdy raz su tajke njepokoje zrudnje skónczite za samsny czěski narod. — Schto je so tam cziniło abo njecziniło, hižo spomnichmy. Dawno hněwachu so Czechowje na zhromadne wulke czahi, kotrež němscy studenczi na Prazskich „hrjebjach“ hotowachu runje psched njedźelskim wobjedom. Tuž so tež czěscy studenczi poczachu hromadźicź, „hrjebje“ běchu połne ludu, a tam a sem so tež postorczichu. Na kónc dyrbjesche policija sama „buml“ zakazacź, schtož bě so měko dawno stacź. Ale po cyłym němskim swěcze je z toho nětko zasy hobrski hołk, czěska „khwała“ so we wschěch tonach spěwa, poł cyłeje zemje schumi a howri pschecźiwo Czecham někotrych z wjetscha židowskich burschakow dla, kotsiž su sebi w Prazy dowoleli a kotrymž je w Prazy płacźiło, schtož jim w Lipsku, w Drježdźanach, we Wróclawju njepłacźi, ani w Barlinje nic. W Rakuskej su zrudne wobstojnosće.

— Wokomucski arcybiskop dr. Theodor Kohn je so wzdał. Swjaty stoł w Romje joho k tomu pohnu, dokelž wěriwi joho diöcezy „wot njoho so wobroczachu“ a pastyrjo wěriwych tež. Běsche to njewjesoła podawizna, a takle je so na njewschědnje waschnjo — ale najlěpje drje rozwjazała. Dr. Kohn je drje dobre wotpohlady měł, ale tak, kaž chcyschche je doskutkowacź, njebě dobry pucź. Kohn bě muż z ludu, a hdyż nastupi, joho z njesměrnej

radoſczu witachu. Wokomucſke biſkopſtwo je jara bohate, a nĕkotry wjeſch by ſo z Wokomucſkim arcybiſkopom mĕnjak hnydom. Tohodla ſydachu tež na tym ſtole pſchecy zemjenjo, a jenož zo bĕchu w pſchekorje, tónkrócz wuńdże njezemjan. Schkoda, zo Kohn njebĕ zmĕrniwiſchi muž!

Rom. Swjaty wótc je na dnju ſwojich mjenin — wſchak rĕka z domu: Józef Sarto — wótrje pſchecźiwo Francózſkej porĕczak; mjez druhim wupraji ſo kardinalſkomu kollegijej takle: „Znajecże wobžarujomne podawki w Francozſkej. Wot teje doby, zo ſmy trón naſtupili, ſmy Francózſkej dopokazy naſcheje woprawdźiteje pſchikhilnoſcże k narodej a naſcheje wurjadneje cżeſcżownoſcże za knjeżerſtwo podawali. Wjeſela pokni ſmy nad luboſczu a pſchiwiſnoſcżu katholſkoho ludu, cżim bóle pak nas rudża hotowe a hiſchcże ſo pſchihotowace poſtajenja pſchecźiwo katholſkim kongregacijam, kotrež ſu ſebi pſchez dobre ſkutki a kubłowanjo dżĕcźi wulkich zaſłużbow dobyke wo ſtat a cyrkej. Njedźiwajcy na naſche prócowanja pſchiprawjuja njeſprawny, ſchpatny zakoń, z kotrymž ſo duchownſtwu wſcha wucżba wozmje, wuſtawy ſo zbĕhnu, jich kubła zebjeru. Cyrkwinſke, nabożne a póccźiwe wukubłanjo młodźiny ſo z tym znjemóżni, njeſmĕrne ſchkody ſo na duſchach nacżinja. My wobžarujemy a hanimy wótſe tajku ſamopaſchnoſcż ...“ — Jara dołho je Rom ſcżerpny byk a cżakał, prjedy hacż je zarĕczak. Nĕtko pak bychu wjednicy francózſkoho ludu móbli wĕdżecź, hdże ſu za Combeſa doſpĕli.

— Bamž Leo XIII. bĕ zahorjeny pſchecżel a mócny zaſtupnik dżĕlacżerſkoho ludu. Z piſmami a z mudrym wótcowſkim ſkowom je wjelekrócz za potrĕbnoſcże dżĕławoho ludu wuſtupił a wjele za njón wuſkutkował. Toho ſu ſebi dżĕlacżerjo wſchĕch narodow wĕdomi, a tohodla ſu ſwojomu ſwĕrnomu pſchecżelej wulki pomnik ſtajili, kotryž ſo na dnju ſwjatoho Józefa w Romje wotkry. Pomnik ſtoji na torhoſchczu pſched Lateranſkej arcybaſiliku, romſcy dżĕlacżerjo bĕchu z korhowjemi pſchiſchli; hdyž zawĕſchk z hobrſkoho pomnika padny, wſchitcy po tamnym waſchnju ſylnje z rukomaj placachu. Kardinal Ferrata mĕjeſche płomjenitu rĕcż. Wjacore hudżbne kapale hrajachu. Wjele bĕ mjez pſchitomnymi dżĕlacżerjemi Nĕmcow, kotſiż buchu wot ſwjatoho wótca w audiency pſchijecźi a jara pokhwaleni.

Francózſkej je bamżowy nuncius w Parizu officielnje wĕdżecź dał, ze präſident Loubet, hdyž do Italſkeje pſchijĕdże, njebudże wot bamża pſchijaty.

— W Blois ſobotu 19. mĕrca wuhnachu kapucinow. Dokal z dobrym hicź njechachu, jich żandarmowje wuhnachu z pſchemocu. Z tej pſchileżnoſczu dóńdże k wulkomu holkej, lud kapucinam njechaſche cżahnycź dacź.

Schpaniſka ma w mnohich krajinach tajku drohotu, zo ſebi khudži ludźo njemóża wjacy jĕdże nakupicź a woprawdże hłodu tradaja. Hubjenſtwo je tu a tam żałoſtne. Na Madridſkich dróhach ſtražnicy wóndanjo 7 za hłódżenych namakachu, kotſiż jim w rukomaj wumrĕchu.

W Macedonſkej ſu ſo prĕnje zbĕżkarſke cżrjódki zjewike. Turkowſke knjeżerſtwo je hnydom ſylny a wobrónjeny wotdżĕl wójſka póſłało, zo by zbĕżk poduſyło w ſpoczatkach. — Wjedrawuſtojni ſu dawno powĕdali, zo to naléto zaſy zabuboce w kótliku tam deleka. Ale k wójnje pſchez to njedóńdże. Tu je ſo zaſy politiſka móc Ruſkeje zjewiła, kotraž ſebi nĕtkle wójny na Balkanje njepſcheje, a tohodla wójny njeje.

Indiſka. Najdoſtojniſchi knjez arcybiſkop dr. Zaleski, japoſchtolſki delegat narańſcheje Indiſkeje, w tychle njedźelach wopyta měſto Lahore, hdźež

so w kathedrali z wulkimi cześćemi powita. Tež běchu dróhi krasnje wupyschene, schulska młodźina, wscha běłu drastu zwoblekana, sypasche kwětki. Na cyrkwinych skhodźenkach postrowi hosćźa biskop dr. Pelckman, major O'Germann pschečźita adressu. Delegat, knjez dr. Zaleski, podźakowa so za wopokazane hołdowanja z dlějschej zahorjacej rěčźu a slubi pschitomnym, zo budźe swjatomu wótcej powědacź, kak je tu za poslednich 8 lět kschesćźanstwo pschibywało. Na kónc wudźěli 30 dźěćźom a dorosćźenym sakrament firmowanja, cyłej zhromadźiznje pak swoje arcypastyrske a bamžowske požohnowanjo. Tež wopyta wucźerńje. — Diöceza Lahore je pateram kapucinam dowěrjena, kotrymž w cźežkej prócy pomhaja terciarowje z rjadu swjatoho Franciska. Z nimi zakožichu 2 syrotni, w kotrymajž je 200 hólcow ze zahłodźenych krajow wucźeka nadeschło. Tak skutkuje kschesćźanska luboscź tu a tež tam w dalokich krajach.

Hererowje. Mjeno tohole dźiwjoho afriskoho splaha pomaku hrózbnoho zwuka nabywa za němsku kolonialnu politiku. Z cźornymi żarowanskimi pismikami budźe tu na dołhi cźas zapisany **13. měrc.** Na tymle dnju dósćźeže major Glasenapp wotdźěl Hererow, z kotrymiž so horca bitwicźka wuhra. Glasenapp měješche 36 jězdnych pschi sebi; 26 mužow, mjez nimi 7 wyschkow, bu morjenych, tsjo wyschcy, w-tych Glasenapp sam, a prostaj mužej dóstaschtaj rany. Hererow 20 na bitwischcźu wosta, tola Glasenapp dyrbjesche cofacź. — Nam so tajka bitwicźka snadna zda, ale w Africy je to bitwa. Tam jedyn muž waži za naschich sto, haj tysac mužow. Tam telko němskoho mužstwa njeje, z kóždym so tam żarliwje licźi. Tež so z podobnej pschehratej bitwu „běłych", khroblosćź cźornuchow množi, zběžk schěrschich a schěrschich nabywa rozměrow. Tak su so tež tu, po Bonelcwartach, po Owambach a Hererach wotwołali domoródni w Kamerunje, a po powěsći — wězo hischcźe njezarucźenej: němsku wobsadku, wobstojacu ze 40 mužow, do poslednjoho muża porubali. — K tomu ma so pschispomnicź, zo Hererowje njejsu najhórschi njesmilnicy a surowcy, zo njejsu žonow a dźěći na cźasće rubali, kaž so w nowinach pische. Protestantscy missionarowje wobswědcźuja, zo Hererowje jim niczo złoho njejsu cźinili, ani žonam a dźěćźom, hischcźe jěsć a picź jim noschachu. Wojuja Hererowje pschecźiwo pschekupcam a lichownikam, kotsiž su jich wusłědkacź pschischli. Mějachmy wo tym w januaru nastawcźk.

Na dalokim bitwischcźu pschecy hischcźe po dobje pschihotow njeje. Najwjetsche nadźije stajeja so wězo na Kuropatkina, kotryž je hižo Bajkalskoho jězora dojěł. W Pětrohrodźe pak su mjez tym pscheradu poměli. Wutopa so, zo je rytmischtr Jokow Japanam ruske plany pschedawał a signale. Nětko so wujasnja něschtožkuli wo prěnim rubjeżnym nadpadźe na Port Arthur, a kak mózachu tehdom Japani ruske signale znacź. Jokow bu hnydom tsělony.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1904: kk. 427. Jakub Rjeńč z Lutowca, 428. Jan Karl Nawka z Radworja, 429. Mikławš Grubert z Bronja, 430. Jan Jurij Besser we Windhorstu (Połnócnej Americy), 431. 432. z Nowoslic: Jakub Percgal, Michał Domaška, 433. Pětr Braeuer z Ralbic, 434. Pětr Čornak z Konjec, 435—437. ze Šunowa: Mikł. Šołta, Michał Woko, Jurij Žur, 438. Bosćij Rachel z Łazka.

Sobustawy na lěto 1903: kk. 754. Mikławš Grubert z Bronja, 755. 756. z Nowoslic: Jakub Percgal, Michał Domaška, 757. Pětr Čornak z Konjec, 758. Michał Woko ze Šunowa.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal 6 hr. 50 pj. Dale je so woprowało: z Budyšinskeje wosady k česći swj. Józefa 3 hr.; w Hajnicach: towarstwo knježnow 16,51 hr., Mathilda Rebšowa

4 hr., Jakub Šenk 3 hr., bywši tkalcowski mištr Stupka 50 hr., dohladowař Šenk 20 hr., wučeř Rječka 25 hr., Aug. Stránský 5 hr., direktor Rumler 50 hr., prokurist Lorenc 25 hr., překupc Koegler 5 hr.; překupc Pólank w Mnišoncu **100 hr.**, dohladowař Rječka w Mał. Bobolcach **100 hr.**; w Budestecach: Leopoldina Zuckerriedlowa 5 hr., Ottilija Bašowa 5 hr., kubleř Trenkleř 50 hr., Fr. Vítek 3 hr., A. Oudrnický 5 hr., prokurist Brauny 3 hr., N. N. 3, N. N. 5, N. N. 3, N. N. 3, N. N. 0,50, N. N. 3, N. N. 3; knjeni lěkarjowa Seifertowa w Kumwałdźe 30 hr., hant Rabenstein w K. 10 hr., J. Gaertner w Mał. Debsecach 1 hr.; w Hornjej Hórcy: direktor Bauer 10 hr., dohladowař Kastner 8 hr., Karl Reš 3 hr.; E. W. z B. 10 hr., **wudowa a syrota z Budyšina 300 hr.**, farař Nowak z Radworja 10 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdatych 11 901 hr. 59 pj. Dale darichu: Jos. Düricha, wobsedźeř walcowoho młyna w Klášterje n. Jizeru 4 hr. 25 pj. Delanska Patentna Komisija (562,51 hr.): Hdyž pónđźelu smy pruh'wali, so mały kamušk wuwali — 65 pj.; po ćežkim pruh'wanju ze skata tam blizko mjezow pruskoh' stata knjez předsyda, hlej, wuskuba też za Maćicu Jakuba — 2 hr. Zapołożeny darik 1 hr. 5 pj.

Zapłać Bóh wšěm dobroćerjam!

Sobuſtawy bratſtwa „Jězuſoweje Wutroby" a „Japoſchtolſtwa modlenja" maja ſwoje dobre ſkutki a modlitwy w měſacu **haprylu** Bohu woprować: **„zo bychu ſwoje winowatoſćże lubowali."**

Wozjewjenjo.

Ći knjeża duchowni, kotřiž su dotal hižo dźěl nowoho katechisma trjebali, chcyli tute nětko hnydom, hdyž so šula skónči, do Budyšina na faru póslać, zo by so cyły katechismus bórzy po jutrach mohł rozesłać. W kóždym trjebanym exemplaru ma mjeno dźěśća a wjes stać.

K zelenomu štwórtkej

so należnje poruča:

Nowa Jězusowa Winica z kěrlušemi, w rjanym zwjazku 6 hr. 50 pj.

Pobožny Wosadnik po znatych płaćiznach.

Khwalće Knjezowe mjeno po 2 hr. a 2 hr. 50 pj.

Róčna Swjatnica po 5 hr. a 3 hr. 50 pj.

Wšitke knihi su dóstać w Budyšinje na farje, kaž też přez kk. duchownych.

Jutrowne kěrluſche za ſchižerjow ſu w Budyſchinje na farje dóſtać. Wjazana knižka po **25 pj.**

W Pěſkecach je cžiſło 44. ze 26 górcami pola, 12 górcami łuki a 40 górcami rjanoho lěſa na pſchedań. Po pſchecžu pſcheda ſo też mjeńſchy. Wſchitko bliżſche zhoni ſo pola kublerja **Michała Mjechele** a też pola **Jakuba Bjarſcha** w Pěſkecach; **za płacžiznu** pak: proſtymy, praſchejcże ſo w Budyſchinje pola wobſedźerja.

Delenkec chemiſka rjedźerńja pjerja w Budyſchinje (na Mužakowſkej dróży) z tutym ſwojich pſchecželow w Serbach podwóluje proſyć, zo bychu hdyž wupjerki ſcželu, z dopiſnižku abo hewak **wahu** poſykki zdźělili.

Cžiſchcź Smolerjec knihicžiſchczerńje w Macžicznym domje w Budyſchinje.

Katholski Posoł

Wudawa so kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich expedicijach 2 hr.; z křižnym zwjazkom do domu słany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće a w knihařni lětnje 3 hr., štwórtlětnje 75 pj. Za naweštki płaći so wot cyłoho rjadka abo telko města 25 pj.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarstwa ſſ. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Mikławš Andricki, kapłan w Budyšinje.
Administrator: Mikławš Žur, farař w Budyšinje.

Čisło 14. | 2. hapryla 1904. | Lětnik 42.

Knjez biskop w Budyschinje.

Pjatk 25. měrca Budyschin a Łužica swjeczeschtej wulki dżeń. Słónco bě rjane zeskhadżało, a wysoko twarjachu so módre njebjesa, pod nimi pat wotuczeschе wjesołe nalěczo. Na tajkim krasnym dnju staroskawne Budyschske tachantstwo ze wschěm swěrnym ludom nowoho pastyrja witasche.

Knjez biskop pschijědże w 2 hodź. w pschewodże knjeza prälata Kleina wot Drježdżan do Budyschina, hdżež joho na dwórnischczu wocżakowachu kk. kanonikaj scholastik Skala a direktor Löbmann a tachantski prědař Schewczik. Wottam wjezechu so knjeza nimo serbskeje cyrkwje, kotraž z korhowjomaj witasche a ze zwonjenjom, po serbskich hrjebjach a po serbskej drózy (hdżež tež korhowje strowjachu) — k farje a k tachantstwu, kotrež bě wězo rjenje wupyschene: wobschěrny dwór so wschón błyschczesche z pisanjenjom a wonjesche z dymjacej jehlinu. Tohorunja psched biskopowym wobydlenjom (senioratom) krasne czestne wróta stojachu. Rjany słónczny dżeń swjatoczność hischcże wuzběhny.

Na tachantskim dworje postrowischtej najdostojnischoho knjeza biskopa Wotrowskej družcy z rjanej, wótsje a jasnje pschednjesenej basnju. Knjez biskop wot njeju pschija wěnc a buket.

Hdyž bě so biskopske drasty zwobletał, wjedżechmy najdostojnischoho knjeza w swjatoczným czahu do tachantskeje cyrkwje, tež pyschnje wu-

debjeneje. Někotre rjadownje tachantſkeje wučerńje, holcžki w běłych draſtach, ze ſchpalirom ſtojachu. Prědku pak krocžeſche towarſtwo rjemjeſlniſkich pomocnikow z korhowju, za nim wſchelake deputacije a 30 drje druzčzičzkow a holcžatkow w běłych draſtach a twětki ſcžěłacych. Dale ſcžěhowaſche cžah 20 ſnadž duchownych, potom aſſiſtentaj z mitru a ſchtabom, kanonikowje w mozzettach, aſſiſtenca z knjezom biſkopom ſamym.

Zaſtupiwſchi do cyrkwje, pſchija knjez biſkop aſpergil a incens (krjepjeńcu a kadženjo), a wot ſobuſtawow towarſtwa knjeznow a druzkow wobdaty, ſtupaſche cžah k wulkomu woltarjej; z wyſokoho khora Cäcilianſke towarſtwo zanjeſe kěrluſch „Ecce sacerdos“.

Na tele ſłowa knjez ſcholaſtik Skala nawjazowaſche, hdyž potom z dołhej nutrnej rěcžu najdoſtojniſchoho knjeza witaſche. Hlej, wyſchſchi měſchnik! Knjez rěcžnik ſłubi jomu nas wſchěch wobſtajnu ſwěru, pſchejo jomu wobkrucženjo joho ſtrowoty a podlějſchenjo joho dnjow.

Knjez biſkop, ſpomniwſchi na to, kak je wot młodoſcže ſem w Budyſchinje a w tutym Božim domje doma a znaty, wukožowaſche wyſokoſcž biſkopſkeje doſtojnoſcže a kak je pſchiſchoł ſłužicž wěriwym, kak je pſchiſchoł nas wucžicž, nas ſwjecžicž a wodžicž. Wón nam potom prěni krócž tež ſwjatocžne biſkopſke požohnowanjo wudžěli, wo kotrež běſche knjez ſcholaſtik proſył w mjenje cyrkwje, napjelnjeneje do poſlednjoho měſtacžka.

Po ſwjatocžnym kompletoriju (wjecžornej modlitwje) ſpěwaſche ſo Te Deum a w ſamſnym rjedže, kaž běchmy joho pſchiwjedli, joho zaſy na tachantſtwo dowjedžechmy, hdžež bě pokno zbožopſchejacych.

Pſchejachu pak: konſiſtorium, tachantſcy vikarowje, duchownſtwo cyłe Knježa, kotſiž ſu za knjeza biſkopa jako praeſeſa ſerbſkoho ſeminara w Prazy ſtudowali, pſchez knjeza direktora Löbmanna pſchepodachu keluch.

Dale gratulowachu: zaſtupjerjo naſcheju klóſchtrow, tachantſcy zaſtojnicy, ſeminar z tachantſkej wučerńju a ſchulſkim pſchedſtojicžerſtwom, ſakſki kath. wučerſki zwjazk ze zjednocženſtwomaj Budyſchſko-Schěrachowſkim a ſerbſkim (rěcžnik knj. Symank), Budyſchſke towarſtwa (rjemjeſlniſke, Cäcilianſke, žónſke, mužſke, knjeznow, Jednota, ludowe, towarſtwo wučomcow) — z Hajniczanſkimaj: mužſkim a towarſtwom knjeznow.

Wotrowſka deputacija, nawjedowana wot knjeza kanonika fararja Herrmanna, pſchinjeſe kraſne Wotrowſke album a pódła horcych pſchecžow hiſchcže pjenjez za cyrkwinſke potrěbnoſcže diöcezy.

Scžěhowachu Schěrachowſke towarſtwa (deputacije), a měſto z měſcžanoſtu w cžole, Žitawſke, Lubijſke, Woſtrowſke, Leutersdorfſke, Reichenanſke, Seitendorfſke a Kamjencſka deputacija, ze ſerbſkich hiſchcže Khróſcžanſke (z Knkowom) a Radwořſke deputacije.

Tež Maćica Serbska bě zbožo pſchecž pſchiſchła. Wſchak k ſwojomu pſchedſtydže džěſche! — A hiſchcže pſchemnozy jenotliwcy pſchejachu zbožo.

Nowomu knjezej biſkopej: ad multos annos! Mnohe lěta!

Dozwuki k Wróćławskej biskopskej swjećiznje.

Wšelakore, pohnuwace wutrobu a swjate a krasne su přemnohe wobrjady, zjednoćene z biskopskej swjećiznu. Swjata cyrkej, naša mać, chce nas z nimi powučić, nam předstajić, kak wysocy ważna a wysocy swjata je nadobna biskopowa dostojnosć.

Jena z tutych swjatych caeremonijow pak je mje cyle wosebje zajała: swjećacy biskop zanošuje „Te Deum“, a mjez tym nowoswjećeny biskop kroči přez cyły dom. Wón je pyšeny ze wšěmi znamjenjemi swojeje mocy a dostojnosće, a biskopaj-assistentaj abo służownikaj staj při nim, a tak wón prěni króć žohnuje wěriwych, kotřiž na zemju padnywši poniżnje wo požohnowanjo proša. Wšitcy so tu sklakachu, młodźi a stari, wosobni a nizcy!

A hdyž pak wón dźěše nimo nas, nimo swojich, žohnujo nas: kak nutrnje překrasnjenej, so jomu hnutej radowaštej woči! Sylzy swjatoho pohnuća wulinychu so nam.

Nimowólnje při tymle swjatočnym wobkhadźe spomnich na „wzdźěłanych hepjelow“ w universitnym měsće Jenje, kak su tući w popjelnu srjedu tohole lěta so skhroblili, předstajiwši při zjawnym wujězdźe biskopa w fijałkowej drasće, a „žohnowacoho“ wujacu, zapitu črjódu!!! Hdy by wša ta bjezbóžna hepjelska cwólba jenož hdy widźała katholskoho biskopa, žohnowacoho lud — hač też bychu sebi tajku skhrobłosć zważili! Hańba hólčiskam! — —

Hišće wosebitu, njezapomnitu radosć je najdostojniši knjez biskop nam, swojim přećelam a přiwuznym (ja so też k nim ličach, běch wšak přecy jich wjednik) — přihotował. — Po skóńčenym swjatym skutku nas k sebi do wjerchbiskopskoho hrodu powoła, najpřećelnišo nas tam přija a hišće jónu nas žohnowaše, rozmołwjejo so z nami najwutrobnišo kaž swój we swojich. Haj wjacy, wujedna nam też audiencu pola Joho Eminency kardinala Koppa. Tutón wysoki knjez rěčeše k nam jara přećelne słowa, wuzběhujo při tym z khwalbu, zo so serbske žony a knježny swojeje narodneje drasty kruće dźerža; tak njech wostanje, to jenož je česći! Też je wón při swojim wopyće w Kulowskej krajinje přileżnosć měł, tajke rjane serbske narodne spěwy słyšeć. Joho je to wulcy zwjeseliło; njech jenož Serbja swój narodny spěw prawje pěstuja, haj prawje wysoko česća! —

Hišće wjacy słowow přećelskoho napominanja wysoki knjez poručča k swójbnym, kotrymž je so dźensa přewulka česć a hnada stała, zo smědźa biskopa mjez swojimi měć. Z požohnowanjom nas potom wjerch cyrkwje wopušći. My pak nihdy njezabudźemy wokomika, zo smy k joho nohomaj klečeli. Z cyła nam wulke Wróćławske swjatočnosće njezapomnite wostanu. Našomu najdostojnišomu biskopej pak z dźakapołnej wutrobu wołamy: Ad multos annos!

Mikławš Bur.

---

§ 2.

„Z kraja“ so nam pischje:

Kaž hižo w tydźeńschim cžisle „Katholskoho Posoła“ cžitachmy, je so dla zběhnjenja § 2. jesuitskoho zakonja wulka hara zběhnyła w Israelu. Sama

druha komora ſakſkoho ſejma je za nuzne měła, pſchecźiwo zběhnjenju para-graſa proteſtowacź, hacźrunjeź to w Sakſkej woprawdźe nima žanoho rozoma. Pſchetoź tak rěka w ſakſkej wuſtawje, VI. wotdźěl, § 56., wotrězk 2: „W Sakſkej njeſmědźa ſo ani nowe klóſchtry zakoźowacź, ani ſo njeſmědźa jeſuicźi abo kajkiźkuli druhi rjad do kraja puſchcźicź.“ Cźomu potajkim tajte proteſty! Hdy by ſo w Pruſkej a z cyła w druhej Němſkej nakraſuje ſamón § 1. jeſuitſkoho zakonja zběhnył, to za Sakſku njeznamjenja niczo. W Sakſkej cźerpitej ſo znatej klóſchtraj, Marijna Hwězda a Marijny Dół, a hotowi ſmy.

A tola ſu ſami Němcy, a to jich wulcy muźowje hinak, cyle hinak wo jeſuitach rěcźeli, hacź to nětko howri a ſchkrěcźi. Němcy njemóźa ſwojich ſławnych muźow dowukhwalicź, a ſchto praji kral Bjedrich II., mjenowany „Wulki“? „Jeſuicźi ſu moji najlěpſchi poddani.“ Z cyła tónle muź kóźdomu dowoleſche, zo by k zbóźnoſcźi pſchiſchoł „po ſwojej façonje“.

Njejſu dale teź jeſuicźi wótcźinſke ſkutki dokonjeli? 1870—1871 běſche w němſkich wójſkach 41 jeſuitow, kotſiź jako pólni kapłani ſłużachu. Hlej knihu: Biſchof dr. Martin, Paderborn) — a za dwě lěcźe buchu cźiſami, kotſiź pſched khwilu wſchě wójnſke ſtrapacy, haj ſame źiwjenjo za wótcny kraj ſtajichu, za wotrodźencow znamjenjeni z Kainowym znamjenjom a porunjo najhórſchim złóſtnikam pſchez policiſtow z wótcnoho kraja wuhnacźi. A njejſu tehdom teź rozhladni a nahladni muźowje druhoho wuznacźa pſchecźiwo tajkomu poczinanju wuſtupowali? Njepiſaſche ſam tehdomniſchi Lipſcźanſki generalny ſuperintendent lěta 1873, hdyž „kulturkampf“ wudyri, a njewocźiſchcźachu to tehdom teź „Bautzener Nachrichten“: „Z pſcheſcźěhanjom katholſkeje cyrkwje za evangelſku wěru zboża njezakcźěje“?

Bismark drje chcyſche, zakoźiwſchi němſke kejźorſtwo po Lutherowym pſchikładźe jako druhi reformator, katholſku a evangelſku wěru něka do hromady ſpłatacź a něka ku nacionalnu němſku cyrkej wudźěłacź, ale němſcy biſkopja a duchowni jenoź z jenym hłoſom wotmołwichu: non possumus, njemóźemy. Za to dyrbjachu do wuhnanſtwa, dyrbjachu do jaſtwa, duchowne rjady buchu wupokazane, jeſuitowje w prěnim rjedźe.

Nětko, hdyž ſo w Němſkej po něcźim zaſy katholſkej cyrkwi dawa, ſchtoź jej ſłuſcha, ſchtoź je ſo jej z namocu brało, nětko howrja nowiny, jako by ſo powſchitkowny pſchewrót ſtał a ſwěta kónc ſo bliźił. A druha komora ſakſkoho ſejma zakoźuje njerozomne próźdne proteſty. Druha komora dźakuje ſo kralej a wuzběhuje ſwoju kraloſwěrnoſcź. Tomu ſamomu kralej, kotrohoź ſyn je z wótcnoho kraja, z narodneje zemje mohł rjec wupokazany, dokelź je katholſki duchowny.

K cześći Njewoblakowanoho Podjeća Maćerje Božeje Marije

ma ſo **we Wulkim Schunowje** katholſka cyrkej natwaricź. Wulki Schunow je wjes w južnej Hornjej Łužicy z kźějatym pſchemyſłom, a liczi z wokolinu **1100 katholikow,** kotſiź maja 2 abo 3 hodźiny pucźa hacź do ſwojeje farſkeje cyrkwje hicź, zo bychu ſwoje nabožne winowatoſcźe dopjelnili. Cyrkwinſke źiwjenjo tohodła woteběra. Wot 1. novembra 1903 ſo tam dwójcy za měſac katholſke Boże ſłużby dźerża, a to **na rejwanſkej łubi.** Cyrkwinſke źiwjenjo móże ſo jeno pozběhnycź, hdyž ſu na měſcźe cyrkej, ſchula a ſtajnja duſchepaſtyř. W jubilejſkim lěcźe, kotrež katholſke kſcheſcźanſtwo k dźakow

nomu wopomnjeczu na wuczbu, psched 50 lětami swjatoczuje wozjewjenu, wo Njewoblakowanym Podjeczu Maczerje Boże je Marije lětsa swjeczi, chcemy zakładny kamjeń za cyrkej położicz. Dokelž su katholikojo, fabrisey dźěłaczerjo, pschekhudźi, zo móhli dostojny dom Boži natwaricz, wobroczamy so na wschitkich czesczowarjow **Njewoblakowaneje Maczerje Bożeje** z prósstwu, zo chcyli mały wopor pschinjesczi a dom Boži k jeje czesczi natwaricz pomhacz, kotryž ma z dobom poswjeczeny dar za Macz Božu w jubilejskim lěczu bycz.

Dary, tez najmjenschе, dźakownje pschijima

Katholska fara w Nowym Leutersdorfje
póst Leutersdorf w Sakskej.

Zo by wulkej cyrkwinskej nuzy, tak bórzy hacz so hodźi, wotpomhał, podpisany nalezu prósstwu wo dary za wotpohladane twarjenjo cyrkwje dobroczinwemu wuskyschenju porucza.

W Budyschinje, 25. měrca 1904.

Biskop **Jurij Łuschczanski,**
japoschtolski vikar
a administrator ecclesiasticus w Hornjej Łužicy.

Nalezu prósstwu swojim lubym czitarjam wozjewjamy, sobu pschispomnjejcy, zo dary jara rady dale wobstaramy. Kak zrudne tam wobstojenja su, z toho widźisch, zo hischcze ani 30 dźěczi we Wulkim Schunowje a Waltersdorfje katholsku wuczbu njewopytuje. Wschitke druhe so nětkle zhubjeja. Farař hacz dotal (wot julija 1902) hischcze k žanomu khoromu powołany njebu; žadyn pohrjeb tam hischcze njeje měł, a kschcził je z cyła jeno 3 dźěczi a te tez hakle z toho czasa, zo tam Boże służby dźerzi!

Z Łužicy a Sakskeje.

Z Budyšina. Srjedu po jutrach wotbudźe so tu Hłowna zhromadźizna Maćicy Serbskeje, kotruž njech wopyta z was, štóž jenož móže a štóž je zahorjeny za swój serbski narod! Wosebje tale zhromadźizna je ważna, dokelž so na njej dojedna wo dotwarje Serbskoho domu. Njech w prěnim rjedźe tež naši ratarjo přińdu a so wupraja! (Hladajće nawěštk w dźensnišim čisle!) — Srjedu smy dźěl nowoho domu z Božej pomocu zběhali.

Z Khróscżic. Spominajo na tydźeńschi nastawk „z kraja“ njech tu zdźělu, zo so tez w naschej schuli, nic tak kaž to hewak pschecy waschnjo bè, schulske pruhowanja po njedźeli „Judika“ a to póńdźelu — ale tónkrócz wotměchu srjedu 23. měrca. Pruhowanja same minychu so k spokojnoscżi tych, kiž běchu pschitomni, tola bèsche jich tez tu jara mała liczba. Ał starschi, kiž swoje dźěczi do schule sczelu, móhli sebi tola tak wjele czasa wuzbytkowacz a na pruhowanjo hicz, zo bychu so na dobrych a prawych wotmołwjenjach swojich dźěczi wjeselili, a pschi tym so pscheswědczili, kak wulku prócu su duchowni a swětni wuczerjo nałożili, zo bychu jich dźěczi tak daloko wukubłali.

Po dopołdnischim pruhowanju bèsche potom wotpuschczenjo wotkhadźacych schulerjow, kotrymž wysokodostojny knjez kanonik a farař Wornar na wutrobu połoži, zo bychu sebi wschitke, wot swětnych a duchownych wuczerjow dóstate wuczby w dalschim żiwjenju rozpominali, a swój czasny a wjele wjacy wèczny wužitk z nich czahnyli. — To bè poslednje pruhowanjo w starej wuczerni.

Z cyłoho ſwěta.

Sakſka. Wokrjes Marienberg-Cžopawu ſu ſocialiſcźi pſchi wužſchej wólbje z antiſemitom zhubili. Pinkau dyrbjeſche pſched Zimmermannom cofacź.

Němſka. Kancleŕ Bülow je ſchcźuwanja „Evangelſkoho zwjazka“ w ſejmje wótrje zaſudźował, a tymle ſchcźuwanjam mjeno dał, kotrež jim ſłuſcha. Za to nětko zaſy Bülowej njemóža na mjeno pſchińcź a podrywaja joho měſto ze wſchěmi mocami.

— „Evangelſki zwjazk“ je za jenicžki poſledni tydźeń 24000 nowych ſobuſtawow nabył. A to wſchitko je § 2. ſcźinił.

— Z Němſkeje je za lěto 1903 pſchez morjo 36310 woſobow wucźahnyło, to je 6,2 wucźahancow na 10000 wobydlerjow. Sama na ſebi je to ſnadna liczba, ale porunjo prjedawſchim lětam je tola doſcź wulka. Tak bě lěta 1902 wucźahancow 32098, to je 5,6 na dźeſacź tyſac, a dale na zad bě jich hiſchcźe mjenje. Wſcho do hromady je za lěto 1903 z němſkich pſchiſtawow (Hamburg, Bremy) 295841 woſobow za morjo wujěło. Pſchiſpomnicź ſo ma, zo ſo z Ameriki tež ludźo wrócźeja. Něktoſi połni pjenjez, a wjacy je tych, kotſiž ſu próźdniſchi hacž prjedy. Dźěłacź tež w Americy dyrbiſch, chceſch-li jěſcź.

— W Bytomju (Beuthen) je ſo zajimawy proces ſkóncził. Skórźbnił bě kardinal Kopp a wobſkorźena pólſka, w Katowicach wukhadźaca nowina „Gornoślązak“ (Hornjoſchlezak. — Kaž wěmy, Polacy pſchi poſlednich wólbach pólſkich kandidatow w Schlezſkej poſtajichu, prjedy běchu centrowych wolili. Z toho naſta bědźenjo a pſchiſłodźenjo, kaž w agitaciji bywa. Duchowni dźěłachu wězo za kandidatow centra, a wužichu abo — znjewužichu tu a tam k tomu tež klětki a ſpowědnoho ſtoła. Naſtawk, tajke ſkórźby wobſahowacy, bě ſpomnjena nowina wozjewiła, a wo to ſo w proceſu jednaſche. Knjez kardinal je ſkórźbu nětko domoj wzał, a to bě za dobru wěc najlěpſchi pucź

Awſtrija. Za kandidata na arcybiſkopſki ſtoł we Wołomucu mjenuja w prěnim rjedźe biſkopa Bauera Brnjanſkoho. Knjez biſkop Bauer w Brnje (Brünn) je wubjerny knjez a wjerch; lud ſo modli, zo by wón ſtoł ſwjatoho Methodija naſtupicź mohł. Wotſtupiwſchi dr. Theodor Kohn je ſo z Roma z liſtom ze ſwojej diöcezu rozźohnował.

Danſka. Danſki „Folkething“ (ſejm) je w poſedźenju 25. měrca ze 57 pſchecźiwo 32 hłoſam pſchijał namjet, zo budźa pſchichodnje ſtraſchni złóčnicy z pukami khoſtani. Něktory z cžitarjow ſnadź pomyſli: Ani pola nas ſchkodźało njeby. Tak, kaž nětkle „jaſtwa a kłódy“ znajemy, ſu wone ſkerje khoſtańnje nam wbohim ſprawnym, kiž za nje dawki płacźimy, hacž woprawdźe khoſtancam. — Pſchi tej ſkładnoſcźi maliczkoſcź: Wóndanjo powědach z knjezom, kiž je wjele pucźował, wo Moſkwje. Knjez je twórnik (fabrikant) a wobhladowaſche ſebi tohodla woſebje tamniſche twornje. Něſchto bě jomu pſchi tym nadpadne. Tež z pſchecźelom tak nimo wulkeje twornje dźěſche, a cyły wobſchěrny dwór bě jenož z deſkowanym płotom wobity; ale ſwětły a cžiſty płót bě, kaž wumyty. „Pola nas tajki płót njeby ani jedyn dźeń cžiſty woſtał: to mohł cžłowjek kóžde ranjo z hadrjeſchcźom ſtacź a trěcź, ſchtož ſu mazuſchi wjecžor ducy z dźěła po ſcźěnach namolowali.“ — „To jenož njech ſo tu ſchtó ſpyta! nazhonił by, kak to je, hdyž ma knut reju!“ — Tak wotmołwi jomu Moſkowſki pſchecźel. „A pola nas wſchak tež hinak njepóńdźe, ale budźemy ſo dyrbjecź k pukam wrócźicź“ — mi tehdom knjez twórnik rjekny.

„Wosebje młody lud, hdyž je ze schule a prjedy hač je so woženił, je wschón tórny z wólnosću. Na tón zasy dyrbi prut. A tež pschińdże.“ — A widźiće: hižo pschischoł je; mjez tym wěžo hakle — w Danskej.

Italska. Skhadźowanka kejžora Wilhelma z kralom měješche najwutrobnischi raz. Italske nowiny z wulkim zapalom hosća skawja. Tež z kralowej-wudowu Margeritu je kejžor rozmołwu měł. Tež abt z Monte Cassina, P. Krug, bě na kejžorowu łódź pscheproscheny a pschińdże joho z P. Angelom wopytacź. Kejžor zajimuje so jara wo benediktinskich mnichow a na wschelake waschnjo jich wuznamjenja. Wschelake „zwjazki“ njewědža, kak bychu na to hladali. Hladaja jara kisale. Z awstrijskim kejžorom so Wilhelm njezetka, runjež su nowiny tak pisake.

Rom. Kóžde lěto swjeczi swjaty wótc rózu póccźiwosćże. Prěnja róża póccźiwosćże, kotruž bamž Pius X. swjeczi, je na pomnik njezbožowneje rakuskeje kejžoroweje Hilžbjety postajena, morjeneje pschez złósću anarchisty w Genfje. Tale dobra knjeni wěžo nikomu ničžo złoho cźinika njeje, a padże jenož za wopor djabolskeje kniczomnosćże anarchistow.

Francózska komora je z 316 pschecźiwo 269 hłosam zakoń wobkrucźiła, z kotrymž so rjadnikam wschitka wucžba młodosćże wozmje. Jenož za wukraj, za kolonije a missije smědža so wucžomcy hischće kublacź. Combes samo so rozemi, by najradschi wscho z korjenjemi wutupił, schtoż na cyrkej dopomina a na jeje rjady. Francózski narod budże so kacź, zo je za zasakliwcom schoł, kajkiž je wotpadnik Combes. Hižo nětko politiska móc Francózskeje w Oriencże pada. Stotki lět je Francózska schkitarka kscheścźanstwa w swjatym kraju a w narańschich krajach rěkała; te stotki su nimo.

Japanska dale swoje mocy psched Port-Arthurom bróji. Pschecy a z nowa pschistaw zawěra, ale pschecy tak, zo móža ruske łódże runje hischće na morjo won. Nětko pod admiralom Makarowom wone to tež cźasćźischo cźinja dyžli prjedy. Psched Władywostokom su Rusowje něktore pschekupske japanske łódże lepili, jenu wójnsku potepili. Wo tajkich wěcach japanske nowiny mjelcża. Wójna na kraju so z kóždym dnjom bliži.

Do Afriki je němski transport z 15 wyschkami a 300 muženi wotjěł, nimo toho 1200 koni, mjez nimi 900 lohkich kosmatych litwjanskich konikow a materiala k 2 baterijomaj po 6 kanonach.

W Indiskej mór skoro njepschestawa. W pschitomnym cźasu so žałostna khorosć zasy prawje jara schěri. Za jenicźki pschedposledni tydźeń tam 40527 ludźi z morom zhiny. Najbóle je Pendźab zamorjeny a z cyła znutskowne provincy. Wokrjes Bombay měješche 8500 a Bengal 5000 mortwych. To je mór hórschi mordař, dyžli mordarska wójna.

Wschelcźizny.

* Žałostny wichor w Saigonje (w Cźichim oceanje) znicźi francózsku łódź „Cambodge“. 100 ludźi zahiny.

* Mandźelskaj-automobilistaj. Muž, wobhladujo so w schpihelu, jonje: Žona, praj, je to moja abo twoja suknja? — Žona: Zajědź wschak do saka, su-li tam cigary, je suknja twoja, a je-li su tam cigaretty, je moja.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na łěto 1904: kk. 439—443. z Miłoćic: Michał Wornać, Pětr Kral, Mikławš Pjech, Jakub Šołta, M. Šiman, 444. Bosćij Zarjenk z Khrósćic, 445—

447. z Worklec: Jakub Hórnik, Hana Hermanowa, Michał Wincař, 448—457. ze Smječkec: Michał Dźisławk, Pětr Šołta, Marija Fulkec, Hańža Jakubašowa, Hana Kudźelowa, Jakub Schuster, Michał Symank, Michał Šiman, Pětr Matek, Jakub Wjenka. **Sobustawy na lěto 1903**: kk. 759. Hana Libšec z Budyšina, 760. Michał Wincař z Worklec.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal 883 hr. 51 pj. Dale je woprował: Farař Křižank w Seitendorfje 10 hr.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Drježdźanach-Janowym měsće: Jakub Mět, hrod zahrodnik z Worklec 5 hr.

Na twarjomnu cyrkej w Riesy: Přez k. P. Dominika w klóštrje Mar. Hwězdźe wot njemjenowaneje za † muža 10 hr.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Lubiju: Zjawny dźak swj. Antonijej 3 hr., k česći swj. Antonija 3 hr., z Budyšinskeje wosady k česći swj. Antonija 5 hr.

Za towarstwo dźěćatstwa Jězusowoho: z Różanta, přez k. P. Šćepana za dźěćo Józef křćijomne 21 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdatych 11 909 hr. 54 pj. Dale darichu: Mołokanы (292,00 hr.): 1 hr., Radwořska Hórnikowa Komisija (402,61 hr.): po šulskim pruhowanju 1 hr. 30 pj., **klóštr Marijna Hwězda 100 hr.**, stud. Mirosław Kaucký z Prahi 1 hr. 70 pj.

Zapłać Bóh wšěm dobroćerjam!

Maćica Serbska

změje **srjedu po jutrach. 6. hapryla t. l.**, w Gudźic hosćenu w **Budyšinje** ☛ **hłownu zhromadźiznu.** ☚ Započatk popołdnju $^1/_2$3 hodźin.

Dnjowy porjad: 1. Powitanjo. 2. Rozprawy. 3. Dotwarjenjo Serbskoho domu. 4. Wopominanjo Zejlerjowych stolětnych narodninow. 5. Namjety. **Předsydstwo.**

☛ Připołdnju, wot 11 hodźin počinajcy posedźenjo rěčespytnoho, hudźbnoho a narodopisnoho wotrjada Maćicy Serbskeje w „Liščej Jamje"; tež tam w 10 hodźinach nalětnja skhadźowanka Serbskeje Studowaceje Młodźiny.

Jednota,

towarstwo katholskich Serbow w Budyšinje, změje jutře za tydźeń, **njedźelu 10. hapryla**, swoju měsačnu zhromadźiznu.

Předsydstwo.

Wozjewjenjo.

Ći knjeża duchowni, kotřiž su dotal hižo dźěl nowoho katechisma trjebali, chcyli tuto nětko hnydom, hdyž so šula skónči, do Budyšina na faru pósłać, zo by so cyły katechismus bórzy po jutrach mohł rozesłać. W kóždym trjebanym exemplaru ma mjeno dźěśća a wjes stać.

Žiwnosćź na pschedań. W Nowej Jaseńcy je cžisto 32 c. nł pschedań: domske, nowa bróžnja a hródź z krutym krywom, tohorunja sadowa zahroda a hrjadki. Po žadanju hodźa so pólnosćże pschiwotnajecź. Wschě bliżšche zdźěli **M. Zynda.**

Cžischcź Smolerjec knihicžischczerńje w Macžicznym domje w Budyschinje.

Katholski Posoł

Wudawa so kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich expedicijach 2 hr.; z křižnym zwjazkom do domu słany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće a w knihařni lětnje 3 hr., štwórtlětnje 75 pj. Za naměštki płaći so wot cyłoho rjadka abo telko města 25 pj.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Mikławš Andricki, kapłan w Budyšinje.
Administrator: Mikławš Žur, farař w Budyšinje.

Čisło 15.	9. hapryla 1904.	Lětnik 42.

Jutrowna srjeda.

Rozprawa redaktora.

Hischcże su po puczach stopy kschižeŕskich koni znacź a hischcże njejsu radostne zwuki „Halleluja“ po honach doklinczałe a po holi — a hižo spěchamy Serbow dźěczi k městu Budyschinej, zo bychmy jutry doswjeczili. Pschetoż dźeń Maczicy Serbskeje woznamjenja nasche narodne jutry.

Pschetoż prjedy hacź bě Maczica Serbska założena, w serbskim kraju scherjesche mortwo a czma. Narod spasche. To rěka: dźěłachu tež tehdom naschi prjedownicy swoju rolu a jutrowne kěrlusche spěwachu — ale to bě wscho. Hewak lud njeczitasche skoro niczo a drěmasche joho duscha. Njebě nowin, njebě ani protyki, njebě Ziwjenjow Swjatych, womora tużesche tužiski kraj. A tu hlej: 57 lět tomu je, a zestupichu so horliwi mužowje, a w bratrowskej luboscźi a horjo so za Božu czesczź a za krasny dar nascheje serbskeje rěcze — założichu towarstwo Maczicy Serbskeje. Bóh pak jich skutk skhwali a jim žohnowanjo wobradźi. Schtoż su tehdom spoczeli Smoleŕ, Buk, Handrij Zejleŕ, Jordan a Kucźank a Klin: je wobstało a rostło, a w serbskich htowczkach zaswěczi so wyskaca schkriczka. Maczica Serbska skutkowasche mócnje a pilnje, wjacy hacź 300000 knihow, to je wjacy hacź tři sta tysac knihow a knižkow je tuto najstawnische serbske towarstwo rozschěriło mjez swojim ludom. Maczica Serbska wozjewi so Serbam nic macocha, ale wobswědczi so, kaž jeje mjeno powěda hižo, jako prawa Maczeŕ Serbska.

A tohodla smy Maczicy Serbskej tak dobri. Tohodla ju tak lubujemy a khwatamy k njej, hdyž nas wola, zo bychmy pschischli. Khwatamy stari a mlodźi, bohaczi a khudźi, wuczeni a prosczi jednori ludźo. Duchowni a

wučerjo, rjemjeślnicy a ratarjo, pschekupcy a lěkarjo a rěčnicy, khwatamy k njej wschitcy; tež cźi, kotsiž so hakle wucźa a pschihotuja na swoje powołanje, tež młodźi hólcy studenczi pschikhadźuja, zo bychu Macźicy Serbskej hołdowali a Serbskej Macźeri wobnowili swój slub. Z cyłoho serbskoho krajika itd. dźujemy so, z Hornjeje a tež tam z Delnjeje Łužicy, hdźež storamjenita rěč Sprewja w luboznych Błótach schepce bukam a wólschinam stódku pěseń. A tak wot podnóži Cźornoboha hacź k mjelczitej schumjatej holi wschěch swěrnych Serbow dusche jutrownu srjedu spěja k Budyschinej, a schtóž móże, pschikhadźa wosobinscy. Lětsa witachmy z tam delka swěrnoho dobroho wótca, kantora Jordana z Popojc, a tež z joho synom Hajnom, tohorunja kantorom a „schularjom“ w Gołbinje. Z Drježdźan bě tu komponist Krawc, ze Slepoho farar Handrik. Zo professor Muka z Freiberga, so samo rozemi. — Z Prahi pak pschilecźa z milinowej schkriczku postrow wot luboho Adolfa Cźernoho a w dalokim Kalischu w ruskej Pólskej Alfons Parczewski kazasche: Pschi hajcźe! Bohužel joho zastojnstwo w poslednim wokomiku zakomdźi, a wón skomdźi ... Schkoda, schkoda!

Wulcy by so mjenujcy zwjeselił: wschak bě lětuscha jutrowna srjeda krasna, krasnischa snadź, hacź hdy žana prjedy ... A hdyž pak njejscźe mohł pschińcź a pschitomny bycź, poslúchajcźe, luby drohi pschecźelo, kotryž jsy Serbow hóscź kóždze lěto a hižo z nami swjecźicźe drje 29. jutry, kak je było. Tež wy, lubi cźitarjo, kotsiž njejscźe móhli pschińcź, a scźe trasch móhli njejscźe pschischli — cźitajcźe a poslúchajcźe, kak je było! Krasnje, wam praju.

* * *

W jutrownu srjedu wotbywa so Nalětnja schadźowanka Serbskich Studowaceje Młodźiny, wotbywaja so posedźenja wotrjadow Macźicy Serbskeje a Hłowna abo generalna zhromadźizna Macźicy Serbskeje sama. Tak to dźe wot ranja hacź do wjecźora, a cyle na kónc by hewak druhdy tež koncert abo dźiwadłowa zabawa była.

Tónkrócź njebě, schtož wobžaruju. (Skónczenjo pschichodnje.)

Serbskim křižerjam.

Kajke radosćiwe klinča hłosy
Wot Kamjenca hač do Budyšina?
Što jusk z Wotrowskich so horow nosy
A hač za Kulow so dele pina?

Wuběžał čas ćicheho je posta —
Z cyrkwjow jutrowna so radosć zwoni;
Khrystus stanył je, a w rowje wosta
Drasta jeno! Jandźel z njebjes hroni.

Serbscy křižerjo ze wšitkich dworow
Na jutrownych konjoch wujězdźuja.
Z korhowjemi w ćahach pyšnych porow
Zanošuja z hłosom Haleluja. —

Konje w kóskatym a złotym gratu
Hriwy zběhaju hač wyše wuši
Kudźerjawe; njesu zmahowatu
Bantow pychu spjatu do wopuši.

Konje zesedłane na šabraku
Z jehnjećom so błyskotaju jasnje.
Pyšnje młodźenc sedźi na brunaku,
Šědźiwc za wuzdu też hišće masnje.

Konje rjehoceja w pyše z horda,
Zwony jutrowny jusk roznošuja,
Z nimi začahuje do akorda
Křižerjow so serbskich Haleluja ...

Z tajkej pychu Serbja jutry swjeća —
Jusk jich dołho konikej do wucha
Klinči hišće, křižerjej do dźeća,
A do honow Haleluja bucha. —

Takle z Boha dale jutry swjećće!
Wótcow wašnjo hajće sej a česćće!
Konjom wopuše a hriwy plećće!
Haleluja přez kraj serbski njesće!

Doniž kóń so budźe we kudźerjach
Gratować a zadźiwane šmrěki
Budźa šeptać sebi wo křižerjach,
Serbja, Serbja wostanu na wěki!

J. Čišinski.

Naſche wjedro.

Su tomu hižo tſi njedźele, zo k nam pſchicźahny naležźo krasne. Kak dodychuje kóždе ſtworjenjo, hdyž ſo ſtara, ſchědźiwa zyma hotuje z kraja a nam zawdawa božemje na jene lěto. Wjeſeli jej dawamy cźahnycź — wſchak ſmy njeběchmy nichtó tak pſchecz měru dobri. A tola je kóždе dźělenjo cźežke, hdy ſo joho boji; a tak też ſo zymu hiſchcźe wobara, hdyž nam ſcźele mrózy dźdu nóc a — kaž poſlednje dny — też khětro zymne deſchcźe a wětry. Cyła tak ſo nam tola wjacy njewrócźi — jeje knježſtwo bě lětſa z cyła poměrnje krótke a mile. Wèzo njewocźakowachmy tajke; pſchetož lońſchu nazymu hriby rjenož tak ze zemje lězechu — a hriby po ſtarym prajidmje wěſchcźa krutu zymu. Derje, zo ſo njedopjelni a zo tak cźi, kotſiž nam wěſchcźachu ſněha hacž wyſche kuſchow, woſtachu „falſchni profetowje“. Tuž božemje zyma ...

Nětko pak je naležźo k nam pſchiſchło a witali je ſmy z woběmaj rukomaj a bóle ſo nam wutroba radowaſche, dokelž běſche tak doſpołnje naležźo z razom. Tak zawjeſeli ſo rólnik, hdyž pſchijědźe won do pola a pſched nim zběhny ſo pkowroncźk, znoſchowaſche ſo k njebjeſkej módrinje, ſpěwajo Bohu raňſchi hwalbny kěrluſch. A też rólnik ſcheptny z cźicha modlitwu džaka a khwały ... Cyła ſtwórba nam zaſy wotucźa, wotucźa k nowomu žiwjenju. Ptacźata z daloheje cuzby pſchikhadźeju, wožiwjeja polo a lěs. Roſtliny nabywaja noweje mocy; z bołminu w ruce poſtrowjachmy a ſławjachmy wóndanjo „wuley“ a dźěcźi Zbóžnika ... Prjedy ſama pokhmurjenoſcź a mlha — nětk ſchcecźelnoſcź a jaſnoſcź wſchudźom, hdźež pohlada wócźko! Słónczko, kotrež nimy ſo bojo, druhdy ſo nam njepokaza za wjacy dnjow, wone khodźi zaſy

dlěišchu drohu na njebješkim wobluku a mócnischo hrěje zemju, schkrějo lodžanu skoru: wschitko, schtož hischće dopomina na zymu, dyrbi so znicžicź. Tuž witaj naleczo!

Zymy so njejsmy nadżeli tak mikeje a naleczża nic tak krasnoho. A tola — runjeżli wonka wschitko so radowasche a naleczo na nas so smějesche — tak prawje so njemóżachmy zwjeselicź z nim. Bojachmy so, zo — hdyż nam zeskhadża z razom we wschitkej krasnosczi — też zańdże bórzy zasy a zo trjebaj zyma hischće jónu so wrócźi. Pschetoż stare prawo je, zo měrc hischće pokazuje běłu brodu. Bohu dżak, zo běsche też tuta starosczż podarmo! Měrc wschak nam poskiczżesche hacż do konca pschecżelne naleczo, tak zo nasche dżěczi hižo pschipołdnju běhachu bosy. Dźiw to njeje, zo z tym tak khwatachu: dyrbjachu dżěn cyku dołhu zymu bycź w wobcżeżnym wobucżu. Měrc bě suchi, witany ratarjej. Měrcski proch je proch złoty . . .

A potom pschińdże hapryl, tón stary schibak, kotryż — każ wot njoho hinak njewoczakowachmy — nam skazy rjany czas. Rano jasny nalětni dżeń, dopołdnja deschczik, pschipołdnju słónczne wjedro, popołdnju najradscho krupy abo sněh a w nocy sylne wichory a — zo by hapryłske wjedro docyła hotowe było — też hrimanjo. Jutrownu sobotu so nam zabłysła a zahrima prěni raz a potom schumjesche deschczik — za naschich kschižerjow nic najrjeńsche wuhlady. Někotryżkuli zdychny: zo by tola jutsje „wjedro" było! A běsche, hdyż nic najrjeńsche, to tola za kschižerjow hischće, haj runje prawe, a mócnischo do kóżdeje wutroby zacźahny jich radostne: Halleluja! *J. R.*

Serbska korhoj.

Stoj, korhoj módra, čeŕwjena a běła!
Tón barbow błyšć njech Serbow k sebi łoji,
Njech pod nim muž při mužu lud wšón stoji,
Zo zemja serbska w tych by barbach kćěła!

Najbóle swěra žada so do dźěła,
Kaž njebjo módre jeno rostej hoji;
A lubosć krej a pjasć njech z mocu poji!
Bjez słónca žana njej' so róża zhrěła.

We swěrje pak a w lubosći spi přeće,
Zo trało zbožo by, kiž z njeju pleće
So, zo by radosć wěčnje wostać směła —

Stoj, korhoj módra, čeŕwjena a běła!
Z njej hajće sebi swěru, lubosć, radosć!
A mocy Serbja změju dosć a na dosć.

J. Ćišinski.

Z Łužicy a Sakskeje.

Z Budyšina. Z wulkej radosću a z dźakom zdźělujemy swojim čitarjam, zo je też Jeje Kralowska Wysokosć a wójwodka Sakska, **pryncesa Mathilda. 100 hr.** za serbski dom dariła. Pryncesa Mathilda je nam derje znata lubowařka Serbow, čita serbski a je našu rjanu drohu serbsku rěč wukła. Wona rada do Serbow

jèzdźi a Njebjelčanam je swjatoho Měrćina na konju sama namolowała. Nětko pak je też do rjadu šćedriwych a nadobnych dobroćerjow našeje najwažnišeje zhromadneje należnosće stupiła, našoho serbskoho domu. Budź za to nadobnej wysokej knježnje naš najhorcyši dźak a nutrna wutrobna sława!

Z Hajnic. W jutrownu sobotu popołdnju zebra so tu cźežke njewjedro. Pschińdźe tak nahle a njewočakowanje, a nětotry króć za sobu dyri. Nadobo nasta wulke stróženjo. Z wuskom, kaž by z kanonu tšělił, zjědźe błysk do Poráfec twarjenjow. Błysk pschejědźe z tak mjenowanoho staroho wobydlenja (hdźež dźěłaćerśke swójby bydla), do domu direktora Rumlera a wupuści cyłu jstwu. Po cyłych Hajnicach swěćachu so elektriske swěcy, kotrež so z tym skoro wschě skóncowachu. Cyłu nóc a hischće w jutrowniczku su dźěłaćerjo dyrbjeli porjedźeć. Hewak Bohu dźak njeje žana schkoda — a w měrje móžesche naschе towarstwo knježnow do „klóschtra" jěć na tschižerjow hladać.

— Lubi pschećeljo, njezapominajće na Hajnicy! My smy was tak nutrnje prosyli, tak jara należnje! My wědźachmy, čohodla, pomhajće nam!

Ze Staroho Łuśća. Też tu je sobotu błysk dyrił a znaty prastary dub, na Jaseńčanskich pomjezach stojacy, na kruchi rozbił a rozmjetał. — W prjedawschej 3mijec korčmje buchu wschě wokna wuttóčzene. — Kaž wustojni ludźo praja, po tymle prěnim wjacy sylnych njewjedrow pschez naschu krajinu počzehnje. Kedźbujće, hač so nazhonjenjo wobkrućzi.

Serbskim tschižerjam. Kak krasnje wam nasch basnik dźensa spěwa! Ja też bych, bych-li mohł. Takle pak was jenož khwalu, a proschu was: dźeržće dale zdobne, krasne waschnjo! W čerwjenej barbje jutrowne łupacze jejka, zo byschće z tym wopomnili, tak je Jězus nasch Knjez ranjeny a mohł rjec wukupany był we swojej samsnej najswjećischej krjewi, a tak bě wodźety čerwjeny ptaschcź — jutry pak slawiće joho dobyćzo, haj wy tschižerjo! A tak je prawje! To je něschto, schtož was cześći, to je něschto, schtož nasch narod cześći. — A tu su rozprawiczki:

— Z Khróšćic. (M. W.) Nasch lětuschi tschižerski procession je so Bohu dźak też zasy zbožownje minył. W Khróšćanskim wotdźělenju naliczichu 62, w Klóschtrskim pak 31 porow, do hromady 93 porow, potajtim najwyschscha liczba, wot toho czasa, hač su so Bačońcy wot nas dźělili, tehdom bě nas 94 porow. (Pschecy zasy so spomina, zo by rjeńscho było, byschtej-li tschižerskej processionaj hromadźe wostałoj.) Bohu dźak! ani lětsa nichtó do njezboža pschischoł njeje. Lětuscha jutrowniczka stuscha do rjanych! Njeběsche cźopło a też nic zyma, a wjedro derje wudźerża. Bóh daj, zo so k lětu zasy wschitcy tak hromadźe zetkamy!

— Z Radworja. (J. A.) Lětsa jutrowniczku zasy jónu wužichmy rjanoho wjedra. Pschi naschim tschižerskim processionje wobdźělichu so 46, na kóńc běchu jenož 44. Jenoho konja bě pschi jěchanju prědkowny tak njezbožownje kopnył, zo dyrbjesche so jězdnik hnydom wróćzić. Tuž kedźbuj, hdyž jěchasch! — Bačońskich tschižerjow naliczich 40; ja měnju, trochu mócnischi by tón a tamny procession bycź mohł.

— Z Njebjelcz. Naschich tschižerjow bě lětsa 31 porow. Wotrowskich 28. Pobožnosćź miny so pschi spodobnym wjedrje a psched mnohosćźu Namjenskich a Halschtrowczanow-pschihladowarjow dostojnje a k Bożej cześći.

Wobžarowacź je, zo so hospodarjo, wosebje młodźi a najbóle wjesni, njewobdźěluja pschi skutku, kotryž so Bohu lubi a ludźom. — Čźim wjetscha cźesćź stuscha tomu hospodarjej, kotryž je z tsjomi synami Zbóžnikej cźesćź dał.

— Z Kulowa. (J. Š.) Rjane wjedro běsche jutrowniczku; cyle derje a bjez njezboža wotby so rjany kschižeŕski procession k cźesćźi horjestanjenoho Zbóžnika. Naschich běsche 83 porow lětsa; loni bě něschto porow wjacy. Ralbiczanskich bě 43 porow, loni drje 42. Pobožnych a tež njepobožnych pschihladowarjow z bližscheje a dalscheje wokoliny bě so pschejara wjele tu naschło; a tu tež wostachu hacź do wjeczora, doniž so naschi domoj wróczichu. Nasch knjez landrat z Wojerec tež kóžde lěto pschijězdźuje a sebi z wulkim spodobanjom wobhladuje woboji procession. — Njedźelu změjemy prěnje swjate woprawjenjo naschich dźěczi, a na 88 dźěczi k blidu Knjeza pschistupi.

Z Delan. Po dlějschim cźasu wóndanjo jědźech zasy jónu ze Schunowa k Smjerdźacej — běch tak cyle w swojich myslach. Nadobo sym blizko wjeski, ale napohlad je mi cuzy a nowy. Tola znatej prěnjej statokaj pschi pucźomaj mi prajitej, zo je to stara znata wjeska Smjerdźaca. A schto pak je mi ju tak wocuzbniło? Znajachmy wschitcy idyliski wobrazk — rozbrojene statoki a za nimi dołhi rjad k njebju sahacych topołow. A nětko su padnyle pod sekercom a piku. Wobraz je so pscheměnił, statoki stoja tam kaž na prózdne blido postajene hrajki. Njecham z tym pokracźowacu kulturu, ani wnźitk, ani schkodu topołow kritisowacź — ale romantiski napohlad je so minył. — A ja ju tež znaju, Smjerdźacu a jeje topoły, ani sebi njeznaju Smjerdźaceje pschedstajicź bjez tychle topołow. Runje kaž sebi njewěrju Jawory póznacź bjez jeje topołow pola „Schěrakec". Ludźo, schto tola cźinicźe? — Najbliźschi by nětko Lazkowski lěs był... (Pschispomnił stajeŕ.)

Z cyłoho swěta.

Sakska. Nasch najjaschnischi kralowski dom je so, kaž w druhich lětach, tež tónkrócź horliwje a zjawnje pschi Božich służbach w jutrownym tydźenju wobdźělił, dawajo nam z tym wschěm dobry pschikład.

— Ze sakskej železniskej politiku zasy klaca; hłosy, zo by so saksko syć z Pruskej zjednocźiła podobnje kaž hessenska — so mnoża. Mjez tym zo so pruske železnicy ze $6\frac{1}{2}$ % zdanja, mamy my lědom 3 a něschto mało wjacy. Mjez tym zo pruske železnicy wunoschuja, tak zo móże so z wubytka sem a tam płacźicź, a wjele podpjery dawacź — dyrbi Saksko skoro na swoje železnicy pschiplacźowacź. — Wina je w tym, zo je Pruska wjele wjetscha a tohodla zarjadowanjo, režija poměrnje wjele tuńscha; dale Pruska Sakisku, kaž wědome, dźeje; twory, kotrež bychu wjele bliže so pschez Sakisku wjezke, woza so wokoło Sakskeje (na pschi. z Lipska do Zhorjelca a nawopak); skónczńje pak so tež saksko železniska politika „wuznamjenja" z khětro mało duchom; samo nětko, hdźež so „hospodari", njehospodari so rozomnje: kuntwory koja a bacźony puschczeja. Nizkim zastojnikam khudźasam pschitisihuja a njetrjebawschi tunele twarja. Najhórscha wina je wězo njebohi minister z Watzdorf.

Němska politika je w swjatych dnjach wotpocźowała. Kejźor pucźuje dale po italskich wodach a wschudźom joho slawja a derje so jomu wjedźe. A tuž je wscho pokoj měło. Jenoż evangelski zwjazk nic. Tón wbohi bodźe a borka, zo je zrudno a směschno z dobom. A to wscho je sčinił § 2. Naj-

wuhidźenischi cłowjek w swěcźe je nětko kancler hrabja z Bülow — a najpożadanischi — Bismark. Wbohe ludźiczka drje njewědźa, zo by cyły jesuitski „zakoń" dawno zběhnjeny był, hdy by Bismark hischcźe kejžorski kancler był. Wbohuschke ludźiczka ani njewědźa, kak je Bismark wopraudźe mudry był a zo je runje a wosebje swojich jesuitskich nahladow a zamyslow dla dyrbjał brěmjeschko wjazacź a — hicź. Zasakloscź a njembroscź ludźi hłupi.

Rom. Swjaty wótc je póndźelu deputaciju němskich katholikow z wulkimi cześcźemi pschijał a njewschědnje wuznamjenjał. Też Žitawski knjez Anton z Lehrer, zastupjeŕ a schkitowaŕ tamnischeje mjeńschiny, je pola swjatoho wótca audiencu měł. Zo pak so we wschelakich nowinach schěroko pisa wschelake, je ze schkodu.

Amerika. Někotre pisma powědaja, zo katholskej cyrkwi hoji jenož, hdyž ju zakituja mócni tohole swěta. To njeje wěrno. Katholska cyrkej trjeba jenož swobodu a jenož swobodu žada. Jendźelska a wosebje swobodna Amerika stej za to z najlěpschim dopokazom. My tu podawamy liczby z lěta 1800 a z lěta 1900. Wězo je za tón czas wjele ludu z Europy pschiczahnyło, ale tohorunja so njehodźi přeczź, zo su so amerischy katholikowje derje dźerżeli a wjele bóle rozmnožili, dyžli pschischuschnicy druhich wuznaczow. K tomu je pschispomniczź, zo w Americy katholikow, kotsiž ke mschi njekhodźa, mjez katholikow njelicza. Katholska cyrkej w Zjednoczenych Statach měješche psched 100 lětami jenož jenoho biskopa, jenoho koadjutora, 40 duchownych, 50000 katholikow. Lěta 1850 bě 33 biskopow, mjez nimi 6 arcybiskopja, a 1800 duchownych pschi 1245 cyrkwjach: katholikow bě mjez 23 mill. wobydlerjow 2614000. Lěta 1875 liczeschе so hižo 5620000 duschow — a 11 arcybiskopow, 56 biskopow, 5074 duchownych, 4046 cyrkwjow. Nětkle je mjez 76000000 wobydlerjow 10788000 katholikow. Pohladajcźe też na jenotliwe diöcezy:

Diöcezy	lěta	duchownych	cyrkwjow	farow a wucźerjow	duchownskich wyschschich schulow	katholikow
Baltimore	1800	40	70	12	1	50000
	1900	407	171	95	—	245000
Chicago	1850	54	74	3	1	54000
	1900	475	276	166	7	800000
Cincinnati	1850	80	75	12	1	85000
	1900	260	228	100	4	200000
New York	1850	109	70	?	3	220000
	1900	680	268	190	11	1200000
St. Louis	1850	100	56	13	4	?
	1900	429	248	138	4	220000
St. Francisko	1875	121	93	35	4	120000
	1900	248	135	32	7	225000

Tele liczby pokazuja jasnje dwoju wěc: z prěnja, zo je mócny pschiliw wobydleŕstwa do Ameriki wosebje wot lěta 1850 jem znacź, a z druha: zo su wot toho czasa wosebje też katholikowje pschibywali. Lěta 1800 tworjachu 1 % wobydleŕstwa, 1850: 10 %, nětkle 14—15 %. To rěka: na sto wobydlerjow je nětko 14—15 katholskich.

Transvaal. Pomału so pokazuje, za koho su Jendźelczenjo krwawnu, surowu wójnu tam w južnej Africy deleka wjedli, a komu k woli je pěkny lud Burow dyrbjał swój kraj dacź a swobodu zkotu. Někotrym bohaczkam k woli,

kotrymž chcyſche ſo złotych a dejmantowych polow w Transvaalſkej, a kotſiž chcedźa nětko tež tunich dźěłaćerjow měcź a tohodla chinſkich dźěłaćerjow bjeru. Chinſcy dźěłaćerjo ſu jara ſpokojni a za poł darmo dźěłaja. Domjacy dźěłaćerjo ſmědźa ſobu dźěłacź, je-li tež za tu „mzdu“ chcedźa; hewak jim njezbywa, khiba pſchihladowacź. Bjez dźiwa, zo je tohodla wulke rozhorjenjo w Transvaalu a tež w Jendźelſkej doma. Runje je w Londonje po wulkich zjawnych wuſtupowanjach. Z 18 ſtron ſem pſchicźežechu do ſrjedź měſta cźrjódy ludu z 55 hudźbnymi kapałami a 320 korhowjemi. Wottam cźehnjeſche ſo do Hydeparka. Cyle prědku njeſeſche ſo korhoj z napiſom: „Prjecź z chinſkim wotroczſtwom!“ A zady na korhowi ſtojeſche z wulkimi piſmikami piſane: „23000 mužow ſmy woprowali a 250 millionow puntow (to je: 5000 millionow abo 5 milliardow hriwnow) ſmy za južnu Afriku dali, a to nětko za to mamy ...“ — Židźa a pjenježnicy ſu pſchecy lud cycali, z wotkel tež bychu pjenjez měli!

Należnosće našoho towarſtwa.

Sobustawy na lěto 1904: kk. 458. Pětr Ledźbor z Worklec, 459. Jakub Pjech ze Smječkec, 460. Jakub Wićaz z Prawoćic, 461. farař Bjarnat Hicka w Kamjenc, 462. Pětr Dórnik z Njebjelčic, 463. 464. w Prazy: bohosłowcaj Mikławš Dórnik a Jurij Rjeda, 465. Mikławš Šołta z Budyšina, 466. (w 11. č. so wuwostajił) Jakub Zejpa ze Sulšec, 467. Michał Henč w Seignottes w Francózskej, 468. sudnik Alfons Parczewski w Kališu.

Sobustawy na lěto 1903: kk. 761. Pětr Dórnik z Njebjelčic, 762. bohosłowc Mikławš Dórnik w Prazy.

Dobrowólne dary atd. za towarſtwo: kk. kanonikus dir. Löbmann w Budyšinje 1 hr., Pětr Rebiš z Baćonja 3 hr. 25 pj., H. W. z N. 2 hr., M. W. z K. 5 hr.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal 893 hr. 51 pj. Dale su woprowali: Njemjenowana z Budyšina 20 hr. k česći swj. Antonija 2 hr. 50 pj., Měnjec swójba z Budyšina 30 hr., wot dweju bratrow ze Serbskich Pazlic 3 hr., njemjenowana z Budyšina 7 hr., Madlena Pičowa z Budyšina 1 hr. 50 pj., k česći swj. Józefa njemjenowany 20 krónow = 17 hr., knihiwjednik Zieger w Hajnicach 25 hr., N. N. 2 kr. = 1 hr. 70 pj.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdatych 12013 hr. 54 pj. Dale darichu: Delanska Patentna Komisija (565,16 hr.): 95 pj. + 25 pj. Radwořska Hórnikowa Komisija (403,91 hr.): „na Bjesadźe“ 27. III. 90 pj., ćeta R. z K. 1 hr., 4. IV. na universale 1 hr., knjeni Kralowa 50 pj., Š. a Franc 10 pj., Hana z Kamjenneje přinjese 21 pj. = 3,71 hr.

Zapłać Bóh wšěm dobroćerjam!

Jednota,

towarſtwo katholskich Serbow w Budyšinje, změje jutře **njedźelu 10. hapryla,** swoju měsačnu zhromadźiznu. **Předsydstwo.**

Wozjewjenjo.

Njedźelu 1. meje pónđźe **proceſſion** z Khróſcźic do **Filipsdorfa.** W Khróſcźicach rano w 5 hodźinach Boža mſcha, na to wotkhad. Tež w Budyſchinje rano w 5 hodźinach Boža mſcha, dokelž budźe njedźela. — Njezabudźcźe na ſwjatki do Krupki!

Jakub Scherc, wjednik.

Cźiſchcź Smolerjec knihicźiſchcźerńje w Macźicźnym domje w Budyſchinje.

Katholski Posoł

Wudawa so kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich expedicijach 2 hr.; z křižnym zwjazkom do domu słany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće a w knihařni lětnje 3 hr., štwórtlětnje 75 pj. Za nawěštki płaći so wot cyłoho rjadka abo telko města 25 pj.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarstwa ſſ. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Mikławš Andricki, kapłan w Budyšinje.
Administrator: Mikławš Žur, farař w Budyšinje.

Čisło 16. | 16. hapryla 1904. | Lětnik 42.

Hrózby wójny a morja.

Napisał Jan Andricki.

Nimo měry zajimawu, živu a putacu, haj napinacu rozprawu wo jenym z poslednich znatych japanskich nadpadow na Port Arthur je ruski wyschk, kotryž bu pschi tym ranjeny, nětko w lazarecže napisał:

»Běschе jasny, słónčny džeń. Morjo žołmjeschе so jenož trochu. Nadobo zjewi so na dalokim mróčelatym wobzoru běły dypk, bórzy dwaj, tři atd. A za khwilu widžachmy 15 łódži. Njejsu pak hischče blizko — su 15, potom 12, 10, 9 kilometrow zdalene wot nas. Mała běła mróčzatka! bum! Hdže pak trjechi wutsělena granata? Moja čzrjódka na skale sydli, wysoko nad morjom. Pod nami leži pancerowa łódž „Pereswjet“. Tu pak psched njej w morju granata rozbuchuje. Hnydom tež woda lěta, hač do łódže lečzi, w barbach słónca so pisani. Druha mróčzatka ... Granata nam nad hłowami lečzi. Wona zady nas na horje rozbuchuje z wulkim hrimotom. Tsečza mróčzatka je tu! W tym wokomiku so mi sta ... Jedyn sebi mysli: Su li japanscy prawje měrili, čzohodla naschu čzrjódku hnydom njetrjechja? Prěni raz prjedy nas, druhi króčz zady nas a tsečzi króčz so granata runje po naschej skale wjeze dele. Tuž dyrbjachmy my tež wotmołwječz. 10 tajkich čzrjódkow jako moja na brjozy morja a 12 łódži postrowi njepschečzela. Schtož so dale stawa, je čzežko wopisacz. Morjo so wopraudže warjeschе wschě běle kaž mloko, tak mócnje so tsělesche. Komandow njebě słyschecz ... Pschez 150 wulkich kanonow pluwasche pak smjercz, pak bědu žałostnu. Kur, dym, proch, džiwje ruczo, hrózbne syczenjo a hwizdanjo, haj keklija njeczłowska to běschе. Niczo njewidžachmy, dokelž mróčzele kura a procha nam zapowěchu rozhlada. Ja sam so njejsym zatraschił, ani na druhich to nje-

pytnych. Wot toho czasa sem, hacz bèsche prènja granata dyrila, bè mje spodziwna wjesołosć nad smjercu wobjała — njezaczuwach bojosće wjacy, stracha wjacy. Zuby jenoz mje zabolachu. Tola na dobo zasłyschach żałosćicź — tsèschka granaty bè wojakej nós wottorhła. Prènja krej w mojej czrjódcy hizo czecze. Noscherjo z nosydłami pschibèhnychu. Mje nèchtó za ramjo pschima. Wobroczam so — wojak pschede mnu tschepotajcy stoji, hubje jomu dyrkotatej, nèschto chce prajicź, tola njemóże. Z porstom dele pokazuje. Zrozemich. Delka je so nèschto stało. Delka pod horu stoji hischcze mała batterija kanonow, kotrez za minutu tsèleju 60 krócź; to je 60 × 200; potajkim 12000 kulkow za minutu. Tuta batterija dyrbi njepschecźelej pschistup skazycź. Zabèhnych so tam ... Tola tam bè dźiwadło najhórsche ... granaty lètachu kaz rakety pschi wohnjostroju; schwórczesche wscho a bunczesche; kur, para, zemja, wscho w powètse ... Ja bèzach naspjet k swojej czrjódcy, ale schto tu? Zrudoba. Do mojich je granata padnyła ... Tule wojak leži, kotromuz je wscho znutskowne: czrjewa atd. wutorhnjene. Druhi ma hłown rozkoczenu. Tsecźomu su so tsi czwaczki granaty do hłowy zaschtapiłe ... Żelezo je zezhibowane jako papjera. Wschudźe krej ... Dach mortwych wotnjesću, khwatach dele, hdźez pschecy hischcze wscho howrjesche ... — Skónczńje je wojowanjo nimo. Japani cofaja, doniz so zhubja. Wulke mróczele kura so rozczahuja, słónczko so zasy pokazuje. Tola kajki bojazny wobswètluje wobraz! ... Komandant general Stössel pschikhadźa, k wohnjowej kschczeńcy nam zbożo pschejo. Mi pschipina rjad swj. Hrjehorja na hrudź. — Hdy byschcze Wy nasche njezbożowne pancerowane łódźe „Retwizana", „Cezarewicza" a „Palladu" jeno wohladali tehdom, hdyz so, pschetoczene wot torpedow, do pschistawa motachu! Kotsiz je widźachu, płakachu ... Bèchu to żony, morjacy (matrosowje), wojacy, wyschcy ...«

Tale surowa historija so cźłowjekej do kosczow zarèzuje. Nowiny pisaja wo rjekowskich skutkach, wo dobyczach a wo triumfach, wo wójnskej slawje: ale tole je żałostna woprawdźitosć! A derje wèsty spisacźel praji, zo kralowje njesmèdźa na bitwischczo. Wo caru Mikławschu su mjenujcy pisali, zo tam chce. Ale wón radschi wostań doma! Wón by, widźo tajke zapuscźenjo, skhorił, a by-li nèschto prajicź mohł, by rjekł: „Pschestańcźe, pschestańcźe!" Kaz je Franc Józef pod Solferinom rjekł. Stari wojacy wèdźa.

Nètko tez tróschku wèmy, schto to rèka, modlimy-li so: „Wot wójny, hłodu, mora wumoz nas, o Knjeże." Wójna je surowy Bożi prut, a najhórsche pak su hrózby morja a wójny!

Jutrowna srjeda.

Rozprawa redaktora.

(Pokraczowanjo mèsto skónczenja.)

Knjez biskop Kuscźanski wotewri Hłownu zhromadźiznu w postajenym czasu. Witasche wutrobnje wschitkich a wupraji swoju wjesołosć, zo móże hizo na spoczatku naschich wuradźowanjow tajku nahladnu zhromadźiznu witacź. Woprawdźe su skhadźowanja Maczicy Serbskeje dale wopytowanische; tónkrócź zapisa so 73 wosobow, a to w naschich wobstojnosczach wjele rèka. Zwjeselika je nas czrjódka studowacych, kotsiz bèchu wam cyły rózk Gudźic sala wobsadźili. To bè krasnje. Za to pak rólnikow, burow njebè dosć. Po tajkim

proschenju a pscheproschowanju je jich mohło z najmjeńscha pjecź króćź pjecź pschińćź ... Hewak pak bě zhromadźizna jara wjesoła a žiwa.

K tomu też hłowna rozprawa knjeza scholastika Skale pohnuwasche, kotryž bě ze znatej prócu a wustojnosćźu wscho ważne zestajał a pschitomnym poda. Macźica Serbska je w 57. lěćźe swojoho wobstacźa wjele dźěłacź měła, wosebje twarski wubjerk. Za to pak smě tutón też spokojom bycź, pschetož nasch wulki twar bliži so kóncej. A schtoż je ważnische: wscho so z Božej pomocu derje cźini, z radostnymi nadźijemi do pschichoda hladamy. Dom so derje dani, też nazběrało je so za poslednje lěto wjacy za njón, dyžli hdy w žanym prjedy. Dźensa změjemy poslednje zbytne wěcy, dom nastupace, dojednacź: pschede wschěm też sal a konjemc. Ważnoho wokomika smy dosahnyli, stojimy psched dokonjenjom naschoho serbskoho domu, dźensa pak smy so posledni króćź na cuzym zeschli. Druhi sławny moment, kotryž wuznamjenja dźensnischu „Macźicu", je w tym, zo je nas dźensa prěni króćź powitał pschedsyda — biskop. Wjesołe pschihłosowanjo w posłuchárstwje zjewi, kak so wschitcy radujemy, zo je nasch cźesćźowny a zasłužbny pschedsyda też we swojim wysokim a cźežkim zastojnstwje pschedsydstwo Macźicy Serbskeje wobkhowacź chcył. — Rozprawa knjeza scholastika pschija so ze zasłużenej khwalbu. Wona wuklińcźa z nutrnym pschecźom, zo by so zhromadźizna derje radźiła.

Druzy rozprawnicy pokazachu z krótka na Časopis Maćicy Serbskeje, hdźež su swoje wocźischcźeli; tak knihiskadnik, knjez kantor Kapleŕ a knjez seminarski wyschschi wucźeŕ na wotpocźinku Fiedleŕ, nasch pilny knihownik. Wón wosebje zdźěli, zo je knihowni wot 5 daricźerjow 15 cźisłow pschibyło a wot 22 wustawow 80, hromadźe 95 cźisłow. Knjez musejownik, tachantski prědaŕ Schewcźik, je loni hischcźe mjenje wopyta a hoscźi wodźicź měŕ, hacź prjedy: w nowych wulkich městnosćźach budźe musej zawěscźe lěpje widźany a pschede wschěm też wot naschich wucźerjow z jich schulemi wopytowany. Musejownik móżesche zdźělicź, zo je nasch wustaw też wot zjawnosćźe, wot ministerstwa porunjo druhim musejam pschipóznaty — kotruž powěscź smy wězo radźi słyscheli.

Też zarjadnik domu, knjez rěcźnik a kralowski notar Cyž, měješche „krótku, ale zwjeselacu rozprawu". Stary dołh 3500 hriwnow smy móhli zaplacźicź a hischcźe 2124 hr. na dań dacź. To cźinjachu dokhody, kotrychž bě 10087 hr., suma dotal njedosćźehnjena. Samych darow zeńoźe so 3178 hr., a lětsa wunoschk njebudźe mjenschi, hdyž mamy hižo w prěnich 3 měsacach 2750 hr. z dobrowólnych darow. Wudawkow bě 4787 hr., wunoschka potajkim 5300 hriwnow. Zarjadnik ma wěstu nadźiju, zo w pschitomnym lěcźe hischcźe lěpje skónczimy.

Tajkele wjesołe nadźije mějachu wulki wliw też na dalsche wuradźowanja wo dotwarjenju domu, kotrež zasy knjez tachantski prědaŕ Schewcźik rozpominasche. W minjenym lěcźe je so centralne tepjenjo za dom wucźiniło, dale je so rozliczenjo płacźizny cyłoho domu dokonjało, z architektom Grothu smy na kónc pschischli. Architekt Grothe je nam fasadu pschepodał, spokojiwschi so ze 7% z 20000 hr, kotrež budźemu za fasadu serbskoho domu dyrbjecź dacź. (Fasada = wobliczo.) Cyły dotwar budźe nimale 134000 hriwnow płacźicź, to je zasy wo nětkotry tysac wjacy, hacź je so myslilo: pschicźina toho bě wulka potrjeba żeleza runje w fasadźe, kotraž je so trochu pscheměniła a nětto telko wjele żeleza wjacy ztrjebała. Hacźrunjež so mjenujcy tohodla

wjele pschecźiwo twarjenju sale a konjemcow rěcźesche, bu twar potom tola pschijaty — kaž budźecźe bórzy widźecź. — Mjez tym pokracźowasche so hischcźe w rozprawach dale.

Pschedsyda wubjerka, knjez farař Kubica, zdźěli, zo je wubjerk swoju pschisłuschnosćź cźinił a póńdźelu w martrownym tydźenju dom Macźicy Serbskeje, jeje zliczbowanja a kassy pschehladował; wscho je w dobrym rjedźe było, wo cźimž knjez kapłan Andricki rozprawu cźitasche. Wubjerk dósta dźak.

Knjez pschekupc Cźecź rozprawjesche wo pokładnicy. Dokhodow mějesche Macźica 3355 hr. 3 pj., wudawkow 2822 hr. 9 pj., zbywa 532 hr. 94 pj. Zamoženjo Macźicy Serbskeje wucźinja 3921 hr. 29 pj. Nimo toho je w rukomaj Macźicy Serbskeje žiwjenjo-zawěsćźaca polica dra. Muki na 5000 hr., kotruž je knjez doktor hižo psched wjacy létami towarstwu darił. — Zliczbowanjo knjeza pokładnika Cźecźa staj kk. Kubica a Sommer pschehladałoj a poruczischtaj je zhromadźiznje, zo by zliczbowanjo schwalila. To so sta. —

Kóžda generalna zhromadźizna Macźicy Serbskeje też mužow wopomina, wosoby, wo serbski narod zasłužbne. Tajki muž bě Měrcźin Hattala, kotryž je w spocźatku tohole léta w Prazy wumrěł. Hattala bě wucźenc a professor knjez farař Libsch poswjecźi jomu nutrne wopomnjecźo jako dźakowny wucźomc. Knjez farař Libsch je jako student wjele k professorej Hattali wukhodźił, na wobkhadźe z tymle mužom wotpocźuje Libschowa kniha „Syntax der wendischen Sprache".

(Skóncźenjo pschichodnje.)

Dowěra k sebi.

Měj k sebi dowěru we ćmje, we strachu!
Tón njezahinje, kiž na khrobłosć twari.
Lud, w kotrymž bita česć krej w žiłach pari,
Kaž wichor křidło spinje we wotmachu.

Móc k wobaranju njebjesa ći dachu —
Nop w myslach twari wutk, krej sylnosć wari,
A kruty maju młodźi rjap a stari.
Kaž z wocla dno a žro do Serbow spjachu.

Móc tajku w stawach Serb a w mozhach khowa —
A baju, ze Serbom je čas do rowa —
Móc, Serbo, spiń a k dźěłu wuzběhń z hłubin!

A činić Makkabejske budźeš dźiwy,
Kóń w korhowi třasć běłe budźe hriwy,
A swojich rjekow z klina pušći Lubin.

J. Ćišinski.

Z Łužicy a Sakskeje.

Z Budyschina. Schtwórtk je najdostojnischi knjez biskop na wosebitym posedźenju konsistorija też swoje zastojnstwo jako koadjutor a pschichodny tachant swjatocźnje nastupił, po cźimž zbožopschecźa konsistorija, tachantskich vikarow a zastojnikow pschija.

— Naša „Jednota“ je tola krasne towařstwo. Njedźelu běchmy so 103 zešli. Předsyda, knjez katechet Hejduška, přednošowaše wo stawiznach serbskeje cyrkwje; wón bě sebi to z wulkej prócu zestajał. Też knjez kapłan Andricki poréča, wukhwalujo krasnosće přirody, wosebje nalětnjeje přirody, a namołwjejo přitomnych, zo bychu ju póznawali, do njeje sebi wukhodźowali a tak ju lubować nawuknyli. Knjez farař Žur, spominajcy na słyšany přednošk, réčeše zhromadźenym Serbam, zo bychu sebi też „serbsku cyrkej“ ważili a do njeje khodźili. Hewak budźa so hišće kać, hdyž budźe — pozdźe. Na kónc poprosy knjez kapłan hišće za Hajnicy. — Spěwali też smy, kaž přecy.

Z Hajnic. Wot jutrow mamy tu druhoho wučerja, knjeza Jana Wowčeŕka, rodźenoho z Pozdec, tola jenož hač do meje, potom pschińdźe seminarist. Mamy tu na 180 dźěći, a pschitwarjamy wučeŕnju. Tak to, schula a cyrkej, wscho do hromady pschikhadźa.

Z Khróšćic. Krasny swjatočny cźah to běsche, hdyž zańdźenu bětu njedźelu nasche wosadne dźěći prěni króć k swjatomu woprawjenju dźěchu. Zwony zwonjachu, za cyrkwinskimi korhowjemi dźěsche wysokodostojny knjez kapłan Just z ministrantomaj do nascheje schule, hdźež běchu so dźěći ze swojimi wučerjemi zhromadźiłe. Knjez kapłan dopomni dźěći, kotrychž bě sche 27, na zbožowny wokomik, kotryž je cźaka, a potom cźehnjesche so swjatočnje do Božoho domu. Běsche nětko spěwana Boža mscha, a hdyž bě hač k woprowanju pschischło, dźěchu woprajomne dźěći ze zaswěcźenymi swěcami k woporu, zo bychu woprowałe wutroby a mysle swojomu bójskomu Zbóžnikej, kotryž chcyschе bórzy z Bóžstwom a cźłowjestwom, z mjasom a z krewju, z cźełom a z duschu jich hóscź bycź. Po swojim swjatym woprawjenju wobroći so knjez kapłan, zo by woprawjenske dźěći hischcźe jónu kedźbliwe sčinił na zbožo, kiž so jim stanje, hdyž dóstanu njebjeske mana — Jehnjo Boże, kotreż bjerje hrěchi swěta — hdyž dóstanu swojoho Zbóžnika a wumožnika samoho, a wón je napominasche, zo tola njebychu ženje pschez cźeźki hrěch tule dźensa sobu dóstatu swjatoscźacu hnadu wulmale z wutrobow! Hdyž běchu dźěći kschcźeński slub wobnowile, pschijachu žiwe cźěło naschoho Knjeza Jězusa Khrystusa, kotreż jimi wschěch k wěcźnomu žiwjenju, kotsiž je dóstachu dostojnje. Z dźaknej modlitwu za tak wulku dóstatu hnadu so rańscha rjana, wutroby hnujaca swjatočnosć skónczi. J. K.

— Minjenu njedźelu, 10. hapryla, zhromadźi so po nyschporje schulske pschedsydstwo na schuli, zo by tu knjezej cyrkwinomu wučerjej Hili pocześcźenjo posficiźiło. Knjez kanonik a farař Werner pschepoda jako lokalny schulski dohladowař a pschedsyda schulskoho pschedstojicźerstwa knjezej wučerjej Hili wot ministerija kulta a zjawnoho wučenja zestajanu liscźinu, w kotrejž so knjezej Hili za joho zasłužby w schuli a w cyrkwi spožczi titul „kantor“. Na zbožopschejace słowa knjeza kanonika, kotreż nowomu kantorej prajesche w mjenje wschitkich zhromadźenych schulskich pschedstojicźerjow, wotmołwi knjez kantor dźakujo so. — My pak też wschitcy z tutym naschomu lubomu knjezej kantorej Hili nanajwutrobnischo zbožo pschejemy. Bóh dał, zo by hischcźe prawje wjele lět we swojim zastojnstwje z najwjetschim wuspěchom skutkował na wukubłanju naschich młodźiny. Ad multos annos!

— Dodacź tu smědmy, zo maju Khróscźicy wot jutrow sem tsecźoho wučerja, we wosobje knjeza Jana Lipicźa z Budyschina, kotryž mjez tym

pola Jenczec bydli, hacz budźe k Michału nowa wuczerńja hoti
nětko na 260 dźěczi, a hižo cyłe lěto so schula jako 6klassowa wjedźeschę
doscz to dźěła za naschoju swěrneju a horliweju wuczerjow!

Z połodnischeje Łužicy. Knjez farar Lange w Reichenau so za fararja do Wórcyna pschesydli, a joho nastupnik tu drje budźe knjez kapłan Kurze.

Z Drjezdźan. Knjez dwórski kapłan Plewka, druhi duchowny radźiczer pschi tudyschim konsistoriju, je městno prěnjoho dóstał, mjez tym zo je joho dotalne druhe městno knjez konsistorialny radźiczer, farar Salm w Nowych Drjezdźanach, pschijał.

Do Delan pruskich a sakskich a do kraja z cyła. Zasy su kschižerjo naschu krajinu pschejěchali. Naliczichmy jich z Kulowskeje a Ralbiczanskeje wosady mnohosczi; nadrobnje scze to w poslednim czisle widźeli. Ale něschto druhe chcych prajicz, něschto wo spěwanju kschižerjow a wo jutrownych hłosach. Lětsa spěwachu wschitcy hižo po nowych hłosach, Ralbiczanscy prěni króc. Tak su nětko stare hłosy skhowane, stare hłosy, z kotrychż tak wyskasche jutrowna radosczi — czohoż wschak pschi nowych njeje. Samo so wě, zo pat dyrbimy, hdyż je mamy, po nowych spěwacz a skónczinje, skónczinje dóstacz w naschim małym kraju nuznje trěbnu jednotu. Potom maja so kěrlusche prawje spěwacz, nima so w nich pscheměnjecz. Njesmě so hinak w cyrkwi piskacz a hinak z wonka cyrkwje zanoschowacz; tez małe pschetworjenjo tu myli. Njewuczmy so na nowe hłosy w dwojim wudaczu. Dale njech maja kschižerjo swoju wěc woprawdźe we wuschomaj, na jazyku a w pomjatku! Czińcze dźě zasy po pschikładze waschich nanow a dźědow, skhadźujcze so mużowje a hólcy, wjacy njedźel do czasa, a to kóżdy tydźeń w kóżdej wsy wjacy krócz, snadź kóżdy dźeń khwilu. To něschto wuda, nic hakle, hdyż su jutry w durjach. Dale wam radźu, njezaspěwajcze sebi pschewysoko, myslicze na to, zo macze mjez sobu tez bassistow — a to wjacy dyżli tenorow, czi chcedźa tez sobu spěwacz. Z cyła sebi njemóżu wujasnicz, czomu so w cyrkwi a tak druhdy tak do mróczelow jězdźi. Wulka czrjóda ludźi njemóże sobu za tenorami a sopranami, spěwacz pak chce, a tuż so napinaja a drěja, zo bychu něschto wumjatli ze schije. Kedźbujcze raz na to, a rjeknjecze: Haj, tak je. Spominam pschecy, hdyż tajki spěw słyschu, na sławnoho muża, kotryż by czasto prajił: Hdyż lud w czrjódźe spěwa, w cyrkwi, w zabawje abo hdźežkuli: njech so krucze na to dźiwa a mysli, zo staj alt a bassо runje tak pschistojnej hłosaj, każ sopran a tenor. Sprawnosczi sebi żada, zo móże po móżnosczi kóżdy sobu, to sebi rjanosczi spěwa żada, żada sebi to kóżde trochu hudźbne wucho.

Z cyłoho swěta.

Sakska. Hižo druhi krócz je Drjezdźanske katholske měszanske towarstwo z peticiju na sejm schło, wo pscheměnjenjo zakonja, po kotrymż dyrbja katholikowje pschi wschelakich składnosczach dawki wotedawacz, kotrez so potom runjewon nałożuja za evangelske schule atd. W tychle postajenjach je zawěscze njerunosczi, a wosebje tez knjez biskop, kotryż ma jako zastupjer Budyschskoho tachantstwa w 1. komorje hłós a słowo, raznje z tejle pschileżnosczu wustupi. Njedźiwajcy na to so peticija druhi krócz wotpokaza. A hischcze so próstwarjam porokowasche njezdwórliwy tón. Drjezdźanscy měschczenjo měnja, zo pak woni tez dobry tón znaja, a zo je skónczinje prawdu prajicz, druhdy njezdwórliwosczi tu a tam, każ na pschikład w Sakskej.

Iſka. Tamniſche nowiny „Catholice Dictionary“ ſcźěhowacu)olſkeje cyrkwje w Jendźelſkej podawaju: 1. januara 1904 bě w 16 diocezach 3205 měſchnikow (lěta 1903: 3018), 1592 cyrkwjow a kapałow 1572); w Schottſkej w 6 diöcezach 506 měſchnikow (482), 362 cyrkwjow a kapałow (354); w Iriſkej 27 diöcezow z 2490 měſchnikami (2442), 3564 cyrkwjemi a kapałami (3483). Liczba katholikow bě w Jendźelſkej 1500000, w Schottſkej 540000, w Iriſkej 3310082. Z cyła nakhadźa ſo w Jendźelſkej z pſchiſluſchnymi krajemi a kolonijemi 29 arcybiſkopſtwow, 104 biſkopſtwa, 30 japoſchołſkich vikariatow a 11 japoſchtołſkich präfekturow. Kr.

Ruſko-japanſka wójna. Ruſka žaruje. Wobronjenc „Petropawlowſk“ je ſo ſrjedu pſched Port Arthurom potepił. Jenož tſjo wyſchcy a 33 namórnikow je ſmjercźi wucźekło, mjez nimi wulkowjeřch Kyrill Wladimirowicž. Admiral Makarow pak je z kódźu zahinył. Ruſka žaruje; bjez dźiwa.

Port Arthura, kaž woſpjet piſachmy, ſo Japani njeſpuſchcźeja: ale wot pſchikhada admirala Makarowa ſem ſu tež Ruſowje zwažniſchi byli, wujězdźowachu na ſchěroke morjo, honjachu japanſke kódźe, a ſtajachu ſo jim.

Tak tež ſrjedu wujědźechu, ale hdyž 30 njepſchecźelſkich kódźi wuhladachu, wróćichu. Pſchi tym zajědźe „Petropawlowſk“ na minu a zlecźa do powětra. (»Miny« ſu mordarſke podmórſke pſchiprawy, kotrež wubuchuja, hdyž wo nje zakoži.) „Petropawlowſkej“ ſta ſo tak, a nimale z cyłej wobſadku 700 mužow zahiny. Wulkowjeřch Kyrill ſo jenož z tym wukhowa, zo joho adjutant w rozſudnym wokomiku z cyłej mocu do morja ſtorcźi, hdźež joho žołmik złoji. Joho bratr Boris hnydom do Pětrohroda telegrafowaſche, a tam Wladimir ſebi kłobuk zaby a płaſchcź, hdyž carej wo tym khwataſche powědacź. Cyły carſki dwór je ſo žarowanſku draſtu zwoblekał. Za njebohich morjenych wotměchu ſo ſwjatocźne Boże ſłužby w Pětrohrodźe.

Ruſke knježerſtwo je 300 millionow rublow za nowe kódźſtwo pſchiwoliło. Tych budźe tež trjeba. Hórſche pak, hacž zahuba mjenowaneje kódźe, a za Ruſow ſmjercź admirala Makarowa, kotryž bě w kóždym naſtupanju wužhladny a rjekowſki muž.

Wſchelcźizny.

* Jadra ſłódke a jěre. Rjaduje J. R. Hdy bychmy wſchitko ſłyſcheli, chtož ſami naſchi pſchecźeljo wo nas rěcźa, potom bychmy drje zadwělowali nad cyłym cźłowjeſtwom.

— Dobri ludźo myſla, zo ſu ſmilni, hdyž rozdawaju ſtaru draſtu a podžeržane cźrije. Jenož mało jich je, kotſiž rozemja, zo je miloſcź, kotrejž Khryſtus tak wulke myto lubi, znutſkowna, hluboka a jara cźežka póccźiwoſcź, kotraž nic jenož dawarja, ale tež toho, kiž dóſtawa, k zbóžnoſcźi wjedźe.

— Bohužel je wjele pobožnych ludźi, kotſiž — hdyž swojoho pſchecźela widźa, zo ſo tepi — do cyrkwje khwataja, zo bychu proſyli wo joho wumoženjo. Kola žerdź, kotraž pſchi brjozy ſtoji, jomu njepoſkicźuja, zo bychu trjebaj ſebi njewomacźeli nozy.

— Su tež tajcy do Božeje wole podacźi, kotſiž Božu wolu widźa wſchudźe we wſchitkich wěcach, kiž jim pſchinoſchuja cźaſny wužitk.

* Francózſki kral Ludwik XIV. ſkoržeſche jónu ſwojomu lěkarjej, kak cźežko je, nad ludom knježicź. Lěkař jomu wotmołwi: To njewěrju, zo by tak cźežke było. — Kral: Schto byſcheše wy cźinił, hdy byſcheše kral był? — Lěkař: Ničžo! — Kral: A ſchtó pak by knježił? — Lěkař: Zakonje! — (Ludwik XIV. ſo wo zakonje jara njeſtaraſche.)

Należnosće našoho towařstwa.

Sobustawy na lěto 1904: k. 469. kapłan Jurij Delan w Khróśćicach.
Sobustawy na lěto 1903: k. 763. kapłan Jurij Delan w Khróśćicach.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal 1001 hr. 21 pj. Dale je woprowała: Hana Póžerjowa w Budyšinje k česći Božeje Maćerje **80 hr.**; na Wokec křćiznach w Hrańcy 5 hr. 50 pj.; w Bělčecach: pola Měrćinkec na křćiznach kmótřa 10 hr., swójba Pětra Měrćinka 10 hr., Michał Měrćink 20 hr., Hana Rězakec 30 hr., Jurij Jakubaš 10 hr., Jurij **Rězak 100 hr.**; z Nowych Bobolc: Pětr Bětka 5 hr., Marija Rychtarjec 3 hr.; z Dźěžnikec: Karl Lejnert 3 hr., Mikławš Rječka 15 hr., Jakub Wencl 30 hr., Pětr Buda 1 hr., swójbje Kaufmannec a Wjenkec 5 hr., z kencle hrabjow Schafgotsch we Warmbrunnje 5 hr., Mikławš Schäfrich w Budyšinje 3 hr.

Za twarjomnu nowu cyrkej we Wulkim Šunowje: Ze zawostajenstwa njeboh překupca Lukaneka w Budyšinje **600 hr.**, Hana Póžerjowa w Budyšinje k česći Božeje Maćerje **80 hr.**, z Budyšina za swjećene wěcy 30 pj.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Drježdźanach-Janowym měsće: Ze zawostajenstwa njeboh překupca Lukaneka w Budyšinje **300 hr.**

Za katholsku šulu w Nowym Gersdorfje: Ze zawostajenstwa njeboh překupca Lukaneka w Budyšinje **50 hr.**

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdatych 12018 hr. 45 pj. Dale darichu: Komorny knjez z Karlowitz w Małym Dažinje 10 hr. Radwořska Hórnikowa Komisija (407,62: pola M. M. 33 pj., „na šuli“ 2 hr. 20 pj.

Zapłać Bóh wšěm dobroćerjam!

Towařstwo knježnow w Radworju

njezměje měsačnu zhromadźiznu jutře njedźelu (17. hapryla), ale za to **prěnju njedźelu meje.** **Prezes.**

Swob. Zjednoćenstwo katholskich wučerjow serbsk. Łužicy

změje **srjedu 27. hapryla** t. l. popołdnju w 4 hodźinach zhromadźiznu we **Wjenkec** hosćencu w **Khróśćicach.**

Wo bohaty wopyt prosy **předsydstwo.**

Wozjewjenjo.

Njedźelu 1. meje pójdźe **procesśion** z Khróśćic do **Filipsdorja.** W Khróśćicach rano w 5 hodźinach Boža mscha, na to wotkhad. Tež w Budyšinje rano w 5 hodźinach Boža mscha, dokelž budźe njedźela. Njezabudźće na swjatki do Krupki! **Jakub Schěrc,** wjednik.

Wozjewjenjo.

Česćenym knježim duchownym a wučerjam podwolnje wozjewjam, zo mam hišće khopicu „Krótkich Biblijskich Stawiznow“ we Wotrowskej šuli na składźe; při potrěbnosći chcył so kóždy tam wobroćić. **Filip Rězak,** dwórski kapłan.

Podobizny najdostojnišoho knjeza **biskopa Lusćanskoho** su na składźe pola fotografa **Hutha** na serbskej drózy w Budyšinje: tohorunja **na farje** a w **Smolerjec wudawarni.**

Po puću z **Kamjenneje do Radworja** je so **deka** namakała, kotruž drje wobsedźeć njerad paruje. W Radworju na schuli je dóstacź.

Dźensa je też „Serbski Hospodař“ 4. čisło 1904.

Katholski Posoł

Wudawa so kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich expedicijach 2 hr.; z křižnym zwjazkom do domu słany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće a w knihařni lětnje 3 hr., štwórtlětnje 75 pj. Za nawěštki płaći so wot cyłoho rjadka abo telko města 25 pj.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarstwa ſſ. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Mikławš Andricki, kapłan w Budyšinje.
Administrator: Mikławš Žur, farař w Budyšinje.

Čisło 17. | 23. hapryla 1904. | Lětnik 42.

Jutrowna srjeda.

Rozprawa redaktora.

(Skónčenjo.)

Libschowa kniha je wosebje młodym studowacym Serbam wulcy ważna kniha, dokelž z njeje nawuknu swoju macérschčinu póznawacź a prawje wužiwacź. Hattala běsche jara wobdarjeny muž. Pokhadźesche ze słowakskoho kraja, z wotkelž ma čěski narod telko sławnych mužow, jako Schafařika, Kollára, Palackoho. Hattala studowasche na duchownstwo, a léta 1851 bu młody duchowny hižo professor słowjanskich rěčow na Pražskej universicze. Wón wosebje wukładowasche składbu rěčze, a žadasche wot ludowych spisowačelow, zo bychu ludej zrozemliwje pisali. Knjez farař Libsch na zakładze toho młodym serbskim spisowačelam wschelaku radu a wučbu dawasche. Wot léta 1870 pschistupi knjez professor tež k serbskomu seminarej w Prazy bliže a wučesche starschoho „Serbowki“, kotryž dyrbjesche kóždy tydźeń k njomu khodźicź. Na kónc léta by kóždy raz sam do „Serbowki“ khodźił, so pschešwědčicź, kak su hólcy dźěłali. Tak bě wón hacź do swojeje smjercze protektor naschich Pražskich studentow, z čimž ma bjez dwěla wulke zasłužby wo serbski narod. Hačrunjež njebohi knjez Hattala ženje njeje na łužisku zemju stupił, běsche jej tola jara dobry a z wutrobu pschikhileny, kaž swědcza joho skutki. Tež je wón pismowske wudźětki sobustawow „Serbowki“ kóžde léto pschehladował a swěru pruhował. K češčzi wulcy zasłužbnoho pschečela naschoho naroda pschitomni postanychu.

Njebohoho wučerja Nyčzku w Charlottenburgu knjez duchowny Nowy z Budestec wopominasche. Wo tymle mužu sym wam tež ja hižo pisał, hdyž běch „w Pólskej“. Knjez Nyčzka bydlesche tehdom, kaž z cyła na směrkach

swojoho žiwjenja, w Charlottenburgu pola Barlina pschi swojim pschichodnym synu, wužiwajo tam pschi wnukach a wnuczkach spokojne stare lěta ze swojej mandželskej. Jara pěkni ludźo w cźichim domje sydlachu. Knjez Nyczka měješche kruty rjap a horcu luboscź k Serbowstwu, luboscź k Serbstwu joho wutroba do rowa sobu wza. Za młode cźasy wschak so jomu njeje tak derje wjedło. Narodźi so w Komorowskej krajinje na pomjezach Hornjeje a Delnjeje Łužicy. Khudy so narodźi; dokelž pak bě spokojny a pilny, wjedźeschе so jomu derje. Joho prěnja słužba bě w Sprjewicach, a potom dołhe lěta w němskim kraju, w nadrhynskim měscźe Essen. Tam drje jazyk serbskomu wurjekowanju trochu wotwukny, ale duch a hłowa serbskej wostaschtej. Jako swěrny pschecźel duschow poswjecźi so Nyczka mazurskim (pólskim) dźěłacźerjam, kotrychž wjele w krajinje sydleschе, a runje tak pozdźischo w Barlinje, hdźež móžeschе cźrjódy delnjoserbskich holcow — słužownych — po dróhach widźecź, serbske kemschenja zarjadowa. Tež pisaschе njebohi do „Časopisa Maćicy Serbskeje“, do „Bramborskoho Zaßnika“ a do „Łužicy“ nastawki wo a we swojej wótcowskej narěcźi z Blunja. Z pschiležnoscźu swojoho złotoho kwasa poda nahladny dar za Delnjołužisku Macźicu Serbsku. Tež jomu k cźeschcźi zhromadźizna stany.

Hischcźe jene wopomnjecźo pak měješche Macźica lětsa sławicź: stolětne narodniny naschoho njesmjertnoho pěsnjerja Handrija Zejlerja. W cźole sala bě joho z ławrjencom wobdaty wobraz widźecź, a 12 spěwarjo spěwachu rjany kwartet, kotrohož text bě nčhdy Zejleŕ jako swój requiem poznamjenił. Knjez farař Domaschka z Budestec, nasch serbski rhetor a rodźeny rěcźnik, wosławi Zejlerja tak, zo wschitkich zahori. Handrij Zejleŕ narodźi so 1. februara 1804 w Słonej Borschcźi, tam na wyschinje, z kotrejež masch krasny wuhlad na město Budyschin a do serbskoho kraja. Zahe póznachu so wulke duchowne dary khudoho khěžkarskoho synka, a w Lipsku wozjewi so tež joho serbska zmyslenoscź: pschetož tam bě wón serbskich studowacych duch a duscha. Wulki wliw měješchtaj tam na njeho sławny cźěski stawiznaŕ Franc Palacký a Južnosłowjan Milutinowicź, kiž joho k pěsnjenju pohnu. Handrij Zejleŕ je ludowy, narodny basnik. Joho pěsnje so ludej tak zalubichu, zo za swoje pschija mnohe z nich a je spěwasche, kaž swoje narodne. Ze swojimi pěsnjemi je Zejleŕ tam w tych cźežkich, hischcźe cźěmnych cźasach serbski narod budźił. Hudźbny mischtr Kocor je k nim melodije składował a ze Zejlerjom zhromadnje spěwanske swjedźenje zarjadował, kiž žiwjenjo budźachu w Serbach a spodźiw pola Němcow. Tele swjedźenje su njezakhodne pomniki nowoho Serbstwa. Pschez Palackoho pohnuty wobdźěła Zejleŕ tež wědomostnje serbsku rěcź a wuda rěcźnicu. Tohorunja poby redaktor Jana Ernsta Smolerja „Tydźeńskich Nowin“, kotrež běchu z pschedkhadnicu nětcźischich „Serbskich Nowin“. Boža pschedwidźiwoscź je Zejlerja z Kocorom zwjedła, a nimo měry wjele staj wonaj za serbski lud zwjedłoj. Zejleŕ znajesche lud, w joho duchu spěwasche, cyle serbski, cyle joho běsche. Zejleŕ njebě bohaty muž, ale luboscź tež khudoho bohacźi. Tak je Zejleŕ ze swojoho myta wustajał za spisowarjow serbskich powědancźkow. Zejleŕ měješche pschi prědku wobcźežne a struchłe lěta w zastojnstwje; hakle we Łazu, hdźež je tež joho row, a hdźež je do smjercźe farař był, wutworichu so wobstojnoscźe spodobnische. Joho dom bě cyle hospodliwy; młodźi Serbja tam khodźachu nuts a dom. Někotry je so we Łazowskej farje horliwoscźe nasrěbał, kotraž za dźesatki lět njeje woteběrała, ale je žiwa wostała a rostła. Najjasnischi dopokaz toho je nasch horliwy a

ſławny dr. Muka, kiž je kraſnje joho žiwjenjo wopiſał a joho „Zhromadźene spisy“ w 4 zwjazkach ſerbſkomu ludej wudał a dowudał.

Mócnej rěčži knjeza fararja Domaſchki wſchitcy žiwje pſchihłoſowachmy, a ze ſpěwom, w kotrymž bě tež wo Zejlerju rěč, ſo doſtojny aktus ſkónči.

Knjez Sommer pſchiſpomni derje, zo je Zejleŕ tón muž był, kotryž je prěni wopor za Maćičny dom dał, póznawſchi joho ważnoſć. Wot Zejlerja je prěnich 50 toleŕ za ſerbſki dom. Čžim bóle je wobžarowacź, zo je ſo loni na ſamej „Maćicy“ na zběrku zabyło; tnž ſkładujmy dźenſa čžim bohatſcho a pomaſnmy hłubje! Apell njewoſta bjez wuſpěcha, 165 hriwnow ſo nawda, dobry knjez, kotryž chce njeznaty woſtacź, ſam 100 hr. da. Sława. — —

Hłowna zhromadźizna Maćicy Serbſkeje jara napinaca bywa a dołho traje; pokhwalicź ſo ma, zo ſo woſebje tónkrócź — zhromadźeni njerozpjeŕſchichu, ale kedźbliwje dale poſłuchachu a ſobu rěčžachu a radźachu. Pſchetož nětko dźě ſlědowaſche, po něktorych hiſchcźe rozprawach — po prawym najważniſchi dźěl jednanja: Hacź budźemy **hnydom** konjemc a ſal z kofejownju twaricź abo budźemy čžakacź.

Njebudu to daloko ſchěroko piſacź, podawam reſumé. Namjet **ſo pſchija.** Pſchija ſo z wuměnjenjom, zo do ſwjatkow hiſchcźe 18000 hr. wěſcźe dóſtanjemy požčženych. My ſmy ſo w ſwojim čžaſu, hdyž bě wo podźělach rěč, krucźe nadźeli, zo ſo tola 20 Serbja namaka, kotſiž po 3000 hr. na dań požča, dotal ſu jenož 12 tak čžinili. Zwjedźemy-li potajkim do ſwjatkow z najmjeńſcha hiſchcźe 18000 hr., ſmě pſchedſydſtwo a wubjerk z twarſkim wubjerkom twar ſala wujednacź, tola tak, zo njebudźe dróžſchi 25000 hr. Tež dyrbimy ze wſchej mocu za konceſſiju dźěłacź. — Samo ſo rozemi, zo k tutej wěcy naſta wulka debatta. A prawje tak; tež ſkónčny wuſud, ke kotromuž je dowjedła, je zawěſcźe prawy a jenič̆cy prawy. — Pſchi tej ſkładnoſcźi budź ſkónčnje hiſchcźe jónu ze wſchěm dorazom napiſane tole: Wěžo je Maćica Serbſka cźežku wěc na ſo wzała, twarjo tajki dom — ale hdy by tež wſchelako było a dom njeby wobſtacź mohł — čžohož pak ſo nichtó, ſchtóž wobſtojnoſcźe znaje, njeboji: Sobuſtawy Maćicy Serbſkeje z niczim za Maćicu Serbſku njerukuja, hacź jenož ze ſwojim pſchinoſchkom, 4 hr. za lěto. — Dale mam dodacź, zo ſo na měſto pſchedſydy, knjeza biſkopa Kuſcźanſkoho, do twarſkoho wubjerka wuzwoli knjez ſcholaſtik Skala. Pſchetož dotalny pſchedſyda to zaſtojnſtwa dla njemóžeſche dale zaſtacź, ale pſchedſyda Maćicy Serbſkeje je woſtacź chcył, z čžimž je w cyłym ludu zbudźił jedyn hłós radoſcźe. —

Tónle wubjerk změje pſchecy tež hiſchcźe doſcź a wjele dźěłacź — prjedy hacź budźemy móc lětſa k Michalu **dom wotewricź;** ſchtož ſo ſtanje ſwjatočnje. K tomu wuzwoli ſo ſwjedźeńſki wubjerk, do kotrohož knjez pſchedſyda z krótka namjetowaſche kk.: notara a rěčnika Cyža, rěčnika Herrmanna, prědarja Schewčžika, wyſchſchoho wučerja Fiedlerja, cyrkw. wučerja Rječžku a komponiſta Krawca. — Wubjerkej pſchejemy wſchitcy wjele zboža!

Potom ſo zhromadźizna ſkónči. Knjez ſcholaſtik Skala pſchečžita wobſchěrny a ſprócniwje złożeny protokoll, a my po ſtarodawnym waſchnju ſtanychmy a ſpěwachmy: „Hiſchcźe Serbſtwo njezhubjene!“ Tele minuty ſu mi pſchecy jara pohnuwace, dokelž ſtari ſpěwaja a młodźi kěrluſch a hymnu naſchich nadźijow a naſcheje dowěry. — —

Zapowědach wo młodych, haj też cźi so dźensa zeńdźechu a mějachu rjanu nalětnju skhadźowanku w Lischczej jamje. Ale cźomu nam tola sami rozprawy njenapisaschcźe; mje ruka boli. Jenoż słowo: skhadźowanka bě krasna.

A dokelž pak so po skhadźowancy njejsmy rozeschli, dyrbju prajicź, zo je hudźbny wotrjad posedźenjo měł. Nasch luby Bjarnat Krawc powědasche nam wo serbskich hudźbninach starschoho a najnowischoho cźasa. Na kónc wukhwali ważnosćź serbskich spěwarskich towarstwow; někotre zornjatko so k tomu hischcźe pschisypny, a mam ja dowěru, zo tola njejsu wschě do cźista padłe pódła na pucź. — Druhe wotrjady Macźicy Serbskeje su so w zymje zeschłe: rěcźespytny, starožitnostny, stawiznisti; z belletristiskoho lětsa w lěcźe wuńdźe Wjednik po Budyschinje a po Serbach, z wobrazami a z pjera Mikl. Andrickoho. Próstwowy wotrjad je na 40 listow za Macźicźny dom rozeskał a 1200 hr. z tym dobył, w tym 600 hr. wot kralowskoho domu. Referent knjez farař Kubica. — Wo delujokužiskim wotrjedźe rozprawjesche, zastupujo knj. Jordana, farař Handrik-Slepjanski.

Pschistupili su k Macźicy Serbskej: K. H. Kubjenc z Freienohl, Jakub Rjeńcź z Kamjenneje; Ralbicźanska Katholska Bjesada po prawym hižo 2. lěto pschinoschk płacźi a publikacije Macźicy bjerje. Jedyn sobustaw je wustupił. —

Schtóž potom hischcźe njebě doscź sprócny, dźěsche wjecźor na tśelerju pohladacź, hdźež mějesche „Budyschska Bjesada“ swoje wjesełe. Lońsche, to je wěscźe wěrno, je nas bóle cźahnyło a spschahnyło; lětsa běchu jenoż reje. –

Bóh žohnuj serbski lud a joho macźeŕ Macźicu!

Z Łužicy a Sakskeje.

Z Budyschina. Tudysche „Towarstwo knjeźnow“ mějesche njedźelu załoženski swjedźeń z rěcźu pschedsydy, knjeza scholastika Skale, ze spěwom a z hru. — Jutse chce „Towarstwo rjemjeslniskich pomocnikow“ najdostojnischoho knjeza biskopa a joho mjeniny sławicź a swjecźicź.

— Wulke njewjedro. Nowe naléczo je so nam z wulkim njewjedrom pschipowědźiło. Pschispominamy hnydom, zo Bohu dźak skoro bjeze wschelke schkody. To bě njedźelu. Njepschehladne syły ludu wjezechu so z cźahami a wuńdźechu pěschi z města na kraj won. Dwórnischcźo bě cyły dźeń woblehnjene z ludom, kaž w tychle dnjach Pětrohródska admiralita. Ja też z cźahom jědźech. Knjez wjednik cźaha njewědźesche, hdźe by nas zatyknył. To bě wězo jenoż hacź do prěnjeje stacije, hacź do Dźěžnikec, z wotkelž so na Mnischonc khodźi. Tam wuwali so 325 ludźi. Słónco žahasche, w khłódku bě 24 stopnjow. Wozy jědźechu nimale prózdne dale. Wjecźor, hdyž so wrócźach, wospjetowasche so, schtož běch po pschipołdnju widźał. Dźěžnikec napjelnichu cźah zasy do poslednjeje dźěry, a tak z potom a zmotom dorazychmy do Budyschina. Hischcźe bě cźopło, tužno běsche, kaž na žnjach. Jenoż zo w powětrse njelětasche też wóń žnjow a proch zratych kłosow. Hewak bě cyle tak. Měscźanske hoscźency, kotrež běchu cyły dźeń swjecźiłe, dóstachu nadobu pózdnich hoscźi. Drasty běchu zaprószchene, ale schije też. Słónco bě dawno žahacź pschestało, pschetoż mróczele zastupichu njebjo. Potom po 10 hodź. njewjedro zapocźa. Błyski na njebju kschižowachu so, njebjo bě stajnje wobswětlene. Do toho bijesche hrimot. Wulkotne wokomiki! Hrimot

howrjeſche njepſcheſtawajcy. Kaž ſo zdaſche, bě wjacy hrimanjow nadobo, pſchetož hrimot ſtyſcheſche ſo z wjacy ſtronow. Zaſy pomyſlich na wójnu; takle drje je wóndanjo buchało pſched Port Arthurom. Sylnje, na zliwk podobno, zliny ſo deſchcź, wody cyrčzachu. — Hrimanjo trajeſche hodźiny, najmócniſche bě wokoło $^1/_2$2 hodźin ſłuchacź a hladacź. Wſchón firmament w płomjenjach ſtojeſche, a ſchčzerčzachu nic wokna jenož, ale zarźiwaſche, w zakładach ſo zatſchaſowaſche wſcha zemja. Boža wſchohomócna Majeſtoſcź w tych wokomikach pſchekročži naſch kraj a pſchiwjedźe nam naležo ...

W Hajnicach mějachmy nětkle te njedźele pſchecy Boże ſłužby; hewak jenož za dwě njedźeli bywaja. Młode jutry dźěſche tu 21 dźěcźi, pſchiměrjenje ſwjatočnje, prěni krócź k ſwjatomu woprawjenju; pſched tym poby hižo ſobotu cźrjódka prěni krócź k ſwjatej ſpowědźi; na ſamſnym dnju měješche towarſtwo knježnow zhromadne ſwjate woprawjenjo, a tydźeń po tym mužſke towarſtwo; běſche 61 woprawjenjow. Tón a tamny krócź pſchijědźe k nam knjez kanonik Löbmann, druhi krócź tež knjez ſcholaſtik Skala. Woběmaj knjezomaj horce „Zapłacź Bóh!“ — Naſcha wučzerńja ma nětko 5 rjadownjow.

Z Radworja piſa ſo nam: Zańdźenu njedźelu w nocy traſchne njewjedro naſchu krajinu pſchecźeže. Pſchi tym dyri błyſk do hoſcźenca herbſkeje grychty a khětru ſchkodu nacźini. Hewak bu hiſchcźe wjele telegrafiſkich ſerdźow potrjechenych. —

Dopjelni njech ſo rozprawicźka w tym zmyſłu, zo njewjedro pola Kindermannec do łubje dyri, a to połneje rejwakow. Běſche runje pſcheſtawka, a dwě holcy rjeknyſchtej: „Pójcźe dom!“ Něchtó wotmołwi (— a mamy za to, nic najpěkniſcho!): „Stuptej dźě ſo won, wone waj zarazy.“ — „Kuſk ſchcźe budźemy“, radźachu druzy. W tym wokomiku wrjeſny, hercy ſpadachu znak. Błyſk rozcychnowa wjerch a zajědźe do ſuſodneje měſtnoſcźe. Z dobom naſta holk k njewopiſanju. Lud cźiſchcźeſche ſo do durjow a k ſkhodam, na njedźelu 17. hapryla wjele wobodrěncow ſpomina a roztorhanych ſtołkanych draſtow. — „Kuſk ſchcźe budźemy“ ...

W Khróſcźicach wnźichmy njedźelu 16. hapryla rjanoho zabawnoho wjecźora. Khróſcźanſka „Klinka“ — młodźi hólcy z dwěmaj knježnomaj hrajachu wjeſołej kuſkaj „Je datum pſcheměnił“ a „Wona pſchijědźe“. Stej to krótkej wjeſelohrje, prěnja wobdźěłana wot „Serbowki“ a druha wot knjeza kapłana Delana. Ryzy ſerbſki wjecźor drje tam dotal mjenje znajachmy, ale nětk ſmy ſo pſcheſwědcźili, zo móža hólca a holcy, kotřiž hrajachu, z khwalbu ze ſerbſkim dźiwadłom wuſtupicź. Haj, lěpje ſo jim powědaſche, kaž by němſki było, a wſchitko rozemi kóždy z publika, pſchi němſkich hrach pak njeje tak. Zorta, ſtrowoho a wjeſołoho, běſche w hromaj doſcź a doſcź. W prěnim wuſtupje wuznamjeni ſo wosebje Jurij Běrk, privatny wudowc, bě to doſtojny nan, po zemjanſku wuſtupowacy — w druhej pak njeſpuſchcźimy tak ſpěſchnje z pomjatka ökonomiſkoho komiſarja Wóſliſkoho a ſłužownika Měrcźina. Wóſliſki pſchedſtajeſche swój njekniczomny reumatiſmus wulkotnje. Měrcźin pak bě ſłužownik, žiwy po wſchěch ſtawach, pſcheklepany, „dobry cźłowjek“, rěcź ſo jenož tak ſypaſche z njoho, woheń bě w nim, a krótka, to bě ſłužowna duſcha, kaž ſebi njewěm lěpſcheje pſchedſtajicź. Was, lubi hólcy a holcy, hdyž ſcźe nam z prěnim wuſtupom tajku zabawu pſchihotowali a ſo jako tak wobdarjeni hrajerjo pokazali, was radłubje zaſy wopytamy, byrnjež tež dyrbjeli mokri domoj ſo wrócźicź, kaž njedźelu. Tajka wjeſoła ſerbſka zabawa zaruna nam wopory. — Knjez kantor Hila ſtawjeſche

„Klinku“, zo je pschedsudki pschetorhnyła a w naschej ryzy maczerńej rěcy wjeczor wuhotowała a pscheje sebi w mjenje wschěch wopytowarjow, zo bychmy ju tajku namakali hacz do najdalschoho pschichoda. Zo je so pak wurjadnje spodobało, dopokazachu pschitomni ze swojim pschihłosowanjom. — Ze serbskich towarstwow bě zastupjena „Lilija“, pschez pschedsydu, dirigenta a někotre sobustawy. Nemo.

Z cyłoho swěta.

Němska. Němski evangelski cyrkwinski wubjerk je wobrónjenu protest pschecziwo zběhnjenju § 2. do swěta póslał. Spomnjeny wubjerk pschedstaja něschto podobne, kaz bychu na katholskej stronje zjednoczeni němscy biskopja byli. Czi pak sebi hischcze zenje zwazili njejsu, so w tajkej měrje pschecziwo postajenjam knjezerstwa, a potajkim pschecziwo knjezerstwu samomu naměricz. Schto hakle Ewikowski Mayer czini, je na směch wschěm rozomnischim ludzom.

— Kejzor Wilhelm II. w rjanym wjedrje swoje pucowanjo po srjedznokrajnym morju dokónczuje.

Wuherska ma hobrski strajk zeleznischich zastojnikow. Wóndanjo, runje na poknóc, zastajichu na wschěch statnych zeleznicach zastojnicy służbu. Schto to rěka, sebi z czezka pschedstajisch.

Rom. Wopomnjeczo swojoho slawnoho pschedkhadnika na Pětrowym stole, swjatoho Hrjehorja Wulkoho, je Pius X. hizo swjecził, wudawszy wokolnik. Nětko je 1300. smjertny dzeń bamza Hrjehorja tez z wulkotnym koncertom wosławił, smějmy-li tak prajicz. Swjaty wótc je zahorjeny pschecziw „gregorianskoho“ spěwa, to rěka, wumjetskoho muzskoho a łaczanskoho cyrkwinskoho spěwanja. K tomu bě póńdzelu tydzenja w Pětrowej cyrkwi swjedzeń. Wot ranja zahe czakachu tysacy ludu psched basiliku. Wojacy hladachu wo rjada. Potom rozda so 50000 zastupnych lisczikow a w postajenym czasu napjelni lud hobrski twar, muzscy a zónske prěni krócz wosebje. Zónske sedzachu muzscy z wjetscha stojachu. Wobdzelnicy gregorjanskoho zjezda a skhadzowanje katholskich lěkarjow, kiz bě runje z Francózskeje pschijěła, mějachu wosebite městna. Tysac spěwarjow z direkciju prof. Relly zestupa so na prawu ruku bamzowoho wołtarja, nad rowom swj. Pětra, hdzez swjaty wótc so poklada a pomodli. Pschi pontifikalnej Bozej mschi assistowachu kardinalowje Serafini, Vanutelli, Segna, Cavanis, Macchi. Epistla a sczenjo spěwaschtej so łaczansku a grekski. Wulkotny khor z 1000 schijow pschekrasnje klinczesche. Po 12 hodzinach so Boze służby skónczichu. Zohnujo na wschě strony, wrócześche so swjaty wótc do Vatikana. Lud kleczo požohnowanjo pschijimasche, mache k postrowjenju z rubischkami. „Sławu“ a „evviva“ wołacz bě bamz zakazał.

Francózska. Ministerski pschedsyda Combes zakhadza dale, a njeměja prawje czi, kotsiz joho hischcze — tak kaz zakitowachu, zo wojuje jenoz pschecziwo duchownym rjadam. Ton wotpadlik zakhadza pschecziwo kscheszczanstwu z cyła. Wo tym swědczi zakaz kschizow w sudnischich twarjenjach. Najskerje maja nětko w Francózskej na „murjerski“ tsiróżk pschisahacz. Wosebita złóstne rěczi z toho, zo so Boze martry poczachu 8. hapryla wotstronjowacz, potajkim na Wulki pjatk, na kotrymz je nasch Knjez Jezus Khrystus wumrěł za spomoženjo człowjeskoho splaha a tez za Francózsku. — Mamy tajke stare pschisłowo — a wěmy nětko, zo so tez Combes kschiza boji, nic jenoz —.

Korejſkomu kejžorej je ſo w Söulu hród wotpalił. Kejžor móžeſche iſchcże cźeknyć.

Ruſko-japanſka wójna. Zahuba wobronjenca „Petropawlowſk“, dobom z admiralom Makarowom a cyłym joho ſtabom hiſchcże zajimuje ſchě myſle a piſma Europy. Podawk dotal njeje wujaſnjeny a doſpołnje wujaſnjeny drje njebudże ženje. Najprjedy ſo piſaſche, zo je łódź na ruſku minu zajěła, potom zo je pſchez japanſke podmórſke torpedo zahinyła. Raport ſtownoho wjednika japanſkoho łódźſtwa admirala Toga pſchedſtaja wěc trochu hinak. Po nim „Petropawlowſk“ zniczi japanſka mina. Po nim ſu japanſke torpeda ſrjedź nocy hacź do znutſkownoho pſchiſtawa pſchikradnyłe rozcźiſnychu tam płowacych minow; z woporom jeneje z nich bu „Petropawlowſk“. Niczo druhe potajkim njepłaczi. Japani pak ſu z nowa dopokaz wojeje njeſłyſchaneje khrobłoſcże podali a zawiteje ſkedźbnoſcże — mjez tym zo na ruſkej ſtronje njebě dóſtatka mudreje rozhładnoſcże. Makarow bě runje hinaſchi dyžli joho kollega na kraju, general Kuropatkin. Mjez tym zo tón cźerpnje cźaka a pomału wotwažuje, Makarow leczeſche za bitwu a — zajědże do poleczenych paſłow. Woprawdże je Togo Makarowa wabił, a tón je trochu na ſlepo na morjo wujěł, hdźež joho ſylniſchi njepſcheczel zaſkoczi a do pſchiſtawa zahna naſpjet. Pſchi tym zahiny kraſna pancerowana łódź, pycha ruſkeje mariny, zahiny najlěpſchi ruſki admiral, a to z cyłym ſtabom, tež wójnſke plany ſo Ruſam potepichu w morju. Haj pſchi ſamym woſta tam tež ruſki wulkowjerch, ſtaw carſkeje ſwójby — hacźrunjež wſchak by toho wjele łóże parowacź było dyžli Makarowa.

Zrudoba wo tohole muża je powſchitkowna. Hdyž kejžor Mikławſch powěſcź dóſta, zatſchepota na cyłym cźěle, carowa płakaſche dołhi cźas z hłoſom. Wſchitke knježerſtwa ſwěta wuprajichu carej ſwoje ſobuzacźuwanjo, w prěnim rjedźe wězo ſpſchecźelena zwjazkarſka Francózſka. Wilhelm II. telegrafowaſche do Pětrohroda: „Ruſka žałoſcź je němſka žałoſcź; ze ſmjercźu Makarowa ſchkoduja łódźſtwa cyłoho ſwěta.“ Sami Japani wažachu ſebi wurjadne ſamowołoſcże a rjekowſku myſl ruſkoho hordźiny wyſoko a pſchihotowachu žarowanſke ſwjatocźnoſcże za njoho w Tokiu. Ale Makarowa hižo njeje.

Hewak wězo tepi ſo Tokio w radowanjach. Mikado (kejžor) je admiralej Togej zbožo pſchał a wupraji ſo k cuzym nowinarjam, zo budźa bórzy tež z kraja japanſke dobytwy wozjewjane. Japanſki kejžor je ſwoju krónu a kejžorſke woznamja wójnſkomu fondej woprował. Pſchi tym ſo pokaza, zo ſu mikuda wojebali, pſchetož wſcha błyſchcźata pycha brillantow a drohich kamjenjow, kotraž ſo w kejžorowym wobſydſtwje žarliwje hładaſche, je — ſchkleńczany njerjad. — Po měſcże Tokiu rejwaja a hraja, mikado ze ſwojoho ludej hoſcźiny hotuje.

Za naſtupnika admirala Makarowa je admiral Skrydłow pomjenowany a je hižo wot Cźornoho Morja wotpucźował a nětko z Pětrohroda k bitwiſchcźu jědże. Zo jenož njeby ſkomdźił — a mjez tym Port-Arthur njebył tam, hdźež něhdy Sewaſtopol, kotryž bě w rozpadankach ſtruchłoho wopomnjecźa.

Należnosće našoho towarſtwa.

Sobuſtawy na lěto 1904: kk. 470. Madlena Cěſlina z Khróśćic, 471. Mikławš Nowak z Hory, 472. Handrij Dubski ze Židowa, 473. propſt P. Leopold Schneider w klóſtrje Marijnej Hwězdźe, 474. Michał Młyńk z Kanec, 475. Jakub Domaška z Ralbic, 476. Michał Kućank z Nowoſlic, 477. Jurij Frenel z Niżšeje Wſy, 478—480. z Njebjelčic: Pětr Stranc, Michał Woch, Madlena Wroblowa, 481. Mikławš Wjenka

z Pazlic, 482—485. z Brěmjenja: Michał Hołdrich, Jan Wićaz, Jakub Helgest, Jakub Lejman.

Sobustawy na lěto 1903: kk. 764. Mikławš Nowak z Hory, 765. Handrij Młyńk z Dalic, 766. Michał Młyńk z Kanec, 767. Michał Domaška z Ralbic, 768. Pětr Stranc z Njebjelčic, 769. Jakub Lejman z Brěmjenja.*

Na lěto 1902: k. 821. Michał Młyńk z Kanec.

Zemrěty sobustaw: Michał Młyńk z Kanec. R. i. p. (Prosymy wo rozprawu. Red.)

Dobrowólne dary atd. za towarstwo: 25 pj.

---

* Też w znatej nowolětnej zběrcy měješe rěkać: Jakub Lejman z Brěmjenja, nic: ze Zdźerje. Red.

Za cyrkej swj. Józefa w Hajnicach.

Dotal 1336 hr. 71 pj. Dale woprowachu: w Rašowje: Hubert Grundmann 2 hr., Vincenc Grundmann 20 hr.; w Hornjej Kinje: wuměńkař Handrij Guda 30 hr., **kubleŕ Michał Hórnik 100 hr.**; w Hrubjelčicach: Pětr Brankačk 1 hr., Michał Guda 25 hr., J. Měrćink 15 hr., Hana Sieberowa 1 hr., ryćeŕkubl. najeńk Schwarz 10 hr.; Hana Rječkowa w Dźěchorjecach 5 hr., Hajničanske towarstwo knježnow (16,51) 8 hr., njemjenowany z Khróśćic 5 hr., čłowječkaj z Delan 2 hr. 20 pj., H. M. k česći Božej a k dźakej swj. Antonijej 5 hr., njemjenowany z Podhroda 4 hr., **Wórša Pólankowa z Mnišonca 100 hr.**, J. St. z M. z małym darom wo modlitwu prosy: 1 hr., **Njemjenowana 100 hr.**

Za twarjomnu nowu cyrkej we Wulkim Šunowje: K česći njewoblakowanoho podjeća Maćerje Božeje přez P. Romualda njemjenowana 23 hr., tohorunja přez P. Dominika 3 hr. 50 pj., tohorunja njemjenowany z Hórkow 3 hr., wot dweju bratrow ze Serbskich Pazlic 3 hr., njemjenowana z Njebjelčic 4 hr., njemjenowany z Khróśćic 5 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdatych 12030 hr. 98 pj. Dale darichu: Čisty wunošk ze zabawnoho wječora „Serbskeje Klinki" w Khróśćicach 17. 4. 04. 8 kr. 61 pj. Delanska Patentna Komisija (566,36 hr.): 1 hr. 60 pj. O. F. Hetzer, ökonomiski radźićel w Delnjej Kinje 10 hr. Молоканы (291 hr.): luboho přećela z diplomom překwapichmy: 2 hr. 70 pj., hodźinku na dwórnišću pobychmy: 55 pj.

Zapłać Bóh wšěm dobroćerjam!

Swob. Zjednoćenstwo katholskich wučerjow serbsk. Łužicy

změje **srjedu 27. hapryla t. l.** popołdnju w 4 hodźinach zhromadźiznu **we Wjenkec** hosćencu w **Khróśćicach.**

Wo bohaty wopyt prosy **předsydstwo.**

Wozjewjenjo.

Njedźelu 1. meje pónduje **procession** z Khróśćic do **Filipsdorfa.** W Khróśćicach rano w 5 hodźinach Boža mscha, na to wotkhad. Tež w Budyschinje rano w 5 hodźinach Boža mscha, dokelž budźe njedźela. Njezabudźće na swjatki do Krupki! **Jakub Schěrc,** wjednik.

Z tutym swojim cześćenym woteběrarjam wědźecź dawam, zo sym swoje wokołonoscheŕstwo knjezej **Wilhelmej Hahnej** pschepodał. Proschu, zo by jo mi spožčene dowěrjenje też na mjenowanoho knjeza pschenjesło.

Swoju pschedawarńju w Budyschinje na Lessingskej drózy 5 bjez pscheměnjenja dale wjedu. Z pocześcźowanjom **A. Pittner.**

Na tute wozjewjenjo pokazujo, proschu, zo by jo dowěrjenjo, knjezej **A. Pittnerej** w Budyschinje spožčene, dobrocźiwje mi dawało.

Z pocześcźowanjom **Wilhelm Hahn.**

Cźischcź Smolerjec knihicźischczetnje w Macźicznym domje w Budyschinje.

Katholski Posoł

Wudawa so kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich expedicijach 2 hr.; z křižnym zwjazkom do domu słany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće a w knihařni lětnje 3 hr., štwórtlětnje 75 pj. Za nawěštki płaći so wot cyłoho rjadka abo telko města 25 pj.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Mikławš Andricki, kapłan w Budyšinje.
Administrator: Mikławš Žur, farař w Budyšinje.

Čisło 18.	30. hapryla 1904.	Lětnik 42.

Měsac Meja.

Meje kralownje poswjećił a.

Jutry nětko swjata cyrkej swjeći, we swojich Božich słužbach, kěrluschach a drastach — žarowanska drasta je na bok położena, a z radostnych, džakownych wutrobow wjesole klinči alleluja po wschěm kschesćanstwu. Jutry tež wscha pschiroda swjeći, a wona je wotucźiła po dołhim zymskim spanju, wschudžom nowe stawa žiwjenjo; haj zeleni so lěs a łučźinata strona, z kwětaschkami pisani so w zybolenju kóždy brjóžk, a luboźna zeleń wodźewa daloki kraj, kotraž mi tak wokschewja woči.

Stworiczeŕ swěta je za swoje stworjenja smjercź w luboscźi ważił, ale tež je zasy dobycźeŕscy wschohomócnje wot smjercźe stanył: a tohodla tež swjata cyrkej swjeći Zbóžnikowe jutry, hdyž ma pschiroda jutry ... — Tola pschi tym cyrkej njezapomina ani macźerje, kotraž je tajkoho Wumožnika swětej powiła — a runje tež w jutrownym cźasu jej cyły měsac poswjecźa: měsac Meju.

Wschak dźě je měsac Meja kwětkow měsac, a tohodla ju zdobnje poswjecźamy tej, kiž rěka „Kwětka Nazaretska", a rěka „Lilija w cźernjach", „Potajna róža". Aj, hdy by dźensa něchtó mohł stupicź na wjerschk wysokeje hory a po schěrokej zemi so rozhladnycź, a z jeje wjerschka so zaběhnycź a wohladacź, kak w měsacu Meji wschitke katholske tschesćanstwo swjeći Kralownu Meje! Wot hór, w mróčelach so nurjacych, hacź do dolin hłubokich, w hordych městach a najmjeńschich wjeskach a samotach, w pyschnych swjatnicach a khudźinkach wopuschczenych kapałkach — wschudžom jej holdujemy w měsacu Meji, wschudžom dokhadźa dopjelnjenja jeje wěschczeŕske słowo: zo budža ju „zbóžnu khwalicź wschitke narody".

A jako kwětkow wóń a zybolenjo pschedstaja jeje cžistotu a póccžiwoscže — tak, samsne kwětki a kcženja Meje w nas wubudžuja swjatu nadžiju. Kaž je nadžija w kcženjach, a w kcženczkach nadžija na nowy žnjeński czas a zemje płody, tak też je nascha Knjeni Macžeŕ swjateje nadžije. Haj, k njej so wschitcy, schtóž smy khori, bědni a khudži, z dowěru kaž džěczi wucžěkamy, jej wěncy wijemy a pletwy plecžemy a schcžipamy różiczki, hyacinty, zwónczki, a byrnjež ponižne fijałki a pokorne husace kwětki było! Wschitke džiwy naležca so zjednocžuja, cžescž dacž swojej Kralowej, wschě ptaczata jej spěwaja, a tež my, jeje synowje a džowki — chcemy jenej knježnje spěwacž.

Wosebje pak też žiwjenjo powjedžemy, kajkež bě podobne jeje! To je nascha cžim swjecžisicha pschistuschnoscž, hdyž je tale Macžeŕ miłoscže w naschej srjedžiznje so zdostojniła a stajiła swój trón. Wot Tebje, lubowana Macži a Knježna knježnow najswjecžischa, nas njewotdželi na tym swěcže žadyn! Swěru k Tebi, Twoju luboscž, nam z wutrobow njewuryje žana zloba! To cži pschilubjamy, hdyž je zasy pschischoł měsac meja.

Swjatki k Tebi pschińdžemy, a zawyschnje nam duscha, hdyž nazdala Twój Różant wuhladamy. Padnjemy na kolena w Twojej swětłej swjatnicy, a zo Twój lud swěrnych Serbow wostanjemy w dowěrje a póccžiwoscži: tón slub Tebi wobnowimy. Ty budžesch nas dale schkitowacž, Kralowna Meje!

Z Łužicy a Sakskeje.

Z Budyšina. Twar „Serbskoho domu“ hladajcy rosće. Zańdženu srjedu, 27. hapryla, so też srjedźny dźěl zezběha. Wječor w 6 hodźinach, po dokonjanym zběhanju, zestupachu so čěslowje a murjerjo z poleŕomaj, kk. twarski a čěsliski mištr Kaup ze swojim pomocnikom Müllerom a rěčnik M. Cyž a tach. prědaŕ Šewčik jako zastupjerjej twarskoho wubjerka a Maćicy pod wysokim ponoškom. Zaspěwachu dźakny kěrluš. Mócnje znošowachu so joho zwuki nad městom a zadźeržachu kročele nimoducych. Nad ponoškom pak zmahowaše so serbska korhoj a zeleny wjeršk. Po swojej rěči wunjese poleŕ Bjar sławu Maćicy Serbskej, druhu kralej, třeću architektej a mištrej twara; štwórta sława płaćeše dźěłaćerjam, kotrymž so knjez Šewčik z krótkimi słowami podźakowa. Z nich dósta potom kóždy po 2 hriwnomaj, poleŕowje wjacy, wučomni hólcy mjenje, a po 5 trubkach. Wšo hromadźe so do nich 260 hr. rozdźěli. Też połdra tuny piwa so jim poskići. Je dźěn jich šwarna črjódka. Bohu pak budź dźak, zo je naš twar, kiž budźe najkrasniši cyłoho Budyšina, přede wšitkim njezbožom zwarnował. Joho škit njech wotpočuje nad nim stajnje.

— Wša přiroda k nowomu žiwjenju stawa — naleto tu je. Wšě mocy z nowa wotućeja k mócnomu dźěłu — a tak też „Włada“ wotewri nowe lěto dźěławosće, a to srjedu 13. hapryla. Mócnje zaklinča z młodostnych rtow stary a přecy zasy nowy spěw „Hišće Serbstwo njezhubjene“. Starši Nawka poreča wutrobne słowa. Dóstachmy wot Boha a wot našich staršich duchowne kubła: nabožnosć a narodnosć. Nabožina je za wšě ludy, za wšón swět a za wšě časy. Nas pak z prjedownikami wjaza też naša rěč a namrěte wašnja a drasty. Štóž by so nětko toho swlěkać chcył, tón by we

swěće sam stał, bjez prjedownikow, kaž krušeń w polu. A potom je to njedźak a hańba. Ponjese štó z nas tutu hańbu? Ně — ně. — Hladamy tu stajnje dele a horje do serbskoho kraja a widźimy, kak rjany, lubozny naš krajik je. A w Budyšinje samym nam rosće naš serbski dom. Smy tu w měsće, kotrež ma mjeno po Buduchu abo Budyšu, kotryž twari, budźi. Njech też nas budźi k pilnomu dźěłu. „Włada“ rěka naše towarstwo, „Włada“, to je knježeŕka. A njeknježimy-li hišće, to so tola kubłamy za knježerjow nad sobu samymi, nad črjódku, kotruž pozdźišo powjedźemy jónu. Budźmy tohodla pilni a wukńmy! Wšak njestoji rěč serbska sama na swěće, a njeje špatna tale rěč, ale krasna a klinčata z bohatstwami. — Po zahorjacej rěči powita starši nowych sobustawow; běchu to: Cyž ze Stróžišća, Brusk z Hórkow, Helgest z Budyšina. Smy nětko 13. W nowowólbach wuzwoli so jenohłósnje zasy Nawka za staršoho, Rjeda za podstaršoho; pokładnik bu Šołta, a Kral wosta dopisowař. Knihownju chce starši sobu zastarać. Potom přečita starši wustawki towarstwa a wokřewi nas z krasnej poesiju Jakuba Čišinskoho. Naspomniwši něšto z joho žiwjenja, dopomni też na sławnoho Zejlerja, kotryž je tak rjane ludowe pěsnje wumyslił a hłosy. Wobzamknychmy prěnju zhromadźiznu z hymnu „Naše Serbstwo z procha stawa“. — Njech „Włada“ dźěła wobstajnje a pilnje, zo bychu rozprawy na skhadźowankach byłe lěta a lěpše, zo bychu z našoho seminara nastali dobri wučerjo za serbski lud. Rachlowc.

Z Radworja sym hněwne poroki słyschał a čitał, zo je tam to tehdom pschi znatym njewjedrje cyle hinak było. Derje. Wozjewjam, zo bě tam tehdom hižo po rejach, zo hižo nikoho na lubi njebě. Z dobom proschu rozprawjerjow, zo bychu so kóždy króć krućze pschešwědčili, hač so wscho trjechja. Wohanić pak nihdy nikoho njejsym chcył, zabywschi hakle zo bych chcył šměschić. Dóstach powěsć, a to z wěrohódneje strony, wocźischćach ju — a je-li schto z njeje wuklinčało, je to zdychnjenjo było: Bohu budź dźak, zo je tak woteschło. Tak je a hinak njeje. Redaktor.

Z Khróšćic. K tydźeńschej rozprawje wo zabawnym wječoru, kiž tak mjenowana „Wjesna Klinka“ njedźelu 16. hapryla wuhotowa, móžemy hischće dodać: Wobaj kruchaj hrajeschtej so tak wubjernje, zo dyrbjachmy so woprawdźe dźiwać, kajku běchu sebi hrajerjo a hrajerćy wěstosć w pschedstajenju nadobyli. Róle běchu wschě we wěstych rukach, tak zo kóždy hrajeŕ a hrajerka w derje zrozemliwych słowach też swoje zaćuća sobu wuprajachu. Njeje to ničžo lohke jow na wsy, hdyž dyrbja so w běhu dnja najprjedy wschě ratarske dźěła wuwjesć a wobstarać (a ratarscy synowje a dźowki tu tola wschitcy pschedstajerjo běchu) — a potom, hdyž je wschědne dźěło hotowe, hakle duchowne mocy napinać a wuknyć. Tohodla „Stawa“ wschěm hrajerjam a hrajerkam, wosebje też jich nawjednikej, wysokodostojnomu knjezej kapłanej Delanej, kotryž je sebi wschu móžnu prócu dawał, zo by hrajerjow na tak wysoki skhodźenk wustojnosće dowjedł, taž so tu wopokaza. Někotryžkuli hósć je trasch ze suadnej mysličžku tu na swjedźeń schoł, tola hdyž bě widźał a słyschał, kak so wěcy wustojnje wuwjedźechu, běsche z radosću pschekwapjeny a cyle spokojeny. Tohodla też po skónčenju dźiwadła knjez kantor Hila wustupi, zo by w mjenje wschěch hosći „Wjesnej Klincy“ a jeje nawjedowarjej zasłużeny dźak wuprajił za tak rjenje nam pschihotowany zabawny wječor, a

wunjeſe jej tſikróčnu hrimotacu „Sławu“, kotruž wſchitcy hoſčo mócnje ſobu wospjetowachu. Jedyn „Klinkař“ podźakowa ſo potom hoſčom za wopokazanu čeſć a luboſć, kotruž ſu jej woni wopokazali z tak nadobnym wopytom. — Tola zabawny wječor ſo dale wjedźeſche, za ſtarſchich delka w hoſčenſkej ſtwje a za wuſkočniſchich horjeka na ſalu. Na zaſywidźenjo! — J. K.

Z Ralbic. Wulka tužnota minjenu ſobotu nad zemju leżeſche a tołſte čorne mróčele nam na wječor wokſchewjenjo lubjachu. Wokoło 6 hodźin tež ſo něſchto raz kuſk mócniſcho zahrimota — tola hiſchće daloko; ale dołho njetrajeſche, a tuto hrimanjo z wokſchewjacym deſchčom běſche pola nas. Čežke bě to hrimanjo, ſtrachočiwje někotryžkuli po kóždym ſylniſchim błyſku a zahrimanju z woknom pohlada do wſchěch rózkow, hač tola tu nihdźe w blizkoſči dyriło njeje. A hižo ſo ſta: raznje ſo nadobo zabłyſkny a ſylnje a mócnje zahrimota, tak zo wokna zaſchčerčachu — jenož hiſchće wokomik, a zrudny žałoſčacy hłós: „Na pomoc, po pomocy!“ wobkrućži nam, zo je błyſk dyrił a zapalił. Cyłe Schołčic domſke a hródźe z dobom ſtojachu w ſamych płomjenjach. Skót drje je ſo wohnjej wutorhnył, tola hewak je wſchitko w nim wostało. Błyſk je tak njezbožownje do Schołčic topołow trjechił, zo młodźenca Michała Rachela, kotryž we ſtwje ſedźeſche, ſobu zarazy. Pſchi wupomhanju je tež hiſchće knjez kubleŕ Mikławſch Čźemjera z Ralbic do njezboža pſchiſchoł. Njeje drje ſo wopalił, ale kruch lěpjency je ſwiſlow jomu tak wopaki na ſchiju padźe, zo dyrbi hiſchće ſwječiczź. Tola Bohu dźak, zo je tak woteſchło. Spalił je ſo tež pos, ſtara a młodej kozy. Sykały běchu ze Schunowa, Róžanta, z Dobroſchic a Rakec pſchijěłe. — Na Ralbiczanſkich pohladnicach je Schołčic „herbſka grychta“ zwěčnjena. Naſcha nawjes je ze Schołčic ſtatokom ſwojoho wuraznoho ſtarſkoho napohlada pożhubiła. J. Ž.

Swobodne Zjednoćenstwo katholskich wučerjow serbskeje Łužicy wotby sebi srjedu w Khrósćicach wurjadnje wopytane a płódne posedźenjo. Běše to lětuše druhe a mjeze wšěmi dotalnymi z najlěpšich jene. Wopomnić so ma, zo je tež knjez scholastik Skala wuznamjeni ze swojej přitomnosću. Předsyda, k. cyrkw. wučeŕ Symank, wotewriwši skhadźowanku w 1/4 5 hodź. z postrowom „Budź khwaleny Jězus Khrystus“, rozprawješe wo najwužšich towaŕſtwowych należnosćach. Nastupaše to listowanjo z powšitkownym kath. sakskim wučeŕskim zwjazkom a ze zawostajenymi po † k. dru. Saalmannu a dw. prědarju Brendleru; tež je Zjednoćenstwo najdostojnišomu knjezej biskopej na swj. Mariju z deputaciju zbožo přało. Při tym poręča předsyda za Zwjazk němski, za naše Zjednoćenstwo serbski, k. dr. Foerster za Budyšskich. Najdostojniši knjez je runje tak wotmołwił. Wupraji radosć nad tym, zo Zwjazk a Zjednoćenstwa su, přejo sebi, zo bychu tež, kotřiž hišće so zdaluja, k spomóžnym jednotam přistupowali. Joho biskopska Miłosć je našich wotpósłanych najmiłosćiwšo přijała. — Předsyda njezaby skónčnje ani na radostnej podawkaj najnowišoho časa, kotrejž naše towaŕſtwo česćitej: na pomjenowanjo knj. cyrkw. wučerja Hile za kantora a na knj. dwórskoho kapłana Rězaka a joho powyšenjo za doktora theologije. Woběmaj lubymaj sobustawomaj wšitcy z wutroby wjele zboża přejemy. Potom rozprawješe knj. wučeŕ Hajna z Konjec cyle dokładnje a wulcy zajimawje wo štworym

temperamenče dźěći; to rěka: kak wšelakore su dźěći po narodźe a po čělnych a duchownych samownosćach, a kak ma wučeŕ postupować, zo by wšu tu wšelakosć wujednał a wšitke dźěći nanajlěpje wjedł a kubłował. Rozprawjeŕ za swoje pilne a wubjerne dźěło žněješe powšitkowny dźak. Joho přednošk w „Kath. Posole" wuńdźe. — A dale: zdźěli so namjet Budyšskoho Zjednoćenstwa, kotrež by so z nami wobčas zešło. Knjez scholastik přinjese zwjeselacu powěsć, zo su choralne knihi za serbske cyrkwje hotowe. Za nowej sobustawaj přijachmy kk. wučerja Lipiča a kapłana Delana w Khróšćicach. Kk. cyrkw. wučerjej Šołta a Rězak běštaj zličbowanjo přehladałoj a za prawe wuznałoj. Komdźakowje budźa pominani. Hody změje so w Budyšinje skhadźowanka delegowanych k hłownomu wučeŕskomu zjězdej, za kotryž njech sobustawy k přichodnej skhadźowancy Zjednoćenstwa přinjesu namjetow a themata. Tuta budźe w spočatku julija w Ralbicach, přednošować budźe knj. katechet Hejduška. — Podpisany přečita protokoll, a předsyda skónči zhromadźiznu z wutrobnym přećom, zo bychmy so tola zasy tak nadobnje zešli tež přichodny króć kaž tutón. Běše w $^1/_4$8 a běše nas 20.

Zapisowaŕ.

Z Drježdźan. Zdźělujemy z wutrobnej wjesołosću, zo je naš luby krajan (a znaty redaktor „Krajana" —), wysokodostojny knjez dwórski kapłan Filip Rězak, po dołhich studijach k wjeŕšku bohawučenosće docpěł a so přichodnu wutoru w Prazy na doctora theologije powyšchi.

Z Filipsdorfa. Přichodne exercicije za žónske a knježny budźa wot 16.—20. meje. Započatk 16. meje wječor w 6 hodźinach, skónčenjo 20. meje w 7 hodźinach rano. Žónske a knježny so zdwórliwje a přećelnje na tešame přeproschuja.

Z cyłoho świeta.

Němska. Kejžorski sejm je schkodowacym kolonistam w južnej Africy 2 mill. přichwolił. Po naschim zdaću je to cyle dosahace. Hdyž nam krupy žita zbija — ničžo njedóstanjesch, khiba so sy zawěsćeny, a to hischće masch so cžahacž dosć.

Awstrija. Kejžor Franc Józef swjećesche 24. hapryla 50lětne wospomnjećo swojoho zwěrowanja z njezbožownej kejžorowej Hilžbjetu (kaž je znate, w Genfje přez anarchistu morjenej). Kejžor bě w kapali swj. Józefa Božej mschi přitomny, a zańdźe potom do rownischeća kapucinow, hdźež na kaschcž njeboheje połoži buket zwónčkow a orchidejow.

— Wjećharcybiskop Wołomuski je pomjenowany, a to we wosobje dra. Franca Salesia Bauera, dotal biskop w Brnje (Brünn). Je to samsny muž, wo kotrymž smy hižo pisali, zo by khmany był, roztorhane a njelubozne wobstojnosće we Wołomuzu zrunacž a sporjedźecž. Je wón prawny cyły muž, swěrny bjez poroka měschnik, wubjerny hospodaŕ we swojej dotalnej diöcezy, wučeny knjez a tež w najcežšich cžěsnosćach měrnivy rozwažny charakter. Němscy liberalowje wězo ani z nim spokojom njejsu, ale zběhnychu hnydom wójnu přećiwo njomu, lědom zo so joho mjeno zaslyscha jako kandidata. Jim je zatrach, dokelž je dr. Bauer Cžech. Ale njech so njeboja: katholski duchowny ma hinasche měnjenjo wo narodnosći a rěči hacž

dźensnischi dźeń zaschczuwani nacionalowje, kotsiž do Boha njewěrja a pschistuschnika druheje rěčże hidźa, kaž něhdy židźa Samaritanow. Tak budźe tež biskop Bauer, runjež Čžech, a to swěrny syn swojoho ludu: sprawny na pschecźiwo kóždomu Němcej; wschak je to hižo w Brnje pokazał, z wotkelž joho jara njeradźi widźa wotkhadźecź. — Joho nastupnik tam budźe farar dr. Pawoł hrabja Huyn. — Knjeza Bauera je swjaty stoł sam pomjenował, kapitl je so po zakroczenju swjatoho wótca tónkrócź wólby wzdał. Tež z toho widźimy raznoscź a wobstajnu mysl we wjednistwje nascheje cyrkwje. Hdyž so wo dobro wěriwych jedna a wo spomoženjo duschow, dyrbi sam tajki muž wotstupicź, kaž bě dr. Kohn, a je-li toho k lěpschomu diöcezy lěpje, dyrbi samo tajke sławne knježstwo raz mjelczecź, kaž je Wołomucski kapitl. Tu potajkim njepłaczi wosoba, ale jenož wěc a spomoženjo duschow.

Italska. Präsident francózskeje republiki, Loubet, je sobotu pschipoldnju do Roma pschijěł. Na dwórnischczu woczakowasche kral Viktor Emmanuel swojoho hosczża. Město Rom běsche krasnje wupyschene, a to nic jenož hłowne drohi, hdźež knježstwa jědźachu, ale tež mjeńsche poboczne wulicy a torhoschczża. Faklowe cżahi, wobswětlenja, hosczżiny, swjatoczne dźiwadłowe pschedstajenja so wotbywachu; z cyła bě, kaž italske dźeniki pisaja, wscho wjele rjeńsche a wjeselsche, hacž hdyž je žadyn druhi monarch w Romje był. Cżomu tak, lohcy zhódasch: To dźě běsche prěni krócź, zo po wurubjenju swj. stoła pschijědźe hłowa katholskoho stata do Roma kralowski dom wopytacź a z tym tele rubjenstwo jako prawe pschipóznacź. Awstriski kejżor je tam hižo telko krócź wabjeny był, ale njeje po l. 1870 hischcże nohu do Roma stajił. A jara zrudno je, zo je tak prěni krócź sczinił hłowa Francózskeje, kotraž wot dawna sem rěkasche prěnja a najswěrnischa swj. cyrkwje dźowka. Schtóž pak francózske stawizny poslednjoho czasa znaje, derje zrozemi, zo móżesche so tež tole stacź. — Do Vatikana Loubet wězo njeje schoł ani — móhł, dokelž běchu wrota na klucź. Tež zajimawa wěc! Njekatholscy wjerchowje, němski kejżor Wilhelm, jendźelski kral Eduard wot swj. wótca pschijimani bywaju a z cżeścżemi pschijimani: psched hłowu francózskoho katholskoho ludu je Vatikan na klucź. A to wschak bě Loubetej kapka pokona w Romskich radoscżach — njech Parizske nowiny pisaja schtož pisaja.

Zo su Romjenjo a z cyła italski lud präsidenta Loubeta tak ze zapalom witali, cżinjesche trochu tež republikanska krej, kotrejež so tola wjacy w italskich żiłach pscheliwa hacž by mysłił. W tych ludźoch je hischcże wjele republikanskeje krewje. Ani w nich trójzwjazk tak jara krucże njesedźi — trójzwjazk, kotryž je Italsku do tajkich wudawkow hnał a tajkeje pjenjeżneje nuzy. Tež stej skónczżnje francózski a italski lud tola jena krej, a krej njeje woda, abo kaž so na Romskej hosczżinje prajesche: dwaj stej ludaj, ale jedyn stej narod. Italska je hižo z hospodarskich pschicżinow mócnje wot Francózskeje wotwisna, a to je ważno pschispomnicź.

Rom. Pius X. wotpłaczuje Polakam za jich luboscź a wobstajnu swěru k swjatomu stołej. Hižo dołho żadachu amerisey Polacy, kotrychž je po millionach, wo někotrych biskopow-Polakow. Należnoscź je so dołho rozpominała, ale 15. haprila je swjaty wótc wuraznje prajił, zo so po jich pschecżu stanje.

— Horca pschiwisnoscź pólskoho naroda k swjatomu stołu je zjawna swětej, a ke komu tež bychu so pschiwiny-li we swojich cżěsnoscżach! — Tak su tež zańdźenu póńdźelu sta duschow ze wschěch dźělow dawneje Pólskeje

so zhromadźiłe, a 500 wosobow z Krakowa wotjědźe k wěčnomu městu Romej. Wschak je lětsa leto wosebje cześći Božeje macerje poswjećene, a k tomu je pschileżnosć, nowomu bamżej nowu wobswědczicź swěrnosć.

— Francózskim putnikam, kotsiż joho pschińdźechu postrowicź, je Pius X. porucził, zo bychu dźěłali, dźěłali, dźěłali. Pschi tych słowach stany.

Francózska. Combes wjele rěczi a tak je so tež njedźelu na kupje Oléron rozpowědał. Zasy pschecźiwo mnichom a klerikalam. Běchu pak to jenož frazy, po serbsku: blady.

W Jendźelskej parlament tež psched deficitom stoji. Z lońschoho je kruch zbyło, a lětsa je zasy kruch wočakowacź, 3 852 000 puntow (punt je 20 hriwnow). Tohodla žada so powyschenjo cłow na cźaj (thej) a tobak.

W Schpaniskej su z nowa na ministra-präsidenta Mauru potšěleli a z kamjenjemi pomjetali. W Alicante kamjenjowachu augustinski klóschtr.

Rusko-japanska wójna budźe bórzy wjacy wo sebi słyschecź dawacź. Nastupuje druhe jednanjo wójny, a to wójny na kraju, hdźež drje budźe Ruska tež něschto wjacy sobu rěčzecź, hacź je na morju. Wójsko stoji tu a tam; móžno, zo w tymle wokomiku hižo wědźa, schtó je sylnischi.

— Zajimacź budźe bjez dwěla wschitkich naschich cźitarjow, hdyž zhonja, schto su Rusowje dotal na morju do schkody měli. Je so wězo wo tom porjadnje pisało; tu pak masch wschitko pschehladnje zestajane z datami. Je to hižo hrózbna liczba njezbožow, kotrež su ruske wójnske łódźstwo domapytałe: „Petropawlowsk", wobrónjenc, ponuri so 13. 4. 04. psched Port-Arthurom. Z japanskimi torpedami buchu wobschkodźene tute wulke łódźe: „Pobjeda 13. 4.; „Cezarewicz" 9. 2.; „Retwizan" 9. 2.; „Pallada" 9. 2. Wot Japanow zniczenej buschtej dale tschižak „Warjag" a kanonowa łódź „Korejec" 9. 2. „Jenissej", kotryž miny kładźesche, zjědźe 11. 2. na swoju samsnu minu a ponuri so. Dale su zniczene tsi torpedowe łódźe: „Wnuschitelny" 24. 2.; „Stereguschtschi" 10. 3.; „Straschni" 14. 4. 04. Tež hischcźe druhe ruske łódźe buchu wobschkodźene, kaž „Bojarin", „Poltawa", „Nowik", „Askold" a „Diana", tola nic cźežko; te su hižo zasy zwuporjedźane a móža na schěroke morjo. — Schkodu, kotruž su Rusowje dotal měli, wobliczuja na 100 millionow hriwnow.

Z južneje Afriki je skónczne zasy wo kolonnje majora Glasenappa powěsć dóschła; kaž pak słyschimy, njewjedźe so jomu derje. K Hereram je so nětko tyfus pschidał, z kotrymž je mjez tym 87 wosobow skhorjelo; 9 wumrěchu.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1904: kk. 486—489. z Radworja: Jan Brycka, Jan Hantuš, Hańža Hantušec, Hana Kubańkec, 490. Mikławš Cyž z Kamjenneje, 491. Jan Pollenk z Hodlerja, 492. Hana Wenclowa z Bronja.

Sobustawy na lěto 1903: kk. 770. propst P. Leopold Schneider w klóstrje Marijnej Hwězdźe, 771. Madlena Nawkowa z Radworja, 772—775. z Bronja: Madlena Hesowa, Hana Wenclowa, Mikławš Rječek, Michał Konjecht, 776. Mikławš Nawka z Miłkec, 777. Marija Kasperowa z Měrkowa, 778. Jakub Hajńš z Boranec.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Radworju.

Dale su woprowali: Hana Dučmanec z Łupoje 2 hr., njemjenowana z Miłoćic 2 hr., Madlena Cyžec z Radworja (w Barlinje) 2 hr., ze zawostajenstwa njeboh Hany Domaškec z Dobrošic 80 hr., Marija Čórlichowa ze Zdźerje 3 hr.

Za twarjomnu nowu cyrkej we Wulkim Šunowje: Wotrow na dnju biskopskeje swjećizny **150 hr.**, H. M. k česći Božej a k dźakej swj. Antonijej 5 hr., z Njebjelčic 25 hr., wot sobustawow česćow. najswjećišoho sakramenta w Budyšinje 1 hr. 70 pj.

Za cyrkej swj. Józefa w Hajnicach.

Dotal 1766 hr. 91 pj. Dale su woprowali: **fabrikant Anton Lehrer w Žitawje 100 hr.**, direktor Haase w Freibergu 10 hr., fabrikant Brendler w Reichenau 10 hr., farař Mandel w Adorfje 2 hr., farař Grohmann w Annabergu 1 hr., cyrkw. wučer Wjenka w Róženće 1 hr., w Seitendorfje: Karl Riedel 3 hr., Oswald Riedel 3 hr., Justina Heidrichowa 15 hr., njemjenowany w Hubertusburgu 5 hr., žiwnosćer Kral w Ratarjecach 1 hr. 50 pj., w Słonej Boršći: M. Winkler 4 hr., Jan Khětan 3 hr., Mikławš Młyńk 10 hr., Jan Młyńk 2 hr., Marija Měrćinkec 1 hr., njemjenowany 3 hr., Mikławš Ćemjera 5 hr., njemjenowany 15 hr., z Njebjelčic 25 hr., njemjenowana k česći swj. Antonija 1 hr., assistent Portik w Hajnicach 20 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdatych 12054 hr. 44 pj. **Dale darichu:** Delanska **Patentna** Komisija (567,96 hr.): 60 pj. Молоканы (294,25 hr.): 55 pj. Radwořska **Hórnikowa** Komisija (410,15): skałař 1 hr., po „bjesadźe“ 11 pj., pola rězaka 20 pj., jako porto k. kapł. Ž. 10 pj.

Zapłać Bóh wšěm dobroćerjam!

Sobustawy bratstwa „Jězusoweje Wutroby“ a „Japoschtolstwa modlenja“ maja swoje dobre skutki a modlitwy w měsacu **meji** Bohu woprowacź: **„za jubilej swjatoczнoho wozjewjenja bjezhrěschnoho Podjeća.“**

Wozjewjenjo.

Jutse **njedźelu 1. meje** póńdźe **procession** z Khróscźic do **Filipsdorfa.** W Khróscźicach rano w 5 hodźinach Boža mscha, na to wotkhad. Tej w Budyschinje rano w 5 hodźinach Boža mscha, dokelž budźe njedźela. - Njezabudźće na swjatki do Krupki! **Jakub Schěrc,** wjednik.

Towařstwo knježnow w Radworju.

Dokelž chce mnoho sobustawow do Filipsdorfa hić, **njebudźe** zhromadźizna jutře, njedźelu 1. meje, ale pozdźišo. **Prezes.**

Jednota,

towařstwo katholskich Serbow w Budyšinje, změje jutře za tydźeń, **njedźelu 8. meje,** swoju měsačnu zhromadźiznu. **Předsydstwo.**

Do Sernjan! Najwutrobniše přeprošenjo **kolojězdnoho kluba** na

njedźelu 8. meje w hosćencu w Sernjanach.

Započatk w 7 hodźinach.

Hosćo su wutrobnje witani. **Komitej.**

„Meja“

budźe **15. meje 1904** w Radworju **koncertować, přednošować** a **hrać.** Bližše na programje. Započatk w ½8 **hodźin z razom.**

Wšitkich horco wita **„Meja“.**

Podobizny najdostojnišoho knjeza **biskopa Lusčanskoho** su na składźe pola fotografa **Hutha** na serbskej drózy w Budyšinje; tohorunja **na farje** a w **Smolerjec wudawarni.**

Čišchcź Smolerjec knihicźischczerńje w Macźicznym domje w Budyschinje.

Katholski Posoł

Wudawa so kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich expedicijach 2 hr.; z křižnym zwjazkom do domu słany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće a w knihařni lětnje 3 hr., štwórtlětnje 75 pj. Za naměštki płaći so wot cyłoho rjadka abo telko města 25 pj.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarstwa ſſ. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Mikławš Andricki, kapłan w Budyšinje.
Administrator: Mikławš Žur, farař w Budyšinje.

Čisło 19. | 7. meje 1904. | Lětnik 42.

Kak ma Bóh swojich najmjeńschich rad.

W Prazy wukhadža hižo 13. lěto znamjenity měsačnik „Český lid“. Kaž same mjeno časopisa swědči, swječi so wón čěškomu ludej, joho narodnym waschnjam a powěsčam. A tu pak zalubi so mi w 7. lětuschim zeschiwku „Čěškoho ludu“ scěhowaca lubozna legenda. Myslu, zo budže wam tež spodobna. — —

Tak běsche jónu jena syrota a běsche dźěčzacoho waschnja hólčzec. Njebě wschak tež dźiwa; njemějesche nikoho, běsche jako kolik w płocze a roscžesche kaž drjewo w lěsu. Starscheju njebě a cuzy ludźo — schtó tež so to wo-prascha tajkoho: „Sy hłódny? Móžesch paczerje spěwacź, njemóžesch?“ Tołkasche so tak po wsy khěžku wot khěžki, kóždy dźeń druhdže dom abo hischcže lěpje — nihdže žadyn. Njeczuczíwi ludźo hischcže joho wusměschachu a storkachu so ze syrotu tak a tak. A tak so jónu sta — ta syrota pschińdže tež do cyrkwje, knjez runje prědowasche: „Schtóž póńdže po runym puczu, pschińdže do njebjes.“ A potom wukładowasche knjez wo njebjesach, schtóž tam pschińdže, wuńdže wschomu bědženju a wschitkej nuzy, tam dźě budže jenož radosczź a wjesełe. „Nó“, mysleschе sebi ta syrota, „hdy bych ja tak mohł wuńcź tej wopuschczenosczi, tomu hubjenstwu a tym postorkam, a hdy bych do njebjes pschischoł, jenož po runym puczu hicź: to móžu so tam ja hnydom puschczicź!“

A hdyž bě knjez Amen sczinił, khwatasche hólczec hnydom won, a njedźiwasche na niczo a na nikoho, dźěsche a dźěsche. — Hdyž chcyschе po runym puczu hicź, dyrbjesche bórzy z dróhi zeńcź, hdźež wschitcy khodźa, dyrbjesche na dobre zbožo pschez bróždy a pschez tymjeschcża, pschez skały a pschez dźěry, pschez cžernje a wóstnischcża, pschez doły, hory a wody. Khudźina syrota

ſpyta doſcź; wubĕžanej nozy ſama krej, też rucy bĕſchtej doſcź ranjenej! Ale njedźiwaſche niczoho. Hdyž ſebi ſpomni, zo po runym puczu pſchińdźe do njebjes, a ſpomni na to ſwoje bĕdźenjo wot małoſcźe, to ſo pſchecy wſchón poſylni kóždy krócź a khwataſche khroble dale po runym puczu — do njebjes. Dźĕſche, dołho dźĕſche, njebjeſa ſo njepokazowachu. Pſchińdźe hacź nĕhdźe do cuzoho kraja, ani njewĕdźeſche, hdźe je. Napoſledk dóńdźe do lĕſa a hdyž wuńdźe z toho lĕſa, runje pſched nim na hórcy ſtojeſche wulke twarjenjo.

Hižo ſo ſchĕrjeſche, ale na hórku na te twarjenjo rjenje ſwĕcźeſche ſłónco. „Tu wĕſcźe te njebjeſa ſu“, myſleſche ſebi ta ſyrota. „Wſchudźe ſo ſmĕrka a kak tam rjenje ſwĕcźi ſłónco! Tam ſu wĕſcźe njebjeſa.“ A kaž bĕ mucźny a ſo wuſchoł, khroble tam! Nó, wón tam pſchińdźe — twarjenjo wotewrjene, ale nihdźe nikoho. Lubjeſche ſo jomu tam woprawdźe. Zańdźe nuts, pſchińdźe na wulke dołhe khódby, a tam bĕchu ſame wulke ſwjecźata, hólcźec jich hiſchcźe ženje nihdźe njebĕ widźał. „Tak ſym trjechił“, myſleſche ſebi ſyrota, „tu hižo ſym na kromje njebjes.“ Dźĕſche potom po khódbach, doniž pſchińdźe, hdźež wiſaſche na kſchižu wulki Knjez Jĕzus Khryſtus. Wón khudźina ani njewĕdźeſche, ſchtó tu to wiſa, ale hdyž tak na Khryſtuſa Knjeza pohlada, bĕſche jomu joho žel. Prajeſche: „Wbohi, tak dyrbiſch tu wiſacź a ſy tak blĕdy a ſuchi, na tebje tu drje wſchitcy zapominaja.“

A tak ſo jomu tak zezda, jako by Knjez Jĕzus tak dobrocźiwje na njoho pohladał, zo bĕ na njoho tak dobrocźiwje njepohladał hiſchcźe žadyn žiwy cźłowjek. Sydny ſo pod kſchižom, zo by trochu wotpocźnył, a hladaſche na kſchiž a zaſy powĕdaſche: „Wocźakń, tu je pjecźa wſchoho doſcź! Hdyž ja dóſtanu, ja na tebje njezapomnju, ja budu ſo z tobu wo wſchitko dźĕlicź.“ A zaſy Knjez Jĕzus luboſcźiwje na njoho pohlada, a ſyrocźe zezda ſo, zo je hižo w prawym njebju. Ale tu zaſłyſcha klinkanjo kluczow, a hnydom ſo tu też cźłowjek wza z tymi kluczemi, w cźornej draſcźe, a runjewon ſyrocźe po wĕdaſche: „Hólcźe, hodźina je pſchiſchła, ja dyrbju zawrjecź — bĕſche to klóſchtr nĕkajki — ja dyrbju zawrjecź a ty dyrbiſch won.“ Powĕdaſche hólc: „Ja njepóńdu!“ A rĕcźeſche tamón: „Ty dyrbiſch, tu je klóſchtr, klóſchtr dyrbi ſo na ſmĕrkanju zawrjecź a nichtó cuzy tu njeſmĕ bycź.“ „Ja njepóńdu“, rjekny hólcźec z nowa rozſudnje, „ja ſym w njebjeſach! Pohladńcźe na mojej nozy a rucy, ſchto ſym wuſtał, prjedy hacź ſym ſem pſchiſchoł!“

Nó, tajkele rĕcźe! Muźſki z kluczemi pohlada, pohlada a wijeſche z hłowu. Potom hólca woſtaji a woteńdźe. Ale pſchińdźe druhi, a to bĕ duchowny, pſchedſtajeny tohole klóſchtra. Wupraſcha ſo hólcźeca luboſcźiwje na wſchitko, a hdyž bĕ ſłyſchał, ſchto a kak, prajeſche: „Njeboj ſo, hólcźe, niczo, móżeſch tu woſtacź, doniž budźe ſo cźi lubicź, dóſtanjeſch jĕſcź a zmĕjeſch, hdźež by ſpał.“

Myſleſche ſebi: „Schto też tajke dźĕcźo, wón za dwaj, za tſi dny póńdźe zas.“ Ale hólc ſo njehibaſche a bĕſche wſchĕm dźiwno, hdyž jomu nĕſchto jĕſcź dachu, hólc połojcu zjĕ a z druhej połojcu ſo pſchecy nĕhdźe wuzhubi. Hdyž bĕ to hižo dołho trało, dźĕſche tam tón knjez za hólcom, hladajo za nim, hdźe to z tej jĕdźu khodźi. Hólcźec za rózk na khódbu zańdźe, hdźež tón Knjez Jĕzus bĕſche, a bĕſche rĕcźecź ſłyſchecź. Knjez ſebi pomyſli: „Koho drje tam ma?“ Wocźakny potom na hólca a hdyž ſo z prózdnym wrócźeſche, powĕdaſche jomu: „Z kim pak ſy ſo to rozmołwjał?“ Powĕdaſche hólc: „Z tym, kotryž tam wiſa.“ Duchowny wſchón wuſtróżany rjekny: „Schto dha to rĕcźiſch?“ Hólc wotmołwi: „Schto rĕcźu! Slubił jomu ſym, hdyž

ſem pſchińdźech, zo jomu pſchecy něſchto wot ſwojoho dam. Bě mi joho žel, zo bě tak wubědźeny, prajach tak hnydom: Na tebje drje wſchitcy zapominaja, a wón kiwaſche. Hdyž jomu powědach, zo ja njezapomnju, pohlada na mnje tak luboſćiwje, ja hnydom wědźach, zo ſym w njebjeſach."

Knjez na to dopoſłucha a njewědźeſche, čeji je. Hdyž mějeſche zaſy myſle hromadźe, praſcheſche ſo hiſchće hólca: „A bjerje to wot tebje?" „Bjerje!" kiwaſche hólčec. „A dźiće tola na njoho pohladać, wón žno tak hubjeny wjacy njeje; lica ma zaſy jako róže." Knjez ſtojeſche zaſy wſchón zmyleny. Hiſchće wſchak ſo wopraſcha: „A ſchto drje je čźi prajił?" Hólc powědaſche: „Nó, dźenſa je mi powědał, hdyž žno ſo z nim tak dźělu wo to jěſć, zo jomu jutſe hižo niczo njebych noſył, zo mje jutſe k wobjedu pſcheproſy wón." Knjez rjekny: „Proſchu će, hólčko, praj jomu, zo bych ja tež z tobu hić ſměł!" Syrota běžeſche hnydom naſpjet, ale knjez na kolena padny. Hólc ſo wróći: „Móžeće tež hić, wſchak pjecža tež druhim dawaće, ale poručił je, zo dyrbimoj ſo prjedy wuſpowědać a Čźěło Knjeza dóſtać, a ja njewěm, ſchto to je." „To će ja nawučžu!" lubjeſche knjez połny radoſće. Wza potom hólca w ſtronu, pſchihotowa joho na ſwjatej ſakramentaj, ſam ſo tež wuſpowěda, a hdyž bě jimaj nazajtra duchowny Čźěło Knjeza podał, woſtaſchtej kleczicy jenož ſproſtnjenej čźěle, duſchi běſchtej woteſchłoj — k blidu Knjeza Jězuſa Khryſtuſa w njebjeſach.

Z Łužicy a Sakſkeje.

Z Budyšina. Hižo wjacy króć wužichmy wjesołeje składnosće, wam pokazać, zo so tež njeserbscy ludźo, a to nic jenož Słowjenjo, ně, tež Němcy zajimuja wo naš serbski dom, kotryž twarimy na różku Lawskich hrjebjow a Lawskeje dróhi. A su to runje wosobni, wučeni, we swěće nazhonići ludźo, kotřiž naš skutk khwala, kotřiž jón podpěraja. Abo njeje to kóždu dobru serbsku wutrobu zwjeseliło, zo je sam naš najjasniši sakski kralowski dom do rjadu našich dobroćerjow stupił! Hdyž je sam naš lubowany kral Jurij 300 hriwnow za naš serbski dom dał, hdyž su krónpryne Bjedrich August, pryne Jan Jurij, pryncesa Mathilda, wójwodka Sakska, po 100 hriwnow za serbski dom dali! Wozjewichu pak z tym tute najwyšše knježstwa nic jenož swoju lubosć a přikhilnosć k serbskomu ludu — ale wozjewichu z tym tež, zo maja twar serbskoho domu za rozomnu, wužitnu, spomožnu wěc. Haj, njech dźě maja Serbja we swojim hłownym měsće, hdźež tak často jězdźa a khodźa, hdźež maja swoje dźěći na wučbje, na wučeŕnjach, njech dźě maja w Budyšinje swój dom! Hdźež budźa woprawdźe kaž doma, dokelž budźa swoji we swojim! Njech maja swój dom, hdźež so zeńdu, hdźež budźa so skhadźować k bratrowskej a sotrowskej bjesadźe, radźe! Njech maja swój dom, hdźež so čišća serbske časopisy a knihi, hdźež so khowa wšo, štož su z dawnych časow sem wumysliłe a zdźěłałe serbske hłójčki a rucy. Njech maja Serbja w Budyšinje musej, knihownju, čišćeŕnju, hosćenc! — Wšak su tež druzy wysocy ludźo, kotřiž mjez Serbami sydla, to připóznali. Najnowšo je to knjez hrabja z Wallwitz nad Delnjej Hórku, kotryž je 100 hr. pósłał a jara přećelski list, pokazał.

Z Radworja. Tudomna nalutowańnja měješe zańdźenu njedźelu swoju nalětnju hłownu zhromadźiznu. Na njej zličbowař, knjez cyrkwiny wučeŕ Šołta, rozprawješe najprjedy wo přehladowanju (revisiji), kotrež běše nalutowańnju w połnym rjedźe nadešło, a wo zličbowanju. Po nim běše nalutowańnja zańdźene lěto 125000 hr. — pj. předźěłała, z čimž 823 hr. 24 pj. dobytka wuzbytkowa. Z tutoho připokaza po wustawkach postajenej dźělbje zakładnomu a přiběranskomu (reservnomu) fondej. Z třećeje dźělby, 114 hr. — pj. wučinjaceje, dari 100 hr. za dowupyšenjo wjesnoho swjatoho křiža. Radwořska gmejna běše k wopomnjeću poswjećenja noweje cyrkwje wosrjedź wsy wulku pěskowcowu Božu martru postajić dała. Zo by pomnik dospołnje dohotowany był, bu lětsa naléto cyłe městno ze stołpami z marmorowanoho pěskowca a železnym płotom wobhrodźene. Ze zběrku, we wsy zarjadowanej, so k tomu do druhoho sta hriwnow nahromadźi; też knjez dr. Grólmus dari 20, hrabinka Einsiedel 30 hr. Njedźiwajo toho pak hišće něhdźe 100 hr. pobrachowaše. Tohodla stajichu namjet, zo by nalutowańnja ze swojoho čistoho dobytka hišće trěbne 100 hriwnow přizwoliła. Dokelž tajka pycha nic jenož wjes, ale cyłu wosadu debi, też sobustawy z druhich wsow za namjet hłosowachu a tak bu jenohłósnje přijaty. K dohotowanju so cyła zahrodka z pyšnymi kwětkami posadźa.

W Drježdźanach je Vicencijowe towaŕstwo ważny skutk dokonjało: położi mjenujcy srjedu 4. meje zakładny kamjeń k nowomu „azylej", hdźež maja so wosyrocźene a wopuschcźene dźěcźi wulkoměsta zastaracź a wukubłacź. Najdostojnischi knjez biskop dokonja pschiskušchne modlitwy.

Z Filipsdorfa nam pisachu: Bohu dźak je nas tu wjele, a derje smy pschijecźi z rjanym powitanjom a nazajtra, 2. meje, z wulkej Božej mschu z prědowanjom byli. Potom smy do Rumbórka na kschižowy pucź schli a swjaty skhód wopytacź; hdyž nas tam knjez kwardian postrowi, běchmy 510. (Pschispomnicź bych mohł, zo su wschelacy ludźo, hdyž su pschi hromadźenju pódla, a někotsi praja: „To trjeba njej', to radscho sam dasch Božu mschu dźerżecź." Ale z wotkel dyrbi potom wjednik pjenjez bracź, „nutswodźenjo" a kemsche też njejsu darmo, to móže strowy rozom wědźecź.) — Tak w dopisu. My k njomu jenož pschispominamy, zo mějachu pobožni pucźowarjo pschekrasny mejski počźas a powětr, pschez tu najkrasnischu młodu pschirodu su schli. Tohodla a wosebje też, dokelž bě njedźela, so jich tajka wulka syła zeńdźe, 600 bjez dźewjecźich. Procession so też na Hajnicy dopomni, a joho wjednikej a wschitkim słuscha a wupraja so horce a najnutrnische „Zapłacź Bóh!" a Sława! zo su dobry skutk dokonjeli! Powitachmy jich, hdyž wot Raschowa pschińdźechu, z naschim małym drobnym zwónczkom; zaměscźe budźemy jich, hdyž Bóh pomoc da a ludźo pomhaja, w dowidnej dobje witacź do dostojneje swjatnicy Knjeza a ze zwonami witacź! Zo by so tak skerje stacź mohło, su woni njedźelu też trochu pomhali. Zapłacź Wam Bóh! — Schtož skónczńje pschistawk w liscźe nastupa, je zrudźacy. To kóždy widźi. Zo by też schtó po Filipsdorfskich pucźach khodźicź mohł, so wobohacźicź abo jenož trochu kroscha a pjenjez dla — na to je hakle „nowy cźas" so dopomnił.

W Prazy, 3. meje. Dźensa dopołdnja w ½12 hodź. wotmě so w Karolinu němskeje universitty w Prazy swjatocźnosćź, kotraž je za Saksku jara žadna.

Wjeledoſtojny knjez Filip Rězak, dwórſki kapłan w Drježdžanach, bu, hdyž bě hižo dlějſchi cžas prjedy ſwoje pruhowanja wubjernje wobſtał, za doktora ſwj. theologije pomjenowany. Swjatocžnoſcži běchu pſchitomni mnozy duchowni, tež z Łužicy dwaj, tohorunja někotſi z pſchecželſtwa knjeza doktoranda. Dekan theologiſkoho wotrjada wuzběhowaſche z khwalbu wo wjeledoſtojnym knjezu Rězaku, zo je hiſchcže we ſwojich duſchepaſtyrſkich dželach telko luboſcže za nabožnu wědomoſcž wobkhował a za tajkim žadnym ſkhodženkom ſo prócował. Potom jomu pſchejachu, zo by ſo wuznamjenja dołhe lěta wjeſelił. Doktor ſo podžakowa a ſlubi, zo chce ſwoju wědomoſcž pſchecy k cžeſcži Božej a k wužitkej cyrkwje trjebacž. Wulke wjeſelo bě tutón džeń za ſerbſki ſeminar, dokelž mnohe lěta žadyn wucžomc naſchoho ſeminara w Prazy njeje tak žadnoho wuznamjenjenja docpěł. A woſebje mamy tež my Serbja winu, ſo zradowacž, pſchetož wědomoſcž wjeledoſtojnoho knjeza doktora tež naſch lud, kotromuž wón pſchiſłuſcha, cžeſcži. Bóh chcył jomu mnohe ſtrowe lěta wobradžicž, zo by mohł na tak wyſokim ſkhodženku wědomoſcžow z Božim žohnowanjom wjele za ſwoju cyrkej a ſwój lud ſkutkowacž. —

Z cyłkoho ſwěta.

Saſka. Joho Majeſtoſcž kral Jurij wopyta ſrjedu dopołdnja wumjełſku wuſtajeńcu w Drježdžanach a pſchebywaſche w njej wjacy hodžin. Tež kralowa-wudowa je na ſamſnym dnju wuſtajeńcu ze ſwojim wopytom počžeſcžiła.

Schtož ſo ſłyſchi, je wuſtajeńca runjewon wulkotna a nimo měry bohata. Wſchitke wjetſche města Němſkeje, kotrež maja we wumjełſtwje dobre mjeno, ju zaſtupjene; tež wukraj je ſo pilnje wobdžělił. Najwjetſchi a najznamjenicžiſchi wumjełcy, molerjo a rězbarjo, ju ſwoje wumjetſke wupłody pósłali. Zajimawe je woſebje, zo wuſtajeńca njewopſchija jenož nowocžaſne dželа, moderne wupłody, ale zo poſkicža tež pſchehlad wuwicža wumjełſtwa w cyłym zaſchłym ſtotku. Tež zahrodniſke wumjelſtwo je tu w Drježdžanach pſchi zjawnej wuſtajeńcy prěni raz k ſwojomu prawu dóſchło a žnjeje wulku khwalbu tu.

Němſka. Kejžor Wilhelm je ſo zańdženy tydžeń ſtrowy a cžerſtwy z italſkoho a ſrjedžnomórſkoho wuléta wrócžił. Wuwitawſchi ſo w Heidelbergu ze ſwojej mandželſkej, pſchijědže ſchtwórtk do Karlsruhe, hdžež měješche rěcž. Wotmołwi na powitanjo měſcžanoſty, zo je pſchitomny cžas jara ważny a khutny, a teje ważnoſcže dla dyrbja Němcy wo znutſkownych zwadach a brójenjach zabycž. We ſwojej rěcži ſpomni kejžor tež na Weißenburg, Wörth a Sedan, napominajo Němcow: Runjež měr njeje zatorhnjeny, ſu tola wobſtojnoſcže zawite, a njech ſu tohodla wſchitcy ſkedžbni, zo by w datym wokomiku wótcny kraj pſchihotowany był a z cžeſcžu wobſtał w politiſkim žiwjenju. — Kejžor měnješche drje wulku ruſko-japanſku wójnu. Tež je Loubetowy wopyt w Romje z nowa wobſwědčił, zo trojozwjazk njeje tak wěſty a twjerdy. Loubetowy wopyt bě pſchejara cžopły, hołdowanja jomu a pſchez njoho Francózſkej wopokazowane, pſchejara wutrobne. Tež znutſkowna němſka politika poſkicža mało zwjeſelacy pohlad do pſchichoda. Stoł kanclera Bülowa ſo khětro khabła. Ze znatym § 2. je ſebi Bülow pſchez měru wjele ludži rozhněwał. Njech je tež bojoſcž pſched jeſuitami njetrjebawſchi a ſkoro ſměſchna, ſo tola njehodži prěcž, zo je rozhorjenjo pſchecžiwo nim ſkoro powſchitkowne a do hłubokoſcže a do ſchěrokoſcže roſcže. Sama najwyſchſcha němſka cyrk-

winska wyschnoscz, evangelski cyrkwinski wubjerk w Barlinje, je pschecziwo zběhnjenju paragrafa protestował, je so nad zběhnjenjom paragrafa hórschił. To je něschto podobne, jako hdy by so w Fuldze konferenca němskich biskopow pschecziwo někajkomu wuradzenju sejma a postajenju knjezerstwa tak stupiła. W Němskej je mało tak cžornjenych a hidzenych ludzi kaž Bülow, kejžorski kancler. Potom je z Polakami kschiž, kotrez hischcze dołho wostanu z cžernjom w nozy němskich Bismarkow a jich nastupnikow. Z najmjeńscha tak, kaž nětko a hižo dołho je, cžerń dale hłubscho do mjasa lěze. Tez južna Afrika je hischcze za wjacy woporami hłódna. — Kejžor bě na pucžowanju rjenje wusmahnył, joho hłós běsche cžisty, połny a mócny.

— Socialistowje su po Cžopawo-Marienbergskim tez Altenburgski mandat zhubili, a dalsche mandaty hischcze zhubja, z cžimž so liczba jich sydłow w Barlinskim sejmje cyły kónc poniži pod 80. Hłowna pschicžina toho je pschekora a njeznjesliwosczw jich samsnym lěhwje. Woni swobodu prědują, ale w skutku potłóczuja wscho swobodnische.

Awstrija. Najsławnischi rakuski hudzbnik toho czasa, Anton Dvořák, je 1. meje wumrěł. Anton Dvořák je Czech, kotrohoz mjeno cyły swět znaje. Joho symfoniske a orkestralne składby wschudzom klincza, hdzez je hudzba w czesczi.

Rom. Pius X. je wótry protest pschecziwo Loubetowomu wopytej w Romje założił, kotryz so wschitkim knjezerstwam pschizjewi, hdzez ma swjaty stoł zastupjerja. — Cyle po prawu a prawdze! Loubetowy wopyt wukładuje so powschitkownje jako njepschecželstwo pschecziwo swjatomu stołej, jako pschipóznaczo Piemontskoho rubjenstwa. Chcyschе-li pak Francózska tak swjaty stoł ranicz, měješche wona prjedy konkordat wupowědzicz a swojoho romskoho wupóslanca dom wotwołacz. To bě pschikaz prosteje pschistojnosczе, a tak pak je to dwojakosczz, farizejstwo.

— Naschim sobustawam z wutroby pschejemy, zo bychu lětuschi slawny jubilej, wot bamza z wokolnikom wosebje pschipowědzeny a z klětkow wozjewjeny, spomožnje swjeczili.

Serbski kral Pětr je najhórschich mordarjow swojoho pschedchadnika Alexandra a Dragi ze swojeje blizkosczе wupuschcził, a wulkomocy na to wot mołwichu z tym, zo swojich póslancow zasy do Běłohroda stajichu. Tez załožuje kral Pětr akademiju a wobrazarnju, a budze-li w tajkej prócy za lud pokraczowacz, budze swět joho czesczicz a joho narod lubowacz.

W južnej Africy je hłowne wjednistwo general-poruczнik z Trotha dóstał. Połkownik Leutwein wostanje, ale jenoz jako civilny gubernator. General Trotha je raz hižo w Africy pobył, njeje tam potajkim cuzy muz; tez poby z hrabjom Waldersee w Chinskej. Jomu je 56 lět. Z nim drje wotjědze wulke němske wójsko. Rěcza wo někotrych tysacach a wo dwěmaj batterijomaj pólneje artillerije.

Tak je so pschecziwo Hereram hnydom dyrbjało czinicz, a kejžor tez chcyschе. W officirskich kołach měnja, zo budze wójna z najmjeńscha hischcze lěto tracz. Gouverneur Leutwein je pschewjele róži widzał a tam su žałostne — czerunje! Schtóz so w nich njeznaje, bórzy bywa w paslach Hererow. K tomu su woni dobri tschelcy a widza skoro tak daloko, ale wjele wěsczischo z prostymaj woczomaj hacz němscy wojacy ze schkleńcami. Glasenappowej kolonnje tak mjez druhim tez bjerjechu kanonu, kotraz bu ze zadwělowanjom dzerzana. Ale muz po muzu, kotryz k njej stupi, k wutrobje tschelony padze.

Němscy wojacy z hłodom a lačnoscžu a w cžernjach surowje tradaja. Dobrowólnik pisa, zo sebi w tajkej mazanej wodže, z kotrejž so doma myli njebychu, tam jědže warja. Kajki džiw, zo tyfus zakhadža! Glasenappowy wotdžěl docyła swjecži!

Staroho schedžiwoho wojaka, kotrohož słowa waža, słyschach powědacž: „Zo by tola radschi hnydom — wzał cyłe kolonije! Za tych 500 millionow, kotrež za nje dachmy, mózachmy sebi 25 wulkich pancernikow natwaricž a z nimi hinaschich krajow nadobycž, hacž je Afrika, kiž nas žerje. Pschedawacž, z naschoje industrije tam wotbycž — bjez toho niczo njemózemy, hacž tšělby a tšělny proch. A tón so potom zasy pschecžiwo nam próschi ... Jena jeniczka z Antillskich kupow je wjacy hódna hacž cyła nascha Afrika.“ — Trochu prawje stary wojak ma; ale na to nichtó myslił njeje, hdyž so kolonije zakładowachu, kotrež su nětko tak cžežko schkitowacž.

Ruſko-japanſka wójna je na kraj pschescheła. Njedželu wunucži japanski general Kuroki swojim wójſkam pschekhod pschez rěku Jalu. Rěka Jalu twori hranicu Korejskeje pschecžiwo Mandžurskej a je tam na wuliwje schěroka a kupata. Napschecžo na druhim brjozy stojachu Rusowje pod Raschtalinskim. Woni mějachu nadawk, pschekhod a postup Japanow haczicž. To su woni tež cžinili, haczrunje z njemałymi schkodami. Rusowje zhubichu 2000 mužow a pschez 20 kanonow, wězo skóncowanych, na bitwischcžu wostajichu. Japani wostajichu 4000 mužow. Je to tohodla džiwne dwělne dobycžo. Ruske nowiny runjewon pisaja, zo je tomu Kuropatkin tak chcył, zo by Japanow je zdanliwym dobycžom dale wabił. To je so jomu tež radžiło; pschetož 11 dnjow je 30 tysac ruskich mužow 3 japanske diwisije džeržało. Wojowanjo pschi rěcy Jalu bě krwawne, zasakte.

Na morju su Japani z nowa Port-Arthur nadběhowali, zo bychu pschistaw zawrěli, Port Arthurske łódźstwo sobu, a potom k Władywostokej jěli. Najnowscha powěsc powěda, zo je so jim to skónczinje radžiło. — 10 japanskich łódži, torpedow a „brandeow“ su Rusowje potepili. Japani so smjercže njeboja, japanscy namórnicy wysoko na łódźne scžežory łažachu a wutšělawschi swoje revolwery, do morja skakachu. — Podobnje pak su tež Rusowje nad rěku Jalu wojowali kaž lawy. Wójnscy duchowni jich z kschižom nawjedowachu.

Amerika. Swětowa wustajeńca w St. Louis je wotewrjena. Wojrjedž wustajeńcy stoji hobrski cžasnik, kotrohož wulki pokazowar měri 22 metrow. Cžasnik pokazowasche 30. hapryla 1/4 2, a mócny, 50 centnarjow ważacy zwón schtwórcž dyri. W samsnym wokomiku spohibachu so po cyłej wustajeńcy wschitke maschiny, korhowje so zazmahowachu a 90 metrow wysoko kaskada syknu snopy wody. Wustajeńca bě wotewrjena. A schtó bě to dokonjał? Präsident Roosevelt, kotryž we Washingtonje na knefl potłóczi, a dokelž je w Americy wscho wulkotne a złote, bě knefl złoty. Lědma bě tak scžinił, stachu so w St. Louis wschě te wěcy! A z Washingtona do St. Louis masch 160 mil! Naschej nowej technicy je wězo něschtožkuli mózno, wo cžimž so twojomu dźědej, luby cžitarjo, ani zedžecž njeby wěriło. Wo njesměrnych postupach cžłowjeskich wědomoscžow je wězo cyła wustajeńca sama najlěpschi swědk. Mnozy praja, zo je wjele sławnischa a krasnischa, dyžli Parizska 1900. Mózno, zo rozprawjerjo hubu kusk bóle wocžinjeju, ale to druhdže za złe njebjeru a w Americy tež nic. Město St. Louis bě 1. meje, samo so rozemi, cyłe we wustajeńcy, jenož najstarschi a najmłódschi ludžo a khori wostachu doma. Wustajeńca měješche 450 tysac wopytowarjow, a móže to, dokelž

budże hacz do decembra tracz, na horschcz millionow zwjescz. Hrozny schpak je tu wězo ruśko-japanśka wójna. Wosebje bohaczi ruscy hrabjowy su wschudzom radźi witani hosczo, byrnjez so hewak tez Rusam na mjeno pschińcz njemohło a prawy Americzan jenoz ze zacpěczom na staru Europu hladał. Hdyz wona z pjenjezami dźe, je wón samo pschecźelny kaz na słońcu butra. — Němska je po prawym jenoz ze swojim wumjelstwom na wustajeńcy zastupjena, haczrunjez chcyschе knjezerstwo wulkotne zastupjenjo. Tak pak su jenoz czi schli, kotsiz na banczik abo seklu spekuluja abo su hewak wotwisni. Pschetoz pschez morjo je daloko, a wuspěch — njewěsty.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1904: kk. 493. Mikławš Schuster z Budyšina, 494. Hańža Suchowa z Łuha, 495. August Eiselt z Lejna, 496. Michał Wićaz z Konjec.

Sobustawy na lěto 1903: k. 779. Michał Wićaz z Konjec.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Drježdźanach-Janowym měsće: Na Rjedźic kwasu we Wotrowje přez brašku nahromadźene 7 hr.

Za cyrkej swj. Józefa w Hajnicach.

Dotal 2007 hr. 41 pj. Dale su woprowali: w Šěrachowje přez knj. Pachera 55 hr. 5 pj. President němskoho sejma, **hrabja Ballestrem nad Płaniowicami 100 hr.** G. G. we Wostrowcu 2 hr. Kapłan Šołta w Žitawje 3 hr. Mathilda Paulowa w Reichenawje 5 hr. Farař Krause w Kulowje 5 hr. Listonošeř Meier w Budestecach 5 hr. W Jiłocach: Wjacław Pešta 1 hr. 50 pj., Emilija Reicheltowa 50 pj., Šćepan Zosel 2 hr. Njemjenowany 1 hr. Filipsdorfski procession 60 hr. Hajničanske towarstwo knjeznow (24,51) 18 hr. 50 pj. Kooperator Rychtarski w Burowicach, H. Sl. 5 hr. **Generalny konsul de Liagre w Lipsku 100 hr.** Njemjenowany w Budyšinje 20 hr. Pětr Kurjat, Hana Kurjatec ze Šunowa po 2 hr. Njemjenowana z Różanta 50 pj. Madlena Kórjeńkowa z Ralbic 1 hr. 20 pj. Marija Hašina ze Zajdowa 15 hr. M. Póžeř z Łusča 3 hr. K česći swj. Antonija 2 hr.

Za twarjomnu nowu cyrkej we Wulkim Šunowje: Madlena Kórjeńkowa z Ralbic 1 hr. 50 pj. J. Pjech ze Smječkec 5 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdatych 12056 hr. 95 pj. Dale darichu: Delanska Patentna Komisija (568,56 hr.): 80 pj. Молоканы (294,80 hr.): 55 pj.

Zapłać Bóh wšěm dobroćerjam!

Jednota,

towarstwo katholskich Serbow w Budyšinje, změje jutře **njedźelu. 8. meje,** swoju měsačnu zhromadźiznu. **Předsydstwo.**

Do Sernjan! Najwutrobniše přeprošenjo **kolojězdnoho kluba** na jutřišu **njedźelu. 8. meje. w hosćencu w Sernjanach.**

Započatk **w 7 hodźinach.**

Hosćo su wutrobnje witani. **Komitej.**

„Meja“

budże **15. meje 1904** w Radworju **koncertować. přednošować** a **hrać.** Bližše na programje. Započatk w $^1/_2$8 **hodźin z razom.**

Wšitkich horco wita **„Meja“.**

---

1. julija wotjědźe so z Budyschina (w $^1/_2$8 hodź. rano) **do Albendorfa;** pucznicy wot Wojerec so w Zhorjelcu pschisydnu. To jenoz pschedběznje.

Katholski Posoł

Wudawa so kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich expedicijach 2 hr.; z křižnym zwjazkom do domu słany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće a w knihařni lětnje 3 hr., štwórtlětnje 75 pj. Za nawěštki płaći so wot cyłoho rjadka abo telko města 25 pj.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarstwa ſſ. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Mikławš Andricki, kapłan w Budyšinje.
Administrator: Mikławš Žur, farař w Budyšinje.

Číslo 20.	14. meje 1904.	Lětnik 42.

Kak dobudźesch lětuschi jubilejski wotpusk?

1. „Wotpusk je spuschczenjo czasnych khostanjow, kotrež nam cyrkej po wodatych hrěchach zwonka sakramenta pokuty wudźěla.“ Tak wuczi nas katechismus, a to je zakładna wuczba katholskeje cyrkwje wo wotpusku. Potajkim spuschczenjo khostanjow — nic hrěchow — spuschczenjo czasnych khostanjow, kotrež mamy tudy abo w czisczu wocžerpjecź — nic wěczných khostanjow. Hrěchi so wodawaja a wěczne khostanja — tež dźěl czasnych — so spuschczeja w sakramencze pokuty. Schtož je potom czasnych khostanjow hischcze wostało, móže so z wotpuskom spuschczene dóstacź.

2. Z toho sczěhuje, zo dyrbi tón, kiž chce wotpusk dobycź, w swjatosczacej hnadźe bycź, t. r. njesmě z czežkim hrěchom wobczeženy bycź. Tohodla swjaty wótc pschi wudźělenju wotpuska kóždy krócź pschedpisuje dostojne dóstaczo swjateju sakramentow pokuty a wołtarja.

3. Kotre su pschedpisane skutki abo wuměnjenja za dobyczo lětuschoho jubilejskoho wotpuska?

To tudy hischcze raz wopomnimy, dokelž trasch so tón abo tamón pschi wozjewjenju z klětki doscź dopossłuchał njeje, abo sebi drobnischi wukład žada:

a. Wotpusk móżesch jeno jónu dóstacź; móżesch jón tež khudym duscham pschiwobroczicź.

b. Pola nas móže so wotpusk dobycź pak w měsacu meji, pak w septembru, pak w oktobru.

c. Wysche dóstacza swjateju sakramentow pokuty a wołtarja žada so tsoji wopyt cyrkwje a jedyn kruty póstny dźeń.

Kotru cyrkej masch wopytacź? W Budyschinje tachantsku a w Drježdźanach dwórsku cyrkej; wschudźom druhdźe swoju wosadnu farsku

cyrkej abo „hłownu cyrkej“ města. Pola nas płaczi też wopyt Baczońskeje cyrkwje, Klóschtrskeje a Róženczanskeje cyrkwje, kaž je duchowna wyschnosć to wosebje dowoliła. Tsi wopyty cyrkwje móža so na tsjoch wschelakich dnjach stacź, płaczi pak też, hdyž wschě tsi wopyty na jenym dnju dokonjesch. Też njedźelu a pschikazane swjate dny móža so stacź, tola nic tehdom a z tym, zo za tón dźeń winowatu Božu mschu słyschisch. Jara derje so kemsche dźěławe dny abo mejski nyschpor k tomu hodźa.

We čzim wobstoji wopyt cyrkwje? Khwilu masch so modlicź za swobodu a powyschenjo swjateje cyrkwje a swjatoho stoła, za pschestaczo błudnych wuczbow a wobroczenjo błudnowěriwych, za pschezjenosć mjez kschesczanskimi wjerchami a měr a jednotu wěriwoho ludu po měnjenju swjatoho wótca. W modlitnych knihach to wscho namakasch jako wotpuskne modlitwy; móžesch pak też Wótczenasche (5) a Wěru na te měnjenju spěwacź.

Póstny dźeń dyrbi kruty pósť bycź, t. r. jenokróczne nasyczenjo a zdźerženjo mjasnych jědźi. Za tón dźeń je też zakazane k zaczinjenju jědźe tuczne, połcź abo mjasowu juschku nałožowacź abo wužiwacź. Za tajki pósť móže so jeno dźeń wuzwolicź, kiž hewak žadyn pósť njepschedpisuje; potajkim njehodźi so pjatk, też nic vigilija, ani srjeda, pjatk a sobota wo suchich dnjach. Jara derje budźe, hdyž hnydom cyły dom z dobom pósť dźerži, wosebje, hdźež je czeledź, kiž sebi sama njemóže jěsczź postajecź. Hischcze lěpje je, hdyž cyła wosada hnydom na jenym dnju so zhromadnje poscźi, kaž smy słyscheli, zo je to Radworska wosada tak czinika.

4. Dokelž je k dobyczu wotpuska trěbne, zo sy w swjatoczacej hnadźe Božej, masch na to dźiwacź, zo dokonjejo posledni skutk, kiž je za dobyczo wotpuska pschedpisany, czežkoho hrěcha na sebi nimasch. Tohodla budźe derje, hdyž posledni wopyt cyrkwje po swjatej spowědźi dokonjesch.

Z Łužicy a Sakskeje.

Z Budyschina. Pschichodnu njedźelu, w swjatoczniczku, budźe najdostojnischi knjez biskop w tachantskej cyrkwi swjaty sakrament firmowanja wudźělecź; na Boże spěczo mějachmy tu po dołhim czasu zasy prěnju pontifikalnu (biskopsku) Božu mschu.

Z Budyšina. Zańdźenu njedźelu měješe „Jednota“ swoju měsačnu zhromadźiznu w katholskej towaršowni. 93 sobustawow bě so zešło. Přikhwatał bě k nam też tutón wječor naš něhdyši předsyda knjez farař Winger z Lubija, Jednoćiny prěni „čestny sobustaw“, a zwjeseli towarstwo ze zajimawym a jara přihódnym přednoškom: rěčeše mjenujcy wo dostojnosći dźěsća a wo winowatosćach staršeju napřećiwo dźěćom; z derje wolenymi přikładami wědźeše cyły přednošk nimo měry wožiwić a tak njedźělenu skedźbliwosć pola připosłucharjow sebi wunuzować hač do kónca. — Po přednošku zarjadowa so zběrka za twarjomnu cyrkej w Hajnicach. Knjez kapłan Andricki běše w poslednjej zhromadźiznje wo cyrkwinskej nuzy rěčał, kotraž tam knježi, a Jednoće kiwnył, zo by po swojich mocach pomhała njedostatkam wotpomhać. Joho słowa padźechu do płódneje role: nazběra so mjenujcy 64 hriwnow, ke kotrymž hišće sobustawaj, kiž njeběštaj přitomnaj, potom přispěštaj 6 hr. —

Skónčnje knjez předsyda wozjewi, zo so za přichodny měsac přihotuje założenski swjedźeń, po čimž zhromadźiznu zawrě.

Z Hajnic. Nasche mužske towarstwo měješe njedźelu w Raschowje pola Wyrgačec swój II. założenski swjedźeń, ze spěwami, hrami a z dźiwadłowymaj kruchomaj, kotrejž so jara derje pschedstajischtej. Tudyschi lud je žiwy, cžerstwy, hibliwy a wustojny na tajke wěcy, kaž fabrikscy ludźo su. Z nutrnym dźakom woznamjam pschitomnosć telko wjele žadnych a wosobnych hosći, kotrychž je tohodla tež knjez pschedsyda Rjeczka najwutrobnischo powitał. Běchu tu wysocydostojni knježa: kanonik direktor Löbmann, farar Zur, seminarski wucžer Klaus a farar Nowak-Radworski, kotryž je z tak njehinitym pismom w Hajnicach zapisany. Knjezaj tachantski prědar Schewczik a katechet Hejduschka běschtaj so zamołwitoj, zo mataj doma dźěło, tón w „Jednoczy", tamny w rjemjeslniskich; tohorunja knjez scholastik Skala, dokelž bě w Zitawje w „Cäciliji". A tak widźicze, zo běsche njedźelu Budyschin mohł rjec w Raschowje. Tež najdostojnischi knjez biskop běsche jara luboscziwy list pósłał, kotryž wulku radosć zbudźi. Knjez biskop w liscze tež na nasch cyrkwiny twar spomni a pschejesche dobromu wotmyslenju wjele zboža. A bjez dwěla změja pastyrske słowa dobry wliw na postup cžežkeje należnosce. W tym duchu wuklinczachu tež słowa knjeza kapłana Andrickoho, kotryž w rěczi dźeń swjatoho Rschiža wuzběhny, kotryž smy swjecžili, a kak mamy so jako wucžownicy Knjeza swěrnje k joho kschižej znać. — Za cyrkej nawda so hromadźe 88 hriwnow. Swjedźeń so derje radźi.

Czas je nadeschoł, hdźež nasche lube towarstwa zasy spěwaja a hraja. Z Khróscžic hižo rozprawu wozjewichmy. Druha a druhe budźa bórzy scžěhowacz, kaž nawěstk lubi. My mamy nad naschimi towarstwami a Bjesadami wutrobnu radosć. Njech jenož nasche „Bjesady" pilnje skutkuja, njech so w nich pschednoschuje a rozprawy podawaju, kotrež su ludej spomožne, jón powucžuja, jón w dobrym dźerža a k dobromu wjedu. Wschitcy duchowni, wucžerjo a schtóž so hewak w tym duchu za lud a joho zbožo prócuja, změja pola Boha wulku zasłužbu a we wschěch ludźoch zasłużenu khwalbu. Njetrjebaja to jenož nabožne wěcy bycz, tež w hospodarskim, politiskim a mohł rjec w kóždym nastupanju lud rozjasnjenja trjeba a zawěscze tež wschudźom z radosczu wita. Někotry z nas cžita w nowinach to a tamne, schtož je so jomu spodobało, a schtož by tež schěrschej zjawnosczi zajimawe było. Njech sebi to pschekusa, njech sebi to za tu schěrschu zjawnosć pschiprawi, zo bychu wschitcy rozemili — jim wschitkim budźa so wóczka swěcžicz. W naschich Bjesadach ma tež duch sprawnosczе a wotewrjena mysl knježicz; schtož masch schtó dobroho na wutrobje, jenož praj, praj to horjeka na zhromadźiznje a nic po zhromadźiznje deleka. Mnohi so boji, zo něschto směschnoho praji, dokelž njeje wustojny rěczecz; ale to njeje wěrno. To pschedsydowje naschich Bjesadow derje znaja, zo njemóže njewucženy wscho tak wuprajicz, kaž by chcył a kaž to wucženy móže. Tohodla na prawym měscze njebudźcze na hubu khromi! Potom budźe so wam na Bjesadach tež lěpje lubicz, hdyž so na nich wuprajicze. Potom budźecze je tež pilnje wopytowacz, budźecze k nim pschistupowacz, schtóž hischcze njejscze sobustawy, a to je nuzno, zo bychu nasche Bjesady nic jenož wobstawałe a stałe, ale zo bychu rostłe a rozkczěwałe. Z tym so tež wodźerjam naschich „Jednotow" a woporniwym rěcznikam trochu myta dóstanje za jich luboscz a horliwu mysl. Hewak dźě niczo na zemi za swoje dźěło njebychu měli —. Wosebje raduje so kóżda serbska wutroba nad

pilnym ſkutkowanjom naſchich ſpěwarſkich towarſtwow, kotrychž něſchto w kraju mamy, ale wjacy by jich mohło bycź. W tychle towarſtwach pěſtuje ſo ſerbſka narodna a wumjelſka pěſeń. Pěſeń, ſpěw cźłowjeka pozběhuje. Telko ſtaroſcźow a wſchědnych myſlow mamy; kak wužitne je, zo ſo z khwilemi wot nich pozběhujemy. Wo to ſo naſche „Jednoty“, „Lilije“ a „Meje“ ſtaraju, kotrež maja z kóždym tajkim ſwjedźenjom njemałku haru. A ſchto za to žadaja a bjeru? Niczo nježadaja; hdyž noż ſo nuzne wudawki zapłacźa — ſu ſpokojom. A hdy by cźoho zbyło, dóſtawa to Serbſki dom, abo někotra cyrkej abo druha nabožna, narodna wěc. K tomu maja ſpěwarſke towarſtwa ſnadź hiſchcźe bóle dyžli „Bjeſady“ wyſoki ſocialny wuznam. Wſchitkich ſtawow ludźo ſo tu ſkhadźuja. Khěžkarſcy a burowſcy ſynowje a dźowki, burjo a khěžkarjo a žiwnoſcźerjo a ſłužowni a ſłužowne ſkhadźuja ſo w dobrej pſchezjenoſcźi a za nadobnym zaměrom. Kelko wjecźorow a popołdnjow dyrbja woprowacź, dyrbja wuknycź. To za wſchědnoho cźłowjeka njeje tak ſnadne, wſchelake hłoſy wuknycź a hry pſchedſtajecź. Hdyž pak to ludźo tola cźinja, wozjewjeja z tym dobru myſl. Schtó wě, hdźe a kak bychu hewak tón cźas pſchebyli ... Z dobom ſo z tym ludźo zbližuja a bohatſchi ſu z tymi najkhudſchimi bratſja a ſotry. Z teje pſchicźiny namołwjamy naležnje wſchěch, zo bychu naſche ſpěwarſke towarſtwa ſebi wažili, k jich ſwjedźenjam khodźili a na nich wuknyli, kak luboźne pěſnje je w žołmjenju cźaſow naſch lud wupłodźił, a kak kraſnje ſu naſchi pěſnjerjo a hudźbnicy pěſnjam naſchoho ludu znali draſtu dacź. We wulkich měſtach, w Prazy, w Drježdźanach, je ſerbſka pěſeń ſławu žnjała — a my bychmy ſo měli za nju hańbowacź. Tohodla woſpjetuju: Khodźcźe do naſchich towarſtwow, ſpěchujcźe zróſt naſchich ſpěwanjow a hrow, ſpěwajcźe a hrajcźe ſami ſobu — a ſchtož to tak a hinak njemóžecźe: z najmjeńſcha dźicźe, hladajcźe a poſłuchajcźe! — Jutſe budźe w Radworju „Meja“ ſpěwacź a budźe hracź. Na zaſyhwidźenjo!

Kaž ſłyſchimy, maja zaſy bohaty a jara zajimawy program, piſany a z nowymi wěcami. Na zaſyhwidźenjo pola Delanec jutſe njedźelu!

Z cyłoho ſwěta.

Sakſka. W Lipſku mějachu zajimawy ſtrajk: lěkarjo pokładnicy khorych žadachu powyſchenjo mzdy a ſwobodnu wólbu. Wſchitko ſo jim ſkónczńje pſchizwoli.

— Z 2. bědźi ſo najbóle Sakſka, a w Sakſkej zaſy najbóle Cwikowſki dr. Mayer. Hdyž bychu wſchelacy knjeża — doktorowje njebyli, by myſlił, zo ju — dźěcźi.

Němſka. Němſki kejžorſki ſejm je ſtare znate wadźenja mjez Bülowom a Bebelom ſłyſchał, kotryž kolonialnu a ruſku politiku kejžora a kejžorſtwa ſudźeſche. Socialiſtowje ju, ſamo ſo rozemi, Japanſkim dobri.

— Tež w Mohucźu je ſo pſchi wotewrjenju nowoho moſta krucźe, ſkoro wójnſcy rěcźało. Nowy móſt pſchez Mohan wězo pucź wo 70 kilometrow ſkrótſchi, ſchtož je za wójnu wažne; ale nadpadnycź cźłowjekej pſchecy dyrbi, zo miniſter Budde to woſebje rjekny. Hdyž ſo bliźko francózſkich mjezow wo wójnje rěcźi: to ženje niczo khmane njeje. Woprawdźe w pſchitomnej Němſkej wjele njeſpokoja bydli, Němſka je dołhe cźaſy na prěnju trunu w ſwětowym koncercźe hrała. Je hrała. W poſlednich lětach a měſacach je wſchak ſo wjacy wažnych wěcow podało, ale Němſka wo tym zhoni hakle,

hdyž bě wěc — hotowa. Najwuznamnischze je tu zbliženjo Francózskeje z Jendželskej. Kak dołho tomu je, zo mjecz na nitcy wisasche mjez Francózskej a Jendželskej Faschody dla! Nětko stej so Francózska a Jendželska dojednałoj Marokka dla; tež je Loubetowe witanjo w Romje a w Neapoli hacz pschez Alpy klinczało a so złě do wuschow zarěžowało. Tole su winy njespokojnoscze.

Awstrisko-Wuherska. Pólska próca, Němcow a Czechow zjednacz a zbratsicz, je so do cyła rozbiła. To běsche woczakowacz — hacznjez je wulcy wobzarowacz. Wobaj ludaj z tym czerpitaj, monarchija czerpi — a Wuhry so směja, a nic mjenje „Los von Rom". W tajkich mutnych wodach so rjenje łoja ryby — a tu su to duschе. Wjele drje jich njeje wjacy kaz w spoczatku hibanja, a najlěpsche tež njejsu, hdyž so — najbóle: za pjenjesy podawaja, ale schkoda je jich tola.

— Anton Dvořák bu sławnje k rowu wjezeny. Wón běsche wulki wumjelc swětowoho mjena a sprawny człowjek, Praha z nim jenoho ze swojich najwjetschich wobydlerjow pokhowa. Pohrjebny czah z cyrkwje swj. Salvatora wuńdze a psched Narodnym dziwadłom zasta. Tam z loggije orchester joho samsny requiem zahra. Nichtó njewosta njehnuty, zónske z hłosom płakachu. Tak dzakowny Czechow narod swojich synow czescuje. Mischtr Dvořák bu na sławnym Wyschehradze pokhowany, hdzez joho towarschej spitaj: Smetana a Fibich. Z Fibichom a Smetanu Anton Dvořák tworjesche sławne trojohwězdno, z kotrymž je czěska hudźba nic jenoz swojomu narodej, ale cyłomu swětej swěczika wjele lět. Nětko je hwězdno hasło, a woteschli su mužowje, kotsiž su pschez lětdzesatki swojomu ludej z nježnej brónju słowa a pěsnje swěta dobywali.

— W samsnych dnjach su w Budapescze Morica Jókai-a k poslednjomu wotpoczinkej pschewodzeli. Jókai je sławny spisacel, kotrohoz knihi wschón swět znaje. Sem słuscha tež znamjenity Polak Pětr Chmielowski, kotrohoz z Krakowom zaruje cyły lud. A chcecze-li, mjenuju wam hischcze: němskoho molerja Lenbacha a pucowarja Stanleya, kotryž je w słužbach jendzelskich nowin Afriku pschekhodźił, wosebje Kongo, a tam někotry krócz zywjenjo wažił . . . Wjele wulkich ludźi je smjercz porubała —.

Rom. Swjaty wótc je z kardinalemi posedzenjo měł Francózskeje dla, zo so tola njebychu wschitke zwjazki z njej torhnyłe. Tež je presidentej Loubetej w tym zmysłu pisał.

Francózska. Zane knjezstwo na zemi tak z jena wobknjezene njeje kaz Francózska, kotrejez hłowa a wutroba je město Pariz. Tele dny wotbywachu so po cyłym kraju gmejnske wólby a swědczachu — Combesej. Pariz njech to wobjasni. Tam mějesche wón dotal 43 pschecziwnikow a 37 swojich: po wólbach je nawopak. Hdyž je druhdze tež tak — a je tak, widzimy z toho, zo je francózski lud po prawym za Combesa a za joho pschesczěhanjo mnichow a knjeznow a kschiża. Kak jara je francózski lud we wěrje wolimknył! — Wjele wschak so z toho wujasnicz hodźi, zo katholikowje wjednikow nimaja, kaz bychu trjebali.

W Ruskej wjele zidow sedźi, wjacy hacz w cyłej druhej Europje hromadze. Zidza su lichownisći jebawski lud, a mózemy-li schto wot nich wuknycz, by to było: Budźmy pschezjene! To zidza su. Czi za so stoja a dźełaja a prócuja so za sebje, podpjeruja so kaz bratsja. Jednota pak sylni

a słabych cźini mócnych. W cykej Francózskej masch jenoż 77 tysac żidow, a kajku maja móc nad 40 millionami! W Ruskej pak je wjacy hacź $1^1/_2$ milliona żidow, a schtó by so dźiwał, hdyż lud so druhdy na nich rozhowri! Tak smy njedawno wo Kischinjewje cźitali, a w najposlednischich dnjach wo njeměrach w Bender Abbas w Bessarabiskej. Żidźa sabat swjecźachu a pschebywachu w synagodzy. Tehdom so lud rozhowri a pschepadny jich wobydlenja. Njemdrjenjo so hakle zlehny, hdyż wójsko hrożesche, zo budźe do ludu „palicź“.

Serbiska. Kral Pětr I. so nochce krónowacź dacź a budźe jenoż žałbowany. Prawje ma, bjez krony so tež knježicź hodźi, hdyż jenoż kral chce a móże. — Powěsćże, zo chce so Pětr tróna wzdacź, su wumyslene.

Rusko-japanska wójna. Japani, każ spomnichmy, tydźenja z nowa spytachu wójnski pschistaw Port Arthur zawrěcź. Zajězd do pschistawa sam na sebi njeby tak wuzki był, ale brózda, w kotrejż móża wójnske łódźe jězdźicź, je tola wužina, jenoż 100 metrow schěroka. Japanam jara na tym zaleži, scźežku zahacźicź. Tohodla hižo wospjet stare cźežke łódźe, z wuhlom a kamjenjemi napjelnjene, psched tutu wužinu scźelechu. Hdyż so jim poradźi, stare łódźe podnuricź, njemóże ruske łódźstwo wjacy won a Japani su potom woprawdźe z knjezom na morju. Móża swoje wójska wusadźowacź, hdźež so jim lubi; pschetoż ani z Władywostoka sebi potom ruske łódźe njebychu wěrile wujěcź, Japanow schericź a tež wulke schkody jim nacźinjecź, każ je so na pschikład pola Genzana stało. Tohodla Japanam tak jara na Port Arthurje zaleži. Tež bychu potom skerje móhli Port Arthur wobsadźicź; Rusam pak njeby zbyło, khiba swoje krasne łódźe, kotrychž maja tola hischcźe doscź, w Port Arthurje samym znicźicź. Tohorunja by so Baltiskomu łódźstwu, kotrež so na pucź hotuje, cźežko jěło, hdyż njeby psched Port Arthurom mohło zastacź a tam so z bratrowskimi łódźemi zjednocźicź, z wuhlom so wobstaracź atd.

Hižo wjacy krócź bèchu Japani z branderami — tak tym starym cźežkim njewužitnym łódźam rěkaju — psched Port Arthur pschijěli, ale kóždy krócź je Rusowje znicźichu, spotsělachu, prjedy hacź k wosudnomu městnu dócpěchu. Z teje pschicźiny Japani licźbu starych łódźow nětko tónle, wosmy — krócź podwojichu a z wjele wjacy kaschcźemi pschijědźechu, dokelž so nadźijachu, zo trasch tola jedyn na prawym městnje wjaznje. Jena ruska depescha rěcźi wo wosmich tajkich njekrasnikach, druha wo dźesacźich, tež wo dwanacźich so powěda, a japanske agentury hnydom prajachu, zo stej dwě z nich kritiski zajězd zalehnyłoj.

Tuta powěsćź w japanskim hłownym měscźe Tokiu njesměrnu radosćź zbudźi. Njeliczene cźrjódy z korhowjemi a lampionami pschecźahnywschi město, pschińdźechu psched ministerstwo wójny, psched admiralitu, hdźež z hłosom wyskachu a spěwachu. — Wyskali a spěwali pak su na japanskej stronje nětko skoro doscź — a z njetajenej njedocźakliwosću wschón swět nětko k wokomikej hlada, hdy prěni krócź Ruska zanjese dobycźersku pěseń. Kuropatkin je prawje měł, hdyż wotkhadźujo na bitwischcźo napominasche Pětrohród a cyły ruski lud: Budźcźe scźerpni, scźerpni, scźerpni! — Rusowje su z wójnu woprawdźe pschekwapjeni. A dale: Na morju maja Japani pschemóc; tež na kraju pak Ruska jenoż z pschemocu dobudźe; Japan je dobry wojak a khrobły k njewopisanju; z krótka: zły njepschecźel.

— Zo je ſtrach wo Port Arthur, podawa ſo z toho, zo ſtaj měſtokral Alexejew a wulkowjeřch Boris twjerdźiznu wopuſchćźikoj. Twjerdźizna je, kaž ſo ſłyſchi, z morja a nětko tež z kraja woblehnjena. Móžno, zo je hižo bombardowana. Praja drje: Port Arthur je derje wobſtarany a wutraje trjebaj 9 měſacow; ale to ſo hakle zjewi.

Tež na kraju mjenujcy japanſke wójſko dobyćźeřſcy dale poſtupuje. Řěka, zo je to ruſki wotpohlad a zo chcedźa njepſchećźela hłubſcho a hłubſcho do kraja wabićź — ale tele wabjenjo je drohe wabjenjo było, wopomni=li ſo, zo ſu Ruſowje dyrbjeli generala Kaſchtalinſkoho dacź, kotryž z kamjenjom (?) ranjeny padny, a tež general Zaſulicź je po powěſćźi morjeny; tež ſu Ruſowje w Ancźunu, Fencźwangcźengu a Njucźwangu bohate ſkłady municije a provianta ſami zapalili. Kuroki je mjez tym pſchecy dale poſtupił a pola Lialojanga cźaka ſo wulka bitwa z Kuropatkinom a z Ruſami, kotrychž lěhwo je mjez tym naſpjet do Charbina położene. Kuropatkin ma pſchemało wójſka.

Powědaſche ſo, zo budźe cyłe ruſke wójſko mobiliſowane; to ſo wězo njeſtanje: pſchetož 3½ milliona wojakow Ruſka njebudźe trjebacź ſtajicź. Wjacy pak tola, hacź jich ma. Hdyž jebi pſchećźiwo 100 tyſacam Japanow njewěrja wuſtupicź, zawěſćźe 300 tyſac ludźi nimaja, kaž je ſo z wopřědka piſało, zo maja.

Wſchelcźizny.

* Swjaty wótc pſchi teleſonje. Kaž wěſćźe, bě Pius X., prjedy hacź w Romje naſtupi, w Bjenatkach (Venedig). Jutrowniczku, hdyž ſo pola nas kſchižerjo zjězdźuja, bu nowy Bjenatſki patriarch, kardinal Callegari k teleſonej wołany. Hnydom ſtupi k apparatej. Tola kak ſo ſtróži, ſłyſcho hłós ſamoho ſwjatoho wótca Pia X., kotryž jomu z teleſonom prajeſche: »Pſcheju, Eminenca, Wam a cyłej diöcezy zbožowne jutry!« Patriarch Callegari bě tak hnuty, zo móžeſche lědom wotmołwicź.

* Duchowny pſchi jutrownym pruhowanju: Hdy ma ſo generalna ſpowědź cźinicź? — Mała Hanka: Hdyž budźemy ſo ženicź.

* Z měſta Boryſławja w Galiciſkej piſaja: Tu je hinaſche žiwjenjo dyžli druhdźe w kſcheſćźanach: tu je widźecź, hdy je ſobota (»ſabat« židow), ale njedźela je kaž dźěławy dźeń. Měſćźanoſta je tu žid, inſpektor žid, lěkař žid, ſekretař žid, pólcajowje ſu tu židźa, inženirowje židźa. Sobotu je tu cźežko ſchto kupicź, dokelž ſu tež rěznicy židźa, a židźa ſwini njerěźaja.

* Serbja ſu najdlěje žiwi. Rozeń: južni Serbja, kotſiž maja tu dźiwnu kralowſku ſwójbu. Hacźrunjež ma Serbiſka jenož mało pſchez dwaj millionaj wobydlerjow, je mjez mimi 576 ludźi, kotrymž je pſchez 100 lět. Schpaniſka ma 18 millionow wobydlerjow, ale jenož 401 ſtolětnoho, Francózſka ma mjez 10 millionami jenož 273 ſtolětnych a Němſka ze 56 millionami jenož 178. Belgiſka ma 5 ſtolětnych ludźi, Danſka dweju. A tola matej tež tejle krajej wjacy wobydlerjow dyžli ſerbſke kraleſtwo. Serbja ſu najdlěje žiwi.

* Japanſke žónſke mjena. W Japanſkej njeje Madlenow, Khatow, Hańžow, Wórſchow atd. — tam maja žónſke hinaſche mjena. Tam žónſku mjenuja po barbje: bětu, zelenu, cźerwjenu — abo po jeje duchownych ſamowłoſcźach: wjeſołu, ſwěrnu, cźiſtu, khroblu.

Naležnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1904: k. 497. Hana Šołćina z Kanec.

Za twarjomnu nowu cyrkej we Wulkim Šunowje: z Wotrowa: J. H. 20 hr., H. N. 5 hr. a H. Š. 5 hr.

Za cyrkej swj. Józefa w Hajnicach.

Dotal 2416 hr. 96 pj. Dale su woprowali: Madlena Zarjenkowa z Jawory 5 hr. 50 pj. Towarstwo kath. Serbow „Jednota“ w Budyšinje 70 hr. Njemjenowana 50 hr. **Dźěłaćerjo a zastojnicy Hajničanskeje přadownje a cyhelnicy z powšitkownej zběrku 427 hr. 70 pj.** Na II. założeńskim swjedźenju Hajničanskoho mužskoho towarstwa w Rašowje: zběrka 80 hr., z rozpředatych „wonješkow“ 8 hr. Ottilija Maltzahnowa z Bärenklause 1 hr. Khuda swójba R. w Budyšinje 10 hr. M. Ra . . . 1 hr. Cyrkw. wučeŕ Jan Rječka w Bndyšinje (mjez tym) 25 hr.*

* W poslednim kwittowanju ma Madlena Kórjeńkowa z Ralbic 1 hr. 50 pj. (nic 1 hr. 20).

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdatych 12058 hr. 20 pj. **Dale darichu:** Молоканы (295,33): 60 pj. Khuda swójba R. w Budyšinje 2 hr. Stanisław Mikławš w Zhorjelcu za dotwarjenjo domu 3 hr. Knjez z Nostitz-Wallwitz, kralowski sakski minister we wusłužbje 50 hr.

Zapłać Bóh wšěm dobroćerjam!

☛ Wupalena **Schołćzic ſwójba w Ralbicach** proſy ſchcheſcźanſku luboſcź wo pomoc k nowotwarej.

„Meja“

budźe **jutře njedźelu. 15. meje 1904,** w Radworju **koncertować. přednošować** a **hrać.** Bližše na programje. Započatk w 1/2 8 **hodź. z razom.** — Wšitkich horco wita **„Meja“.**

Na naſchim **nowym kehelniſchczu** budźe ſo **jutſe njedźelu** ſwinjo wu kulecź. Zapoczatk w 1/2 4 hodź. Podwolnje pſcheproſchuje

Franc Kokert we Lazku.

Podobizny najdostojnišoho knjeza **biskopa Lusčanskoho** su na składźe pola fotografa **Hutha** na serbskej drózy w Budyšinje; tohorunja **na farje** a **w Smolerjec wudawarni.**

Zjawny dźak.

Wróćiwši so wot rowa swojeje přichodneje maćerje **Marije Robloweje** z Wjelkowa, zemrěteje w Haslowje, wuprajamy z tutym wšitkim, kotřiž su ju w jeje słabosći wopytowali, z darami podpjerowali a ju tež k rowu přewodźeli — wosebje pak Libšec swójbje w Haslowje — najwutrobniši dźak a „zapłać Bóh tón Knjez“.

Zrudźeni zawostajeni.

Cźiſchcź Smolerjec knihicźiſchczetnje w Macźicznym domje w Budyſchinje.

Katholski Posoł

Wudawa so kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich expedicijach 2 hr.; z křižnym zwjazkom do domu słany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće a w knihańi lětnje 3 hr., štwórtlětnje 75 pj. Za nawěštki płaći so wot cyłoho rjadka abo telko města 25 pj.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Mikławš Andrŕcki, kapłan w Budyšinje.
Administrator: Mikławš Žur, farař w Budyšinje.

Číslo 21. | 21. meje 1904. | Lětnik 42.

Knjez prälat Maaz †.

To Boža rada ludźi wschelako wodźi: někotrohо woła w kčźěwje mužnych lět, hdyž słónco wysoko stoji. Hižo je blizko wulkich žnjow a hona so zmahuja. Ale tu je so zacźmiło, mócnje padny pohłuschacy wrjesk, a swěrny dźěłacźeŕ pada. — Podobnych smjercźow je jara wjele. Wosebje w cźežkim duchownskim powołanju a wojowanju naschich dnjow a wobstojnosćzow. Kelko krasnych a nadźejnych młodych mužow je tale pscheměra staranja a prócy a běděenja bjez kónca, do cźasa morita! Woni njemějachu teje železnеje strowoty a nerwow, kotrež mohł donapinycź hacź horje na kromu, a tak truna prasny, hdyž najsycźischi wuda zwuk. — Najdostojnischi knjez prälat a präses konsistorija Karl Maaz njebě z tutych: wón w horliwych a njesprócniwych skutkach dopjelni nimale 68 lět, a hischcźe joho žiwjenjo krónowasche na kónc cźežke a bolostne cźerpjenjo, kotrež je njesł, kaž su najwěrnischi Knjezowi wucžownicy swój kschiž nosyli. A tak, wospjet posylnjeny ze sakramentami khorych a mrějacych, njedźelu 15. meje w Drježdźanach dokonja muž, kotrohož zasłužby wo tamnischu diöcezu su njezapomnite, wulke. —

Knjez Maaz narodźi so 9. julija 1836 w Schěrachowje, je potajkim syn łužiskeje zemje; joho dźětow pak jenož prěni spočatk Łužicy służesche. Wu bywschi sebi w starosławnym serbskim seminaru w Prazy swoje gymnasialne a wysoke studije, dósta 9. novembra 1859 měschnisku swjecźiznu. Po kapłanskimaj a vikarskimaj lětomaj w Königshainje a w Budyschinje, pschińdźe lěta 1862 do Drježdźan, hdźež je jako wucźeŕ a direktor progymnasija wjele lět horliwje a spomožnje dźěłał.

Knjez Maaz je podobnje kaž knjez kanonik Herrmann jako pólny duchowny do wójny cźahnył a cźěſke kaž francózſke bitwiſchcźa z lětow 186 a 1870/71 derje pózna. Za ſwoje zaſłużby wo wótcny kraj bu z Albrechtſkim rjadom I. rjadownje a ze železnym kſchižom pyſcheny. Tež poſtajichu joho, hdyž ſo wojeńſke duſchepaſtyŕſtwo w Sakſkej rjadowaſche, lěta 1881 za wojeńſkoho fararja; knjez Maaz bě prěni wojeńſki farař w Sakſkej a zaſtawaſche tele měſto 10 lět.

Krótki cźas poby potom farař w Drježdźanach-Bjedrichowym měſcźe a kralowſki dwórſki prědař, lěta 1892 joho za ſuperiora, za fararja pſchi dwórſkej cyrkwi a za 2. vikariatnoho radźicźerja pomjenowachu; tež ſebi joho w ſamſnym cźaſu ſtaroſławny Budyſchſki kapitl ſwj. Pětra za kanonika wuzwoli. 1. julija 1896 poſtupi za präſeſa duchownoho konſiſtorija a kralowſkoho dwórſkoho kapłana. W tej dobje najdoſtojniſchi knjez biſkop dr. Wahl cźežcy ſkhori, a z poſrědniſtwom krala dóńdźe ſo adminiſtracija Drježdźanſkeje diöcezy na knjeza Maaza. 1901 wuznamjeni joho ſwjaty wótc, pomjenowawſchi joho za ſwojoho domjacoho prälata a pozdźiſcho za japoſchtołſkoho protonotara. Tak njebohi wulke cźeſcźe, ale tež tłóczace břemjo njeſeſche. Woſebje duchowne wodźenjo cyrkwje w dźěděźicźnych abo herbſkich krajach podry joho ſtrowotu — a hdyž ſo w poſlednim cźaſu zakładne pſcheměnjenja w naſchim wyſchſchim paſtyŕſtwje ſtachu, knjez Maaz wurazuje proſcheſche, zo ſo na joho woſobu njeby myſliło.

Woprawdźe lońſche lěto najdoſtojniſchoho knjeza Boža ruczka zaja, a runjež bu zaſy lěpje, bě tola polěpſchenjo jenož nakhwilne. Hižo w februaru wyſoki knjez z nowa ſtraſchnje ſkhori a hižo — njewotkhori. Ani pobyt w kralowſkej villi w Tſělanach (Strehlen), ani znata ſtrowjeŕnja w Lěſnicy (Lößnitzſke ſanatorium) joho njedodźerža. Njedźelu rano w 6 hodź. ſmjertny jandźel k njomu pſchiſtupi, zo by ſwěrnoho a dobroho wotrocźka z miłej ruku dowjedł z tutych běděenjow do nadhwězdnych lěpſchich krajow. Do jaſnych njebjeſkich bydlenjow, hdźež ſo zbóžnych a jandźelow khory hotowachu runje, zaſy lětny dźeń, tež ſwěrnoho ſłużownika Knjeza ſwjecźicź, ſwjatoho Jana Nepomuckoho.

Knjez prälat Maaz běſche horliwy, pſchikładny knjez, kotrohož wutroba nadobnje myſleſche, a ſchcźedriwje dawaſche njeſprócniwa w dobrotach prawica. Wón w prěnim rjedźe tež katholſku towaŕſchnoſcź ſpěchowaſche, ſpóznawſchi, kak ſu dobre towaŕſtwa nuzne. Za wulke potrěbnoſcźe katholſkeje cyrkwje w Drježdźanach a w cyłym rozpjeŕſchenju je knjez prälat wjele cźinił.

* * *

Wo pohrjebnych ſwjatocźnoſcźach mamy rozprawu:

Cźěło prälata Maaza w kapali nutſkownoho katholſkoho pohrjebniſchcźa na marach ſtojeſche. Srjedu 18. meje popołdnju do 3 hodź. bě ſo jara wulka ſyła pſchewodźerjow na pohrjebniſchcźu zeſchła. Mjez nimi běſche tu Joho Excellenca v. Schimpf, komornik Joho Majeſtoſcźe krala Jurija, kiž wulkotny krasny wěnc ze ſchěrokej židźanej ſeklu ze złotym G z krónu pyſchenej pſchi kaſchczu połoži, a komorny knjez v. Metzſch jako zaſtupjeŕ Jeje Majeſtoſcźe kraloweje wudowy Karole, kiž podobny wěnc pſchinjeſe, dale tež deputacija ze Schěrachowa, něktrych knježich z tamniſchim fararjom, měſcźanoſtu a kantorom.

Pohrjebna swjatoczność so w 3 hodź. zapocza. Najdostojnischi knjez biskop Luschanski sam cźěło wužohnowa, a potom so cźah nastaji k rowu, kotryž běchu njeboh prälatej na boku rowa biskopa Schneidera pschihotowali.

Pohrjebnu rěcź měješche knjez superior Fischer-Drježdżanski, kiž měschniske a wótczinske póccźiwoscźe zemrětoho sławješche a dopokazowasche po słowach Zjewjenja: „Zbóžni su, kotsiž w Knjezu mrěja, nětko, praji Duch, maja wotpoczowacź wot swojich dźěłow, pschetoż jich skutki jich scźěhuja.“ Na 40 duchownych bě pschischło wysocydostojnomu bratrej poslednju cźescź a luboscź wopokazacź, z Luzicy běsche jich 10. — Kaž knjez Fischer w swojej rěczi spomni, je njeboh knjez prälat Maaz cyle swoje zawostajenstwo najdostojnischomu knjezej biskopej wotkazał, zo by je na spomožne skutki nałožił.

R. i. p.

Najluboznischi róczny cźas.

(K swjatkownym dnjam.)

Najluboznischi róczny cźas je tu: swjedźeń swjatkow. Božu mikoscź a dobrotu wopowěduja hody, Božu móc a sławnu hordoznoscź jutry, ale swjatki su — lubozne. Lubozne pschez Ducha swjatoho, ducha luboscźe a hnady. Swjatki so też w tajkim cźasu swjecźa. Zyma je zła, nazyma jěra, pali lěcźo a nalěcźo pscheměnite bywa, ale swjatki mamy lubozno.

Wosebje lětsa. Tajkich swjatkow dołho měli njejsmy. Rozhladujcźe so! Kak so wscho směwa a kak wschitko spěwa! Tak krasnje dawno njewidźeschcźe schtomow wukcźěcź a dokcźěcź! Njeje horco, njeje zyma, meja je, rajski je poczas, swjatki su. Je-li móżesch hdy tak rjec; nětkle směsch z połnym prawom zawołacź: Kak rjenje je na Božej zemi. A je-li móżesch so hdy na paradiz dopomnicź: nětkle to móżesch, hdyž drje nimasch runje cyłoho paradiza — tón je zhubjeny wschě cźasy: ale joho scźěń móżesch widźecź. W druzczej pyschе hona a hola stoja, łuki a pola. A kcźěje bóz a jasmin wonja wieczor, a rano z dubrawy ptaczki spěwki zanoschuja, zo stej wopojenej wuschi a wutroba je zbóżna.

Ale kaž je w tychle dnjach stónczna pruha zemju zwokoschała a nowe żiwjenjo zbudźiła hdźežkuli — tak chce też Duch swjaty nowe żiwjenjo na roli naschich duschow płodźicź. Kaž stónco w nalěczu a w meji do naschеje zemje swěczi a ju hrěje, tak też swjatki Duch swjaty nasche wutroby, zo bychu byłe pschestworjene jako prěni krócź so pschestworichu wutroby japoschtołow, hdyž wón k nim w połnoscźi pschińdźe! Prjedy bojazni a wuplóscheni: do jenoho rozcźěkachu, hdyž Zbóżnika jimachu, Pětr Knjeza psched służownej dźowku zaprě, a hischcźe po zbóżnych jutrach so żidam khowachu: hnydom swjatki pak z horliwoscźu a swjatej khrobłoscźu wustupichu, wyschschich měschnikow ani romskich tyranow so njestróżichu a wjeseli swoje cźěła podawachu. Z wotewrjenej myslu a zrěcźnjowym rtom Jězusa prědowachu Kschižowanoho, a to we wschelakich rěczach! Haj, jako nalěcźo wobnowja wobliczo zemje, widźomeje stwórby: tak Duch swjaty wobnowi — a hischcźe ze swětłym, horcym płomjenjom swojeje hnady wobnowja wutroby, kotrež wobnowjene bycź chcedźa.

Chcycź dyrbimy! A schtó z nas to njeby! Stónca swětło a woheń wschě pukace so zornjeschka budźi, wabi, jim zrósta dawa, jim zrawicź

dawa, je z wotbłyschczom njebjeskeje krasnoscze wobdawa — a w nas, hdyž Duch swjaty nas swětli a hrěje, njebychu měte skhadžecz, rozekczěcz a k płodam skutkow roscz — póccziwoscze? My njebychmy sobu chcyli? Wscha stwórba khwali Stworiczerja w kczenjach, z płodami, a my njebychmy chcyli Swjatoscherja naschich duschow khwalicz, stawicz z tym, zo k swjatoscži spějemy. wschu njekhmanoscz w sebi potłóczamy? Tak zorno w zemi džak a khwalba w kłosach dawa a jehnjo wołmu dawa, a my bychmy chcyli skupi bycz? Ně!

Tuž staraj so, człowjeczże, wo swoje czasne a pocz so! Ale nic pschejara so k bróždže njelěp, pschilěpisch so! Wysche stupaj, wysche spěj! Ruce k dźěłu, stawa! Truhły pak tež ruce połož a k modlitwje stykni a wocži k njebju złož! Kóžde ranjo a wjeczor, hdyž z wěže pschebiwa, hdyž zwony wołaja na njedželu a na swjaty džeń! Dźěłaj, ale tež spěwaj! Ryj so w zemi, njezaryj so w njej! Knot tajki je, knot w zemi ryje a Božoho słónczka njewidži, dokelž je so zarył; njepodobaj so knotej; pschetož ty masch k słóncu hladacz a wysche: tam, hdžež je wěczne słónco, stworiczeŕ hwězdow a słónca, Bóh. — Njezapominaj so modlicz!

Modlitwa je kaž luboźna wóń, k Bohu stupaca, runja so nježnomu dychanju kwětkow. Ale jako so słónco njestaja pschi kwětkach, tak tež dyrbimy my w duchownym žiwjenju płody płodžicz a ženje swoju czesez w sebi a za sebje, jenož pola Boha a dobrych ludźi pytacz. Schtóž je tak prawje wjele skutkował, tón je najlěpje dar Ducha swjatoho zapschijał! Schtóž je prawje wjele k czesczi Božej a bližschomu k lěpschomu dokonjał, tón je prawy kschesczan — mjez tym zo je hewak połno sebicznikow, tajeńcow a tajkich, kotsiž jenož z hubu słuža ... Hdyž na pschikład widžu, zo něchtó pobožne pucze czini a wschědnje kemschi khodźi — doma pak swojoho staroho nana bije: to, ja praju, njeje duscha, wot Ducha swjatoho pschetworjena!

Prjecz ze wschej nizkej nahrabnoscžu, budźmy pschecy cyle czisczi a sprawnje zmysleni, zo bychu nasche dusche podobne byte Božej stwórbje nětko; pschetož je najluboznischi róczny czas!

Někotre słowa naschim starschim.

Młode jutry su so minyte a nowe schulske lěto je so zapoczało. Wucžerjej nastawa nětk zasy nowe dźěło, na kotrymž stoji napismo: luboscz, krutoscz, sprawnoscz. Starschiski dom zawdawa wucžerjej ruku a dźěłataj hromadže. Hdyž pak sebi takle dźensa wucžeŕ skedžbliwje wobhladuje, kak dom na skutku schule sobu dźěła, spóznawa a nazhoni, w interessu schule a wosebje dźeczi dyrbjało so tak mnohim starschim rozjasnicz, zo ma so tute sobudźěło k lěpschomu wobroczicz. Toho je nuznje trjeba. Njech so tu z krótka, ale czim doraznischo na někotre dypki pokaza, na kotrychž ma starschiski dom swoju móc zastajicz, zo by czežke dźěło wucžerja pomhał wołóžicz, město zo podrywa. Kak czežko wucžerjej je, swój nadawk dopjelnicz w naschim czasu, hdyž nadkultura w hrózbnych krocželach postupuje a z njesměrnje wjele, najbóle złymi zacžischczemi dźěczom hižo pucze kschižuje, to woptawa tón, kotryž je we wucžeŕskim zastojnstwje dźěłał hdźežkuli. Kóždy z tutych to wobswědczi, zo maja starschi w prěnim rjedže swjatu winowatoscz, schulu podpjeracz w nastupanju czělnoho khostanja.

Kak ma wucžeŕ khostacz, w tym dźensa knjeza tak wschelakore a spodźiwne měnjenja w ludu. Telko pak zawostawa tola wěrno: W něktorych

padach dyrbi so bjeze wschoho wuznacź, zo je cźělnc khostanjo nuznje trěbne. Pschecy rědscho nakhadźamy wězo bohužel tež w naschim ludu starschich, kotsiž to pschipóznawaja, haj, wěc je so tak zawótsika, zo su starschi hnydom hotowi, samo w najsnadnischich pschipadach, wucźerja tamacź, k njomu do domu běžecź a z nim so w njepěknym waschnju wadźicź. To stawa so z wědomjom a w pschitomnoscźi dźěcźi, a z tym roscźe jich khrobłoscź. Tak podrywuje so wucźerjowa nahladnoscź, cyłe dźěło w schuli z tym cźerpi a starschi wukubłuja sebi potomnikow, na kotrychž budźa hischcźe horce sylzy płakacź. Z tajkich dźěcźi nastawaju ludźo, kotsiž posłuschnoscź napschecźiwo pschedstajenym njeznaja, a tuta cźrjóda tež mjez nami roscźe. Wy, lubi starschi, hdyž so wy tak njerozomnje wo wasche dźěcźi staracźe, rězacźe sami na so pruty. Pschikładow bych wam mohł ze swojoho nazhonjenja powědacź, kak starschi dźensa płakaja nad swojimi njeporadźenymi dźěcźimi — ale to je pozdźe. Khostajcźe wasche dźěcźi tež sami doma, hdyž wěscźe wo jich njepocźinkach a hdyž dóstachu w schuli derje zasłużene khostanjo, jim doma něschto pschidajcźe, ale z najmjeńscha pak jim prajcźe, zo je tak prawje. Tak je něhdy było nimale bjez wuwzacźa, a my so hladachmy, zo njebychmy nihdy padnyli.

Kak njerozomni někotsi starschi su, to widźicźe ze scźěhowacoho. Doma widźach, zo běsche synkej dowolene něschtožkuli, schtož njeje samo wotroscźenym wužitne a schtož za dźěcźo z cyła njeje pschihódne — synk bě knjez. Nadobo so druhdy rozhněwaschtaj macź, pak nan na synka, a dósta z prěnim lěpschim, schtož so nahrabny, puki, tak zo so po zemi kulesche, hdyž pak bu w schuli troschku z rozomom pokhostany, dokelž synk njeběsche jandźelk, potom bě zlě. — Druhi wobrazk. Nan pschiwjedźe rekrutu po młodych jutrach k wucźerjej, prosy joho, zo njeby pachołej pschez porsty hladał, dokelž njeje jehnjatko. Dale praji, „hdyž ja do schule khodźach, to sebi hinasche khostanja w schuli dóstachmy hacź dźensa a niczo nam njeje schkodźało — pola mje njedóstanje pomoc“. Wucźeŕ so zraduje nad tajkim rozomnym nanom, waži sebi tajku swójbu — ale, něschto cźasa je so minyło, tutón złoty jandźelk dóstanje małe, derje zasłużene khostanjo, a rozomny nan z wulkej rozhorjenoscźu zakhadźa na wucźerja. — Tajke a podobne su wjesela wucźeŕskeje wutroby. Pschez tajke nazhonjenja je wucźeŕ spytowany, so wschoho cźělnoho khostanja zdźerżecź, hacźrunjež je wone nuzne w někotrych pschipadach, hacźrunjež ma za to zakońske prawo — wschak chcedźa starschi tajke modern dźěcźatka měcź. Swědomjo pak jomu zasy praji, hdyž so khostanja cyle wostajisch, to je runje tak wopacźne, kaž hdyž pschez měru khostasch. Hłós swojoho swědomja, někotry hischcźe dobry starschiski dom a nadźija, zo też někotry njerozomny so nakaza — to su faktory, kotrež hischcźe dawaja móc a wjesele dalschomu skutkowanju.

Je wschak tak mnoho zmylkow w dźěcźoch a starschi maja je pomhacź wotstronicź. Tu je najprjedy zabycźiwoscź. Wucźba so zapocźina, a tu wozjewjuja někotre dźěcźi, zo su tu abo tamnu knihu doma zabyłe. To je prěnje mylenjo wucźby, a wucźeŕ dyrbi porokowacź a też khostacź, haj ale to njepomha, bórzy zasy dźěcźo nima swoje wěcy w rjedźe. Tu maja starschi pomhacź. Woni njech na to hladaja, zo sebi dźěcźi w prawym cźasu swoje wěcy pschihotuja a sktaduja, a nic, kaž so cźasto stawa, w poslednim wokomiku swoje wěcy hrabnu, hdyž je najwjetschi cźas do schule.

Z tutej zabycźiwoscźu cźasto zwisuje nakhilnoscź k khanju. Cźasto dźěcźo zabywa knihu z dobrej wolu: pak njeje z lěnjoscźe swoje dźěło doma

do knihi napisało, pak je woprawdźe na to zabyło, a tak pomha jedyn zmyl druhemu a płodźi pschecy dalsche. Z tym dokhadźa so k lěnjoscźi, pilnosc wotběra z mocu.

Starschi maja winowatosćź, zo so dźěćźi praschcja, kajke nadawki su w schuli dóstałe. Woni dyrbja wschědnje za tym hladacź a dźěćźi namołwjecź, zo bychu swoje domjace nadawki dźeń prjedy dopjelniłe, a zo njebychu hakle rano, hdyž je cźas do schule, na to myslili. Hdy bychu starschi wědźeli, kelko z tym dźěscźu dobroty wopokazaja a kelko z tym wucźerjej dźěło wolóźa, bychu z wjesołoscźu mały wopor woprowali.

Ale hischcźe njeje dosć na tym, zo starschi swoje dźěćźi pohnuwaja k dźěłu, tež na to dyrbja hladacź, kak dźěćźi swój nadawk cźinja. Zadajcźe sebi, lubi starschi, wot dźěćźi, zo rjenje pisaja, wschak wěscźe, kak nuzno je w naschim cźasu drje kóždomu, zo móže derje pisacź. Něchtóžkuli z was so kaje, zo njeje za schulske lěta na to myslił a so lěpje prócował. Wucźeŕ, kotryž ma wulku sylu dźěćźi w jenej rjadowni, njemóže wscho dokładnje pschehladacź. A tak zasy njemóže schula sama swojoho zaměra dócpěć. Wznicźe tuž knihi druhdy do ruki a pscheswědcźcźe so, kak dźěćźi wuknu: hladajcźe na to, zo to doma wuknu swědomicźe, a zo nic połojcźnje, njerodnje njewuknu. Pohnuwajcźe starsche dźěćźi, zo bychu z mjeńschimi wukny a pisałe. Hdyž wucźeŕ pschi domjacych dźěłach njemóže pódla bycź, dyrbja starschi a wjetsche dźěćźi podpjeracź wucźerja a zastupowacź. Bohudźakowanje so w někotrych swójbach tak stawa. Z krutoscźu starschi wustupuja pschecźiwo lěnjoscźi a zwjeŕschnoscźi dźěćźi. Prjedy njedowoluja jim ze swojimi towarschemi a towarschkami hracź, doniž njejsu ze schulskim dźěłom hotowe. Kaž hudźba klincźa mi słowa ze starschiskoho rta: „Prjedy mi njepóńdźesch won, doniž njezmějesch wscho nawuknjene a napisane, a je-li budźe njerodnje pisane, napisasch telko krócź, doniž njebudźe rjane."

Tajka pomoc starschiskoho domu je słužba, kotruž jomu njemóže schula spuschcźicź. Rozomni starschi to tež pschipóznawaja a dawaja dźěćźom cźas za schulske dźěła, njedźiwajcy domjacoho a ratarskoho dźěła, pschi kotrymž dźěćźi trjebaja; haj woni samo telko cźasa sebi dowoluja, zo bychu za tym hladali. Cźi spóznawaja, zo njemóže schula sama za někotre hodźiny wschědnje, hdyž ma wucźeŕ w naschich schulach w samsnej rjadowni 2, te, 3 dźěliny, telko dokonjecź, schtož ma dócpècź. Kelko minutow so tež na dźěćźo dóńdźe?

Hdyž tohodla widźicźe, lubi starschi, kak wuzko schula a dom zwisujeta, kak hromadźe dyrbitej dźěłacź, wocźakujemy-li płody wot naschich dźěćźi, je tež nuzno, zo cźasto wosobinscy z wucźerjom wobkhadźujecźe. Starschi maja winowatosćź, zo so druhdy wucźerjej dowěrnje pschibliža a so z nim wo swojich dźěćźoch rozrěcźa, wschitko rozpowěduja, schtož maja na wutrobje. Tak budźe nam tež jenož móžno, zo wschelakim njepocźinkam zastupimy scźežku prjedy hacź je pschepozdźe.

W tym nastupanju hrěscha mnozy starschi cźeźcy. Cyle lěto na schulu na wucźerja, na dźěćźo a joho schulske wècy njemysla a njehladaja, ale na dobo, hdyž dyrbi dźěćźo w rjadowni lěto dleje wostacź a njeje swój nadawk dócpěło, potom je złě a wucźeŕ je wscho zawinył a jomu porokuje so po njeprawdźe. Tohodla, lubi starschi, dźerźcźe stajnje zwisk ze schulu a z wucźerjom, a wopytujcźe tola na tamnym waschim dźěćźom tak ważnym dnju — dźeń schulskoho pruhowanja, wasche dźěćźi we wucźeŕni. Ta

dóstanje tutón dźeń zasy swoju połnu ważnosćz, kotruż ma a dyrbi też měćz.

Wucźeŕ dyrbi tu a tam něktore wokomiki dźěćźi w schuli wopuschćźićz, też po schulskim pucźu njemóże wón pódla bycź a tola ma we woběmaj padomaj moraliſku pschiſłuſchnoſćz, zo by na porjad hladał a ma za dźěćźi ſtacź. Tu poſtaja ſebi ze ſwojich wucźomcow dohladowarjow a tajkich, kotrychż je za najlěpſchich a khmanych ſpóznał. Woni maja pſchiſłuſchnoſćz, njepěkne zadźerźenjo towaŕſchow a towaŕſchkow wucźerjej wozjewjećz. Ale njebojcźe ſo, lubi ſtarſchi, zo rozomny wucźeŕ tomu da do tak mjenowanoho pſcheradźowanja a kleſkanja ſo zabłudźićz. Wón njebudźe bjez wěſtoho a jaſnoho podłożka dźěćźo khoſtacź abo jomu něſchto porokowacź. Hdyż tohodla naſtanje we was měnjenjo, zo ſo njeprawda ſtawa, je njerozom, hdyż ſo wadźićźe tohodla wy ſtarſchi mjez ſobu dźěćźi dla, wy dźě z tym kazycźe měr mjez jobu a dźěćźimi, pſchihotujecźe ſebi a też wucźerjej jěre njeluboznoſcźe. Pytajcźe ſebi wujaſnjenjo, hdźeż je wěſcźe dóſtanjecźe, a njepytajcźe mjez dźěćźimi ſo pſcheſwědćźicź, a to hiſchcźe z dźěła mjez njepěknymi, kotreż radſchi dwójcy zełża hacź jónu, jenoż zo bychu waſchu njepſchezjenoſcź cźim bóle zapaliłe.

A ſkónczńje njech praju, kajke maja dźěćźi do ſchule pſchikhadźecź. Hdyż dźěćźi ſcźelemy ke mſchi, na hermank, na wulku kołbaſu, na kermuſchu abo hdźeźkuli, ſcźelemy je cźiſte, pſchiſtojnje zdraſcźene. Njeje też ſchulſka wucźba něſchto woſebite? Njeźada ſebi to cźeſcźownoſcź, zo dźěćźi pſchikhadźeju wſchědnje cźiſte a pſchiſtojne, hinaſche, każ ſu na wſy a doma w dźěle? Na tole mnozy z naſchoho ludu tak mało hladaja.

Z tutym ſym na najhłownijſche dypki pokazał, kotreż chcyli tola ſtarſchi wobhladacź. Wulcy bych ſo zwjeſelił, bychu-li moje ſłowa na płódnu rolu padnyłe a bohate płody pſchinjeſłe. Pſchetoż jenoż „zjednocźene mocy wukutkuja, zo dźěćźo dócpěje to, ſchtoż ſebi wucźerjo a ſtarſchi pſcheja“.

— Finis. —

Waſch wěrny a ſprawny pſchecźel

Intimus.

Japanſki poſtup.

Liſcźik k wójnje. Wubrał —i.

Cźłowjek ſo dźiwa, hdyż wójnſke powěſcźe z dalokeje Aſije cźita. Cźłowjek ſo dźiwa. Pſchetoż Japani maja po nowym waſchnju twarjene łódźe, maja po najnowſchich wucźbach twarjene torpedowe cźołmy a miny, a wobkhadźuja a jěźdźa z nimi każ — ſtari. Też na kraju wunucźuja ſebi reſpekta. Dźěłaja z kanonami ſwojoho ſyſtema „Ariſaka“, a njejſu ſchpatne. Tohorunja w nowinach cźitamy, zo je Japanſka, ſchtoż jeje wucźerńje naſtupa, daloko, a zo tam na pſchikład wjacy dźěćźi do ſchule khodźi dyźli w Ruſkej, kotraż ma ſkoro trójcy toho wobydleŕſtwa każ Japan. Cźłowjek ſo dźiwa, hacź tomu woprawdźe tak je a zo je Japanſka hakle pſched 50 lětami europſku kulturu póznała. A tola tomu tak je, japanſki narod je 31. měrca mohł 50lětny jubilej toho wokomika ſwjećźicź, zo je ſo ze ſchěrokim ſwětom prěni króć zetkał.

Wjele ſtotkow lět je Japanſka pſched nami była kaž zawrjena kniha. Miſſionarowje ſpytachu drje ſo hižo pſched 400 lětami — jeſuitowje, zo bychu tam kſcheſczanſtwo donjeſli, ale njedóſpěchu niczo; wuhnachu jich, kſcheſczanſtwo ſo zakaza. Wukaz wuńdże: Žadyn Japan njeſmě kraja wopuſchczicz, žadyn cuzy do kraja njeſmě; ſchtóž ſo zwaži, ſmjercze wumrje. Po wſchěm kejžorſtwje naſtajachu taflow, zo ma kóždy kſcheſczan morjeny bycz.

Tak miny ſo nowych 250 lět. Wſchitke poſtupy mocow, nohu na japanſku zemju ſtajicz, ſo ſkazychu. Hakle mudrym Amerikanam radži ſo, bliže k wrotam pſchińcz, a „rózno ſo dachu", hdyž buchnychu. 8. julija 1853 zjewi ſo w Uraga, blizko Jokohamy, 8 wójnſkich łódźi, a komandant njeſeſche liſt wot präſidenta Zjednoczenych Statow, kotryž Japanſku proſcheſche wo pſchecželſki pſchekupſki zwjazk. A 31. měrca 1854 — potajkim pſched 50 lětami — woprawdże k zwjazkej dóńdże. A to pak běchu mócne łódże ſcziniłe w pſchiſtawje Uraga! Wbohim małym Japancžikam zdachu ſo pachace parniki žiwe woheńſapace hory bycz! Spodžiwani wobhladowachu Japancžicy darikaj, kotrejž běchu amerijſcy wujowje pſchiwjezli: telegraf a mału lokomotivu! Wobaj darikaj běſchtej ſymjeſchcy nowoho czaſa. Prěnje zerja běchu zaſwěczíłe, a za khwilu wukuli ſo wulke ſłónco!

Po Americy ſczěhowachu bórzy druzy: 1858 Jendželſka, Francózſka 1859 Portugalſka 1860, Pruſka 1861, Awſtrija 1869 atd. Tola wſchě te zwjazki njeběchu z japanſkim kejžorom ſczinjene, jenož z najwyſchſchim miniſtrom ſhogunom w Jeddo. Mikado, kejžor, ſedżeſche ſam, njewědžo niczo, ſchto ſo czini. Toho wužichu ſhogunowi pſchecziwnicy a njepſchecželjo cuzych a naſchczuwachu mikada. Tak bu ſhogun lěta 1868 tež wuhnaty, ale cuzbnicy njebuchu wuhnaczi; mikado pózna prawy czas a hodžinu: wobkrucži zwjazki a ſlubi wukrajnikam ſchkit.

Mikado bě dotal ſwjata woſoba był, jako „ſyn njebjes". Nikomu ſo njepokaza, ženje njezańdże mjez lud. Ale to ſo z razom změni. Mikado wuńdże z khowanki a ſydleſche wottal w Jeddu, nětczíſchim Tokiu. Japanſke wójſko ſo po europſku pſchetwori, tohorunja ſchule. Póſt ſo zawjedże, telegrafne žerdże ſo ſtajachu, železnicy twarjachu, nowiny wudawachu, ſamo kſcheſczanſku protyku zawjedżechu a njedżelu jako ſwjaty dżeń; ſnadź bě ſo tehdom ze zakonjom tež kſcheſczanſtwo hodżało zawjeſcz.

Mjez tym ſu Japani pohani; ale jich poſtup je wulki, budži reſpekt. Schtóž jenož na pſchitomnu wójnu pomyſli, to hnydom wuznaje.

Z Łužicy a Sakſkeje.

✝

Karl August Kocor.

Podawamy dżensa jenož hołu, prostu nowinu: Karl August Kocor je wumrěł!

*

Z redakcije. Pſchipołožichmy k tutomu czíſłu pſchiłohu, zo bychmy wam něſchto wjacy czitacz poſkicžili. Swjate dny je khwile.

Z Budyſchina. Staroſławny tachantſki kapitl ſwjatoho Pětra radoſtny ſnadżeń ſwjeczeſche. Pſchez wjele ſmjerczow bě ſo liczba tachantſkich knjezow

(Pokračowanjo w pſchiłohy.)

Přiłoha ke „Katholskomu Posołej“ čo. 21.

21. meje 1904.

ſchejara zmjeńſchiła, a tuž bě to radoſćž, hdyž ſo liczba póńdżelu zaſy trochu opjelni a ſchtyrjo nowi knjeża ſo za kanonikow wuzwolichn a ſwjatoczńje ajichu. Su to knjez farař Auguſt Rönſch-Woſtrowczańſki a z Drježdżanſeje diöcezy kralowſki dwórſki kapłan a konſiſtorialny radźicźeŕ Józeſ Plewka, uperior a farař, vikariatny radźicźeŕ Ferdinand Fiſcher, a nam derje znaty njez kralowſki dwórſki prědař Jurij Kummer. — Bóh ſpožcž tutym knjezam, ětko z hwězdu na fijałkowym bancźe a z kornarjom pyſchenym knježim, zo ychu ſwoju doſtojnoſcź a cźeſcź k ſpomożenju naſcheje cyrkwje dołho cźerſtwi ſtrowi noſyli! W tym duchu też wſchitke rěcźe a pſchecźa, pſchi hoſcźinje, otom ſcźěhowacej, wuprajene, wjeŕcholachu. Njech ſo wſchě dopjelnja, dobromu naſchoho ludu a k dobromu tachantſtwa w Budyſchinje!

Z Hajnic. W naſchej wucźeŕni nětko dwaj knjezaj w 5 rjadownjach źětataj, a to z knjezom Rjecźku jako vikar ſeminariſt knjez Jan Kranc Worklec.

— K tydźeńſchej Raſchowſkej rozprawje je dodacź, zo je nas też knjez irektor Nowak z Budyſchina poczeſcźił a hiſchcźe po mejſkim nyſchporje óſchoł. Hdyž hižo ſu wſchitcy mjenowani, dyrbja też wſchitcy bycź ... My iſchcźe jónu horcy dźak jim wſchitkim zawdawamy, zo ſu pſchiſchli k nam ohladacź.

Radworſki koncert „Meje“ z njedźele njeje za ſwojimi pſchedkhadlikami woſtał. Rozprawa pſchińdźe.

Z Khróſcźic. Wutoru ſu tu k poſlednjomu wotpocźinku pſchewodźili aru macźeŕku, macźeŕku jenicźku, kaž tam na poſledk cźiſła maſch, ale wón ju ž bjez tohu kóždy wě a znaje w naſchim ſerbſkim kraju. Bóh je jej wjele t dał docźakacź. wyſokeje ſtaroby, lět ſnadź tamneje ſwěrneje Hany; wſchak wona była dobra, wubjerna macź a żona, porunjo tym najlěpſchim ze Serbow okornoho, ſprawnoho, póccźiwoho ludu. Runjež je khuda była, bě bohata; ſchetož złoczeſche ji jeje ſtare dny kóždc pomyſlenjo, woſebje na jeje ſyna ... nic mjenje nutrna dźěſcźowſka luboſcź tohole ſyna k njej, hacźrunjež tutón doſtojnoſcźam ſtupaſche wyſchſchim a wyſchſchim. Tohodla bě też pohrjeb rjele proſteje żony z ludu wulki a cźeſcźowny. W cźeſcźi zawoſtań — a zaoſtanje też jeje wopomnjecźo! A pſchikład! — Wotpocźuj, dobra macźeŕka, ě měrje!

* * *

Dźeń 13. meje złoži w ciſterciſkim klóſchtrje w Hornim Schönenidźe pola Augsburga Serbowka Hana Ottilia Schołcźic z Kanec ſwoje óſchtrſke ſluby. — Spomnjeny klóſchtr je lěta 1211 założeny a 1803 bu, ž bayerſke klóſchtry z wjetſcha wſchitke, zběhnjeny. Lěta 1836 wróczichu ſo ſterciſke knježny do ſwojoho klóſchtra, kotryž pak je hakle pſched někotrymi tami wot bayerſkoho knježeŕſtwa domoj kupjeny; klóſchtr ſtoji pod dohladom hta klóſchtra Marienſtatt w Limburgſkej diöcezy. M. Š.

Z cyłoho ſwěta.

Saſka. Z cźežkej zrudobu tužeſche hižo dlějſchi cźas naſch lubowany kalowſki dom a wſchěch ſwěrnych kralowſkich poddanow cźežka khoroſcź

Jeje Kralowſkeje Wyſokoſcże pryncesy Iſabelle, mandżelſkeje pryncy Jana Jurija. Rana ſo zahoja; cżoploty bě 18. meje 36,8 ſtopnjow, żiła bijeſche 88. Powſchitkownje bě wyſokej knjeni derje.

— Sakſki ſejm je ſo z trónſkej rěcżu rozpuſchcżił, a wo joho ſydanjach pſchinjeſemy pſchehlad.

Němſka. W Němſkej dowuradżi ſejm ſkónczńje po ſchěſcż njedżelach etat, to je dokhody a wudawki knjeżerſtwa. Jednanja jara pomałku poſtupuja, cżohoż pſchicżina je w ſtajnych pólſkich, centrowych a ſocialnych debatach.

— Pſchecżiwo Hereram je ſchtwórtk zaſy 500 wojakow wotjělo, tohorunja ſo parnik »Palatia« za transport 39 wyſchkow, 671 mużow a 919 koni pſchihotuje.

Rakuſko-Wuherſka. Parlament je po dlějſchim prózdnym ſydanju domoj póſłany. Pſchicżiny toho ſu narodnoſtne. Schtoż tón jako ſwoje prawo żada: tamny měni, zo by ſo jomu kſchiwda ſtała. — Mjez tym ſtej ſo w Budapeſchcżi delegaciji zeſtupiłoj, a moloch militariſma tež tu mócne kredity żada: 85 mill. krónow za nowe tſelby a brónje, 75 mill. krónow za marinu.

— We hłownym měſcże Peſcheże je ariſtokratſke ſwójby wulke pſchekwapjenjo zajało, zo je ſławny zemjan Bela z Podmaniczkich ze ſwojimaj ſynomaj wot proteſtantiſma do katholſkeje cyrkwje pſcheſtupił. Młódſchi ſtaw z domu Podmaniczkich je ſo hižo pſched dlějſchim cżaſom do katholſkeje cyrkwje wrócżił, wuznawajo, zo je jenoż katholſka cyrkej wěrna cyrkej Jězuſa Khryſtuſa. Zemjanſka ſwójba Podmaniczkich ſłuſcheſche prjedy pſchecy k najtwjerdżiſchim wojowarjam za proteſtantiſmus. Kr.

Schpaniſki kral hiſchcże pſchecy ſwój kraj wopytuje a pſchebywaſche poſlednje dny w Sevilli. Lud je jomu po zdacżu jara pſchikhileny, a zawěſcże młody kral mudrje jedna, hdyż do ludu khodźi. Podobnje mudrje jedna ruſki car, hdyż nětko horliwje garniſony ſwojoho kraja wopytuje a k wojakam rěcżi kotfiż do Aſije du.

Ruſko-japanſka wójna. General Kuropatkin dżerży ſo wobſtajnje defenſiwy, to rěka: njepoſtupuje pſchecżiwo njepſchecżelej, ale wocżakuje joho Ruſowje nimaja doſcż wójſka a póndża drje do Mukdena, haj ſnadź hacż na Charbin naſpjet. Wuſtojni wójnſcy ruſkomu wjedniſtwu tohodla porokuja, zo je cyku diviſiju (20000 mużow) w Port Arthurje woſtajiło, cżim bóle, zo je twjerdżizna z morja a z kraja hižo wobdata. Kuropatkin ſam praji, zo ſo pſched auguſtom do wulkeje bitwy njepoda, a změje nětko pſchileżnoſcż pokazacż, kak dołho zamóże njepſchecżelſki poſtup zadżerżecż. — Japanow je 100000 w Mandżurſkej, a ſtajnje ſo nowe cżrjódy z łódżemi pſchiwożuja. Japanſke wójſka měrja ſo na Hajcżeng a Kaicżou, twjerdżiznu Njucżwang ſu Ruſowje ſami w połnym rjedże wopuſchcżili. Ruſowje myſla, zo budża w Port Arthurje dołho tracż, dokelż maja żiwnoſcże za dżewjecż měſacow. Tohorunja je Port Arthurſki pſchiſtaw, każ ſo ſłyſchi, zaſy ſwobodny a ruſke łódże po zdacżu zaſy wuježdżuja. — Najnowſchi telegram ſamoho admirala Toga powěda Naſch kſchižak »Kaſuga« je w huſtej cżmje na kſchižak »Joſchino«, tohorunjo naſch, narazył, a tutón je ſo hnydom potepił, 90 mużow ſo wumóżi. Na ſamſnym dnju japanſki pancernik »Haſruzo« na ruſku minu zjědże a ſo potepi. Tež druhe japanſke łódże ſu kónc a ſchkodu brałe, tak na pſch. aviſo »Kataoka« w Kerrſkim zaliwje na ruſku minu załoži a do powětra zlecża. — Ruſowje chcedża na Cżichim morju wſchitke pſchiſtawy ſpuſchcżicż, hacż na dwaj: Port Arthur a Wladywoſtok. Wo tej, ſebi myſla, ſebi Japani hłowy rozcżepu.

W Tibecźe Jendźelcźenjo wužichu ruskich wobcźežnoscźow a postupuja mócnje; hacźrunjež, kaž so zda, daloko njepostupja.

Wschelcźizny.

* Schtóž so Boha boji, njeboji so ludźi. Schtóž pak so ludźi boji, so Boha njeboji.

* Na ludźi poslúchacź, je kaž by wodu z kschidu nosył.

* Zlě je, hdyž cźłowjek Boha njepóznawa, ale hórje, hdyž za Boha pschipóznawa, schtóž njeje Bóh.

* Ze rtom napominaja: „Dyrbiš swojoho bližschoho lubowacź, kaž sebje samoho", ale w skutkach pak spinaja so ludźo, kaž dźiwje zwěrjata, ze swojimi pazorami na bližschoho a teptaja joho z nohomaj k zemi, pschi cźimž kóždy, kotryž zamože, z dźěłom druhich so žiwi.

* Želnoscź je jenož potom wěrna, hdyž so toho zdźerźiš, schtož sy wobželnoscźił.

* Wscho, schtož mjenujemy zbožo a też njezbožo, je nam jenak wužitne, hdyž woboje pschijimamy jako pruhowanjo.

* **„Stoł njepschitomnych."** Slawny francózski basnik Viktor Hugo by druhdy swojim pschecźelam a znatym wjecźeŕ pschihotował, ale kóždy krócź by za blidom prózdny stoł stał z napisom: „Stoł njepschitomnych." — Cźomu njepschitomnym stoła? Hdyž tu njejsu, njejsu pschischli, zo móhli so sydnycź, nà cźo za nich stólcźk? — Nadobna basnikowa duscha pak měješe pschi tym dobry zaměr a wubjernu mysl. „Stoł njepschitomnych" dopominasche hosczi na tychle njepschitomnych, dopominasche na tych, kotsiž njejsu pschischli. Dopominasche hosczi, zo njebychu wo njepschitomnych zlě rěcźeli, kaž so cźasto stawa, hdyž smy hromadźe — a hromadźe bližschoho molujemy ...

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1904: k. 498. Pětr Hernašt-Wjeŕš z Rachlowa.
Sobustawy na lěto 1903: k. 780. Pětr Hernašt-Wjeŕš z Rachlowa.

Za twarjomnu nowu cyrkej we Wulkim Šunowje: Notar Michał Cyž z Budyšina 50 hr.

Za cyrkej swj. Józefa w Hajnicach.

Dotal 3095 hr. 16 pj. Dale su woprowali: Notar M. Cyž w Budyšinje 50 hr. J. H. z Wotrowa 25 hr. H. Š. z Wotrowa 5 hr. J. Č. z Kašec 1 hr. J. P. ze Žuric 5 hr. Kanonikus J. Werner z Khróšćic 6 hr. Knj. Wićazowa w Kulowje 1 hr. W Małsecach: Jan Pjetaš 2 hr., Špon 5 hr., Kral 50 pj. W Hněwsecach: njemjenowany 10 hr., Jakub Pjetaš 50 pj., Michał Wels 20 hr. Žiwn. Rychtaŕ we Wuricach 15 hr. Kubleŕ Knježk w Rěšinje 5 hr. W Seitendorfje: kubl. Šćepan Heidrich 5 hr., kantor Endler 3 hr., wobsedźeŕ wuhlownje Weichenhain 3 hr. Tachant Ulbrich w Rumburku 2 hr. Faraŕ Kretschmer a žiwy różowc w Šěrachowje po 5 hr. Aug. Wyrgač w Rašowje 2 hr. Fr. Maywald we Wulk. Debsecach 1 hr. 50 pj. Na Kurjatec-Koklic křćiznach w Zajdowje kmótŕa a hosćo 7 hr. 50 pj. Mandźelskaj K. z Pančic 10 hr. Přez knj. kapł. Papeža: njemjenowana ze Smječkec 10 hr., tohorunja 1 hr. Njemjenowana z Konjec 10 hr., też tak 2 hr. N. N. ze Šunowa 2 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdatych 12113 hr. 80 pj. Dale darichu: Молоканы (296,33): 50 pj. Rachlowc wot ratařskoho 75 pj.

Zapłać Bóh wšěm dobrećerjam!

Losy kralowskeje sakskeje krajneje lotterije poručža
Mikławsch Dürlich w Nowej Wjesy.

Schulska holcžeca, kotraž ma luboscž k dźěcžom, so k dźěsčžomaj do dobreje swójby pyta. Wscho dalsche zhonisch pola
Žurec-Rochec w Schunowje cžisło 14 c.

Serbsku katholsku holcu,

nic cyle młodu, pyta k 1. junijej za domjacu holcu, kotraž też kruch warić rozemi a w serbskej drasće khodźi, knjeni Winterowa w Mügelnje. Mzdy na měsac 18 hr., a wobkhadźowanjo w knježskim domje dobre. Wukhód a kemši khodźić so kóždej dwě njedźeli rad dowoli. Służbna knižka, kaž też podobizna njech so bórzy pósćele na adresu: Frau **Else Winter** in **Mügeln** bei Dresden.

Wupalena **Schołczic swójba w Ralbicach** prosy kschesčžansku luboscž wo pomoc k nowotwarej.

Wšitkim swojim serbskim přećelam, kotřiž mi při składnosći mojoho wědomostnoho powyšenja zbožopřeća připósłachu, wuprajam tu swój najwutrobniši dźak, dokelž mi čas njedosaha, kóždomu wosebje so podźakować.

Dr. theol. Filip Rězak,
dwórski kapłan.

Bohu lubomu Knjezej je so spodobało, minjenu sobotu, 14. meje, rano po 4 hodź. našu lubu mać

Hanu zwud. Skalinu rodź. Rjebišec

w Khrósćicach

do wěčnosće wotwołać. Bóh je jej wulku hnadu spožčił, zo je jej nimale 93 lět na tym swěće dokonjeć dał. Dokelž je daloko a šěroko po Serbach znata była, budź mi dowolene, jeje wopomnjeću tute słowčko poswjećić, też w mjenje mojich sotrow, a z tym pomnik najnutrnišoho dźaka stajić za woporniwu, swěrnu, jenički mać! Jeje čěło nětko w Khrósćicach na swjatym polu wotpočuje, blizko při krasnje wutwarjenym domje Božim. Jeje dušu pak do pobožnych modlitwow poručamy.

Z cyłeje wutroby pak **najnutrniši dźak** zawdawamy wšitkim, kotřiž su našej maćeri za žiwjenjo lubosć a přećelnosć wopokazowali, w jeje dołhej khorosći a słabosći jej znamjenja podźěla podawali, ju k rowu přewodźeć pomhali, a nam, jeje dźěćom, z lubosćiwym sobužarowanjom wutrobu pokojeli. Bóh zapłać šćedrje wšitkim!

W Budyšinje, 18. meje 1904.

Jakub Skala,
scholastikus,
też w mjenje swojich třoch sotrow.

Katholski Posoł

Wudawa so kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich expedicijach 2 hr.; z křižnym zwjazkom do domu słany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće a w knihařni lětnje 3 hr., štwórtlětnje 75 pj. Za nawěštki płaći so wot cyłoho rjadka abo telko města 25 pj.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarstwa ſſ. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Mikławš Andricki, kapłan w Budyšinje.
Administrator: Mikławš Žur, farař w Budyšinje.

Čisło 22. | 28. meje 1904. | Lětnik 42.

Pryncesa Marija Isabella †.

Nowa wulka zrudoba je sakski kralowski dom jała.

W kčěwje młodych lět, hišće nic 33 lět stara, je w rjanym měsacu meji, sama w meji žiwjenja, ze swěta wotešła dobra, wšudźom nimo měry lubowana knjeni, **pryncesa Marija Isabella-Württembergska, mandźelska prynca Jana Jurija,** z kotrymž je 10 lět w lubosći a wěrnym zbožu žiwa była. Wutoru, 24. meje, wječor w 9 hodźinach je **wumrěła.** Drježdźany su z nowa w floru.

Žarowanjo wo dobru knjeni je powšitkowne. Njeličene su dobroty jeje rukow, jako pomocny jandźel stoješe při khudych a dźěćoch. Wosebitu lubosć měješe k swojomu służownistwu a k dźěćom, khudym dźěćom, kotrymž sama dary hotowaše pod hodowny štom. Sama dźěći njeměješe.

Hłowne město a wšitkón lud je w zrudobje. Też Joho Majestosće, našoho krala Jurija dla. Kak dołho tomu je, zo jomu najmłódšoho syna morwoho dom přiwjezechu, potom kral Albert zemrě a přińdźe Luizyny pad, hórši hač smjerć.

A dźensa wječor, pjatk, hdyž smerki padnu, so z nowa kralowski row w dwórskej cyrkwi wotewri, lědma zawrjeny ... Haj, lud Serbow sobu žaruje!

Hłowna zhromadźizna Towarstwa Pomocy za studowacych Serbow.

Srjedu 25. meje zeńdźe so nas w Budyschinje cźrjódka, nimale 20 Serbow, zo bychmy słyscheli a wuradźowali, kak ma so naschim młodym studowacym pomhacź a kak so jim pomha. Kaž wěmy, su naschi hólcy, kotsiž so na duchownstwo abo wucźerstwo pschihotuja, z wjetscha z khudych domow. Tohodla su hižo psched wjele lětami rozhladni mužowje na to myslili, zo by so tymle młodym ludźom pomhało a pschez nich też jich starschim. To njeje lohka wěc w naschim cźasu, hólca na schule póstacź. Wosebje ratarjej, kotromuž so tak bědnje doscź wjedźe, jara cźežko bywa, synej w měscźe a w městach drohu hospodu a schulske pjenjezy płacźicź. Tajkim potrěbnym ludźom chce Towarstwo Pomocy pomhacź, a zawěscźe so też tajki nan zwjeseli, hdyž joho syn 50 hr. abo 80 hr., abo byrnjež jenož 30 hr. podpjery było — dóstawa. 80 hr. je wjacy, ale 30 hr. je też 10 toleŕ. Hladajcźe, też w minjenym lěcźe je towarstwo 10 serbskich młodźencow wobdźěliło a jim 540 hr. rozdacź mohło. Njeje to potajkim ważne, njeje to wužitne towarstwo? Zawěscźe Hdyž pak wone to zawěscźe je, njeje to potom skoro z hrěchom, zo so joho naschi lubi Serbja, mohł by rjec, skoro zdaluja? Lětny pschinoschk wucźinja jenož jenu hriwnu, ale schtó ju płacźi? — Njech so tola tute wobstojnoscźe pscheměnja a njech po móžnoscźi prawje wjele serbskich hospodarjow pschistupuje towarstwu, kotrež je jim wschěm k lěpschemu. — Tola hižo pschikrocźmy k rozprawje.

Pschedsyda, knjez farař Rjeda, wotewri zhromadźiznu w $^1/_2$4 hodź. a postrowiwschi pschitomnych, pschepoda słowo knjezej scholastikej Skali, kotryž rozprawu pschecźita. Z njeje wukhadźa, zo je towarstwo też we swojim 24. lěcźe cźiniło, schtož je mohło. Schkoda, kotruž je z njeswědomitoscźu prjedawschoho pokładnika měto, so wurunuje. Towarstwo ma nětko 22140 hr. 28 pj. zamoženja. Kajke podpjery je wudźěliło, sym horjeka napisał. Město pschedsyda, knjez direktor Nowak, je wo 20 prěnich lětach towarstwa dokładnu rozprawu napisał, z kotrejež so spomožne skutkowanjo towarstwa cyle jasnje póznawa. Knjez pismawjedźeŕ, scholastik Skala, też swoju rozprawu z skórżbu skónczi na „jara słaby podźěl, kotryž so za towarstwo mjez serbskim ludom pokazuje. A tola měł runje nasch lud so zajimacź za towarstwo k spomoženju za joho wotroscźacu a za wzdźěłanoscź powołanu młodoscź »Wzdźěłanoscź wuswobodźa a wědomoscź je móc«, to su znate słowa. Njech so dale a bóle też do naschoho ludu dobudu.“ — Z tymile słowami so rozprawa, z dźakom a pokhwalbu pschijata, skónczi.

Dale wopomni knjez pschedsyda smjercź slawnoho sobustawa naschoho towarstwa, knjeza kantora Kocora, jenoho z naschich załožerjow. Pschitomni joho wopomnjeczo poczejeczichu, postanywschi.

Rozprawu pokładnika, dokelž bě tutón zadźewany pschińcź, knjez město pschedsyda, direktor Nowak, cźitasche. Dokhodow mějachmy 1793 hr. 87 pj., wudawkow 1623 hr. 55 pj.; potajkim je 170 hr. 92 pj. zbytka. Zliczbowanjo wot kk. Smolerja a Nowaka pschehladane, so za prawe pschipózna.

Scźěhowachu nowe wólby. Za pschedsydu wuzwoli so z nowa knjez farař Rjeda jenohłósnje, tohorunja wucźeŕ Pjech za pokładnika, a do wubjerka knjezaj redaktor Smoleŕ a farař Nowak. Hdy by tutón dale nochcył abo njemohł města zastacź, pschijmje je knjez kapłan Andricki.

Zwjeſelace je, zo podpjerani wot towarſtwa, z najmjeńſcha po něčžim, do njoho zaſtupuja. Wjele bóle zwjeſelace hiſchcže je, zo tež někotſi dóſtatu pomoc wróčžeju. Tak je knjez městopſchedſyda ſo z wjacy knjezami zrěčžał, z kotrychž pjeczo po 100 hriwnach dachu, a dwaj hiſchcže dataj. Woni ſo z radoſczu jako ſobuſtawy na czas žiwjenja zapiſaja. Wuzběhuju, zo ſu knjeża z Prażſkeje „Serbowki“.

Sobuſtawy, kotſiž ſo z pſchinoſchkom dlija, budża z póſtom pominani, kaž je to w druhich towarſtwach waſchnjo. — Z wjeſołej powěſczu, zo je pěkna Serbowka z Bukeczanſkeje woſady 100 hriwnow towarſtwu dariła, ſo lětuſcha hłowna zhromadžizna naſchoho ſpomožnoho towarſtwa ſkónczi. K džakej tej dobrej žonje pak poſtanychmy.

Z Łužicy a Sakſkeje.

Z Budyſchina. Prěni krócz we ſwojej wyſokej doſtojnoſczi a draſtach je tu najdoſtojniſchi knjez biſkop njedželu ſwjatoczńje ſakrament firmowanja wudželił. Po wulkej Bożej mſchi wuſtupi na klětku a rěczeſche zahorjace ſłowa k pſchepjelnjenej cyrkwi. Wukładowaſche ſkutkowanjo a dary Ducha ſwjatoho a namołwjeſche młodych kſcheſczanow, zo bychu ſwěrnje ſwoju wěru wuznawali a po njej hacž do kónca tež žiwi byli. Potom wudželi 306 młodym ludžom połnoſcz ſwjatych darow. Swjatoczńoſcze nimale hacž do połudnja trajachu. — W kmótrach widžachmy tež wjele ſerbſkich hłowow, ale mjez mótami ſkoro žane. To je znamjo, zo naſche měſczańſke Serbowki ſkoku ſerbſku draſtu wotkładuja, abo z najmjeńſcha ſwoje dźowczičžki wjacy zhotowacz njeznaja.

Z Budyšina. Telko podawkow so kopi, zo nam njeje móžno, skoku wšo zaměsćić; tohodla tež wo našim njebohim mištrje a hudźbniku Kocoru a joho pohrjebje rozprawu wotkładujemy.

Z Hajnic. Zběrka za nowu cyrkej ſwj. Józeſa po něczim poſtupuje, ale wobſtajnje. Tſeczi tyſac ſmy pſchekroczili, a runjež je to na pohlad ſnadna ſuma porunjo ſtotyſacej hriwnow, kotryž drje budźemy trjebacz — něſchto tola mamy, a powěm-li, zo ſo pjenjezy w naſchej Hajniczańſkej nalutowarni z 5% danja, kóždy zrozemicze, zo je kapital derje założeny a zo budże ſam ze ſebje roſcz. A wón ſo tež z nowymi darami dźeń wote dnja pſchiſporja, kaž kóždu ſobotu widźicze na poſlednjej ſtronje. Hdyž budże ſo tak dale dźełacz, za něſajki czas dóſtanjemy cyrkej, kajkaž je nuzna, z najmjeńſcha z 500—600 měſtow k ſedźenju. Budźemy cyle jednorje a najtuńſcho, ſchtož budże mózno, twaricz, ale trochu doſtojny dyrbimy Boži dom tež natwaricz. Mamy nětko 177 dźěczi (bjez pokraczowanſkich) w ſchuli, z czohož ſamoho widźicze, zo ſmy hižo woſada. Jena wěc je cyle wěſta: zo nam kapałka, ze 126 ſydłami, a k tomu ſu jenoż kóždej dwě njedželi kemſche — njedoſaha. Tohodla ſmy naſchu najdoſtojniſchu duchownu wyſchnoſcz nutrnje proſyli, zo by nam mjez tym, zo cyrkwje nimamy, tola dwoje kemſche kóždu tu druhu njedželu w luboſczi zmóžniła, zo bychu po móžnoſczi wſchitcy do cyrkwiczki móhli. Tohodla ſmy naſchu duchownu wyſchnoſcz proſyli, zo by nam duchownoho knjeza do Hajnic dała, kotryž změje tu doſcz a doſcz dźełacz. Ale njech je tale wěc tajka, hinaſcha: cyrkej trjebamy. To tež naſchi ludźo pſchipóznawaja a wopruja po mocach. Zběrka naſchich dźełaczerjow je daloko pſchez 400 hr. wudała, po 3 hriwnach a wjacy a mjenje ſu dali — a budża dale dawacz;

zapowěli ſu ſo tón prěni króćź drje jenoź ſchtyrjo, pjećźo. Su mjeź nami „lohcy“ ludźo, kaź rěka, ale zli njejſu a dawaja ſebi rěčźećź, dawaja ſo wo dźićź. Zahorjenjo za nowy doſahacy Boži dom je cyle powſchitkowne, a tu a tam ſo wozjewja tak, zo ſy hnuty. Naſche towarſtwo knjeźnow je ſo pſchi zhromadnym ſkładźe teź wobdźěliło, njedźiwajcy na to pak je ſame hižo pſchez 40 hriwnow nawdało. W poſlednjej zhromadźiznje pſchinjeſe mi jena z nich 6 hriwnow, a to je zawěrno cźeſćźe doſćź, hdyź maja próſchne, mazane dźěło w pſchadowni, a mzdy nimaja wulkeje. Tuź myſlu, zo ſu Hajniczenjo pomocy hódni, a zo mamy woſebje my katholſcy Serbja jim na pomoc byćź. Teź wokolni katholſcy Serbja do Hajnic do kapałki khodźa a budźa do cyrkwje khodźićź, a potom Hajnicy tola cyrkwinſcy k ſerbſkej cyrkwi w Budyſchinje ſłuſcheja. — Najhorcyſchi dźak a najwutrobniſche „Zapłaćź Bóh!“ tuź hiſchćźe jónu wzdawamy lubym Filipsdorfſkim, tohorunja Budyſchſkej Jednocźe, kotraź je wóndanjo tak nadobnje za nas ſkładowała. A runje tak wſchěm tym druhim dobrym duſcham, ſchtóźkuli ſu woprowali. Jim budźe Bóh płaćźićź, za cźoź teź ſami proſymy, modlicy ſo po kóźdej Božej mſchi 3 „Wótcze-naſche“ a „Strowa ſy Marija“ za nich. — Snadź teź nèchtó tam a ſem nam wotkaza! Za cyrkej, za duchownoho, za kerchow! — Lěpje pak je, hdyź źiwy a ſtrowy, a to najſpěſchniſcho daſch: pſchetoź nam ſo lěpje pjenjezy danja hacź tebi.

Ze Smjećźker. Kaź je znate, běſche kujez dr. med. Rachel w Pancźicach loni nazymu naſchu zadnu kupjel wot Hagera z Drjeźdźan kupił a tak wu ſkutkował, zo wona pſchińdźe do ſerbſkich rukow a — Bóh dał — w ſerbſkich rukach woſtanje. Bórzy potom je ſo jow tójſchto druhich leźownoſćźow pſchi kupiło; na nich je ſo wulka zahroda załoźiła, kotraź budźe zelene płody do kuchinje a na blído dawaćź a ſłużićź k pſchekhodźowanju a k zabawjenju ze wſchelakimi hrami. — Dokelź běſche dotalne twarjeńcźko njenahladne a nje doſahace, je ſo lětſa tu ſtajiła nowa rumna khěźa za kupanjo, a pſchitwarjuje ſo woſebne, wulke a praktiſke twarjenjo (Kurhaus), w kotrymź budźa kupjelni hoſćźo bydlićź, jěſćź, cźitaćź a ſo zabawjećź: tohorunja budźa w nim ſtwy a ſale, w kotrychź budźa hoſćźo pſchiſprawne ſrědki a aparaty k lěkowanju a ſtrowjenju wužiwaćź a trjebaćź. Hiſchćźe natwaricź ma ſo khěźa za maſchiny, hródź a konjemcy. Dr. Rachel ſo nadźija, zo budźe ſo z kupanjom k 1. julijej móc zapoczećź, ſo wě, najprjedy z mała; bydlicź budźa mjenujcy móc jenoź w dotalnej ſtarej kupjeli, hdyź nowe twarjenjo ſo hakle k 1. auguſtej wotewri. — Nowa kupjel, kotraź njebudźe ſo jenoź w lětnich měſacach trjebaćź, ale kotraź budźe jako hojeŕnja (ſanatorium) teź pſchez cyłu zymu wotewrjena, je ſo pomjenowała: „Janowa kupjel“. Wutrobnje ſebi pſchejemy, zo by ſo nowa kupjel a hojeŕnja, kotrejeź kupjenjo, wutwarjenjo a zarjadowanjo jara za pjenjezami wonja, teź wot naſchich Serbow bohacźe wopytowała a wužiwała, woſebje, hdyź je to jenicźka tajka kupjel w Serbach a w ſerbſkich rukach.

Radworſke ſpěwarſke towarſtwo „Mejа“ po dobrych tolijach krocźi dale, njewoſtawa pak na jenym měſtnje, ale pſchecy poſtupuje. To ſmy teź 15. meje widźeli. Njeběſche to tónkróćź wurjadna wěc, kaź je na pſchikład Pilkowy wjecźor był abo dźiwadłowej wjecźoraj z „Wumeńkom“ a woſebje z „Hrodźiſchcźom“; ale teź tak bě program jara zajimawy a wſchitke cźiſła běchu dokładnje pſcheſtudowane. Nowe běchu deklamacije, to je pſchednoſchki baſnjow, a poruczam tule nowinku wſchěm druhim towarſtwam naj-

należnischo. Wjele ludźi so na Jakuba Cźischinskoho hrěschi, zo joho basnjam njeje rozemicź, zo pěsni za wucźenych ludźi. Schtóż pak je tehdom krasnej poesiji słyschał: „Na Cźornobohu“ a „Serbskim hospodarjam“, dyrbi wuznacź, zo basnikowa truna jasnje klincźi a do dusche rěcźi też najwschědnischoho cźłowjeka. Pschi tym wón mischtrowske staja hrónczka, serbska rěcź so z joho lyry wuliwa błyschcźaca a krasna, kaž dejmant w słónca zejhrawanju. Też to je wěste, zo so z tajkim mócnym „wotmachom“ a najnutrnischim wótczinskim zapalom njeje hischcźe spěwało w serbskim kraju, jako pschez Cźischinskoho. Tohodla je khwalobno, zo so joho basnje poskicźuja ludej, cźim bóle stawa-li so pschez a wot tajkoho Jakuba Rjeńcźa! Też Hana Andricka ze słowami samsnoho pěsnjerja „Serbowkam“ do swědomja porěcźa, a ja sym sebi tak myslił: Schkoda, zo tu nimasch kopu a wjacy towarschkow wot Budyschina a hischcźe z toho druhoho kónca — hdźeż póccźiwa, pěkna a pschi tym wěscźe rjana serbska drasta k rowu bywa wjedźena ... Też Hana rěcźeschе wutrobnje, doraznje a cźischcźe wuprajeschе! Skawa! Schtóż to njeby rozemił, njeby rozemicź chcył ... — Ze spěwow spodobachu so zasy najlěpje narodne wěcy, kaž bě Hodźijskoho 4hłósny měschany khor „Bur w Kukecach“. Nasch lud je strowu, jadriwu a tu a tam doscź żortniwu a pscheschcźipnu rěcź měł; tajke něschto lud pschecy zasy rad słyschi. Cźischcźe a prawje, runjeż trochu słabje posłuchaschе so na Krawcowe sopranowe solo „Dobre ranje“; tohorunja sebi w znatym krasnym Kocorowym „Kak mócny, wulki, sławny“ — wobdźěleni njewěrjachu abo — njemóżachu doscź „won“. Mi so tónle kruch trochu pschez mocy towarstwa bycź zdaschе. Hłubocy jimawje, hnujacy skutkowaschе Hodźijskoho khor ze solemi „Schtó tu khodźi po mojim rowje“. Te bólne słowa a płacźite stysknjwe zwuki nas wschěch zhrabnychu sylnje, zo njebě móżno, so namocy stajicź. Pschebohaty program njeseschе 14 cźisłow, w tym tśi směschki, a też dwaj nowej, prěnjotnej, nic pschełożenej, pschedźěłanej, ale wot młodoho Serba zestajenej. Młody muż ma talent, ale doscź nazhonjenja wo potrjebach serbskoho jewischcźa hischcźe nima. Tola to so pschinamaka, mjez tym zo so talenta njehodźi zběracź, tón dyrbisch měcź. Wjesełu so wutrobnje, zo nam tež serbski żortowar stawa! Njech njewustawa. Wulcy wjesołu hru „Tón měch je żiwy, żiwy muż“ ze Sernjan znajemy. Radworcźenjo ju wubjernje podachu, najradźenischa wosoba bě zwóńk. — A tak „Meja“ po dobrych kolijach krocźi dale, njewostawa pak na jenym městnje, ale pschecy postupuje. To smy wschitcy posłucharjo z radoscźu z nowa pschipóznali a knjez Jakub Bart-Cźischinski je nas wschitkich sprawne mysle a pschecźa tołmacźił, hdyż w zapalacej, mócnej rěcźi prócowanja naschich towarstwow wosławi, a „Meje“ pschede wschěmi. Też hewak bě ze wscholo kraja mnohoscź hoscźi so zeschła a zjěła. A tuż: ně, nic krocźele njewotstupujcźe wot dobroho, prawoho pucźa, wón je prawy a dobry, bratsja moji a moje sotry!

3 Khróscźic. Z pomocu Bożej smy pobożny pucź do Krupki dokonjeli a Bohu dźak so wschitcy zasy strowi domoj wrócźili. — Pjatk rano, hdyż běchmy we Wotrowje Bożu mschu słyscheli, pschewodźeschе nas wysokodostojny knjez kanonik Herrmann hacź na Raschecźansku hórku, hdźeż so potom wot naschich serbskich honow dźělachmy, na daloki pucź do Krupki. Tam naliczichmy 220 pucźowarjow, schtoż je pschimerjenje doscź; prjedy drje je so jich druhdy hacź na 500 nalicziło, nětko pak jich też do Filipsdorfa wjacy chodźi. Po pucźu mějachmy rjane, chłódne drje, ale runje z tym jara k tomu pschihodne

wjedro. — Někotryžkuli trasch so sam pschi sebi prascha: Schto su nam wob cžežnoscže a próca, kotruž smy na tutym pucžu wutrali, pschinjesłe? A że mnu móže drje tu kóždy sobupucžowar wotmołwicž: Jara wjele! Zo jenož je so to z prawym wotpohladanjom a dobrym měnjenjom dokonjało. — Bóh pak dał, zo bychmy so nazymu z najmjeńscha poł teje liczby na pucž do Krupki zhromadžili; hewak so skoro zda, zo budžemy tutón procession dyrbjecž zastajicž. Tohodla zeńdžmy so k 5. septembrej w klóschtrje Marijinej Hwězdže prawje bohacže na pucž do Krupki! — (Pschispomnjenjo redakcije: Tež Krupczenjo spomnichu na Hajnicy, nawdawschi za nowu cyrkej 21 hriwnow. Zapłacž jim Bóh z njebjeskimi darami!)

Z cyłoho swěta.

Sakska pod struchłej powěsczu wo smjercži prynceny Marije Isabelle stoji.

Němska. Politika pohibuje so w tymle czasu wjele w rěczach, kaj bywa w czopłych měsacach. Jesuicži, samo so rozemi, su pschecy prědku a su czi, wo kotrychž so wjele rěczi a pisało je so hižo, zo je jězor czornidła mały na to był. Wschitko móżne so z jesuitami pschaha, cyła katholska cyrkej je w jich mocy, tak praja. Wosebje bolachu też tak mjenowane Marianske kongregacije, wo kotrychž bě też tu hižo rěcž. Knjez kardinal Kopp pak je z wulkej rěczu dopokazał, zo su strachi podarmo.

— Socialisczi su nětko też Frankobród nad Wódru dyrbjeli dacž. To je 3. zhubjeny mandat.

Ze Schwicarskeje jenož małohdy pisamy. Schwicarska je neutralna, to rěka, njeměscha swoju politiku z politiku druhich statow w njepschecželskim ani pschecželskim zmysku. Tohodla ma też jenož mało wójska. W Schwicarskej sydla tsi ludy, Němcy, Francózowje a Italscy, a znjesu so cyle derje. Psched sydom zwjazkoweje rady staja po rjadu jedyn narod za druhim. Kaž maja w Pruskej provincy a w Francózskej departementy: tak je Schwicarska na kantony rozdželena. W kraju knježi wulka politiska swoboda. Schwicarska je hospodliwa a nimo pschewjele bohatych Jendželczanow a druhich pucžowarjow hospoduje stajne też cyłe — anarchistiske hnězda. Awstriska kejžorowa Hilžbjeta bu w Zenewje (Genfje) morjena. Też w nabožnym nastupanju knježi tam znjesliwosčž, w schwicarskim Freiburgu je jenicžka katholska universita srjedžneje Europy. Schwicarska je horaty kraj, polny jězorow a pschekrasnych dźiwow alpskeje stwórby. Njeliczene sykły cuzych pschikhadžuja lěto wot lěta, wopytuja Alpy a hromady złota do kraja noscha. A Schwicarjo z wulkej pschecželnosczu a pschecy jara zdwórliwje hosczi witaja a — doja. Kraj swjecži je pokojnym skutkam, a tajki też nětkle k swojomu dokonjenju spěje; měnju Simplonski tunel.

Pas wysokich hór, na kotrychž njetaje sněh, Italsku k połnocy wobdawa a z dawna sem su ludžo dróhi twarili, zo bychu po nich pscheschli alpske horiska a do słónczneje a směwneje Italskeje pschijeli a pschischli. Ale to bě jara wobczežne; w nowischim czasu su hory poczeli pscherywacž a nutska pschez hory pucže twaricž. Tajke pucže tunele rěkaja. Simplonski je schtwórty pschez Alpy pscheraženy tunel.

Prěni bě tunel pschez Mont-Cenis, w kotrymž w Boži dżeń 1870 padże posledni kamjeń. Schtyrnacže lět bě dżěło trało, kotrež zawěrno njeje

lohke było. Mnohoſcź dynamita je ſo pſchi tym roztſělała, prjedy hacź bě pucź wutſělany. Tunel je 1238 metrow nad morjom a měri 12333 metrow a by potajkim dyrbjał połtſecźa hodźiny hicź, zo by do cźmy pſchiſchoł a z cźmy zaſy wuſtupił. (Wězo jězdźi železnica.) — Gotthardſki tunel je naſchim romſkim putnikam znaty; wón ſo 29. małoho rózka 1880 dokonja, je 1054 metrow nad morjom a měri 14912 metrow, dźěłaſche pak ſo na nim jenoź hiſchcźe połdźeſata lěta. Miſchtrjo běchu ſebi z Mont-Cenis nazhonjenjow pſchinjeſli. Nazhonjenjo pak je, druhdy drje droha, ale pſchecy najlěpſcha wucźerńja. — Z Arlbergſkim tunelom ſpoczachu 19. novembra 1880, a hižo za njecyłych połtſecźa lět wurychu dróhu 10259 metrow dołhu.

Arcydźěło w techniſkich ſkutkach wſchak woznamjenja tunel pſchez horu Simplon, pſchez kotruź je hižo wulki Napoleon dróhu twarił a ſwoje wójſka po nej do Italſkeje wjedł. Za krótki cźas nichtó wjacy po joho wulkotnej drózy njebudźe jězdźicź, ale wužije tunela. Wopiſchu wſchu tu mudroſcź a wſchě te cźežke, njekraſne dźěła z woſebitym Simplonſkim naſtawcźkom, tu jenoź praju, zo dźěłacźerjo z wobeju ſtron poſtupowachu, tſělachu a ryjachu, z italſkoho a ze ſchwicarſkoho boka, a zo ſu ſo 1. meje w ſrjedź hory trjechili. Simplon je pſchetoczeny a wudobyta dróha budźe 19770 metrow dołha, dźěła njetrajachu dlěje połſcheſta lět. Swět je daloko pſchiſchoł.

Francózſka. Knjeźerſtwo je ſwojoho póſłanca pſchi ſwjatym ſtole w Romje wotwołało. Niſard je Rom wopuſchcźił, ale najſkerje jenoź na khwilu. Combes drje by wſchitke zwjazki z razom rozdrěł, ale Delcaſſée a Loubet wěſtaj, zo ma ſo Vatikanej Francózſka tež za wjele dźakowacź. Bamžowy nuncius Lorencelli w Parizu hiſchcźe je, ale ſrjedu, hdyž bě wulke pſchijimanjo w Elyſée, Lorenzelli njebě pſchitomny. Truna je napjata. Hacź praſnje?

— Nowa ſpionaža! Kaž piſaja, ſu plany hłowneje francózſkeje namórneje twjerdźizny Toulona pſchedate. Kraſni hólcy!

Ruſko-japanſka wójna. Tež Japanowje ſu ſo na to złožicź dyrbjeli, zo je wójnſke zbožo wjertawka a zo njezbožo bywa tu, prjedy hacź ſy ſo nadźak. Skoro podobnje kaž pſchi prědku ruſkim łódźam, je ſo nětko japanſkim zeſchło. Zhubichu nic jenoź wulku, kraſnu łódź a to nic tu jenu ſamu — ale 700 łódźnikow ſobu. Tohorunja ſo z najnowſchich dnow nowe ſchkody zdźěluja. Na japanſkim torpedowym cźołmje granata mori 25 mužow. Ale ſpodźiwno! Ruſowje dyrbja tola pſchecy pódla bycź. To je kaž naczinjene. Tež jim je ſo kſchižak „Bogatyr“ pſched Władywoſtokom ſkazył, zjěwſchi na pěſczinu. Ruſowje wutſělichu łódź do powětra, zo ju njebychu zaſy Japani „zběhnyli“ kaž „Warjaga“. Japani maja wſchudźom ſchpionow, w ſamym Kronſchtacźe pſched Pětrohrodom, hdźež je ſo attentat wotkrył! Njedocźincy chcychu cyku twjerdźiznu do powětra zwrjeſnycź. Snadź běchu to ſamſni, kotſiž ſu tež nowu pancerowanu łódź „Orel“ w Kronſchtacźe podnuricź hladali z tym, zo ſchruby po bokach zwuſchrubowachu. Pſchi ſamym ſo tak zda. — Tež na kraju ſu Ruſowje khrobłoſcźe nabyli a Njucźwang z nowa wobſadźili.

Amerika. Wotewrjenjo ſwětoweje wuſtajeńcy w St. Louis ſmy wopiſali. Ale wopytowarjo z wuſtajeńcu njejſu ſpokojom. Tak piſche ſo „Germaniji“: „Jenicźke, ſchtoź je ſpodźiwanja hódne na wuſtajeńcy, je khrobłoſcź, z kotrejź bu wotewrjena. Pſchetoź woprawdźe w njej hiſchcźe niczo wuſtajene njeje, ſchtoź by cźi pucź a prócu zapłacźiło, wohladacź. Samón Němſki dom

njeje hischcźe wutwarjeny, zabywschi nutska zarjadowany. Na někotrych twarach, kaž so widźi, hakle lědom 4 njedźele dźěłaja. Wjetschi dźěl puczow a pschijěźdow je hischcźe pusty. Wustajeńczna żeleznica hischcźe njejěźdźi. Jenož deskowane kněžki, w kotrychž su zastupne liscźiki dóstacź, stoja, ale też te su prakhuduschke. Cyła wustajeńca, kotraž drje do oktobra hotowa njebudźe, khiba zo so k wurjadnej pilnoscźi zhrabaja — niczo wjacy, hacž někajki blědy wotscźěń swětoweje wustajeńcy w Pariżu. Nascha zjawnoscź měła so napominacź, zo psched oktobrom njebychu wustajeńcu wopytowali, hewak pschewjele drohotnoho kapitala amerikanskej wulkej hubje za wopor pschińdźe; a woprawdźe z hrěchom je, zo so takle też z wysokeje strony, ze strony knježerstwa njepisa." — Z toho je widźecź, zo su w St. Louis wustajeńcu wotewrili, w kotrejž po prawym niczo — njebě wustajene. Ryzy po amerikansku!

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1904: kk. 499. Hana Kmječowa z Kozaric, 500. Jakub Bódlink z Worklec, 501. Pětr Šěrak z Wudworja, 502. Pětr Krawčik z Pazlic.

Za twarjomnu nowu cyrkej we Wulkim Šunowje: Madlena Zarjenkowa z Jawory 5 hr. 50 pj., z Njebjelčic 8 hr. Swjatki wutoru: z Różanta 10 hr., N. 10 hr.

Za cyrkej swj. Józefa w Hajnicach.

Dotal 3310 hr. 16 pj. Dale su woprowali: Z Njebjelčic 5 hr. Njemjenowanej sotře 10 hr. Krupčanski procession 21 hr. Z Budyšina: N. N. swjećo: 2 hr., za darjenu knižku 2 hr., swójba J. 5 hr. W Khelnje: Rychtař 30 pj., njemjenowany, Jakub Rjeńčka, njemjenowany po 3 hr., njemjenowany, August Krawc po 10 hr., Michał Bjarš, Jakub Henka po 1 hr. 50 pj., Ernst Zimmer, Jan Jaenichen, Jurij Krawc, Jakub Nowak po 1 hr., Pětr Wjerab, Mikławš Rjek, Jurij Kral po 50 pj., Jakub Měrčink 20 hr., Jan Franck 2 hr., Jurij Khěžka 5 hr. Jan Krawc na Židowje 2 hr. W Radworju: Mikł. Brycka, Jan Šmitk, M. Šćapan, Jakub Delan, Lukaš, Bjenš, P. Kurjo, Mikł. Winša, Madl. Winšec, M. Rjehořk, J. Libš, Jakub Brycka, J. Delan, M. Bjarš, Jan Brycka, J. Winař, Domanja, M. Šmit, M. Henka, J. Pawluš, M. Mička po 1 hr.; J. Pjetaš, J. Hicka, M. Rječka, J. Nawka, M. Grubert po 1 hr. 50 pj.; M. Grólmus, Běrk, M. Bohot, J. Čornak, J. Hantuš, J. Rječka po 2 hr.; M. Běrk 3 hr.; M. Hesyna, P. Šołta, cyrkw. wučeř po 4 hr.; direktor dr. Grólmus 10 hr.; J. Šeńk, J. Nowak, H. Kašporjec, P. Bětka, M. Suchi, J. Wjerab, Rjehoř, M. Cyž po 50 pj.; Handrik 10 pj. W Bronju: H. Wenclowa, M. Žofka, M. Koper, J. Hantuš po 3 hr.; P. Kudźela, M. Grubert, M. Smoła po 2 hr.; M. Konjecht, M. Rječk, Hanto, J. Wjerab po 1 hr.; Mikławš Š., H. Rjehořkowa po 50 pj. W Khasowje: M. Kubaš 3 hr.; J. Mička, Hańža Ryćerjowa, J. Kubica 1 hr. Z Čornoho Worjoła: J. Mička 3 hr., J. Póleńk 2 hr., J. Lejman 1 hr. 50 pj., J. Wjeřš 50 pj.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdatych 12115 hr. 5 pj. Dale darichu: Krajnostawska banka w Budyšinje 300 hr.

Zapłać Bóh wšěm dobroćerjam!

Za terciarow: Zemrěła je sotra: Wudowa Khata Kowarkowa z Konjec. R. i. p.

Sobustawy bratstwa „Jězusoweje Wutroby" a „Japoschtolstwa modlenja" maja swoje dobre skutki a modlitwy w měsacu **juniju** Bohu woprowacź: **„zo by so japoschtolstwo modlenja rozschěriło."**

Knjez **justicny radźicźer Seifert** w Budyschinje pyta starschu spuschczomnu holcu **za kucharku.**

Dźensa je też „Serbski Hospodař" 5. čisło 1904.

Czischeć Smolerjec knihicziscźernje w Maćicznym domje w Budyschinje.

Katholski Posoł

Wudawa so kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich expedicijach 2 hr.; z křižnym zwjazkom do domu słany 3 hr. 60 pj.

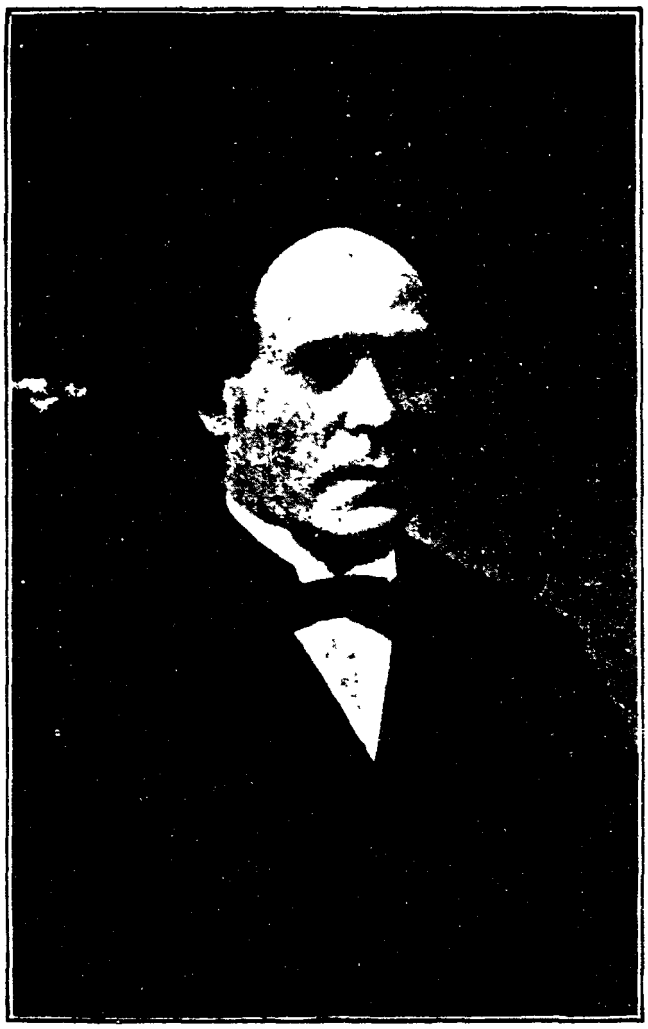
Płaći na pósće a w knihařni lětnje 3 hr., štwórtlětnje 75 pj. Za nawěštki płaći so wot cyłoho rjadka abo telko města 25 pj.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarstwa ſſ. Cyrilla a Methodija w Budyſchinje.

Redaktor: Mikławš Andricki, kapłan w Budyšinje.
Administrator: Mikławš Žur, farař w Budyšinje.

Číslo 23. | 4. junija 1904. | Lětnik 42.

Karlej Augustej Kocorej

posmjertny postrow!

Zasy je jedyn z najlěpšich, najnadobnišich, najzasłužbnišich synow serbskoho naroda wumrěł; wumrěł, ale nic cyły a nic cyle. Joho čěło drje je sprostnyło, dótknjene wot miłoho jandźela smjerće, a wotpočuje po dołhim spróc-nym pućowanju w čichim rowje, tola joho duch, kiž je, přebywajo mjez nami, telko a tak wulkich skutkow dokonjał, je a budźe w tutych swojich skutkach dale žiwy. Waryto drje je spadnyło sławnomu mištrej z mrějaceje dłónje, ale zynki, kotrež je wón z njoho wukuzłał, klinča dale a budźa klinčeć, doniž budźe žana wutroba so radować, žarować, wyskać a płakać, w lubosći, wěrje a w nadźiji so modlić a horić při spěwanju serbskich pěsni

a kěrlušow, doniž budźe žadyn serbski jazyk zanošować serbski hłós a žane wucho žedźić za zwukom našeje droheje maćeŕšćiny. Wěčnje jenak módrić budźa so „hory serbowske“, wo kotrychž sy spěwał swoje „hórske psalmy“ ze wšej nutrnosću pobožneje wutroby našoho hłuboko wěriwoho ludu, wěčnje zelenić budźe so też hola zelena, wosrjedź kotrejež w towařstwje njesmjertnoho pěsnjerja twoje waryto z najnadobnišimi zynkami zaklinčowaše, ale hdy bychu też tute hory spadałe a tuta hola so přeměniła na pusćinu: twoje mjeno njezahinje.

Nic wo připadach, ale wo skutkowanju Božeje Předwidźiwosće rěči křesćan, a jeli hdźe — dha zawěsće směmy, haj dyrbimy to wuznać, hdyž wopominamy, što staj za naš lud dokonjałoj Kocor a Zejleŕ. Też same na sebi su Zejlerjowe pěsnje wulkotny pokład, ale slěbro a złoto, kotrež so w nich khowa, je Kocor hakle z nich wudobywał a přelał do krasnych twórbow swojich hłosow. W joho spěwje klinči Zejlerjowa mysl a čuće kaž we zwonu tamne mjedźe, kiž je mištr do nich zlał. — Zejleŕ sam je wuznał, zo je bohaćiši dyžli wobsedźeŕ najlěpšoho knježoho dwora z polemi a lěsami a łukami: joho pěsnje běchu joho bohatstwo. A wón měješe prawje. To je bohatstwo, kotrohož paduch njepokradnje, kotrohož też žana móc a złoby zwonkownoho njepřećela njezniča. A štož dyrbi so při tutym bohatstwje wosebje khwalić a najwjetše zbožo mjenować: wono njewoteběra a so ženje njezhubi, a byrnjež so do tysacow, haj millionow ludźi rozdźěliło. Haj, nawopak: čim darniwišo pěsnjeŕ swoje pěsnje rozdźěla, čim bohaćiši bywa wón sam. A štož wo pěsnjerju, to płaći też wo spěwarju.

Hdyž je syn po nanje rjane kubło namrěł, ma zawěsće winowatosć, zo na swojoho nana z česću spomina a jomu dźakowne wopomnjeco wobkhowa we wutrobje hač do smjerće. Ale wjacy dyžli móže też najstarosćiwiši nan nahospodarić a wotkazać swojomu dźěsću, wjacy, jara wjele wjacy je naš wulki składowaŕ zynkow nakopił njehinitych pokładow a je wšitke wšěm bjez wuwzaća wotkazał. To drje so někomužkuli dźiwno zda, a tola je tomu tak — Něhdy wopyta — tak sym słyšał — kejžor sam najbohaćišoho muža swojoho kraja, Rotschilda; tón jomu wšě swoje njesměrne bohatstwa pokazowaše. Naposledku rjekny kejžor: „Dha sće wy bohaćiši dyžli ja!“ Rotschild pak wotmołwi: „Što mi to wšitko pomha, hdyž tola žanoho wjesela na tym měć njemóžu.“ Wón bě mjenujcy khory a nichtó joho wulěkować njemóžeše. Zawěsće, woprawdźe bohaty je jeno tón, štóž je zbožowny, wjesoły, a k tomu njeje trjeba ani hrodow, ani kublow, ani pjenjez, za to pak spokojna a wjeseła wutroba. A nětko prašamy so: Štó w serbskim kraju drje je hdy wjacy wutrobam přinjesł spokojnosć, zawjeselenjo, tróšt a radosć dyžli naš njezapomnity spěwaŕ Kocor? Ze swojimi spěwami je wón wubudźał a wobkručał najrjeńše čuća pobožnosće, lubosće, woporniwosće, dźakownosće, zahorjenosće, sobuželnosće, z krótka čuća wšoho, štož je Serbej, štož je křesćanej, štož je wótčincej rjane, krasne, wulke, drohe.

A my wšitcy, hdyž smy dźěći serbskeje maćerje, smy dóstali

a namrěli tute pokłady spěwow a zynkow po našim Kocoru. Nježada sebi tajka lubosć k nam tež dźakownosće!

Mnozy su to činili a tež Kocor budźiše mohł swój rjany dar zaryć a njewužity ležo wostajić. Přetož talent sam bjez pilnosće je polo bjez rólnika. „Genij je pilnosć!“ je wulki basnik prajił. A talent, wulki talent je Kocor wot Boha dóstał, ale wón je jón też nałožał, z nim skutkował a mnoho dokonjał. Tuta joho pilnosć je jomu hakle česć na zemi a — kaž so wěsće nadźijamy — myto w njebjesach zasłužiła a my wšitcy smy jomu dźak za nju dołžni.

Druzy su druhdy ze swojim talentom do cuzby wotešli a z nim cuzym służili. Kocor pak je so ze snadnym wučeŕskim městnom wosrjedź serbskoho kraja, mjez swojim serbskim ludom spokojił, nam z wutroby do wutroby spěwał a wšě mocy swojoho ducha jeno swojomu narodej poswjećił. Tuta njesebićnosć a swěra ma prawo sebi žadać, zo ty z dźakom na nju spominaš.

A z čim móhli tutomu swojomu wulkomu dobroćelej, kiž je cyłe swoje dołhe žiwjenjo ze wšěmi wulkimi darami w najwjetšej swěrje, lubosći a pilnosći nam poswjećił a nam njehinite pokłady we swojich zynkach zawostajił, z čim móhli jomu wopokazować swój dźak lěpje dyžli zo sebi ważimy joho wulke wotkazanjo? Kaž chce dobry starosćiwy nan, zo by po nim syn runje tak sprócnje a wustojnje dale hospodarił a swoje kubło najpozdźišim potomnikam cyłe a wunošne zawostajił, tak je też naš składowaŕ zynkow chcył, zo joho hłosy njebychu njespěwane ležo wostałe, ale zo bychu pilni a zahorjeni spěwarjo je přecy zasy z nowa zanošeli a jim klinčeć dali do wucha a wutroby też najpozdźišim narodam serbskoho ludu. To bě zawěsće joho poslednja wola, tu dyrbimy dopjelnjeć. Tohodla lubće a slubće při lědma přikrytym rowje našoho wulkoho nadobnoho spěwarja a składowarja, zo chceće, zo budźeće spěwać a z tym na stajnosći a bjez přetorhnjenja wožiwjeć wšitko rjane, wěrne a dobre, štož je Zejleŕ pěsnił a Kocor do zynkow zestajał. To žada sebi dźakownosć napřećo Bohu, kiž je nam dał tak wulkoho mištra, dźakownosć napřećo zemrětomu mištrej samomu, kiž je njesebičnje a pilnje ze swojim darom skutkował jeno z lubosće k serbskomu ludej, dźakownosć napřećo serbskomu ludej, kotromuž je Bóh tajkoho spěwarja darił, zo bychmy z joho pokładow čerpali my a też wšitcy přichodni hač do najdališich časow. Tak zawěsće budźemy najlěpje a najwužitnišo česćić wopomnjećo našoho wulkoho Karla Augusta Kocora, kiž sebi njeje ničo bóle přał a žadał, hač zo by ženje njewuhasnył woheń lubosće k namrětej zemi w našej wutrobje, ženje njewuklinčał serbski zynk w serbskim kraju a ženje njewotmjelknył serbski spěw we wótcnej Łužicy!

Kniha za piſchczele.

Zas je ważne dźěło dokonjane, kotrež ma ſwědczicź pozdźiſchim czaſam wo ſwěrje, pilnoſczi, wutrajnoſczi a wzajomnoſczi katholſkich Serbow naſchoho czaſa.

Hdyž nasch njezapomnity Hórnik swój „Pobožny Wosadnik“ w lěcze 1889 wuda, kiž měješe za wschitke katholske serbske wosady zhromadna modlitna a kěrluschowa kniha być, zloži wón tež hnydom powschitkownu kedźbnosć na hłosy kěrluschow; pschetož jenakim textam za wschitke wosady tež sluschachu a slusheja jenake hłosy. Pschezjenosć abo jednota za hłosy běsche potajkim dalschi nadawk. A tón bu dosćehnjeny 1896 z wudaćom knižki „Hłosy za kěrluschе Pobožnoho Wosadnika“. W pschedrěči tuteje knižki so praji: „Pschez ›Pobožny Wosadnik‹ dóstachu katholske serbske wosady nuznu a wužitnu jednotu za text cyrkwinskoho spěwa. Za kěrluschace hłosy wobstojeschе wschelakosć a njerunosć pak hischće dale. Tuta knižka chce za tu stronu podłožk dawno požadaneje jednoty być. Nastork k tutomu dźěłu sta so w zhromadźiznach ›zjednoćeństwa katholskich wučerjow Serbskeje Łužicy‹, kaž tež wěc sama jako nadawk zjednoćeństwa so wuwiwaschе a w stajnym zwisku z nim a z podpěranjom joho sobustawow so dokonja.“

Jenake hłosy so do jenotliwych wosadow same dobychu, wschudźe po nich naschе kěrluschе spěwać počachu. Tola hischće pobrachowaschе dokónčenjo, mózu prajić krónowanjo skutka: jenaka a dobra harmonisacija hłosow. To běsche najćežschi nadawk. Knjez Jan Symank, cyrkwiny wučeŕ w Bačonju, kiž bě wo dohotowanjo a wudaćo „Hłosow“ so najbóle prócował, tež tutón nadawk ze zwučenej pilnosću a wutrajnosću pschija. We važnym dźěle joho někotsi kk. organistowje podpěrachu. Płód tutoho prócowanja a dołhoho dźěła nětko psched sobu mamy: rjanu knihu **„Hłosy serbskich kěrluschow z pschewodom pischćeli“.**

Kniha njeje wulka. Na 61 stronach w 4° leżatoho formata wopschija kniha 184 wustajanych abo harmonisowanych kěrluschow. Tola jara, jara wjele dźěła w tom tęži. Pschedrěčź sprosće praji: „Po 15 lětnym dźěle, nic bjez zadźěwkow a woporow, docpě so k tutej knizy.“ Ja sam sym swědk toho był, kelko njewschědneje prócy je knjez Symank na to nałožował, zo by ke kóncej pschischoł. Rad je pomoc někotrych kk. kollegow pschijimał a je to tež w knizy samej pola jenotliwych kěrluschow swèrnje zapisał. Runje tute pschispomnjenjo autora abo žórka jenotliwych harmonijow je knihu zajimawu sčiniło.

Kak dokładnje, kak kedźbnje je so tute dźěło pschihotowało, sym w tych 15 lětach wobkedźbowacź dosć pschileżnosće měł. Wjacy razow je knjez Symank cyłu knihu zas z nowa pisał, wužijo pschispomnienja a porjedźenja wěcywustojnych. Na wjacy razow je knjez seminarski wyschschi wučeŕ Plewka wscho pschehladował, porjedźał a hładkował. Wón sam je dźěło k pschehladanju pósłał knjezej direktorej Zehrfeldej w Lubiju, a pschispomnjenja toho knjeza knjez Plewka tež wuži. Nětk so zdasche dźěło dobre być. Tola prajachmy sebi, lěpje je, zo hischće wustojny hudźbnik je pschehlada. Tuž wzach knihu (druhi abo tsećźi króć wotpisanu) na swojim pućowanju w lěcze 1899 sobu do Boppparda nad Rhynom knjezej hudźbnomu direktorej Pielej k pschehladanju. Po joho pschispomnjenjach so cyłe dźěło hischće raz pschedźěła a skónčnje za cźischcź dohotowa a spisa.

Po dlějschim wuradźowanju z Lipskowskej firmu Brandstettera so rozsudźichmy, zo cźischcź rjany a jasny wuwjesć damy nic z autografiju, ale z ryčźinu (wukałanjom). Ryčźina běsche jutry tutoho lěta dotonjana. Pokazowar, pschedrěčź a druhi text pak Smolerjec knihićźischcźerńja dokonja. Tak bě kniha do swjatkow hotowa, kaž běch na poslednjej zhromadźiznje

swobodnoho zjednoczeństwa katholskich wuczerjow serbskeje Łužicy w Khróscźicach słubił. Wjetschu liczbu exemplarow smy hnydom w Lipsku wjazacź dali; do exemplarow za kk. organistow smy tež něschto notoweje papjery pschiwjazacź dali, zo bychu cźi knjeza sebi hischcźe zapisowacź móhli, schtoż w swojich wosadach wosebitoho trjebaja.

Wudawki za ważne dźěło su wulke. Pschede wschim mamy wopominacź, zo su wschitcy knjeza wschitku prócu, wschitke dźěło cyle darmo z luboscźe k dobrej wěcy cźinili. K tomu pschińdźechu mnohe wopory a wudawki za papjeru, porti, puczowanja atd. To wscho dyrbi so z najwjetschim dźakom wopominacź. — Schtoż smy za knihu woprawdźe wudacź měli, je za cźischcź a wjazanjo. A runje cźischcź notow je jara drohi, wosebje dokelž smy so dyrbjeli za ryczinu rozsudźicź.

Zapłaczenjo cyłoho nakłada je nasche towarstwo sș. Cyrilla a Methodija pschewzało, kotrež je tež w swojim czasu nakład Hłosow zapłacziło.

Za nas katholskich Serbow je wudawanjo wosebje tajkeje knihi jara drohe, dokelž dźěn je liczba naschich wosadow jara snadna. Możemy drje jeno 11 cyrkwjow abo kapalow mjenowacź, w kotrychž budźe kniha so trjebacź: Budyschin, Baczoń, Khróscźicy, Klóschtr, Wotrow, Njebjelczicy, Rožant, Ralbicy, Rulow, Radwoŕ a Zdźeŕ. K tomu hischcźe dyrbimy pschiliczicź schule we Worklecach, Konjecach, Koczinje, Sulschecach a Němcach. Pschi tak małym wokrjesu możesche tohodla nakład jeno snadny byćź — a runje z tym so wěc jara podroži.

Hdyž psched něktrymi lětami za nasche lutherske wosady so choralna kniha (Ev. luth. Landesgesangbuch) wuda, tehdom lutherska cyrkwina wyschnosć 100 hr. podpěry k tomu da a wysche toho postaji, zo ma kóžda cyrkej dwaj exemplaraj a kóžda schula jedyn kupicź a exemplar z 10 hr. zapłaczicź. A tola je wokrjes serbskich lutherskich wosadow wjele wjetschi. Tuž so tež nadpadne njebudźe zdacź, hdyž dyrbimy płaczizny exemplara naschcje knihi za pischczele na 10 hr. postajicź. Z tym so nakład towarstwu njezapłaczi, ale tola so jomu pomoc poskicźi.

Skónczinje hischcźe słowo wo knizy samej. Swědomicźe, swèrnje a dokładnje je so pschihotowała. Tola z tym njechamy prajicź, zo je cyle bjez zmylka. Moja próstwa, kotruž kk. organistam praju, je: Wužiwajcźe knihu swèrnje a dobrocźiwje. Jelizo Wam snadź něschto nadpadnje, spomńcźe sebi to a potom napisajcźe knjezej Symankej. Po dokładnym wupruhowanju knihi móża so potom woprawdźite zmylki, hdy bychu tu žane byłe, zestajecź a wozjewicź. Te może sebi potom kóždy knjez w swojim exemplaru z lohka porjedźicź.

Tuž dha njech zaklincza naschc kèrluschc z dobrym pschewodom na pischczelach we wschitkich naschich cyrkwjach k Božej cźesći a k duchownomu pozběhnjenju wosadnych! A k tomu pscheju wschěm naschim cyrkwjam tež dobre pischczele.

J. Skala.

Z Łužicy a Sakskeje.

Z Budyschina. Knjez tachantski vikar katechet Jurij Hejduschka je za fararja w Reichenau pomjenowany a w srjedź tohole měsaca tam nastupi. Pschejemy knjezej fararjej wjele zboża na pucź, hačrunjež jomu njeradźi dawamy hicź. W Budyschinje budźe mjez druhim wosebje serbske

towarstwo „Jednota“ joho wotkhad wobžarowacź. — Katechetske město w Budyschinje dóstanje knjez kapłan Pawoł Schołta-Žitawski.

— Naschi lubi cźitarjo so zawěscźe wjesela, zo móża tu wobliczo, drohe wobliczo knjeza kantora Kocora widźecź, kotrohož je nam wustojne pjero tak wubjernje wopisako. Runje w swjatkownu njedźelu bu cźěło naschoho mischtra, bu khowanka, bu bydło tohole wulkoho ducha zemi pschepodate. Pohrjeb knjeza Kocora pak njebě tak sławny, kaž by so wočzakowacź hodźiło a je so wočzakowało. Zwjeselaca bě pschi pohrjebje w Ketlicach pschitomnoscź zjednocźeneje Budyschskeje studowaceje młodźiny, kotraž mějesche wěnc z bantami serbskich barbow sobu; tež Bjarnat Krawc bě wěnc pósłał, Maczičzna palma so sama wot so rozemi. — Spi, sławny mischtrje, w pokoju!

Z Radworja. Za horliwe, zmužiwe a wustojne słowa, kotrež je za prawa serbskeje rěče a narodnosće w II. komorje sakskoho sejma prajił, našomu zapósłancej, knjezej Janej Augustej Zobje z Čornjowa najwutrobniši wzdawamy dźak. „Katholska Bjesada“ a „Meja“ w Radworju.

Z cyłoho swěta.

Sakska. Sakske železnicy so po něczim lěpje danja. Tak daloko kaž w Pruskej to wězo ženje njepschiwjedu; pschetož Sakska je mała a wulka je Pruska a znate je słowo: Denn ich bin groß und du bist klein; njedźiwajcy na to pak su so wobstojnoscźe tola polěpschiłe, a železnicy w Sakskej lěpschu dań dawaja hacź wjele lět.

Němska. Kejžor Wilhelm je, kaž nowiny pisaja, generalej Kuropatkinej do dalokeje Asije wobschěrny list pósłał. Hacźruniž so powěscź zda njewěrna bycź, to tola njemóžno njeje. Kejžor so za tamnische wójnske podawki njemało zajima, wob dźeń dwójcy sebi wo nich rozprawjecź dawa. Karty a rysy k wujasnjenju sam generalny stab k tomu cźini. Kejžor Wilhelm ma jara žiwu mysl, a hdy by na měscźe cara Mikławscha stał, by dawno na bitwischcźa pokhwatał a Port Arthur znał, kajki je z blizka.

— Wulkowójwoda Meklenburgsko-Strelicki, Bjedrich Wilhelm, je po dołhej khoroscźi zemrěł. Bjedrich Wilhelm narodźi so lěta 1819. Studował je na universicźe w Bonnje. Woženiwschi so lěta 1843 z jendźelskej prynceju, lěta 1860 po swojim nanu nastupi trón. Joho naslědnik je wulkowójwoda Adolf Bjedrich, lěta 1848 rodźeny. Jena z joho dźowkow je za cźornohórskoho naslědnika Měrka wudata. — Wulkowójwoda Bjedrich Wilhelm bě najstarschi zwjazkowy wjerch w Němskej, zasudźujo prusku politiku a annexije z lěta 1866 najrozsudnischo. Po nim je nětko prync-regent Luitpold Bayerski najstarschi němski zwjazkowy wjerch.

Awstrija. Z wulkim žadanjom je so tónkrócź psched delegaciji stupiło: Rakusko-Wuherska trjeba 400 millionow za wójnske należnoscźe. Dokelž je wójna a wójsko njenasytny moloch, je tež rakusko-wuherska delegacija žadanu cźasć molochej skóncźnje cźisła.

W Belgiskej dokonjachu so póńdźelu wólby za połojcu wustupowacych stawow senata a sejma. Wólby minychu so měrnje. Runjež běsche so hinak wěschcźiło, dobychu liberalni tola jenož něktrych sydłow. Katholska strona, kotraž nětko hižo 20 lět wosudy stata wodźi, wjetschinu wobkhowa a zawěscźe tež pschichodnje Belgisku derje powjedźe.

Francózska. Combesowe wopory. Hacž dotal je francózska sejmownja 54 mužskich kongregacijow wotpokazała, kotrež wo dowolnosćž proschachu. Najsylnische z nich maja sćěhowacu liczbu sobustawow: Mjeńschi bratsja Knježny Marije 4240 stawow, Bratsja Ploermelscy 2151, Bratsja swj. Gabriela 1183, Bratsja Knježny Marije 832, Bratsja Najswjecźischeje Wutroby 817, Kapucinowje 634, Dominikanowje 336, Oblatowje 276, Redemptoriscźi 276. Docyła liczba duchownych a bratrow wuhnatych rjadow wuczinja 15698 wosobow, žónskich je 4321; 55000 druhich klóschtrskich ludźi swój wosud hischcźe wocźakuje, wisacy na rozsudźe senata. Ale najskerje tež hinaschi njebudźe hacž — wuhnanstwo. Pschispomnicź mózemy, zo su nèkotre rjady zamysły knježerstwa derje pschedwidźałe, ani njejsu prosyłe, ale rozeńdźechu so same dobrowólnje. Tak sćinichu Jesuicźi, Assumpcionistowje, Solesmesscy Benediktinowje, džěl Karmelitanow a Małych Sotrow Božoho spěcźa. — Klóschtrskich schulow je dotal 12033 zawrěnych; z tych bě 2900 hólczich z 200000 wuczomcami a 10023 holczich z millionom wuczomniczkow. Połojca tychle wuczerńjow wschak je so zasy wotewricź dyrbjała, wězo ze swětnymi wuczerjemi a wuczerkami; tu a tam su tež „bratsja“ a „sotry“ na khwilu wostacź směli, su pak w swětnej drascźe. — Tajke su potajkim „płody“ Combesoweje wójny pschecźiwo rjadam, kotruž je 10. junija 1903, hdyž jako präsident nastupi, cyrkwi pschipowědźił. Combes njetaji so z tym, zo hischcźe dołho hotowy njeje.

W Tibecźe je so Jendźelska do twjerdoho worjecha zakusała. Tibet je z wjetscha pusty a jara wysoki horaty kraj; dokelž wschak mjez jendźelskej Indiju a ruskej Sibiriju a Chinskej leži, politisey jara ważny. Tohodla je Jendźelska w pschitomnym cźasu, hdyž ma ruska ruce zwjazanej, pschileżnosćž wužiła. Ale wobydlerjo Tibeta njejsu „wědomostne“ pósłanstwo, kotrež bě z tšělbami a mjeczikami pschischło ..., pschecźelnje powitali. Wobydlerjo Tibeta su sami z tšělbami a kanonami najnowschich modellow wotmołwjeli. K tomu pschistupuja Tibecźanscy měschnicy, kotsiž ze wsy do wsy khodźicy prědują „swjatu wójnu“. 2000 nowych wojowarjow, tak praja, je so Tibecźanam pschidóschło.

Rusko-japanska wójna. Japanowje dale bliže k Port-Arthurej stupaja. Tule pjecźa njedobytnu twjerdźiznu dobycź, na to su so stupili, byrnjež wjacy dyrbjeli dacź a woprowacź. Tak bě tež 26. meje pola Kinczou. Rusowje straschnje do nich palachu, ale Japanowje njemdrje postupowachu a lězechu po hórcy horje, njech ruske kanony a tšělby hórje hrimachu. Na kónc Kinczou wzachu, a Bóh wě, schto dale budźe. Rusowje praja, zo bě tole dotal jenož pschihotowanjo k wójnje ... Rjane wuhlady to!

W Južnej Africy je major z Estorff 24. meje derje pschecźiwo Hereram powojował a to pola Otjomaza. Pschecy pak je to jenož mała zapłata na wulke bolosće, a wójna móže hischcźe dołho tracź.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1903: kk. 781. Hana Kmječowa z Kozaric, 782. Pětr Šěrak z Wudworja.

Na lěto 1902: kk. 822. Hana Kmječowa z Kozaric, 823. Pětr Šěrak z Wudworja.

Na lěto 1901: k. 849. Hana Kmječowa z Kozaric.

Za cyrkej swj. Józefa w Hajnicach.

Dotal 3523 hr. 56 pj. Dale su woprowali: superior Juhr w Lipsku 5 hr. Dekanatstwo w Jabłońcu w Č. 2 hr. W Hajnicach: z towarstwa knježnow (43,01)

50 pj., portier Emil Michl 15 hr., namakanych 10 pj. Ernst Dučman z Dźěžnikec 5 hr. Z Bělčec: Jan Krzywaczny 2 hr., Reinhold Stenzel, Helena Herbrichowa, A. Pjeńčk, Karl Wyrgač po 1 hr. Helena Brendlerowa 50 pj., Jan Nowak, Aug. Bjenada, Ernst Hantuš po 1 hr. 50 pj. Z Radworja: wučeŕ emer. Kral 2 hr., wučeŕ Jan Andricki 10 hr. Mikławš Šenk z Bronja 1 hr. 50 pj. **Knjeni Grützнerowa w Drježdźanach 250 hr.** Jakub Libš w H. Wunjowje 20 hr. W Hor. Sulšecach: Mikławš Knebl, N. N. po 2 hr., Jakub Zopa 6 hr., N. N. 4 hr. W Čornecach: (na Wroblec křćiznach) Jurij Wrobl 10 hr., faraŕ Libš z Baćonja 10 hr., Michał Ješki z Lejna 10 hr., Jak. Wjenka z Pozdec 5 hr., Mikł. Rjebiš z Baćonja 10 hr.; Michał Rjeńč 10 hr., Marija zwud. Pětrancowa, Jan Weikert po 2 hr., H. Šołćina 1 hr. W Libonju: Michał Pjech 20 hr., kantor Pětr Hila 5 hr. W Baćonju: Michał Rjeńč, Marija zwud. Smolina, Mikławš Delan, Marija zwud. Rjebišowa, Jurij Smoła, Jak. Měrćink, Mich. Pjech po 5 hr., kublerjej Kral a Delan po 10 hr., cyrkw. wučeŕ Symank 3 hr., N. N. 2 hr., Marija Domšec, Handrij Handrik, Mikł. Pětŕka po 1 hr., Ernst Pjetaš 50 pj. Z Pozdec: Marija Wowčeŕkowa, Marija Miklowa, Jakub Bulank, Wałda po 1 hr., Mikł. Ćemjera 3 hr., Michał Handrik 5 hr. Z Wučkec: Jurij Wels 5 hr., Cyž 2 hr., Marija Nowakowa 1 hr., Knježk 1 hr. 50 pj. W Češkecach: Mich. Lipič 5 hr., Mikł. Buk 3 hr. Majoratny knjez Wałtaŕ z Ješki w Běčicach 4 hr. Jurij Wölfle w Prječecach 5 hr. W Haslowje: Jurij Rjebiš 10 hr. Jak. Hendrich, Madlena Rjelkowa, Jak Rjeńč, Jan Valten, Jak. Libš po 1 hr., Ernst Bermich, Lenš, Jan Knebl, Jakub Bermich po 3 hr., Jakub Rjebiš 6 hr., Jan Měrćink 2 hr. Karl Martin z Bělčec 25 hr. We Wutołčicach: Mich. Ćemjera 1 hr. 50 hr., Marija Delenkowa 2 hr., Khata Bryckowa 1 hr. W Banecach: Madlena Zyndźic 2 hr., Mich. Pětŕka 1 hr. W Nowym Łusču: Karol. Suškowa 30 pj., Pětr Šołta, Jakub Herrlich, Jakub Pjetaš po 2 hr., Pětr Cyž, Jak. Šołta, Cyril Mikan po 1 hr., Mich. Měškank 3 hr. W Star. Łusču: Michał Ryćeŕ, Jakub Lejman, Jurij Šwejda, Jakub Mikela, Michał Lejman, Pětr Zynda, Jan Lešawa po 1 hr., Jak. Mjechela 10 hr., Mikł. Lawkus 6 hr., Mich. Nowak 2 hr. W Nowej Jaseńcy: Marija Bukowa 2 hr., Jakub Laras 3 hr., Mikł. Just, Mikł. Nowak, Jak. Lajner po 1 hr., Jan Šrajbaŕ 50 pj. Na Horje: Jan Šuster, Pětr Nowak, Mich. Zynda, Jak. Měrćink, Pětr Wrobl po 1 hr., M. Fulk 50 pj., Jak. Młyńk 2 hr., horj. ryć. kubl. Cyž 10 hr. W Starej Jaseńcy: Michał Just, najemk Schäfer po 5 hr., Jan Rjeńč, Jak. Just, Jak. Bjenš, Marija Hajńkowa, Njemjen., Pětr Nowak po 1 hr., Mich. Šołta, Mich. Lawkus po 2 hr., Marija Šołćina 3 hr., Njemjen. 1 hr. 50 pj. W Nuknicy: Njemjenowany, Mikł. Donat po 10 hr., kubleŕ Smoła 6 hr., Jak. Donat, Stanisław Kozłowski po 1 hr., Michał Kral 50 hr., Mikławš Jawork 20 hr. W Lejnje: A. Eiselt, Michał Rjeńč po 5 hr., Njemjenowany 2 hr., Jak. Hesa 1 hr. 50 pj., M. Mar, šulske dźěćo po 50 pj., Mich. Ryćerja 70 pj. W Časecach: Hańža Marowa 1 hr. 50 pj., Jurij Zarjenk 2 hr., Jakub Cyž 5 hr., Hana Pjechowa 1 hr., Michał Donat, Hańža Hajnowa po 4 hr., Marija Markowa 50 pj., Njemjenowany 6 hr. W Zyjicach: J. Z. 2 hr., Michał Rjeda 1 hr. Madlena Wočkec z Hornjeje Kiny 40 hr.

Za twarjomnu nowu cyrkej we Wulkim Šunowje: Wučeŕ emer. Kral w Radworju 1 hr. Njemjenowana z Budyšina 2 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdatych 12415 hr. 5 pj. Dale darichu: Radwořska Hórnikowa Komisija (411,56): z Brylowych pohladnicow 15. V. 04. wuwikowanu 1 hr. knjez Ž. z Bronja 1 hr., město wěnca na row njesmjertnoho Kocora »Meja« a komisija 5 hr. Rachlowc: čisty wunošk ze serbskich pohladnicow knjeza Marka Smolerja w swjatkownych prózdninach dobyty: 10 hr.

Zapłać Bóh wšěm dobroćerjam!

Jednota,

towařstwo katholskich Serbow w Budyšinje, změje jutře za tydźeń **njedźelu 12. junija,** swój załožeński swjedźeń w katholskej towaršowni. Započatk we 8 hodź. **Předsydstwo.**

Čzišćcj Smolerjec knihicziščczerńje w Maczicznym domje w Budyschinje.

Katholski Posoł

Wudawa so kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich expedicijach 2 hr.; z křižnym zwjazkom do domu słany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće a w knihařni lětnje 3 hr., štwórtlětnje 75 pj. Za nawěstki płaći so wot cyłoho rjadka abo telko města 25 pj.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarstwa ſſ. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Mikławš Andricki, kapłan w Budyšinje.
Administrator: Mikławš Žur, farař w Budyšinje.

Číslo 24.	11. junija 1904.	Lětnik 42.

St. Louis.

Podawa r.

Dźensa wam něschto z Ameriki napischu, hdźež su njedawno swětowu wustajeńcu wotewrili: wo měsćze Saint Louis, praj: Zengluji (Swjaty Ludwik). Złožuju so tu na dopis, kotryž je Th. Berges w „Kölnische Volkszeitung" wozjewił. Pschedesłacź mam, zo je w Americy wschitko wulke, wschitko hobrske, też — njekhmanosćź a złósćze. Wosebje we wulkich městach je njerodźe połno; města rostu kaž po deschćźu hriby, a njewjazana ameriska swoboda też k tomu pomha. Z tym so zrozemi, zo samo na swětowej wustajeńcy kradnu bóle, hač su něhdy kradnyli něhdźe. Hakle poslednju njedźelu su w francózskim wotdźělenju hórnischoho palasta drohich kamjenjow kradnyli za 15000 frankow. Wo měsćze St. Louis samym pisa pućźowař w tajkimle duchu:

Jenož tu a tam widźiśch so woprawdźe kaž we wulkim měsćze. Jenož mały schtyrirózk w delnim měsćze je woprawdźite wulkoměsto. Jenož tam su wulke klamy, do njebjes so bodźace twary bankow a rjad kollosalnych hotelow, mjez nimi sławny Plauterowy, kotryž z tsjoch njekrasnych wěžow mohł rjec wobstoja a ma 1000 bydłow.

Ale też w tejle krasnosćźi su wschelake widźenja hódne wěcy, kiž cźe dopomnja, zo sy — w Americy. 8 krocźelow wot hłowneje dróhi (Broadway), napschecźiwo póstej, rujo a wujo khodźi muž a wabi cźe, zo by schoł sylnu žónsku wohladacź, kotrejež dwaj konjej njezamóžetej rozdrěcź. W starym zapłatanym stanje ma „dama" residencu. Na samym Broadway, cyle pódla najwosobnischoho hotela města, je najmazanischa rejwarnja, hdźež móżesch so wurejwacź a — wuskobacź dacź, zo dołho, dołho spominasch.

Na druhim boku błyschcźaceje drohi, srjedźa mjez palastami, je kabinet pschistupny, hdźež su zajimawki widźecź, na pschikład: cźelata nic z jenej, ale

z dwěmaj hłowomaj, zrosćene dźěćźi a schtó wě schto wjacy. Tajkele je wo prawdźite město, wschudźom druhdźe sy kaž na wsy, a to tajkej prawej roztorhanej wsy. Jenož daloko z wot kónca wulkoho města pas rjanych, pyschnych villow kiwa, hdźež su so bohaćzy wusydnyli.

St. Louis je kaž Chicago město, kotrež nima minyłosće, nima stawiznow. To njeje kaž pola nas w Europje. Wschitko je njehotowe, dźěra na dźěrje. Kak bě tu psched 100 lětami! Tehdom pscheda prěni konsul francózskeje republiki, wulki Napoleon, njesměrnu dolinu rěki Missisippi hacž k rěcy Oregonej a k Cźichomu oceanej (morju) Zjednoćenym Statam, a St. Louis bě rybarska stacija z 1000 wobydlerjow, kotsiž kože bobrow, wudrow, mjedwjedźow a turow (dźiwich bykow) pschekupowachu. Do koła wokoło sedźesche hischće połno Indianow a žiwjachu so z honćwu.

St. Louis pak měješche krasne położenjo, a tak bu po cźasu běda rybarska stacija, kotraž bě k cześći francózskoho krala Ludwika XV. St. Louis wukschcźena była, dźensa jena z najwulkotnischich městow unije. St. Louis mjez nimi schtwórte zajima městno, a bydli w nim 700000 ludźi.

St. Louis leži srjedź schěrokeje krajiny, a wulke drohi z města wjedu k atlantiskomu oceanej, k mexikanskomu zaliwej a k skalnym horiskam wjecźornje Ameriki. Žiwi pak tuto mrowischcźo rěka Missisippi, kotraž ma njesměrnje schěroki khribjet a mócnej ramjeni a nosy najcźežsche brěmjenja tworow, tu pschekupowane, pschedźěłane, wužiwane. Bawłma, žita, mjaso, žiwy skót, drjewo, kože, wołma a tobaki so tu kopja. Lědma tsi druhe města maja podobnje rozwite pschemysło (industriju) kaž St. Louis. Piwarnja Anheuserja Bucha sama zaměscźuje 2500 dźěłacźerjow. Potom je tu slawna universita, jena z najslawnischich nowoho swěta.

A žołte a schěre, stajnje trochu w kurjawje a młhowe swoje wody wala Missisippi. Puste a płone su brjohi, žadyn Helbig kaž w Drježdźanach, žane Staroměscźanske młyny a luboźne kaje kaž w Prazy. Woda je tak mutna, zo je tež dwacecźi krócź pschecydźena, cyle na žołto-bruno. Žane rjane swětłe drohi po brjozy njejsu, jenož sklady a błócźane cźornuchowske budki.

Za brjohomaj pozběhuje so do hórkow město. Najprjedy pokhmurna, mazana schtwórcź, hdźež sydli khudy, na poł dźiwi cźornuschski lud a pschikhadnicy z prärijow (pastwischcźow). Slěduje pschekupska schtwórcź, pyschna a schumjata, a daloko na wyschinje, 200 stopnjow nad morjom, villowa schtwórcź. Njeskónczńje dołhe, do hórki a zasy z hórki dele wija so dróhi kaž hadźicy, kotrychž njesputanu, amerikansku rjanoscź a pisanoscź sebi pschedstajicź, nam starym Europjanam z hoła njeje móžno. Tu je wobrubjuja k mróczńam spějace domiska a złocźane klamy, tam masch kaž indianske sydło, tu so wupina blok wosobnych millionarskich hrodow a hrodźikow, wo něschto dale, zo snadnje z kamjenjom doczisnjesch, jamu widźisch, hdźež cźrjopy a podobny naporjadk wusyppuja. Wosrjedź krasnych torhoschcźow a dróhow nakhadźesch tsělnicy, hrajeźnje, pijeźnje najnižschoho kalibra, hólcźata pschedawaja nowiny a kschicźa, zo wuschi zastupujetej, hólcźata ze schcźětkami wołaja a chcedźa cźi cźrije wuswětlicź, za kołbasami wonja a za praženymi worjeschkami. Proch a błóto, běda dłóźba, dźěry w pucźu, zo mohł so kóń do dźěry lehnycź a wschelaki, wschelaki lud k njewopisanju. Cźornuschi wulicam a torhoschcźam dawaja razu.

Na kóždym rózku założisch wo jenu ze znatych ameriskich piwnicow abo lěpje palencźeźnjow, na kóždym rózku, a w nocy a wob dźeń su tele městnoscźe wotewrjene. Njedźelu je tam wězo najžiwischo, njedźelu, hdźež je

wschudźom hołk — jenož wustajeńca swjaty dźeń swjeczi. Nic jenož hosczency, tež mnohe klamy so pschez cyłu nóc z ludom mjerwja.

Domy, płoty, tšěchi, nawěstne tafle, sta metrow dołhe, su polěpjene z hobrskej mnohosczu pisanych wobrazow, na kotrychž je mordarstwa, kałanja, tšělenja, pranja naplacanoho do syteje wole.

Wulicy howrja z njewustawacym tołkom a hołkom. W pschekupskej schtwórczi wosebje so wscho czischczi, nichtó nima khwile, kóždy czini, jako by wo živjenjo schło. Tež psched hosczencami braschkow stoji, a z cyłej schiju wołajcy, proscha na kwas. Elektriske wozy jara spěschnje jězdźa, pschetož wulke su zdalenosczе; „pohonczowje" su wustojni, nic pak kuska zdwórliwi, pschistojni. Njezbožow stawa so porunjo pěskowym pschi morju zornjatkam. Nihdže hacz hischcze w Chicagu njeje telko khromych a rozbitych, pschede wschěm w dźěczoch, kaž w St. Louis. Tysacy su z tym do schkody pschischli, zo su z woknom hladali, napscheczo wschak jědźesche wóz a wottorhny jim ruch, wobodrě hłowu. Tajke podawki so zapisuja, a do nowin noscha, ale kolije so tohodla dale wot so njekładu. Dowolene je wscho, zakazane niczo njeje. Skawne publikum smě czinicz, njeczinicz, schtož chce. Je-li wóz pokny, powsnjesch so něhdže z boka, kaž najlěpje wěsch abo lězesch na tšěchu. Powschitkownje so w skoku jězdźi. Nowinarske wozy z gallopom wjeczor po měsczе hanjeja. Dokelž je město wulke, njemóže so kóždomu nowina wosebje dacz, ale waczoki lětaja z wysokosczе na khódnik (trottoir) dele; njech so lubosziwy czitać po nowinki skhili!

Hłowne drohi wjeczor z njeliczenymi płomjenjemi a reklamnymi schczitami wobswětlene bywaju, w poboczných wuliczkach pak je nóc a czorna czma. W nich wschelake dźiwne stworjenja wotměwaja promenadu, pschistojny człowjek, thiba zo je pschehłuboko pohladał — tam njekhodźi. St. Louiske žony su jara rjane a drasczа so, wulke a nizke, nad měru elegantnje. Tež czornuschki. Bohužel pak wjetschina nježnoho splaha gumi žuje. Ale wjele hórschi hacz žónske su mužowje, kotsiž pluwaju kaž pohani. Pluwaju a su z cyła njeczesancy. Wschudźom pluwaja. Gigantiske, to je: hobrscy wulke dwórnischczo w St. Louis maja, a pluwatkow w nim dosczi, ale pluwa so nimo nich.

— Tole njech sebi kóždy pschecżita, prjedy hacz do St. Louis na swětowu wustajeńcu dźe pohladacz.

Z Łužicy a Sakskeje.

Z Budyschina. Sobotu tydźenja nam milinowa schtriczka z Prahi pschinjese powěsczi, zo je tamnischa němska Karlo-Ferdinandowa universita naschomu najdostojnischomu knjezej biskopej hódnosczu doktora theologije spožczita. Prazska deputacija so na tachantstwje czaka. Pschi tej składuosczi douschamy, na czož smy skoro zabyli spomnicz: zo je wóndanjo Prazski swjeczacy biskop dr. Wjacław Frind — Praha ma arcybiskopa a dweju swjeczaceju biskopow — z někotrymi knjezami: arcydekanom Buderom z Liberca, dekanom Fnukom z Rumburka, kanonikom Matouchom z Litoměric a vikarom Kasperom z Georgswalde, najdostojnischoho knjeza a tachantstwo wopytał. — Prazska universita je najstarscha wysoka wuczerńja srjedźneje Europy, założena lěta 1348 wot Karla IV., tehdom, hdyž bě czěska zemja na połodnju swojoho stawyslónca. Lěta 1880 rozdźěli so Prazska universita na czěsku a němsku. Praha drje je jenicżke město swěta, kotrež

ma 2 universicze. Prazska czeska universita ma 4000 posłucharjow, němska poł toho.

— Njedzelu wotewri so tu wulcy swjatocznje rjana cyrkej w nowym jastwje, abo „kralowskim krajnym wustawje", kaz officielnje reka. Cyrkej ma molowane wokna, wosobne pischczele, a je z cyła tak nadobnje wuhotowana, zo by někotry „wosadnik", hdy by ju widzecz mohł, zawidzał tym jatym. W cyrkwi wotměwaja so tez katholske Bože służby, a to z jutsischim spoczinajo, kóżdu njedzelu a kóżdy swjaty dzeń. (Hacz dotal kóżdej dwě njedzeli.) Knjez kapłan, kotryż ma katholskich jatych zastaracz, budze, dokelz ma na tamón konc města tez Hajnicy, tohodla stajnu pomoc mecz dyrbjecz. Katholskich khłostancow budze po něczim 200 a wjacy; cyły zakład je na 1200 ludzi wobliczeny. Nasche město budze so potajkim borzy Cwikowej runacz móc Hacz do tohole czasa bychu khłostancy wosebje tele mjeno njerad wuprajili.

Z Hajnic. Z horcej radoscu a z wulkim dzakom naschej najdostojnischej duchownej wyschnoscji smemy wozjewicz, zo je so naschomu duchownomu zastaraczerjej binacija dowolika a zo zmeje tohodla pschichodnje dwoje Bože służby; mjez tym drje jenoz hischcze kóżdu druhu njedzelu, ale tez stajny duchowny knjez je nam slubjeny. Tuz změjemy jutse a dale w dzewjeczich hodzinach kemsche, a prěni krócz jutse tez w sedmich hodzinach schulske Boże służby za młodzinu. Wosebje tej su wone jara nuzne, zo by so z czasom nawuczika a Bozomu domej dobra była.

— Jutse změjemy pola Wyrgaczec w Raschowje zabawny wjeczor, kotrohoz cyły wunoschk je za nowu cyrkej w Hajnicach postajeny. Program je pisany, wobsahujo dzjwadłowe kusy, zortniwe wustupy, deklamacije a spěwy. Samo so rozemi, zo my bozedla nochcemy nikoho, ně, ani jenoho hosczja lubej Budyschskej „Jednocze" wotwjescz, nawopak, jara wobzarujemy, zo smy so trjechili: ale to so hinak njeje hodziło. Tez pschispominamy, zo to njeje zana serbska bjesada; ale wschak je po wschěch hozdzikach wschelakich „festow" a „tagow", a někotry z naschich kolesarjow sebi dojědze. — Zapoczatk we 8 hodz.

Z cyłoho swěta.

Sakska. Nasch lubowany kral je zasy khory pobył (ma bolosce w zywocze), ale Bohu dzak so porjedza a stawa z loża.

Němski sejm je so wutoru zasy na mału khwilu zeschoł, ale niczo wjele hizo njewuczini. To jara pomału wscho dze, dokelz knjeza zapósłancy z krótka njekhodza. Tohodla namjetuja so z nowa a z nowa diety, a Bülow by na konc tez za nje był, ale chce za to wólbny zakoń prjedy powalicz. Wólbne prawo ma so wobmjezowacz. Ale za tajku dzěru wězo sejm nochce jako zapłatu — diety. Derje prof. Weber knjezerstwu porokowasche, zo dzě njech so wěc wobroczi. Njech dzě tez jónu ministrowje spytaja darmo dzěłacz, abo njebjerje sam Bülow mzdu? Czomu maja jeniczcy zapósłancy w drohim mesce krwawicz? — Tez so wuczini, zo budza zasy tolerje ražene. Shriwnarje so njechadza lubicz.

— Pschecziwo jesuitam a ultramontanam remonstruje dale synoda za synodu.

— W tutym potlěcze budze 368 zónskich na Barlinskej universicze. Woni bě jich 293. Mjez studentkami je wjele cuzych, wosebje Rusowkow na 60.

Awstrija. Bonifacijowe towaŕstwo, kotrež telko wjele ſa němſkich katholikow w rozpjerſchenju cžini, je nětko też ſwoju dźěławoſcź na Rakuſku, woſebje na Cžěſku rozſchěriło, hdźež je telko wotpadlikow. Něktoſi ludźo praja, zo tajkich wotpadlikow ſchkoda njeje. My ſmy ſtajnje prajili, zo je kóždeje njeſmjertneje duſche njeſměrnje ſchkoda. Njech je cžłowjek lohki był, na kónc móže ſo tola hiſchcźe wobrocźicź; a to pak je potom, hdyž je wot ſwojeje wěry wotpadnył, ſkoro njemóžna wěc. Kajka ſchkoda je jenoż wo jenu jeniczku duſchu, a tam je hižo pſchez 30 tyſac ludźi pſcheſtupiło! W cžiſcźe katholſkich krajinach, hdźež prjedy na to njeby pomyſlił, je heſło: „Prjecź wot Roma“ wjele, wjele cyrkwjow a modlerńjow ſpłodźiło. Cyła ſewjerna Cžěſka je z tym druhoho, cuzoho razu dóſtała. Njech je ſo wotpad z kajkejeźkuli pſchicžiny ſtał, njech bě prjedy tón katholik kajkiž bě, — wón je tola wotpadlik nětko. Wón prjedy z najmjeńſcha wiſaſche, a runjeż zwjadły, bě tola ze zdonkom w zwjazku, a Boža hnada je wulka, ſnadź by zaſy woživił. Tak pak je wotpadnył. — Sam ſwjaty wótc Pius X. je we woſebitym liſcźe, pſchedſydźe Bonifacijowoho towaŕſtwa póſłanym, joho dźěło pokhwalił a jomu ſwoje žohnowanjo wuprajił, zo by ſo dalſchim wotpadam wobarało. — Haj, zawěſcźe, wěra naſchich wótcow je najdróžſche kubło, kotrež na zemi mamy, dokelž wjedźe k njebjeſam.

— Wěſty dr. Ulbrich w Libercu (Reichenberg) je na konſiſtorium w Litoměricach, potom k Pražſkomu arcybiſkopej a ſkónczńje do ſamoho Roma z próſtwu ſchoł, hacž ſo njeſmě po ſmjercźi dacź ſpalicź. — Joho pucźe ſu podarmo. Litoměricy a Praha próſtwu hnydom wotpokazaſchtej a z Roma hinaſchi rozſud njepſchińdźe. Praſtare kſcheſcźanſke, haj cžłowjeſke waſchnjo to je, zo cžěła ſwojich lubych pſchepodawamy zemi, z kotrejež ſu wzate. Cžěło naſchoho Zbóžnika bu do rowa położene, mloda cyrkej w Romje njeliczene ſyły ſwojich martrarjow w podzeńſkich khódbach, katakombach hrjebaſche, nad jich rowami ſwjecźeſche ſo najſwjecźiſchi wopor, z kotrymž ſo Khryſtuſowa cžrjódka k nowej horliwoſcźi poſylnjowaſche. W naſchim cžaſu drje někotre wulke města krematorije a kolumbarije twarja, ale katholſka cyrkej tejle nowocźe ženje pſchihłoſowacź njebudźe, dokelž ſo pſchecźiwo kſcheſcźanſkomu duchej a myſlenju měri a pſchecźiwo naſchim najpſchirodźeniſchim cžłowjeſkim zacźuwanjam. W podobnym zmyſłu je też naſch najdoſtojniſchi knjez biſkop w ſakſkej komorje porěcźał, hdyž wo tym jednachu. Naſche zeńſke pucźowanjo je k njebju drohowanjo: duſcha hnydom potom dźe pſched Boha, cžěło pak chce — mjez tym wotpocźnycź. A my chcemy městacźko wobkhowacź, hdźež móžemy zaſy najžiwiſcho wopomnjecźo naſchich bratrow a ſotrow, ſtarſchich a pſchecźelow w ſebi wobnowicź, hdźež móžemy — ſo wuplakacź a pokoja z tym nadobycź. Hdźež móžemy ſo poklaknycź a najlěpje za duſche ſo modlicź. Nam je hnydom lěpje, hdyž cžěło toho, kotromuž ſmy za žiwe luboſcź dawali a luboſcź wot njoho brali, hiſchcźe jóuu widźimy wumyte a w najlěpſchej draſcźe. Naſchej wutrobje pſchecźiwja ſo pomyſlenjo, zo bychu ſo płomjenja do njoho ſměłe dacź a je póžrěcź. Zo pohrjebniſchcźa abo kerchowy nieſtrowotu rozſchěrjuja, njehodźi ſo tak bjeze wſchoho wobkrucźicź. Na wſach to z cyła njeplacźi, a w městach, kaž nětkle kerchowy daloko za twarſki wobwod kładu, tohorunja ſtracha ujeje. Samo w horcych krajach cžěła hrjebaja a njepala, a kaž židźa cžinjachu: cźi mějachu wobělene rowy, to rěka: wobmjetowachu je z kalkom. Z cyła ſo w najcźěſniſchej blizkoſcźi kerchowa druhdy najlěpſcha woda žórli. (Z tym wězo njeprajimy, zo dyrbimy ſebi na kerchowje woby-

dlenjo zarjadowacź; žiwi k žiwym!) — Tež sprawnosćź a prawo pschecźiwo palenju rěčžitej. Dale cžasćźischo masch w naschej dobje zajědojcźenja, kóžde lěto so pschipady wospjetuja, zo dyrbja cźěła wurywacź a slědźicź, hacž tu zbytki a znamjenja jědu njejsu. Tež narodohospodarske pschicžiny swědcža za starodawne, cžesćźowne waschnjo. Professor Bunge pokazuje na maku nadobu wjazanoho dusyka w pschirodźe, kotryž pak je trěbny, zo bychu rostliny a zwěrjata so žiwike. Z palenjom pak so dusyk rozwjazuje, a tuž ma po hrjebanjo cźěłow tež w tym nastupanju wuznam. Hdyž wopomnisch, zo kóžde lěto z 1000 ludźi 20 mrěje, zo za 50 lět telko cźěłow so do zemje położi kaž je nětkle ludźi na zemi, widźisch z toho, zo by to wjele byko a hižo wjele rěkało w swětowym rjedźe. A tohodla drje je to pschirodźeny, potajkim wot Boha postajeny rjad. — Z teje a z druhich mjenowanych pschicžinow je katholska cyrkej a su tež druhe wuznacźa pschecźiwo palenju, a dr. Ulbrichej cyrkej njeby, hdy by na swojim wobstał, swojich słužownikow dowolika ani po smjercźi ani k poslednim sakramentam.

— Wuherjam abo lěpje Madźaram dyrbi kejžor Franc Józef wjele po woli bycź. Njedawno je jim kosćźe staroho revolucionara Rakoczi, kotryž bě hidźeŕ a pschecźiwnik tróna — dowolił domoj dowjezcź a swjatocžnje z nowa pokhowacź na cžestnym městnje. Tež so madźarskej rěčži we wójsku prawow pschidawa kus po kusu. W najnowschim cžasu rěčži so wo załoženju samostatneje wuheŕskeje cźělneje gardy w Peschcźe. W Peschcźe wuheŕskomu kralej, kaž tam kejžor rěka —, porokuja, zo wón we Winje wjacy pychi a błyschcźa rozwija hacž w Peschcźe. Zo je wón z cyła we Winje radscho hacž we wuheŕskim hłownym měscźe, a tola Wuheŕska tež swój podźěl na civilnu liscźinu płacźi. Nětkle je so wot wuheŕskoho sejma powyschenjo civilneje liscźiny žadało a Madźarowje su mudrje pschileżnoscźe wužili a woprawdź dóspěli, zo kralowski dwór w Peschcźu-Budźinje dóstanje wosebitu cźěłu gardu trabantow. Garda budźe, hdyžkuli kral do Peschcźa pschijědźe, nic hrodźe słužicź, změje 50 mužow, a za komandanta je bywschi minister honwedow (krajneje wobory) zhladany, baron Fejerváry. — Madźarowje su praktiscy politikowje. Cźi niczo darmo njecžinja a tohodla su najskerje tak daloko pschischli. Byrnjež kejžorej něschto pschidali: sam kejžor dyrbi jim tež něschto pschidacź.

Rom. W měsacu juniju maju so někotre wopomnjecźa hódne dny swjatoho wótca Pia X. 2. junija je swjaty wótc 69. lěto dokonjał (rodźeny 1835), 12. junija 1893 pomjenowa so za kardinala a 15. junija 1893 za patriarcha w Bjenatkach (Venedig). Tuž je měsac junij za swjatoho wótca pomjatny měsac.

Francózska. Po wschěch kóncach kraja su strajki, w Marseille, w Brestu, w Lorienczе, w Armentières, pschi cžimž cžasto k nasylnoscźam dokhadźa. — W Toulonje wali so 2000 njemdrichow do cyrkwje, dokelž farar njebě dźěcźi k prěnjomu swjatomu woprawjenju puschcźił, kotrež běchu na schulskim swjedźenju socialistisku pěseń spěwałe. W cyrkwi njekhmana Combesowa cwólba rozbi a rozmjeta wscho wot woltarja hacž k durjam dele.

Rusko-japanska wójna. Wscho wjercźi so wokoło Port Arthura. Japanijón z morja a z kraja woblěhuja. Najzaschmjatanische powěscźe khodźa. Bjez dwěla so tam straschnje bija. To najskerje njeje bitwa, ale bijeńca a mordowanje. Pod Kinczou zhubichu Rusowje 800 ranjenych a morjenych, tež 30 wyschkow. Kanony, kotrež su wostajicź dyrbjeli, běchu pjecża stary, skóncowany cžapor.

Japanowje mějachu 3 mortwych officirow a 713 mužow, 100 wyschkow a 3460 mužow ranjenych. Dalny su Ruſowje wopuſchczili a Japanowje wobjadžili. Schtož ſu móhli, ſu Ruſowje prjedy zniczili, napſch. pſchiſtawne twary, kotrež ſu 20 millionow rublow płaczike. 3 torpeda a kanonowu łódź „Bobr" ſu Ruſowje, kaž rěka, ſami potepili. Wulka łódź je Japanam na minu zjěła, ale to ſo zaſy prěje. — Tak je tu. W Korejſkej mjez tym kozakowje ſtajnje japanſke wójſko ſchczěpja.

Wſchelczizny.

* **Makarow** bě jara dobroczinwy knjez; runjež zamoženja njemějeſche, je tola wjele khudym wudawał. Tohodla noſcheſche ſtajnje horſchcž ſlěbornjakow w zwjerſchniku a cžaſto do nich pomaſa, hdyž do měſta wuńdže. Ale jónu kapſu namaja zaſchitu — joho žona bě to ſchikła, dokelž njerada hladaſche, zo muž tak mjeta. — Na uniformje noſcheſche Makarow knefle generala Skobelewa. To ſo takle ſta: Skobelew a Makarow běſchtaj pſchecželej, jónu pak jo rozhněwaſchtaj a dołho ſebi ani ſłowa njepopſcheſchtaj. Ale jutry ſu w Ruſkej wulki ſwjedžeń wujednanja. Tak ſo tež pſchichodne jutry Skobelew k Makarowej pſchihna a wobjawſchi joho, jomu da wokoſchenjo luboſcže a pokoja. Wot teje doby ſem běſchtaj ſebi pſchecželej zaſy, a na znamjo toho wuměniſchtaj ſebi knefle ſwojeju uniformow. Makarow rjekny, zo je wobkhowa, hacž za wótczinu do wójny póńdže. — Hižo je tam pobył, a pſchecželowe knefle z nim wotpocžuja na mórſkim dnje.

Należnosće našoho towarſtwa.

Sobustawy na lěto 1904: kk. 503. Mikławš Šanda z Jaseńcy, 504. Jakub Brycka z Wutołčic, 505. 506. z Haslowa: Michał Zopa, Mikławš Libš, 507. 508. z Čornec: Michał Rjeńč, Jurij Wrobl, 509. farař Jurij Libš z Baćonja.

Sobustaw na lěto 1903: k. 783. Michał Zopa z Haslowa.

Za cyrkej swj. Józefa w Hajnicach.

Dotal 4388 hr. 96 pj. Dale su woprowali: Přez k. P. Dominika w klóſtrje Marijnej Hwězdže: njemjenowana 3 hr., tohorunja njemjenowana z prόſtwu: „Knježe, daj jej wěčny wotpočink" 20 hr. W Budyšinje: Mikławš Schäfrich 10 hr., E. H. 2 hr., N. N. hriwnu bjez knjeza, sem. wyšši wučeř Plewka 2 hr., Mikławš Šołta 20 hr., Jakub Libš (z Kanec) 10 hr., M. H. 3 hr. 50 pj. Abt P. Pammer we Wyššim Brodže w Č. 4 hr., Jan Młyńk z Čemjeric 30 hr.

Za twarjomnu nowu cyrkej we Wulkim Šunowje: Přez k. P. Dominika w klóſtrje Mar. Hwězdže: njemjenowana 3 hr., tohorunja njemjenowana z prόſtwu: „Knježe, daj jej wěčny wotpočink" 20 hr., Mikławš Schäfrich z Budyšina 10 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdatych 12432 hr. 5 pj. Dale dari: r. 1 hr.

Zapłać Bóh wšěm dobrećerjam!

Listowanjo redakcije: Z Pančic smy dopis dóſtali, w kotrymž je ſpodźiw wuprajeny, zo ſo z „ludowym towarſtwom", kotrež ſo njeje „nihdže druhdže w Serbach přimnyć mohło, w klóſtrſkej krajinje přecy zasy wustupuje", kaž běše w Pančicach na Bože spěco. A to ſo ſtawa, runjež je „Kath. Poſoł" w prěnich čiſłach tohole lěta „dokładnje a jasnje a zrozemliwje dosć wšo rozpiſał." — My dopis, za kotryž ſo wutrobnje dźakujemy, z tutym proſće zaznamjenichmy, a myſlimy, zo je tak dosć. Naše ſtojniſćo je jasne, a jasniſo je wułožić, hač je ſo w ſeriji nastawkow pod heſłom „Naſcha politika" ſtało, njemóžemy; tuž z nowa na rozprawu pokazujemy. Jenož přiſpomnić hiſće chcemy, zo njejſmy z Pančic k tamnomu nastawkej wotmołwy dóſtali a potajkim ani potłóčili. W zhromadźiznje je ſo, kaž zhonichmy, tak prajiło. Dopis z Pančic ſmy dóſtali, ale wjele prjedy, a tón je ſo na našu rozprawu wo Khróſćanskej zhromadźiznje poćahował; tón też registrowachmy a runje wopominany nastawk bě k njomu wobšěrna wotmołwa. A za tu je nas

wězo wjele připisow, a to připóznawacych připisow a hłosow dóšło, z ważenych stron, wot nazhonitych ludźi a ze wšěch powołanjow. Přećiwo našomu nastawkej, kotryž njeje ničo mjenje a ničo wjacy hač naš rozłożeny a wułożeny program, nam nichtó ničo pósłał njeje, potajkim ani z Pančic nichtó.

Jednota,

towarstwo katholskich Serbow w Budyšinje, změje jutře **njedźelu. 12. junija,** swój **załoženski swjedźeń** w katholskej towaršowni. Započatk we 8 hodź. **Předsydstwo.**

Ralbiczanska nalutowarnja

změje **njedźelu, 19. junija,** popołdnju w **5** hodź. **generalnu zhromadźiznu w Sernjanskim hosćencu.** Zličbowanjo za lěto 1903 a wólby. — Namjety maja so pjećź dnjow do czasa pisomnje pschedsydstwu wotedacź.

Pschedsydstwo.

Khrósczanska nalutowarnja

pscheproschuje swojich sobustawow na swoju **24. generalnu zhromadźiznu** na **njedźelu 19. junija t. l.** popołdnju w **4** hodźinach do **Wjenkec hosćenca** w Khrósczicach. — Dźeńske porjad: 1. zličbowanjo a bilanza 1903 a dr.; 2. wólby; 3. namjety a zdźělenja. — Inventar, zličbowanjo a bilanza su pola zličbowarja wupołożene. **Pschedsydstwo.**

Słanknowski procession do **Albendorfa** pojědźe **20. junija** ze Zhorjelca.

---

1. julija wotjědźe so z Budyschina (w 1/2 8 hodź. rano) **do Albendorfa;** pucźnicy wot Wojerec so w Zhorjelcu pschisydnu. To jenoš pschedběžnje.

Najwutrobniši dźak a zapłać Bóh praju Wam, lubi a česćowni přećeljo a susodźa w Konjecach, za wšitku pomoc a drjewo a druhe dary k wuporjedźenju mojoho domu. Wobkhowam Wam za to stajne dźakowne wopomnjećo.

W Ralbicach, w juniju 1904. **A. Reiner.**

Za tak mnohe ertne a pisomne wopokazy lubosće, sobužarowanja a duchownoho spokoja, při khorosći, smjerći a pohrjebje našoho lubowanoho nana

Jakuba Žurika (Wowčeŕka)

z Wudworja nam wopokazane, wuprajamy wšitkim tym swój **najwutrobniši dźak** a **Zapłać Bóh tón Knjez.**

Nic mjenje pak so też dźakujemy spěwarskomu towarstwu „Jednota“ w Khrósćicach za joho wutroby hnujacy spěw při rowje našoho lubowanoho. Wšo je nam k tróštej było a k pozběhnjenju našich ćežko zrudźenych wutrobow.

We Wudworju, 8. junija 1904.

Zawostajena **Žurikec-Wowčeŕkec swójba** z Wudworja.

Čišchcź Smolerjec knihicźischczetnje w Macźicznym domje w Budyschinje.

Katholski Posoł

Wudawa so kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich expedicijach 2 hr.; z křižnym zwjazkom do domu słany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće a w knihańi lětnje 3 hr., štwórtlětnje 75 pj. Za nawěštki płaći so wot cyłoho rjadka abo telko města 25 pj.

Ludowy časopis.

Mudawany wot towarstwa ſſ. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Mikławš Andricki, kapłan w Budyšinje.
Administrator: Mikławš Žur, farař w Budyšinje.

Číslo 25. | 18. junija 1904. | Lětnik 42.

Delnjołužiska Maczica Serbska.

Tež serbsku Delnju Łužicu mamy, a to pódła, niže naschcje Hornjeje, a dokelž je niže, je deleka: rěka Delnja. Tež tam dźě sydła Serbja, a hačrunjež my jim derje njerozemimy, hačrunjež woni „gronja“ a my smy „hajacy“ (zo prajimy „haj“) — smy tola bratsja. Za Mužakowom z praweje a za Złym Komorowom z lěweje ruki su jich sydła, a kaž mamy my hłowne město Budyschin a w nim Maczicu Serbsku a nětko tež hižo wulkotny Serbski dom, tak maja Delni Serbja, Delnjołužiczenjo, Khoczebuz a tam swoju Maczicu Serbsku. 2. junija wotby swoju Hłownu zhromadźiznu.

W Delnjej Łužicy je nasch luby knjez dr. Muka lěta 1880 hischcze 70 tysac Serbow nalicził (w Hornjej 90 tysac) — ale nasch serbski lud je tam słabschi a wopuschczenischi hač horjeka a — hinje. Hakle w poslednim czasu so nowe, zasy czerstwische żiwjenjo budźi, a zawěscze tež płody spłodźi — za czoż nam rukuje sama pilna ruka a zahorjena duscha knjeza fararja Bohumiła Schwjele, kotrohoż tež w naschich kóncach derje znajecze; pschetoż knjez Schwjela je pola nas znaty muž. Nimo njoho běchu „na Maczicy“ kt. fararjo: pschedsyda Kórjeńk-Bórkowski, Kruschwica-Wjerbański, Běgař-Picański. Potom wuczerjo: Jordan, Schwjela, Latk, Běgař, Schymrik ze Słomjenja — a syła młodych. Tohorunja burjo a tež žónske.

Pschedsyda, wotewrinschi zhromadźiznu w 1 hodź., spomni: zo ma naschc najwosebnische dźěło być, serbski lud k njebjeskomu Knjezej wjesć, kotryž je nasch najlěpschi pschecżel. Knjez „móschnař“ Latko zjewi, zo je w poslednim lěcze 465,85 hr. dokhodow a 267,15 hr. wudawkow było, potajkim wosta 198,70 hr. zbytka. Knjez kantor Jordan zdźěli, zo je so 510 towarstwowych knihow rozpschedało, najwjacy pschez kt. fararjow. Bohužel

Macźica tónczas nima kolporteura, a dyrbi so zasy za tajkim pytacź, zo by so wjacy knihow wotbyło.

Najwosobnischa wěc je nowy katechismus, kotryž je so zasy a to porjedźeny wudał. Wschak Delnjołużiczenjo nimo nèmsko-serbskoho katechismu nimaja nic jeniczkeje serbskeje knihi w schuli, a tež ta so jenoż — cźerpi. Tohodla je to wulcy zasłużbny skutk, kotryž dokonjachu farar Schwjela a kantoraj Jordan a Rěžo, wudawschi tule knihu. Tohorunja je zwjeselace, zo su so knjeza móhli z dotalnym cźischcźerjom rozeńcź a zo je knihu cźischcźarjo krajan, knjez Lapstich we Wojerjecach, kotromuž je Macźica 25 hr. pomoc dała, kotrejž pak je wón za to tež hnydom 100 hotowych rjanych exemplarow darił, slubiwschi tež wschu druhu cźistu zasłużbu Macźicy Serbskej. — Podobnje so nowe kěrluschowe knihi pěknje rozschěrjeja, młody farar Rěžo kotryž je w Janschojskej wosadźe zawjedźe, jich sam pokupi pschez 300.

Naschi lubi bratsja deleka tež nas dale lěpje póznawaja a na nas mysla. Tak so z nami wjesela, zo budźe skónczinje Serbski dom hotowy; a radna liczba Delnjołużiczanow a — ankow chce, kaž farar Schwjela wè. k Michalej do Budyschina pschijěcź a jón z nami swjecźicź. — Zběrka za dom wunjese 12 hr.

K namjetu samsnoho knjeza Schwjele założi so rěczespytna wotnožka pschi Macźicy, kotraž budźe kóždy měsac jónu wo wucźenych wěcach, pschedewschěm wo serbskej rěczi jednacź a do wědomosczow so podnurjecź.

Zhromadźizna spomni tež na seminarskeju direktorow w Nowej Cali a Starej Darbnej, kotrajž staj wobaj pschikhilenaj Serbam, wosebje Staro darbiński knjez Lüttich. Tajkich knjezow mamy w Hornjej Łužicy mało, a w Delnjej — mjenje.

Zo pschitomni na njeboh' knjeza Nyczku njezabychu, so samo rozumi. Knjez Nyczka ma jara wulku zasłużbu wo Serbow, wosebje wo Barlinskich.

Wschelake druhe wužitne słowa hischcźe so rěcźachu, a potom so něhdźe w 1/2 4 hodź. wuradźowanja wobzamknychu. — A tak wam lubozny postrow sczelemy, bratsja a sotry, k rajskim Błótam dele, a wołamy k wam z pjatom Czornoboha: Nazymu na zasywidźenjo w Budyschinje!

Bóh žohnuj swoje swěrne dźěczi wot Lubina do Gubina!

Mikławš Andricki.

Z Łužicy a Sakskeje.

Z Budyšina. Swjedźenje našeje „Jednoty“ su wšě wjesołe, su swójbnoho, dowěrnoho razu. Tajki bě tež njedźelniši, II. założenski swjedźeń. Knjez cyrkw. wučeŕ Rječka běše wobšěrny. haj jara bohaty program zestajał z rjanych a rjeńšich spěwow, a na kónc sčěhowaše dźiwadłowy kruch „Człowjek móže so mylić“. Wšitcy ludźo běchu so jara prócowali, někotři so wurjadnje wuznamjenichu. wosebje holcy. Njebudu tu mjenow mjenować, ale spokojam was z tutym jeničkim słowom: Přecy bóle so póznawa, z kajkim žohnowanjom je Budyšskim Serbam Budyšskich Serbow „Jednota“.

Wutoru so „Jednota“ najwutrobnišo z knjezom katechetom, nětko fararjom Hejdušku rozžohnowa.

Z Raschowa. Nasch zabawny wjecźor za nowu Hajniczanska cyrkej měješche pschepjelnjeny sal a radźi so w kóždym nastupanju wubjernje.

Jara nas zwjeſeli a cžeſcžeſche pſchitomnoſcž wyſocydoſtojneju knjezow ſcholaſtika Skale a kanonika Löbmanna, tohorunja hiſchcže nětkotrych knjezow, jako ökon. komiſara Dilgera ze ſwójbu, wucžerja Andrickoho a druhich. A nimo nich ſu mnozy pſchińcž chcyli, ale „Jednota" jich zadžerža, a zawěrno, my ſmy ſami najbóle ſchkodowali, zo ſo z njej dyrbjachmy zetkacž; wo-prawdže dyrbjachmy. Alle wſchak je tež „Jednota" hoſcži měła, zo jich njeje dowuwitacž mohła, a ſchtó wě, hacž ſo njejſu bóle poczili dyžli my. Pſchi-lubjamy, zo ju za nětkotry cžas, potom w khłódniſchim poczaſu, pſchepróſymy woſebje. — A tak ſu mnozy dobrej wěcy k woli pſchiſchli; ale tež cži, kotſiž chcychu něſchto widžecž a ſłyſchecž, ſu za mało pjenjez nazhonili wjele. Spěwy a hry běchu derje naſtudowane, wſchitcy z khwalbu wobſtachu, nětkotre woſoby z wulkej khwalbu.

A wjele wjacy zwjeſelace wězo je, zo Hajniczanſki lud nic jenož ſwoje wěcy derje pſchedſtaji a wopyta, ſwojomu nowomu Božomu domej k woli, ale zo je tež ſwojej dotalnej drobnej ſwjatnicy wutrobnje dobry; njedželu mějachmy tu prěni krócž dwoje Boże ſłužby, a hlej, na rańſchich a dopołdnja bě cyrkwicžka połna. To je najbóle zwjeſelace. To je tež z najjaſniſchim do-pokazom, zo trjebamy dwoje Boże ſłužby w naſchej cyrkwicžcy, zo trjebamy — cyrkej. — Zabawny wjecžor wuda **cžiſtych 127 hr. 75 pj.**

Z pola. Nalutowańnje Neuwiedskoho (Erfurtskoho) zwjazka hotuja so na swoju prěnju zwjazkowu zhromadźiznu, t. r. na zhromadźiznu wšěch do zwjazka słušacych nalutowańnjow. Po po-stajenju Budyšskoho założeńskoho posedźenja so tutu njedźelu do Radworja na nju zeńdźemy. Štož so z přihotowanskich dopisow přewidźeć hodźi, budźe bohaće wopytana, wosebje tež z dalšich stron, a zawěsće tež zajimawa. Hižo to, zo so jenak zmysleni mužojo ze wšelakich stron bliže zeznaja, swoje nahlady mjez sobu wuměnja a so we wulkej zhromadźiznje znowa za dobru wěc zahorja, je wulki dobytk. Nimo toho poskići pak zhromadźizna tež woprawdźite po-wučenjo. Prěni přednošk (wo sadańſtwje, potajkim tež za małoho hospodarja powučny) změje knj. doktor Brugger z Budyšina, druhi pak knj. zwjazkowy sekretär Heckelmann z Erfurta (w Thüringskej), kotrohož tamniši zwjazk jako swojoho zastupjerja sem póscele. Wón budźe wo nalutowańnjach rěčeć. Tu změja jenotliwe towańſtwa składnosć, so wo swojich přećach a žadanjach rozmołwjeć.

Čah z Budyšina jězdźi w 2 hodź. do Radworja. Tych, kotřiž pěši přińdu abo z kołom přijědu, prosymy, zo bychu tam prawje z časom byli; přetož budźemy z dypkom w 4 hodźinach započinać, zo bychmy w 7 (hdyž je čas na čah do Budyšina) z najmjeńša z ważnišimi wěcami hotowi byli. Na tutej zhromadźiznje mamy z bo-hatym wopytom pokazać, zo Budyšski podzwjazk njeje hoły připlack Erfurtskoho zwjazka. Tuž njech was njewotdźeržuje ani daloki puć a sprócnosć na synowych žnjach, ani kopica druhich „verajnow" ani deščik, kotryž nadźijomnje mjez tym dóstanjemy. — Božemje! na zasywidźenjo w Radworju!

Sucho je, ſucho, a njeje mózno, zo by ſo na deſchcž pſchihotowało. A runjež na cžas trochu mróczele njebjo zakryłe, to tola lubowane poſelnicy hnydom zaſy wětſik rozeczěri a ſłónco ze wſchěmi promjenjemi a płomjenjemi ſwěcži dale. Kaž by ju z mjetawu pſchejeł, cžiſta kaž pſched njedželu knjeżſki

dwór, stoji njesměrna módrina a słónco žaha. W měsćze wulicy a promenady krjepja, ale wsy a pola jara cžerpja. Po puczach a scžežkach leži hižo tołsta worschta drobnuschkoho, rozemlětoho z kolesami pěska a prochu, z kotrohož so wjercža kudžele kura, hdyž tež jenož pomaku jědžesch. Schtomy, hrjebje a pólne kromy pschi puczu su schěre; pěschomu puczowarjej syda so proch na dych a žerje so do woczow. Synowe žně su so zapoczałe, ale trawa njeje doroslła, je jałowa, nima teje žiwjaceje mocy za skót jako druhe lěta. Žito so wot zemje poczina bělicz, ale zorno mjez tym njeje hotowe, wuwite; nalětnje sywy, jako jeczmjeń a wows so wlecže, lědom zo je trochu wot zemje, běrmy zdychuja, a rěpu a kał njewěmy, kak bychmy dosadzeli a dohladali. Lětsa bě wscho tak wurjadnje rjenje założene, ale same słónco njedoczini. W cžežkich polach wschak někak dže, ale na pěskach a hłódnej zemi, kaž w Zdžeri a niže, je zrudno. K tomu je wopomnicz, zo smy zymu bjez sněha měli a zemja njeje napita. Jelizo tohodla njebjesa so bórzy njesmila, a Bóh nam njewobradzi dokładny deschcz, budža lětsa domkhowanki — wschelake. Ale jenoz tež nic pschewjele a pschedołho! Kaž je lěta 1857 było — powěda mi stary hospodar. Tehdom, po bjezskónczнej suchocze: schtoz bě narostło, wurosce.

Z Filipsdorfa. Pschichodne exercicije za žónske a knjeżny budža wot 4.—8. julija. Zapoczatk 4. julija wjecžor w 6 hodzinach, skónczenjo 8. julija w 7 hodzinach rano. Žónske a knjeżny so zdwórliwje a pschecželnje na exercicije pscheproschuja.

Z cyłoho swěta.

Sakska. Joho Majestosc kral Jurij, wo kotrohož je so wjele duschow strachowało, je stanył a móže zasy swój cžas wonka posedžecz a na cžerstwym powětrje pobycz.

Němska. Rejžorski sejm nětko cžěsnje psched prózdninami dżełasche z połnej paru. Tolerje, hacžrunjež jich knjeżerstwo njecha a njecha, budža tola ražene. Tohorunja pschijeschtej so pschedłozy, twar żeleznicow w Africy nastupacej. Do Afriki je Němska hižo wjele pjenjez stykała, ale tele na żeleznicy nałożene milliony drje su hischcże najlěpje ze wschěch nałożene.

— W Barlinje posedża mjezynarodny żónski kongres.

— Badenski minister z Brauer je w 1. komorje wozjewił, zo Badenscy ani njemysli na to, k pruśko-hessenskomu żelezniskomu zwjazkej pschistupicz.

— Württembergska komora, kotraž ma katholsku wjetschinu, je schulski zakoń powaliła, kaž bě jón knjeżerstwo namjetowało. Jednasche so wo to, schtó ma w schulach dohlad. Knjeżerstwo chcyschе swětny a duchownski dohlad, komora wusudži so 8. junija za to, zo změja jenož duchowni dohlado wacz, a prawje tak, zo katholikowje, hdżež mocy maja, jeje tež wužiwaja.

— Byrnjež po samym Budyschinje było, tajcy japoschtoljo khodża, prědujcy rozmnożenjo łódźstwa. Lědom je so wulka a droha pschedłoha w sejmje pschijała a łódże nad łódże so twarja — to wscho hischcże njeje dosez. Dołho, prjedy hacž je cžas wuběžał a je so slubiło, zo změja wbozy biczi dawkarjo měr — ma so jim nowe brěmjo na ramjo cžisnycz. A tola dopokazuje runje pschitomna wójna, kak straschna je hra z łódżemi. Jenicžka njekrasniska mina najkrasnischu łódź znaje znicžicz a za minutu milliony pjenjez a sta najlěpschich ludži. Spomni na Petropawlowsk, na Chatzuzu! Wažnosc a zahubna złósc minow je so hroznje zjewiła. — Pjenježna strona cyłeje akcije pak tym knjeżkam niczo njepłacži. Abo njewěcża, zo lud tak hižo jachli a stona a socialistam młyn klepoce pschecy wjeselscho? W tym na

stupanju je wóndanjo prync Rupprecht-Bayerski swobodne, sprawne a Bóh dak, zo — spomóžne słowo rěčał. — Móžno, zo też zapal njeje tak cyle najčžiščžischi; wschak „z hory“ runje tajki wětsik duje, a to so też bančžik a tschižik pschiwjechluje ...

— Bayerska budže k lětu stolětny jubilej swječžicž, zo je na kraleństwo pozběhnjena. Bayerske nowiny žadaja, zo by z tej pschileżnoščžu prync-regent Luitpold za krala pomjenowany a krónowany był. Luitpold hižo lěta za khoroho krala Ottu knježi.

Awstrija. Čžěski sejm je bjez dwěla najwažnischi w kejžorstwje. Joho prawa su jara pschitsihane a potlóčžene; po něhdyschej slawje z čžasow samostatnoščže čžěskeje krony je lědma někajki ščžěn zbył. Nicmjenje ma wón tola hischcže trochu pola swojeje skutkownoščže, ma swój pschinarodženy wuznam a wahu, a za rozwiwanjo wobeju narodow, čžěsku zemju wobydlaceju, móže wjele spomóžnoho dokonjecž. Móže — ale woni njechadža. Němcy obstruuja, to rěka, hacža wuradženja. Loni bě to prěni krócž a prajachu Čžecham: Pschestańcže wy we Winje obstrukciju a my ju zastajimy w Prazy. Čžecham pak Körber njeda, schtož hižo lěta žadaju (nutskownu hamtsku rěcž, druhu universitu), woni obstruowachu we Winje zasy a Němcy za to obstruuja też w Prazy zasy. Wyschschi krajny marschal, wjerch Lobkowic sejm wutoru dopołdnja wotewri, ale hižo za dwě hodžinje na njewěsty čžas zawrě. Lědom bě wón, zapósłancow wuwitał a wo tróschku wótčžinskoho sebjezaprěčža a — rozoma prosył, rozputa so obstrukcija. Němcy mějachu dweju zapósłancow zamołwicž a žadachu za njeju wo „dowolenu“ — schtož by so tola bjeze wschoho stało a dale niczo njerěka. Ale woni z toho sčžinichu schtó wě kajku affäru, namjetowachu za kóždy pad wothłosowanjo po mjenach a 10 minutowu pschestawku psched kóždym hłosowanjom. Z tym pak so njerozomnje čžasa rozbroja a wjerch Lobkowic proscže začžini durje. Mjez tym je drje sejm też officielnje zawrěny. — Hischcže maličžkoscž, ale wuznamna. W čžěskim sejmje rěča zapósłancy čžěski a němski, kaž su rodženi. Pschedsyda wjerch Lobkowic rěči, hdyž k cyłej zhromadžiznje rěči, čžěski a potom němski. Hacž dotal su, hdyž marschal sejm witasche, hnydom wschitcy postanyli. Tónkrócž pak Němcy prěni krócž wostachu sedžo a stanychu hakle hdyž marschal němski zarěča. Truhdže bychu rjekli, zo je to njetaktnoscž a njepschistojnoscž; tu pak rěka to: geschinnungstüchtig. — Sejm je na njewěstu dobu wotstorčženy.

Schwicarska. Bern ma attentat. Joho rjek tónkrócž Jan Ilnickij rěka, a tšělony je ruski pósłanc; wjedže pak so jomu zasy lěpje.

Francózska. Dwělětna wójnska służba je w komorje tak kaž pschijata. Minister André jej khwalobny khèrlusch spěwa. Wojacy drje njebudža wjacy 3 lěta służicž, ale też nic jenož jene; ně, dwě lěcže wschitcy bjez wuwzacža. Wschitcy, byrnjež doma nuznje trěbni byli; w tajkim pschipadže stat podpjeru da. Khmanoscž wójska, kaž wudawaja, so z tym mócnje posylni. (Fatalna wěc Francózam je, zo zemi wobydlerstwa njepschibywa, nawopak. 1880 bě bischcže 926 000 porodow, l. 1902 jenož 846 000. Republika ma nětkle $38\frac{1}{4}$ milliona, mjez tym zo Němska 56, a te so pschecy dale množa. Tuž dyrbja w republicy wscho móžne do wojakow bracž, schtož 'nož ma trochu ruce, nozy).

— Combes ma nadžijnoho syna. Tón je za millionaj frankow chcył Kartouzskim mnichàm dowolnoscž wuskutkowacž, zo bychu w Francózskej smèli wostacž. Joho nan wězo prěje; ale schto sej chce, hdyž rěčžecž dyrbi.

Z cyka je Combes njepokrycże prajił, zo je cżežke joho zastajństwo a zo so joho hnydom wzda, hdyž swoje dźěło dokonja. Kajke dźěło měni, wěmy. A je w tymle wuznaczu kus žadławskeje złóscże, na kajkuž je jenož mócny wotpadlik a pscheradnik, apostat.

W Ruskej so njepscheſtawajcy tež pari a wari. Studentſtwo je z knjeżecym porjadom njespokojom, towarſcho so z dźěłaczerjemi a ze židom, kotruž je po wſchěm ſwěcże powróczerſki element. Tež zběhaju w južnej Ruskej wſchelake ſekty hłowu, kotrež na pſchikład wójnſku ſłužbu tamaja a njechadża carej wojakow dacź. Tak dóńdże najpoſledniſcho k njepokojam w Rizy. W Pětrohrodże pak nadpadże wjerch Dolgorukij miniſtra Lamsdorfa. Dolgorukij je błudny, praja. Tohorunja ſu w carowym hrodże Kraſnoje Selo „helſku maſchinu“ lepili, w joho jědźeńi a w pſchijimacym ſalonje tej jenu. Tola tež to njeje wěrno, praja. — Poſledni póſt njeſe powěſcź, zo je generalny gouverneur Finſkeje, Bobrikow, w Helſingforſu cżežcy ranjeny. Syn ſenatora Schaumanna dwójcy z revolvera do Bobrikowa tſěli. Potom tſěli ſebje. Płody to njemudreje politiki Ruſkeje w Finſkej.

Ruſko-japanſka wójna. Z wodow Žołtoho morja je ważna powěſcź pſchiſchła. Hižo khwilu ſchukotachu ludźo, zo chce ſo ruſka eſkadra we Władywoſtoku z Port-Arthurſkimi łódźemi zjednoczicź. To je admiral Skrydłow, po ſmjerczi Makarowa hłowny ruſki komandant, 7. junija ſpytał. Tola japanſke łódże, kotrež Port-Arthur blokuja, wótrje kedźbuja a poſpyt pytnychu. 30 jendźelſkich mil pſched Port-Arthurom dohladachu ſo Ruſowje njepſcheczela, a dokelž ſo z Port-Arthura pomocy njehibaſche, dyrbjachu ſo wróczicź. Wjetſcheje ſchkody njemějachu; pſchetož běſche młha, Japani tſělachu nimo.

Powěſcź wo wulkej bitwje pſched Port-Arthurom, w kotrejž bychu ſo ſchtyri wulke japanſke a dwě ruſkej łódźi podnurikoj, wobkruczena njeje. To drje je bjez dwěla, zo chcedźa Ruſowje z paſlow won, a radſchi hacž ſami ſwoje drohe łódże znicża, je trjebaj wot Japanow znicżicź dadźa, pobiwſchi pak ſo z nimi prjedy z cżeſczu a naczinimſchi jim nanajwjacy ſchkody. — Nowiny wot Port-Arthura pſchecy z wulkej njedowěru cżitam, dokelž je twjerdźizna doſpołnje wot Japanow wobdata, a cźi do ſwěta ſczelu, ſchtož ſo jim zda ſłacź pſchihódno bycź.

Ruſke baltiſke łódźſtwo je, kaž ſo piſche, ſrjedu z Kronſchtata wujěło, potajkim 4 njedźele do cżaſa, hacž bě poſtajene. Hacž wſchak w Port-Arthurje (je-li tam z cyka prjedy hotowi njebudźa —) ſchto wucżini, ſo praſcha. Eskadra, złożowaca ſo ze 4 pancernikow a 41 mjeńſchich łódźi, je ſtareje konſtrukcije a jenož na khwat wobrónjena. — Cżornomórſke łódźſtwo ſkónczuje docyła njemóże do ſwěta, dokelž njeſmě pſchez Dardanele. Turkowſka a tež druhe ſtaty drje bychu dowolike, ale Jendźelſka nic, žehrawa ſchkitarka a zaſtupnica mjezynarodnoho prawa ... Z l.1870 mjenujcy zakaz wobſtoji, zo pſchez Dardanele wójnſkich łódźow njeſmě. A hewak wězo ſo Jendźelſka cż— wo prawo ſtara: ale hinak wětſik duje, hdyž ſo wo druhich jedna, woſebje jedna-li ſo wo wuhidźenu Ruſku. — Na morju je Ruſka najſkerje dodźěłała. —

Na kraju pak cżakaja ſo deſchcże — cżim witaniſche Kuropatkinej cżim ſkerje budźa tu. K njomu mjez tym dżeń wote dnja nowa pomoc pſchikhadźuje. Na druhej ſtronje poſtupuje japanſka armada pod Kurokim dale a dale na ſewjer k Mukdenej, zetykujcy ſo tu a tam z Ruſami, kotriž ſu z wjetſcha biczi.

— Znamjo naſcheje doby je khwat a ſpěch, je wěſta njeſczerpliwoſcź

z kotrejž so wočakuja pschichodne wěcy. Tak je tež w pschitomnej wójnje. Su mjez nami tajcy, kotsiž bychu so wjeselili, zo Rusam a carej kožuschk pscheklepaja; tola tež mjez tymi, kotrymž je wěc Rusow prawa, namakasch wjele dwělowacych ludźi, kotsiž ruskomu wjedniſtwu porokuja, zo njeje khmane, zo Rusowje pschehraja atd. — Tak mnozy ludźo rěcža. Ale woni zapominaja, zo Ruska njeje wójny wjesć chcyła a tohodla so na wójnu njeje ani pschihotowała, mjez tym zo Japanska, wot Jendźelskeje a Ameriki honjena, dawno tajnje wójnu pschihotowasche. Dale běchu Japani na bitwischću, bjez toho hižo w pschedkhadźacej japansko-chinskej wójnje wupruhowanym, kaž doma a Rusowje mějachu jenu jenicžku a to hischće jenokolijatu železnicu, wójsko, proviant, wschón wójnski material dyrbjachu po njej pschewožowacź! Tohodla su europscy wójnscy jenomyslnje pschedpowědali, zo budźe pschi prědku w drobnischich operacijach Japan dobywacź, a hdyž hakle změje Ruska dosahace wójsko w Mandźurskej, nastanje wobrot. Tu snadź je město, tež słowa zapisacź, kotrež je general Kuropatkin w Moskwje psched wotjězdom pschecželam prajił: „Lubi pschecželjo, njeskaŵcže mje do cžasa! Wočakajcže, hacž cžoho za wótcžinu dokonjam, a mózno, zo budźecže doscź dołho cžakacź. Znaju kak je, znaju swój nadawk, a wam praju: W prěnim měsacu wo mni rjeknjecže, zo sym pomałku. W druhim měsacu budźa hižo powědacź: S Kuropatkinom tež niczo njeje. W tsecźim měsacu pak budu drje za pscheradnika wutschiczany, pschetož do teje doby budźemy wěscže a snadź cźežcy poraženi. Tak budźe so powědacź, ale ja na wschě te rěcže dźiwacź njebudu. Doniž budźe mi połna móc data, njepostupju pschecźiwo njepschecželej, chiba zo změju pschiſłuschnje sylne wójsko. A to drje budźe, je-li jo njemylu, hakle w juliju."

— Najnowscha powěsć. W bitwje pola Telisu Rusowje zhubichu 800 muzow, w tym 300 jatych, nimo toho 14 kanonow. Japanowje su 1000 ludźi dyrbjeli dacź. — Władywostocke łódźstwo potepi Japanam transportnej łódźi „Nitachimaru" a „Sadomaru". Psched Port-Arthurom howri bitwa. Nowiny pisaja tež wo 3 łódźach, kotrež su Japanscy Rusam z Władywostoka wzali, ale cyle powědanju hischće njewěrimy.

W Marokku, kotryž stej sebi Jendźelska a Francózska tak rjenje podawałoj, tola nad cuzymi hosćemi njejsu pschez měru rozradowani: ně, sultan je sebi z Bu Hamaru, kotryž chcyschce so na joho město sydnycź, rucy zawdał. Staraj njepschecželej staj so pschecźiwo nowomu „pschecželej" zjednałoj. — W Marokku so rubježnicy honja. Jedyn z tychle banditow ma pěkne mjeno Raizuli a zaja wóndanjo pola Tangera ameriskoho bohacźka Perdicara a hischće joho swaka sobu. Zo pak by Perdicaris z dobom ze swakom złotu swobodu zasy dóstał, žadasche Raizuli nic jenož pjenjezy, ale hischće chcyschce sebi Tangerskoho gouverneura abo naczołnika „kupicź", kotryž je cźrjódku joho cźistych towarschow do khłódka zesadźał. Sultan chcyschce wěc skoku wurunacź, ale prjedy hacž k tomu dóńdźe, běchu hižo razni Amerikanowje tu, zakótwiwschi z cźrjódku łódźow psched Tangerom.

Wschelczizny.

* Nan (cźita): „Dźiwadłowe pschedstajenjo. 1. město 50 pjenjezkow, 2 město 30 pj., program 10 pj. — Macźi, posłuchaj, mój póńdźemoj na — program."

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustaw na lěto 1904: k. 510. Jakub Rychtař z Dalic.

Za cyrkej swj. Józefa w Hajnicach.

Dotal 4491 hr. 16 pj. Dale su woprowali: Mikławš Měň z Ćemjeric 50 hr. W Budyšinje: Otto Thiemann 10 hr., oek. komisar Dilger, Anton Thomas po 3 hr. Njemjenowana z Radworja 3 hr. Jakub Paška z Koslowa 1 hr. A. Vogt w Seitendorfje 5 hr. Professor nabožnistwa August Stránský w Trutnowje 4 hr., tohorunja tam nab. wučeř Bittner 2 hr. 55 pj. **Čisty wunošk Rašowskoho swjedźenja 127 hr. 75 pj.**

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdatych 12433 hr. 5 pj. Dale darichu: »Z horcej sylzu rjana Hanka« 75 pj., Madlena 25 pj. Молоканы (296,83): **3,17 = 300.** Radwořska Hórnikowa Komisija (418,56): pola Rjekšec dobytych 20 pj., Zaboj za pišćel 1 hr.

Zapłać Bóh wšěm dobroćerjam!

„Človjek móže so mylić." Nowa dobra hra za naše jewišća je wušła. Wjesoły žort, kotryž je knjez Winger za swoju „Jednotu" wobdźěłał, je so na jeje założenskim swjedźenju njedźelu wurjadnje spodobał a wuznamjenja so ze wšěmi prědnjosćemi Wingerjowoho pjera. Rěč je čista, ryzy, jadriwa. Hra je za 6 wosobow, za 3 mužske a 3 žónske. Płaći 30 pjenježkow a w našej redakciji ju dóstanješ.

Khěža cžišło **7** w Swinarni pola Klóschtra, z $^3/_4$ dobroho pola, je ze swobodneje ruki hnydom na pschedań. Wscho dalsche je pola wobsedźerja tam zhonicź.

Nalutowarnje

Neuwiedskoho (Erfurtskoho) zwjazka

změja **jutře njedźelu,** 19. junija, popołdnju z dypkom w **4** hodź. w hosćencu „Erbgericht" **w Radworju prěnju zwjazkowu zhromadźiznu.**

Předsydstwo.

Khróscźanska nalutowarnja

pscheproschuje swojich sobustawow na swoju **24. generalnu zhromadźiznu** jutře **njedźelu, 19. junija t. l.,** popołdnju w **4** hodźinach do **Wjenkec hosćenca** w Khróscźicach. — Dźeńšk porjad: 1. zličzbowanjo a bilanza 1903 a dr.: 2. wólby; 3. namjety a zdźělenja. — Inventar, zličzbowanjo a bilanza su pola zličzbowarja wupołożene.

Pschedsydstwo.

Ralbiczanska nalutowarnja

zmeje jutře **njedźelu, 19. junija,** popołdnju w **5** hodź. **generalnu zhromadźizu w Sernjanskim hosćencu.** Zličzbowanjo za lěto 1903 a wólby. — Namjety maja so pjecź dnjow do cžasa pisomnje pschedsydstwu wotedacź.

Pschedsydstwo.

Cžischcź Smolerjec knihicźischczetnje w Macźicznym domje w Budyschinje.

Katholski Posoł

Wudawa so kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich expedicijach 2 hr.; z křižnym zwjazkom do domu słany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće a w knihafni lětnje 3 hr., štwórtlětnje 75 pj. Za nawěštki płaći so wot cyłoho rjadka abo telko města 25 pj.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarstwa ſſ. Cyrilla a Methodija w Budyſchinje.

Redaktor: Mikławš Andricki, kapłan w Budyšinje.
Administrator: Mikławš Žur, farař w Budyšinje.

Čisło 26.	25. junija 1904.	Lětnik 42.

Čzoho ſym po puczu nawèdžiła.

3 liſta ſerbſkeje knježny.

Na atlantiſkim oceanje, 10. decembra 1903.

Swěrna lubowana ... Tu maſch poſtrow z dalokeje cuzby. Ach, ſtyſkno nam běſche, hdyž nas na ranjo 7. decembra z omnibuſom wotwjezechu k Nowomu Öttingej. Naſcha boloſcz bě wulka, bě na kóždym wobliczu cžitacz. Wſchak ſo dźělachmy wot městna telko dobrotow, telko luboſcze a maczerſkeje prócy cžeſcžowneje ſotry Tharſile, kotraž je nas ſwěru hladała a pěſtoniła naſche duchowne a cželne dobroměczo. A tak zjězdžowachmy po Kellerſtraße, nimo pſchecželneje kapałki lubeje Maczerje Božeje, a mócniſcho nam wutroby počinachu dźěłacz; ale naſch Zbóžnik nas poſylni, a bórzy ſo zaſy zhrabachmy. Dźěchmy dźě z luboſcze k Jězuſej, nawoženi duſchow.

Skoku jědžechmy nětko po drózy do Nowoho Öttinga k dwórniſchczu. Spěſchnje zlězechmy do cžaha w 3 hodź. w nocy, měſaczk ſwěcžeſche jaſnje a dźiwokraſna běſche nóc, w kotrejž ſmy wſchohomóc Božu wobdźiwacz móhłe. Za 4 hodźiny běchmy w Mnichowje, hdźež na dwórniſchczu poſnědachmy. Hłód wulki njebě, běchmy wſchě někak zražene, niczo nam prawje wot rukow njeńdźeſche. Kupichmy ſebi liſczikow do Lindawy. Njemdry cžerjeſche ſo z nami żelezny kóń, my pak z wjetſcha bjeſadowachmy a cžitachmy, bywajcy zbóžne, zo je naſcha luba droha ſotra Wyſchſcha tola hiſchcze khwilu z nami: wona běſche nas kuſk pucza pſchewodžecz chcyła. W 1 hodź. popołdnju w Lindawje zaſtawſchi wuſtupichmy a nětko rěkaſche: z parnikom pſchez Bodamſki jězor!

Ja wězo wudźiwana hladach, hdyž do pſchiſtawa pſchiſchedſchi, widźach prěnju łódź, a tola bě to jenož mały wobraz wulkeje łódże, w kotrejž nětko

ſedžo do Afriki jědu. Jězor bě měrny, wjedro kraſne, woſtachmy na łódźi horjeka. W 4 hodź. dojědźechmy do Romanshorna, a wjeſoła běch, zo je kónc pſchetož poča ſo mi wjercźecź. Dźěchmy dale na ckownicu, zo bychmy ſwoje kufry wočinili; wſchak bě Bayerſka zemja ſo za nami minyła, běchmy w Schwicarſkej. Zaſtarachmy ſo z nowa z liſcźikami do Curicha, a w 6 hodź. dojědźechmy do Curicha, wulkoho, wulkotnoho ſchwicarſkoho měſta.

Kſchižowa ſotra naſchoho rjadu, kotraž bě na dwórniſchcźu cźakała, dowjedźe nas do hotela, hdźež ſmy pſchenocowałe. Poſylnichmy ſo trochu, ale bórzy podachmy ſo k měrej, dwě a dwě do jeneje jſtwy. Njelubjeſche ſo nam prawje, zaſtyſkny ſo po rjanym zhromadnym žiwjenju. W 6 hodź. ſtawachmy, wſchitke běchmy z cźicha, a dokelž bě dźeń Bjezhrěſchnoho podjecźa, dźěchmy do cyrkwje Lubeje knjenje, zo bychmy hiſchcźe jóuu w ſwjatym woprawjenju Zbóžnika dóſtałe. Tam woſtachmy tež na wulkich kemſchach, potom pak wrócźichmy ſo do hotela po ſwoje wěcy. Na dwórniſchcźu wobjedowachmy a pijachmy koſeja; ale z nowa ſo nam ſylzy wukulichu, pſchetož poſlednja khwila bě pſchiſchła, zo mějachmy drohu ſotru Tharſilu pſchi ſebi. Hiſchcźe pſchińdźechmy do Baſela, hdźež nas w 5 hodź. łódźny agent wočakowaſche, naſche wěcy wobſtara na ſwoje měſto a uas do hotela. Tam ſmy powjecźerjeli, ale cźas lecźeſche, w 9 hodź. podachmy ſo zaſy na dwórniſchcźo, běchmy jara zrudne a wumělichmy poſlednje ſłowa z lubowanej ſotru Tharſilu. A hižo zahwizda ſpěſchny cźah, a lecźachmy pſchecy dale k cuzomu krajej.

Nam ſo wutroba pukaſche a najprjedy ſo cyle boloſcźi podachmy; tola bórzy ſo ſpokojichmy a bu nam wjeſelſcho. K cźomu tež je cźłowjek na ſwěcźe, hacž zo by cźerpjeł a wopory woprował, a wón ma to rad cźinicź z wjeſołym cźołom! — Jědźechmy pſchez Elſaßko-Lothringſku, Metz, Straßburg, a na poſledk pſchijědźechmy do Brnſela, njerozemjachmy pak wjacy rěcźi a njebychmy ſebi ani ſchkleńcy wody kazacź wědźałe. Tu dyrbjachmy pſchеſtnicź a k Antwerpam jěcź, hdźež bě wutradanym žołdkam naſyceńjo pſchihotowane. Hdyž bě wſcho hotowe, naſtajichmy ſo wokoło 5 hodź. do pſchiſtawa, zo bychmy do łódźe ſtupiłe.

Tam pak bě hara a tłóczenca, zo ſebi to njemóżeſch wumyſlicź. K prjedy hacž běchmy tak daloko, pſchizacźmi ſo nóc a móżach jenož mało roze znacź. Cźěſno a ſtyſkno nam bu, ale pomyſlichmy: W Božim mjenje! Pſchkhodźe dźěſche ſo do kabiny, w tej bě 10 łožow, a k tym ſo zaſy kaž do kurjenca łažeſche. Dwě a dwě łoži wiſaſchtej nad ſobu, a w kóždym tym hnězdźe bě ſchkla, cyle pſchiprawjena za ſkutk, wo kotrymž tebi hnydom powěm.

Bórzy ſo k wotpočinkej rozhotowachmy a derje nas zakolebachu, łódź ſo cźumpaſche. Tola nadobo wotucźich, horco a zyma mi bě, cźoło ſo horjeſche, cyły cźłowjek ſo zběhaſche, mi ſo zdaſche, zo wumru, ale ſłyſchach, zo ſu moje ſotry tež wotucźene. Zo bych ſwoju wcźipnoſcź ſpokojiła, kuknych z hnězka, a wſchitko bě w dźěle ... Ani ja ſo nětko dleje njemóżach ſtajicź a tež ſwój dźěl podach rybam, ani ujemóżach dokhwatacź, zo bych ſchklu hrabła. A tak je to dale ſchło, hacž do ranja, hacž hdyž nas zerja wumożichu. Běchmy pſchez Sewjerne (połnócne) morjo pſchejěli a w 6 hodźinach ſtupichmy na jendźelſku pódu. Jědźechmy z Harwicha dwě hodźiuje po železnicy do Londona, wozy běchu praktiſke, móżachmy ſo rozlehnycź a wucźahowacź, tak dołhe a ſchěroke kaž běchmy.

W Londonje nas ſotra z naſcheje miſſije wočakowaſche, z kotrejž bě łódźnik ſobu pſchiſchoł a naſchu nadobu wobſtara. Z dwórniſchcźa dyrbjachmy

do hotela, ale to jenoż w Londonje tak rěka; mje hischcże dżensa same pomyślenjo na „hotel“ scheri. Hołk a haru w Londonje wopisacź, njeje możno; tohorunja nic pychu a krasnoscź, kotruż tu widźisch, ale też błóto a mazanoscź, bole hacź w Halschtrowje abo Kulowje w najcźmowischim kucźiku. Tu mějesche kóżdy jenoż sam na so hladacź, zo so njeby pschejěcź abo powalicź dał, a wschitke woblicża, kóżde słowo cuze! — Alle dyrbjachmy zasy k morju, a ja běch so tola najěła ... Każ bychu mje k wotprawnischcźu wjedli, tak mi bě we wokomiku, hdyż jenu a druhu nohu stajich a zasy cyła na khabłacym cźołmje stojach.

Kajke to na wulkej łódźi po prawym je, njemóżach sebi tehdom pschedstajicź, runje każ sebi to ty nětkle myslicź njemóżesch, luba ... Kóżda rjadownja ma swoju jědźeńnju z 15 wulkimi taflemi, po woběmaj bokomaj su kabiny. Nas 16 wosobow mějesche 2 kabinje, w kóżdej 8, a w kóżdej 8 łożow, też tajkich cźumpjelow a na stronje ze żeleznymi żerdźemi dźeržane; cźomu, też bórzy zhonisch. Nimo toho widźach někotre drastne wěschenja, hladadle (schpihelej), myjakaj, z wjerćha wisasche 8 pasow, z kotrymiż móżesch so w nuznym pschipadźe stracha a schkody zminycź. We 8 hodź. so sněda, w 1 wobjeduje, w 5 podawaja cźaj a we 8 hodź. je souper (wjeczeŕ). A tak bě nam cyle rjenje, łódź stojesche, hakle 11. decembra rano w 4 hodź. wujědźe na daloke morjo. *З mórskej khorosczu so cźinjesche, 12. decembra stojachmy w Southamptonje*, pschistawnym měscźe jendźelskoho kanala. Ja běch khorowata a leżach, běchmy wschě hromadźe w kabinje, a popołdnju nastajichmy so dale. Tu mócnje każ jawu, łódź so nakłoni, wichor bě tu.

(Skónczenjo pschichodnje.)

Z Łužicy a Sakskeje.

Z Budyschina. Wutoru wotby so na tudyschim tachantstwje, nawjedowana wot najdostojnischoho knjeza biskopa, konferenca duchownych łužiskeje diöcezy. Zhromadźizna, kotraż bě wot 25 knjezow wopytana, słyschesche pschednoschk knjeza fararja Libscha wo techniskej stronje abo zwonkownej podobje, kajkaż ma prědowanjo wuznamjenjecź. Knjez farař Gruhl po swojich Wulko-Schunowskich nazhonjenjach rozprawjesche wo cźeźkosćźach a prócach, kotreż ma duchowny w diasporje, w rozprószchenju. Knjez justicny radźicźeŕ Seifert wo syrotniskej radźe powědasche. Konferenca bě żiwa a jara zajimawa.

— Njedźelu je najdostojnischi knjez biskop w Schěrachowje 380 młodym kschesćźanam swjate firmowanjo wudźělił. Nazajtra bě pschez cyły dźeń pruhowanjo we wschěch 13 rjadownjach Schěrachowskeje schule (kotraż je najwjetscha ze wschěch katholskich schulow Łužicy, dokelż ma 670 dźěcźi). W 5 hodźinach popołdnju najdostojnischi knjez zasy do Budyschina wotjědźe.

Z Radworja. (Rozprawuje redaktor). Njedźelu wotměwaše so tu na łubi staroho gmejnskoho hosćenca I. Podzwjazkowa zhromadźizna Raiffeisenskich nalutowarńjow Budyšskeje krajiny. Skhadźowanjo bě so rjadnje připowědźiło a tohorunja, każ sće čitali, z nastawčkom wozjewiło, a tohodla też zmahowaca serbska korhoj a saksa wjesele witaštej syły přikhadźacych. Je to wulcy ważne a zwjeselace, zo so naš lud za zjawne wěcy zajimuje, wosebje su-li za njón tajkoho wuznama a dosaha, każ bě tale zhromadźizna. —

Předsyda podzwjazka, k. farař Nowak, wotewriwši ju postrowi wšitkich a wosebje dalšich hosći, mjez nimi w prěnim rjedźe kk. direktora ratařskeje wučeŕnje dra. Bruggera a zwjazkowoho sekretara Heckelmanna, kotryž je hač z Erfurta k nam dalokoho a dosć wobužnoho puća ważił. Wobaj knjezaj staj nam přijěłoj přednošować, posledniši „wo nalutowařniskich należnosćach", štož so nas tola najbliže dótka — knjez direktor pak nas powuči, kak bychmy sad móhli a měli wunošnišo plahować. Dawno je naš ratař přestał, jenož žita pěsćić, ale je so też na hródź, je so na kurjene położił; wón móže a ma też ze swojeje zahrody wužitka brać wuknyć a brać. Předsyda, zdźěliwši dźeński porjad: Přednoškaj, namjety, podzwjazkowe należnosće — požada knjeza direktora, zo by rěčał. Dr. Brugger snadź w tymle zmysle rozmołwješe: Knjez farař a předsyda je jara derje wuzběhnył, zo dyrbješe naš rólnik ze swojeje role też bliže do hródźe pohladać a khlěwow, dyrbješe so pjeriny jimać — a też do zahrody njech dźe; přetož w njej so dobre žórło joho dokhodam — bohužel dotal khowa, taji. To je škoda! Kak krasnje běchu na př. lětuše sadowe žně założene! A wutroba człowjeka boli, zo bě też w lětušej wurjadnje wulkej suchoće so wbobim zatradanym sadowym štomam pomhać hodźiło — a z wjetša wšak njeje! Trjebašće štomam z khwilemi přiliwać abo tola wokoło zdonka zemju rozhrabać a z hnojom pozakryć, štož bě zawěsće móžno! Zemja so tak njeby cyła wudychała a wusušiła! Z cyła so na štominu mało dźiwa. Hdźež pohladaš, widźiš zahrody přejara husće zasadźane, abo widźiš w nich wjele starych drjewow, kotrež ničo hódne njenjesu a k tomu nošnym drjewam bjeru živnosće. Naš człowjek so njecha rozsudźić, štoma wukopać, doniž trjebaj jenož na jenej hałuzy jenož někajkich 15, 20 płodow dawa. A nowe drjewa kupujemy — kaž je dóstawamy, hdyž 'noż su dosć tunje, takle 60 pj. za štom. Njehladamy za tym, hač je zdonk koniski, to rěka, tołši deleka a wyše swižniši, hač ma wuwitu krónu; tajke kipre, na poł wusušene drjewo, něhdźe na wikach kupjene, někak do zemje zastorčimy, zo so korjenje trochu skhowaja a hišće na nje kruče přistupimy . . . Korjenje pak chcedźa tola też dychać! Štomikej wšak ma so jama ryć, po metru hłuboka a do šěroka a — pohnojić Wosebje kalk je spomožny, w našich na kalk tak khudobnych pódach Też kainit, Domašowa ruda, superfosfat derje służa, najbóle pak kalk, kotryž je k tomu dobry lěk přećiwo škódnikam štomow, přećiwo khorosćam, jako rakej. Też rohowa mučka abo rohowy rěz njech so tu mjenujetej, dokelž so z tym dusyk množi, rostlinam nuzny Hdyž potajkim z hródźe hnój na polo trjebaš, wužij horšć abo dwě — kupjenoho. Tola samo potom, hdyž štomik rosće, chce hladany być. Kaž dźěćo, prjedy hač ći nabudźe mocow. Předewšěm chce też młody štom swětła a powětra, a njemudrje jednaja, štóž wšomu na štomiku rosć dawaja: njech so tola njewužitne hałužki wurězaja, kotrež swětło bjeru a sćin hotuja a z tym, zo so na zdonk abo druhe hałuzy ćišća, tam rany připrawjuja, kaž hotowe za krwawu woš a podobnu, štomam zahubnu njerodź. Nihdy njesmě so před sudk dale plahować, zo je: sadarić njewužitna wěc. Ně, njese pjenjez

Knjez Brugger jabłuka a też krušwy předawa, po 30, 40 pjenježkach za kus. Wězo su jabłuka wuběrane a rjane; ale něčoho tajkoho móže też ratař dobyć, najwšědniši ratař, hdyž štomy hlada a płody — wuběra. Wubjerk je wěčnje lěpši był a so radši brał hač kał a jahły w jenej šwindźe. Błud je dale, zo dyrbja štomy na lěto abo dwě „wotpočnyć“. To njeje wěrno a w našim času, hdyž pola wjacy njewostawaju lada, njeje ani dowolene, směm-li tak prajić: ani napřećiwo štomam tak sudźić! Dobry štom kóždy lěto dobre płody njese. (Skónčenjo.)

*

Sotra M. Ottilija. S. O. Cist. †. Sobotu, 4. junija, w 10¼ hodź. wječor zemrě po dlějšej khorosći w klóšchtrje Hornim Schönenfeldźe pola Augsburga w Schwabšej, wobstarana ze šwj. šakramentami mrějacych, knježna Ottilija Scholcźic z Kanec, sotra rjadu cisterciskoho, we 28. lěcźe žiwjenja, a bu tam wutoru na klóšchtrske pohrjebnischcźo k poslednjomu wotpočźinkej pokhowana. — Njeboha narodźi so 20. auguśta 1876 w Kanecach, a běše hač k zastupej do klóšchtra w starschišim domje w burśkim dźěle pomocna. Pšched runje tšjomi lětami zastupi jako kandidatka do benediktskoho klóšchtra pola šwj. Wałpory w Eichstäcźe w Bayerśkej, hdźež hač do śrjedź oktobra samšnoho lěta pšebywaše. Dokelž pak so za cisterciski rjad powołana cźuješe, wopuschcźi, pšekładschi sebi wscho derje po rozsudźenju klóšchtrskoho spowědnika, Eichstätt, a poda so do cisterciskoho klóšchtra Hornjoho Schönenfelda, tši hodźiny za Augsburgom, hdźež bu loni na šwjedźenju šwj. Hany, kotrež mjeno bě pšchi šwjatej kschcźeńcy dóstała, zadrasćźena. Pjatk, 13. meje t. l., złoži na khorołožu šwjate klóšchtrske sluby a njedźelu, 5. junija, rano pschinjese milinowy grót struchłu powěśćź starschimaj, zo je jeju najmłódšche dźěcźo wumrěło. — Zemrěta běše też w cuzbje dobra Serbowka zwostała a cźitaše rady Posoł a Krajan, kotryž jej z domizny sćźelechu, a zajimowaše so jara za lubu Łužicu. Jako kandidatka měješe pšchileżnosćź, šławne hnadowne městno Altötting wopytaćź, też šwjatokschižowu cyrkej w Augsburgu. — Jara tróschtne a pokojace za zawostajenych je wušwědcźenjo wot klóšchtrskeje Wyschšcheje wottam: „Jeje šmjercź pschińdźe cyle njenadźicy, a nichtó njemyšlešche, zo to tak špěšchnje póńdźe. Wo dnjo běše pšchi wschej khorosći wjesoła, kajkaž běše pšchecy, njeměješe bolosćźe, běše jenož słaba a mucźna. Rano dóšta šwjate woprawjenjo, a njemyšlešche nichtó, zo je jeje poslednje, a wječor cźišche w Knjezu bjez šmjertnoho bědźenja wumrě. Ottilija je kaž njewinowate dźěcźo wumrěła, jeje napohlad bě tak rjany, zo cźłowjekej nimowólnje na myśle pšchińdźe, zo je zasy wo jenu zbóžnu w njebjesach wjacy. Běše pšchecy jara sćźerpna w khorosći a měješe zbožo, wschitke šwjate šakramenty mrějacych dóstacź a hischcźe šwjate klóšchtrske sluby złožicź. Bóh luby Knjez je tutu cźistu njewinowatu duschu k sebi powołał, a myśliczka, zo my a też Wy wěsćźe dobru rěcźnicu pola tróna Božoho z njej změjecźe, njech je nasch pokoj! Boża šwjata wola je so stała! Joho mjeno budź khwalene! Wona njech wotpočźuje w měrje!

Z cyłoho šwěta.

Sakśka. Wutoru je Joho Majestosćź kral Jurij do Emsa k lěkowanju dojěł. Wottam chce do Gasteina, a w auguścźe so zasy do Drježdźan

wróćźi. Pschejemy jomu z wutroby, zo by so strowy a dospołnje wuléko wany wróćźił.

— Jeje Majestosćź kralowa wudowa Karola je njedźelu, na smjertnym dnju krala Alberta, k joho rownischczu w dwórskej cyrkwi zestupiła hdźež je dała Božu mschu swjeczicź. Wutoru wotby so za njoho w dwórskej cyrkwi swjatoczne requiem. — K wopomnjeczu na njedawno zemrětu knjenu prynceśu a mandźelsku Jana Jurija je kralowa wudowa Karola zakład k załožinje położiła, kotraž „Isabellina załožina“ rěka. Załožina je pschi khorowni dźěczi (Marije Hany) założena, kotrejež bě njeboha knjeni prynceśe Isabella protektorka. — Joho Kralowska Wysokosćź prync naslědnik wo srjedź měsaca julija na někotre njedźele do Tatrow wotjědźe ze swojimi dźěczimi, prynceśa Mathilda pak do južneje Francózskeje.

Němska. Kejžorski sejm, kotryž je so 16. junija rozeschoł, zeńdźe so hakle 26. novembra z nowa. Njeskónczných powědańcow a rěczow dla w swojich cyłych 100 posedźenjach wjele dokonjał njeje.

— Tak mjenowany „Kielski tydźeń“ je so wutoru w pschitomnosći tež jendźelskoho krala Eduarda zapoczał. Kralowje a kejžorowje su sebi dobri a so bratsja, ale ludy nic. Tak tež mjez Jendźelskej a Němskej nihdy njeje wěrnoho pschecźelstwa, byrnjež w Kielu tych a tamnych łódźe w trjebaj sebje wjetschim pschecźelstwje hromadźe jězdźiłe.

— We Württembergskej w pschitomnej dobje kral Wilhelm knježi, kotryž je evangelski. Dokelž nima dźěczi, po joho smjercźi katholski wjerch Albrecht Württembergski knježerstwo nastupi. Tydźenja pisachmy, zo je ministerstwo sejmej namjet pschedpołożiło, po kotrymž maja schulscy dohladowarjo pschichodnje nic jenož duchowni być jako dotal, ale też swětne wosoby. Komora zapósłancow nacźisk pschija, ale komora knjezow jón zacźisny. Württembergska změje dale duchownych schulskich dohladowarjow. Tak hłoso wasche 12 katholikow a też jedyn evangelski knjez. 4 kralowscy pryncowje njehłosowachu drje sobu, ale njehłosowachu też pschecźiwo tomu, a tak wu skutkowachu, zo nacźisk padny. Liberalowje z hłosom schkrěcza, zo je kral — evangelski hischcze żiwy, ale katholska hałuza domu hižo knježi.

Awstrija. Ze Lwowa (Lemberg) pisaja: Swjaty wótc je arcybiskopa Bilczewskoho za assistenta bamžowskoho tróna pomjenował, dariwschi jomu z dobom cześtny titul romskoho hrabje. — Knjez Bilczewski je njedawny pólski cźah pucźnikow k swjatomu stołu do Roma wjedł. Jenož w Romje ma pólski narod, wot Pia X. gens infelicissima („najnjezbožownischi narod“) mjenowany, dobre pschecźelstwo a najswěrnischi zastup. W Romje, pschi wutrobje swjatoho wótca, też dosć tyschenej a wustarancj, wurudźene a pschesćěhane pólske wutroby pytaja a — nakhadźeja spokoja a posylnjenja.

— Spomnichmy w swojim cźasu hobrskoho strajka żeleznischich dźěłaczerjow a zastojnikow we Wuherskej. Żeleznicarjam běchu lubili lěto a dźeń, zo so jim polěpschka dóstanje, pschetož jich mzda a słužba bě woprawdźe běda, a sćerpliwje żeleznicarjo cźakachu. A cźoho so docźakachu? Polěpschka drje, ale kajkoho! Kaž romske pschischkowo praji: hobrska hora, a porodźi — myschku. Hubaty židowski liberalism Madźarow z hubu młócźicź wě a předowacź wo krasnosći madźarskoho stata, ale swojich zastojnikow zeżiwicź njewě — ani tajkich, kotsiž maja telko cźeżkoho zamołwjenja, kaž su żeleznicarjo. Żeleznicarjo to też tak myslachu a chcychu sebi wo tym porěcźecź. Ale zhromadźizna bu jim jara — liberalnje zakazana, a hischcze tych, kotsiž běchu ju

powołali, „ſtykachu“ a pokhoſtachu. Wotmołwa na to bě generalny ſtrajk. W nocy w 12 hodź. na wſchěch ſtatnych żeleznicach, a ſtatne wuherſke żeleznicy ſkoro wſchitke ſu — zaſta jězba. Njemóżeſch ſebi pſchedſtajicź, kajki njeſmérny hołk z toho bu. Na Młode jutry loni bě Rakeczanſka żeleznica wjazła, a to jenoż na poł dnja, a kajka bě z toho hara, kelko njeluboznoſczow. To pak běchu Rakecy. A nětko ſebi pſchedſtajcże wulke měſto Budźin-Peſchcź, kotryż ma do milliona wobydlerjow, a cźi ſu naraz wot ſwěta wotdźěleni. A tak po cyłym kraju. Buchu drje wojacy kommandowani, a to drje ſo hodźeſche kommandowacź: dyrbicże wozycź; ale zo bychu też woprawdźe móhli wozycź: bě wſchak druha wěc. Z krótka, wuherſki ſtrajk żałoſtny njeporjad pſchiwjedźe a cyłomu krajej wulkich naczini ſchkodow. Na ſtrajkowacych pak dyrbjeſche ſchwabl a woheń padacź. Njeſta ſo. Proces ſo pſchecźiwo ſtrajkarjam zawjedźe, zo ſu ſłużbnu pſchiſahu złamali, ale wſcho je ſo wotestało. Nikoho z nich njejſu wěſcheli — a każ dźenſa cźitam: je cyły komitet wuſwobodźeny, a też budźa wupuſchcźeni żeleznicarjo zaſy do ſłużby brani. — — Wuherſcy miniſtrowje pak budźa pſchichodnje ze ſkutkom wjacy dźěłacź hacź z hubu.

Francózſka. Katholiſki zapóſłanc Prache je ſo w ſejmowni praſchał, kak ma ſo ze ſwobodnymi murjerjemi. Kongregacije a rjady ſo zakazuja, ale ſwobodnym murjerjam ſo zwjazki a ſtowarſchenja cźerpja, abo njepłacźi za nich też zakoń? — Prawje je, zo ſo katholſcy zapóſłancy ſkónczńje raznje ſłowa jimaju a brónjow pſchimaju. Cźas maja.

— W Nizzy ſu żeleznicſcy zaſtojnicy dźěło złożili, dokelż ſu jim ſchtyrjoch kollegow z dźěła puſchcźili. Strajkarjo na wjacy měſtach powrócźichu wozy. Na torhoſchcźu Maſſenet poſtorcźichu ſo z policiju, kotraż ſchtyrjoch zaja.

Jendźelſka. Schto to płacźi, krala krónowacź? Wobliczenjo wudawkow, z krónowanjom krala Eduarda zjednocźenych, ſo kóncej bliźi. Wudawki wucźinjeja 7186780 hriwnow.

Serbſka. Zmaj Jowan Jowanowicź. Wutoru je w Nowym Sadźe najlěpſchi a najpłódniſchi z pſchitomnych južnoſerbſkich baſnikow wumrěł. Jowan Jowanowicź narodźi ſo lěta 1833, ſtudowaſche univerſitu, ſkutkowaſche jako magiſtratny zaſtojnik a potom jako lěkař. Lěta 1864 założi żortniwy cźaſopis „Zmaj“, to rěka „Zmij“, kotryż ſo jara lubjeſche a po kotrymż też redaktora pſchemjenowachu. Wón ſam ſo potom tak pſchemjenowa. Wot njoho je wjele kraſnych baſni a powěſcźow.

Ruſko-japanſka wójna. Japanowje ſu na morju hiſchcże wjacy njezboża měli. Admiral Skrydlow je z wulkej wobrotnoſcźu a z bjezpſchikładnej khrobłoſcźu po morju jězdźił a njepſchecźelej wjele ſchkody naczinił. Nic jenoż 2, ale 3 japanſke tranſportne łódźe z wójſkom, proviantom a municiju je potepił, nimo toho 2 płachtowej łódźi. Tak zhubichu Japanowje 5000 ludźi. W Japanſkej pak je wězo pſchecźiwo admiralej Kamimurje wulke rozhorjenjo, zo je Skrydlowa z Władywoſtoka puſchcźił. Wón drje bórzy póńdźe ...

Na kraju je ſo general Stakelberg k połdnju k Port Arthurej zamèrił, zo by poſtup Japanow k twjerdźiznje hacźił. Wón pak bu 14. a 15. junija wot generala Oku pola Waſangu a Teliſſy poražený a zhubi 13, 14 kanonow a někotre korhowje, z 3120 muźemi, każ do Pětrohroda ſam telegrafowaſche. Pſchemoženy abo ſnadź wobſtupjeny pak njeje, to ſebi jenoż Japani a jich pſchecźeljo pſcheja.

Należnosće našeho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1904: kk. 511. Jan Pawluš z Budyšina, 512—514. z Rožanta: Jakub Hančka, Jakub Wićaz, Jakub Domaška, 515—518. ze Sernjan Mikławš Rjeńčka, Jakub Kuria, Michał Bjenš, Hana Bjenšec, 519. 520. ze Smjerdźaceje: Michał Šejda, Jan [illegible], 521. Hana Krawcec z Dobrošic, 522. Michał Lehmann z Pěskec, 523. Jakub Wj[illegible]arski wjednik w Kielu, 524. Marija Čochec z Drježdźan

Sobustawy na lěto 1903: kk. 784. Hana Jancyna ze Smjerdźaceje, 785. N. N. z R

Za cyrkej swj. Józefa w Hajnicach.

Dotal 4700 hr. 46 pj. Dale su woprowali: Přez knj. admin. P. Šćepana w Róženće: njemjen. z Rožanta 8 hr., z Pěskec 2 hr., njemjen. 3 hr., tohorunja 4 hr. ze Sernjan 3 hr. Přez knj. P. Romualda w Marijnej Hwězdźe 10 hr. Knj. Jaeper w Drježdźanach 5 hr. W Šěrachowje přez knj. Pachera (65,05): justicny rat dr. Leidler, Měrćink, Bruno Tammer po 5 hr., Marschner, B. Mildner, Józ. Kulik, H. Pjech, Ławrjenc Tammer, Jan Nitsche po 2 hr., knjeni Reinischowa, A. Haenel, M. Mildner, M. Hille, Grohmann, F. Reinisch, E. Kurze, Fr. Sieber, J. Zobel, Aug. Hentschel, Emil Daems, Dittrich po 1 hr., A. Endler, Mildner po 3 hr., J. Riedel, P. Marschner po 1 hr. 50 pj., Kunze 30 pj. Přez knj. Měrćinka dale: w Bo[illegible]necach: Mikł. Kašpor, Michał Delan, Pětr Kral po 50 pj., M. Kušk 8 hr., M. Mikliča, Jurij Kubańk, J. Delan, Mikławš Pjetaš po 2 hr., Jan Lejman 6 hr., Mikł. Bělk 1 hr., w Měrkowje: Jan Pjetaš 50 pj., Jurij Krawc, Jak. Čórlich po 2 hr., Mich. Čórlich Hana Šramowa po 1 hr., Kašporjec a Grofic swójba 10 hr., swójba Libšec k česci swj. Antonija 6 hr., Jakub Rychtař w Dalicach 5 hr., Hana Kralowa z Radworja 2 hr. Wjacław Červený w Hajnicach 1 hr., po Šěrachowskej konferency 1 hr. 10 pj. fabrikant Ernst w Lubiju 30 hr. Njemjenowana w Budyšinje 20 hr.

Za twarjomnu nowu cyrkej we Wulkim Šunowje: Přez k. P. Romualda 8 hr., ex voto 10 hr., wot znatych **1000 hr.**, połlětna dań 17 hr. 50 pj., njemjenowana po lubjenju 5 hr.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Drježdźanach-Janowym měsće: Přez knj. admin. P. Šćepana 5 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdatych 12438 hr. 42 pj. Dale dari: red. 1 hr.

Zapłać Bóh wšěm dobroćerjam!

Towarstwo Serbskich Burow za Ralbicžansku wosadu

změje na dnju ſſ. **Pětra a Pawoła** popołdnju **w 5 hodź.** zhromadźizny **w Konjecach** pola **Scholćzic.** Wschitke sobustawy so z tutym na tuſamu najnaležnischo pschiproschuja. **Pschedsydstwo.**

Swob. Zjednoćenstwo katholskich wučerjow serbsk. Łužicy

zmeje **srjedu 6. julija t. l.** popołdnju w 3 hodźinach **zhromadźizny w Brězanec** hoscencu **w Ralbicach.**

Přednošk: „Kak móže wučeŕ wukubłanjo dźěći spěchować!“

Dale: **zwjazkowe** naležnosće (themata za hłownu zhromadźizny a zdźělenja. Wo bohaty wopyt prosy **předsydstwo.**

„Človjek móže so mylić.“ Nowa dobra knjeza za naše jewišća je wušła. Wjesoły žort, kotryž je knjez Wingeŕ za swoju „Jednotu“ wobdźěłał, je so na jeje założenskim swjedźenju wóndanjo wurjadnje spodobał a wuznamjenja so ze wšěmi předs jo sćemi Wingerjowoho pjera. Rěč je čista, ryzy, jadriwa. Hra je za 6 wosobow, za 3 mužske a 3 žónske. Płaći 30 pjenježkow a w naše redakciji ju dóstanješ.

Dźensa je też **„Serbski Hospodaŕ“** 6. čisło 1904.

Čišćicj Smolerjec tuhicžischčetnje w Maćičnym domje w Budyšchinje.

Katholski Posoł

Wudawa so kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich expedicijach 2 hr.; z křižnym zwjazkom do domu słany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće a w knihařni lětnje 3 hr., štwórtlětnje 75 pj. Za nawěštki płaći so wot cyłoho rjadka abo telko města 25 pj.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarstwa ſſ. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Mikławš Andricki, kapłan w Budyšinje.
Administrator: Mikławš Žur, farař w Budyšinje.

Číslo 27. | 2. julija 1904. | Lětnik 42.

Wóčko a wutroba.

Wužitne wěcy sebi same swój pucź nakhadźeja; rjane pak masch pěchowacź, pschetoż mało je tych, kotśiž je haja a tola — mnozy je trjebaja. Wažne, jara wažne je, zmysł za „rjane“ a „rjanosćź“ pěstowacź, dokelž z njoho wukhadźeja najrjeńsche a najčźiśćźische wjesela. A tola so čźłowjek tak čźasto enož z tym spokoja, schtož je snadne a wschědne.

Mjez zmysłami najprěnjotnischi a najwosebnischi je widźenjo, ze wojim organom wóčźkom. Kaž čźłowjek docyła njedowuknje, tak smě so tež wo zmysłach powschitkownje, wo wóčźku pak wosebicźe prajicź. Kultura wóčźka wschak so njespěchuje pschez same wuczenjo, ale wosebicźe a pschedewschěm pschez zwuczowanjo. Nazhonjenjo nam powěda, zo duchowna zdźěłanosćź a najwobschěrnischa wuczenosćź hischcźe njedokonja, zo něchtó prawje widźi. Ně! cźim wopačźnischo, cźim njedospołnischo, cźim wobnjerodnischo widźa tamni, kotśiž swój pomjatk rozwiwachu, pódla pak wóčźko njewudokonjachu; jich rozom drje postupowasche, nic pak z nim harmonischy tež wutroba.

Sławny francózski wuczenc Voltaire bě cyle njewěriwy muž, kiž samo bytnosćź žiwoho Boha přejesche. Jomu drje so jónu, hdyž na wysokich Alpach stojo hordosćź zemje wobhladowasche, pschecźiwo woli wusuny słowo: „O Božo, tak wulki ty sy!“ ale schtoż wón z wocźomaj zwonkownje widźesche, njezawostaji trajacoho zacźischcźa, njenamaka w nim cźěrje do znutskownosćźe joho wutroby. Kelko hinak swjaty Franc z Assisi! Wón bě tak z luboscźu k stwórbje jaty, zo stworjenja swojich bratrow a sotry mjenowasche. „Wón widźesche na wosebite, druhim njezrozemliwe waschnjo z wótrym wóčźkom najznutskownischu pschirodnosćź wschěch stworjenjow, dokelž běsche hižo k swobodźe dźěći Božich dóspěł.“ Wón rěčźesche k ptačźkam, a wone pschiposłuchachu;

majkasche zwěrjata a njeczěkachu; poruczowasche jim a rad po joho skowje czinjachu; žohnowasche je a wjeselachu so.

Abo: hladajmy na sławneju pschirodospytnikow: Brehma a Linné-a. Wobaj staj w njewschědnej wuczenosczi czas žiwjenja za wěrnosczu slědžiłoj; wobaj staj wujasnjowałoj wulkotny natwar stwórby a spodźiwny porjad w njej. Prěni pak, Brehm, pschispěwasche stworjenjo a zdźerženjo swěta jenož naturskim mocam, prějesche samo stworjenjo człowjeka a z tym też duchowne žiwjenjo po smjercźi. Druhi, Linné, spóznawasche w kóždej kwětcy krasnosczź a móc toho, kotryž je jej zakczěczź dał, a khwalesche žiwoho Boha.

Abo: czžoho směmy na naschim wulkim Zejlerju khwaliczź? Schtó moht rjeńscho spěwaczź wo rjanej pschirodźe?

Lute rjanosczźe a spodobanje
Wutrobu a wocźi wokschewja,
Hdyž so purpurojte czźiche ranje
Pschez hory a lěsy pschibliža.

Kóžda trawiczka a kłóska, kóždy ptaczk a samo waczka, polo a łuka, wětr a słónco, rěczka w doli a lěs a hory — wschitko, wschitko, schtož Zejler widźi po serbskim kraju — wschitko hrěje jomu cunju wutrobu — a tak wón basni, a nježnje spěwa swojomu ludej, a daruje schczźedriwje duchownoho napoja a wokschewjenja, a wuznawa a woła wótse nam a wschitkim a na wschě czasy:

„Wulke su skutki Knjeza, a schtóž na nje kedźbuje, ma lute spodobanjo na nich!“

(Skónczenjo pschichodnje.)

Czžoho sym po puczu nawèdźiła.

Z lista serbskeje knježny.

(Skónczenjo.)

My so wschitke do hromady kulichmy a myslachmy khwilu, zo je sudny dźeń. Pohłuschaca zakhadźesche hara, to bě storkańca, bijeńca, łamańca, wscho so pjerjesche. A k tomu schumjachu mórske žołmy, kotrež do wysokosczźe spějachu kaž khěže a zasy do hłubiny padachu. Kaž z bulom mjetasche so morjo z naschej łódźu, a też w njej samej bě hotowa revolucija. Blida stojachu kryte, ale jene na druhe padasche a so bijesche. Dokelž niczo wuczinicź njemóžachmy, zalězechmy zasy do łoža, dóstachmy złu mórsku khorosczź, kufry so kulachu a my same kulachmy a suwachmy so z nohow do hłowow a dele. Styskniwy wschěch zaja strach a modlachmy drje so też k Mariji, morja hwězdźe. Běchmy pak na wscho pschihotowane, ani smjercźe so njebojachmy, by-li Boža wola była. Njemějachmy dźě potom niczo dale hacź tón khuduschki kufr, na kotrymž běchu też hižo mysche pobyłe. Ale nadźije tola njespuschczźichmy a wocźakowachmy wumoženjo.

Hdyž bě nóc nimo, zlehnychu so žołmy, a na tsecźim duju bě morjo cyle změrom. — Ale hischcźe samsny dźeń zacźmi so njebjo z nowa, morjo zasy harowasche, błyski sapachu, a pschińdźe druhi wichor, wjele hórschi dyžli bě prěni był. Ze wschěch stron wscho wrjeskasche a praskasche, naraz skyschachmy surowy wusk, woda bě sylne durje pscherazyła a wali so po skhodźe do nas,

do jědźernje a do kabinow. My wustróżane zlětachmy z łožow, na kóždym licu so rysowasche smjertny stysk. Myslachmy, zo je kónc, pschihotowachmy so na smjercź, nadźija hinjesche kaž so na wětsiku minje para. Tola hdyž je nuza najwjetscha, Boża pomoc bywa najbliżscha. W dowěrje, zo pschińdźe pomoc z njebjes, poswjeczene Agnus Dei cźisnychmy do wódstwow a Bohu budź dźak, wichor so zlehny. Wscho wolóżene wodychny, hdyž zaswitny dźeń, a 17. decembra bě najrjeńsche wjedro, tak cźopłe a mike, kaž doma w měsacu juniju. Morjo so zyboleschе a w cźischinje wotpoczowasche kaž najcźischе, měrnive jehnjatko.

Daloko za morjom běchu wysoke hory widźecź a krajiny, krasne kaž ženje zanych njeběchmy widźeli. 18. decembra pschipołdnju w dwěmaj zakótwichmy na 3 hodźinki pod Kanarskimi kupami, a njehodźi so wopisacź, kak luboznе a pisane kupy su, kak rjenje w morju leża — a kak wjeseli běchmy my, zo po dołhej dobje zasy witamy suchi kraj. Běchu tu wulke łódźe a 70 drje mjeńschich a cźołmow. Bruni cźłowjeczkowje na cźołmach pschijězdźowachu, poskicźujcy nam južnokrajne płody na pschedań. Tež ja jich kopicu kupich cźerstwych a cyle tunich. Rada bych wam, zo jenož by pschileżnoscźe było, někotre póslała. W 5 hodźinach łódź dale jědźesche, nimo spodźiwno krasnych horow, cuni khłódny wjecźor so nad zemju skhili a pschepyschne wjecźorne zerja z njeliczenych hwězdow frinkolenjom pokrychu njebjesa.

19. decembra bě zasy rjenje, pschecy horcyschе słónco promjenja pruhow scźelesche, horcota bě skoro njeznjesliwa. Niczo njewidźachmy hacź wodu a njebjesa, jenož w 11 hodź. zetkachmy so z łódźu, kotraž do Němskeje jědźesche, a tež ja z njej postrowy swojim lubym w dalokej domiznje sobu dach. K połodnju padny měrny deschcź, a zasy bě najkrasnischе wjedro. —

Z wjetscha horjeka na łódźi pschebywamy, deleka w kabinach bychmy pomaku zawutlili, tak cźopło je. Kupam so pilnje, to so trochu wokschewisch. Horncźk cźerstweje wody z domu by nam jara witany byk; pschetož mamy pschecy jenož cźopku wodu picź, ale wschitko so z luboscźe k Jězusej znjese. Dźensa, 23. decembra, je njesměrna horcota, słónco nimale runje dele swoje pruhi staja a na nas zaschtapuje. Morjo je hładke kaž błyschcźaty schpihel, jenož tu a tam so z khwilemi hobrske rybisko wuzběhuje. Njeje kraja widźecź, nic hory, jenož nimo khwatace łódźe, pschekschižowace ocean.

Njedźela nam najbóle wutrobu wobcźežuje, dokelž nimamy Božich służbow a dyrbimy wschitko z cźicha pschi sebi woswjeczicź, to su takle zawěrno wostudke dny; tola myslu, zo nam Bóh schcźedrijе za to zaruna. Khowy wschak ženje njewěschamy, pschetož bjesady a zabawy je dosć — hacźrunjež to naschomu zmyslenju a zaměram naschoho pucźa njeje pschiměrjene. Jenož jedyn jenicźki dźeń hischcźe budźe a budźe Boži dźeń, njeje mózno wěricź, zo bjez sněha a tak cźopły. Pschecy wschak mamy hischcźe daloku jězbu psched sobu, 3. januara pschińdźemy do Kapskoho Města, tam pschińdźemy na druhu łódź a potom hischcźe kruch ze železnicu ... A wodaj wschak na kónc, zo je moje pismo tak měnjate, sym list po kusach pschecy na łódźi horjeka pisała a pódla afrikanskich brjohow! Modlcźe so za mnje! W njebjesach budźemy so w radoscźi zasy widźecź ...

Z Łužicy a Sakskeje.

Swjataj Cyril a Methodij. 7. julija kóždoho lěta wschitke słowjanske narody a z nimi tež my Serbja z dźakownoscźu spominamy na naschcju

japoſchtołow, kotrajž ſtaj nam ſwjate Piſma na ſłowjanſki jazyk pſchełožiłoj a w zrozemliwej wótcowſkej rěczi naſchim dawnym prjedownikam pſchiſchłoj evangelium luboſćże pſchipowědowacź.

* * *

Z Budyſchina. Wutoru pſchipołdnju pſchiwjeze nam Drježdžanſki cźah zaſy jónu najdoſtojniſchoho knjeza biſkopa, a z nim tónkrócź žadny a wurjadny wopyt. Kaž wěſćże, je theologiſka fakulta Pražſkeje univerſity knjeza biſkopa za cźeſtnoho doktora wuzwoliła. Nětko pſchijědźeſchtaj zaſtupjerjej tuteje fakulty, knjezaj profeſſoraj dekan dr. Zaus a dr. Schneedorfer, zo byſchtaj doktorſki diplom ſwjatocźnje pſchepodałoj. Jeju pſchewodźeſche po pucźu z Prahi knjez präſes Rotzinger a w Drježdžanach ſo hiſchćże knjezaj ſuperior Fiſcher a dwórſki kapłan dr. Rězak pſchidaſchtaj. W Budyſchinje bě potom woſobna ſwjatocźnoſcź. Knjez dekan Zaus z nimo měry wubranymi a zrěcźniwymi ſłowami nowoho doktora ſtrowjeſche. Wukłožowaſche joho zaſłužby, joho wědomoſćże, joho ſkutkowanjo w ſerbſkim ſeminaru w Prazy, joho wurjadnu pſchikłonjenoſcź k ſtaroſławnej Pražſkej univerſićże — kotraž ma z tutym cźeſcź, pſchez ſwojoho zaſtupjerja jomu znamjo najwyſchſchobo wuznamjenjenja podacź, kotrež móže podacź. Knjez dekan ſkónczi z najwutrobniſchimi pſchećźemi a knjezej biſkopej diplom z pjecźatom do rukow złoži. Knjez biſkop na to z dźakom wotmołwi, zo je ſo woprawdźe zwjeſelił nad cźeſcźu, kotraž je ſo jomu ſtała, woſebje hižo ſwojoho zaſtojnſtwa dla, kotrež je z tym pyſchene. Pſchi ſlědowacej hoſćinje rěcźeſche ſo hiſchćże wjele a rjenje a rjeńſcho. Woſebje wuzběhujemy ſławu, ſerbſkomu ſeminarej płacźacu, kotryž je z poczeſćenjom knjeza biſkopa też ſobu cźeſćźeny a ma tak trochu zarunanja za wſchelake kſchiwdźenjo, kotrež je ſo pſchez njón pſchenjeſło w nic tak dawnym hiſchćże cźaſu. — Pražſcy hoſćo wopytachu popołdnju pſchez Bacźoń a Khróſćźicy — klóſchtr a ſrjedu wopuſchćźichu Budyſchin, kotryž je ſo jim tak jara zaſpodobał. Njemóžachu joho nam dowukhwalicź.

— Knjez farař Hejduſchka bu njedźelu pſchez knjeza ſcholaſtika Skalu do ſwojoho nowoho zaſtojnſtwa wjedźeny. Reichenau a cyła woſada bě ſo wulcy ſwjatocźnje na tónle dźeń pſchihotowała. Młodomu knjezej fararjej ſtrowe dołhe lěta pſchejemy.

Z Radworja. Tudomne towařstwo knježnow (Jungfrauenverein) wuwjedźe zańdźenu srjedu swój lětuši wulět, a to na Lubijsku horu. Nimale wšě sobustawy, kotrež we wosadźe doma přebywaja, so wobdźělichu. Najwjacy z nich zhromadźi so na Radworſkim dwórnišću, druhe z narańšich wsow přitowařšichu so we Wjelkowje abo Budyšinje, z wotkelž Zhorjelcski ćah wjesołu črjódku do Lubija wotwjeze. Spěwniki drje mějachmy sobu, ale njetrjebachmy je; přetož tudomna młodosć je w spěwařskim towařstwje „Meji“ telko serbskich spěwow nawukła, zo prjedy wodybawi, hač zo ji spěwy wuńdu. — Kukecy, Bukecy mikachu so nimo woknow. Bórzy běchmy w Lubiju. Kołokhód po měsće pokaza nam jeho pyšne drohi a khěže, wosebje też hłownu luthersku cyrkej, rjany cyhelowy twar. Na to wzachmy sebi kórc dobroho dycha do płucow a nětko dźěše runu smuhu na horu. To běše wodychowanja, prjedy hač wjeršk 450 metrow wysokeje hory dóspěchmy. Tu pak nas za to nadobna swačinja witaše, kotruž běchmy sebi dopołdnja, hdyž widźachmy, zo budźe wjedro hojić,

telegrafiscy skazali. Kofej wupiwši krosnowachmy so na wuhladnu wěžu. Te, kotrymž so hłowa wjerćeše, wostachu w prěnim abo druhim poskhodźe, druhe zmužićiše dóńdźechu po 120 skhodźenkach na 30 metrow wysoku runu třěchu, hdźež „Serbsku Meju“ wurejwachu. Před nami wupřestrěwaše so tu „rjana Łužica“ sakska a pruska, haj też dźěl češkeho kralestwa. (Wěža sama je cyła železna a płaćeše 45000 hriwnow.) Lubych a znatych, też w cuzbje přebywace sobustawy, z wobrazowej dopisnicu postrowiwši nastajichmy so na puć dele, kotryž po cyle nahłej „krótkej sćežcy“ wjele wjesela wubudźi. Tu pokaza so, kaž wšudźe: ducy na horu dźe wo dych, ducy z hory wo nohi. Tak přińdźechmy do najnowšoho a tohodla najrjeńšoho dźěla města, kiž so mjenuje „Katholisches Viertel“, dokelž tu katholska cyrkej, šula a fara stoji. W cyrkwi wotměchmy něšpor, drje prěni serbski w Lubiju, (kaž też serbske pěsnje hišće husto na Lubijskich drohach słyšeli njeběchu). Na to nas knjeza Wingerowy hospodliwy farski dom přećelnje přija a naše trochu wosłabjene ćělne mocy posylni. K tomu poskićeše šulska zahroda šěroku městnosć za towaršne hry. Tak so přespěšnje hodźinka dźělenja přibliži. Ćah přihna, zastojnicy stykachu nas do wozow. Lědma bě poslednja nutř, to so kolesa hižo wjerćachu, a čim dale, ćim spěšnišo. Bórzy běchmy w Budyšinje, bórzy we Wjelkowje, skónčnje w Radworju a susodnych wjeskach.

Z **Filipsdorfa.** Exercicije za duchownych budźa so tu lětsa wotměwać: prěnje wotdźělenjo wosebje za knježich z Litoměricskeje diöcezy wot 8.—12. augusta, druhe wotdźělenjo wot 29. augusta — 2. septembra wot k. P. Franca Maira C. SS. R., dr. theol. a studijnoho praefekta theologiskoho wustawa w Mautern. Wjeledostojni knježa duchowni so k tomu přećelnje přeprošuja a chcyli swoje wobdźělenjo prawje z časom wozjewić.

Z cyłoho ſwěta.

Němſka. Wſchelako ſy pomyſlił, hdyž ſo wóndanjo proceſowaſche a ſwobodnoho knjeza z Mirbach płokachu mazane ſchaty! Tón bě woſebity dowěrnik kejžorki, kotraž je, kaž wěmy, wjele cyrkwjow w Barlinje twariła. Knjez z Mirbach bě jej tu z wulkim ſchćedrym pomocnikom — a za to pak bě też w dwórſkich kołach widźany a witany a z cześćemi zaſypowany muž. Nětko je ſo pokazało, zo je knjez z Mirbach pjenjezy — dóſtawał — a to z běžnje ſkrachowancje „pomorſkeje banki“, kotraž je tyſacy ludźi do bjezdna hubjenſtwow cźiſła. — Pſchi tej ſkładnoſcźi ſpomniſch na ſwj. Kriſpina, ze ſwjatym Kriſpinianom patrona ſchewcow. Swj. Kriſpin je pjecźa bohatym koże brał, zo by z nich khudym cźrijc ſchił. Schtož wěſcźe njeje prawje, je-li — wěrno. Nó, ſwjaty Kriſpin je ze ſtaroho ſwěta pſched tyſacom lět. Ale hórſchi ſu zawěſcźe nowocźaſni ſwjecźi, kotſiž khudych bjeru pjenjezy, zo bychu cyrkwje z nich twarili. A nota bene ſebi dobre woko „horjeka“ ſcźinili! A nam pſchecy z jeſuitami wokoło wuſchow jězdźa, kotſiž pjecźa wucźa, zo „zaměr poſwjecźa ſrědki“. Běchu ſnadź tole dobre, cźiſte ſrědki? Farizejowje! A nam ſo wumjetuje, zo ſmy pſchibóžnicy, hdyž po pucźach a polach kſchiže a ſwjecźata ſtajamy; cźi wſchak z cuzych khudych pjenjez kſchiže a ſekle noſcha, tak prawje zjawnje na ſwojim cźeſtnym doſtojnym wutrobnje a fraku. Farizejowje.

Schpaniska je ze swjatym Stołom jednanja dokónczika, nastupace duchowne rjady. Z Francózskeje wuhnaczi mnichowje a knjezny chcedza so tola něhdze popschecz, a jim k woli tez jednanja běchu; dóńdzechu k spokojacym kóncam.

Ruska. Law Nikolajewicz Tolstoj je k wójnje poręczał. Samo so rozemi, zo ju tama. Porokuje carej, czomu je k wójnje dał dóńcz. Skawowěnc wjerćha, knjezicerja měra, je joho skónje pyschik, kaz něhdy wulkoho krala Salomona. Nětko je skawowěnc dele. Tysacy njewinowatych ludzi bija so w cuzym kraju, a njewědza psche czo, za czo. — K tomu je pschispomnicz: Zawěscze je wójna surowy prut a tsikrócz běda wschitkim, kotsiz zawinychu tajke zhromadne mordarjenjo. Ale runje tak je zawěscze wěrno, zo je hischcze kózda wójna z Bożim dopuschczenjom pschischła a zo so my Bohu Knjezej dodzakowacz njemóżemy, hdyż na nas hižo pschez 30 lět njeje wójny dopuschczik. Je tón Boži měr drohi; ale wójnske běhy su z hoła njewopisajomne. Tohodla tez so modlimy: „Wot wójny, hłoda, moru: wumoż nas, o Knjeże!“ — Na Rusku je wójnska běda nětko padnyła, a cyła Ruska, w najprěnischim rjedze pak jeje „běły“ car smě z prawdu prajicz, zo wójny njeje chcył ani njeje pschihotował. Car sam a joho Ruska je nětkle za to bita, zo njebě pschihotowana. Tak je. Hrabja Tolstoj pak: je zawěrno wulki spisowacżel a mócny duch, kajkohoż ruskomu a słowjanskomu narodej zawidzi swět; ale do profetow, do myslerjow njeje měł hicz. Schtoż wosebicze wójny nastupa, te wostanu, te njepschestanu, hacz na rozpadankach tohole poparadisiskoho swěta nastanje nowy swět a nowy swěta rjad.

— Pschecy z nowa hórscha so ruske nowiny na japanske surowoscze pschecżiwo jatym, haj tez zabitym Rusam. Swědkowje powědaja, zo Japanowje hischcze morjenych Rusow zwohidzuja, jim jazyki wurężuja, jich z rowow torhaja a rozkuskuja — jatych pak smęscha a krjuduja a na kónc pobijeja. Je-li tomu tak, potom njemóżesch hinak prajicz, hacz zo su woni njeczłowjescy surowcy.

— Schto pisaja Rusowje wo japanskej artilleriji? Tole: „Japanska artillerija porunjo naschej wjele lěpje znaje kraj. Japanowje su we wójnje z Chinskej mnoho nawukli a wot toho czasa njejsu pschestali, krajinu studowacz. Woni wschitke zdalenoscze wědza a kózdu bróżdu. Wědza, hdże tsěleja a su sebi wěscżi. Woni su sebi kraj zrysowali a podżělowschi jón na kwadraty, hnydom wědza, hdże maja měricz. Swoje batterije tak wustojnje zakrywaja, zo njeje móżno, je wuslědżicz. Tak bě na psch. w bitwje 15. junija. Hdże su tehdom 3 z jich batterijow stałe, hischcze dżensa njewěmy. Japanska artillerija njestrachuje so żanych zadżewkow, na najnahlische hórki sebi wěri, a runje z tam najlěpschi tsěley pukaja. Czasto so czi czrjódka Japanow zjewi, hdżez so jich njeby nadżał. Woni su tez pschecy derje wobhonjeni, hdże a kak je z wójnu. Telefon a telegrafija bjez grota zjednocża batteriju z batteriju.“ — Z tohole nastawka wukhadża, zo su Japanowje nic jenoż zbożo měli, póznawschi hižo w japansko-chinskej wójnje nětczische bitwischcża, ale zo su tez zważliwi do pscheměry a k tomu wustojni, rozhladni wojownicy. W tym zmysłu je so tez pruski general Mäckel wuprajił, kotryż je w swojim czasu po pruskich pschikładach japanske wójsko pschetworił a wuwucżił. Po joho měnjenju Japanowje wójnu dobudu. Po joho měnjenju. Ruska wczo wo tajkich kóncach niczo wědżecz njecha, a sam car je so tak wuprajił, zo Ruska njepschestanje ani njewustanje, doniż samopaschnoho pschecżiwnika na

hłowu njeporazy. A tale dowěra k sebi je tež něschto hódna. Skónczńje z nastawczka wukhadża, zo Rusowje hižo njepschecżela — waża. Prjedy joho njejsu ważili abo tola joho lohcy ważachu. Tež to je něschto hódne, zo tajku „taktiku“ pscheměnichu.

Rusko-japanska wójna. Za schkody, kotrež staj Skrydlow z Bezobrazowom tydżenja Japanam naczinikoj, su so tucźi zasy wjecźili a trochu wotrunali. 23. junija wujědże z Port Arthura 6 wójnskich łódźi, 5 kschižakow a 10 torpedowych czołmow, bjez dwěla, zo bychu so z Władywostockim łódźstwom zjednoczźiłe. Tola to so njeradźi, a skónczńje masch so tu skerje ruskej khrobłoscźi dźiwacź, hacź dobywanju Japanow, kotsiž su tola na morju z knjezom. Wulka łódź „Sewastopol“ so wobschkodźi, tohorunja parnik „Amur“. — Tež na kraju su mjeńsche bitwiczki byłe. Powschitkownje mało a mało wěryhódnych powěscźi z Port Artura khodźi. Jenož to je wěste, zo Kuropatkin a Rusowje psched japanskej pschemocu pomału, ale pschecy cofaja. Jenož general Mischczenko japanski postup z wuspěchom hacźi.

Afrika. Němska wójna z Hererami so do dołha cźehnje. Němska dyrbi nawopak stajnje swoje wójsko posylnjowacź. Postajene je, zo general Trotha 20. julija zasy tsi kompagnije reserwy a za schtyri njedźele hischcźe kompagniju z 2 batterijomaj dóstanje. Tež pólne telegrafne wotdźělenjo so namjetuje. Němske wójsko w Africy jara z nakažliwymi khoroscźemi hinje.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1904: kk. 525. Marija Zmijowa z Budyšina, 526—528. z Khróscic: Jurij Wałda, Pětr Krawža, Jan Pětřka, 529. Pětr Ledźbor z Kozaric, 530. Jakub Žur z Noweje Wjeski, 531. Jakub Mět z Worklec, 532. Michał Šołta z Hórkow, 533. Marija Nowakec z Noweje Jaseńcy, 534. Jakub Kral z Nuknicy, 535. Mikławš Kubica z Hory.

Sobustawy na lěto 1903: k. 786. N. N.

Na lěto 1902: k. 824. N. N.

Dobrowólne dary atd. za towarstwo: k. J. P. z Khróscic 75 pj.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Radworju.

Dale su woprowali: Na Grohmannec-Čórlichec kwasu w Zdźeri 7 hr. 35 pj., na Nekec-Pawlec kwasu w Radworju 21 hr. 65 pj.

Za cyrkej swj. Józefa w Hajnicach.

Dotal 4889 hr. 86 pj. Dale su woprowali: Jan Zopa z Haslowa 3 hr. Zasy přez knj. Měrćinka: Mikławš Wólman we Łuzy 10 hr. W Radworju: Jan Hantuš, Michał Wjeřš, Ernst Šenk, Jakub Kašpor po 3 hr. Jan Handrik, Jan Pawluš, Donat a Glücklich po 1 hr. Jurij Šram, Khata Šramic, Marija Dučmanec, Kosmas Pjekař, Mikławš Rjehořk, Hańža Hantušec po 2 hr. Mikławš Wincař, njemjenowany, Pětr Šěrc, Glücklich, Delank po 50 pj. Mikławš Čech 5 hr. Farař Jakub Nowak 20 hr. W Kamjennej: Jakub Domanja 10 hr., Mikławš Rjeńč, Hana Rječkowa, Hańža Handrikowa, Jan Winař, Mikławš Čórlich po 3 hr. Jan Kilan, Mikławš Wićaz po 2 hr. Jakub Rječka 5 hr. Hana Winarjowa, Mikławš Knobloch, Michał Žur, Jakub Běmak, Jan Donat po 1 hr. August Polan 50 pj. W Brěmjenju: Jakub Wjeřš 10 hr. Swójba Wićazec 5 hr. A. Filip, Marija Lebzowa w Słonej Borščí po 5 hr. W Zajdowje: Jan Gäbler 12 hr., Handrij Haša (2. dar), Michał Kurjat po 5 hr. J. Kral w Čemjericach 2 hr. — W Budyšinje: hosćencař Maršner 10 hr., njemjenowana 5 hr. Njemjenowana z Radworskeje wosady 4 hr., Mikławš Cyž z Kamjenneje p. Radworja 3 hr. M. K. z W. 2 hr. k česći swj. Józefa. Jurij Lejman z Worklec 2 hr. Njemjenowany 4 hr. J. P. z K. 3 hr. K česći swj. Antonija 1 hr. Zjawny dźak swj. Józefej 2 hr. Přez knj. P. Dominika Schiela: Hana N. 5 hr. 50 pj. **Njemjenowana z Hajničanskeje wosady 100 hr.**

W posl. čisle w darach za Wulki Šunow je so tu njetrjebawši smužka zaběžała a ma so tohodla takle čitać: wot znatych 1000 hr. połlětna dań 17 hr. 50 pj.

Na twarjomnu cyrkej we Werdawje: Njemjenowany ze Słoneje Boršće 5 hr.

Za Serbski dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdatych 12439 hr. 42 pj. Dale dari: Delanska Patentna Komisija (569,36 hr.): 1 hr. 58 pj. Молоканы (300): 1 hr. 20 pj.

Zapłać Bóh wšěm dobroćerjam!

Sobuſtawy bratſtwa „Jězuſoweje Wutroby“ a „Japoſchtolſtwa modlenja“ maja ſwoje dobre ſkutki a modlitwy w měſacu **juliju** Bohu woprowacź: „za **katholſku cyrkej w Belgiſkej.**“

Młyn w Konjecach

poruča k wusywam **woku, hroch a kolij** we wubjernej družinje po najtunišich płaćiznach. **Mikławš Čornak.**

Swob. Zjednoćenstwo katholskich wučerjow serbsk. Łužicy

změje **srjedu 6. julija t. l.** popołdnju w 3 hodźinach **zhromadźiznu w Brěžanec** hosćencu **w Ralbicach.**

Přednošk: „Kak móže wučeŕ wukubłanjo dźěći spěchować!“

Dale: zwjazkowe należnosće (themata za hłownu zhromadźiznu) a zdźělenja. — Wo bohaty wopyt prosy **předsydstwo.**

Jednota,

towařstwo katholskich Serbow w Budyšinje, změje jutře za tydźeń, **njedźelu, 10. julija,** swoju měsačnu zhromadźiznu.

Započatk we 8 hodź. **Předsydstwo.**

»Lilija«

wuhotuje **njedźelu 10. julija w Sernjanach spěwny wječor.**

Započatk wječor **w 7 hodź.**

Program: 10 spěwow a spěwohra „Dźiwja Hilža“ — nowinka to!

Wšěch lubych přećelow z blizka a z daloka wutrobnje přeprošuje **Lilija.**

NB. Wobnowjeny sal knjeza Bjenša ma nětko też parket.

Towařſtwo Serbſkich Burow.

Hłowna zhromadźizna budźe **njedźelu 10. julija** popołdnju **w 3 hodź. w Hähnelec hoſćeńcu w Małym Wjelkowje.**

Dnjowy porjad: 1. Rozprawa a zličźbowanjo. 2. Pſchednoſchk knjeza ſararja em. Barta. 3. Namjety. 4. Nowowólby.

Wſchě poboćźne towařſtwa maju winowatoſćź, tule zhromadźiznu wopytacź. Pſchećźelnje pſcheproſchuje teź hoſćźi **hłowne pſchedſydſtwo.**

Česć wróćena.

Niže podpisani ranjace słowa, kotrež su wo **Hanje Krawcowej w Smjerdźacej** rěčeli, wobžaruja a bjeru je jako njewěrne dom, z dorazom napominajcy, zo so njebychu dale rozšěrjałe.

W Smjerdźacej, 20. junija 1904.

Jan Wincań, žiwnosćeŕ. **Pětr Kubaš, Jurij Dittrich,** kněžkarjej.

Cźiſchcź Smolerjcc knihicźiſchcźerńje w Serbſtim domje w Budyſchinje.

Katholski Posoł

Wudawa so kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich expedicijach 2 hr.; z křižnym zwjazkom do domu słany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće a w knihařni lětnje 3 hr., štwórtlětnje 75 pj. Za naměštki płaći so wot cyłoho rjadka abo telko města 25 pj.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarstwa ſſ. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Mikławš Andricki, kapłan w Budyšinje.
Administrator: Mikławš Žur, farař w Budyšinje.

Čisło 28.	9. julija 1904.	Lětnik 42.

W Francózskej su mulerjo wobknjeżili.

Powěsćo, kotreż mamy nětko hižo lěta z Francózskeje wozjewjecź, su powucżace w mnohim nastupanju. Dźiwne wobstojnosćo su tam wobknjeżiłe, dźiwne. Mócny, bohaty stat, kotryż ma 40 millionow wobydlerjow, a skoro wschitcy su katholscy — pschesćěha katholsku cyrkej. Pschesćěha cyrkej, kotraż je mohł rjec joho statna cyrkej. Najwjetscha katholska wulkomóc Europy wójnu wjedźe pschecźiwo wjerchej katholskeje cyrkwje, wuhanja mnichow a knjeżny tejele cyrkwje z kraja, khostajcy wyschkow a zastojnikow, kotsiž jeje nochcedźa w tym „dźěle“ horliwje dosćź podpjeracź. Njeje to napadne? Njeje pschekwapjace nad měru? „Najprěnischa dźowka“ swjateje cyrkwje je pschez wjele stotkow rěkała, a takle z macźerju jedna?

W Francózskej su prosćźe mulerjo wobknjeżili. W tej samej bohatej, pyschnej, swobodnej Francózskej, hdźeż su wschitcy pod zakonjom jenajcy a jedni, kotraż je sebi heslo „swobody“ a „bratrowstwa“ na korhoj napisała, kotrejż bě kralowska móc kwakla a kiž ju za to hordźe wottschase — tam su jo mulerjam zapschahnycź dali. Jako by Bože pokleczo nad ludom ležało, zo je morił swojoho žałbowanoho krala a w joho krjewi sebi rucy wopancał ... tak jo zda bycź, widźimy-li, zo samsny lud kaž nimo wole zwólniwje khodźi w bróždźe, kotruž muleŕ wora, njepschecźel Boha a Khrystusa, njepschecźel joho załožiny cyrkwje, kotruž chce z korjenjemi wutupicź. W Francózskej tajna klika knježi, zaležaca z ludźi, kotsiž njedźiwaja na dobro a spomóženjo ludźi; ale jenož swobodno-muleŕske zaměry slědujcy, z dobom jenož swojim interesam stuża a interesam swojich ludźi. Cźisami ludźo rozdźěluja ministerialne portefeuille a stoły, cźi rozdźěluja zastojnstwa, dokhody, rjady, cźi z pokładnicu republiki hospodarja jako ze swojej samsnej móschniczku.

A běda tomu, schtóž by sebi zwažił, słowczko zyknycz pschecźiwo tajkomu skucźenju! W mjenje swobody a postupa joho zatamaju a do procha steptaja. Wón je njepschecźel republiki, pschetoż njeje jich pschecźel, psched nimi njekazy, jich złotomu cźelecźu so njekoni. Njech ma wjetsche zasłużby wo swój wótcny kraj, njech je so za Francózsku bił a krwawił za jeje cźesć a sławu: wón je sebi dowolił, stwjelczko pschez pucz położicz a za to dyrbi won abo dyrbi tola dele! Tak general Marchand! Tónle znamjenity muż je francózskej zemi w Africy nowych krajow dobywał, wschón swět so nad joho khrobłoscźu dźiwasche, nad joho wótcźinskim zapalom a woprawdźitym wójnskim talentom. Ale dokelž nochcyssche sobu mulericz, dyrbjesche dele, dyrbjesche so uniformu swlec, dźiw, zo joho njewuhnachu za mězniki, kaž telko knjeznow a mnichow wuhnachu a honja.

Abo pschecźo, za cźo je Combes dźensa pschedsyda ministerstwa? Wschak toho senatora, kotryž je lěta 1894 někotre měsacy minister kulta a wuwucźowanja pobył, wot toho cźasa nichtó njepomnjesche. Nikajki wurjadny muż njebě był, njebě talent, njebě hobr z duchom, njebě nad druhich wzdźěłany a mudry knjez. A lola bu samsny muż pschedsyda ministerstwa a w komorje zapósłancow namaka wjetschinu hłosow a pschecy ju ma, tak zo hižo 2 lěcźe francózsku politiku wodźi. A pschecźo to? Jenoż dokelž chcyssche tomu tat tajna klika, Francózsku wobknjeżaca.

Abo wony druhi rjek struchłoho skandala, po mjenje Kartuzskich millionow znatoho, „knjez“ Lagrave, kotryž je z jenej ruku rjady storkał a druhu ruku — tykał za pjenjezom wot tychsamych rjadownikow! A schto wón je? Ma hakle 33 lět, ale hižo ma wažne město w ministerstwje pschekupstwa, a wot tsjoch lět bjerjesche hischcźe k tomu 50 tysac frankow lětnje jako komisar francózskoho wotdźělenja St. Louis-skeje wustajeńcy. Schto wě a kajke ma zasłużby? Knjez Lagrave bě psched 10 lětami jednory pisař. Ale mějesche telko ducha, zo so do swobodnych mulerjow scźischcźa a so pschilizowacź nawukny tej tajnej klicy, wodźacej dźensa Francózsku. Jedyn z nich, knjez Mesureur, kotrohož lěta 1894 ministra pschekupstwa scźinichu, Lagravea tež ministerskoho zastojnika scźini, scźini joho referenta, rjekny za njoho słowo pola socialistiskoho ministra Milleranda, dopomhawschi jomu takle tak wysoko.

Abo knjez Edgar Combes, syn prezesa ministrow! Su służbne pschedpisy, zo syn njemóže njeposrědnje pod nanom służicz. Wěscźe, cźohodla nic. Njedźiwajo na to smědźesche nan Combes swojomu synkej krasnje płacźenu a ważnu służbu pschedstojnika swojeje kencle dacź; wschak to klika dowoli.

Abo knjez Pelletan, kotrohož ministra łódźnistwa znajemy, kotryž pak psched tym ani morja wohladał njeje cźas žiwjenja. Niczo wo to! Je wón staw kliki, to dosaha. Swědkowje a wěcy znajomi pisaja, zo francózska marina niekrocźi z druhimi na pschemoh, zo ma stary njewužitny prak we łódźach; pschecźeljo Francózskeje so rudźa, njepschecźeljo — so smeja; schto wschak wo to! Klicy so tak spodoba.

Tak klika dwacecźi ludźi — pjecź a dwacecźi a wjacy millionow ludźi, pschisłuschnikow tak mudroho rozomnoho naroda, za nós wodźi a do njezbožo wjedźe. Pschetoż wěrne je a wostawa pschisłowo: Qui mange du pape, 'en meurt: Schtóž jě (kschiwdźi) bamža, pschez to mrje. Za wulkoho Napoleona je so pschisłowo dopjelniło: dopjelni so tež a cźim skerje tym mjeńschim a palcźikam. Bismarkej je so dopjelniło, Combes pak njeje Bismarka zabywschi hakle Napoleon. Tež wón a joho służbacy a cyły francózski narod

nazhoni, zo njeje radźicź, Nastupnika Khrystusowoho na zemi pschimacź, jomu wutrobu tyschicź, tužicź, rudźicź! — Najwjetscha katholska móc Europy — a wjedźe kulturne wojowanjo, bije cyrkej, bije jeje służownikow; schtó by tomu wěrił! A tola tak je. A mulerjo su w Francózskej wobknježili.

Z Łužicy a Sakskeje.

Swobodne Zjednoćenstwo katholskich wučerjow serbskeje Łužicy je so srjedu w rjanych Ralbicach zešło. A dokelž Delany su Delany, móžeše też knjez předsyda Symank 22 knjezow powitać, mjez kotrymiž běštej też hižo přelětawej ptačkaj, ale tohodla nic mjenje miłaj Pražskaj hosćej-studentaj. Knjez P. Romuald Domaška rozprawješe wo prašenju: „Kak móže wučeŕ wukubłanjo dźěći spěchować“. Dokelž je wěc zajimawa a powšitkownje ważna, wočišći so přihodny kruch rozprawy w našim časopisu w swojim času. Wjele časa w zhromadźiznje bohužel zebrachu zwjazkowe należnosće. Přewjele časa. Přichodnje w klóštrskej stronje! Zapisowaŕ.

Z Hajnic. Wot Kamjencskoho hejtmanstwa smy wotmołwu dóstali, zo smědmy też na tón kónc hacź do 15. augusta swojoho zběrarja póskacź. Dowolamy sebi, najpodwolnischo was na to dopomnicź, z nutrnej próstwu, zo byschćże też wy tam naschoho próstwarja, žiwnoscźerja Martina z Běleźec, z podobnej luboscźu pschijeli, kaž su joho a joho towarscha, Pětra Měrcźinka z Běleźec, witali a wobdarili w Radwórskim, Budyschskim, Bacźońskim kraju. Zawěscźe budźe wschitkim nadobnym dobrocźerjam a pschecźelam swjatoho skutka Bóh luby Knjez po swojej schcźedrej miłoscźi nanajźdobnischo płacźicź. Knjez Martin je nimo toho mnohim z was hižo derje znaty, a z kimž njeje, so bórzy derje spóznaje. Wón, kaž prjedy z nim knjez Měrcźink, swój pucź, kotryž njeje tak lohki, jenicźcy z luboscźu k dobrej wěcy cźini. Wón za swoju prócu a cźas pjenjeźka z nahromadźenych pjenjez njeźada ani njebjerje. Wschitke dary kóždy tydźeń „Kath. Posoł“ kwittuje. — Naschim dotalnym daricźerjam też na tym měscźe hischcźe jónu z wutroby prajimy: Zapłacź wam Bóh!

Z Radworja. (Skónčenjo.) K přednoškej knjeza doktora Bruggera jenož přeco přistajamy, zo bychu też serbscy ludźo so wo tajke přednoški zajimać a sami je podawać nawuknyli. Z tym by z dobom naša rěč dobyła. — Zhromadźizna, kotraž bě, kaž hižo spomnich, jara bohaće wopytana, so ze serbskim dosłowom skónči a změje w zymje naslědnicu w Bukecach.

Z cyłoho swěta.

Sakska. Joho Majestoscźi kralej Jurijej, totryž je na pucźu do Gasteina, su kupjele w Emsu jara hojile. Wschědnje slědźowachmy skedźbliwje powěscźe, kotrež wottam pschikhadźachu. Joho Majestoscź khodźesche kóždy dźeń ke mschi, a po zwucźenym waschnju w cźrjódźe też na njedźelnischich rańschich k swjatomu woprawjenju.

Němska. Pschihoty k 51. generalnej zhromadźiznje němskich katholikow cźile postupuja. Budźe to mócna skhadźowanka a njewostanje krocźałki za swojimi pschedkhadnicami. W Regensburgu budźe z nowa

pschileżnoscź, zo katholikowje so rozhladnu, kak stoja, zo so posylnja we wěrje, luboscźi a jednocźe a najlěpsche srědki namakaja k zakitanju swojich najwysch schich kubłow.

— Pruski sejm je skoku, prjedy hacź je so póndźelu rozeschoł, tsecźe cźitanjo noweje antipólskeje pschedłohi pschemorskał. Polakam ma so, kaž wěmy, znjemóžnicź, zo bychu pódy nabywali. W pschedłozy to wuraznje tak njestoji, ale wucźita to z njeje kóždy slepy a dźěcźo. Minister Hammerstein spekuluje na to, zo budźa pólscy zemjenjo dale swoje kubła „komisiji" pschedawacź, zakupowacź so Polacy hižo njesmědźa — tuž změja pschecy mjenje zemje w rukomaj. Schtóž pak je sebi kraj z rukow dał, swoju rolu, tón je sebi móc z rukow dał, dokelž je podružnik. — Samo so wě, zo su pruscy hakatisćźi pschedłohu pschijeli. To dźěsche prěki a pódlu, jenož zo bychu kónca dóschli. Jich samych złe swědomjo cźischcźesche a tołkźesche. Sejmownja zrudny nepohlad skicźesche. Tak mjenujcy njejednaja rozomni a wzdźěłani ludźo, ale zasakliwcy. Tu so njejedna wo sprawnoscź a zakoń a kak so cźesćźi abo njeważi: ale cźi ludźo wjacy njemóža — myslicź. Namjet centra, zo by so 21 dnjow doczakało a potom z nowa hłosowało, so z 203 pschecźiwo 109 hłosam wotpokaza. Złe swědomjo schcźuwasche ludźi w jich rozhorjenju dale a dale. Jenož zo by pschedłoha pod suchim była a hakatistiska waka zasy pjecźeń měła. Rozpalace a hidy połne rěcźe zdachu so cyle dospołnje tón zaměr měcź. Polakow roznjemdricź, ale cźi so z pucźa zakonja njewotkhila. Swojeje ródneje role a zemje budźa so wězo hischcźe swěrnischo dźeržecź; swoju rolu wobkhowacź, jim nichtó zakazacź njemóże. A teje, zo bychu jenož hruzlik wjacy pschedali, budźa so pascź kaž cźornoho mora. — Pruski sejm so 18. oktobra zasy zeńdźe.

— Jendźelski kral Eduard je so domoj wrócźił. Londonske cźasopisy zdźěluja, zo jomu za to němski kejžor tež visitu złoži, a to w auguscźe. Kejžora ma wulka němska eskadra pschewodźecź. Officielne němske žórła hischcźe nicźo wo tym njewědźa.

— W procesu pschecźiwo pomorskej banecy su pjatk scźěhowacy wusud wunjesli: Direktor Schultz je na $3^1/_2$ lěta do jastwa a 30000 hr. khostanja zasudźeny; direktor Romeick na 3 lěta a 6000 hr., wobskorženoho Bohlu wu swobodźichu. A tak, hdyž „schkodu wobhladasch", dyrbisch wuznacź, zo su wobskorženi derje doscź woteschli — cźim bóle, zo so zasudźenymaj direktoroma 2 lěcźe z pschepytowanja pschiliczitej abo wotliczitej. Za lětko abo dwě budźeta zasy na swobodźe a w nobl swěcźe khodźicź, z rukomaj kaž jandźel cźistymaj. Socialisćźi so na tajku justicu wězo pohórschuja a jim jich młyn cźim wjeselschi klepoce. Hdyž je sebi njedawno redaktor Schmidt w Magdeburgu z njeskedźonoscźu wo słowo wjele napisał, je 3 lěta dóstał atd. Z cyła pak ani na konservatiwnische koła z procesom spokojom njejsu, kaž je so wjedł. Wosebje porokuja to, zo knjeza z Mirbach njejsu tež psched sud powołali. Zda so tak, jako by psched wěstej wysokoscźu powschitkownje płacźacy zakoń pschestawał a extra prawo so zapocźało. A hdyž je skónczńje, dokelž hinak njemóżesche, sam pschischoł, je psched najwažnischim dypkom zasy rót krucźe zacźinił — a sud jomu jón njeje zasy wotewrił. Cyle wěscźe je Mirbach z winu na wulkoscźi kracha; pschetož je z wulkim wliwom, kotryž na najwyschischich městach měješche, padacej banecy, krótko prjedy hacź zwrjeskota, pyschne mjeno kejžorcyneje banki wucźinił, z cźimž so wjele ludźi lepicź da hischcźe

w poſlednjej hodźinje. — Samo ſo rozemi, zo ſtaj knjezaj Schultz a Romeick reviſiju zapołożiłoj.

Awſtrija. Nowaj cyrkwinſkaj wjerćhaj ſtaj ſwoje zaſtojnſtwo naſtupiłoj: hrabja dr. Huyn w Brnje a joho pſchedkhadnik Fr. Sal. Bauer jako wjerch: biſkop Wołomuckſki. Bóh dał, zo by z nimaj też naſtupił, woſebje we Wołomucu, złoty měr!

— Najbóle powuczacy pſchikład awſtriſkich cźežkoſcźow podawa Schlezſka. Tam ſydlitej nic dwě narodnoſcźi, ale troja ludnoſcź běđźi ſo tam za ſwoje prawa a „prawa“. W Awſtriſkej njeje kaž w jednonarodnych ſtatach, jako w Francózſkej abo kaž w ſtatach, kotrež chcedźa jednonarodne bycź, kaž Němſka, poněmcźowaca z teje pſchicźiny druhe ludy; w Awſtriſkej ma kóžđy poddan po § 19. zakładnych zakonjow prawo, zo ze ſwojej macźerſkej rěcźu wobſtoji pſched ſudniſtwom, w zjawnoſcźi. A to drje je ſprawny a rjany paragraf; ale kak cźežki! Hladajcźe na pſch. awſtriſku Schlezſku! Ma 600000 wobydlerjow, ale tſjoch ſu narodnoſcźi: wokoło Opawy (Troppau) Cźechow (129814), w Cźeſchinſkim (Teſchen) knjeźſtwje Polakow (178114); Němcow je w Schlezſkej 281,555, to je potajkim 47,8% napſchecźiwo 22 cźěſkim a 30,2 pólſkim procentam. Němcy pak ſu tu kulturnje wobſtarani; je tu na pruſkich mjezach a Němcam njepſchecźelſka wſchak awſtriſka politika ženje była njeje. Tak je, a ſchtóž hinak rěcźi, wědomje abo njewědomje njeprawdu rěcźi. — Hdyž pak tomu tak je a woni ſami wobſtarani ſu, njebychu Němcy nětkle měli tajku haru hnacź, hdyž je ſo ſkónczńje też Schlezſkim Słowjanam něſchto pſchizwoliło: parallelki (pódlanſke rjadownje) pſchi wuczerſkimaj wuſtawomaj (ſeminaromaj): cźěſke w Opawje a w Cźeſchinje pólſke. — Někotſi ludźo wſchak ſo cyle tak poczinjeja, jako by to ſchkiwda była jim, hdyž ſo jiſodej ſtanje po prawdźe.

— Kak napjate ſu w Awſtriji a woſebje w Cźechach narodnoſtne poměry, widźi ſo z toho, zo ſu w Chabarowicach (Karbitz) zakazali cźěſke napiſy na kerchowne kſchiže. Hida je kóžda njerozomna; ale hdyž pak hida trocźi hacź za row, je tola cyle bjez rozoma a błaznowſka mohł rjec. Zo je njekſcheſcźanſka, ani njeſpominam, na tych ludźoch dźě wjele wjacy katholſkoho njeje hacź mjeno a kſchcźeńſka woda. — Druhi pſchipad: „Sokol“ w Floridsdorfje pola Wina chcyſche ſwjedźeń ſwjecźicź. W Floridsdorfje je ſyła Cźechow a z nich cźrjódka „Sokołow“. Ale Němcy ſo jich bojachu a z wulkej haru zajemóžnichu ſwjedźeń, pſchez kotryž ſo Floridsdorf nihdy njeby poczěſchcźił, ale by němſki woſtał — dokelž je němſki. — A na kónc: Khorwatowje maja pſchez luboſcź a ſchcźedroſcź biſkopa Stroßmayera w Zahrjebje (Agram) univerſitu, kotrejž je ſo nětko pſchizwoliło, zo móža jeje prawnicy, jeje juriſcźi a rěcźnicy też bjez toho, zo bychu dokładnje němſki znali, do ſłużby hicź. Schkodźi to Němcam cźoho? Njeſchkodźi, ſkerje jim pomha — dokelž ſo južnoſłowjanſcy prawnicy njebudźa hižo na němſke měſta cźiſchcźecź móc. Ale wſchitka hida, jakož wěmy, ſlepi. A tohodla ſo hórſcha.

Rom. Swjaty wótc Pius X. wuda w blizkim nowu encykliku wo winowatoſcźach katholikow-laikow, t. j. ſwětnych ludźi. Wona budźe dopjelnjenjo k prjedawſchej wo winowatoſcźach duchownſtwa. Swjaty wótc zaběra ſo w encyklicy woſebje ze ſwójbnym žiwjenjom. Tohorunja žada wot ludźi, ſtojacych w cźole katholſkich wuſtawow, zo bychu, na ſwěcźniku poſtajeni, też ſwěcźili z dobrym pſchikładom we ſwojim privatnym žiwjenju. Nowa

encyklika by so wodźerjam něhdyšeje Swjatowjackawskeje banki w Prazy derje pschihodźiła; ale je pozdźe.

Francózska. Combes je w senacźe dopokazował, zo kongregacije dyrbja z kraja a zo z jich wucźeńnjow wulkich ludźi njewukhadźa. Schtoż tole polednje wo tych wulkich mužach nastupa, so trjechja — z najmjeńscha na Combesa samoho. Pschetoż wón je z tajkich schnlow, ale — wulki muž nje. Z ludźimi joho kalibra so Francózska ženje pyschnicź njebudźe: wschak joho nahłe, hidy połne a tohodla kołwrótne postupowanjo pschecźiwo cyrkwi Francózskej jenoż schkodźi, pschezjednosćź w kraju, joho móc znutskownje a joho zwonkownu nahladnosćź psched swětom jenoż jara słabi. To z nowa sćźěhowacy podawk dopokazuje: W Ploermelu mějachu wojacy rozkaz, klóschtr „wuprózdnicź", pjecźo wyschcy pak so stajichu, nochcyjcy komandowacź. Najskerje, dokelž myslachu, zo so jim Bohu bóle słuscha poskuschnym bycź dyžli druhim. Wójnski sud winy na nich njenamaka. Combes pak ze swojej cwólbu tola wuskutkowa, zo buchu zwotsadźeni. Schtoż njeje ani swobodomyslnje, ani mudrje. Woni wyschcy běchu dobri kscheścźenjo a wěscźe tež dobri wojacy. — Podobnje nichtó Combesa mudroho njepokhwali za to, zo je w budźetowej komisiji francózskeje sejmownje dóspěł wupowědźenjo kredita za francózske wupósłanstwo pschi Vatikanje. Komisija je ze 14 pschecźiwo 10 hłosam tak zwothłosowała. Tola to njeznamjenjo, zo by sejmownja tež tomu pschihłosowała. Francózske knježerstwo derje wě, zo wone Vatikana tež trjeba, haj bóle hacź tutón joho Spomńcźe dźě na Bismarka a pruski kulturkampf. Bismark, lědom zo wo trochu hodźesche: niczoho khwatnischo na staroscźi njemějesche, hacź zo by wupósłanstwo pschi swjatym stole wobnowjene było. Bismark pak bě bjez dwěla wjetschi diplomat hacź — dźesacź Combeskow.

Finska. Ruske knježerstwo je Finsku rusifikowało, to je: poruschcźało, a gouverneur Bobrikow bě w Helsingforsu zastupjeŕ tohole knježerstwa. Njedźiwajcy na to wschak so attentat, pschecźiwo njomu dokonjany, nikak nje hodźi zamołwicź. Je wón mordarstwo. Cźim mjenje so skiwlenju wschelakich tudyschich nowin rozemi, hdźež bychu najradschi ruce łamali nad bjezbóžnej ruskej surowoscźu. Tajeńcy! Prusku politiku pschecźiwo Polakam khwalicźe. Rusow do hele scźelecźe? Je wasch system lěpschi? Nimacźe sami też Bobrikowow? Mene thekel — tak jim Helsingforski njeskutk wucźbu zwoni.

— Za gouverneura po morjenym Bobrikowu, je car wjerćha Obolenskoho do Helsingforsa póstał. W Helsingforsu namaka Obolenskij samorucźnje pisany carowy list, z kotrohož wukhadźa, zo ma so w dotalnej finskej politiki pokracźowacź. Zawidźecź Obolenskomu njedyrbiscz . . .

Wschelcźizny.

* „Ach, w njezbožownym cźasu sym so narodźił! Jako běch młody, dyrbjach hubu dźerźecź, dokelž tehdy mějachu młodźi změrom bycź; a nětk, hdyž sym stary, dyrbju zasy hubu dźerźecź, pschetoż nětko młodźi słowo wjedu."

* A.: „Luba susodźina! Ty nož spytaj, a Jankej nóžcy namazaj z palencom. Zawěscźe budźe hnydom lěpje."

B.: „Měnisch? Mój muž je po winje tola pschecy jara słaby na nozy."

* Handrij: „Boscźijo, schtó dha tón knjez je, kiž je runje woteschoł?" — Boscźij: „Po prawym na nikoho niczo złe rěcźecź njesměsch, tola ja jeho myslu, zo bě to advokat."

* Herta: „Ja chcu do dźiwadła a ty na piwo. Wěsch schto, Adolfje? Najprjedy wopytasch ty ze mnu dźiwadło a potom ja z tobu póńdu na piwo.“

Adolf: „Haj wschak, prawje drje masch, ale dźiwadło mi pschedołho traje, a potom njemóžu dźěć wjacy swój »kwantum« wupicź.

Herta: „Njedźiwajcy, baj wschak baj! Tohodla dźěć sobu chcu, zo czi pomham piwo wupicź.“

* Khory Schmul do města pschińdźe, hdźež joho do hojeńnje tyknychu. Hdyž joho wustrowjenoho zasy puschczichu, lěkař k njomu prajesche: „Tak, nětko sy wustrowjeny, Schmulo, a móżesch zasy hicź; jenoż nozy stej hischcże tuk tołstej, tola wo to so dale njestaram.“ „Haj wschak“, wotmołwi Schmul, „byschcże wy zacźekłej nozy měł, ja so też niczo wo to starał njebych.“

* Khata a Wórscha stej z husycu k sudnikej pschischłoj, kóžda wobkrucźa, zo je husyca jeje. — Sudnik: „Khata, je husyca Wórschina?“ — „Nè!“ — „Wórscha, je husyca Khacźina?“ — „Nè!“ — „Nó, hdyž husyca njeje ani Wórschina, ani njeje Khacźina — je moja. — Jano, donjes mi husycu do kuchinje!“ R.

Należnosće našoho towařstwa.

Sobustawy na lěto 1904: kk. 536. 537. z Haslowa: Ernst Lenš, Jan Knebel, 538. Mikławš Knebel ze Sulšec, 539. Mikławš Ćemjera z Pozdec, 540. Mikł. Ryćerja z Miłoćic, 541. Marija Hórbanowa z Kukowa, 542. Ernst Polank z Mnišonca, 543. Michał Woko z Konjec, 544. Mikławš Kórjenk z Trupina, 545. Jurij Hantuš, gymnasiast w Prazy.

Sobustaw na lěto 1903: k. 787. Mikławš Knebel ze Sulšec.

Na lěto 1902: k. 825. Mikławš Ćemjera z Pozdec.

Za cyrkej swj. Józefa w Hajnicach.

Dotal 5208 hr. 36 pj. Dale su woprowali: K. W. z R. 1 hr. 50 pj. M. Hesselbachowa w Boppardźe 3 hr. Johana Brandweinec z Dźěžnikec 10 hr. Faraŕ Kral z Dubinje 3 hr. Z Budyšina: Naš nowy měšćan Pavel 2 hr., R. W. 1 hr. 50 pj., M. H. 10 hr., njemjenowana swójba z prószwu: swj. Józefje, proš za nas: 12 hr., Jana Lebzowa 2 hr., M. H. 10 hr., njemjenowana 20 hr. Njemjenowany z P. 10 hr. Njemjenowany z Worklec 5 hr. Njemjenowana z Różanta 1 hr. N. N. (přez knj. P. Romualda) z prószwu: Knježe, daj jomu wěčny wotpočink! 10 hr. Na Wenclec-Měrćinkec kwasu w Dźěžnikecach 20 hr.

Za twarjomnu nowu cyrkej we Wulkim Šunowje: M. H. z Budyšina 10 hr., njemjenowany z Worklec 5 hr., Mikławš Šafrich w Budyšinje 20 hr.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Lubiju: Radwořske towařstwo knježnow při tuleče 11 hr.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Drježdźanach-Janowym měsće: Přez knj. admin. Šćepana w Różenće 5 hr.

Za Serbski dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdatych 12442 hr. 20 pj. Dale dari: Radwořska hórnikowa Komisija (419,76): D. duje na druhu trompetu 1 hr., druzy w zbóžnosći tulachu kehele, my z wowčeje při tym 29. VI. 1 hr. 10 pj., za worćiznu při swjeżenju »Palackeho« 26. VI. 60 pj. Nowy měšćan Pavel 30 pj.

Zapłać Bóh wšěm dobroćerjam!

Jednota,

towařstwo katholskich Serbow w Budyšinje, změje jutře **njedźelu. 10. julija,** swoju měsačnu zhromadźiznu.

Započatk we 8 hodź. **Předsydstwo.**

»Lilija«

wuhotuje jutře **njedźelu, 10. julija, w Sernjanach spěwny wječor.** Započatk wječor **w 7 hodź.**

Program: 10 spěwow a spěwohra „Dźiwja Hilža“ — nowinka to!

Wšěch lubych přećelow z blizka a z daloka wutrobnje přeprošuje **Lilija.**

NB. Z dorazom wuzběhujemy, zo wosebje, z lisćikami, njepřeprošujemy. To je so loni jónu, je so wurjadnje stało, dokelž běchmy z nawěstkom skomdźili. Tohodla přińdźće wšitcy, koho lubosć z pěsnju, rěču serbskej wjaza, tak — a budź wam tole dosahace přeprošenjo! — Wobnowjeny Bjenšec sal ma parket!

Towarstwo Serbskich Burow.

Hłowna zhromadźizna zmeje so jutře **njedźelu, 10. julija,** popołdnju **w 3 hodź. w Hähnelec hosćencu w Małym Wjelkowje.**

Dnjowy porjad: 1. Rozprawa a zličzbowanjo. 2. Pschednoschk knjeza fararja em. Barta. 3. Namjety. 4. Nowowólby.

Wschě poboćzne towarstwa maju winowatosć, tule zhromadźiznu na pytacź. Pschećelnje pscheproschuje też hosćźi **hłowne pschedsydstwo.**

Zhorjelcski překupski dom
Gustava Bobaka
w Budyšinje, Bohata droha čo. 29
(napřećiwo „Winowej kići“)

poruča so

jako najtuńše a najlěpše nakupne žórło za wšě wěcy, k wšědnomu wužiwanju trěbne.

Spytajće a budźeće naši stajni kupcy!

Rěčimy też serbski.

W Khróšćicach je w tak mjenowacej Glawjec, tamnischomu Raiffeisenskomu towarstwu słuschacej khěži **wobydlenjo** w prěnim poskhodźe k 1. oktobru pschenajecź. Dalsche zhonisch w Khróšćicach čzo. 63.

Čzischcź Smolerjec knihićźischczetnje w Serbskim domje w Budyschinje.

Katholski Posoł

Wudawa so kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich expedicijach 2 hr.; z křižnym zwjazkom do domu słany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće a w knihařni lětnje 3 hr., štwórtlětnje 75 pj. Za nawěštki płaći so za rjadk wot sobustawow 25 pj.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarstwa ſſ. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Mikławš Andricki, kapłan w Budyšinje.
Administrator: Mikławš Žur, farař w Budyšinje.

Čisło 29.	16. julija 1904.	Lětnik 42.

Wóčko a wutroba.

(Skónčenjo.)

Kedźbowacź chcemy a na kedźbliwoscź zwučowacź wosebje też nasche dźěćźi, naschu młodoscź — zahe — wot prěnjoho lěta jich žiwjenja!

Najwjacy ludźi dźě njewidźi, t. r. widźi drje mechanisey, ale bjez ducha a wutroby — jenoź hladaja. Że strowymaj wóčkomaj mnozy pschez žiwjenjo du, ale njepóznawaja wjeselow ani dźiwow, ze wschěch stron jich wobdawacych, leżacych tak rjec pschi pučzu. Bur, hajńk, wojak, łódźnik a druzy znaja pschirodu; woni wschitcy maja wótre wóčko za polo a lěs, za horu a doł, za powětr a za swěrłoscź w blizkoscźi a dalokoscźi. A tola njewopominaja, zo so we wschěch tych wěcach tołko rjanoscźow khowa, zo z kóždej krocźelu w raju wumjełstwa khodźa. Měscźan zasy je zwučeny, wuptody wumjełskeje cźłowjeskeje ruki, jako swjecźata, horde twary, postawy atd., wobhladowacź; za pschirodu, za stwórbu Božu pak je druhdy ze sleposcźu bity. Widźa, ale njewědźa, schto widźa — woni jenoź hladaja.

Tohodla sme so z nowa žadacź: Wukń a wucź a zwučuj, prawje widźecź.

Prěnje pokazki duchownoho žiwjenja spóznawamy na dźěscźu, hdyž za starschimaj abo za wěcami swojeje wokolnoscże pohladuje. Dźeń a bóle rozwiwa so wóčko a joho mócnoscź: a z jasnoho wóčka rěcźi wotučzacy rozomcźk k zbožownymaj starschimaj. Prěnje lěta dźěcźatstwa su najpłódnische cźasy duchownoho wusywa. Dźěscźowe zmysły su pschistupne, kaž pozdźischo ženje, a dźěscźowa wutroba runja so mjechkomu wóskej. Tohodla je w tutym cźasu za dźěcźo najkymanische lědma dobre doscź. Nětkle runje twarja so fundamenty rozomej a powazy (charakterej). Je-li pak zakład dobry, kruty a wěsty,

potom ſměſch ſo nadźijecź, zo też wutwar a dotwar něhdy njebudźe khabłacź.

Schtoż wóčźko naſtupa a joho pěſtowanjo, podawam někotre pokiwy: Pſchede wſchěm kedźbuj na zwonkownu cźiſtoſcź. Njech ma we jſtwje kóždu wěc: draſta, wobucźo, ſudowjo, ſwoje měſtacźko; a kaž w bydlenju: po dworje, na zahrodźe a ſamo w hródźi.

Dźěcźo njech ſo zwucźi zahe na ſwój cźas w jědźi a picźu, w ſpanju a ſtawanju. Dale njech dźěcźo njewidźi podawki w žiwjenju a hoſpodarſtwje, kotreż joho mjehku zmyſlenoſcź ranja a bola, kaž rězanjo ſkotu, tepjenjo abo zaražowanjo młodych piow a kóčźkow, bicźo ſkotu atd. Měſto toho pokazuj dźěſcźu zahe rjanu kwětku, pyſchny ſchtom, piſanu łuku, zeleny lěs, zmahowace ſo ſywy abo też rjane ſwjecźo, módre njebjo, ſłónczko a hwězdy. — Zwucźuj je k cźeſcźiwoſcźi pſched Bożej martru we jſtwje a pſchi pucźu a k pobožnoſcźi w cyrkwi. Styku jomu zahe rucźcy a klakaj ſo z nim k modlitwje a k wſchědnym pacźerjam. Schtoż też njerozemi, to tola hižo nawukuje, tomu pſchiwukuje za cźas a žiwjenjo.

Draſta njech je cźiſta, tola jednora a nic horda. Dźěcźo njewaži draſty po jeje płacźiznje. Njerozomne macźerje pikaja ſwoje dźěcźi z pyſchnoſcźu, a pſchi wſchěm tym cźahnu ſebi cźaſto doſcź židźanych mazuchow; rozomne macźerje pak njehoſpodarja ze zapłatu, jehłu a ſchcźětku; za to pak móža ſo něhdy wjeſelicź na doroſcźenym porjadniku, kiž je ſtajnje rjany, ale tola pſchi tym draſtu lutuje.

„Tak njeſe kedźbliwe a dobre cźinjenjo a ſtaranjo najrjeńſche płody a korjeń mudroſcźe njezahinje nihdy.“

Hdyž dźěcźo po ſcheſcźi lětach do ſchule zaſtupi, njeſe wěſtu ſumu na hladowanjom a pſchedſtajenjom a nadobyty pokład ſłowow ſobu. Rjedźicź a porjedźecź, jaſnicź a pſchiſporjecź a krucźicź, to je potom nadawk ſchulſkoho dźěła. A zawru li ſo po woſmi lětach za dźěſcźom ſchulſke durje, njeje hižo dowukło. Dale wuknje a pſchiſwoja ſebi dalſche wědomoſcźe a hotowoſcźe, jenož zo nětko ſame wot ſo cźini, ſchtoż dotal z nim a na nim ſwójba a ſchula cźinjeſchtej. Zbožowny, ſchtóž je w dźěcźacych dnjach nawuknył, ſwoje ſtrowe zmyſły derje nałožowacź: kóždy trjeba taſku hotowoſcź cźas žiwjenja, doniž jomu ſmjercź wóčźko njezandźeli.

Starſchi pak njech njezapomnja, zo ſu zmyſły, zo ſtej wóčźcy durje k rozomej a k wutrobje, a tohodla je kultura wóčźka tak jara ważna. Wukúmaj wot wucźerki wſchěch ludow, wot katholſkeje cyrkwje. „Za cyły ſwój kult ma wona pódla znutſkownych, duchownych aktow khwalby, próſtwy a dźaka też zwonkowne formy, kotreż »do wocźow padaja«; formy ſłowa a ſkutka, kotrychž cźłowjek, doniž je na zmyſlny ſwět zwjazany, parowacź njemóže.“ Cyrkej nam ſkutki a ſrědki naſchoho wumoženja a ſwjatoſcźenja we ſwojich woporach, ceremonijach, ſwjedźenjach a ſwjatocźnoſcźach lěto wot lěta »pſched wocźi ſtaja«.

js.

Z Łužicy a Sakſkeje.

Z Budyſchina. Nětko po tſělenju wſchak bychu tu też deſchcźika wzali ... Haj, tſělenja ſu wužicź móhli a wužili, a dołho ſu ludźo na złe cźaſy zapomnili; někotry ſlěbornjak je ſo tu wobkulił a też złocźak rozklepał!

Ale nětko je po wschěm, tež kwikot poslednjeje pischczałki, kotruž su sebi dźěczi z tšělenja pschiczahnyłe, je womjelknył. A hlada so k njebjesam! K tym zawrjenym romskim njebjesam. Tak hłuboke, módre su, ach tak rjane! Skoro kaž w słónczнej Italiji! Ale my trjebamy njebjesa — płódne ... Dołho tajkeje suchoty njepomnimy. Zrudno wschak wonka hischcże njeje, tak jenož praja, dokelž njeje wscho tak, kaž chcemy my měcź — ale bórzy bychmy tola deichczika wzali ... Nadobno deschczika! Zemja je hłuboko wuprahnjena, samo hłuboke studnje zdychuja. Ale wschak so Bóh smili. Zo by nasch ſkót jěſcź měł a nasche žony nic tak jara cźežke dźěło! Zawěscźe podarmo njeproscha, hdyž kóždy wjeczor k swjatym kschižam a do kapałkow khodźa.

— Knjez seminarski wucźeŕ P. Isidor Klaus je srjedu w Lipsku statne pruhowanjo za srědnje schule wobstał.

— Naša lubowana „Jednota“ měješe njedźelu zasy swoju měsačnu zhromadźiznu, a to z nowa prawje wjesołu a wot wjacy hač 90 wosobow wopytanu. Wopomniš-li, zo runje w tu njedźelu Budyšin swoje „třělenjo“ doswjećowaše: wuznaješ, zo je to pěknje a zo „Jednota“ rjenje hromadźe dźerži. Tole tež k. kapłan Andricki, kotryž zhromadźiznu wjedźeše, po zasłužbje pokhwali a připózna. — Postrowichmy pak so po ½9 hodź., zaspěwachmy kěrluš „Chcemy jenej knježnje spěwać“ a wujednachmy wšelake towaršne należnosće. Najprjedy nam mysle zalećachu k Sernjanam, hdźež w tychle hodźinach „Lilija“ podawa koncert. Kak radźi bychmy tam tež byli, z najmjeńša někotři! Snadź budźe tola nazymu móžno! (My smy mjenujcy na druhu njedźelu měsaca zwjazani!) Dale wupraji so sobustawam, kotrež su při zběrcy, w towarstwje wotmětej, a tež hišće z wonka njeje, tak nadobnje za nowu cyrkej swj. Józefa w Hajnicach dawałe — a dale dadźa, horcy, hnuty dźak. Wjele powědachmy wo skhadźowancy, na kotruž nas Budyšscy serbscy studowacy z wutrobnym listom prošachu. Skhadźowanka budźe 7. augusta w Hornim Wujezdźe, a kak tam přińdźemy, wuradźimy hromadźe **přichodnu wutoru.** Mamy nětko hotowe namjety, a njech tohodla wšitcy, kotřiž so zajimaja wo wěc, wutoru wječor w ½9—9 hodź. w towaršni su! Tam, hdźež hewak spěwamy! A myslu, zo was přińdźe prawje wjele! Z Bukec pojědu, z Radworja a ze wšěch stron pola a hole hotuja so rjeblowane wozy; to tola tež Budyšska „Jednota“ hódnje wustupi! — Štož předsydnisku wólbu nastupa (na město k. fararja Hejduški), wotłožichmy ju hač na generalnu zhromadźiznu, a budźe do kónca leta městopředsyda towarstwo wodźić — khiba zo so hinak rozsudźimy (wo čimž bychmy wězo powěsć dali). — Njedźelu běše tež přednošk, a to knjeza kapłana: wo wotkryću Ameriki přez Khrystofa Kolumba. Wšitcy přitomni běchu jara pilni, a runjež bě tužno a sylnje na jědnatu dźěše, skedźbnje posłuchachu hač do poslednjoho słowa. A tak so zhromadźizna miny, w kotrejž smy dźełali, so wučili a bjesadowali a — spěwali. Nimo toho kěrluša tam — „Hdźe statok“, „Hišće Serbstwo“, „Naše Serbstwo“ —; tež přećelow witachmy, našoho dobroho Jurija Wingera a prěni króć pak knjeza katechetu Pawoła Šołtu, kotryž chce zawěsće bórzy naš swěrny a horliwy sobustaw być.

W Małym Wjelkowje je so njedźelu ważna a po cyłym swojim razu wurjadna Hłowna zhromadźizna Towarstwa Serbskich Burow wot bywała. Mamy z njeje dokładnu rozprawu, kotruž na nowy tydźeń podamy.

Ralbiczanska „Lilija“ hrajesche nam w januariju wubjernje Złote hrody, podawajo tak swój „Prěni dźiwadłowy wječor“. A radźi so, kaj wschitcy swědkowje znaja. Tónkrócź — njedźelu, zasy wjacy spěwasche a z tym z nowa wopokaza zasłużenu khwalbu Delanskich schijow. Porjad měješche 11 cźisłow; z nich 5 měschanych schtyrihłósnych khorow, 2 mužskej 4hłósnej khoraj, mužski kwartett na Słodeńkowy hłós „Stoji ta woda lěta tam“, mužske a žónske solo — a skónczńje hru z wjele spěwami — cyle nowu: Dźiwja Hilža. Hra ma narodne jadro a wuczby. Wobsaha njepodawam; jenož: po mnohim a wschelakim haczenju a wadźenju wjazatej so hnydom — dwaj zbožownej swójbnej zwjazkaj — a cyle na posled wuklinczuje hróncźko: Nasch statok, nascha domizna: su Delany, haj cyła serbska Łužica. Spěwy běchu wschitke cźisćże, harmonisey spěwane. Wospjetowała je Hańża Schelcec: „Ach, spominaj na mnje“ a Cźornak spěw: „Złota nadźija, ty mika“; tež kwartett „Schtoha so běli nazdala“ so dwójcy žadasche. Składby běchu Kocorowe, Pilkowe, Krawcowa, Słodeńkowa, Kubowa. Žónskich hłosow (14) bě porunjo (25) mužskim mało. Bjenschec lubja w Sernjanach běsche pokazał wosebje Prażska „Serbowka“ bě mócna pschischła. Knjez kapłan a redaktor Andricki bě (kaž sym słyschał) list póslał. Kulisy za „Dźiwju Hilžu“ běsche dirigent sam molował. Z cyła knjezej Hajnje słuscha wosebite pschipóznaczo — z nim a pschez njoho „Lilija“ je Lilija. Hercy běchu Delanow a mócnje nam zahudźichu „Meju“, hdyž pohoncź pschiińdże wołajo: „Hólcy, cźas je domoj.“ J. A.

— Druhi dopis: Ze Sernjan: Minjenu njedźelu zeńdźechmy se jónu zasy w Sernjanach, pschetož „Lilija“ dźe běsche nam tu zabawny spěwny wječor wuhotowała. Program pokazowasche 10 spěwow a spěwohru „Dźiwja Hilža“. Někotre spěwy běchu drje za tajkich, kotsiž cźasćźischo nasche serbske koncerty wopytuja, hižo znate — z najmjeńscha hłosy, texty (słowa) běchu nowe — tola, cźim cźasćźischo nasche rjane ludowe a narodne spěwy słyschimy wosebje, hdyž so tak rjenje spěwaja a pschednoschnja, kaž smy to w „Liliji“ zwucźeni — cźim bóle lubi so nam spěw, cźim bóle zahorjamy so za nasche serbske spěwy, cźim radscho je tež sami spěwamy. Tuž sława „Liliji“! Tak a khwalba Wam spěwarkam a spěwarjam, hajcże serbski spěw dale tak horliwje! Derje poradźi so tež spěwohra „Dźiwja Hilža“. Pschełożił a po serbsku wobdźełał je hru knjez wucźeŕ Hajno, dirigent towarstwa. Kulisy k tomu je tohorunja knjez Hajna molował, a skónczńje je z njewustawacej wutrajnej prócu hru ze swojimi hrajerkami a hrajerjemi studował, a jara derje nawucził. Souffleura njebě trjeba, wubjernje, z wurazom je kóžda wosoba swoju rólu hrała. Hilža a Měrczin: Schelcec Hańża a Hejduschka; Marko a Herta Bräuer a Khata Rachelec. Poslucharjo, kotsiž běchu w mnohej liczbje, wosebje tež z Radworskich stron pschischli, scźěhowachu kedźbliwje pschednoschk a dawachu wulki applaus. Tež spěwarki a spěwarjo žnějachu wulku khwalbu a applaus tak zo dyrbjachu tam a sem pschidawacź. Potom zarejwachu 'schcże sej wjeselo nožki a nazajtra pak, hacź běchu wuspani abo nic, rěkasche: „Zujeńcy, z kóla na ramjo, do pola won spěwajo“. Spěwajcże pak tež serbske spěwy, serbski hruzlk, serbski spěw!! —r.

Kaž powědanczko so cžita. Džowka hospodarjej: Dyrbju k lěkarjej hicž, sym khora. — Lěkař: Derje, póńdžesch do khorownje. — (Po někotrych dnjach) nan hospodarjej: Wozmu sebi džowku z khorownje dom. Tam dyrbi nasche dźěczo hłódne bycž, a lěpje hladacž móže so doma tež. — Na tsecźi dźeń po tym braschka do khoroho domu pschikhadźa, na kwas prosyczź na pschichodnu wutoru. Njedźelu su kschińczki, na te so wězo dźe, a hłuboko do nocy w 1 abo 2 hodźinomaj rejwa (na khorosczź žiwej' dusche njepomysli). Potom je wutora, a tu so cžim bóle jězdźi hacž do ranja 3 hodźin, a hischcźe masch stajnje „reju". Srjedu je domojwoženjo, kotrež so bjez khoreje tež njehodźi wotbycž, pschikhadźa so zasy na połnocy domoj, a po wschěm tym dźěle so khora nětko zasy dale hlada a z khorobneje pokładnicy podpjeru bjerje.

Z Filipsdorfa. Duchownske exercicije: I. wot 8. aug. wječor 6 hodź. — 12. rano 7. II. 29. aug. — 2. sept. — Žónske (za žony a knježny): Započatk 22. aug. (nic 15.) wječor w 6 hodź. Kónc 26. aug. rano w 7. — 31. julija a 7. aug. primicy; tohorunja 7. aug. swjedźeń założerja rjadu, biskopa a cyrkw. wučerja, swj. Alfonsa.

Z cyłoho swěta.

Sakska. Joho Majestosczź kral Jurij je sobotu wieczor z Emsa do kupjelow Gastein dojěł, hdźež bu swjatocžnje powitany a prěni poskhód hotela „Kaiserhof" wobydla. — Kupjele Gastein su swětoskawna alpska wjes, ležaca 991—1046 metrow nad morjom w dźiwokrasnym hórskim dole Sólnohródskeje (Salzburga). Kołwokoło su hory, do 3000 metrow sahace, zelene a nahe skało, horjeka pak lodowcy. Wjes nima pschez 600 wobydlerjow, ale kupjelnych hosczi mějesche lěta 1896: 8170. Gasteinske kupjele su hižo w 7. lětstotku znate a dawno wot najwyschschich knježstwow wužiwane. Hižo lěta 1436 bě tam wójwoda, pozdźischo kejžor Bjedrich III. z hosczom, w nowschim czasu bě tam kejžor Wilhelm I. kóžde lěto, tohorunja awstriski kejžor Franc, kotryž je z kejžorku kupjele kupił. W Gasteinje masch wulkotne hosczency a hrody; tak villu arcywójwody Jana. Podnjebjo (klima) je alpinske, to rěka zymne. Pschi nas nětkle smali a pali, tam pak tež nětkle stónco jenoż 8 hodźin swěczi, rano a na wieczor derje w zwjerschniku trajesch, tež pschipołdnju powětr włóžny bywa. Kupjele, kotrychž je 18, dawaja wschědnje 13 tysac hektolitrow wody, w czopłocze 28—49 stopnjow. Gasteinske wody hoja khorym, kotsiž na czuwy (nerwy), na wicź a drěnjo, na kóžne thorosczе storža. Njech tež kralej Jurijej hoja! 3 njedźele ma tam mysle wostacź.

Němska. Kejžor Wilhelm je, lědom z italskich a južnych wodow so wróczіwschi hižo 7. julija zasy sewjerne (połnócne) puczowanjo nastupił, kaž kóžde lěto. Tak budże residenca z nowa pschez njedźele bjez — residenta. Jo tajka dołha a skoro stajna kejžorowa njepschitomnosczź njeje niczo khmane, jo samo rozemi — czim bóle zo su knježa ministrowje, z Bülowom sobu, cyle njesamostatni; wschak je kejžor sam swój minister a kancler! — Tež kancler Bülow je duch z Kiela jenoż założił w Barlinje, a pschebywajo hižo w swojich kupjelach Norderney, je ruskoho ministra-präsidenta Witte a towarschow pschijał, kotryž je pjecza pschekupskich zwjazkow dla pschijěł: někotsi tež praja, zo by w Němskej pjenjez požcził. Wójna pjenjezy žerje. — Němska wopokazuje Jendźelskej pschecy małe pschecźelniwosczе a słužbiczki, za kotrež pak ma hordy Albion druhdy jenoż — kopnjenjo. Tak je wóudanjo czrjódka němskich wójnskich łódźi do Plymoutha na wopyt pschijěła: a někotre nowiny za to kidachu na Němsku runjewon hanjace rěcze.

— Mazurowje su pólska hakužka w Pruskej, wuznawaja pak evangelsku wěru. Z toho so wujasnja, cžomu je so jim porunjo katholskim bratram Polakam dotal hischcže derje doscž wjedło, knježerstwo je samo wulke pjenjezy na jich kraj a potrjebnoscže zwudawało. Woni tež wjele wo pólskim narodže wědžecž njechachu, z najmjeńscha nic hacž do nowschoho cžasa. Hakle w nowschim cžasu tež tam „pólska agitacija hłowu pozběhuje“, a bjez dwěla ma zdobnje znaty minister Hammerstein mysle, za tym pohladacž, hdyž je nětkle na Mazury wujěł. Wón ma za tajke wěcy cžuch dobry.

— W Telgte pola Münstera bu njedželu 3. julija hnadowne swjecžo Boloscžiweje Macžerje krónowane. Swjaty skutk dokonja sam Kölnski arcybiskop kardinal Fischer, biskopja Münsterski, Paderbornski, Osnabrückski assistowachu. Hižo w 5 hodž. wuńdže z Münstera procession, w kotrymž bě 10000 wosobow. Z druhich susodnych wosadow tež z cžrjódu a jenotliwi pschińdžechu, tak zo bě krónowanju 40000 ludži pschitomnych. Po krónowanju swjecžesche kardinal Fischer pontifikalnu Božu mschu, a biskop sufragan hrabja Galen z Münstera předowasche. Hakle w 2 hodž. popołdnju so z „Te Deum“ swjatocžnoscž skónczi a processije džěchu dom. Pucžowali pak su pobožni cyłej dwě njedželi do Telgte, pschez 50 processijow bě pschipowědženych. — Krónu je k hnadownomu swjecžecžu Münsterski mischtr pschihotował, drohe kamjenje pak, debjace joho płaschcž, su dar Kunigundy, jenicžkeje džowki pólskoho krala Jana Sobjeskoho, kotraž je so za bayerskoho kurwjerčka wudała. Jedyn z jeje wnukow bě w Münsteru biskop.

Awstrija. Město Win pokaza so njedželu 19. junija zasy raz jako wulke katholske město a sydło dwora, kotryž swoju wěru wuznawa. Hołdowasche bjezhřěschnomu podjecžu najzbóžnischeje Knježny. Nic jenoz cyrkwinscy najwyschschi dostojnicy, ale tež kejžor, wschě stawy kejžorskeje swójby, zastupjerjo knježerstwa a města běchu so k swj. Marijinomu stołpej zeschli, kotryž psched hrodom stoji — tehdom w krasnej pysche. Hnujace běchu wokomiki, hdyž zhromadženy lud sebje a město poswjecžowasche swjatej Knježnje a jej wotproschowasche. Pomału, po kuskach duchowni modlitwu prajachu, a lud prajesche po nich. Někotsi směschkowje běchu tež pschischli, ale jim bě bórzy po směschkach; tež twjerdschim, zymnym ludžom wuronichu so sylzy, hdyž na kónc z 30000 schijow zaklincža Mariansti kěrlusch. A spějesche wysoke, k njebjesam, nad morjo měscžanskich domow, swědczo wysokim njebjesam postrow města Wina a joho wěrnoho ludu ... — Zjawne wuznacža, kaž tute, su za nasch cžas jara nuzne, wosebje pak tež za Awstriju, hdžež je telko liwkoscže a wotestatych ludži. Jenož pschez to dže je so tam tak zažracž mohło a hischcže tajke zapuscženjo cžini heiło „Prjecž wot Roma“.

— W Pražskej arcydiöcezy swjecžachu w spocžatku měsaca 700lětne wopomnjecžo, zo bu swjaty abt Prokop, patrona Cžěskeje, „swjaty prajeny“. Sta so tak pschez bamža Innocenta III. 4. julija 1204. Najwjetsche běchu swjatocžnoscže wězo w samej Prazy. — Swjaty mnich Prokop, wótc Sazawskich (dokelž mějesche nad Sazawu klóschtr) je nic jenož pschez swoju swjatoscž, ale wosebje pschez swoju słowjansku wucženoscž znaty. Mnohoscž cyrkwjow a kapałow je jomu poswjecženych. Kardinal-wjercharcybiskop Skrbensky k swjedženjej wuda pastyrski list.

— W Ljubljanje (Laibach), stolicy Slowincow, je so wulka katholska zhromadžizna wotměła. Na 10000 wosobam powědasche zapósłanc Schuster-

ſchicź, zo je to nadawk Awſtrije, wuſtupowacź jako ſchkitarka kſcheſczanow na Balkanje. A tyſacy wołachu hłoſow: Sława, to chcemy!

— Deſider z Perczel, ſtarſchi ſyn präſidenta ſejmownje, je wóndanjo pſchez biſkopa dra. Kohla měſchniſku ſwjeczíznu dóſtał; nazajtra mějeſche w cyrkwi jendźelſkich knježnow w Peſchczi primicu. Pſchi tym jomu młódſchej bratraj, Bela a Bartołm ſłużeſchtaj, mnozy ſwójbni a pſchecźelja, woſebje też ze zapóſłancow wuherſkeje ſejmownje běchu pſchitomni. Potajkim woſobna primica, woſobnaj miniſtrantaj a zhromadźizna. Tola nic jenoż tohodla naſpominam tule primicu; wuzběhnycź chcych, zo je nan młodoho duchownoho pſchiſłuſchnik teje ſameje židowſko-liberalneje ſtrony, kotraž je wſchelake njekſcheicźanſke zakonje, mjez druhim też civilne mandźelſtwo we Wuherſkej zawjedła a wuſkutkowała. — Mało je w ſwěcze charakterow, runych ludźi; ale wjele je tych, kotſiž dwěmaj knjezomaj ſłuża (ſchtoż wězo njeje — móżno).

— Z wuherſkoho ſejma ſo w tychle dnjach njepěkne ſłowa k trónej dobywaja. Jedna ſo wo powyſchenjo civilneje liſczíny wuherſkomu kralej, kotryž je, kaž wěmy: awſtriſki kejzor. Knježerſtwo na to 2 millionaj krónow żada. Wuradźowanja pak ſo jara do dołha cźahnu, kopica zapóſłancow je ſo wo ſłowo zamołwiła. Pſchi tym hrozne rěcze padaja, jako: njehańbitoſcź. Opoſicija, t. j. pſchecźiwnicy knježerſtwa, żadaja, zo by kral we wuherſkim hłownym měſcze ſwój dwór měł, na kotrymž by wón poł léta, nětkotſi arcywójwodźi pak pſchechy pſchebywali. Tón dwór by jenoż z Madźarow wobſtojał. Tak kaž dotal, to dale njeńdźe. Kejzor Franc Józef drje je Madźaram pſchikhileny, z arcywójwodow pak lědom jedyn ſtajnje w Madźariji pſchebywa, arcywójwoda Józef. Tak pſchecźinjeja ſo wuherſke pjenjezy we Winje. Żada li ſo potajkim na dwór pjenjez, a to wo 2 millionaj wjacy — njech pjenjezy też běża jenoż do wuherſkich dybzakow.

Italſka. W Romje ſu pjekarſcy pomocnicy dźěło złożili. Hdy bychu wojacy pjec njemóhli abo też ſtrajkowali, by Rom bjez khlěba a całtow był. Strajkowacy żadachu mjenje hodźin dźěła a wjacy mzdy.

— W Meſſinje ſu wyſchka Ercoleſſi ze żonu zajeli, dokelž ſtaj Francózſkej wójnſke plany pſcheradźałoj. Hrozna to dźěra do italſko-francózſkoho bratſikowanja!

Rom. 20. julija budźa w Sikſtinſkej kapali ſwjatocźne Boże ſłużby za bamża Leona XIII. — 9. auguſta pak wróczi ſo prěni krócź dźeń krónowanja Pia X.

Ze Schwicarſkeje (Clarens, kanton Waadtſki) powěſcź pſchikhadźa, zo je tam ſchtwórtk präſident Transvaalſkeje, Krüger, w nocy wumrěł.

W Francózſkej Combes żelezo kowa, doniž ſo żehli. Zakoń bě pſchijaty, a hižo bě tu dekret, zo maja ſo hnydom kongregaciſke ſchule, hdźež móża je ſwětne zaſtupicź — zawrěcź. Tak poruczi ſo do 32 departementow njedźelu a do 48 póńdźelu.

— Combes senior je Combeſa iuniora a konſorty tak wurjedźił, zo ſu wſchitcy běli kaž ſněh. Kaž wěmy, bě ſo jim porokowało, zo ſtej ſo jim 2 millionaj poſkicźałoj, hdy bychu ſměli Kartouzſcy mniſcha w Francózſkej woſtacź a woni — ſu hižo pſchimali. To pak je wſchitko namaſana kža a Combeſowy lud je cźiſty kaž jehnjatka. Komiſija je myła a mydliła, domž tak njebě.

Serbſka. Program za krónowanjo krala Pětra ſu miniſtrowje hižo złożili. Też króna je ſkazana. Budźe wona z bronza lata prěnjeje kanony,

kajkuž je dźěd pschitomnoho krala, wójwoda Karadźordźe, měł. W Pariju krónu pozłocźa a wudebja, zo by podobna była krónam dawnych serbskich carow.

W Turkowskej praska dynamit. Na żeleznicy pola Amatowa namakachu 30 puntow dynamita. Pola Badomy z dynamitom roztsělichu móst. Cźrjódy rubježnikow rubja a smala. Ani wojacy hižo Wysokej porcźe posłuschni buch njechadźa. Wojacy su sebi zmyslili, zo dyrbi so jim mzda wupłacźicź, hewak pschestanu słužicź. Tajkele wěcy tola!

Rusko-japanska wójna je hižo tajku njeliczenu mnohosć kacźkow wuplodźiła, zo so cźłowjek woprawdźe boji, wschelakim powěsćam wěricź. Wěrno je, zo Skrydlow dale khroble z Władywostoka wujězdźuje a Japanam wjele lubu cźini. Na kraju je general Oku Kajping wobsadźił, kotryž je waž posicija.

Wschelcźizny.

* Młody Jakub: Schto to je, tatele, hdyž ma něchtó 20000 hriwnow a na schěsćź procentow wupožcźi? — Stary Jakub: Schto to je? To je wosoł, schtóž požcźa na schěsćź procentow.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1904: k. 546. Jakub Mjechela z Budyšina.

Za cyrkej swj. Józefa w Hajnicach.

Dotal 5329 hr. 36 pj. Dale su woprowali: Njemjenowana z Kamjenneje 2 hr. Prěnja dań 26 hr. 80 pj. Z Budyšina: mandźelskaj Hajnec 10 hr., swójba Rychtarjec 20 hr. Z Józefininoho wustawa w Drježdźanach přez k. kapł. dra. Zettinger 3 hr. Přez najdostojnišoho knjeza biskopa 10 hr. Privatus Kral w Drježdźanach přez knjeza kanonika Kummera 5 hr.

Za twarjomnu nowu cyrkej we Wulkim Šunowje: Z Wotrowa k dźakprajenju 30 hr., z Józefininoho wustawa w Drježdźanach přez k. kapł. dra. Zettinger 2 hr., přez najdostojnišoho knjeza biskopa 10 hr. a wot Th. Z. z Budyšina 5 hr. privatus Kral w Drježdźanach přez knjeza kanonika Kummera 10 hr., knjeni z Oppel. dwórska knjeni Jeje Kral. Wysokosće pryncesny z Hohenzollern 10 hr., swójba z Kukowa přez knjeza biskopa k wuprošenju dobreje smjerće **500 hr.**

Za nowu cyrkej w Lipsku-Plagwicach: Swójba z Kukowa přez knj. biskopa k wuprošenju dobreje smjerće **500 hr.**

Za Serbski dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdatych 12445 hr. 20 pj. Dale dari: Delan-ska Patentna Komisija (570,94 hr.): 5 hr. 60 pj. Молоканы (301,20 hr.): 1 hr. 5 pj.

Zapłać Bóh wšěm dobrocerjam!

Za tercíarow Zemrěła je sotra: Francíska (Jutta) Schneiderowa w Rumburku. R. i p.

Processíon do Rumburka 31. julija póńdźe; a dokelž je to njedźela, njech, kotsiž sobu póńdźa, hižo na nóc do Budyschina pschińdu.

Młyn w Konjecach

poruča k wusywam **woku, hroch a kolij** we wubjernej družinje po najtunišich płaćiznach. **Mikławš Čornak.**

K 1. oktobrej (abo hnydom) sprawnu holcu, 15—17 lět staru, jako **pschedawarku** pyta pschekupc **Rjelka** we Worklecach.

Cźischcź Smolerjec knihicźischcźernje w Serbskim domje w Budyschinje.

Katholski Posoł

Wudawa so kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich expedicijach 2 hr.; z křižnym zwjazkom do domu słany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće a w knihařni lětnje 3 hr., štwórtlětnje 75 pj. Za nawěštki płaći so za rjadk wot sobustawow 25 pj.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarstwa ſſ. Cyrilla a Methodija w Budyſchinje.

Redaktor: Mikławš Andricki, kapłan w Budyšinje.
Administrator: Mikławš Žur, farař w Budyšinje.

Číslo 30.	23. julija 1904.	Lětnik 42.

Präſident Krüger.

Mjeno Pawoła Krügera bě w cyłym swěcże ſławne. Wón běſche präſident burſkeje republiki w Africy, kotraž je z Jendželſkej dołhu wójnu wjedła a na kónc bu pobita.

Krüger narodźi ſo léta 1829, widżeſche zróſt a rozkćěw ſwojeje wótcžiny a ſam mócnje ruku k jeje rozwiću pſchiłożowaſche. Wumyſli, da jej wuſtawu, kotraž je wubjerna mjenowacź: Pawoł Krüger wozjewi z njej wulku mudroſcź a ſchleſcźanſku myſl, wobſwědczi ſo jako ſtatnik. Léta 1883 wuzwolichu ſebi joho za präſidenta, a wón to woſta hacž do pada wótcžiny.

W poſlednjej wójnje z Jendželſkej wjedżeſche ſo Buram dołhi cžas jara derje; njezapomnite a na wěki wulke wostanu ſkutki burſkich rjekow, dokonjane pola Ladyſmith a nad rěku Tugelu. Skoro ſo zdaſche, zo budże powróćene pſchiſłowo, jako by pſchecy jenož měła pſchemóc dobywacź a prawo — płakacź. Mała horſtka proſtych burſkich ludźi bijeſche jendželſkich generalow, bijeſche Bullerow; pſchetož paleſche ſo w nich bohabojnoſcź a wótcžinſki woheń.

Tehdom ſo pokaza, kak je ſwět jebawy. Korhojcźka ſo wobrocźi, burſcy nawjednicy do zmylkow a błudow zapadnychu, Krüger pózna horjo, kotrež ſo na wótcžinu wala. Tohodla wotjědże do Europy, zo by ſpohibał wutroby, zo by wulke mocy pohnuł a z jich pomocu ſwobodu Burow zdźerżał. Bohužel pak podarmo kłapaſche tu, kłapaſche tam. Khwalachu joho, ſtawjachu joho, rjane ſłowa rěcžachu, ale pomocy njepoda nichtó nihdże.

Němſka, po krwi ſpſchibuznjena Němſka, z kotrejež bě něhdy wot ſamoho Wilhelma II. pſchiſchoł tajti telegram — joho ani njepſchija; w Kölnje, hdźež bě wot Pariża pſchijěł, jomu wědźecź dachu, zo w Barlinje njejſu doma. Tajkeje rany ſo nichtó nadźał njebě, a bjez dźiwa, zo ſtaromu rjekej wutrobu

dolemi. Jenoż Nižozemska kralowna Wilhelmina so njenaboja, hospodowasche a z luboscžu wuwita toho, kotryż bě telko njeswěry — zjědł; ale pomhacź jomu też njemóżesche.

A tak so Krüger z njesměrnej wutrobnej bolosczu doczaka czorneje hodźiny, hdźež bu skwaklowany joho swobodny bursti narod. Też czežko skhori, a na swobodnej schwicarskej zemi je nětko dodychał.

Joho mjeno budże pschecy z czesczu wopominane. Njech so jomu něschtožkuli porokuje, nichtó njejsmy bjez hrěcha, a słabosczow ma z nas kóżdy: tohorunja wschak nichtó njesmě prěcź, zo wschě joho hnucža a dźěła wuńdźechu z najczišczišchich, najryzyschich zamykłow. Cyłe swoje žiwjenjo wótczinje po swjeczi a zbožu krajanow. Też pschecźiwnicy dyrbja czesczowacź człowjeka, kotryż bě jenoż swojej wótczinje žiwy, a hdyż njemóżesche jeje pada wot wobroczicź, so za pohrjebanej swobodu sam da pohrjebacź. Präsident Krüger wschitkim czasam a wěkam z pschikładom wostanje, kak mamy lubowacź wótcowsku zemju a za nju dźěłacź. Mikławš Andricki.

Kuropatkin w Liaojanu.

(Też trochu Chiny sobu.)

Pjecź měsacow wójna hižo traje, a po prěnich wulkich wubuchach a bitwach psched Port Arthurom, nad rěku Jalu, pola Tjurenczena, Fenwanczena, Kinczu, Wachanku, je wot dweju njedźel sem jako měr w kraju. Za Port Arthurom drje stoji 50000 Japanow, kotsiž twjerdźiznu z wulkej prócu dobywaja. Je to z wulkej prócu. Pschetož twjerdźizna je najmodernischa a z trojim pasom wobtwjerdźenych hórkow abo fortow wobdata, kotrež su same zasy twjerdźizny a chcedźa dobywane bycź. Tu je potajkim stajne dźěło, stajna bitwa; dale w kraju pak su — psched bitwu.

Tam stoja generalowje Kuroki, Nodzu a Oku, kóżdy ze swojej armadu, hladaja so zjednocźicź, dźerża wudobyte hórske wuzke drohi: Motjenske wrota, Fenczuilinske, Dalinske, Czimpanlinske — a napschecźo nim stoji Kuropatkin w Liaojanu. Liaojan je hłowne ruske lěhwo, tam stoji generalny stab. Liaojan na železnicy leži, a jeli by tam ruske wójsko zbite było, ma Kuropatkin jenoż hischcże Mukden. Liaojan je tohodla ważne město, hdźež so bjez dwěla wulke wěcy podadźa. — Haj, hdy bychmy wulki czasopis byli: my bychmy tam hnydom też jenoho z redaktorow pósłali; tak pak smy jenoż — jedyn jeniczki redaktor, a też tón smy tak — pódla jenoż. Tuž žno dyrbicźe, chcecźe-li něschto zhonicź wo ważnym měsczu Liaojanu, a to wy chcecźe, kaj was znaju: druhomu mužej so dowěricź, a myslu, zo je wěry hódny, knjez baron Binder-Krieglstein. Tón je w słužbach Barlinskeje „Kreuzzeitung“ na bitwischcźu jěł a wo Liaojanu pische takle:

„Na dwórnischczu w Liaojanu pisanjesche so wscho. Wyschkowje wschěch narodow, wójnscy attaché-owje, tsicezo drje knjeża, wustupichu z czaha, a hłódni a laczni khwatachmy k restauraciji, hdźež masch za wjele dobrych pjenjez — jenoż mało schpatnych jědźow kupicź. Tam w mazanej dwórnischczowej restauraciji »posnědachmy«.

Dokelž pak chcychmy něhdźe bydlicź a ja běch słyschał, zo maja w Liaojanje też hotele, składźech swój kufr czapora na małej »rikschi« (wózykaj) a wujědźech prěni do »města«. To pak bě jenoż małe městaczko ze 128 twarjenczkami z hlinjanych cyhelow, poł po europsku a z wjetscha po chinsku

twarjene. Wschě běchu kaž bychu hakle psched khwilu mulerjo a lěpjerjo woteschli. Wscho bě połno cyhelow a hrjadow, kalka a pěska, nihdźe schtoma, kerka, kwětkoweje hrjadki — wschudźom mortwa schěrina a puста chinska žołcź. Na wulkim prózdnym městnje leżachu z tysacami, do prawych hórkow sładźene měchi muki, kotrež drje dosahnu, zo by wulke wójsko pschez měsacy so mohło pschejěsć. A psched tymile horami měchow mjerwjesche so z chinskimi karkami a ze stami małych kuli, kotsiž pschecy nowych měchow wotkładowachu — a bojaznje k tomu kschiczachu. Hinak kuli njemóža dźěłacź. Kaž dwojite hady wijachu so wot dwórnischcźa sem kolije pódla kolijow a na nich żeleznjske wozy stojachu, za kencle a za wobydlenja stabnym officiram (wyschkam) pschiprawjene. W Liaojanje hotelow mjenujcy z cyła njebě. — Tola, to pozdźischo. Tu mjenujcy stojesche tež żeleznjski cźah, w kotrymž general Kuropatkin bydli. Wozy su wuzkostliwje strażowane, nichtó blizko njesmě; pschetož z Londona je so nawědźiło: Bomba njeje daloko, z kotrejž ma sam ruski generalissimus do powětra zwrjesnjeny bycź a cyły cźah ... Bataillony kuliow, wot podwyschkow wodźene, cźahaja sem tam, cyły kónc dale hakle je měrnischo. —

Tam stoji na lěwu ruku cźesćźehódny stary pschibóžnisti templ, wysoki a spodźiwnych twarow, rozpadany; w tšěsche wróny a kawki hnězdźa. Stotki a tysacy lět drje su nimo cźahnyłe, nimo tejele pagody; ale schtož pagoda widźi w tychle dnjach, na to budźe so wjacy spominacź, hacž schtož je wona psched tym widźała w telko zakrasnych lětach ...

Dóńdźechmy k prěnim domam pschedměsta, hdźež wosebe Rusowje sydla. Hotel Plewna« so pyschnje posł'cha, »hotel« pak je běda, z hliny a deskow někak zlěpjena baraka. »Jstwa« w tymle hotelu, skerje na konjacu buchtu podobna, na dźeń płacźi 7 hriwnow. Pokazachu mje dale na »Hotel Sewastopol«, ani tu wschak města njebě. Skónczńje dóńdźech hischcźe k jamje, hdźež drje tola hewak njechach a hdźež so z powoczinjenych durjow połnaha khodojta na mnje wuschcźěri; kaž wschelaka njerodź, tak tež njerodne żonisła z cźrjódami za wójskami cźahaja.

Hischcźe je w znutskownym měscźe hotel, prajachu mi, a wjedźechu mje pódla wysokeje, schěreje, ale tež so hižo drjebjaceje murje k starej njelepej wěži. Tola hdyž běchmy pod torhoschcźom pschescheli, wotewri so woprawdźe lubozny kut zemje. Rěcy drje tam běżeschtej żałostnje błócźanej a nic z lilijow wónju — ale nad tym błótom a smjerdom widźach tola krasny wobraz kaž kusk frjedźowěka. Pisane a rohate a rózkate temple a hrodźiki, we wschěm bě wjele fantasije, jenož w tych strażowacych lawach nic, kotrež tu kamjentne leżachu, ale pschejara hłupje hladachu ... Tu so tež zjewi napis »Russkaja gostinica«, tola podarmo kłapach a wołach. Wjele ludźi so zběża a smějcheschche mje. Za schtwórcź hodźiny skónczńje pschicźeże so někajki wotlěpjeć a taflu — wza a do khěże donjese, kaž niczo z toho. Gostinica bě zawrjena, korczmař bě wucźahnył abo wumrěł, a kuli so cźim nutrnischo smějachu. Zebrachmy swoje waczoki a wrócźichmy so k dwórnischcźu, zo bychmy pola generalnoho staba prosyli." —

Ale to bě podarmo. Pobywschi 8 hodźin we hłownym kwartirje, dóstachu pschecźelny, ale jasny pokiw wyschka Rosaria, kotryž jich z ruku pokaza k Mukdenej, hłownomu městej Mandźursteje. Někotsi tam dźěchu, mnozy wostachu khwilu kaž bjezradni, mnozy nastajichu so do Europy. Prěni króc̀ běchu z Mukdena wupokazani byli, druhi króc̀ z Władywostoka, a

nětko zasy z Liaojana do Mukdena! Powjedźe so jim lěpje, hdyž pschińdu druhi krócź?

Schtož potajkim Liaojan z cyła nastupa, wón też tczi hacź za wuschi w njerjedźe, w kotrymž su podnurjene wschitke parle tohole kraleſtwa ſrjedźiny. Ale wo to so nětkle njejedna. Pschetož běli mužowje su do měſta pschiſchli, a kóždе ranjo ruſki generaliſſimus z pschewodom wokolinu wobjěchuje, potom słucha rapporty swojoho ſtaba a zasy jěcha. Kóždy wjeczor pak lecźa telegramy do Pětrohroda, a pozdźe, hdyž měſto ſpi, hiſchcźe swěcźi w żeleznišćim wozu, z kotrohož korhoj zmahuje — a ryſuje, ſtuduje, liczi a myſli Kuropatkin.

Z Łužicy a Sakſkeje.

Z Budyſchina. Najdoſtojniſchi knjez biſkop je njedźelu w Nowym Leutersdorfje ſwjaty ſakrament firmowanja 135 młodym kſcheſcźanam wudźělił. Póndźelu bě ſchulſke pruhowanjo. Też wobhlada najdoſtojniſchi knjez twarniſchcźo noweje cyrkwje we Wulkim Schunowje, hdźež nazymu połoži zakładny kamjeń.

— Naši Pražscy hólcy su dom. Ze 34 su 16 Serbja, mjez nimi staj dwaj „hotowaj“, kk. Jan Wjenka z Róžanta a Michał Mič z Dobrošec. Dóstanjetaj přichodnu sobotu (z k. Roesslerom) nižše swjećizny w Budyšinje, a potom na 6 njedźel do Emmausa póńdźa. Poručamy młodych knjezow Wašim pobožnym modlitwam!

— Serbski dom so po něčim w cyłej swojej rjanosći zjewja. Budźe wón dostojny pomnik serbskeje lubosće a swěry. Podpjerajće jón pilnje! Dźensa zapisujemy dar, zo je so na kwasu za njom składowało. Tak by na wšěch kwasach a křćiznach być mělo!

— Wurjadna ſuchota cźeži lětſa wulki dźěl Europy, a to někotre krajinu wjele hórje, hacź naſch ſerbſki łužiſki kraj. Lěſy ſo pala, wody nje, cyłe wulke wſy leža w popjele. Tu a tam howri tyfus. Zlě je w Schleſkej. Lěta 1900 bě tam ſucho, 1901 a 1902 zasy, loni ſurowe powodźenje, lětſa wulka ſuchota. Měſto Schwjętochlowicy z 20000 wobydlerjemi je hižo 6 njedźel mohł rjec bjez wody. W Drježdźanach ſtaroſławny móſt Auguſtuſa ſkoro cyły nahi ſtoji, ludźo pſchekhodźuja Łobjo; zabawa to, kajkejež am w ſuchim lěcźe 1842 njeje było.

Z cyłoho ſwěta.

Němſka. Kſcheſcźanſke združeńja dźěłacźerjow ſu njedźelu w Eſſenje ſwoje ſkhadźowanja wotewriłe. Maja 203000 ſobuſtawow — porunjo „ſwobodnym“, kotrychž je pſchez 1 million, wèzo hiſchcźe mało.

— Florian Stablewſki, arcybiſkop Póznańſki, je ſwojim lubowanym „wowckam“ wokolnik napiſał, zo bychu ſo w pſchitomnym ſuchim cźaſu pſchez wohnjom ſchkitali. Zo bychu woſebje kedźbnje za dźěcźimi hladali, kotrež na cźaſcźiſcho wohnje zaparaja. Dokelž pak druhdy njeje móžno, wohnjej wuńć, pſchi najwjetſchej wobhladniwoſcźi nic: njech hoſpodarjo ſwoje žně a ſtatki w dobrych wuſtawach zawěſcźa. — Wokolnik knjeza biſkopa je zawěſcźe jara ſpomóžny a wužitny.

Rom. Prěni ſmjertny dźeń bamža Leona XIII., kotrohož w cźaſu jubileja Pariźſki »Figaro« cyle prawje mjenowaſche „najwjetſchoho muža

Europy", je cyły swět srjedu hódnje wopominał. W Romje pak wotby so swjedźeńske requiem, w pschitomnoszi swjatoho wótca Pia X., pschiwuznych a pschecželow Leona XIII., diplomatiskoho korpsa, wjele kardinalow a wokoło 5000 druhich ludźi. Božu mschu mějesche kardinal Agliardi, krótku modlitwu psched katafalkom wuspěwa bamž Pius.

Schwicarska zwjazkowu radu je jara zabolało, zo je Ruska jeje wójnskeju attaché-ow z krótka z Mandžurskeje póstała do Europy domoj — cžim hóle zo běschtaj wobaj jara měrniwaj a taktnaj mužej. Ma so za to, zo bě to zapłata za attentat pschecžiwo konsulej Jadowskomu. — Jedyn z wupóstaneju, wyschk Audéoud, je prajił, zo Kuropatkin hischcže za měsac njezmeje doscž wójska pschecžiwo Japanam.

Francózska. Kardinal Vanutelli, jěducy z poruczhnoszu swjatoho wótca k jendželskomu kralej, je w Parizu zastał a tam jasnje wuprajił, zo sebi swjaty stoł njepscheje njepschecželstwa z Francózskej, rozwjazanja konkordata. Swjaty stoł je sebi dowolił, někotrych biskopow do Roma powołacž, a to sebi wón smě dowolicž, ani so njetrjeba prjedy w Parizu praschecž. Z Pariza su někotrym biskopam dokhody zastajili, ale w Romje so nichtó wo dowolnoszu zamołwjał njeje. Bamž Pius X. je Francózskej derje zmysleny, njehlada druhdže pschecželow, tajke mysle su zmylne. Romej a swjatomu wótcej je dženja hischcže Francózska: wulka lubowana Francózska.

Jendželska. Židža maja w swěcže móc, a to swojich pjenjez dla. Najlěpschi pschikład toho podawa Jendželska. Tam chcychu w tymle lěcže zakoń pschewjescž, cuzobnikam pschistup do kraja wobaracy. Parlament pschi tym hłownje khudych ruskich židow mysleschе, kotsiž z hromadami pschikhadžuja a proscherski lud po jendželskich wulkich městach rozmnožuja. Ale wěc wjazny. Židža a jich stronicy so tak mócnje namjetej spschecžiwichu, zo dyrbjesche so knježerstwo podacž a pschilubicž, zo so lětsa w tej należnoszi hižo niczo wjacy sejmowacž njebudže. Židža so z toho raduja a budža so staracž, zo ani k lětu a w pschichodnych lětach njeby k tomu dóschło.

Ruska. Car Mikławsch wobjězdžuje njesměrne kraje swojoho kejžorstwa a žohnuje so z wójskami, kotrež pschecžiwo Japanam du. Wutoru dželesche so w Nižnim Nowgorodže z Wyborgskim polkom Wilhelma II. Wupraji po paradže nadžiju, zo budža wojacy w dalokim Wukhodže kaž pschecy: hódni carowoho džaka, hódni mjena, kotrež na ramjenjomaj noscha. Car jim pschejesche, zo bychu so strowi domoj wrócžili.

— W Agdžakentu je njeznaty muž, najskerje Armen, vicegouverneura Andrejewa ze 6 kulkami z revolvera morił. Ruska je domizna politiskich processow a njeskutkow.

Persiska. We hłownym měscže Teheranje je cholera wudyrika, wschědnje mrěje do sta a wjacy khorych z tejle straschnej epidemiju. W tamnym kraju su jara struchłe wobstojnoscže, njeje jěscž ani picž, wjele wosobow wod hołym njebjom nocuje.

Afrika. General Trotha pschecžiwo Hereram wjacy wójska dóstanje, hacž je žadał. W měsacu auguscže woteńdu nowe transporty, dohromady: 3 kompagnije pěschkow, 2 batteriji jězdneje artillerije, železniski a telegrafiski wotdžěl a hischcže 500 koni. Dalsche wusyłki pozdžischo. Kaž so widži, maja němsko-afriske kolonije dobry žołdk.

Transvaal. Z Londona je dowolnoscž dóschła, zo smě so cžěło präsidenta Krügera tu doma w ródnej zemi pokhowacž.

Rusko-japanska wójna. 30000 ludźi? — Pschecy prěnje dny tydźenja hladam sebi spěschnischo nowin, zo bych něschto z wójny zhonił; Japanowje wosebje njedźelu lubuja a ju za swoje operacije wola. Tak bě tež 11. julija. Japanske wójsko wali so w cźěmnej nocy po samsnej wuzkej drózy, po kotrejž je w swojim cźasu na Chinjanach Port Arthura dobywało, na twjerdźiznu. Ale ta je wězo za tón cźas wjele hinaschi napohlad dóstała. Rusowje su ju wobtwjerdźili, zo něschto rěka. Na mile ju wobtwjerdźichu, z trojim pasom „fortow", a pucźe a hórki z minami podkopachu. Tak so sta, zo buchu Japanowje wotraženi, hdyž chcychu ju z wulkej namocu z razom wzacź. Zo pak bychu 30 tysac ludźi zhubili pschi tym, bě tola prawdźe njepodobna nowina. Tohodla jeje tež njejsym sobotu cźischcźał. Japanowje su tola jara skedźbni a njebychu tajku armeju psche niczo za niczo mohł rjec — woprowali. Prawda je najskerje ta: Japanowje w nocy z njedźele tydźenja na póńdźelu nadpadźechu ruske wobtwjerdźenja; pschińdźechu pak na ruske miny, a z wulkimi schkodami so wrócźichu. Po jendźelskich żórłach dyrbjachu 2800 mužow dacź. Tejle powěscźi radschi wěrimy. Wschak je tej to doscź. Mnozy z minami do powětra zlětachu, mnozy w ruskim kschižowym wohnju spadachu, kotryž so zasy wot horjeka na nich palesche. Na kóžde waschnjo je wěste, zo so Port Arthura njedobywa tak snadno.

Japanowje drje so myla, mysla-li, zo to tak snadno póńdźe. Schtó wě, hacź so hroznje njezjebaja, hdyž so hotuja dobyczo swjeczicź, jako bychu je w horschcźi měli a Port Arthur hižo jich był. Japanski narod ma horcu krej, je zasakły a za Port Arthurom laczni. W Tokiu, hłownym japanskim měscźe, wo dnjo a w nocy dźěłaja papjerjane latarnje, pletu pletwy a wěnce wija za blizki pad Port Arthura, kotryž z nervosnym khwatkom cźakaja. Japanskich a jendźelskich korhowjow je pola wschelakich pschekupcow mnohoj skazana. Hoscźency a cźajownje (hdźež so cźaj, to je „thej", poskicźuje) so guirlandy a draperije woblekaju. Wulki dźeń ma so slawnje wosławicź. Wschelacy agentowje najimaja łódźe k dobyczerskim wulětam do Port Arthura, hdźež chcedźa japanscy bohaczcy a njebohaczcy ze schampanskim winom a z tuńschimi napojemi dobyczo zapicź w Port Arthurje, potom hižo japanskim. Na druhej stronje pak su Rusowje dobreje mysle, a wěrja generalej Stoesselej, kotryž je komandant Port Arthura.

Wjele su nowiny wo wulkowjerchu Borisu pisałe a wo jeho bitwiczkach z Kuropatkinom. Boris bě sebi cyłu sytu lohkich damiczkow do Liaojana pschiwjezł, a Kuropatkin, kotryž wójnu wjedźe, abo tola pschihotuje, nihdy k tomu njemóże podobnych żónskich trjebacź, njech by je pschiwjedł sam ruski wulkowjerch. Nowiny pisaja wo wótrej attacy, kotraž je so z teje pschi czinu mjez nim a Borisom měła a zo je tónle młody muż slawnoho generała na kónc samo mjez woczi porubał. Njech tomu je, kaž je: Kuropatkin je do Pětrohroda telegrafował, car Mikławsch je Borisa hnydom wotwołał, postajiwschi jomu Archangelsk. Archangelsk je lodowe, njehospodliwe město na lodowym morju. Tam móże Boris rozpominacź, schto so na bitwischcu słuscha a schto so njesłuscha.

Podobny a hórschi kschiž ma hłowny ruski komandeur z Alekssejewom, kotryž ma dotal prěnje słowo a hłownu móc w tych dalokich kónczinach. Alekssejew je z wysokich worschtow Pětrohrodskoho swěta. Na bitwischczo pak so njehodźi. Město zo by Kuropatkina podpjerał, Alekssejew Kuropatkinowy postup jenož haczi. Alekssejew je „law" salonow, a wjedźe sebi za frontu jako

poprawdźity kral. Joho drohotnu wosobu ſchkituja cyłe kolony wójſka. Nad ſwojim pyſchnym cźahom je ſebi tſěchow natwaricź dał, zo joho boźedla eſchcź njeby parił ani ſłónczko ſmudźiło. Wſchitcy ſudźacy ludźo ſu wot počźatka wójny njedowěru k Alekſejewej měli. Kwětki, kotreź je ſebi pſched tan naſadźecź dał, ſo do wójny njehodźa, z najmjeńſcha nic z tajkim nje-ſcheczelom, kaź ſu Japanowje. Alekſejew je dwórjan, we wſchěch wójnſkich ołach ſu pſcheczíwo njomu rozhorjeni, a derje by było, hdy by teź ſkoro ſchoł. Wón chce krala hracź, Kuropatkin pak wójnu wuhracź; hdyž budźe wójna wuhrata, móže ſo teź na krala hracź a woprawdźe kralowacź. Prjedy pak nic, a tohodla by derje było, zo by Alekſejew ſchoł.

— Ruſowje ſpytachu ſo njedźelu na Motienſku wuzczinu, buchu pak wotraźeni. Japanowje mějachu pſchemóc kaź pſchecy. Tohorunja ſu Japa-nowje Njuczwanſki pſchiſtaw: Inkou wobſadźili. — Hewak z cyłoho paſma jawitych depeſchow niczo wuczitacź njeje.

— Nic najhórſchi, ale njeluby konflikt ma ruſka diplomacija z neutral-nymaj mocomaj Němſkej a Jendźelſkej. Tónle konflikt zawinyſchtej z pſche-ahlenej horliwoſczu t. mj. pomocnej kſchižakaj „Pětrohród“ a „Smolenſk“, o Czerwjenym morju jězdźacej. „Pětrohród“ pſchehladowaſche jendźelſke łódźe, ranju płowace, „Smolenſk“ pak zadźerża němſki lloydowy parnik „Prynca endricha“ a zebra jomu piſma, kotreź do Japanſkeje wjezeſche. Z toho je rochu cybanja a ſkobanja naſtało, ſamo ſo rozemi.

Wſchelczizny.

* Strowy ſpar bě wóndanjo w měſcźe Lyku w narańſchej Pruſkej nacź. Pſched ſudom jednachu wo hrěſchniku, kotryž je kſchiwje pſchiſahał, a u hlej: runje hdyž najhórſche pſcheczíwo wobſkorženomu powědachu, ſo tutón wjeze a z wulkej haru na zemju padźe. Wón bě — wuſnył.

* Knjeni (po koncercźe hudźbnikej): Sławny miſchtrjo, dajcźe mi kudźeŕ wojich włoſow! — A mi teź — tak praji jeje ſynk — mojomu konjej wopuſch lina.

* Straſchna hrózba. — Nano, radźu cźi jara, njebij mje zaſy! Mój ě ſtawiznu wo Davidźe a Goliatu wuknjemy, a złě mohło ſo cźi ſtacź.

* To druhdy tak něſchto zaſłyſchiſch, zo cźi ſtawy zahraja a ſebi yſliſch: je to móżno? — Wěſcźe, ſchtó bě najſławniſchi rjek z njezbožowneje urſkeje wójny? General Cronje. Tón dokonja dźiwy khrobłoſcźe a běſche lent. — Nětkle wuſtupuje na St. Louisſkej wuſtajeńcy wubjerny jězdny a pokazuje za pjenjezy, ſchto na konju móże. A to je ſamſny general Cronje ... hce ſo žiwicź, a tuž ſo pokazuje, dokelž to žiwi.

Należnosće našoho towarſtwa.

Sobuſtawy na lěto 1904: kk. 547. Madlena Mětowskec ze Słoneje Boršće, 8 Pflugmacher w Lipsku, 549. Pawoł Winger z Khróſćic, 550. Jakub Mjechela Luſča, 551. 552. z Noweje Wjeſki: Madlena Bělkowa, Hańža Fórchowa, 553. Michał errlich z Bóſic.

Dobrowólne dary atd. za towarſtwo: Madlena Mětowskec ze Słoneje Boršće 1 hr.

Za cyrkej ſwj. Józefa w Hajnicach.

Dotal 5404 hr. 16 pj. Dale ſu woprowali: přez k. katecheta Šołtu Ralbičanski ećel 50 pj., wjeſoły dobytk 70 pj. Njemjenowana za zbóžnu ſmjertnu hodźinu hr. Wot ſobuſtawow Žiwoho różowca z Khróſćic 8 hr. 50 pj. Naš luby knjez vel 5 hr. Knj. kan. Kummer 2 hr.

Za nowu cyrkej w Lipsku - Plagwicach - Lindenawje: Swójba z Kukowa k wuprošenju zbóžneje smjerće **500 hr.**

Za Serbski dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdatych 12451 hr. 85 pj. Dale darichu: Na Filipec. Žofkec kwasu w Bronju 9 hr., Hanka přida 50 pj. Молоканы (302,25 hr.): z wosobnymaj hosćomaj **1 hr. 55 pj. Radwořska Hórnikowa Komisija (422,46):** w herbskej grychće **80 pj., na universiće 1 hr. 30 pj. Naš luby knjez Pavel 3 hr.**

Zapłać Bóh wšěm dobroćerjam!

Procesion do Rumburka njepóńdźe njedźelu 31. t. m., kaž to psched tydźenjom wozjewjachmy, dokelž je njedźela, ale pojědźemy hižo sobotu na nóc. Prosymy tohodla, zo by schtóž chcył sobu jěć, sobotu w $^1/_2$9 hodź. na Budyschskim dwórnischczu był, pschetož w tutym czasu czah pschez Wjelecjin do Neugersdorfa wotjědźe. Pschijězd w 10 hodź. (Czah po 7 hodź. z Budyschina wotjěźdźowacy, so w Budestecach wróczа a njejěźdźi dale.) — Prosymy wo bohate wobdźělenjo. **Jakub Schěrc,** wjednik.

Wšitcy, štóž bychu chcyli z »Jednoty« 7. augusta sobu na skhadźowanku do Hornjoho Wujezda jěć, njech so do soboty 30. julija pola knj. kapłana zamołwja, hdźež też wšitko zhonja.

Wjeledostojni knježa, kotřiž rozdźělenjo Posoła wobstaraja, so należnje proša, zo chcyli bórzy **zbytne exemplary čisła 11.** „Kath. Posoła“ tohole lěta dobroćiwje na administraciju Posoła do Budyšina pósłać.

Zhorjelcski překupski dom
Gustava Bobaka
w Budyšinje, Bohata droha čo. 29
(napřećiwo „Winowej kići“)

poruča so

jako najtuńše a najlěpše nakupne žórło za wšě wěcy, k wšědnomu wužiwanju třebne.

Spytajće a budźeće naši stajni kupcy!

Rěčimy też serbski.

Katholski Posoł

Wudawa so kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich expedicijach 2 hr.; z křižnym zwjazkom do domu słany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće a w knihařni lětnje 3 hr., štwórtlětnje 75 pj. Za nawěštki płaći so za rjadk wot sobustawow 25 pj.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarstwa ſſ. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Mikławš Andricki, kapłan w Budyšinje.
Administrator: Mikławš Žur, farař w Budyšinje.

Číslo 31. | 30. julija 1904. | Lětnik 42.

Hłowna zhromadźizna Towarstwa Serbskich Burow

njedźelu 10. julija 1904 w Małym Wjelkowje.*

Zhromadźiznu wotewriwschi po 1/2 4 hodźin, powita pschedsyda, zapósłanc Mokla, wosebje knjeza farara em. Cžischinskoho, naschoho slawnoho basnika, dale knjeza professora Holana z Nižnjoho Nowgoroda, kotryž je 3 dny a 1 nocy jěł, zo by zasy jónu swoje Serby wopytał, a też knjeza farara Nowaka-Horjanskoho. Zdźěli dźensnischi porjad:

Zličzbowanjo běsche krótke. Wudawkow bě wokoło 2 hr., zamóženja je dźenja pschez tysac (1674) hriwnow. Mnohe towarstw a so z płaćenjom pschinoschkow dlija — nochcu je tule mjenowacź — to pak dyrbi pschestacź. — Z dalscheje rozprawy knjeza pschedsydy zdźěluju: Peticiju pschecźiwo wobhladowanju kózlatow je nasch sejm pschecźelnje pschijał, peticija pak psched sejm z cyła njesluscha, a nasch Barlinski zastupnik, knjez zapósłanc Gräfy, poda ju kejžorskomu sejmej.

Nětko rěčeše sprawnje, wěrnje a jadriwje Cžischinski k serbskim hospodarjam a jich pschecźelam, to je k naschej intelligency, naschim wzdźěłanym. Wón prajesche: Husto słyschisch, mało narod nima prawo, wjacy dale wobstacź, eksistowacź; to je wopak, kóždy, też najmjeńschi ludźik, ma tuto prawo. To je w Božej mocy a nic w naschej cžłowjeskej — žadyn kral, ani kejžor nima prawo, potłóčzowacź narody. Serby je Bóh darił Serbam. Te jebi dźeržmy, ani hruzlika naschoho maloho krajika njedajmy do cuzych rukow; załožmy tohodla pokładnicu, z jeje pomocu kupujmy statoki, wosebje na

* Rozprawu smy njedostatka města dla powotłožili; wona ma trajacy, a tohodla też hischcze nětkle a dlěje interes.

mjezach Serbow, zo so njebychu snadź cuzym pschedawałe. Pozdźischo so tola wěsće zasy serbski kupc namaka, a doniż to' njeje, njech tuta banka kubło pschenajima. Rěčnik spomni, kak to serbski basnik rjenje wo naschej serbskej zemi spěwa:

Naš krajik rajik je, kiž módre hory
Ma k połodnju za stražu, holu ćmowu
K połnocy. Sta lět k wołtarjej a k rowu
Lud wozył strowy jow a w mocy spory —

O dźeržće čiste waše wsy a dwory
A domy! Njepušćće nutř stopu nowu!
Muž mudry prjedy niči njerjedź wšowu,
Hač zalahnyła je so spody skory —

Što liška na dworje, što w haće šćuka
Chce? Pjećeń dać? Won pjeŕće jej, won smudźće.
Na straži ze škitom a mječom budźće!

Bóh Serby Serbam dał je. Ródne hnězda
Sej hajće jow! Dóńž z njebjes hlada hwězda,
Płuh wodź a khlěb kraj w Serbach serbska ruka.

Tutu serbsku zemju mamy lubowacź — doma swoje zbožo pytacź — też naseh Zejleŕ to wědźesche, hdyž spěwa: Wostań w kraju, to cźi praja. Wzdacź mamy so wscheje hidy, zawisće. Wucźeni a njewucźeni maja w luboscźi hromadźe sfutkowacź. Bohužel mamy wuznacź, zo wucźeni Serbja dotho njejsu ani swoje pschisłuschnoscźe znali — a jeli ratarjo, hospodarjo njebydu Serbstwo zdźerźeli, dźensa dawno Serbow njeby było. Dźensa wězo, hdyž něktoreho młodoho burika widźisch, jo skoro zda — zo chcedźa hospodarjo nic hinak. Tajke „hłupikojte hłowcźki" powucźmy — zo bychu so swojeje njo serbskoscźe hańbowali. A tak zasy basnik praji „serbskomu hospodarjej":

Tej roli, w kotrejž płodźa waše płuhi
Khlěb nětko nam a haju naše byće,
Serb dołho dawał z potom tuk a tyće,
Kładł do njej' přeća, zdychi, sylzy, tuhi.

Wón ze krwju mačał wašich polow smuhi
A hnojił z kosćemi. A toho kryće
Te pola su, štož było wótcow chcyće,
Pjeršć swjata waše pola, łuki, łuhi.

Dźerž rolu sej, haj wótcow wotkaz swjaty,
Česć, štož sy namrěł ze krwju wot pradźěda,
Budź serbski rólnik wot hłowy do pjaty!

Hdźež w bědźe dźěłał Serb a w smjertnej nuzy
Tu rolu sej, o nam a dźěćom běda,
Hdyž płuh jow zastajił by hdy so cuzy!

Ale też wzdźěłanym Serbam rěčnik wótrje porěcźa. Do nich licy serbskich duchownych, wucźerjow, lěkarjow, rěčnikow. Schtóž serbski khlěb jě ma też serbske pschisłuschnoscźe dopjelnicź — wosebje ma tajke serbski duchowny a wucźeŕ. Pola evangelskich Serbow je w tym nastupanju wosebje zle. Prjedy hacź farar ja wolicźe, hladajcźe a pruhujcźe, kajki **běsche** hižo Serb — nic kajki runje nětkle je. A wucźeŕ ma po zakonju serbski wucźicź — hdyž jomu to inspektor zakazuje, njech jemu to pisomnje da; hewak, hdyž so pola ministra hórschisch, pschecy dohladowaŕ to zapŕeje. (Kajej redaktor Smoleŕ tajke pschikłady powě.) A hdyž wucźeŕ drje wucźi serbski, ale tajke dźěci potom po schuli zdźerźuje, dokelž su pjecźa hłupikojte, dha njech starschi to

jenoż wschitko swěrnje zapisuja — a hdyż maju horschcź dopokazmow, njech to pschepodadża sejmskimaj zapósłancomaj, Rokli, Zobje. Schulscy dohladowarjo maja prawo, tajkoho wuczerja tež z inspekciju pschi wuczenju pschetwapicź. Jenoż so nic bojecź — wobskorżicź tajkich knjeżich. Rěčnik sam je psched měsacom w podobnym padże dobył a prawo pola ministerija dóstał.

Dżensnischi czas je czas towarstwow. Tuż do kóżdeje wosady, wsy wuscha serbske towarstwo! Zasy pola evangelskich Serbow z tym klaca. Zhromadnje — dżěłajmy, a hdyż wuczeni njechadża tajke wjesne towarstwo wodżicź — sami je wodżcże hospodarjo, haniby dla tež hischcże pschińdu a bódu Wam. A hdyż budża wuczeni a njewuczeni w bratrowskej luboscźi a jednocże za Serbstwo skutkowacź, potom chce so rěčnik z basnikom modlicź:

Mi nihdże ničo njej' přez Serby moje —
Was, moju radosć, we wutrobje nošu,
A za was, moje zbože, wótře prošu:
O škituj, knjeże Božo, Serby moje!

Mi nihdże ničo njej' přez Serby moje —
Was, moju lubosć, wo dnjo, w nocy košu,
A za was, moju dušu, w duši prošu:
O škituj, knjeże Božo, Serby moje!

Hdyż dźěłać widżu was, hdyż w khwili swjatej
Was spěwać słyšu, zběham rucy spjatej:
O škituj, knjeże Božo, Serby moje!

A hdyż mi w nocy wo Serbach so dźěje,
Mi z duše zdychowańčko k njebju spěje:
O škituj, knjeże Božo, Serby moje!

— Tak a podobnje rěčeschce serbski basnik — kotryż so tež jako wuborny rěčnik wobswědcźi, k serbskim czrjódam, a zawěscże njeje bjez wužitka wustupił. —

Zhromadźizna spomni tež na naschoho krajnoho wótca, za kotrymż so do Gasteinskich kupjelow pósła sczěhowacy telegram:

Joho Majestoscźi jakskomu kralej Jurijej.

Hłowna zhromadźizna Towarstwa Serbskich Burow Waschej Majestoscźi slub njepschemèniteje swěry wobnowja a Boha prosy, zo by Waschej Majestoscźi bórzy potnje wotkhoricź dał.

Waschcje Majestoscże najpoddanischi

Rokla, sejmski zapósłanc.

Joho Majestosć kral takle wotmołwicź da:

Kral so najwutrobnischo za swěrne pschecźo a slub dźakuje.

Adjutantura.

Po nětkotrych towarschnych wuradźenjach dokonjachu so wólby. Pschedsydstwo wostanje dale w rukomaj dotalnoho zastużbnoho prěnjoho pschedsydy, knjeza zapósłanca Rokle, městopschedsydstwo kk. zapósłanc Zoba a kubler Nowak-Budworjanski powjedźetaj. Pschichodna hłowna zhromadźizna budże w Bukecach.

Z Łužicy a Sakskeje.

Z Budyšina. Na našim starosławnym tachantstwje swjećachmy lětsa swj. Jakuba z wurjadnje wosobnym a žadnym wopytom. Knjez biskop nam mjenujcy z Drježdźan hosća přiwjeze: rusinskoho biskopa K. Čechowiča z Przemyśla, z knjezom Emilianom Sasom Pohoreckim, joho sekretarom. — Rusinowje su hałuza wulkoho ruskoho naroda a rěkaja też Małorusowje (porunjo Wulko- a Běłorusam). Sami pak mjenuja so Rusinowje a maja na 20 millionow dušow. Sydla z wjetša w Ruskej, maja hišće swoje pismowstwo, tola knježeństwo jich potłóčuje. W Ruskej chcedźa z Rusinow Rusow měć, we Wuherskej Madźarow, w Galiciskej Polakow. Po wěrje su Rusinowje w Ruskej a w Madźariji z wjetša prawosławni abo schismatiscy, w Galiciskej pak su w jednoće (uniji) z Romom wostali a bamža připóznawaja; je jich tu $3^1/_2$ milliona. Wěste swobody wšak je jim swj. stoł wostajił. Tak wužiwaja Rusinowje při Božej mši słowjanskeje rěče (z kotrejž staj ss. Cyrill a Methodij swj. Pisma přełožiłoj), a kotrejž bychmy my też rozemjeli; tohorunja smědźa so rusinscy duchowni ženić, ale jenož jónu, a to před swjećiznu. Kanonicy, biskopja a wysocy duchowni knježa so nježenja. Przemyśl je prastara galiciska twjerdźizna z 40 tysac wobydlerjemi. Nimo Przemyśla stej w Galiciskej hišće dwě rusinskej biskopskej sydle, we Lwowje (Lemberg) sydli metropolita, t. j. hłowny rusinski biskop, arcybiskop. We Lwowje (rusinski: Lwiw) su 3 biskopja, romsko-katholski, grekskokatholski (rusinski) a grekski (schismatiski). Njeje to zajimawe? Ze wšoho toho widźimy, kak swětowa a wšočłowjeska swjata katholska cyrkej je! Wšitke narody a rěče wobjimuje, wšitke ludy zemje w jeje klinje nakhadźuja swój skhow a spomoženjo. — Přispomnić chcemy, zo su też Rusinowje w Ruskej (w Pólskej) — k uniji přistupili — to rěka: bamža připóznali. To sta so swjatočnje na synodźe w Bresće l. 1596. Ale hdyž bě Pólska dźělena, wjedźeše so uniatam dale hórje. Hižo za Kathyrny II., najhórje pak za Mikławša I., kotryž uniatow z mocu hladaše wobroćić. Přesćěhanja tych časow žiwje dopominaja na surowe a krwawne přesćěhanja w prěnim křesćanstwje. Dźensa su uniatowje w Ruskej nimale dospołnje wutupjeni, a jenož w Awstrisko-Wuherskej jich hišće na 4 milliony su, kaž wam rozpisach.

— A hišće jara ważenoho hosća smy w tychle dnjach w Serbach měli: to bě knjez Milan Amruš, doktor prawow a też lěkarstwa, prjedy jónu měsćanosta w Zahrjebje (Agram), štož je hłowne město Khorwatskeje. Překhodźich z nim Budyšin (Mikławšk, Hrodźišćo, naše cyrkwje a stare wěže, Serbski dom . . .), zajědźech z nim do Radworja, Ralbic, Konjec — a přez Róžant, Khróšćicy, Baćoń zasy do města dom — a hosćej je so krasnje spodobało. Njemóžeše dowukhwalić naše starožitne hłowne město a nětko w nim naš pyšny nowy statok — naše rjane wsy a luboznosć serbsko-łužiskoho kraja, čistosć našich dworow, zamožitosć a pilnu rjadnosć serbskich hospodarjow, pěknosć serbskeje rěče a cunjosć našich pěsnjow, póćiwu družbu a njewjesćinu pychu našich žónskich — a wospjet je mi powědał a ruku tłóčił: Tón kraj je raj, tón njedajće, tón njesměće

sej z rukow dać! A njesměrne so nad Serbami módre njebjo wupinaše. Módreje barby — barby swěry. A myriady frinkolatych hwězdow z jasnym błyščom měsačka běchu slubej za swědkow . . .

Z Marijnoho Doła. Runje dźensa knjeza fararja Jana Nepomuka Horniga em. k rowu pschewodźeja, kotryž je tu w 60. lěcźe žiwjenja wumrěł.

Skónczńje so póndźelu na wjeczor njebjesa zacźmichu a Hrimarjec mócni mužowje, jako bychu cźežke wozy pschesuwali . . . Tužnota bě runje na tym dnju duschata. Wschо wutradane wisasche. Wschu stwórbu kryjesche drobnje rozemlěty proch. Cźežko bě skotu a wschitkomu ludu, najcźežo pak wěscźe wbohim rostlinam, kotrež chcedźa tola też dychacź . . . Wschě hłójczki běchu so zawrjeke a łopjeschka do kulki zwike, pschetoż njesměrnje bě sylne słónco pariło a włóhu piło na tych dołhich, dołhich dnjach. Role so kwěkachu a z wótrymi schipami so žahace pruhi schtapachu też do koruschkow. Wschitke brjózki, mjezy a hórki dawno cźerwjene a schěre stojachu, ale też běrny, rěpy, kały žałostnje zdychowachu. — A tak so skónczńje pónd̀źelu něschto zeńdźe. Na te wobstojnoscźe wězo jara mało, a Bóh chcył wjacy w miłoscźi wobradźicź! — Z njewjedrom zapali so w Kocźini nowy masiwny młyn, kotryž bě za wokomik w jenym płomjenju. Bjez dźiwa! — To wězo wscho niczo njeje porunjo wulkim wohnjam druhdźe, na pschi. w Pólskej, hdźež su so cyłe wsy a městaczka spaliłe. Też ludźi je wjele schkodu wzało. W jeniczkim Parizu je za tsi dny 50 ludźi, ze słóncom zežahanych, wumrěło. Abo tak też srjedu, runje w 12 hodź. pschipołdnju we Wimperku w južnych Cźechach hrózbny woheń na torhoschcźu wuńdźe. Do 3 hodźin 50 domow w płomjenjach stojesche. Potom liny so zliwk.

Z cyłoho swěta.

Němska. W Kralowcu (Königsberg) wijesche so wulki proces, kotryž je daloko a schěroko haru zbudźił. Jednasche so wo knižki a revolucionarske pisma, tajnje pschez pruske hranicy do Pólskeje a na Litwu słane. Pisma su w Schwicarskej a Pruskej cźischcźane a ranja cara. W pismach stoji, zo w Ruskej njebudźe lěpje, doniž car a joho zastojnicy njebudźa ze swěta. Redakcija hłownoho socialistiskoho organa Němskeje, Barlinskoho „Vorwärts“, bě do procesa zapleczena. — Statny zastupnik prajesche: Ruska je z Němskej spschecźeleny stat, a tohodla žadam pokhostanjo winikow. Rěcźnicy prajachu: Tajke khostanjo smě so žadacź, ale jenoż za tón pschipad, je-li też w ruskim zakoniku tajki paragraf, zo ma so pokhostacź, schtóż němskoho kejžora rani. Kralowski sud to njewědźesche a napraschowasche so w Pětrohrodźe ministra. Zhoni tam, zo w Ruskej podobnoho paragrafa njeje, a wobskorženi buchu wuswobodźeni. Tuž smědźa pschewrótnicy a socialiscźi dale za ruske hranicy pisma a knižki revolucionarskoho wobsaha słacź. Socialistam z cyła pak je so z tymle procesom nimo měry runjeż — nimowólnje poslužiło. Jich pschecźiwnicy maja žałostne njezbožo.

— Wobužna należnoscź swobodnoho knjeza z Mirbach so njecha zlehnycź. Knjez Mirbach je pjenjezy za Barlinske cyrkwje hromadźił, tola ze zamazanych žórłow, wosebje z pomocu „Pomórskeje banki“, kotrejež direktoram je za to rjady a wuznamjenjenja wucźinjał. Wulkotna Barlinska cyrkej „k wopomnjecźu kejžora Wilhelma“ na „tajkich“ pjenjezach stoji. Nětko je wjele ludźi hańba, darjene złoto so wrócźa. Skrachowana banka je 175000 hriwnow zasy dóstała. Bórzy zmeje samoho Mirbacha.

— **Konje w Pólſkej** ſu wjele tuńſche hacź w Schlezſkej. Dokelź pak je w Pólſkej zakazane (wójny dla), konje za hranicy pſchedawacź, „konjerjo“ z Pólſkeje wěc takle cźinja: Pſchedatoho konja komuźkuli dawaja, ſchtóź ma prawo do Pruſkeje jěchacź; tón potom jěcha, kaź ze ſwojim konjom, a pěſchi ſo wrócźa.

Awſtrija. Wulki Słowjan a khorwatſki wótcźinc, biſkop Stroßmayer, bu w Rohiczu, hdźež ſo w kupjelach lěkowaſche, z Bożej ruczku jaty. Jako z błyſkom tale powěſcź, hacźruniź je biſkopej hižo pſchez 90 lět: cyły ſwět a njeliczene wutroby polynu, zrudźi. Knjez biſkop ſam požada, zo by hyzdom ze ſwj. ſakramentami wobſtarany był. Kaź ſłyſchimy, wjedźe ſo jomu lěpje zaſy.

Italſka. Ludźi, kotrymź je ſo w Europje woſtudźiło a za morjo cźahnu do Ameriki, lěto wot lěta pſchibywa. To je znata wěc a ſtara prawda. Ale loni je tajkich pucźowarjow wurjadnje wjele wjacy było. Liczba wucźahancow dóſpě lěta 1903 mnohoſcźe 857000, to je wo 208000 wjacy dyźli lěta 1902. Zajimawe je, zo ma najwjetſche liczby Italſka a Awſtriſka, lěpje Wuherſka. Tu macźe zeſtajenjo. Z Italſkeje woteńdźe lěta 1903 do Ameriki 261000 a z Awſtriſko-Wuherſkeje 206000 ludźi. Potom ſlěduje Ruſka ze 136000, Schwedſka a Norwegſka ze 70000, Jendźelſka a Irſka ze 60000, Němſka ze 40000 a Francózſka z 5578 ludźimi. — K tym liczbam je prajicź trjeba, zo dyrbiſch w Americy tež dźěłacź: to dopokazuje hižo wulka mnohoſcź tych, kotſiź ſo po cźaſu zaſy k nam wrócźeja. Tež Amerika za pſchikhadnikami njehłodźi: ně, nawopak, pſchecy bóle jim pſchiſtup wobcźežuje a zamjezuje. Z toho pak ſlěduje, zo tych, kotſiź tola za morjo du, woprawdźe nuza cźěri. Hewak bychu lubjeradźi doma ſedźeli. Z naſchoho zapiſa tež widźiſch, w kotrym ſtacźe Europy ſo najwjacy ludźom — njeluby doma. Najwjacy wucźahancow ma njeze wſchěmi europſkimi krajemi, hacźruniź wona njeje najwjetſchi europſki kraj (ma 32 milionow) — Italſka, zjednocźena Italſka, kotraź je w ſwojim cźaſu hory, doły pſchilubjała, hdyź njeź budźe cyrkwinſki ſtat pózrjeny. To nětko hižo 34 lět tak je, a tola z tohoſ nowo-italſkoho paradiza lěto wjacy ludu tłocha ...

Rom. Kardinal Vanutelli je do Irſkeje wotjěł, zo by nowu katedralu (biſkopſku cyrkej) w Armagh poſwjecził. Tole je wopomnjenja hódna wěc, dokelź ſo tu prěni krócź z ważnym poſelſtwom romſki kardinal podał do Jendźelſkeje. W ſamſnym cźaſu je tež kardinal Satolli do Zjednoczenych Statow zapucźował, chcyjo officielnje lětuſchu ſwětowu wuſtajeńcu w St. Louis wopytacź, hdźež ſu joho najſwjatoczniſcho powitali a pſchewodźeli. Kardinal Vanutelli je tež z druheje pſchicźiny do Jendźelſkeje jěł: jedyn z Armaghſkich biſkopow ma ſo mjenujcy beatifikowacź („zbóžny prajicź“) z cźimź joho irſki pſchebyt cźim wjetſcheje ważnoſcźe nabywa.

Po Armaghſkich ſwjedźenjach, kotreź ſu na tydźeń wobliczene, wotjědź kardinal do Londona, hdźež změje pola krala Eduarda VII. ſłyſchenjo (audiencu). Wjeze kralej ſamoruczny liſt a dar ſwjatoho wótca.

W Francózſkej ſo wobſtojnoſcźe dale bóle zawótſuja. Swjaty wótc biſkopow z Dijon a Laval k ſebi powołał, a knjeżerſtwo wudawa, zo je t pſchecźiwo płacźacym poſtajenjam konkordata. Na druhej ſtronje praji Vatikan zo drje ma republika ſobu biſkopow ſtajecź, ale zo ſebi bamź njeſměł jenoho dweju biſkopow k ſebi do Roma powołacź — bjez dowolnoſcźe knjeżerſtwa: wo tym w konkordacźe niczo njeje. Mjez tym je Combes w Carcaſſon

zaſy wójnſku rěcź měł, połnu ſebjekhwalby. Combes by dawno ze ſwojej ſebjekhwalbu hotowy był, hdy bychu francózſcy katholikowje wědźeli, ſchto chcedźa, hdy bychu pſchezjenoſcź hajili a — rozomne a rjadne kſcheſcźanſke žiwjenjo wjedli.

3 Ruſkeje je ſcherjaca powěſcź pſchiſchła, zo je złóſtniſka ruka miniſtra znutſkownych należnoſcźi, knjeza z Plehwe, moriła. Miniſter jědźeſche po měſcźe Pětrohrodźe k Warſchawſkomu dwórniſchcźu; tu pſchilecźa wot reſtauranta pſchi drózy homba a joho a pohoncźa hnydom ſkóncowa.

Serbſka. Draſty a pychi kraloweje Dragu z jeje komory, hdźež buchu w ſtruchłej nocy z krjewju womazane, ſu w tychle dnjach ſpalili. Sotry njezbožowneje kralowny Dragi žadachu tele wěcy za ſebje, ale kral Pětr bojeſche ſo, zo budźa draſty po měſcźe Běłohrodźe wožene a pokazowane, z cźimž by ſo lud mohł naſchcźuwacź. Tohodla niczo njeje wudał, ale wſcho, ſchtož bě po tamnej ſurowej nocy zbyło, ſpalicź pſchikaza.

3 ruſko-japanſkoho bitwiſchcźa zaſy wjele wjacy njezhonichmy, hacź ſo Ruſowje pſchecy hiſchcźe dołho dojcź wojakow njezměja a zo dyrbi tež Kuropatkin pſchecy naſpjet, pſchecy naſpjet, a hiſchcźe jomu Alekſejew, kaž jiny zdźělili, joho zamyſły hacźi. Tak Japanowje pſchecy, hacźrunjež pſchecy pomałſcho poſtupuja. Tak wobſadźichu po pſchiſtawje Jinkou Njucźwang a wubědźichu ſebi horcy Daſchicźao. Ruſke wjedniſtwo pomału ſamón Mukden z myſlow ſpuſchcźa, zo jón zdźerži a pſcheſtaja mězniki hacź za Charbin.

Wot Port Arthura pak z cyła niczo ſlyſchecź njeje hacź ſnadź to, zo Władywoſtocke łódźſtwo njepſcheſtawa morjo znjepokojecź a łódźe, wězo hłownje japanſke, jimacź a potepjowacź.

Afrika. Z Hererami ſebi němſke wójſka njewědźa rady. General Trotha ſo prócuje, jich wobſtupicź, ale njeńdźe to tak, kaž je myſlił. K tomu zakhadźa tyfus dale. Pater Nachtwey piſa w liſcźe, zo je khoroſcź ſo zjednocźiła z njepſchecźelſkej leſcźu, Němcow hubicź. Druhi, evangelſki miſionar je zjawnje wuznał, zo ſu Němcy ſami zawinyli, hdyž tamniſche ludy pſchecźiwo nim wſtawaja. Wěſty němſki wyſchk je wo ludźe Bondelcwartow prajicź měł: „Cźim ſkerje ſo zapija, cźim lěpje za nas.“ A tak ſebi tónle wyſchk pſcheje, zo bychu tam cźi ludźo piczcy byli a ſo ſkazyli. Najwjacy ſu němſcy pſchekupcy ſchkodźili. Do Afriki je wjele ludźi pſchicźahnyło, kotrymž ſo doma njeje dźěłacź chcyło a po proſcheni khodźicź tež nic. Tuž ſu ſem k dźiwinu pſchiſchli, jim „kapſy wobroczecź“, jich krjudowacź a dręcź, zo njeje wopiſacź mózno. Na kónc ſo lud Hererow „rozhněwa“. — Gouverneur Leutwein domoj pucźuje, „zo by wotpocźnył“; z toho wotpocźnjencźka drje budźe wotpocźink.

Należnosće našoho towarſtwa.

Sobuſtawy na lěto 1904: kk. 554. Mikławš Ćemjera z Ćemjerje, 555. 556. z Kamjenneje: Jan Winař, Jan Kilan, 557. Marija Grubertec (šwalča) z Radworja, 558. Hana Wenclowa z Bronja, 559. Karl Jenich z Khelna, 560. Mikławš Brězan z Lazka, 561. Michał Čornak z Konjec, 562. Mikławš Bětka z Nowoslic.

Dobrowólne dary atd. za towarſtwo: N. N. 50 pj., M. Č. z K. 25 pj.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Radworju.

Dale su woprowali: Na Macalec křiznach w Póſtnym Rózku 3 hr. 30 pj., na Filipec-Žofkec kwasu w Bronju 14 hr., na Šołćic-Kóčec kwasu w Brěmjenju 12 hr. 80 pj.

Za cyrkej swj. Józefa w Hajnicach.

Dotal 5425 hr. 86 pj. Dale su woprowali: jln. 20 hr. Njemjenowany k česći Božej 3 hr. Молоканы 2 hr. 75 pj.

Za twarjomnu nowu cyrkej we Wulkim Šunowje: Sobustawy katholskoho towařstwa knježnow w Budyšinje k dnjej swjatoho Jakuba nahromadźichu 60 hr., S. k dźakej za płódny dešć 10 hr., Njemjenowana z Budyšina 3 hr.

Za Serbski dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdatych 12468 hr. — pj. Dale darichu: Na kwasu w Dźěžnikecach (zapołożeny dar) za njewjesćiny črij 3 hr. Delanska Patentna Komisija (576,54 hr.): 60 pj. Молоканы (303,80 hr.): 1 hr.

Zapłać Bóh wšěm dobroćerjam!

Sobuſtawy bratſtwa „Jězuſoweje Wutroby" a „Japoſchtolſtwa modlenja" maja ſwoje dobre ſkutki a modlitwy w měſacu **auguſcze** Bohu woprowacź: **„zo bychu ſchcheſczenjo rozomnje a rjadnje žiwi byli."**

XXX. Hłowna skhadźowanka
Serbskeje Studowaceje Młodźiny
w Hornim Wujezdźe
6., 7. a 8. augusta 1904.

Sobotu 6. augusta: posedźenjo wubjerka popołdnju w 5 hodźinach.
Njedźelu 7. augusta: popołdnju w $^1/_2$4 hodź. hłowna zhromadźizna (wólby, namjety, rozprawy atd.), w $^1/_2$7 hodź. koncertna a dźiwadłowa zabawa, wuhotowana wot „Serbowki", „Włady" a „Swobody". — Wječor reje.
Póndźelu 8. augusta: wulět.

Podpisany předsyda dowoluje sebi, z tutym w mjenje wšěch serbskich studentow na skhadźowanku nanajwutrobnišo přeprosyć wšěch, kotřiž su dobri serbskim studentam, serbskomu spěwej, serbskej zabawje. Wosebje prosy Wujezd, bližšu a dalšu wokolnosć, tohorunja serbske towařstwa a cyły serbski lud, zo bychu přišli.

W Haslowje, 25. julija 1904. **Jurij Delenk,** stud. theol., t. č. I. podstarši.

Lubi Serbja!

Lětsa na Michała so w Budyšinje naš rjany „Serbski dom" wotewri. Tutón podawk chcemy tez z wulkim serbskim koncertom poswjećić. Wosoby za mócny měšany khor hižo hromadźimy. Dokelž pak nam njeje móžno, wšěch jenotliwych přeprosyć, ze wšelakimi so traš ani njeznajemy, tuž přińdźće sami k pruham abo póšćelće adresy dobrych spěwarkow a spěwarjow knjezej wučerjej Rječcy (Kirchschullehrer Rötschke, Bautzen, Nordstrasse 16). Prosymy wawšitkich, kotrymž je Bóh luby Knjez dobre musikalne hłosy wobradźił, zo byšće ze swojimi mocami po móžnosći nas podpjerać chcyli našomu narodej k česći!

Přihotowace wuwučowanjo započina so

za knježny srjedu 10. augusta.
za knjezow sobotu 13. augusta,

a to **popoldnju wot 4 hodźin pola Gudźic** před dwórnišćom

Dźensa je też „**Serbski Hospodař**" 7. čisło 1904.

Čźiſchcź Smolerjec knihicźiſchczetnje w Serbſtim domje w Budyſchinje.

Katholski Posoł

Wudawa so kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich expedicijach 2 hr.; z křižnym zwjazkom do domu słany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće a w knihařni lětnje 3 hr., štwórtlětnje 75 pj. Za nawěstki płaći so za rjadk wot sobustawow 25 pj.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Mikławš Andricki, kapłan w Budyšinje.
Administrator: Mikławš Žur, farař w Budyšinje.

Čisło 32.	6. augusta 1904.	Lětnik 42.

Pysch swój dom.

Pschekhodźujesch-li kedźbliwje wšu naschoje katholskeje Łužicy, a pschirunasch-li z nimi wšu naschich serbskich krajanow abo němskich susodow a jich domy a dwory, jich zahrody a puće, to pytujesch: zo katholscy Serbja, schtož wuhotowanjo a wudebjenjo, schtož „komfort“ nastupa, tam a sem trochu ze zady stoja. Winy drje su wschelake. Tola njedostatkej hodźi so wotpomhać. Ma so zahe a rjadnje prawy duch dobroho rjanoćućża zbudźować. A kak? K tomu dźensa skedźbnosć złožmy, wohladajmy dom a schtož je w nim, schtož pschi nim!

Žiwje spominam na naschu njeboh' mać, njech wona nětto hižo pschez 33 lět w ródnej zemi cžischo spi .... Wyschoho wschoho lubowasche porjad. W naschej jstwje stojachu na lěwicy pschi durjach burske kachle, na prawicy napschećžo polcy. Na poscžéń wuhlada tu wulke blido a pschi scžénach kolwokoło lawy. Na scženje psched jědźnym blidom wisachu schkleńcžane iwjecžatka; w kucžiku mjez nimi pak woltarik a nad nim „Boža martra“. Wokoło kachli wisaschtaj k wjerchej pschiczinjenej žerdzy, a za kachlemi bě „hela“. Na polcach stojachu napowroczene schkliczki a talerje, niže pak hornczki a schalki — wschě w runym rjedźe. Deleka za zawěschkom khowachu so wulke schklě a horncy. W malym polcowym komorczku bě městno za kofejowu pikśu a sudowja ze wschelakim korjenjenjom; w stronu pak wisachu klucže. Blido běsche stajnje cžiste, běte, a samo w blidowym kaschcžiku běsche kucžik pschipokazany, hdźež khowachmy srjódki jenoho dnja. Za drastu mějachmy na poscžéni sernjacej rózkaj, wobucžu stužesche ławka pod kachlemi. Dokelž mějachmy tepjenjo wonka, bě wokoło kachli pschecy wschо cžiste; jenož na žerdkach suschachu so druhdy rubischka abo tež pschemaczana drasta. Ani

próschka smjeczow, ani słomiczki njesmědżesche w khěži, psched khěžu leżecz. „Psched khèżu wonka so widżi, kajke pola ludżi nutska je“, njebeh macz prajesche.

Zastupmy nětko do znatoho burskoho domu naschoho czasa — zo stupmy k Wonecom. Rjane durje, pyschna ruczica! We jstwje na prawej wulke zelene kachle — jenoż k tepjenju. Pschi sczènje stoji sofa, psched nim do kulojta blido, z rjanym pisanym rubom wodżete, a pod blidom rózat tepich — na posczèni pak pyschny vertiko, z podobiznami a debjenkami, n sczènje drohe swjeczata a na rèzbowanych konsolach statuety — w kuczil etagera za nowiny. Tam masch „Posoł“, „Hospodař“, druhe katholske n winy, samo tez illustrowane. Jstwa je rjenje swětła, byrnjez tez dołhe schěroke shawle bělych zawěschkow a gardinow psched woknom hłuboko de wisake. Tajka je „dobra jstwa“; czeledżaca je każ nascha domach abo to podobna naschej prjedy wopisanej.

Hdże by so tebi lèpje spodobało — abo schtó je sebi dom po khmańschi waschnju wuhotował, nascha macz psched 40 lètami abo Wonec macz dżensa Wèzo: na swój wótczinski domczk poroka njepschipuschczu: je wschak mi psch drohi — lubschi,ważnischi, dyżli żadyn hród cyłoho swěta. — Ale — pol Wonec so mi tez spodoba. Dżensa wschak njeje tehdom, nětkle nje něhdy, nowe domske njeje słomjany domczk. Schtóż k tomu m a na to so wustoji, njech sebi tez po nowschim waschnju „modern“ do wuhotuje.

Tola, hdże njeje rjenje? Kelko domow a bydlenjow nadeńdżes w serbskim kraju, hdżez wschitko „prèki a po dołhosczi“ leży, a to nic snad jenoż pola khudych podružnikow, ale samo pola „wosobnych“ ludżi! Je-li dż w bydleńskej jstwje njeporjad, a njeporjadnosczż w njej wjedże regiment, potom so njepraschej, kajke budże druhdże. A dżèczi hakle, kotrez wot młodosczż niczo khmane, porjadne a rjane njewidża, kak mohłe te pozdżischo lèpje wèdżec a rozemicz! Dosczż czasto czas żiwjenja wostawaja lidworki, tez mazuc wostawaja.

Porjad w domje je prènja kaznja; druha pak nastupuje pschihódn wudebjenjo bydlenja. „Prjedy wschoho trjebamy swjeczatka, tiż w dżèjczi czuczo za rjanosczż wubudżeja a kubłaja, swjeczatka, kotrez pschez swoju czischi pschitomnosczż na wumjetsku wokolnosczż pschinjuczuja.“ — W tóżdym domje wosebje pak w kóżdym katholskim domje nakhadżesch swjeczatow dosczż nadosczż Nè! Na jich mnohosczż njehodżi so skorżicz, za to pat na jich khmanosczż hódnosczż, rjanosczż! Dyrbimy drje pschipóznacz, zo je so w bèhu posledni lèt hižo wulki postup k lèpschomu stał. Njedżiwajcy na to pak masc w mnohich swójbach tez dżensa hischcze swjeczata, kiż njessu za tym, zo mohł nabożnu mysl pozbèhowacz, zo mohłe zahorjecz a znadobnjecz, zo mohł wóczko kubłowacz; ale skerje — każa, dokelż su bjeze wschoho wuraza, nje mèjcy wumjetskeje ideje. Wzmi tutym „swjeczatam“ mjeno, a nimasch thib — mazaninu ... Potom móżesch mèsto swjatoho tez wschèdne, najwschèd nische mjeno stajicz, bjez toho, zo by wèrnosczi nèkak skhibdżił. Wschej khwalby hódna by tohodla próca była, hdy by nèchtó dom wot domu tajkel „swjeczata“ hromadżił, je na karu składł, za wjes dowjezł a tam spalił. Pschetoż wone dżeń wote dnja wóczko a wutrobu ranjachu, każachu. Z kedżbli wosczu pak mèło so wschomu nawalej haczicz, z kotrymż sebi kschesczanscy a

židowscy kolporteurowje do naschich domow wěrja, a twaricy na njerozom a snadne rjanoczuczo wjesnoho ludu poskiczeja — njerjad, a nic swjeczatka. Serbja! wot tajkich ludźi njekupujcze!

Porok njehódnosczo njepłaczi jenoż swjeczatam, za drohimi czasto ramami na sczěnje wisacym, ale runje tak malym, w kuihach khowanym. Je w tym wěsta manija, schulskim dźěczom pschi kóždej możnej pschiležnosczi swjeczatko dawacź. To njemóże kóżde króćź drohe a drohotne bycź, a tak njetaja so do ludu snadne a schpatne, jeli nic samo wohidne wupłody sebiczneje industrije, braki, kotrež swjate a najswjeczische, a schtoż je kscheszczanej a katholskej drohe, profanuja, kotrež njenatwarjeja, njekubłaja, ale ně — kotrež w dźěczu drěmacy pschinarodźeny zmysł za rjanosczź tupja a każa. Njehódne swjeczata wotstorkuja. A kelko „swjeczatkow" so we wschěch naschich cerkwjach, w schulach a samo po kemschacych puczach wokoło wala! Pschi tym nabożna myst czerpi, a lud — mali a wulcy — wuknu swjate wěcy mało ważicź. Dobre a wopravdźe rjane swjeczatko pak, kiž je so dźěczu pschi wosebitej pschiležnosczi, abo jako wosebite pschipóznaczo a myto, abo jako žadne wopomnjeczo dariło, czini móliczkim wulku wjesołosczź, a husto z darom bywa, kotryž budźe jomu něhdy hischcze jako mużej, haj schědźiwcej luba a droha wopomnjenka.

Dale njeje bjez ważnosczo a wużitka, zo dźěczo zahe zhoni a wuknje, tak ma domjaca nadoba so zesłojecź, kak maja też swjeczata na sczěnje wisacź. To pak njenawuknjesch tak z powuczenjom, ale lěpje a wěsczischo z tym, zo widźisch khmany a rjany porjad. Pschikłady czahnu. Pola „Wonec" njeje rjenje, dokelž maja wosebicze drohu nadobu, wosebje žadne swjeczata a pyschne wěcy, ale dokelž je we wschěm rjana harmonija a melodija, mjez tym zo ma husod dróżische wěcy, ale zesłajane kaž w magazinje, jene do druhoho. Kóždomu jednotliwemu nanej a kóždej serbskej maczeri je tu możnosczź data, sebi swój domczk tajki pschihotowacź a zdźerżecź, so so w nim lubi. Njech je domske newe, njech je nizka khěžka pod słomjanej tsěchu — porjad sem! — a budźe raj — najrjeńschi na zemi. „Z wokniescheskom nuts jenoż hladaj, tajki měr a pokoj tam!" Lubicź so domach mużej dyrbi, potom joho też domach zdźerżisch, a njepożada za cuzej bjesadu „w cuzym domje". Tohodla rad pjedy wudaj 10 hr. za dom a domjacu nadobu, hacź 10 pj. za pytanu bjesadu abo tażacy, njesitrowy napoj — a změjesch spokojnosczź a wjesełu.

Tola dosczź z tym! Pohladajmy też hischcze do zahrody a do dwora! Zahroda a dwór itej hospodarja wobliczo a husto dosczź też swětlerjej joho charaktera. Je-li dwór ze słomu a błótom kaž pomjetany, su-li twarjenja cyłmowe a schtó wě hdy bělene, njeje li na woknach nihdźe kwětki, su-li tsěchi rozstorhane, zahroda w nalěczu a w lěcze z pyrjom a myschencom zarosczena tam njekhodź nuts, hdyž pomocy trjebasch, njekhodź tam, hdyž smilne dary hledasch — tam njeje derje bycź, tam je stuposczź z hospodarjom, tam je nizka smyslenosczź, a zaitupisch li nuts, to powědaj jenoż wo skotu, polach, płaczizach a hnojach, nic pak wo wěcach, kotrež wosadu, cyrkej jimaja, kotrež jimaja wěst a wótcny kraj.

Widźisch li pak domczk, nizki abo nahladny, kaž pyschny kascheżik, jrjedź běłych twarjenjow dwór, wumjeczeny kaž Budyschinske naměsto, na woknach hernczki z kczějatymi muchawkami a pod woknami zahrodku, derje wobsadźanu a wětrowanu — tam so njekomdź, tam bjeze stracha khwataj dale, tam nadeńdźesch pschecźela, kotryž lubje cźe powita a rad tebje wuslyschi, kotrohoż

tež duchowny horicont njeje wuzko wobmjezowany na dwór a hródž a něktre zahony dwělomnoho pschiſłuſchenſtwa.

Za dźěczo z tajkeje ſwójby je dobry a kruty podłožk zhotowjeny. Schtož ſtaj nan a macž ſadźałoj za wóczko a wutrobu, to pomha ſchula hajicź, plahowacź, ſpěchowacź a donadobnicź w ſwěrnym zwiſku ze ſwójbnym domom. Cźiſty, porjadny, cźuczźiwy a dźakowny młodźenc a póccźiwa knjeżna po prawje a prawdźe něhdy herbſtwo njezapomniteju ſtarſcheju polubujetaj.

Tuž hlej! wóczko a wutroba, kak wuzey združina dwojica! Wóczko kubłowacź, hajicź a znadobnjecź je wſcheje prócy hódne — wſchak ma wóczko, kotreż na Božej ſtwórbje ſo wjeſeli, kotreż na wumjełſkich wupłodach wobhnadźenych ludźi ſo zahorja — wſchak ma te wóczko, tež něhdy z cźełom pschekraſnjene, widźecź wěrne ſwětło, doſpołne naſyczenjo, ſtajnu radoſcź, dokonjanu rjanoſcź a doſpołnu zbóžnoſcź. **js.**

Wboha Francózſka.

Tak dyrbimy prajicź, hdyž najnowſche podawki w tomle kraju wopomnamy. Kraj, cyle katholſki, je we wjetſchinje ſwojich zaſtupjerjow ſ katholſkej cyrkwi cyle wocuzbił, a nětko tež zjawnje nimale wſchitke zwjazki z njej roztorhnył. „Diplomatiſke poczahi“ mjez Francózſkej a japoſchtołſkim ſtołom ſu zběhnjene.

Poſledni naſtork k tomu ſu naležnoſcźe dweju biſkopow, w Dijonje a Lavale, dale. Wobaj běſchtaj do Roma powołanaj, zo byſchtaj ſo tam dla cźežkich porokow, kotreż jimaj cźinja, zamołwiłoj. To ſo francózſkomu knjeżeſtwu wozjewi, a te jimaj zakoza do Roma jěcź, wudawajo, zo japoſchtołſki ſtoł prawa nima, z biſkopami direktnje jednacź, ale zo ma po konkordacie wſcho pſchezjene z miniſterſtwom cźinicź. To rěka tak wjele jakož: jeno to ſmě japoſchtołſki ſtoł poſtajecź, ſchtož njewěrive knjeżeſtwo dowoli — te w cyle duchownych, cyrkwinych naležnoſcźach.

Tohodla ſebi knjeżeſtwo żadaſche, zo by ſwjaty ſtoł pſchipiſmje na tamneju biſkopow wróczo wzał, hewak Francózſka poczahi z nim zběhnje. Swjaty ſtoł tele żadanjo dopjelnił njeje, ale je z nowa na tamneju biſkopow piſał, zo mataj do Roma pſchińcź a tam ſo zamołwicź.

Biſkop Le Nordez z Dijona je na to ſo do Roma podał, Lavalſki biſkop Geay pak ſo zamołwja, zo żadanjo kurije dopjelnicź njemóže.

Wotjězd Dijonſkoho biſkopa do Roma bě Combes-ej a joho towarſchaſtwu jara njeluby. Hnydom Combes powoła poſedźenjo miniſterſtwa a nětk knjeżeſtwo wobzamkny, zo maja ſo wſchě poczahi z japoſchtołſkim ſtołom zběhnyć. Barona de Courcel, kiž póſłanſtwo Francózſkeje pola ſwjatoho ſtoła zaſtupowaſche, z Roma wotwołachu a japoſchtołſkomu nunciej Lorincelli zrozemicź dachu, zo z nim niczo wjac cźinicź měcź njechadźa. Tuž ſo nuncius Lorincelli do Roma wróczi.

Dokelž wjetſchina francózſkoho ſejma w cyrkwinſkich naležnoſcźach na ſtronje njepſchecźelſkoho knjeżeſtwa a woſebje pſchiſahanoho njepſchecźelja katholſkeje cyrkwje Combes-a ſtoji, dyrbimy prajicź, zo je wjetſchina francózſkoho ludu do zjawnoho njepſchecźelſtwa pſchecźiwo katholſkej cyrkwi ſtupiła. Dopokaz za to ſu wólby byłe, totreż tež w poſlednim cźaſu, hdyž Combes takle njepſchecźelſcy pſchecźiwo cyrkwi wuſtupowaſche, z wjetſcha w joho zmyſle a za njoho ſo ſtachu.

Tajke zadźerżenjo francózskoho ludu njemóżemy hinak hač hudanczko mjenowacź. Hischcże psched tsicecźi lětami, hdyż bě Francózska w straschnej wójnje zbita a w Parizu bjezbóżna „Kommune“ z hrózbnymi zběžkami strach a surowe njeskutki rozschěriła, nacionalna zhromadźizna abo sejm cyłu Francózsku najswjecźischej Wutrobje Jězusowej poswjecźi a twar hordoz-neje cyrkwje Wutroby Jězusoweje na Montmartre w Parizu k zarunanju straschnych njeskutkow wobzamkny — a nětko 30 lět pozdźischo wjetschi dźěl ludu w zjawnym njepschecźelstwje pschecźiwo cyrkwi stoji, tak zo měrnje pschi-hladuje, kak knjeżerstwo ze sudnych jitwow znamjo kschižowanoho Zbóżnika wotstronja a kak tlóschtrske rjady wupokazuje, rjady, kotrež su statysacy dźěcźi darmo wucźile, khorych wothladałe, wudowy a syroty zastarałe atd. Millionty. trasch sta millionow nowych dawkow sebi lud lubicź da, kotrež dla wupokazanja rjadow krajej nastanu — k woli tomule knjeżerstwu.

„Najstarscha dźowka“ (katholskeje) cyrkwje je Francózska dotal rěkała — a dźensa je wona kraj, kiž je katholskej wěrje najnjepschecźelnischi. Wulki dźěl tohole pschewróta so wuswětli ze spěschnej, nahłej a lohkej mysłu francóz-skoho ludu. Hłubsche winy pschewróta pak wukłožowacź njemóżemy: to by nas pschedaloko wjedło.

Schto nětk? Najbliżscha krocźel drje budźe wupowědźenjo konkor-data a dźělenjo stata a cyrkwje k najwjetschej schkodźe cyrkwje. Kak budźe so lud napschecźo tomu zadźerżecź? Stat potom pschestanje za cyrkwje a jich zastojnikow něschto płacźicź, katholski lud sam změje za swoje nabožne należ-nosće so staracź. Budźe wón tak kruty a wopornimy, kaž su psched tsicecźi lětami katholikojo w Němskej so wopokazali za czas zrudnoho „kulturkampfa“? Tudy je z duchownych bědźenjow tehdom so wutworiła katholska strona, nětcźischi mócny centrum. W Francózskej hač dotal ani podobnych posnytow hischcże cźinili njejsu. Tam su katholikojo rozschcźěpjeni. Woni žałosćźa a skorža „Bóh wumóż Francózsku!“ A tola to prawe słowo njeje. „Pomhaj sebi sam a Bóh budźe cźi pomhacź“, je stare pschisłowo, a tuž měło bycź nesło: „Z Bohom na wumoženjo Francózskeje!“ Hdyż so wschitcy derje-zmysleni w Francózskej skónczńje zjednocźa — potom jim njemóżne njebudźe, z Božej pomocu so wobrócź cźrjódy njewěriwcow a bjezbóżnikow, kotsiž su tutón kraj hižo na mjezu zahubjenja pschinjesli. Sk.

Z Łužicy a Sakskeje.

Z Budyschina. Najdostojnischi knjez biskop dr. theol. Jurij Łuschczanski je tónle tydźeń w Paderbornje na hłownej zhromadźiznje swj. Bonifacijowoho towarstwa pobył. Dźensa, sobotu, najdostojnischi knjez biskop ponowjeny woltař w farskej cyrkwi Naschoje Lubeje Knjenje z nowa swjecźi, wo cźimž za tydźeń drobnischu rozprawu podamy. — Póńdźelu, 8. auguśta, na narodnym dnju naschoho krala Jurija, budźe knjez biskop z Drježdźanskimi duchownymi Joho Majestoscźi zbožo pschecź. Nazajtra, 9. auguśta, poda so Joho Miłosć do kupjel w Kissingach, hdźež budźe 5 njedźel pschebywacź.

Z Budyschina. Joho Majestosć kral Jurij je tuneźej propstej Vincencej Bielkindej w klóschtrje Marijnym Dole ryćerski kschiż I. rja-downje Albrechtowoho rjada spožćił. Tute wuznamjenjenjo wćzora, pjatk, wokrjesny hejtman ze Schlieben w Marijnym Dole w abtowni w pschitomnosćźi hnadneje knjenje Michaele a duchownych knjeznow swjatocźnje

pschepoda. Jako zastupjeŕ duchownoje wyschnoscže běsche knjez scholastik Skala pschitomny.

— **Straschna suchota** dale traje, nětko hižo měsacy dołho, a žadyn deschcž, byrnje so tu a tam mróčžiło a byrnje wschelake znamjenja, kotreż hewak cyle wěsče deschcž wěschcža, so pokazowałe. Wscho podarmo! Wóčžko za kóždej mróčžałku žadoscžiwje hlada, hacž skónčnje tak nuzne, ach tak jare nuzne wokschewjenjo pschinjese. Tola pschecy podarmo. Mróčžele su, kaž bychu wody njemčłe. Dopjelnjene widžimy słowo swjatoho japoschtoła Judascha (Tadeja) nubes sine aqua „mróčžele bjez wody“ (w joho liscže 12. rjadcy), schtož swjaty Judasch duchownje wo njewěriwcach, bjezbóžnikach pisa. Žně su dom, jeno tu a tam hischcže wowsy domoj woža. Žita a pschenicy su rjane, kosate a z dobrym zornom, z džěła tež jeczmjenje, tola wowsy su z wjetscha słabe. Wscho je tak suche, zo so łama, a mózachu lětsa skoro za kosu domoj wozyčž. Tola za wbohi skót je hubjenje. Ludžo nje wědža, schto dawačž. Prěni džeczel su wudawali, druhi žadyn narostk njeje. łuki a zahrody su czerwjene, spalene. Schto skotej dawačž? Hižo su dyrbjeli do syna, kotreż je hewak za zymu, a w zymje — schto potom!? Kały a rěpy njemóža rosčž, a tež nazymne njemóže skhadžečž! Zlě je na mnohich městnach z wodu, wschelacy dyrbja wodu daloko wozyčž, dokelž su domjace kužoły zaprahnyłe. A runje lětsa w tajkej suchocže a horcocže skót wjac pije dyžli hewak. Tola njemčšmy, zo je nam jeno hubjenje. Tak je mjenje bóle po cyłej Němskej a tež w druhich krajach. Njesměrnu schkodu maja czi, kotsiž su hewak na wulke rěki pokazani. Tež te nimaja wody. Na Wudrje su łódže dawno pschestałe jězdžicž. Tež Łobjo je taž wusakowaca rěczka. W Drježdžanach pod wulkim Augustowym mostom jeno hischcže pod dwěmaj wobłukomaj kus wody běži, a je lětsa tež „muzik“ widžečž, schtož je znamjo najhórscheje suchoty. Tež na Łobju žane czołmy wjac jězdzicž njemóža, paru łódže z najwjetschej nuzu so wot Drježdžan hacž do Schandawy a Hernskretschen někak brodža, a tež to nětk pschestanje. Że suchotu su mnohe straschne wohenje nastałe. Że wschěch kónčinow wo wulkich wohnjach pisaja, z kotrymiž su cyłe wsy a wulke džěle městow znicžene, dokelž płomjenja dla njedostatka wody zamjezowacž njemóžachu. A schto je so hižo lěsow spaliło! — We wulkej nuzy so wěriwy lud k Bohu woła. Tuž je jara spokojace, zo wurjadne pobožnosčže dokonjeja. Tak smy z Khrósčzic słyscheli, zo tam kóždu njedželu wotoło polow próstne wobkhady dźerža: wschitcy duchowni z wosadnymi. Někotre wóčžko sylzy roni ze zrudobu, ze staroscžu, z hłubokim pohnuczom. To tola hischcže njepomnimy: na polach stoja žně, posyczene, a wosada z próstnym wobkhadom wo deschczik prosy! Bóh chcył so smilicž nad nami!

Hacž dotal su najstarschi ludžo wo „suchim lěcže“ powědali, běsche to 1812. Wot nětka mamy nowe „suche lěto“, runje tak cžčže: 1901.

Z cyłoho swěta.

Sakska. Wo Joho Majestoscži kralu Juriju dobre powěsče z Gasteina pschikhadžeja. Joho Majestoscži je so strowota Bohu džak zas polěpschiła a posylniła. Bóh dał, zo by so cyle zas wobkruczyła. K swojomu narodnomu dnjej póndželu, 8. augusta, kral Jurij so zas do Drježdžan wróczi, a tohodla

5. auguſta Gaſtein wopuſchczi. Pſchejemy Joho Majeſtoſczi k narodnomu dnjej wobſtajnu ſtrowotu na mnohe lěta!

Němſka. Arcybiſkop Józef v. Schork w Bambergu je 2. auguſta ſwój złoty měſchniſki jubilej ſwjecził. Cyła diöceſa je nutrny podźěl na žadnym ſwjedźenju wopokazała, měſto Bamberg arcybiſkopa za czeſtnoho měſczana pomjenowa.

— Naležnoſcz wjele mjenowanoho „Konto K“ w Pomorſkej bancy, wuczinjacym 325000 hr., je zas dalſchu krocžel do prědka pſchiſchła. Kaž je znate, bě ſwobodny knjez z Mirbach, wyſchſchi dwórſki muſchtr němſkeje kejžoroweje, wo tutej ſumje kwitował bjez toho zo by ju hdy dóſtał. Tohodla wſchelako tukachu a woſebje wukrajne nowiny khětro jaſnje wudawachu, ſo je bratr kejžoroweje, pryns Ernſt Günther Holſteinſki, pjenjezy za ſebje pſchetrjebał. Nětko pak je ſpomnjeny pryns w zjawnym liſcze, kotryž wulkim Kölnſkim Nowinam póſła, pſchecziwo njedušchnym tukanjam cyle raznje proteſtował a wozjewja, zo ze ſponmjenej banku ženje nic najmjeńſche njeje czinicz měł. Wón ſebi krucze žada, zo by ſudniſtwo wěc do rukow wzało a njewuſtało, doniž ſo njeje wuſlědźiło, hdže ſu tamne pjenjezy woſtałe.

Ruſka. Hiſchcze njeje dołho, zo bu guverneur Finſkeje ſkóncowany, a hižo pſchińdże hrózbna powěſcz z Pětrohrěda ſamoho, zo je miniſter znutſkownych naležnoſczow z Plehwe morjeny. Miniſter z Plehwe runje ke kejžorej jědžeſche. Tu blizko pſchi thoſejowni, hdžež běſche na miniſtra łakał, młody człowjek bombu do woza cziſny. Sczěhnuł běſche ſurowy. Bomba rozbuchny a we wokomiku rozdrě cyły wóz a mori miniſtra kaž też pohonczа; jeno konjej, drje ranjenej, woſtaſchtej. Miniſtrowe czěło bu do kruchow roztorhnjene, tak zo bě z Plehwe we wokomiku mortwy. Też njekrajnika kruch železa cžežcy zrani kaž tajnoho ſtražnika, kiž za wozom na kole jědžeſche. Schtó młody człowjek, kiž je njeſtutk wuwjedł, poprawom je, njeje hiſchcze znate. Jeni měnja, zo je nihiliſt, druzy, zo je z Finſkeje. Hdyž kejžorej wo ſtruchłym njeſtutku powěſcz podachu, wón wótſe zaplaka. — Miniſter z Plehwe běſche woſebje w poſlednich lětach žaloſtnje krucze wuſtupował, a kóžde hibanjo za wobodu z njeſmilnej ruku podtłóczował. Zo wſchak w Ruſkej wſchelate wěcy w rjedże njejſu a zo woſebje někotſi wyſocy zaſtojnicy njeſprawnje a luborolnje zakhadźeja, ſo njehodźi prěcz. To je też proceß w Kralowcu w najnowſchim czaſu zas dopokazał. Tohodla ſu też wſchelacy, kotiž z Ruſkej ſpokojom njejſu, tónle njeſtutk powitali. Tola tajka złóſcz ſo z niczim za wotwjecz njehodźi. Jel je nam cara Mikławſcha, kiž ze wſchelakich czežkotow a ſtrachow njepſchińdże. Wón ma zawěſcze najlěpſche wotpohladanja za ſwój kraj a lud, tola je wotwiſny wot wobſtojnoſczow njeſměruoho kraleſtwa a wojich zaſtojnikow, kotiž tajkeje dobreje wole nimaja.

Amerika. Měſto Panama, kotreż je ſo pſched měſacami wot Kolumbije dźělilo a ſo Zjednoczenym Statam Sewjerneje Ameriki dowěrilo, je hižo zwoniło, kak je ſebi ſamomu do ſchkody było. Kaja ſo tam, ale pozdźe, a darbja ſpóznacz, zo Sewjerna Amerika jeno ſwój wužitk hlada, byrnje Panama jemu z tym zahinyła.

Naležnoſcze našoho towarſtwa.

Sobuſtaw na lěto 1904: k. 563. Jakub Jurk z Kukowa.

Sobuſtaw na lěto 1903: k. 788. Jakub Jurk z Kukowa.

Za cyrkej ſwj. Józefa w Hajnicach.

Dotal 5451 hr. 61 pj. Dale ſu woprowali: Njemjenowana z Budyšina 5 hr.

Za twarjomnu nowu cyrkej we Wulkim Šunowje: Njemjenowana z Budyšina 5 hr. M. Sch. z B. 14 hr.

Za Serbski dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdatych 12472 hr. 60 pj. Dale darichu: Hajnik a Lorenc a Wawrik zawdajo sebi rucy nad krasnym Rynom 3 hr. Na kwasu Šołt. Fabiani w Triesće přez katechetu Šołtu 10 krónow = 8 hr. 50 pj.

Zapłać Bóh wšém dobročerjam!

Ralbičanska Bjesada

změje jutře **njedźelu, 7. augusta,** swoju měsačnu zhromadźiznu. Přińdźće w nahladnej ličbje, dokelž mamy něšto wuradźować.

Započatk w 4 hodź. **Předsydstwo.**

XXX. Hłowna skhadźowanka
Serbskeje Studowaceje Młodźiny
w Hornim Wujezdźe
6., 7. a 8. augusta 1904.

Sobotu 6. augusta: posedźenjo wubjerka popołdnju w 5 hodźinach.

Njedźelu 7. augusta: popołdnju w $^1/_2$4 hodź. hłowna zhromadźizna (wólby, namjety, rozprawy atd.), w $^1/_2$7 hodź. koncertna a dźiwa dłowa zabawa, wuhotowana wot „Serbowki“, „Włady“ a „Swobody“. — Wječor reje.

Póndźelu 8. augusta: wulět.

Podpisany předsyda dowoluje sebi, z tutym w mjenje wšěch serbskich studentow na skhadźowanku nanajwutrobnišo přeprosyć wšěch, kotřiž su dobri serbskim studentam, serbskomu spěwej, serbskej zabawje. Wosebje prosy Wujezd, bližšu a dalšu wokolnosć, tohorunja serbske towarstwa a cyły serbski lud, zo bychu přišli.

W Haslowje, 25. julija 1904. **Jurij Delenk,** stud. theol. t. č. I. podstarši.

Jednota,

towarstwo katholskich Serbow w Budyšinje, změje jutře za tydźeń **njedźelu 14. augusta,** swoju měsačnu zhromadźiznu.

Započatk we 8 hodź. **Předsydstwo.**

Lubi Serbja!

Lětsa na Michała so w Budyšinje naš rjany „Serbski dom“ wotewri. Tutón podawk chcemy tez z wulkim serbskim koncertom poswjećić. Wosoby za mócny měšany khor hižo hromadźimy. Ponjekelž pak nam njeje móžno, wšěch jenotliwych přeprosyć, ze wšelakimi so traš ani njeznajemy, tuž přińdźće sami k pruham abo póšćće adresy dobrych spěwarkow a spěwarjow knjezej wučerjej Rječkey (Kirchschullehrer Rötschke, Bautzen, Nordstrasse 16). Prosymy wšitkich, kotrymž je Bóh luby Knjez dobre musikalne hłosy wobradźił, zo byšće ze swojimi mocami po móžnosći nas podpjerać chcyli našomu narodej k česći! — Přihotowace wuwučowanjo započina so

za knjeżny srjedu 10. augusta,
za knjezow sobotu 13. augusta,

a to **popołdnju wot 4 hodźin pola Gudźic** před dwórnišćom.

Katholski Posoł

Wudawa so kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich expedicijach 2 hr.; z křižnym zwjazkom do domu słany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće a w knihařni lětnje 3 hr., štwórtlětnje 75 pj. Za nawěštki płaći so za rjadk wot sobustawow 25 pj.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarstwa ſſ. Cyrilla a Methodija w Budyſchinje.

Redaktor: Mikławš Andricki, kapłan w Budyšinje.
Administrator: Mikławš Žur, farař w Budyšinje.

Čisło 33.	13. augusta 1904.	Lětnik 42.

XXX. Hłowna ſkhadźowanka Serbſkeje Studowaceje Młodźiny w Hornim Wujezdźe 6., 7. a 8. auguſta 1904.

Někotre traſne dny mikuchu ſo pſchez ſerbſki kraj, ale jich zaczińſchcź hluboki woſtanje. Z wjeſołoſczu dyrbju wuznacź, zo je ſo naſch lud na ſkhadźowanku zwuczył, haj zo by wón to hižo jako njedoſtatt w ſwojim žiwjenju zaczuł, hdy by jene lěto bjez ſkhadźowanki było. Skhadźowanki ſu pola nas wjacy dyžli pola druhich ludow ſtudentſka zhromadźizna; naſchi hólcy pſchi ſwojich zježdach njehladaja tak na ſwoje ſtudentſke należnoſcze, ale ſterje na ſwoje narodne ſerbſke powołanjo a pſchiſłuſchnoſcze, kotrež jako dźěcźi ſerbſkoho ludu maja. Woni wuſtupuja jako japoſchtołowje nowoho Serbſtwa, kotrež ma ſwětliſche a zbožownijſche bycź hacź bě něhdyſchi, cźěmny ſtary czas a hacź je z dźěła tež hiſchcze nětko. Woni pſched ſchěrokej zjawnoſczu rěcźa a jednaja, woni powědaja ludej, kak ſu tu a tam rozpróſcheni — pódla ſtudijow, wyſche ſtudijow tež ſwoju ſerbſku maczeŕſku rěcź wukuhli, zo bychu potom byli nic jenož wuczerjo, duchowni, lěkarjo, prawnicy w Serbach, ale zo bychu byli ſerbſcy wuczerjo, ſerbſcy duchowni, ſerbſcy lěkarjo, ſerbſcy prawnicy w Serbach.

Tajku luboſcź ſebi naſch lud jara waži, pſchetož naſch lud je w ſwojim jadru z kóždej nitku zahorjeny za ſwoje Serbſtwo. A hdyž wón tak widźi, kak jomu wſchelacy ſchkódnicy ſchiwdźa a kak jomu mnozy ze ſamſnych ſynow wotpaduja — ow, tu ſo wón raduje, hdyž z młodych ludźi ſtawaja nowi zakitarjo, a hdyž lěpſchi pſchichod wěſcheza, wěcźnu ſwěrnoſcź pſchiſahajcy.

Tohodla ſu ſkhadźowanki w Serbach tak lubowane, a ſu lěto lubowaniſche. Ach, kak ſo młodźi a ſtari hižo do czaſa hrabaja a wjele njedźel do czaſa raduja! — Tak bě tež w Hornim Wujezdźe, kotryž je w tychle

dnjach pschekrasnu skhadźowanku hospodował. Ja hischcźe na žanej skhadźowancy telko ludu a telko swěrnych Serbow widźał njejsym. Hižo tak mjenowana hłowna zhromadźizna, kotraž so njedźelu popołdnju wotměwasche, bě cyle wurjadnje wopytana. Wobschěrny Schraderjec sal njemóžesche ludu wopschijecź. Srjedźa sedźesche wulka mnohoscź studowacych Serbow, a kołwokoło nich sedźachu a cźischczachu so stojo sta a sta Serbow wschěch worschtow a kónczin.

Tak bě so na pschikład nascha Budyschska »Jednota« zawitych puczow a wjedra dla trochu zabyła; ale hdyž wokoło 5 hodź. dojědźechmy, bě sal połny a do dźensa njewěm, hdźe je so naschich 40 ludźi zatykało. Też bě Radworska »Mejа« z rěblowanym wozom pschijěła; wot Khróscźic a Wotrowa pak běchu woprawdźe z cźrjódami pschischli a pschijěli; hoscźencski dwór skiczesche wustajeńcu wozow. — Wzdźěłanych, wosebje wuczerjow, widźach na měscźe skoro wschěch, też nascheju zapósłancow Koklu a Zobu; z daloka bě tu knjez posłuchać techniki Němecźek w Prazy, knjez statny radźicźeŕ Holan z Nižnjoho Nowgoroda, kotryž w Smjeczkecach prózdnin wužiwa, wón bě z knjenju a z dźowku Madlenu pschijěł. Skawa!

*

Psched samym hłownym dnjom skhadźowanki syda sobotu wjeczor wubjerk, kotryž bě tónkrócź też połnischi, hacź snadź hdy prjedy, dokelž bě 31 studowacych pschischło. W tajkej nahladnej cźrjódźe dobrej radźe derje hoji a tak też tu hładcy a bórzy wuradźichu program k pschichodnomu dnjej a k póńdźeli, a schtož z tym zwisowasche.

Njedźelu pak so mi zdasche, zo je sam Bóh nad swojim krajom a ludom so smilił, kotryž hižo měsacy w suchocźe trada. Pschetož njebjesa so pschikrychu, wětr so zběhny a do mróczelow kura liny so haschacy płódny deschcź. Z tym něktři hoscźo, kotřiž běchu trochu skomdźili, zmoknychu, ale žadyn jenicźki njezmokny njerad ... Hewak mějesche hłowna zhromadźizna swój znaty rjad.

Hłowny starschi, stud. theol. Kapleŕ, bě zadźewany pschińcź, tuž wjedźesche I. podstarschi, bohosłowc Delenk, zhromadźiznu a wotewri ju w 4 hodź. ze spěwom: „Hischcźe Serbstwo njezhubjene“. Potom powita pschitomnych, powita hoscźi, a běchu mjez nimi wosebni, žadni knjeza — powita studowacu cźrjódu. Wukładowasche, kak wažne skhadźowanki su, wuzběhowasche, kak wažne su za studentstwo, a tuž też za cyły narod. Knjez Hantusch z Prahi pschecźita protokol wubjerka, na zakładźe cźohož so wolesche a wothłosowasche.

Za hłownoho starschoho w pschichodnym lěcźe wuzwoli so jenohłósnje nětcźischi podstarschi, stud. theol. Delenk-Prażski, za I. podstarschoho tohorunja bohosłowc, knjez Mjerwa-Lipscźanski. Město II. podstarschoho, kotrež Delnjołużicźanej swědcźesche, wosta prózdne, dokelž běchu też Delnjołużiske městna prózdne. Tole je to jenicźke zrudne, abo prajmy, mało zwjeselace we Wujezdźe, zo tu Delnjołużicźenjo njeběchu ani z najmjeńschim zastupjeni, ani z listom. A jim je so tola telko luboscźe nosyło. Woni su tak pschе proschowani bywali, a je też hižo lěpje było. Cźomu njeje tak wjacy?

Scźěhowachu rozprawy. Serbscy studowacy maja towarstwa: w Lipsku „Sorabiju“, w Prazy „Serbowku“, w Budyschinje na katholskim seminaru „Władu“, a w najnowschim cźasu je też na krajnostawsk m seminaru „Swoboda“ a na gymnasiju Societas Slavica Budissinensis (Budyschske słowjanske stowarschenjo) wožiwiło. Z cyła w Budyschinje mócne a cźerstwe žiwjenjo

knježi, kotrež krasne płody lubi. Tež Serbja na realcy, na ratarskej a pschemyslowej wuczeńni so sobu hibaja. To dawno było njeje, a w tej měrje hischcże ženje. W Budyschinje je wjacy hacž sto serbskich studowacych, a my smy wschitcy z wulkej radoscżu poslukhali, hdyž nam starschi „Wkady", knjez seminarist Nawka, pschehladnje a wobschèrnje wo tym powèdasche.

W tym duchu powědasche wo gymnasiastach tež knjez Wyrgacž a wo krajnostawskich seminaristach knjez Wowczeŕk. Najrjeńsche w Budyschinje je, so tu pschezjenoscż knježi a zhromadne dżěło a luboscż.

Za Lipscżanskich studentow porècża knjez Mjeŕwa, za Prażskich knjez Delenk, kotryž wosebity dżak knjezej profesiorej Klímje wuprajesche, kónczo swoju rozprawu z posmjertnej spomnjenku na wulkoho pschecżela a protektora „Serbowki", profesiora Hattalu. Joho je wona tež w decembru k rowu pschewodżała a wěnc ze serbskimi bantami jomu na row położiła.

Ze wschěch rozprawow rěczesche wótczinski woheń a wótczinska luboscż, a kaž hižo spomnich: najbóle nas pschekwapi Budyschin! Haj, wostańcże pschezjene! Dżěkajcże, spèwajcże, njewustawajcże! —

Kaž je znate, wuda a psched něschto lětami Młodżina tež dowuda „Zhromadżene spisy Handrija Zejlerja", rjane a pěkne spěwy a pěsnje tohole naschoho najludowischoho basnika, kotryž budże w Serbach sławjeny a znaty, doniž budża serbske hory stacż. Studowaca młodżina je w swojim cżasu wulki nadawk na so wzała, hdyž na swój nakład wudawacż pocża schtyri sylne zwjazki. A bohudżak, spisy budża bórzy dopłacżene! Pschecy horliwa „Serbowka" je zasy 32 hr. za nje pschinjesła, druhe studentske towarstwa budża tež hromadżicż. Tež je nasch najwoporniwischi knjez kanonik Herrmann z nowa 50 hr. daril. (A z tymle darom a z krasnym wunoschkom skhadżowanki wschak je Zejlerjowski stary dołh hižo kryty. Pschispomnjenjo.) Tuž budże so bórzy na nowe dżěło hicż móc, a to bychu byłe Radyserbowe spisy. (A ja bych tež Cżischinskoho wèdżał . . .)

Skhadżowanka pósła postrowy, a to z prositej, ale pěknej serbskej pohladniczku kk.: Alfonsej Parczewskomu a Melaniji, redaktorej kustodej Adolfej Czernomu, doktorej Mucy, kanonikej Herrmannej, profesiorej Klímje, fararjej Duczmanej, direktorej Pohonczej, fararjej Handrikej w Slepom, najdostojnischomu knjezej biskopej Luscżanskomu. — Skhadżowanka dósta telegram Adolfa Czernoho a wot knjeza Herrmanna nutrny, z wulkim zahorjenjom pschijaty list. To wscho, kaž tež Budyschski telegram wocżischcżimy w pschichodnym cżisle. Tohorunja tu a tam wustup z rèczo naschoho swèrnoho wojaka Jana Bryla, kotraž dyrbjesche so ze starschiskoho blida cżitacż, dokelž wojak sjawnje njesmě rèczecż.

A z tym k rèczam pschekhadżam. Wschak je skhadżowanka tak trochu nascha narodna sejmownja. Tónkrócż mějesche powołanoho rèczника w Jakubu Cżischinskim, kotryž njeje samón basnik, ale tež rèczник płomjenity. Rèczesche w duchu, z Wjelkowa nam znatym. Swoju wulku radoscż wupraji, zo je mohł skhadżowanku wopytacż pschińcż, skhadżowanku, kotruž je sobu założował, a tuž pohladacż pschikhadża, kak je so wěc radżiła, „so wuroscła".

Rèczник rozwi nasch program. My mamy swój pschichod a swoje Serbowstwo twaricż na bohabojoscż a kraloswěrnoscż. Doniž budże nasch lud Bohu służicż a posluschny kralej, to serbski narod nihdy njezahinje. Rèczник zeschwika z prutom raznoho, ale prawdżiwoho, wěrnoho słowa hrischnu a — hłupu połojczнoscż wjele naschich ludżi, kotsiž chcedża němcowacż a

němczicź. Hańba jim! Haj, ſłuſcha ſo, tež na rany pokazacź, a wjacy: rany powotkrycź, wotewricź, pódrěcź, zo bychu ſo hodźiłe hojicź! Rěčnik wotpokaza raznje poroki a pſchiſłodźenja, Serbam cźiſłane. My nimamy tajnoſcźow, ſchtoż cźinimy, ſmě kóždy cźłowjek wědźecź. Tež, ſchtoż tale ſłhadźowanka jedna, ſmědźa wſchitcy ludźo wědźecź. Njech tež ſtudowaca młodźina nětko a pſchecy naſch lud hlada bohabojny, kraloſwěrny zdźerżecź!

Knjez Króna z Bukec, pſchihłoſujo pſchedkhadźacym ſłowam, wjeſeleſche ſo tež, zo ſu ſtudenczi tak horliwi, żadaſche, zo bychu ſwoje ſlubjenja dopjelnili a pſchejeſche jim zbožowny wuſpěch w ſtudijach.

(Skónczenjo pſchichodnje.)

Z Łužicy a Sakſkeje.

Z Budyſchina. K mnohim wuznamjenjenjam, kotrež ſu ſo najdoſtoj niſchomu knjezej biſkopej hižo prjedy a woſebje k joho powyſchenju na biſkopſki ſtoł dóſtałe: je nětko z pſchileżnoſcźu ſwojich narodninow Joho Majeſtoſcź kral Jurij tež hiſchcźe komturſti kſchiż II. rjadownje kralowſkoho ſakſkoho zaſłużbnoho rjadu Joho biſkopſkej Mikoſcźi pſchiſpożcźił.

— Naſcha »Jednota« změje jutſe trochu wurjadnu zhromadźiznu, do kotrejež tež wurjadnje wopyta cźakamy. Wobroczamy waſchu ſkedźbnoſcź na nawěſtk.

— Knjez kapłan Pawoł Rjeńcźka, kotryż bě ſo pſched 2 lětoma k dalſchim ſtudijam do Wrócławja podał, bu wóndźelu 8. auguſta na tamniſchej univerſicźe za doktora theologije „z wulkej a z najwjetſchej khwalbu“ powyſcheny. Knjez Rjeńcźka pokhadźa z Budyſchina, hdźež tež 8. decembra 1895 dóſta měſchniſku ſwjecźiznu.

— Hačrunjež smy potrjebu dopokazali dosć a najnadrobniſo, hačrunjež je a budźe Serbski dom pycha města Budyšina, je tola měšćanska rada našu wobnowjenu próſtwu wo koncessiju za hoſćenc zasy wotpokazała.

Ze Smječkec. Srjedu 3. auguſta je ſo w Janowej kupjeli dra. Rachela z kupanjom započało. Hižo je ſo šwarna čerjódka kupjelnych hoſćow tu zešła a z kóždym dnjom nimale nowi přikhadźeja. Kupjelne jstwy su nanajbóle praktiſcy a přihódnje připrawjene a wuhotowane. Štóž na drěnjo, ſuche bolenjo a wić ćerpi, njech tola rjany ćopły čas wužije, zo by ſebi w ſtrowjacej wodźe a w čornej zemi (Moor) Janoweje kupjele ſwoje boloſće ze ſtawow wuhnał abo tola połóženjo namakał a tak ſebi zasy dobył móc k dźěłu a radoſć žiwjenja. Haj wſitcy, kotřiž ſće bědni a wobćeżeni z khoroſcu, khwatajće do našeje ſerbſkeje Janoweje kupjele w Smječkecach!

Z Wudworja. Póńdźelu 8. auguſta na wječor zeńdźe ſo w Nowakec hoſćencu nahladna čerjóda nahladnych Serbow, kotřiž při ſwjedźeńſkej hoſćinje z wjeſołym ſpěwanjom a zabawjenjom narodny dźeń našoho krala Jurija ſwjećachu. Knjez ſejmſki zapóſłanc Kokla ſławu na krala wunjeſe.

Knjez Jan Nep. Hornig † — kotrohoż mjeno a ſmjercź ſmy hižo w 31. cźyſle wopomnili, narodźi ſo 29. oktobra 1814 w Drježdźanach, wukuješche na tamniſchim progymnaſiju a wukhodźi potom gymnaſium a univerſitu jako

khowanc ſerbſkoho ſeminara w Prazy. Dóſtawſchi 27. novembra 1869 w Budyſchinje měſchniſku ſwjecźiznu, ſkutkowaſche 8 lět jako kapłan w Seitendorfje a Woſtrowcu, potom jako farſki adminiſtrator 2 lěcźe w Grunawje a 1 lěto w Königshainje. Farař běſche 16 lět w Reichenawje a 6 lět w Hubertusburgu, hdźež pak mějeſche jara cźěžke dźěło zaſtacź, dokelž bě na 5000 duſchow wobſtaracź a hiſchcźe k tomu jaſtwa w Hochweitzſchenu, Roldicach a Waldheimje. Z tym ſo joho mocy wucźerpachu, a tak dyrbjeſche njebohi pſched 2 lětomaj hižo na wotpocźink hicź. — Njebohi knjez farař běſche horliwy dźěłacźeŕ w Knjezowej winicy, a ſchtóž joho bliže zezna, wě tež joho wjeſołu a pſcheceźelnu a žortniwu myſl khwalicź. Njech w pokoju wotpocźuje!

Z Drježdźan. W tudyſchej katholſkej towarſchni póńdźelu w 10 hodź. woheń wuńdźe, kotryž hakle za połtſecźa hodźiny zhaſchachu. W ſalu a w ponoſchku woheń khětro ſchkody nacźini.

Raſchi lubi Krupcźenjo ſo njemało ſpodźiwaja, hdyž nazymu zaſy k hórſkomu měſtacźku dóńdu, po kotrymž maja mjeno. Połojca měſta budźe prjecź. Piſachmy wo Wimperſkim njezbožu, ale w Krupcy wcźora tydźenja njebě lěpje. W 11 hodź. pſched połdnjom wudyri w hornim měſcźe woheń, kotryž ſo njedoſtatka wody dla rozſchěri žałoſtnje ſpěſchnje. Za mało minutow 6 twarjenjow w płomjenjach ſtojeſche. Wohnjowa wobora njemějeſche, z cźim by haſchała, horcota bě jurowa. Sapace ſchkrě pſcheleczawſchi picheź drohu, zapalichu piwarńju. Płomjenite jazyki ſycźachu k njebju, ſycźachu do koła, pożerajcy dom za domom. W 1 hodź. ſo jich 22 paleſche, w 3 hodź. hižo pſchez 40. Woheń zawali wupalene łuki a ſpějeſche na „Kalvarſku horu“. Wrócźele kura żołmjachu ſo nad hornim měſtom, w kotrymž bu wſcho do cźiſta znicźene. Nuza je wulka, žně ſu znicźene, wjele ſkotu je ſtruchły kónc wzało, tež ludźo ſu do ſchkody pſchiſchli. Blizko 80 ſwójbam je bjez krywa. „Wot wohnja, hłodu, moru . . .“

Zjewjenja ze ſtarych cźaſow. Blizko wſy Trjebacźe pola Barlina ſu w Sprjewi wulki kamjeń namakali, na kotrymž bě napis wuryty: „Hdyž tónle kamjeń nadeńdźecźe, budźecźe płakacź. Tak nizko je woda lěta 1847 ſtała.“ Podobny napis na kamjenju ſu na dnje Łobja pola Dźěcźina (Tetſchen) wotkryli; kamjeń, kotryž tu z wody ſtoji, rěka hižo z dawna „Hłódny kamjeń“. — Tole je jara hnujace, ale ſtrach hłodu tak hobrſki dźenſa njeje: njebě tehdy hobrſkeje żeleznjſkeje ſycźe, njebě parnikow, za 10 dnjow pſchepłuwacych ocean, njebě móżno, telegrafiſcy ſchto ſkazacź. Civiliſacija, wzdźěłanoſcź je kus hubjenſtwa wotſtroniła, ale njedźiwajcy na to budźe w zymje drohota, haj budźe . . . Hižo nětko płacźizny do hory lězu, woſebje za pſchedmjety, najnuzniſcho trěbne. A złě je ratarjej, hórje je za wbohi ſkót. W lěcźe, zo ſo kamjenc paleſche, bě złě, ale lětſa je ſkoro hórje . . . Sobotu a njedźelu kus deſchcźika popada, ale to bě jenož wokſchewjenjo, nic deſchcźik. Wſchě móżne podoby wjedro na ſo bjerje, cźłowjek by myſlił: Nětko hinak móżno njeje, nětko ſo wěſcźe zeńdźe, ale zaſy niczo. Bliži ſo dźeń, hdźež budźe poſledni brjóžk a mjeza wulizana a hoſpodař budźe ſtacź: Schto dale do ſykanja měſchecź?

Z cyłoho ſwěta.

Saſka. Joho Majeſtoſcź kral Jurij je póńdźelu z pſchileżnoſcźu ſwojich narodninow zbożopſchecźa pſchijimał, kotrež ſu cźim wutrobniſche byłe,

zo so Joho Majestosćz wustrowjeny zasy z kupjelow wróćži. Cyle pak je słabosćz hischćze daka njeje, cžohoždla wulke wojerske swjatocžnosćze wu wostachu.

— Nasch prync-naslědnik Bjedrich August je wczora tydženja rjane kupjele Kłóczu-Königswald wopytał, kotrež su po nim pomjenowane. Kralowski prync, kotryž je ze swojimi 3 synami hodžinu w kupjelach pobył, bu najwutrobnischo powitany a dobywa sebi z tajkim wustupowanjom najlěpje pucža k wutrobam swojich poddanow, kotsiž běchu wschak khětro zymni k njomu. Kupjelni hosćzo so radowachu a wschitcy pschitomni wjeselachu so, widžicy kralowskich pryncow, zo sebi z druhimi dźěćzimi we wodze hraja jako swojoho runjecža.

Němska. Kejžor Wilhelm je so wutoru na swojej jachćze „Hohenzollern" do Swinowuscža (Swinemünde) wróćził. Kejžor Wilhelm změje doma něktore mjerzace, hněwne wěcy rozplescž. Tak afferu swob. knjeza z Mirbach, wo kotrejž njechadža pschestawacž powědacž a kotraž je z tym džeń a zaplecie nischa. Tak Mirbach hižo dołho tak na spadnjenjo wisa, ale dopadnył pschecy hischcze njeje. Tu dyrbi razna ruka zapschimnycž, na kotruž so z tejele a z druhich pschicžinow w Barlinje cžaka a w cyłym kraju. A ta je kejžer Wilhelm.

— Póstancy do pruskoho sejma za cžas wuradžowanjow dóstawaja 15 hr. na dżeń. Njeje-li pak sejm zamknjeny, ale wuradžowanja su jenož pschetorhnjene, póstancy niczo njedóstanu za tónle cžas. Tak je so jim nětko zdžěliło. Z tym wobkhowa krajna pokładnica, kaž na pschikład pschitomnje je, 668 tysac hriwnow.

Awstrija. Kejžor Franc Józef zetka so z naschim kralom Jurijom, kotryž běsche po pucžu z Gasteina, w Sólnohrodach (Salzburgu). Dokelž je kral Jurij loni we Winje był, je awstriski kejžor měł po prawdze do Drježdžan na wopyt pschijěcž, ale džiwajo na starobu je so toho zamèra wzdał. Podobnje je so wschitkim europskim dworam znacž dało, zo kejžor Franc Józef słaboscze dla za hranicy swojoho kejžorstwa hižo njepojědže.

Rom. 4. augusta, prěni létni dżeń, zo je swjaty wótc Pius X. wu zwoleny, su joho dawne wowcki w Bjenatkach (Venedigu) swojomu prjedyschomu pastyrjej lubozne pschekwapjenjo pschihotowali. Bjenatski katholski dżenik „La Difesa", kotryž hižo 37 lèt wukhadža, bě so na rjanu a pěknu myslicžku dopomnił, zo bychu Bjenatscy katholikowje, kotrychž bě Pius X 10 lět patriarcha, dary składowali za Bożu mschu na dnju 4. augusta. Tale myslicžka, powědaca synowsku luboscž swěrnych dźěcži, namaka płódnu rolu w dobrych wutrobach. Do 1. augusta zeńdże so w spomnjenej redakciji 14 tysac 368 frankow a 13 centimow, a do jubilejnoho dnja zbèrka daloko pschekrocži 15 tysac frankow. Swjaty wótc pak lubostny dar swojich něhdyschich wosadnych lubostnje pschija, postajiwschi tež hodžinu za tu Bożu mschu, to je na poł scheseži. Hdyž to w Bjenatkach zhonichu, postajichu sebi mnozy fararjo tam tež tón cžas, zo bychu swoje a wèriwych modlitwy zjednocžili z modlitwami najwyschschoho pastyrja wschèch wèriwych. — Zapisujemy z teje pschicžiny, zo bychmy pokazali, kak w samsnym cžasu, hdyž w Francózskej bjezbóžne knježerstwo swjatomu stołej pschipowěduje wotewrjenu wójnu, kak to w samsnym cžasu swěrne Bjenatki luboscž wozjewjuja Khrystusowomu namèstnikej na zemi, luboscž k Vatikanej. Tak Bóh ženje swoju wojowacu cyrkej njewopuschcža. Tež hewak je swjaty wótc wjele zbożopschecžow dóstał, hacžruniž njeje z pschecželom

holka. Wón so skerje w cžichoscži dołho a wjele modli wo swětło a pomoc swjatoho Ducha w cžežkich a bjezbóžnych cžasach, kaž su tele. — (Jenož wot präsidenta Loubeta swjaty wótc zbožopschecža dóstał njeje.)

W Schwicarskej běchu železnicarjo zastrajkowali (po pschikładže z Wulherskeje). Zwjazkowa rada pak sebi wupomha, powoławschi italskich dželacžerjow, tež pomhasche wójsko. Strajk skónczi ze schkodu strajkowacych. W kantonje Jura zasy molerjo a mulerjo dželo zastajichu. Poměry zawótschichu so tak, zo dyrbjachu wojacy zakrocžicž. Wójnski minister jim rjekny, hdyž wucžežechu: Prawo strajkowacž je njezaprějomne, ale prawo dželacž je poswjecžene a swjate. Někotři wojacy, kotřiž so spjecžowachu, pschecžiwo strajkarjam wustupicž, budža psched wójnski sud stajeni. Wschudžom so mucži.

Francózska je hacž dotal z protektorku abo schkitarku wschitkich katholikow w njekschcžesczańskich krajach była. Někto z Roma pisaja, zo swjaty wótc w tychle dnjach katholskim missionaram we Wukhodže (Oriencže) rozesczele list, zo bychu so pschichodnje na swoje samsne knježerstwa wobrocželi, hdyž budža zakita potrěbni. Tónle list ma wobkrucžicž: kónc francózskoho protektorata nad katholskej cyrkwju w cuzbje. Wschak by tež cžežko było myslicž, zo budže w cuzbje schkitowacž cyrkej, schtož cyrkej pschesczěha doma. — Z druheje strony pisaja, zo chce swjaty wótc protektorat awstriskomu kejžorej pschepodacž.

— Bywschi minister-präsident Waldeck-Rousseau, kotryž hižo dlějschi cžas khorjesche, je so srjedu pschipołdnju nowej operaciji podwolił. Operacija 2 hodžinje trajesche a schónczi z pacientowej smjercžu. Smjercž zastupi w tši schtwórcže na tři. — Waldeck-Rousseau wot lěta 1902 njeměsche zjawnoho zastojnstwa. Narodži so 2. decembra 1846 w Nantes, schuchasche prawa a bu rěcžnik. Lěta 1881 zjewi so prěni króc w sejmowni, lěta 1882 bu minister justiskownych naležnoscžow, lěta 1894 senator. Hódnoscž präsesa ministrow zastawasche wot lěta 1889 do 1902. Waldeck-Rousseau pyrjesche so z hidu pschecžiwo wschomu, schtož je katholske, a prěni wulku wójnu zapocža z cyrkwju. W poslednim cžasu mjenowachu joho Combesowoho nastupnika.

Ruska. Attentat na ministra z Plehwe je hórschi był a straschnische ježělwki měł, hacž prěnje powěsce swědžachu. Pětrohródska policija sebi wschudžom prócu dawa, zo njeby wschitko za hranicy pschischło. Woprawdže je bomba 20 wosobow morila a 100 zranila. Je to derje móžno, pschetož nadpad so na žiwej wulicy sta, sta so psched dwórnischcžom w cžasu, hdyž sta ludži khwatachu k cžahej. Mjez druhimi je tež wysoki zastojnik morjeny. Po njeskutku je policija skoku wotstronila, schtož by na njón dopominało. Za woldra hodžiny njebě po nim slědu. Rozbite wokna kolwokoło policija hischcže na samsnym dnju za swoje pjenjezy porjedžicž da. Pschi attentacže bě wjele wosobow wobdželenych, hłownu rólu mějachu schtyrjo spschisahancy. Woni běchu tak rozestajeni, zo jim Plehwe njemóžesche wuńcž. Tsjo z nich na měsce sobu zahinychu, schtwórtoho ma policija w rukomaj. Je snadž Finlandžan. — Hischcže na samsnym dnju sta so nadpad na ministra sprawnoscže, Murawjewa. Tohorunja pisaja z Eriwana, zo su tam w nocy na 2. auguita naczołnika Surmalinskoho wokrjesa, polkownika Boguslawskoho, zatšělili. — Ministra z Plehwe (Plewe = pluwa) su z wurjadnymi cžescžemi k wotpocžinku złožili. Car sam, kotryž chcyschc z wopředka tež pschitomny byc, njewobdželi so, najskerje zo so sam bojesche attentata. Na cara Mikławscha njeskutk hłuboky skutkowasche: wschak wón ma tajku nježnu, měrniwu, dželscžowsku mysl.

Zo pak bychu jomu pschez to pschez nóc włosy zeschědźiwike, to su sebi jendźelscy nowinarjo wumyslili.

— W Ruskej su lětsa 447402 ludźi do wojakow wzali. Najwjacy dyrbjachu gubernije Kijowska, Podolska a Wołyńska stajicź: 16076, 13951 a 13335 rekrutow.

Mesopotamska. Po powěsćach patriarcha Emanuela Domascha so pschikhilnosćź ke katholskej cyrkwi mjez Nestorianami w tamnych horach dale a bóle wupscheśtrěwa. Wjetschi dźěl naroda (kotryż 55000 duschow liczi) je so za pscheśtup wuprajił. Tohodla so żada, zo by so něhdże 60 schulskich kapałkow w tamnym wokrjesu bórzy założiło. Schismatiski, hischcże cyle młody patriarch Benjamin drje je w pschewodźe anglikanskoho misionara Rev. Browna Kajmakana z Dźulamerscha (turkowskoho wyschschoho zastojnika) namołwjał, zo by romsko-katholskich missionarow z kraja wupokazał. Tola tutón namjet wotpokaza, prajo, zo masch w otomanskim kraju swobodnosćź za wschě nabożiny, a zo tohodla wón prawa nima, někoho nabożiny dla z kraja wupokazacź. By-li katholskich měschnikow wuhnał, móhli Nemrud Baj, Mar Uraha a jich (katholska) strona tež żadacź, zo bychu Rev. Browna z joho pschiwisnikami z Kocźonja wuhnali. Bohużel njesudźa wschitcy turkowscy zastojnicy tak. Uniatskaj biskopaj Mar Uraha a Mar Schojab wot sultana hischcże njejstaj wobkrucźenaj. Kr.

Abesinska. Tudy buchu francózscy kapucinowje, kotsiż tam jako missionarowje skutkowachu, na poruczność Menelika z provincy Kaza wuhnacźi. Tež so postaji, zo kschcźenja, kotrež mnichowje wudźělichu, njepłacźa, ale zo dyrbja so pschez wosebitu kschcźeńcu w abesinskej cyrkwi wobnowicź. Samo na krawne pscheschcźěhanja dóńdźe; tola dokelž so bojachu, zo katholikowje po stanu kaž muż, jich bórzy zasy w měrje wostajichu. —

Mjez tym zo w južnym dźěle tutoho kraja pscheschcźěhanja knjeża, wo zjewjeja lazaristowje z połnócnoho dźěla Abesinskeje spokojacu powěsć. Město kral Agamiski podpjera missionarow, dokelž je pschepokazany, zo móże jenoż katholska wěra kraj wozbožicź a jomu nabožny błyschcź zasy dacź. Samo mnischa klóschtra Gunde-Gunde, hdźež psched schtyri lětami pscheschcźěhanjo wudyri, su něsto jara pschecźelni. Tež mjez schismatiskim duchownstwom so pschibliżenjo ke katholskej cyrkwi pokazuje. Někotsi diakoni su hižo katholskej wěrje pschistupili, a druzy so na krocźel pschihotuja. Kr.

Tibet. Na spoczatku lěta tomule dźiwnomu krajej srjedźneje Aziskeje poswjeczichmy nastawczk. Je to dźiwi, njepłódny, wysoki, potajny kraj, ale ma wulku politisku ważnosćź. W Pětrohrodźe su ju dawno póznali, pschetoż Tibet wobkuježuje jendźelsku Indiju, a Rusowje drje wědźachu, schto chcedźa, hdyž tam z měrnej ruskej stopu postupowachu. Ale prjedy hacź so wobkrucźichu, wudyri z Japanskej wójna. Teje witaneje składnosćże wuzi rjenje Jendźelska, Japanskeje „zwjazkarka“ a Ruskeje stara njepschecźelnica. Pósła tam expediciju a w tychle dnjach je general Macdonald do hłownoho města Lhassa dóspěł. Dalai Lama, Tibecźanow wyschschi měschnik, kotryż chcyschce hižo z Ruskej paktowacź, budźe so Jendźelskej podawacź. — Nam so tak zda, zo mějesche tola Ruska rychlischo a raznischo pschimacź, hdyž so Jendźelska w Africy bědźesche. Nětko su jej cźasćź mohł rjec z huby wzali. Tež so z tymle najnowschim podawkom najjasnischo wozjewja, komu k woli bu Japanska do wójny hnata. Jendźelskej k woli, kotraż ma naraz swobodnej

ruch, mjez tym zo ma Ruska ruch zwjazanej. Jendželska je pschecy někoho za borana trjebała.

Z Chinskeje z nowa struchła nowina pschikhadža, zo su pohani katholskoho biskopa skóncowali a dweju missionarow. Su to biskop Theotim Verhaegen, rodženy Belgičan (hakle 37 lět stary), joho bratr Bjedrich a tsečži O. Florentin Robberecht, tohorunja Belgičan a mkody, hakle 29lětny knjez. Wschitcy tsjo běchu z rjadu Mjeńschich bratrow swj. Franciska z Assisi, kotrjž studije dokonjawschi, so missiji poswjecžichu w cžěmnych Chinach. A požohnowa Bóh jich japoschtolske skutki. W khwili jich martrarskeje smjercže liczesche katholska wosada hižo 7000 kschesczanow a 6000 katechumenow, to je tajkich, kotrjž so na swjatu kschczeńcu pschihotuja, 56 cyrkwiczkow a kapałkow. Tak je jich krej nowy Khrystusowy wusyw.

Rusko-japanska wójna. Schto Port Arthur? Cžežko je, k tomu schto wotmołwicž. Hdy by po Japanjanach schło, by hižo 20 króc̀ dobyty był. Port Arthurej k woli je hižo někotry pjenjez pschehraty. Najwjacy sadžachu na 1. augusta. Ale wschitcy pschehrachu. Na druhej stronje sadžachu Němcy w Cžifu po 20 puntach schterlinkow (= po 4000 hr.) wo to, zo so Port Arthur zdžerži hischcže 10 měsacow. A chcedža tež wuhracž ... Twoja wěc pak je cyle wěsta: Z prěnja, zo so Port Arthur njesměrnje cžežcy dobywa, a z druha, zo so najzasaklischo a krwawnje wojuje wo dobycžo. Wulki bombardement spocža so 26. julija rano w 4 hodž. a wjecžor 29. wopschesta. Japanowje měrjachu so na fort Schantajkou, a dwě hórcy dobychu, ale zasy buchu zahnacži. Wuspěch porajkim jako — žadyn, jenož zo bě zasy wjacy tysac wbohich morjenych. A tak to dže dale. Z wot kraja a morja do pschistawa lětaja bomby.

Najnowscha powěsc̀: Wěcy wokoło Port Arthura spěja k rozsudu, mózno, zo su nětko hotowi. Japanowje su hacž na 8 kilometrow k twjerdźiznje docžahnyli a Wjelczi wjerch wzali. Wohnje japanskich batterijow dopadaja hacž do Port Arthura, zasahujcy hižo ruske łódže. Z toho so tejle powěsczi zrozemicž hodži: 6 ruskich wójnskich łódži, 4 kschižaki a połojca torpedowcow je z Port Arthura wujěło. Tak zdžěli potepjeŕ torpedow „Rjeczitelnyj", kotryž do Cžifu dojědže. Japanowje praja, zo su łódže dyrbjeli cžěkacž, Rusowje praja, zo su wujěli, zo bychu so z Władywostockim łódźinwom zjednoczili. Tam howri wulka mórska bitwa.

Na kraju pak stoja japanscy generalowje Oku, Nodzu, Kuroki napschecžiwo Kuropatkinej pola Liaojana.

Wschelczizny.

* Nan: Moja Aurelka ma wězo jenu nohu krótschu; ale hdy by so jej tak rjadny cžłowjek natrjechił: hnydom jej nohu dam z bankowkami (papjerjanymi pjenjezami) naschicž. — Nawoženja: Nano, njewjestu z woběmaj dwěmaj krótkimaj nohomaj nimacže?

Za cyrkej swj. Józefa w Hajnicach.

Dotal 5456 hr. 61 pj. Dale su woprowali: Přez njemjenowanu z Jasenicy: tuta. Hańža Kupkec, njemjenowana, njemjenowana po 1 hr., njemjenowany z Hory 2 hr., Hańža Šěrcec z Khróšcic 4 hr. Z Marianskeje pokładnički khowancow serbskoho seminara w Prazy 10 hr. 72 pj. Njemjenowanej z Rózanta 10 hr. Swójba Kilanec z Kanec 6 hr. Knjez wojeński farař Jakub Rjeńč w Drježdžanach 50 hr.

Za twarjomnu nowu cyrkej we Wulkim Šunowje: Knjez wojeński farař Jakub Rjeńč w Drježdžanach 50 hr., dobyte kroški 35 pj.

Za Serbski dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdatych 12484 hr. 10 pj. Dale darichu: Pražscy hólcy na Rennerjec-Hauptmannec kwasu w Pančicach (ze zběrku, »wjedrowy kuzen ničo njepřida) 9 hr. 25 pj. Na XXX. hłownej skhadźowancy Serbskeje Studowaceje Młodźiny w Hornim Wujezdźe: ze zběrku 49 hr. 42 pj., wojak Bryl namakane 3 hr., hišće druhi za wukupjeny rejwařcyny česak 50 pj. = 52 hr. 92 pj.

Zapłać Bóh wšěm dobroćerjam!

Za terciarow: Zemrěła je sotra: Rosa z Viterba, rodźena Kathyrna Cyžec z Pěskec, w Kamjencu. R. i. p.

Pschispomnjenjo redakcije: Prosymy rjadnikow, zo bychu so nam podobne powěsće stale, a to hnydom po smjerći. Newak smy bjez winy winowani, zo njewozjewjamy.

Jednota,

towařstwo katholskich Serbow w Budyšinje, změje jutře **njedźelu. 14. augusta,** zhromadźiznu, kotraž budźe trochu wurjadna. Wotměchmy posedźenjo wubjerka a wučinichmy sebi, zo njedźelu wosławimy

kralowe narodniny.

K tomu smy trochu programa zestajeli, tež sebi sal po móžnosći wupyšimy. Wosebje wuzběhujemy **swjedźeńsku rěč knjeza scholastika Jakuba Skale.** Tež někotre spěwy a deklamacije su přihotowane. Skónčnje přinjesće sebi wšitcy „Wosadnika“ sobu! A njeskomdźće!

Započatk z **dypkom** we 8 hodź. **Předsydstwo.**

Zhorjelcski překupski dom
Gustava Bobaka
w Budyšinje, Bohata droha čo. 29.

(napřećiwo „Winowej kići“)

poruča so

jako najtuńše a najlěpše nakupne žórło za wšě wěcy, k wšědnomu wužiwanju trěbne.

Spytajće a budźeće naši stajni kupcy!

Rěčimy tež serbski.

Katholski Posoł

Wudawa so kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich expedicijach 2 hr.; z křižnym zwjazkom do domu słany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće a w knihařni lětnje 3 hr., štwórtlětnje 75 pj. Za nawěštki płaći so za rjadk wot sobustawow 25 pj.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarstwa ſſ. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Mikławš Andricki, kapłan w Budyšinje.
Administrator: Mikławš Žur, farař w Budyšinje.

Čisło 34.	20. augusta 1904.	Lětnik 42.

XXX. Hlowna schadźowanka Serbskeje Studowaceje Młodźiny w Hornim Wujezdźe 6., 7. a 8. augusta 1904.

(Skónčenjo.)

Dalokoho krajana ma serbski lud w knjezu profesſoru, statnym radźičerju Holanu, z bydłom hižo dołho w Nižnim Nowgorodźe, rodźenoho pak w naschim dobrym, prostym serbskim Drječžinje. Žiwjenjo a joho žołmy su nam luboho Holana wotnjesłe, ale wón so pschecy zasy rad a kóžde lěto k nam wróća. Tónkróć pódla swojoho ródnoho hnězka też w nowych Janowych kupjelach doktora Rachela poby, a wottam z mandźelskej a dźowku schadźowanku wopyta. Bjez dźiwa; wschak je psched 30 lětami schadźowanku pomhał załožowacź! To bě tehdom w Khrósčicach — bjez dźiwa, zo pschińdźe po 30 lětach pohladacź na schadźowanku Wujezdźansku! A kak radźi a z wjesołoscźu staroho swědka poslušachmy! Wón też bě wjesoły: rostła schadźowanka je, je rozekčěła ...

Potom zamołwichu so hischcże wjacori rěčnicy. Knjez sejmski zapósłanc Zoba schawjesche raznoscź a sprawnu mysl knjeza Jakuba Bartaschischinskoho, žadajo a proscho studowacu młodźinu, zo by też njekhabłajcy a swěru k naschim narodnym idealam stała. Joho „schawa" bu z hrimotanjom wospjetowana. — Wosadny knjez farař Wjacka witasche młodźinu do domizny domoj. — Knjez sejmski zapósłanc Kokla, wróciwschi so hischcże jónu k słowam Čischinskoho, ze schawu kralej schónči. Zhromadźizna postany a schawjesche naschoho mócnarja kaž jena duscha. — Knjez kapłan Andricki wuzběhowasche rozdźěl mjez dźensnischej schadźowanku w Hornim Wujezdźe a mjez poslednjej tu, kotrejž je sam pschitomny był.

Pohladajmy na tule dżensniſchu zhromadźiznu! Jenoż na tule! Hiſchcże njeje koncerta, njeje dźiwadła. A kelko ludu! Kelko ſtudowacych! W tej a tamnej wěcy je poſtup, wulki poſtup znacź! Studowacych je wjacy, a ludu, aj ludu je wjele, wjele wjacy! Haj, też hdyż by łubja wjetſcha a dwójcy tajka była, każ je — dżenſa by napjelnjena była! Kak radoſtne to póznaczo, kak ſławna wěc! Woſebje w Budyſchinje ſu ſo wobſtojnoſcże pſchekraſnje změniłe! Pſchez ſto pěknych, horliwych hólcow mamy tam združených; rěczník ma czeſcź, ma radoſtnu ſiładnoſcź widźecź, kak to tam roſcże a ſylnje ſo rozwiwa ſerbſki duch! Zawěrno, kak wulkotna, haj wulkotna je tale ſkhadźowanka! Wjacy dyżli někajka wſchědna zhromadźizna, to je ſejm ludu. Njech je pſchichodna ſkhadźowanka, hdyż zaſy budże w Hornim Wujezdże, hiſchcże ſławniſcha, wjetſcha, wulkotniſcha! — Knjez Arnoſcht Bart, pſchekupc w Brěžyncy a we Wulkej Dubrawje, z wótczinſkich Khwacźic njeſeſche poſtrow, hdźež też pilne ſerbſke towaŕſtwo ſtoji a — ſo bědźi. Wulkeje, zrudneje ſuchoty dla towaŕſtwo njeje zaſtupjene, każ by zaſtupjene bycź mohło a mělo — a chcyło. Pſcheje pak, każ ſo ſamo wě, ſtudowacej młodźinje wſchoho dobroho nadobu. Jara rjenje a pſchihódnje wopomni rěczník pſchi tej ſkładnoſczi też Guſtu Hataſa, ſwěrnoho poſelnika ſerbſkoho knihownoho towaŕſtwa, kotryż je każ najſwěrniſchi poſoł knihi roznoſchował po ſerbſkim kraju a runje tu w Hornim Wujezdże ſwój poſledni wotpocźink namakał. —

Z tym bě Hłowneje zhromadźizny kónc. Knjez gymnaſiaſt Hantuſch-Praźſki pſchecźita protokol, lud pak a ſtudencźi zaſpěwachu: „Naſche Serbſtwo z procha ſtawa“. Wulkich bě to pjecź minutow!

*

Zabawny dźěl ſkhadźowanki koncert a dźiwadło wobſahowaſche. Spěwanjo wuwjedźechu najbóle Budyſchſcy, kotrychż bě ſeminariſt Nawka wucźił a wodźeſche, a pſchi ſpocźatku to někak khromjeſche. Pomyſlcże, kajke wobcźežnoſcże, wopomńcże, zo bě to po dołhich cźaſach zaſy prěni wjetſchi poſpyt toho ducha! Tohorunja njezabudźcże, zo dyrbjeſche ſo „w powěrje“ ſpěwacź, ſkoro k zaduſchenju! Z potom a prochom pſcheſyczenym! — Spěwy běchu z wjetſcha narodne a Kocorowe, Pilkowe (Hodźijſkoho), Kubowe hłoſy. Prěni dźěl bě z Kocorowych „žnjow“ wzaty, rjane, mnohe znate pěſnje — ale każ hižo ſpomnich: bě toho wjele, programa pſchewjele, procha pſchewjele, pſchewjele Božeje horcoty!

Z tym njepraju, zo je ſo woſtudźiło; nč, hdy by wo to było, a wo to ſkónczńje najwjacy też je — to je ſo wſchěm jara derje ſpodobało. Studencźi ſu wjeſoły narod a też žortniwej trunje zaklinczecź dachu. Kak ſo to po ſalu wjeſelo rozlehny, hdyż ſławnaj wuſtupiſchtaj „Hajnikaj“, hdyż ſwoju domkhowanku wjezeſchtaj dom, ſwoje nazhonjenja ſebi powědajcy, rjenje Kilant, rjeńſcho Bulank! Haj, khmanaj hajńkaj ſnadź njeběſchtaj, ale hajńkow hracź, aj to pak znamjenicże dokonjeſchtaj. — Kraſne bě potom dźiwadło. Sobuſtawy Praźſkeje „Serbowki“ běchu ſebi ſame (z pomocu k. profeſſora Klímy) wjeſołu „ſchtuku“ wobdźěłali pod heſłom „Jědźć a lěnjoch“ najlěpſchoho pólſkoho ſkładowarja wjeſelohrow, Aleksandra Fredra. Wóſom woſobow ſo do wjeſela dźěli, a ſydom z nich ſłuži wſchěch do hromady tomu jenicźkomu, wbohomu khoromu Jeremiaſej, Kaſchporej Faltnikej, zamožitomu burej a k tomu wumyſlenomu wumyſlencej, zo ma drje małohdże runjecźa. Wbohi Kaſchpor pak njeje jenoż wobſedźeŕ łubła, ale też — dźowki, a dokelż do

khoroho domu khodźi lěkař, a lěkarjo druhdy města měnjeja a druhdy lěkař bywa tež młody cłowjek: podawa so z toho wscho dalsche samo ...

Nochcu wjele khwalicź, ale někotre mjena wěsćże smém prajicź; su to tśi: Hańža Nowakec a Hana Schołćźic z Wudworja (Marija, Faltnikowa žona a słužowna Madlena) a Marija Serbinec z Rozaric, kotraž je Hanu, Faltnikowu žonu, pschedstajała. Tymle nadobno zmyslenym knježnam za jich wopornjwu luboscź a prócu cyle wèsćże dźak a „sława" słuscha! — Studentow khwalbu sym sebi ze zamyslom zdźeržał: dobra wěc so sama khwali.

Zabycź rozprawjeć njesmě: wěcy, kotrejž njestojeschtej na programje: prolog knjeza Cyža z Raschec, wot njoho pěsnjeny a tež pschednjesjeny; z pschiležnoscźu jón snadź tu wocźischćźimy. A potom rěcź knjeza kapłana Delana, z deklamacijemi z Cźischinskoho pschepleczenu — rěcź mócnu, zahorjenu, zahorjacu. — Tola wjacy a bliže stupacź njemóžemy; schtóž je tam był, to tak wě. Z teje pschicźiny ani pisaneje rěcźe grenadira Bryla njepodawam; jenož praju, zo je wuliw swěrneje sprawneje wutroby, kotrejž swěra ženje njepschestanje. Njech je młodym a starym z pschikładom w tym zmyslu, a njech jomu po wjele bědźenjach tež zaswitnje słónco jasne! —

Tuž zbywa hischcźe tónle wutrobny list:

Baden-Baden, 3. augusta 1904.

Luba serbska studowaca młodźina!

Dokelž tež lětsa, strowotnych wobstojenjow dla w daloko wotležanych kupjelach přebywajo, na hłownej zhromadźiznje lubeje studowaceje młodosće so wobdźělić njemóžu, by runiž so tasama tak blizko mojomu wšědnomu přebytkej wotměwa, dha sym tola w duchu při jeje ważnych wuradźowanjach, při jeje zabawach a wjeselach, a wosebje při posylnjenju narodnoho ducha a lubosće k maćerńej rěči a wótcowskomu wašnju při njej a dawam rady wo swojej přikhilenosći k njej z tutym zjawne swědčenjo. — Wostań, luba studowaca młodźina, swěrna swojim idealnym zaměram, wudospołnjej so přecy bóle w zeznaću našeje rjaneje rěče a našich narodnych wašnjow, zo by kóždy Twojich nětčišich sobustawow, hdyž je čas studijow skónčeny, ze žohnowanjom dźěłać mohł na jomu wot předwidźiwosće Božeje připokazanym polu k wutwarjenju kralestwa Božoho na zemi, k spomoženju našoho luboho Serbstwa!

K někotromu wobswědčenju tuteje swojeje lubosće k Tebi, luba serbska studowaca młodźina, dowolam sebi tež lětsa jakož čestny dar připołożene

pjećdźesat hriwnow

poswjećić, kotrež chcyła na dopłaćenjo wudatych Zejlerjowych spisow abo na něšto druhe podobne nałožić.

Z wutrobnymi strowjenjemi a najlěpšimi přećemi
zwostawam jakož
Twój swěrny stary přećel
Jakub Herrmann, Wotrowski.

Nimo toho dóndźeschtej telegrafiskej postrowaj: wot stajnje swěrnoho Adolfa Czernoho w Smichowje-Prazy, a z Budyschina pschejachu:

Wjele zboża ſtudowacej młodźinje, naſchomu pſchichodej! Skala, Žur, Nowak, Schołta.

Nazajtra bě pſchez Khróſćicy wulèt do Janowych kupjelow. Ta ſo ſkhadźowanka miny, wulka, kraſna, radźena zwonkownje a bohata tež w duchownych płodach. —i.

Z Łužicy a Sakſkeje.

Z Budyſchina. Naſcha „Jednota“, kaž je nawěſtk powědał, njedźelu kralowe narodniny ſwjećeſche. Swjedźeń radźi ſo w kóždym naſtupanju derje. K tomu pſchiſpě rjany, nahladny wopyt a nic mjenje wupyſchenje ſala. Buſtu naſchoho lubowanoho krala Jurija běchmy ſebi wobſtarali, naſche pěkne a za wſcho rjane a dobre zahorjene knježny běchu, hač do nocy wijicy, dymjace pletwy zaradźiłe w tychle ſuchich dujach, a cźerwjenej ſapacej kwětcy ſtojeſchtej pſched ſamej běłoſtnej buſtu, kotruž potom dwójcy a trójcy zawobali zeleny a cźerwjeny bengal. — Knjez kapłan Andricki wotewri zhromadźiznu bórzy po 8 hodź., wułoži jeje zaměr, powita pſchitomnych, powita hoſćźi z „Włady“ a druhoho ſtudowacoho Budyſchina — wosebje pak knjeza ſcholaſtika Skalu, kotryž je pſchiſchoł naſch ſwjedźeń wuzběhnyć ze ſwjedźeńſkej rěčźu, kotruž je w luboſćźi ſlubił. Zaſpěwachmy kěrluſch: „So Bohu dźakujmy“. Knježna Madlena Rychtarjec z pſchipadnej baſnju ze Zejlerja kralowej buſće pſchida wěnc. Sobuſtaw Mjechela ſpěwaſche na hłós „Tebje my Boha khwalimy“: „Dźens khwalimy, kral Jurijo“, po cźimž nam knjez ſcholaſtik wutrobnje, jaſnje, wobſchěrnje a wſchitkim ludźom zrozemliwje wułoži: cźomu a kak mamy narodniny naſchoho najmiłoſćźiwiſchoho krala Jurija ſwjećźić. Joho rěcź, runjež tſi ſchtwórcźe hodźiny trajeſche, tola hač do kónca wſchitkich nutrnje jimaſche. Wosebje zapopadny naſche wutroby, wutroby nas „Jednocźanow“, jeje zapoczatk. Pſchetoż knjez rěcźnik nam wozjewi, kajku pſchikhilnoſcź k nam ma, a nam wukładowaſche, zo je woprawdźe nuzna ta naſcha „Jednota“ za měſto a za woſadu. — A kak ſo hnydom potom z nowa zažołmi w duſchach! Běchmy telegram do Pilnicy pósłali tohole wobſahaja:

„Sta sobustawow serbskoho towaŕstwa »Jednoty«, z přileżnoscu swjedźenja Wašeje Majestosće narodninow w kath. towaŕšni w Budyšinje zhromadźene, dowoluja sebi, Wam z tutym swoje najnutrniše zbožopřeća pósłać, z dobom z wobkručenjom swojeje njekhabłaceje swěry.“

A hižo móżachmy wotmołwu zdźělicź:

Joho Majestosć najwyšša, je so nad zbožopřećemi jara zwjeseliła a so towaŕstwu »Jednota« najwutrobnišo dawa dźakować.

W Pilnicy na hrodźe. z Altrock.

Tohodla też potom cźim mócniſcho po ſławje kralej, z kotrejž knjez ſcholaſtik ſłónczi, zaſpěwachmy: „Krala Bóh pożohnuj!“ Hiſchcźe pſchednjeſe knježna Krawcec baſeń, a potom bě hižo ſwobodna bjeſada a ſpěwna zabawa, kajkaž je tu waſchnjo.

— Knjez ſcholaſtik Skala je k Regensburgſkomu zjěźdej katholikow wotjěł. Zawěſcźe budźe nam wulke wěcy z njoho powědacź móc. Wjacy hač 16000 hoſćźi cźaka ſo tam jenož z cuzby.

— **Struchła ſuchota,** kajkejež po wſchěm kraju nimamy pomjatnika, njepſcheměnicže dale traje. Lobjo hiſchcže dale ſpaduje; nětko je 227 cm pod normalom. Studnje zaprahuja, njedoſtatk wody za ſkót a ludźi je dale rozſchěrjeniſchi a wjetſchi. Powěſcže wo wulkich wohnjach pſchikhadźuja ze wſchěch ſtron. Ludźo, bjerćže ſo na kedźbu! Wſchelaka njeſkedźbnoſcź by ſtraſchne ſcźěhwki měcź mohła.

Z Radworja. Ze wšelakich stron běše so přećo wuprajiło, zo bychmy tola dopomnjenki na staru farsku a křižnu cyrkej rozbrójenju wukhowali. Tele přećo je so z tym dopjelniło, zo smy wšě tute starožitnosće, z dźěla wumjełske a prastare, a tohodla drohotne wěcy, do stareje cyrkwje zestajeli. Jeli by štó hišće podobne wosadne powostanki měł, tych prosymy najnaležnišo, zo by je cyrkwi wróćił jako dar. — W mału kermušku budźe cyrkej prěni raz k wobhladowanju wotewrjena.

Z cyłkoho ſwěta.

Saſſka. Joho Majeſtoſcź kral Jurij je ſebi ſchtwórtk z Joho kralowſkej a kejžorſkej Wyſokoſcźu arcywójwodu Karlom-Awſtriſkim na hońtwu wujěł do Ullersdorfſkoho revira. Z toho widźimy, zo ſo Joho Majeſtoſcźi bohudźak nimale derje wjedźe.

Němſka. Nejžor je zaſtupjerjow afriſkich farmarjow pſchijimał a pomoc, kotraž ſo jim wot parlamenta hiſchcže pſchizwoli, ſlubił. Jara mało farmarjo runje njeżadaja ... Naſkładowało je ſo za nich dotal 225 tyſac. Hdy by Mirbach za nich hromadźił, bychu wjacy měli.

— Konſervatiwni, narodnoliberalni a z nimi něktři druzy pósłancy njepſcheſtawaja wo pſcheměnjenju wólbnoho zakonja piſacź. Samo ſo rozemi, zo měnja wobmjezowanjo wólbnoho prawa. Bojoſcź je tu, zo by dale wjacy jim njelubych ludźi do ſejma pſchińcź mohło. Centrowi pósłancy z dorazom wobkrućuja, zo z nich žadyn na tych wuradźowanjach nima podźěla. My też měnimy, zo nam politiſkich ſwobodow nimaja pſchikrótſchecź, ně, zo maja direktne, powſchitkowne a tajne hłoſowanjo zawjeſcź też w krajnych ſejmach a wſchudźom. Hewak ſamu njeſpokojnoſcź žiwja, runje z tajkimle powěſćemi njeſpokojnym nowych brónjow dawajcy. Wſchak tola myſlimy, zo je na wſchelakich Arenbergach a Mirbachach doſcź; pſchetoż dźenſa njeje, kaž pſched ſtom lět.

— Socialiſtiſke pisma w Němſkej maja 599 tyſac a 880 woteběrarjow (cźitarjow wěžo wjacy). Najwjetſchi naklad ma Barliński „Vorwärts“, t. j. pſchez 82000 exemplarow. Na druhim měſcże ſtoji „Hamburger Echo“ ze 10000 a „Leipziger Volkszeitung“ ze 36000 exemplarami.

— Z bojoſcże, zo njebychu do wojakow wzaći a do dalokeje Mandźurſkeje póſłani byli, cźěkaju mnozy, woſebje židźa, hdźež móża pſchez ruſke mjezy, cźěkaja do Schlezſkeje a wottam dale do ſwěta. Wſchak ſu tajke zatazane měſta, a na wſchěch kóncach njemóże kopica ſtražnikow ſtacź. Tak lepichu pruſcy hraniczni ſtražnicy hakle pſched něktrymi dnami cyłku cźrjódu cźěkancow, kotřiž buchu wěžo hnydom pſchez mjezy „wróćeni“. Zo by ſo cźěkanjam wobarało, ſu hižo na wjele měſtnach po hranicy wyſokich drjewjanych wěžow natwarili, z kotrychž hraniczna ſtraža po cyłej wokolinje ſlědźi. Někotre tajke wěže hižo dawno ſtojachu, ale w poſlednim cźaſu je wjele nowych natwarjenych.

Awstrija. Pola präsidenta ministrow Körbera je so rada wotměwała njedostatka picninow dla. Zastupjerjo awstriskoho a wuherskoho knježerstwa so pschi tym wobdźělichu. Pschija so zakaz, syno a picniny wu wožowacź.

— We Warnsdorfje je so na swj. Mariju wulkotnje wopytany a wubjernje radźeny zjězd sewjeroczěskich katholikow wotbył. Bě to 5. tajki zjězd a za tamniske wobstojnosćże zawěsćże jara ważny a wužitny. Z Budyschina běschtaj tam kk. kanonik Löbmann a seminarski wucźer Klaus.

— Do Mariankich kupjelow (Marienbad w Cž.) je, kaž druhe lěta tež lětsa jendźelski kral Eduard VII. pschijěł so lěkowacź. A kaž druhe lěta joho tež lětsa druzy kupjelni hosćźo wobcźežuja, mohł rjec, jomu na pjatu stupaja. Ze wschěch bokow so k njomu cźischcźa a jomu do woczow hladaja. Ně, njeje derje, kral bycź. Ani, hdyž chce so kus k měru podacź, nima měra.

Kejžor Franc Józef je so z kralom Eduardom w Mariankich kupjelach zetkał a najwutrobnischo witał. Wottam je do Karlowych Warow jěł, do Cheba (Egera) dojěł njeje. Znaty Schönerer, kotryž je Chebski „cźestny měsćan", bě měsćanskej radźe zjewił, zo jim na tym samym dnju cźestne měsćanstwo wróćźi a złoži, na kotrymž bychu woni kejžora postrowili w swojich murjach. Wbozy Chebjenjo su dołho w strasche byli, schto —; kejžor sam pak je jich wumožił z tym, zo jim pschipowědźi: Njepschijědu k wam! — Tak bě Schönerer dobył — a tak bě tež prawje na sławnych Chebjanow!

Francózska. Z Amberta pisaja, zo je tamnischa ludnosćź wuhnaczu sotrow Wórschulkow z mocu zadźewała. Officir policije bu wohanjeny, sudniscy zastojnicy wusměscheni a zahnaczi. Tohorunja so nochcyschce žadyn zamkař namakacź, kotryž by klóschtrske wrota wotewrił. Sudniski likwidator dyrbjesche cofacź a do Pariza zdźělicź, zo njemóže dokonjecź, schtož rozkazane.

Panceltiski zjězd. Druhi krócź zeńdu so wotpósłancy wschitkich krajow, kotrež su celtisku rěcź wobkhowałe — Bretanja, Irska, Schkotska: 30. augusta w Carnarbornje. Wobdźělnicy zjězda budźa wo celtiskej rěczi a zbytkach narodnych drastow a waschnjow jednacź. K tomu je hižo wjele hosćźi zamołwjenych, z Bretanje a wosebje z Pariza a z Londona, hdźež mnoho celtiskich wucźenych sydli. Tak nam Celtowje rjany pschikład dawaja, kak mamy wo swoju wótcnu rěcź so staracź, ju pěsćźicź a hladacź.

Ruska. Pjatk 12. augusta je so carej syn narodźił, dawno požadany nastupnik tróna. W 10 lětach mandźelskoho žiwjenja bě carowa 4 dźowki powiła, Olgu, Tatjanu, Anastasiju a Mariju. Tuž je nětko wjesołosćź cźim wjetscha. 301 wutsěl z kanony ludej wulku wjesołosćź wozjewi. Prěni, kotryž carej zbožo pschejesche, běsche kejžor Wilhelm II., joho swěrny pschecźel. Carski synk ma mjeno Alexej.

Cariki synk je mjeno Alexej dóstał k cźestnomu wopomnjecźu na cara Alekšija Michajłowicza, druhoho knježerja z domu Romanowow, kotrohož car Mikławsch wosebje cźesćźuje. — Dokelž je w Ruskej tajka radosćź, uadźijeja so wschitcy, zo car jenož njespuschcźi, kaž bywa, wschědne khostanja, ale zo dalokosahace wołożenja a swobody wudźěli. — Car je cźělne khostanja wotstronił.

Hdyž ma nětko Ruska carewicza, tepi so Pětrohród w schumjacych wjeselach. Město žołmi so w korhowjach. Na torhoschcźach a wulicach je radosćź k njewopisanju. W Peterhofje pschiprawjuja wulke dwórske swjedźenje. Car z wosebitym manifestom k narodej swój lud prosy, zo bychu prosyli Boha wo

ſpomoženjo za dźěd̄źica (herbu) ruſkeje mocy. Profeſſoraj Otto a Hirſch prajitaj w bulletinje, zo ſo carowej a młodomu carewiczej wjedźe derje. W Ruſkej ſebi powědaja, zo car, kotromuž budźe po ſchtyrjoch dźowkach ſyn wobradźeny, Ruſku k wulkej ſławje pſchiwjedźe. Spominajcy na tule powěſćź, wopowěduja nowiny najnowſche wójnſke podawki, wočakujcy wobrot na ruſke lěpſche.

Serbſka. Knježerſtwo zakaza ſuchoty dla wuwoz kukuricy (majſa), kukuricoweje muki a wowſa. — Krónowanjo krala je wotſtorčene.

Južna Afrika. Skónčnje móže němſke wjedniſtwo wo dobyczu piſacź. General z Trotha telegrafuje 12. auguſta z Hamakari wo zaſakłym wojowanju z Hererami. Započatk bě zahe 11. auguſta rano. Němcy wotrazychu Hererow, dobywſchi wjes Hamakari po dołhim cźežkim běd̄źenju. Dale wutłóčźichu Hererow z Otjoſongombe a Omuwerumne, a na wječor dobychu wobtwjerd̄źenu ſtaciju Waterberg. Njepſcheczel, kotryž ma wulke ſchkody, na wſchě ſtrony cźěkaſche. Němcy zaſtupichu jomu drohu. Ale tež na němſkej ſtronje ſpada 5 wyſchkow a 19 wſchědnych wojakow, ranjenych je 5 wyſchkow a 52 ludźi z rjadowoho wójſka. — Z tym wězo hiſchcźe njeje kónca afriſkeje wójny. Jeje kónc hakle nadeńdźe z połnym wutupjenjom ludu Hererow, a do teje doby tež hiſchcźe wjele němſkich wojakow ſmjercź z kulu namaka a z khoroſcźu. Wſchak ſu tež w tejle poſlednjej bitwje Hererowje derje tſěleli.

Ruſko-japanſka wójna. Wujězd Port Arthurſkeje eskadry 10. auguſta ſmy wozjewili. Hacź ſu Ruſowje nucźeni jěli, zo njemóžachu njepſcheczelſkoho wohnja dlěje wutracź, abo dobrowólnje, njemóžemy dotal na wěſte ſtajicź. Wěſte je to, zo chcychu ſo z Władywoſtockim łódźniſtwom zjednocźicź. Ale njeporadźi ſo. Japanſka blokada drje bu pſchedrěna, ale Japanowje ſlědowachu a nadpadźechu ruſke łódźe; k mórſkej bitwje dóńdźe, kotraž do nocy howrjeſche. Ruſke łódźe buchu rozpróſchene, Władywoſtoka njedojěd̄źechu. Wyſchſchi komandant admiral Witgeſt ſam zahiny, namakachu po nim jenož nohu. Ruſowje wojowachu rjekowſcy; rjekowje ſu, ale małomócni ſu pſcheczźiwo pſchemocy. Pſchi tym je napadne, kak ſnadne ſchkody Japanowje pſchecy wozjewjeja. Skoro k wěrje njepodobne to je. — „Cezarewicź“ z 3 torpedowcami do němſkoho pſchiſtawa Tſingtou pſchipłuwa, wſchě cźežcy wobſchkodźene. Tež kſchižak „Nowik“ je tam pſchijěł, druzy praja, zo je wot Japanow potopjeny. Tež kſchižak „Askold“ tam chcyſche, Japanowje zahnachu jón dale. 5 ruſkich wójnſkich łódźi, wudawa Togo, bu 10. auguſta złě ſkóncowanych, Japanowje maja jenož 200 mortwych a ranjenych. Ruſowje praja, zo pak ſu tež jenu wulku łódź zhubili.

Japanowje ſu hroznje wójnſke prawo łamali; pſchetož wzachu a hiſchcźe z dźěla znicźichu torpedowc „Rjecźitelny“, kotryž bě w neutralnym pſchiſtawje Cźifu wucźeka pytał. — Mikado je wulki nadběh na Port Arthur poručźił; z Mandźurſkeje, hdźež operacije deſchcźow dla ſtoja, buchu wójſka k Port Arthurej komandowane.

Za cyrkej swj. Józefa w Hajnicach.

Dotal 5543 hr. 33 pj. Dale: Jan Zimmermann z Budyšina 10 hr. Přez zběrarja Martina z Běłčec: we Worklecach: překupc Rjelka 10 hr., Šiman, Ledźbor, P. Žur, Hesa, njemjenowanaj po 50 pj., Jurij Bětka 3 hr., Hana Herrmannec, Michał Domaška, Jak. Braeuer, wojnař Rjelka, Madlena Budarjowa, Marija Bergerowa, Jak. Bódlink, Hańža Biesoldec, N. N. po 1 hr., Jurij Šołta, J. Salowski, Hana Trenklerowa po 2 hr., njemjen. 20 pj., Jak. Cyž, Jak. Glawš po 30 pj., Michał Kubaš 60 pj.

(Pokračowanjo.)

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1904: kk. 564. farař em. Jakub Bart w Kukowje, 565 Mikławš Renner, gymnasiast w Prazy (z Kukowa), 566. Jurij Rachel z Bóšic.

Sobustawy na lěto 1903: kk. 789. farař em. Jakub Bart w Kukowje, 790 Jurij Šołta, gymnasiast w Chomutowje (z Pančic).

Za Serbski dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdatych 12546 hr. 27 pj. Dale darichu: Radwořsk Hórnikowa Komisija (424,56): 15. VIII. 04. 2 hr. Rachlowe na skhadźowancy : w »Jednoće wuwikowa 17 hr. 10 pj., a na kermušcy we Wudworju wuhra Han 65 pj. a Mikławš 60 pj., 30 + 5 dari Madlena = 18 hr. 70 pj.

Zapłać Bóh wšěm dobroćerjam!

Do Krupki.

Póńdźelu rano w 5 hodź. Boža mša w klóschtrje Marijnej Hwězdźe potom wotkhad do Krupki. W starej Krupcy hischcźe cyrkej stoji.

Wo bohate wobdźělenjo prosy **Jakub Schěrc,** wjednik.

Swob. Zjednoćenstwo katholskich wučerjow serbsk. Łužicy

změje **srjedu 31. augusta t. l.** popołdnju w 3 hodźinach **zhromadźiznu** w „Janowej kupjeli“ **w Smječkecach.** — Zdźělenja, namjety (themata za hłownu zhromadźiznu!) a wólby.

Wo bohaty wopyt prosy **předsydstwo.**

Zhorjelcski překupski dom
Gustava Bobaka
w Budyšinje, Bohata droha čo. 29.

(napřećiwo „Winowej kići“)

poruča so

jako najtuńše a najlěpše nakupne žórłc za wšě wěcy, k wšědnomu wužiwanju trěbne.

Spytajće a budźeće naši stajni kupcy!

Rěčimy też serbski.

K 1. oktobrej abo hnydom sprawnu a porjadnu holcu, 15—17 lět staru jako **pschedawarku** pytam. Pschekupc **Hórnik** we Worklecach).

Katholski Posoł

Wudawa so kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich expedicijach 2 hr.; z křižnym zwjazkom do domu słany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće a w knihařni lětnje 3 hr., štwórtlětnje 75 pj. Za nawěštki płaći so za rjadk wot sobustawow 25 pj.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Mikławš Andricki, kapłan w Budyšinje.
Administrator: Mikławš Žur, farař w Budyšinje.

Čisło 35.	27. augusta 1904.	Lětnik 42.

Macocha a Morawa.

Wobrazki a myšle. Podawa — i.

... Wjadnje stara Rumburkska slawa. Bywachu doby, zo bě nasch serbsti lud w Rumburku doma kaž w Krupcy, a bóle doma. Ale časy su so jara pscheměnile! Njesměrny pschewrót dokonjachu železnicy, potom pschińdżechu koła a hischcże moderniſche wozydła. Njedźiwajcy na to, a wutrobnje was za to cżeſcżujn: ſcże Krupcy dotal ſwěru wobkhowali. Njejſu to lohke pucże, a w naſchich — lohkich cżaſach, aj to ju wone wulki wopor, wulki wopor! Abo njeſměm was pokhwalicź?

Sylzy mi wocżi mucża, ſpominam-li, zo jónu naſcha macź do Krupki dżěſche, a njeboh' nan jej tajki drobny złocżak podawaſche, kotryż ſebi wona ſtaroſcżiwje zawobaleſche. Nasch hóle tehdom mało wědżeſche, ſchto pjenjez płacżi, ale pozdźiſcho pózna, zo to njebě wjele macżerí a wjele běſche — nanej. Njeběchmy bohacżi. A z kajkim pohnucżom z cyła myſlu na dżeń pſched Krupcżanſkim proceſſionom! Měwachmy po wowcy wjele dalokoho pſchecżelſtwa, a tuž tež na tu nóc měwachmy wjele Krupcżanow. Někotſi Kulowſcy a Zakulowſcy pſchinjeſechu ſo ze ſchěrokimi delanſkimi wózykami, druzy pſchinjeſechu ſebi ſprócnej nozy hižo, prjedy hacź pucź ſamón naſtupichu. Pſchede wſchěm pak mějachu nozy próſchnej, a hnydom po witanju ſebi nohi myjachu. Cżiſtocże k woli, a tež a to woſebje: zo byſchtej nozy woczerſtwiłoj, woſylniłoj. Dobre nohi ju trèbne! Njepowědaſche ſo wo tym jara, ale hdyž na wjecżor nan a macź a wſchitcy, pſchede wſchěm pak wowka, hromadże ſedżachu bjeſadujcy, a „hóle", něhdże w kucżiku ſkhowany, poſłuchaſche, ſłowa pózerajo (a pſchinjeſene titki pſchehladujo): na „Geiersberg" by tola druhdy rěcź pſchiſchła, a w mojej dżěſcżowſkej myſli tale hora roſcże na hobra, a

pucź po njej horje a dele: na cźežki pucź, na kruch kschižowoho pucźa, kotryž sebi sam horcy pschejach nawidźecź, pscheńcź. Schkoda, zo bě hólc mały! Schkoda, zo ani — wjetschi, k tomu njedóńdźech!

Haj, skoro zawidźu (hačrunjež zawisćź njeje póccźiwosćź) — lubomu pschecźelej a towarschej, kotryž je jónu sobu do Krupki schoł. Něhdy snadź běch też z Krupcźanami hicź mohł, mjez tym zo to takle drje hižo njebudźe ženje. Zastojnstwo w naschich wobstojnosćźach — je pschal, stódki drje: dokelž pak stajnje pschaha, tola: pschal. A tak drje was hižo ženje njewohladam, lubi Krupcźenjo, njepobudu z wami. Nasch wulki, stawny doktor Kschesćźan Pful je sebi was w Gottlobje wobhladał, a wam w swojim cźasu nutrny, luboźny nastawk do „Łužicy“ napisał, a wón bě z professorow (kotsiž hewak jenož wucźene pisaja wěcy, njemějcy za wěcy wutroby, za nježne wěcy nic cźasa ani wjele zmysła), a běsche evangelski Serb — ach, kak rad bych ja jenož jedyn jenicźki króćź z wami pobył, z wami so modlił, a — dokelž je mi Bóh pjero dał: wasch pucź wopisał, wam k wopomnjecźu, wam a pschichodnym ... Tak — mózu jenož w duchu z wami bycź, Bohu a Božej macźeri was poruczicź, kotrejž k cźesćźi so hotujecźe, bórzy zasy na drohu wukroczicź. — „Zbóžny je lud, kotrohož Knjez je joho Bóh“, cźitam pola kralowskoho spěwarja Davida w 143. psalmje; zbóžny je a budźe nasch lud, doniž budźa joho dźěcźi pobožne pucźe khodźicź k Božej cźesćźi a Božeje macźerje, kaž Krupcźanski procession.

Stwjerdnychu wam wasche nohi po lětuschich — bohužel twjerdych pucźach a znjepkódnjenych, twjerdych rolach; stwjerdnu wam, stwjerdnu nohi hischcźe bóle, dokelž póńdźecźe po twjerdych, nahkych pucźach, ale dźicźe! Wuslyschi wasche próstwy Bóh, a nascha Knjeni za nas po suchim lěcźu wuprosy, zo by Knjez so smilił tola w podlěcźu, a nazymu naschej zemi dał wlohi, sykam rosy! Bóh was pschewodź, kóždu waschu krocźel žohnuj! Wjele njech was tam wuńdźe, wjele Božoho žohnowanja nam z wottam pschinjesćźe! —

Tola wróćźmy so k Rumburkej! Něhdy běsche wot nas wjacy wopytowany. Tu wězo wjele też blizki Filipsdorf cźini, a wobžaruju to. Prjedy je w Rumburku same serbske prědowanjo było: něsto na to pomyslicź njeje, hdyž ma wjednik wokoło cyrkwje a do cyrkwje wodźicź — kaž tónkróćź bě, 30 ludźi. Mi so zda, zo je z tym nic jenož Rumburk pschikrótscheny, ale też my sami wo kus swojoho žiwjenja, nabožnoho a narodnoho. — Rumburk je wokrjesne město z 15 tysacami wobydlerjow, kotsiž su z wjetscha a dobri katholscy. Dźěcźi a někotsi wulcy postrowjachu duchownoho „Budź khwaleny!“ Nacionalny njekscheschcźanski cźeńk so tam njeje hischcźe tak hłuboko zatocźił. Hłownje je to zasłužba franciskanskoho klóschtra; duch nutrneje pobožnosćźe a khudoba Khrystusa dla stej mócnej, płodźitej póccźiwosćźe, zdźeržujetej „staru“ wěru. Dobri, khudźi a pschi tym dobrocźiwi, hospodliwi Rumburkscy mnischa kóždoho dyrbja k sebi zwabicź ...

Wobkhad abo ambity wokoło swj. doma su w poslednim cźasu rjenje wumolowali, prosćźe, ale cźiscźe. Stari Judaschowje, nosacźi farizejowje a wohidni wojacy ze swj. skhoda a wokolnosćźe su so zhubili, njeje jich schkoda. Někotrym je so po nich styskało a swarja na nowy rjad; ale to je tola wěste, zo wschitko, schtož je stare, njeje a njebě z tym samym sama dospołnosćź. Cźasy postupuja, a wosebje w cźasach, hdźež tak swj. cyrkej pschimaja, mamy

po mózhnoſczi zdalowacz wſcho, czohoz bychu ſo móhli pſchimnycz a za to nas ſměſchicz. Zwjeſelace je, zo to naſch lud tez dale lěpje póznawa; nic jenoz drohe a ze złotom ſo pukace piſane poſtawy a ſwjeczata! Alle rjane a doſtojne njech ſu! Rozpiſa ſo wóndanjo na tymle měſtnje wuſtojne pjero pod heſłom „Pyſch ſwój dom!“, a z wjacy ſtron bu naſtawk pſchipóznaty a pokhwaleny. Njekupujcze wot zidow a pokſchczenych zidow, ſchtoz wam do domu noſcha; rjeńſche wěcy — a tola doſtojne wěcy — za tuńſchi pjenjez dóſtanjecze, hdyz ſo w tajkim dwělowanju knjezich duchownych abo wucherjow wopraſchecze wo dobru radu. Hewak ſo nam ſměja a wuſměſchuja nas. Směch pak najhórje rani, a njech je tez njelepy a najhłupiſchi: tez najhłupiſchim wěcam ſo ſobu ſměja, nic jedyn a dwaj, ale mnozy. Z teje pſchicziny njeroncze ſylzy wo tajke pſchebytki ze ſtarych czaſow, běchu dobre w ſwojim czaſu a derje ſu měnili, kotſiz je dzěłachu a dawachu dzěłacz. Alle dzenſa njeje kaz tehdom, a hiſchcze k tomu je wjele tych, kotſiz zlě měnja ...

W klóſchtrſkej cyrkwi ſwjeczachu porciunkulſki wotpuſtk, a tuz bě tam zywjenja doſcz a doſcz. Naſchi Serbja, ta drobnuſchka czrjódka, wuńdzechu zahe rano, a druzli běchu hizo w rubiſchkach. Njerad dzělach ſo z nimi, dokelz je człowjekej czoplíſcho pſchi bratrach a ſotrach, a dokelz to tak hrěje duſchu a wozywja człowjeka, zetkaſch-li ſo z krajanom w cuzbje — czim bóle, widziſch-li krajanow czrjódu a mózeſch do ſwěrnych a ſprawnych wobliczow pohladacz. Rumburkſcy knjeza a bratſja pak běchu naſchim ludzom tez jara dobri a njemózachu ſo pſchi nich nabycz. Haczrunjez bě pſchemnoho ſpowědnych ludzi: ſam knjez guardian P. Linus pſchiběza kózdu hodzinu na khwilu, hacz dołho wjeczor ſmy hromadu byli, a zahe rano, hdyz cyły ſerbſki proceſſion wokoło kofejowych hornczkow ſtojeſche, běchmy zaſy wſchitcy hromadze, a khwilu ſmy hiſchcze za nim hladali, ale woni dzěchu dale. — (Njewěm, hacz a kak wam trjechju, ale dowolicz ſebi chcu namjet, hacz proceſſija, runje wopiſana, njeby tola radſchi mohła wulkich kemſchow wocakacz a potom wokoło 12 ſwjatoczniſcho wotenczcz. K wjeczoru by pſchecy mohła w Budyſchinje bycz a z Rakeczanſkim czahom je pſchileznoſcz dale. Jenoz Khróſczenjo a dalſchi bychu wobczeznſcho měli, ale tez czi bychu dom pſchiſchli.)

Porciunkulu w Rumburku, ſamo ſo rozemi, ſwjecza ſławnje. Tak tez lětſa na huſliczki a druhe naſtroje dzěłachu, jenoz — na piſchczele nic. Te běchu — rozſuſchene. Tez ſczěhwk lětuſcheje ſuchoty! — Runje popołdnju pſched tym, hdyz běchmy Serbow ſwjatoczńje nuts dowjedli — a hlejcze, Serba běchu knjeza duchowni do ſrjedza wzali — a hdyz Serbow witachu, piſchczele zaſchkrěkunchu załoſtnje, běchu ſo rozſuſchiłe, wulku Bozu mſchu nazajtra pſchewodzeſche měſto piſchczelow ſchumjenja — khude harmonium. Ze wſchěch ſtron běchu k Bozej mſchi duchowni knjeza pſchiſchli. — Pſched kemſchemi běch prědował. Rumburkſka klóſchtrſka cyrkej njezda ſo wulka bycz, je pak ſchěroka a tez hluboka: ma mało ławkow, a tohodla daloko pſchez tyſac ludzi wopſchijmje. Tónkrócz bě jich mohło wjacy bycz: zo njebě, wujaſniſch ſebi z toho, zo tworuje dzěłachu. (W Filipsdorfje mějachu dzěłaczerjo ſwjatok, a to hnydom 1 dny — dokelz bě w Nowym Gersdorfje — tſělenjo.)

Tak jara běch ſo za krótki czas z lubymi a drohimi knjezami zapóznał a bratrami, běchu tak hoſpodliwi a duſchni pſchi wſchej khudobnoſczi ſwojoho rjadu a domu, abo ſnadz runje pſchez tule khudobnoſcz ..., ale njemózach woſtacz, dokelz běch ſebi hinak „prózdniny“ dzělił, mi pſchidzělene. Hiſchcze

ſamſne połdnjo w 1/2 1 hodź. wotjědźech k Prazy; wſchitcy Pražſcy ſtudenczi tónle cźah znaja. W Prazy założiwſchi, chcych na Morawu a k Macoſche jěcź

(Pokračźowanjo.)

Z Łužicy a Sakſkeje.

Z Budyšina. W našim měsće přihotuja so swjatočnosće, kotrež maja za cyły serbski lud njesměrnu ważnosć a měznik staja na puć našich stawiznow. Na lětušoho Michała budźe „Serbski dom“ wotewrjeny. Wšo dalše a bližše za tydźeń a za dwě, tři njedźele.

— 40 lět wjelepłódnoho a njewustawajcy pilnoho žiwjenja je 19. augusta naš sławny Pražski přećel Adolf Černý dopjelnił. Što njeby joho mjeno, što njeby joho lubosće k nam w Serbach znał. Zo pak byšće połnje zapřijeli, što Adolf Černý za nas je, so bórzy k njomu wróćimy.

— Miholicź ſo póńdźelu pocźa a po něcźim ſo do deſchcźa da, zemja pak njemóżeſche włóhi pſchijimacź, dokelž bě cyle popjek. Wutwori ſo kóžka na zwjerch role a naſtawachu łužiczki. Hakle wutoru, hdyž deſchcźik huſcźiſcho padaſche, pjerſchcź bjerjeſche a wſcha pſchiroda, ludźo ſobu wólniſcho wodycho wachmy. Schkoda jenož je, zo bě ſamſnu wutoru tež zaſy kónc.

*

Wojacy cźahnu! Wojeriſke wuwucźowanja ſu pſched durjemi. Jutſe hižo dóſtanjemy tu a tam prěnich wojakow a zdźerżimy jich 4 njedźele nimale poſpochi. K tomu napominamy hoſpodarjow, zo bychu wojakow z pſchecźelnoſcźu pſchijeli a jim cźiſtych měſtnow a doſahaceje, ſytneje jědźe poſkicźili, tak zo wojak ani na mazanoſcź, ani na hubjene jěſcź ſtorżicź njetrjeba. Karancźk piwa, kotryž hoſpodarjej něktore pjenjezki płacźi, pſchihotuje khudomu wojakej wulke wokſchewjenjo. Hdyž ſo tež něchtóžkuli na wojeŕſtwo a joho wuwucźowanja hněwa, to njech wopomni, zo tola wojak za to njemóże. Wo ſebje wohidna je ſkupoſcź napſcheczo wojakam w zamožitych ſwójbach, hdźež woprawdźe na toleŕ pjenjez hladacź njetrjebali. Dobre zaſtaranjo wojakow je kóždy hoſpodaŕ nic jenož ſwojej ſamſnej cźeſcźi, ale tež cźeſcźi ſwojeje narodnoſcźe a ſwojeje cyrkwje dołżny. Wojak njepraji: „Pola tych ludźi běſche hubjenje“, ale wón ſpowſchitkowni ſwoje ſłowo a rjekńje: „W katholſkich Serbach běchu hubjene hoſpody.“ Ně, nawopak dyrbi bycź. Wojacy dyrbja po manevrach prajicź móc: „W katholſkich Serbach běſche najrjeńſcho.“ Z tym cźiniſch ſebi ſamomu, ſwojej wſy, ſwojej narodnoſcźi, ſwojej cyrkwi cźeſcź. — Jeli pak bychu ſebi nawopak wojacy tu abo tam něſajke wuſměſchenjo katholſkich Božich ſtužbow, ſwjecźatow, wjeſnych kſchižow abo podobnych cyrkwinſkich wěcow abo wobrjadow dowolili, kedźbuj, hdźe je tajki wojak w hoſpodźe abo ke kajkomu wotdźělenju pſchiſłuſcha a wozjeŕ to hnydom na farje. (Wojakam ſu tajke njepſchiſłuſchnoſcźe wot jich wyſchnoſcźow z wjetſcha krucźe zakazane.) — Dale tež pſched wojakami niczo njepowědaj, ſchtož njechaſch, zo by to wojak wědźał: pſchetož něktoryžkuli wojak je Serb, ale njedawa ſo jenicźcy tohodla ſpóznacź, zo by zhonił, ſchto ſebi ludźo wo nim powědaja. — Skónczńje napominamy holcy, zo bychu ſo wſchoho njetrjebawſcholo wobkhada a towarſchowanja z wojakami woſtajiłe. Jónu mi wojak powědaſche: „Loni běch we wſy pola Miſchna w manevrach, ale njewěm, ſchto tam do holcow běſche. Ani jeneje ſo wjecźor pſched dworom abo na wſy njepokaza,

a to za cyły cźas manevrow nic.“ To běchu lutherſke holcy, ale te mózemy naſchim katholſkim holcam z dobrym ſwědomjom za pſchikład poſtajicź. Też w katholſkich Serbach płacźi prawidło: holca, kotraž wjecźor z wojakami wobchadźuje, njemóże wjele hańby měcź. Wosebje pak napominamy ſerbſke holcy, zo njebychu na tych njedźelach, hdźeż budźa wojacy w krajinje, na reje ſchle!! — Cźohodla nic, njetrjebam drje wukładowacź.

Z cyłoho ſwěta.

Sakſka. Arcywójwoda Karl-Awſtriſki je ze ſwojej macźerju arcywójwodowej Joſefu (jakſkej pryncesu) tele dny Joho Majeſtoſcź krala Jurija w Pilnicach wopytał.

Němſka. Srjedźiſchcźo wſchitkich politiſkich a njepolitiſkich podawkow tohole tydźenja tworjeſche zjězd katholikow Němſkeje w Rěznje (Regensburgu). Za pſchedſydu wuzwoli ſebi impoſantna zhromadźizna, kotraž ma po ſwojej wulkotnoſcźi lědma hdźe runjecźa, juſticnoho radźicźerja dr. Porſcha. Najlěpſchi rěcźnicy, kotrychž Němſka ma, ſu ſtawnje wuſtupowali, duch jednoty a luboſcźe k ſwj. ſtołej wſchitke duſche napjelnjeſche. Hrimot zahorjenja wubudźi telegram bamža Pia X., a wosebje też cźopły a jara wutrobny poſtrow kejžora Wilhelma. Pſchichodny 52. zjězd budźe w Straßburgu. — Wo zjězdźe pſchinjeſemy rozprawu z pjera ſwědka ſtawnych dnow.

— Němſke kejžorſtwo mějeſche ſkónc lěta 1903 dołha 2933½ milliona. Lěta 1900 wucźinjeſche dołh 2418½ milliona, lěta 1895 2201 million, 1885 551 millionow a lěta 1875 120 millionow. Ze ſtatiſtiki je widźecź, zo němſki dołh rapidnje roſcźe.

— Kardinal Vanutelli załoži po pucźu z Irſkeje w Kölnje, zo by ſtawny dom wopytał. Potom wotjědźe do Freiburga, hdźeż mějeſche nutrnu, hnujacu rěcź k pſchebywacym tam italſkim dźěłacźerjam.

— Suchoty dla wotwołane ſu manevry, kotrež mějachu ſo w tych dnjach wokoło Góry w Schlezſkej wotbywacź.

Awſtrija. Suchoty dla wotwołane ſu manevry w Galiciji Pſchemyſchlſkoho kraja; tohorunja wulke kejžorſke manevry w Cźechach, na kotrež ſo też kejžor Wilhelm cźakaſche jako hóſcź.

— Wſchoněmcy w Opawje ſu zlě pozakhadźeli. A njebě rjenje, zo ſebi dźeń 18. auguſta wuzwolichu, tajki wótcźinſki dźeń, pſchetoż kejžor Franc Józef ſwjecźeſche ſwoje 74. narodniny. Ale jim ſo runje tónle dźeń hodźeſche: mózachu wſchak najzjawniſcho zjewicź, kak ſu do duſche na kejžora rozhněwani, zo tajkoho miniſtra Körbera cźerpi, kotryž je ſłowjanſke parallelki pſchizwolił, wſchi Opawſkim wucźerſkim wuſtawje cźěſke, w Cźeſchinje pólſke. W awſtriſkej Schlezſkej, kotraž ma pſchez ¼ milliona wobydlerjow, je pſchez połojcu Słowjanow, kotſiž maja ſwoje cźěſke a pólſke wucźerńje a potajkim też wucźerjow trjebaja cźěſkich a pólſkich. K wukubłanju wucźerjow pak dotal njebě wuſtawa. A něhak to dźěſche: pſchikhadźachu wucźerjo z Morawy a z Cźech. Tola mjez tym ſu wucźerjam w Cźechach a na Morawje mzdu powyſchili, a wottam ſo wucźerjo wjacy njehibaja. Schlezſka pak njemějeſche ſtoro žanych młodych wucźerjow wjacy. Tohodla njemóżeſche ſebi Körber hinak pomhacź, a dokelž njechaſche ſamoſtatnej wuſtawaj dacź, ſlubi pſchi němſkimaj wuſtawomaj poboczki ſłowjanſke, cźěſki a pólſki pſchilopk. Bojeſche ſo radikalnych Němcow a da tak mało, kaž jenož móżeſche. — Ale za jědźu

pschikhadża appetit. A tak w Opawje k wustupam dóńdże, namĕrjenym runjewon pschecźiwo Majestoscźi. Policija dyrbjesche so brónje pschimacź, wokna wubijachu, spĕwachu wulkoněmske pĕsnje. Polacy a Czechowje pak su so zjednocźili a dźerża mĕr. Najmudrischo tak! — Ludźi dla, kotsiž z Wolfom du a joho slawja, hódno njeje, so hnĕwacź. Wolf je w Opawje sapacu rĕcź mĕł.

Rižozemska. W Amsterodamje wotbywachu sebi socialiscźi cyklohu swĕta mjezynarodny zjĕzd. Pschi nim dóńdże k wschelakim móżnoscźam a njemóżnoscźam. Tak so tam na psch. zastupjerjej japanski a ruski bratseschtwo, dźiw zo so z luboscźe njejstaj zjĕdłoj. Z druheje strony zasy staj znaty Bebel a Francóza Jaurès pschi samym so popraloj. Na kónc howrjeŕ Auguśt Bebel doby, ale na zdacźo jenoż. Do bratrowstwa wschĕch narodow zemje a wschitkich ludźi je jara daloko hischcźe. A cyle wĕste je, zo bjez Boha k tomu pucźu njeje, a na tym pucźu su socialiscźi.

Francózska. We wójnje ze swj. stołom je trochu pschestawki pschischło. Same francózske knjeżerstwo so pomału scźĕhwkow boji, kotrež bychu na kónc mohłe bycź. Swj. stoł pak z mĕrom do pschichoda hlada, z tym mĕrom, kotryž ma na skale Pĕtrowej swój zakład, na kotrejž katholska cyrkej stoji.

— W Marseillskim pschistawje 18000 dźĕłacźerjow njedźĕła.

Jendźelska. Wo strowoscźi abo khorobje krala Eduarda scherjace powĕscźe z joho krónowanskoha lĕta z nowa stawaja. Mariańske kupjele jomu prawje njehoja. Lĕkarjo so boja, zo je kral w poslednich njedźelach pschi wschelakich tych wopytach so pschenapinał. — Kral Eduard je sebi za cźas knjeżenja wjele pschecźelow dobył, a z najmjeńscha wjele wjetschu luboscź, dyž=li mĕjesche hako Wales ski prync.

Ruska. K wukschcźenju ruskoho cezarewicża, kotrež je so srjedu dokonjało, je jako zastupnik nĕmskoho kejżora Wilhelma joho bratr, prync Hendrich jĕł a za jendźelskoho krala Eduarda wjerch Battenberg.

— Car Mikławsch je z radoscźe nad narodźenjom synka miłostny manifest k narodej wudał. — Samo so wĕ, zo so pschi składnoscźi joho wukschcźenja w Peterhofje tež deschcź rjadow zeńdże: mjez druhimi dósta rjad Włodźiměra II. rjad. komandant prĕnjeho wotdźĕlenja Władywostockoho łódźstwa w Czichim morju, admiral Bezobrazow.

— Na sibirskej żeleznicy je złóstniska ruka tworowy cźah z dynamitom do powĕtra cźisnyła. 4 wosoby buchu morjene. Njekhmanikam bĕsche wo expresny cźah, tola na zbożo bĕ tón so zakomdźił, a z tym katastrofa wucźekny.

Južno=zapadna Afrika. Trothowe dobycźo njeje tak slawne było, kaž je so zdało po prĕnich powĕscźach. Bĕchu dźĕ to prĕnje, tak dawno cźakane dobycźerske powĕscźe, a to cźłowjek ze samej wjesołoscźu wĕrjesche wjacy hacź bĕ wèrno. Zo tomu tak je, widźimy z nowych transportow, do Afriki duchych. Tak wujĕdźe dźensa tydźenja z Hamburga parnik „Silvia", kotryž 205 koni wjezesche a 969 muži, mjez nimi 36 wyschkow. Tohorunja rĕcźa wo nowym kredicźe we wysokoscźi 30 millionow, kotrež budźa so pscheczźiwym Hereram wot sejma żadacź. (Hacź dotal wójna 50 millionow płacźesche.) Gouverneur Leutwein, kotryž tónle lud znaje, je prajił, zo budźa Hererowje wojowacź, doniž zmĕja poslednju patronu.

Tomu ani evangelike nadrhynske stowarschenjo missionarow njebudźe zadźewacź móc, kotrež je Hereram nĕschto na pastyŕski list podobne pósłało a

dźiwich Hererow napomina, zo bychu wójnu pschestali a wyschnoszći poslúschni byli, wot Boha postajenej. Tomu Hererowje njerozemja, dokelž woni mysla, zo je prenja wyschnosć w jich kraju w rukomaj wjerchow jich samsnoho splaha. — Kaž pisaja, je nětko tež Hereram susodny splah Ovambo, 30000 duschow liczacy, postanyk a bratram pomha. — Docyła wopaczna je politika wěstych organow, kaž na psch. „Schlesische Zeitung", kotrež žadaja, zo by Němska bjez smilnoszće Hererow schwikała a kóncowała, njech su hischcże pohani, njech tež hižo pokschczeni! Zajimawe je, zo tak žadaja pisma hakatistow.

Rusko-japanska wójna. Wěrnych, woprawdże spuschczomnych wažnischich nowinkow z bitwischcza pschecy hischcże njeje. Pschetož tych zelžanych pasmow, kotrež w chinskim Cžifu pschadu, hódno cžischczecź ani cžitacź njeje. Port-Arthur je hischcże pschecy w ruskej mocy. General Stößel je pschecželej pisał, zo budże twjerdžizna joho row. A jeli joho Japani njezjimaja, njeje drje falschny profeta. Tež w ruskich knjezerskich nowinach so z padom Port-Arthura spschecželuja. Wobkčhowanjo města a rjekowstwo joho schkitarjow je wjetsche - struchlische, dyžli je w Sewastopolu byko. Tež so praschenjo dale nalež-nischo rozpomina, hacž trasch tola rozom njekaza a wutroba njeradži, pad Port-Arthura slónczinje tola bracź jako mjenische zło. — Japan jako pohan wězo tak njerozpomina.

Žałostne njezbožo ruske łódże pschecy na morju pschescžeha. 20. augusta potepischtej jim japanskej łódži wulki wubjerny kschižak „Nowik" pola kupy Sachalina. Wo „Rjurikowym" padże hižo spomnichmy. Hdyž so „Gromoboj" a „Rossija" 19. aug. (samej rozbitej) bjez njoho do Władywostoka wróczischtej, bě tam płacža po brjozy, zo bu tež twjerdym wutrobam k płaczu.

W Americy pschihotuja so na wólbu präsidenta, kotraž je tam pschecy wulki politiski podawk. Tak budžetaj so letsa dwaj kandidataj měricź, wobaj mocnaj a mócnaj: dotalny präsident Roosevelt (republikan) a demokrat Parker.

Za cyrkej swj. Józefa w Hajnicach.

Dotal 5585 hr. 73 pj. Dale su woprowali: złótnik Józef Jung w Budyšinje 5 hr. — Přez zběrarja Martina z Bělčec (Pokračowanjo): w Nowej Wjescy: Jakub Dórnik, Mikławš Glawš, Jakub Heša, Michał Bělk, Bernard Forch, Hańža Hilmanowa po 1 hr., Pětr Nowak, Madlena Šejdowa, M. Klimant po 50 pj., Hańža Kobalcowa, Pětr Pětřka, Marija Pětřkec po 25 pj., Jurij Budař, Mikł. Dürlich, Marija Kilankowa po 2 hr., Michał Wobza 3 hr., Pětr Bódlink 10 pj., Wagner 1 hr. 15 pj.; w Hrańcy: Jak. Wowčerk 50 pj., njemjen. 8 pj., Mikł. Nowak 1 hr., Pětr Woko 25 pj., Jurij Čornak 1 hr. 50 pj., njemjenowany 4 hr.; w Sernjanach: njemjenowany, Jak. Nowak, njemjenowany, Mich. Bjenš, Napoljon, J. Bjenš, Herman Rothe po 1 hr., njemjenowany 3 hr., Michał Rjeńčka, Schöna, Mich. Janca, Mich. Handrik, Marija Bukowa, Jakub Šejda I. po 50 pj., P. Žur 16 pj., Jurij Kral 1 hr. 50 pj.; w Róženće: cyrkw. wučeř Wjenka, njemjenowany, Hańža Šołćina, Madl. Wincarjowa, Jurij Glawš, Mikł. Mjechela, Hańža Kašporowa, Jurij Jakubaš, Jak. Čornak po 1 hr, zwónk Šołta 3 hr., Michał Frencl, Madlena Grosowa, Jakub Frencl, Jak. Šołta, Jan Kobalc po 50 pj., Mikł. Šołta 1 hr. 50 pj., wudowa Klimantowa, kapłan P. Romuald Domaška po 2 hr., njemjenowany 20 pj., Jak. Glawš 60 pj.; we Łazku: Madlena Rychtarjec, Mich. Bórnač po 50 pj., Franc Kokert, Hańža Glawšec, Mich. Brankačk, Mikł. Brězan, Jan Bjarš, Pětr Šołta po 1 hr., Mikł. Wjacławk 2 hr.; w Smjerdźacej: njemjenowany, Michał Wnuk po 2 hr., Marija Kmječowa, P. N. 1 hr., njemjenowanej 1 hr. 50 pj., M. Janca 45 pj.; w Šunowje: J. Mikliča, Mich. Narćik, Mikł. Šołta, Hana Kurjatec, wumeńk. Kurjatowa, Mich. Šejda po 1 hr., Mich. Ćesla 3 hr., njem. 10 pj., njemjen. 20 pj., Mikł. Rocho, Mich. Kubaš, Mich. Klimant, Madl. Braeuerowa.

(Pokračowanjo.)

Za twarjomnu nowu cyrkej we Wulkim Šunowje: Mikławš Schäfrich w Budyšinje 10 hr.

Za Serbski dom w Budyšinje.
Dotal w našej redakciji nawdatych 12566 hr. 97 pj. Dale dari: r. 1 hr.
Zapłać Bóh wšěm dobroćerjam!

Sobuſtawy bratſtwa „Jězuſoweje Wutroby“ a „Japoſchtolſtwa modlenje“ maja ſwoje dobre ſkutki a modlitwy w měſacu **ſeptembru** Bohu woprowace „**zo bychmy wuczbu katholſkeje cyrkwje lubowali.**“

Za Radwořsku wosadu.

„Towařstwo knježnow“ ma jutře **hnydom** po něšporje **ważne** rozrěčenjo.

„Katholska Bjesada“ so wječor w 6 hodź. k měsačnej zhromadźiznje zeńdźe. **Předsydstwo.**

Ralbičanska katholska Bjesada

zeńdźe so jutře **njedźelu, 28. augusta,** popołdnju w $^1/_2$4 hodź. pola **Brèzana** ke kulenju do keheli a k małej loteriji.

Swob. Zjednoćenstwo katholskich wučerjow serbsk. Łužicy

změje **srjedu 31. augusta t. l.** popołdnju w 3 hodźinach **zhromadźiznu** w „Janowej kupjeli“ **w Smječkecach.** — Zdźělenja, namjety (themata za hłownu zhromadźiznu!) a wólby.

Wo bohaty wopyt prosy **předsydstwo.**

Do Krupki.

Pónděelu **5. ſeptembra** rano w 5 hodźinach Boža mſcha w klóſchtrje Marijnej Hwězdźe, potom wotkhad do Krupki. W ſtarej Krupcy hiſchcźe cyrkej ſtoji. — Wo bohate wobdźělenjo proſy **Jakub Schěrc,** wjednik.

Prózſtwa.

Krupczenjo hotuja ſo na ſwjaty pucź, a ze ſrjedźiznu jich ſamych ſ myſliczka wuſchła, zo bychu, hdyž do Krupki dóńdu, wbohim wupalenym tam mółhli trochu nahladny dar w nuzy pſchepodacź. Nuza je, połojca hórſkeho měſtaczka w popjele leži. Kaž wſchelako druhdźe, je też w Krupcy wohe pobył a — zrudnje na njón wjele zrudźenych ſpomina. Spominamy n „Gottleubu“, pſchez kotruž Krupczenjo też khodźa a hdźež ſu pſched 30 lětam po podobnym njezbožu wulku pomoc pſchinjeſli — a wjetſchu radoſć w ſtruchłoſczach. Nětko w Starej Krupcy njech też tak je, cźim ſkerje, zo ſ w njej pſchez ſtaléta ſławjeny Boži dom, w kotrymž ſu też ſerbſke duſche ſerbſkej zemi wuproſyłe něktru dobrotu. Dokelž pak maja Krupczenjo hyć toho po dołhim puczu doſcź wulki wudawk, proſymy ſtarych Krupczanow kotſiž jenož z pohnutej myſlu a dźakownymi wutrobami hnadowne měſto w pomjatku khowaja a kotſiž tam njemóża hicź, zo bychu ſwój wopor wopra wali; dobry ſkutk dokonjeja. Njech jón Krupczanam ſobu dadźa! Njech n to pomyſla, zo je Bóh naſchu domiznu pſched hubjenſtwom teje druźiny lět hiſchcźe hnadnje wukhował. Też my tajke dary radźi wozmjemy a Krupczanam ſobu damy. A woni je w Krupcy woſadnomu fararjej dadźa. (2 hriwnje „wot njemjenowanoho duchownoho“ hižo za tón zamyſl mamy.)

Redakcija a adminiſtracija.

Cźiſchcź Smolerjec knihicźiſchcźernje w Serbſkim domje w Budyſchinje.

Katholski Posoł

Wudawa so kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich expedicijach 2 hr.; z křižnym zwjazkom do domu słany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće a w knihařni lětnje 3 hr., štwórtlětnje 75 pj. Za naměstki płaći so za rjadk wot sobustawow 25 pj.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Mikławš Andricki, kapłan w Budyšinje.
Administrator: Mikławš Žur, farař w Budyšinje.

Číslo 36. | 3. septembra 1904. | Lětnik 42.

51. hłowna zhromadźizna katholikow Němskeje w Rěznje.

Hdyž bě lońscha 50. abo jubilejska hłowna zhromadźizna katholikow w Kölnje skónčena a w zjawnym rozmołwjenju so dale wopominasche, běsche powschitkowne pschesmědčenjo a kaž z jeneje myśle rozsud: hłowne zhromadźizny su najwyschschi skhodźenk dosćahnyte, pschewyschić a pschesćahnyć so wjac njehodźa: tak wulkotna, tak hordozna běsche była. Wschelake momenty za to rěčachu: wulke město, katholska krajina nad Rhynom, zahorjeny, politiscy zrały lud a t. d.

A tola, hdyž lětuschu 51. hłownu zhromadźiznu wopytachmy a te dny w Rěznje (Regensburgu) pschebywachmy, dyrbjachmy jebi wuznać: tale zhromadźizna so bjez stracha smě poruno stajeć lońschej w Kölnje. Haj tež lětuscha Rěznjanska běsche wulkotna, hordozna. Tajkich dnjow drje Rězno lětstotki dołho wjac widźało njeje, kajkež běchu minjene 21.—25. augusta, w kotrychž so hłowna zhromadźizna katholikow tam swjećeschе.

Rězno dyrbi so, hdyž je z Kölnom abo druhimi wulkimi městami pschirunamy, małe město mjenować. Ma jeno 46000 wobydlerjow. Hdźe w tajkim měsćze wobydleni za tysacy a tysacy cuzych nabrać?! A tola, wscho je so derje wuwjedło, wschitcy buchu hospodowani, derje a k spokojenju w hosćencach a privatnych wobydlenjach. — Dale, hdźe tajkoho twarjenja, tajkeje sale namakać, w kotrejž by trasch 10000 wosobow so z dobom zhromadźić mohło? Tola tež ta cźežkota je hižo pschewinjena. W Kölnje maja salu „Gürzenich", kotraž do najwjetschich cyłeje Němskeje stuscha. Tola tež ani ta za zhromadźiznu katholikow Němskeje njedosahasche, a běchu tohodla w Kölnje hižo wulku „swjedźeńsku halu" pschi brjozy Rhyna natwarili. Podobnje su jebi tež lětsa w Rěznje pomhać wědźeli, ale hischće bóle praktiscy.

Tam běchu na wulkej łucy hnydom pschi měsczе stajili wulkotny stan, kotryż je firma Stromeyer & Co. w Kostnicach (Konstancu) zhotowiła. A to běsche woprawdże krasny a praktiski twar: Cyle kruty twar z hrjadow, kołwokoło a horjeka poczełnjeny z płatowymi płachtami. Hdyż tam nutska w hobrskim rumje stojesche, by cyle zabył, zo je to stan. Po jenym boku běsche wysoko powyscheny jara wulke podium abo tribuna za pschedsydstwo, rěcznikow a na hladnych hosczi; hnydom pschi nim deleka wulki rynk blidow za rozprawnikow a spisaczelow nowinow wschěch druzinow, a za tymi njepschehladne rjady stólczkow a zady ławkow ze 6000 sydłami. Nad zastupom podołhojteje swjedzeńskeje hale a też na zadnim kóncu běsche estrada abo khór za zónske, dokelż smědza deleka jeno muzscy pschebywacz. A cyła tale hala běsche wupyschena z korhowjemi, pletwami, draperijemi w bamżowych (żołto=běłych), bayerskich (módro=běłych), rěznjanskich (czeŕwjeno=běłych), němskich (czorno czeŕwjeno=běłych) a turn=taxiskich (czeŕwjeno=módrych) barbach. K tomu hischcże woprawdże hordozna pycha rostlinow, kwětkow a schtomow ze zahrodow wjerćha Turn=Taxis w Rěznje. Najkrasnischa wozdoba hale pak běsche wulka postawa Njewoblakowanoho Podjecża (wosebje lětuschoho jubileja dla), kotraż zady napschecżo durjam wysoko pozběhnjena stojesche każ w krasnej zelenej a kwětkojtej zahrodże. Wokoło hłowy mějesche 12 hwězdow, kotrež so wjecżor z elektriskim swětłom zybolachu. Cyły stan běsche z tsjomi hobrskimi krónskimi swěcznikami z elektriskimi lampami wuhotowany, kotrež wjecżor stan hacż do poslednjoho kucżika wobswětlachu. Powschitkowny rozsud běsche: tajkeje hale hischcże żana hłowna zhromadźizna katholikow měła njeje. Tuż so njedźiwamy, zo su cyły wulkotny stan też hižo za Straßburg, hdżež ma k lětu hłowna zhromadźizna bycź, wotnajeli. A w tutym hobrskim stanje běsche wschitko jara derje zrozemicź, hdyż bě hewak cźicho.

Wopytowarjow tuteje hłowneje zhromadźizny katholikow běsche z Bayerskeje a wschitkich kónczinow Němskeje zawěscże nic mjenje hacż na druhich dotalnych hłownych zhromadźiznach. Wot sobustawow kralowskoho bayerskoho domu a wjerćhow a druhich zemjanskich swójbow hacż do cyle sprostych a khudych dźełaczerjow: wschitke stawy, wschitke worschty ludu běchu tu zastupjene. A wschitcy jenak horliwi, jenak jeneje mysle, każ bratsja. To je něschto wulkotne, schtoż je jeno w katholskej cyrkwi móżne.

Też pschecźiwo lětuschej zhromadźizmje běchu so wschelake zadźewki po spytowałe. Wosebje běchu liberalni rěcź hrabje Preissinga w bayerskej prěnjej komorje a list, z kotrymż bě hrabja Arco=Zinnenberg wotpowěł, zo na zhromadźiznu njepschińdże, powużili prajicy: bayerske zemjanstwo na zhromadźiznu njepschińdże; tele zhromadźizny su jeno za centrum a nic zhromadźizny katholikow. A kajki bě skónczmje wuspěch? Wustupowanjo młodeju a politiscy hischcże khětro njezrałeju hrabjow a hara liberalnych nowinow běsche najlěpscha reklama za zhromadźiznu. Wjac hacż dotal na żanu hłownu zhromadźiznu katholikow bě runje na lětuschu zemjanow do Rězna pschischło. Nimale wschě nahladnische katholske zemjanske swójby Bayerskeje běchu zastupjene, wjerćh Turn=Taxis sam běsche protektorstwo w lokalnym komiteju w Rěznje pschijał a t. d. Runje tak bě to też z biskopami. To je hewak powschitkowne waschnjo było, zo jeno diöcesanski biskop na zhromadźiznu pschińdże, tón krócź pak bě na zhromadźiznje pódla wjac druhich cuzych biskopow też Muichowski biskop v. Stein a zwjeseli zhromadźiznu z rěcźu, haj też cyle słaby Rěznjanski biskop v. Seneftrey, kiż je hižo 86 lět stary, da so na zhromadźiznu dowjescź.

Schtó pak chcył wopisacź tu žiwu horliwosćź tychle tysacow pschitomnych? Schtóž je na tajkej zhromadźiznje pobył a tam muži słyschał za swjatu wěru, za swjatu cyrkej a jeje najwyschschoho pastyrja, za póccźiwosćź, horliwe katholske žiwjenjo, za wschitke hłowne należnosćze katholskoho swěta rěčźacych, rěčźacych ze zapalom pscheswědčenja a so horjacych z luboscźu za swoju swjatu cyrkej: zawěscźe tón to cźas žiwjenja njezabudźe. Hdyž bě njedźelu cźah dźěłaczerjow, na 12000 muži ze stami korhowjow pschez město pscheczahnył, a hdyž běchu cźile mužowje potom w schtyrjoch wosebitych wulkotnych zhromadźiznach na wustojnych rěčźnikow posłuchali, so z nowa zas najeczili a wokscheli ze słowami wustojnych wjednikow: cźi su z nowym žiwjenjom so domoj wrócźili a sebi prajili: haj, my tebi swěrni wostanjemy, nascha swjata cyrkej, swěrni wostanjemy tebi, nascha swjata wěra, w kotrejž smy kschcźeni, kotrejž smy swěru pschisahali, kotraž nas wozbožuje, w kotrejž po tutym hubjenym žiwjenju dóstanjemy wěcźne zbóžne žiwjenjo. A wschitcy, kotřiž w dalschich dnjach su pschitomni ważnym a dokładnym wuradźowanjam a posylnjacym rěčźam sławnych wucźencow a pschecźelow ludu, woni so domoj wrócźa z nowa wobrónjeni pschecźiwo wupadam pschecźiwnikow swjateje wěry, z nowa napjelnjeni z luboscźu napscheczo wschitkim, też tym, kotřiž njewědomnje hanja to, schtož njerozemja.

Zhromadźiznu a jenotliwe skhadźowanki na njej nadrobnje wopisacź, je mi njemóžne. Tomu strony naschoho Posoła dosahałe njebychu. Hdyž běchu knjez dr. Porsch za pschedsydu a hrabja Droste-Vischering za prěnjoho a swobodny knjez z Pfetten za druhoho městopschedsydu wuzwoleni, scźěhowachu zamknjene a zjawne zhromadźizny, posedźenja jenotliwych wotjadow a towarstwow a t. d., na kotrychž so nimale wschě ważne należnosćze katholskoho zjawnoho žiwjenja wopowědowachu. Běchu to wscho wulkotne zhromadźizny. Móžno njeje, zo by je wschě wopytał, dokelž so wschelake wotrjady z dobom na wschelakich městnach wotměwaju. Zo su tute dny jara napinace za wschitkich, móžesch sebi myslicź, nic jeno za wjednikow a rěčźnikow, ale też za pschiposłucharjow. — Pschispomnicź chcu, zo je so też lětsa hołdowacy telegram na swjatoho wótca, kiž bě zhromadźiznu z ważnym pschipismom poczescźił, a na kejžora Wilhelma kaž na bayerskoho prync-regenta wotpósłał. Wschitcy zas jara pschecźelnje wotmołwichu, a bě wojebje zwjeselace, zo lětsa kejžor sam wotmołwi z jara pschecźelnymi słowami.

Skónczam z pschecźom, zo by dobre symjo, w Rěznje wusywane, skhadźało, rosło a bohate płody njesło za cyrkej, kraj a lud! Sk.

Z Łužicy a Sakskeje.

Z Budyschina. W 32. cźisle t. l. spomni Posoł na z nowa swjecźenjo ponowjenoho wołtarja w farskej cyrkwi Naschcje Luboje Knjenje a lolubi też drobnischu rozprawu. Z tutym so lubjenjo dopjelni, byrnjež też było kus pozdźischo. Wulki wołtař tuteje cyrkwje bě exsekrirowany, dokelž bě lowczk z relikwijemi so wotewrił, najskerje z tym, zo bě pschi wschelkich dźěłach někchtó na njón stupił abo so poklaknył, z cźimž je gips, do kotrohož bě pschikrywacy kamuschk zapuschcźeny, puschcźił, a tohodla dyrbjesche po cyrkwinych postajenjach z nowa swjecźeny byćź. Wulki wołtař je tu „altare fixum“, t. j. krucźe z kamjenjow natwarjeny wołtař, a joho blido je wulki granitowy kamjeń, tohodla mějesche so też swjatocźnje swjecźicź. Pola drjewjanych

wołtarnych blidow so jeno w srjedźa hotowy woswjećeny kamjeń z relikwijemi (altare portatile) zapołožuje, dokelž bjez tych njedyrbi so Boža mscha dźeržeć. Posledni króć bě tutón wołtar swjećił biskop Měrćin Jan Nut 28. augusta 1778. — Za wołtar bě pak też nowy tabernakl nuzny, dokelž bě dotalny jeno drjewjany a tak stajny strach, zo mohłe so swjaty sudobja jómu pokradnyć a Najswjećišche wonjećeseić. Tuž skaza so sylny żelezny tabernakel z pschihodźacym wobtwarom. Wschitko bu wobstarane a zhotowjene wot sławnoho wumjełskoho wustawa Mayera w Mnichowje, a tak cźini tabrnakl z trónom k wustajenju Najswjećišchoho, ze so modlacymaj jandźelomaj a skhodźenkami za swěcźki, zacźischcź cyle nowoho wołtarja. — Sobotu 6. augusta bu potom wołtar wot najdostojnischoho knjeza biskopa Jurija Kuscźanskoho swjatocźnje konsekrirowany abo swjećeny. Pschitomni a k pomocy běchu kk. scholastikus Skala, farar Żur, direktor Nowak a katechet Scholta. Po woswjećenju wołtarja a tabernakla měješche hnadny knjez biskop hischće spěwanu Bożu mschu z assistencu. Po Bożej mschi pak wudźěli synomaj a dźowcy knjeza professora Cźocha z Nižnjoho Nowgoroda w Ruskej swjaty sakrament firmowanja, kaž też dwěmaj dźěśćomaj z Kuscźanskeje wokoliny. Cyła swjatocźnosćź, kiž rano w 6 hodź. zapoczinasche, trajesche pschez 3 hodźiny. — Najdostojnischomu knjezej biskopej so też hischće tu najwutrobnischi dźak wupraja, zo bě swjećenjo hischće mózne scźinił do swojoho zapucźowanja do kupjel. Nowy wołtar z tabernaklom, jandźelomaj, kschižom, dwěmaj tširuczny maj swěcźnikomaj za trón a mnoho pódlanskimi dźěłami, kotrež dźěn so pschi porjedźenjach kóždy króć pschinamakaja, płacźi pschez dwaj tysacaj hriwnow. K tomu je duchowna wyschnosćź za tabernakl na 700 hr. z cyrkwineje kasse dobrocźiwje pschizwoliła. Tohorunja chce nadobny dobrocźeŕ wjetschu sumu k tomu daricź a wocźakujemy, zo so namakaja też hischće druzy dobrocźerjo we wosadźe, kotsiž maja něschto za najswjećišche městacźko w cyrkwi, ze bydleńcźko Syna Bożoho w najswjećišchim sakramencźe wołtarja zbytnoho.

M. Żur, farar.

Z Budyšina. Michałske swjatočnosće so z khwatkom bliža. swjedźeński wubjerk njewě, što a hdźe skoku prjedy. Jenu skórźbu njemóžemy potłóčić: zo je za koncert přemało spěwarjow zamołwjenych, a tola je jědnata hodźina. Myslimy, zo tale krótka spomnjenka dospołnje dosahnje. — Serbski dom budźe póńdźelu 26. septembra wotewrjeny. Nic srjedu, ale hižo póńdźelu 26.

— Naš „Serbski musej“ so w bližšich dnjach do třećoho poskhoda nowoho „Serbskoho domu“ přenjese. Městnosć je tu za njón wo wjele wjetša a přihódniša. Něštožkuli, štož dotal wustajić njemóžachmy, so w nowych rumach k prěnjomu razej wupołoži. Tak na přikład naša jara bohata a drohotna zběrka pjenjez. Wězo žada sebi přeměsćenjo a nowe zarjadowanjo wjele dźěła a časa. Nadźijamy pak so, zo budźe z najmjeńša hłowny sal dohotowjeny, hdyž so 26. t. m. dom swjatočnje swojim zaměram přepoda. Mjez tym wostanje musej za wopyty zamknjeny. Dary za njón pak su nětko najbóle witane, dokelž móžemy je hnydom na přisprawnym měsće wustajić.

W Drježdźanach swjećeschche njedźelu a póńdźelu tamnischce katholste towarstwo rjemjeslnischich pomocnikow zjawnje a krasnje 50lětny

jubilej swojoho wobstacza. Běsche swjedzeński czah a swjatoczny akt, póndzelu wjeczor pschednoschowasche Joho Kralowska Wysokosć prync Max.

*

Knjez konsistorialny radzicźeŕ farař Hendrich Salm †. Sobotu 20. auguſta zemrě daloko wot swojeje wosady, w kupjelach Neuenahr nad Rhynom, knjez farař Hendrich Salm w Nowych Drježdżanach. Njebohi knjez bě w Serbach derje znaty a czasczischo smy so z nim widżeli. Narodźi so 8. auguſta 1843 w Radeburgu jako syn jenicźkeje katholskeje swójby městacźka, studowasche w Drježdżanach, Prazy a Kölnje, 10. septembra 1868 joho biskop Forwerk w Budyschinje na měschnika poswjeczi, a w Njebjelczicach mějesche prěnju Božu mschu. Potom kaplanjesche a skutkowasche w Kamjenicy, w Plawnje, w Freibergu, w Annabergu, w Cwikowje, w Pirnje, a wot l. 1899 w Nowych Drježdżanach. Knjez Salm wuznamjenjesche so z wulkej swědomitosczu a horliwej pastyrskej lubosczu, za kotruż bě tež wjele lubowany. To wobswědczi dżeń joho pohrjeba w Drježdżanach, hdżež su joho pschewjezli a schtwórtk, 25. auguſta — położili. Wotpocźuj w měrje!

Z cyłoho swěta.

Němska. Kejżor Wilhelm je srjedu dlějschi czas ze chefom civilnoho kabineta Lucanusom rěczał, kotrohoż zjewjenjo z wjetscha pschedkhadża — wad něktoroho z ministrow. Kotromu tón króć swědczi? Mnozy schukotaja wo ministru z Hammerstein, kotryż je so kus pschehorliwje za knjeza z Mirbach zapschahnycź dał. Tež justicny minister je pjecża „mucżny“.

— Kejżor je wosebity wukaz wudał, zo by w evangelskich cyrkwjach modlitwa zawjedżena była za wojakow, w Africy pschecźiwo Hereram wojowacych. Nimo toho je kejżor wopomnjenske kopjeno czischczecź dał, kotreż swójby tych dóstanu, kotiiż w Africy padnychu abo z khorosczu zahinychu. Kysował je wobraz samorucżnje sam kejżor. Pschedstaja swj. Jurija na konju a podobiznu padnywschoho wojaka.

— W pruskim etacże za lěto 1905 maja nowe pjenjezy pschecźiwo Polakam pschihotowane. Pjenjezy su żadne, czasy zle, tak so skorżi. Czomu so potom njewużitnje mjeta!

— Wěsty studenta z Ruskeje woprascha so w Barlinje na drózy něfajkoho dżěłacźerja, hdże so tam a tam dże. Dżěłacźeŕ pokaza studencże pucża, z dobom pak požada wo pjenjezny dar, a hdyż studenta so zapowě, pscheradżi joho policiji, zo je majestosć ranił. Studentu na měsce zajachu a nazajtra hakle z jastwa puschczichu, hdyż bě swjatocznje wobkrucźił, zo nikoho njeje ranił a zo je z cyle druheje pschicźiny wobskorżeny. Proces pschecźiwo studencże so njedżiwajcy na to wjercźi dale. Z toho je widżecź, kak móże tež cźlowjek do jastwa pschińcź, njewinowaty każ jehnjatko běle.

— Wużiwanjo (lěpje „znjewużiwanjo“) palenca w Němskej woteběra kóżde lěto. Lěta 1890 dóndże so na kóżdoho wobydlerja w pscherězku hischcże 1,7 litra cźistoho alkohola, lěta 1903 běchu toho jenoż 4 litry. Podobnje je z piwom. Lěta 1900 je wobydleŕ 125 litrow wupił, lěta 1902 jenoż 116. Je to tež dosć, ale mjenje je.

— Prynceſa Louiſa-Koburgſka, ſotra hrabinki Lonyay, prjedawscheje mandżelskeje krónprynca Rudolfa, je w nocy na srjedu z Halschtrowskich kupjelow czekka, hdżež bě w lěkowanju. Prynceſa wuskoczi z woknom na

wulicu won, hdźež hižo samokhód (automobil) na nju cžakasche, a w nim elegantna mužska wosoba. Najskerje bě to jeje poručnik Keglewicź-Mataschicź, z kotrymž je so prynceſa znała. Prynceſa nima ſtrowoho rozoma.

Awſtrija. Miniſter-präſident Körber wopytuje Galiciſku. Z toho ſo Polacy a Galiciſka rudźicź njetrjebaja: pschetož tajki wulki knjez pschecy dary noſy ſobu. Njeſe Polakam myto za to, zo tak wobſtajnje knježeřiſku politiku podpjeraja, z kotrejž wſchak hewak žadyn jeniczki narod w Awſtriji njeje ſpokojom, hacž ſami jeniczcy Polacy. Pſchi ſwojim wopyče je Körber we Lwowje wulku politiſku rěcž měł. Srjedu wječor wotbywaſche ſo pola krajneho marſchala Badeni hoſcźina, a dr. Körber po toaſcže hoſpodarja wobſchěrnje wotmołwi a ſwoju wutrobu „wuſypa“. Körber žiwje wobžarowaſche, zo njemóže pólſki k zhromadźenym rěčežecź, wuzběhujo z dorazom, kak wužitno, haj nuzno je w Awſtriji ſtatnym zaſtojnikam, wjacy rěčžow znacź. Körber rěčeſche ſłowa, kotrež bych mjenował złote, hdy bychu po nich ſlědowałe też — ſkutki. W Awſtriji ſydli ſyła wjetſchich a mjeńſchich ludow, z kotrychž je kóždomu po §. 19. ſtatnych zakładnych zakonjow zawěſczene rune prawo, a jenož po tym puczu, zo ſebi tam rozemja knježeŕſtwo a ludy, je Awſtrija móžna. Hewak rozpadnje. Körberowa rěcź wo tym ſwědczi, zo je ſtrach.

Rom. Biſkop z Lavala, monſignor Geay, je, kaž cžitachmy, nic jenož pſched ſwjatym wótcom ſo pokorił, ale też ſwoju doſtojnoſcź jomu do rukow złożił. Tónle ſkutk pſchiſpěje, měnja katholſke piſma, k padej präzeſa miniſtrow Combeſa, kotryž je pſcheſwědčeny był, zo z najmjeńſcha jedyn z biſkopow za nim ſtoji pſchi joho wójnje z cyrkwju. Mjez tym pak je po Dijonſkim biſkopu Le Nordez też biſkop Geay ſwój błud wuznał.

Ruſka. Gubernija Samarſka je zamorjena. Tak piſche „Ruſſkoje Słowo“. Cholera tam zakhadźa.

Němſka Afrika. W Swakopmundźe ſu złóſtnika ze ſplahu Hererow wěſcheli. Wón běſche farmarja Koſcharſkoho morił a też ſchpionaže winowany. Wuſud dokonja ſo 22. auguſta.

Ruſko-japanſka wójna. Wjacy poł milliona ludźi bije ſo pod Liaojanom. Dny a njedźele je ſo k bitwje pſchihotowało, w poſlednich dnjach zrażowaſchtaj ſo njepſcheczelej dale a krwawiſchcho a bliže. A nětko je k prěnjomu wulkomu bědźenju mjez Ruſom a Japanom dóſchło. K prěnjomu, nic poſlednjomu! — Pod Port Arthurom ſo też zaſakła a zadwělowana wójna dale wjedźe.

Wſchelcźizny.

* Dundak (pſchi ſebi mudruje): To pſchecy powědaja, zo ſu jaſtwa wſchudźom pſchepjelnjene; hdyž pak takle jenoho lepja, zaſy ſo za njoho měſtaczko namaka.

* Dobra wotmołwa. Pjanaj ſtudentaj burika mjez ſobje do ſrjedźa wzawſchi, praſcheſchtaj ſo: „Zjewcže namaj, wujo, jcže wy woſoł abo woł?“ — Burik wotmołwi: „To ja njewěm, ale mi ſo zda, zo ſtoju ſrjedźa mjez jenym a druhim.

* Rozpjeŕſcheny profeſſor, widźo na ſwojim měſtnje wonjeſchko róži: „Schto to řeka, žona?“ — „Nó muźiko, dźenſa dźě je tola twój kwaſny dźeń!“ — „Schto prajiſch? To tola njezabudź mi prajicź, hdy budźe twój kwaſny dźeń, zo bych ſo cźi wotrunacź mohł . . .“

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1904: kk. 568. 569. ze Šunowa: Mikławš Kral, Jakub Šelc, 570. Madlena Cyžowa z Nowoslic, 571. Madlena Kralec z Kozaric, 572. Handrij Lejman z Khróšćic, 573. Marija Mätichowa z Worklec, 574. Marija Klimantowa z Noweje Wjeski, 575. Michał Rjeda z Hory, 576. August Barš z Bóšic.

Sobustaw na lěto 1903: k. 791. Handrij Lejman z Khróšćic.

Na lěto 1902: k. 826. Handrij Lejman z Khróšćic.

Za cyrkej swj. Józefa w Hajnicach.

Dotal kwittowanych 5681 hr. 27 pj. Dale su woprowali: w Budyšinje: njemjenowana dobroćerka 40 hr., t. k. 3 hr, k česći swj. Antonija M. R. 1 hr., k česći swj. Józefa J. L. 2 hr., katechet Pawoł Šołta 3 hr., M. H. 1 hr. Njemjenowana z Khróšćic 7 hr. Ze zawostajenstwa † Madleny Tameroweje z Drježdźan 10 hr. Knježe, daj jomu wěčny wotpočink 5 hr. Jakub Wjerab z Boranec 2 hr. Njemjenowany z Ralbic 3 hr. Njemjenowany z Worklec 10 hr. — Přez zběrarja Martina z Bělčec (pokračowanjo): w Šunowje: J. Jenš, Michał Špitank, Jurij Mikławšk, Jakub Wels po 50 pj., holcy Rachelec 5 hr., Mikławš Bur 30 pj., Michał Kral 2 hr., Jakub Šelc, Pětr Kurjat po 1 hr. 50 pj.; w Konjecach: Jakub Kućank, Jakub Brězan, Hana Pjechowa, Michał Rjelka, Marija Čornakowa, Hana Wokowa, Mikławš Matka, N. N. po 1 hr., Michał Šwejda, Hańža Lejmanowa, Jurij Kocor, Madl. Rjehorjowa po 50 pj., wučeŕ Mikł. Hajna, Pětr Čornak, Mich. Janca, Mich. Wićaz po 2 hr., Jakub Šołta 2 hr. 50 pj., swójba Kralec 4 hr., Mich. Čornak 3 hr., Jakub Hanski 60 pj.; w Ralbicach: Mikławš Braeuer, Michał Narćik, Pětr Lebza, Mikł. Zarjenk, Wórša Ledźborjec, Jak. Manjok, Hana Kućankec, Mikł. Ćemjera, Jak. Šwejda po 1 hr., N. N., Pětr Wowćeŕk po 50 pj., Mikł. Błažik, Jurij Čornak po 2 hr., Mikł. Dubaw 40 pj., Khata zwud. Suchowa 5 hr.; w Nowoslicach: Khata Lebzyna, Jak. Opic po 1 hr., Michał Kućank 2 hr., Mikł. Ledźbor, Jan Čižik po 50 pj.; w Khróšćicach: Jurij Rjeńč, njemjenowany, J. Pjech, Hana Wjacławkowa, Jakub Ćěsla, Michał Lebza, Hana Šejdźina, kapłan Jurij Delan, njemjenowany po 3 hr., Jurij Herrmann 20 hr., Hana Donatowa, J. Brězan, njemjen., njemjen., Jakub Juŕk, Michał Čornak po 1 hr. 50 pj., Pětr Krawža, Michał Šram, N. N., N. N., N. N., Mich. Ławrjeńčk, Jur. Dórnik, 4 njemjenowani, Michał Serbin, Hana Wawrikowa, Hana Wornačowa, Madl. Šramic, Marija Šramic po 1 hr., Mich. Šołta, can. farař Jak. Werner po 6 hr., Mich. Hojeŕ, Pawoł Winger, J. Brězan, Jak. Brězan, Jurij Wałda, Madlena Dučmanowa, njemjenowany, Jurij Besser po 2 hr., Bosćij Zarjenk, P. Ž., Michał Kokla, Jurij Wjenka po 5 hr., Skala, Krawža, Mikł. Kral, njemjenowany po 50 pj., njemjenow. 30 pj., tohorunja 60 pj., namakana 1 hr. 11 pj. (Pokračowanjo.)

Za twarjomnu nowu cyrkej we Wulkim Šunowje: J. L. z Budyšina 2 hr., k. katechet Pawoł Šołta w Budyšinje 3 hr., ze zawostajenstwa † Madleny Tameroweje z Drježdźan 10 hr.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Drježdźanach-Janowym měsće: Ze zawostajenstwa † Madleny Tameroweje z Drježdźan 10 hr.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Lubiju: z Jaseńcy 1 hr.

Za twarjomnu cyrkej w Riesy: Ze zawostajenstwa † Madleny Tameroweje z Drježdźan 10 hr.

Za twarjomnu cyrkej w Pieschenje: Ze zawostajenstwa † Madleny Tameroweje z Drježdźan 10 hr.

Za wupalenych w Starej Krupcy: kk. scholastikus Skala 2 hr., farař Žur 2 hr., direktor Nowak 2 hr., katechet Šołta 1 hr., kapłan Andricki 2 hr., Hańža Cyžowa w Lipsku 3 hr., Hana H. z B. 1 hr., M. R. z B. 1 hr., mištr Stupka w Hajnicach 2 hr., njemjenowana z B. 50 pj.

Za Serbski dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdatych 12567 hr. 97 pj. Dale darichu: Delanska Patentna Komisija (577,14 hr.): 3 hr. 10 pj.

Zapłać Bóh wšěm dobroćerjam!

Za tercjarow: Zemrěła je sotra: Generosa (Rosalija) Grünwaldowa w Rumburku. R. i. p.

Serbski musej

je přenjesenja zběrkow do nowych městnosćow dla ha-

do 26. septembra

zamknjeny. **Kustos.**

Do Krupki.

Póndźelu **5. septembra** rano w 5 hodźinach Boża mscha w klóschtr e Marijnej Hwězdźe, potom wotkhad do Krupki. W starej Krupcy hischcźe cyrk stoji. — Wo bohate wobdźělenjo prosy **Jakub Schěrc,** wjednik.

Jednota,

towarstwo katholskich Serbow w Budyšinje, změje jutře za tydźeń, **njedźelu 11. septembra.** swoju měsačnu zhromadźiznu. — Prosym přećelnje wo zapłaćenjo zastatych přinoškow.

Započatk we 8 hodźinach. **Předsydstwo.**

Kulowske spěwarske towarstwo „Bratrowstwo“

změje **njedźelu 11. septembra** dopołdnja w 11 hodźinach **hlownu zhromadźiznu w Braunerjec hotelu.**

Wo bohaty wopyt prosy **předsydstwo.**

Zhorjelcski překupski dom

Gustava Bobaka

w Budyšinje, Bohata droha čo. 29.

(napřećiwo „Winowej kići“)

poruča so

jako najtuńše a najlěpše nakupne žórło za wšě wěcy, k wšědnomu wužiwanju třebne.

Spytajće a budźeće naši stajni kupcy!

Rěčimy tež serbski.

Katholski Posoł

Wudawa so kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich expedicijach 2 hr.; z křižnym zwjazkom do domu słany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće a w knihařni lětnje 3 hr., štwórtlětnje 75 pj. Za nawěštki płaći so za rjadk wot sobustawow 25 pj.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarstwa ſſ. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Mikławš Andricki, kapłan w Budyšinje.
Administrator: Mikławš Žur, farař w Budyšinje.

Čisło 37.	10. septembra 1904.	Lětnik 42.

Suche lèta.

Lěto 1904 njezapomnite wostanje w stawiznach. W cyłej srjedźnej Europje hižo wot połojcy hapryla suchota knježi. Tajka wurjadna suchota, ze sebi ludźo njebychu wutracź wěrili, bychu-li do prědka wědźeli. Wjele njedźel za sobu njepadny kapki deschćźika. K tomu hižo wot ranja schesćźi hacź schtó wě hdy do wjecźora kałasche słónco. Bórzy so wschitke brjóźki sdèrjachu, ale teź, hdźeź pschiliwachu, wjadnjesche a hinjesche trawa. Zórła wusakowachu, wulke rěki, jako Wódra, běchu na cyłe kóncy bjez wody. Sym druhdy po měsćźanskich promenadach schoł, hdźeź su wodu woprawdźe leli, ale dorn bě hotowy trundl —; hdyž bychu jón zaleli, cźehnjesche wóń, kaž po smudźenym. Z Łobja, wo kotrymž nam dźědowje powědachu, kajka je to wulka woda (hdyž su za Drjeźdźany khodźili), suchota sćźini wjetschi pschèrow. W spocźatku auguſta, hdźeź hewak wscho kipi z mócnym lětnim žiwjenjom, bě lětsa po žnjach a hotowasche so kaž k nazymje. W městach njemóžachu liscźa dohrabacź, a w cźěskej rěcźi rěka listopad — měsac november. Płakacź so wócźku cheyschе, hdyž widźachmy, kak nadźija za nadźiju hinje. Potom dyrbjachmy so zasy dźiwacź, zo ze wschěm njeje hórje, zo nasche role a płodźiny telko wjele wustacź dokonjeja. — Dźensa je njebjo pokhmurne stanyło a obu mohł rjec płaka, pschetoż drobnje ale sporje roni so z mrócźelow deschćźik. Njech so roni, zo zemja zasy zwuknje, a potom njech so joho — dźe, zo so napije. Wulkich strachow smy so wubojeli, schto drje by nastało, hdy by tu a tam woheń wuschoł. Haty běchu zaprahnyłe a rěki běžachu lěnje, hłuboke ludnje, wo kotrychž to žiwy cźłowjek njebě myslił — wustawachu. Woprawdźe ze wschěch stron žałostne powěsćźe pschikhadźachu wo njeliczenych a njesměrnych skoro wohnjach. Žałosćź, zrudoba, nuza je zastupiła, wulka nuza.

Bohudźak ſmy w naſchej ſerbſkej Łužicy pſched podobnymi wulkimi njezbožemi wukhowani byli, ale druhdźe je něhdźežkuli wulka zrudoba. Njedoſtatk wody bě na mnohich měſtach za ludźi, cźim bóle za ſkót. W Błohaſchcecach a w Khelnje hižo dołho wodu dźěla, we Wojerjecach bě hiſchcźe wjele hórje. W Strakonickim kraju Cźech, hdźež mějachu ſo lětuſche kejžorſke manevry wot bywacź, kupuja 5-hektolitrowe ſudy po 2 krónomaj, to je po 1 hr. 70 pj. Mnohoſcź rybow a zwěriny je kónc wzała, dokelž ſu ſo lěſy paliłe do dalokoſcźe wjacy mil. Pódla želeźniſkich cźarow doſcź cźaſto widźiſch wupalene měſtna: ſchkriczka z lokomotivy je doſahała, zo by hobrſka ſchkoda naczinjena była: tak pruſki želeźniſki fiskus jenicźkomu wójwodźe Güntherej-Holſteinſkomu za wupaleny lěs płaczi 2 millionaj. A tak dale.

Tola pohladajmy też nazad. Też prjedy je złě było a hórje. Stare króniki w tym naſtupanju zapiſachu lěto 1000, lěto 1473 a lěto 1540. Wo prěnim z tychle lět nadrobnoho wjele njewěmy, hacž jenož zo ſu žórła a rěki wuſkhłe. Wo lěcźe 1473 wěmy hižo telko, zo wot měrca hacž do ſeptembra njepadny kapki deſchcźa w cyłej ſrjedźnjej Europje, ſuchota pak bě tak wulka, zo móžachu ſo we Wuherſkej pſchez rěku Dunaj brodźicź. W oktobrje ſchtomy z nowa zakcźěchu, a na ſwj. Měrcźina (11. novembra) w Schwicarſkej a južnych Němcach druhe wiſchnje ſchcźipachu.

Lěta 1540 ſo w Lothringſkej hižo 10. junija zapoczachu žnć, a w juliju zběrachu doſpołnje dozrawjene winowe kicźe; w oktobrje druhe róže kcźějachu. W Milanje ſo pſchez 5 měſacow z cyła deſchcźa njezeńdźe.

Tele tři lěta ſu najznacźiſche, ale też pódla nich zjewjeſche ſo wulka ſuchota hiſchcźe w jenotliwych krajach, jako w pſchedkſcheſcźanſkich cźaſach w Italſkej w lětach 226, 392 a 399. W kſcheſcźanſkich dobach pomnja 7-měſacznu ſuchotu lěta 1761 w Cźechach. Tehdom wſchitke žórła wuſkhnychu.

Je ſuchotu naſtawaja wohnje, a tak ſo w ſuchim lěcźe 1137 jara wjele měſtow ſpali, na pſchikład Mohucź, Straßburg a druhe. Lěta 1231 je pjecźa tak horco było, zo w pěſku jejka warjachu, a lěta 1304 móžeſche ſo pſchez Sekwanu (Seine), pſchez Loiru a Rhyn pod Kölnom pſcheńcź. (Alle wſchak ſu też lětſa w Hórcźanſkej ſkale, kaž ſłyſchachmy, 55 ſtopnjow měrili.)

Krónikowje wobkrucźuja, zo je w lěcźe 1426, kotrež bě jara wójnſke, tola wjacy ludźi z horcotu zahinyło hacž z mjeczom.

W poſlednim, 19. ſtotku, je lěto 1811 zapiſane; hižo z kónc junija jědźachu nowy khlěb, a wino pijachu z nowoho winobranja. Schtož docyła wina ſo dótka, ſo z horcoho ſuchoho cźaſa, hdyž ratarjo běduja, winicarjo raduja, dokelž měwaju najrjeńſche žně. Jakož bywa na ſwěcźe: jeni płakaja a druzy ſo ſmeja. We wonym lěcźe 1540 bě wino tak dobre a mócne, zo mała ſchkleńca też ſylnoho muža dokonjeſche powalicź, a cźi, kotſiž rozemja, praja, zo běchu najlěpſche wina ſtaroho ſtotka w lětach 1834, 1865 a 1893.

Pod Rüdesheimom je kamjeń na dnje Rhyna, kotryž ſo w najſuſchiſchich lětach, hdyž wody jara wopadnychu, pokazuje. Tón kamjeń wubjernje wſchelake króniki zaſtupuje; pſchetož hdyž ſo zjewja, ſo cyłe měſto zběha a ryje na nim dźeń a lěto, a je tajka ſwjatocžnoſcź, zo po brjozy woheń zapaluja, pſchi kotrymž woła pjeku k wopomnjecźu a hoſcźinu hotuja.

Schto budźa za 100 lět piſacź wo lěcźe 1904?

ę.

Macocha a Morawa.

Wobrazki a myſle. Podawa —i.

(Pokračowanjo z čzišła 35.)

A tu hlej, hdyž w myſlach pſchez čzakarnju du, woła mi znaty pſchečzelſki hłós: Handrijo! — Tak radoſtno czi je, zaſłyſchiſch-li, hdžež ſo tola njeby nadžał, nadobo ſłowo znate, a ſkoro dźiwno je, zo jomu hnydom zrozemiſch a hnydom wěſch, ſchtó wón bě, runjež joho njewidžał dawno. A hiſchcze zajimawa wěc, mějaca hłuboko korjeń! Wón mje póznał njebě, ſłyſchawſchi mje tola na klětcy a tež wohladawſchi. Korjeń je w potajnej mocy, je w njepſchepytanym kuzłu maczerſkeje rěcze! — Schkoda, zo joho njemějach za towarſcha po dalſchim puczu.

Bě daloki: 200 kilometrow! (Rakeczanſka żeleznica ma jich 20.) 7 hodźin jězby czakaſche! Pokuta to! Wosebje w tajkej ſuchej lětuſchej horcocze. Ale njedźiwajcy na to: czas ſo miny. Ze ſpěſchnym czahom ſpěſchniſcho jědźeſch, ale njeſkoczišch z nim do Prahi tež, nimale 4 hodźiny traje. Wſchědny jědźe dołho, ale za to na zaſtawkach ludźo wuſtupuja, pſchiſtupuja. K tomu pſchiſpominam, zo w Czechach njeje 4. rjadownje, a tuž w tſeczej jězdźi ſkoro wſchitke publikum. Dale wóz njeměješche kupejow, na jenym kóncu zańdźechmy, a na druhim mózachmy po wuliczy abo haſcy wonkacz; z kóždoho boka pak běchu ławki, na prawo ſedźachu po tſjoch, na lěwo po dwěmaj wosobomaj. Tu móżeſch ſo potajkim ſydacz a pſcheſydowacz, a chcyſche-li: nèchtó tu dyrbjeſche byczi, zo mohł z nim pobjeſadowacz.

Tak trjechich ja k dźěłaczerjej. W naſchim Prażſkim wozu ſedźachu tež Njepraženjo; tón pak jědźeſche do Prahi, hdźež ma na Starym měſcze ſwójbu. Nětko je 6 njedźel pola Warnsdorfa dźěłał a wjeze maczeri pjenjezy. Muž bě muleř a khwaleſche ſebi Warnsdorfſkich Němcow jara. Pěkni ſu z nim byli, niczo jomu njejſu czinili, hacżrunjež je Czech a z Prahi, hacżrunjež je ſo tež jako tajki wuznawał. Hiſchcze wjele Czechow je tam z nim dźěłało, ale pſchecy je měr był. (Woprawdźe maja narodnoſtnu hidu a ſchczuwanja z najwjetſchoho dźěła nowinarjo na ſwědomju a židża, dokelž maja židża kaž nowinarjo z toho profit. Nowinař wědźał njeby, ſchto piſacz druhdy, a tak ſo druhdy muſchka hodźi na ſłona — a dokelž tak połniſcho klineži, prajmy: na elefanta naducz; miſchtrjo ſu po ſobocze kus hłubje pohladali, ſłowo je ſłowo dało, a padachu puki; nowinař z toho narodnoſtnu wójnu ſczini, biczkaj běſchtaj pſchipadnje Němc a Czech. Z korczmařſkoho popracza naſtawa pranjo, z tajkeje wſchědneje bitwiczki bitwa — a žid ſo ſměje a ſebi rucy trěje, pódla pak pſchecy pilnje ſkoba Němca a Czecha, wobeju rozwadźenecju bratrow, wſchak je tajka joho natura. Napiſach: bratrow. Haj, to dźě je tež joho zamyſł, bratrow rozkorjecz a hidu ſyczi, hdźež by měła kſcheſczańſka luboſcz kčzěcz a byczi. Pjenjezki bjerje, kſcheſczańſku póccziwoſcz a jednotu — bjerje; tak wuj-židźik dwě muſche placa z jenej placawu. — Tola wo tym hiſchcze pozdźiſcho.) — A tak jědźechmy pſchez namjezny czěſki horaty kraj.

Jědźechmy nimo měſta Krajna Lipa a tak dale, w dawniſchich czaſach mózach wam cyły rjeczaz ſtacijow na Czěſkej ſewjernej (połnócnej) żeleznicy z hłowy prajicz, cyły różowc. Rola drje tu jara wjele njedawa, maſch wjele lěſow, krajina je wotměnjaca ſo, nic pak zajimawa. A w tymle ſuchim czaſu wſcha wutradana ſtoji. — Suche ſo pali, a tuž bě wohnjow tež tu wjele a

hrózbnych. Wjezechmy so nimo Habichtsteina, kotryž je so do kónca wu palił, dwě hodźinje daloko su schkrě leczałe. W Czěskej Lipje, hdźež smy 10 mjeńschinow stali, kupich sebi piwo. Prawe czěske. Pola nas mjenujcy też „czěske“ pschedawaja, ale jenož tak jomu rěkaja. Pola nas masch wschelakore piwa, brune, czerwjene, czorne a — swětłe. Dokelž su czěske piwa wschě swětłe, mjenuja pola nas swětłe piwo: czěske. Ale prawe nihdy njeje. Prawe so cyle hinak parli, hinak słodźi. Je to lohke piwo, z tola njezbubnisch, po nim hłowa njebunczi, kaž po Kulmbachskim kołmazu, ale za to ma wone — khmjel. Czechi su khmjelowy kraj, Zatec a Rakownik stej z toho po cyłej Europje sławnej měsće. Z cyła sy w Czechach, schtož napoje nastupa a też jědże, najwubjernischo wobstarany, a wscho nam czěscy hosćo khwala, hdyž jich w Serbach a w Sakskej mamy — naschu kuchiń a piwo pak ženje nic.

Czěska Lipa je wokrjesne město z 12 tysacami wobydlerjow, a zo pisuju je tohodla, zo je so w nim politiski wjednik Němcow w Czechach, Franc Schmeykal, narodźił. Wón 5. hapryla 1894 w Prazy wumrě a njezapominam, z kajkej cźichej sławu su joho Němcy wschoho kraja po Pschikopje a Wjacławskim torhoschczu w Prazy k dwórnischczu pschewodźeli, z wotkelž bu joho cźěło do ródnoho města pschewjezene. To bě palmow! Ale też Pražske wobydlerstwo, potajkim Czechowje, wjedźechu sebi nad měru respektnje. Hłowa na hłowje, tak so cźischczachu wot němskoho kasina hacž k muzeju a k železnicy, ale běsche swjata cźischina. Haj, tehdom su měli knježa pschi tu a bycź, kotrychž je wuzwolene rjemjesło, schczuwacź pschecźiwo cźěskomu narodu a pschecźiwo Prazy, jako bychu tam kóždoho Němca skalpowali po indiansku (kožu pschez wuschi cźahali po serbsku). Worakawi ludźo a wólni hólcy, hólcźiska su wschudźom, nic? Ale schtóž je pschistojny, tomu so ani w Prazy niczo njestanje, w tej rubježnej pjecźa jamje. — W Cźěskej Lipje też wjacy stow Czechow sydli, kotsiž maja pilnu a swěrnu „Cźěsku Bjesadu“, kotraž pak ma runje za to wjele wustacź, cźasto tam knjez wětsik z wokna hwizda a za nim schkleńczeŕ dźe. Prawje tak njeje. Kóždomu swoje! Boži dar masch wužiwacź. Też twoja rěcź je Boži dar, a wot macźerje a nana po Božej woli tebi pschepodata. A cźomu hewak, hacž zo by ju w cźesczi měł a ju sebi wažił, lubował. Wopomnicź hódno pschi tej składnosczi je, zo drje běchu sami Schmeykalowi prjedownicy, a to tajkoho Němca: cźěskoho pokhada. W Czechach je wscho změschane a stajnje za měscha. Němc Schmeykal ma cźěske mjeno runje kaž druzy wulcy Němcy: Giskra (= jiskra, schkriczka a Chlumecký (Khołmczanski). Nawopak zasy stej wulkaj Czechaj byłoj Rieger a Grégr (Groeger).

Krasna je pola města Bělá (Weißwasser) dołho prjedy a hischcźe dołho potom widźana: hora Bezděz. Železnica ju wobjězdźuje, ze dweju stron móżesch horu wobhladacź. Schěroki hat ju wobdawa, ně jězor; wokschewjacy pohlad! Hora je z rozpadankami hrodu krónowana, ma dwoji wjerschk. Duchowny knjez, kotryž so pozdźischo pschisydźe a kotromuž wo horje za powědach, mje wuczeschе, zo je hora něhdy pschibohomaj swjecźena była, rěka cymaj „běs“ a „děs“ (djas). Duchowny knjez też wo Serbach wědźeschе a wo starych Serbow pschibóžskej dwojicy: Czornobohu a Běłobohu. (Czornobóh bóh hrózby, kotrohož so lud bojeschе a z woporami joho měrnjeschе; Běłobóh bóh miłosćze a dobroty, wot kotrohož proschachu dary.) Kajkaj staj spomnjena, „běs“ a „děs“, njewěm; mjena khmanoho nimataj tón ani wony.

Dale w Bakowje je zasy wjetsche zastanischczo, tak mjenowany suk, hdzez so czahi zetykuja. Wulezechmoj sebi tam jónu z pschecelom, hischcze studentaj, ale czaha, hdyz so wróczichmoj, njemózachmoj dowuhladacz: cyle dwórnischczo mjesche nowe wobliczo. A runje, hdyz na prawe wozy dóndzechmy, wjednik czaha zawoła „hotovo, fertig", lokomotiwa zwrèschcza (w Czechach ventil njehwizda — ale zawèscze: cyle dzìwnje wrèschczi) — a wozy so spohibachu, towarschowy a mój naporjadk (drasty, schaty, jabłuka, butra, schkórnje atd.) sobu.

(Pokracžowanjo.)

Z Łužicy a Sakskeje.

Z Budyšina. Naša »Jednota« změje jutře zhromadźiznu. Njech je derje wopytana! Tež přiwjedźće znatych sobu, kotřiž hišće w »Jednoće« njejsu. Je tajkich Serbow hišće črjóda. Wuzběhujemy, zo so swjedźeń »Jednoty« bliži a zo hižo njebudźemy na swjedźeń brać, khiba sobustawy a kotřiž móža lisćik pokazać. Tež njech sobustawy, kotřiž na tele a na wjacy lět njejsu přinoška płaćili, zastaty pjenjez přinjesu sobu!

„Po jenym puczu Krupczenjo wèscze pschecy zmoknu." Tele prajidmo drje je so tež lětsa dopjelniło. My Różenczanscy puczmicy, z najmjeńscha dalschi, khětro jara zmoknychmy, ale — radźi. Boži deschczik je lětsa tak jara žadny, tak jara žadosczìwje žadany pschecy hósczi. Hdy by Bóh luby Knjez tola chcył k sywam za pschichodne lěto nadobno deschcza wobradźicz! Za lětusche smy pschecy czakali, ale hižo smy so pomału nadźijow wzdali.

Z cyłoho swěta.

Sakska. Joho Kralowska Wysokosczi prync Jan Jurij je so z Gmundena wutoru zasy do Drježdżan wrócził. — Krónprync Bjedrich August je protektorat (schkitowanjo) II. Rudohórskeje zahrodniskeje wustajeńcy, kotraž je za lěto 1905 postajena, pschijał.

Němska. Němski krónprync je so z wójwodku Cäciliju Meklenburgsko-Zwěrinskej slubił. Z tym zastupi druhi króczi Meklenburgska prynczesa do rjadu pruskich kralownow. Prěnja bě wubjerna žona a knjeni, kralowna Louisa, kotruž z Napoleonskich wójnow lěta 1807 znajemy, hdyž bu Tilžski měr zjednany. Tehdom, hdyž so cyły swět, a wosebje tež cyła Pruska psched mócnym knjezom Europy korjesche, wona na swoju kralowsku dostojnosczi njezapomni, ale wosta njezlemjenoho ducha.

— Wójwoda Ludwik Wilhelm-Bayerski je pódźelu na manewru z konjom padnył a sebi pschi tym mozhy stschasł. Straschna pak khorosczi njeje. — Wójwodowaj starschej, wójwoda a wójwodka Karl Theodor, staj hnydom k synej wotjełoj.

— Hrabja Ballestrem, präsident němskoho sejma, je k swojim 70. narodninam zbožopschecžow ze wschěch stron dóstał. Pschecžel joho khwali, ale tež pschecžiwnicy wuznawaja, zo je hrabja Ballestrem němski sejm pschecy wustojnje wodźił — a to lohka wěc njeje. Ballestrem je wuczeny, razny a sprawny muž, kotryž tež njeschkódnje wě zažortowacz, schtoz je w parlamentach nuzno, hdyž so na hrimanja hotuje. Wosebje gratulowachu

jubilarej centrum a katholikowje, dokelž je so wón, na ważne město postajeny, wobswědčił jako znamjenity politik a tež pschecy jako swěrny katholik.

— Barlinski „Vorwärts“ wozjewja 117 namjetow, wo kotrychž změje pschichodny socialistiski zjězd w Bremach jednacž. Jenož zo so „towaršchowje prjedy njepopjeru, hacž so pschez tajku horu nacžiskow pschekusaju. Pschi podobnej poslednjej pschileżnosczi w Drježdżanach z najmjeńscha daloko k bitwiczy njemějachu. Njedżiwajcy na to pak woni wostanu, milliony ludu budża jim posłuschni, socialistowje dżerża so pschede wschěm a sylnja se słabosczemi a błudami druhich stron. To njeje jenož njespokojnoscž z wobstojacym rjadom, ale wosebje agitacija, z kotrejž so socialismus żiwi, a stronu tak mjenowane porjadowe, socialismej dawaja materiala dżeń kaž dżeń.

Francózska. Pschedsyda ministerstwa, wotpadlik Combes struchtcje „sławy“, je njedżelu zasy rěcž měł. W měscze Auxerre. Combes rěczi wjele a najwjacy sam wo sebi. Wukładowasche, zo a kak ma wschitkón rjad w republicy stacž pod swětnym republikanskim knježenjom a rjadom. Republika dyrbi cyle njewotwisna wot cyrkwje bycž. Swobodna republika a — Rom bamžow: brr! Prjecž wot Roma! — to je hesło, kotrež wotpadlik Combes wotspjetuje dżeń kaž dżeń tak a hinak: a slepy lud jomu wěri pschecy jenak. Z cžim je tole możno, sam Bóh wě. Pschetož zahorjenosczž za swobodu swědomja a słowa korjeni w Francozow duschi, a cžisami Francozowje dowoluja, zo někajki wotpadlik Combes z domizny wulhanja mužskich a knježny, kotrež chcedża po swojim swědomju żiwe bycž a żiwi. K tomu běchu sej mnischa a knježny zwažili, w tymle duchu, w kschescżanskim duchu też w schulach skutkowacž, młodżinu nawjedowacž. Tohodla dyrbjachu rjady z kraja. Francózska ma wjele kolonijow a runje duchowne rjady su pschez wjele stow lět po cyłym swěcze njesměrnje skutkowałe za rozschěrjenjo francózskeje rěcze a politiskeje mocy. Tak je po cžasu Francózska dóstała cžestnoho mjena schkitarki, protektorki katholskeje cyrkwje w pohanskich a turkowskich krajach. Samo so rozemi, zo z tym stoji a sobu pada też wulki politiski wliw republiki. Ale ani wo to Combesej njeje. Jenož zo swój nadawk dopjelni, kotryž je sebi stajił: wutupicž kschescżanstwo w Francózskej tak daloko hacž so hodži „Prjecž wot cyrkwje“, praja, prjecž wot Khrystusa chcedża.

Mjez tym zo Combes takle pilnje rěczi, bychu druhdże a z cyła w Francózskej pilne skutki jara na měscze byłe. To dopokazuje hobrski strajk łódżnikow a łódżnych dżełacżerjow w Marseille. Marseille je najwjetsche francózske pschistawne město a dołhi cžas běsche prěni pschistaw Europy. Nětko je Hamburg wězo dawno wjele dale, ale strajk, kajkiž w Marseille howri, město a cyłu zemju hischcże bóle wosłabi. Ludżo, kotsiž na łódżach su, z krótka njechachu wjacy dżełacž, a ministerstwo, kotrež ma same socialistow, njewuži pschecżiwo strajkej kruteje ruki. Tak du mnozy, kotsiž su dotal do Marseille na wiki pschijězdżowali, druhdże hladacž. — Haj Combes wschak też z teje pschicżiny stajnje tak pschecżiwo rjadam a cyrkwi hołka, zo by ludej woczi zamylił a tutón so njedohladał na schkody a njedostatki, z kotrymi Francózska cžerpi.

Ruska. Jako minister znutskownych naležnosczi je statny radżicžel Platonow nastupił. Rjane zastojnstwo nastupił njeje.

Grekska. Po dołhim cžasu słyschimy zasy jónu něschto wo kupje Krecże, kotrejž bě po znatej grekso-turkowskej wójnje wěsta samostatnosc data. Nětto pucżuje prync Jurij-Grekski, kotrohož su kupje Krecże tehdom

jako generalnoho komissara pschedstajili, po europskich dworach, zo by Kreta z Grekskej zjednoczena była. Pobywschi hižo w Romje, jědže do Pariza a potom do Londona. Tohorunja chce so z pschiležnosczu w Pětrohrodže z ministrom zwonkownych należnosczi, hrabju Lambsdorfom, zeńcz.

Amerika. W Chikagu budže jutse, 11. septembra, pomnik Tadeja Kosciuszki (cžitaj: Koscžuschki) wotkryty. Tadej Kosciuszko bě posledni wójnski wjednik swobodneje hischcže Pólskeje. Wojowasche za njewotwisnosczi wótczizny w lěcže 1791 pod Józefom Poniatowskim a wosebje we wulkim pólskim zbožu pschecžiwo Ruskej lěta 1794. 4. hapryla zbi ze 4000 mało wobrónjenymi wojakami 6000 Rusow pola Racławic. Rusowje dyrbjachu Warschawu wopuschczicz, Warschawa bu zasy hłowa pólskoho stata, ale jenož na krótki czas. Bitwa pola Maciejowic rozsudzi wosudy Pólskeje. Kosciuszko sam w tejle bitwje z konja padny, z ranami pokryty. Kejžor Pawoł I. jomu lěta 1796 swobodu wróczi, wužada pak sebi slub, zo Kosciuszko njebudže pschecžiwo Ruskej zasy wojowacz. Kosciuszko so pozdžischo w Francózskej zasydli a na posledk w Schwicarskej, hdžež je 15. oktobra 1817, znjezbožiwschi pschi jěchanju, wumrěł. Joho cžěło wotpocžuje nětko w Krakowje, wutrobu pólskoho rjeka pak hospoduje schwicarski hród Rapperswyl, hdžež maja Polacy narodny musej. — Tola nic jenož Polacy, tež Amerika budže 11. septembra w Chikagu swjecžicz. Wschak je Kosciuszko, hischcže prjedy hacž za swoju wótczinu — hižo za swobodu Ameriki so bědžił, kotraž w joho młodych lětach skhadżesche. Bijesche so psched Nowym Yorkom a Yorktownom, Washington pomjenowa joho za swojoho adjutanta. Tak cžescži Kosciuszka tež Amerika jako jenoho swojich najwjetschich wjednikow a wojownikow a k jutsischim swjedženjam je swojich najlěpschich mužow wotpósłała jako zastupjerjow.

Venezuela. Wo revoluciji w tutej južno-ameriskej republicy wěmy. W swojim cžasu běchu toho połne nowiny, kajku ma präsident Castro — wulku hubu. Europske mocy běchu tam swojich łódžow póstale, swojich statnych pschisłuschnikow schkitacz. Nětko je dawno po revoluciji, a dawno wjedže jo tež rěcz, cžoho europske mocy zapłaty dóstanu za wujězd swojich łódži. — Skónczinje je komisija tole wujednała: Němcy dóstanu million a 673320 hriwnow, Jendželska połwosma milliona, Francozowje pschez dwaj millionaj, Schpanisła połdra milliona, Belgiska wokoło 9 millionow, Zjednocžene Staty ameriske dwaj millionaj, Italska połtsecza milliona; — hacž pat pjenjez woprawdže dóstanu: je wězo zasy druha wěc.

Rusko-japanska wójna. Bitwa pola Liaojana, wo kotrež město je so bědžiło 10 dnjow, je skónczika, kaž bě wocžakowacz. Liaojan leži na pucžu k hłownomu městu Mandžurskeje, Mukdenej, a Kuropatkin je zamohł město tak wobtwjerdžicz a twjerdžiznu tak dołho dżerżecz, doniž njemóżesche k Mukdenej cžahnycz. K tomu bě njesměrneje zmužitosczе trjeba, ale na druhej stronje dyrbjesch wědžecz, zo su Japanowje njesprócniwje, ale z wulkej wobrotnosczu postupowali. Schkoda je wulka tu a tam. Kuropatkin je hotowy, hischcže do Charbina a za Charbin hicz. Hacžrunjež je hižo 315000 mužow k bitwischczu wotjěło, wón pschecy hischcže dosez wojakow nima. Kuropatkinej nichtó zawidžecz njetrjeba. Wón drje hischcže do nowoho lěta 1905 njebudže wo dobyczach domoj pisacz móc. — Tež wo Władywostoku rěka, zo chcedža jón Japanowje nětko raznje nadběhowacz. Tohorunja kupu Sachalin pschecy cžasczischo wopytuja, cžomuž so njedžiwamy, dokelž su tam bohate wody a ležejace rybarstwo. Z krótka, mi so tale wójna wot spocžatka lubika njeje ani njelubi.

Należnosće našoho towařstwa.

Sobustawy za lěto 1904: kk. 577. M. Trenkleŕ ze Smječkec, 578. Mikławš Just, gymnasiast w Prazy (z Kukowa), 579. Madlena Justowa z Kukowa.

Za cyrkej swj. Józefa w Hajnicach.

Dotal kwittowanych 5957 hr. 68 pj. Dale su woprowali: Jeje kral. Wysokosć wójwodka Marija Josefa-Sakska 20 hr., njemjenowana w Róženće 2 hr., »něšto na puć« 1 hr., přidawka 50 pj. — Přez zběrarja Martina z Bělčec (pokračowanjo): w Prawoćicach: Jakub Wićaz 5 hr., Jurij Cyž 10 hr., Jakub Cyž 3 hr., Jan Lešawa 50 pj., Hana Hórbankowa 1 hr.; w Kopšinje: Hańža Běrowa, Mich. Skala po 1 hr.; w Kozaricach: Mich. Kmječ 8 hr., Lejdeŕ 3 hr., Bětka 2 hr., njemjen. 1 hr. 50 pj., njemjenowany, Pětr Ledźbor po 1 hr.; we Wudworju: Jurij Lipič 5 hr., njemjenowany 1 hr., Madl. Šołćina 2 hr. 50 pj., Jak. Žurik 2 hr., M. Šuster. njemjen. po 50 pj., M. Zarjenk, J. Herrmann po 3 hr., Jakub Nowak 10 hr.; w Smječkecach: M. Herrmannowa 40 pj., Mich. Rjeda 5 hr., M. Kudźela 1 hr. 50 pj., J. Šuster, Pětr Šołta po 2 hr., Kala, J. G. po 50 pj., Křižank, Pjech po 1 hr., Symank, J. Trenkler po 3 hr., M. Krawc 1 hr. 20 pj.; w Serb. Pazlicach: Pawoł Šuster 3 hr., Schneider, Pětr Krawčik, Mikł. Lejman, Madl. Bartowa, Madl. Bukowa, Marija Žurowa po 50 pj., Jak. Lebza, M. Młyńk, Jurij Wałda, Hańža Wroblowa, M. Lukaš, M. Lebza, Mich. Šuster po 1 hr., Pětr Haška 1 hr. 50 pj., Jurij Lebza, Jak. Schneider, Jurij Kral po 2 hr.; w Njebjelčicach: Herman Kubaš, M. K., J. Leńš, M. Pjech, Mikł. Rjeda, Jurij Kórjenk, Jurij Žur, Leńš, Leinert, J. Wujeŕ, P. Dórnik, Hana Wroblec po 1 hr., Mikł. Pjetaš, Hana Rabec, Mikł. Šwejda, Lejman, Hańža Opicec, M. Ledźbor, Hańža Grosec, Hana Pětřkec, Khata Pětřkec po 50 pj., farař Kubaš, służowna, Mikł. Jawork, Pětr Stranc po 3 hr., J. Pjech 1 hr. 10 pj., Mich. Kmječ 30 pj.; we Wěteńcy: Marta Bèrkowa, Marija Budarjec, Weidlich, Khata Hantušec, Michał Žur, Michał Trěčka po 1 hr., Marija Koplanskec 3 hr., Pjech, Mikł. Čoch po 50 pj., Michał Delan 2 hr.; w Miłoćicach: kowař Pol 1 hr. 50 pj., Hana Krečmarjec, Mikł. Šěrc, Michał Rjeńč, Jurij Ryćerja, Mich. Buk, Mikł. Kilank, Mich. Šiman, Pětr Nowotny po 1 hr., Mikł. Pětřka, Mikł. Herrmann, J. Šěrak po 50 pj., Mich. Wornač 3 hr., J. Brusk, Šołta, njemjenowany, Jak. Pětranc po 2 hr., Mikł. Pjech 5 hr.; w Jaworje: J. Wawrij 10 hr., njemjenowany 2 hr., Mikł. Rab 1 hr. 10 pj., H. Hèblak 30 pj., bratr a sotra 1 hr. 30 pj., swójba Słodeńkec 4 hr., Mich. Zarjenk 5 hr., Jakubaš 1 hr., Hajńš 50 pj.; w Kanecach: H. Šołćina, Pětr Michał Młyńk po 5 hr., Pětr Šołta, służowna, Madlena Lebzowa, Hana Rychtarjec, zwud. Wawrikowa, Pjech po 1 hr., Madl. Naglowa, J. Smoła po 3 hr., Jakub Rjebiš 10 hr. (Skónčenjo.)

Za Serbski dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdatych 12571 hr. 7 pj. Dale dari: r. 1 hr.

Zapłać Bóh wšěm dobroćerjam!

Jednota,

towařstwo katholskich Serbow w Budyšinje, změje jutře, **njedźelu 11. septembra.** swoju měsačnu zhromadźiznu.

Započatk we 8 hodźinach. **Předsydstwo.**

Kulowske spěwarske towařstwo „Bratrowstwo“

změje jutře, **njedźelu 11. septembra,** dopołdnja w 11 hodźinach **hłownu zhromadźiznu w Braunerjec hotelu.**

Wo bohaty wopyt prosy **předsydstwo.**

Serbski musej

je přenjesenja zběrkow do nowych městnosćow dla hač

do 26. septembra

zamknjeny. **Kustos.**

Katholski Posoł

Wudawa so kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich expedicijach 2 hr.; z křižnym zwjazkom do domu słany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće a w knihařni lětnje 3 hr., štwórtlětnje 75 pj. Za nawěštki płaći so za rjadk wot sobustawow 25 pj.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towařstwa ſſ. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Mikławš Andricki, kapłan w Budyšinje.
Administrator: Mikławš Žur, farař w Budyšinje.

Čisło 38.	17. septembra 1904.	Lětnik 42.

Radźi wočišćujemy a najnaležnišo wašej skedźbnosći a lubosći poručamy sćěhowace **wozjewjenjo a přeprošenjo:**

Poswjećenjo Serbskoho Domu

26. septembra 1904 w Budyšinje.

Předsydstwo a swjedźeński wubjerk Maćicy Serbskeje w Budyšinje přeprošujetaj z tutym nanajwutrobnišo k swjatočnomu **poswjećenju Serbskoho Domu** na **pónđźelu 26. sept. 1904.**

Dokelž je so to, štož su naši wótčincy a wšitcy swěrni Serbja dołhe lěta z horcej žadosću wočakowali, na tak krasne wašnjo wuwjedło, so wěsće nadźijamy, zo so sobustawy Maćicy Serbskeje a wšitcy lubi Serbja kaž też přećeljo serbskoho naroda na našim tak radostnym swjedźenju powšitkownje wobdźěla.

Swjedźeński porjad.

I. **Njedźelu 25. septembra wječor we 8 hodź.: Witanjo hosći** w Gudźic hotelu při dwórnišću.

II. **Pónđźelu 26. septembra:**

1. **Dopołdnja** w $^1/_2$11 hodźin: **Poswjećenjo Serbskoho Domu** na Lawskich Hrjebjach čo. 2. (Tu pak maja přistup jenož sobustawy Maćicy Serbskeje a wosebje prošeni hosćo.)

2. **Připołdnju w 12 hodź.: Swjedźeńska zhromadźizna Maćicy Serbskeje** w Gudźic hotelu:
   a) Powitanjo přez předsydu.
   b) Rozprawa sekretarja wo Serbskim Domje.
   c) Swjedźeński přednošk prof. dr. Muki.
   d) Přepodawanjo swjedźeńskich darow za dom, musej a knihownju.
   e) Pomjenowanjo čestnych sobustawow a wudźělenjo čestnych diplomow dobroćerjam a zakładnikam Serbskoho Domu.
3. **Popołdnju w 2 hodź.: Swjedźeńska hosćina** w Gudźic hotelu.
4. **Wječor w 7 hodź.: Zjawny ludowy swjedźeń** w Krónje na Kamjeńtnej hasy:
   a) Swjedźeńska rěč knjeza fararja Domaški.
   b) Swjedźeńske spěwanja.
   c) Bal.

Woblečenjo mužskich při poswjećenju (1), swjedźeńskej zhromadźiznje (2) a hosćinje (3) po móžnosći čorny swjedźeński woblek.

Wobdźělenjo knjenjow a knježnow při swjedźenju je jara witane.

Za swjedźeńsku hosćinu chcyli so wobdźělnicy dobroćiwje najpozdźišo hač do 22. sept. pola knjeza rěčnika dr. Hermanna (němski: Rechtsanwalt Dr. Herrmann, Bautzen) připowědźić. — Wobjed (bjez wina) płaći 2 hr. 50 pj.

W Budyšinje, w septembru 1904.

Předsydstwo Maćicy Serbskeje:
dr. theol. **Jurij Lusčanski**, komtur pp.,
biskop, japoštołski vikar,
1. předsyda.

Dohladowarski wubjerk Maćicy Serbskeje:
Farař **K. A. Kubica**, ryćeŕ pp.,
předsyda.

Swjedźeński wubjerk:
dr. iur. **Ernst Herrmann**, rěčnik,
předsyda.

Z Łužicy a Sakskeje.

Z Budyšina. Prědku wozjewjamy program swjatočnosćow, žadnych a za kóždoho wobdźělnika, kotryž budźe jim přitomny, cyle wěsće njezapomnitych. Njech tola naš lud pilnje a horliwje k nim přińdźe! Wulki ludowy koncert, kotryž změje so tu póńdźelu za tydźeń »w Krónje«, dyrbi tola bohaće wopytany być. Hewak by to hańba za nas było. Zastupny pjenjez 30 pjenježkow

njepřekroči. Tuž so tola hotujće ze wšěch stron, hdźežkuli swěrni Serbja bydla, zo bychmy so póńdźelu za tydźeń w Budyšinje wjeseli widźeli!

— Wo wopyće krónprynca Bjedricha Auguſta a pſchewoda w Budyſchinje a na tachantſtwje: pſchichodnje.

Krupčanſki procceſſion. Jara mała liczba zhromadźi ſo nas lětſa 5. ſeptembra w klóſchtrje Marijnej Hwězdźe tych, kotſiž chcychmy ſo na pobožny pucź do Krupki naſtajicź; naliczi ſo nas jenož 39 woſobow. Ale tola, hdyž dale pſchez Wotrow, Kaſchecy a Zurichy pſchińdźechmy, pſchiſporichmy ſo na 54 woſobow, ſchtož je wězo pſchecy hiſchće jara mało. Wjedro mějachmy rjane; jenož běſche ſo prjedy deſchćźika naſchło, tak zo mějachmy po błócźe hicź. — Bóh dał, zo bychu naſche modlitwy a pacźerje, kotrež ſmy po tutym puczu Bohu woprowali, tež pola njoho wuſłyſchane byłe; pſchetož mnozy drje puczowachu pſche wſchelaku nuzu a kſchižiki, kotrež běchu jich potrjechiłe, zo bychu ſebi na ſwjatym měſtnje pomocy wuproſyli. — Někotryžkuli traſch ſo praſcha, ſchto ſu nam próca a wobcźežnoſcźe, kotrež ſmy na puczu pſchenjeſcź dyrbjeli, pomhałe? Na to móže ſo wotmołwicź: „Jara wjele! Jenož je-li je ſo wſchitko z prawym wotpohladanjom a dobrym měnjenjom cźiniło.“ — A tak dźě ſmy na lětuſche lěto nětko zaſy jónu dokonjeli; da-li Bóh, wohladamy ſo k lětu zaſy na tajkich pobožnych puczowanjach.

Z cyłoho ſwěta.

Saſka. Strowoſcź Joho Majeſtoſcźe, naſchoho lubowanoho krala Jurija ſo bohužel njeje wjele polěpſchiła, hačrunjež je w Gaſteinje był. Kral je jara ſłaby.

Němſka. Zwołanjo němſkoho ſejma pſchipowěduja cźaſopiſy na kónc oktobra abo ſpoczatk novembra. Wucźinjene hiſchće njeje, ale wujednanjo pſchekupſkich zwjazkow najſkerje wotewrjenjo ſejma pſchiſpěſchi. Samſne piſma wěſchcźa knjeżerſku pſchedłohu za powjetſchenjo łódźſtwa. Němſki dołh jim hiſchće ſpěſchnje doſcź do hory njeléże.

— Hammerſtein woſtanje. Dołho ſu powědali, zo za Mirbachom póńdźe. Nětko pak je ſo ſam nowinam, a to hnydom dwojim, wuprajił, zo njewě, cźomu njeby woſtacź měł. A tuž drje je wěrno, hdyž ſam praji. Sam tola wě. Kaž w žiwjenju maſch: Kohož ſu mortwoho powědali, je cźaſto hiſchće dołho žiwy był. — Pſchecźiwo Mirbachowomu ſyſtemej z cyła radźi konſerwatiwny „Reichsbote“ tónle radikalny lěk: „Za cyrkwinſke ſkutki njebudźe ſo pſchichodnje žanych rjadow ani titulow wjacy ſpožcźowacź. Schtóž titulow a rjadow dla za cyrkej wopruja, njejſu jich hódni, ſchtóž pak woprawdźe z luboſcźe a Bohu k cźeſcźi wopruja, titulow njeżadaja.“ — Tež tak myſlimy.

— Nowiny, kotrež niczo lěpſche njewědża, piſaja, hacź tež to ſlubjena němſkoho krónprynca potom jako němſka kejżorka wobkhowa katholſke mjeno Cäcilija, namjetujcy jej, zo by ſo Auguſta pſchemjenowała. Cäcilija abo Auguſta, to drje je wſcho jene. Mjeno muża njecźini, ale na zmyſlenju a ſkutkach zaleži.

— Wójwodka Louiſa-Koburgſka je po ſchtyridnjowym pſchebytku w Barlinje, hdźež bě jej ſocialiſta póſłanc dr. Südekum z pěſtonom, do Pariza wotjěła. Tam ju nětko pjecźo najſławniſchi pſychiatrowje abo ducholěkarjo

hladaja, a kaž woni wusudźa, potom budźe. Pariž je wulke město, ale hdźe cźěkanka bydli, nichtó njewě. Wona swoju adressu hakle zjewi, hdyž budźe wěsta, zo ju zasy do sakskoho abo do někajkoho druhoho Halschtrowa njepósćelu. Dale lěpje so widźi, zo bě cyke „cźěkanjo“ derje zehrata a — zapłacźena hra.

— Pruske sudy cźežko njesu, zo też mjez młodymi Polakami, kotsiž su hižo nowu, to rěka cyle němsku schulu wukhodźili, mnozy psched sudom tołmacźa žadaja a so zamołwjeja, zo njemóža němski. Tohodla je kralowska regencija w Kwidzynje (Marienwerder) porucźiła, zo ma kóžde pólske dźěcźo, hdyž ze schule dźe, prjedy swoje žiwjenjo w němskej rěcźi wopisacź. Tónle žiwjenjopis budźe wyschnosćź khowacź jako dokument, a sudnistwo budźe jón žadacź a wužiwacź směcź jako dopokaz, zo tón a tamny móže a dyrbi němski swědcźicź, po němsku so zakitowacź.

Nowy wukaz pschecźiwo pólskej rěcźi je z ministerstwa kulta do Pólskeje wuschoł. Zapocźatk je tajki: W rańschich provincach je wjele wucźerjow, kotsiž so, lědom zo su ze schule stupili, z cyła ze swojej pólskej narodnosćźu njetaja, jenož pólski rěcźa, a to samo ze schulskimi dźěcźimi a ze stawami schulskeje rady. Tajke postupowanjo pruskich wucźerjow dyrbimy njehódne a rozhorjace mjenowacź. Z tutym pschikazujemy, zo bychu wucźerjo jenož němsku rěcź wužiwali ... Z dobom žadamy, zo bychu wucźerjo we swojej swójbje jenicźcy němsku rěcź wužiwali, a knjezam inspektoram ... atd. atd. Schto mjenujcy sćěhuje, njebudźesch dołho zhódowacź: disciplinarny proces a módry liscźik: Móžesch hicź, zhubisch słužbu.

— Někajki hrabja Bninski w Póznańskim bě wot Polaka, kotryž je w nuzy, rycźerstwu wjes Modlischewo kupił. Wokhudły zemjan psched kubło Bninskomu, dokelž bě Bninski Polak, a psched dawał myslesche, zo je swěrnoma Polakej psched dał. Tomu pak njebě tak. Bninski měješe hinasche mysle a „pschepakosćźi“ Modlischewo za drózschi pjenjez „Kolonisaciji“. Z tym je wjes Polakam zhubjena, dóstanje němskich wobsedźerjow a mjeno. — Swójba Bninskich pak je so z razom pscheradnika Bninskoho dospołnje wotrjekła a njeznaje joho wjacy.

— Město Póznań bywasche prjedy twjerdźizna, z murjemi a nasypami wěncowana. Nětko so tute wotnoschuja, dobyta póda so rozparceluje a zatwari. Polacy so tam zakupicź njesmědźa, a to zakazuje stat, w kotrymž su sebi psched zakonjom wschitcy runja.

Awstrija. Winski japoschtołski nuncius, arcybiskop Granito di Belmonte, je tydźenja na Morawje pobył. Dwoji zamysł joho pschiwjedźe: pobožny pucź na swjatej měsćze Welehrad a Swjaty Hostýn dokonjecź a nowoho wjerch-arcybiskopa Wołomuceskoho, dra. Fr. Bauera w mjenje swjatoho wótca postrowicź. Radosćź pobožnoho morawskoho ludu nad pschikhadom tajkoho wurjadnoho hosćźa bě wulka. Wona bě cźim wjetscha, zo je Granito di Belmonte prěni zastupjer japoschtołskoho stoła, kotryž swjatnicu najzbóžnischeje knježny na Hostýnje wopyta a row japoschtoła Słowjanow, swjatoho Methodija na Welehradźe. Tohodla runasche so pucź najdostojnischoho knjeza k swjatymaj městnomaj triumfalnomu cźahej. Na wschěch zastanischcźach wot Wołomuca sem deputacije strowjachu a cźrjódy swěrnoho ludu w rjanych narodnych drastach stojachu. Na Swj. Hostýnje bě schtwórtk, dźeń swj. Marije naroda, 40000 ludźi. Pěschi a z wosebitymi cźahami bě so ludu nawjezło a naschło. Prědowanja běchu wonka pod njebjom na někotrych

městach nadobo. W cyrkwi nutſka ſam najdoſtojniſchi wjerch-arcybiſkop Bauer Njewoblakowanc podjeczo najzbóżniſcheje knjeżny khwaleſche. Japoſchtołſki nuncius, arcybiſkop Granito di Belmonte, ſwjeczeſche pontifikalnu Bożu mſchu a wudżěli tež japoſchtołſke požohnowanjo. K ſwjatomu woprawjenju pſchez 6000 woſobow pſchiſtupi. — Na Welehradże wotbywaſche ſo runje w tón czas zjězd terciarow, njewſchědnje bohacze wopytany. Nuncius ſam z biſkopomaj Brnjanſkim a Wołomuczſkim 3000 woſobam ſwj. woprawjenjo wudżěli. W ſwjatocznej proceſſiji dżěſche 10000 ludźi za Bożim Czěłom. Morawſke ſwjedżenje běchu pſchekraſne.

— Czěſki ſejm je na dżeń 6. oktobra powołany. Czěſki ſejm je z druhimi ſejmami na wulku bjezwuznamnoſcź padnył a mějeſche pſchez wjele lět jenož dawki pſchizwolecź. Lětſa pak budże pomoc żadacź; pſchetož kaž bě ſoni w dżělu Czech wulka krupowa kataſtrofa, tak ſu lětſa cyłe Czechi z njeſměrnej ſuchotu ſchkodowałe. Hacž pak budże ſejm pomoc wuradźicź móc? Abo budże zaſy z obſtrukciju rozbity?

— Mjezynarodny zjězd nowinarjow je ſo wot njedżele we Winje wotbywał.

— Pólſcy ſtudowacy z Galiciſkeje ſu japanſkomu wupóſłancej we Winje telegram póſłali. W telegramje wupraja pólſka młodźina japanſkomu narodej ſwój zhromadny wobdźiw za joho khmanoſcź a khrobłoſcź, wupraja jomu ſwoje zbożopſcheczo k dobyczu pola Liaojana. Z dobom młodźina wobżaruje, zo njemóże po jich boku pſchecźiwo Ruſkej wojowacź. Pólſke ſtudentſtwo widźi w ruſkich njezbożach Boži prut a dopuſchczenjo Wjerſchnoho za telko kſchiwdy a njeprawoſcże, kaž maja hidżeni „Moſkali“ na ſwědomju. — Pólſki hněm pſchecźiwo Ruſkej je zrozemliwy. Ruſka politika je, woſebje za kejżorki Kathyrny II., z pjenjezom a z pſcheradami wobſtojnoſcże ſpěchowała, kotrež wjedźechu k padej „republiki“. Ruſka ruka je Pólſku na czaſcże roztorhała, ſebi najwjetſchu czaſcź wobkhowawſchi. Ruſcy ſurowcy jako Gurko ſu Polakam nic jenož rěcź a narodnoſcź, ale tež wěru hrubje brali a pólſke zběżki, kotrež z toho naſtachu, żałoſtnje a krwawnje potłóczowali. Tež w pſchitomnej wójnje ſkorża pólſcy wojacy — a tych je na bitwiſchczu poměrnje jara wjele — na njedoſtatk pólſkich duchownych a katholſkich Božich ſłużbow. Tež jich ruſcy „towarſchojo“ wuſměſchuja a wěry dla hanja. Z toho je potajkim pólſki hněw zrozemliwy. Wón pak z tym hiſchcze njeje rozomny. Mnozy Polacy wocżakuja, haj pſcheja ſebi poraženjo Ruſow, dokelž myſla, zo z razom padnje knjeżacy ſyſtem a zo revolucija naſtanje. Ruſka budże ponižena, ſwobodniſche knjeżerſtwo naſtupi, a tež Polakam a katholikam budże lěpje. Tak Polacy ſudża, a móżno, zo bychu ſo na wokomik jich nadżije dopjelnile. Jara wſchak dwělujemy, hacž na trajne. Pſchetož nadżije, na revoluciji a naſylnoſcżach twarjene, nimaja Božoho żohnowanja. Polacy nimaja pomocy wot zwonka czakacź, kaž tu wot Japanow, ale na ſebje a na Boha ſwój pſchichod złożicź; pſchetož tak rěka rjane heſło: „Wocży k njebju, rucy k dżěłu, dowěru k ſebi!“ Tež na to ſměm drje pokazacź, zo njeje kſcheſczana doſtojne, złě pſchecźiwo komu zmyſleny bycź, a byrnjež najhórſchomu njepſchecźelej było. A ſkónczńje to njeje ani politiſke; w Galiciſkej njeſmědża zapominacź, zo w Ruſkej bydli wjele millionow jich krajanow, kotrymž móża njeluboznoſczow naczinicź. Nětko ma Ruſka połnej rucy, ale hdyž budże po wójnje, ſo derje hodźi, zo budża Polacy w Ruſkej na ſwojim ſamſnym cżěle za telegram Galiciſkich bratrow pokucźicź dyrbjecź.

Rom. Italſkomu kralej Viktorej Emmanuelej a joho mandźelſkej Helenje-Cźornohórſkej je ſo ſynk narodźił, dawno wocźakowany naſlědnik na trónje.

Francózſka. W tym rjanym, ale njezbožownym — dokelž wot bjezbóžnikow komandowanym — kraju njepſcheſtawa wójna, wójna pſchecźiwo rjadam. Tak wuhnachu póńdźelu mnichow Barnabitow w Parizu. Mniſcha běchu ſo zwuzamkali, ale „ſtražnicy“ jim wrota a wokna wubichu.

— Swobodni mulerjo, kotſiž mějachu w Parizu hłownu zhromadźiznu, ſu Combeſej dźaknu adreſſu z wurazami dowěry póſłali. Z dobom joho loża proſy, zo by w zapocźatej wójnje wutrał. Na kónc wuprajeja jomu mulerjo ſwoje pſchipóznacźo za joho Auxerre-ſku rěcź a namołwjeja joho, zo by w komorje rozdźělenjo cyrkwje wot ſtata wuſkutkował. Tak znaja ſo ſwoji k ſwojomu.

Ruſka. Nowy miniſter znutſkownych naležnoſcźi njeréka Platonow, ale je to wjerch Swjatopołk-Mirſki, kotryž je ſo jako generalny gubernator Wileńſki derje wobſwědčił. Wilna je hłowne město pólſkeje Litwy, Swjatopołk-Mirſki lohkoho ſtojniſchcźa njeměješche. Ale wón bě derje zmyſleny a mudry muž, joho zaſada bě, ludźi njekałacź, a tak wón woprawdźe z małymi pſchecźelnoſcźemi nadoby doſcź wulkeje luboſcźe w poddanſtwu. Tuž bě wón we Wilnje po Wahlu, Murawiewu, Kachanowu ſnadź to, ſchtož we Warſchawje po Hurcy Imeretinſkij. Njech ani w Pětrohrodźe njeje druhi Plehwe, ale łahodniſchi, woſebje napſchecźo mjeńſchim! Pſchetož tak to dale njeńdźeſche.

— Lětuſchi wobrot wulkich wikow w Nižnym Nowgorodźe je wo 20 ze ſta mjeńſchi porunjo lońſchomu. To wójna cźini.

Južno-zapadna Afrika. General z Trotha zaſy njemóže z měſta. Schtóž myſleſche, zo je po poſlednjej bitwje po Hererach kónc a amen, ſo myleſche. Hererowje njejſu jenož wſchitcy z paſlow pod Waterbergom tłochnyli, ale na małe wotdźěle rozpjerſcheni, rubja a wupuſcźuja cyły južny dźěl kolonije. Němſke wójſko dyrbi ſo na małe wotdźěle ſchcźěpicź a tak hladacź, hdźe zaſy koho lepi. W tajkej wójnje pak ſu pſchecy cźornuſchi lěpſchi, kotſiž ſwój kraj dokładnje znaja. Nimo toho cźaka Němcow woſebita expedicija pſchecźiwo ſylnomu ſplahej Owambow, kotſiž ſu ſo k Hereram pſchidali.

Ruſko-japanſka wójna. Na dalokim krwawnym polu je cźiſchina wobknježiła. Na ſmjercź wubědźenaj wobaj pſchecźiwnikaj, Rus a Japan, pſchecźiwo ſebi ſtojitaj. Pſchecy dalſche a zajimawſche drobnoſcźe ze ſurowoho wojowanja, zo ma lědma hdźe w ſwětowych ſtaviznach runjecźa: pſchikhadźuja. Wſchitko hromadźe 50 tyſac ludźi je zahinyło. Woboje wójſko bě nimale jenak ſylne. Kuropatkin, tak dźe powſchitkowny ſud, je genialny ſkutk dokonjał, njepſchecźelej ſo wuwinywſchi. Schtož Kuroki zamyſleſche: Kuropatkinej pucź do Mukdena zaſtupicź, ſo jomu poradźiło njeje. Tež Port-Arthur hiſchcźe ſtoji, Tokio-ſke ſwjedźenje, dawno hotowane, ſu ſo wotestałe. Luda jima ſo njeſcźerpnoſcź a hněw. Pomału ſo cyły ſwět pſcheſwědčuje, zo je wójna hakle na zapocźatku a zo bě tole wſcho dotalne hakle pſchedehra.

— Baltiſke łódźſtwo je ſwój wotjězd do aſijiſkich wodow hiſchcźe wo něſotry cźas wotłožiło.

— Londonſkomu „Daily Expreß“ telegrafuja: Pſchi kſchcźiznach carewicźa naſlědnika ſpomni zaſtupjeŕ jendźelſkoho krala Eduarda II., prync Ludwit-Battenbergſki, na móžnoſcź, zo by Ruſka pſchehrała a na ponižacy měr pſchiſtupicź dyrbjała. Na to poſtany car a z wulkim dorazom wozjewi: „Doniž

budźe hischcźe jedyn jeniczki ruski wojak na nohomaj a doniż budźe jedyn jeniczki rubl w ruskej pokładnicy, powjedźemy dale wójnu pschecźiwo Japanam, kotsiż su mje pschinucźili, zo bych so brónjc pschimnył." Car doda, zo wot toho pschedewzacźa na žane waschnjo njewotstupi.

Amerika. 185 europskich parlamentarow je so w Nowym Yorku zeschło; wschitcy cźile knježa su pschecźiwo wójnje a chcedźa w Nowym Yorku wuradźowacź, kak by so swětowy měr dobycź a zdźerżecź hodźał. Hdyž pomysliš, schto so nětko w dalokej Asiji podawa, chce so cźi skoro smjecź. Zo bychu tola knježa radschi doma wostali! Njewucźinja bjeztak niczo. A wucźinja-li — schtó pak budźe so wo jich wucźinjenja staracź?

Nowa Guineja. Žałostna powěsć z tuteje němskeje kolonije, kotrejž też „Bismarkowe kupy" rěkaja, pschikhadźa. Dźiwi domoródny lud je tam katholsku missiju nadpadnył, pjecź missionarow morił a nimo toho pjecź knježnow: Hanu, Sofiju, Agatu, Hańžu a Angelu. Němski gouverneur hnydom zakrocźi, 36 nadpadnikow zaja a 16 wotprawicź da. Jich zamysł bě był, wschitkich běłych, to je kschesćanow, moricź. Ale też tak běchu to, hdyž nic za nich dosć bohate žně — tola za nas nadosć, nimo měry struchłe. Njech w njebjesach martrarjam njezakhódna króna swěcźi!

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1904: kk. 580—583. Pražscy gymnasiasći: Pětr Žur z Ralbic, Jan Cyž z Kašec, Jan Pol z Miłoćic, Michał Rab z Wotrowa.

Sobustaw na lěto 1903: k. 792. gymnasiast Pětr Žur z Ralbic.

Za twarjomnu nowu cyrkej we Wulkim Šunowje: Přez k. P. Romualda w klóštrje Mar. Hwězdźe 10 hr.

Za cyrkej swj. Józefa w Hajnicach.

Dotal kwittowanych 6214 hr. 38 pj. Dale su woprowali: kk. tachantski prědař Šewčik w Budyšinje 10 hr. Jakub Libš w Hornim Wunjowje 20 hr. Přez knjeza dwórskoho kapłana dra. theol. Rězaka w Drježdźanach: **njemjenowany 500 hr.** — Přez zběrarja Martina z Bělčec (skónčenjo): w Swinarni: J. Schneider, P. Šwon, B. Nowak po 1 hr., Jakub Knop, Pětr Nagl, Rjeda, Jakub Włóski po 1 hr. 50 pj., njemjenowany 2 hr., J. Schneider, J. Zarjenk, njemjenowany po 50 pj.; Madlena Wolenkowa w Zyjicach 3 hr.; we Wotrowje: Jakub Nowak, Michał Wrobl, Marija Ryćerjowa, Michał Rjeda, Michał Cyž, Jakub Rychtař, Michał Šołta, Michał Kokla, njemjenowany, Madlena zwud. Nowakowa, Jakub Kokla, Jak. Šołta po 1 hr., swójba Jóršec 1 hr. 50 pj., njemjenowany 50 pj., Kudźela 30 pj., Marija Nowakec, Madl. Čornakec po 2 hr., Jak. Cyž 5 hr.; w Kašecach: Hana Cyžowa, Pětr Cyž po 1 hr., Jakub Smoła 3 hr., Jakub Suchi, Marija Mědkowa po 50 pj., Jak. Rjeda 2 hr.; w Žuricach: Pětr Krawža, Mikł. Cyž po 2 hr., njemjen., Michał Bjarš, Michał Krawčik, Michał Cyž po 1 hr., Jan Šwarc, Jurij Cyž po 3 hr., Jurij Delenk 5 hr., Aug. Šwarc, Jak. Cyž po 50 pj., Robert Rychtař 75 pj.; Mikławš Nowak w Pančicach 50 pj.; w Kukowje: J. Wolenk 1 hr. 50 pj., Jak. Rychtař 1 hr., Marija Hajnowa 50 pj., njemjenowany 20 pj.; we Worklecach: Mikł. Janca, Mich. Toman, Madlena Tomanec, Jan Grubert po 50 pj., Mich. Kušk, Aug. Frömmelt, Mich. Mark po 1 hr.; Jakub Laras w Lejnje 1 hr.

Za wupalenych w Starej Krupcy běchu dale hišće woprowali: kk. Mich. Wels z Hněwsec 2 hr., Mótko z Budyšina 1 hr., přez k. far. Nowaka z Radworja 8 hr., na Hórnikec křiznach w Hornjej Kinje 8 hr. — Wšo hromadźe je so mohło w Starej Krupcy na farje wotedać: 77 hr. 50 pj. z Khróšćanskeje wosady, a 64 hr. z Budyšskeje a Radwořskeje. Za to je so tu w Budyšinje kwitowanjo wotedało, z kotrymž so też dobroćerjam najwjetši dźak a najwutrobniše „Zapłać Bóh tón Knjez" wupraja.

Za Serbski dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdatych 12572 hr. 7 pj. Dale darichu: Kukowske kasino dalšoho přinoška k zakładniskomu darej 15 hr. Молоканы (304,80 hr.):

w H. W. 60 pj. Radwořska Hórnikowa Komisija (426,56): Sobu pomhał Měrćin z Hrubjelčic 60 pj. Na Rennerec-Hauptmannec kwasu w Pančicach (přir. čo. 33) za »wjedrowoho« kuzena přida potom joho žona 2 hr.

Zapłać Bóh wšěm dobroćerjam!

Radwořske towařstwo knježnow

změje tón raz swoju měsačnu zhromadźiznu (tule njedźelu, 18. septembra) w Stróžišću pola Cyžec. Započatk ½4 hodźin. Wosadne čestne holcy, kotrež w Baćońskej abo Khróšćanskej krajinje służa, smědźa zhromadźiznu wopytać, byrnjež tež hišće sobustawy towařstwa njebyłe.

Prezes.

Spěwařske towařstwo „Meja“

změje **njedźelu 25. septembra,** to je na předwječoru poswjećenja „Serbskoho Domu“ **wječor we 8 hodź. w Radworju zabawny wječor!** Program wobsahuje cyle nowe **měšane khory:**

„Chcemoj mój z kijom, z karu“; „Hdyž ja rano z łoža stanu“; spěw „wo hołbjach“; „Kopoł, kopołaty“, serbska reja wot Wólšinskoho a Pilka; deklamaciju; žónski a mužski khor; a skónčnje hrje: 1. Jědźk a lěnjoch“; 2. Człowjek móže so mylić.

Wutrobnje přeprošuje

Meja.

Serbski musej

je přenjesenja zběrkow do nowych městnosćow dla hač

do 26. septembra

zamknjeny.

Kustos.

Zhorjelcski překupski dom

Gustava Bobaka

w Budyšinje, Bohata droha čo. 29.

(napřećiwo „Winowej kići“)

poruča so

jako najtuńše a najlěpše nakupne žórło za wšě wěcy, k wšědnomu wužiwanju třebne.

Spytajće a budźeće naši stajni kupcy!

Rěčimy tež serbski.

Katholski Posoł

Wudawa so kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich expedicijach 2 hr.; z křižnym zwjazkom do domu słany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće a w knihařni lětnje 3 hr., štwórtlětnje 75 pj. Za nawěštki płaći so za rjadk wot sobustawow 25 pj.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarstwa ſſ. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Mikławš Andricki, kapłan w Budyšinje.
Administrator: Mikławš Žur, farař w Budyšinje.

Čisło 39. | 24. septembra 1904. | Lětnik 42.

Serbski Dom.

Serbski Dom je skónčnje hotowy. Krasny stoji, najrjeńši twar, najpyšniši twar cyłoho města Budyšina. A kak rjenje stoji! Na hranicach staroho a nowoho města. Wulki złoty napis: „Serbski Dom“ z wulkeje wysokosće k nam dele hlada. Rjane złote pismiki na kóždym boku nam praja, k čomu je dom natwarjeny: „Bohu k česći, Serbam k wužitku!“ ale też druhe pismo nam powěda, što tónle dom hišće předuje, mjenujcy, zo: „Trać dyrbi Serbstwo, zawostać!“

Wysoko nade wšitke třěchi města Budyšina, haj porunjo starym šěrym wěžam našoho sławnoho města spěje tutón naš dom.

Bjez škody smy Bohu dźak twar dokonjeli. Budź Bohu za to dźak!

Njech pak Bóh też hnadu da, zo by, kaž je tutón dom čisty a rjany we swojej njewjesćinskej pyše: tak też serbski narod stał čisty a rjany w pyše swojeje pobožnosće, póćiwosće a swěry.

Potom też serbski lud nihdy njezahinje.

*

Program swjatočnosćow smy tydźenja wozjewili a wozjewjamy z nowa. Wy wšitcy, lubi Serbja, sće k nim prošeni.

Přińdźće też wěsće, wosebje na koncert, kotryž změje so we 8 hodź. w Krónje. Je to cyle wurjadny koncert. Zastupa budźe so 50 pj. płaćić: za to pak dóstanjeće kóždy też powučacu knižku jako přidawk. Tale knižka budźe wam wopomnjećo. Koncert njebudźe na žane wašnjo dlěje hač dwě hodźinje trać, a swjedźeńska rěč wubjernoho serbskoho rěčnika je też hižo pódla. Po koncerće bal.

Dokelž je swjedźeń tak wulki a radostny, by jara rjenje było, hdy bychu też družki w bohatej ličbje přišle. Někotre cyle wěsće přińdu. Tohorunja chcemy rady žony w cankatych měcach a w kwasnej drasće widźeć.

Spominajće, lubi Serbja, na našoho Michała Hórnika, a hižo tomu k česći njech was prawje wjele přińdźe.

Při samym wotewrjenju domu móža bohužel jenož sobustawy Maćicy Serbskeje přitomne być, dokelž městna njedosaha. To njesměće za zło wzać. Pola Gudźic pak sće wutrobnje wšitcy witani, a wosebje wězo wječor na koncert w Krónje.

Z jeneje wosady přez poł sta ludźi přijědźe. Tak je rjenje. Wobdźělće so wy wšitcy tak!

Póńdźelu 26. septembra budźe cyły serbski lud swjedźeń radosće w Budyšinje swjećić.

K nam witajće!

Rózowcowy wotpuſtk a druhe cyrkwinſke podawki w Radworju.

Hdyž z Budyſchina po drózy do Serbow pucźujeſch, widźiſch na prawicy ſchtyrirózkatu nowu wěžu ſo pozběhowacź. To je cyrkej ſwjatoho rózowca (rózarija) w Radworju, kotraž budźe prěnju njedźelu oktobra zaſy mnohich pobožnych pucźowarjow z blizka a z daloka w ſwojej ſrjedźiznje hoſpodowacź; pſchetož na tutym dnju ſwjecźi wona ſwój hłowny wotpuſtny ſwjedźeń.

Móžeſch tu a tam prajicź ſłyſchecź: „Na ſwjedźenju ſwjatoho rózowca njetrjebam druhdźe khodźicź. Tehdom mózu też doma doſpołny wotpuſtk dobycź.“ To je wěrno, a tola ſo wotpuſtk w rózowcowych cyrkwjach jara wot druhich rozeznawa, a to z tym, zo ſo wjacy krócź dóſtacź hodźi; tak huſto, hacź do cyrkwje dóńdźeſch. Móžeſch to takle cźinicź: Swjatej ſakramentaj dóſtawſchi wuſpěwaſch wotpuſtkne pacźerje a dobudźeſch z tym wotpuſtk za ſebje ſamoho. Potom wuńdźeſch z cyrkwje, wrócźiſch ſo zaſy do njeje a wuſpěwaſch wotpuſtkne pacźerje ſnadź k dobycźu wotpuſtka za njeboh nana (abo macź, abo wobeju khromadźe, abo za kóždoho wosebje). Wuńdźeſch, wrócźiſch ſo zaſy a wotpuſtkne pacźerje wuſpěwawſchi dobudźeſch wotpuſtk za wotemrětych bratrow, ſotry abo pſchecźelow. Wuńdźeſch, wrócźiſch ſo a pſchiwobrocźiſch wotpuſtk wſchitkim khudym duſcham. Tak dobudźeſch tu doſpołny wotpuſtk tak huſto, hacź do cyrkwje zaſtupiſch a wotpuſtkne pacźerje w njej wuſpěwaſch. Kóždy raz móžeſch ſam poſtajicź, komu chceſch wotpuſtk pſchiwobrocźicź.

Tute wotpuſtki móže kóždy katholſki kſcheſcźan dobycź (njetrjeba k tomu ſobuſtaw rózowcowoho bratrſtwa bycź). K tomu ſo žada, zo ſwjatej ſakramentaj pokuty a woltarja dóſtanjeſch a wotpuſtkne pacźerje wuſpěwaſch.

Spowědź móżeſch dokonjecź, hdźež chceſch. Wo ſwjatym woprawjenju ſo radźi, zo je w różowcowej cyrkwi dóſtanjeſch. Wotpuſtkne pacźerje pak dyrbiſch tu ſpěwacź a to w cźaſu wot ſoboty pſchipołdnja hacź do njedźele wjecźora (5 hodź.). Woprawjecź budźe ſo tu wot rańſchich hacź do dopołdniſchich kemſchow kóźdc poł hodźiny (jeli trjeba, teź hiſchcźe po kemſchach).

Za cuzych wotpuſtkarjow podawamy tu krótki wopis Radworſkeje „noweje“ (różowcoweje) cyrkwje. Cyrkej je twarjena po waſchnju baſilikow, t. r. ſtaroſcheſcźanſkich cyrkwjow (z wyſokim ſrjedźanſkim a niźſchimaj poboczźnymaj dźělomaj, z drjewjanym wjerchom a nabocźnej wěźu). Wulki wołtař pyſchi drohotna poſtawa kralowny ſwjatoho różowca. Na połnócnej ſtronje ſtoji ſwjato-Boſcźanſki wołtařk, na połdniſchej pak wołtařk zaſtarſkoho „Bratrſtwa ſmjertneje ſtyſknoſcźe Jězuſoweje na kſchiźu“, a pſchi nim poſtawa ſwjatoho Mikławſcha. Wobkuk nad kehelkami pſchedſtaja: ſwjatoho Józeſa, ſſ. Cyrilla a Methodija a ſwjatoho Benna, japoſchtoła Serbow. Zady w kſchcźeńſkej kapali nadeńdźeſch woknowej ſwjecźecźi: zhubjenoho ſyna (ſakrament pokuty) a ſwjatoho Jana kſchcźenika (ſakrament kſchcźeńcy). Mjez nimaj je wołtařk Prażſkoho Jězus-dźěcźatka, a pódla poſtawy ſwjateje ſwójby, z napſchecźa (na druhej ſtronje cyrkwje), pak znamjo boloſcźiweje macźerje Božeje.

Nimo nětcźiſcheje „noweje“ cyrkwje ſtoji tu, k wopomnjecźu zdźerżany, teź hiſchcźe wołtařny dźěl „ſtareje“ cyrkwje. Tam khowa ſo ſtare Radworſke hnadowne ſwjecźo, „Njeſwacźidlſka ſwjata Marija“ mjenowane. Tuta poſtawa ſtojeſche, kaž ſtara podawizna powěda, prjedy w Njeſwacźidle. Hdyž pak ſo tam lutherſka wěra rozſchěrjecź pocźa, pſchenjeſe ſo wone w nocy do Radworja a ſtojeſche rano w tudomnej cyrkwi. Hdyž Njeſwacźidlenjo wo tym zhonichu, pſchińdźechu po nje a wotnjeſechu je zaſy na joho prjedawſche měſtno domoj. Tola poſtawa ſtojeſche rano zaſy w Radworju. Zaſy bu wotnjeſena a zaſy ſo ſem wróćźi. To woſpjetowaſche ſo na 3 razy, po cźimž ju ſkónczńje w Radworju woſtajichu.

Dale maſch w Radworju hiſchcźe tſecźu ſwjatnicu, „kſchiźnu cyrkej“. Wona bu po ſtarej ſtawiznje natwarjena na měſtnje, hdźež běſche żelezny kſchiž ze zemje wuroſtł, kotryž bu ſwojoho ſpodźiwnoho naſtacźa dla do Roma póſłany. Joho měſtno nětko druhi żelezny kſchiž woznamjenja. Teź tuta cyrkwicźka běſche w zaſtarſku hnadowne měſtno. Wulka liczba krykow a druhich znamjenjow wróćźeneje ſtrowoty ſo tu hacź do jeje poſlednjoho pſchetwarjenja (1886) khowaſche. Tehdom buchu bohużel rozbrójene a ſpalene. Jeniczka dotal zdźerżana dopomnjenka na ſpodźiwne wuſłyſchenja a wuſtrowjenja je wobraz, ſlepe dźěcźo pſchedſtajacy, kotreż na próſtwu ſtarſcheju widźenjo zaſy dóſta. Mjeno a narodna wjes wuſłyſchaneje ſwójby hodźi ſo hiſchcźe trochu wucźitacź. —

Wſchě tute cyrkwje maſch na ſwjedźenju ſwjatoho różowca pſchileżuoſcź wohladacź a wopytacź.

Z Łużicy a Sakſkeje.

Z Budyſchina. Najdoſtojniſchi knjez biſkop je ſo z ponowjenymi mocami z bayerſkich kupjelow Riſſingen wróćźił a nětko zaſy k dźěłam ſwojoho wyſokoho zaſtojnſtwa pſchiſtupuje. Dźenſa wudźěluje dwěmaj knjezomaj měſchniſku ſwjecźiznu, diakonomaj Michałej Micźej z Dobroſchic a Bennej Röß lerej ze Schěrachowa. Swjecźiznje diakonata a ſubdiakonata ſtaj knjezaj

runje kaž knjez Jan Wjenka z Rózanta pschez swjecžacoho biskopa dr. theol. Krásla w Prazy dóstatoj, hdžež běchu knježa sydom njedželi w Emmauskim klóschtrje k pschihotowanju. Knjez Wjenka budže hakle w novembru wuswjecženy, dokelž hischcže postajeneje staroby nima.

Z pola. Tydžeń wot tydženja wocžakujemy na nasche, pschez dołho trajacu suchotu pschehorjene pola, łuki a zahrody, spomóžny deschcžik, tola pschecy podarmo. A hdyž so na cžasy njebjo pomróczi a kapki božoho deschcžika nam lubja nasche zahony wokschewicž, dha so hnydom zas njebjo wujasni a njebjeska módrina so nam pokazuje, tak daloko kaž widžiš, a my potom zdychujemy a powědamy: Tak bu zas po deschcžiku. Póńdželu tydženja dopołdnja pocža so prawje rjenje deschcžikowacž, a drje je tehdom někotryžkuli pschihladowar manevra, kotryž so tehdom na tudomnych a susodnych honach wotmě, lubjerad pschemoknył. Tola schto bě to na nasche cyle pschehorjene hona! Kaž kapka wody na žehliwy kamjeń linjena so hnydom zhubi, tak zhubi so tež hnydom włóžnosčž naschich zahonow, hdyž pocža Boże słónczko swoje pruhi z nowa rozpschestrěwacž.

Póždnje běrnjace zelischczo, kotrež bě hacž dotal hischcže zelene, a kotrež sebi někotražkuli hospoza na město kolija a rěpy hajesche a khowasche, bu zańdženu póńdželu wot sylnoho mróza zlemjene, a to za jenu nóc, a tak tež bu tale nadžija hospozow znicžena.

Běrny same pak su na tón suchi cžas tak někajke, tola drobne su wostałe.

Kał a runklica za dołhi cžas wjacy njeroscže, a tak budže pica za skót jara žadna. Studnjace kužoły su tež wustałe a zaprahnyłe. A zbožo je za tu wjes, pschez kotruž rěka běži. Pschenicžne sywy su so tam a sem zapocžałe. Tola jeli Bóh luby Knjez nam nasche hona z płódnym deschcžikom njewožiwi, budže tež tale nascha próca podarmo. Tohodla joho njepschestanjemy prosyčž, zo by nam płódny deschcžik wobradžił. Wschak je wón sam nam slubjenjo dał, hdyž je prajił: „Proschcže, a dóstanjecže.“

Z cyłoho swěta.

Němska. Wjerch Herbert Bismark, syn prěnjoho kanclerja němskoho kejžorstwa, je njedželu dopołdnja w schtwórcž na jědnacže w hrodže Friedrichsruh wumrěł. Běsche w 55. lěcže.

— W Paderbornje budže lětsa prěni króc wucžba pólskeje rěcže w seminaru zarjadowana, zo bychu duchowni pozdžischo pólsku spowědž słyschecž móhli. Paderbornski biskop ma wjele pólskich spowědnych ludži a stara so wo nich.

— Zwjazk ratarjow žiwje pschecžiwo znatomu kanalej wojuje, kotryž ma nětkle komisija w horschczi. Dokelž so ani centrum za kanal njehori, kanal najskerje wostanje na papjerje.

— W Detmoldže su duchowni pobožnosčž zarjadowali k wotwobroczenju tyfa. Liczba khorych je hižo 452. Srjedu je tež hižo jedyn lěkar jako wopor swojoho powołanja padnył.

Italska. Z pschiležinu narodženja prynca-naſtupnika je kral Viktor Emmanuel khudym džěłacžerjam million lirow darił, zo bychu na stary džeń wobstarani byli. Tohorunja je politiskim pschestupnikam powschitkownu amnestiju zwolił. Po wschej Italskej njeslyschana radosčž schumi. — Macž

prynca-naſlědnika, kralowa Helena, je tſecza dźowka wjerćha Mikławſcha-Čzornohórſkoho a potajkim Słowjanka. Z jeje mandźelſtwa z nětčźiſchim italſkim kralom ſtej dotal dźowcy wuſchłoj, prynceſy Jolanta Marhata a Mafalda. Kajki dźiw, zo je wjeſelo wulke, hdyž je požadany ſynk tu. Wón je po dźědu mjeno Humbert (Umberto) w ſwjatej kſchcźeńcy dóſtał.

— Njewjeſelſcha je powjeſcź wo powſchitkownym ſtrajku, kotryž w Italſkej pſchihotuja. W Genui hižo dźěłacźerjo we wſchitkich fabrikach ſwjecźa, ale měr je tola dotal wobſtał. Na te měſto ſu ſtrajkowacy w Milanje wulku haru zehnali pſched ſamej kathedralu. Dźěłacźerjo nawalichu ſo do reſtauracije Caſanova a zarazychu tam lěkarja dra. Ventolu. W Milanje, Monzy a Genui mějachu w nocy egiptſku cźěmnoſcź, dokelž tež dźěłacźerjo w płunarńjach ſwjecźachu. Hołkace cźrjódy ludu zrazychu ſo na wjele měſtach z policiju, pſchi cźimž buchu mnozy ranjeni.

Francózſka. Kulturna wójna, kajkaž nětko w Francózſkej kuježi, k dźiwnym wěcam wjedźe. Tak rěcźeſche general Peloun k wyſchkam 137. francózſkoho połka pěſchkow: zo maja wyſchcy z cyłej mocu za zdźerženjo republiki dźěłacź a zo maja kóždoho, ſchtóž tak njecźini, wyſchnoſcźi pſcheradźicź. Hnydom general Peloun tež doda, w cźim by dźěło zaležało: „Njeje wam, knjeza, dowolene ke mſchi do cyrkwjow khodźicź ani nic z duchownymi dźerźecź. Jeli pak by někomu z was cyle njemóžno było, »ſtaroho waſchnja« ſo woſtajicź — to njech to z najmjeńſcha ſkradźu cźini.“ — Ma-li Francózſka wjacy podobnych Pelounow, móže jej kóžde dźěcźo prajicź, z cźim jeje pſchichodna wójna ſkónczi.

— Präſident Loubet ſo njeda z nowa wuzwolicź, hdyž ſo 16 měſacow joho zaſtojnſtwa, hiſchcźe zbywacych, minje. Tak je prajił.

Jendźelſka njeje tak njeſebicźnje pſchihladowała, kaž za cźas burſkeje wójny Ruſka. Jendźelſka ma něſchto pſchekupſkoho, na židaka zapodobnoho charaktera. Tak je wona tež nětko hrabała a ſebi Tibet — kupiła. Najprjedy to cyły cźas rěka wědomoſtna expedicija; ale napoſledk tola nicźo dale njeje hacź bracź a bracź.

Serbſki kral Pětr bu ſrjedu ſwjatocźnje krónowany.

Turkowſka z nuzy pokłady zemje do cuzych rukow dawa. Miniſterſtwo dwora a hłowny direktor anatolſkich żeleznicow kontrakt podpiſachu, po kotrohož mocy ſmědźa anatoliſke żeleznicy za ſwoje pjenjezy we wobwodźe Moſſul a Bagdad za naftu ryćź. Anatoliſke żeleznicy dóſtachu tele prawo na 40 lět. Jendźelſcy, francózſcy a hollandſcy pjenjeźnicy ſo hižo dwě lěcźe wo tule dowolnoſcź prócowachu, ale Němcy ſu najſkerje lěpje ſadźeli.

Afrika. Němſke kolonije njezbožo za njezbožom pſcheſcźěha. Nětko je ſo zaſy pokazało, zo pſchiſtaw, z wjele pjenjezami w Swakopmundźe załoženy, njeje k nicźomu. Pſchiſtaw je pſchejara wětram wuſtajeny a tohodla putaja nowe měſto za pſchiſtaw w zaliwje Rock. Je-li tomu tak a Swakopmundſki pſchiſtaw budźe ſkaſowany, móža boženje tež żeleznicu ſkaſowacź, kotraž wot tam do Windhoeka wjedźe.

Z Ruſko-japanſkeje wójny za tónle tydźeń nicźo woſebite wozjewicź njeje. Ruſowje a Kuropatkin ſu w dobrym rjedźe k Mukdenej cźahnyli a Japanowje za nimi cźahnu. Kaž rěka, budźe pola Mukdena zaſy bitwa. Wſchelacy jendźelſcy nowinarjo ſu hižo kanony tſělecź ſłyſcheli.

Zaſakle wojuje ſo wo Port Arthur. General Stöſſel, jeli zo žiwy woſtanje, ſo zawěſcźe z njeſmjertnej ſławu wěncowany wróćźi. Kak dołho

Japanowje hižo Port Arthura dobywaja? W najnowschim czasu su sebi wumyslili, tak mjenowanych parlamentarow do twjerdžizny słacz, ale Stössel je parlamentara hnydom wotpokazał. Nětko by człowjek měnił, zo maja Japanowje nješchto cyle wulke w myslach, a zo budže so twjerdžizna hnydom podacz dyrbjecz. Ale pschecy zasy niczo njebu, to je skoro smješchne. Wóndanjo je zasy tajki hóscz Port Arthur wopytał, ale general Stössel je joho wróžił a admiralej Togej wjele dobroho prajicz dał: jeli hischcže koho póscželc, toho na schtom powsnycz da. Mózno, zo je wěc wumyslena, ale smješchne to skoro je.

— Trochu wulku drje Japanowje hubu rozdajeja, praja-li, zo so Rusow njeboja a maja wojakow pschecziwo nim dosez. Jendželski džennik „Daily Mail", kotryž zawěscže Japanam njehrami, pische takle: „W Tokiu je wukaz wudaty k wutworjenju narodnoho wójska. Wschitcy mužowje, wot 32. hacz 40. lěta, su z tym do słužby zwołani. Wjetschina z nich je hižo słužyła. Z tym dobudže so 8 divisijow ze 120000 mužemi."

— Schtóž wěcy rozemja, su wuliczili, zo Ruska za tydžeń 20 millionow hriwnow na wójnu trjeba. Jendželska pschecziwo Buram mějesche kóždy tydžeń wo połojcu wjacy płaczicz. Krymska wójna płaczesche 60 millionow. Francózska mějesche kóždy tydžeń 140 millionow wudawkow.

Wschelczizny.

* **Sprawny namakar a džakny dóstawar.** Wosobnomu knjezej sta so w Kasselu njehoda. Zaby sebi w hotelu knižku z pjenjezami, a hižo jědžesche k Hannoverej, hdyž pytny, schto je sebi zabył. Domownik w hotelu pak bě hnydom, knižku namakawschi, k hotelierej běžał a ju wotedał. Knižka wobsahowasche chek, na 400000 hriwnow pisany. Zbožowny wobsedžer hnydom sprawnomu domownikej 4000 hriwnow wupłaczicz da.

* **Njewschědny pschipad** wozjewja so z Němskoho Brodu. Staruschkaj mandželskaj Hromádkec zemrěschtaj 15. septembra, na samsnym dnju, za hodžinu jedyn za druhim, tak zo jimaj z razom zwonjachu. Hromádka bě bě 78 lět, joho mandželska 76 lět.

* **Millionarske sydło.** Najdróžschi kus zemje, kotryž wobstoja, je dwěla jena z Nowo-Yorkskich wulicow (hasow), tak mjenowana Pjata avenue. Jenož 80 domow na njej masch, ale bydła samych millionarow. Cyła wulica 5280 stopow do dołhoscže liczi, kóžda stopa pak 40000 hacz 75000 hriwnow płaczi. Tu widžisch pyschnoscz swěta na hromadže, hrody a palasty, kaž pi. krasny dom Kornelija Vanderbilta a błyschczatu villu milliardera Carnegie. Bohatstwa zemje spłunychu na te małe městaczko, a tola ludžom słuschi ja, kotsiž su mohł rjec z niczoho zbohatli, jenož ze swojej pilnoscžu a hospodarskej wutrajnoscžu. Ze wschěch 80 su lědom džesacžo so z pjenjezami narodili. Hród najbohatschoho z bohatych, wuwołanoho Carnegie, kotryž je hromadził, zo by nětko rozdawał, je hakle někotre měsacy dokónczeny. Palast su w pi. krasnym parku po wobrazu wěstoho francózskoho hrodu natwarili. Hdyž bě tónle kralowski dom hotowy, kotryž je 20 millionow płacził, dari jón Carnegie swojej wnuczcy na džeń jeje naroda jako wjazanjo do kolebki. Zadne wjazanje. W blizkim susodstwje sydli Karl Yarkes, kotrohož same wumjetske zběrki hódnotu 12 millionow pschedstajuja. W zastupje k tomule musejej kóždy skhodzenc skhoda 7000 płaczi. Z tych 80 „wuzwolenych" je 15 žonow a njewjesto

wobsedźerkow. To su njewjesty! Najrjeńschej a najkrasnischej palastaj mataj William Astor a Vanderbilt. William Astor je po pschikładźe hrodu Chambord w Francózskej twarił, wot slawnoho krala Franca I. założenoho. W tutym palascźe móže 100 hosczi pschez nóc bycź, kóždy ma swój wosebity pyschny appartement. W kupjelach hrodu so wana nakhadźa, z jenoho marmora rubana, 80 centnarjow cźeźka. Najwulkotnischi je Vanderbiltowy palast, a w nim zasy balowy sal, 400 kósnych metrow wulki; rejwakam so na złotym fortepianje hraje. Hódnotu pokładow, w tychle milliarderskich sydłach zafuzłanu, na 85 millionow wobliczuja.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1904: kk. 584. Jakub Wjerab z Bronja, 585. Jakub Kubica z Khasowa, 586. Mikławš Lebza z Khelna, 587. Marija Glawšec w Drježdźanach.

Sobustawy na lěto 1903: 793. N. N., 794. N. N.

Na lěto 1902: 827. N. N.

Za cyrkej swj. Józefa w Hajnicach.

Dotal kwittowanych 6840 hr. 63 pj. Dale su woprowali: njemjenowana w Budyšinje 3 hr. Hajničanske mužske towarstwo na swójbnym wječoru 7 hr. Na Wjerabec-Jurkec kwasu w Budyšinje 21 hr. 63 pj.

Za twarjomnu nowu cyrkej we Wulkim Šunowje: z Budyšina wot žiwoho różowca 3 hr., za předate „twarske kamjenje“ 59 hr.

Za Serbski dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdatych 12590 hr. 27 pj. Dale dari: r. 1 hr.

Zapłać Bóh wšěm dobroćerjam!

Poswjećenjo Serbskoho Domu

26. septembra 1904 w Budyšinje.

Předsydstwo a swjedźeński wubjerk Maćicy Serbskeje w Budyšinje přeprošujetaj z tutym nanajwutrobnišo k swjatočnomu **poswjećenju Serbskoho Domu** na **póńdźelu 26. sept. 1904.**

Dokelž je so to, štož su naši wótčincy a wšitcy swěrni Serbja dołhe lěta z horcej žadosću wočakowali, na tak krasne wašnjo wuwjedło, so wěsće nadźijamy, zo so sobustawy Maćicy Serbskeje a wšitcy lubi Serbja kaž też přećeljo serbskoho naroda na našim tak radostnym swjedźenju powšitkownje wobdźěla.

Swjedźeński porjad.

I. **Njedźelu 25. septembra wječor we 8 hodź.: Witanjo hosći** w **Gudźic hotelu** při dwórnišću.

II. **Póńdźelu 26. septembra:**

1. **Dopołdnja w $^1/_2$11 hodźin: Poswjećenjo Serbskoho Domu** na Lawskich Hrjebjach čo. 2. (Tu pak maja přistup jenož sobustawy Maćicy Serbskeje a wosebje prošeni hosćo.)
2. **Připołdnju w 12 hodź.: Swjedźeńska zhromadźizna Maćicy Serbskeje w Gudźic hotelu:**
   a) Powitanjo přez předsydu.
   b) Rozprawa sekretarja wo Serbskim Domje.
   c) Swjedźeński přednošk prof. dr. Muki.
   d) Přepodawanjo swjedźeńskich darow za dom, musej a knihownju.

e) Pomjenowanjo čestnych sobustawow a wudźělenjo čestnych diplomow dobroćerjam a zakładnikam Serbskoho Domu.

3. **Popołdnju w 2 hodź.: Swjedźeńska hosćina** w Gudźic hotelu.
4. **Wječor w 7 hodź.: Zjawny ludowy swjedźeń** w **Krónje** na Kamjeńtnej hasy:
   a) Swjedźeńska rěč knjeza fararja Domaški.
   b) Swjedźeńske spěwanja.
   c) Bal.

Woblečenjo mužskich při poswjećenju (1), swjedźeńskej zhromadźiznje (2) a hosćinje (3) po móžnosći čorny swjedźeński woblek.

Wobdźělenjo knjenjow a knježnow při swjedźenju je jara witane.

Za swjedźeńsku hosćinu chcyli so wobdźělnicy dobroćiwje najpozdźišo hač do 22. sept. pola knjeza rěčnika dr. Hermanna (němski: Rechtsanwalt Dr. Herrmann, Bautzen) připowědźić. — Wobjed (bjez wina) płaći 2 hr. 50 pj.

W Budyšinje, w septembru 1904.

Předsydstwo Maćicy Serbskeje:
dr. theol. **Jurij Lusčanski,** komtur pp.,
biskop, japoštołski vikar,
1. předsyda.

Dohladowański wubjerk Maćicy Serbskeje:
Farař **K. A. Kubica,** ryćeř pp.,
předsyda.

Swjedźeński wubjerk:
dr. iur. **Ernst Herrmann,** rěčnik,
předsyda.

Wšěm česćenym spěwarkam a spěwarjam
při swjedźeńskim koncerće
dnja 26. septembra 1904.

Skónčna pruha z orchestrom za cyły khor: **24. septembra sobotu** z dypkom ½**5** hodź. w „Krónje“.

Generalna pruha z orchestrom za solistow a cyły khor **26. septembra pónđelu dopołdnja** z dypkom ½**11** hodź w „Krónje“.

Bjarnat Krawc.

„Meja“ w Radworju

změje jutře **njedźelu 25. septembra swjedźeń.**

Započatk wječor w **7** hodź. **Předsydstwo.**

Dźensa je też **„Serbski Hospodař“** 9. čisło 1904.

Čišćicj Smolerjec knihicišćerjetnje w Serbskim domje w Budyšchinje.

Katholski Posoł

Wudawa so kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich expedicijach 2 hr.; z křižnym zwjazkom do domu słany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće a w knihařni lětnje 3 hr., štwórtlětnje 75 pj. Za naweštki płaći so za rjadk wot sobustawow 25 pj.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarstwa ſſ. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Mikławš Andricki, kapłan w Budyšinje.
Administrator: Mikławš Žur, farař w Budyšinje.

Čisło 40. | 1. oktobra 1904. | Lětnik 42.

Serbski Dom je wotewrjeny.

Pischo Mikławš Andricki.

Swjatoczność su nimo. Spěwy su wuklinczałe, słowy pischeschumile, talerje su wumyte, schkleńcy zwopłokane. A žiwjenjo krocži zasy po starej zwuczenej drózy. Psched 7 lětami smy synka wukschcźili (kaž knjez dr. Muka rjenje pschirunasche), nětko zeńdźechu so kmótsja zasy, pschetož synk bě narosił a do swěta chcychmy joho stajicź. A kak smy so tehdom wjeselili; ja mysłu, tónkrócź, nětko bě k radosći pschiczinu wjacy. A ja chcu, zo by tale radosćź, tale wutrobna wjesołosćź w serbskich duschach dale trała, zo by próżdna njewostała, ale płody dała. Tohodla sym so stupił a pischu. Wschak je tajki nadawk nowinarja.

Tón ma wěcy pschihotowacź a pisa do czasa. Wón pscheproschuje, poruczuje, wita do czasa. Wón potom, hdyž su wschitcy hromadże, z wołojnikom sedźi a z kuta do kuczika khodźi, a hdyž su wschitcy hotowi a woni lehnycź du, wón cyły swjedźeń hischcze jónu w duchu sam pschi sebi swjeczi, a hdźež je pomjatk joho wopuschcził, tam pomha wołojnikowe dźěło. To je nowinarja próca po swjedźenju.

Prawje wjele chcu sebi „prócy dacź", zo by so mi moje dźěło poradźiło a wam spodobało. Njezapomnity sćinicź, haj zwěcznicź swjedźeń we waschich duschach chcyt. W duschach wschoho toho tysaca swèrnych Serbow, kotsiž su póndźelu swèdk skutka pobyli, kajkiž podobny sobu swjeczicź snadź njebudże za cyłe žiwjenjo žadyn jenicźki z nas. A z cyła

dyrbi kóždy naſch krajan zapiſchijecź nawuknycź, kak ważny a wulki bě za Serbow lud 26. ſeptember 1904. —

W Serbſkim Domje.

Naſche ſwjatoczność wotbychu ſo na tſjoch městach: w Serbſkim Domje pola Budźic a w Krónje. Najprjedy zhromadźi ſo wosebne towarſtwo z domizny a z daliny w pſchizemju Serbſkoho Domu, hdźež ma reſtauracija bycź, a Bóh dał, bórzy budźe. Naſch dom bě jednorje, ale rjenje z nowymi korhowjemi wupyſcheny. Srjedźa wiſaſche wulka ſakſka korhoj, po bokomaj rjanej ſerbſkej, też Budyſchſke a němſke barby běchu widźecź. Miły nazymſki dźeń bě pſchiſchoł, wjele luboznischi, hacź běchu w poſlednim czaſu njepſchecźelne a jěre wětſikowe dny. Po 10 hodź. zjěždźowachu a ſkhadźowachu ſo hoſcźe. Wſchitcy w ſwjedźeńſkej draſcźe, kaž bě ſwjedźeńſka też wſchitkich myſl. Widźach mjez nimi ſkoro wſchitke znate wucźene ſerbſke woblicza. Ale też z proſtoho ludu běchu někotſi tu. Tſi pěkne Delnjołużiczanki wſchitkich wocźi ze ſwojej rjanej pychu na ſo pſchiwabichu. Druźki abo žony w kwaſnym draſcźenju na cyłym ſwjedźenju njewohladach, hacź jenož jenu jeniczku. To je nas jara zrudźiło, dokelž ſmy tola proſyli doſcź, a lěpje proſycź njemóžachmy. Z dalokich hoſcźi běchu tu: južni Serbja z Nowoho Sada we Wuherſkej: pſchedſyda tamniſcheje Macźicy, Hadźicź, a ſekretar ſamſneje Macźicy, Milan Sawicź z mandźelſkej a dźowku, jara žadne knježſtwa, prěni krócź na ſerbſkej zemi. Cyle wurjadny wopyt mějachmy we woſobje dra. Wladana Džordźewicźa, prěnjoho ſerbſkoho miniſtra z Běłohroda, kotryž bě z mandźelſkej a dźowku w Karlowych Warach był. Polaka witachmy k. dr. Henryka Ułaſchyna. Czechowje běchu kk.: rěcźnikaj dr. Józef Scheiner a dr. Wjacſław Langkramer, inżenir W. Suchánek z Prahi, redaktor Hájek z Kolína a naſch drohi pſchecźel a ſerbſki konſul w Alwſtriji, nam a wam wſchěm znaty Adolf Czerny. Z Delnjeje Łužicy witachmy redaktora „Bramborſkoho Zaßnika", wucźerja wótca Schwjelu, joho ſyna, fararja Bohumiła Schwjelu, Jordanowa kantora a ſyna wucźerja z dźowkomaj a z pſchichodnym ſynom, fararjom Wencku ze Sprejic.

Z politiſkich a měſcźanſkich wyſchnoſcźow a hoſcźi běchu pſchitomni w zaſtupowanju knjeza wotrjeſnoho hejtmana ze Schlieben, kotryž bě jara luboznu liſt póſłał, knjez wyſchſchi knježeŕſki radźicźeŕ Weißwange, dale krajny ſtarſchi hrabja z Lippe, za město Budyſchin knjez wyſchſchi měſcźanoſta dr. Käubler, twarſki radźicźeŕ Göhre a radny Riedel. Jara pſchecźelnimi zjewi ſo a nam wſchěm do wutrobow zapiſany je präſident Hornjołużiſkoho towarſtwa wědomoſcźi w Zhorjelcu, tomorny knjez z Wiedebach-Noſtitz.

Zaklincza dwójny kwartett: „Bóh žohnuj Tebje, Łužica", a ſwjedźeń bě wotewrjeny.

Pſchedſyda, najdoſtojniſchi knjez biſkop, poſtrowi zhromadźiznu z wutrobnymi cźopłymi ſłowami ſerbſki a zapocza potom, dźiwajo na wulki a woſobny wopyt němſkoho jazyka: wulku němſku rěcź. „Wulki a wobcźežny pucź" — w tym zmyſłu rěcźeſche — „ſmy dokonjeli a ſkónczńje hory dóſchli. Hdyž z njeje nazad hladamy, widźimy, kelko woporow a dźěłow je pſchewinycź było. 38 lět je ſo wot tamnoho pomjatnoho poſedźenja Macźicy Serbſkeje, 24. hapryla 1866 minyło, w kotrymž ſo poſtaji, zo ma Macźica Serbſka za ſwoju knihownju a zběrki dóſtacź ſwój dom. A kupi tehdyſchi pſchedſyda Macźicy Serbſkeje, knjez Jan Arnoſcht Smoleŕ ſtawnoho wopomnjecźa, na

rózku Lubinſkich (Lawſkich) hrjebjow a wulicy leżownoſcź, kotraż jomu wjele ſtaroſcże a zrudoby pſchinjeſe. Nětko naſch Serbſki Dom na tym měſcże ſtoji, ale dołho je ſo zdało, zo budźemy dyrbjecź — woteńcź. Njeſměrne běchu ſtaroſcże a ſtrachi, kotrež dom ſpłodźi. Smoleŕ wočakowaſche dary a zběrki, ale zběrki njedokhadźachu, žałoſtne wuzkoſcże pſchiňdźechu. Tak Smoleŕ lěta 1884 wumrě ... Hakle po joho ſmjerczi ſo pokaza, zo ſnadź wobſtacź móżemy; mały dom, kotryż wſchitcy z pomjatka wěſcże, pſchinjeſe nic jenoż dań, ale tež trochu pſchebytka. Lud Serbſkomu Domej poczża lěpſchi byćź, ſchćeźdriwſcho pſchinoſchowaſche, ale ani Michał Hórnik njedoczaka ſo toho, zo by nowy doſtojny Serbſki Dom wohladał. Wumrě w februaru 1894. Hnydom ſcźěhowace lěto pak pſchiwjedźe wobrot. Lěto 1895 ma ſo najpłódniſche Maczicy Serbſkeje mjenowacź. Tehdom wujedna ſo nowy twar krucźe, pſchijachu ſo ryſy Drježdźanſkoho architekta Grothy, zapłaczi ſo poſlednja hypotheka. 10. hapryla 1897 położichmy zakładny kamjeń ..."

Knjez biſkop wukładowaſche dale zaměry Maczicy Serbſkeje: wudawanjo knihow, myta ſpiſaczelam a podpjery ſtudowacym — poruczi nowy dom zaſchkitej a ſprawnej myſli měſczańſkeje rady — a wupraji na kónc pſchecźo, zo by ſo dopjelniło, ſchtož na domje piſane ſtoji: „Tracź dyrbi Serbſtwo, zawoſtacź!"

Na to wupraji Budyſchſki měſczanoſta Maczicy Serbſkej a jeje pilnym ſtawam ſwoje pſchipóznaczo, zo ſo njejſu dali pſchez zadźewki wottraſchicź, podźakowa ſo Maczicy Serbſkej, zo je ze ſwojim domom k wupyſchenju měſta pſchinoſchała a pſchejeſche jebi, zo by tež jeje dźěławoſcź pſchecy pycha wſchitkich czaſow była, kaž tónle dom pyſchi měſto.

Hdyž bě knjez twarſki miſchtr Kaup klucze domu pſchepodał, rozeńdźechmy ſo po domje, kotryž ſo nam wſchitkim jara ſpodobaſche. Najbóle jimaſche muſej. Knjez tachantſki prědar Schewczik ſo z woprawdźitym zapalom muſejnym dźěłam poſwjeczuje; ja ſo zawěrno z nim wjeſelu, zo ma nětko nowe a pſchihódne měſtnoſcże!

Pola Budźic.

Poſledni krócź pola Budźic! Pſchichodnje hižo w ſwojim! Zawěſcże wurjadna zhromadźizna! Běſche tež wurjadna w kóždym naſtupanju. — 3 razom 12 hodźin ju najdoſtojniſchi knjez biſkop wotewri, witajo ſobuſtawy a hoſcźi, woſebje tych dalokich knjezow, knjenje a knježny.

Potom pſchednjeſe knjez ſcholaſtik Skala ſwjedźeńſku rozprawu, rjanu a dokładnu. Khowamy jej woſebite měſto w naſchim czaſopiſu.

(Skónczenjo.)

Macocha a Morawa.

Wobrazki a myſle. Podawa —i.

(Pokracźowanjo z czíſła 37.)

Schto czinicź? Nó, poſłuchachmoj pſchecźelneje rady Bakowſkoho cheſa ſtacije a hnydom za czahom telegrafowachmoj: czíſło woza běchmoj ſebi wobhladałoj — widźicze, k czomu je ſchto dobre! A woprawdźe: hdyž ſ pſchichodnym czahom wotjědźechmoj, po pucźu wſchitko w rjedźe dóſtachmoj zas. Kajke wjeſelo! — Tola, to jenoż pódla. Nimo Stranowa a Józefowa-Roſmonos dojědźechmy Młodeje Bóleſławje, pomjatneje z martraiſkej

smjerczu czěskoho wójwody swj. Wjacława. Swjaty Wjacław, wnuk pobožneje a też swjateje Ludmile, měješe wulku czeszczownoscz k najswjeczischomu sakramentej a sam pschenczu syjesche a wobłatka za Boże mschě pjeczesche. Wón by czasto samo w nocy po Prazskich cyrkwjach khodził, a hdyž je zamknjene namaka, wonka psched cyrkwju so modlił. Tak też w Młodej Bóleslawi czinjesche; ale joho bratr Bóleslaw, kotryž bě hischcze pohan a runje tehdom tu kwasowasche, pschileznoscze wuzi a Wjacława w cyrkwinych wrotach mori. Bóleslaw je so pozdzischo dospołnje wobrocził a na pokaz toho kwasa swojoho synka „Strachkwasa“ kschczicz dał. Swjaty Wjacław je hłowny czěski patron a joho dzeń, 28. september, je po wschěch Czechach najswjatocznischo swjeczeny, kaž 16. meje dzeń swj. Jana Nepomuckoho. Też króna pozdzischich czěskich kralow rěkasche a rěka „Swjatowjacławska“. Město joho martrarstwa pak ma mjeno Bóleslaw, a rěka: „Młoda“ — na rozdzěl wot „Stareje Bóleslawje“, kotraž je hnadowne město swjateje Knjezny a cyle pod Prahu leži.

Młoda Bóleslaw z dołhim pasom twarjenjow krónuje hórku nad rěku Jizeru. Bywasche to napohlad! Pod wěncami měszanskich domow młódny zeleny brjóh a deleka syte, wopojace łuczizny, a na nich stadła howjadow! Kak bychu so měrnje spokojene pasłe! — Lětsa bě wschitko schěre a puszczina. Sama Jizera bě tak wboha, wboha! A dale jědzechmy, hórje běsche. Szczěhowasche wulka czěska runina, kotraž hacz k Prazy saha. Zahony, zo wóczko skoro kónca njedowidzi, pokrywa cokrowka. Zasy a zasy wysoke wuhenje wustupuja, słuschace k cokorowym raffinerijam, hdzež cokor pschihotuja. Tónkrócz změja „cokrowary“ mało dzěłacz. Lědma schtwórty dzěl hewaschich žnjow změja pschedzěłacz. Też njedostatk wody maja. Jědzechmy njedaloko městaczka Bjenatkow, a nad Bjenatkami je na hórcy wjeska Mladá. W tejle wjesey Mladá hižo tehdom njejsu wody měli, ale dyrbjachu ju z delka z Bjenatkow wozycz. Pschi tym płaczachu za 5hektolitrowy sud 20 krejcarow, t. j. 32 pj. A hischcze Bjenaczanski bur njerad pschedawasche — a tak dzě widzisch, pschecželny czitarjo, zo ženje njeje tak zlě a njemohło hórje bycz. Pola nas njeje rjenje było a njeje, ale tam bě — a je wjele, wjele hórje! »Flagellum irae Dei«, rěczesche mi farar, kotryž je hižo zapisany a mi słowo »Bezděk« wukładowasche — „prut Božoho hněwa“. — Tola wschě pschichodne stacije hižo pscheskoczmy, a pschesadzmy so hnydom na morawsku zemju, psched Macochu ...

*

Morawa! Słowjanow a Serbow swjaty krajo! Kak zwuk twojoho mjena wabi! W tebi stanyschtaj swjataj Cyrill a Methodij! Na twojich žohnowanych honach zaswita a zerja zeskhadzachu a jasne słónco wuńdze, słónco kschesczanstwa a słowjanskeje wědomoscze! Morawa, aj wuzwolena zemja! Ty słowjanskomu rodej khowasch pokład pokładow, w tebi stoji swjaty Welehrad, hdzež staj naschej japoschtołaj wuczikoj a Methodij je biskopował, a je z Welehrada wuczownikow do Czech a na wschě strony a też do Łužicy słał, k nam Serbam. Wuczeny Cyrill pak pisma dzěłasche a Knihu knihow na słowjanski jazyk pschetołmaczi, złožiwschi z tym zakład k słowjanskej mudroszczi w kschesczanskim duchu. Na Morawje swjaty Hostýn stoji, a pobožna podawizna so z nim wjaza, zo su tam Tatarow zbili. Swjata knjezna sama je so nad horu zjewiła, ze swojim bóžskim Synom na rukomaj, błyski do pohanow mjetajcy. Kschesczanske wójsko doby, kschescżanstwo bě wutorhnjene; schtož běschtaj Cyrill a Methodij wusywałoj, je Marija

zakitała. A za tu dwoju parlu w twojim ſławowěncu, Welehrad a Hoſtýn: budź powitana, Morawa!

(Pokračźowanjo.)

Z Łužicy a Sakſkeje.

Z Budyſchina. Cyle wurjadne a wulcy-cźeſcźace wuznamjenjenjo je wyſokodoſtojny knjez kanonikus farař **Jakub Wornař** w Khróſcźicach dóſtał. Joho Swjatoſcź bamž Pius X. je joho na wyſoku doſtojnoſcź ſwojoho **tajnoho komornika** pozběhnył. Kaž je znate, ſo lětſa 50lětny jubilej tamnoho ważnoho dnja 8. decembra ſwjecźi, zo njeboh bamž Pius IX. wobdaty wot wjacy ſtow biſkopow w Romje ſwjatocźnje potajnſtwo Njewoblakowanoho Podjecźa najzbóžniſcheje knjeźny a macźerje Bożeje Marije jako wucźbu (dogma) katholſkeje cyrkwje wozjewi. Na tymſamym dnju 8. decembra 1854 a drje w tejſamej hodźinje, w kotrejž ſo tónle ważny podawk w Romje ſta, dóſta wyſokodoſtojny knjez Jakub Wornař wot najdoſtojniſchoho knjeza biſkopa Ludwika Forwerka w Budyſchinje měſchniſku ſwjecźiznu. Z nim buſchtaj ſobu ſwjecźenaj knjezaj Herman Blumentritt, kiž je jako ſenior Budyſchſkoho kapitla, a Mikławſch Wjacſławk, kiž je jako kapłan w Njebjelcźicach wumrěł. Knjez Wornař je potajkim naſch jeniczki měſchnik, kiž budźe swój złoty měſchniſki jubilej z lětuſchim powſchitkownym jubilejom ſobu ſwjecźicź, a ſchtó wě, hacź budźe na ſwěcźe hdźe hiſcheźe žadyn měſchnik, kiž změje tuto zbožo. K wopomnjecźu tutoho wurjadnoho dnja je ſwjaty wótc, dźiwajo na ſwěrne dźěło zaſłužbnoho knjeza we winicy Bożej, jomu tajke wyſoke wuznamjenjenjo ſpożcźił. — Wulke bě to pſchekwapjenjo wſchitkich pſchitomnych, hdyž najdoſtojniſchi knjez biſkop Luſcźanſki w klóſchtrje za wobjedom tuto knjezej kanonikej Wornarjej a zhromadźenym mnohim duchownym wozjewi. — Wyſokodoſtojnomu knjezej Monſignorej pſchiwołamy z wutrobu: Mnohe lěta!

— K tydźeniſchej cyrkwinſkej powěſcźi je dodać, zo je najdoſtojniſchi knjez biſkop też tonſuru a niżſche ſwjecźizny wudźělił, kotrež dóſtachu kk.: Józef Mühr z Heiligenſtadta na Eichsfeldźe, Karl Scheuring z Kamjenicy, ſtudentaj w Straßburgu, a Wilhelm Neugebauer, kotryž we Wrótſławju ſtudujo, lětſa tam do biſkopſkoho alumnata zaſtupi. Swjatocźnoſcźe trajachu blizko połdnju. — Z nowoſwjecźeneju měſchnikow je knjez Benno Rößler njedźelu w Schěrachowje primicu měł a je za kapłana w Seitendorfje poſtajeny. Knjez Michał Micź změje jutſe w Khróſcźicach prěnju Bożu mſchu. Poručźamy noweju dźěłacźerjow w Knjezowej winicy waſchim modlitwam!

Z **Radworja.** »Meja« mějeſche zaſchłu njedźelu w Radworju zabawny wjecźor. Program běſche nadoſcź wotměnjaty. Lubju mějachmy połnu z poſłucharjemi, nic pak pſchepjelnjenu. To zrozemiſch, hdyž wopomniſch, zo ſo z Radworja a wokolnoſcźe na 60 wosobow hotowaſche nazajtra do Budyſchina. Jako hoſcźa »Meja« prěni raz witaſche něhdyſchoho Radworſkoho fararja, ſławnoho ſerbſkoho ſpiſowacźela, knjeza Handrija Ducźmana-Wólſchinſkoho. Z nim ſobu běſche knjez direktor dr. Grólmus pſchiſchoł. Wot knjeza Wólſchinſkoho »Meja« cyle nowy a hiſchcźe njeſłyſchany 4hłóſny měſchany khor z pſchewodom klavira wubjernje wuſpěwa: „Kopoł, kopołaty, kopa z kopołom kopołſcy kopu kopow kopołatych kopołow“. Tónle ſpěw je Pawoł Hodźijſki złożił. Knjezej fararjej Ducźmanej je ſo tutón ſpěw nad měru ſpodobał —

kaž tež wschě druhe, jako 5hłósnej měschanej khoraj: „Praj kscheścźijanski cźłowjeko, hdźe sem pschińdźe mandźelstwo“ a „Chcemoj mój z kijom z karu do drjewa jěcź“; dale 4hł. měschany khor: „Hdyž ja rano z łoža wstanu, dha najprjedy hladacź du, hacž su moje holbje horje“ wscho narodne hłosy. Wosebje tutón posledni „wo holbjach“ je so knjezej wucžerjej Bayerej w Bólborcach tak zalubił, zo ženje na njón njezapomni. Dale wuzběhuju solo, tež dospołnje nowe, na słowa Cźischinskoho złożene: „Haj a schkitaj, knježe Bożo, statok mojich wótcow mi“, kotrež bu hacž do posledniohо słowcźka zrozemliwje a cźiscźe spěwane. Hischcźe mnohi spěw potom zaklincža: mužski a žónski khor: „Hdźež ta kwětka wonja“, „Spěwaj, Janko, spěwaj“ — nowej — a dale někotre znate, pschidate 4hłósne měschane khory. Z nowa smě so prajicź: »Meja« stoji, schtož spěwy nastupa, njedocpěta w towarstwach. To pschitomni po swjedźenju wuznachu, a běchu mjez nimi tajcy, kotsiž wěcy rozemja. Hra: „Cźłowjek móže so mylicź“ so spodobasche. Druha: „Jědźk a lěnjoch“ njebě doscź nastudowana a tuž so wostudźi słuchacź. Ja praju: Porunjo spěwam hrje njeběschtej tak dobrej. Tež běschtej mi znatej. Hewak pak je so ludźom lubiło . . . —ij.

W klóschtrje Marijnej Hwězdźe běsche na swjatoho Michała firmowanjo. Najdostojnischi knjez biskop Dr. theol. Jurij Luscźanski z knjezomaj kanonikomaj scholastikom Skalu a direktorom Löbmannom na tym dnju rano 3/4 9 z Budyschina do klóschtra pschijědźe. Pjeczo jěcharjo běchu hacž na Swinjeczanske pomjezy napscheczo jěchali a tam knjez kubleŕ Pjech ze Swinarnje najdostojnischoho knjeza powita. Klóschtr bě za wysoti wopyt jara rjenje wupyscheny. Dwoje cźestne wrota běchu postajene psched klóschtrskim torhožom a psched cyrkwju a běchu z pschihódnymi napismami debjene. Jara mnohe korhowje w bamžowskich, jakskich, kužiskich, serbskich a cźěskich barbach zmahowachu so z klóschtrskich twarjeni a wrotow. Psched wrotami knjez sekretar Delenczka najdostojnischoho knjeza w mjenje wschitkich tamnischich katholskich towarstwow powita. Klóschtrscy a patronatscy duchownі, kotsiž z Božimi służbami doma zadźerżani njeběchu, stojachu zhromadźeni cyrkwinsku drastu wobleczeni psched hłownymi durjemi cyrkwje, a tam knjez propšt Leopold knjeza biskopa z hłuboko zacžutymi słowami powita a radoscź klóschtra a cyłeje wokoliny wupraji, zo najdostojnischi knjez biskop jako japoschtoł Knjezowy a wudźěleŕ Ducha swjatoho pschikhadźa, radoscź, kajtejež 6 lět wjac měli njejsu. Knjez biskop wotmołwjejo napominasche, zo bychu wschitcy swjaty skutk ze swojimi modlitwami scźěhowali a podpjerali. Najprjedy běsche pontifikalna Boža mscha, pschi kotrejž kk. kanonikus Wornaŕ a fararjej Bjedrich a Hicka z cyłym zhromadźenym duchownstwom assistowachu. Po Božej mschi měješche najdostojnischi knjez prědowanjo, w kotrymž firmujomnych napominasche, zo dyrbja wosebje wo dar wědomoscźe prosyć a za nim so prócowacź. Na to wudźěli 106 młodźencam a knježnam (z klóschtrskoho instituta a bližschcje wokoliny) swjaty sakrament. Te Deum a Boże požohnowanjo swjatocžnoscź wobzamkny. Popołdnju bě swjedźeńska zhromadźizna katholskoho kasina, wo kotrejž drje bližschu rozprawu hischcźe dóstanjemy. Pjatk najdostojnischi knjez biskop Rózant wopyta a běsche potom pschitomny pschi nabožnym pruhowanju w klóschtrskich schulach.

Z Kamjenca. Joho Kralowska Wysokoscź pryne Jan Jurij, wójwoda Saski, kotryž w lětuschich manevrach w Kamjencu a w Kamjenceskej wokolinje pschebywasche, wopyta na njedźelomaj 11. a 18. septembra połne

dopołdnische Boże służby w tudomnej katholskej cyrkwi. — Nascha kralowska jwójba z tajkim zjawnym wobdźělenjom na Božich służbach cyłomu ludej pokazuje, kak maja so kaznje Boże a cyrkwinske kaznje wobkedźbowacź — muohim je to pschikład, sćěhowanja hódny.

Z cyłoho świeta.

Sakska. Dokelž Joho Majestosćź kral Jurij hischće njeje wotkhorił, je duchowna wyschnosćź poruczika, zo by so modlitwa za njoho na Božej mschi zapołožiła. Kral cźerpi na drěnjo, mało spi, ma cźežki dych a kaschluje. Zjednoćmy so wschitcy w nutrnym modlenju za naschoho lubowanoho krajnoho wótca!

Němska. Hrabja regent Lippe-Biesterfeld je póńdźelu w 63. lěcźe wumrěł.

— Pschecźiwo němskomu kejžorej su w generalnym němskim konsulacźe w Nowym Yorku hrožacy list namakali, z maschinu pisany. Cyły wacžok podobnych listow na wulicy nadeńdźechu. Boja so anarchistow, zo su listy wudali.

— Italski pschedsyda ministrow Giolitti je so z Hamburga, hdźež je z Bülowom wuradźował, wróćił. Wo cźim staj jednałoj, nowiny njezhonichu.

— Tyfus w Detmoldźe je so straschnje rozschěrił. Licžba khorych dźeń wote dnja pschibywasche a sobotu hižo 509 pacientow wucžinjesche, wójska ani njeliczo. Lěkarjo njemóža k ludźom dokhodźicź, jedyn je sam hižo morjacej khorosćźi za wopor padnył. Schpitale su pschepjelnjene, twornje stoja.

Francózskej budźe wójna pschecźiwo cyrkwi a rjadam pomału snadź tola — droha. Za same nowe schule budźe so 40 millionow požczicź dyrbjecź. Bjez dźiwa, zo rozhladni ludźo wotucźeja. Tak je něhdyschi minister-präsident Dupuy pschecźiwo dźělenju stata cyrkwje rěcź měł, nic tak cyrkwi k luboscźi, ale dokelž ro,om tak kaza. Dupuy boji so, do Canossy hicź, kaž je posledni Bismark schol a kaž su psched nim wschitcy schli, kotsiž „wot bamža jědźachu".

Ruska. Pschecźiwo měscźanskomu hejtmanej Neidhardtej w Odessy skucźi njezrałe hólczišco attentat, kotryž pak bě Bohu dźak bjez złych sćěhowkow.

Z rusko-japanskeje wójny zasy podawkow wozjewicź njeje. Psched Port Arthurom su Japanowje z nowa někotre wobtwjerdźenja wobsadźili, ale Stößelowa wobsadka so dale hordźinscy wobara. Zasakła wutrajnosćź, z kotrejž so Japanowje wo twjerdźiznu bědźa, njezarujcy nic najcźežschich woporow, swědcźi, kak jim na njej zaleži. Rusko-japanska wójna je z najtrwawnischich jena, kotrež su hdy byłe. — Wójna wo Mukden móže so kóždy cźas poczecź. Kejžor Mikławsch je wutworjenjo druheje mandźurskeje armeje porucził; z toho je widźecź, zo w Pětrohrodźe wschitke mocy nastajecź poczinaja. Druhu armeju budźe generalny komandant Wileński, general pěschkow Gripenberg wodźicź.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1904: kk. 588. Michał Bräuer z Wotrowa, 589. Michał Słodeńk z Nowodwora, 590. Pětr Nagel z Kanec, 591. Jakub Bräuer z Kamjenca, 592. Pětr Stranc z Njebjelčic.

Za cyrkej swj. Józefa w Hajnicach.

Dotal kwittowanych 6872 hr. 26 pj. Dale su woprowali: Joho Kralowska Wysokosć krónpryne Bjedrich August 75 hr. Budyšske knježny z knjezom schola-

stikom Skalu njedźelu w Rašowje 7 hr. 75 pj. Šěrachowske towařstwo knježnow tohorunja, wutoru 4 hr. Farař Bernard Hicka w Kamjencu 3 hr. — Zapiš sobu k Martinowej zběrcy: Pětr Nagel z Kanec 5 hr.

Za Serbski dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdatych 12591 hr. 27 pj. Dale dari: Delanska Patentna Komisija (580,24 hr.): 5 hr. 27 pj.

Zapłać Bóh wšěm dobroćerjam!

Sobuſtawy bratſtwa „Jězuſoweje Wutroby“ a „Japoſchtolſtwa modlenja“ maja ſwoje dobre ſkutki a modlitwy w měſacu **oktobru** Bohu woprowacź: „**ʒo bychmy luboſcź k dźełu měli.**“

Jednota,

towařstwo katholskich Serbow w Budyšinje, změje jutře za tydźeń, **njedźelu 9. oktobra,** město měsačneje zhromadźizny **wulět do Rašowa,** hdźež je wot Hajničanskoho mužskoho towařstwa přeprošena. Njech so towařstwo cyłe wobdźěli. To je nuzno a też móžno. Přetož pójdźemy z časom tam a dom. Wšitko bliže za tydźeń.

Předsydstwo.

Katholska Bjesada w Radworju

změje swoju přichodnu zhromadźiznu **druhu** njedźelu měsaca (9. oktobra) a to po zymskim porjedźe w **5** hodźinach.

Předsydstwo.

Zhorjelcski překupski dom
Gustava Bobaka
w Budyšinje, Bohata droha čo. 29.

(napřećiwo „Winowej kići“)

poruča so

jako najtuńše a najlěpše nakupne žórło za wšě wěcy, k wšědnomu wužiwanju třěbne.

Spytajće a budźeće naši stajni kupcy!

Rěčimy też serbski.

Katholski Posoł

Wudawa so kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich expedicijach 2 hr.; z křižnym zwjazkom do domu słany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće a w knihařni lětnje 3 hr., štwórtlětnje 75 pj. Za nawěštki płaći so za rjadk wot sobustawow 25 pj.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarstwa ſſ. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Mikławš Andricki, kapłan w Budyšinje.
Administrator: Mikławš Žur, farař w Budyšinje.

Čisło 41. | 8. oktobra 1904. | Lětnik 42.

Serbski Dom je wotewrjeny.

Pischo Mikławš Andricki.

(Pokračowanjo.)

Swjedženska hłowna zhromadźizna wschak běsche prawe jadro Budyschkich swjatočnoscžow. Po rozprawje knjeza scholastika Skale slědowasche swjedženski pschednoschk. Knjez profesſor dr. Muka, nasch duchowny wjednik w narodnych prócach, rěčeſche wo połobſtich Słowjanach, naschich prjedownikach, po kotrychž smy jenič̆cy my łužiscy Serbja zbyli. Wón rozwiny nam pohlad na njesměrne kraje, kotrež su woni něhdy wobsydleli, wopisujo a wukładujo nam wosebje dokładnje serbske pohrjebnischčo, starodawnu, nětko wotkrytu mogilu.

Złote su słowa, kotrež nasch wótčinc na kónc k cyłej zhromadźiznje rjekny, pschetož hewak bě rěč skerje za wuče̊nischich. Knjez profesſor porěča wo naschich pschitomnych wobstojnoscžach, winowatoscžach a prawach. Mało słowow, ale mócne — měrne słowa, ale razne — a hódne, zo by sebi je kóždy z nas hač̆ do smjerče̊ spomjatkował sam a wěrnje a swěrnje podawał dale: „Nichtó nam tuto kubło — macžeŕsku rěč̆ — njesmě bracž a njemóže rubicž, njezwolimy-li k tomu.“ O, te słowa, prajene w swjatočnej hodźinje: wone hrabnychu nas wschitkich a schkoda jenož, zo je njesłyschesche cyła serbska zemja, wosebje jeje liwke dźěcži a slěpcowscy synowje-wotpadlicy! Pschetož „schtóž je tak zaslepjeny, zo swoju macžeŕschčinu hani a zacpiwa, tón schkodži sebi samomu na byčžu a zbožu ducha a dusche — a schtóž ju naschim dźěčžom zakazuje a bjerje, tón hrěschi pschečživo nim a pschečživo Bohu! ... Smy bohužel w dobje narodnostnych počžischčžowanjow a zasakłych pschesčěhanjow žiwi a snadź so tohodla tón

abo wony boji, ze swojim narodnym pschesswědczenjom wustupicz a zjawnje a sprawnje wuznacz, zo je Serb, a zo swoju serbsku narodnosczu a rěcz lubuje nade wscho. To pak njeje prawje! Muz ma bycz muz, a pschirodzene a bózske prawo, kotrez ma kózda cłowjeska rěcz, njesmě so zaprěwacz, ani je njemóze zaprěwacz bjez schkody za toho, kotryz je zaprěwa, ani za tych, ke kotrymz słuscha a ke kotrymz pschestupuje."

Knjez rěcznik wupraji skónczenje nadziju, zo so něhdy pominu narodnostne pschesczěhanja, runje kaz su so minyke nabozniske pschesczěhanja prjedawschich stotkow. Naschi potomnicy njebudza zrozemicz móc, kak su ludze móhli hdy tak njerozomni bycz. (Do tychle naschich „potomnikow" je wězo hischcze daloko. Lědom zo bě Serbski Dom wotewrjeny, poczachu pschecziwo Serbam schczuwacz. Někajke Drjezdzanske nowiny, kotrymz smy my jich kanditata do němskoho sejma pscheczischczeli, zapoczachu do nas palicz. To je dzak a — rozom. My wschak so wo to tez dale njestaramy, ale wjeselimy so, zo mamy Serbski Dom, a to tak rjany. Něhdy njemějachmy niczo. Potom mějachmy khudu khězku, nětko pak je najrjeńschi dom města Budyschina, je najpyschnischi twar naschoho sławnoho města w serbskich rukach, je naschi. A z toho mamy wulku a mamy tak czistu radosczu, kaz su cziste naschе zamyslny kaz stej czistej naschej rucy.)

*

Na programje běsche dale wotedawanjo darow, rozdzělenjo diplomow, pschijimanjo nowych sobustawow. Tole wschitko zezběram do wosebitoho nastawczka, runje kaz tez listne a telegrafiske postrowy, kotrychz bě wulka syka z cyłkoho swěta pschischła. Budyschski póst je tu póndzelu za nas dzěłał. Haj, je tola wjele, wjele ludzi było, a to nadobnych czestnych ludzi kotrizż su z nami so wjeselili. — Jenoz tři wěcy hnydom naspomnju. Z prěnja je to:

Załozenjo serbskeje wobrazarnje. Mamy spoczatki serbskeje wobrazarnje. Knjez akademiski molěr Ludwik Kuba, zahorjeny pschecziel serbskoho ludu, běsche krasny wobraz k. dra. Muki poswjecził a nimo toho podobiznu naschoho basnika Jakuba Czischinskoho, wolijowy wobraz serbskeje kmótry druzki a wobrazk serbskeje khězki; wulku podobiznu naschoho njezapomnitoho Michała Hórnika je slubił. Tak je czěski wumjelc załozeŕ serbskeje galerije. K tymle zapoczatkam pschińdzechu hnydom druhe dary. Naschi schczedriwy wótczinc, knjez kanonik Herrmann dari z pschistuschnej liscziny swój wulki wobraz, tez wot Kuby zhotowjeny. Knjez farař Handrik-Slepjanski pak njesesche dar wumjelskoho wotrjada Maczicy Serbskeje: wulkej wobrazaj, pschedstajacej zónskej ze Slepoho, kak jena ke mschi dze a druha na polo. Tole je jena wěc.

Dale wuzběhuju nimo měry pschecziwu, mohł rjec pohnuwacu rěc pschedsydy hornjołużiskoho towarstwa wědomosczow w Zhorjelcu, komornoho knjeza z Wiedenbach-Nostitz. To běchu hinasche słowa, hacz je „Deutsche Wacht" czischczała. Czesczehódny knjez najprjedy spomni, zo po prawom tez w joho žiłach czecze serbska krej, pschirunujo potom serbski lud k małej drobnej kupje. Ale wo zakitanjo teje kupy dyrbimy so mócnje staracz, pschetoz w serbskim ludze je złote jadro załozene, a tohodla dyrbisch jón lubowacz ...

Tele wutrobne a krasne słowa smy z hrimacym applausom pschijeli a my z nich widzimy, zo su tez hischcze sprawni Němcy. To nas sylni. To nas ze sprawnej hordosczu napjelnjuje.

Tsecza wěc, kotruž chcu tu stajicź, je pomjenowanjo cžestneju sobustawow Macžicy Serbskeje: kk. professora dr. Arnoschta Muki a kanonika fararja Herrmanna. Z najwyschsche pocześcźowacymi słowami pschepoda jimaj knjez biskop cžestnej diplomaj. A schtó z cyłoho ludu je drje sebi tule najwyschschu cžescź, kotruž ma Macžica móc wudźělecź, lěpje zasłużił? Wón, nasch njesprócniwy wucženc, wucžeŕ a wodźeŕ — a tón, nasch cžichi schczedriwy dobroczeŕ, w kotrymž, kaž by widźał druhoho Hórnika ...

*

Slědowasche hosczina. To běsche hobrski swójbny wobjed. To je zasy dr. Muka rjenje wuprajił, hdyž tónle wobjed pschirunasche k swjedźenjej pěknoho synka. Synk je Serbski Dom, mjez tym zo je nan serbski narod a Macžica Serbska je macź. A bě to schumjenja a sławow. Najprjedy 4 officielne, hłowne. Knjez farař Kschižan-Hodźijski, městopschedsyda Macžicy Serbskeje, sławjesche naschoho lubowanoho krala Jurija a cyły kralowski dom. Z wyskanjom bu sława pschijata. Wschitcy postanychu a spěwachu: „Krala Bóh požohnuj.“ Z wyskanjom powita so tež telegram, kotryž knjez biskop cžitasche, a kotryž so hnydom do Pilnicy wótpósta.

(Skónczenjo.)

Z Łužicy a Sakskeje.

Z Budyschina. W „měsczanskej zahrodze“ wotměwasche so wot 30. sept. hacž do 3. oktobra pczołarska wustajeńca. Pczołarske towarstwo „w Delnim Sprjewinym Dole“ swjeczesche swój 50letny jubilej, pschi kotrejž składnosczi bu zarjadowana. Wustajeńca bě jara zajimawa a bohata a swědczesche wo wulkej pilnosczi a horliwosczi łužiskich pczołarjow. Pschedsyda tohole towarstwa je nasch luby krajan, knjez měsczanski wucžeŕ Adolf Sommer, kotryž ma wo nje najwjetsche zasłužby a tohodla tež wurjadne cžesczе žnějesche. My so nad tym wulcy wjeselimy a pschejemy sebi jenož, zo bychmy skónczenje tež serbske pczołarske towarstwo dóstali. Z tym by so sama nascha rěcz z wjele nowymi słowami wobohaczíła, za kotrež dyrbja naschi lubi pczołarjo dotal němske wurazy požczowacź. Serbska Łužica ma telko hole, wrjosu a kołczow, zo njebychmy móhli nic jene pczołarske towarstwo měcź, ale cyłu cžrjódu tajkich towarstwow. Snadź tute słowa něschto pomhaja.

Z Hajnic. Njedźelu měješe nasche towarstwo knjeznow swój 7. założenski swjedźeń. Nasch luby knjez wucžeŕ bě z khorosczu a z domjacej zrudobu zadźewany, nas wuwucžowacź; jeho bratrej, knjezej kantorej Janej Rjeczcy z Budyschina, kotryž je wjacy króc daloki a wobcźežny pucź do Hajnic a do Raschowa za nas dokonjał, budź z tutym najhorcyschе „Zapłacź Bóh“. Wón měješe koncert „w Krónje“ na staroscźi, ale nas je sobu wobstaraŕ ... Wězo smy so sami tež napinali. Wschitkich zhromadny wusud běsche, zo su Hajniczanske knjeżny pilne byłe, swěrnje wukłe a derje swoju wěc pschedstajike. Najlěpscha a dokelž ze swjatych stawiznow wzata: najhorliwischo witana bu krasna hra »Judit«, kotraž je tak nimo měry jimawa a nadobna, zo ju za serbske jewischcźa pschiprawju jako druhu Genofevu. Wysoki wopyt mějachmy we wosobje wysokodostojnoho knjeza scholastika Skale, kotryž bě z towarstwom knjeznow Budyschinskich luboscźiwje pschischoł, tež Poŕákec dom bě, z Parizskimaj hoscźomaj, wosebnje zastupjeny, tohorunja Radwoŕ ... — Wutoru smy swjedźeń wospjetowali, witajcy pschi tym nasche mužske

towarſtwo a Schěrachowſke knježny, kotrež běchu njedźiwajcy deſchczikowohu počzaſa w nahladnej liczbje pſchiſchłe. Tež knjez farař Kretſchmer hiſchcze z tſjomi duchownymi hoſczemi bě dóſchoł. Jim wſchěm a tež tym, kotrychž hiſchcze po puczu — ſylny deſchcz wrócził, wutrobny dźak. Na zaſywidźenje

3 Khróſczic. 25 lět běſche ſo 1. oktobra minyło, zo naſch knjez kanto a cyrkwinſki wuczeŕ Pětr Hila ſwoje ważne a zamołwite zaſtojnſtwo po dobrym pruhowanju naſtupi. Pobywſchi krótki czas w Schěrachowje a w Czornecach, pſchińdże hižo lěta 1882 ſem do Khróſczic za pomocnoho wuczerja, a hdyž běſche ſo njeboh knjez kantor na wotpočzink podał, ſkutkuje tu wot toho czaſa jako prěni wuczeŕ z wulkej woporniwoſczu a njeſebicznoſczu na wukubłanju naſcheje młodoſcze. Dwaceczi a pjecz lět zda drje ſo njeſměrnje dołhi czas bycz, hladaſch-li do pſchichoda, hdyž pak je nimo tón czas, je zaſchoł jako nócna mhła w kraſnych pruhach rańſchoho ſłónca. — K wopomnjeczu na czeſtny dźeń běſchtaj knjezaj wuczerjej Renner a Lipicz zběrku mjez ſchulſkej młodoſczu zarjadowałoj, a tak móżachu tſjo z hólcow a tež 3 holcy knjezu kantorej rjany czaſnik (regulator) z pſchihódnymi hróncżkami jako dar pſchi podacz. Knjez jubilar pak je tež hižo 22 lět njeſprócniwy a wuſtojny dirigent naſcheje »Jednoty«. Na pſchedwjeczoru ważnoho dnja jomu tohodla ſobu ſtawy rjane zaſtaniczko wuſpěwachu. Słowa běchu wot baſnika Czíſchinſkoho — a ſkutki a dźěła knjeza jubilara w rjanej rěczi ſławjachu. Hiſchcze ſpěſczěhowaſche, na czož pſchedſyda towarſtwa porěcza. Wukhwali z wutrobnymi ſłowami zaſłużby knjeza Hile, pſchejo jomu na kónc zbožo a krutu ſtrowoſć za pſchichod, zo by złoty jubilej ſwjecził tak ſtrowy jako tutón ſlěborny. Z dobom pſchepoda tež wón dar: rjany ſtoł, a ſobuſtawy zawołachu luboweho nomu wuczerjej tſikróczny »Ławu«. Tutón ſo, wſchón hnuty, podźakowa pſcheproſchujo wſchěch do ſwojoho wobydlenja. Spěwarjo pak hiſchcze za njeſechu, a to pěſnicżku, kotruž knjez kantor ſam rad ſpěwa. Potom ſczěhowaſche bjeſada. Spěwarjo buchu z „rólkami“ wobdźěleni a dźěchu dale k „Hórnikecom“, hdyž jich khmjelowa brěczka czakaſche. Tak pobychmy hromadź kaž jena ſwójba. Mnohi ſpěw hiſchcze zaklinczа, a na puczu domoj zawěſczi kóždy z nas hiſchcze jónu knjezej kantorej z cyłeje wutroby „mnohe lěta pſchejeſche. Bóh zdźerž czeſczenoho knjeza we ważnym zaſtojnſtwje hiſchcze mnohe lěta ſtrowoho a czerſtwoho!

3 Khróſczic. Hlejcze dźeń, kotryž je Knjez ſczinił, wjeſelmy ſo a radujmy ſo w nim — tak ſpěwaſche z wjeſelapołnej wutrobu kralowſki ſpěwar David. A tak rěczachu tež zańdźenu njedźelu ze ſwjatoczným zwukom naſchich zwony, hdyž z rańſchimi zerjemi po cyłej woſadźe wozjewjachu radoſcz, kotraž pjelnjeſche naſche wutroby. Radoſcz nad tym, zo ſo, kaž drje hižo huſto pola nas, tak tež dźenja, w czichej ſtwiczy farſkoho domu w pobožnej modlitwje młodźenc pſchihotuje, zo by pſchewodźany był do naſchoho Božoho domu a tam prěni krócz ſam ſwjecził wulkotny wopor Bożeje mſchě. Tohodla tež hdyž ſo w $^3/_4$9 hodź. w ſwjatoczným czahu duchowni knjeza a někotři ſtudowacy pſchecżeljo na faru podachu po młodoho knjeza, njemóżeſche woſadny farař knjez monſignore Wornař, lěpje wuprajicz radoſcziwu wjeſołoſcz dźenſniſchoho dnja za cyłu naſchu woſadu, hacz z naſpomnjenymi ſłowami. Z woprawdźe wutrobnej rěczu na to pokazowaſche, kak je dźenſniſcha njedźela dźeń po wſchitkownoho wjeſela za naſchu woſadu, z kotrejež ſo zaſy dźěczo poſwjecz woſebitej ſłużbje w Bożej ſwjatnicy. Kak ſo dźenja wjeſela Khróſczicy, zo chce w jich nowowudebjenym Bożim domje měſchnik wudokonjecz prěni krócz

najſwjeczíſche wobrjady, kak wjeſeli ſo narodna wjes Dobroſchicy, zo ſmědźa też wone Bohu woprowacź naſtajnje ſwoje wjeſne dźěczo, kak wjeſeli ſo ſtaroſczíwa macź, hdyž widźi, zo jej dźensa Bóh pſchenadobnje mytuje jeje ſylzy, jeje maczérnu ſtaroſcź dołhich lět, kak ſo wjeſeli we wěczność nan a z dźenſniſchoho dnja najwjetſchi pokoj czerpa, kak wjeſela ſo duchowni braſja, zo do jich rjadow zaſtupuje zaſy nowa móc, nowy dźěłaczeŕ w Knjezowej winicy ... Hdyž bě czah do Božoho domu dóſchoł, ſo pſchedpiſane zawodne modlitwy dokonjachu, wuprajace nam wjeſelo młodoho měſchnika, zo ſmě nětko bydlicź w domje Knjeza wſchitke dny ſwojoho žiwjenja, a zaſy z Davidom wón pſched wołtarjom ſpěwaſche: „Kak luboźne ſu twoje bydła, Knježe, mój Božo.“ Knjez monſignore Wornaŕ naſtupi potom klětku a ze zahorjenymi ſłowami pſchepjelnjenej cyrkwi na zakładźe njedźelſkoho ſczenja wukładowaſche, kak měſchnik wěriwym kwas pſchihotuje, njebjeſku hoſczinu we wěczności — a to z tym, zo pſchez wozjewjenjo Božoho ſłowa jim pucź k njebjeſam pokazuje a zo jim pſchez wudźělenjo ſwjatych ſakramentow podawa ſrědki, kotrež nam njebjeſku radoſcź zawěſczuja na wěczne. Scźěhowachu ſwjatoczne wobrjady Božeje mſchě. Pſchi tym aſſiſtowachu primiciantej jako paranymf wjeledoſtojny knjez ſcholaſtik Skala, jako diakon knjez diakon Wjenka, a jako ſubdiakon knjez Rößler-Scheěrachowſki. — K powjetſchenju ſwjatoczności ſcźe też ſłużeſche, zo běchu k pomocy pſchi wołtarju bohoſłowcy: Rjeda, Hórnik, Delenk a Salm, tak zo bě to wſcho za nas nowy, wuley pozběhowacy napohlad. Ze ſwjatej wuſtojnoſczu pſchi tym naſcha „Jednota“ pſchednjeſe łaczańſku miſſu pod ſławnej direkciju knjeza kantora, na piſchczelach pſchewodźeſche knjez Renner-Worklecźańſki. Naſchi lubi Jednoczenjo ſu, to wěmy, a wěrimy ſebi prajicź, to njeje žane lizanjo — najwjetſchu prócu na to nałożowali a pilnje, jara pilnje wukli a něſchto hódne nawukli. — Haczrunje wjele ludźom niczo wjacy nowe njeje, je tola kóždy króc pſchecy zaſy nadobny wokomik a jimacy wobraz, hdyž ze žałbowaneje ruki ſyna prěni króc Božoho Syna dóſtachu macź, bratr a ſotra a krejni pſchecźeljo. Popołdnju bě ſwjatoczny łaczańſki myſchpor, kotryž z dopołdniſchej aſſiſtencu zaſy nowoměſchnik wotměwaſche, a hóncznje hiſchcze oktoberſka pobožnoſcź. — Hdyž běchmy tak dopołdnja a popołdnju Bohu naſch najnutrniſchi dźak w Božim domje wotedali za wjeſelo, kiž je z dźenſniſchej ſwjatoczności nam pſchihotował, dyrbjachmy ſo tola też na ſwětnym wotdźělu duchownſkoho kwaſa wobdźělicź. K wobjedu běchu ſo pſcheproſcheni hoſczo bohacze zeſchli, knježa duchowni na farje (prjedy zadźewani po kemſchach dóńdźechu: knjeza kanonik Löbmann, faraŕ Hicka, kapłan P. Romuald) a druzy hoſczo pola Schczèpanec (Kmjeczec), kaž ſłyſchachmy, za 34 blidami. Za ſłabuſchki żołdk, zo njeby zawutlił, bě bohacze poſtarane, też za to, zo naſch młody lud namaka zawjeſelenjo, kotrohoż žno njemóże parowacź a bjez kotrohoż by njezbożowny był. Hoſpodlivi Kyróſczenjo, naſche hoſpozy, běchu Dobroho koſeja nawarili a telko, zo nam ſkoro za zło bjerjechu, hdyž měnjachmy, zo wjacy njemóżemy. Zwjeſelaca, jara zwjeſelaca bě rjana liczba naſchich Druźkow (53, kaž bě ſo naliczilo; ſnadź je jich wjacy było, kotryž je jich licził, měješche „cwikr“, tuž ſnadź je ſo pſchelicźił). Cźohodla nic wſchitke z wuwzaczom „hotwarńczow“? Njechamy ſo tu hromadu kuſacź a wſchitke winy pſchepytowacź, kotrež my „za to“ mamy a kotrež naſche holcy z rèczniwym jazyczkom „pſchecźiwo tomu“ nam napowèdnja, tola to dyrbi byczź a woſtacź, zo druźka kóżda pſchińdźe, kotraż to móże a ſmě. Haj, kotraż ſmě a móże — dyrbi. — Woſpjetujemy: Zańdźena njedźela woſtanje w naſchim pomjatku

w dobrym, haj najlěpſchim dopomnjenju. Pſchejemy młodomu knjezej, zo by na ſwojim prěnim městnje, kaž na wſchěch druhich, namakał ſwoje zbožo a zo by Boże žohnowanjo na wſchěch ſtupach joho pſchewodźało, hdźež tež joho dowjedźe Boža ruka. Daj Bóh, zo by był duchowny, kotryž ma jenički pſched wočomaj Božu wjetſchu cžeſcź a ſpomoženjo duſchow, a zo by tutón puć kročził njehladajo na to, hacž ſo lubi abo nic, hacž ſo khwali, hacž ſo hani. Hdyž jenož prěduje Božu cžeſcź a naſche ſpomoženjo, potom jomu njebjeſka króna njezakhódna a wěcžna zawoſtanje, rjeńſcha, dyžli tamna na pucaku. —l—.

Z Prahi. Ważny a radostny dźeń za cyły katholski swět budźe dźeń 8. decembra t. l., dźeń, na kotrymž je před 50 lětami swjaty wótc Pius IX. swjatočnje dogma wo njewoblakowanym podjeću najzbóžnišeje knježny Marije wozjewił. Z přileżnoscu tutoho ważnoho jubileja wotměje so w Romje wulka Marianska wustajeńca, t. j. wustajenjo wšěch wupłodow wumjełstwa, poćahowacych so na česćowanjo maćerje Božeje ze wšěch časow a z cyłoho swěta. Też z Českeje póscelu so tajke najdrohotniše wupłody do Roma. Tole prjedy hač so wotesćelu, běchu tu w jenym z najwjetšich Pražskich salow, w salu wjerch-arcybiskopskoho seminara, hišće z mnohimi druhimi tajkimi wudźěłkami wot 18. augusta hač do 2. oktobra wustajene. Wulka mnohosć krasnych dźěłow pokazowaše, zo je tež česka zemja kraj, hdźež je maćeř Boža stajnje měła a hišće ma wjele, jara wjele horliwych česćowarjow a lubowarjow. Štož su w běhu sedm lětstotkow k jeje česći dźěłali, z tych wěcow móžeše tu wulku, njepřehladnu mnohosć widźeć, tak mjez wjele druhimi: krasne missale z dawnych lětstotkow z wumjełskimi miniaturami (rysowankami) swjateje knježny, drohotne keluchi z wobrazom swjateje Marije, złote a slěborne Bože martry z postawu swjateje Bohorodźićerki, krasne postawy swjateje Marije ze złota, slěbra, marmora pěskowca, domjace wołtařki najzbóžnišeje knježny, jara wulku mnohosć swjećatkow a wobrazow njebjes kralowny ze wšěch lětstotkow. paćerjace knihi k česći najzbóžnišeje knježny we wšitkich rěčach, wobrazy hnadownych městnow a našej lubej knjeni poswjećenych cyrkwjow atd. atd. Jara wjele njewšědnje drohotnych wěcow bě tu wustajenych, kotrychž hewak ženje njewohladaš a kiž so hłuboko khowaju a kruće so stražuja w knihownjach university, tachantstwa při swjatym Wiće, klóštra Strahowa, klóštra Křižownikow atd. Tu móžeše je widźeć a na nich wuwiću cyłoho wumjełstwa w Českej studować a lubosć k maćeri Božej. Tak je wustajeńca też wjele wopytana była. Wjele přez 10000 ludźi je ju wobdźiwało a studowało a we wutrobje mnohich je wona drje zawěsće zasy zapalila hašacy snadź hižo woheń lubosće k njebjes kralownje. —y—.

Z cyłoho ſwěta.

Saſſka. Bohužel wo ſtrowocźe naſchoho lubowanoho krala Jurija zwjeſelaceje powěſcźe podacź njemóžemy. Tež w poſlednich nocach pſcheſcźěha ſche joho, najbóle na ranjo, duſchaty kaſchel.

— Nasch czas je czas kongressow a zjězdow, Serbja tež praja: zhromadźiznow. Prjedy su so tajke zjězdy wosebje wokoło swjatkow wotbywate, nětko pak masch w samym oktobrje tajkich zjězdow cyły stary mandl. Tak mějachu nasche Drježdźany nětkle zdobnje znaty a wuwołany »Evangelski Bund« na hospodźe. Njetrjebamy drje wutožowacź, schto su tam cźinili; pod rjanym mjenom evangelija su katholsku cyrkej hanili a hidźili.

Němska. We Wrótslawju mějachu w tychle dnjach towarstwa swoju dźewjatu zhromadźiznu, kotrež su pod mjenom „Charitas", t. j. luboscź, zjednocźene. Na tajku zhromadźiznu — a wona so wulkotnje radźi — so skerje spomina, hacź na zjězdy wschelakich „bundow", pschetož tu je luboscź pschedmjet jednanjow, wosebje luboscź k bědnomu bližschomu.

Awstrija. Na morawskim sejmje, runje wotewrjenym, je k wulkim njeměram dóschło. Socialistowje demonstrowachu za powschitkowne wólbne prawo, tak zo dyrbjesche so sejmownja zawrjecź. Tež cźěski sejm w Prazy je snadź w tymle wokomiku hižo cyle skónczeny, dokelž su Němcy z nowa z obstrukciju hrozyli.

Rom. Swjaty wótc je bywschoho francózskoho ministra Oliviera w dlějschej audiency pschijał. Olivier je wulkim Parizskim nowinam »Temps« wo tym rozprawu podał a prajesche na kónc takle: „Swjaty wótc Pius X. je jara razny muž a njeda sebi kschiwdow lubicź, kotrež so prawow najwyschschoho pastyrja dótkaja. Francózska njech sebi derje rozmysli, prjedy hacź so z tajkim bamžom do wójny poda."

Ruska. Njepokoje pschecźiwo židam njepschestawaja. Tak bě tež w Rudni w guberniji Mohilewskej, hdyž wojacy pschez městacźko cźehnjechu. Mschescźenjo maja drje tam winu, hdyž so hórscha; ruski cźłowjek je hewak jara scźerpny.

Rusko-japanska wójna ani za tónle cźas wulkich podawkow nima. Pola Mukdena so wójska zběraja, ale zetykate w bicźu so hischcźe njejsu. Haj: bicźa — to mjez Japanami a Rusami su, „bitwy" nic.

W Japanskej so jara hněwaja, zo Port Arthur pschecy hischcźe padnył njeje a pala so z njedocźakliwoscźu, hdy so to skónczńje stanje. Nětko so zjewja, kajka mócna twjerdźizna Port Arthur je. Hižo w tamnej nocy na wutoru 9. februara, hdyž wójnu po swojim dźiwim asiatskim waschnju nahle zapocźachu, chcychu so do Port Arthura nawalicź a jón wobsadźicź. Potom cźakasche so pad twjerdźizny w meji, ale niczo njebu. Cyle wěscźe dyrbjesche twjerdźizna 1. augusta dobyta bycź. Bankety běchu w Tokiu hižo skazane, lampiony zezaswěcźane. Ale Port Arthur je hischcźe dźensa ruski. Cźłowjek spomina na Sewastopol, na wobléhowanjo Plewna. Ale Port Arthur je nade wscho, schtož stawizny znaja. Kelko krasnych młodych ludźi je tam hižo zahinyło. Z pohanskej zasakłoscźu bija so Japani wo twjerdźiznu. A Rusowje zasy ju zakituja, tak rjekowscy, zo masch lědom pschiklada. General Stössel budźe wojowacź, hacź dobudźe abo — wumrje ze swojim ludom. Port Arthurska wójna hižo njeje wojowanjo, ale mordowanjo. Japanowje swoje schkody wobstajnje zatajuja, ale wone su njesměrne. Japanski general Nogi žada a dóstawa nowe a nowe posylnjenja w mužstwu a kanonach.

Japanske knježerstwo je słužbny cźas reserwistow 2. rjadownje z 5 na 10 lět podlějschiło. Z tym so „w polu" stojace wójsko wo 200000 muži powjetschi. Z toho wukhadźa, zo wójny dołho hischcźe njebudźe konc. Na

druhej stronje je tež ruske baltske łódźstwo skónčnje Kronschtat wopuschćiło a pluwa k bitwischćam.

Wschelćizny.

* 40083 słowow na jenej dopisnicy. 40083 słowow na jenu jenicžku dopisnicu (póstowu kartku) je něhdźe w Americy někajki muž napisał, kotryž chce „w małym wulki“ bycź. Wón je dopisnicu po pschećelskej radźe do St. Louisa na wustajeńcu póslał, hdźež so nětko ludźo dźiwaja, kak móžeja w małym wulki bycź. Snadź budźe mischtr z toho samo — bohaty.

* Studowacy A.: Jutse póńdu k pruhowanju. — Studowacy B.: Sy tež pschihotowany? — Studowacy A.: Sym, nasch nan tohorunja.

* Wona: Pschedeschćźnik su tež za tobu pschinjesli, kotryž sy njedźela na piwje wostajił. — Wón: Schkoda . . . runje běch na skoku, zo bych jeho pytacź schoł.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1904: kk. 593. 594. konvent klóštra Marijnoho Doła.

Na lěto 1902: k. Jurij Pjekař z Worklec je „Posoł“ na l. 1902 zapłaćił.

Dobrowólne dary atd. za towarstwo: konvent klóštra Marijnoho Doła 4 hr. 40 pj.

Za cyrkej swj. Józefa w Hajnicach.

Dotal kwittowanych 6967 hr. 1 pj. Dale woprowachu: Józef Kammel w Trunowje 8 hr. Twarski mištr P. Rocho w Sernjanach 5 hr. Joho Kralow. Wysokosć pryne Jan Jurij 50 hr. Fabrikant Arnošt Porák w Lčowicach (Kienberg) w Č. 100 hr. Naš knjez Pavel 2 hr. 50 pj. Njemjenowany přez k. scho. Sk. 900 hr. Haňža Roztokec z. Č. Hodlerja 1 hr.

Za twarjomnu nowu cyrkej we Wulkim Šunowje: Naš knjez Pavel 2 hr. 50 pj. M. Š. 10 hr.

Za Serbski dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdatych 12596 hr. 54 pj. Dale darichu: z přeležnosću wotewrjenja domu: swójba inspektora Šołty w Marijnym Dole 5 hr., katcheta Fr. Žundálek w Prazy 10 hr. Freibergska Syrotka z musejnikom 3 hr.

Zapłać Bóh wšěm dobroćerjam!

Jednota,

towarstwo katholskich Serbow w Budyšinje, změje jutře **njedźelu 9. oktobra,** město měsačneje zhromadźizny **wulět do Rašowa.** hdźež je wot Hajničanskoho mužskoho towarstwa přeprošeni.

Program: Přednošk, towarstwowe należnosće, **dźiwadłowe předstajenjo,** žortne wustupy Hajničanow. **Zastup njebjerje se žadyn.** Sy-li něhdźe rjenje přeprošeny, dyrbiš hić. Tohodla też my jutře, město zo do towaršownje w Budyšinje, póńdźemy na rjanu Wyrgačec łubju **w Rašowje.** Tuž zhromadźmy so, też ze swójbnymi, po nyšporje **pola piwarnje. W 1/4 4 hodź.** woteńdźemy. **Wotkhad z Rašowa** z najmjeńša **we 8 hodź.**

Předsydstwo.

Čišćicź Smolerjec knihicźischczetnje w Serbskim Domje w Budyschinje.

Katholski Posoł

Wudawa so kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich expedicijach 2 hr.; z křižnym zwjazkom do domu słany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće a w knihařni lětnje 3 hr., štwórtlětnje 75 pj. Za nawěštki płaći so za rjadk wot sobustawow 25 pj.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarstwa ſſ. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Mikławš Andricki, kapłan w Budyšinje.
Administrator: Mikławš Žur, farař w Budyšinje.

Čisło 42. | 15. oktobra 1904. | Lětnik 42.

Khuduschk z Assisi.

Jónu běsche w małym italskim hórskim městaczku, kotrež Assisi rěka — człowjek, Franciskus bě joho mjeno — žiwy, kotryž bě tak dobry a luboźny kóždomu stworjenju, zo jomu nětko cyły swět rěta „swjaty". Ale Franciskus sebi pschemało wo sebi myslesche, zabywschi hakle, zo by myslił, zo je swjaty, a wón so pschecy mjenowasche »poverello« — schtož rěka „khuduschk", a pod tymle mjenom znajachu joho wschitcy ludźo w měsczе. Schto ludźi na swěczе pschemysluje, kak by so jim radźiło, najspěschnischo zbohatnycź, ale Franciskus sebi pschejesche, bycź khudy. Je to wěrje njepodobnje, hladajcźe, ale je to wěrno; wón tak jara cźujesche ze wschěmi ludźimi, zo so jomu zdasche, jako by jim to woprawdźe něschto pomhało, budźe-li sam tež khudy. Pscheda tohodla wschitko, schtož měješche, a khodźesche w prostej, hrubej sukni a dźěłasche w poczе wobliczа, kaž kóždy khudy dźěłaczeŕ. a wjacy hacź to: hladasche khorych w městaczku, nasycźesche tych, kotrjž běchu hłódni, a tež swój hruby płaschcź ly z ramjenjow wzał a jón wódrěnomu proscherjej dał, hdyž joho po puczu zetka. A cźasto wuczesche ludźi a napominasche jich, ale ženje jich njewuczesche, hiba pschecźelnoscź a luboscź k wschomu žiwomu stworjenju.

Lubowasche tež něme wobliczo, hladasche tež na skót jako na bratrow a sotry, a zdasche so, zo tež wone cźujachu, kak je „khuduscht" jim dobry! Mnoho dźiwnych powěsczi rěczi so wo Franciskу a wo zwěrjatach, kotrychž nichtó njemóžesche tak kludźicź kaž wón. Njerad widźesche, hdyž ludźo z wbohim němym skotom surowje zakhadźachu, a mysleschе sebi, zo hdy bychu z nim pschecźelnje wobkhadźowali, zo by tež skót dokonjał, ludźi staroscź a pschecźelnoscź zapłaczicź a wotwažicź. Jónu, hdyž po puczu dźěsche, zetka rěznika, wjedźaceho jehnjatko. Franciskej běsche jehnjatka žel, kupi je wot rěznika, do

wjedźe ſebi je dom, a to móżecźe ſebi pomyſlicź, kak je ſo wo nje ſtarał — hačrunjež drje bě jomu doſcź na puczu, hdyž potom wotroſcźe. Jónu ſo zas khudjas zajac, wot hajnkow pſcheſcźěhany, běżeſche do khěžki ſkhowacź, hdźež Franciſkus ſedźeſche, a hladaſche pſchi nim wucźeka, jako by wědźał, zo ſebi tam hajncy njezważa.

A ptačžki běchu ſtajnje pola njoho a pſchilětowachu a twarjachu ſebi hnězda pod joho tſěchu, jako bychu jomu chcyke nanajbliže bycź; jónu joho cźwita kaſtojcźkow woblětowaſche a poſłuchaſche na njoho, kak k nim rěcźeſche wo bóžſkej luboſcźi k wſchomu ſtworjenju. A nic jenož za ptačžki a za ſcźerpne wóſliki, kotrež brěmjenja noſchachu horje a dele po nahłych horach wokoło Aſſiſi, hdźež bě Franciſkus žiwy — też za woły, kotrež cźahachu cźežke wozy, a za krowy, kotrež w Italſkej k cźehnjenju pſchahaja město koni — měješche pſchecźelne ſłowo, a hdyž je Franciſkus pohładźi, abo k nim porěcźa, zdaſche ſo, zo potom dźěłachu tak někak wjele ſcźerpniſcho dyžli prjedy. A jónu hody ſtej woł a wóſlatko, kaž praja, ſchłoj za Franciſkom hačž do cyrkwje. — Je to ſkoro k wěrje njepodobne, njewěrno?

Ale ze wſchoho toho je najbóle k wěrje njepodobna powěſcź wo wjelku z Aggubia. Tutón wjelk bě z hrózbu cyłeje krajiny, wotnoſcheſche wbohuſchke jehnjatka, hdyž ſo paſechu, a běſche tak dźiwi a zły, zo ſo joho kóždy bojeſche, pſchetož nadpadowaſche też wowcžerjow. Ludźo w měſcźe ſebi wucźinichu, zo joho zaraża. Ale ſta ſo, zo runje Franciſkus dźěſche do Aggubia, a hdyž ſo cźrjóda ludźi, wobrónjenych z nožemi a hejemi, puſchcźi na wjelka, zetka po puczu „khuduſchka".

„Stójcźe, dobri ludźo!" prajeſche Franciſkus, „takle ſo z wjelkami njejedna. Chcu wam něſchto lěpſche radźicź. Pójdu k wjelkej a porěcźu z nim."

Myſlachu ſebi potajkim, zo Franciſkus dźe wjelka zarazycź a dźiwachu ſo, kak chce to pſchewjeſcź bjez brónje. Cźěrjachu ſo potajkim wſchitcy za nim k wjelkowej jamje. A wjelk najſkerje hižo wědźeſche, zo k njomu du, pſchetož dźěſche jim napſchecźo, hladaſche złóſtnje a dźiwje a wobliżowaſche ſo, dokelž bě runje powobjedował mjehcźicźku jehnjacu pjecźeńku. Knježe Božo! Kak wuſchcźěri běłe zuby, hdyž jich wuhlada! Někotſi ſo tak wuſtróżichu, zo ſo wobrocźichu a cźěkachu, jako by jich honił, ale zbytni ſtojachu a cźakachu, ſchto budźe dale.

Ale kak ſo ſpodźiwachu, hdyž widźachu, kak „khuduſchk" dźe z měrom runy pucź k wjelkej a powěda: „Schto to, bratſe wjelko? Ty ſo njezadźerżiſch, kaž ſo prawomu wjelkej ſłuſcha, a ja cźi du prajicź, zo ſo na tebje jara jara hněwamy pſche twoje njerjane zadźerżenjo. Nětk pój, budź pěkny a woſtaj ſo ſwojich wjelcźich njepocźinkow."

A ſchto byſchcźe myſlili, zo wjelk ſcźini? Snadź běſche wjeſoły, zo jomu Franciſkus prajeſche „bratſe", pſchetož zběhny ſwoju pacu a poda jomu ju, ſkhili hkowu a hladaſche, jako by ſo woprawdźe hanibował a powſtawſchi wopuſch mjez nohi dźěſche za „khuduſchkom" hačž do měſta. A w Aggubiu běſche wjelk potom žiwy Bóh wě kelko lět — njekži-li legenda — a myſlu, zo drje njeby khała — a Franciſkej dyrbjachu ludźo ſlubicź, zo budźa ſo jomu k woli pſchecźelni dźerżecź k wjelkej Aggubſkomu. A tak bu wjelk ſkoro z lubuſchkom cykoho města. Wězo wón cyłe ſwoje dalſche žiwjenjo pſcheby-waſche w krutej pokucźe a khodźeſche, dom wot domu proſcho wo wotrěžki mjoſa, kotrež jomu ludźo mjetachu.

A po podawku z wjelkom Franciſkus hiſchcźe doraźniſcho prědowaſche, kajku móc ma pſcheczelnoſcź a dobrota a zwěrjata pſchecy dowěrniſcho wiſachu na ſwojim bratru Franciſku. A hdyž ſpěwaſche ſwjatoczny kěrluſch „Pſalmy khwały“, chcyſche wón, zo bychu wſchitke ptaczki a zwěrjata jomu pſchihłoſowale, pſchetoż jomu ſo zdaſche, jako bychu ptaczki a zwěrjata, kóždy we ſwojej ptaczej a zwěrjacej rěczi, kěrluſche khwały ſpěwał. A mózno, zo je woprawdźe ſpěwaja; — ſchtó to wě? D. N.

Serbſki Dom je wotewrjeny.

Piſche Mikławš Andricki.

(Skónczenjo.)

Knjez farař Kubica z Bukec ſławjeſche ſerbſki lud, knjez rěcznik dr. Herrmann twarſkeju miſchtrow, architekta Grothu a Kaupa, knjez profeſſor dr. Muka hoſczi, woſebje ſłowjanſkich hoſczi.

Po tutych wulkich, poſtajenych „ſławach“ ſpomni ſo hiſchcźe na mnohich a mnohich. Knjez kanonik Herrmann z wutrobnymi ſłowami czeſczeſche pſchedſydſtwo a wubjerk Maczicy Serbſkeje, kubleŕ Króna porěcza nad měru nutrnje a pohnuwajcy wótczinſcy k naſchim wzdźěłanym Serbam. Tak, kaž ſebi to wot wſchědnoho cłowjeka nihdy njeby pytał. Jednorje, ale najwutrobniſcho. Tak dołho hacź změjemy tajkich, takle zmyſlenych burow, ſerbſki lud njezahinje. Rěcznik hórcy ſkorjeſche, zo wſchitcy naſchi wucźeni njeczinja ſwoju winowatoſcź, ale za to cźim zahorjeniſcho pſchipijeſche tym ſwěrnym. Je-li žana „ſława“ k wutrobam ſchła a wot wutroby pſchiſchła, ta je. Knjez tachantſki prědaŕ Schewczik ſławjeſche ſerbſke žony a knježny, woſebje kotrež ju w narodnej draſcze pſchiſchłe. Z płomjenitym zapalom ſlědowachmy fararja dra. Rjeńcza-Wjeleczańſkoho, hdyž khwaleſche a ſtrowjeſche profeſſora dra. Muku. Adolf Czerný pſchipijeſche czěſko-ſerbſkej wzajimnoſczi. Wón to znaje. Wón najlěpje rozkłaſcź wě, kajke zwjazki, kajke ſłódke puta ſu czěſku ſławnu zemju ſtajnje zwjazowałe ze ſotrowſkej Łužicu. Wón je ſam tele kraſne, najwutrobniſche zwjazki najſławniſcho dowjazał. Wón, naſch konſul, wón dźě je po prawym naſch, liczimy joho k ſwojim. — Tole wopiſowaſche w ſwojej „ſławje“ ſpiſowaŕ tejele rozprawy. Z pohnuczom, ze ſprawnym pohnuczom prócowach ſo, z najmjeńſcha z krótka wuzběhnycź tu wulku, njezměrjenu luboſcź, kotruž Adolf Czerný, naſch konſul, k nam Serbam mějeſche a ma. Knjez redaktor Smoleŕ woſławi naſcheju ſejmſkeju zapóſłancow Koklu a Smołu, kotrajž dźě ſtaj tež dźěło Maczicy Serbſkeje czinikoj, dokelž ſtaj na ſejmje prawa ſerbſkeje rěcze w ſchuli a w zjawnoſczi khroble hajikoj. Wunjeſe jimaj „ſławu“. Tež twarſkomu wubjerkej a ſwjedźeńſkomu wubjerkej wunjeſe ſo „ſława“.

W Krónje

ſczěhowaſche dokónczenjo kraſnoho ſwjedźenja w podobje wulkoho koncerta. Po 9 lětach prěni krócź wuſtupi ſerbſka hudźba zaſy jónu w ſpěwanſkim ſwjedźenju. Nadobne běchu to hodźiny, njezapomnite, ſylzy ſo nam do wocźow drějachu. Zołmjeſche ſo z ludom cyły wobſchěrny ſal, daloko pſchez 1000 ludźi bě tu, a nětko wulinychu ſo do njoho zwuki ouverturu k Pilkowej »Smjertnicy«. Budyſchſcy wojacy znamjenicźe hrajachu.

A potom swjedźeńska rěcź! Knjez farař Domaschka z Budeſtec je tajki rěcźnik; ale w tym swjatym wohnju joho hischcźe widźał njejſym. Ně, lěpje swjedźeński wubjerk wuběracź njeje mohł. Pschetoż to bě wubjerna rěcź po wobſahu a formalnje. Hdźež tele płomjenite, najwutrobniſche słowa njebychu pschimnyke, tam by dyrbjał kamjeń bycź.

Potom wotwiwaſche ſo pod ſławnej direkciju Bjarnata Krawca wſchón dalſchi program, ſchěroki, pſchebohaty. Najwjacy měſta měješche narodna pěſeń w Pilkowym wobdźělanju a ſamoho Krawca. Chor, na 100 woſobow mócny, to podawaſche, a tu njeſměm hobrſkich prócow knjeza cyrkw. wucźerja Jana Rjecźki w Budyſchinje zapomnicź, kotryż je z njeſprócniwej pilnoſcźu a ſcźerpnje ſpěwny narod wucźił, knjez Krawc je hakle na kónc pruhowacź jěźdźił. W ſolach ſławnje wuſtupiſchtaj woſebje naſcha luba krajanka Marija Kórjeńkec z Kamjenca a Wjeleczański kantor, knjez Hanka.

Na kónc koncerta móżeſche knjez tachantſki prědar Schewczik tónle telegram pſcheczitacź:

W Pilnicy, na hrodźe, 8 hodźin 27 mjeńſchinow.

Z najwutrobniſchej radoſcźu ſym poſtrow a ſlubjenje towaŕſtwa Macźicy Serbſkeje pſchijał. Jurij.

Tſi krócź zarža pſchez „Krónu“ hrimotaca „Sława“. —

*

Sym z krótka piſał; ſměm pak hiſchcźe něſchto prajicź? Tu macźe. Na Budyſchſke ſwjatocźnoſcźe 26. ſeptembra 1904 žadyn, ſchtóż bě jim pſchitomny, njezabudźe do ſmjercźe nic.

Bóh žohnuj, ſchkituj, pſchez wſchě wichory a cźaſy — Tebje, lubowane ludo ſerbſki a Twój nowy krasny dom!

Tracź dyrbi Serbſtwo, zawoſtacź!

Z Łužicy a Sakſkeje.

Z Budyſchina. Naſcha »Jednota« wuńdźe ſebi njedźelu do Raſchowa. Schtó też by njeſchoł, hdyž je pſchecźelnje proſcheny! — Hiſchcźe njeje dołho, zo w Hajnicach za nowu cyrkej hromadźa, ale my běchmy hnydom też pſchi tym a w jenej zhromadźiznje złożichmy 70 hriwnow. Cźinjachmy tak radź njecźakajcy dźaka. Hajniczenjo pak běchu tola tak pſchekwapjeni a hnucźi, zo nam tón dźak chcychu dacź a nas k ſebi pſcheproſychu, zo bychu nam to prajili. A tuž ſo dołho njekomdźachmy, ale wotmołwichmy: pſchińdźemy. Pſchińdźe nas wulka cźrjóda, na 100, młodych a ſtarych; wſchak bě to wulke z kamjeńtnych domow do ſwobodneje pſchirody won, pod zeleny Lubin, a běſche tak rjenje! Njebě procha, ſamo ſo bèżeſche, powětr bě cźiſty a mily. Bórzy klinczeſche wjeſoły ſpěw, a dokelž ſo ſcźežka z tym pſchikrótſcha, běchmy na měſcźe, prjedy hacž ſo dohladachmy. Tam zaſydnychmy ſkoro cyłu ſrjedźinu. Wyrgacźec rjanoho ſala, tſi dołhe rjady blid. Hajniczanſke mużſke towaŕſtwo, kotrež bě nas pſcheproſyło, ſo mjez tym też ſkhadźowaſche a dyrbjeſche ſem po bokach a hdźež dźě bě, ſydleſchka hladacź; my běchmy hoſcźo ... Jako tajcy wotměchmy najprjedy, wěźo bóle z krótka, měſacźnu zhromadźiznu za oktober. Knjez kapłan Andricki powita nas z poſtrowom „Budź khwaleny“, tuchi kantor Rjecźka ſydny ſo za klavir a rozlehnychu ſo zwuki hymny „Hdźe ſtato mój“. Potom jednachmy towaŕſchne należnoſcźe a pſchijachmy 5 nowych

ſobuſtawow. Jim prajachmy, zo bychu ſwěrne ſobuſtawy byli, horliwje do zhromadźiznow khodźili a towaŕſtwu, do kotrohož ſu pſchiſtupili, pſchecy cžeſcź cžinili. Jedyn ſobuſtaw, kuježna Lejna Schołcžic, je wumrěła. R. i. p. Wo zabawnym ſwjedźenju (kotryž pak njebudźe druhu, ale — tſecźu njedźeln novembra) změje wubjerk trěbne dowucžinicź. Na to ſcźěhowaſche pſchednoſchk knjeza kapłana, a to dźiwajo na wobſtojnoſcźe: němſki, ale wo ſerbſkej wěcy: wo łužiſkich horach. Z napjatej ſkedźbnoſcźu ſłuchachu pſchitomni, hdyž ſłyſchachu powědacź wo Lubinje, wo Zmórcu, wo ſtarym, mócnym Cžornobohu a wo pſchecźelnym Měniſchoncu. Wſcho wěcy, w kotrychž mohł rjec ſedźachmy a mnohi dotal — mało wědźachmy. Tak bywa w cžłowjeſkim žiwjenju: łojiſch druhdy muchu, a na noſu cźi ſedźi. Za rjeńſchim žadaſch, a ſam ſy w prawym Božim raju. To naſcha domizna je; tuž lubujmy ju, tu naſchu Łužicu a kotrež luboznje ju wěncuja, jeje hory! — Nětko poſtrowi nas pſchedſyda Hajniczanſkoho mužſkoho towaŕſtwa, a woni mějachu wottudy ſłowo. Knjez Rjecźka nas wutrobnje poſtrowi a wupraji woſebje ſwoju radoſcź, zo móže lubu »Jednotu« tež w naſchej macźerńej rěcźi witacź a za jeje ſkład ſo dźakowacź. „Sym wſchak tež Serb, a z cyła ſmy tu ze wſchelakoho naroda hromadźe: Němcy, Cžechowje a Serbja, ale jednocźi nas — naſcha ſwjata wěra.“ Tele rjane ſłowa buchu ze ſławu poſtrowjene. — Hajniczenjo maja jara wobſchěrny program. Cźi bychu nam hrali a ſpěwali ſchtó wě kak dołho. A hrajachu wuſtojnje, někotre woſoby miſchtrowſcy! K tym móžemy wukhnycź khodźicź. Schkoda, zo ſerbſke huby nimaja, Minu a Berndta bychmy jim wotwjedli. Tež ſmy wulcy ſchkodowali, zo telko rjanych wěcow na ſwěcźe maja, ale w ſerbſkim mamy jich tak mało ... Hiſchcźe wjele, wjele wjacy budźemy na tym polu dyrbjecź dźěłacź. Widźachmy to na naſchich ludźoch: ſpěw ſo lubi, ale woſebje dyrbi ſo tež něſchto pſchedſtajicź, pſchedſtajecź ... Z krótka: nam ſo njechaſche dom, runjež běchmy ſebi hodźinku pſchidali. Ale lěkaŕ praji: pſcheſtań jěſcź, hdyž cźi najlěpje ſłodźi, a mudrowcy měnja: Hdyž je cźi najrjeńſcho, dźi ... Knj. kapłan Andricki wupraji naſch dźak a naſche zacźucźa, wupraji naſchu radoſcź a pſchipóznacźo, zo ſo młódna woſada tak hraba a prócuje, najbóle pak dźakowaſche ſo mužſkomu towaŕſtwu, jadru a zdonkej toho žiwjenja. Jomu k cźeſcźi poſtanychmy a zawołachmy, wuſpěwachmy troju „ſławu“. Tak ſo wutrobnje rozžohnowachmy a wobroćichmy ſo w ſtronu, hdźež kiwachu Budyſchſke ſwětła. Tež tu pak pſchecy njemóžachmy zabycź a wróćachmy ſo ſtajnje z nowa w rěcźi a myſli k pilnym, horliwym Hajniczanam a k pſchecźelnomu Raſchowej. Wſchiſpomnicź drje ſměm, zo ſo na namjet z naſcheje ſrjedźizny tež njedźelu hromadźeſche za nowu cyrkej ſwjatoho Józefa w Hajnicach.

Z Jaſenicy, 9. oktobra. Naſcha „Katholſka Bjeſada“ měješche dźenſa ſwoju měſacźnu zhromadźiznu. Hdyž běſche knjez pſchedſyda, Monſignore Wornaŕ, zhromadźiznu wotewrił, ſpomni hnydom na naſchoho krala Jurija, kotryž je z nowa zaſy ſkhorjeł, a je ſtrach wo joho žiwjenjo. Dale ſpomni na Francózſku, kak wohidnje tam Combes dale dźe we ſwojim pſcheſcźěhanju. Dale pokaza na ruſko-japanſku wójnu, kotraž je ſurowy kharakter na ſo wzała, a ſo tež njezda, zo budźe tak ruce kónc. — Knjez kapłan Delan porěcźa a ſpomni, zo chce ſłowam knjeza kanonika někotre wěcy dodacź. Najprjedy, zo je lětuſche lěto lěto jubileja wuprajenja dogma bjezhrěſchnoho Podcźeża najzbóžniſcheje knježny Marije. Dale, zo je ſo naſchej woſadźe wulka cźeſcź ſtała ze ſtrony ſwjatoho wótca Pia X., kotryž je pozběhnył naſchoho

knjeza kanonika a fararja Wornarja na wysoku dostojnosćź bamžowoho tajnoho komornika, tak zo ma nětko titul „Monsignore“, a wunjese so jomu pschi tutej składnosćźi tsikróčzna „sława!“ Knjez pschedsyda so podźakowa za jomu wo pokazanu čzesćź a pschispomni, zo tuto pozběhnjenjo tak wjele joho wosobje njepłacźi, ale runje tohodla bu wón wuznamjenjeny, dokelž dźeń joho wo swjeczenja na měschnika z tamnym „wuprajenjom dogma“ nadobo trjechi. — Potom Zarjenk dale kročzesche z pschednoschkom wo zjewjenjach Katyrin z Emerich wo Khrystusowym czerpjenju a dońdźe dźens hacź k zrudnomu kóncej Judaschowomu. — Knjez pschedsyda spomni hischcźe na minjeny tydźeń, hdyž so w Drježdźanach wulka zhromadźizna evangelskoho zwjazka wotměwasche a hdźež mějachu jenož na katholikow a katholsku cyrkej njepschecźelske rěcze. To knjez kapłan Delan trochu dale wułoži a pschirunowasche dwě wulkotnej zhromadźiznje lětuschoho lěta, tamnu w Rěznje němskich katholikow a tu w Drježdźanach evangelskoho zwjazka. Kajka je mjez nimaj wschelakosćź! Z kěrluschom „Chcemy jenej knježnje spěwacź“ skónczi so bjesada. M—k.

W Žitawje běsche minjenu njedźelu firmowanjo. Najdostojnischi knjez biskop sobotu popołdnju z knjezom scholastikom Skalu pschijědźe a bu na dwórnischczu wot tajnoho komornika Lehrera a druhich czestnych zastupjerjow wosady swjatoczńje powitany. Na farje běchu małe holczki, swjatoczńje pyschene, na powitanjo zhromadźene. Hdyž bě najdostojnischi knjez na farje so biskopsku drastu zwoblekał, bu w swjatoczńym czahu do cyrkwje wjedźeny, hdźež psched hłownymi durjemi knjez farař Zentner ze zhromadźenymi duchownymi czakasche. Knjeza biskopa pokornje powitawschi, wupraji radosć cyłeje wosady nad pschikhadom toho, „kiž pschikhadźa w mjenje Knjezowe. W cyrkwi so pobožnosćź dokonja, kajkaž je za powitanjo biskopa, hdyž na visitaciju pschińdźe, pschedpisana. Najdostojnischi knjez biskop tule swjatoczńosć wuži a zhromadźenej wosadźe wułoži, kak so pschi tutej pschileżnosćźi wosebje na wotemrětych spomina a kak mamy za nich pilnje so modlicź. Wjeczor so na farje sobustawy Cäcilinoho towarstwa zhromadźichu a najdostojnischomu knjezej rjane zastaniczko spěwachu. Pschi tej składnosćźi so jenej spěwarcy a tsjom spěwarjam, kotsiž su wot spoczatka towarstwu swěrni byli, czestne wuznamjenjenjo konsistoria pschepoda. Njedźelu běsche wulka pontifikalna Boža mscha, po kotrejž najdostojnischi knjez biskop z klětki prědowasche a firmujomnym kaž tež cyłej wosadźe z wótcowskimi słowami winowatosćź pokaza, kak mamy swoju wěru swěrnje a njebojaznje wuznawacź. Na to wudźěli 226 wosobam swjaty sakrament firmowanja. — Póńdźelu běsche dopołdnja a popołdnju pruhowanjo z nabožiny. Katholska schula w Žitawje ma pschez 600 dźěcźi. Wjeczor bě w najwjetschej sali města wulkotna zhromadźizna wschěch katholskich towarstwow wosady.

Z cyłoho swěta.

Salska. Wo khorosćźi naschoho lubowanoho krala běchu so porjadu powěsćze podawacź pschestałe, dokelž so trochu porjedźesche. Tele polěpschenje dołho trało njeje. Kral je zasy jara hubjeny a kóždy swěrny poddan modli so nutrnischo a wótsischo za joho drohe žiwjenjo.

Němska. Politikowje su Polacy njemudri. Schtwórtk tydźenja wotměchu so w Pschczinsko-Rybnickim wokrjesu wólby do pruskoho sejma. Tsi kandidaczi běchu postajeni: centrowy dr. Stephan, konserwatiwny inspektor

Rzesnitzeck a pólski narodny kandidat, farař Pendziałek. Dóńdże k wużschej wólbje mjez prěnim a druhim. Strowy rozom Polakam kazasche, dr. Stephana wolicz abo tola nihdy nic hakatistu. A tola so woni rozschczěpichu a maja tak hakatistu na schiji. Dodacz dyrbimy, zo je to w Schlezskej nětko hižo schtwórty tajki pschipad. Politikowje su Polacy njemudri a — njesprawni. Pschetož tajkoho něczoho sebi centrum zaslužiło njeje.

— Pólske město Inowrocław (Nowy Wróclaw) rěka wot dweju njedżel sem: Hohensalza. Podobnje budże Podhór pod Póznanjom na Unterberg pschekschczena.

— Zwjeselacy a tež wuznamny je zjězd pschecźiwo njepócźiwosczi w pismje a wobrazu. Wuznamny tohodla, zo nam pokazuje, kak daloko smy pschischli. Zastupjerjo wschitkich ludow běchu teje mysle, zo takle dale njeńdże. Newak bórzy dosczehnjemy pohanski Rom. A kak je tón skónczik! Zahinył, hanibnje zahinył je. Schto pak je mudru, wzdźěłanu Europu tak daloko pschiwjedło? Njewěra a zasy njewěra. Wěra dyrbi zasy do ludu, kongressy jame pschecźiwo njepócźiwosczi njepomhaja.

Awstrija. Tu su nětkle sejmy zhromadżene. Ale wone su wobraz roztorhanych awstriskich poměrow. W Prazy wjedu Němcy obstrukciju Opawskich a Czeschinskich parallelkow dla, w Brnje su krwawe njepokoje pschesocialistow, kotsiž wojuja wo powschitkowne wólbne prawo. Tež Krajinski sejm w Lublanju hołka.

W Francózskej dobywa sebi Combes dale wotrohi w pschescźěhanju kněznow a klóschtrow, kotrež so njemóża wobaracz. — Biskopomaj Dijonskomu a Lavalskomu, kotrajž staj so w poslušchnosczi podczisnyłoj, je bamž pensiju po 8000 fr. zwolił, kotrež pjenjezy sam płaczi. Combes tajkich biskopow měcz njecha.

Rumunska. 8. oktobra podpisachu tu pschekupski zwjazk z Němskej.

Serbski kral Pětr I. je nětko w starodawnym klóschtrje Zicy tež swjatocznje žałbowany był. Jara derje by było, hdy by kral Pětr skóncznije morderjow swojoho pschedchadnika dospołnje wottschasł. Jenož tak budże joho halowanjo zbožowne.

Rusko-japanska wójna. Po nowym napadże na Port Arthur — schtó wě kotrym hižo — je po 23. septembru psched twjerdźiznu howrjenjo wocźichło trochu. Japanowje su po ruskich powěsczach 10000 ludźi woprowali.

Hobrske pschekwapjenjo cyłoho swěta je Kuropatkinowy dżeński rozkaz z 1. oktobra zbudźił, zo so nětko k offensiwje, to rěka: k wupadej pschecźiwo Japanam pschenidże. Hacz dotal su Rusowje jenož pomałku, ale mudrje cofali psched njepschecźelom. Nichtó w tymle wokomiku njewě, schtó je tónle wobrót pschiwjedł, najskerje car sam. Rusowje su Jentajske wuhlowe podkopki zasy dobyli a zakhadża bitwa pola Liaojana.

Marokka dla stej Francózska a Schpanisko 6. oktobra akt podpisałoj, kotryž, kaž so rozemi, Marokko skoro do francózskeje mocy dawa. Mócnischi je pschecy sylnischi był.

Afrika je němski boloscziwk. Hererowje su trochu skludżeni, ale za to ja so synowje splaha Witboi zběhnyli, kotsiž su runje 10 lět změrom byli. Tež zakhadża hischcze tyfus.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1904: kk. 595. Handrij Kral z Ratarjec, 596. Jan Šołta, wukon. inspektor w Marijnym Dole.

Za cyrkej swj. Józefa w Hajnicach.

Dotal kwittowanych 8033 hr. 51 pj. Dale woprowachu: Čěske towařstwo »Svornost« (Jednota) w Rašowje (swjedźeń a zběrka) 50 hr. Ernst Šenk w Radworju 2 hr. Zběrka z přileżnosću wulèta Budyšskeje »Jednoty« do Rašowa 50 hr. Jako dźak swj. Józefej 2 hr. Hajničanske towařstwo knježnow 21 hr. 57 pj. N. N. 50 pj.

Za twarjomnu nowu cyrkej we Wulkim Šunowje: M. S. z K. k česći njewobl. podjeća swj. Marije 40 hr.

Za Serbski dom w Budyšinje.

Dotal w **našej redakciji nawdatych** 12416 hr. 54 pj. Dale dariehu: Radworšk. Hórnikowa Komisija (427,16): na kermuši 12 pj. + 5 pj. + 2 pj.; šćipka 10 pj. w »Radworšskej korčmje« 75 pj.; Ryćerja 5 pj.; k wurunanju 11 pj.

Zapłać Bóh wšěm dobroćerjam!

Konferenca duchownych

wotměwa přichodnu zhromadźiznu **na swj. Wóršu, 21. oktobra.** dopołdnja po kemšach w klóštrje Marijnej Hwězdźe.

Předsyda.

Zhorjelcski překupski dom
Gustava Bobaka
w Budyšinje, Bohata droha čo. 29.

(napřećiwo „Winowej kići“)

poruča so

jako najtuńše a najlěpše nakupne žórło za wšě wěcy, k wšědnomu wuživanju třebne.

Spytajće a budźeće naši stajni kupcy!

Rěčimy tež serbski.

Hajničanskomu mužskomu towařstwu,

kaž tež **towařstwu knježnow** wuprajamy z tutym **najhorcyši dźak** za krasny, njedźelu nam **w Rašowje** wuhotowany wječor. Nic Wy nam, ale my smy Wam nětko dźak dołžni. Bóh žohnuj Wašu nadobnu mysl a Wašim pobožnym prócam zdźerž starych přećelow a nowych wubudźuj! My Waši swěrni wostanjemy.

Budyšska »Jednota«.

Čzišchcj Smolerjec knihiczišchczetnje w Serbšim Domje w Budyschinje.

Katholski Posoł

Wudawa so kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich expedicijach 2 hr.; z křižnym zwjazkom do domu słany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće a w knihařni lětnje 3 hr. štwórtlětnje 75 pj. Za nawěštki płaći so za rjadk wot sobustawow 25 pj.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarstwa ſſ. Cyrilla a Methodija w Budyſchinje.

Redaktor: Mikławš Andricki, kapłan w Budyšinje.
Administrator: Mikławš Žur, farař w Budyšinje.

Čisło 43. | 22. oktobra 1904. | Lětnik 42.

Kral Jurij †.

My z wobłukow a khromow lětſa njewukhadźamy. Pſched dwěmaj njedźelomaj mějachmy wobłuk a hiſchće njejſmy doſtawili radoſtne wotewrjenjo Serbſkoho Domu w Budyſchinje; a hižo je zaſy powěſć pſchiſchła, ſtruchła powěſć, a mamy po radowanju — žarowanjo.

Wulke žarowanjo! Kaž bě wulka a wutrobna radoſć, kotraž je nas hrěła a w nas ſo horiła, zo mamy ſkónčnje swój doſtojny dom, tak je njepſcheměrjena a wulka naſcha wſchěch žałoſć nětko, zo je naſch kral wumrěł, naſch horcolubowany krajny wótc, naſch wótc!

Hižo za poſlednje čſiſło běſche „Katholſki Poſoł“ ſćěhowace rjadki pſchihotował:

„Joho Majeſtoſći kralej Jurijej wjedźe ſo zlě. Khoroſć, wo kotrejž wospjet piſachmy, njewotběra, ale pſchiběra ſtajnje. Wón ma čěžke napady z kaſchelom, njemóže dychać. Je ſo wčžora (ſchtwórtk) z nowa ze ſwjatymi ſakramentami mrějacych wobſtarać dał a ſo cyle do Božeje wole poručił. Na kralowſkim dworje pſchihotuje ſo wſcho na kralowſki pohrjeb. W tym wokomiku, hdyž tele čſiſło do rukow bjerječe, čitarjo, je drje kral Jurij hižo wumrěł. Modleče ſo z nutrnej modlitwu za naſchoho lubowanoho krala Jurija!“

Tak běch napiſał, ale prjedy hač cžiſło do cžiſchcža dach, ſkoku k Monſecom na Lubinſkej (Lawſkej drózy) doſkoczich, žadajo najnowſche telegramy. Chcych doſpołnu wěſtoſcź — a woprawdže zhonich, zo hiſchcże njeje tak daloko ... Bórzy wſchak je tak daloko było. Rano zahe dóńdže cžorna depeſcha: Joho Majeſtoſcź kral Jurij je w nocy (na ſobotu) 15. oktobra w 2 hodžinomaj a 25 minutach wumrěł.

Kajka zrudoba a žałoſcź! Hdyž nam w domje wumrě nan, kak płakachmy! Naſch nan bě wumrěł, naſch zežiwjeŕ, zaſtaracžeŕ! — Nětko je naſch krajny wótc njebohi, naſch nan, kotryž ſchtyri milliony ſwěrnych Sakſow mjenowaſche ſwoje džěcži, a mjez nimi ſchěſcźdžeſat tyſac najſwěrniſchich Serbow!

A my njebychmy žarowacź a zapłakacź měli? Ju, žarujemy, płacžemy! Ale lěpje hač płakacź je: ſo modlicź. Modlimy ſo za duſchu naſchoho krajnoho wjerćha, modlimy ſo cžim horcyſcho a pobožniſcho, dokelž bě wón w najwurjadniſchej měrje tež nas Serbow wótc. Kak je wón nam małym dobry był! Kak je ſebi nas ważił! Kak je z hnujacymi ſłowami, hdyž na ſtupi knježeŕſtwo, naſchej ſerbſkej deputaciji zawdał ſlub, zo chce nas ſchkitacź!

Ně, njejſny dołho kralował, kralo Jurijo! Nic wjele dlěje dweju lět! Ale tón jeniczki cžas je nas powucził, kak ſy pſchenadobneje myſle a ſo ſtaraſch! Kak ſy w ſprawnej luboſcźi pſchikhileny woſebje tež naſchej ſerbſkej horſtcy a cžrjódžiczcy!

Kajke ſławne pſchikłady ſwěry w cžežkim powołanju, kajke kraſne wopokazy wěrnoho kſcheſcźanſkoho a katholſkoho zmyſlenja ſy na najwyſchſchim měſtnje dawał! Kak ſy pſchede wſchěmi lubował ſwojich Serbow!

Na to my nihdy njezapomnimy a njepſcheſtanjemy ſo za Tebje modlicź. Za wſchu luboſcź a wobſtajnoſcź a ſwěru Tebi po telko zrudobje a kſchiżu mytuj Bóh w njebjeſkim paradizu!

*

Doſpołniſcho wobraz, ryzy złotu powahu a nabožnu pſchikładnu myſl krala Jurija hiſchcże zryſuju. Dženſa jenož z krótka joho a joho naſlědnika žiwjenjo podawam:

Kral Jurij narodźi ſo 8. auguſta 1832 na hrodže w Pilnicy jako druhi ſyn tehdyſchoho prynca a pozdźiſcho krala Jana, njezapomnitoho wo pomnjecža. Kral Jan běſche wyſocy wzdźełany a wulcy wuczeny knjez, kotryž ſo wo kubłanjo ſynow, Alberta kaž Jurija, najlěpje poſtara. Tež wójnſke wědomoſcże Jurij w prawym cžaſu dóſta. Univerſitu abo wyſoke ſchule wopytowaſche w lětomaj 1849 a 1850 w Bonnje. Njebohi kral běſche prawy wojak, nawjedujo w cžěſkej wójnje 1866 jako generalny major prěnju ſakſku jězdnu brigadu. W decembru ſamſnoho lěta bu za generalnoho leutnanta pomjenowany a ſakſkomu wójſku nowe rjadowanjo da. W francózſkej wójnje rozkazowaſche I. pěſchej diviſiji, kotraž je w bitwje pola Saint Privat ſławnje ſo bědźiła; za njemało dnjow po tym pſchija titul wyſchſchoho koman

danta 12. korpsa, z kotrymž je pod Beaumontom, Sedanom a Parizom dobyčerscy wojował. Złożiwschi po wójnje te komando, je hnydom zasy dósta, hdyž bu w oktobru 1873 joho bratr Albert kral. Kejžor Wilhelm II. spožczi jomu wysoku hódnosćž generalnoho pólnoho marschala; z cyła khowasche kejžor wulku pschikhilnosćž k naschomu kralej, wažo sebi joho knježerske póccžiwosćze a wójnske khmanosćze. Wjacy króćž joho wopyta a wschelako wuznamjenjesche.

Kral je Joho Majestosćž Jurij wot 19. junija 1902 był, hdyž joho wysoki bratr, kral Albert, w Sybillenorcze zemrě — a potajkim jenož krótki czas; ale tež psche tón krótki czas je wón dom Wettinow na trajne pyschił. Mało je knježerjow, kotsiž bychu z tajkej wulkej swědomitosczu na swojim měsćze stali kaž wón. Mało je knježerjow, kotsiž bychu w tajkej krótkej dobje tolko bolosćze a horja sczerpnje znjesli a tola swoje město zastali, kaž je kral Jurij czerpił a tola dżełał. Struchło je spominacž, my wschitcy wěmy a nadosćž znajemy tón hórki, hórki keluch połonowy ... Jenož tajka hłubocy, nutrnje Bohu poddata a kscheszczańska duscha je jón picž zamohła; kral Jurij je jón pił. Hłuboko do zemje kłonimy hłowu; pschetož wulki człowjek a kral je swět wopuschcził.

Z czim je kral Jurij Serbam był, tež hischcze rozpischu. Z wótcom nam bě, haj z pschecželom a lubowacym nanom. A horce kaž woheń a hórke mi sylzy zaliwaju wocži, hdyž wopominam, kajke czopłe a wosebne město měješche Serbow lud w kralowskej wutrobje naschoho krala Jurija!

Bóh Tebi daj wěczny wotpoczink a měr!

Kral Jurij bě wot 11. meje 1859 w zbožownym mandželstwje z infantku Mariju Hanu Portugalskej žiwy, kotraž jomu 5. februara 1889 wumrě. Z joho dżěczi su žiwi dotalny pryncz-naslědnik, nětczischi kral Bjedrich August, pryncaj Jan Jurij a Max, kotryž nětko w duchownskej drascze khodži, pryncesa Mathilda, znata swěrna pschecželnica Serbow, kotraž tež serbscy czita, a Józefa, za arcywójwodu Ottu-awstriskoho wudata. Ze wschěch nas w pschitomnej hodžinje najwjacy zajima nasch nowy kral.

Kral Bjedrich August narodži so 25. meje 1865 a je tuž w najlěpschich lětach. Wón je wot pjaty do hłowy wojak a wubjerny hajnk. Wón pak je tež wubjerny muž, a Bóh jomu z njebjeskich wyschin mocow wobradž, zo by w czežkim zastojnstwje wobstał. Kaž błysk a njewjedro zadyri do joho žiwjeńskeje drohi pad a czékanjo njeswěrniskeje Luizy. Wón budże dyrbjecž swojim 6 dżěczom a dżěczatkam tež zastacž lubowacu macž, ale wón tež to z Božej pomocu pschetraje.

Kral Bjedrich August je, wustudowawschi gymnasium, na universitomaj w Straßburgu a w Lipsku pokraczował, we swojich wojerskich wědomosczach pschecy so wudospołnjejo. Z joho dalschoho žiwjenja zapisuju jenož pucžowanjo, kotrež je l. 1889 do narańschich krajow, do Italskeje, Schpaniskeje, Marokko, Syriskeje a Jerusalema dokonjał. 28. auguśta 1902 bu na komandowacoho generala 12. korpsa powyschony.

21. novembra 1891 woženi so pryncz Bjedrich August z arcywójwodku Luizu Toskanskej; joho dżěczi su pryncowje: Jurij, nětko pryncz-naslědnik (krónpryncz), Bjedrich Kscheszczan (Christian), Arnoscht Hendrij a pryncesy Marhata, Marija Aliz a Hana Monika Pia. —

Z francózskich kralowskich czasow podawa so słowo dale: Le roi est meurt, vive le roi! „Kral je wumrěł, kral budž žiwy."

Kral Bjedrich Auguſt III. budź żiwy! Jomu ſława a Bóh jomu
żbożowne knjeżenjo daj! Serbſki lud poſłucha ſwoju wyſchnoſcź, ſwětnu a
duchownu, pſchecy a bjez wumĕnjenjow. Bóh żohnuj krala Bjedricha
Auguſta III. z cyłym lubowanym ſakſkim kralowſkim domom.

Macocha a Morawa.

Wobrazki a myſle. Podawa —i.

(Pokračowanjo z cźiſła 40.)

Morawa ma tež krasnu pſchirodu. A nětko bórzy zhonicźe, lubi
cźitarjo, ſchto to je: Macocha. — A leczeſche naſch Brnjanſki rychlik nimo
Cźĕſkoho Brodu, Kolína, Pardubic a Wuſcźa nad Wórlicu (= Wildenſchwert,
z wotkelž je naſch Różencźanſki adminiſtrator a cyła ſwójba Kociánow, tež
ſławny huſleŕ Jaroſław . . .), hacž we Switawje poſtrowich prĕnje morawſke
měſto. A dale rychlik ſpĕjeſche nimo Brnjenca-Brĕzoweje, nimo Letowic,
Boſkowic, hacž zaſta w poſlednjej rychlikowej ſtaciji pſched Brnom, w měſcźe
Blanſku. Skoku wuſkoczichmoj z bratrom z woza, dachmoj ſebi na liſcźiki
wobkrucźicź, zo ſmój jĕzbu pſchetorhnyłoj, a nětko ſkoku do pſchirody. Pſcheto
Blanſko pſchedſtaja próh morawſkeje Schwicy. Poſylnichmoj ſo z jĕdźu a
piwom, z wubjernym piwom Pilzeńſkim, poſylnichmoj tež wjednika, kotryž
mĕjeſche z namaj hicź, a potajkim dale! (Z wjednikom je mjenujcy, woſebje
nimaſch-li cźaſa nazbyt, a tak namaj bĕ — derje hicź.)

Blanſko je daloko a ſchĕroko znate měſto pſchez ſwoje wulke żelezaŕnje. Leża w Switawinym dole roztwarjene, z kóždoho boka wyſoke
brjohi, lĕwy ſłuſcha wjerchej Salmej, prawy Lichtenſteinej. Wjercha Salmowe
też ſpomnjene żelezaŕnje rĕkachu; w nowym cźaſu pak ſu druhoho wobſedźerjo
dóſtałe: cźĕſke konſorcium (Breitfeld & Daněk) je kupi, ſchtož je też rjane
dopokaz cźĕſkeje pilnoſcźe, hibliwoſcźe a dźĕławoſcźe na hoſpodarſkim polu. —
Pohłuſchacy hołk tu hrima. Schtwórcź hodźiny móżeſch hicź, a hiſchcźe na
kónc njejſy. Wſchudźom połno żeleza, widźiſch wulke mócne kruchi, lokomobilne koleſa, ale też najmjeńſchu naprawu. — Za khwilu cźe mócna cźiſchina
wobejmje, je ſkoro cźma, ſy w morawſkej Schwicy.

*

Pſcheſta rozjĕty, mjelaty pucź, pſchińdźe ſcźežka. Bliże, bliże k ſebi
ſtupaſchtej wyſokej lĕſatej brjohaj, tak zo njezby měſta hacž ſcźežcy, po kotrejž
dźĕchmy, a pſchi ſcźežcy bĕżacej rĕczcy. Njebĕ to hižo Switawa, tu bĕchmy za
Blanſkom woſtajili, ale jeje wotnoha Punkwa. W cźĕmninje ſwĕcźeſche ſo
pódla nas, khłódno bu, ſkoro zyma. Z rĕdka hdy ſym tak jaſnu wodźicźku
widźał kaž tu. Spomnich na naſchu nĕhdy ſtudnju w zahrodźe, 6 łokcźi bĕ
hłuboka była, a tola zdaſche ſo dno blizko bycź, zo by je doſahnycź mohł.
Podobnje Punkwa. Swĕtłe ſlĕbrjachu ſo kamuſchki ze dna. Womacźach w njej
ruku, ale hnydom ruka cźekny, wozybaſche mje, dźiwne zacźuczo po cźłowjeku
pſcheběhny.

Syry, włóżny dych wĕjeſche z horka a z doła. Hižo njebĕ procha, żadyn
ptacźk njeſpĕwaſche. Morawſka Schwica njeje kaž ſakſka pola Żandowa a Pirna,
z pĕſkowca, ale kalkowa kamjenina. Bĕło-ſchĕre wuražowachu ze zelenoho liſcźa
kalkowe ſkaliſka a ſcźĕny. Z kóždoho boka widźachmy ze żerdźow wobhrodu
abo płót, zo by kamjenje zbĕrał, hdy by żadyn ſo wotdrjebił, a zo nichtó njeby
do ſchkody pſchiſchoł. Potom nam bĕ, jako bychmy dale njeſměli, tak ſo brjohaj

zbliżischtej. Ale w samsnym wokomiku bě rozstup, sćežka so nawiny, rozschěri so scherjata wuzczina, a psched nami zawysky, ze slónczným blyschczenjom polata, směwna, lubozna kuczina. Mlyn wjesele klepotasche. „Skalski mlyn.“

Tam smy so tež wocžerstwili, pschetož pschi mlynje „hospoda“ stojesche, knjez korczmař, mika sprawna duscha, nam dobroho Rájeckoho piwa porjedźi. Dobroho a tunjoho. Hacžrunjež je Brno jara blizko a kóždu njedźelu jem tysacy wulětnikow scźele, knjez hoscźencař, swěrna duscha, njeje khramoscźicž, ludźi skobacž nawuknył. Mile so pod joho verandu sedźesche, tu bydlesche spokoj a měr. Wo kónc dale nas, w pěsku běchu so někajke Brnjanske knježstwa wusydnyke, žwadronjachu němski, hdyž pak hoscźencař pschińdźe, mózachu jara derje cźěski. Moja mysl zalecźa mi do kraja, w kotrymž běch so ja narodźił ... Za „Skalskim mlynom“ pak syczesche sylny, ramjenjaty muž swój wows, dołhi, kiczaty wows; wona wotběrasche. Postrowichmy so a po někotrych krocželach stojachmy w dźiwjej romantiky.

Na prawo a na lěwicu stupachu skaliny k njebju, wschudźom pak zeleń pschebiwasche, a to wobraz měrnischi cźinjesche. Hewak bě skoro cźma.

(Pokracžowanjo.)

Z Łužicy a Sakskeje.

Z Budyschina. Z dnjom 15. oktobra su so w naschim duchownistwje někotre pscheměnjenja stałe. Knjez kapłan Mikławsch Andricki je so cyle do Hajnic pschesydlił, kotrež maja nětko potajkim stajne Boże służby. Z tym złożuje wón tež redakciju „Katholskoho Posoła“, kotraž dyrbi w Budyschinje bycź. Redakciju powjedźe mjez tym knjez farař Zur, kotremuž njech so wschě dopisy a wěcy, Posoł nastupace, sczelu. Na město knjeza Andrickoho je knjez katechet Scholta a na tutoho město knjez kapłan Delan z Khróscźic stupił. W Khróscźicach pak je nowowjecźeny knjez Michał Micž 2. kapłan.

Z Khróscźic. Pschisłowo praji: Nuza nuzu cźěri. Pola nas pak skoro rěka: Swjedźeń swjedźeń cźěri. Hdyž je nětko wot něschto lět nasch Bożi dom powjetschany w nowej debje a rjanoscźi, nasta schtwórtk 13. oktobra za naschu wjes a schulsku wosadu nowy měznik w jeje stawiznach: poswjecźichmy nowu wucžerńju. Schulscy pschedstojicžerjo chcychu swjedźenjej wuznam swójbnoho swjedźenja wosady dacž, a tuž so njeběchu wosebite pscheproschenja stałe, hacž jenož knježerstwu a patronatskomu knježstwu, klóschtrej. Swjedźeń zapocža ze swjatoczným schulskimi kemschemi, pschi kotrychž so tež wosada bohacże wobdźěli a tak swoju luboscź k schuli wozjewi. Na to stupi knjez farař monsignore kanonik Wornař „ke kehelkam“ a dźěcźom wukładowasche, kak maja w žiwjenju dźěscźa tute tsi domy wosebitu wažnoscź: dom starschiski, Bożi dom a schulski. Wón z rjanymi a wutrobnymi słowami wukładowasche. Potom poda so cźah do stareje wucžerńje, hdźež běchu so hižo schulscy pschedstojicžerjo, wokrjesny schulski dohladowař, knjez schulski radźicžel dr. Hartmann, knjez P. Romuald Domaschka, a pschecźeljo zhromadźili. Tu po knjezu monsignoru knjez kantor Hila rěcžesche, a to po žadoscźi w němskej rěcźi. Wón starej schuli boženje dawasche. Joho słowa běchu zawěscże za tym złożene a khmane, naschim wutrobam tak prawje zacžucź dacž wuznam wokomika, hdźež rěkasche, so dźělicź wot pschecźela, z kotrymž běchmy dołhe, dołhe lěta derje znacźi a w najlěpschim pschecźelstwje žiwi byli: Wot pschecźela, kotryž bě

nam wschu luboscz, staroscz a pschiwisnoscz lěto wob lěto wopokazował, zo wot dalokich czasow sem to najlěpsche, to najlubsche, schtož na zemi mamy, nasche najrjeńsche herbstwo, nasche lube dźěćźi, do swojich rukow bjerjesche, skiczejo jim wuczbu w kscheszczańskich dobrych poczinkach a w nuznych wědomoszczach. Pucz je tónle pschecźel pokazował, kotryž wjedźe k wěcznomu zbožu, k njebjeskim hwězdam. Haj, knjezej kantorej bě wschak samomu czežko, tutomu pschecźelej boženje prajicz, kotryž bě joho pschez 24 dołhich lět sam hospodował. Njehodźi drje so zamjelczecz, zo bě tónle pschecźel z lětami tak zestarił, zeschědźiwił a do hromady so zwjezł, a tak wjetkhi, zo bě woprawdźe nuzne, jomu derje zasłużeny wotpoczink skónczenje popschecz. Knjez kantor je drje husto z nim dyrbjał wulku scźerpnoscz měcz, něczomužkuli pschez porsty hicz dacz, tola skónczenje: koho psche to njehnuje wutroba, hdyž bije hodźinka dźělenja? Tež nasche wutroby běchu mócnje pohnute, tež my tyschnitwe zrudźenjo zaczuwachmy, zo ma so wopuschczecz tak zasłużbny wuj, kotryž bě widźał na swojim klinje naschich wótcow, naschich starschich, hdźež su wuknyli pisacz a czitacz, kotryž je pschez někotre dobre słowczko na prawym měsczе a w prawym czasu nastork dał, zo je někotryžkuli prjedy worakawy schulerk a „luftikus“ nětko wužitny staw cyrkwje a kraja, wusywane symjo je skhadźało, dokelž je so pschez wschelake nuzne schulske srědki tutón pschecźel starał, zo njebychu „ptaki njebja“ symjo roznjesłe, symjo je zrawiło a wupłodźało dobre płody dobrych skutkow. Swojej rozžohnowacej rěczi pschistaji knjez kantor słowa dźaka napscheczo tomu, wot kotrohož wschitko dobre pschikhadźa, naschomu staroscźiwomu Wótcej w njebjesach, zo je tónle dom a wschitkich w nim bydlacych telko lětdźesatkow zakitował, strażował a žohnował — a tež hischcźe słowa pschistaji nutrnoho modlenja: O Božo, tež dale nas njewopuschcź, ale zwostań z nami a pschewodźej nas do nowoho domu z Twojej swjatej hnadu a z Twojim bohatym žohnowanjom. Pschetož jenož potom něschto zamóžemy, hdyž nas Twoja swjata ruka dźerži, Twoje miłe wóczko na nas spohladuje. Hdyž sy Ty pschi nas, schtó móže potom pschecźiwo nam bycź? ... A hdyž nětko posledni krócź zaklinczachu hłosy spěwa, o kak zrudnje dołěhowachu nam so wuschomaj, hdyž rěkasche: Budź boženje, domo, cźichi, luby mój, budź boženje! (Skónczenjo pschichodnje.)

Z Kulowa. Jutse za tydźeń, t. j. njedźelu 30. a póńdźelu 31. oktobra, budźe w Kulowje zasy wustajeńca pjeriny, sadu a druhich ratarskich płodow. Wustajeńca budźe w Braunerec hotelu. Su tež mnohe czestne myta postajene wot Ratarskeje komory Schlezkeje, Hornjeje Łužicy, Wojerowskoho wokrjesa atd. — Wotewrjenjo je njedźelu dopołdnja w 11 hodź. pschez krajnoho radźicźela. Njedźelu popołdnju ma dr. Brase z Wrótsławja pschednoschk wo kurypłahowanju. Póńdźelu 31. oktobra pschednoschuje pak wuczeŕ z Lignicy wo płahowanju sadu. — Zajimawa wustajeńca je zawěsczе bohatoho wopyta hódna.

Z cyłoho swěta.

Sakska. Kral Bjedrich August III. je hižo póńdźelu w kralowskim hrodźe w Drježdźanach pschisahu na wustawu złožił a potom hołdowanja ministrow pschijimał. Tak zetykuja so mjez sobu žiwjenjo a smjercź. Wo pohrjebje Joho Majestosczе krala Jurija w pschichodnym cźisle nadrobnu rozprawu podamy. Posledni krócź zjewi so tu kral we swojej wulkej mocy

a pschitomnym poskiczi so dźiwadło, kajkež so cźasto njewidźi. Tež němski kejžor Wilhelm II. bě na pschewodźenjo pschijěł.

Němska. 200 millionow hriwnow budźe, kaž „Deutsche Tageszeitung“ pischе, potłóczenjo afriskoho zběžka płaczicz. Hižo dotal je pschez 100 millionow na to wudatych. Afrika woprawdźe poczina najważnischa należnosczź Němskeje byczź.

— 25. oktobra zeńdźe so pruski sejm. Mirbach a kanal staj na dźeńskim porjedźe prěnjej.

— Poteſtantſke towaŕſtwo měješche w Barlinje swoju zhromadźiznu. Na njej so w cyłej struchłej nahocźe zjewi, kak je zły duch njewěry so zažrał tež do tych, kotsiž su pastyrjo wěry a prědują. Samo do Jězusa naschoho Knjeza, zo je Syn Boži, mnozy wjacy njewěrja, a to je tola zakład, na kotrymž kschesczańſtwo stoji. Tu je potajkim dźěłacź dosczź, ale Evangelski zwjazk pschez to njepschestanje, so wo wěcy staracź, kotrež jón njestaraja: wo katholsku cyrkej, kak by ju ponižał a hanił.

— Prěni anhaltski katholski zjězd je so njedźelu, 16. oktobra w měsczе Deſſau wotměł a jara derje poradźił. Najwjetschi sal města, 1000 wosobow wopschijacy, bě do poslednjoho městačka napjelujeny. Swětnomu wójwodźe a duchownej wyschnosczi bu sława wunjesena. Zapósłanc Erzberger měješche wubjernu rěcź.

Awstrija. Cźěski sejm bu sobotu stajneje obstrukcije Němcow dla zawrjeny. Němcy a cźěski lud z tym cźerpi, ważne wěcy wostawaja njewujednane, nuza w ratarstwje je wulka, hischcze lońschich krupow dla, a lětuscheje suchoty dla skerje hischcze wjetscha, ale měr njesmě byczź a njesmě. Bjezbóžna narodnostna hida!

— W Prazy, w Brnje, w Morawskej Ostrawje a t. d. dokhadźa k wulkim demonstracijam, w kotrychž sebi dźěłacźerski lud pomina powschitkowne wólbne prawo. Tež krej běži.

Italsku komoru je präses Giolitti wutoru rozwjazał. Wón sebi z radikalnymi a socialistami njewěděsche wjacy rady a mysli, zo z nowymi wolbami nowych ludźi dóstanje, zwólniwischich.

Schpanisła krónprynczesa, prynczesa asturska, je wumrěła, a bu jeje cźěło z Madrida do Escoriala, hdźež su rowniscza schpanischich kralow, pschewjezene.

Ruſko-japanſka wójna. Wot 9. oktobra hižo howri bitwa pola Jentaja nad rěku Schaho. Nic dny ale tydźeń, njedźele so hobrske wójska tsěleja. Japanowje su wójnu zapoczeli a dyrbja dobyczź, Ruska pak hinak hacź dobyczź njesmě. To njeje dopokazowacź trjeba, a tuž je cźim dźiwnischo, zo njewustawaja powěsczе, jako by Ruska na měr myslika. To sebi jeje njepschecźeljo wutrobnje pscheja, ale tak so Ruska njepokori a napinje tež poslednje mocy, prjedy hacź by sebi wot Japanow daka wuměnjenja diktowacź a znamjo hańby na cźoło pschibicź. Ruska móże dlěje wutracź dyžli Japanska, a byrnjež wójna lěta traka. Wona nětko hižo njewojuje wo Mandźursku a Koreju, ale wo swoju cźesczź a europske, haj swětowe mjeno. Hanibny bě japanski nadpad na Port-Arthur, hanibny nadpad na Cźemulpo a „Warjeg“ a „Korejec“ wołatej wjeczenjo. Tež by była njeslychana wěc, zo by w 20. stotku po Khrystu pohan kschesczańsku Europu zbił, a to by so stało, hdy bychu z Tokia Pětrohrodej měr diktowali. Tohodla su tež jenož židźa w tejle wójnje za Japanow, dokelž su njepschecźeljo kschesczaństwa z cyła — a tych druhich jenož hida pschecźiwo Słowjanstwu slepi. Tež rozsudni Polacy tak mysla, pschetoż ruski Sedan ani jim njeby polěpschenja pschinjesł. W Ruskej ma so wjele pscheměnicź, ale nje zbožowna wójna pscheměnjenja na dobry bok nihdy pschinjesła njeby.

Mjez tym ſměmy wo ruſkim **dobyczu** piſacź. Jentaj! Wóſom dnjow bě jara wſchelako. Ruſowje dobywachu, ale Japanowje jich zaſy zaczíſchczowachu. Na pjatym dnju hižo rěčachu, zo ſu zbiczi a w paſlach, ſam Kuropatkin pjecza je jaty. Wjacore ruſke diviſije ſu wobſtupjene a podawaja ſo. Tomu wězo wěricź njebě, radſcho bychu ſo Ruſowje zpotſělecź dali do poſlednjoho muža. A tak tež bě.

Běđžachu ſo dale a 16. oktobra wobknježichu polo. To bě njedźelu. Kuropatkin je rjek. W hordźinſkej khrobloſczi ſwoje wójſka z nowa a z nowa do wohnja wjedźeſche, doniž ſkónczníe mjez Linſchipu a Schahopu Japanom njerozrazy. Wojowachu europſke wójſka 1., 10. a 17. korpſa a 4. a 6. ſibirſki. Tyſacy Japanow ſu jate, kanony dobyte, Jamadowa diviſija je zniczena. Sami Japanowje a jich najwutrobniſchi pſchecźelkowje wuznawaja tak, dokelž je czas pſchiſchol, zo hinak njemóža.

50000 japanſkich wojakow hižo pſched Port Arthurom leži, a kelko je jich w Mandźurſkej morjenych a zarubanych! Tež Ruſowje ſu mnoho tyſac pěknych ludźi woprowali. A tež z tejele pſchiczíny je ruſke dobyczo po ſtrowicź, pſchetož jenož ruſke dobycźa pſchiwjedu konc wójny, kotryž ſebi kóždy czuczíwy człowjek z wutroby pſcheje. Nětko je wězo hiſchcźe daloko.

Afrika. Portugalſcy ſu wot domorodnych pola Moſſamedes bicźi byli. Cźi ſu ſuſodźa tamniſcheje němſkeje zběžkańſkeje kolonije.

Należnosće našoho towařstwa.

Sobustawy na lěto 1904: kk. 597. Hana Jeršikowa ze Stareje Cyhelnicy, 598. Jakub Měrćink z Hory, 599. Jakub Pečka z Hórkow, 600. Madlena Zarjenkowa z Časec, 601. Pětr Šram z Khróšćic.

Sobustaw na lěto 1903: k. 795. Pětr Šram z Khróšćic.

Na lěto 1902: k. 829. Pětr Šram z Khróšćic.

Dobrowólny dar atd. za towařstwo: P. Š. z. Khr. 50 pj.

Za cyrkej swj. Józeſa w Hajnicach.

Dotal kwittowanych 8159 hr. 58 pj. Dale woprowachu: Wot sobustawow žiwoho Różowca w Budyšinje 20 hr. Jakub Pečka z Hórkow 1 hr. Knjez dwórski kapłan dr. theol. Filip Rězak w Drježdźanach 20 hr. Štwórtkowy kwintet 50 pj.

Za twarjomnu nowu cyrkej we Wulkim Šunowje: K česći swj. Marije, za njepokutnych hrěšnikow 20 hr.

Za Serbski dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdatych 12417 hr. 74 pj. Dale dari: r. 1 hr.

Zapłać Bóh wšěm dobroćerjam!

Wutrobny dźak.

Zastupiwši do swjatoho měšnistwa spominam na wšitke wopokazma lubosće, kotrež su so mi w času mojich studijow a na dnju mojeje primicy wopokazałe. Wutrobny dźak wuprajam wšěm, kotřiž su mi na kajkežkuli wašnjo z radu a skutkom pomocni byli. Wosebje dźakuju so tež tym, kotřiž su so za powjetšenjo swjatočnosće mojeje primicy postarali, a to wjeledostojnomu Monsignorej kanonikej **Wornarjej** za swjedźeńske prědowanjo, Khróšćanskej „Jednoće“ za krasnu misu, pod nawjedowanjom knjeza kantora **Hile** spěwanu, kaž knježnam za wićo rjanych wěncow a pletwow. Slubju, zo to wšitko w dźaknym wopomnjeću wobkhowam.

M. Mič, kapłan.

Katholski Posoł

Wudawa so kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich expedicijach 2 hr.; z křižnym zwjazkom do domu słany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće a w knihařni lětnje 3 hr., štwórtlětnje 75 pj. Za nawěštki płaći so za rjadk wot sobustawow 25 pj.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarstwa ſſ. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Mikławš Žur, farař w Budyšinje.

Čisło 44.	29. oktobra 1904.	Lětnik 42.

Kral Jurij †.

Joho khowanjo.

Srjedu 19. oktobra wjeczor we 8 hodzinach mějesche cžěło Joho Majestosczi zemrětoho krala Jurija so pokhowacz w kralowskej dwórskej cyrkwi w Drjezdzanach, hdzez su wulkotne rumy pod cyrkwju za zemrětych kralowskeje swójby wutwarjene. — Cyle Drjezdzany zaruja. Wschudzom widzisch zarowace korhowje so zmahowacz. Wulke wokna pschekupskich klamow su zastajane z zarowanskej pychu, z postawu njeboh krala a z rostlinami debjene a z czornym płachtami wubite. Wobydlerstwo hłownoho města je z najwjetschoho dzěle w zarowanskej drasczje. Tysacy a tysacy su pobyli poslednje dny w dwórskej cyrkwi, zo bychu hischcze jónu wobliczo zemrětoho krala wohladali, kotryz tr měrnje w kaschczu leżesche, kaz by wotpoczował, jeno zo bě wobliczo bóle zblědnjene a trochu žołte. W rukomaj mějesche rózowc. Popołdnju pak bu kaschcz zaczinjeny a pschihoty ke khowanju dokónczene. Wjeczor w 7. hodzinje bu hrodowska droha a městno wokoło cyrkwje za wobkhód zawrjene a z wojakami wobstupjene. Pschikhadzowanjo a jězba tamnych knježich so zapocza, kotsiz mějachu pschistup ke khowanju w cyrkwi. Wulkotny dom Bozi bě bórzy z wysokimi a najwyschschimi zarowacymi napjelnjeny Knježerjo abo jich zastupjerjo wschěch němskich statow su so tu zhromadzili, a Awstrisku zastupuje Franc Ferdinand arcywójwoda. Napoſledku pschijědze tez hischcze kejzor Wilhelm. Kralowska swójba z najwyschschimi knježimi a kejzor podachu so na lěwicu kaschcza pod klětku. Zwony kralowskeje cyrkwje zwonja kralej Jurijej poslednje bożemje a zwony wschěch Drjezdzanskich cyrkwjow jim pschihłosuja. Swjatoczność khowanja so zapocżina. Pischczele zrudnje za klincza, duchownstwo (na 40 duchownych) z biskopom Kuschzanskim a z biskopom Fritzen ze Straßburga krocza, swěczki w ruce, w processionje po cyłej cyrkwi hacz ke kaschczej Wysokoho zemrětoho, kotryz stoji w srjedzisnje psched wulkim wołtarjom. Srjedzna łódź cyrkwje je cyle zarowansey wuhotowana. Na por stow swěcow so swěczi wokoło kaschcza, psched kotrymz na bělo zidzanym pucałku so namaka slěborne sudobjo, do kotrohoz je położena kralowa wutroba. Wokoło kaschcza na postawkach tu leża kralowska króna, żezło (sceptar), kralowy helm, mjecz a marschalowy kij, rjady a hwězdy. Cyle hórki wěncow su tu nakładzene. Na khorje spěwa kralowska kapala psalm „Miserere“. Pohrjebne wobrjady wukonja knjez biskop Kuschzanski. Po nich zastupi knjez kanonikus a dwórski prědar Kummer na klětku a czescži zemrětoho krala w krasnej a jadriwej rěczi. Po prědowanju so wuspěwaju nad kaschczom hischcze postajene modlitwy.

„Requiescat in pace!“ wuklincza a nadobo poczina kaschcz pomałku (z mechaniskej pschiprawu) so wjesc do hłubiny, do spody leżacoho rownischeza. Pschi tym zarza wokna, hrimot kanonow z praweje strony Łobja pschiwoła sławnomu rjekej poslednje bożemje ze 101 króżnym wutsělom, a z hrodowoho dwora praskaja salwy czestneje kompagnije.

Spěwarjo zanjesu „Salve Regina“ a k tomu słuschace modlitwy skónczja wulkotnu swjatoczność pokhowanja naschoho lubowanoho krala Jurija.

Z naschoje strony bě Łužica zastupjena pschez kk. scholastika Stalu, kanonika a seminarskoho direktora Löbmanna, fararja Zura a tach. prědarja Schewczika. Tez klóschtraj běschtaj zastupjenaj wot wobeju tt. propstow, a z Wotrowa bě pschischoł k. farar Röntsch a ze Zitawy k. farar Zentner.

Zarowacy cžische dom Bozi wopuscheza.

Bóh daj kralej Jurijej wěczny wotpocżink a spożcz jomu za tak cżernjowu krónu kralowsku, kiz je tu nosycz dyrbjał, krónu wěczneje zbóżnoscże.

Rozprawa

pismawjedźerja, na hłownej zhromadźiznje Macźicy Serbskeje cźitana.

(Hladaj cźisło 40. strona 329.)

Wysokocześcźena zhromadźizna!

Dźensnischa wurjadna hłowna zhromadźizna Macźicy Serbskeje je swjedźeńska. Swjedźeńska je, dokelž smy poswjecźili jeje dom, swój dom, kotryž ma wot nětka bycź kaž widźomny pomnik swěrnoho, horliwoho, njewustawacoho dźěła nimale 6 lětdźesatkow, tak tež na wschě dalsche cźasy jrjedźischeźo idealnych prócowanjow, narodnych a spomóžnych skutkow naschoho luda. Swjedźeńska je dźensnischa zhromadźizna tež tohodla, dokelž je wobzamknjenjo a kaž krónowanjo 31lětnoho dźěła a nimoměry wulkeje prócy, kotraž so nad dokonjanym skutkom raduje a powotpocźnycź chce. Kaž dźěłacźeŕ po horcym dźěle dnja tak rady swjaty wjecźor zwonicź słyschi, kiž jomu wotpocźink k wobnowjenju napinanych mocow pschipowěduje, tak smě tež Macźica Serbska wodychnycź na dźensnischim dnju a powotpocźnycź, zo by nowych mocow za nowe dźěło nadobyła.

Ach, zo tu naschich slawnych wótcźincow njeje, kotsiž su Macźicy swoje najlěpsche mocy poswjecźowali; ach, zo njejsu wohladacź móhli tónle dźeń, kotryž su lětdźesatki dołho z njewschědnej pilnoscźu a z wulkimi woporami pschihotowali. Njech miłoscźiwy Bóh jim we wěcźnoscźi z njebjeskimi darami da podźěl na naschej dźensnischej radoscźi!

Dźensnischi dźeń, dźensnischa hłowna zhromadźizna słuscha nowomu domej Macźicy Serbskeje: Serbskemu Domej. Tež rozprawa ma so jeno na njón pocźahowacź a ma podacź krótki pschehlad pschihotow, jednanjow, staroscźow a wuspěcha tutych 31 lět.

Hdyž bě Macźica Serbska 18. hapryla 1845 na winicy pola Budyschina wot 10 horliwych Serbow pschihotowana, w lětomaj 1846 a 1847 dale wutworjana a słónczne 7. hapryla 1847 dozałożena, wotucźi zahe žadanjo, zo by tuto najwažnischo towarstwo cyłoho Serbowstwa měło swój dom a z tym jrjedźischeźo za swoje prócowanja. Tola schto móžesche so dokonjecź, hdyž towarstwo ani sto sobustawow njemějesche, hdyž wono samo mjez swojim ludom pscheczniwnikow nadeńdźe, kotsiž jich woporniwe dźěło hacźachu? K tomu pschińdźe pschicźina, kotruž je njezapomnity naseh Hórnik zjawnje wopominał: „W małym ludźe móže jeno mała liczba idealnych, zahorjenych, woporniwych ludźi bycź“. Nasch lud je nimale bjez wuwzacźa ratarski lud, kiž ma spory wužitk, jeno mała liczba je tajkich, kotsiž so k studijam wobrocźa, jara snadny dźěl tutych doscźehuje wažnischich wunoschnych zastojnstwow, a mnozy z nich zhubichu zahe, dokelž narodnych wyschschich schulow nimamy, narodne cźuco, wyschе wschoho toho nam pobrachuje zemjanstwo, pobrachuja ludźo, kotsiž bychu, kaž pola druhich narodow, móhli a chcyli wjetsche wopory za swój narod podacź. Tuž dha pscheczo a žadanjo za swojim domom lěta, lětdźesatki dołho njedopjelnjene wosta.

A tola swèrni wótcźincy nadawka z woczow njepuschcźichu. Tak dóńdźe z cźichej staroscźu hacź k 8. septembru 1873. Na tón dźeń tehdomnischi hłowny pschedsyda Macźicy Serbskeje, nasch njezapomnity Smoleŕ, wurjadnu hłownu zhromadźiznu powoła a w njej z dlèjschim dokładnym pschednoschtom wozjewi, schto je w tej należnoscźi dokonjał. Tónle dźeń, tale zhromadźizna, tónle pschednoschk wostanje ważny za cyłe stawizny naschcje Macźicy. Smoleŕ wo-

zjewi, zo je na ſamſne riſiko khěžu a wulku leżomnoſćź w Budyſchinje, rózł zwonkownеje lawſkeje drohi a lawſkich hrjebjow cźiſło 688, kupił, a wułoži, zo měła tutón dom Macźica Serbſka za ſwój dom pſchijecź, w nim cźiſchcźeńnju, zběrki a knihownju zaměſcźicź, pozdźiſcho tam też ſalu za ſwoje zhromadźizny natwaricź. Za dom a cyłu leżomnoſcź da ſo ze wſchěmi wudawkami 20000 toleŕ. Hnydom ſo też wupraji pſchedſwědcźenjo, zo ſtary nizki dom njebudźe móc woſtacź, ale zo budźe trěbny nowy dom. Najprjedy měŕ ſo na měſtnje, dotal njezatwarjenym, dom natwaricź a pozdźiſcho na měſto ſtaroho doma nowy dźěl pſchitwaricź, tak zo by cyła dołhoſcź na lawſkich hrjebjach, 106 łohcźi wucźinjaca, zatwarjena była z rjanym nahladnym domom.

Zo naſchi wótcźincy ſo hobrſkoho nadawka tehdom njeſtróźichu, hacźrunjeż ſrědkow nimale żanych njemějachu, je wobdźiwanja hódne za wſchě pozdźiſche cźaſy.

Rozprawa za dźenſniſchu ſwjedźeńſku zhromadźiznu njemóże nadrobnje rozpowědowacź, ſchto je ſo w ſcźěhowacych lětach dźěłało za zdźerżenjo żałoſtneje cźeże, kotruż bě Macźica Serbſka z tutym domom na ſo wzała. Njech njewuprajite ſtaroſcźe a ſtrachi tehdomniſchich wjednikow Macźicy Serbſkeje Bóh mytuje. Po doſpołnym dokonjenju a wobzamknjenju cyłeje należnoſcźe twara Serbſkoho Doma drje wuſtojne pjero namakamy, kotreż nam wobſchěrne ſtawizny wo nim poda.

W lěcźe 1895 bě Macźica Serbſka ſkóncźnje tak daloko, zo móżeſche dom cyle ſwój mjenowacź a ſo na joho wobſedźeńſtwje wjeſelicź. Ze zapłacźenjom poſlednjeje hypotheki 12000 hr. bu dom a leżomnoſcź bjez dołha.

Tola nowe nadawki ſo njezabychn. Na khwilu drje běchu zběrki a knihownja w ſwojim domje zaměſcźene — tola hižo napohlad ſtaroho doma wucźeſche a wótſe napominaſche z jenym ſłowom: Nowy dom. Też za to běſche Smoleŕ ſo hižo poſtaraŕ. Z měſcźanſkim twarcom ſebi wuradźi plan nowoho domu ſrjedź ſtaroho domu a dalſchich ſuſodnych twarjeni, namjeto waſche w nim měſtnoſcź za reſtauraciju a t. d. Na 60000 hr. ſo wuwjedźenjo plana wobliczi. Tola wón njeje doczakaŕ zapoczatk nowoho domu. Też joho ſwěrny ſobudźěłacźeŕ Hórnik nic. Dary drje ſo hromadźachu za nowy dom, tola ſporje, jara ſporje pſchikhadźachu.

Luboſcź pak njezańdźe a horliwoſcź njewuhaſny. W duchu Smolerja a Hórnika dźěłachu potomnicy, a płód toho bě: zapoczatk twara nowoho doma w lěcźe 1897. Po wſchelakich dźěłach a też njeluboznych podeńdźenjach ſo Macźica Serbſka we hłownej zhromadźizńje 10. měrca 1897 rozſudźi, zo po planach architekta Grothe w Drjezdźanach pod dohladom krajnoho twarſkoho miſchtra a radźicźela Schmidta tam prěni dźěł nowoho domu wuwjeſcź da. 10. hapryla 1897 pſchi ſwjedźenju ſwojoho 50lětnoho jubileja Macźica Serbſka ſwjatocźnje zakładny kamjeń położi. Wot měſta bě ſo něhdźe 50 □metrow pſchikupiło, zo by ſo dom bóle wonſtorcźicź mohł, za □meter dyrbjachmy 50 hr. zapłacźicź, pódla pak też ſo zwjazacź, zo najpozdźiſcho za 10 lět cyły nowy dom, też na měſcźe dotalnoho ſtaroho, dotwarimy. W pſchichodnym lěcźe 1898 bě twar prěnjoho dźěła dokonjany a płacźeſche 132000 hriwnow.

Trochu wodychnywſchi zapoczachmy loni po jutrach druhi dźěł: dotwarjenjo Serbſkoho Doma. A ſtoji tu nětko kraſny, wulkotny: znamjo ſerbſkeje ſwěry a wutrajnoſcźe a woporniwoſcźe. A ſmy jón dźenſa poſwjecźili, wotewrili, zo by wot nětka ſłużił ſwojomu nadobnomu nadawkej.

Kak je móżno było, to doſcźahnycź?

Horliwi wótcžincy njewuſtawachu. Njepſcheſtawachu napominacź, proſyćź, ſo ſtaracź, hromadźachu dary, namołwjachu k pomocy. Wſchelacy dobri Serbja pſchinoſchowachu dary, też nadobni dobroczerjo, kotſiž k naſchomu narodej njeſkuſcheja, wotmołwjachu na naſche próſtwy wo pomoc, ſamo Joho Majeſtoſcź kral Jurij a ſobuſtawy kralowſkoho domu ſwoju ſchćedru ruku wotewrichu. — Zarjadniſtwo doma móżeſche dopokazacź, zo nowy dotal natwarjeny dom ſo derje zadani, a zo je wěſta nadźija, zo też druhi dźěl, hdyž budźe hotowy, to budźe. Tuž w Božim mjenje zapoczachmy. Tola hórzy dyrbjachmy ſo pſcheſwědczicź, zo pjenjez, kotryž na nowy dźěl pożčeny dóſtanjemy, doſahacź njebudźe. Z njewuſtawacej ſtaroſczu zarjadnika domu pak też pſchez tule wuzkoſcź pſcheńdźechmy. Dobychmy někotrych wótczincow a dobroczerjow, kotſiž po 3000 hr. abo wjacy pożčichu na druhu hypytheku hromadźe 39000 hriwnow.

Cžeſczenej zhromadźiznje budźe wěſcże lube, krótki pſchehlad dóſtacź. Pola měſczańſkeje nalutowarnje mamy na prěnju hypotheku pożčenych 160000 hr., na druhej hypothecy wotpoczuje tamnych 39000 hr. a něhdźe 30000 hr., ſchtož změje ſkónczńje twarſki miſchtr hiſchcźe dóſtacź, to by wſcho hromadźe było na 229000 hr. dołha. Płaczik je prěni dźěl 132000 hr., druhi dźěl budźe něhdźe 138000 hr. a ſala 25000 hr. płaczicź. Wſchěch wudawkow budźe ſkónczńje něhdźe 295000 hr. Schtož je ſo wjac wudało, hacź dołha zdźerżimy, ju dobrowólne dary a dotalny wunoſchk doma pſchinjeſke. Wſcho pſchehladawſchi, móżemy hódnoſcź nowoho doma a leżomnoſcże na 360000 hr. wobliczicź, tak zo je tójſchto pſchez 100000 hr. z toho naſche! A to po tamnych ſtruchłych cžaſach, hdźež někotrych tyſac dla Macźicy zahuba hrożeſche!

Za tajki wuſpěch ſo dźakujemy do cžaſa a wěcżnoſcże wſchitkim, kotſiž ſu njewuſtawajcy dźěłali a wuradźowali, nowe źórła dokhodow wupytowali, próſtwy wupóſłowali, dary ſkładowali njebojazuje, njewuſtawajcy: ſo dźakujemy wopórniwomu njeſebicżnomu zarjadnikej naſchoho Serbſkoho Doma, kiž nas njeje wopuſchcźił, ale je nam woživjał naſchu dowěru: ſo dźakujemy twarſkomu wubjerkej a woſebje muſejownikej, kiž prócy njeje lutował, zo by dom rjany nuwjeſcź dał a wulutował, ſchtož ſo hodźi: ſo dźakujemy redaktorej Časopisa Macicy Serbskeje, kiž je zas a zas ſwój hłós pozběhował a wothłós w naſchich wutrobach wubudźał: „Njepuſchcźimy nadźiju rjanu!“ Njech Bóh wſchitkim bohacże mytuje!

Tak dha njech ſtoji naſch luby Serbſki Dom kruty, njepowalny, njezranjeny

Bohu k cżeſczi a Serbam k wużitku!

Z Łużicy a Sakſkeje.

Z Budyſchina. Za Joho Majeſtoſcź njeboh krala Jurija je we wſchitkich katholſkich cyrkwjach Łużicy a herbſkich krajow ſo ſrjedu 26. oktobra ſwjatoczny Requiem ſwjecził. W Budyſchinje w tachantſkej cyrkwi běchu też general Laffert, polkownik z Wardenburg a cyły ſtab regimenta pſchitomni. — Z Roma pſchikhadźa powěſcź, zo budźe też tam dźenſa ſobotu 29. oktobra ſwjatoczny Requiem w pſchitomnoſczi ſwjatoho wótca, kardinalow a diplomatiſkoho korpsa. Bamž Pius ſam po requiem abſoluciju wudźěli.

— Njedźelu 23. oktobra popołdnju w 4 hodźinach ſwjeczeſche tudomne towarſtwo żónſkich ſwój 20. założeńſki ſwjedźeń w katholſkej towarſchni.

Nahladna cžrjódka ſobuſtawow a hoſcži bě ſo tu zeſchła. Program bě bohaty. Knjez direktor towaŕſtwa, ſcholaſtikus Skala, wotewri ſwjedžeńſku zhromadžizn z jadriwej rěcžu wo zaměrach a nadawku towaŕſtwa a powita pſchitomnych ſobuſtawow a hoſcži. Pſchedſtojicžerka towaŕſtwa, knjeni z Wojkowſki-Bieda pſchednjeſe zličzbowanjo a rozprawu minjenoho lěta a ſpominaſche tež, zo drje towaŕſtwo na ſobuſtawach pſchiběra, ale zo ſo hiſchcže mało wot khudych wužiwa, a zo ſu cži, kotſiž ſo na towaŕſtwo wobroczeja, ſkoro pſchezy cžiſan Měni tohodla, zo drje je wone hiſchcže pſchemało znate, tuž ma ſo nowe zr rjadowanjo zaſtaranja woprawdže khudych a hódnych zawjeſcž. Sobuſtawo je na 137, ale wjele wjacy mohło jich hiſchcže bycž. Dokhody běchu wjetſch dyžli wudawki. — Na to ſcžěhowaſche zabawny džěl, wobſtojacy z hudžbny a dweju krótkeju džiwadkowych kruchow. Poſledni kruch, pſchaza, bě woſeb zajimawy. Koleſka drje ſo ſpěſchnje wjercžachu, ale napſchedžene njebu pſch tym niczo — cžim bóle a rjeńſcho pak pódla ſpěwane. — Dobrowólny darow za hodowne wobradženjo běſche 134 hriwnow. — Bóh žohnuj dalſch ſkutkowanjo ſpomožnoho towaŕſtwa.

— Wutoru 25. oktobra bě tu lětuſcha hłowna konferenca wucžerjow cyłoho wokrjeſa Budyſchſkeje ſchuliſkeje inſpekcije. Z wutrobnymi ſkowan ſpominaſche hnydom na ſpočzatku pſched zaſtupjenjom do porjada konferenc knjez ſchulſki radžicžel Schütze na naſchoho zemrětoho krala Jurija a ſkónč ze zbožopſchecžom nowomu kralej Bjedrichej Auguſtej, zo by tež wón mě ducha ſwojoho wulkotnoho nana, na cžož ſo zhromadnje ſtojo ſpěwaſche ſakſ hymna. — Na to ſo do porjada konferency zaſtupi. Macžizny běchu wule zajimawe. Hłowny pſchednoſchk jednaſche wo tym, kak mohłe ſo džěcžom na lóže prěnje zakłady liczenja nawucžicž. Tſoje pſchedſtajene waſchnjo mějeſch kóžde nješchto woſebite za ſo. Snadž mohł ſo tež w naſchich ſerbſkich ſchulach jedyn abo druhi naſtroj za to kupicž k podpjerje wucžerja a k wołożenju z džěcži. — Woſebje raznje porěcža ſo tu tež wo džěle džěcži hromadže z dr roſcženymi w ratarſtwje, a ſo na wulke moraliſke ſtrachi a ſchkody, z toh naſtawace, pokaza, woſebje, hdyž njeje zamołwity dohladowar poſtajen Konferenca zapocža ſo w 10 hodžinach dopołdnja a bu popołdnju ½2 hodž ſkónczena.

Z klóſchtra Marijineje Hwězdy. Pjatk 21. oktobra dopołdnja pr kemſchach wotmě ſo tu poſledńja lětuſcha konferenca ſerbſkich duchownych W tutych zhromadžiznach jedna ſo pſchede wſchitkim wo należnoſcžach nabož noho žiwjenja naſchich woſadow. Tón krócž n. pſch. mějeſche k. P. Dominik zajimawy a derje wobdžěłany pſchednoſchk wo pſchiwěrje. Po pſchednoſchku naſta žiwa rozmołwa. Hdyž běchu ſo tež hiſchcže mnohe druhe wěcy na ſpomnikle a wuradžikle, bu zhromadžizna wot pſchedſydy Monſignore Wornarja ſkónczena. — Wulki a najwutrobniſchi džak ſłuſcha pak tež klóſchtrſkomu knježſtwu, hnadnej knjeni a tež knjezej propſtej, kotrež nas tu kóždy krócž tak ſchcžedriwje hoſpoduje a lokal za zhromadžizny pſchewoſtaja. — Pſchichodna konferenca budže zaſy po jutrach 1905.

Z Worklec. W lětuſchim 50lětnym jubileju wozjewjenja njewobłakowanoho Podjecža macžerje Božeje jako wěrnoſcž wěry bu tež tu rjana poſtawa: „Njewobłakowanje podjateje knježny", poſtajena. Njezapomnita jako klóſchtrſka knježna zemrěta hrabinka Monika je hiſchcže džeń do ſwojeje ſmjercže ſebi raznje pſchała, zo by ſo k wopomnjecžu na tele jubilejſke lěto tež we Worklecach pſched hrodom (nětko khorownju) tajka poſtawa ſtajiła. Jeje

pschecžo bu dopjelnjene. Krasna postawa bu hižo 16. oktobra wot Monsignore Wornarja poswjecžena. Je wurubana z Heilbronskoho pěskowca, kotryž je wosebje kruty. Zakład je zornowcowy, na kotrymž stoji rjany stołp ze syjenita, a potom na zeltu hakle rjana wulka postawa. Na stołpje blyschczi so napismo z pozłocžanymi pismikami: „Cyle rjana sy ty, Marija ...", znate słowa swjatoho pisma, w němskej rěczi. Bóh chcył zemrětej hrabiney Monicy wschitku jeje luboscž a pschikhilnoscž k swojim Worklecam z wěcžnym mytom płacžicž.

(Dla njedosahacoho městna podamy skónczenjo z Khróscžic w pschichodnym czisle. Redakcija.)

Z cyłoho swěta.

Sakska. Nasch nowy kral Bjedrich August je pschi postupje na trón pschez wobschěrnu amnestiju mnohich khostancow wuswobodžił. Nastupa wosebje tajkich, kotsiž su dla ranjenja krala, kaženja domjacoho měra, ranjenja duchownych, statnych a wojerskich zastojnikow zasudženi. Wutoru 25. oktobra dopołdnja w 10 hodžinach mějesche so tutón kralowski hnadowny wukaz we wschěch jastwach wozjewicž a dopjelnjecž. Mnohe nadžije buchu dopjelnjene, mnohe nic; tohodla ronjachu so z džěła sylzy wjesela, z džěła sylzy zrudoby.

— Kaž nowiny pisaja, maja so na 22. abo 23. novembra krajnostawske stawy k wurjadnomu posedženju powołacž.

Němska. Minister Budde chce swoje zastojnstwo wotbycž, a wulkotne tworne Kruppa pschewzacž.

— Hrabja kujezer Lippe-Biesterfeld, kotryž je 26. septembra wumrěł, nima hischcze naslědnika. Kaž chcedža někotsi wědžecž, zwjazkowa rada wo nowym kujezerju rozsudži.

— Skawny, znaty němski zapósłanc dr. Bachem chce swojeje zesłabjeneje strowoty dla z Pruskeje komory zapósłancow wustupicž. To drje sebi jeno tamni pscheja, kotsiž joho tam rady nimaja. Sydło w němskim sejmje Brahem zdžerži.

Francózska wostanje bitwischczo pschecžiwo katholskej cyrkwi. Džeń a lóle dopokazuje Combes w kóždym słowczku a skutku swój djabołski hněw pschecžiwo cyrkwi a bamžej. Hischcze psched krótkim wuzna zjawnje, zo je pschecy za zběhnjenjo konkordata a za dželenjo cyrkwje a stata był. Zenje, kraji wón, njepóńdže do Canossa, t. r. zo nochce swoje njepschecželske zadžerženjo pschecžiwo cyrkwi pscheměnicž a so ze swjatym wótcom zjednacž. Bóh je swojomu zastupnikej, swjatomu wótcej, njepowalny pschichod słubił, ale Combesej a joho kralestwje nic.

Jendželska. Wuwołany statnik a politik Harcourt je wumrěł. Wón je wjednik liberalnych a Chamberlainowy najwótrischi pschecžiwnik.

Z rusko-japanskeje wójny so wjele pisa a rěcži, ale mało je wěrno. Pschekwapicž dyrbi powěsc wo nadpadže baltiskoho łódžstwa na jendželskich rybakow. Jendželska žada sebi wot Ruskeje pschihódne zamołwjenjo, dospołne warnanjo wschejeje schkody a krute pschepytowanjo zawinowanja.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1904: kk. 602. Michał Nuk ze Smjerdźaceje, 603. Michał Sanda z Dobrošic, 604. 605. z Hrańcy: Mikławš Lebza, Jakub Kilank, 606. Jurij Šołta z Pěskec, 607. 608. ze Sernjan: Madlena Hermanowa, Madlena Kralowa, 609. Jakub Bjedrich z Lazka, 610. Michał Čórlich ze Zdžerje, 611. 612. z Konjec: Michał Bjelka, Marija Lebzyna, 613. Mikławš Šejda z Trupina.

Sobustawy na lěto 1903: kk. 796. Michał Nuk ze Smjerdźaceje, 797. Michał Šanda z Dobrošic.
Na lěto 1902: k. 830. Michał Nuk ze Smjerdźaceje.
Na lěto 1901: k. 850. Michał Nuk ze Smjerdźaceje.

Za cyrkej swj. Józefa w Hajnicach.

Dotal kwittowanych 8201 hr. 8 pj. Dale woprowachu: Přez k. P. Sćěpar njemjen. z Łazka 3 hr., njemjen. z Pěskec 3 hr., tohorunja 2 hr. N. N. z B. 10 hr. N. N. 1 hr. A. R. w S. 4 hr. 50 pj.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Drježdźanach-Janowym měsće: Přez k. P. Sć. pana 8 hr.

Za Serbski dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdatych 12418 hr. 74 pj. Dale darichu: Delanska Patentna Komisija (585,51 hr.): 2 hr. 5 pj. Wučeŕ Žemr za tołmačowanjo wuswědčenja 1 hr. **Zapłać Bóh wšěm dobroćerjam!**

Sobustawy bratstwa „Jězusoweje Wutroby" a „Japoschtolstwa modlenja" maja swoje dobre skutki a modlitwy w měsacu **novembru** Bohu woprowacź: „**za duchowne spomóženjo mrějacych.**"

Towaŕstwo Serbskich Burow.

Wubjerk změje zhromadźiznu **sobotu 5. novembra** dopołdnja w **jědnaćich** w hosćencu **„Złote słónco"** w **Budyschinje** (w zadnej jstwi).

So prosy, zo bychu wschitke poboczne towaŕstwa zastupnikow pósłałe Hosćo su witani.

Najpodwolnischo pscheproschuje **hłowne pschedsydstwo.**

Zhorjelcski překupski dom
Gustava Bobaka
w Budyšinje, Bohata droha čo. 29.
(napřećiwo „Winowej kići")
poruča so
jako najtuńše a najlěpše nakupne žórło za wšě wěcy, k wšědnomu wuživanju trěbne.
Spytajće a budźeće naši stajni kupcy!
Rěčimy tež serbski.

Katholski Posoł

Wudawa so kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich expedicijach 2 hr.; z křižnym zwjazkom do domu słany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće a w knihařni lětnje 3 hr., štwórtlětnje 75 pj. Za nawěštki płaći so za rjadk wot sobustawow 25 pj.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarstwa ſſ. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Mikławš Žur, farař w Budyšinje.

Číslo 45. | 5. novembra 1904. | Lětnik 42.

Móc nowinarſtwa.

Časy ſo měnjeja a z nimi tež wobſtojnoſcże žiwjenja jenotliwych tak derje kaž tež zhromadnoho. Hewak rěkaſche a ſnadź z połnym prawom: „Pjenjezy wobknjeża ſwět!“ Schtóž pak naſche časy znaje, drje budże nic z mjenje prawom dyrbjecź pſchihłoſowacź ſadże: „Papjera wobknježi ſwět!“ Wěžo měnimy tu z papjeru wupłody cźiſchcźerſtwa, kaž: knihi, broſchurki a pſchede wſchitkim časopiſy abo nowiny, kotrychž liczbu móžemy lědma pſchehladacź. —

W jenym časopiſu běchu njedawno najwažniſche wunamakanja dźewjatnatoho lětſtotka zeſtajane, mjez nimi tež żeleznicy, parne łódźniſtwo, elektriſka telegrafija a teleſon. — Byrnje tež tele wunamkanja wulke pſcheměnjenja we wobkhodźe pſchinjeſłe, je tola we wěſtym naſtupanju tamne wunamkanjo cźěmnoho ſrjedźnoho wěka, wunamkanjo katholſkoho muža, mjenujcy knihicźiſchcźenja, hiſchcże ważniſche ſcźěhwki měło, a to cźim bóle, dokelž teſame ſpomnjene wěcy wužiwaſche a wužiwa, kaž żeleznicy, parne łódźe atd., zo by ſwój wliw we wſchitkich ſwěta dźělach hiſchcże ſto krócź powjetſchiło.

Nowinarſtwo (knihicźiſchcźerſtwo) ma wobknjeżenjo ſwěta w ruce, kotreż ſo wſchoho zmocuje: wulkich a małych, knjeżerjow a ludow, pjenjez (kapitala) a wědomoſcźow, z krótka: cźłowjeſkoho ducha w ſwojim ſkutkowanju znutſka a zwonka. Pjero a cźiſchcź ſtaj drje njenahladnej ale mócnej bróni, z kotrymajž ſo tamne wulkotne bitwy duchow bija. Pjero a piſmiki, po zdaczu tak ſnadne wěcki, ſu tola za wſchitke wobſtojnoſcże tak wulcy ważne. Jich móc a ſylnoſcź je njewuprajna, pſchetož wſchitke myſle, pſchedſtajenja a wupłody cźłowjeſkoho ducha bywaja pſchez pjero a cźiſchcź wobſedźenſtwo tyſacow a millionow cźłowjekow.

Nadeńdźemy wodźerjow ſtatow, kotſiž drje zjawnje wuznawachu: „Boha ſo bojimy a hewak niczoho na ſwěcże!“ A tola ſpóznachu cźile rjekojo bjez

bojoſcze za nuzne, z wulkotnymi lětnymi woporami ſebi nowinarſtwo pokupic, a ſebi je z millionami za ſwoje wotpohlady pſchikhilne a zwólniwe ſczinicz. Cžile wjednicy ſtatow wědžachu, zo je nowinarſtwo wulko-móc, pod kotrejz ſceptarom ſo cyły ſwět zhibuje, z najmjeńſcha tak daloko, hacž wzdžěłanoſc doſaha. —

Abo ſchto njeczinja ſwobodni murjerjo? Zo bychu nowinarſtwo měl k ſwojej ſłužbje, wopruja tyſacy, haj milliony, z wotpohladom, zo bychu prawje žadławe, z błudom zajědojczene, cyrkwi a nabožniſtwje njepſchecželſke journale a cžaſopiſy mjez ludom rozſchěrjeli. Wukúmy tola wot naſchich njepſchecželow! Abo kak wužiwaja ſocialdemokratojo nowinarſtwo za ſwoje zaměry? W Sakſkej ſamej zmjetachu ſocialdemokratojo lěta 1898 ſchtyri milliony leczacych wólbnych liſtow do ludu. W Düſſeldorfſkim wokrjeſu rozſchěri toho runja ſocialdemokratija 700000 ſwojich leczacych liſtow.

Podobne rozſchěrjenjo ma nowinarſtwo w Połnócnej Americy„ na pſch w New-Yorku. W tutym měſcze ſamym wukhadža na 23 dżeńſkich cžaſopiſow abo nowinow: „Herald“ w 190000 exemplarach, „Daily News“ w 100000, „World“ w 150000, „Morning Journal“ w 100000 exemplarach ..

Nic mjenje kczěje literatura w Europje. Z jenicžkim, tak prawje ne njeſchwarne požadoſcze cžłowjeka ſkutkowacym romanom, zaſkužichu něktoſi nakładnicy hacž na poł milliona. Mazanych Zolowych romanow zaſydli ſo wjac hacž 2 millionaj mjez ludžimi. W Němſkej wudawa ſo lětnje 63 millionow hriwnow za nowiny abo cžaſopiſy.

Kak ſtoji nětk z naſchim katholſkim nowinarſtwom? Rozſchěrjenjo katholſkich cžaſopiſow we wſchelakich krajach je nam tež hnydom wosebje w naſchich cžaſach z měru, kak w tych ſamych z katholſkim žiwjenjom ſtoji. Hdžež w kraju katholſke cžaſopiſy we wulkej mnohocze rozſchěrjene namakaſch a hdžež teſame tež pilnych cžitarjow nadeńdu, tam tež zawěſcze z katholſkej wěru a žiwjenjom derje ſtoji, hdžež pak w tym naſtupanju klaca, tam njetrjebamy wjele dobrohe pytacz. Najlěpſche polo w Europje za katholſke nowinarſtwo je ſo zawěſcze w Němſkej wuwiło. W běhu poſlednich lětdžeſatkow widžachmy tu rjanu ſylu katholſkich cžaſopiſow naſtawacz, kotrež ſwoje korjenje hłuboko do ducha ſchěrokich worſchtow ludu zapuſchczichu a kotrež katholſkomu ludej joho korhoj we wichorach a howrjenjach kulturkampfa zmužicze do prědka njeſechu, tak zo ſami njepſchecželjo to wobdžiwachu. Wulke wěcy wukonjachu drje w tamnym zrudnym cžaſu ſławni wjednikoju centra — kaž Mallinkrodt, Windthorſt Reichensperger, Frankenſtein, ale wſchitcy cžaſczíſcho zawěſczachu, zo maja ſo za ſwoje hłowne wuſpěchi po Bohu, pſchede wſchitkim dżakowacz katholſkim cžaſopiſam. W Němſkej nadeńdżeſch nětkle ſylnje w ſchtwórtym ſcze katholſkich cžaſopiſow a nowin. Pſched 40 lětami njebě jich ani 10. Tu móhli tež, kaž ſtary kejžor pola Sedana, prajicz: „Kajke wobroczenjo z Božim dopuſchczenjom!“ A to je ze ſwojim hubjenſtwom zły kulturkampf naczinił.

My horſtka katholſkich Serbow mějachmy drje tehdom hižo ſwój „Katholſki Poſoł“ a mamy jón tež dżenſa hiſchcze. Ale mnozy ſebi tónſamy, kaž ſo zda, mało waża. Nochcemy wobaracz, tež druhe němſke cžaſopiſy abo nowiny cžitacz. Schtóž ma potrěbnoſcz a ſrědki, je derje, zo nimo Poſoła tež hiſchcze druhe cžaſopiſy cžita, ale z najmjeńſcha měle to bycz dobre katholſke, kaž kóždy dżeń wukhadżacu „Sächſiſche Volkszeitung“, abo ſchtóž ma cžas a ſrědkow, „Stary a nowy ſwět“ — Alte und Neue Welt“ — abo „Hausſchatz“, „Die katholiſche Welt“, kotrež ſu tež z kraſnymi wobrazami

wuhotowane, ale ženje njedyrbja katholikoju njepschecželscy zmyslene cžasopisy cžitacž, njech rěkaja kaž chcedža. Z cžitanjom katholskich cžasopisow podpjeramy dźěn tež naschu samsnu dobru wěc. Wosebje pak je z hrěchom, hdyž so wot kolporterow mazane a njekhmane romany kupuja abo njewěriwe cžasopisy dźerža. Tesame tež zawěscže wjacy njepschinjesu, hacž dobre wěriwe cžasopisy, khiba cžrjódu mazanoscžow a njebuschnoscžow, zo bychu tak za wěstych ludźi byłe zajimawsche. Za tajke wěcy pak so rozomny cžłowjek a dobry kschesczan podźakuje. Tuž mamy tež w tutym nastupanju swoje winowatoscže jako katholscy kschesczenjo.

(Skónczenjo pschichodnje.)

Naši studenći w Prazy.

Prózdniny! Štó njeby hišće wědźał, kajkeje ważnosće tute słowo za kóždoho šulerja ma; wšak joho na krótši abo dlěši čas wuswobodźi wot wšěch šulskich starosćow a napinanjow! Tola wjele wjetšeje ważnosće ma tute słowo za našich serbskich studentow. Smědźa dźěn jónu na dlějši čas wottřasć proch měsćanskich hasow a murjow, smědźa khwatać k horcolubowanym staršim a lubym přibuznym, smědźa přebywać w lubej Łužicy, w serbskim kraju, mjez serbskim ludom. Radosć jima jich wutroby, hdyž su tu wšudźe kaž doma, wosebje pak. hdyž jich serbski nan a mać witataj na studentske kermuški, zabawy a bjesady, hdźež mjez serbskim a ze serbskim ludom naš rjany serbski spěw haja a spěchuja, hdźež pak so tež zeznawaja z našim ludom, hospodliwym a bohabojaznym, kiž so sobu wjeseli ze studentami, jim popřejo njewinowatoho zawjeselenja, přetož lud je sebi wědomy, zo ma serbski student při wšej swojej wjesołosći tola swój nadawk, pozdźišo jako měšnik mjez lubowanym ludom skutkować, stajnje před wočomaj. Tola zawistne wóčko widźi druhdy wjacy! —

Ale tež za rjany čas prózdninow płaći tamne hesło staroho Heraklida: *πάντα ῥεῖ* — wšitko ćeče; prózdniny zańdu a minu so kaž ćečaca rěčka do wulkoho, šěrokoho morja, a „naš hólc“ dyrbi so dźělić wot swojich lubych, njedźiwajo sylzow dźělenja, dyrbi zabyć na krasne prózdniny, tola ženje njezabudźe dobrotow jomu wot kajkejeżkuli strony wopokazanych. — Wšitkim dobroćerjam a přećelam serbskeje studowaceje młodźiny hišće jónu wutrobny dźak!

Tak spěcha wón z nowa do starosławneje złoteje Prahi, do jomu drohoho „Serbskoho seminara“, kiž je za njoho woprawdźita duchowna maćeř, joho wukubłujo za wodźićerja swojoho ludu. Pachołkej, kiž so k prěnjomu razej do tak dalokeje cuzby nastaji, drje je trósku ćežko, wosebje hdyž wopomni, zo ma nětko wšě swoje mysle złožić na zašmjatane łaćonske sady a njeznate grekske fórmy atd. Tola tež staromu znatomu njeje najlóžo, hdyž so z nowa zarywa do zaprošenych knihow a hišće njewujasnjenych problemow. Tu drje so jomu prěnje dny druhdy zastyskne po „lubowanych“ w domiznje a z hłubiny wutroby wunuri so jomu: „O kak rjane běchu prózdniny!“

Serbski seminar khowa lětsa zaso 34 wučomcow: 4 bohosłowcow a 30 gymnasiastow. Jich mjena su:

1. Bohosłowcy:

III. lětnik: Mikławš Dórnik z Njebjelčic, Hendrich Kielmann z Wostrowca, Jurij Rjeda z Hory, Jurij Deleńl z Haslowa.

2. Gymnasiasći:

a) w VIII. rjad.: Isidor Ebermann ze Seitendorfa, Jan Cyž z Kašec, Jurij Hantuš z Radworja, Rudolf Langhammer z Reichenbacha, Jan Koschitzki z Drježdźan;

b) w VII. rjad.: Franc Walter z Lubija, Erich Harazim z Lipska Cyril Wjenka z Róžanta;

c) w VI. rjad.: Jan Erdtel z Mišna, Mikławš Rjenař z Kukowa Jakub Wjacsławk z Hórkow, Mikławš Just z Kukowa;

d) w V. rjad.: Pětr Žur z Ralbic, Oto Möbius z Priesnitz, Alfred Schmidt z Kitzscher;

e) w IV. rjad.: Robert Apelt ze Žitawy, Leo Nadler z Limbacha, Jurij Šołta z Wotrowa, Józef Rönsch ze Seitendorfa, Ignac Czemplik z Drježdźan, Kurt Ludwig z Reichenawa, Michał Rab z Wotrowa, Bjarnat Wawrik z Drježdźan, Waltař Čepelák z Drježdźan, Wylem Beier z Drježdźan, Oto Möbius z Drježdźan;

f) w III. rjad.: Franz Kretsch z Wostrowca, Jan Pól z Miłoćic, Józef Jakubaš z Bělčec;

g) w II. rjad.: Wylem Soppa z Huski. — (Šěršo čišćani su Serbja.)

Tak mamy w seminaru 17 Němcow a 17 Słowjanow, to 17 Serbow, 1 pólskoho a 1 češkoho jazyka.

Potajkim smy so zaso w bohatej ličbje zhromadźili w murjach starodawnoho, wšitkim derje znatoho „serbskoho seminara“, zo bychmy tudy kóždy po swojich mocach dźěłali, so wudospołnjeli a so přihotowali na naše pozdźiše powołanjo a staru sławu a čestne mjeno našoho w cyłym ludu tak horcolubowanoho domu wobkhowali a po swojich mocach powjetšeli.

Bóh luby Knjez njech naše dźěło też w tutym nowym lěće dale žohnuje, njech nas škita před khorosćemi, njech nam dari swoju pomoc, kotraž je studijam tak nuzna a třěbna, zo by so wšitko stało a wuwjedło

„Bohu k česći, cyłomu ludej k spomoženju!“

Serbowčan.

Z Łužicy a Sakskeje.

Z Ralbic. Naſcha „Bjeſada“ zeńdźe ſo tón króć dla wotpuſta a kermuſchow **2.** njedźelu, to je **13.** novembra, w 4 hodźinach. Zajimawe pſchednoſchki ſu pſchilubjene. Pſchińdźće wſchitcy!

Z Khróſćic. (Skónčenjo.) Na to ſo, pſchewodźeni wot ſwjatočnych zwukow cyrkwinych zwonow a wot jaſnych dźěćacych hłoſow, podachmy do nowoho ſchulſkoho domu, najprjedy cyrkwine korhowje a kſchiž, na to hólcy z korhojčkami a holcy z wěncami, dale z dźěćimi wučerjo a duchownı, a na kóncu pſcheproſcheni

hoſczo a ſchulſcy pſchedſtojiczerjo. Mnohoſcz ludu z wobeju ſtron czahej pſchihladowaſche. Mjez tym, zo bě ſo ſamo Boże ſłónczko ſtajnje khowało a njebjo nas z deſchczom krjepjeſche, dawajo tak k ſwjedżenjej ſwoje »asperges«, ſo w tymle czaſu ſłónczko z murjow wudoby a ſwoje jaſne miłe wobliczo nam zjewi. K nowomu domej pſchiſchedſchi, ſo dźěczi pſched frontu zeſtupachu a knjez farař ſchulu wot wonka poſwjeczi. Na to knjez twarſki miſchtr Jurij Bulank z Kukowa klucz pſchepoda, wuprajejo dźak Bohu wſchohomócnomu, zo je twar a wſchěch dźěłaczerjow mile ſchkitał, a ſchulſkomu pſchedſtojiczerſtwu za wopokazanu dowěru. Knjez miſchtr pſchiſtaji pſchiczo, zo by nowy dom był měſtno žohnowanja za woſadu, cyrkej a kraj. Z dobom wotewrichu ſo durje a wſchitcy zaſtupichu, a w I. rjadowni ſo potom zbytny dźěl ſwjatocznoſcze wotmě. Po wuſpěwanych cyrkwinſkich modlitwach a dokonjanym poſwjeczenju znutſka ſczěhowaſche ſwjedżeńſka rěcz knjeza ſchulſkoho radźiczela dra. Hartmanna. K njej ſo hiſchcze wróczimy, dokelž mamy w njej z wulkej prócu a pilnoſczu zeſtajany pſchehlad ſchulſkich wobſtojnoſczow naſcheje woſady, kaž daloko ſo z cyła po aktach wuſlědźicz hodźa. Knjez rěcznik dale pokazowaſche, kak wulki je rozdźěl mjez nowym a ſtarym domom, kak je tu wſchitko nanajlěpje zarjadowane a zhotowjene, zo by był twar nadobnomu zaměrej połnje pſchiměrjeny, a ſłónczi z wutrobnymi pſchecżemi za dalſchi, najdalſchi pſchichod. Tež knjez kapłan P. Romuald zbožopſchecża klóſchtra wupraji. Knjez pſchedſtojiczěr Juſt z Jaſeńcy tołmaczeſche w mjenje ſchulſkoho pſchedſtojiczerſtwa wutrobny dźak wſchěm, kotſiž ſu někak ſobuſkutkowali pſchi twarje. Na to ſpěwachu dźěczi „Tebje my Boha khwalimy“. Swjatocznoſcz bě wot 8 hodź. hacž do ½12 trała; bjez dźiwa, zo tež żołdk pola wſchitkich ſwoje prawo żadaſche, a prawje bě knjez dohladowař naſpomnił: jenož w ſtrowym cżěle móže tež duſcha ſtrowa woſtacz. Za dźěczi bě w kótle koſeja nawarjene, mózachu ſo napicz a z tykancami ſyczicz, burſkej żonje kucharjeſchtej a wjedźeſchtej hoſpodu, hornczki běchu ſebi dźěczi ſame ſobu pſchinjeſłe. Wěžo ſo jim to njemało derje zdaſche, zo ſmědźachu takle w nowej ſchuli, na nowych ławkach ſo wokſchewicz, to bě wěžo lěpje, hacž „wjekſowe dracżowanjo“ z wukńenjom. A pſchejmy jim to, pſchetož nětko hižo ſpěwaja: „A k wukńenju, ach, daj nam lóſcht.“ — Za wulkich ludźi bě pola Wjenkec hoſczina ſkazana, a hodźinka po hodźinje ſo ſpěſchnje miny z pěknej zabawu. Tež knjeni kuchařka bě ſebi prócu dawała a w naſchich hłódnych żołdkach najlěpſche měſtaczko pſchez nju dobyła. Něka ſamo, zo ſwjedżeńſki ſchtwórtk wſchěch w borleſchkach wuhladał njeje, tola, ſchto na to: hnydom zaſy njebudźemy ſchulu ſwjeczicz, tuž ſmy to jedyn krócz dokładnje cżinili. — A nětko na kónci referata pohladajmy hiſchcze raz na nowu ſchulu! Na rozpuczu do Jaſeńcy a do Prawoczic na hórcy ſtoji, hlada z horda na Khróſczicy dele, „revue“ dźerżo nad kóždym twarjenjom, jako by ſebi wědoma była, zo ma prawo na woſebite měſto. Wuzběhnjena ſtoji, wuzwolena mjez druhimi twarjenjemi jako żórło żohnowanja, z kotrohož dyrbi ſo wſcho dobre wuliwacz do dźěczacych wutrobow. Jenož jedyn twar je jej runy, haj ju pſchedobywa, to je naſch Boži dom. Tola k tomu ſo wona cżiſche towarſchi a tuli, ſchula ſłuſcha k cyrkwi, dokelž wobeju zamèry ſu najwužſcho zjednoczene. A tak matej tutej twaraj, hladajcy na ſo, mjez ſobu dowèrliwu rozmołwu, jakož byſchtej ſebi rozemiłoj, zo matej ſpěchowacz ſamſne duchowne zbožo naſcheje woſady, cyrkwje a kraja. Naſche pſchiczo też je: Boži ſchkit a Boże żohnowanjo budź z Tobu, nowy domo, zo bychu z klina Twojoho wuſchli ſynojo a

dźowki, hódne ſtawy cyrkwje a kraja, krucźi we wěrje, ſwěrni w dźěle po dobrej ſerbſkej zaſadźe: Wocźi k njebju, rucy k dźěłu, dowěru k ſebi. —1—.

Z Khróſcźic. „Priſpras, riſras“ bě heſło zańdźeneje ſoboty, hdyž bě ſo tu nahladna cźrjódka wjeſołych nimrodow zeſchła, zo bychu naſchim pólnym pakoſcźerjam jich ſkónczny woſud wozjewili. Pukot a wrjeſkot jich tſělbow rźeſche pſchez hórki a dołki naſchich honow. Wuſpěch hońtwy bě 91 wuchacźow 73 bažantow, 10 kurwotkow, 10 karniklow a jedyn ſornik. Tak bě wuſpěch hońtwy ſpokojacy. — Kaž ſłyſchachmy, ſu tež naſchu kermuſchu wutoru w ſuſodnej Nuknicy 105 wuchacźow a 19 bažantow potſěleli.

W Reichenawje ſu minjeny tydźeń ſchtwórtk nowy dom za wothladanje małych dźěcźi wotewrili. Wjac lět ſu ſo wo to prócowali, zo bychu tajk dom, w kotrymž ſo małe dźěcźi dźěłacźerjow, doniž ſu cźi w fabricy, wothladaja a wuwucźuja, załožicź ſměli, a zo bychu miłoſcźiwe ſotry jón za ſtaracź ſměłe. Próſtwu wo to bě ſwětna wyſchnoſcź najprjedy wotpokazała: nětko pak je dowoliła, zo ſmědźa tſi miłoſcźiwe ſotry (borromejſke, kajkeż w Budyſchinje a Worklecach ſu) ſo tam zaſydlicź. Za nowy dom ſu nahladne dary dali: wobſedźeŕ fabriki Wilhelm Brendler 10000 hr., knjeni Paulowa 5000 hr., wudowa fabrikanta Gutte 6000 hr. a druzy mjeńſche dary. Klóſchtr Marijny Dok je zdźerženjo jeneje ſotry zawěſcźił. Dom z nowej rjanej a rumnej ſalu je ſpomnjeny ſchtwórtk knjez ſcholaſtikus Skala w pſchitomnoſcźi nahladnych ſobuſtawow tamneje woſady, tež někotrych woſebnych zaſtupjerjow lutherſkich, kaž hamtſkoho ſudnika, lutherſkoho wyſchſchoho farara, lěkarja atd., poſwjecźił. — Wyſchſcha miłoſcźiwych ſotrow je ſotra Eufemija, rodźena Kſchižankec z Pozdec.

Z kraja. Neple (běrny) ſo lětſa radźiłe njejſu. Žałoſtna ſuchota je wutworjenjo za zežiwjenjo cyłoho ludu tak trěbnych płodow jara zahacźiła, tak zo ſu neplace žně pola nas połojcu abo tola dobru tſecźinu ſnadniſche hacź druhe lěta. Na to tež płacźizna pokazuje, kotruž nepłe lětſa maja. Runje nawopak je w Belgiſkej. Tam ſu jara nadobne žně w neplach a runkliey měli. Za dwoji centnaŕ tam płacźa 4 franki, t. r. něſchto pſchez toleŕ, tak zo centnaŕ něhdźe 1 hr. 70 pj. płacźi. Runklicy maja w někotrych krajinach Hollandſkeje połojcu wjac hacź druhe lěta. Tam je potajkim ſuchota wužitna była, kaž je nam ſchkodźała.

Porjedźenka. W poſlednim (44.) cźiſle dyrbi na ſtronje 360, 4. rjadł wot dołka, měſto: z „Wotrowa“ wězo rěkacź: a z **Woſtrowca** bě pſchiſchoł k. farař Rönſch.

Z cyłoho ſwěta.

Pruſka. Hižo někotre lěta wěſte pſchecźiwjenjo Polakow pſchecźiwo centrej ſkhadźa, a woſebje w poſlednim cźaſu je ſo tam a ſem na zjawne njepſchecźelſtwo wuroſtło. To ſo woſebje, kaž je tež Poſoł wozjewił, pſched někotrym cźaſom pſchi wólbje za pruſki ſejm we wokrjeſu Pſchezynje-Rybniku pokaza, hdźež ſu zaſlepjeni pólſcy pſchecźiwnicy centra wuprajenomu hakatiſtej, potajkim njepſchecźelej Polakow, pſchecźiwo kandidatej centra k ſydłej dopomhali. To je tola rozomnym Polakam wocźi wotewrіło, tak zo ſebi praja: tak wěc dale hicź njemóže. Tuž je pólſka ſtrona (frakcija) w pruſkim ſejmje ważne wobzamknjenjo wozjewiła. Wona wobžaruje, zo je z tajkim njemudrym

wustupowanjom jenoho dźěla pólskich narodowcow so pólskim interesam wulka schkoda pschihotowała, a zasudźa tajke schkódne počinanjo. Jako zasadu je pólska strona za dalsche wólby postajiła: Hdyž Polacy wuhlada nimaju, zo jich kandidat we wólbje dobudže, maja Polacy hnydom kandidata centra podpjeracź. To so pschi poslednich wólbach stako njeje. Tehdom běchu Polacy wschudźe swojich kandidatow postajili. Z tym je so stało, zo w tsjoch wólbnych wokrjesach nad Rhynom a we Westfalskej kandidat centra ani do wuschoje wólby njepschińdźe — a tola bě z pomocu Polakow we wuschej wólbje centrum dobyło, hdy běchu Polacy hnydom za njón byli. To dyrbjeli tola Polacy wopomnicź, byrnje hewak z centrom cyle spokojom njebyli, zo je centrum napschecźo nim pschecy sprawne było, a zo žana strona němskoho abo pruskoho sejma z nimi tak derje njeměni kaž centrum. Cźas by był, zo bychu rozomni Polacy nad fanatikami swojoho naroda pschewahu dóstali.

Francózska. Za naschoho njeboh krala Jurija su tež w Parizu swjatoczny requiem swjecźili. W tamnischej katholskej němskej missiji je wysokodostojny pryns Max derje znaty, a tón bě pschedstojicźerjej missije smjercź swojoho nana wozjewił a prosył, zo by so tam requiem dźeržał a zo bychu so wosadni na swjatoczność pscheprosyli. Z wosebitej dowolnosću z Roma tam requiem minjenu njedźelu swjecźachu (dokelž dźěławy dźeń wosadni pschińcź njebychu móhli). Božu mschu měješe farař „swjateje Hany běłoho domu“ z assistencu dweju susodneju duchownoju. Wysocy zastojnicy, kaž zastupjerjo němskoho pósłanstwa, běchu pschitomni. Po božej mschi měješe abbé Wahl rěcź, w kotrejž póccźiwosćże a wuznamnu powahu zemrětoho stawješe.

— Dźiwny lud Francózojo su. Nimale wschitcy su katholscy a bycź chcedźa, a tola je wjetschina nětczischich zapósłancow za dźělenjo stata a cyrkwje. To je so po wulkej rěcźi Combesa w sejmje zas z nowa pokazało. Wjetschina běsche za njoho. A tola je wěste, zo mjez 88 zapósłancami, kotsiž wjetschinu wuczinjeja, je wulki dźěl tajkich, kotsiž za to njejsu, ale z wjetschinu sobu běža, dokelž maja njerozomny strach psched herjekarjemi. Z wulkej doslědnosću abo konsekwencu, kotraž by lěpscheje wěcy hódna była, Combes po swojim słowje dale krocźi, zo by skónczńje konkordat zběhnył a stat a cyrkej dźělił. Hdy by wschak so cyrkwi dospołna swoboda data, kaž na psch. w Ameriey, dha by so cyrkwi jeno zbožo mohło pschecź. Tola knjeżerstwo a sejm chcetej cyrkej tež po zběhnjenju konkordata kludźicź a jej schkodźecź. W sejmje su wo należnosćži dwaj dnaj jednali. Trochu njeměra pschecźiwnikam cyrkwje naczini Deschanel, kiž jara za pschedsydstwom knjeżerstwa žada. Tohodla rěcźeschе za zběhnjenjo konkordata, zo by blok (t. r. njepschecźelow cyrkwje) za so dobył, pschida pak, zo ma so tajke zběhnjenjo konkordata w pschezjenosćži z katholikami stacź, zo by tych (prawu stronu) sebi pschikhilnych sčinił. Skónczńje so tola wjetschina za Combesa wupraji. Dokelž so pschecy wo tom rěcźi, zo někotsi ministerjo, wosebje minister zwonkownych należnosćži Delcassé, su pschecźiwo Combessowej cyrkwinej politicy, je cyle ministerstwo, z wuwzacźom Rouviera, so zhromadźiło a za Combesowu politiku so wuprajiło, a je postajilo, zo ma wuradźowanjo należnosćži dźělenja stata a cyrkwje so w januaru započźecź. Francózske nowiny měnja, zo so do jutrow tute dźělenjo wupraji.

Rusko-Japanska wójna. Ruske a japanske wójska w Mandźurskej sebi napschecźo stoja. Po surowych bitwach běchu cyle spróchnjene a zestabjene. Naž so zda, w bliżschim cźasu zas do so prasnu. Psched Port Arthurom so

pschecy wojuje. Wažnischе podawki su so w Europje stałe. Ruske baltiſke łódźſtwo je psched dobrym tydźenjom skónczńje na pucź do bitwy wujěło. Tola na swojim puczu je žałostnu hkuposcź zehrało. Pola jendźelskoho měſta Hulle w kanalu w noey ruske łódźſtwo do łódźi jendźelskich rybakow zajědźe, a dokelž te hnydom psched nimi njetkóchnychu, poczachu z ruskich łódźi do nich tšelecź, tak zo so jena łódź podnuri, druhe wobschkodźichu a tójschto ludźi we žiwjenjo pschiúdźe. Z toho bě pschi samom jendźelsko-ruska wójna wudyrila, nětko pak je Ruska Jendźelskej požadane doscźežinjenjo zawěscźiła.

W Americy w Zjednoczenych Statach ſtaj ſtat a cyrkej cyle dźělenaj. Stat so wo cyrkej z cyła njeſtara. Za katholſke cyrkwje, jich należnoscźe a potrěbnoscźe niczo njepłacźi. Jenotliwe wosady maja cyle ſame to zwjeſcź, schtož je za cyrkwje a duchownych trěbne. Za to pak je też katholſka cyrkej tam dospołnje swobodna. W Americy móža so cyrkwje twaricź, schule załožecź, klóſchtry twaricź a wotewrjecź kaž chcedźa. Też jeſuitam tam w niczim njec zadźewaja, a präſident Rooſevelt je wjac krócź hižo za jeſuitow a jich ſchule so z wulkej khwalbu wuprajił. Z cyła je w Americy jara wjele klóſchtrow a maja tam rjadnikow cyle rady, pschetož ſu tuńſchi dyžli ſwětni duchowni, dokelž jich rjad zdźerži. Tohodla so też katholikojo jako tajcy wjele do hibanja dla wólby nowoho präſidenta, kotraž ma w pschichodnym cźaſu być, a nětkle wſchelake hibanja pschihotuje, dale njeměſcheja.

Za cyrkej swj. Józefa w Hajnicach.

Dotal kwittowanych 8224 hr. 58 pj. Dale woprowachu: Wot kmótra 1 z Budyšina 1 hr. N. N. 10 hr.

Za Serbski Dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdatych 12421 hr. 79 pj. Dale dari: r. 1 hr.

Zapłać Bóh wšěm dobroćerjam!

Za terciarow: Zemrěła je sotra: Marija Franciſka Kralec z Kocźiny. R. i. p.

Towarſtwo Serbſkich Burow.

Wubjerk ma dźenſa **sobotu 5. novembra** zhromadźiznu dopołdnja w **jědnaczich** w hoſcźencu **„Złote ſłónco“** w **Budyſchinje** (w zadnej ſtwi).

So proſy, zo bychu wſchitke poboczne towarſtwa zaſtupnikow pósłałe Hoſcźo ſu witani.

Najpodwolniſcho pſcheproſchuje **hłowne pſchedſydſtwo.**

Na **załoženſki ſwjedźeń** njedźelu **13.** novembra pſcheproſchuje

Towarſtwo katholſkich rjemjeſlnikow w Budyſchinje.

Jednota,

towarſtwo katholskich Serbow w Budyšinje, **njezmèje** tón króc druhu njedźelu 13. novembra měsačnu zhromadźiznu, ale za te **njedźelu 20. novembra** wurjadnu hłownu zhromadźiznu.

Předsydstwo.

Swob. Zjednoćenstwo katholskich wučerjow serbsk. Łužicy

změje **srjedu 16. novembra t. l.** popołdnju 1/2 4 hodźin **zhromadźiznu** w **Radworju.** — Přednošk. — Referat wo zawěsćenju. — Zdźělenja. — Wólba deligowanych. — Wo bohaty wopyt prosy **předsydstwo.**

Cźiſchcź Smolerjec knihicźiſchcźetnje w Serbſkim Domje w Budyſchinje.

Katholski Posoł

Wudawa so kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich expedicijach 2 hr.; z křižnym zwjazkom do domu słany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće a w knihařni lětnje 3 hr., štwórtlětnje 75 pj. Za nawěštki płaći so za rjadk wot sobustawow 25 pj.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarstwa ſſ. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Mikławš Žur, farař w Budyšinje.

Číslo 46. | 12. novembra 1904. | Lětnik 42.

Serbska deputacija
pola Joho Majestoscze krala Friedricha Augusta.

Zańdženu srjedu 9. novembra běsche Joho Majestosć naš nowy kral tež zastupjerjam serbskoho luda audiencu dobroćiwje pschizwolił. Tuž jědžesche dopołdnja 1/2 12 hodžin serbska deputacija, zhromadžiwschi so w hotelu „Stadt Weimar", w tšjoch wozach do kralowskoho hrodu. Džesaćo zastupjerjo běchu so zeschli, a to kk.: farař **Jakub,** kotryž deputaciju nawjedowasche, bě zastupjeŕ prědarskeje konferency evangelskich duchownych: farař **Kschižan** a farař **Žur**, jako zastupjerjej duchownych wobeju wěrywuznaćow (k. kanonik Herrmann, kotryž bě hewak postajeny, bě skhorjeł): profesſor dr. **Muka** a notar **Cyž** běschtaj wosebje zastupjerjej Maćicy Serbskeje (dr. Muka jako redaktor Časopisa M. S. a notar Cyž jako wubjerny zarjadowař Serbskoho Domu); **Kolla-Lisak** a **Zoba** běschtaj sobu jako serbskaj zapósłancaj: kantoraj **Kapler** a **Hila** zastupowaschtaj serbskich wučerjow, a skónčnje ratař **Króna** z Bukec wosebje serbske ludowe a burske towarstwa. — Deputacijow běsche tu wulka liczba. Serbska deputacija pschińdže w 1 hodžinje na rjad. Mjez farař Jakub měješe najprjedy jara wustojnu a raznu rěč, wuprajo wjesołosć a radosć serbskoho luda pschez swojich zastupjerjow tu so trónej bližiću, swoje zbožopschecza wuprajiću a swoju swěru z nowa wobkruczecź. (Rěč budže so w swojim času we „Łužicy" wočišćeć.) Kral so rěčnikej džakowasche a prajesche, zo so jara wjeseli, zo móže tu Serbow powitać, a spomni tež na to, zo džěn su Serbja zbytk wulkoho tu něhdy tuježacoho luda a měnjesche, zo su woprawdže nježny a luboźny lud, kotryž je pschecej kralowjerny byk. Z cyka dyrbi so hnydom tež hischće spomnić, zo bě kral jara pschecželniwy, luboscziwy a zrěčźniwy. Zwoje powědasche wón wo poslednich

manevrach, hdźež je tež pobył w ſrjedźiznje Serbowſtwa, w Khróſczicach, we Wotrowje a Baczonju, hiſchcże jako krónprync. Je ſo jomu tu woſebje lubiło a wſchitcy, kotſiž joho zetkowachu a wohladachu, ſo luboznje a pſcheczelnje na njoho ſmějkotachu. A tuž pſchiſtaji kral cyle raznje, zo tam, hdźež luboſcź nadeńdźeſch, dyrbiſch tola tež zaſy luboſcź wopokazowacź a měnjeſche, zo ſnadź změje tež bórzy zaſy ſkładnoſcź, do Serbow pſchińcź. Z cyłej pſcheczelnoſczu a luboſczu k Serbam pſchiwda hiſchcże kral napominajo, wſchitkich poſtrowicź, kotſiž ſu deputaciju tu póſłali a tych, kotrychž wona zaſtupuje.

W rozmołwje z jenotliwymi bě kral tohorunja jara pſcheczelny a wſchudźom pokazowaſche ſo joho zajimanjo za Serbow. Wo Hodźiju měnjeſche, zo drje je tam najbóle wſcho němſke, dokelž je tam jeno němſki rěčzecź ſłyſchał, hdyž je pſchez njón jěchał, na cźož jomu k. farař Kſchižan wotmołwi, zo drje ſu to jeno cuzi na drózy byli a zo ma hiſchcże dwě tſeczinje Serbow. Tež naſpomni kral, zo drje je naſtupnik fararja Imiſcha. Z fararjom Zurom měješche wukożowanjo dła mjena, zo drje je Sauer pſchekożk ze ſerbſkoho a kak je naſtało. Knj. Kollu a Zobu znajeſche jako zapóſłancow, jeno zo myſleſche, zo je Kokla tež w Khróſczicach wjednik gmejny abo pſchedſtojicźeŕ. — Swoje wjeſelo měješche kral na knj. Krónje, zaſtupjerjom ſerbſkich towarſtwow, kotrež kral jara wużitne mjenowaſche — a woſebje měješche kral radoſcź, hdyž Króna praji, zo te ſame nic jeno na wużitk dźiwaja ale woſebje tež kraloſwěrnoſcź haja, a zawda Krónje ruku. — Woſebitu radoſcź měješche tež na k. profeſſorom dr. Mucy, kiž bu jomu pſchedſtajeny jako najwucżeniſchi a najzaſłużbniſchi Serb, a chcyſche kral wědźecź, hacž tež je woprawdźe cyle dospołny Serb — ſchtož móżeſche Joho Majeſtoſczi wčzo naſch k. profeſſor z cyłej wutrobu zawěſczicź Tež za kk. kantorow Kaplerja a Hilu měješche ſwoje naſpomnjenja. Michałſku cyrkej w Budyſchinje derje znajo, zo je to woprawdźe ſerbſka cyrkej za evangelſkich Serbow, a pola druhoho wědźeſche dźěn, zo je w ſrjedźiznje ryzy Serbowſtwa. A tohorunja dóſta ſwoju khwalbu k. notar Cyž, dobry zarjadnik Serbſkoho Domu — kotromuž dźěn bě kral tež jako krónprync ſwój wopor póſłał, tola wo tym dźěn ſo njepowěda, ſchtož dobroho cźiniſch — a tež naſpomni hiſchcże, zo Serbow wčzo jako prawiznik derje zakituje.

Tak je tež tón krócź ſerbſka deputacija ſwój zaměr dócpěła a nadawt derje dopjelniła, wuprajo tu pſched trónom tež Serbow najwutrobniſche zbożopſchecźa a z nowa zawěſcźejo Serbow luboſcź a njekhabłacu ſwěru. Wſchitko je ſo derje radźiło. —

Pſchi hoſcźinje po audiency, kotruž bě ſebi deputacija w hotelu „Stadt Weimar“ ſkazała, bu z wjeſołoſcźu wſchitko hiſchcże jónu wopomnjene. Knjez nawjedowař ſławjeſche krala, k. Kſchižan dźakny ſławu wunjeſe wjednikej deputacije, naſch luby profeſſor zaſy ſławjeſche ſerbſki lud atd. Za Serbſki Dom nawdachu ſobuſtawy deputacije tež hiſchcże 30 hr. Z dźaknej wutrobu móżachu ſo ſobuſtawy domoj wrócźicź. Bóh żohnuj krala a lud!

Na Wſchěch duſchow.

Schěra mhła je ſo rozłożiła po krajinje. Schěre njebjo, żana ſłónczna pruha, wſchitko, wſchitko ſchěre — cźmowe, ſchěre. Każ wonka, tak je ludźom nutſka we wutrobje. Cźiſche a ſtruchle hiba ſo lud po ſcźežkach na kerchowje. Tu — tam zaſtanje něchtó, zo by ſo pomodlił na rowje kſejnoho pſcheczela abo znatoho za zbóżnoſcź joho duſche.

Stara maczerka we wjetkej ſukni cžampa ſo mjez ludžimi, ani njezhladnywſchi na pyſchne rowy woſebnych we prěnich rjadach. Nětko minje ſo na pódlanſku ſcžežku. Njenahladne bywaju pomniki na rowach, mjenje kwětkow a wěncow. Dale, dale wlecže ſo, doniž njedóńdže hacž k proſtym rowam khudych. K nim ſo derje wě. Kelko krócž je po tym pucžu pſcheſchka!

Mjez rowami pſcheſchedſchi zaſtanje ſkónczhnje pſched khuduſchkej hórku. Je widžecž, zo hakle njedawno tu cžěko pokhowachu.

Na proſtym drjewjanym kſchižu je z blacha tafla, a na njej mjena tych, kotſiž w tymle rowniſchcžu ſpja.

Maczerka ſo klaka, wotewrja tichepotajcy brěmjeſchko a bjerje z njoho jědline hakžki a tyka je ſprócnje na row, zo by njebył cyle nahi. Potom wucžehnje cžeńku ſwěczku, ſtaja ju na rowczk a zaſwěcža ju z dyrkotacej ruku.

Kak je tola lutowaka, doniž pjenjez na to njenahromadži! Ale rada je to cžiniła, zo by tež jeje lubym ſo ſwěczka ſwěcžiła na wulkim dnju wotemrětych — na Wſchěch duſchow!

A nětk ſo cžapnje na khromku ſchěroho rowa a ſpomina na wſchěch lubych, pſchedrohich, kotrymž je tu pod khłódnej zemju łóžko póſtane.

Tu leži jeje macž, kotrejež w žiwjenju zeznała njeje. Tež jeje nan tu pódla ſpi. Cyle jaſnje wě ſo hiſchcže dopomnicž, kak wón tehdy — bě hakle jej 6 lět — hodownicžku pod božodžěſcžowym ſchtomom zajaty wot Božeje ruczki z dobom ſo hromadu ſypny. Sylzy ſo kuleja pſchi tym maczerey po ſałdatymaj licomaj, doniž wona cžiſche „Strowa ſy Marija“ ſchepce.

Po nanowej ſmjercži pſchińdže k cuzym ludžom, kotſiž ſo nad wbohej ſyrotku ſmilichu. Wotroſtſchi zaſłuži ſebi ze ſwěrnym džěłom ſrjódku khlěba, doniž ſo njepózna z młodym ſprawnym rjemjeſlnikom. Bórzy ſo ſlubiſchtaj, a krótko po ſlubje bu joho žona.

Běchu to rjane cžaſy, te prěnje lěta z jeje mužom. Potom noſchachu jim džěcži, a z nimi naſta jim nowe wjeſelo. Ale dołho njetrajeſche. Smjercž pohlada k nim pſchez wokno — a džěcži zemrěchu hacž do jenoho. Tež wone tu wotpocžuja.

Ale nad tym ſo njeſtaji! Muž jej kiprjeſche a wjadnjeſche, pomału drje, ale poſpochi. Hladaſche joho ze wſchej ſwěru, a z tamnej luboſczu jomu ſłužeſche, kajkejež jenož ſtaroſcžiwa žona zamóže — ale njedodžerža joho. Tež wón woteńdže na prawdu Božu. A nětko tu woſta ſama — cyle ſama. Na nikoho ſo njemóžeſche zepręcž.

Jenož Janka hiſchcže wukhowa. Za njoho dyrbjeſche žiwa bycž a džěłacž. Khodžeſche na płokanjo — a zaſłuži z tym runje telko, zo hłodu tradacž njetrjebaſchtaj.

Hólczec roſcžeſche a khodžeſche do ſchule. Bórzy knjez farař dopózna, zo ma tónle z cžicha hólczk wyſchſche powołanjo. Tuž jomu dopomha na gymnaſium a univerſitu. Za poł lěta chcychu joho wuſwjeczicž na knjeza. O kak ſo maczerka wjeſeleſche. Jenož toho dnja žadaſche hiſchcže doczakacž. Tu zhrabny joho zaſakła zymnica — a za tſi dny leżeſche na marach.

Runje pſched 4 njedželemi běchu tež joho do ſwjateje zemje zapuſchczili. S nim bě ſo jej pominyło to, ſchtož bě jeje wutrobje tu na ſwěcže najdróżſche, ſchtož ju hiſchcže k tutej zemi cžehnjeſche, ſtónco jeje žiwjenja, poczěſchenjo jeje mucžneje ſtaroby. Puſto, prózdno nětko w jeje duſchi — ach ta puſczina ....

Nowe ſylzy kapaja jej z woczow. Na rowje miſchkri a ſchkrjeboce tak njepokojnje khudych duſchow ſwěczka. Maczerka pak zapoczina khudych duſchow rózowc. Paczerk po paczerku pſcheſunje po żołtych zeſkhnjenych porſtach.

Sylzy ſu jej dokapake. Jenoż ſpěwacz hiſchcze chce, ſpěwacz za ſwojich lubych njebohich a ſama za ſebje, zo by Knjez tež ju ſkerje lěpje wupſchahnył.

A zas a zas hibotatej ſo hubje a wuronjujetej „Strowa ſy Marija“ po „Strowa ſy Marija“. Po něczim wuſtawatej. Khowa ſo maczerey zwjeze na wutrobnjo. Je zdrěmnyła. Tu wuſtupi ſłónco z mróczelow a z poſlednjej pruhu zaſwěczi maczerey do woczow. Każ pſchekraſnjene zda ſo te rozkwěkane wobliczo a njebjeſki pokoj je ſo rozłożił po joho zmorſkach.

Nadobo zaduje jěry wětr do zedrěnych hałzow a doſwěczena ſwěczka haſnje.

Hdyż zwónk we czmiczey kerchow zamkacz dżěſche, namaka khodżo pe kerchowych puczikach tam na khudym rowczku khuduſchke cżěło khudeje ſtaruſchki. Schtoż bě ſebi pſchała, bě ſo jej ſtało.

Móc nowinaŕſtwa.

(Skónczenjo.)

Sławny ſtawiznaŕ Jan Janſſen mějeſche jónu audiencu pola bamża Pia IX. Tu pſchepoda jomu ſwjaty wótc ſlěbornu medaillu, na kotrejż bě na jenej ſtronje joho wobraz a na druhej nohimyczo ſwjatoho Pětra (pſchi poſlednjej wjeczeri). „Tajku medaillu“, prajeſche bamż, „dawam jeno hewak zeleny ſchtwórtk tak mjenowanym 12 japoſchtołam. Ale wy jako ſtawiznaŕ macże też nadawk japoſchtołſtwa wukonjecz. Zawěrno, je to japoſchtołſki nadawk, jako ſtawiznaŕ ſo prócowacz a dżěłacz za rozſchěrjenjo ſtawizniſkeje wěrnoſcże.“

Tajki japoſchtoł dobroho piſmowſtwa dyrbi kóżdy katholik bycz, kóżdy ma ſwój dżěl pſchinoſchowacz, pak zo ſam, hdyż móże, dobre wěcy do czaſopiſow piſa abo z najmjeńſcha tajke czaſopiſy rozſchěrja. Tak prajeſche jónu tón ſamy bamż Pius IX.: „Naſch czas trjeba wjele wjacy zakitarjow wěrnoſcże z pjerom hacz prědarjow wěrnoſcże na kletey. Tohodla maja ſo wſchitcy ſchcheſczenjo, kotrymż je ſamſna każ druhich wěczna zbóżnoſcz luba, a woſebje czi, kotrychż winowatoſcz je zakitanjo wěry też na klětey, za tym prócowacz, hubjenym a bjezbóżnym nowinam a czaſopiſam ſtajnje napſchecżo dżěłacz, woſebje z rozſchěrjenjom dobrych czaſopiſow a knihi.“

Na podobne waſchnjo wupraji ſo też bamż Leo XIII. „Dobry katholſki czaſopis je ſtajnje trajacy miſſion“, ſu joho ſłowa.

Tónſamy bamż praji w ſwojim wokolnym liſcze 15. oktobra 1889: „Je winowatoſcz katholikow, nowinaŕſtwo mócnje podpjeracz: njekhmanych czaſopiſow a nowinow maja ſo cyle wotrjec, dobre pak maja k mocy a na nohi pſchinjeſcz pomhacz.“ A zaſy tónle ſwjaty wótc prajeſche: „Katholikojo njemóża z cyła doſcz za ſwoje nowinaŕſtwo cżinicz pſchez woteběranjo a ſobu dżěło.“

Katholſke nowinaŕſtwo a cziſchczeŕſke wupłody khwaleſche bamż Leo XIII. z cyła pſchecy nanajbóle: „Nowinaŕſtwo (abo czaſopiſy), hdyż cyle a doſpołnje na katholſkim zakładze ſtoji a katholſke ſtojiſchczo zaſtupuje, mam za najpſchihódniſchi ſrědk, nabożniſtwo a wěru też pola tamnych zaſy wożiwicz, kotſiż drje ſnadż praja, zo ſu katholſcy, ale woprawdże to jeno ſu hiſchcze po mjenje.

katholſke cžaſopiſy pſchińdu też cžaſto hiſchcže tam, hdžeż ſnadź duſchepaſtyrjej ani mózno njeje, pſchiſtupa dóſtacź abo dócpěcź. Cžitanjo wěriwoho cžaſopiſa njeje tola jeno wobmjezowane na wotebĕrarjow tohoſamoho a jich pſchecželow, ale ſkutkuje na kóždoho, kotryž tajki cžaſopis abo dźěl tohoſamoho do rukow dóſtanje."

Zemrĕty Mohucžſki biſkop W. E. z Ketteler praji: „Katholik, kotryž katholſke nowinarſtwo po ſwojich mocach njepodpjera, nima prawa, ſo mjenowacź dobre dźĕcžo cyrkwje." — Bamž Pius X. praji jónu, hdyž bĕ biſchcže kardinal-pariarch we Venedigu a hdyž za podpjeranjo katholſkoho cžaſopiſa „La Difesa" wuſtupowaſche: „Njebudu ſo ani wopora bojecź, zo by ſo „La Difesa" dźerżała. Budźe-li trjeba, pſchedam też za to ſwój pjerſchcžeń, ſwój biſkopſki kſchiž, haj ſamo ſwoju kardinalſku draſtu; dokelž chcu, zo by tónle cžaſopis dale wobſtał." Biſkop Harkins poruczi jónu duchownomu, zo by po cyłej joho diöcesy puczował a kóždu njedźelu w druhej cyrkwi wo ważnoſcźi a podpjeranju katholſkoho nowinarſtwa prědował.

Takle wuprajichu ſo biſkopja a bamžowje wo ważnoſcźi a mocy nowinarſtwa. Potajkim je naſcha winowatoſcź, ſwjata winowatoſcź kóždoho katholika, katholſke nowinarſtwo po ſwojich mocach a ſrědkach podpjeracź. To móże ſo ſtacź, hdyž ſami katholſke cžaſopiſy dźerżimy, hdyž katholſke knihi kupujemy a je druhim darimy abo na kajkežkuli waſchnjo je rozſchĕrjecź pytamy. Tak na pſch. nadeńdźemy we wſchelakich woſadach bohatſchich a zamóżitych ludźi, kotſiž kóždolĕtnje duchownomu wĕſty dar dawaja, zo by dobre ſpiſy a broſchurki kupował a je we wulkej liczbje rozſchĕrjał.

Woſebny, bohaty knjez wohlada we woknje knihikupſtwa broſchuru, kotrejež wobſah bĕ njekhmany a cyle zełhany a njepſchecželſki pſchecźiwo ſwjatej cyrkwi. Knjez zaſtupi do knihikupſtwa a ſo praſchеſche, ſchto exemplar płacźi a kelko exemplarow tu hiſchcže ſu. Bĕchu hiſchcže por ſtow. Cyle mĕrnje pokupi cyłu hromadu a rózdrě pſched woczomaj zaſtróżenoho knihikupca nĕkotre exemplary a teptaſche kruchi z nohomaj, druhe pak poruczi na blaku ſpalicź. To bĕ woprawdźe nadobny knjez. Cžińmy my podobnje. Cžaſto namakaſch też na wſach w rukomaj młodoſtnych cžłowjekow njekhmane knihi abo broſchurki. Hladajmy, zo ſo znicža, prjedy hacž wulkeje duchowneje ſchkody nacžinja. Tuž prócujmy ſo kóždy po ſwojich mocach a wobſtojnoſcźach za rozſchĕrjenjo dobrych cžaſopiſow a knihow. Naſtupajo naſchoho „Poſoła" pſchidamy tu k ſkónczenju hiſchcže ſłowa prjedawſchoho knjeza redaktora, kotrež bĕ wón hižo kónc oktobra ſpiſał.

*

— Zymſki cžas ſo pſchibliżuje, cžas, hdźeż ludźo cžitaja a hdźeż maja chwile. Proſymy was, lubi cžitarjo, nadobywajcže nam cžitarjow! „Katholſki Poſoł" ma wjele pſchecželow a móżemy prajicź, zo ſo ſkoro w kóždym domje cžita w katholſkich Serbach. Skoro. A hladajcže, tele: ſkoro — by wotpadnyecź nĕko a — mohło. „Katholſki Poſoł" je tak tuni, za 2 hriwnje za lĕto wjacy jadacź njemóżeſch. Na ſpoczatku wukhadźeſche naſcha nowina jónu za mĕſac, potom za mĕſac dwójcy, ſkónczuje kóždej dwě njedźeli. Wot Sernjanſkeje chromadźizny ſem, kotraż je njezapomnita a wjeleważna w mnohim naſtupanju, je „Katholſki Poſoł" tydźenik. Po cyłym ſwĕcže, każ je daloki a ſchĕroki, nimaſch pſchikkada, zo by za tajku ſnadnu cžrjódku ludźi, każ 12000 katholſkich Serbow je: tydźeńſcy wukhadźacy cžaſopis wudawany był. To je jenicžcy z tym mózno, zo ſpiſowarjo tohole cžaſopiſa wſchitko cyle darmo dźĕłaja a zo

pisaja jenož „Bohu k cześći, Serbam k wužitku!“ Hórnik, Róla, Kuscžanski a Skala! Kajke slawne mjena! Po dnjach a też po nocach je so dźěłało a so dźěła. A z redaktorami su swěrnje sobuskutkowali duchowni knjeża, wucžerjo a ludźo z ludu. Pschi tym woni hacž do tejele hodźiny niczo na woczomaj nimaja, hacž jenož swojoho lubowanoho serbskoho ludu wěcžne a cžasne dobre. Woprawdźe w „Katholskim Posole“ nakhadźesch, hacžrunjež je snadny a maly: wjele toho, cžohož by w druhim němskim cžasopisu podarmo hladał. Kóžde cžisko cže pscheswědcžuje, zo cže derje znaja a zo su cži z wutrobu pschikhileni, haj zo bychu za tebje swoju wutrobu dali, kotsiž cži pisaja. A z teje pschicžiny hněwam so na te slowo: skoro. Nic: skoro w kóždym domje — ně: w kóždym domje ma „Katholski Posoł“ pola nas pschistupa měcź. Tuž jón tykajcže tym, kotsiž joho hischcže nimaja! Tykajcže a prajcže: Cžitaj, woptawaj! Zamołw so hischcže za tele poslednje schtwórtlěto 1904! Zapłacžisch 50 pjenježkow a dóstanjesch też hižo wudate oktoberske cžisła. Wschoho mamy doscź a pschede wschěm za december krasne hodowne powědanczko. Z dobom su naschi cžitarjo — z tym samym: sobustawy towarstwa swjateju Cyrilla a Methodija, kotrajž japoschtołaj psched Božim trónom prosytaj za nich. — 300 sobustawow by towarstwo, 300 cžitarjow by „Posoł“ wjacy mohł a měł měcź. Njech jich ma! Redakcija.

Z Łužicy a Sakskeje.

Z Budyschina. Srjedu 9. novembra wjecžor we 8 hodź. wotmě tudomne towarstwo katholskich mužskich swoje prěnje zymske zawjeselenjo w towarschni. Wjedro bě drje žałostne njeluborne, ale wopytowarjow bě tola so wulka licžba zeschła. Zawjeselenja porjad bě: dwaj dźiwadłowaj kruchaj (kóždy z jenym wustupom): „Na ženitwje“ a „Knjeni Blümchen“. Wobaj buschtaj jara derje pschedstajenaj a žiwje hrataj. Na kóncu běchu reje.

Z Hajnic. W poslednich „S. N.“ bě dopis „z Hajnic“ wocźischczany, zo je tu po pohrjebje wěsteje „němsko-cžěskeje holcy“ k pohórschkam dóschło, zo je młody lud, kotryž ju pschewodźesche, ducy z Mnischonca w Małych Debsecach so wopojił, spěwał, zakhadźał a na kónc so bił, tak zo dyrbjesche so po policiju telefonowacź. Ja sym so wěcy dokładnje wobhonił a směm tole napisacź: Wěrno je, zo mějesche cžěska knježna abo holca Hana Markec z Hajnic wjele pschewodźerjow, wosebje młodych ludźi, a to cžim skerje, zo bě psched Wschěmi Swjatymi a twornja stojesche. Wěrno pak je też, zo je cyła młodźina po pohrjebje sobu do cyrkwicžki w Hajnicach schła, hdźež bě oktobrowa pobožnosćź a woprawdźe pschepołno ludźi. Po nyschporje je, schtóž je schoł, na pschecźo do fabrikskoho hosćźenca-Hajniczanskoho schoł, hdźež je Markec nan młodźinje piwa porjedźicź dał; k nětkajkej harje pak ani w Hajnicach dóschło njeje, cžim mjenje potajkim w Małych Debsecach pschez naschu pschewodźacu młodźinu. Wopisana hara je drje w Małych Debsecach była, ale pschez druhich ludźi.

Ze Serbow. Rjane a zahorjace běchu duhy hłowneje skhadźowanki Serbskeje Studowaceje Młodźiny w Hornim Wujezdźe. Prjedy hacž so lěto pominje, dopjelnjamy tu hischcže jene slubjenjo, kotrež sćźinichmy w cžisle 31. t. l., strona 281, zo snadź prolog knjeza Cyża z Kaschec z pschiležnosćźu tu wocźischczimy. Tuž tu nětko scźěhuje, zo njeby też za dalsche zhubjeny abo cyle zabyty był:

Prolog.

Dźeń ważny dźensa Serbam rjeńšo swita,
Nad Łužicu so rjeńšo słónco směwa,
A z módriny dźens rjeńšo škowrončk wita.
Dźens z rjeńšim čerwjenjenjom róža kčěwa ...
Što wjes'łu radosć dźensa wšitko dycha?
Dźens skhadźowanka je, to Serbow pycha.

Już k třicetomu razej dźensa zjěła
Je młodosć serbska so a lud swój prosy,
Zo swědk by jeje prócow był a dźěła;
Zo widźał by, kak horca lubosć nosy
Nam wutroby, kak płomjo njewuhasne
Tak mócnje sapa w nas za Serby krasne!

O lubi bratřa serbscy, bratřa drozy,
O pokazajmy drohom' ludej serbskom',
Zo lubosć jima wutroby a mhozy
A wěčnje wjaza nas ke krajej herbskom';
Zo wuwiwać pak chcemy móc też swoju,
Ju Serbam k zbožu trjebać w ćežkim boju!

Haj w ćichej, pilnej, trajnej dźěławosći
My mocy wutworjejmy wšitke naše!
My k sebi dźeržmy w swěrnej wutrajnosći!
Njech lubosć, dowěra też w hrózbnym straše
Nam mysle naše pase, stajnje wodźi
A wuspěch dobry za Serby nam płodźi!

Haj, bratřa, **krućišo** my k sebi stupmy,
A swěru sebi dźensa ruku skićmy!
Dźens' wěčnu dowěru my sebi slubmy,
A z mocu zjednoćenej cuzosć ničmy!
Hlej, Łužica, na swěrne dźěći Twoje,
Kiž ludej Twojom' mocy swjeća swoje!

Ty, ludo serbski, pak, hdyž widźiš rjenje,
Zo lubosće nam woheń k Serbow rodej
Wšěch cuzych žołmow złóstne roznjemdrjenje
Njej' mohło zaleć w Twojich synow młodej
Drje hišće, krutej tola we wutrobje:
O stań a stup so **k nowej.** k serbskej dobje!

Hlej, **něhdy** serbski narod wulki běše,
A sławne po wšěm swěće joho mjeno.
Wón we rólnistwje ze wšěch w prědku dźěše,
Za ródne zbožo skutkowaše jeno,
Hač cuzy z lesću do njoho so dachu
A swobodu a zbožo jomu wzachu.

Bóh njeda pak jim Serbow dowutupić,
Nas swěrny zdźerža Bóh, kiž swěty wodźi;
Přez krajik tónle njeda cuzym stupić,
Kiž Serbam nětk'le khlěb a zbožo płodźi.
O wojujmy za wótcow zemju swjatu,
Zo cuzy Łužicu nam njewumjatu!

O budźmy **hódni** wótcow našich sławnych
My potomnicy, dobri Serbjo budźmy!
Rěč serbowsku, tu z časow starodawnych,
Sej khroble hajmy a ji dobri budźmy!
Tu serbska mać je do nas zašćěpiła,
Zo wutroba by serbska we nas biła!

A rěč, kiž z herbstwom wot maćeŕki mamy,
Też swěrnje swojim dźěćom podawajmy!
Tym, kotřiž storhać chcedźa ju do jamy,
Tym dwór a dom naš twjerdźe zezamkajmy!
Rěč serbsku chcemy w šuli, w cyrkwi hajić,
Ju nihdy njedajmy sej w šiji dajić!

A wotkazanjo maćeŕkow sej ważće!
A kaž su wone z česću přez lětstotki
A z pychu khodźiłe we serbskim płašće:
Tak wy też wijće tolerje a złotki
Do drasty družčej' sebi, z tej so pyšće
A tajke nam so w kraju serbskim błyšćće!

Nět' zaklinč, **slubo serbski,** z jasnym juskom!
Njes, pěseń serbska, jón přez krajik mały,
A hrimaj přez Serby jón z mócnym łuskom:
My chcemy stać, kaž našich horow skały!
To, bratřa serbscy, jowle sebi slubmy,
A z mocu do serbskeje zemje trubmy!

Haj, krasna zemja serbska njezahinje,
A nihdy njepoda so cuzej mocy!
Ně, cuzej lesći Łužica so zwinje!
My stojimy na straži wo dnjo, w nocy!
My z česću serbske mjeno nosyć chcemy,
A swěrni Serbjo **wěčnje wostanjemy!**

J. C.-K.

Z cyłoho świěta.

Saksa. Njeboh kral Jurij za čas swojoho knježenja wjele wjesołych hodźin měł njeje. Ze wschim prawom su nimale wschitcy, hdyž joho žiwjenjo wopominachu, na joho cerpjenja pokazowali, kotreż je ze spodźiwnej sćerpnosću njeſł a njedźiwajcy žanych zadźěwkow swědomicże swoje wulke a mnohe

winowatoſcźe dopjelnjał. Najwjacy zrudoby a cźežkoty pak ſu kralej Jurijej tamne ſchcźuwanja naczinikе, kotrež ſo po bjezbóžnym zabłudźenju prjedawſcheje krónprynceſny w Sakſkej zběhnychu. Druhdy dźěn ſo zdaſche, jakoż bychu wosebje w Drježdźanach) wſchitcy měrne a rozomne pſchekładźenjo zhubili. A kral běſche kaž wopuſchcźeny. Wyſocy a najwyſchſchi zaſtojnicy cyłoho krale ſwa, kotrychž ſwjata winowatoſcź by była, krala pſchecźiwo tajkim njekniczomnym wupadam a pſchiſtodźenjam ſchkitacź, niczo njeczinjachu, ale mjelczachu. To tak nimale cyły czas knježenja krala Jurija běſche. Hdyž tónle nadobny knježicźeŕ nětk wocźi zaczini, dha ſchcźuwanja womjelknychu, haj z wjacorych ſtron bě kaž želnoſcź a kaczo ſłyſchecź a jakoż bychu zemrětomu kralej ſchiwdu wotproſchowacź chcyli, kotruž ſu jomu za joho žiwjenjo naczinili.

Tola to dołho njetrajeſche. Schcźuwanja, pſchiſtodźenja zas z nowymi mocami poczachu — nětko pſchecźiwo kralej Friedrichej Auguſtej. Z něko-rych ſtron je ſo jomu zjawnje doſcź radźiło, zo by ſwoju katholſku wěru wopuſchcźił, a ſu dopominali na Bołharſkoho wjerćha Ferdinanda, kiž je ſwojoho ſyna Borija pſchekſchcźicź dał na prawoſławnu (ruſku) wěru. (Cźile ſchcźuwarjo ſami jara derje wědźa, zo je njeſwěrny Ferdinand to Ruſkej z woli cźinił, nic ſwojim poddanam. Tola ſchcźuwacź chcedźa, to je jim głowna wěc.) Najwjacy njeměra pak naczinjeja z należnoſcźu njezbožowneje krónprynceſny Louiſy (kotraž nětko hrabinka Montignoſo rěka). Schcźuwarjo prudnej należnoſczi měra njedadźa. Hnydom po pokhowanju krala Jurija poczachu a żadachu, zo by ſo krajej kralowna daka, zo by kral Friedrich Auguſt ſwoju prjedawſchu mandźelſku zas powołał a ſo z nowa z njej ſjednocził. Tajke żadanjo dopjelnicź, by rěkało, ſakſkomu kralowſtwu a cyłej kralowſkej ſwójbje najwjetſchu ſchkodu a hańbu pſched cyłej Němſkej pſchihotowacź. Potom hakle bychu měli winu ſchcźuwacź a wołacź: hlejcźe, kajku maja w Sakſkej kralowu, kiž je prjedy mužej cźekła — ze ſwojim domjacym wuczerjom — a nětko je mandźelſki zas po nju był. To ſchcźuwarjo runje chcedźa: kralowſtwu tak prawje jara zeſchkodźecź. Też druzy, wosebje w Drježdźanach, za to ſu, kotſiž drje tajkich zaſakłych wotpohladanjow nimaja, kotſiž pak ſu cyle zaſlepjeni a do pſchedſudow zažrani. To je kaž natykowaca duchowna khoroſcź. Tuž poczachu peticiju rozſchěrjecź, z kotrejž chcedźa krala Friedricha Auguſta proſyć, zo by prjedawſchu krónprynceſnu zas k ſebi powołał a ju kralownu ſčinił. Peticija je pjecza hižo tyſacy podpiſmow nadeſchła. Tola je ſo jim wozjewiło, zo ſo na to myſlicź njemóže. Knježeŕſke nowiny „Dresdner Journal“ ſu wozjewiłe, zo wo tom ženje rěcź bycź njemóže. Też z tym ſchcźuwarjo njewomjelknu. Pſchecy zas za nowymi pſchiczinami pytaja, zo krajej a jeho poddanam měra dali njebychu. W bliżſchim cźaſu ma ſo ſejm ſeńcź. Tuž bórzy powěſcź rozſchěrjachu, zo ſo „civilliſta“ (ſchtoż kral wot kraja dóſtawa) powyſchi. Na to je zas „Dresdner Journal“ wotmołwił, zo ſo na to ani njemyſli. Druzy zas ſu nowinku do ſwěta póſłali, zo je kral Jurij 120 millionow (abo běſche hiſchcźe wjac?) zawoſtajił a zo je wulki dźěl hobrſkeje ſumy do Roma jako „Pětrowy pjenjezk“ ſchoł. Bórzy je ſo też ta łža wotpotazała a ſo wozjewiło, zo kral Jurij njeje wjac zawoſtajił dyžli zamožicźiſchi měſcźan, a zo do Roma nic złamanoho pjenjezka ſchło njeje.

To ſo rozemi, zo też z jeſuitami ſtajnje traſcha. Samo w Budyſchinje je paſtor Berg we wopomnjeńſkej rěcźi na krala Jurija prajił, zo je tutón pſchecźiwo zběhnjenju znatoho § 2. jeſuitſkoho zakonja był, hačrunjež je

z ultramontanſkeje ſtrony jara mócnje k tomu nuzowany był, zo by za zběhnjenjo hłoſowacź dał. A tola dyrbi ſpomnjeny knjez wědźecź a zawěſćże wě, zo hižo po ſakſkej wuſtawje žadyn jeſuit ſo w Sakſkej zaſydlicź njemóže a njeſmě, byrnje też cyły zakoń pſcheczíwo jeſuitam Němſkeje zběhnjeny był. To tola rěka lud bjez winy znjepokojowacź, hdyž ſo tajke bajki zjawnje, ſamo wot duchownoho z klětki powědaja. Smy pſcheſwědčeni, zo ſo kralej Jurijej ze žaneje ſtrony ani ſłowčka prajiło njeje, zo by za zběhnjenjo tamnoho paragrafa hłoſowacź dał. Kral Jurij je w tom praſchenju rozſudźił, kaž je po naſchej wuſtawje za trěbne ſpóznał, a kož ſu jomu miniſtrojo radźili. Zawěſćże ſo njemylimy, hdyž prajimy, zo naſchi Sakſojo, kotſiž maja tajku hrozu pſched jeſuitami abo njepſcheſtanu jich kſchiwje ſudźicź, w cyłym žiwjenju jeſuita ani wohladali njejſu. Hdy bychu jeno jenicžkoho jeſuita bliže zeznali, bychu wo jeſuitach z cyła hinak ſudźili, hacž jich njepſchecźelſke doſcź mutne žórła, z kotrychž ſwoje wopacžne rozſudy cžerpaja, wucža.

— W Romje w němſkim duchownſkim wuſtawje „Anima“ běſche 5. novembra ſwjatocžny requiem za njeboh krala Jurija. Requiem mějeſche arcybiſkop Lorenzelli. Pſchitomni běchu kardinalojo Steinhuber, Ajuti, Gotti a Taliani, też pruſki póſłanc pola ſwjatoho ſtoła, ſwobodny knjez z Rotenhan, awſtriſki póſłanc, wſchitcy němſcy prälatojo a mnohe ſobuſtawy němſkeje kolonije.

Lippe-Detmold. Dołholětne wadźenjo dla prawa na trón wjerchowſtwa Lippe-Detmoldſkeje je ze ſmjercźu dotalnoho knježicźerja hrabje Ernſta z Lippe-Bieſterfelda zaſ z nowa wudyriło. Wſchelacy wo trón wojuja, wosebje pak dwě liniji: hrabja z Lippe-Bieſterfeld a wjerch ze Schaumburg-Lippe, ſwak němſkoho kejžora. Pſched lětami je wujednawacy ſud, kotrohož pſchedſyda bě naſch njeboh kral Albert, wuſudźił, zo ma hrabja z Lippe-Bieſterfeld prěnje prawo; z tym wuſudźenjom bě zwada tehdom ſkónczena. Nětko chcedźa prajicź, zo je tamne wuſudźenjo jeno za nětko zemrětoho hrabju Ernſta z Lippe-Bieſterfelda płacźiło. — Tuž ſu ſo nětk ſkónczńje w tom zjednoczili, zo ma najwyſchſche, mjenujcy kejžorſtwowe ſudniſtwo w Lipſku wěc wuſudźicź. Kajkiž te wuſud da, budźe wot wſchitkich pſchipóznate a ma płacźicź za wſchě cžaſy. Tola ma regentſtwo nětcžiſchoho hrabje z Lippe-Bieſterfelda woſtacź, njech ſo wuſudźi kaž chce.

Bayerſka. Na měſto miniſtra financow v. Riedla, kiž je ſtaroby dla ſwoje zaſtojnſtwo złožił, je v. Pfaff za nowoho miniſtra pomjenowany. Knjez v. Pfaff běſche dotal radźicźel w miniſteriu a hłowny pomocnik v. Riedlowy.

Francózſka. Kak nětcžiſche knježerſtwo lubowolnje zakhadźa, zo by ſwoju móc dale a bóle wobtwjerdźiło, ſtej poſlednjej dwě njedźeli w tamniſchim ſejmje zaſ tak prawje dopokazałoj. Tón krócź ſo miniſtrej wójnſkich należnoſcźow André-ej derje njeńdźeſche. Lěta dołho tónle rjany miniſter z wulkołožu ſwobodnych murjerjow w zwjazku ſtoji, zo by tajkich wyſchkow (officirow) zeznał, kotſiž ſu po joho zdacźu pſcheczíwo republicy, abo hiſchcźe trochu cyrkwinſcy abo nabožnje zmyſleni. Tajkich ſu wón a joho pomocnicy potom cyle doſlědnje podcźiſchcźowali a wot poſtupowanja w ſłužbje wuzamkowali. Pſchez ſwobodnych murjerjow, kotſiž maja we Francózſkej wſchudźe ſwojich pſchiwiſnikow a pomocnikow, je André privatne žiwjenjo wyſchkow wuſkuſchowacź dał. Tak je, zo bychmy jedyn pſchikład wozjewili, wyſchſchomu officirej cźežcy ſchkodźało, dokelž je — pſchi prěnim woprawjenju ſwojeje džowki w cyrkwi pobył! Wu-

ſkuſchowarjo ſu potom ſwoje nazhonjenja pſchez wulko-ložu miniſtrej André-ej na wosebitych cedulkach ſtali. Nacionaliſt Guyot je za wſchitkim pſchiſchoł a cyły material w ſejmje wozjewił. To bě žałoſtna blamaža za miniſtra, kiž bórzy tyſacy tajkich cedulkow w miniſteriu ſpalicź da. Tola hdyž ſo miniſter porokam wjac wuwiwacź njemóžeſche, a bě najwjetſchi ſtrach za njoho, zo dyrbi z hańbu cźahnycź — ſo ſocialiſtojo za njoho zběhnychu. André dźěn je jim prawy, dokelž je ſurowy njepſchecźel katholſkeje cyrkwje, doſtojny ſwojoho pſchedſydy Combes-a. Jaurés, wjednik ſocialiſtow, ſo za njoho do bitwy wali z heſłom „Republika je w ſtraſche“ a z małej wjetſchinu joho zdźerżachu. To pak běſche joho pſchecźiwnikam pſchewjele. Jedyn z nich, Syveton, ſo w ſejmje tak rozhori, zo na miniſtra André-a dźěſche a jomu dwě tajkej pliſcźe wotyknu, zo bu miniſter pohłuſcheny a na khwilu za mortwoho ležo woſta. Wupad rozhorjenoho Syvetona pak je cyłomu miniſterſtwu zaš — kaž hižo wjac njerozomnoſcźow joho pſchecźiwnikow — z wužitkom było, pſchetož w druhim wothłoſowanju běſche zaš tójſchto hłoſow wjac za miniſterſtwo. — Kajke dyrbi to tola wójſko bycź, kotrež je takle wotwiſne wot nakhwilnoho politiſkoho wětra!

Amerika. Za präſidenta Zjednoczenych Statow ſewjerneje Ameriki je dotalny präſident Rooſevelt z nowa na ſchtyri lěta wuzwoleny. Napſchecźny kandidat Parker Rooſeveltej zbožo pſchejeſche ze ſłowami: „Lud je ze ſwojim wothłoſowanjom dokładnje Waſche zarjadowanjo pſchipóznał. Ja Wam zbožo pſcheju.“ Rooſevelt je jomu ſo hnydom dźakował. Wón na ſtronje republikanow ſtoji, Parker pak je demokrat.

Należnosće našoho towarſtwa.

Sobuſtawy na lěto 1904: kk. 614. Hana Wjacsławkowa z Khróšćic, 615. Michał Cemjera ze Stróžišća, 616. Michał Zynda z Banec, 617. Michał Lipič z Češkec.

Za cyrkej swj. Józefa w Hajnicach.

Dotal kwittowanych 8235 hr. 58 pj. Dale woprowachu: Měrćin Ebermann w Seitendorfje 3 hr. Knj. can. L. 1 hr. **Joho Kralowska Wysokosć pr, nc Max 100 hr.**

Za Serbski Dom w Budyšinje.

Dotal w naſej redakciji nawdatych 12422 hr. 79 pj. Dale darichu. Radwořska Hórnikowa Komisija (428,36): na kermuši w Khasowje pola Rč. a Kn. 1 hr. 20 pj., „po Bjesadźe“ pola dźěćacoh' muža 85 pj. a zasy tam wot Fil. 20 pj.

Zapłać Bóh wšěm dobroćerjam!

Jednota,

towarſtwo katholskich Serbow w Budyšinje, **njezmèje** tón króć druhu njedźelu 13. novembra měsačnu zhromadźiznu, ale za to **njedźelu 20. novembra** wurjadnu hłownu zhromadźiznu.

Předsydstwo.

Na **załoženſki ſwjedźeń** jutſe njedźelu **13.** novembra pſcheproſchuje

Towarſtwo katholſkich rjemjeſlnikow w Budyſchinje.

Swob. Zjednoćenstwo katholskich wučerjow serbsk. Łužicy

zmèje **srjedu 16. novembra t. l.** popołdnju $^1/_2$4 hodźin **zhromadźiznu** w **Radworju** pola Kindermannec.

Přednošk. — Referat wo zawěsćenju. — Zdźělenja. — Wólba deligowanych.

Wo bohaty wopyt prosy **předsydstwo.**

Wutrobna próstwa!

Dokelž smój w Božim mjenje wotpalene domske zasy twari započałoj, dowolamoj sebi křesćanscy zmyslenych ludźi najnaležniš a wutrobnje prosyć, zo bychu namaj z přiwožowanjom cyhelow kamjeni k pomocy stali. Bóh službu lubosće zawěšće kóždom bohaće mytuje.

W Ralbicach. **Jurij Walda a mać.**

Khróšćańska nalutowańja.

Sobuštawam a pšeceželam naschoho towaŕstwa z tutym wozjewjamy, ž je wot **1. novembra** sem **nascha expedicija w nowej schuli** pola k. kantor **Hile** w **narańschim kschidle w 1. poskhodze,** hdźež też pšchedsydstwo swo porjadne posedźenja wotměwa.

W Khróšćicach, 6. novembra 1904. **Pschedsydstwo.**

Zhorjelcski překupski dom
Gustava Bobaka
w Budyšinje, Bohata droha čo. 29.

(napřećiwo „Winowej kići“)

poruča so

jako najtuńše a najlěpše nakupne žórło za wšě wěcy, k wšědnomu wuživanju trěbne.

Spytajće a budźeće naši stajni kupcy!

Rěčimy też serbski.

Wšitkim, kotřiž su moju zemrětu lubowanu mandźelsku **Hańžu** w lěto dołhej khorosći wopytowali a nětko k rowu přewodźeli, wuprajam z tutym swój najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh tón Knjez!“

W Róžeńće, 9. novembra 1904.

Michal Šołta, pjekarski mištr.

Tzenjnische cžišło wopschija **12** stron.

Cžišchcź Smoleriec knihicžišchczetnie w Serbskim Domje w Budyschinje.

Katholski Posoł

Wudawa so kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich expedicijach 2 hr.; z křižnym zwjazkom do domu słany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće a w knihafni lětnje 3 hr., štwórtlětnje 75 pj. Za naměstki płaći so za rjadk wot sobustawow 25 pj.

Ludowy cžasopis.

Wudawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Mikławš Žur, farař w Budyšinje.

Číslo 47. | 19. novembra 1904. | Lětnik 42.

Deputacija katholskich duchownych
pola Joho Majestoscze krala Friedricha Augusta.

Schtwórtk 17. novembra so deputacija katholskich duchownych z wobeju naschcju diöcesow k Joho Majestoscži podachu, zo bychu jomu hołdowali. Najdostojnischi knjez biskop Dr. theol. Jurij Kuscžanski běsche k tomu duchownych z wobeju diöcesow powołał, a to z **Drjezdžanskeje** diöcesy: kk. dwórskich kapłanow, präsesa konsistoria kanonika Plewku, prälata Kleina a Dr. theol. Rězaka a dwórskeju prědarjow kanonika Kummera a Insalta, dwórskoho fararja kanonika Fischera a fararja Müllera z Kamjenicy; z **Budyschskeje** diöcesy: kk. scholastika Skalu a kanonika Löbmanna z Budyschina, kanonika Monsignore Wornarja z Khróscžic, kanonika Hermanna z Wotrowa a kanonika Rönscha z Wostrowca.

Popołdnju w 1 hodžinje spomnjeni knježa, nawjedowani wot najdostojnischoho knjeza biskopa, kiž bě biskopsku drastu wobleczeny, do kralowskich jstwow zastupichu. Dołho njetrajesche a kral zastupi, wobleczeny uniformu husarow. Najdostojnischi knjez biskop Joho Majestosc̀ z krótkimi a wurazнymi słowami postrowi a wupraji najprjedy nutrne sobužarowanjo cyłoho katholskoho duchownstwa a ludu nad zemrěcžom drohoho lubowanoho krala Jurija, potom pak wutrobnje zbožo a žohnowanjo pschejesche za knježenjo młodoho krala, kiž je trón swojich wótcow nastupił, a wo joho zakit za katholskich poddanow proschesche.

Joho Majestosc̀ na to wotmołwi ze słowami, kotrež wutroby wschěch pschitomnych zwjeselichu a pohnuchu. Spomni na zbóžnu a schescžansku smjercž swojoho nana, kiž je wumrěł woprawdže kaž swjaty. Dale slubi, zo budže so prócowacž, wschitkim sprawny a pschecželny bycž, kaž je to hižo duchownym

druhich wuznaczow ſlubił, zo budże ſwěrnje po katholſkej wěrje żiwy a zo te ſwoje dźěczi w tom dobrym duchu wocżehnje. Hdyż bě z jenotliwymi duchownymi, kotrychż nimale wſchitkich hižo znajeſche, ſo mikoſcziwje rozmołwił, po ruczi ſo hiſchcże do modlitwow wſchitkich.

Bóh zdźerż Joho Majeſtoſcż naſchoho lubowanoho krala Friedricha Auguſta ſtrowoho a czerſtwoho a pſchewodżej joho knjeżenjo ze ſwojim połnym żohnowanjom.

Wěra a njewěra.

Człowjekow, kotſiż ſu rozczepjenjo czołma poczerpjeli, wobżarujemy, pytamy jim tola na wſchě móżne waſchnjo z nuzy pomhacż. W kelko wobżarujomniſchi pak maja nam czi bycż, kotſiż ſu we wěrje rozczepjenjo czołma poczerpjeli. Tajki człowjek je woprawdże njezbożowny. Praji tola wěczna mudroſcż: „Schtóż njewěri, budże zatamany.“ A zaſy: „Schtóż njewěri, je hižo ſudżeny“, t. r. njewěriwy njetrjeba we wěczneſczi hiſchcże ſudżeny bycż, wón je hižo wotſudżeny, dokelż njewěri. O kajka żałoſtna wěſtoſcż za njewěriwoho! A zaſy druhi krócż dawa Zbóżnik japoſchtołam rozkaz prajo: „Hdyż do měſta pſchińdżecże a woni na waſche prědowanjo njepoſłuchaja, wuńdżecże z tohole měſta a wotſchaſcże proch z waſchich nohow. Zawěrno, praju wam, krajej Sodomitow póńdże ſo lěpje na dnju ſuda, hacż tomule měſtej.“ Wulke běchu hrěchi Sodomy a Gomorrhy a żałoſtny bě jich kónc, ale, praji Zbóżnik, hrěch njewěry je hiſchcże hórſchi hacż ſodomſki hrěch a dóſtanje też hiſchcże wjetſchoho khoſtanja. Tele ſłowa dyrbjeli tola kóżdoho njewěriwca pohnucż, ſebi junu ſwój dóńt żiwje pſchedſtajicż a ſwědomjo pſchepytacż, pſchetoż praji wj. Pawoł: „Bjez wěry je njemóżne, ſo Bohu ſpodobacż.“ Po wſchitkim tym wocżakuje hrózbny dóńt njewěriwych we wěczneſczi. Ale też tu na zemi njeje njewěriwy zbożowny. Tak wopiſowaſche hakle njedawno francózſki ſpiſacżel zrudobu, kotraż napjelnja njewěriwu duſchu. „We woſamoczenych hodżinach“, tak wón wuznawa, „dopomnjeſche mje wulkotne rozhorjenjo na zhubjenu wěru mojoho dźěczowſtwa a pokazowaſche mi cyłu hrózbnu puſtoſcż mojeje duſche. Czehnjeſche mje po dołhich lětach junu zaſy do mojeje domizny, k mojej zeſtarjenej macżeri. Wſchitko bě tu, każ bě w czaſu mojoho dźěczowſtwa było. Ja ſam běch ſo pſcheměnił. Wſchitcy, z kotrymiż běch tu jako dźěczo żiwy był, mějachu hiſchcże tuſamu wěru. Ja ſam běch ju zhubił. Ja ſam, tak wucżeny, njewědżach niczo. Ja ſam, tak rozjaſnjeny, błudżach po czmje. Ja ſam, po zdaczu tak ſpokojny, běch bjeze wſchoho měra.“

Pſchecy njepſchipóznaje pak njewěriwc tak zjawnje, kak njezbożowny je w duſchi, kak boli a njepokojna je wutroba, każ tónle ſpiſacżel. „Nó haj“, wuznawa mnohi, „bych wſchak rady wěrił; ale njemóżu wěricż, hdyż je wědomoſcż runje napſchecżiwne dopokazała.“ Je drje wěrno, z tajkimi rěczemi poczepaja ſo dżenſniſchi dżeń najbóle czi, kotſiż chcedża pſched njewěriwym ſwětom hanjenu a pſchepóznatu kſcheſczańſku wěru zakitacż. Wěra, tak ſo praji, to je dżenſniſchi dżeń dawno wot wědomoſcże zacżiſnjena a pſchewinjena wěc. Buram a njezdżěłanym ludżom móża drje duchowni hiſchcże nješchto narěczecż, ale zdżěłany człowjek hakle na tajke bajki njepoſłucha.

Potajkim wěra je pſchewinjena wěc. Wědomoſcż je njewěrnoſcż wěrnoſczow wěry dopokazała, tuż też z tym niczo wjacy njeje. —

Tola pomałku, luby pschecźelo! Nic tak wschitko do hromady spowalecź a prjecź zmjetacź. Njemóże-li, kaž so praji, wěra psched wědomoscźu wobstacź, hdźe dha potom sem pschińdźe, zo běchu runje dokładnje a najbóle zdźěłani cźłowjekojo, najsławnischi wucźencojo a wulcy khwaleni wumjelcy we wschitkich cźasach a też hischcźe dźensnischi dźeń krucźe wěriwi mužojo. Nochcemy tu cyle sykły tajkich mjenow hromadu pisacź, cźasto doscź smy drje hižo wo tym słyscheli a husto doscź nam to też cźasopisy wozjewjeju. — Haj, snadź tu rěka, to drje je wěrno, ale wulka je tola liczba wucźenych, kotsiž wěry nimaja. A samo, hdyž je też tomu tak, schto je z tym dopokazane? Tak mjenowani wucźeni běchu hižo cźasto někajku wěc wuryli, sadu jako njepowalnu postajili, z cźimž mènjachu, zo su jenu abo druhu wěrnoscź kscheścźanstwa powalili. Pozdźischo wukopa so wěc jako zmylk z jich strony. Wuprajenja tychle wucźenych wopokazachu so jako wopacźne, njewěrne.

Tak zawěscźachu pschirodospytnicy: cyrkej rěcźi wo potepjenju (lijency), to je bajka; prjecź z tajkej hłuposcźu z biblije! Na to pschińdźechu zasy druzy pschirodospytnicy a dopokazowachu po tak mjenowanych geologiskich wunamkanjach woprawdźitoscź potepjenja. — Druhi krócź zasy prajachu cźile wucźeni: cyrkej wucźi, zo je Bóh na prěnim dnju swětko stworił a na schtwórtym hakle słónco. To so njecznjese. Bjez słónca tola njemóże bycź swětko. Tak tehdom. Dźensa nětko dopokazuje kóžda schula, zo je swětko wot słónca njewotwisne; tak zo móże potajkim na prěnim dnju swětko a na schtwórtym hakle bycź słónco stworjene.

Tak cźini wědomoscź cźasto tak mjenowane wunamakanja, kotrež so z wulkej wjesołoscźu powitaja a cźrjódy je z radoscźu rozschěrjeja, wosebje hdyž měnja, zo pak su z tym zasy něschto pschecźiwo cyrkwi wunamkali. A pozdźischo wukopa so, zo pak bě wěc zasy hoła a prózdna wěda słaboho cźłowjeskoho ducha, kotraž psched dokładnej wědomoscźu njewobstoji.

Też je znata wěc, zo su mnozy tak mjenowani wucźeni w nabožnych wěcach jara njewědomni. Na swojim polu snadź něschto rozemja a też wukonjeja a wuwjedu, ale dyrbja tucźi tohodla potom też w nabožnych wěcach wjednicy bycź? Ma dha tón, kiž je w chemiji, physicy, pschirodospytu něschto nawuknył, też prawo a trěbnu wědomoscź, zo móże też wo nabožnych wěcach rozrysowacź, to za dobre a prawe a tamne wěrnoscźe za wopacźne póznacź? O ně, kscheścźanske nabožnistwo stoji tu psched nami kaž wulkotny, dostojny dom. Sylne kamjenje hobrstoho twara njehodźa so tak lohcy zatschascź a so psched kuskom wětsika njekhablaja, też nic psched tak mjenowanymi wunamakanjemi tychle wucźenych. Schopenhauer, też jedyn ze swěta wucźenych, wupraji junu wo njewěriwym chemiku scźěhowacy wusud: „Tajkim knjezam tygla dyrbi so k rozemjenju dacź, zo jeno chemija drje cźłowjeka khmanoho cźini za haptykarja, ale nic za filosofa; kaž też nic mjenje wěstym druhim, tamnym po duchu blizko stojacym pschirodospytnikam, zo móże něchtó dospołny a dobry zoolog bycź a wschitke 60 druzinow wopicow kaž na schnórcy móc a tola, jeli tajki hewak niczo druhe wuknył njeje, je wón powschitkownje njewědomny cźłowjek. To pak w naschim cźasu jara husto nadeńdźesch. Tu wustupuja cźłowjekojo jako swěta mudri, kotsiž drje su swoju chemiju abo physiku, mineralogiju abo zoologiju a podobne wuknyli, ale hewak pak niczo na swěcźe. Hdyž nětko katechismus ze swojimi wěrnoscźemi so k wschomu cyle njehodźi, hnydom su tu woni jako hanjerjo nabožnistwa a bórzy też jako słabuschcy materialistojo.

Za nich je nuzne, zo so cyle raznje powucza, zo su ignorantojo, njewědomni ludźo, kotsiž dyrbja hischcże wjele wuknycź, prjedy hacź móża sobu rěcźecź.

(Skónczenjo pschichodnje.)

Z Łužicy a Sakskeje.

Z Budyschina. Najdostojnischi knjez biskop Dr. theol. Jurij Łuschczanski so 28. novembra na pucź do Roma poda.

Z Budyschina. Minjenu wutoru 15. novembra wudźěli tu w tachantskej cyrkwi najdostojnischi knjez biskop Dr. theol. Jurij Łuschczanski k. diakonej Janej Wjeńcy z Różanta měschnisku swjecźiznu. Tutón knjez njemóżesche pschi poslednjej swjecźiznje bycź sobu swjecźeny, dokelž jomu na starobje hischcże wjacy brachowasche, hacź swjaty stoł dispensuje. Nětko hischcże trěbna dispensa dóńdże hakle póńdźelu 14. t. m. z Roma. Primica nowoswjecźenoho měschnika budże 22. novembra w Różeńcźe. Kaž słyschimy, dóstanje nowoswjecźeny měschnik swoje prěnje zastojnstwo w Drježdźanach. — Bóh žohnuj skutkowanjo nowoho měschnika.

Z Budyschina. Zańdźenu njedźelu 13. novembra wjecźor swjecźeschе tudomne towarstwo rjemjeslnikow swój 37. założeństi swjedźeń. Porjad běschе: Powitanska narěcź prásesa knjeza Schewcźika, na to dźiwadło: „Mischtr Měrcźin“ abo „Bóh žohnuje cźesćowne rjemjesło“, hra w schtyrjoch jednanjach, kotraž bu wot sobustawow jara derje wuwjedźena. Skónczenje bě bal. Sal bě wot wopytarjow derje wobsadźeny, tola nic pschepjelnjeny.

Z Hajnic. Cźisché a bjez witanja a slawow je so wulke pscheměnjenjo pola nas stało: mamy wot 15. oktobra sem swojoho stajnoho duchownoho. Z njesměrnej, njewuprajitej radosću postrowjamy tónle najradostnischi podawk. Z hnutej, wutrobnej dźakownosću zhladujemy k naschej duchownej wyschnosći z cyła a k najdostojnischomu knjezej biskopej wosebje. Haj, wjele smy za te jene poslednje lěto z Božej pomocu ze swojej prócu a z radu a skutkom dobrych pschećelow zwjedli! Wuslyschana bu prósstwa naschoho „mużskoho towarstwa“ wo dowolnosćź k zarjadowanju zběrkow za nowu cyrkej swj. Józefa w Hajnicach, a w cźisle 12. „Katholskoho Posoła“ z 19. měrca 1904 mózachmy prěni pschinoschk kwitowacź k swjatomu skutkej: wudowiny dar k cźesći swj. Józefa 6 hr. 50 pj. Njech tale dobra serbska żona, kotraž bě najprěnischa pschischła, dowoli, zo jej z tutym w duchu wokoschuju jeje sprawnu wudźěłanu ruku! Ale podobnje też wschěm druhim cźinju a dźeń kaž dźeń so tu tśi króćź „Wótcże nasch“ a „Strowa sy, Marija“ po Božej mschi za wschěch modlimy, kotsiž su dali a dawaja. Wy, lubi cźitarjo tohole pisma, scże to pschede wschěmi. Dowolichmy sebi, dokelž waschu luboscź znajemy, kotruž macże za Boha a za cźescź joho domu, wam wosebje prósstwu w tutym cźasopisu wocźischcźecź, dowolichmy sebi samo, prósstwarjow k wam wupósłacź do Delan a pola, a wonaj njejstaj prózdnaj domoj pschischłoj. Za to wam hischcże jónu na tymle měsće prajimy: Zapłacź wam Bóh! Pomhaj wam swjaty Józef ze swojej mócnej zastupnej prósstwu! Wobkhowajcże pak nam też dale swoju wopornivu luboscź! 8235 hriwnow a 58 pjenjeźkow drje je nawdatych a nětko so dani, ale do twarjenja mamy takle tola hischcże jara daloko. Myslicź a skutkowacź pak so k tomu ma, nima-li spomoženjo njesmjertnych duschow schkodowacź. Ani sebi na swojim knjezu duchownym na wěcźne cźasy njemóżemy żadacź, zo by nam tu kóżdu njedźelu a swjaty dźeń dwójzy Božu mschu měł a prědował. Je to

— też z wurjadnej dowolnoſcźu duchownеje wyſchnoſcźe: w 1/2 8 a w 9 hodź.; nyſchpor bywa w 1/2 2 hodź. (w dźěławy dźeń je, nětko w zymje: w 1/2 8 hodź. Boža mſcha ſrjedu w 1/2 9). Wopominajcźe pſchecy, zo je tu ſamych ſchulſkich dźěcźi 180 a měſtow k ſedźenju w cyrkwiczy wſchěch do hromady 126! Bohu luby a dobry zaměr tuž ſpěchujecźe, hdyž za Hajnicy něſchto dacźe. Jara ſucho a ſtruchło w lěcźe bě, a někotrohо je zamjerzało, pohněwało, hdyž hiſchcźe próſtwać pſchikhadźeſche; ale tónle cźas je nimo a naſchej próſtwarjej ſtaj ſo też nadrěkoj doſcź, a wobaj knjezaj, Pětr Měrcźink kaž Karl Martin z Běłcźec, niczo za ſwoje dźěło nimataj hacź woſtudu a wſchelake rěcźe ... Njedźiwajcy na to pak ſtaj wonaj ſtrowaj a wjeſołaj domoj pſchiſchłoj. Wonaj ani niczo, niczo druhe za ſwoju prócu njeżadataj, hacź ſo bychu dobri ludźo dobry zamyſł dale ſcźěhowali. A k tomu daj Bóh ſwoje žohnowanjo!

Z Małoho Wjelkowa. Tudomne „Towarſtwo Serbſkich Burow“ a „Nalutowarńja“ wotměwaſche wutoru tydźenja, 8. novembra, ſwoju lětuſchu nazymſku hłownu zhromadźiznu, kotraž ſo hakle w 5 hodźinach dla hubjenoho wjedra zapocźa. Knjez pſchedſyda Mlynk z Cźemjerc wotewri zhromadźiznu a powita ſobuſtawow. Knjez pokładnik Rſchiżan z Hornjeje Hórki poda na to rozprawu wo pjenježnych wobſtojnoſcźach towarſtwa a kupowanju pſchikupnych hnojow a też womjeſchka. Spomina też na to, zo ſo nalutowarńja, naſtupajo małych požcźeńkow, pſchemało wužiwa, a ſo zda, zo ſnadź je tale wěc hiſchcźe pſchemało znata. Direktor Klattenhof w Erfurcźe změje 25lětny jubilejum ſwojoho ſkutkowanja za Raiffeiſenowu wěc, tuž chcedźa burſke towarſtwa jomu k cźeſcźi wěſtu fundaciju załožicź, kotraž změje Klattenhofowe mjeno, ale budźe zaſy k wužitkej burſkich towarſtwow (Raiffeiſenowej wěcy) ſłužicź. — Knjez pſchedſyda wozjewi, zo je tudomne towarſtwo też cźeſtny diplom towarſtwa Macźicy Serbſkeje dóſtało, dokelž je za Serbſki Dom 100 hr. dariło. Na to mějachu ſo hiſchcźe wólby wěcź. Z dohladowarſtwa wuſtupi knjez ſcholaſtikus Skala a na joho měſto bu wuzwoleny knjez farař Jur: dale z dohladowarſtwa ſo z nowa wuzwolichu knjez Manjok z Libuchowa a knjez Müller z Borſchcźe. Knjez Rſchiżan jako zličbowar a pokładnik, kotryž bě drje bjez dźiwa trochu wuſtał, dokelž dźěła a prócy je z tajkej kaſu załoſtnje wjele, chcyſche rad ſwoje zaſtojnſtwo złožicź — tola towarſtwo nochce joho puſchcźicź, a by jara wobžarowało, hdy by ſpomnjeny knjez ſwoje zaſtojnſtwo złožił. Skónczњje jednaſche ſo hiſchcźe wo wſchelakich ſkazankach. Pſchitomnych bě jeno 25 ſobuſtawow a běchu drje ſo mnozy hubjenoho wjedra nabojeli. — Zhromadźizny pſchedſydſtwa budźa też dale kaž dotal w Budyſchinje w hoſcźencu „Złotoho ſłónca“ wot 10 hacź do 11 hodź., ale jeno **prènju** a **poſlednju ſobotu** měſaca, hdźež móža ſobuſtawy też wſchě pjenježne należnoſcźe wobſtaracź.

Z pola. W poſlednim cźiſle „Katholſkoho Poſoła“ cźitach naſtawk „Móc nowinarſtwa“, a kak ſu też bamžojo Pius IX., Leo XIII. a kotrohož nětk mamy, Pius X., zahorjeni za dobre piſmowſtwo byli. Na kóncu pak ſo też ſkorži, zo mohł też „Katholſki Poſoł“ wjele wjac abonentow měcź: to pak je też wěrno (bohužel), ſam ſym pſchepotazany, zo mohło to wjele wjac bycź. Hdyž běſche pſched lětami zhromadźizna (ſobuſtawow ſwjateju Cyrilla a Methodija) w Khróſcźicach, ſo poſtaji, zo budźe Poſoł wot nowoho lěta kóždy tydźeń wukhadźecź a lětny pſchinoſchk jenož 2 hr. wucźinjecź. Tehdomniſchi redaktor, knjez ſcholaſtikus Skala, ſobuſtawam nadawk napołoži, kóždy jenoho nowoho ſobuſtawa pſchiwjeſcź. Ja mějach zbožo a zwjedźech 6 nowych ſobu-

ſtawow; tola też moje ſo počžinaju zaſy zhubicź, jedyn z nich mi loni Poſoł wupowědži, měnjo: naſchi młodži nětk „Eichsfelder“ džerža, a Poſoł (ſerbſki) ſo jim hubjeńſcho cžita. Schto pak ſo tam cžita a hacž ſo kóžde ſłowo zrozemi, na to ſo njedžiwa, hdyž jeno je němſke. To wſchak tak je, zo ſo z wulkoho džěła po Němcach złožuja, ſerbſke waſchnja, draſta, haj ſamo ſerbſka družka je mało widžecź na ſerbſkich kwaſach.

My pak, kiž ſmy bóle do lětow pſchiſchli, ſmy tohodla ſerbſki cžitacź nawuknyli a budźemy też Poſoł dale cžitacź. Druzy pak njech ſebi tute hrónczka njedadža na wopaczne waſchnjo blizko hicź. — wr —

Z Prahi. Pjatk 11. novembra wuhotowachmy sebi w našim starosławnym „Serbskim seminaru“ po zarjadowanju wysokodostojnoho knjeza präsesa mały swjedźeń k česći „njewoblakowanoho podjeća“ najzbóžnišeje knježny a maćerje Božeje Marije.

Program bě sćěhowacy: Najprjedy wujasni so nam w prologu ważnosć jubilejskoho lěta, w kotrymž so křesćenjo swojej njebjeskej maćeri a srjedźićerćy dla mnohich wusłyšenjow ćim kručišo a časćišo dowěrja. Dale wotměnjachu so někotre spěwy, połne česće a khwalby maćerje Božeje. Mjez nimi bu też musikalny kruch z huslemi wuwjedźeny. Na to sćěhowaše deklamacija z hesłom: Modlitwa „Strowa sy Marija“ přewinje też najmócnišoho njepřećela.

Swjatočnosć skónči dlěši přednošk. Rěčnik poda nam krótki přehlad nastaća a wuwića wučby, zo je najzbóžniša knježna Marija wot prěnjoho wokomika swojoho podjeća před herbskim hrěchom wobkhowana była. Wón naspomni mjenujcy, kak bě lud přeze wšitke lětstotki wo tutej wěrnosći přeswědčeny, kak je ju zjawnje přez swjedźenje wuznawał, kak su ju bamžowje a nahladni biskopja přecy spěchowali, a kak je ju swjaty wótc Pius IX. na dnju 8. decembra 1854 swjatočnje jako dogma wšitkim katholikam k wěrjenju wozjewił. Skónčnje wułoži rěčnik, što sćěhuje z tohole potajnstwa za Boha samoho, za mać Božu a za nas. Serbowčan.

Z cyłoho ſwěta.

Němſka. W tymle měſacu ſu wſchudźe w Němſkej pſchiſahi rekrutow. Pſchi tej pſchiležnoſći kejžor Wilhelm ſam kóžde lěto k młodym wojakam poręčži. Tak je kejžor lětſa w Podſtupinje (Potsdam) a Barlinje rekrutow z narěčzu wuznamjenił. Napominaſche jich woſebje k bohabojoſći a nabožnej myſli, pokazujo na to, zo dyrbi dobry wojak też dobry kſchesćan bycź, zo by ważne a cźežke winowatoſcze ſwojoho powołanja dokonjecź mohł.

— Politika Pruſkeje pſchećźiwo Polakam je ſo z mnohich ſtron hižo krucźe ſudźiła a zaſudźała. Wſchitke njewuſpěchi, kotrež ſtaj knježeŕſtwo a woſebje „oſtmarkenverein“, kiž je ſtajnje dale honi, dotal měli, njejſu doſahałe, zo by ſo na wopaczným pucźu pozaſtałe. Na wſchě móžne waſchnjo ſo cźaſto njerozomna krutoſcź pokazuje. Tak ſu wóndy w Liſy w Poznańſkej Wojcźecha Grzabku, 13 lět ſtaroho ſchulerja z Woſchnykowa na 3 měſacy jaſtwa wosudźili — dla ranjenja Majeſtoſcze, potajkim džěcźo politiſkoho pſchеſtupjenja dla. We wukraju Němſku a woſebje Pruſku dla jeje zakhadźenja pſchećźiwo Polakam jara wuſměſcheja.

— W noey 11. novembra bu farař Thöbes w Heldenbergen pola Hanau wot rubježnikow nadpadnjeny a zakłóty. Rano joho mortwoho we łožu namakachu. Rubježnicy su joho wurubili. Farař Thöbes měješche dobru faru a za bohatoho płaćeješche. Wón pak je jara miłoscziwy był a nimale wschо rozdawał.

Rakuska. Straschne ropoty su w Insbruku měli. Na universicze w Insbruku wjele italskich studentow studuje, kotsiž su z najwjetschoho dźěla z južneje Tyrolskeje. Dawno hižo Italianojo Rakuskeje za italskej universitu žadaja, kotraž měła so w Triencze abo Roverecze założicz. Tola němscy zapósłancy so ze wschej mocu tomu stajachu. Knježerstwo da wupucz w tom namakacz, zo w Insbruku italsku prawiznisku fakultu założi. Fakulta so w Insbruku wotewri, a z teje pschiczjny straschne njeměry a ropoty wudyrichu. Němscy studenczi psched korczmu, hdźež běchu italscy zhromadźeni, harowacz poczachu. Na to běchu italscy pschihotowani. Pschetož běchu so z pistolemi wobrónili a poczachu z korczmy wustupiwschi z nimi tšelecz. Wosm wosobow zranichu, jenu do smjercze. Z toho nětk zatraschna hara nasta. Němscy studenczi so do italskich dachu a poczachu korczmu zapuscecz, pozdźischo tež khěže, hdźež je fakulta zaměsczena. Dokelž bě w měscze hotowy zběžk, kejžorowy naměstnik wojakow powoła, zo bychu zběžk podusyli. Pschi tom bu akademiski molerˊ Pezzey zakłóty. Tež psched wobydlenjo naměstnika běchu so czrjódy dobyli a tam wokna wubili. Wjac dnow ropoty trajachu, nětko su rozhorjeni so zas trochu zmérowali, hdyž je policija hłownych herjekarjow zajała. Zrudne je za Awstriju, zo tam nimale wschudze njezrali studenczi, město toho zo bychu studowali, so z wjetscha jeno wo politiku staraja. Czile ludźo maja pozdźischo jako zastojnicy kraj wjesć pomhacz! Zadyn dźiw, zo Awstrija k měrej njepschińdźe. Němcy pak nětko za tym wołaja, czohož su dotal ze wschěmi mocami zadźewacz pytali, zo dyrbi so za italskich poddanow wosebita universita w južnej Tyrolskej założicz.

Rom. Kardinal Mario Mocenni je 14. novembra wumrěł.

Ruska=Japanska wójna. W Madźurskej sebi ruske a japanske wójska hischcze napschecźo stoja, bjez toho zo bychu wjetsche bitwy byłe. Jeno kanony pschecy dźěłaja. Tam a sem też mjeńsche bitwy bywaja, kotrež pak žanoje ważnosce nimaja. — Psched Port Arthurom Japanscy hischcze pschecy wjetschich wuspěchow dobyli njejsu. General Stössel so krucze dźerži, a nadźija je, zo twjerdźiznu dodźerži, doniž baltiske łódźstwo dojědźe. Jara pomału wschak tute jědźe a budźe hischcze dołho tracz, prjedy hacž tam dojědźe. Generalej a cyłomu wójsku k pomocy a pokojenju joho mandźelska na twjerdźiznje jara spomóžnje skutkuje, khorych a ranjenych njewustawajcy wothladuje. Wóndy bu sama ranjena, tola njedźiwajcy samsneje bolosce druhim k pomocy khwataschе, kotsiž za njej žadachu.

Na njezbožownych bitwach nad rěku Schaho (psched nèhdźe měsacom) je wyschschi wjednik Kuropatkin njewinowaty był. Z Petersburga bě so jomu poručiło, zo dyrbi Japanow pschimacz. Kuropatkin derje wě, kak ma wójnu z Japanami wjesć, tohodla běsche należnje prosył, zo by so wot poručnosce wothladało, dokelž budźe z najmjeńscha 30000 muži cyle njewužitnje woprowacz dyrbjecz. Tola na joho słowa njedźiwachu, dokelž kejžorowy naměstnik Alexejew sebi žadasche, zo bychu Rusojo so na Japanow puschczili. Wěmy, zo njezbožowny wuspěch bitwow Kuropatkinej prawo da. Nětko je

Alexejew wotwołany a Kuropatkina wjac nichtó njemiſchtruje. Tón nětko dale cžaka. Dźeń jako dźeń jomu nowych wojakow pſchiwożuja.

Wſchelcžizny.

* **Wopor žiwjenja.** Cyło New-York ſo dźiwa. Jich ſławna ſpěwarka Selma Krowald, kotraž bě hwězda prěnjeje rjadownje pſchi New-Yorkſke operje, je ſo dźiwadła cyle wotrjekła. Woſtajiwſchi wſchitku pychu, wſchu ſławu, bydli w małej khěžcy pola klóſchtra „k najſwjecžiſchej Wutrobje“ a ſe wſchědnje wobdźěluje pſchi pobožnoſcžach tamniſchich duchownych knježnow Wona tež praji, zo chce cyle ſwět wopuſchcžicž, tak khětſe hacž zadźewki wot ſtroni (wona je rodźena židowka), a zo chce za klóſchtrſkimi murjemi poko wutroby pytacž.

Należnosće našoho towarſtwa.

Sobustawy na lěto 1904: kk. 618. 619. z Łazka: Michał Żurk, Pětr Šołta, 620 Michał Krawc ze Zyjic.

Za cyrkej swj. Józefa w Hajnicach.

Dotal kwittowanych 8339 hr. 58 pj. Dale woprowachu: N. N. 3 hr. Pětr Wičaz z Čornoho Hodlerja 5 hr.

Za twarjomnu cyrkej we Werdawje: kk. scholastikus Skala 10 hr., sem. dir can. Löbmann 10 hr.

Za Serbski Dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdatych 12425 hr. 4 pj. Dale darichu: Mołokan z přećelom z daloka 1 hr.

Zapłać Bóh wšěm dobroćerjam!

Wozjewjenjo.

Wjetſche naſtawki (kaž tež **pokracžowanja** naſtawkow) **do „Katholſkoho Poſoła“,** kotrež maja ſo **hnydom cžiſchcžecž,** chcyłe ſo **tak ſłacž,** zo ſu z najmjeńſcha **ſrjedu rano** pſched wukhadźacym cžiſłom **w redakciji w Budyſchinje.** Mjeńſche wěcy **(nawěſchtki)** ſo tež hiſchcže **ſchtwórtk rano** pſchijimaja, abo je-li ſchto jara nuzne **(cyle nowe),** najpozdźiſcho **pjatk rano.**

Redakcija.

Jednota,

towarſtwo katholskich Serbow w Budyšinje, wotměwa **jutře njedźelu 20. novembra** wurjadnu hłownu zhromadźiznu.

Tuž so prosy, zo bychu so po móžnoſći też wšitke sobustawy na njej wobdźěliłe. **Předsydstwo.**

Radwořske towarſtwo knježnow

ma tule njedźelu (**20. novembra**) w 1/2 4 hodźinach měsačnu zhromadźiznu. **Präses.**

Za **zymu** poručam **buncle** a wſchě druhe druźiny wobucža po najtuńſchich płacžiznach.

W Khróſcžicach. **Józef Arman,** ſchewſki miſchtr.

Cžiſchcž Smolerjec knihicžiſchcžetnje w Serbſkim Domje w Budyſchinje.

Katholski Posoł

Wudawa so kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich expedicijach 2 hr.; z křižnym zwjazkom do domu słany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće a w knihařni lětnje 3 hr., štwórtlětnje 75 pj. Za nawěštki płaći so za rjadk wot sobustawow 25 pj.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Mikławš Žur, farař w Budyšinje.

Čisło 48. | 26. novembra 1904. | Lětnik 42.

Wěra a njewěra.

(Skónčenjo.)

Z cyła njeje bjez wěry tež ani wědomosćo. Nawopak, wschitka wědomosć wotpočuje a ma swój zakład we wěrje. Schto rěka wěricź? Něschto za wěrne měcź, schtoż nam druhi praji. Tale wěra pak je we wědomosćach docyła waschnjo. Pohladajmy n. pšch. na mathematiku, to je wumjelstwo w liczenju. Tale wědomosć, kiž so mathematika mjenuje, nochce niczo pschijimacź, schtoż so njedopokaže. Tola kelko sadow tu nadeńdźemy, kotrež so dopokazacź njehodźa! Jeno jenu tu spomnju.

Smuha je wobmjezowana wot dweju dypkow, to je sada, kiž je zadnjena po wěczným zakonju, kotraž dyrbi so jako tajka pschiwzacź a so dale dopokazacź njehodźi. Abo pschirodowěda nas wucźi, zo je zemja kulwata, zo je kula. Ale hdźe sem to pschińdźe, zo cźi, kotsiž spody nas bydla, na hłowu do wulkoho swěta ruma njepadnu? To so stawa pschez zakoń attrakcije, praji pschirodowěda, t. r. to so stawa z tamnej mocu, z kotrejž nas zemja na so cźehnje. Ale schto to je tale móc? A tu praji nam Newton, snadź najwjetschi z pschirodospytnikow, kiž bě hdy žiwy: Znaju zakonje atrakcije; ale prascha-li so mje schtó, schto poprawym attrakcija je, nimam wotmołwy. —

A filosofija, abo kaž so tež praji, swěta mudrosć — to je tamna najbóle horda wědomosć, kotraž měni, zo wschitke potajnosćo wotkryje. A tu nam zawěsćo Sokrates, jedyn z najsławnischich grekskich swěta mudrych: „Cźim wjacy wěm, cźim bóle póznawam, zo niczo njewěm.“

To so cyle hinak poslucha hacź to, schtoż tu tak mjenowani mudri naschoho cźasa wscho zamóža, wězo pak jeno ze swojej žałostnje wulkej hubu. Woprawdźe wulcy mužojo běchu ponižni a myslachu tež ponižnje wo sebi: dokelž widźachu, kak njesměrnje wulkotne je polo wědomosćo a kak wobmjezowany je nasch duch.

Kak khuduſchcy ſtoja tu tola pſched nami tamni tak mjenowani wulcy duchojo, kotſiž tak zacpijomnje wo wěrje rěcža, ju wuſměſcheja a hanja. Cžile ludžo nimaja niczo dale hacž wulku hubu a ſu njewuprajnje khuduſchcy n ponižnoſczi, hewak njebychu tak njewuprajnje hłupje wo wěrje ſudžili.

Ale, ſo nam napſchecžiwi, wěra ma potajnoſcže! Kak móžu něſchto wěricž, ſchtož njezapſchijam? To je wěrno, katholſka wěra ma potajnoſcže, kotrež wo wjele naſch rozom pſcheſahuja. Potajnoſcž najſwjecžiſcheje Trojicy — ſchtó móhł ju zapſchijecž? Potajnoſcž wocžłowjecženja Syna Božoho ſchtó móhł to dorozemicž?

Ale tež w pſchirodže my jara wjele njerozemimy. Pozběhnjemy-l w jaſnej nocy ſwojej woczi k njebjeſam, wuhladamy tu potajnoſcž pſche potajnoſcž. Swětło pſcheńdže za ſekundu 40000 mil a hakle za dželacž lět dóńdž ſwětło najbližſcheje tamnych hwězdow k nam. Schtó to rozemi?

Schtó dha to rozemi a zapſchija, kak ze džeczela a trawy mloko naſtawa z běrnow abo nepli a druhoho warjenja, kotrež wužiwamy, naſche mjaſo a krej? Schtó dorozemi, kak z makoho žołdža ſo wuwije, narocže wulkotny dub? Kak ſo wuwije ze žadkaweje huſańcy kraſna mjetel?

Wěra bjez potajnoſczow ani wěra njeje. Schtož namaſaſch a rozemiſch to wěricž njetrjebaſch. To, ſchtož njeſmy widželi a druzy nam to praji, wěrimy. Wſchitke wědomoſcže džěn žadaja wěru, zo mamy za wěrne, ſchtož nam druzy ſobudžěla.

Spominam jeno na ſtawizny, zemjepis (Geographie), pſchirodopis — ſchto bychu byle bjez wěry k cžłowjekam? Hdyž wo kſcheſcžańſkej wěrje rěcžimy, jedna ſo wo wěcy, wěrnoſcže naſtupajo Boha. Bóh ſam pak je najpotajniſcho a njezapſchijomne bycžo. Wěra bjez potajnoſczow by jara podhladna była a by njemóžna była, zo by k Bohu wjedła. Hdyž ma kſcheſcžańſka wěra potajnoſcže, njeje to ſwědcženjo pſchecžiwo tejſamej ale runje za nju. Wo tym je runje zaſłužba wěry, nic widžecž a tola wěricž. „Dokelž ſy mje widžał, Domaſcho, ſy wěrił; zbóžni (ſu), kotſiž njejſu widželi a ſu wěrili.“ (Jan. 20, 29.

Z cyła pſchijimaja cžłowjekoju njelicžomne potajnoſcže, kotrež nas w pſchirodže wobdawaja, cžohodla prěja a zacžiſkuja runje te, kotrež wěru w ſebi khowa? Tohodla to cžinja, dokelž wo wěru ſamu njerodža. Potajnoſcže maja jeno bycž njekhmana wurěcž, zo bychu wěru ſamu prěcž móhli a tak pſchez žadyn zakoń myleni a zadžěwani njebyli, zo bychu ſwoje lóſchty a lóſchtaŕſtwo ſpokojecž móhli.

Wěra nas tež wucži zakoń Boži. A to je runje hłowne žórko njewěry. Boże kaznje nochcedža džeržecž.

Tohodla praji ſwj. Auguſtinus: Nichtó njeje njewěriwy hacž njekhmany, njepóccžiwy (Nemo incredulus, nisi impurus). A biſkop Zwerger ze Secty praji: „Wot wěry wotpadnjeni ſu wotpadnyli, nie tohodla, dokelž wěrnoſcže wěry pſchijecž njemóžachu, ale dokelž wěrnoſcže kſcheſcžańſkoho žiwjenja w cžiſtocže džeržecž nochcychu. To je hanibne žórko njewěry.“ Na ſwojim ſmjertnym łožu wuzna moleŕ Boucher: „Běch jeno njewěriwy dokelž běch ſkaženy.“

Toſame nam tež Leo XIII. zawěſcža w ſwojim wokolnym liſcže: Mój teſtament. Tam praji: Cyrkej Khryſtuſowa bu we wſchitkich cžaſach hidžena a pſcheſcžěhana. Hižo ze ſwojim nadawkom, kotryž bě dóſtała wot ſwojoho załožerja, mjenujcy wutroby cžłowjekow wot zakhodnych wěcow k wěcžnym pozběhowacž, zaſtupi cyle nuznje ze ſkaženej cžłowjeſkej naturu do wójny

Wona widżeſche, kak ſo wſchitke zke nakhilnoſćże a požadoſćże mócnje a njepſchećželſcy pſchećźiwo njej pozběhnychu, dokelž njepſcheſta wójnu pſchećźiwo nim prědowacź.

Krótki pſchehlad ſtawiznow Khróſćźanſkeje ſchule.

Byrnjež trochu zapozdźene, podawamy po naſchim lubjenju tola hiſchćże małý pſchehlad wo tom, kak je ſo Khróſćźanſka ſchula po cźaſu rozwiła. Swój naſtawk złožujemy po ſwjedźeńſkej rěcźi, kotruž je wokrjesny ſchulſki dohladowaŕ, knjez ſchulſki radźićźel Dr. Hartmann, w Khróſćźicach měł. Khróſćźanſka ſchula je bjez dwěla jena z najſtarſchich w Serbach, dokelž hižo lěta 1576 je wona naſpomnjena. Tehdom bě tam Měrćźin Mět z wućźerjom, a to hacź do lěta 1591. Wón bě wot klóſchtra za wućźerja poſtajeny a tute lěto bu po ſwojim pſchećźu do Woſtrowca pſcheſadźeny, dokelž bě jomu jara wobćźežne, kóždy dźeń ſydom hodźinow ſchule měćź, kaž bě hnadnej knjeni ſam piſał. Nětko cyły pozdźiſchi cźas niczo wjacy wo ſchuli njezhonimy hacź do lěta 1835. Tute lěto je za ſchulu z woſebitym wuznamom. Wuńdźe dźěn 1835 prěni ſchulſki zakoń. Mjez tym zo běchu ſo dotal ludźo ſami za ſwoju ſchulu ſtarali, buchu nětko k tomu ſchulſcy pſchedſtojićźerjo poſtajeni, kotſiž mějachu ſo we wſchitkich zwonkownych naležnoſćźach za ſchulu ſtaracź. Hacź dotal bě cyrkej to cźiniła. Wuſudźerja a potrěbne naležnoſćże bě klóſchtrſke ſudniſtwo wobſtarało, a w znutſkownych naležnoſćźach tachantſke konſiſtorium w Budyſchinje pſchedſtajene byke, mjez tym zo bě w twarſkich wěcach pſchedſtajena wokrjesna direkcija (= Kreisdirektion). Nětko bu wěc hinaſcha. Za zwonkowne ſchulſke naležnoſćże buchu ſchulſcy pſchedſtojićźerjo poſtajeni, za znutſkowne woſta hiſchćże konſiſtorium, tež klóſchtrſke ſudniſtwo dale hiſchćże wobſtojeſche. Buchu prěni pſchedſtojićźerjo ſchule pomjenowani. Jich mjena nu ſo nam zakhowałe. Běchu to: Wjenka z Khróſćźic, Kućźank z Nuknicy, Kokla z Lejna, Scholta z Wudworja, Nowotny z Hórkow a Robl z Jaſeńcy. Nowy ſchulſki zakoń žadaſche za Khróſćźicy hiſchćże druhoho wućźerja, druhu ſchulſku ſtwu a bydlenjo za druhoho wućźerja. Najprjedy bu na to myſlene, zwónkowſtwo k tomu wzacź. Wudawki mějachu ſo pſchez požćźonku wurunacź a na ſchuli pſchiſłuſchace wſy rozdźělićź. To pak bě jara złě, dokelž tež tehdom hižo naſchi ludźo płaćźićź nochcychu a ſo kruće toho wobarachu. Lěta wołho je ſo wo tom jednało — a ſkorźiło.

Jara witane bě ludźom, hdyž ſo wukopa, zo njemějachu ſchulſcy pſchedſtojićźerjo z cyła prawa, wo tom jednacź, dokelž woni njeběchu k ſwojomu ſaſtojnſtwu pſchiſchli pſchez wólby, kaž ſebi to zakoń žadaſche, ale běchu bjez wólby jenićźcy wot prěnjotnoho pſchedſtojerja, knjeza fararja, za to poſtajeni byli. Tuž měješche ſo nowe ſchulſke pſchedſtojićźerſtwo wolićź, a tak ſo věc a hara dlijeſche hacź do lěta 1842.

W haprylu tutoho lěta bě wulka zhromadźizna a w njej bu wobzamknjene, ſchtož bě ſo hižo ſydom lět prjedy za trěbne wopokazało. A tak ſchińdźe hiſchćże tute lěto do Khróſćźic nowy pomocny wućźeŕ. Lěta 1851 bu měſtno tutoho wućźerja ſamoſtatne. Schula ſo tež dale rozwiwaſche, tak ſo běchu po něcźim ſchtyri rjadownje trěbne. Zakoń žadaſche ſebi za ſchulſke ſtwy wěſtu wyſokoſćź, 4 łokćźi 10 palcow (cólow). Dokelž běchu hornje bydlenja za wućźerjow, dyrbjeſche ſo ſchpundowanjo deleka niże położićź, a

tohodla běſchtej ſchulſkej jſtwě mokrej, zo ſo njemóżeſchtej dźewjećź lět dołho mycź.

Ze założenjom druhoho wucżeŕſkoho měſtna naſta też druha nuza za ſchulu, a to bě, zo ſo wucżerjo jara husto wotměnjachu. Mjez tym zo běchu na prěnim měſtnje, z kotrymž je też ſłużba w cyrkwi zjednoczena, w běhu poſlednich 50 lět jeno tſjo wucżerjo (Bräuer, Pjetaſch a Hila), pobychu w běhu 50 lět na druhim měſtnje 11 wucżerjo. A hdyż ſebi hiſchcże rozmyſlimy, zo je jedyn dwacećźi lět dołho „wutrał", woſtanje za 30 lět 10 wucżerjow, potajkim bě kóżde tſećże lěto pſcheměnjenjo, a to je zawěſćże k wobżarowanju, dokelż jeno pſchi wobſtajnych a měrnych wobſtojnoſćżach móże ſchula swój nadawk dócpěcź. Mjena wucżerjow ſu: Jan Auguſt Jencź, Karl Wjenka, Pětr Hila, Jan Symank, Haaſe, Michał Jencź, Klimank, Jurij a Jan Renaraj.

Nowe cżaſy pſchińdżechu za ſchulu zaſy z lětom 1873 pſchez nowy ſchulſki zakoń. Prawo „kolatury" pſcheńdże na miniſterium, a też klóſchtrſke ſudniſtwo zaſta. Za to ſtupi na tute měſtno krajne hejtmanſtwo w Kamjencu, a wot nětka bu kralowſke wokrjeſne dohladowarſtwo, wobſtojace z hejtmana a wokrjeſnoho ſchulſkoho dohladowarja, ſchulſka wyſchnoſćź, a nic wjacy tachantſke konſiſtorium. Nowe zakonje ſo wudawachu, ſchula ſo dale rozwiwaſche, tak zo mamy nětko ſchulu z pjećźimi rjadownjemi a tſjomi wucżerjemi. —

Witane by było, zo bychu ſo hiſchcże dalſche drobnoſtki ze ſtawiznow Khróſćżanſkeje ſchule wuſlědźiłe, hacź tute ſuche data. Z najmjeńſcha je ſo z tym dobry zapoczatk ſtał, a z wulkotnej pilnoſćźu zeſtajany pſchednoſchk nic cyle pożhubił, ale dalſchim pſchecźelam Khróſćżanſkeje ſchule w ſwojich zajimawych wěcach pſchiſtupny ſcźinił. —l—

Z Łužicy a Sakſkeje.

Z Budyšina. Zańdźenu njedźelu 20. novembra wotmě tudomne towarſtwo katholskich Serbow, Jednota, wurjadnu hłownu zhromadźiznu. Wopyt běše bohaty, na 100 wosobow. Zaměr, zo bu wurjadna hłowna zhromadźizna powołana, bě, zo by sebi towarſtwo přede wšitkim předsydu wuzwoliłe. Dotalny předsyda, k. katechet Hejduška, je so přesydlił jako farař do Reichenawa, a městopředsyda, k. kapłan Andricki, je wotćahnył jako administrator do Hajnic. Knjez wučeŕ Wjerab wotewri jako pokładnik towarſtwa zhromadźiznu, dokelž też městopředsyda, kiž bě přilubił, zo přińdźe, tu hišće při započatku njebě, a wułoži sobustawam, čohodla bu wurjadna zhromadźizna powołana. Spominaše na to, kak je dotal předsyda towarſtwa bywał přecy katecheta. Dokelž pak so tući knjeża často měnjeja a přesadźuja, a zo njeby towarſtwo zasy do tajkich wuzkosćow přišło, kaž je nětkle było, by najkhmańšo było, zo by so za předsydu wuzwolił knjez, kotryž tola trochu kručišo a wobstajnišo na swojim městnje bywa, tohodla namjetowaše k. Wjerab, zo by so knjez farař Žur snadź wuzwolił. Wólbu samu nawjedowaše potom hišće městopředsyda k. Andricki, kotryž bě mjez tym z Hajnic sem dóšoł. We wólbje bu knjez farař Žur za předsydu wuzwoleny, kotryž też nakhwilne předsydstwo přiwza, dokelž porjadne wólby wotměwaja dźěn so w januaru přichodnoho lěta. Na to měješe nowy předsyda hišće mały přednošk: „Serbja něhdy a Serbja

dźensa.“ Spominaše też na ważnosć serbskeje rěče, a kak njerozomnje je, hdyž serbscy starši swoje dźěći serbski njenawuča, štož dźěći tak často potom w pozdźišich lětach wobžaruja a štož je za nich husto ze škodu. Po přednošku spominaše so hišće na wšelke nutřkowne wěcy towařstwa. Sobustawej k. Roblej ze Židowa wupraji předsyda wutrobne zbožopřeco, dokelž běše tutón swój sleborny kwas swjećił, a towařstwo wunjese jomu třikróćnu sławu. — Na kóncu napominaše k. cyrkw. wučeŕ Rječka hišće spěwarjow, zo bychu zasy prawje pilnje też spěwanske hodźiny wopytowali. K zabawje a zawjeselenju sobustawow wuspěwa też spěwařske wotdźělenjo towařstwa por rjanych spěwow, kotrež so hewak často njespěwaja a kotrež běchu wosebje hakle nawuknjene. Njech Jednota dale tak přezjene dźěła a so skhadźuje, a njech też tamni puć do njeje namakaja, kotřiž ju hišće njeznaja, potom też zawěsće tute towařstwo njewusnje a budźe přecy z wužitkom, wosebje našim Budyšskim Serbam.

Swobodne Zjednoćenstwo katholskich wučerjow serbskeje Łužicy wotmě I. zhromadźiznu nowoho towařstwowoho lěta srjedu 16. nov. w Radworju. Přitomnych bě 17 sobustawow a jako hósć knjez wučeŕ Michał Nawka z Hajnic, kotryž bu do Zjednoćenstwa přijaty, runje kaž knjez kapłan Michał Mič z Khróśćic, tohorunja so zamołwiwši. Knjez dwórski kapłan Dr. theol. Filip Rězak z Drježdźan — zdalenosće wot Serbow dla, pisomnje swój wustup wozjewješe. Knjez cyrkw. wučeŕ Šewčik bě zajimawy a jara k wutrobam ducy přednošk sobu přiwjezł, kaž to sćěhowaca rozmołwa abo debatta wobswědči, nic mjenje dokładna a žiwa. Rozpominachmy namjet wo lekcijach, kotrež chcyše rěčnik z kóždej našej skhadźowanku zjednoćene měć a w zasadźe namjet přijachmy. Podobnje smy wězo wšitcy za najwjetšu jednotu w našich wučeŕnjach, ćim skerje, zo je nas tak mało; štož najbóle čitanku nastupa. Też zarunanja wučerjam za cyrkwinsku službu bě so rěčnik dótknył. Z nutrnej próstwu a napominanjom k přezjednosći skónči. — W dalšim postajichmy: K zhromadźiznje delegowanych cyłoho katholskoho sakskoho wučeŕstwa w Drježdźanach 29. decembra wupósćele naše serbske Zjednoćenstwo kk. Symanka, Šołtu a fararja Nowaka. Hłowna zhromadźizna Zwjazka budźe k lětu w Radworju. Připadne hołdowanjo kralej w mjenje Zjednoćenstwa a Zwjazka njech ma předsyda w rukomaj. Knjezej kantorej Hili je Zjednoćenstwo k 25lětnomu jubilejej zbožo přało a joho z darom česćiło. Přichodna zhromadźizna budźe w januaru w Khróśćicach. — Z poslednjeje zhromadźizny Zjednoćenstwa w Kupjeli 31. augusta, w kotrejž mějachmy 16 sobustawow a hosća, hišće wuspěch wólbow přinošam: Za předsydu wuzwolichmy z nowa knjeza cyrk. wučerja Symanka, za městopředsydu tach. prědarja Šewčika. Pokładnik a zapisowarjej (cyrkw. wučeŕ Šewčik a Andrickaj) so z akklamaciju z nowa powołachu a też přijachu. Zapisowaŕ.

Přispomnjenjo: Wućah přednoška přinjesemy přichodnje.
Redakcija.

Z cyłoho ſwěta.

Němſka. Zwjazkowa rada je jenohłósnje wobzamkła, zo je z tym pſchezjene, zo wujednawacy ſud wupraji, hacž ma linija Schaumburg-Lippe abo Lippe-Bieſterfeld prawo na wjerchowſtwo Lippe-Detmold. Na to je kejžor Wilhelm poručił, zo maja wojacy regentej hrabi Leopoldej Lippe-Bieſterfeld pſchiſahacž, a to regentej z telegramom wozjewił.

— Wulkowójwoda Ernſt Ludwik w Heſſenſkej, kiž je něſchto lět wot ſwojeje prěnjeje mandželſkeje dźěleny, je ſo z prynceſnu ze Solms-Hohenſolms-Lich ſlubił.

Francózſka. Miniſter wójnſkich należnoſćow Andrés je nětk tola ſłužbu zkožił. Pſchećźiwne ſtrony běchu joho krućże pſchimałe, dokelž je dołho hižo cyle njehódnje a njeſprawnje z pomocu ſwobodnych murjerjow wuſkuſchowacž dawał, kotſi wyſchcy ſu hiſchće cyrkwinſcy zmyſleni abo ſo bycž zdadža, a dokelž je tych potom pſchi poſtupowanju do wyſchſchich doſtojnſtwow wuzamkował. Samo z joho pſchećelow běchu z woprědka ſo někotſi toho ſtróžili, zo tajke pſcheradniſtwo we wójſku cžerpi, haj runjewon ſpěchuje a haji. Tola bórzy ſo korhojcžka wobrocži, a ſamo po tajkich njehańbitych ſkutkach ſo miniſterſtwu Combes dowěra wupraji. To cžim bóle, hdyž bě 70 lět ſtaroho Andrés-a zapóſłanc w komorje dyrił, zo do womory padže. To ſo zdaſche, zo Andrés-a wobkrucži bóle, dyžli ſchto prjedy. A nětk je tola ſchoł. Joho naſtupnik je Berteaux, pjenježny wikowař (makleř) na Pariſkej burſy, kiž je ſebi 30 millionow nawikował. Berteaux je w komorje druhdy rozprawu wo wojeřſkim etacže podawał — to je joho cyła khmanoſcž. Wſchón ſwět ſo dźiwa, zo ſu tajkoho muža, kiž ani khmanje na konju ſedžecž njemóže, wójſku za miniſtra dali, a wójſku ſo tajkoho miniſtra dla woprawdže zbožo pſchecž njetrjeba. Tola Combes a joho pſchiwiſk ſu ſebi joho wuzwolili, dokelž je ſocialiſt a njepſchećźel cyrkwje. Blokowe cžaſopiſy ſu jara ſpokojene nad wólbu Berteaux-a. Andrés je 5 lět wójnſki miniſter był. Nadawk, kotryž bě ſebi poſtajił, wěru a kſcheſcžanſtwo z wójſka wot ſtronicž, je ſwěru dopjelnicž pytał. Je wſchak tež wjele dokonjał a kſcheſcžanſke zmyſlenjo wutupił pola mnohich. Hacž je to k ſpomoženju Francózſkeje, za tym ſo njepraſcheja. Bjezbóžny duch tak wſcho wobknježuje. — Nětko ſu w komorje z nowa a cyle jaſnje wuprajili, zo ma ſo tež dale z wuſkuſchowanjom a pſcheradniſtwom pſchez ſwobodnych murjerjow pſchećźiwo kſcheſcžanſtwu we wójſku zakhadžecž. We Francózſkej je nětko we wſchěch wažnych należnoſcžach ſwobodne murjeřſtwo knježicžeř. Jomu ſo wſchitcy podwoluja, najprěniſchi Combes ze ſwojimi miniſtrami, kotſiž ſu tajkoho wjedžicžerja hódni. — Mak dołho hiſchće budža w katholſkej Francózſkej bjezbóžnicy knježicž?!

W južno-nawjecžornej Africy je němſke wójſko poſledniſchi cžas dobre wuſpěchi měło. Zda ſo, zo je móc zběžkařſkich Hererow złamana. General z Trotha z najmjeńſcha zas a zas powěſcže ſcžele, zo ſu němſcy wojacy cžrjódy Hererow pſchekłapili a Hererow wotehnali, mjeńſchu abo wjetſchu liczbu zezatſěleli.

W Brazilſkej ſu pak zas maty zběžt poměli. Njeſpokojni ſenatorojo, zapóſłancy a wyſchcy zeſchcžuwachu wucžomcow wojeřſkeje ſchule w Rio de Janeiro. Jim ſo pſchizamknychu wſchelacy z luda, dokelž ſu wobydlerjo woſebje na to rozmjerzani, zo maja nuzowani bycž, ſebi jětra ſchcžěpicž dacž.

Pschi rowocże wschelacy wo žiwjenjo pschińdžechu. Nětk pak je zas na khwilu měr.

Wschelcžizny.

* **Rjana zujeſliwoſcž.** W norwegſkim měſcże Chriſtiania chcyſche wulke turnarſke towarſtwo ſwoju prózdnu pokładnicu pjelnicž a rozſudži ſo, zo chce zabawne wjeczory zarjadowacž. Towarſtwo chcyſche ſtary klóſchtr ze ſrjedžnoho wěka pſchedſtajecž, w kotrymž mějachu mniſcha a mniſchki w ſwojej duchownſkej draſcże hoſczom poſłužowacž, tež mniſchki jako pſchedawarki a ſpěwarki wuſtupowacž. Wjedniſtwo towarſtwa měnjeſche, zo tajke něſchto runje zamóže, mnohich wopytowarjow nawabicž. To ſo wě, zo mějachu tež zamurjowani mniſcha a druhe hrózbne wěcy tam bycž. Tola ſchto ſo ſta? Lědma bě to na zjawne pſchiſchło, ſo wſchitke proteſtantſke nowiny pſchecžiwo tomu zběhnychu: Rjadnicy ſłuſcheja do zarjadowanjow, kotrež ſu katholikam lube a cžeſczomne, a prajicž ſo njedyrbi, zo ſu katholikojo w Norwegiſkej w ſwojich nabožnych zacžuwanjach ranjeni. Tež katholſke ſotry, kotrež w Norwegiſkej z wulkej ſwěru a njeſebicžnoſczu khorych wothladuja a dźěcži kubłuja, ſebi cyle druhe myto zaſłuža, hacž zo ſo jich draſta wohani. A policija pſchedſtojicžerjej towarſtwa wozjewi, zo wona njebudže niczo cžerpjecž, ſchtož mohło katholikow ranicž. Katholſki biſkop Fallize pſchedſydu proſcheſche, zo bychu tola katholikam a rjadnikam tajkeje kſchiwdy njeczinili. Hiſchcże wjeczor ſobuſtaw pſchedſydſtwa k biſkopej pſchińdže, zawěſczejo, zo katholikow zrudžicž njechadža, a praſcheſche ſo, ſchto maja cžinicž, dokelž je nětko hižo wſcho pſchihotowane a z wulkimi wudawkami zarjadowane. Biſkop jomu radžeſche, zo bychu radnicu ze ſrjedžnoho wěka zarjadowali, a z nim wěc rozpowěda. A woprawdže nazajtra nowiny hłownoho měſta wozjewjachu, zo je pſchedſydſtwo turnarſkoho towarſtwa wobzamkło, zo džiwajcy na katholſkich ſobuměſczanow a po radže katholſkoho biſkopa wot klóſchtra wothlada a kruch z trěbnymi pſcheměnjenjemi do radnicy pſchetwori.

Należnosće našoho towarſtwa.

Sobuſtawy na lěto 1904: kk. 621—623. z Kukowa: Madlena Lipičowa, Michał Šołta, Marija Khilankowa, 624. 625. z Khróſcże: Handrij Kórjenk, Jurij Dórnik.

Za cyrkej swj. Józefa w Hajnicach.

Dotal kwittowanych 8347 hr. 58 pj. Dale woprowachu: Njemjenowany z Worklec 5 hr. Njemjenowany z Wotrowa 5 hr. Časnikař Franc Maršner w Budyšinje 30 hr.

Za twarjomnu nowu cyrkej we Wulkim Šunowje: přez k. sem. dir. can. Löbmanna 1 hr. Njemjen. z Worklec 5 hr.

Za Serbski Dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdatych 12426 hr. 4 pj. Dale daricha: Молоканы 306,40 hr.): 1 hr. 30 pj. Delanska Patentna Komisija (587,53 hr.). 3 hr. 10 pj. Radwořska Hórnikowa Komisija (430,61): na kermuši w Str. 85 pj., pola N. 42 pj., na zemi leżeše 10 pj., na winje 9 hr. 80 pj., póndźelu w Br. 90 pj., njedźelu 13. XI. 25 pj., z Khelna kermušu 40 pj., za „wěnašk" 30 pj., 20. XI. pola N. 13 pj.

Zapłać Bóh wšěm dobroćerjam!

Sobuſtawy bratſtwa „Jězuſoweje Wutroby" a „Japoſchtolſtwa modlenja" maja ſwoje dobre ſkutki a modlitwy w měſacu **decembru** Bohu woprowacž: **„zo bychu ſchcheſczenjo ſwoju wěru ze ſkutkom wuznawali."**

Hody

za dźěći, kotrež maja khudych staršich, **mały dar** woprować, je jara dobry skutk. Tohodla prosy też należnje wo to

Pawoł Knježk, kapłan (Zittau, Lessingstrasse 18)

Jednota,

spěwańske wotdźělenjo, njezměje přichodnu wutoru, ale hakle za tydźeń, to je **6. decembra,** zasy spěwansku hodźinu.

Nawjedowař.

Krajan,

katholska protyka za Hornju Łužicu,

na lěto

1905

z pśichodatej **Protyczku na ſczěnu** wuńdźe **za tydźeń** a móže ſo potom w expedicijach „Katholſkoho Poſoła“ kaž też pola klamarjow za **25 pj.** dóſtacź.

Zhorjelcski překupski dom

Gustava Bobaka

w Budyšinje, Bohata droha čo. 29.

(napřećiwo „Winowej kići“)

poruča so

jako najtuńše a najlěpše nakupne žórło za wšě wěcy, k wšědnomu wuživanju trěbne.

Spytajće a budźeće naši stajni kupcy!

Rěčimy też serbski.

Cźiſchcź Smolerjec knihicźiſchczetnje w Serbſkim Domje w Budyſchinje.

Katholski Posoł

Wudawa so kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich expedicijach 2 hr.; z křižnym zwjazkom do domu słany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće a w knihařni lětnje 3 hr., štwórtlětnje 75 pj. Za nawěštki płaći so za rjadk wot sobustawow 25 pj.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarstwa ſſ. Cyrilla a Methodija w Budyſchinje.

Redaktor: Mikławš Žur, farař w Budyšinje.

Číslo 49. | 3. decembra 1904. | Lětnik 42.

Njewoblakowanoho Podjeća Maćerje Božeje Marije

ſwjeći pſchichodny tydźeń naſcha ſwjata cyrkej. Z wjetſchej ſwjatocžnoſću nje drje ſo tute potajnſtwo naſcheje ſwjateje wěry wjacy ſwjećiło, hač w Romje lěta 1854, hdyž Pius IX. to jako dogma wěry wozjewjeſche cyłomu ſwětej. A lětſa, na dnju 50 lětnoho jubileja ſwjatocžnoho wozjewjenja tuteje wěrnoſće, hotuje ſo zaſy Rom, z wulkotnej ſwjatocžnoſću tutón ſwjedźeń ſwjećić. Tola nic jeno Rom, ale tež cyły katholſki ſwět budźe tutón dźeń z woſebitej zahorjenoſću a luboſću k maćeri Božej ſwjećić. Je dźěn tola cyłe lěto, jako jubilejſke lěto wozjewjenja tuteje wěrnoſće, pod znamjenjom „Njewoblakowanoho Podjeća“ ſtało. Woſebita pobožnoſć pſched wuſtajenym Najſwjećiſchim bě wot ſwjatoho wótca poſtajena za 8. dźeń kóždoho měſaca cyłoho jubilejſkoho lěta. Na tym dnju ſmědźeſche ſo tež kóždy króć měć Boža mſcha wo njewoblakowanym podjeću, kaž ſo hewak ſmě cžitać na dnju 8. decembra. Krajne wuſtajeńcy ſo wotměwachu we wſchelakich měſtach ze wſchitkim, ſchtož ſo poćahuje na cžeſćowanjo maćerje Božeje, woſebje jeje njewoblakowane podjeću. Najkraſniſcha budźe zawěſće ta w Romje, hdźež ſu ſo wěcy z cyłoho katholſkoho ſwěta ſtałe. Tuž tež prócujmy ſo, tutón ſwjedźeń lětſa z woſebitej horliwoſću ſwjećić. Kak radowaſche ſo katholſki ſwět, hdyž pſched 50 lětami Pius IX. tónle najrjeńſchi drohotnych kamuſchkow w krónje naſcheje njebjeſkeje maćerje wotkry, tule jeje woſebitu hnadu wozjewi, kotraž wſchitke druhe wuznamjenjenja tuteje najdoſtojniſcheje knjeżny ſpodźiwnje pſchekraſnja a hakle tak prawje zrozemliwe cžini, tule hnadu, kotruž měješche pſchede wſchitkimi potomnikami Hadamowymi wona ſama. Kak wjeſelachu ſo tehdy ſwěrne dźěći ſwjateje cyrkwje, a kak howrjeſche pak tež tohodla hela. Mjez tym zo po cyłym ſwěće klinczeſche khwalba maćerje Božeje, bluwaſche ſtary had ſwój jěd pſchećiwo Mariji a pozběhowaſche ſo pſchećiwo cyrkwi

a bamžej. Bě, kaž by ſtara jědojta hida z nowa wožiwiła, kotraž ſo w nim pali wot tamneje hodźiny, hdźež Bóh wuſud wupraji: „Njepſchećelſtwo poſtaju mjez tobu a žonu a mjez twojim potomniſtwom a jeje potomniſtwom.“

Ale niczo njezamóžeſche tónle ſtary had pſchećiwo Mariji, ani pſchećiwo cyrkwi. Tež druhi dźěl wotſudźenja bu dopjelnjeny: „Wona roztepce tebi hłowu, a ty zechceſch ju do pjaty kuſnyć.“ (Geneſ. III., 15.) Jeno na nju łakać drje budźeſch móc, ale ženje jej ſchkodźeć. A naſtupajo cyrkej, kotruž djabol z tejſamej zazłobjenoſću pſcheſćěha, kaž maćeŕ jeje zakožerja, dopjelni ſo tež zaſy Khryſtuſowe ſlubjenjo: „A mocy hele njepſchemóža ju.“ (Mat. 16, 18.) Zahorjenoſć w cześćowanju Marije pak nadobnje pſchibjeraſche, ale runje tak tež luboſć k ſwjatej cyrkwi a jeje widźomnomu wjednikej roſćeſche ſpodźiwnje, a to hač do dźenſniſchoho dnja. — Leo XIII. bě tohorunja wulki ſpěchowaŕ cześćowanja maćerje Božeje a połny dowěry na jeje zaſtupnu próſtwu a móc. Kelko wokolnych liſtow je piſał k jeje cześći. Kak je woſebje zahorił katholſki ſwět za ſwjaty różowc. Wón njeje dožiwił dźeń tohole jubileja. Za njoho je nam Bóh darił nowoho bamža, nowoho Pia, kotrohož podoba a wobliczo nas raznje dopomina na Pia IX. a kotromuž ſo runa w ſwojej dobrocźiwoſći a liž je tež wulki cześćowaŕ Marije, kaž joho prjedownikaj běſchtaj. A tak bě jene joho prěnich poſtajenjow jako bamža, zo jubilejſke lěto njewoblakowanje podjateje maćerje Božeje z woſebitymi hnadami wuznamjeni a woſebitu komiſiju kardinalow poſtaji, kotſiž mějachu jubilejſki ſwjedźeń, 8. decembra t. l., pſchihotować. Tuž tež bjez dźiwa, zo tam do ſrjedźizny katholſkoho ſwěta, Roma, lětſa khwataja a pucźuja mnozy biſkopojo ſwjateje cyrkwje, zo bychu tam ze ſwjatym wótcom hromadźe ſwjećili tónle radoſtny jubilej. Duchowna wyſchnoſć je tež pola nas poſtajiła, zo ma ſo tutón ſwjedźeń lětſa woſebje ſwjatocźnje ſwjećić: Boža mſcha pſched wuſtajenym Najſwjećiſchim a z „Te Deum“ ſo ſkónčić.

Proſchmy tohodla ſo zjednoćiwſchi z próſtwami millionow katholſkich kſcheſćanow cyłoho ſwěta, zo by tež nam njewoblakowana maćeŕ Boža wuproſyła cźiſte a ſwjate žiwjenjo, a zo bychmy w póccźiwoſćach ſtupali do jeje ſtopow a tak potom tež dźěl bracź móhli na jeje zbóžnoſći njebjeſkej.

Zhromadźizna „Swobodnoho Zjednoćenstwa katholskich wučerjow serbskeje Łužicy“ w Radworju

16. novembra 1904.

W našim času so wšitko zjednoćuje do towaŕstwow. Jenotliwy wjele wjacy wuskutkować njemóže. W zjednoćenych mocach tam je sylnosć abo móc našoho wěka. Też naši serbscy katholscy wučerjo su so před mnohimi lětami zjednoćili do towaŕstwa, zo bychu tu ze zhromadnymi mocami skutkowali za zbožo serbskich šulow, kaž też za swój samsny staw. Kóždolětnje wotměwaja wjacy zhromadźiznow we wšelakich serbskich wsach porjadu. Mału pokazku podawamy tu wo tom, što so tam dźěła, wo čim so jedna, w sćěhowacym wućahu přednoška k. cyrkw. wučerja Šewčika, mětoho w Radworju.

„Wjelečesćeni přitomni! Njewočakujće wote mnje wulki a wučeny přednošk. Tajkich smy w minjenym času słyšeli mnoho. Chcu jenož na podłožku wustawkow našoho zjednoćenstwa někotre słowa k wam

poréčeć. Bych-li přez nje toho abo tamnoho k ćim swěrnišomu dopjelnjenju winowatosćow napřećo zjednoćenstwu a z tym z dobom tež k spomoženju našeje droheje katholskeje a narodneje wěcy pohnuł, by wotpohlad, z kotrymž tute słowa k wam rěču, był dopjelnjeny.

Wam wšitkim je znate, w kajkich woprawdźe bědnych a hubjenych wobstojnosćach měješe so wučeŕski staw samo hišće w prěnjej połojcy 19. lětstotka bědźić. Sprawne žadanja a prócowanja jenotliwych běchu husto dosć cyle bjez wuspěcha, a hakle přez wulke wučeŕske zhromadźizny so socialne a wědomostne stejišćo wučerjow poča pomału zběhać. Też w Serbach běchu tehdy wobstojnosće dosć struchłe. Tohodla widźimy też tu, kak so wučerjo a duchowni skhadźuja (w l. 1848 a d.), zo bychu spěchowali skutkowanjo, česć a wliw našich serbskich šulow. Ale tute serbske zhromadźizny bórzy zastachu. Po dołhim přetorhnjenju buchu hakle dźeń 16. sept. 1885 w Baćonju zasy wobnowjene pod mjenom „Swob. Zjednoćenstwo kath. wučerjow serb. Łužicy“. Założenjo tutoho towaŕstwa sta so tehdom z woprawdźe idealnym wotpohladom abo traš lěpje: na idealnym zakładźe. Założerjo chcychu přez nje:

1. swoje sobustawy we wučeŕskim powołanju wědomostnje dale wuwučować;
2. katholske a serbske interesy w cyrkwi a šuli spěchować a hajić;
3. interesy swojoho powołanja zastupować a
4. mjez sobustawami a jich přiwuznymi přećelny wobkhad hajić.

My pak chcemy nětko, lubi přitomni, so woprašeć, hač smy wšitcy, hdyž smy, zastupiwši do zjednoćenstwa, tuto herbstwo nastupili, też w duchu założerjow kóždy čas a wšudźom so prócowali, po mjenowanych zasadach towaŕstwa naše zastojnske winowatosće dopjelnjeć a kak je „zjednoćenstwo“ tutón swój nadawk wukonjało. Budźemy-li potom widźeć, zo tu a tam hišće klaca a zo mohło to abo tamne lěpje być, potom chcemy so prócować, spóznate wopačnosće wotpołožić a naše winowatosće jako sobustawy zjednoćenstwa ćim swěrnišo a pilnišo dopjelnjeć k samsnej česći a k zbožu našoho serbskoho katholskoho ludu a kraja.

Tuž kroču k prěnjomu dypkej wustawkow a prašam so: Je zjednoćenstwo so přecy starało za wědomostne wukonjenjo a wudospołnjenjo swojich sobustawow? Abo: Je zjednoćenstwo w tutym nastupanju dosć činiło? Wězo njehodźi so prěć, zo smy w běhu časa mnohi woprawdźe wědomostny a powučacy přednošk słyšeli. Nabožne, paedagogiske, geografiske a druhe referaty so nam poskićowachu, a štóž je chcył, je přileżnosć měł, sebi wjele dobroho a powučacoho přiswojić a potom we swojim powołanju a też w zjawnym žiwjenju nałožować. Tola, česćeni přitomni, myslu, zo njesměmy so hišće z tutymi — wězo wšoho připóznaća hódnymi płodami — spokojić; ale zo dyrbimy też w tutym nastupanju postupować. Hižo před wjacy lětami je so ze srjedźizny zjednoćenstwa namjetowało, zo by so zhromadźizna, kaž so to też w druhich wučeŕskich zjednoćenstwach stawa, dys a dys w tej abo tamnej šuli wotměła, a zo by tam stupił na mèsto referata woprawdźity šulski

wustup. To by po mojim nahladźe była nimo měry ważna a wužitna wěc, a móhli so přez tajke wustupy naše zhromadne prócowanja wulcy jara spěchować. Wuwuknył drje njeje hišće nichtó tak dospołnje, zo njeby postup móžny był, a tuž by z tajkoho wustupa zawěsće dobytk wukhadźał. Jedyn widźi, što so hodźi lěpje činić a što činješe hač dotal wopak. Druhi zasy ma přileżnosć z wustupom traš pokazać, što mnohi wopak čini, a čohodla ma z toho abo tamnoho předmjeta tak hubjeny wuspěch. Smy pak w zjednoćenstwje duchowni a wučerjo a měli so tohodla też wustupy wotměnjeć. Haj, runje nabožna wučba ma w našim njewěry połnym a wšitku autoritu podmlěwacym času tak jara, jara wulku ważnosć, zo sebi wšitku swědomitosć a njewustawacu prócu kóždoho jenotliwoho mócnje žada. A by so tuž w přichodźe hodźało woblěto docpěć jenož jena katecheza abo jedyn wučeński wustup, by to po mojim zdaću był wulki dobytk a ważny postup w tym, štož sebi žada prěni dypk našich wustawkow.

Druhi dypk wustawkow žada wot nas hajenjo a spěchowanjo katholskich a serbskich interesow w cyrkwi a šuli. Mamy potajkim skutkować: za wěru a narod.

Štož prěnju połojcu tohole žadanja nastupa, myslu, zo tu njeje trjeba wjele słowow. Při našim zastupje do zastojnstwa smy wšitcy wotpołožili swjatočnu přisahu, zo chcemy być wšudźom a stajnje swěrni synojo katholskeje cyrkwje w swojim powołanju tak derje, kaž też w swojim zjawnym žiwjenju, a zawěsće njeje přeradnika mjez nami! Hdyž pak smy sami w duchu a skutku dobri katholikojo, so samo rozemi, zo so też ze wšěj swěru prócujemy, nam dowěrjene dźěći woćahnyć a wukubłować k dobrym katholikam ze słowom a přikładom. Haj, też lud njech ma we nas a nad nami přikład dobroho a wěrnoho katholskoho žiwjenja. W ničim a też w najmjeńšim pak njebudźmy jomu z pohórškom.

Jedna so tu dale wo serbskich interesach w cyrkwi a šuli. W nastupanju cyrkwje chcu tu jenož spomnić, zo drje so tuto žadanjo pola nas wšudźom dopjelnja. Mamy serbske prědowanja a spěwaja so při Božich służbach tola z wjetša serbske kěrluše. A hdyž so tu a tam při wosebitych přileżnosćach zanjese łaćonski spěw abo cyła „missa“, njesmě a njebudźe so to nanihdy zasudźić. — Zo by w nastupanju serbskoho kěrluša też po cyłych Serbach knježiła wěsta přezjenosć, započachu sobustawy zjednoćenstwa před hižo wjele lětami jednać wo melodijach za naše serbske kěrluše, kotrež je nam naš njezapomnity Hórnik z wudaćom „Pobožnoho Wosadnika“ jako trajace wotkazanjo zawostajił. Bohužel běchu tute zhromadne prócowanja w běhu lět přestałe, štož je a wostanje z wěčnej škodu!

Zo pak njebychu byli prócowanja zjednoćenych mocow cyle zhubjene a bjeze wšoho wuspěcha, přimny so naš knjez předsyda Symank dźěsća, zo by jomu był z kmótrom. Z joho njewustawacej prócu je lětsa skónčnje w ćišću so zjewiła prěnja khoralna kniha za serbske kěrluše. Wězo bě so wo tutej knizy hižo dawno mělo w našich zhromadźiznach rozprawjeć a wobžaruju, zo so to njeje stało. Dźens wězo też jenož na tute dźěło spomnju a nochcu wo knizy samej rěčeć, dokelž sebi myslu, zo njebych k tomu był kompe-

tentny. Bych drje mohł to abo tamne naspomnić; ale to njeby był dospołny referat, kajkiž sebi kniha žada a wězo też z połnym prawom zasłuži. Ale jenu winowatosć mamy wšitcy. Trjebajmy tola wšitcy knihu prawje pilnje! Njech njejsu też tomu abo tamnomu wšitke melodije a po připadźe też harmonisacije po woli. Tohodla pak tola knihu njezacpějmy! Pytajmy kóždy to z njeje, štož je nam hódź, a zawěsće kóždy tam namaka mnoho dobroho a wulcy spodobnoho. Tola, nadźiju so, zo změjemy w bližšim času přileżnosć, wo tym wjacy a dokładnje słyšeć.

Dale žada so spěchowanjo narodnych serbskich interesow w šuli. Kak dopjelnjamy tu kóždy jenotliwy a kak dopjelnja tu zjednoćenstwo swoju winowatosć? Njedwěluju na tym, zo kóždy z nas, kotryž chce być swěrny sobustaw, też w šuli skutkuje jako wěrny a swěrny Serb. Njedosaha pak, zo naše dźěći serbski čitać a po připadźe też serbski pisać nawučimy. Ně, mamy w młodych wutrobach dźěći też zbudźić so horjacu lubosć k našomu lubowanomu, drohomu serbskomu krajej a ludej. Přez čo pak rosće tale lubosć a zahorja so bóle, hač přez dobry přikład? Wučeŕ — njech je duchowny abo swětny — njesmě měć jenož w šuli před dźěćimi lubosć k narodej na jazyku ze zymnej, haj samo traš k cuzomu přikhilenej wutrobu. Tuž ze słowom, w duchu a skutku chcemy być a wostać dobri a swěrni Serbja; na to zawdajmy sebi w zjednoćenstwje z nowa rucy! Potajkim prócujmy so najprjedy wo to, zo dawamy dobry přikład nic jenož našim dźěćom, ale wosebje też — a myslu, zo je to wulcy ważne — wotrosćenym. Česćujmy tuž a přiswojmy sebi dobre serbske wašnja a nałožki, kotrež rěkaju: pobožnosć, pokornosć, přećelnosć, spokojnosć atd., česćujmy pak też našu drohu serbsku rěč! Bóh je stworił wšitke rěče, potajkim też našu serbsku. Kak zrudnje to je, hdyž serbski wučeŕ, kotryž ma swjatu přisłušnosć, w dźěćoch wubudźeć a zahorjeć lubosć k serbskej rěči, so sam za nju hańbuje, ju samo zacpěwa w samsnej swójbje, we wobkhadźe z kolegami, haj ze Serbami při piwnej zabawje! Što potom wuskutkuja wšitke rjane słowa w šuli a w serbskich towaŕstwach, hdyž tola wótre wóčko dźěsća a ludu widźi w žiwjenju cyle hinaše wupłody? Wšitke tajeństwo so wjeći, a zawěsće też tu. Tuž trjebajmy tola wšitcy přecy a wšudźom, hdźež a hdyž so hodźi, našu drohu maćeŕnu serbsku rěč; trjebajmy ju we swójbach, w šuli, mjez sobu a při wobkhadźe, ale prócujmy so też, zo ju derje a dobru trjebamy, zo so wosebje wšěch wopačnosćow a germanismow zdalujemy. Samo so rozemi, zo mamy tu stajnje też to wopomnić, zo mamy krutu winowatosć, naše dźěći nawučić też němsku, a to dobru němsku rěč. Wo to pak so zawěsće też kóždy prócuje. (Pokračowanjo.)

Z Łužicy a Sakskeje.

Z Budyšchina. Najdoštojnischi knjez biskop Dr. theol. Jurij Łuschanski je so minjenu wutoru wjeczor po 11 hodź. z Drježdžan na pucź do Roma podał. Z najdoštojnischim knjezom je też knjez Lehrer, wobsedźeŕ fabriki w Zitawje, kiž jako bamžowy tajny komornik pola swjatoho stoła cžeſtnu

ſłużbu wobſtara, ſo ſobu do Roma naſtajił. Hewak je ze Sakſkeje hiſchcźe knjez ſuperior Monſignore Schmittmann z Lipſka w Romje. Knjez biſkop ma myſle, pſchi wulkotnych jubilejſkich ſwjatoczńoſcźach 8. decembra w Romje pſchitomny bycź, tak tež ſcźěhowacu njedźelu pſchi ſwjatoczńoſcźi ſwjatych prajenja. Skónc tſeczoho tydźenja adventa chce najdoſtojniſchi knjez zas domoj bycź. — Bóh joho pſchewodź na waźnym puczu k ſwjatomu wótcej.

Z Radworja. Mějachmy tu dotal dwě knihowni: knihownju „Katholſkeje Bjeſady“ (kaſina) a knihownju „Towarſtwa knjeźnow“. Dokelź pak wobej towarſtwje jenoź ſwojim ſobuſtawam wupożczowaſchtej, njemějeſche tola najwjetſchi dźěl woſadnych trěbnych knihi k czitanju. Zo by ſo tutomu njedoſtatkej wotpomhało, wobzamknyſchtej ſpomnjenej towarſtwje, ſwojej knihowni zjednoczicź a knihi za ſnadny czitanſki pjenjez tež njeſobuſtawam wupożczowacź. K tomu bu hiſchcźe z tſeczeje ſtrony nahladna liczba zabawnych knihi pſchidata. Tuta wopſchija woſebje nimale doſpołnu zběrku ſerbſkich knihi, kotrychź tu dotal ſkoro docyła njeběſche. (Tež hrabinſke Einſiedelſke knjeźſtwo knihownju hiſchcźe wo wſchelake ſpiſy rozmnoži.) Zradowanjo tuteje zhromadneje knihownje je nětko dokónczene, tak zo móże ſo z wupożczowanjom zapoczecź. Za nje poſtajiſchtej ſpomnjenej towarſtwje jako wobſedźercy knihownje ſcźěhowacy czitanſki porjad: 1. Knihi wupożczuja ſo kóždu njedźelu po nyſchporje (na ſarje delka). 2. Sobuſtawy „Katholſkeje Bjeſady“ a „Towarſtwa knjeźnow“ a jich ſwójbni czitaja knihi darmo. Jenoź ſchtóź by małe knihi (hacź do 500 ſtron) pſchez 1, wulke pſchez 2 měſacaj zdźerżał, by dyrbjał za dalſchi czas poſtajeny czitanſki pjenjez płaczicź. 3. Njeſobuſtawy maja na tydźeń 3 pjenjeźki czitanſkoho pjenjeza płaczicź. 4. Kóždy czitar móże ſebi hižo do nyſchpora (wot 1 hodźin) we wupołożenym zapiſku (katalogu), hdźež ſu wſchě knihi po ſwojim wobſahu zrjadowane, wupożczomne knihi wupytacź, z czimž ſo wupożczowanjo po nyſchporje poſpěſchi.

Serbske prawo.

Kral móc a prawo sebi z Boha čěra.
Wón poruča, my posłuchamy radźi,
Wón rozsudźa, hdyž muž so z mužom wadźi.
Tak žada wot křesćanow sebi wěra.

Tuž Serbow pobožnych je znata swěra;
Mać hižo do wutrobow nam ju sadźi,
Serb žadyn kraj a krala njepřeradźi.
Kral za nas, my za krala — prawa měra —

My w njezbožu a zbožu z kralom dźemy
A ze skutkom to dopokazujemy,
Měć serbske prawo za to pak też chcemy.

Kral naše prawo chce a budźe hajić —
Hdyž chcył, štóž kralej służi, wam so stajić,
Wšak wěsće, Serbja, komu maće prajić.

J. Ćišinski.

Z cyłoho ſwěta.

Sakſka. Joho Majeſtoſcź kral Friedrich Auguſt je wutoru 29. nov. lětuſchi wurjadny ſejm ze ſwjatocźnej trónſkej rěcźu wotewrił. Zaſtupiwſchi z wulkej ſwjatocźnoſcźu do ſale w kralowſkim hrodźe, hdźež běchu ſo ſtawy wobeju komorow zhromadźiłe, poſtupi na trón a cźitaſche trónſku rěcź. W njej ſpominaſche na ſwojoho horcolubowanoho nana, njeboh krala Jurija, praji, zo je jomu ſwěra a powſchitkowne ſobužarowanjo pſchi joho hłubokej zrudobje wulke pokojenjo pſchihotowało, za cźož ſo wutrobnje dźakuje. Kral je pſcheſwědcźeny, zo budźa ſtawy, póznawſchi wyſoke póccźiwoſcźe zemrětoho, tež joho wopomnjeczo cźeſcźicź. To pak ſo njemóže lěpje, hacź zo w duchu zemrětoho dale dźěłamy. Tež wón ſam, kral, chce knjeźicź w duchu ſwojoho nana, kotryž je jomu ze ſwojej bohabojoſcźu, znjeſliwoſcźu a njeſebicźnym dopjelnjenjom winowatoſcźow krafny pſchikład zawoſtajił. — Hłowny pſchedmjet za jednanja wurjadnoho ſejma je poſtajenjo „civilliſty", t. r. pjenjez, kotrež kral (tež ſobuſtawy kralowſkoho domu) wot kraja dóſtanu. Pſchi załoženju wuſtawy (Verfaſſung) ſu mjenujcy dotal kralowſke wobſedźeńſtwa, kotrež mějachu wjele wjetſchi wunoſchk, ſo krajej pſchewoſtajiłe. Dźěl tohole wunoſchka ſo nětk kóždolětnje kralej a joho domej wot kraja płacźi, a to ma ſejm zwolicź. Pſchi naſtupjenju nowoho krala ma po wuſtawje ſejm poſtajicź, kelko ma ſo płacźicź. Wo tom budźe nětko lětuſchi ſejm jednacź. Je hižo wucźinjene, zo ſo dotalna civillaſta njepowyſchi.

Francózſka. Socialdemokracźi ſu w Francózſkej najſwěrniſchi pſchiwiſnicy a pomocnicy loże, t. r. ſwobodnych murjerjow. W tym ſo woni wot ſwojich towarſchow w Italſkej rozeznawaja, hdźež ſocialiſtojo z ložu niczo njechadźa cźinicź nječź. Tak ſocialiſt we wulkich ſocialiſtiſkich nowinach „Courier Européen" piſa: Po dołhich lětach cźichoho dźěła je ſwobodne murjerſtwo mjez wſchitkimi towarſtwami, kotrež z demokratije zeſkhadźachu, najmócniſche woſtało a khmane, zapoczate wojowanjo pſchecźiwo cyrkwi z wuſpěchom dale wjeſcź. Njezda ſo, zo by joho móc z njeluboznymi nazhonjenjemi poſlednich dnjow zeſłabjena była. Swobodne murjerſtwo ſwój wliw na wólby zhubiło njeje a za pſchichod woſtanje hłowna móc politiki. Joho móc ſo zepjera na njeliczomne hałzy a hałzki, kotrež z Pariza do wſchitkich provincow ſo wupſcheſcźeraja; pſchecy dale krocźi a dobywa ſo do zaſtojnſtwow a wyſchnoſcźow, z kotrychž duchu klerikalni wuhnacźi; w parlamencźe ma wulku liczbu zmužitych a ſwěrnych zaſtupjerjow. Dale praji ſpomnjeny cźaſopis, zo je za cźas kejžorow knjeżaca bouržoiſija (to ſu zamóžicźi wobydlerjo) ſwobodne murjerſtwo w mocy měła, tehdom ſwobodne murjerſtwo pod ſtatnym dohladom ſtojeſche. Republika je dohlad zběhnyła; bouržoiſija na to loże dale a bóle wopuſchcźowaſche a mjeńſchi ludźo do njeje zaſtupowachu. Dołho ſo loże z pſchecźiwjenjom pſchecźiwo cyrkwi wuznamjenjachu, wot lěta 1889 ſo antiklerikalismus powſchitkownje rozſchěrjecź pocźa. Nimale wſchitcy politikojo, kotſiž mějachu po tym najwyſchſche zaſtojnſtwo w ſtacźe, běchu a ſu ſwobodni murjerjo. Hacź do lěta 1894 běchu jenotliwe loże mjez ſobu njepſchezjene, tak zo telko njewuſkutkowachu, to je nětko hinak .... Hižo 1898 dyrbjachu ſo pſchi wólbach napſcheczo ſwobodnym murjerjam wſchelake żadanja dopjelnicź. Pſchi wólbach 1902 pak dyrbjachu wólbni kandidacźi ſwobodni murjerjo bycź a — jeli hiſchcźe njeběchu — do nich zaſtupicź. Hdyž to jedyn w departemencźe Seine et Marne zapowě, poſtaji ſo druhi kandidat, a tón bu tež woleny. W lěcźe 1897 konvent wobzamkny:

Wſchitcy wot lożow podpjerani kandidaczi dyrbja podpiſane (politiſke) wěry-wuznaczo pola rjadowneje rady zapołożicz. — Z tym wſchěm je zjawnje wuprajene a pſchiznate, ſchtož je dawno znate a wěſte: zo njepſchecźelſtwo pſche cźiwo katholſkej cyrkwi we Francózſkej pſchede wſchim (haj ſnadź jeno) wot ſwobodnych murjerjow wukhadźa. Cźi nětko we Francózſkej zjawnje knjeża a wſchitcy jeje zaſtojnicy ſu jich poſłuſchni ſłużownicy.

Japanſko-ruſka wójna. Japanſcy ze wſchej mocu ſo na twjerdźiznu Port Arthur dobywaja a chcedźa ju nětko za 20 dnow w ſwojej mocy měcź. Wojowanja tam ſu žałoſtnje krawne. Někotre mjeńſche wuſpěchi Japanowje dobywaja. Lědma pak ſu z njeſměrnymi woporami někotre naſypy dobyli, dha ſtoja pſched hiſchcźe wyſchſchimi a ſtraſchniſchimi. Kak ſo to tam hiſchcźe ſkónczi, ſo njehodźi prajicź. General Stöſſel ze ſwojej wobſadu w twjerdźiznje ſo woprawdźe rjekowſcy wobara.

Należnosće našoho towarſtwa.

Sobustawy na lěto 1904: kk. 626. Michał Měrćink z Njeradec, 627. Mikławš Bryl z Wudworja, 628. Bernarda Wićazec z Porta Coeli-Tišnowa, 629. Hana Lehmanowa z Khróśćic, 630. Mikławš Wałda z Prawoćic, 631. Jurij Kokla z Hórkow, 632—634. z Worklec: Hana Lehmanowa, Michał Wincař, Mikławš Ryćerja.

Sobustawy na lěto 1903: k. 798. Mikławš Ryćerja z Worklec.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Radworju.

Dale su woprowali: Marija Mićcyna z Hodlerja (k česći swj. Antonija) 3 hr., na Donatec-Rječkec kwasu w Kamjenjej 12 hr., njemjeuowany z Bronja 15 hr.

Za cyrkej swj. Józefa w Hajnicach.

Dotal kwittowanych 8387 hr. 58 pj. Dale woprowachu: N. N. 2 hr. Ze Smjerdźaceje 3 hr.

Za twarjomnu nowu cyrkej we Wulkim Šunowje: Wot sobustawow třećoho rjada přez knjeza P. Dominika w klóštrje 12 hr.

Za Serbski Dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdatych 12444 hr. 89 pj. Dale darichu: W Handrijcach před Handrijom bjez Handrija woswjećichmy Handrija pola Handrija spominajcy Handrija a dobrych přećelow Handrija a wšitkich serbskich Handrijow — sami črjódka Handrijow 3 hr. 75 pj.

Zapłać Bóh wšěm dobroćerjam!

Krajan,

katholſka protyka za Hornju Łužicu,

na lěto

1905

z pſchidatej **Protyczku na ſcźěnu** je w expedicijach „Katholſkoho Poſoła“ kaž tež pola klamarjow za **25 pj.** na pſchedań.

Wobydlenjo

na zwónkowſtwje w Radworju móže ſo k nowomu lětu wotnajecź.

Hody

za dźěći, kotrež maja khudych staršich, **mały dar** woprować, je jara dobry skutk. Tohodla prosy tež należnje wo to

Pawoł Knježk, kapłan (Zittau, Lessingstrasse 18).

Cźiſchcź Smolerjec knihicźiſchcźetnje w Serbſkim Domje w Budyſchinje.

Katholski Posoł

Wudawa so kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich expedicijach 2 hr.; z křižnym zwjazkom do domu słany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće a w knihařni lětnje 3 hr., štwórtlětnje 75 pj. Za nawěštki płaći so za rjadk wot sobustawow 25 pj.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarstwa ſſ. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Mikławš Žur, farař w Budyšinje.

Čisło 50. | 10. decembra 1904. | Lětnik 42.

K złotomu jubileju wysocydostojnoho knjeza Monſ. kanonika Jakuba Wornarja,

fararja w Khróšćicach.

(Wobraz z joho skutkowanja.)

Wichor howri z mocu, zo so sylne schtomy zhibuja, wuje tak njewjesele a straschnje, zo sebi nichtó njepscheje, swój proh wopuschćić, zakhadža a mjeta ze sněhowymi mjeczelemi a zawěwa pucze a scježki. Běda pucowarjej, kiž krocži sam po wosamoczenej drozy! Tolsta cžma leži nad cyłej krajinu, ani pucznika, ani wěchi abo schtoma njeje widžeć. — Zaklinka so a durje sta lět starobo farskoho domu so wotamkuu a lědma je posoł, wujachleny sem doběžawschi, swoje poselstwo wuprajił: bjeze wschoho komdženja stanje młody měschnik, wutorhnjeny z najlěpschoho wotpocžinka po sprócnych dźěłach wulkich swjatych dnow; ani słowczka, ani zwuka wón njepraji, ani najmjeńscheje njespokojnosce njepokaza so jomu na wobliczu: ze znamjenjom swjatoho kschiža so posylnjejo stany, so wumy, zdrascži, zhotowa, woteńdže a za krótke wokomiki krocži won do cžmy, wichora, wějeńcy a zymy a swěrny pschewodnik z nim. Ani słowczka so njerěcži, pschetoż Boži syn wotpocžuje na joho swěrnej měschniskej wutrobje, kiž jomu z cžichej, ale cžim nutrnischej modlitwu porucža njesmjertnu duschu cžežcy khoroho wosadnoho. — Wažne, haj najwažnische dźěło swojoho swjatoho powołanja, kotrež so ani hodžiny, haj ani na mjeńschinu wotstorczicź a ženje wjacy wospjetowacź a narunacź njehodži, dokonja wón swědomicze a swěrnje, ze wschej luboscžu dobroho pastyrja a žanoho džaka, myta a zarunanja nježadajo, so zasy wotsali runje tak z cžicha a spokojnje, kaž bě pschischoł.

A kaž džensa prěni krócź, tak je wón to ze samsnej, ženje njekhablacej swěrnej luboscžu cžinił wjele tysac krócź. Ani wjedro ani wichor, ani horcota

ani zyma, ani daloki ani hrozny pucź njemóże joho wottraschicź. Ani pschecźiwna ani natykowaca khoroscź jomu njezadźěwa, ani khudoba ani bohatstwo njeczim rozdźěla, joho niczo njewottrascha: joho niczo njehoni, njenuzuje, dyžli jenicžcy luboscź — swěrna pastyrska luboscź: „charitas urget“, luboscź k njesmjertnym duschom joho stajnje jenak mócnje woła.

* * *

Tak su katholicy měschnicy we wschěch czasach a we wschěch krajach khorych doma wobstarowali a zawěsće nic najmjenje naschi czeschzomni serbscy pschedkhadnicy, a lědma je sebi to w žanej serbskej wosadze wjacy wopornivoscże žadało hacź w Khróscźanskej. K ranju a k wjeczoru, k połodnju a k połnocy su pucże a scźežki daloke, horate a wobcźežne.

Tehdom běch hischcże dźěczo, sonjach prěnje slódke sony wotucźaceje mlodoscże w domje lubeju starscheju tam, hdźež po nawjeczornej mjezy serbskoho kraja a Khróscźanskeje wosady so wije pschez lěsy, haje a łuki rěczka wot Lipicy do hole dele. — Žadnischi a wosebnischi wopyt, a wjetscha je kedźbnoscź, pschede wschěm kedźbnoscź dźěczi. Tehdom bě — a z dźěła drje tež nětko hischcże tak bywa — najwosobnischi wopyt „knjez“, to rěka duchowny knjez. A my dźěczi njebychmy — a byrnjež tež wjacy hacź dwě woczi měli — žanoho wóczka z njoho spuschczili a žane joho słowczko njeby nam wuschło. A za tón czas je tam z Lipicy mnoho wody pschez hona mojeje domizny wuběžało a mnohi wichor tež mi nad hłowu a pschez wutrobu pschecźahnył — ale „swěrna mysliczka wěczny pomjatk ma“. Mnohi rjany a khutny zacźischcź słhadźa mi tež hischcże dźensa w pomjatku z tamnoho czasa, zawěscże pak žadyn khutnischi a nadobnischi, hacź wobraz měschnikow, kiž su mojich lubych na posledni pucź z wótcźnoho domu pschihotowali. A mjez tutymi swěrnymi měschnikami bě najhuscźischo knjez „kaplan“, tehdom tón knjez, kiž dźensa swjeczi swój złoty jubilej. Cyle bjez dźiwa, zo so mi runje dźensa z hłubinow pomjatka wunurja joho czeschzomna postawa z dawno zańdźenoho czasa, hdyž joho prěni krócź widźach a hischcże dźensa klinczi mi pschez wutrobu pobožnoscź, nutrnoscź a tróschtowaca luboscź, z kotrejž so wón modlesche pschi wobstaranju khorych. —

Schtyrceczi lět je so minyło, schtož tehdom widźach a njerozemjach, to nětk widźu a — kaž daloko je potajnoscź hnady Božeje zrozemliwa — tež rozemju a sebi czim bóle ważu. — Wboha macź a wschitke jeje wurudźene dźěczi wokoło njeje płakaja psche nana, kotryž czerpi nimo měry a kotrohož smjercź mohł rjec hižo dźerži a bjerje z mócnej ruku cyłej drohej swójbje. A do domu pschińdźe tón samsny „knjez“, kotrohož sym něhdy tam we wótcźnym domje spóznał, joho włosy wschak su so dawno zbělike, ale joho wutroba je hischcże jenak młodostnje zahorjena za swjate powołanjo a samsna nutrnoscź a tróschtowaca luboscź klinczi ze wschěch joho słowow. Lěkař, kiž khoroho po wobstaranju zasy wopyta, joho wjacy njespózna: tajki słódki měr, tajki njebjeski pokoj bě jomu do wutroby pschischoł, zo žaneje skóržby a žaneje žałoscże pschi wschěch bolosczach wjacy z joho horta njeslyschi. To skutkuje hnada Boża pschez swěrnoho měschnika!

* * *

Nichtó njeje potrěbnischi tróschta a pomocy dyžli khory a tohodla tež so nihdźe jasnischo njepokazuje pastyrska luboscź a swěra katholskoho měschnika, dyžli pschi khorych a mrějacych. A tohodla dowolich sebi na to zjawnje spomnicź, z kajkej njewschědnej wustojnoscźu, wopornivoscźu a luboscźu je wysokodostojny knjez jubilar Mjg. Wornař tež w tymle nastupanju pjecź dźesat lět njewustawajcy skutkował.

Wſchitcy měſchnicy, a zawěſcże wón nic najmjenje, derje wědźa, zo wſchitka cżeſcź ſluſcha Bohu ſamomu. „Pſchez hnadu Božu ſym to, ſchtož ſym", praji ſwj. Pawoł a z nim my wſchitcy, ale dźak, wulki njewuprajomny dźak zaſłuži ſebi tón, ſchtóž je z tutej hnadu derje a ſwěrnje ſkutkował. A tele ſwědcżenjo dawa zawěſcże pſchecy, woſebje pak w tychle dnjach cyła wulka Khróſcżańſka woſada a tež wſchě tamne woſady, w kotrychž je wón prjedy ſkutkował, naſchomu lubowanomu drohomu farařej-jubilarej.

„Dobry paſtyř dawa tež ſwoje žiwjenjo za ſwoje wowcy." Połſta lět ſwojoho žiwjenja, połne dźěła, prócy, napinanja a ſebjezaprěwanja, je naſch knjez jubilar hižo dał a woprował za ſtadło, kotrež je jomu Bóh dowěril. Tohodla poſtrowjeja joho dźenſa z blizka a z daloka, wot brjohow kraſneje Niſy a Cżornoho Halſchtrowa, wot Lipicy hacź k Cżornicy, wot horow hacź do hole tyſacy dźakownych duſchow a pſcheja jomu hiſchcże mnohe ſtrowe a zbožowne lěta.

Złota króna joho dźenſa debi, ale kraſniſcho hacź złoto debi joho měſchniſku wutrobu wurjadna ženje njekhabłaca paſtyřſka ſwěrnoſcź. — Njech tež radoſtny kěrluſch jubileja wuklinczi, njech tež ze ſpěſchnoſcźu cżaſow rjany ſwjedźeń ſo zabywa — dha tola ani „za lětſtotki njezahinje cżěř joho zemſtich dnow". Pſchetož joho ſkutki budźa joho ſcźěhowacź a wſchitcy cźi, kotrychž je joho paſtyřſka ſtaroſcź pſchihotowała na zbóžny wotkhad do wěcżneje domizny, budźa joho z njewurjeknitej radoſcźu poſtrowjecź a khwalicź tam, hdźež Bóh ſam dawa njezachodnu krónu wſchěm, kiž ſu tu na zemi ſwěru dźěłali w joho winicy a ſwěru wojowali hacź do kónca. „Hnadu a pſchekraſnjenjo dari Knjez!" (Pſalm 83.)

J. L.

Zhromadźizna „Swobodnoho Zjednoćenstwa katholskich wučerjow serbskeje Lužicy" w Radworju

16. novembra 1904.

(Pokračowanjo a skónčenjo.)

Nabožina so w našich šulach jenož serbski wuči. Tu myslu, njeby cyle wopak było, hdyž bychu naši knježa duchowni też trjebali dys a dys němski wuraz, haj, hdyž bychu hłowne wěrnosće swjateje wěry dźěćom też poskićili w němskej rěči. Haj samo nawuknjenjo někotrych němskich paćerjow njeby było wopaki. Čohodla, to wězo tu rozjasnjeć njetrjebam. Ale w našich serbskich šulach serbske kěrluše spěwać wuknyć a też potom spěwać němske kěrluše, to nanihdy za prawo a dobre připóznać njemóžu. Škoda časa a prócy!

W zjednoćenstwje je so wobzamknyło wobdźělanjo noweje serbskeje fible. Dołhe lěta je so wuradźowało a też dźěłało; wjele też podarmo a bjez wuspěcha. Hdyž pak je so nam po dołhim běduenju skónčnje do ruki podała nowa serbsko-němska čitanka, nadeńdźemy sobustawy, kotřiž ju njewužiwaja. Njecham tu dołho rozpominać a wukładować přičiny, kotrež toho abo tamnohe wot zawjedźenja a trjebanja noweje čitanki wotdźeržuja, ale prašam so jenož: Skutkujemy potom też jako zjednoćenstwo, abo jako wěrne sobustawy tutoho towaŕstwa, hdyž njezawjedźemy w našich serbskich šulach też přezjenosć wo knihach, a to ani wo prěnjej čitancy? Zo njeje cyle dospołna, to zawěsće też spisaćel prěć njebudźe a nochce.

— Štó hižo by podał cyle dospołnoho dźěła? — Ale mamy ju; a trjebać, a to z wuspěchom trjebać so derje hodźi. Sym to sam nazhonił a wupruhował. Wězo sym tam wšelake zmylki a přehladanja nadešoł a też kóždy druhi, kotryž ju wužiwa; ale to tola njesmě nikoho k tomu pohnuć, zo radšo čitanku němsku zawjedźe. Myslu, zo ma kóždy sobustaw zjednoćenstwa swjatu winowatosć, zo so wobdźěli na zhromadnym wupruhowanju noweje čitanki. Potom mohłe so zhromadne porjedźenja stać, a kk. nakładnikaj staj hižo dałno přilubiłoj, zo chcetaj prěni dźěl dać z nowa čišćeć. Tuž budźmy tola sobustawy zjednoćenstwa a zjednoćmy so też tu k jenomu — dobromu — a lěpšomu! Haj, myslu samo, zo dyrbjało nam móžno być, w našich šulach zawjesć a přewjesć dospołnu přezjenosć we wšitkich knihach, nic jenož w čišćanych, ale też we pisnych a domjacych zešiwkach. Sym hižo jónu w zjednoćenju rěčał, tak daloko hač so wo pokračowansku šulu jedna. Dźens bych tuto přećo też na ludowu šulu chcył nałožene wědźeć a praju tohodla: Zawjedźmy w našich šulach dospołnu přezjenosć! Hdyž smy wšitcy za to, hodźi so to też přewjesć. —

Přińdu k spěchowanju interesow našoho stawa. To je wězo jara woskoćiwy dypk. Ale hdyž je we wustawkach tak postajene, ma też so wobkedźbować. W tym nastupanju dopominam jenož na jenički skutk, kotryž je so hač dotal wot towařstwa stał. To běše tehdy, hdyž sebi cyrkw. wučerjo přez pokornu prózstwu žadachu runosć porno našim susodnym kollegam. Přejachmy sebi jenaku mzdu za našu służbu na njedźelach a swjatych dnjach, w martrownym a křižnym tydźenju, mjez Božim Ćełom, na póstnych pjatkach a w advenće, a to cyłe 250 hr., kotrež naši susodźa za jich njedźelske dźěła po zakonju z najmjeńša dyrbja dóstać. Ale wam wšitkim je wuspěch tuteje prózstwy derje znaty, a też to, štó je jeje dopjelnjenju zadźěwk stajił.

Bohužel. Wšako tola kóždy wě, zo po cyłych Serbach ani jedyn cyrkw. wučeŕ njeje, kotryž by za swoje dźěło a prócu přijomnje był mytowany. Měnju pak, zo hišće też dźensa płaći słowo: „„Štóž wołtarjej służi, ma też wot wołtarja žiwy być.““ — Přijomne a sprawne by zawěsće było, zo by so kóždomu wučerjej dała do społna „instrukcija“, z kotrejež móže dokładnje widźeć, što ma činić, a kajke zarunanjo so jomu za to dóstanje.

Štož dale naše šulske dokhody nastupa, drje so te też jenož tak daloko polěpša, hač sebi to zakoń žada. Dokelž naš lud bohužel nima wutroby za swoje šule a njepřipóznawa prócowanja swojich wučerjow. —

Zbywa nam, hišće pohladać na štwórty a to posledni dypk našich wustawkow. A runje tutón zda so mi być nimo měry ważny. Přećelstwo a towařšnosć ma so hajić mjez sobustawami. Njeje to ideal, haj króna našoho zjednoćenstwa?

Naš serbski lud ćerpi wot starodawnych časow na wšelakich jomu jara škódnych a jón samo zahubjacych khorosćach a njepočinkach. Chcu jenož na někotre spomnić. Su to: zawisć, njepřećo, njepřezjenosć, njedowěra napřećo swojim; slepa dowěra pak

napřećo cuzomu a dr. Tute a hišće wšelake druhe njepočinki su, kotrež su naš něhdy mócny a sławny lud přewinyłe a tak do wotroŕstwa druhich ludow zahnałe. Wone su, kotrež też dale a njepřestawajcy podrywaja zakład, na kotrymž wotpočuje cyłe Serbowstwo, haj wšitka česć a sława našoho ludu a kraja. My pak, lubi přećeljo, smy stajeni wot Boha za wjednikow tohole serbskoho ludu. My znajemy a wěmy, što je jomu k zahubje, a sami chcyli so dać natyknyć wot tutych njekničomnych khorosćyw? To njebudź nanihdy! Lud njewobkedźbuje žadyn staw človjekow bóle a skedźbliwšo, khiba wučerjow a duchownych. Tuž pěstujmy tola sprócniwje a skedźbliwje kwětku lubosće a přećelstwa w zahrodcy našoho „„swobodnoho zjednoćenstwa!““ Lud njech ze spodźiwanjom na naše — swojich powołanych wjednikow — prócowanja a płody hlada, a — wobkuzwany wot lubozneje wónje tutych kwětkow a płodow lubosće a přećelstwa — zawěsće też sam póčnje lubosć a přećelstwo wusywać w swojich statokach, wjeskach a wosadach.

Što pak je „„zjednoćenstwo““ w tutym nastupanju činiło a kak je tutón ważny nadawk wukonjało? Dyrbimy bohužel wuznać, zo je runje tu prócowanjo jara, jara snadne było. Jenož dwójcy za cyłe 19 lět swojoho wobstaća zeńdźechu so sobustawy k wjesołej zabawje ze swojimi přiwuznymi. Bě to w lěće 1888 ze składnosću tamnoho koncerta k lěpšomu „serbskoho seminara“ w Prazy w kupjeli, a 1898, potajkim 10 lět po tutym — k dopomnjeću 50lětnoho wobstaća serbskoho wučeŕskoho towaŕstwa při zhromadnej wječeri w Pančicach. Wčzo měło so tu też spomnić na khwalbne wašnjo, zo počesćujemy swojich jubilarow z małym darom lubosće, a před někotrymi lětami je so postajiło, zo ma so też na zemrětych sobustawow z Božej mšu spominać. — Z toho pak widźimy, zo je to jara mało; a ma so tola runje tutón zaměr: hajenjo přećelstwa, přezjenosće a lubosće — dokelž je tak jara a nimo měry ważny za naše cyłe socialne stejnišćo — wosebje a to z wulkej horliwosću wobkedźbować a spěchować. Bych sebi we tutym nastupanju dowolił namjet: Chcemy so wot nětka z najmjeńša kóžde lěto jónu tu abo tam zhromadźić k wjesołej zabawje ze swojimi mandźelskimi a traš też z někotrymi přećelemi šule a wučerjow! — Myslu, zo maja tusto dosć naše mandźelske też jara wulki wliw na to, kajki je wobkhad a přećelstwo mjez jenotliwymi swójbami a šulemi. My so z wjetša znajemy, z najmjeńša my starši; njech spóznaja so też mjez sobu naše žony! njech so přez to wobtwjerdźi a wobnowi přećelny zwisk a wobkhad mjez našimi swójbami. Zawěsće so přez tajki wobkhad někotryžkuli wótry jazyk wutupi a traš cyle woněmi.

My pak budźmy nic jenož w tutym towaŕstwje, ale w cyłym našim žiwjenju mjez sobu wěrni a sprawni. Česćujmy kóždy samoho so; ale česćujmy runje tak też kóždy druhoho a dźeržmy krute a swěrne přećelstwo mjez sobu a našimi swójbami. Wopomńmy často: „„Štož nochcu, zo by so mi stało, też druhomu činić nochcu.““ Lubujmy so a njesmy brachi bližšoho z lubosću. Je štó wopačnosć spóznał na druhim, sčiń joho na nju z lubosću kedźbliwoho, nic přez cuzy hort abo zjawnosć — ale sam a wopokazaj so z tym jako

wěrny přećel! Zdalujmy so wšoho, štož mohło našu nahladnosć a nahladnosć duchownych a wučerjow docyła podmlěwać. Zo so wotrjeknjemy wšoho dołho sydanja w korčmach při tučnej worćiznje a dwělomnej zabawje, so samo rozemi. Časćiše a dołhe wopyty w korčmach našu nahladnosć nanihdy spěchować njebudźa. Ale z našoho horta njech też ženje njewukhadźa ranjace abo přisłodźace słowo wo našim přećelu a kollegu. Położmy ruku k wutrobje a wuznajmy, zo njejsmy ani jedyn bjez bracha a słabosćow.

Raznje wotpokazajmy kóždoho donošowarja a přisłodźerja a njenasadźujmy so z nim, njech je, štóž chce, abo rěka, kaž chce! Z tym budźemy zawěsće spěchować swoju česć a nahladnosć duchownoho a wučeńskoho stawa. Ničo njeje wohidniše, hač přisłodźace rěče wo swojim kollegu na piwnej ławcy a před měšanym publikom; zacpijomne a zasudźomne pak, hdyž so tajke něšto stawa samo w přitomnosći šulskich dźěći! Tola njech je dosć!

Lubi přitomni! Zawěsće póznawamy, zo mamy wulke polo, na kotrymž nas hišće čaka mnohe a traš też ćežke dźěło a próca. Tola njech zda so nam być ćežke, njestróžmy so joho! Štož sebi postajichmy za nadawk našoho zjednoćenstwa, hodźi a dyrbi so też wuwjesć a dopjelnić, kajcy bychmy byli hewak mužojo? Słuša k tomu jenož dobra wola, po připadźe trochu zmužitosće a skónčnje wutrajnosć. Dobru wolu wopokaže kóždy ze zastupom do „„zjednoćenstwa““; dokelž, hdyž so zapisa jako sobustaw, wotpołoži tak rjec slub, zo chce ze swojimi mocami spěchować a podpjerać zaměr towarstwa.

Zbudźujmy dha też we sebi tamnu smužitosć, kotraž česći njesmjertnje sławnych muži wšitkich ludow a časow. Zhromadźmy wšitke naše mocy po móžnosći a na prěnim měsće jeničcy kóždy na swoje powołanjo. Zahorjejmy so mjez sobu za swoje powołanjo, zo by nam móžno było, wšitke naše dźěła a prócowanja we nim dowjesć k najwjetšej, nam móžnej dospołnosći. Njebudźmy małomyslni, a njedajmy so přez žadyn zadźěwk wottrašić wot wuwjedźenja toho, štož smy za prawe a dobre spóznali. „Móžu to dokonjeć a přewjesć, hdyž jenož chcu!“ to budź naše hesło. Njedajmy so ženje a nanihdy wot swěrnoho dopjelnjenja swojich zastojnskich winowatosćow wottrašić a też wotdźeržować přez hanjenja, wusměšenja, pódlanske dźěła a wšelake towarstwa. Bóh je nas postajił do našoho powołanja; joho swjatu wolu chcemy dopjelnić, a to přecy a swědomiće!

Skónčnje budźmy też wutrajni we našim dźěle! Wutrajnosć dawa nam móc we wšelakich bědźenjach, — njedawa nam začuwać wšelake hórkosće, kotrež so kóždomu často dosć přihotuja, — přewinje kóždy zadźěwk a njeda so přez najhórše podeńdźenja wottrašić, po nastupjenym a za prawy spóznatym puću zmužiće dale kročić. Wutrajnosć wobstoji w tym, zo smy dźensa to, štož wčora běchmy a štož budźemy też jutře. Bjez wutrajnosće njehodźi so dokonjeć žadyn ćežki a dołhotrajacy nadawk. A prašam so: Njeje nadawk, kotryž mamy jako duchowni a wučerjo, ćežki, zamolwjenja połny — prócy a časa hódny?

Tuž wospjetuju hišće jónu: Pokažmy dobru wolu, mějmy prawu zmužitosć a prócujmy so wo wutrajnosć we wšim dobrym! Potom budźe kčěć a rosć naše „swobodne zjednoćenstwo“, a naše zhromadne prócowanja ponjesu stotore, haj tysacore płody za čas a wěčnosć. To daj Bóh!“

Žohnowany, kiž pschikhadźa w mjenje Knjeza.

(Z primicy w Róženčźe.)

Do Róžanta! Ze swjatočnym zwukom zanoschuja zwony swój hłós ze swjatnicy hnadownoho městna „Naschcje Lubeje Knjenje z lipy“ wołajcy a witajcy k swjedźenjej do Róžanta. Njewitaju wschak dźensa processiony, čžrjódy pobožnych putnikow budź z blizka budź z daloka ródneje Łužicy, kotsiž hewak k hnadownomu městnu Naschcje Lubeje Knjenje khwataja, zo bychu w naschim srjedźischčźu na jeje swjedźenjach so zjednočźeli w kěrluschach a pačźerjach. Cyle wurjadny swjedźeń to je, kiž je zaswitał za naschi lubowany Róžant. A wscha wokolnosčź, Boža stwórba sama a krasny słónčźny dźeń wokrasnjuja žadny swjedźeń.

Na wučźeńi pola Wjenkec pak z nutrnej radosčźu bija wutroby hnadownomu swjatkej napschečźo. Jich nowoswječźeny młody knjez hotuje so dźensa k swojim prěninam — Introibo ad altare Dei! — na prěnju Božu mschu. Cyły dom w kwasnej pyschе wozdobjeny čźaka na pschikhad swjatočźnoho procesijona, kiž ma joho do swjatnicy wjesčź! —

„Žohnowany budź, kiž pschikhadźa w mjenje Knjeza!“ tak wołaja zwony. Horjeka na schuli pak rěčźi wosadny farař knjez Bjedrich młodomu měschnikej a namołwja joho k swjatonu skutkej; tam so złožujetej rucy nana a mačźerje na hłowu psched nimaj klečźacoho duchownoho syna a jeju wutrobje zdychujetej wo njebjeske žohnowanjo za njoho. A hižo du do domu Božoho: Do prědka z korhowjemi, za nimi scźěhuje „Lilija“ w towarschnym zwjazku, kiž chce ze spěwom powitačź młodoho měschnika, jej je so pschitowarschiło wojerske towarstwo ze swojej korhowju. A lubozne, drobne družki scźelu kwětki na měschnikowu drohu, nic wschak pschecy jenak posytu z rózemi ale skerje z čźernjemi. Z tajkim pschedkhadom wjedźe rjad duchownych — w nahladnej liczbje něhdźe 20 — swojoho nowoswječźenoho sobubratra, a za nimi čźrjódka zbožownych starscheju, bratra a sotrow a druhich pschiwuznych, kotrymž so dźensa woblicža z radosčźu jasnja. Kak so jich zbožo hakle potom zdospołni, we wokomiku, hdyž młody měschnik swojim lubym posčiči Božoho Syna! —

Haj zbóžni starschi a swójbni pschiwuzni, z kotrohož klina wukhadźa wot Boha powołany japoschtolski dźěłačźeř za Knjezowu winicu. Tajki jenič̀ski dźeń zaruna lěta staroscźow a strachow poknoho wojowanja, prócy a dźěła tomu, kiž zastupi do měschniskoho powołanja, a też lubym starschim je kóždy wokomik tohole swjedźenja z mytom mohł rjec za runje telko minjenych lět, dokelž nadobo žnějetaj wschě płody dołholětnych woporow. Bóh Knjez pak dawa starschimaj swoje žohnowanjo, kotrejž z nadobnej a horliwej wopornosčźu jomu poswjecźujetaj najlubsche, schtož je jimaj wobradźił, so złožujcy po zasadźe: „Pschetož joho dźěło smy, stworjeni w Khrystusu Jězusu k dobrym skutkam, kotrež je Bóh pschihotował, zo bychmy w nich khodźili.“ (Ef. 2, 10.) To dowola pak sebi dopisować tuby z dźakownosčźu wopomnicź, zo bychu serbscy starschi sebi pschikład brali za wukubłanjo swojich dźěčźi a naůdu-li pola

nich duchowne dary a powołanjo, zo jim njebychu wobarali, po prawych puczach hicz za swjatym powołanjom! Schtóz pak so powołany njeczuje, njech so k tomu tez zenje nuczicz njeda.

W swjedzeńskim prědowanju rozłożuje knjez administrator Winger z raznymi słowami, so zepjerajo na słowa swjatoho Pawoła (1. Kor. 4, 1): „Tak měj nas cłowjek za służownikow Khrystusowych a wudzělerjow potajnosczi Bożich", powołanjo měschnika, mjenujcy Bożu móc pschi cłowjeczej słabosczi w měschniku. W swojim prědowanju, kotrez je wschitkich pschitomnych zwjeseliło a hłuboko hnuło, wjeledostojny knjez wosebje na Różant a joho swjatnicu, nasche serbske hnadowne městno, spominasche a pokaza, kak je w khłódku tejele swjatnicy so czestna swójba wuwiwała, kotraz dzens hizo swój schtwórty sobustaw służbje Bożej poswjeczuje. —

Na to młodo měschnik stupi k wołtarjej, wobdaty wot wosadnoho fararja a swojeju sobu-nowoměschnikow Micza a Rößlera, kaz tez tsjoch bohosłowcow Dórnika, Rjedy a Delenka, kotsiz jomu pschi swjatym skutku poskużowachu. Różenczanske stawizny powědaju, zo tudy na swjatym městnje je stał něhdy — psched tysacom lět trasch — krasny schtom, lipa, kotraz je z mócnej krónu swojich hałzow schkitała psched horcotu a deschczom, a z luboznej wónju swojich kczenjow wokschewjała. A kaz je spěchał tehdom zemjan Lucian ze Sernjan po Różenczanskich honach na honćwje, z nazdala zawohladawschi krasnu knjeni, zadosczinwje za njej spěchał na konju, zo by ju spóznał, doniz so wona jomu skónczńje zjewi w swjeczeczu na Różenczanskej swjatej lipje, tak tulc tez nětko khwata młody měschnik k wołtarjej. Haj khwata, zo by pschi swojim prěnim woporje Bożeje mschě tez „naschu lubu knjeni z lipy" sobu prosył wo dalschi jeje zakit, maczeŕsku lubosczz a njebjeskoho dzěsczża zohnowanjo za swojich lubych wschěch a za wschón serbski lud a kraj! A zawěsczże wschitcy pobożni zhromadzeni zjednoczichu so z knjezom primiciantom z najnutrnischim paczerjom, a z wutrobnymi pschecżemi, zo by chcyła próstwy wuskyschecz a nam dale bycz pomocnica a srjedzicżerka pola swojoho Bożoho Syna. A z khorom zanoschuja hłosy Bożeje mschě pobożne „Kyrie eleison", pokorne „Credo" a radostne „Jubilate" kaz wschè druhe swjate spěwy, doniz njewuklincża z hordoznym Te Deum a Tantum ergo sacramentum.

Z dusche hłubin zajuska cyła wosada „Tebje my Boha khwalimy!" —

* * *

Swjedzeńsku hosczinu běschtaj kwasny nan a kwasna macz swojomu synej pschihotowałoj w Bjeńschec hosczencu w Sernjanach. Tam so za dołhe, prěki a po dołhosczi zestajane rjady blidow zesydachu hosczo, běsche jich telko, zo so tez najmjeńsche městaczko wobsadzi. Młody knjez sam powita swojich hosczi, dzakujo so za jich pschikhad. Mjez hosczinu knjez scholastik Skala, kiz bě mjez mnohimi druhimi duchownymi knjezimi tez ze swojim wopytom swjedzeń poczescził, sławjesche knjeza primicianta, wopomniwschi, kak je młody knjez swojim létam doprědka khwatał a powołanjo doscżahnył, prjedy hacz hewak bywa. My pak wjeselimy so na docpěczu tohole dnja, z kotrymz su wschě staroscże z dobom pschewinjene. Tuz strowjo a zbożo jomu na mnohe léta! Mjez hosczemi khwata knjez Cyż sławu wunjesczz kwasnomu nanej a maczeri, kotrajz staj z telko woporniwosczu rjany kwas wuhotowałoj. Tez knjez kanonikus Kummer, dwórski prědar, porěcża a spomni z wutrobnymi słowami na primiciantowoho bratra, kiz w dalokej Brasiliskej jako missionarski wucżownik

rjadu ſwjatoho Benedikta pſchebywa, a na duchownej ſotſe, kotſiž zawěſćże w duchu ſu mjez nami.

A ſkónčnje wuſtupi tež woſadny knjez farař Bjedrich a pokaza wuznam naſchich kermuſchow, kak ſo pſchi tajkich ſwójbnych ſwjedźenjach wužſche zwjazki pſchećelſtwa wobkrućeja abo tež nowe nawjazaju. Doſwjećujemy dźenſa tſeći dźeń Ralbičanſkeje kermuſche, tež tónle kwas ma raz ſwójbnoho ſwjedźenja.

A tak ſu tu woprawdźe jenož wjeſołe wobliča k zawohladanju a žiwa zabawa plećże ſo pſchez cyły čas hač do najpoſledniſchoho wokomika kwaſnoho ſwjedźenja.

Zo bychmy hižo ſwoju bjeſadu dokónčili, wuznawamy, zo je ſo nam nanajwubjerniſcho lubiło na Wjenkec primicy a kwaſu w Sernjanach.

Krótke doſłowo hiſchćże ſebi tu dopiſować dowola, dokelž ſo na kwaſu na to ſpomniło njeje. Knjez primiciant je dwě lěće był ſtarſchi „Serbowki“ a zhromadźał k ſerbſkim hodźinam a k dźěławoſći w macźerſchćinje, je tež w rjedźe ſerbſkoho ſtudentſtwa był lěto „hłowny ſtarſchi“ a wjedł XXVIII. hłownu ſchadźowanku we Łazu. To dyrbi ſo woſebje wopomnicź, zo by z tym ſo zaſłužba zdobnje počeſćiła a zo bychu młodźi Serbja ſo za ſwoje powołanjo, tež za ſerbſki narod, z nowa zahorili.

Parastensian.

* * *

Duchownomu bratrej

k primicy přednošowała Herta Wjenkec, zbasnił J. Ćišinski.

Dźak wulki we wutrobach nam so zběha
A z kěrlušom chce k Bohu leće z huby,
Zo zaswitał je dźeń Ći, bratře luby,
Kiž róže budźi z mróza tež a sněha.

Hlej, dobry bratřiko a knježe měšny,
Ty do Božeje nětk sy służby wzaty!
Dźens prěni króć chceš swjećić wopor swjaty,
Kiž Jězus dokonjał je za swět hrěšny.

Smy přišli po Tebje do teje khěže,
Hdźež nan a mać staj prócu měłoj
A za Tebje staj lěta dołho stałoj —
To nihdy njezapomni, měšny knježe!

Hlej, bratřa my a sotry ze staršimaj
Za Tebje dołho prosyli smy wjele!
Kiž dobru mysl a mudrosć ścele —
Na Bošej mši to mytuj nam a jimaj!

Słyš, zwony du, pój, bratře, do swjatnicy,
Hdźež służić maš po swjatym rjedźe.
Njech jandźel pěston derje Tebje wjedźe,
My dźak a khwalbu spěwać pójmy wšitcy!

* *

Družka Delanec Marka přepodawajcy wěnc:

Wěnc z małeje ruki wzmiće rućany,
A ze rta dźěćatstwa horce přeća:
Njech ruta do žiwjenja Wam so pleće,
Njech něhdy wěnc Wam staji złoćany! —

Z Łužicy a Sakskeje.

Z Budyschina. — Rom. Nasch najdostojnischi knjez biskop Dr. theol. Jurij Kuscžanski měješe zańdženu njedželu 4. decembra audiencu pola swjatoho wótca. Z cyła je najdostojnischi knjez zbožownje do Roma pschischoł. Běsche dźěn strach, zo snadź mohł skhorjecź, dokelž poslednje dny psched wotpucźowanjom khětro na katarrh cźerpjesche. Tola so khorowatosć njeje pohórschiła, ale Bohu dźak hischcźe bóle zhubiła. Pónđželu 5. decembra wotměwasche bamž konsistorium, ke kotromuž běchu tam pschebywacy arcybiskopowje a biskopowje, tež nasch knjez biskop, pschitomni. Jednasche so wosebje wo pschihłosowanja kardinalow (radźicźelow swjatoho wótca) k swjatym prajenjam.

— Schtwórtk 8. decembra wjecźor běsche tudomne spěwarske towarstwo „Cäcilia" swjedźeń k cźesći „Njewoblakowanoho Podjecźa" w towarschni wuhotowało. Pschedstajachu so podawki ze swj. Marijinoho žiwjenja w žiwych wobrazach: Njewoblakowane Podjecźo, Marije Woprowanjo, Pschizjewjenjo, Macźeŕ z dźěsćom Jězusom, Marija kralowna njebjes a zemje. Wosoby pschi wobrazach běchu wosebje sobustawy tudomnoho towarstwa knjeznow. Wobrazy běchu pod dohladom knjeza scholastika Skale krasnje zestajane a tež najlěpje pschedstajane. K tomu spěwasche towarstwo „Cäcilia" kaž pschecy — nanajlěpje, a deklamacije měješe wucźeŕ tachantskeje schule, knjez Adler. Jeno wopyt běsche mohł hischcźe mnoho bohatschi być.

— Na samsnym dnju, 8. decembra, swjecźesche w Khróscźicach swój 50lětny měschniski jubilej Monsignore kanonikus farař Werner (Wornař). Swjedźeńske prědowanjo měješe knjez scholastik Jakub Skala. — Nadźijomnje dóstanjemy prawje bórzy hischcźe rozprawu wo tymle tak wurjadnym swjedźenju.

Z cyłoho swěta.

Sakska. Srjedu 7. decembra bu wurjadny sejm zasy skónczeny, kotryž je tak 9 dnow trał (29. novembra bu wotewrjeny). Jednanja sejma su mnohe hłupe bajki wo zamóženju zemrětoho krala Jurija znicźiłe, wosebje rozprawa financneje deputacije, kotraž cyle jasny pschehlad wo zamóženju kralowskeje swójby poskicźowasche. Wulkotne zamóženjo běsche po wuprajenjach wschelakich cźasopisow kral Jurij zawostajił, na 70, 120, haj wo 150 millionach bajachu a k tomu 50 ryczeŕkubłow. Na to je nětko knjeżerstwo cyle jasnje wozjewiło, zo woprawdźite zamóženjo krala Jurija ani dwaj millionaj njewucźinja, zo wot tohole zamóženja nětcźischi kral ani złamanoho pjenjezka dóstał njeje, a zo wón jako mějicźel tamneju kralowskeju kubłow (fideikommissow) w Sakskej a w Pruskej (Sibyllenort) wot tutych tež dokhodow nima, dokelž te słuscheja hischcźe kralowej wudowje na cźas žiwjenja. Tohorunja bu zjawnje dopokazane,

zo kral Jurij docyła niczo z tak mjenowaneje civilliſty jako „Pětrowoho pjenježka“ wudał njeje. Prjedy bajachu z wěſtych ſtron wo millionach, kotrež bě kral do Roma ſłał. — Nětko drje budža ſpokojeni, a tež jim kralowe wulke zamóženjo wjacy hłuwybolenjo cžinicź njebudže.

Schto civilliſta je, bu hižo w poſlednim cžiſle prajene. A ſchto dyrbi kral wſchitko z njeje płacźicź, bu tež hižo wjacy krócź ſpominane. Kajke mzdy zaſtojnikam, penſije, pſchidawki k wobſtacźu kralowſkich dźiwadłow a t. d. Wſchudžom ſo lutuje, liczba najwyſchſchich dwórſkich zaſtojnikow bu wot 6 na 3 ponižena, a civilliſta ſama njepowyſchena, ale ponižena, a je tak nětko na cžas knježenja nětcžiſchoho krala lětnje na 3550000 hriwnow poſtajena.

Japanſko-ruſka wójna. Port Artur. Tu ſu Japanowje 203 metrowhórku dobyli. Tute dobycźo poléfuje tež nětko wjele tſělenju do Port Arthura. Hórka wobknježi pſchiſtaw na rańſchej a wjecźornej ſtronje. Samo łódże pola Peijnſchana ſu widźecź. Załoſtne tſělenjo do łódźi zapocźachu Japanſcy 5. dec. popołdnju w 4 hodźinach. Tſi z nich pocźinachu ſo palicź, ale woheń bu za 20 mjeńſchinow zaſy poduſcheny. Měnja, zo ſo łódże zahuby njezminu.

General Ssucharoff je na generalſtab telegrafował, zo je na bitwiſchcźu wulka zyma, ale zo wójſko jeje dla njecźerpi, dokelž maja wojacy doſcź cźopleje draſty a hěty z pjerſchcźe ſo hodźa tepicź. Dotal njeje nichtó zmjerznył, a we wójſku knježi jara dobry duch.

Z Tokio 6. decembra wozjewjeja, zo Ruſowje w nocy ſpytachu 203 metrowhórku zaſy wotdobycź, buchu pak z wulkej ſchkodu wotraženi. Pſchi tutym poſpyfcźe ſu Ruſowje na 3000 muži zhubili.

Zda ſo, zo pak ſo Japanowje zaſy na nowy powſchitkowny nawal na Port Arthur pſchihotuja.

O škituj, Knježe Božo, Serby moje!

Mi nihdźe ničo njej' přez Serby moje —
Was, moju radosć, we wutrobje nošu,
A za was, moje zbožo, wótře prošu:
O škituj, Knježe Božo, Serby moje!

Mi nihdźe ničo njej' přez Serby moje —
Was, moju lubosć, wodnjo, w nocy košu,
A za was, moju dušu, w duši prošu:
O škituj, Knježe Božo, Serby moje!

Hdyž dźěłać widźu was, hdyž w khwili swjatej
Was spěwać słyšu, zběham rucy spjatej:
O škituj, Knježe Božo, Serby moje!

A hdyž mi w nocy wo Serbach so dźěje,
Mi z duše zdychowańčko k njebju spěje:
O škituj, Knježe Božo, Serby moje!

J. Ćišinski.

Należnosće našoho towarſtwa.

Sobuſtawy na lěto 1904: kk. 635. Jan Šołta z Budyšina, 636. kapłan Jakub Žur w Ralbicach, 337. Jurij Wowčeŕk z Konjec, 338. Marija Pornačec z Łazka, 339. Pětr Domaška z Jitka, 640. Jan Pjech z Koslowa, 641. 642. z Radworja: Jan Šenk, Madlena Šmidcyna, 643. 644. z Bronja: Mikławš Šenk, Mikławš Rječek, 645. Marija Fórmanka z Lutowča.

Sobustawy na lěto 1903: k. 799. Pětr Domaška z Jitka.
Dobrowólny dar atd. za towarstwo: k. Jan Šenk z Radworja 25 pj.

Za cyrkej swj. Józefa w Hajnicach.

Dotal kwittowanych 8392 hr. 58 pj. Dale woprowachu: Njemjenowana z Radworja 3 hr. Njemjenowany ze Židowa 2 hr. Knj. kantor emer. Mikławš Bur w Königshainje 20 hr.

Za Serbski Dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdatych 12448 hr. 64 pj. Dale darichu: Delanska Patentna Komisija (590,63 hr.): 1 hr. 30 pj. W. Rošeŕ-Jitrowski, wučeŕ em. w Myšecach p. Zhorjelca 5 hr. Karel Michl, překupc w Slanem w Č. (Lužičanům mnoho štěstí) 2 hr. **Zapłać Bóh wšěm dobroćerjam!**

Jednota,

towarstwo katholskich Serbow w Budyšinje, wotměwa **jutře njedźelu 11. decembra** wječor we 8 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu. Knjez wučeŕ Sommer budźe wo Sibiriji přednošować.

Wo bohaty wopyt prosy **Předsydstwo.**

Katholska Bjesada a Towarstwo knježnow w Radworju změjetej, dokelž je poslednju měsačnu njedźelu Boži dźeń, zhromadźiznu wo **tydźeń prjedy,** a to: „Towarstwo knježnow“ **tutu** njedźelu 11. decembra, a „Katholska Bjesada“ **za tydźeń,** 18. decembra. **Předsydstwo.**

Zhorjelcski překupski dom

Gustava Bobaka

w Budyšinje, Bohata droha čo. 29.

(napřećiwo „Winowej kići“)

poruča so

jako najtuńše a najlěpše nakupne žórło za wšě wěcy, k wšědnomu wužiwanju trěbne.

Spytajće a budźeće naši stajni kupcy!

Rěčimy tež serbski.

Katholski Posoł

Wudawa so kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich expedicijach 2 hr.; z křižnym zwjazkom do domu słany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće a w knihařni lětnje 3 hr., štwórtlětnje 75 pj. Za nawěštki płaći so za rjadk wot sobustawow 25 pj.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarstwa ſſ. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Mikławš Žur, farař w Budyšinje.

Čisło 51. | 17. decembra 1904. | Lětnik 42.

50lětny měschniski jubilej wysokodostojnoho knjeza fararja kanonika Msgr. Jakuba Wornarja w Khróšćicach.

Za krótki čas su w Khróšćicach lětsa nětko hižo tseću wuznamnu swjatoćnosć swjećili: Po poswjećenju noweje schule, po primicy knjeza Micja nětko kaž k wobzamknjenju swjedźeńskoho léta wulkotnu swjatoćnosć: 50lětny měschniski jubilej swojoho wosadnoho fararja. Cyła wosada na tym wutrobny podźěl pokazowasche a běchu so pschihoty njedźele dołho stałe. To běsche też zdobne a sprawne, pschetoż knjez jubilar je ze swojich 50 lět měschnistwa w Khróšćańskej wosadźe 38 lět ze wschej swěru a horliwosću, z pschecy zwólniwej dźěławosću skutkował.

Podamy najprjedy ważnische data ze žiwjenja wysokodostojnoho knjeza. Knjez Jakub Wornař so w Dubrjenku w Kulowskej wosadźe 18. hapryla 1828 narodźi, je potajkim 76. léto swojoho žiwjenja pschekroćił. Wopytawschi najprjedy schtyri lěta wjesnu schulu, njeběsche z wopředka na tym, zo so do studijow da, ale dyrbjesche w domje swojeju starscheju dźěło połnoho muża zastać. Kak je za studije, za duchownske powołanjo so wubudźił, njewěmy. W nim pak so dopokaza słowo Zbóžnikowe: „Nic wy mje njejsće powołali, ale ja sym was powołał.“ Ze spodźiwnej energiju so młodźenc, hdyž bě hłós Boži zasłyschał, do pschihotowanja na ważne a swjate powołanjo da a z njewschědnej pilnosću, z wulkej prócu dowupjelnić pytasche a dowupjelni, schtoż bě jomu w dźěćźacych létach zapowědźene było. Swoje studije na gymnasiju w Budyschinje zapoćawschi a w Prazy na universicze dokonjawschi dósta 8. decembra 1854 z knjezomaj Blumentrittom († jako senior Budyschskoho tachantstwa) a Wjacsławkom († jako kapłan w Njebjelećicach) swjatu měschnisku swjećiznu wot knjeza biskopa Ludwika Forwerka, kiž bě hakle psched krótkim biskopsku dostojnosć dóstał a prěni króć swjate swjećizny wudźělesche. Wěcźnje ważny

je a budźe dźeń 8. decembra 1854, na kotrymž bamž Pius IX. jako njezmylny wučeŕ cyłeje cyrkwje ſwjatoczńje wozjewi, zo je wučba „Marija je bjez herbſkoho hrěcha podjata“ wot Boha zjewjena katholſka wučba. Na tymſamym dnju a nimale w tejſamej hodźinje dóſta knjez Wornaŕ ſwjatu ſwjećiznu. Nowoſwjećeny měſchnik ſwoju prěnju Bożu mſchu w Kulowje ſwjećiwſchi najprjedy za druhoho kapłana do Woſtrowca pſchińdźe. Hižo 1856 bu do Khróſćic pſcheſadźeny, hdźež běſche najprjedy druhi a wot lěta 1864 prěni kapłan. Ze ſwojim ſwěrnym ſkutkowanjom bě ſebi woſebitu dowěru ſwojeje duchownеje wyſchnoſće dobył, tak zo jomu ta nowozałożene měſtno w Schpitalu (nětko Kamjencu) dowěri. Knjez Wornaŕ je jako prěni adminiſtrator abo faraŕ (protoparochus) tam 10 lět jara horliwje a z mnohim žohnowanjom ſkutkował. Po ſmjerći knjeza kanonika Bartha bu 1881 jako nowy faraŕ w Khróſćicach ſwjatoczńje witany, a tu nětko ſkutkuje jako faraŕ hižo 23 lět. Joho zaſłużbne ſkutkowanjo ſo pſchipózna wot duchownеje wyſchnoſće, kotraž joho 1889 na doſtojnoſć kanonika powyſchi, wot krala, kiž jomu ryćeŕſki kſchiž Albrechtowoho rjada ſpožeži, a w tutym lěće wot ſwjatoho wótca Piuſa X. ſamoho, kiž joho z wyſokej doſtojnoſću ſwojoho tajnoho komornika wuznamjeni. —

Fara a cyrkej běſchtej za žadny dźeń ſo zdobnje pyſchiłoj. Z fary zmahowaſche ſo wulka korhoj w ſerbſkich barbach, w kěži běchu rjane čeſtne wrota natwarjene a transparenty (bamžowſki a biſkopſki wopon) pſchiczinjene; cyrkej běſche z pletwami, wěncami, roſtlinami a woponami wudebjena. Wulki cyrkwinſki ſwjedźeń z lětuſchej jubilejſkej ſwjatoczńoſću mnohim duchownym bratram pſchikhad k zapoczatkej ſwjatoczńoſće zadźewaſche. Tola běchu tu hnydom wot ſpoczatka pódla kk. kapłanow Juſta a Micža kk. ſcholaſtikus Skala, faraŕ Bjedrich z Ralbic, P. Romuald z klóſchtra a hrodowſki kapłan Papež z Worklec. Pozdźiſcho, doma Boże ſłużby woſwjećiwſchi, na ſwjedźeń pſchińdźechu hiſcheće kk. kanonikus Herrmann z Wotrowa, faraŕ Hicka z Kamjenca a adminiſtrator P. Stefan z Rózanta.

Krótko do 9 hodźin podachu ſo pſchitomni kk. duchowni w ſwjedźeńſkim cźahu na faru po knjeza jubilara. Něhdźe 20 druźkow, wulkich a małych, za korhowjemi kroczachu, za duchownymi pak ſpěwarjo z k. kantorom Hilu, kěbětarjo a woſadni. Knjez jubilar pſched Bożej martru kleczeſche, kaž bě něhdy kleczał jako primiciant. Joho pſcheproſy k. ſcholaſtik do domu Bożoho a po wuſpěwanju modlitwow ſo naſtajichu wſchitcy do cyrkwje, wjedźicy knjeza jubilara, ſwjatoczńu draſtu bamžowoho komornika wobleczenoho. Krónu a wěnc, z rozmarije pleczenej, małej druźcy na pucałkomaj njeſeſchtej. W cyrkwi pſched wulkim wołtarjom ſo najprjedy pohnuwace wobrjady, kajkež ſo pola ſekundicy měſchnika ſtawaja, dokonjachu. Knjez ſcholaſtikus knjezej jubilarej z pſchedpiſanymi ſłowami krónu na hłowu ſtaji a kij jako zepjeru ſtaroby do ruki pſchepoda. Potom běſche najprjedy prědowanjo, kotrež měješe k. ſcholaſtikus Skala po ſłowach (Levit. 25, 10): „Pjećźdźeſate lěto změjeſch za ſwjate a wotpuſchczenjo budźeſch wozjewjeć wſchitkim wobydlerjam ſwojoho kraja, pſchetož to je jubilejſke lěto.“ Prědowanjo ſo na dwoji jubilej ſwjatoczńoho wozjewjenja wučby wo njewobłakowanym podjeću najzbóžniſcheje knježny a 50lětnoho měſchniſtwa knjeza jubilara poczahowaſche, a napominaſche pſchitomnych k ſwěrnomu cźeſczowanju Maczerje Bożeje kaž tež k dźakej a nutrnej modlitwje za jubilara. Po ſczěhowacym ſwjatoczńym wobkhadźe, pſchi kotrymž druźki ſwjeczo ſwjateje Marije njeſechu, ſwjeczeſche

wysokodostojny knjez jubilar swjatoczny Božu mschu z assistencu kk. Skale, Bjedricha a Micza. Towarstwo Jednota schtyrihłósnu missu wot J. Blieda spěwasche. Swjatoczne Te Deum a Boże požohnowanjo cyrkwinu swjatoczność wobzamknu, po kotrejž duchowni a druzli knjeza jubilara zas na faru dowjedzechu. Tam nětko deputacije wjeleczescźenomu knjezej k žadnomu jubilejej zbožo schejachu: kk. duchowni, kotsiž běchu rjane missale darili, zastupjerjo zasarowanych gmejnow, kotsiž jako czestny dar 1400 hriwnow, za nowe pischczele postajeny, pschepodachu, a zastupjerjo towarstwow, wosebje Jasenczanskeje katholskeje Bjesady, kotrejež dołholětny pschedsyda knjez jubilar je, pschepodachu 100 hr. a pischczele. Mnohe listy, telegrammy a dary luboscze z blizka a daloka běchu hižo pschischłe abo hischcze pschikhadzachu. — Pschi swjedzeńskej hoscźinje běchu pódla mjenowanych kk. duchownych tež pschitomni kk. wucžerjo a kěběrjo. Wschelake sławy so wunjesechu najprjedy na swjatoho wótca a knjeza biskopa a potom ze wschelakich stron na knjeza jubilara, kotryž so wutrobnje a hłuboko hnuty dzakowasche. Swjatoczny nyschpor mějesche k. scholastikus Skala z assistencu. Hischcze chcemy pschispomnicź, zo so najdostojnischomu knjezej biskopej do Roma hołdowacy telegram póstka. — Skónczamy swoju rozprawu z nutrnym pschaczom: „Mnohe lěta“ zdzerž Bóh wysocyczescźenoho knjeza jubilara dale w tej mocy a czerstwosczi, w kotrejž smy joho widzeli na joho czestnym dnju!

Z druheje rozprawy, kotruž dóstachmy, hischcze dodawamy:

Hižo srjedu wjeczor, na pschedwjeczoru swjedzenja, běchu kk. khěběrjo na faru pschischli, zo bychu knjezej jubilarej swoje pschecza wuprajili. Mjez tym běsche so spěwarske towarstwo „Jednota“ w khěži zestupało, zo by wysokodostojnoho knjeza ze zastanickom poczescźiło. Zanjese so najprjedy kaczonski spěw „Bone pastor“. Po tutym spěwje wustupi pschedsyda spomnjenoho towarstwa, a postrowi knjeza jubilara w mjenje towarstwa a wupraji jomu wschitkich pschecza k tutomu tak žadnomu swjedzenjej. Mosignore Wornar na to wotmołwjejo so dzakowasche za jomu wuprajene dobre pschecza a za luboscź a pschiwisnoscź, za kedzbliwoscź, z kotrejž běchu spěwarjo joho zwjeselili, a pschejesche sebi, zo by pschecy nas dale tež zwjazował zwjazk luboscze, a zo by towarstwo dale dzełało pilnje po starym waschnju k czesczi Bożej a tež k zawjeselenju. Na to zanjese Jednota spěw knjezej jubilarej wosebje wěnowany. Potom wustupichu zastupjerjo czeladnych, zo bychu tež tuczi k. jubilarej jako swojomu powschitkownomu nanej a duchownomu wótcej swoje pschecza wuprajili, a pschepodachu nalutowansku knižku, kotraž wopschijesche zběrku nahromadzenu wot wosadneje czeledze k natwarjenju nowych pischczelow w naschej Khróscźanskej cyrkwi. Knjez jublilar so jim dzakujo naspomni, zo je jomu duscha czeladnoho runje tak droha kaž duscha hospodarja, dokelž dzěn je kóžda scźinjena po Božej podobnoscźi a postajena za njebjesa. Wón sebi pschejesche, zo bychu wschitcy joho wosadni, tež czeladni, jenož swěrnje a swědomicze dopjelnjeli stajnje wschitke swoje winowatoscze, wosebje duchowne a nabožne, zo byschtaj tak joho próca a dzěło wo zbožo njesmjertnych duschi njesłoj prawje wjele rjanych plodow. To daj Bóh! tak nětko pschihłosowachu harmonisey spěwarjo a zaspěwachu hischcze tsecźi spěw „Czesćź Božu hory powědaju“. Hischcze jónu podzakowa so knjez jubilar za poczescźowanjo a hdyž spěwarjam k wokschewjenym praskatych schijow poskicźicź da něschto srěbnycź, wunjese so jomu hrimotaca „slawa“ a zwonka na hatkach běsche słyschecź wothłós a mócne tsělenjo. Hischcze dlějschi czas po wotkhadze spěwarjow pschikhadzachu Khróscźenjo sebi wobhladacź rjenje

wudebjenu farsku khěžu, kotraž bě pschi tutej składnoscźi wobswěcźena z mnohimi swěcami a z bamžowskim a biskopskim transparentom. —

Wjecžor na swjedźenju so cyrkej a wokolne twarjenja a nowa schula pokazowachu rjenje wobswětlene. My pak zawěscźe wschitcy prosymy Boha a a pschejemy k. jubilarej, zo by hischcźe wjele, wjele lět zdźeržany byk w tejsamej duchownej a cźělnej cźerstwoscźi cykej wosadźe a tak hischcźe wjele duschi mohł dowjescź k njebjesam. To daj Bóh! Ad multos annos!

Serbski farař.

Serb jako pobožny so khwali z prawa;
Wón w pobožnosći mysl sej krutu předźe,
Zo jeho škita Bóh, zo jeho wjedźe;
Wón z Bohom lěha so, wón z Bohom stawa.

A jara česći mužow toho stawa,
Kiž Boha wuči lud po Božim rjedźe,
Kiž dušam wot krala hač do čeledźe
Khlěb žiwjenja w dnjach złych a dobrych dawa.

To kedźbu měj, hdyž za pastyrja staji
Će Bóh! Haj pobožnosć we swejim ludźe!
Haj serbskosć a ju hoj a hrěj, hdźež wjadnje!

Štóž serbskosć haji, pobožnosć tón haji.
Lud dobry budźe, doniž serbski budźe.
Hdyž Serbstwo padnje, pobožnosć też padnje.

J. Ćišinski.

Wobrazk z bitwy pola Liaojanga.

(Pische sobustaw ruskoho „Cźerwjenoho Kschiža", kotryž bě pschitomny, hdyž Kuroki na Kuropatkina napjerasche.

„Prěnjoho septembra stojach skoro cyły dźeń we wohnju a pschihladowach, kak njepschecźel na nas napjerasche. Kaž hrózbna mróčel, husće do hromady stłóčeni postupowachu Japanojo, a hakle z wjecžora jich rjady popuschczowachu a rozsypowachu so trochu. Z naschoje strony powita jich woprawdźity zliwk kulow a schrapnelow, tak surowy, tak mordarski, zo sam widźach, kak japanscy wyschcy swojim ludźom kiwachu, zo bychu cofali. Granaty dźěłachu bjeze wschoje miłoscźe. Nic wjacy dyžli połojca z nich rozbuchny, tola z tych kóžda krwawne brózdy ryjesche do njepschecźelskich rjadow. Hrózba pscheběža cźi po stawach pschi kóždym rozbuchnjenju. Rozmjecźene stawy, krwawjace cźěła ležachu po zemi rozmjetane, doniž je z pjerschczu njezasypachu. Po pschipołdnju w jenej njedósta so nam khwilu municije, a woheń z maschinowych tšělbow njezamoh njepschecźela zastajicź. Japanojo hromadźachu so, kryjachu so za hórkami, rozłoženymi po bitwischczu, a walichu so potom nahle w husstych cźrjódach do prědka. Z dźiwim wucźom a stonanjom schmjatachu so w rozcźehnjenych grotach, padachu do „wjelcźich" jamow z kotrychž so z njemałej prócu won dobywachu. Naschi ludźo dźer-

žachu zasakle bajonety psched sobu, tola njeběchu bjez stracha, dokelž njemóžachu tšelcež. Bohužel njezahacžichu tež te grocžane płoty postup japanskoho wójska. Z grocžanymi klěschcženi roztšihachu grocžanc prudła a wurubachu sebi pucž, po kotrymž so w hustych hromadach won tłóczachu. Na tele sepje zamĕrichu so nasche maschinowe tšelby a wzachu je do kschižnoho wohnja, a cyły tón nawal sypny so do hromadki, kaž z khartow budka. Tola njepschecžel bě pschezasakły, hacž zo by popuschcžił. Z nowa walachu so k nam a pluwachu woheń na nasche mužstwa, kotrež bjez municije jim napschecžo dźĕchu. Kaž pschecy, tšělachu w husthch zastupach, mjez tym zo so naschi wojacy z bajonetami w rukach na nich walichu.

Tón napohlad bě wopraudźe žałostny. Schtóžkuli je jón widźał, dyrbjesche so na wĕčne spschecželicž z ideju powschitkownoho ludowoho mĕra. Wobliča naschich wojakow kschiwjachu so w djabołskej krewje lačnoscži, a rozhorjene dyrkotace wobliča Japanow pscheradźowachu podobne surowe žadosče.

Jedyn z naschich, Sibiričan, z mjenom Alexandrow, poskakowasche kaž wrótny rujo: „Njedawajče pardon!“ Lĕdom mjeńschinu pozdźischo zwali so, tšĕleny, a Japan, kaž by zrozemił joho słowam, zakłó jomu njewahajo bajonet mjez rjebła, zo pschesta stonacž. Tola za wokomik so tež wón wali, rozpróty z bajonetami a padajo wobja cžĕło Sibiričana, kotrohož bě dokłók. Nĕkotši Japanojo zaschmjatachu so do pazorow grocžanych pletwow a wisachu na nich kaž ptački w prudłach. Potšĕlachu jich z poslednimi patronami, kotrež hischcže schtó zamóžesche, mjez tym zo so woni bjez mocy kschiwjachu a wijachu. Wobliczo wĕstoho japanskoho wyschka bě cyłe z krewju polate, tola wón rubasche njembry wokoło sebje, doniž joho wutšĕl z pistole njewobwali. Padajo pschez grocžane płoty rozpscheštrě rucy, kaž by chcył płowacž.

Hdyž běchmy jich wotehnali, tšělachu Japanojo dwě hodźinje na nas a nacžinichu nam wjele schkody, ale njezamóžachu nam žaneje kanony wzacž. Potom z nowa jich pěschcy napjerachu. Hacžrunjež po stach padachu, postupowachu a wupjelniwschi hłuboke hrjebje z cžĕłami, zrunachu so skónczńje z nami muž z mužom. Naschi stojachu krucže: klijicy, wujicy tšělachu a kałachu, doniž so hischcže z njepschecželow schtó hibasche. Ale pschecy nowe syły nakhadźachu, doniž skónczńje dwě tsecźizuje cyłeje wójnskeje cžary njedobychu. Tu poczachu naschi wojacy ze sewjerneje strony sem po cyłej smuzy z granatami sypacž a rozcybachu japanske polki (regimenty). Hrozne mordowanjo so poča, hdyž so Japanojo do cofanja dachu. Móžachu so wróccžicž jenož pschez te wrota, kotrež běchu sebi prjedy do grocžanych płotow wurubali, a na nje kidachmy tajki woheń, zo nichtó njezranjeny njepscheńdže. Za tši mjeńschiny běchu tele wotwory z mortwymi a ranjenymi cyle zatykane, tak zo dyrbjachu Japanojo so pschez sepje swojich towarschow krosnowacž, chcychu li wucžekнycž. Njepschecžel njemóžesche nikak do grocžanych płotow wjetsche wotwory rubacž.

Naschi wojacy, byrnjež mucžni a hłódni, běchu mĕrni a zymni kaž lód, haj smějachu so a žortowachu, hdyž njepschecželow syczechu. Nĕkotši so poczachu samo wo to zadźeracž, telko Japanow běchu potšĕleli, a jedyn, kiž so khwalesche, zo je tsicecžoch do hele zwalił, zwjeze so wokomik pozdźischo k zemi: kula bě jomu dźasna wottorhła. Rĕki krewje cžeczachu z cžĕłow do hrjebjow, a w pschestawkach mjez jenotliwymi salvami ryjachu wojacy hrjebiczki, zo by krej wotbĕžała. Wuznawam, zo w boju stwjerdnych, a hdyž mužej stawy amputowach, tak malo sebi pschi tym myslach, jakož bych so z dźĕcžacej

khoroſczu zaběrał. Hdyž ſo nazajtra myjach, běch wot ſtopy hacž do wjerſchka hłowy z krewju wopancany. Cyłu nóc běch kaž zaražený ſpał."

Macocha a Morawa.

Wobrazki a myſle. Podawa —i.

(Pokračowanjo z čiſła 43.)

Sym naſchim lubym čitarjam tuto pokračowanjo a ſkónčenjo hiſchče dołžny. Sym naſchim lubym čitarjam też hodowne powědančko hiſchče dołžny, a woboje do kónca lěta změječe. Wy wěžo na ſwojich ſtatokach ſedźiče, džakujče ſo Bohu! Schtóž ſo pſchečahowacž njetrjebače, njepožadajče za tym! Hary a roboty z tym je — k njewopiſanju ... Ale nětko jenož mje zaſy ſčerpliwje ſčěhujče! Pójče ſobu na Macochu!

*

Kak kraſny to kraj! Kak rjanu je Bóh naſchu zemju ſtworił! Lubozum — rjanu, zo ſo čujeſch tu a tam kaž w paradizu a hrózbnu, ale tohodla nic mjenje kraſnu — a tajka bě tale krajina ... Mi njezapomnita woſtanje, a byrnjež tam do ſmjerče wjacy njezałožił. Mužnje naju wjednik poſtupowaſche, mój za nim. Čěſnje, blizko za nim, pſchetož bu čma. A čiſchina, Punkwa wjacy njeręčeſche. Pomyſlich: w tajkich mjelčitych mortwinach drje ma ſmjerč ſwoje bydło, wſchak ſmjerč też čicha khodźi. Nahle pokroči wjednik na prawo. Tu ſo pod ſkalnym pokrywom Punkwa wudobywaſche. Schěroka a ſcherjata, khłódno z wody mócne ſtupaſche. Skała pak, z pod kotrejež pſchikhadźeſche, bě Macocha. Zdaſche ſo cyle pſchi nas byč, ale 76 metrow wot nas je, a ſaha hacž do wodow hłuboko. Žadyn čłowjek, hacž runjež je ſwět tak daloko: ſebi k tym čornym „wrotam" dotal zwažił njeje. Wotkhadźamy, dokelž nas zyma koji, wot tohole najčěmniſchoho kuta, hdźež je woda doſpołnje čmita. Wotſchaſujemy ſo z mocu: wjednik měni, zo bychmy ſo móhli zazymnič. Ma prawje, wſchak ſo za khwilu zaſy počimy. Stupamy wot Macochi podnožow k wjerſchkej. Kaž by po tſěſche lězł. Ale ſčežka je dobra a Brnjanſki čěſki turiſtiſki klub je čežke wobłożenjo železnych withych grotow po boku naměſchał, kotrohož ſo rad pſchimaſch. Wyſche a wyſche pſchikhadźeſch, nimaſch wjele hladacž khwile, wjednik pučče měri kaž z milowymi ſchkórnjemi, wuhlad je dale a nadobniſchi. Džemy, dokelž čas honi, nimo prěnjoho Macoſchinoho moſta a hižo bližimy ſo druhomu, hłownomu. Scežka ſo rozſchěri, rozhlad ſo wujaſni, zaklinča harmoniſcy, njeharmoniſcy prawy čěſki flaſchinet. Sy w Čechow ludu, móžeſch ſebi jón bjez muziki myſlič? Pſchi tej lubej babcy kupichmy też dopiſnicow, a nětko ſkoku na wjerſchk!

— Macocha je hrózbna hłubina. 136 a pół metra nahła, hdyž ze železnoho moſta hladaſch, ſkalna ſčěna pada. Wjednik je kamjeń zběhnył kaž čelacu hłowu wulki, kamjeń leči, hacž do dwaceči z měrom liczimy a hakle kamjeń dopadny, we hłubinach ducče zakluſny. 10 ſekundow bě lecał. Jaſny, ſłónčny běſche džeń a widźachmy ſlěbornu nitku deleka, z kóždoho kónca wjetſchi dypk. Nitka bě réka Punkwa, 3 metry ſchěroka — dypkaj pak hačikaj, jedyn 28 metrow dołhi a 17 ſchěroki, druhi 32 metrow dołhi a 9 metrow ſchěroki. Tu potajkim Punkwu z nowa widźachmy, a kajka bě to hłubokoſč!

Po čim ma Macocha mjeno? Lud powěda, zo po macoſche, kotraž je tu pſchirodnoho ſynka do hłubiny zwjerhnyła, ale wón je na keraſchku wiſajcy woſtał; za to macocha, kotruž za ſynkom póſłachu, nihdže wiſajcy njewoſta ...

Nětko je na Macoſche cyle rjenje, maja tam pěkny hoſczenc, dobre piwo a pſchipóznatu cžěſku kuchinju, ſamo pſchez nóc tu ludžo woſtawaja.

Takle rjenje widžecź je Punkwa tam hluboko deleka wězo jenož w rjanym wjedrje. A toho ſmy lětſa doſcź měli, kaž wěſcze, ſmy ſo naměli. W druhej dobje, kaž nazymu a naléto, hdyž lody du a ſněhi taja: tehdom Punkwa we hlubinach howri a hrima a wſchitka kónczina jo znjemĕrjena. Wſchak Macocha njeje ſama.

Džěchmy do duſche pohnucźi, dele a dale a pſched nowymi zaſtawachmy džiwami. Měnju kapawnikowe jamy. Jenicžka ſwětoſkawna Poſtojna (Adelsberg) w Krajinje poſkicźuje hiſchcze ſkawniſche a nadobniſche napohlady. Suſodſtwo „Macochi“ pak ma dwě wulkotnej tajkej jamje: „Šošůvku“ a „Stare Skały“. Kamjeń je tu kalk. Z wjerćha ronja ſo kapki. Jene kapki woſtawaja na wjerſche, huſtnu a twjerdnu, nowe druža ſo k nim a tak naſtawaja podoby, podobne lodowym ſwěczkam, jenož zo ſu wjele wſchelakoriſche, hacž tele truki. Druhe kapki dopaduja dele, hromadža ſo, roſtu deleka, a tak macze tež pſchi zemi wſchelake praſpodžiwne wěcy.

Pójmy do „Šošůvki“! Jama, lěpje: jamy ſu z acetylenowym ſwětłom wobſwětlene. Na jamy pſchińdže ſo pſchez burika z blizkeje wſy Sloup, po kotrejž maja jamy mjeno: Sloupské jeskyně (Skupſke jamy). Tón pſchecy tam w tu ſtronu khodżeſche a potom w měſcze kuſy kapawnika (Tropfſtein) pſchedawaſche. Bjez džiwa, zo wczipnota a — zawiſcź dobyſchtej, ludžo za mužom džěchu hladacź, ſchto to pſchecy tajki cžežki na wjeczor domoj khodźi. Wuſlědžichu, zo do jamy kazy a z wjerćha a z delka kamjenje kama a do kapſy khowa. Tak pſchińdže ſo jamam na ſtopu, a bórzy wucženi knježa ſcžěhowachu, kotſiž hiſchcze wjele wjetſche poklady wotkrychu. Lěta 1879 tam Wjaclaw Sedlák kopacź zapocža, pſchepadže pak ſo za krótki cžas do wjele hlubſchich kónczinow.

A tak ſtupamy do kapawnikoweje jamy. Smy w hobrſkim, jaſnje z acetylenom wobſwětlenym ſalu. Pſched nami ſtoji do metrow wyſoki „pomnik“, kolwokolo njoho cžrjóda „palczikow“. Dale na prawu ruku z wjerćha wiſa „wodopad“ a pſched nim ſtoji „ſtražnik“. Tež na lěwicu ſu někotre džiwne podoby póznacź, nad kotrymiž maſch „jeſchczércu“. Za „wodopadom“ roſcze „kapawnikowy lěſk“. A za nim w „zkónkowej kapalcy“ wiſa „maly zawěſchk“, na kotryž ſo poſlucha kaž na zwón, hdyž podyriſch. Tež „piſchczele“ ſu tu; wjednik klepa na tu, tamnu „piſchczałku“, kóžda ma druhi, wſchě do hromady pak rjany, harmoniſki hłós. „Napſchecźiwo „piſchczélam“ ſtoji „zakuzkany prync“. — Potom pak dale a dale džemy, po ſkhodach a z wkóżnym wobłożenjom a nowe a nowe ſpodžiwne wěcy widžimy, w nowych a druhich ſalach. Schtó je wſchohomócny, nic naſch Bóh! (Pokracžowanjo.)

Rozpominanjo wo ptaczim hnězdże a pawczinje.

Wzmi ptacze hńězko do rukow, wobhladaj je a rozpominaj! Kajke maſch pſchi tym myſliczki? Zwěriſch ſebi tež tajke pleſcź, a to z pyſkom a z nohomaj? Z cžežka. Wuſtojny wumjelc drje po wjele prócy něſchto dokonja, ſchtož je podobne ptaczomu hnězdu, a ſchtóž widźi, rjeknje ſnadź: Haj, to je ptacze hnězdo. Potom ſebi tamny wumjelc ſnadź něſchto bycź zda, měnjo, zo je nětko tež ptaczk. Luby pſchecželo! tomu daloko hiſchcze tak njeje! Haj, hdy by ptaczk k tomu pſchiſchoł a pſchehladał džěło, by džiwnje po-

hladnył na wumjełca — traſch tak: kaž miſchtr zhladuje na ſwojoho wuczownika — a prajił by: Luby pſcheczelo! to njeje ptačže hnězdo! Tak hłupje a njelepje njetwari ptačžk nihdy. Kopoł ſy, ſam ſy je twarił. — Tole by ptačžk wumjełcej rjekł.

A runje tak je z pawčžinu, na kotruž ſo hoſpoza tak huſto mjerza. Žadyn čžłowjek njedokonja pawčžiny zetkacz.

A tu hiſchčže ſłowčžko! Wſchitke ptačže hnězda ſu ſebi runja, wot prěnjoho w paradizu hač do poſlednjoho w tutym lěčže. Hnězdo twaricz njenawuknu žadyn ptačžk wot druhoho, kóždy dokonja to ſam. Podobnje ma ſo z pawčžinu na ſčěnje. My drje to wěmy, ale njewopominamy! A hiſchčže ſłowčžko! Prěnje hnězdo ptačžka je runje tak doſpołne jako joho poſlednje. Lěpje a hubjeńſcho ptačžk njetwari ženje. Kóžde ptačže hnězdo je doſpołne a bjeze wſchoho poroka, njeje pſchemałe ani pſchewulke, ale runje tajke, kajkež ma bycz. W Božej ſtwórbje widžimy ſame doſpołnoſčže! Čžłowjek pak dyrbi wuknycz, a chce-li ſchto doſpołnje nawuknycz, za tym dyrbi ſo prócowacz wjele, wjele čžaſa nałožicz, doniž njedowuknje. Dóſtanje drje tež nĕkotry porok wot ſwojoho miſchtra, kotryž — ſam žadyn njeje. Pſchetož hdže je doſpołny čžłowjeſki ſkutk? — — Ale je tohodla čžłowjek mjenje dyžli ptačžk? — Njeje.

Pſchetož: z prěnja njetwari ptačžk ſam ſwoje hnězdo, ani njepſchedže pawk ſam ſwoju pawčžinu, ale wěčžny ſtworičžeŕ čžini to w ſwojej wſchohomocy a mudroſčži — a ptačžk pſchidawa jenož nóžku, pyſk a ſwoje mjeno. Tohodla tež njedokonja čžłowjek ptačžoho hnězda a tež nic pawčžiny. Bože ſkutki nichtó njedokonja!

Z druha: kaž je wěčžny ſtworičžeŕ kožbomu ſtworjenju pſchipokazał bydlenjo, ale nic kóžbomu na ſamſne waſchnjo — tomu tak, druhomu hinak — tak je wón čžłowjekej darił tróſchku ſwojoho bóžſkoho rozoma, zo móže tutón po ſwojich ſamſnych mocach čžinicz, kaž myſli, zo je prawje. Čžłowjek natwari domčžk, palaſt a cyrkej — kóžde na druhe waſchnjo. To pak njedokonja žadyn ptačžk ani druhe zwěrjo!

Skónčžnje pak je Bóh čžłowjekej ſpožčžił hnadu, zo tutón we wſchitkich ſwojich dźěłach ſpočžina z nizka a pſchez ſwoju ſamſnu prócu a pilnoſcz ſo pſchibližuje doſpołnoſczi Božich ſkutkow.

W tym tež je joho čžeſcz a ſława! J. R.

Z Łužicy a Sakſkeje.

Z Budyšina. Zańdźenu njedźelu 11. decembra wotměwaše towarſtwo „Jednota“ swoju měsačnu zhromadźiznu. Knjez wučeŕ Sommer bě přednošk wo „Sibiriji“ dobroćiwje přilubił a jón tež wotmě. Napismo „wo Sibiriji“ je tak krótke, ale što wšo wopřija? Na połdra hodźiny posłuchachmy na słowa rěčnika a tola dlěje bychmy hišće rad posłuchali, tak zajimawe a nowe běchu wěcy a wobrazy, kiž so nam tu poskićachu. Běchu to wosebje nazhonjenja pućowanja wyššoho katholskoho missionara, kotryž bě tónle zajimawy kraj wopytał. Cyle hinaše běchu to wobrazy, hač sebi tute kraje hewak předstajamy — wulkotne, druhdy hrózbne. Wućah přednoška z krótkimi słowami podać — je ćežko, snadź je nam pozdźišo jónu móžno, tónsamy woćišćeć. Ale morwe słowo njeje wšak to, štož

rěčane. Zhromadźizna drje bě derje wopytana, tola škoda, zo hišće lěpje njebě. — Knjezej wučerjej Sommerej pak wuprajamy też tu hišće najwutrobniši dźak za joho wulku prócu a lubosć, kiž je nam wopokazał. — Přichodna zhromadźizna je porjadna, generalna zhromadźizna.

Z Budyšchina. Nasch „Krajan“ na lěto 1905 je psched něktrymi njedźelemi wuschoł a do jenotliwych agenturow so rozesłał. Też tón lětnik je knjez dwórski kapłan Dr. Rězak ze znatej pilnosczu a swěru wobdźěłał. Zarjadowanjo tuteje naschoje protyki je znate. Po protyczným dźěle sczěhuja zapisy: hermankow, wjerchow europskich krajow, sakskich duchownych a serbskich wuczerjow, dale czas Božich słužbow a wucźah ze sakskoho zakonja, dokhodny dawk nastupacoho. Druhi, powucźacy a zabawny dźěl je prawje zajimawy. Najprjedy su krótsche nastawski: „Biskop Dr. Luschczanski“, „Njebjeske znamjenja w ratarstwje“, „Prynczesa Mathilda“, „Pschez Barlin“. Luboznej powědańczy: „Dyrbisch nana a macź w czesczi měcź“ a „Ecce homo“, budźetej so wschěm lubicź, też „Czerwjena wólba“ wschěm, kotsiž runje wot Bebla zbóžnosczź njewoczakuja. Wužitny nastawk „Wo kuroch“ pschipóznawamy; jeno za czwilowace kormjenjo wbohich kaponow so zahoricź njemóžemy. K tomu hischcze druhe mjeńsche poliwy, směschki, Póstowy tarif: to je wjele za 25 pjenjezkow. Protyka je pyschena z wobrazami biskopa Dr. Luschczanskoho, prynczesy Mathildy a krala Friedricha Augusta a z dwěmaj druhimaj mjeńschimaj. Njekomdź so nichtó, sebi „Krajana“ kupicź. — Pschispomnjenjo. Někotre exemplary su z njerodu knihiwjazarja skepsane. Prosymy, zo bychu so te nam wrócźiłe, zo je na prawje wjazane pscheměnimy.

Z Hajnic. K swojej rozprawje, w předposlednim čisle tohole časopisa wozjewjenej, dodawam, zo je „Swobodne Zjednoćenstwo katholskich wučerjow serbskeje Łužicy“ nimo dweju, tehdom mjenowaneju knjezow, też knj. cyrkw. wučerja Jurija Šewčika z Ralbic za hodownu zhromadźiznu delegowanych w Drježdźanach wuzwoliło, a wón je přijał. Zapisowař.

Z Ralbic. Tudomna Bjesada wotměwasche njedźelu 4. decembra swoju porjadnu měsaczną zhromadźiznu, z dobom poslednju w tutym lěcźe. Pschedsyda, knjez wucźeŕ Schewczik, powědasche nam wo žiwjenju swjateje Borbory, kotrejež swjedźeń runje swjeczachmy. — Zapisowař spomni hischcze jónu na swjatoczność wotewrjenja Serbskoho Domu a powědasche krótku historiju wo nastaczu Maczicznoho Domu, wosebje kak je nasch njezapomnity J. E. Smoleŕ z njewustawacej prócu so za njón starał. Knjez wucźeŕ Hajna pschizamknu k tomu swjedźeńsku rěcź knjeza farara Domaschki-Budesteczanskoho, kotruż ze „Serbskich Nowinow“ czitasche. Kaž kóždy krócź, poda nam też tón krócź knjez wucźeŕ Hajna pschehlad domjaceje a wukrajneje politiki zańdźenoho měsaca. — Skónczuje běchu hischcze wólby na nowe lěto. Knjez wucźeŕ Schewczik złoži swoje pschedsydstwo a njechasche je wjacy pschijecź. Tuž bu za nowoho pschedsydu knjez farař Bjedrich wuzwoleny. Tutón pschija wólbu, napominasche sobustawow k pilnischomu wopytej měsaczných zhromadźiznow, spominajo na zańdźene rjeńsche czasy Bjesady. Ždyž budźa sobustawy pilnischo pschikhadźowacź, budźa też pschednoschki na zajimawosczi a žiwjenju pschibjeracź. Skónczi ze słowami: „Njespuschczmy nadźiju rjanu, zo so wrócźa złote czasy.“ — Pschichodna bjesada budźe nowe lěto, 1. januara 1905, w 6 hodźinach z dypkom.

Z klóſchtra Marijinoho Doła. Na dnju, na kotrymž bě ſo 50 lět minyło, zo bě bamž wuczbu njewoblakowanoho podjeczża maczerje Bożeje zjawnje wuprajił, wuhotowa klóſchtr Marijiny Doł wulku ſwjatoczńoſcz. Poſtawa ſwjateje Marije, kotraž w klóſchtrowym dworje ſtoji, a cyły dwór bě ze wſchelakimi ſwěcami wobſwětleny, k czomuž ſo cziche, ſuche wjedro jara hodżeſche. Po pobożnoſczi k ſwj. Mariji w cyrkwi a po ſwjatoczńym prědowanju, kotrež mějeſche knjez viſitator propſt Vincenc, czehnjeſche proceſſion duchownych, klóſchtrſkich zaſtojnikow, wohnjowa wobora z wulkimi ſwěcami a klóſchtrſke ſyroty do dwora k poſtawje, kotrejž knjez propſt wumjekſcy dżěłanu krónu, dżěło a dar klóſchtrſkich knježnow, na hłowu ſtaji. Zahrimanjo tſělbow wozjewi tutón wokomik wokolinje. Na kóncu ſwjatoczńoſcze, wjeczor wokoło $^1/_2$8 hodż, kotrejž bě mnoho ludźi pſchitomnych a kotraž wſchitkim pſchitomnym njezapomnita woſtanje, zaſpěwa ſo khěrluſch „Te Deum“, a proceſſion wróczi ſo do cyrkwje, hdżež pobożni pożohnowanjo z Najſwjeczińſchim dóſtachu. — Nad krónowanej poſtawu bu drjewjana kapałka natwarjena, kotraž ſo pozdżiſcho hiſchcze wudoſpołni.

Z pola. Nalutowańnje Neuwiedſkoho (Erfurtſkoho) zwjazka hotuja ſo na ſwoju druhu lětuſchu zwjazkowu zhromadźiznu, kotraž budże ſo ſrjedu 21. decembra (Domaſcha) w 3 hodźinach w Bukecach (pola Heimrichec) wotměwacz. Nadźijomnje budże runje tak bohacze wopytana kaž Radworſka. Zawěſcze ſo tež tón raz nichtó kacz njebudże, kiž na zhromadźiznu pſchińdże. Hižo to, zo ſo jenak zmyſleni mužojo ze wſchelakich ſtron bliže zeznaja, ſwoje nahlady mjez ſobu wuměnja a ſo we wulkej zhromadźiznje z nowa za dobru wěc zahorja, je wulki dobytk. Nimo toho pak zhromadźizna tež woprawdźite powuczenjo poſkicźi. Prěni pſchednoſchk (wo plahowanju kur, potajkim tež za mjeńſchoho ratarja wulcy ważny) zmje knjez ryczerkubleŕſki najenk Schwarz z Hrubjelczic, po cyłej Němſkej ſławnje znaty plahowař pjeriny. Po nim dóſtanje ſłowo knjez direktor Klattenhof, kotryž jako zwjazkowy zaſtupjeŕ ſam z Erfurta (w Thüringſkej) pſchijèdże a wo nadawku Raiffeiſenſkich nalutowańnjow porěczi. Tu zmja jenotliwe towaŕſtwa ſtkadnoſcz, ſwoje pſchecza wuprajicz.

Czah jězdźi w 2 hodż. z Budyſchina do Pomorc (Pommritz), ze żeleznińſkoho zaſtaniſchcza za 10 mjeńſchinow zdalene Bukecy. Runje tak je tež wjeczor we wſchelakich hodźinach ſkładnoſcz, ſo z czahom do Budyſchina a wot tam domoj wróczicz; na pſchikład $^3/_4$8 z Pomorc, $^1/_4$9 w Budyſchinje, wot tam w 9 hodż. do Wjelkowa, Radworja atd, abo krótko po $^3/_4$9 w Biſkopicach a w 9 hodż. dale do Porchowa a Halſchtrowa. (Schtóż ma mało khwile abo wot Budyſchina hiſcheze daloki pucz, może k nuzy tež hižo $^1/_4$6 z Pomorc wotjěcz a po $^1/_2$6 w Budyſchinje bycz.) Zo by ſo po możnoſczi z czaſom ſkónczicz hodżało, zapoczńjemy z dypkom w 3 hodźinach. Tež tajcy, kotſiž ſobuſtawy żaneje nalutowańnje njejſu, ſmědża zhromadźiznu wopytacz. Tuž njech nitoho njewotdżerżuje ani daloki pucz, ani hrozne wjedro, ani zyma a ſněh. — Na zaſywidżenjo w Bukecach!

Z cyłoho ſwěta.

Italſka. Na mnohich měſtach Italſkeje ſo katholikojo politiſcy hibacz poczinaja. Hdyż běchu Piemonteſojo wjacorych wjerchow wo trón a kraj z mocu pſchinjeſli a ſkónczńje tež Rom rubili, wupraji ſwjaty ſtoł, zo ſo

katholikam njepschihodźi, na politiskim žiwjenju pschi tajkich namócnych njesprawnosćach so wobdźělić, do sejma wolić abo so wolić dać. Tute postajenje swjatoho stoła za katholikow so ze słowami Non expedit započa a z krótka so tak mjenuje. Pschi lětuschich wólbach je so we wschelakich městach tute postajenje drje nic cyle zběhnyło, ale tola wołóżiło. Katholikojo su so też woprawdźe na wschelakich městnach wobdźěleli a dobrych wuspěchow doscahnyli. Zda so, zo swjaty wótc zakazanju trasch cyle zběhnje. Hač dotal su katholikojo so pschi wólbach do měsćanskich zastupjerstwow abo wubjerkow wobdźěleli, zo bychu pschede wschim tam k mocy pschischli. Wulku nadźiju wubudźa zjednoćenstwo katholskeje młodosće „Gioventu Cattolica", kotrež so rjenje wuwiwa. Dźeń 6. decembra mějachu towarstwa młodźencow audiencu pola swjatoho wótca. — Bórzy po tutej audiency dyrbjesche swjaty wótc so do łoža lehnyć, dokelž bě so khětro nazymnił. Nětk pak je jomu zas lěpje.

Dźeń 6. decembra też pryne Albrecht Pruskeje swjatoho wótca wopyta. Pryne Albrecht bě pschi swjatoćnej kschćeńcy italskoho młodoho kralowskoho pryneca kejžora Wilhelma zastupował, kiž bě za kmótra pscheproscheny.

Francózska. Rozomny wukaz je wójnski minister Berteaux wudał, zo maja na suchoćinu (Schwindsucht) khori wojacy so z wójska puschćić. To ma so wěsće khwalić. Tola pokazuje wukaz jasnje, kak je minister Andrés swoje winowatosće dopjelnił. Na 7000 muži, kotsiž maja suchoćinu, do wojakow bracj abo pola wojakow zdźerżeć! A tohole Andrés-a liberalne nowiny do njebjes wuzběhuja!

Wschelćizny.

* **Pschikład znjesliwosće w sakskim kralestwje** běsche pak so zasy pschipósłał cžasopisej „Sächsische Volkszeitung" z Wilsdruff-a, a też „Oesterreichische Volkszeitung" we Warnsdorfje cžo. 47. t. l. to swojim cžitarjam poskićesche: „Wulkotnoho kaženja konfessionalnoho měra je jónu zasy nasche hewak tak pokojne městacžko pschez něcžeju kedźbliwosćź so zminyło — tak praji dopis. Nadobo pschińdźe tu do knjeżoho dwora policija a napraschuje so pola domomnikoweje żony (!!) hač je na Wschěch duschow nimo hrodowskich wobydlerjow snadź hewak schtó tu kemschach byl, a hač je farar z Dubna (Deuben) tele Boże służby dźerżał, „dokelž je tola dopołdnja telko ludźi psched wrotami ryćerskubka stało". — Bohužel dyrbjesche policija tym, kotsiž běchu ju póstali, wozjewić, zo nimo hrodowskich wobydlerjow je tam jeno jenicžka — a to hischće hewak w hrodźe derje znata — żónska wulki njeskutk wukonjała a pschi Bożej mschi hrodowskoho kapłana pschitomna była. Zajimawe by było, zhonić, schtó je policiji tajke skuschowanjo poručił, hdyž je tola najwjetschi dźěl tudomnoho wobydlerstwa tohole wěcžnoho wobhonjowanja katholskich Božich służbow dla dawno syte. K tomu ma so hischće pschispomnić, zo tuta hrodowska kapala ani z tak mjenowanym wyschschim dohladowarskim zakonjom niczo cžinić nima (dla dowolenja Božich służbow), dokelž běchu tu Boże służby hižo psched tutym zakonjom założene. Zda so skoro, zo bychu jenotliwi tónle hewak tak wotlećany Wilsdruff rad k „druhomu Wechselburgej" sćinili. K tomu ma so jeno pschispomnić, zo smě w Sakskej kóžda kajkažkuli sekta po spodobanju swoje nabožne zhromadźizny abo skhadźowanja wotmětwać, mjez tym zo dyrbja sebi katholikojo, kotsiž tola k tamnym zjawnje pschipóznatym nabožnistwam słuscheja, pschecy zasy tajke wobcžežowanja lubić dać." Kak

dołho hiſchcże?! A w ſuſodnej Kejžorſkej ſmědža wukrajni paſtorojo za dwaj abo tſjoch proteſtantow w kóždym hoſcžencu Boże ſłužby wotměwacź a katholikow k tomu pſchcproſchowacź. Hdże je wjetſcha zujeſliwoſcź — toleranca!

Za cyrkej swj. Józefa w Hajnicach.

Dotal kwittowanych 8417 hr. 58 pj. Dale woprowachu: Přez k. P. Romualda njemjenowana z Kukowa 6 hr., njemjenowany ze St. C. 1 hr. Mikławš Rab z Budyšina k Božomu dźěšću 2 hr. N. N., spominajcy na Rašow 2 hr. **Njemjenowany ze Žuric 100 hr.**

Za nowe pišćele w Khróšćicach: wot sobustawow Živoho różowca we Worklecach a wokolinje 50 hr.

Za Serbski Dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdatych 12456 hr. 94 pj. Dale darichu: Молоканы (307,70 hr.): 1 hr. 20 pj. + 1 hr. 20 pj. + 1 hr. Radwořska Hórnikowa Komisija (443,76): z wowčeje tšo 85 pj.

Zapłać Bóh wšěm dobroćerjam!

Khróſcźanſka nalutowarńja

změje ſwoju nazymſku generalnu zhromadźiznu tutu **njedźelu 18. decembra** popołdnju w 4 hodźinach we **Wjenkec ſali** w **Khróſcźicach.**

Dujowy porjad: 1. Běžny wobkhód. 2. Pſchednoſchk: „Rataŕſtwo w Němſkej za cžas Karla Wulkoho a po nim." 3. Wozjewjenja abo namjety.

Pſchedſydſtwo.

Někotři z našich studowacych w Budyšinje wuhotuja jako hosćo Radwořskeje »Meje« **druhi swjaty dźeń hodow. 26. decembra 1904.** wječor wokoło 7 hodźin we **»Wjesnej korčmje«** w **Radworju**

zabawny wječor.

Budźe so spěwać, deklamować a hrać. Što? to njepřeradźimy. Přińdźće wšitcy swěrni Serbja!

Wobluki za ſwjeczatka (zaramowanjo), **kſchižiki** (Boże martry), **poſtawy Swjatych** a **jandźelow, krjepjenczki** a **ſwěczniki** ma we wulkej mnohoſcźi na wubjerk a porucža po **najtuńſchich płaczíznach**

Max Mütze w Budyſchinje
na bohatej haſy cžo. 11.

Najwutrobniši dźak

zawdawam wšitkim, wosebje mojim lubym wosadnym, kotřiž su mi při swjećenju mojoho 50lětnoho měšniskoho jubileja tak mnohe a mje zwjeselace znamjenja česće a lubosće wopokazowali a za mnje so modlili. Wšitkim chcył Bóh z časnymi a wěčnymi darami mytować. Też ja njezakomdźu za nich so modlić.

W Khróšćicach, 15. decembra 1904.

Mnsgr. Jakub Wornaŕ,
kanonikus a faraŕ.

Dźenſniſchc cźiſło wopſchija **12** ſtron.

Cźiſchcź Smolerjec knihicźiſchczetnje w Serbſkim Domje w Budyſchinje.

Katholski Posoł

Wudawa so kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich expedicijach 2 hr.; z křižnym zwjazkom do domu słany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće a w knihařni lětnje 3 hr., štwórtlětnje 75 pj. Za nawěštki płaći so za rjadk wot sobustawow 25 pj.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Mikławš Žur, farař w Budyšinje.

Číslo 52. | 24. decembra 1904. | Lětnik 42.

„Namakachu dźěćatko do žłoba połožene.“

Luboźny swjedźeń hodow nas zasy wita. Stari a młodźi so wjesela a raduja. „Boże dźěćo“, to je słowo, kotrež w tymle času z kóždoho horta zasłyschisch. Tola pola wjele je hłowna mysličźka jeno „Boże dźěćo“ — jako dary, kotrež dóstawaja abo wočakuja. Na tamne „Boże dźěćo“ njebjeske ani njepomysło, njespominajo, kotrež je nam najlěpsche a najdrohotnische njebjeske dary pschinjesło a kiž bu nas dla te najkhudsche tu na swěcźe. W času, hdźež tu knježi luta njespokojnosć a też wjele hubjenstwa a khudoby, wukúmy tola wot tutoho dźěśća zasy na prawe waschnjo ważicź zemske kubła.

Khrystus bu samowólnje khudy. Jomu słuschachu dźěn pokłady cyłoho swěta; „pschetoż mój je swět a schtoż je w nim“. Ps. 49, 12. Ale dokelž bě najbohatschi, bu nas dla tak jara khuduschki, zo wo sebi praji: „Khudy sym a hubjeny wot młodosćźe sem (Ps. 187, 16), lischki maju jamy, a ptaki pod njebjom hnězda, Syn cźłowjeka pak nima, hdźež by hłowu położił.“ Luk. 9, 58. Tak nas wucźi nasch Knjez w žłobu tsoje:

a) Zo bychmy, smy-li khudźi, nasch dóńt sćerpnje a spokojnje, haj z wjesołosćźu znjesli. Schtó měł hischcźe skorźicź dla khudoby, wopominajo najwjetschu khudobu bójskoho dźěśća, a z toho póznawschi, zo najwěsćźischi pucź do njebjes je, parowacź cźasne, zemske kubła.

b) Zo bychmy, smy-li bohacźi, nasche bohatstwo derje nałožowali, k zeźiwjenju po swojim schtancźe, k podpjeranju khudych, k spěchowanju dobrych wěcow, abo zo bychmy samo po joho pschikładźe a po radźe, kotruž pozdźischo bohatomu młodźencej dawasche, Boha dla so zdali bohatstwa a byli samowólnje khudźi. —

c) Tohorunja nas wucźi, zo njebychmy z njeprawymi žadosćźemi za bohatstwami žedźili. „Pschetoż kotsiž chcedźa so wobohacźicź, padaju do spyto-

wanja a do leczenja djaboła, a do mnohich njewužitnych a schkódnych požadoszczi, kotrež człowjekow ponurjeju do zahubjenja a skoženja." (1. Tim. 6, 9.) —

Khrystus zacpiwasche czeszcz psched swětom. „Jězus, kotryž, hdyž běsche w podobje Božej (t. j. bójskeje natury), za rubjenstwo njemějesche (t. j. so njehordżesche, njekhwalesche), Bohu runja bycz, ale sebje samoho znicži, podobu wotroczka pschijawschi, człowjekam runja sczinjeny a w byczu namakany jako człowjek." (Fil. 2, 6.) Wschitko so zda pola njoho bycz snadne a njenahladne, joho maczeŕ, joho zastaraczeŕ, joho narodne městno, joho žiwjenjo w zakhowanoszczi Nazareta. Wón njepytasche swojeje czeszcze, ale Wótcoweje, haj mjez tym, zo wón psched czeszczemi czěkasche, je Wótc joho czeszczował w žiwjenju a wumrěczu a joho skónczńje krónował z hordoszczu w njebjesach. Budźmy też my zmysleni, kaž bě Jězus smysleny. Njeprócujmy so wo hinitu czeszcz pola człowjekow; zdalujmy so wscheje hordoszcze na wumysłene abo woprawdźite dobre samotnoszcze abo dary, na bohatstwo abo wědomoszcz, na dobre skutki a póccźiwoszcze, njeprócujmy so człowjekam spodobacz, ale Bohu. Zbóžnik je wosebje se swojej poniżnoszczu chcył hójicz hordoszcz prěnjeju starscheju, kotrajž chcyschtaj bycz kaž Bóh a tak człowjekow pozběhnycz a wumóžicz. Wukńmy tule póccźiwoszcz wot njoho.

Khrystus bě khudy a hubjeny wot młodoszcze. Njenamaka hospody, w hródźi so narodźi, do žłoba bu położeny, psched Herodesowej zasakłoszczu czěkaja z nim do Egiptowskeje. Wschě joho dny běchu połne horja a hubjenstwa. Ze swojim pschikładom wucźi, schtož chcyschce ze słowom prědowacz, scźerpnoszcz w czerpjenjach a tradanju, poměrnoszcz we wužiwanju, sebjezaprěczo, a zasudźuje tak stajnu žadoszcz za wužiwanjom w naschim czasu, tamnu stajnu honćwu za zmysłnymi wjeselami. Hižo nětko pschez swój pschikład wupraja swoje: „Běda wam, kotsiž scze nasyczeni (t. j. kotrymž so wschitko stanje, schtož sebi pscheja), dokelž budźecze hłódni. Běda wam, kotsiž so nětko smějecze, dokelž budźecze žarowacz a płakacz." (Luk. 6, 25.) Prócujmy so zrozemicz tele wucźby bójskoho dźěsća a so też po nimi złožowacz, a proschmy wutrobnje, zo by też jasnoszcz zbóžneje nocy Betlehemskeje rozswětliła wěcźnje njespokojny a njezbožowny swět, a tak we wutrobach człowjekow zeskhadźał skónczńje, jako najrjeńsche „Boże dźěczo", tamny pokoj, pschipowědowany wot jandźelow Božeje nocy tym, kotsiž dobreje wole su.

Japansko-ruska wójna.

Žałostne wojowanjo wo mócnu twjerdźiznu Port Arthur bywa dźeń a hórsche a krawnische. Samo wulka bitwa je mjenje hrózbna hacz tele, cyłe człowjestwo wohańbjace, zasakłe stajne mordowanjo, kaž so wone wukonja pschi tymle wobłěhowanju. Tu so zda, zo ma człowjek jeno hischcze rozom tohodla, zo by wědomje najhłubsche bjezdno tak rjec zwěrjacoho mordarskoho lóschta wucźerpał. Pschez 200 dnow hižo wobłěhuja Port Arthur, a wczipnoszcz, nastupajo skónczńnoho dóńta tejele tak rjekowscy zakitaneje twjerdźizny, je najwyschschi skhodźeńk docpěła. Japansey su jedyn ważny dźěl tuteje twjerdźizny, tak mjenowanu 203 metrow hórku (je pak woprawdźe 210 metrow wysoka) z hrózbnymi woparami — kaž pisaja 15000 — w poslednim czasu dobyli a tsěleja nětko wot tud hižo wjacy dnow z hrózbnym spěchom a bjez pschestacza do ruskich wójnskich łódźow, kotrež w pschistawje Port Arthura, wot forta

Yaguſchana ſchkitane, ſtoja. Jeli mózemy japanſkim powěſćam wěricź, je dóńt tamnych jónu tak hordych a tak wjele pruhowanych narańſcho-aſiatiſkich ruſowſkich łódźi po telko a byrnjež tež z małym zbožom pſchetratych mórſkich bitwach dokładnje wobkrućeny. — Hdyž potom tamne, ſo hižo na pućźu namakace baltiſke łódźſtwo, wo kotrymž bě tež hižo telko, ale nic jara zbožownoho ſłyſchećź, ſkónčnje na jewiſchćźo dojěđźe, njenamaka drje tam potom žane abo mało ruſowſkich bratrowſkich łódźi, kotrymž by mohło pomhaćź a potom z wuſwobodźenymi ſwoje ſamſne mocy poſylnićź. Wone tu wjacy njebudźa. Jomu ſamomu pak, wojowanja hiſchće njezwućenomu, wuſtupi we wojowanju nawědźity a pſchez dobyća ſebjewědomy njepſchećźel napſchećźiwo z cyłej ſwojej njedźělenej mocu. — Kajkoho kónca mózemy tu wočźakowaćź.

Z łódźow w Port Arthur je po japanſkich powěſćach wot 7. a 8. t. m. pſchez jich bombardowanjo „Retwiſan“ ſo hižo podnurił, „Pobjeda“ je runje tak daloko, zo ſo nuri, „Pereſwjet“ ſo pali a „Pallada“ cźežko wobſchkodźena a „Poltawa“ podnurjena. Žałoſtne to dopuſchćźenjo! — Pſched ſkónčnym dobyćźom 203 metrow hórki wot Japanow je tež dołhe, zaſakke a pſcheměnjate było. Na to ſćěhowachu zaſy mnohe nadpady Ruſow, zo bychu tule ważnu hórku zaſy do ſwojeje mocy dóſtali, kotrychž poſledni 1. decembra ſćinichu, tola podarmo. — Tež jedyn ruſowſki półvrowy magazin w Port Arthurje ſo pſchez tſělenjo zapali a rozbuchny.

Ważne wobtwjerdźenja Erlungſchan, a Sunſchuſchan ſu tež hižo we wulkim ſtraſche a ſo mócnje nadběhuja. Tola pak njeje z njezbožownym dóńtom łódźi w pſchiſtawje z molom hiſchće dóńt Port Arthura rozſudźeny, dokelž maja Ruſojo hiſchće dołhi rynk ſylnych wobtwjerdźenjow w ſwojej mocy.

— Po japanſkich powěſćach běchu Japanſcy pſchi wojowanju wo Port Arthur na kónc oktobra 3000 mortwych a 10000 ranjenych měli, ale pſchi poſlednich nadběhach běchu liczby wjele wjetſche. — Mjez tym, zo bu tole napiſane a nětk hakle cźiſchćźane, je ſo ſtejiſchćźo Ruſow zaſy pohubjeńſchiło, a Japanſcy ſu hižo druhu, hiſchće ważniſchu ſkałojtu horu Port Arthura dobyli.

Z Łužicy a Sakſkeje.

Z Budyſchina. Schtwórtk 22. decembra pſchińdźe naſch najdoſtojniſchi knjez biſkop Dr. theol. Jurij Kuſcźanſki, hdyž bě někotry dny wot pjatka w Drježdźanach pſchebywał, po domwróćźenju z Roma tež zaſy prěni króć do Budyſchina. Tuž bě ſo joho wobydlenjo rjenje wupyſchiło a wulke napiſmo najdoſtojniſchoho knjeza w macźerńej rěcźi poſtrowi: „Witajće z wěčnoho Roma!“ Tež tachantſtwo bě rjenje wupyſchene, rjane ſchmrjóki běchu ſo naſtajałe w dworje, a tež znutſkownje bě dom ſo ſwjatocźnje zhotował. Tudomne duchownſtwo pak powita najdoſtojniſchoho knjeza zhromadnje pod nawjedowanjom knjeza ſcholaſtika Skale wokoło 11 hodźin na tachantſtwje, kotryž naſchomu wyſchſchomu paſtyrjej radoſćźiwe ſłowa wutrobnoho powitanja poſwjećźi, hdyž prěni króć zaſy pſchikhadźa z tajkoho ważnoho pućźowanja, wot naſchoho najwyſchſchoho paſtyrja, ſwjatoho wótca, a nam pſchinjeſł mnohe hnady a žohnowanja. Knjez biſkop, ſo zwjeſeliwſchi na njenadźitym powitanju, wotmołwi na to cyle pohnuty a ſpomni z krótka tež wſcho najważniſche, ſchtož bě nazhonił, woſebje tež, kak luboznje bě joho bamž Pius X.

w połhodźinſkej privatnej audiency pſchijał. — Bóh zdźerž nam naſchoho najdoſtojniſchoho knjeza biſkopa, kotryž je tak derje a zbožownje pſchetrał wſchě wobcźežnoſcźe dalokoho pucźa, hiſchcźe prawje wjele, wjele lět. — Swjate dny woſtanje knjez biſkop w Budyſchinje. — Hiſchcźe pſchiſpomnicź móžemy, zo budźe knjez biſkop na ſwjatych Tſjoch Kralow tu w Budyſchinje bamžowſke požohnowanjo wudźělecź, z kotrymž je doſpołny wotpuſk zjednocźeny. Dalſche ſo hiſchcźe wozjewi.

Z Budyſchina. Boże dźěcźo jeno wokoło njejěźdźi, ale też hižo bohacźe wobradźa, — ale nic w redakciji Poſoła, ale w ſchulach a towarſtwach. Tak běſche ſrjedu na ſwj. Domaſcha założiłe do tachantſkeje ſchule. Zo bychu dźěcźi wědźeli, komu maja ſo woſebje dźakowacź za telko dobrotow kſcheſcźanſkeje miłoſcźe, mějachu najprjedy popołdnju 1/24 hodź. w towarſchni rjane hodowne pſchedſtajenjo, wobſtojace z hry, z 5 žiwych wobrazow a wſchelakich k tomu ſłuſchacych ſpěwow. Wobrazy, kotrež buchu wot dźěcźi pſchedſtajane, běchu kraſne, byrnjež też jandźelki pódla trochu njeměrne byłe. Doſpołne bu hakle wjeſelo, hdyž na to dźěchu do tachantſkeje ſchule, hdźež na 200 dźěcźi ſwoje dary pſchijimachu, ke kotrymž knjez direktor Nowak wutrobne ſłowa hodowne pſchida. Wězo běchu dary jara wſchelake, ale jeno praktiſke, potrěbnoſcźam pſchiměrjene — kaž draſty, wobucźo, nohajcy, tykaſchki ... a wězo też woſuſchki. Bóh chcył bohacźe mytowacź tych, kotſiž ſu khudym dźěcźom ze ſmilnej ruku telko wjeſela pſchihotowali.

— Minjeny ſchtwórtk bě też wobradźenjo w tudomnym žónſkim towarſtwje ſwj. Hilžbjety, kotrež na 74 khudych žónſkich z darami zwjeſeli, woſebje z khoſejom, cokorom, woſuſchkami atd., ke kotrymž knjez ſcholaſtikus Skala krótku narěcź pſchida jako duchowny radźicźel towarſtwa.

— Zańdźeny ſchtwórtk popołdnju w 5 hodź. pak bě zaſy hodowne ſwjecźenjo w tudomnej ſeminarſkej ſchuli, wobſtojace z mnohich kraſnych ſpěwow a deklamacijow — wſchitko wuwjedźene wot tamniſchich dźěcźi.

— Knježa ſeminarſcy wucźerjo Klaus, Semank a Kielmann ſu wot miniſteria za wyſchſchich wucźerjow pomjenowani. Knjez direktor kanonikus Löbmann jim wjeſołu powěſcź a dekrety wo tom jako witane boże dźěcźo pjatk dopołdnja pſchepoda.

Z Hajnic. Krótka rozprawiczka wobcźas — je kóždomu luba. Tuž też my z tutym zdźělujemy, zo mamy, dotwariwſchi ſkónczńje naſchu wucźerńju (za kotruž budźemy hiſchcźe wjele lět krwawicź ...), w njej dweju knjezow wucźerjow (Pawoła Rjeczku a Michała Nawku), 5 rjadownjow a bliźko 200 dźěcźi, kotrymž ma wſchitkim jutſe Boże dźěcźo wobradźecź. Nic, jako bychmy zaſy za nje proſycź chcyli, z Božim dźěſcźom ſami jednamy, a Bohu dźak ſmy hotowi. Ale za nowu, wjetſchu a wjelenuznu cyrtej zběracź a proſycź njepſcheſtawamy, njepſcheſtanjemy. A dokelž pak piſchu runje, njech z nutrnym dźakom wopomnju woſebny dar, kotrohož je ſo nam z waženeje ſtrony dóſtało: rjanu, wěcźnu lampu. Też w pjenjezach dobri ludźo njepſcheſtawaja na nas ſpominacź, a my na nich tohorunja njezapomnimy, ani Bóh luby Knjez nic w njebjeſach, kotryž je na wěcźnoſcźi płacźeŕ.

Z Radworja. Schkoda, dyrbimy prajicź, zo je ſo wuwjedźenjo hodownoho, hižo pſchilubjenoho wjeſela druhi dźeń hodow tu pſchez zadźewki njemóžne ſcźiniło. Za to pak poſkicźi njeſpróchna „Meja“ pozdźiſcho zaſy cźim rjeńſchoho wjeſela.

Ze Smjeczkec. Kaž je w druhich nowinach so wozjewiło, su nowe „Swj. Janske kupjele“ tudy tež w zymnischim czasu wotewrjene, a to póńdźelu, srjedu a pjatk wot 9 hodź. dopołdnja hacž do 5 popołdnju. Dokelž su cyłe kupjele tepjene, njetrjeba nichtó so kupanja w zymje bojecź, wosebje, hdyž so po kupjeli cźełko ze zymnej wodu wotrusy. Pschi sylnym wichoru je spomožnischo, zo ducy domoj pěschi so dźe; schtóž we wozu jědźe, njech ma zacźinjeny. Schtóž tam póńdźe, budźe so dźiwacź, kak rjenje je wscho za strowych a khorych natwarjene, wscho cźiste kaž lizane, a pschi wschim kupjel tak tunja, zo masch ju za te pjenjezy lědom doma.

Ze serbskich horow. Srjedu wotmě so w Bukecach II. podzwjazkowa zhromadźizna Raiffeisenskich nalutowarnjow w Budyschskej krajinje. Zhromadźizna bě pěknje wopytana, znamjenicźe wjedźena a měješche tohodla najrjeńschi wuspěch. Wosebje Radworcźenjo běchu zasy mudri byli, zaplacźiwschi sebi z pokładnicy jězdne liscźiki za swoje sobustawy. Mysliczka to, wěscźe dobra a hłownje: praktiska! Z razom w 3 hodź. wotewri knjez sejmski zapósłanc Zoba (kotromuž bě pschedsyda podzwjazka, knjez farar Nowak wodźenjo zhromadźizny pschepodał) — wuradźowanja a jednanja a pschednoschki, kotrež ze wschěm trajachu wjacy hacž 4 hodźiny. Knjez zapósłanc je wubjerny rěcźnik, tón rěcźecź móže a wosebje jara wutrobnje rěcźi, rěcźi cźople. Wón wupraji swoju radoscź nad krasnym bohatym wopytom, witajo najnutrnischo wschitkich, w najprěnischim rjedźe pak knjeza zwjazkowoho direktora Klattenhofa z Erfurta, kotrohož smy dawno žedźiwje w naschej srjedźiznje wocźakowali, a tachantskoho kublowoho najeńka, knjeza Schwarza z Hrubjelcźic — kotrajž wobaj knjezaj staj nam pschischłoj wjele zajimawoho a powucźacoho powědacź. Wón bě prawje rěcźał... Z napjatej kedźbnoscźu slědowachmy hnydom pschednoschk knjeza Schwarza, pschednoschk žiwy, nad měru interessantny a wucźerpowacy. Tu rozprawjeschе pilny, swěrny hospodar, kotryž je sam w skutku wschoho nazhonił: wo plahowanju pjeriny we wulkim. Z joho słowow njerěcźachu zaprószchene, plěsniwjace knihi, ale dychasche z joho rěcźe pilna, wutrajna swěra. Knjez rěcźnik je k tomule pschedmjetej tež knižku wudał, za kotrejž so pola Smolerjec njebudźecźe podarmo praschecź. Pschi tej składnoscźi potom knjezej Smolerjej rjekúcźe, zo by knižku po serbsku wobdźěłał abo wobdźěłacź dał. Wón to, kaž joho znajemy, dokonja. Z cyła ja wobžaruju hluboko, zo dyrbimy sebi my wo tajkichle ważnych wěcach wot druhich pschednoschowacź dawacź. Njejsmy my ratarski lud, a nimamy my sami wustojneju pjerinarjow na pschikład we wosobomaj knjezow fararjow Handrika-Slepjanskoho a Gólcźa?... — Z tymle, schtož tu spisach, so wězo wšóski sschiwicź nima knjezej Schwarzej, kotryž je sebi nawopak najwjetschoho dźaka zasłužił za swoju luboznoscź a prócu a swoju tak wuznamnu a krasnu rozmołwu. Zasłużenoho dźaka so knjezej rěcźnikej tež dósta, a z kleskanjom zaschumi Heimrichec lubja, hdyž skónczi. Schto je wscho powědał, tu njemóžu wupisacź, dokelž bych cźisto „Posoła“ sam wupjelnił, ale jara rjenje bě, ludźo sedźachu kaž liscźiczka z cźicha — potom pak so pilnje praschachu a knjez Schwarz na wscho najpschecźelnischo a dokładnje wotmołwi. Tež su wschitcy, kotsiž na pschikład Handrikowe nastawki skedźbliwje cźitachu w „Serbskim Hospodarju“, z toho hižo něschto nawukli. Zawěrno je plahowanjo pjeriny za ratarja, kotryž ma na wscho a wschitko hladacź w naschim cźasu, wysoce ważne a jara derje so tež na kónc pschednoschka knjeza Schwarca słowa stajicź hodźa, kotrychž wón na spocźatku wuži: Dźerżcźe sej ze staroho, schtož dobre; bjercźe pak tež nowe: pschetož cźasy postupuja.

(Skónczenjo.)

Serbski wučeŕ.

Serb wuknje rad, a lubosć tuž ma k šuli,
A do njej' swoju krew, swój pokład prěni
Rad dawa. Jako mać a dušna knjeni
Pak, šula, čiń też w Serbach wšudźežkuli!

Štóž serbscy njewuči, tón Serba tuli.
Njech Němc, hdyž serbski wuči so, złósć pěni!
Ty wuč, zo wuspěch z wučbu wjac' hač sněni
By dospěł, hewak z nami budźeš w kuli!

Ze serbskim słowom 'nož so rozum jasni
A dobre symjo do wutroby pada —
Też zakoń serbske wučenje sej žada.

Tuž ty, kiž wučiš, k swědomju sej masni!
Wuč tak, zo bychmy dźěći, kiž smy dali
Do šule serbske, z njej' zas serbske brali!

J. Ćišinski.

Z cyłoho świeta.

Sakska. Knježerjo wozjewjeja po nastupje tróna tónsamy druhim knježerjam. Tak bu też nastup Joho Majestoscże naschoho krala Friedricha Augusta w poslednim czasu hischcże wozjewjeny kejžorej Francej Józefej we Winje, hdźež bě so prync Jan Jurij podak a bu jara swjatoczńje tam wot kejžora samoho powitany. Na druhich knježeŕskich dworach sta so to pschez wotpósłanjo naschich ministrow a najwyschschich kralowskich zastojnikow.

Rakuska. Hrozne bohabanjenja běchu wóndy njekscheścźanske nowiny „Alldeutsches Tageblatt" w nastawku pschecźiwo najswjecźischomu sakramentej wuprajiłe. Arcybiskopska wyschnosć je pschecźiwo tomu wschě trěbne krocźele cźiniła, zo by cześcź Božu a należnoscże nabožnistwa a katholskoho ludu zakitała. We wschitkich cyrkwjach je so kruty protest kardinala Gruscheho pschecźiwo tajkej bjezbóžnoscźi cźitał, też su tam wschudźom wosebite pobožnoscże k zarunanju kschiwdy dźerželi.

Rom. Wulkotne a jara pyschne swjatoczńoscże su w srjedźiznje kscheścźanstwa lětsa 8. decembra swjecźili. To běchu woprawdże jubilejske swjatoczńoscże, na kotrychž so cyłe město wobdźělesche. Njewuprajicże krasna běsche swjatoczńoscź w swj. Pětrowej cyrkwi, hdźež je bamž Pius X. na krónu swjecźecźa Njewoblakowanoho Podjecźa, wot bamža Piusa IX. postajenoho a z drohotnej krónu debjenoho, dejmantowy diadem stajił. Na swjedźenju samym Pius X. ze wschej swjatoczńoscźu do wulkotneje cyrkwje cźehnjeschе a potom wulku bamžowu Božu mschu swjecźeschе. To su wobrjady, kotrež su nam cyle njewschědne, dotelž bamž swjaty wopor z dźěla na swojim trónje, z dźěla pola hłownoho wołtarja swjecźi. Na 50000 wosobow běsche w hobrskej cyrkwi (jenož schtóž bě khartku dóstał, směd̄źeschе nuts). Biskopow a druhich cyrkwinych dostojnikow běsche wjac stow pschi swjatoczńoscźi. Na kóncu Pius X. swjatoczńje bamžowe požohnowanjo wudźěleschе. Wjecźor běsche cyłe město spodźiwnje krasnje wobswětlene. Wschitke cyrkwje, najbóle swjatoho Pětrowa, běchu w samym błyscheźu, ale też wobydlerjo, samo w najwužschich a naj-

khudschich hasach běchu swoje domy wobswětlili. Liberalne nowiny same wuznawaja, zo toho wočakowali njebychu, zo wschak je romski lud hischće katholski, zo hischće tajkoho wobswětlenja w Romje wohladali njejsu. Najkrasnischo so błyschćeschе Schpaniske naměsto, hdyž je Schpaniske póstanstwo. Srjedź naměsta stoji wulkotny stołp z postawu Njewoblakowanoho Podjećza, wot Piusa IX. stajeny. Stołp, postawa a Schpaniske póstanstwo běchu z tysacami płomjeni wobswětlene. — W Florencu su njepschećeljo cyrkwje hrozne zapuschćenja dla cyrkwinskeje swjatoćnosće na swjatych postawach skućili. — Kaž so słyschi, so kralej Viktorej Emanuelej wjac w Quirinalu njelubi a chce jón zas wróćo dać. Quirinal je bamžowy hród, kiž je w swojim času za konklave twarjeny.

Francózska. Jara husto je so na to pokazowało, zo dyrbja francózscy katholikojo so hibać, zo bychu pschećiwo njepschećelskomu a njekscheschćanskomu zakhadźenju nětčischoho knježerstwa, wosebje joho pschedsydy Combes-a, sebi sami pomhali. Mnozy katholikojo su tam dotal jeno na wěste njewočakowane podawki so spuschćeli a so nadźijeli, zo nětčische knježerstwo so někak powali. Tola Bóh chce nam pomhać, hdyž my też sami so hibamy. „Pomhaj sebi sam a Bóh budźe ći pomhał!“ Po něčim so zda, zo katholikojo w Francózskej to spóznawać počinaja. Tak so nětko wulka nadźija na zjednoćeństwo staja, kotrež so „Action Libérale Populaire“ (Swobodny ludowy skutk) mjenuje. Hłowny joho spěchowar a wjednik je zapósłanc Piou. W tychle dnach je spomnjene zjednoćeństwo w Parizu zjězd měło, kiž móže so jara derje poradźeny mjenować. Z jara mnohich městow běchu zastupjerjo tamnischich towarstwow pschischli a bě ze wschoho widźeć, ze je hibanjo mjez ludom wschudźe derje zapschimnyło. Wosebje je derje, zo zjednoćeństwo nětčischi politiski porjad republiku, pschipóznawa. Pschetoż to je dotal katholikam jara schkodźało, zo běchu mjez sobu rozschćěpjeni, jeni za Bonabartistow, druzy za Orleanistow, druzy zas za hinasche politiske zarjadowanje. Tak woni ženje niczo khmane wuskutkowali njejsu. Z wjetscha so někajkim khroblym zawjednikam, kotsiž běchu wscho druhe hać dobri katholikojo dowěrjachu. Jich zmylki a hłuposcże jeno k tomu słužachu, zo njekscheschćanske knježerstwo mocy nadobu. Dale so zjednoćenstwo wosebje wo narodohospodarske należnoscże, wołożenjo dźěłacerjow a pomoc za nich stara, z čimž też wosebje dźěławy lud dale a bóle dobudźe. Z wuspěchom Parižskoho zjězda móža spokojom bycź.

Za Serbski Dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdatych 12461 hr. 19 pj. Dale dari: r. 1 hr.

Zapłać Bóh wšěm dobroćerjam!

Serbski dom w Budyšinje.

Hody so zaso bliža a Nowe lěto a z tym lubozny čas Božoho Dźěsća z joho darami a nowolětnych zbožopřećow znatym, přećelam a přiwuznym!

Wot wjacy lět smy też pola nas Serbow rjane a praktiske, druhdźe hižo dawno wobkedźbowane wašnjo zawjedli, zo my w času radosće njezabywamy na naš **„Serbski Dom“** w Budyšinje.

Tuto dobre a khwalobne wašnjo njechamy spuščić, hdyž też nětko naš „Serbski Dom“ w Budyšinje wot Michała 1904 hotowy we swojej cyłej pyše před nami stoji. Wón drje je zwonka dotwarjeny,

ale znutřka wón hišće njeje wutwarjeny, to rěka: wón njeje hišće tak twjerdźe założeny, zo by móhł, štož je tola joho nadawk, do wšěch stronow našoho serbskoho kraja swoje žohnowanjo wuliwać, z jenym słowom: wulki dołh hišće na nim leži a ćeži.

Prosymy, wšitke dary direktnje na adressu **„zarjadnika Serbskoho Domu“**, knjeza notara **Michała Cyža,** słać a wotedać.

Wozjewjenjo.

Zabawny wječor, postajeny na druhi swjaty dźeń hodow w Radworju, so wěstych přičinow dla **njebudźe** a **njemóže** wotměwać.

Ralbičžanska nalutowarnja

změje swoju nazymsku generalnu zhromadźiznu **ſchtwórtk, 29. decembra,** wječor w 6 hodźinach pola **Brězanec** w **Ralbicach.**

Dnjowy porjad: 1. Powschitkowny wobkhódny pschehlad. 2. Rozprawa wo konsumskim kupowanju. 3. Namjety, kiž pisomnje hač do 26. dec. na pschedsydstwo dóńdu. **Pschedsydstwo.**

Lourdeska woda

je zasy dóstać pola **Michała Cyža** w Žuricach.

Zhorjelcski překupski dom

Gustava Bobaka

w Budyšinje, Bohata droha čo. 29.

(napřećiwo „Winowej kići“)

poruča so

jako najtuńše a najlěpše nakupne žórło za wšě wěcy, k wšědnomu wužiwanju třěbne.

Spytajće a budźeće naši stajni kupcy!

Rěčimy tež serbski.

Krajan na lěto 1905

z pschidatej **Protyczku na sćěnu** je w expedicijach „Katholskoho Posoła“ kaž tež pola klamarjow za **25 pj.** na pschedań.

Čišchći Smolerjec knihiczischczetnje w Serbskim Domje w Budyschinje.

Katholski Posoł

Wudawa so kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich expedicijach 2 hr.; z křižnym zwjazkom do domu słany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće a w knihařni lětnje 3 hr., štwórtlětnje 75 pj. Za nawěštki płaći so za rjadk wot sobustawow 25 pj.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towařstwa ſſ. Cyrilla a Methodija w Budyſchinje.

Redaktor: Mikławš Žur, farař w Budyšinje.

Číslo 53. | 31. decembra 1904. | Lětnik 42.

Posoł na wjeczoru lěta.

Chce-li rjemjeſłnik, ratař a tež kóždy druhi wědźecź, kak z joho zamóženjom ſtoji, hacź na horu abo z hory dele dźe, dyrbi dokhody a wudawki zapiſowacź a na kóncu lěta potom pſchirunowacź. Su-li dokhodow wjacy hacź wudawkow, potom je ſpokojom, ſo wjeſeli a z nowym lóſchtom krocźi zaſy dale a je ſpokojom ze ſwojim dźěłom a hoſpodarjenjom. Hdyž pak je wěc nawopak, njeje to zwjeſelace, a njedawa tež potom jara wjele lóſchta k dźěłu.

Kak z hoſpodařſtwom naſchoho towařſtwa a Poſoła ſtoji, zhonichmy loni, 1903 w cźiſle 41.—43. tutoho cźaſopiſa, hdźež bě to tehdomniſchi redaktor, knjez ſcholaſtik Skala, wo 22 lětach dokładnu rozprawu napiſał, ſchtóž je to zabył, móže tele zajimace wěcy tam hiſchcźe zaſy pſchecźitacź.

Facit běſche, zo je „Poſoł“ w běhu lět tola tež pſchecy něſchto hiſchcźe wuzbytkował, woſebje w prjedawſchich lětach a hdyž ſo hewak wſchitko za njón darmo piſa a dźěła, tak zo ſo jeno cźiſchcź a papjera płacźi a někotre małe zarunanja. Ale wot lěta 1898, hdźež nětko „Poſoł“ tydźeńſcy wukhadźa, njejſu dokhody roſtłe, dokelž tuni dyrbjeſche woſtacź, tuž ſo płacźizna na 2 hr. lětnje poſtaji, mjez tym zo bě prjedy 1 hr. 50 pj., a tohodla prawidownje bě nětko dyrbjała 3 hr. bycź. Tola dyrbjeſche ſo wupad z tym zarunacź, zo by „Poſoł“ hiſchcźe wjacy abonentow dóſtał a kóždy Serb pomérnje mohł ſobu cźitacź a abonent bycź, tohodla bu płacźizna tak tunjo poſtajena, a tež dobrowólne dary roſtłe a tohorunja ſo naměſchki nětko porjadnje wſchě płacźiłe a wězo tež abonentny pjenjez. —

To běchu wſchitko jara dobre myſliczki a wotpohlady, ale w rozprawje tam hižo ſpomnjeny knjez redaktor wobžaruje, „zo ſo tale naſcha nadźija dopjelniła njeje“. A tež nam niczo znate njeje, zo by ſo wěc polěpſchiła. Ale to pſchecźo pak chcemy z najmjeńſcha wuprajicź, zo bychu ſo

wobſtejnoſcźe „Poſoła“ tola polěpſchicź móhłe, haj ſkoro nuznje dyrbjałe, jeli ma towaŕſtwo ſwj. Cyrilla a Methodija ſwój nadawk woprawdźe dopjelnicź.

Jeno to jene chcemy tu tón króć wosebje wuzběhnycź. Kóždy z naſchich lubych a cźeſcźenych abonentow dźe tola wě, zo druhdźe a teź nic pſchez póſt ani wopuſchli wot jenoho jeniczkoho cźaſopiſa njewohladaſch, njejſy-li jón prjedy ſchtwórtlětuje, połłětnje atd., kaž je wucźinjeny termin, zaplacźił. — Nó derje — dyrbi dha nětko tónle z telko luboſcźu a prócu za naſchich lubych katholſkich Serbow piſany cźaſopis runje tak mało hódny bycź, zo ſo njeby móhł tónle tuni pjenjezk, njepraju dopŕědka, ale z najmjeńſcha w běžnym lěcźe zaplacźicź Wo kelko by ſo tola cyle hoſpodarjenjo polěpſchiło a połóżiło.

Ale po nětcźiſchim waſchnju płacźenja, kajki mamy tu potom porjad. Wjele lět do zady ſo tu cźahnu naſche abonentne kwitowanja. Wſchudźom druhdźe ſebi žadaja porjad a ſwój cźas, ach „Poſoł“ tón docźaka. Ale ſchto dha bychu měnili piſmikiſtajerjo, bychu-li hakle tak dóſtali dźěło płacźene, kaž ſo wulki dźěl abonentnoho pjenjeza płacźi! Wbozy drje bychu mjez tym wjele tradacź dyrbjeli, bychu-li dyrbjeli tak na mzdu cźakacź, kaž „Poſoł“ na abonentny pjenjez. A papjerniki nam teź njebychu wjacy papjery dawali. Tuž teź bjez dźiwa, hdyž potom zliczbowanjo „Poſoła“ wosebje poſlednje lěta tu z deficitom (wjacy wudawkami hacź dokhodami) ſo ſkóncza. Tak bě 1900: 261 hr. deficita, 1902: 218 hr. a 1903: 170 hr. a jeno 1901: bě 47 hr. dobytka. Snadź ſebi wěc na pſchichodnej generalnej zhromadźiznje tow. ſwj. Cyrilla a Methodija trochu rozpowědamy. Tohodla je to naſche najwutrobniſche pſchecźo, zo bychu ſo prawje bórzy zaſtate abonentne pjenjezy zaplacźiłe, a na kóncu pſchichodnoho lěta jeno hiſchcźe dokwitowałe abonentne pſchinoſchki z lěta 1905.

Niczo za zło, je derje měnjene za naſch luby katholſki ſerbſki lud a joho jeniczki cźaſopis „Katholſki Poſoł“. Na wjeſołe zaſyniwidźenjo w hiſchcźe bohatſchej liczbje abonentow w nowym lěcźe! „Daj Bóh zbožo!“

Redakcija.

Michałkec Lenka.

Hodowne powědańczko. Napiſał —i.

W prjedawſchich cźaſach běchu wjele hórſche zymy, dyžli nětko. Teź tehdom, hdyž Michałkec Lenka poſledni króć ſwojej lubowanej macźerey ruczku da a tuta jej na běłe cźołko ſcźini poſledni ſchižik. Ach, to tehdom tſchěſkaſche mróz a wujeſche wětr a mjetaſche ſněh, dźiw zo wbohomu dźěcźatku njezamjerznychu ſylzyczki, hdyž ſo jej nad cźmowym rowom wulinychu z rěczku a palace. Haj, zcźerwjeniłoj běſchtej jej wóczy a žahła ſo wužórlowaſche ta najdróžſcha wodźiczka, kotraž pak w khudych domczkach bywa tak mało žadna ...

Khudźinka běžeſche do pjatoho lětka, ale pacźerje móžeſche lěpje ſpěwacź hacź Madleńſchec Hertka, kotraž bě ſuſodźic a z kubła, a tohodla teź němſka do ſchule khodźeſche. Wot nětka ju njebudźe niczo wjacy wucźicź, pſchetož hoſpodarjo ze wſy jej wukopachu hłuboki row. Ow, kak ſtruchło je cźłowjekej, hdyž prěni króć ſmjercźi do woczow widźi! Lenka bě młoda widźała. Wona hiſchcźe wſchomu prawje njerozemjeſche, to pak derje wědźeſche, zo je nješchto wulke a wulcy zrudne ſo ſtało. Wſchako ſebi teź druzy ludźo trějachu wocźi, Michałkec macź mějeſche jara wjele pſchewodźerjow k rowu, cźaſa wotendźenja

běſche, a njepſchecźela njeboha njemějeſche jenoho. Cžorna běſche cyła hora, hdyž bě wóz pſchejěł ſtarodawny wyſoki móſt a ludźo běchu z cźěłom hacž pornjo Hórnikecom dóſchli. A tak ſo wſchitko miny, a macź ſo ſobu miny. Jako by z cźěmneje wěcźnoſcźe wukhadźał hrózbny, najzrudniſchi hłós, hdyž tak hruzle na kaſchcź padachu, z nětkotrym hruzlom padny tež kamuſchk. Zo ſu potom bórzy z nowa hoſpodarjo pſchiſchli a z łopacźemi macź zamjetali, to Lenka njeje widźała, a by jej tež pſchez měru žel było, to widźecź. Derje, zo njewidźeſche ... Potom pſchińdźe, dokelž bě runje dźeń ſwjatoho Měrcźina, ſwjaty Mikławſch na konju a Bože dźěcźo jězdźicź pocźa klinkotate.

Bože dźěcźo tež na koniku pſchijěchuje, tajkim rjanym běłym běłuſchu, zo najbohatſchi kujez na zemi nima tajkoho rjanoho konika wjacy, a wone ſame je tak njewuprajicźe luboznoho napohlada a rjane, ma tak njebjeſkej wóczy, zo žadyn cźłowjek njemóže, ani njeſmě jomu do wóczkow pohladnycź, hacž jenož njebjeſcy jandźeljo, ſwjata Marija a naſchi lubi patronowje, kotſiž horjeka, wyſoko tam nad hwězdami, za nas ze ſtyknjenymaj rukomaj ſtajnje proſcha. Bože dźěcźo ſo widźecź njedawa, jenož ſłyſchecź: ale kak joho zwónczki klinkotaja njebjeſcy! Pozaſchwiknje drje tež z prutom do woknow, ale toho žno ſo dźěcźi njenaboja, ſu-li hewak trochu pěkne a móža-li, kaž ſo ſłuſcha, rjenje ſwój „Wótcźenaſch“. Luby njebjeſki Wótcźe, ſchto by Michałkec Lenka za to daka, zo była mohła hiſchcźe jónu Božomu dźěſcźu k cźeſcźi, a hdyž wone ſłucha, pſchihladuje, ſo najnutrniſcho pomodlicź? Wona myſleſche, zo to nětko, hdyž je macźerka w zemi, hižo njebudźe móžno. A běſche —.

*

Njebě Michałkec nan najlěpſche žiwjenjo wjedł, a njech ſnadź njeje dowurył: zaryk macźerčy je tón hłubok, cźěmny, włóžny row, a runjecź žadyn nic najmjeńſchi hruzl na kaſchcź njecźiſnył był: tola je wón jón najkrucźiſcho ze wſchěch we hłubokoſcźi pſchipręł ... Dokelž wſchak ſo kóžda njeprawda wjecźi a płacźi cźaſto hižo na zemi tu deleka, je Bóh Michałkej žiwjenjo pſchikrótſchił, ſnadź tež k tomu po ſwojej ſmilnoſcźi, zo by joho zawoſtajena hiſchcźe za njoho něcźoho wuſpěwacź mohła. Wona ſwěrna, zabycźiwa — duſcha je tak ſwěru cźiniła a hiſchcźe bórzy za nim ſchła.

Hertku pak ſebi potom Madleńſchcy wzachu, kotſiž běchu ſuſodźa, a wěrcźe mi, woni běchu trochu do cźeſcźe a njerozomni, w cyłku pak pěkni a miłoſcźiwi ludźo, a tež za Michałkec Lenku běſche Hertka a běchu wſchitcy w domje rjekli Božomu dźěcźatku. A Bože dźěcźo próſtwu wuſłyſcha a khorej Lency k ſłódkim daram: dar, zo ſame wono wjetſchoho dacź, hiſchcźe dopſchida.

Bóh, kotryž wſchitko wě a widźi, thoſta njepoſłuſchnych ludźi. Wón je zakoń dał, je na njón žarliwy a ſo ſwojim njeſwěrniſkim dźěcźom zapowěduje z tamnym darom, kotryž wſchitcy ſtarſchi radźi a najžadoſcźiwiſcho rodźa: ſtrowe dźěcźi. Tak bě tež Michałkec Lenka khore wot ſpocźatka dźěcźo, blědeju licźkow a luboznju drje, hłuboko pak załoženeju wóczkow. A z novembrowym njemdrym njewjedrjenjom a zymu, ach, to bě macźerna ſmjercź najhórſchi mróz — kotryž tež doſpali kwětku, dawno z poł zwjadłu.

Kuſk bolało to je, haj wulki kruch. Ale njewukupi ſo cźi radoſcźe, khiba pſchez boloſcźe. A za khwilu bu jaſno a derje je ſo naſchej lubowanej Lency ſtało. A Hertka je pſchi Lencynym lóžku ſtała, tež Madleńſchec nan a macź, wſchak běchu ju t ſebi wzali — a hiſchcźe dźowka a ſrěńca a krowatka a wſchitcy hólcy ſu tam kleczeli a ſo ſpodźiwali. Pſchetož nadzeńſka rjanoſcź bě na Lencyne wobliczko zeſchła a zbóžnej, zbóžnej jeje wóczy hladaſchtej

hacz do poſlednjoho wokomika, zo ſtojeſchtej. Lenka njewidźeſche jenoż rjany zybolaty ſchtom a dary, ſchtoż bě jej pola ſuſodźic dobrych nawobradźiło te Boże dźěćźo, ale wona tute ſame widźeſche w duchu. Nichtó druhi w cyłej ſtwje a domje, ani w cyłej wſy a wokolinje joho widźał njeje, hacz jenoż wona, Lenka. Kraſni jandźelkowje pak ſo kołwokoło njoho znoſchowachu, z kotrymiż bě Lenka ſtowarſchena. Hnydom potom.

*

Wſchitke khude ſyroty ſo nimaja takle, ani nimaja tajkeje dobreje Madleńſchcec cźety, wuja a Hertki; a na to chcych was takle dopomnicź. Tohodla mjenujcy tuto pjero do ruki wzach.

Serbska twjerdosć.

Nam praji so, zo twjerdeho je nopa
A twjerdej' hłowy Serb a w pjaści kruty —
O hdy by był a wzał sej serbske pruty
A z domow wumjetł cuzy čink do črjopa!

Hdyż twjerdy je, to storka njech a kopa,
Zo z hnězda zebjeru so cuze puty;
Zo ze serbskej so pychu pjelnja kuty
A z raznej mocu serbska stupa stopa!

Haj twjerdźi budźće, Serbja, w nopje, w rjapje
A rěznje wustupujće w serbskej khapje,
Zo cyła wostanje nam zemja mała!

Haj w mysli, w přeswědčenju budźće twjerdźi!
Štož twjerde je, so lohcy nješlebjerdźi;
Być twjerdy dyrbi Serb każ w morju skała.

J. Ćišinski.

Cźěkańca z kraja abo ze wſow.

Na kraju žiwy bycź, to jo něktoromužkuli w naſchim cźaſu njelubi a měni, w měſtach tam maja ludźo poł njebjes na ſwěcźe. Zwonkownje dźěu też, hdyż takle jónu do wjetſchoho měſta pſchińdźeſch, ſo bycź zda, każ by tu wſchitko złote było. Tola hdyż hłubje pohladaſch, nadeńdźeſch tu njeſměrnje wjele hubjenſtwa a khudoby. Mnozy, kotſiż bychu na wſach móhli bjezſtaroſtnje žiwi bycź, běhaja w měſtach wokoło, zo bychu jeno ſo móhli něłak zeżiwicź. — W Mnichowje bě liczenjo tajkich, kotſiż běchu bjez dźěła, a tu ſo pokaza, zo wjele dźěłacźerjow ze wſow, kotſiż hewak niczo dale wukmyli njejſu, zo bychu, każ praja, cźeżkomu dźěłu (?) na kraju wucźekmyli, do měſtow zacźahnu ſo nadźijejo, zo tu ſłužbu jako pohoncź, domowmik, pomocnik atd. dóſtanu. Tale nadźija je pak, każ to zahe doſcź nazhonja, jebaca, dokelż ani mnohim tu domjacym ſo njeporadźi, zo tajkeje ſłužby dóſtanu, dokelż je tu wjele wjacy tajkich, kotſiż ſłužby pytaja hacz ſłužbow. Nětko tu cźile młodźi, cźaſto doſcź njenazhoniczi ludźiczkojo, měſacy dołho cźakaja, w nadźiji, zo ſnadź ſo jim tola něſchto trjechi, a pſchetrjebaja mjez tym ſwoje por nalutowanych kroſchkow, je-li z cyła žanych mějachu, doniż jich ſkóncznje nuza na to dopomnja, zo bě tola njemudrje, na dobre zbožo takle do měſta hicź.

Na wſach pak cželedźe pobrachuje, a by tu pſchi wſchitkich naſtrojach tola hiſchcźe dźěła doſcź było. Je-li ſnadź też mzda kuſk mjeńſcha (po zdacźu), dóſtawaja tu tola najbóle dobre a pſchihodźace jěſcź a maja wjele mjenje wudawkow. A potom móhli ſo też z połnym prawom praſchecź, kak móża tajcy ludźo tola, kotſiž njejſu za rjemjeſłniſke — induſtrielne powołanjo niczo wuknyli, zo bychu tak potom winowatoſcźe dokhodniſchoho měſtna derje zaſtacź móhli, hiſchcźe k tomu žadacź, zo bychu po zdacźu prawje derje zapłacźene měſtno dóſtali? Woprawdźe pak pſchińdu tajcy cźěkancy ze wſow w měſtach, jeli njejſu rjemjeſło nawuknyli, najbóle abo jara huſto do nuzy a ſu z pſchicźinu niſkeje mzdy induſtrielnych dźěłacźerjow. Tuž drje je tola prěnje rozomne žadanjo, prjedy hacž ſo ſchtó cyle do měſtow pſcheſydli, zo ſo najprjedy wo to poſtara, zo ma tam potom też cyle wěſte zaſtojnſtwo a zežiwjenjo.

Z Łužicy a Sakſkeje.

Z Budyſchina. Minjenu póńdźelu, druhi dźeń hodow, ſwjecźachu katholſcy rjemjeſlnicy w towarſchni ſwój hodowny ſwjedźeń, wobſtojacy z hodowneje hry — pſchedſtajaceje podawki Khryſtuſowoho naroda. Tale hra zawěſcźe njeje tak lohcy k wuwjedźenju, zo njeby khutnoſcźe zhubiła. — Tola jenotliwe wobrazy buchu jara derje a doſtojnje wuwjedźene a tamne nježne podawki kraſnje pſchedſtajane abo hrate. — K tomu pſchizamknu ſo pſchedawanjo hodownoho ſchtoma, po hałžkach, ſchtož towarſchni kóždolětnje mały wunoſchk k pomocy za dom a joho zaſtaranjo pſchinjeſe. — Skónczńje bě hiſchcźe wuloſowanjo darow.

Z Worklec. Kaž ſłyſchimy, bě tu wonka na pucźu nahle zemrěł, wot Božeje ruczki zajaty, Jakub Ella, žiwnoſcźeŕ, a bu wczora, pjatk tydźenja, w Khróſcźicach pohrjebany.

Z Baczońja. Wuley zrudnu powěſcź ſłyſchimy też wot tud, zo je tam minjeny ſchtwórtk 29. decembra też nahle ſo ze ſwěta minył kubleŕ Mikławſch Kral, kotryž bě ſo tón dźeń ze ſwojimi dźěłacźerjemi k Jitkej do lěſa podał, zo bychu drjewo puſchczeli. Jedyn ſchtom padźe na zemrětoho a trjechi joho tak, zo bjez wědomja leżo woſta. Tajkoho pſchiwjezechu joho dom, hdźež też bórzy wumrě. Najwutrobniſche ſobužarowanjo wuprajamy też joho hórcy zrudźenej ſwójbje a pſchecźelſtwu. Swěrnomu Serbej a ſwědomitomu gmejnſkomu pſchedſtojicźerjej a ſtawiznikej pak chcył Bóh bycź ſmilny. Trójcht pak tola je, zo je zemrěty hiſchcźe Boži dźeń dóſtał ſwjatej ſakramentaj pokuty a wottarja. Bójſke dźěcźo bě tak za njoho hižo pucźna chyroba na pucź do wěcźnoſcźe. R. i. p.

Z cyłoho ſwěta.

Wuherſka. Hewak ſebi kóždy myſli, zo ſu ſejmy tola najwoſobniſche zhromadźizny, kotrež ſo myſlicź hodźa. Tola tomu tak njeje, woſebje w Rakuſkej a Wuherſkej nic. Woni a tamo lěto ſmy z Winſkoho ſejma doſcź njelubozne wěcy piſacź měli, zo ſo tam „zdźěłani“ zapóſłancy zadźerża hórje hacž žane worakawe hólczińſka. Tam a ſem ſo też lětſa zas ropot w ſejmje zběhaſchce, tola tak złě kaž tehdom njebu. — Hórje pak hacž hdy we Winje ſu wóndy w Peſchcźe zakhadźeli. Mjeńſchina, kotraž ſwoju wolu njedóſta, runje-

won zběžk zelyna, rozbi a skóncowa, schtož jej pod rucy pschińdže, herjekasche a rujesche, zo njebě swojoho skowa słyschecź. Na tsi razy dyrbjesche so posedźenjo pschetorhnycź a skónczńje tón dźeń sejm so rozpuschczicź. Tajcy czile ludźo su: Hewak so wschudże a stajnje na wjetschinu powołaja, doniż ju sami maja, hdyż pak su sami w mjeńschinje, potom pytaja wjetschinu z herjekanjom zatraschicź.

Rusko-japanska wójna. Hód, swjedźeń měra a pokoja, wězo tam na jewischczu njeswjeczachu. Zwony běchu tam też swjate dny kanony a tsělby. Měr a pokoj ma hakle tón, kiż tam zatsělený leži. To je mordowanjo bjez pschestacźa. W Mandźurskej drje je dobyczerski pucź Japanow trochu zaraczeny, a wschelacy měnja, zo tam za nich wjacy wulkoho zboża njezakczěje. Jendźelscy pschecźeljo porokuja hižo swojim žołtym pschecźelam w narańschej Asiji, zo su jich generalojo ze swojim wobhladniwym cofanjom prawy wokomik za dokładne dobyczo dawno pschecźakali. Kuropatkin je po něczim swoje wójsko jara rozmnožił a też wězo kanony a tsělby po mnohosczi wudospołnił. Na nětkle, kaž praja, pschez 400000 muži, pschecy hotowych do boja pola Mukdena a nad Schahom. Njedźiwajo na tamnych mnohich padnjenych, su Rusojo dotal 110000 muži (54000 ranjenych a 56000 khorych) do Europy wróczo pósłali. K tomu hischcże namakaju so tysacy czežko-ranjenych a khorych w Sibirskej. Z toho póznawamy, **kelko woporow** żiwjenja a strowoty tale hrózbna wójna jeno z jeneje strony sameje żada. A kelko woporow budźa hakle na stronje Japanow, kotsiż z tajkej dźiwjej zasakłosczu so do wohnja kanonow a tsělbow nawaluja.

W Port Arthuru pak wojowanjo njepschestanje, kaž pisaja, su tam Japanscy dalsche postupy czinili a cyte zwonkowne wobtwjerdźenjo hižo dobyli, tak zo je znutskowna hłowna twjerdźizna nětko wot wonkownoho swěta cyle wotrěznjena a też njehodźa so tam żane jědże a niczo druhe wjacy pschinoschowacź.

Wschelczizny.

* **Liczba 13 w Americy.** Mjez tym, zo je pola nas w mnohich worschtach ludu wěsta hrózba psched liczbu 13, waża sebi ju Amerikanojo wysoko a maja ju za zbożownu liczbu. A zawěsće móża z połnym prawom z liczbu 13 spokojom bycź, dokelż wona je w stawiznach jich kraja zbożownu rólu hrała. Na 13. jenoho měsaca bu Amerika namakana; republika mějesche w prěnim czasu swojoho wotkrycża 13 statow; prěnju korhoj republiki pyschachu 13 hwězdow a 13 smuhow; hesło republiki „E pluribus unum!“ ma 13 pismikow: wopon kraja pokazuje wobraz bohowki swobody, kotraż ma nad hłowu pruhatu krónu z 13 hwězdow a hischcże worjoła, kotryż w swojich pazorach wolijowcowu hałzu z 13 kopjenami a 13 pruhami dźerži; na wutrobnu ma worjoł mały wopon z 13 smuhami a joho kschidle matej po 13 pjerjach. 13 kanonow strowjachu prěnju flaggu, kotruż Washington wupowsny; amerikanske łódźstwo mějesche w spoczatku 13 łódźow a mjeno zakożerja tuteje mariny — John Paul Jones — ma 13 pismikow; na 13. jenoho měsaca postrowi 13 hwězdnu korhoj prěni krócź cuza móc; na jenym 13. doby Perry pschi jězoru Erie; zasy na 13. bu w secesionskej wójnje korhoj na wobtwjerdźenjach Charlestowna postajena. h.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1904: kk. 646. 647. z Budyšina: Michał Nek, Madlena Opicowa, 648. 649. z Kukowa: Jahub Pjech, Jakub Cyž, 650. cyrkw. wučeŕ Jurij Wjacsławk z Kamjenca, 651. Hańža Bisoltowa z Worklec, 652. Michał Frencl ze Stareje Cyhelnicy, 653. Michał Nowak z Łusća, 654. Marija Hajnowa z Bóšic, 655. 656. z Budyšina: Marija Špitankowa, Mikławš Bjedrich, 657. Mikławš Měń z Radworja, 658. Mikławš Pjetaš z Boranec, 659. Mikławš Pjetaš z Lutowća, 660. Jakub Šołta z Miłkec, 661—663. z Kamjenca: Dr. med Jan Nowak, najenk Michał Hauptmann, Mikławš Horjeń, 664. Michał Kóč z Brěmjenja, 665. farař J. Stranc w Lipsku-Lindenawje, 666. Khata Bräuerec z Ralbic, 667. Madlena Bjedrichowa z Konjec, 668. Michał Wowčeŕk ze Šunowa.

Sobustawy na lěto 1903: kk. 800. Hańža Bisoltowa z Worklee, 801. Michał Frencl ze Stareje Cyhelnicy.

Na lěto 1902: k. 831. Hańža Bisoltowa z Worklec.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Radworju.

Dale su woprowali: Ze zawostajenstwa njeboh Terezije Glücklichoweje z Bronja 20 hr., na Bartec křiznach w Małym Wjelkowje 5 hr.

Za cyrkej swj. Józefa w Hajnicach.

Dotal kwittowanych 8528 hr. 58 pj. Dale woprowachu: Mikł. Hajna z Boršće 50 hr. Ze zawostajenstwa N. N. w Šunowje 3 hr. K česći swj. Józefa lubjeny dar wot knježny N. N. z Lejna 3 hr. Njemjenowany k česći swj. Józefa 3 hr. Dopłaćištaj k dorunanju R. bratřikaj 3 hr. 35 pj. Z Drježdźan 1 hr. Přez knj. kapłana Müllera w Drježdźanach 10 hr. a přez k. kapłana Schindlera tam 11 hr. 72 pj. Madlena Wowčeŕkowa ze Šunowa 2 hr. Registrator Mikławš Holka w Budyšinje 5 hr.

Za twarjomnu nowu cyrkej we Wulkim Šunowje: z Drježdźan 9 hr. 50 pj., přez k. kapłana Schindlera w Drježdźanach 11 hr. 72 pj., z Budyšina „za khude duše" 1 hr., dań wot 1000 hr.: 17 hr. 50 pj.

Za Serbski Dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdatych 12462 hr. 19 pj. Dale darichu: Radwořska Hórnikowa Komisija (444,61): tři z wowčeje 17 pj., štyrjo tohorunja 40 pj.

Zapłać Bóh wšěm dobroćerjam!

Wšitkim lubym krajanam doma a za Łužicomaj a też wšitkim nadobnym přećelam serbskoho naroda z tutym najwutrobniše, přećelske **zbožopřeća k Nowomu Lětu 1905** scelu złoziwši z dobom za „Serbski Dom" w Budyšinje:

25 hr.: k. J. H. z Wotrowa;

12 hr.: Молоканы (kk. farař J. Winger z Lubija, katechet J. Delan, tachantski wučeŕ Wjerab a cyrkw. wučeŕ Rječka z Budyšina);

po 10 hr.: kk. biskop Dr. theol. Jurij Łusčanski, kantor Hendrij Jordan w Popojeach. P. L. S. w M.-Hw., redaktor Marko Smoleŕ w Budyšinje;

po 6 hr.: kk. farař Mrózak w Hrodźišću, kan. scholastik J. Skala w Budyšinje, póstny assistent Kubjeńc w Lüdenscheid (na 1904 a 05), rěčnik a notar M. Cyž w Budyšinje, farař M. Domaška w Budestecach, farař Jurij Libš w Baćonju;

5 hr. 42 pj.: Spěw. tow. „Lilija" w Ralbicach;

po 5 hr.: kk. farař Žur, tach. předař Šewčik, direktor Nowak w Budyšinje, farař Wjesela w Königshninje, farař Křižan w Hodźiju, překupc Mert. Domš w Khoćebuzu, farař Jurij Stranc w Lipsku, prěni kapłan Just w Khróšćicach, spěw. tow. „Jednota" w Khróšćicach, wučeŕ Kral w Zaréču, farař Monsignore Wornař w Khróšćicach, farař Jurij Jakub w Njeswačidle, dwórski radźićel professor dr. Jan Jakub w Drježdźanach, serbsko-katholska Bjesada w Jaseńcy, prof. dr. Ernst Muka w Freibergu, farař Nowak w Radworju, měšć. wučeŕ Adolf Sommer w Budyšinje;

4 hr.: k. spisowaćel far. Jakub Bart-Ćišinski w Kukowje;

3 hr. 40 pj.: k. redaktor prof. Adolf Černý w Prazy;

po 3 hr.: kk. kubleŕ Jurij Cyž w Žuricach, kapłan Šołta w Budyšinje, kubleŕ a piwarc K. H. Radca w Přěčecach, tach. registrator Holka w Budyšinje, kapłan Knježk w Žitawje, diakonus Nowy w Ketlicach, překupe Jur. Valtyn we Wojerecach,

kantor Symank w Baćonju, kubleŕ Króna w Bukecach, faraŕ Mrózak w Zdźarach, faraŕ Křižan w Seitendorfje, cyrkw. wučeŕ Wjacsławk w Kamjencu, šulski direktor dr. Jan Grólmus w Lipsku, faraŕ Matej Handrik w Slepom, Dr. med. Rachel w Pančicach, faraŕ Mikela w Malešecach, faraŕ dr. M. Renč we Wjelećinje, faraŕ Kubica w Bukecach, faraŕ em. Urban w Budyšinje, faraŕ Birnich w Klukšu, dwórski prědaŕ kanonik Kummer w Drježdźanach, faraŕ Hicka w Kamjencu, měšć. wučeŕ em. Jenč w Kluči-Königswaldźe, wojeŕski faraŕ Renč w Drježdźanach, sekretaŕ J. Deleńčka w klóštrje Marijnej Hwězdźe, faraŕ Handrik w Huscy, faraŕ em. Dučman w Dubinje, faraŕ Kral w Dubinje, kubleŕ Mět w Rašowje, rěčnik dr. Herrmann w Budyšinje;

po 2 hr.: kk. kubleŕ Michał Łusčanski we Wotrowje, kubleŕ Jurij Wjenka w Žuricach, wučeŕ Feliks Pětranc w Lipsku, sem. zapósł. kubleŕ Kokla w Khróšćicach, kantor em. Bur w Königshainje, P. Šćěpan w Rožeńće, kapłan Šołta w Kulowje, wučeŕ Lodny w Rakojdach, P. Romuald Domaška w klóštrje Mar. Hwězdźe, M. J. J. w Khróšćicach, kapłan Žur w Ralbicach;

1 hr. 50 pj.: k. agent Jurij Rychtaŕ w Khróšćicach;

po 1 hr.: kk. Reg. Pokorný w Rožeńće, pjek. mištr Keŕk w Droždźiju, póselnik Swětoš w Zdźarach, překupc Jurij Wićaz w Budyšinje.

Přeprošenjo

na **32. założeński swjedźeń Katholskeje Bjesady w Jaseńcy njedźelu 8. januara 1905** w **Handrikec** hoscencu tam.

Katholske Bjesady a druhe towaŕstwa a hewak wšitcy, kiž maju lubosć k nam, njech přińdu. Započatk $^1/_2$5 hodźin popołdnju.

Předsydstwo.

Přispomnjenjo: Lětsa so z khartkami njepřeprosy!

Wutoru 10. januara 1905 změje serbske katholske towaŕstwo

„Jednota“

w **Drježdźanach** w **Meinholdec salach** na **Moricskej drózy** swój **27lětny załoženski swjedźeń.** Započnje so wječor hnydom we **wosmich** z wulkim wojeŕskim koncertom, piskanym wot trubaŕskoho zběra kral. sakskoho gardyjězdnoho połka, pod nawjedowanjom kral. stabnoho trubarja a wojeŕskoho hudźbnoho mištra k. **H. Stocka.**

Sobuskutkować budźetaj spěwaŕka knježna **Fugmanec** a wójwodowsko-sakski komorny spěwaŕ knjez **Edmund Glomme.**

Po hudźbje budźa **reje.**

Česćownych Serbow a Serbowki z Drježdźan a wobeju Łužicow na swjedźeń lubje přeprošuje **Předsydstwo.**

K **1. februarej 1905** pyta knjeźstwo **blizko pola Drježdźan** dwě słužownej **serbskej holcy,** kotrejž tež w **serbskej drasce chodźitej.** Jena dyrbi **warić móc,** druha njetrjeba to móc. Słužba je dobra a tež **wobkhadźowanjo ze strony knjeźstwa jara dobre.** Po pschećźu knjeźstwa chcyše so zamołwjenja wotedacź w redakciji „Katholskoho Posoła“ pod pismikomaj **M. N.,** z wotpiskom wuswědčenja, podobiznu, a sobu tež napisacź, kelko mzdy so žada.

Dźensa je tež **„Serbski Hospodaŕ“** 12. čisło 1904.

Pschipołożene je dźensnischomu čisłu **Wopschijeczo** a **Pschispomnjenjo** za dokonjany 42. lětnik 1904.

Čischcź Smolerjec knihiczischczetnje w Serbskim Domje w Budyschinje.

Wopschijeczo.

Strona

Budź khwaleny Jězus Khrystus! 1
Kataſtrofa w Chicagu 13
Naſcha politika 21, 30, 42, 50, 57
Cžiſchinſkoho wjeczor w Radworju 23, 33
Pohlad do ſwjateje ſwójby 29
Póńdźelu budźe tomu 100 lět 41
Knjez Adolf Brendler † 49
Serbſke holcy w Drježdžanach na rejach 52
Wójna 65, 83
K wójnje z Hererami 66
Kak ſo jónu bratrej kapucinej zeńdźe 67
Wopomnjeću Hórnikowomu 73
Ruſki lud 75
Hrabinka Monika † 77
Wysokočesćenomu knjezej dr. phil. Arnoštej Mucy, professorej komturej atd., k joho 50. narodninam 81
Za Moniku. (Nad rowom hrabinki Moniki.) 82, 91
Biſkop a biſkopſka ſwjecźizna 89
Laetare 97
Hajnicam 98
Jankowe łóžko 100
Konſekracija a witanja 105
Knjez biſkop (Jurij Kuſcžanſki) w Budyſchinje 113
Dozwuki k Wrótcławskej biskopskej swjećiznje 115
§ 2. jeſuitſkoho zakonja 115
K cžeſcźi Njewoblakowanoho Podjecźa Macźerje Bożeje Marije . . . 116
Jutrowna ſrjeda (Hłowna zhromadźizna Macźicy Serbſkeje) . . 121, 130, 137
Serbskim křižerjam 122
Naſche wjedro 123
Serbska korhoj 124
Hrózby wójny a morja 129
Dowěra k sebi 132
Měſac meja 145
Kak ma Bóh ſwojich najmjeńſchich rad 153
Kak dobudźeſch lětuſchi jubilejſki wotpuſt? 161
Knjez prälat Maaz † 169
Najluboznischi róczny czas. (K ſwjatkownym dnjam.) 171
Někotre ſłowa naſchim ſtarſchim 172
Japanſki poſtup 175
Pryncesa Marija Isabella † 181
Hłowna zhromadźizna Towaŕſtwa Pomocy za ſtudowacych Serbow . . 182
Karlej Augustej Kocorej posmjertny postrow! 189
Kniha za piſchcźele 191
St. Louis 197

Strona
Delnjołužiſka Macźica Serbſka 205
Cžoho ſym po puczu nawědźiła. Z liſta ſerbſkeje knjeżny . . . 213, 222
Wóczko a wutroba 221, 237
W Francózſkej ſu mulerjo wobknjeżili 229
Präſident Krüger 245
Kuropatkin w Liaojanu 246
Hłowna zhromadźizna Towaŕſtwa Serbſkich Burow w Małym Wjelkowje 253
Pyſch ſwój dom 261
Wboha Francózſka 264
XXX. Hłowna ſkhadźowanka Serbſkeje Studowaceje Młodźiny w Hornim Wujezdźe 269, 279
Macocha a Morawa. (Wobrazki a myſle.) . . . 287, 305, 329, 354, 428
51. hłowna zhromadźizna katholikow Němſkeje w Rěznje 295
Swjecźenjo ponowjenoho wołtarja farſkeje cyrkwje w Budyſchinje . . 297
Suche lěta 303
Poswjećenjo Serbskoho Domu 311
Serbski dom 319
Rózowcowy wotpuſk a druhe cyrkwinſke podawki w Radworju . . . 320
Serbſki Dom je wotewrjeny 327, 335, 345
Khuduſchk z Aſſiſi 343
Kral Jurij † 351. 359
Joho khowanjo 360
Rozprawa piſmawjedźerja, na hłownej zhromadźiznje Macźicy Serbſkeje cźitana 361
Móc nowinaŕſtwa 367, 378
Naši studenći w Prazy 369
Serbſka deputacija pola Joho Majeſtoſcźe krala Friedricha Auguſta . . 375
Na Wſchěch duſchow 376
Prolog (z hłowneje skhadźowanki Serbskeje Stud. Młodźiny) . 381
Deputacija katholſkich duchownych pola Joho Majeſtoſcźe krala Friedricha Auguſta 387
Wěra a njewěra 388, 395
Krótki pſchehlad ſtawiznow Khróſcźańſkeje ſchule 397
Njewoblakowanoho Podjecźa Macźerje Božeje Marije 403
Zhromadźizna „Swobodnoho Zjednoćenstwa katholsk. wučerjow serbskeje Łužicy“ w Radworju (přednošk) . . 404, 413
Serbske prawo. (Baseń.) 408
K złotomu jubileju wyſocydoſtojnoho knjeza Monſ. kanonika Jakuba Wornarja, ſararja w Khróſcźicach 411
Žohnowany, kiž pſchikhadźa w mjenje Knjeza 417
O škituj, Knježe Božo, Serby moje! (Baseń.) 421
50lětny měſchniſki jubilej wyſokodoſtojnoho knjeza ſararja kanonika Mſgr. Jakuba Wornarja w Khróſcźicach 423
Serbski farař. (Baseń.) 426
Wobrazk z bitwy pola Liaojanga 426
Rozpominanjo wo ptacźim hnězdźe a pawcźinje 429
„Namakachu dźěcźatko do žłoba położene“ 435
Japanſko-ruſka wójna 436

Strona
Serbski wučeŕ. (Baseń.) 440
Posoł na wjeczoru lěta 443
Michałkec Lenka. (Hodowne powědańczko.) 444
Serbska twjerdosć. (Baseń.) 446
Czěkańca z kraja abo ze wsow 446
Z Łužicy a Sakskeje
Z cyłkoho swěta
Należnosće našoho towaŕstwa
Wšelake dary za nabožne a narodne należnosće } stajne rubriki.
Wschelczizny a nawěschtki we wschelakich czisłach.

Pschispomnjenjo.

Lěto je so z Božej pomocu zasy minyło a za „Katholski Posoł“ so skóncza z 53. czisłom joho 42. lětnik. Běsche to trochu njewobstajne lěto za nasch czasopis. Dwójcy je měnjał z redaktorom, na spočatku lěta a w poslednim schtwórtlěcze. Zo Posoł wjele prócy a dźěła žada, to hižo stoji w lońschim „Pschispomnjenju“ na liscźinje z wobsahom. — Tuž tež najwutrobnischi dźak wschitkim, kotsiž su Posoł z nastawkami a dopisami podpjerali. Pschi pscheměnjenjach je cźežko, wschitkich tych knjezow mjenowacź, kotsiž su dobrocźiwje a wopornjwje pomhali Posoł z macźiznu zastaracź, snadź budźe druhi krócź so to potom cźim lěpje hodźecź.

Tola horcy dźak słuscha pschede wschitkim knjezej Mikławschej Andrickomu, nětk administratorej w Hajnicach. Z wulkej horliwosczu je redigował „Katholski Posoł“ tsi schtwórcze tutoho lětnika, doniž so 15. oktobra njepscheseydli. Nadźijamy so, zo nas ze swojej wobdarjenosczu a wuschiknosczu jako spisacźel tež w nowym lěcze njewopuschczi.

Tohorunja najwutrobnischi dźak naschim cześczenym expeditoram a agentam za wschitku prócu, kotruž su wo rozesłanjo, rozdźělenjo a podawanjo „Katholskoho Posoła“, kaž tež wo zběranjo, pschijimanjo a pschipósłanjo pjenježnych pschinoschkow měli.

Tež tym hischcze wulki dźak, kotsiž su so hewak za rozschěrjenjo Posoła prócowali.

Tak „zapłacź Bóh tón Knjez“ za wschu prócu a luboscź w starym lěcze, a wón chcył pak tež dacź nowu horliwosczu a luboscź w nowym lěcze!

W Budyschinje, 28. decembra 1904.

Redakcija „Katholskoho Posoła“.